

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_198788

UNIVERSAL
LIBRARY

ಮಹಾಭಂದಸ್ಸಿನ

ಶ್ರೀರಾಮಾರ್ಯಣ ದತ್ತನು

ಮಹಾಸಂಪುಟಂ ೧

ಕುವೆಂಪು

ಕಾವ್ಯಾಲಯ

ಮೈಸೂರು

೧೯೬೬

ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತೆಗಾಗಿ ಕಾದಿಸಿದೆ.

[ಅ ಕೃತಯಲ್ಲಿ ನೆಡತ್ತವೇದಲಾಗಿ ವಿನಾಯಕಗೋಂಡ ಕರ್ಭಾ ವಿಧಾನ,
ಕರ್ಭಾ ವಿಷಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತು ಸಂವಿಧಾನಗಳನ್ನಾಗಿಲ ಕರ್ಭನ ರೀತಯ
ನ್ನಾಗಿಲ ಕಾವ್ಯ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿಲ ಪದ ಪದಪೂಜಾದಿ ಸ್ತುತಿಗಳ ರಚನೆ
ಯನ್ನಾಗಿಲ ಕೃತಿಕಾರನ ಅನುಮತಿ ಪಡೆಯಿದೆ ಯಾರೂ ಬಳಸಬಾರದು,
ಮತ್ತು ಲಿಖಿತ ಮೂಲಕವಾದ ಅಪ್ಸಣೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕಟಿಸಬಾರದು.]

ಶ್ರೀ ವೆಂಕಟ್ಯಾಯ್ನವರಿಗೆ

ಇದೊ ಮುಗಿಸಿ ತಂದಿಹೆನ್ ಈ ಬೃಹದ್ ಗಾನಮಂ
ನಿಮ್ಮ ಸಿರಿಯಡಿಗೋಪಿ ಪಲ್ಮೈ, ಓ ಪ್ರಿಯಗುರುವೆ.
ಕರುಣಿಸಿಂ ನಿಮ್ಮ ಹರಕೆಯ ಬಲದ ಶಿಷ್ಯನಂ,
ಕಾವ್ಯಮಂ ಕೇಳಿತ್ವಂದು ಕೃಪೆಗೆ ಕೃತಕೃತ್ಯನಂ
ಧನ್ಯನಂ ಮಾಡಿ. ನೀಮುದಯರವಿಗ್ರೈತಂದು
ಕೇಳಲೆಳಿಷಿದಿರಂದು. ಕಿರುಗವನಗಳನೋದಿ
ಮೇಚ್ಚಿ ಸಿದೆನನಿತರೋಳಿ ಬೈಗಾಯ್ತು. “ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
ಬರುವೆ. ದಿನವೇಲ್ಲಮುಂ ಕೇಳ್ಣಿಸೋದುವೆಯಂತೆ;
ರಾವಾಯಣಂ ಅದು ವಿರಾಮಾಯಣಂ ಕಣಾ ! ”
ಎಂದು ಮನಸ್ಸಿಗ್ರೈದಿದಿರಿ. ಮನಸ್ಸಿಗ್ರೈದಿದಿರಿ ದಿಟ್ಟಂ ;
ದಿಟ್ಟದ ಮನಸ್ಸಿಗ್ರೈದಿದಿರಿ !

ಇದೊ ಬಂದಿರುವೆನಿಂದು
ಮುಗಿಸಿ ತಂದಿಹೆನಾ ಮಹಾಗಾನಮಂ. ಪಿಂತೆ
ವಾಲ್ಯೈಕಿಯಲಿದ ಕಥೆಯಾದೋಡಂ, ಕನ್ನ ಜದಿ
ಬೇರೆ ಕಥೆಯೆಂಬಂತೆ, ಬೇರೆ ಮೈಯಾಂತಂತೆ,
ಮರುವುಟ್ಟುವಡೆದಂತೆ ಮೂಡಿದೀ ಕಾವ್ಯಮಂ
ವಶ್ವವಾಣಿಗೆ ಮುಡಿಯ ಮಣಿ ಮಾಡಿಹೆನ್, ನಿಮ್ಮ
ಕೃಪೆಯಿಂದೆ.—ಪೂರ್ವದ ಮಹಾಕವಿಗಳೆಲ್ಲರುಂ
ನೆರೆದ ಸಗ್ಗದ ಸಭೆಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿರೆನ್ನ ನುಂ :

ಸಂಘಕೆ ಮಹಾಧ್ಯಕ್ಷರಲ್ಲಿ ನೀಂ ? ಕಿರಿಯನಾಂ
ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹಾಡುವೆನ್, ಕೇಳ್ಣಿದಾಶೀವಾದಂ !

ಸುಡಿಯುತ್ತಿಹುದಾ ದಿವ್ಯ ಕವಿಸಭೆಗೆ ಗುರುವಾಣಿ, ಕೇಳಿ
ಆಲಿಸಾ ಗುರುಕೃಪೆಯ ಶಿಷ್ಯಕೃತಿ ಸಂಕೀರ್ತಿಯಂ :
“ ಬಹಿಫುಟನೆಯಂ ಪ್ರತಿಕೃತಿಸುವಾ ಲಾಕಿಕ ”

ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿದು, ಅಲ್ಲಾಕಿಕ ನಿತ್ಯಸತ್ಯಂಗಣ
 ಪ್ರತಿಮಿಸುವ ಸತ್ಯಸ್ವ ಸತ್ಯ ಕಥನಂ ಕಣಾ,
 ಶ್ರೀ ಕುವೆಂಪುವ ಸೃಜಿಸಿದೇ ಮಹಾಭಂದಸಿನ
 ಮೇರುಕ್ಕೆತಿ, ಮೇಣ್ಣ ಜಗದ್ಭೂತ ರಾಮಾಯಣಂ !
 ಬನ್ನಿ ಮಾಶೀವಾದಮಂ ತನ್ನಿ ಮಾವಿಭ್ರವಿಸಿ
 ಅವಶರಿಸಿಮಾ ಪುಣ್ಯಕೃತಿಯ ರಸಕೋಶಕ್ಕೆ,
 ಸೈಕ್ಕಿ ರಾಮಾಯಣದ ಹೇ ದಿವ್ಯ ಜೇತನಗಳಿರ !
 ವಾಗಭರ ರಥವೇರಿ, ಭಾವದಗ್ರಿಯ ಪಥಂ
 ಬಿಡಿದು ಬನ್ನಿ ०, ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಪೂಜೆಯಂ
 ಸಹ್ಯದಯ ಹೃದಯ ಭಕ್ತಿ ಸ್ನೇಹದ್ವಮಂ ಕೊಂಡು
 ಓದುವಗಾರಲಿಪಗೊರಲಿದೀಯೆ ಜಿತಾಂತಿಯಂ ।
 ನಿತ್ಯ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂತು ನೀಂ ಕಥೆಯ ಲೀಲೆಗೆ ನೋಂತು
 ರಸರೂಪದಿಂದಿಳಿಯತ್ಮಿಮಾತ್ರ ಮನೋಮಯಕೆ,
 ವಾರಣಾಮಯದೋಳ ಚರಿಸುತ್ತನ್ನ ಮಯಕವಶಿಸ ;—
 ಶ್ರೀರಾಮನಾ ಲೋಕದಿಂದವಶರಿಸಿ ಬಂದು
 ಈ ಲೋಕಸಂಭವೆಯನಿಮ್ಮ ಭೂ ಜಾತೆಯಂ
 ಸೀತೆಯಂ ವರಿಸುತ್ತಾಕೆಯ ನೆವದ ಮೃಜಭಕ್ತಿಯಂ
 ಮರ್ದಿಸುತ್ತಿ, ಸಂವರ್ದಿಸಿಪರ ವೋಲ್ ಜಿಷ್ಟಭಕ್ತಿಯಂ ;—
 ರಾವಣಾವಿದ್ಯೆಯಾ ನಮ್ಮ ಮತ್ತೆಪ್ರಜ್ಞ ತಾಂ
 ತನ್ನ ತಮದಿಂ ಮುಕ್ತಮಪ್ಪದು, ದಿಟಂ, ನಿಮ್ಮ
 ದೀಪ್ಯದ್ವೇವೀ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಮೃತ ಗೋಪರಕೇವರವೋಲ್ !
 ಓ ಬನ್ನಿ ಮವಶರಿಸಿಮಾ ಮತ್ತುಲಾ ಪ್ರತಿಮೆಯೋಳ
 ಜಿತ್ತುಲಾ ವಾರಣಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ತಾನಪ್ಪವೋಲ್ ! ”

ಅಯೋಧ್ಯೆ ಸೆಂಪ್ರೇಚಂ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಸಂಚಿಕೆ						ತುಟಿ
೧೦. ಕವಿಕೃತು ದರ್ಶನಂ	೧
೧೨. ಶಿಲಾತಪಸ್ಸಿನಿ	೨೪
೧೩. ಮಮಕಯ ಸುಳಿ ಮಂಥರೆ	೩೬
೧೪. ಉದ್ದೀಕಾ	೨೫
೧೫. ಭರತಮಾತೆ	೧೦೦
<u>೧೬. ಅಗ್ನಯಾತ್ರೆ</u>	೧೧೭
೧೭. ಚಿತ್ರಕೂಟಕೆ	೧೨೫
೧೮. ಕುಣಿದಳಾರಿಯ ಉರ್ವಾಶಿ	೧೨೭
೧೯. ಪಾದುಕಾ ಶೀರೀಟಿ	೧೪೨
೨೦. ಅತ್ಯಿಯಂದಗೆಸ್ತ್ಯಂಗೆ	೧೨೬
೨೧. ಪಂಚವಟಿಯ ಪರ್ವಕುಟಿ	೧೬೭

ನಂಬಿಕೆ ೧

ಕವಿಕೃತು ದರ್ಶನಂ

ಶ್ರೀರಾಮ ಕಥೆಯಂ ಮಹಿಂ ನಾರದ ವೀಣೆಯಂ
 ಕೇಳ್ಣ, ಕಣ್ಣಾವರೆಯೋಳಶ್ವರಸಮುಗುವನ್ನೆ ಗಂ
 ರೋಮಹರ್ಷಂ ದಾಳ್ಳು ಸಂಕ್ಷಯಂ, ವಾಲ್ಯೋಚಿ ತಾಂ
 ನಡೆತಂದನಾತ್ಮ ಸುಖಿ, ಕೇಳಾ, ತಮಸಾ ನದೀ ತಟಿಗೆ,
 ಶೈಜಸ್ಪಿ, ತರುಣಂ, ತಪೋವಳ್ಳುಲ ವಸ್ತ್ರ ಶೋಭಿ.
 ಮುಂಬಿಸಿಲ ಹೊಂಬಣ ಮುಂ ಮಿಂದು ಕಳಕಳಿಸಿ
 ನಗುತ್ತಿರ್ದ ಕಾಂತಾರ ಪಂಕ್ತಿ ವಿಸ್ತಾರದಲಿ
 ಚೈತ್ರಿಷುತು ಪಕ್ಷಿ ಯಿಂಚರವನಾಸ್ತಾದಿಸುತ್ತೆ,
 ತೆಂಗಾಳಿಗೊಯ್ಯನೆಯೆ ನಿರಸಿರಿ ನಿಕಂಪಿಸುವ
 ಪಟಿಕ ನಿರ್ದೂಲ ನದಿಯ ಪುಲಕಿತ ಮುಕುರದಲ್ಲಿ
 ಮಜ್ಜ ನಕ್ಷುಬುಜಿಸಿ, ಸಲಿಲಾವಗಾಹಕ್ಕೆ
 ಸೋವಾಸಂಗಳಿಂಜಿದು ದಿಕ್ಕೆ ಮಳಂ ದಾಂಟಿ,
 ಹೊಳಿಯ ಜೀವನದಂಚನಡಿಗಳಿಗೆ ಸೋಂಕಿಸಿರೆ
 ಕೇಳ್ಣತ್ತದೊಂದು ರತಿಸುಖ ಚಾರು ನಿಸ್ಪನ್ನಂ.
 ಗಗನವೀಣಾ ತಂತ್ರಿಯಂ ಮಿಡಿದ ತೆರನಾಗಲಾ
 ಹರ್ಷಚಿತ್ತಂ, ಮಹಿಂ, ಕಣ್ಣ ಸುಳಿದನಾಗಸಕೆ
 ಕವಿಪುಂಗವಂ : ಕಂಡು ನಲಿದುದು ಮನು ಮಿಥುನಮಂ
 ದಂಪತಿಕ್ರಾಂಚಂಗಳಾ. ಸೋಂಡುತ್ತಿರೆ, ತಕ್ಕುನೆಯೆ,
 ಗಾಳಿವಟ್ಟಿಯೋಳಾಡುತ್ತಿದಾ ವಿಹಂಗಮಗಳಲಿ
 ಗಂಡುಕೊಂಜೆ ಬರಲ್ಲಿ ದೊಪ್ಪನೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳ್ಳ
 ಪೂರಳ್ಳುದು. ಕಾರಿದತ್ತೀದ್ರೇಗೆ ಜುಜ್ಜೆ ದ ಸರಳ
 ನೆತ್ತುರಂ, ಜೀಕೋರ್ವಿಯಂತೆವೋಲ್. ಹುದುಗಿರ್ಫ

೧೦

೧೧

ಹೊದೆಯಿಂದ ಕಾರೊಡಲ ಬಿಳ್ಳವನುರದೆ ಚೆಮ್ಮೆ
ತುಡುಕಿದನದಂ ಮಾಂಸದೊಲವಿಂದೆ. ಕೊಂಜೆವೇಣ್ಣ
ಬಿಸುನೆತ್ತುರೋಳ್ಳ ನಾಂದು, ಪೋಳಿವರಳ್ಳ ಪುಡಿಯೋಳ್ಳ
ಪೂರಳ್ಳು, ಬಿಯದನ ಕೈಗೆ ಸಿಲುಕಿದಿನಿಯಾಣ್ಣ ನಂ
ಕಂಡು ಜೀದಾರ್ಥದಯ್ಯ ಚಕ್ರಗತಿಯಿಂ ಪಾದು,
ಗಿರಿವನಾಚಿಚ್ಚೆ ಇತನಮೆ ಜೀತ್ತುರಿಸುವಂತೆ.
ಕರಗಿತಂತೆಯೆ ಕರುಳ್ಳ ಮುನಿಗೆ. ಕಣ್ಣನಿಯುಣ್ಣ ವ್ಯೋಲ್ಲಾ
ವೇದಸೆಯ ಕರ್ಮಗಿಲ್ಲ ತೀರ್ಥಿಬರೆ ಹೃದಯದೊಳ್ಳ,
ಮರುಗಿದನು ಮಷಿ, ಮನಕೆ ಮಂಜಲಾ ತನ್ನ ಪೂರ್ವಂ.

೧೧೦

ಬಾಳ್ಳಬ್ಳದೊಳ್ಳ ಕರುಣೆ ತಾಂ ಬೇಸೆಗುದಿದ್ದೆ ಡಮಲ್ಲೆ
ಮೇರೆದಪುದು ಪೂರಪೂಣ್ಣ ತಾ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ಶಿಶು ತಾಂ,
ಚಾರು ವಾಗ್ ವೈಶಿರಿಯ ಭಂದಶ್ಯ ರೀರದಿಂ ?
ಕುರಿತು ಮರುಗಿದನಿಂತು ಕೊಂಜೆಗುಲಿ ಬಿಯದಂಗೆ :
“ ಮಾಣ್ಣ, ನಿವಾದನೆ, ಮಾಣ್ಣ ! ಕೊಲೆ ಸಾಲ್ಪ್ರಿ ಮಯೋಣ್ಣ ಮಾಣ್ಣ !
ಸಲಿಯುತಿರೆ ಬಾನ್ ಬನದ ತೈರೆ ಮಲೆಯ ಭುವನಕವಸಂ
ಸುಖದ ಸಂಗೀತಕೆ ವಿಷಾದಮಂ ಶ್ರುತಿಯೊಡ್ಡಿ
ಕೆಡಿಸುವಯ್ಯಾ ? ನಾನುಮೋರ್ ಕಾಲದೊಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಪ್ರೋಲೆ
ಕೊಲೆಯ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೋವಿದನಾಗಿ ಮಲೆತಿದ್ದೆ ನಯ್ಯಾ.

೧೧೧

ನಾರದ ಮಹಾಷಷಿಯ ದಯೆ ಕಣಾ ಕರುಣೆಯಂ
ಕಲಿತೆನ್ ! ” ಎಂದಾತ್ತ ಕಥೆಯಾತ್ತ ತತ್ತ್ವವನೊರೆದು,
ಕಬ್ಬಿಲಗೆ ಬಗೆ ಕರಗುವಂತೆ ಬೋಧಂಗೆಯ್ಯು,
ಕೃಪದ್ವೇರುತಾತಂಗಹಿಂಸಾ ರುಚಿಯನಿತ್ತು,
ಕೊಂಜೆವಕ್ಕೆಯ ಮೇಯ್ಯಾನಾ ಬಾಣಮಂ ಬಿಡಿಸಿ,
ವಾರ್ಣಾಮಂ ಬರಿಸಿ ಸಂಜೀವ ಜೀವನದಿಂದೆ,
ತಪಸಿ ಪೆಣ್ಣಕ್ಕೆಯೊಡಲುರಿಯನಾ ವಾಲ್ಯು ಇಕಿ
ತಮಸೆಯಿಂ ತನ್ನೆ ಲೆವನೆಗೆ ಮರಳ್ಳು, ಧ್ವಾನದೊಳ್ಳ
ಮುಳ್ಳಿರಲ್ಲ, ಮಂಜಿತಯ್ಯ ಕಾವ್ಯ ದಿವ್ಯ ಪ್ರಜ್ಞಿ,
ನವನವೋನ್ನೇಇಷ ಶಾಲಿನಿ, ನಿತ್ಯತಾ ಪ್ರತಿಭೆ.

೧೧೨

ಹೊಮ್ಮಿ ತಾ ದರ್ಶನಂ ಬಗೆಗಳೇ ; ಚಿಮ್ಮಿದತ್ತೀ ನರರ್ಣಂ ನಾಲಗೆಗೆ : ಪಿಡಿವೋಲಲ್ಲಾದುರಕೆ ಕನ್ನ ದಿಯನಪ್ಪದಕೆ ಮುಸ್ಸಿದಿಯನುಲಿವಂತೆಯುಂ, ಕಂಡ ರಾಮಾಯಣವಸ್ತೀಲುಮಂ ಕಂಡಂತೆ ಹಾಡಿದನೂ, ಕೇಳ್ಣ ಲೋಕಂಗಳೀಲಂ ತಣಿವವೋಲ್.

ತನ್ನ ಲೀಲಾ ಲೋಕಲೋಕಂಗಳಂ ಸ್ವಜಿಸಲ್ ಅನಾದಿಕವಿ, ಪರಮ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ, ಸರ್ವೇಶ್ವರಂ, ಬೇರೆಬೇರೆಯ ವಿಶ್ವಕರಿಗಳಂ ಬ್ರಹ್ಮರ್ಥಳಂ ನಿರ್ಮಿಪೋಲ್, ನಮಿತ್ಯಾ ಚತುರ್ಯುಖಿ ಒಗತ್ತಾಕರ್ತ್ಯ ತಾಂ ತನ್ನ ಲೀಲೆಯ ಕಾವ್ಯ ಸತ್ಯೈಯ ಬೃಹತ್ತಾಕೃತಿಗಳಂ ಸ್ವಷ್ಟಿಸಿ ವಸುಂಧರೆಯೋಂತೆಯೆ ಕವಿಂದ್ರಕರ್ಚಳಂ ಪುಟ್ಟಿಪನ್. ಬ್ರಹ್ಮ ಕೃತಿಯೋಳ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಮಂ ವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳಿಪಂತಃಭಾ ಅವ್ಯಕ್ತ ಪರಮ ತತ್ತ್ವಂ, ವರಕವಿಯ ಕಾವ್ಯ ಸತ್ಯೈಯೋಳಾತ್ಮರಸಸತ್ಯಮಂ ಪ್ರಕಟಿಸುವನೀ ಬ್ರಹ್ಮಸನ್ಸಾರಿದಿಂದೆಮ್ಮು ಮತ್ತೊ ಪೃಥಿವೀ ತತ್ತ್ವದೊಳ ಪ್ರಕಟನಾಸಾಧ್ಯಮಂ, ಅನಿವಾರಣ ಬೋಧ್ಯಮಂ, ಪ್ರತಿಮಾ ವಿಧಾನದಿಂ ರಸಂಖಿ ಪ್ರತಿಭಾನ ಮಾತ್ರ ಸಂವೇಧ್ಯಮಂ.

ಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯೈಯನಾ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಸತ್ಯೈಯಿಂ ಮಾತ್ರಮೇಯೆ ದಶಿ ಸುತಿದಂ ಮಿಷ್ಟಿಯೆಂಬುದೇಂ ಪೂರ್ಣ ಸತ್ಯಮೇ ? ಯೋಗವಿಜಾಲಾಸಮೋಪದು ಕಣಾ ! ಪೂರ್ಣಮದು ; ಪೂರ್ಣಮಿದು ; ಪೂರ್ಣದಿಂ ಬಂದುದೀ ಪೂರ್ಣಮಾ ಪೂರ್ಣದಿಂ ಪೂರ್ಣಮಂ ಕಳಿದೊಡಂ ಪೂರ್ಣಮೇಯೆ ತಾನುಳಿವುದಾ ಪ್ರಜ್ಞಿಗದುವಿದುಂ ಸರ್ವಮುಂ ಸತ್ಯದಾವಿಷಾರ ವಿನಾಂಗೇಳ್. ಕಾವ್ಯ ಸತ್ಯೈಯನಸ್ಸ ಸತ್ಯಾ ಪ್ರಮಾಣದಿಂ ಪರಿಕಿಸಲ್ ಮಿಷ್ಟಿಯಲ್ಲದೆ ತನಗೆ ತಾಂ ಮಿಷ್ಟಿಯೇಂ ? ಕವಿ ಕೃತಿಯುಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಕೃತಿಯಂತೆ ಇತಕಿಡ್

೬೦

೭೦

ವಿಲಾಸಮಾ ಕೃತಿಲೋಕಮಿಂ ಪ್ರಕೃತಿಲೋಕದೊಲೆ
ಬಹುಲೋಕ ಕಿರಣಮಯ ಸತ್ಯ ಸೂರ್ಯೋತ್ತಮನ
ಚಿತ್ತ ಪ್ರಕಾಶನದೊಂದು ರಸಲೋಕರೂಪ ಕಿರಣ.
ಸಂಭವಿಸಿ ಭವಕ್ಷಿಳಿದು ವಾಣೀಪತಿಯ ಕೃತಿಯ
ವಿಭವಗಳನ್ನಾಂ ಭವಿಸುವೋಲುಣ್ಣವೋಲ್ ಕಾಣ್ಣವೋಲ್
ಕಾಣವೇಳ್ಳುಂ ಪೂರ್ವ ಕೃತಿನೇತ್ರ ಪಥದಿಂ
ಕವೀಂದ್ರ ಮತಿ ಲೋಕದೊಳ್ಳ ಪೂರ್ವ ಮತಕಲ್ಪನಾ
ಮೂರ್ತಿಂಗಳಂ, ಭಾವಚರ ನಿತ್ಯ ಸತ್ಯಂಗಳಂ.

೮೦

ಏರುವೇನು ವಾಗ್ದೀವಿಯನ್ವೃತ ರಸನೆಯ ಲಸನ್
ನಾವೆಯಂ. ರಾಮನ ಕಢಿಯ ಮಥು ಧುನೀ ಪಥಂ
ಪಿಡಿದಾಂ ಮಹಾಭಾಂದಸ್ ತರಂಗವಿನಾಗ್ಯಾಸದಿಂ
ಸೇರುವೇನು ಗುರುಕೃಪೆಯೊಳಾ ಮತಚಿದ್ ರಸಾಢಿಯಂ.
ನೀಡದೊಳ್ಳ ಬಳ್ಳದು, ಕಾಡಿನಲ್ ಹಾರಾಡಿದಾ
ಗರುಡ ಶಿಶು, ಗರಿ ಬಲಿತಮೇಲಲ್ಲದೇಶಂಗಳಂ
ಚರಿಸಿ ಕಣಿವುದೇ? ಏಯಾದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಾಮಂ ಬಯಸ್
ಕೈಕೊಳ್ಳುದಾಕಾಶ ಪರ್ಯಾಟನಮಂ. ಕಿರುವಿಂಾನೆ
ಕರೆ ಕೊಳಂ ಪೂಳಂ ಸಾಲು ಮಾ ತಿಮಿಗೆ ವೇಳ್ಳುಂ
ಜಲಕ್ರಿಡೆಗಾ ರುಂದ್ರಸಾಗರ ಸಲಿಲವಿಸಾತ್ರ.
ಪ್ರೋಮ ಸಾಗರ ಸಮಂ ನಿನ್ನ ರಾಮಾಯಣಂ,
ಗುರುವ, ರಸಾಯಣಿಯ, ಓ ವಾಲ್ಯುಕಿ. ಕ್ರಮಿಸಲ್ಪದಂ
ದಲ್ಲಿಗೆಯ್ಯೆನಗೆ ವೈಸೆಯಿನ ವಚ್ರವೀರ್ಯಮಂ.

೯೦

ಕಲೆಯನ್ನಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿ ಶಿಲೆಯನೇಂ ಸೃಷ್ಟಿಪನೆ?
ತನು ನಿನ್ನ ದಾದೊಡಂ ಜೈತನ್ನಮೆನ್ನದೆನೆ,
ಕಥಿ ನಿನ್ನ ದಾದೊಡಂ, ನೀನೆ ಮೇಣಾಶೀವರದಿಸಿ
ಮತಿಗೆ ಬೋಧವನಿತೆತ್ತಿಡಂ, ಕೃತಿ ನನ್ನ ದರ್ಶನಂ
ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಿಂದಮರ ಕಾಷ್ಯದಾಕೃತಿಯಲ್ಲಿ?
ಪಂಜರದ ಪಳಮೆಯೊಳ್ಳ ಪಾರ್ಣಾ ನವಪಕ್ಷಿಯಂ,
ವಗ್ರಹಕೆ ದೇವತಾವಾಹನಂ ಗೆಯ್ಯಿವೋಲ್,

೧೦೦

ಭಕ್ತಿಯಂದಾಹಾತ್ಮನಿವೇನ್‌. ಕವಿಗುರುವೆ, ನೀಡನೆಗೆ
ವಾಜ್ಞಾಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಯಂ. ಸಾವಧಾನದಿ ತೇಲ್ಲು
ಸಾಗುವೆನ್‌. ತೆರೆತೆರಿಯನೇರು, ರಸಮಂ ಪೀರು
ಸಾಗುವೆನ್‌. ಗುರಿಯಂತುಟಂತೋಲ್‌ ಬಟ್ಟಿಯುಂ
ಬಲ್ಲಿನ್‌ ಸುಭಗಮೆಂದು. ರಾಮನ ಕಿರೀಟದಾ
ರನ್ನವಣಿಯೋಲ್ ರಮ್ಮಂ, ಪಂಚವಟಿಯೋಳ್‌
ದಿನೇಶೋದಯದ ಶಾದ್ವಲದ ಪಸುರ್ಗರುಕೆಯೋಳ್‌
ತೈಣಸುಂದರಿಯ ಮೂಗುತಿಯ ಮುತ್ತುಪನಿಯಂತೆ
ಮಿರುಮಿರುಗಿ ಮೇರೆವ ಹಿಮಬೆಂದುವ್ವಂ. ರಸಯಾತ್ಮಿಯಂ
ಕೃಕೊಂಡಿಸಯ್‌. ಬಾರಯ್, ತಂದೆ, ಕೈಹಿಡಿ, ಸಡಸು
ನಿಸ್ಸು ಇಗನೀ ಕಂದಸಂ. ಮಣಿವೆನಿದೊ ನಿಸ್ಸುದಿಗೆ:
ಕೃಪದೋರು; ಬಲಿದೆತ್ತು; ಹರಕೆಗಯ್, ದೇವಕವಿ,
ನಸ್ಸುನೊಯ್ಯನೆ ಕಾವ್ಯ ವಿದ್ಯುದ್ ವಿವಾಸದೋಳ್‌
ನಿರಿಸಿ, ಸರಸತಿಯನೇನಾ್ ಕೃಜಿಪ್ಪೆಗೆ ಬರಿಸಿ.

೮೧೦

ಬಾಳು, ಏಣಾಪಾಣಿ; ಬಾಳು, ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಣಿ;
ಗಾನಗೆಯ್, ಹೇಳು, ಓ ಭಾವಗಂಗಾ ವೇಣಿ.
ಸಂದಸನದಿ ತುಂಬಿಯೋಂಕೃತಿ ತುಂಬಿ ವೊರೆವಂತೋಲ್‌
ಕಣಾರಷಿಕದ ಜನದ ಕರ್ಣಾವೀಣಾ ತುಂಬಿ
ನಿಸ್ಸು ವಾಣಿಗೆ ವಿಕಂಪಿಸಿ, ಜೀಂಕೃತಿಯ ಬೀರಿ,
ರಸದ ಸವನೀತಮಂ ಹೃದಯದಿ ಮಧಿಸುವಂತೆ
ಗಾನಗೆಯ್, ಹೇಳು, ಓ ಭಾವಗಂಗಾ ವೇಣಿ.
ತೀರಿದರೆ ನಿಸ್ಸುಸಿರ್, ಮದ್ದಿಗೆ ಕಿಡಿ ತಗುಳ್ಳು
ಹೊಮ್ಮು ವಂದದಿ ಜೋತಿ, ಜಡವೆ ಚಿನ್ನು ಯವಾಗಿ
ಚಿಮ್ಮಿದಪುದಯ್. ಮುಟ್ಟಿದರೆ ನಿಸ್ಸು ಮೆಯ್, ರಾಮಾಂಫಿ
ಸೋಂಕಿದೊಡನೆಯೆ ಕಲ್ಲು ಕಡುಜೆಲ್ಲು ಪೆಣ್ಣಾಗಿ
ಸಂಭವಿಸಿದೋಲ್‌, ಪಂಕದಿಂ ಕಲಾಪಂಕಜಂ
ಕಂಗೊಳಿಪುದಯ್, ಭುವನ ಮನಮಂ ವೋಜದಿಂದಪ್ಪಿ
ಸೆಳಿದು. ನಿಸ್ಸು ಕಯ್, ಪಿಳಿಯೆ ಕಬ್ಜಿಣಾದಿಂದಯುಂ

೮೧೦

೮೧೦

ಪೌರಸೂಸಿದವುದು ಕಚ್ಚಿನ ರಸಂ. ಮಂತ್ರಮಯಿ
ನೀಂ ಒಡಿಯೆ, ಬಂಡೆಯುಂ ಸೇರಿಸೊಳ್ಳುಗ್ಗೆಯಂ
ಹೊಮ್ಮೆ ಜಿಮ್ಮೆ ವುದಲ್ಲೇ, ಮುತ್ತು ಜಿಪ್ಪು ಡೆವಂತೇವೋಲ್
ಬಿರಿದು. ರಸಚಿತ್ತ ತಪೋಬಲಕೆಲ್ಲೆ ತಾಸೊಳಿದೆ
ಪೇಳ್ಳ, ಕಲಾಲಕ್ಷಿತ ? ಕೃಪೆಗಯ್ಯ, ತಾಯೆ, ಪುಟ್ಟನಂ,
ಕನ್ನಡದ ಪೋಸಸುಗ್ಗಿ ಬನದ ಈ ಪರಪುಟ್ಟನಂ.

೧೪೦

ಹೋಮರಗೆ ವರ್ಚಿಲಗೆ ಡಾಂಟಿ ಮೇಣ್ಣ ಮಲ್ಪನಗೆ
ನಾರಣಪ್ಪಂಗೆ ಮೇಣ್ಣ ಪಂಪನಿಗೆ, ಇಂಷಿವಾನ್ನಸೆ
ಭಾಸ ಭವಭೂತಿ ಮೇಣ್ಣ ಕಾಳಿದಾಸಾಧ್ಯರಿಗೆ,
ಸರಹರಿ ಶುಲಸಿದಾಸ ಮೇಣ್ಣ ಕೃತ್ತಿವಾಸಾದಿ
ನನ್ನ ಯ್ಯಾ ಫಿದೂರ್ ಸಿ ಕಂಬಾರವಿಂದರಿಗೆ,
ಹಳಬರಿಗೆ ಹೊಸಬರಿಗೆ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಕಿರಿಯರಿಗೆ,
ಕಾಲ ದೇಶದ ನುಡಿಯ ಜಾತಿಯ ವಿಭೇದವಂ
ಲೀಕ್ಕೆ ಸದೆ ಒಗತೀ ಕಲಾಚಾರ್ಯರೆಲ್ಲಗೆರ್,
ಜೊಗ್ಗೀತಿಯಿರ್ವಿಂದಜೆಯಲ್ಲಿ ಭಗವದ್ ವಿಭೂತಿಯಂ
ದರ್ಶಿಸುತ್ತೆ, ಮುಡಿಬಾಗಿ ಮಣಿದು ಕೃಜೋಡಿಸುವೆನಾಂ.
(ಲೋಕ ಗುರುಕೃಪೆಯಿರಲಿ ; ಲೋಕ ಕವಿಕೃಪೆ ಬರಲಿ;
ಲೋಕ ಕೃದಯುದ ಬಯಕೆಯಾಶೀವಾರದವೈತರಲಿ.
ಮಣಿದಿರಲಿ ಮುಡಿ ; ಮತ್ತೆ ಮುಗಿದಿರಲಿ ಕಯ್ ; ಮತ್ತೆ
ಮಡಿಯಾಗಿರಲಿ ಬಾಳ್ಳಿ. ಜಯಿಸುಗೆ ರಸತಪಸ್ಸೆ ;
ದೊರಕೆಂಳುಗೆ ಜಿರಣಾಂತಿ ; ಸಿರಿಗನ್ನಡಂ ಗೆಲ್ಲಿ !)

೧೪೧

ದೇಶ ಕೋಸಲಮಿಹುದು ಧನ ಧಾನ್ಯ ಜನ ತುಂಬಿ
ಸರಯೂ ನದಿಯ ಮೇಲಿ. ಮೆರೆದುದು ವಿನಯಮಧ್ಯೆ
ರಾಜಧಾನಿ ಅಯೋಧ್ಯೆ, ರಮಿಸುವಿಂದ್ರಿಯ ಸುಖದ
ನಡುವಣಾತ್ಮಾನಂದದಂತೆ. ಪೇಠಿನೆಂಬೆನಾ
ಪರ್ವತ್ತದರ ಜಸು, ರಾಕಾ ಶಶಾಂಕನಿಂ
ಪರಿಶೇಷಿನ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೆಂಬೆನಿ ಸೊದೆಯ ಸೋನೆ,
ಲೋಕತ್ರಯಂಗಳಂ. ರಚಿಸಿದನು ಮನು ತಾನೆ

೧೪೨

ನಾಲ್ಕು ಮಡಿಯ್ಯೆದು ಯೋಜನದಗಲದಾ ಮಹಾ
ಸಾಕೇತನಗರಿಯಂ, ರವಿವಂಶದರಸರಿಗೆ
ಕೀರ್ತಿಯ ಕಿರೀಟ ವಿಡುವಂತೆ. ತವರೂರೆನಿಸಿ
ಸಿರಿಗೆ ಬಿಜ್ಞಪ್ತಿಗೆ ಕಲೆಗೆ ಬೀರಕಾ ಪತ್ತನಂ
ಮನಸೆಗಳಿಂದರಮನಸೆಗಳಿಂದಾಪಣಗಳಿಂದ,
ಹೆದ್ದಾಗ್ಗೆ ರಿಣ್ಯುರ್ಭೈ ಲದೊಳಿಪರ್ ಸಾಲ್‌ಮರಗಳಿಂ
ನಿಷ್ಟ್ ಮುಂ ಮಳಿಗರೆವ ಹೂವಿನುದುರುಗಳಿಂದ,
ಸುಂದರ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಲತಾಂಗಿಯರ ಸಿರಿಗೃಹ್ಯ
ಹೊಂಗೊಡದ ಪನ್ನೀ ರ ತುಂತುರೆರಚುಗಳಿಂದ,
ತಳಿರು ತೊರೆಣಾದಿಂದ, ಕಪ್ಪುರದ ಕಮ್ಮೆನೆಯ
ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ಲಲಿತಕಲೆಯಿಂದ, ಕೊರಳಿಂಚರದಿ
ಪಕ್ಕಿಗಳನಣಕಿಸುವ ನಲ್ಕುಕ್ಕೆಂದವೂ
ಸಗ್ಗೆ ದೂರನೆ ಸೂರೆಗೊಂಡಂತೆ ಮೆರೆದುದಯ್
ನಿಷ್ಟ್ ಸೊಗದಾವಾಸದೊಲ್ಲ. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯದಕ್ಕೆ
ದಶರಥಂ. ದೊರೆ ಸಗ್ಗೆ ದೊಡೆಯಂಗೆ. ಇಕ್ಕಾವುಕು
ರಘು ದಿಲೀಪರ ಕುಲಪಯೋಧಿಯ ಸುಧಾಸೂತಿ.
ರಾಜರ್ಫಿಯಾ ದೀರ್ಘದಶೀಯಾ ಸಮದಶೀ ತಾಂ

ಜನ್ಮಕುಲ ಧನ ಜಾತಿ ವಣ ಪ್ರಭೇದಮುಂ
ಗಣಿಸದೆಯೆ, ಮನದ ಹ್ಯಾದಯದ ಧರ್ಮ ಕರ್ಮ ವನೆ
ಹಿಡಿದು ಮನ್ಮಣಿಮಾಡಿ, ನೀಂಜೋಂಜ್ಞ ಭಿನ್ನಮಂ
ಸಫ್ರೇರಂಗಳಂ ಶೋಜಿದು, ಸಮಬುದ್ಧಿಯಿಂ
ದರ್ಫದಿಂ ಪಾಲಿಸಿರ್ಫನು ತನ್ನ ರಾಜ್ಯಮುಂ,
ಸರ್ಫ ಪ್ರಜಾಮತಕೆ ತಾನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂಬ
ವೇಣಿವರ ಹಿತಕೆ ಹೊಸಣೆಯೆಂದೆಂಬ ಬುಧರೋಲಿದ
ಸಮದರ್ಫನವನೊಪ್ಪಿ.

ಸಿರಿಯಸಿತುಮಿದೊರ್ಫದಂ,

ಅರಮುಡಿಗೆ ನರೆನವರ ಬೆಳ್ಳಿಗರೆಯೇದೊರ್ಫದಂ,
ದೇವಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಂ ಸಾಧ್ವಿ ಸುಮತ್ರೆಯಂ

೮೩೦

೮೩೧

ಚೆಲ್ಪು ಮೈವೆತ್ತಿದ್ದರ್ದಿನೆ ಮೇರವ ಕೃಕೆಯಂ
ಮೂರಂ ನಲ್ಕೆಂಡಿರಂ ಕಾಮದಿಂ ಪ್ರೇಮದಿಂ
ಮದುವೆ ಸಿಂದಿದೋರ್ದಂ, ಸಿಡಿದು ಪಾರಿದೋರ್ದಂ,
ವಂಶಕರ ಸಂತಾನಮಂ ಕಾಣಿದಾ ಸ್ವಪತಿ

ತಾನೂರ್ದೈ ತಿರುಗಳತಿರಲರಮನೆಯ ಸಿರಿದೋಂಟದೋಳ್ ;
ಮರಿಯ ತೆರೆವಾಯಿ ದುತೆ ತನ್ನ ಕೊಕ್ಕುಂ, ಕಂಟುಕು
ಕೊಡುತೆದ್ರ ತಾಯ್ಪಕ್ಕಿಯಂ ಕಂಡು, ಕಣ್ಣ ಸಂಪ್ರಾ
ಕಾಲ್ ಸೆಟ್ಟು ನಿಂದನು ಮರಂಬಟ್ಟು. ಮಕ್ಕಳಂ

ಪಡೆದ ಪಕ್ಕಿಯ ಸಿರಿತನಂ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ
ಒಡತನವನಾಡಿ ಮೂರಲಿಸಿತೆನೆ, ಕರುಬಿ ಕುದಿದನ್

ಕೋಸಲೀಶ್ವರನಾ ವಿಂಗಂಗು ಸುಖಕೆ ಕಾತರಿಸಿ.

ದೇವತೆಗಳಾತಿತಮೋ ? ಮತಚಿದಿಷ್ಟೆಯೋ ? ವಧಿಯೋ ?

ಪಕ್ಕಿ ಗುಬುಜಿ ಯಾದೊಡಮೇಂ ? ವಿಭೂತಿಯಂ

ತಿರಿಗೆ ಕರೆವಾಸೆಯಂ ಕರೆಣಿಸಿದುದಾ ದೊರೆಯ

ಹ್ಯಾದಯದಲ್ ! ಉಧ್ವರ್ಶಲೋಕದ ದೇವ ಶಕ್ತಿಗಳ್

ಸಂಚು ಹೂಡಿದರೆನಲ್, ಚರಿಸಿದತ್ತವರಿಷ್ಟು

ಮುದುಕನೆದೆಯಲಿ ಮಕ್ಕಳಾಸವೋಲ್. ಉದ್ಯಾನದಿಂ

ನೇರಮರಮನೆಯಿಲ್ಲ, ಪುತ್ರಾಭಿವಾಂಭೆಯುತಿ

ಚಿಂತೆಯಿಂ ಬರಿಸಿದನ್, ಸುಡಿಸಿದನ್ ಗುರುಗಳಂ

ವಾಮದೇವ ವಸಿಷ್ಠರಂ. ಕರೆಸಿದನು ಕೂಡೆ

ಸಚಿವರಂ, ಮಂತ್ರಪಾಲ ಸುಮಂತ್ರರಂ. ತನ್ನ

ಬಾಳ್ ಬಯಕೆಯಂ ಹೇಳಿ ನಿಂತು : “ ಗುರುಗಳಿರ, ಕೇಳಿಂ :

ನನ್ನ ದೇಯ ಸಿರಿಯ ಹೊಂಗಳಸದಲಿ ಬಿರುಕೊಡೆದು

ಸೋರುತ್ತಿದೆ ಬರಿದೆ ಚೇವಾಮೃತಂ. ಬಾಳ್ಯ ಸೂಡರ್

ತಾನಾರ್ವ ಮುನ್ಸು ಮಿನ್ನೊಂದು ಬತ್ತಿಯ ಕುಡಿಗೆ

ದೀಪಾಂಕರಂಗೈದು ಪೌತ್ರಿಸದೆ ಪೋದೊಡಾಂ

ನೆಲದರಿಕೆ ನೇಸರ್ಫಳಿಗೆ ಕಳ್ಳಲೆಯನಡಕಿ

ಪೋದಂತುಬ್ಲೈ ? ಮಕ್ಕಳಂ ಕಾಣಿದೀ ಕಣ್ಣ

೮೯೦

೯೦೦

೯೧೦

ಹೃತ್ಯಾಪದಿಂ ಸೀದು ಕುರುಡಾಯ್ತುಲಾ : ಮನದ
ಮಾಮರಕೆ ಹಿಡಿದಿಹುದು ನನಗೆ ನಿರ್ವಿಷ್ಟ್ಯಾ ತೆಯ
ಬಂದಿಳಿಕೆ. ರುಚಿಸದು ವಿಹಂಗಮಗಳಿಂಚರಂ
ಸೋಗಯಿಸದು ಮಾಮರಂ. ಶೋಭಿಸದು ಕಂದಳಿರ್ :

೨೧೦

ಪಸುಳಿಯ ವಿಲಾಸದಿಂ ಶಿಶುವಿಲಾಸವನೆನ್ನ
ನೆನಹಿಗಿರದೊಯ್ದು ಕದದುವುದೆದೆಗೆ ಕಡೆಗೋಲೀಲ್
ಇಡುವನೋಲ್. ಸೋಗಯಿಸದು ನನಗಿಂದು ಚೆಲ್ಲಾವುದುಂ.
ಪಗಲಿರುಳ್ಳ ರವಿಶಶಿಗಳುದಯಾಸ್ತುಮಿಂದ್ರಧನುಗಳ್ಳು.
ಸರ್ವಸೌಂದರ್ಯಾರ್ಥಮೃತಂ ಮೃತದಂತಿಹುದು ನನಗೆ
ನೀರಸಂ. ತವದ ಸಿಂಗಾರದಂದದೊಳನಗೆ,
ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ದೊರಗೆ, ಸ್ವಾಪಸಂಪದಂ. ಕುರುಡನಂ
ಕನ್ನಡಿಗೊಡೆಯನಾದ ಮಾತ್ರದಿಂ ಕಾಣ್ಣನೇಂ ?
ಬಾಳ್ಗಿ ಕಣ್ಣಂತಿರ್ ಕಂದರಂ ಪಡೆಸ್ವೋಂದು
ದೇವವಟ್ಟಿಯನುಸಿರಮೆನಗೆ, ಓ ವಂದ್ಯರಿರ ;
ತೆವಿಸಿಮೆನ್ನಡಿಯಗ್ಗಿಯಂ, ಬರಸಿ ಸುಗ್ಗಿಯಂ ”—

೨೧೦

ಕೂರಳಲ ಹೊಡೆಪ್ಪಾತ್ತು ದೊರೆಪೊರೆಯನಾಲಿಸುತ್ತೆ
ಗುರು ವಸ್ತಿಷ್ಟುಂ ಪ್ರತ್ರಕಾಮೇಷ್ಯಾಯಂ ಹೇಳ್ಣಿ,
ಪ್ರತ್ರಸಂತಾನಮಹುದೆಂದು ಸಂಬಂಗಿಗೊಳ್ಳು,
ಸಂತ್ಯಾಸಿ, ಯಜ್ಞ ಶಾಲಿಗೆ ನಡೆದನಲ್ಲಿಂದೆ.
ಕೇಳ್ಣಂ ಕೃತಧೀ, ವಿಚಾರಮತಿ, ಗುರುವರಂ
ಜಾಬಾಲಿ ಖುಪಿವರೇಣ್ಯಂ ಬರುತ್ತಾಯೆಡೆಗೆ
ಹೇಳ್ಣನಿಂತೆಂದು : “ ರಘುಕುಲ ವಾಧಿಚಂದ್ರಮನೆ,
ಕುಲ ಪುರೋಹಿತರೂರೆಂದ ಜನ್ಮ ವಾಂ ಕೈಕೊಂಡು
ಪಸುಳಿರನ್ನ ರ ಪಡೆವೆಯದುದಿಟ್ಟಂ. ಕೇಳಾಮೊಡಂ
ನನ್ನೊಂದು ಕಾಣ್ಣಿಯಂ. ಪೂರ್ವ ಪದ್ಧತಿವಿಡಿದು
ಮಾಳ್ವಿ ದಿಗ್ನಿಜಯ ಹಯಮೇಧ ಮೊದಲಾದುವಂ
ತೊರೆದು, ಹಿಂಸಾ ಕೌರ್ಯಮಿಲ್ಲದಿಹ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ
ನೋಂತು, ದೇವಕರ್ಣಂ ಪೂಜಿಸಲ್ ಮೆಚ್ಚಿವುದು

೨೧೦

ಒಗನನಾಳುವ ಖುತಂ. ಸೆಲದಲ್ಲಿ, ಬಾನಲ್ಲಿ,
ಕಡಲು ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕಾಮಿಗ ಪುಲು ಅಲ್ಲಿ
ಅರ್ಪಾರಲಿ ಮೇಣ್ಣ ಅನಾರ್ಪಾರಲಿ, ಕೇಳ್ಳ, ವಿಶ್ವವುಂ
ಸರ್ವತ್ರ ತುಂಬಿದಂತರಾಮ್ಮಿ ಜೇತನಂ ತಾಂ

ಪ್ರೇಮಾತ್ಮಾವಾಗಿಪ್ರದರ್ಶಿಂದ ಹಂಸೆಯಿಂ
ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಗಳಾದ ಸಂತಾನಮುದಿಸದಯ್.

ರಾಜೀಂದ್ರ, ಕೇಳ್ಳ, ಪ್ರೇಮ ಸಾಕಾಣ ತಾತ್ವರಮಾಗಿಪ್ರ
ಖಣ್ಣಿತ್ಯಂಗಾದಿ ಮುನಿಗಳನ್ನಿಲ್ಲಿಗಾಹಾಪ್ನೆನಗೆಯ್.

ಮಖಶಾಲೆಯಂ ರಚಿಸಿ, ಯಜ್ಞಕುಂಡಂಗೈದು,
ವಿಶ್ವಕರ್ಮಿಸ್ವರೂಪಿಯನ್ನಿಂದು ಘಟಿಸು ನೀಂ
ಸಾತ್ಪಿಕ ವಿಧಾನದಿಂ. ಪ್ರಜಿಗಳಂ ಬಡವರಂ
ಸತ್ಯರಿಸವರ್ಗಿ ಬಗೆ ತಣಿವವೋಲ್. ತೃಪ್ತಿಯಿಂ
‘ದೊರೆಗೊಳಿತಕ್ಕೆ !’ ಎಂದಾ ಮಂದಿ ಪರಸೆತ್ತೇ,

ಪರಕೆಯದೆ ದೇವರಾತೀವಾದಕೆಣಿಯಾಗಿ
ಕೃಪಣ ವಿಧಿಯಂ ಸಿಂಡಿ ತಂದೀವುದ್ದೈ ನಿಸಗೆ
ಸೆಲದರಿಕೆಯೊಳ್ಳುತ್ತಿಂ. ಜನಮನದ ಶಕ್ತಿ
ಮೇಣವರಭೀಪ್ಯಯೆ ಮಹಾತ್ಮರಂ ನಮ್ಮೆ ಇಗೆ
ತಪ್ಪದೇತಪ್ರದು ಕಣಾ !”

ಪುಷಿಯೋರೆದ ವೇದಮಂ

ಕೇಳ್ಣ ಪುಲಕಿತನಾಗಿ ದಶರಥಂ, ಬಾಪ್ಯಮಂ
ಸೂಸಿ, ಕಾಲೆ ರಿಗಿ, ಸಾತ್ಪಿಕ ಮಖ ವಿಧಾನಮಂ
ನಲಿದು ಕೃಕೊಳಳಿಪ್ಪಿ, ಬೀಳಿಳ್ಳಿಟ್ಟನಾ ಜಾಳನಿಯಂ.

ಸಮೆದುದಧ್ವರಶಾಲೆ ಸರಯೂ ತರಂಗಿಣೆಯ
ಪಚ್ಚಿಯ ಪಸುರ್ ದಡದ ಮೇಲೆ, ಜೈತ್ರನ ಕೃಷಿಯ
ಕುಸುಮ ಕಿಸಲಯ ಲತಾ ಶೋಭಿತದ ರಮಣೀಯ
ಗಂಧ ಬಂಧುರ ದೇವ ಕಾನನ ನಿಕೆತನದ
ಸಿರಿಮಾಳ್ಳಿಯಿಂದೆ. ಮಧ್ಯದೊಳಗ್ಗಿ ಕುಂಡದುರಿ
ದೇರಿಷ್ಟುಮಾನಮಾದುದು, ವಿಶುಲ ದೂರದಲಿ,

.೨೫೧

೨೫೦

೨೫೧

ದೂರದರ್ಶಕ ಯಂತ್ರದಕ್ಕಿಂತೊಳ್ಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮೃಷ್ಟಿ
ಗಗನ ವಿಜ್ಞಾನಿ ತಾರಾ ರಾತ್ರಿಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ
ಕಾಣ್ಣಿಂದು ತಾರಾಗಭ್ರದಂತೆ. ಸೇರೆದುದಯ್ಯ,
ಮಲೆನಾಡಿನಲಿ ಹೊದಲ ಮುಂಗಾರು ಮಳಗರೆಯೆ,
ಮರುದಿನಂ, ತೊಯ್ಯ ಕ್ರಿಪಿನ ಸೆಲದಿನುಕ್ಕೆದ್ದು,
ಸಾಲ್ಲಿಗ್ಗಿಂಡು ಲಕ್ಷ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಂಪರಿದು, ಜೀಸಿಸ್‌
ಪ್ರತ್ಯುಮುಂ ಮುತ್ತುವಾ ಕಟ್ಟಿರುಂಪೆಯ ರಾಸಿ
ಹಿಂಡುಗೊಳ್ಳಿಂತುಟಾ ದೇಶ ದೇಶದ ಜನಂ

೨೫೦

ಕೈತುರಂಗದೊಳ್ಳು ವಪುಲ ಸಂಭ್ರೇಷಣಿ. ಕುದಿಗೊಂಡವೋಲ್ಲು
ಕಡಲಾಯ್ಯಿ ಸಾಕೇಶನಗರಿ. ಶ್ವೇತ್ಯೈ ತಣೆದು
ತೇಗಿದುದೆನಲ್ಲೈ ನಲಿದಂದು ಒನಂ ಭಾರಕಾ
ಭೋಜನಕೆ ಮೇಣ್ಣ ದಾಸದಕ್ಕಿಂತಿಗೆ. ದಾರಿದ್ರ್ಯ ತಾಂ
ಶ್ರೀಯಾದುದೆಂಬಂತೆ ಹೊನ್ನೆ ಹೂರೆಯಿಂ ಬೆನ್ನೆ -

ಬಾಗಿತು ಬಡತನಕ್ಕೆ. ದೊರೆಯಿಂಚಿಕ್ಕಿಂ ಸರವೇರಿ
ಸೋಗವಾಗಲೆಂಬಾ ಹರಕೆ ಒನದ ಹೃದಯದಿಂ
ಜನ್ನೆ ವನೆಯಿಂದೇಳ್ಳು ಹೊಮುಧಾಮಂಬೋಲೆ
ಪ್ರೋಮಾಂತರಕೆ ಪರ್ವಿದತ್ತು. ಸಗ್ಗ ವೆ ಮಣಿದು
ತಣಿಸದಿರುವುದೆ ತಿರೆಯನತಿತ್ತೀವ್ರದಾಕಾಂಢೆ ತಾಂ

೨೫೧

ಪಿಡಿದು ಜಗ್ಗಿಗ್ಗಿಂ ಸೆಳಿಯೆ? ಬಮುಖನರ ಪೆಂಬಯಕೆ
ಕಲಪ್ಪುಕೆದ ಕೊಂಬಿಯನೆ ಕಚ್ಚಿ ಸಂಧಿಳಿಗೆ
ಫಲದಮ್ಮುತಮಂ ಮಳಗರೆಯಿದ್ದುದೆ? ಜನಮನಮೆ
ಯುಗತಕ್ಕಿಂತಲ್ಲೇ? ತಾನಾ ಶಕ್ತಿ ಮೂರಿಗೊಳಿ
ನಾಮದನ್ನು ವತಾರಮೆಂದು ಪೂಜಿಪೆವಲ್ಲೆ ಹೇಳಿ
ವ್ಯಾಷಿರೂಪದಿನಿಳಿವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಸಮಾಷಿಯಂ?

ಖಡ್ಡಾರಾವುತವನಾಂತು ದಶರಥ ಸ್ವಪಂ,
ತನ್ನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿ ನಾರುಮಂಡಿಯುಂಟ್ಟು ಸೋಂಪಿಗೆ ಸಿಂದ
ಧಾರೆಯವೆರಸಿ, ತನುಜಾತ ಕಾಮೇಷ್ಟಿಯಂ
ಕ್ಕೆಕೊಂಡು, ಇಮಕ್ಕಾ ನಾಮಯಬರಾದಿ ವೇದದಿಂ

೨೫೦

ಓಂಕಾರ ಸ್ತಾಪಾದಿ ಮಂತ್ರಫೂಲವಂ ಚೆರಸಿ
ಬೇಳ್ಳು ಬೇಳಂಬದಿಂ ಜನ್ಮ ಕೆಂಡಂ ಬಳಸಿ
ಕವಿದರ್ಶ ಮತ್ತಿಜರ ಗೋಷ್ಠಿಯಲಿ, ದೇವರಿಗೆ
ಹವಿಯನಸೀರ್ ಸುತ್ತಿದರ್ಶ ನಾತ್ತು ಭಕ್ತಿಯ ತಪಸ್
ಶಕ್ತಿಯಂ ಬಯಸಿ. ಮನದೊಲೆ ತಸುಭರಿಂದಂಬ
ಜಾಳ್ಳು ದಿಯನರಿತು, ಅಲ್ಪತೆಯ ಭಾವಂಗಳಂ
ಸೆರೆ ತೊರೆದು, ಗಗನಮಂ ಪೃಥಿವ್ಯಯಂ ವಾದಿರುಂ
ಪರ್ವತಾರಣ್ಯ ವಿಸಾತ್ತರ ಧೀರೋದಾತ್ತ
ಗಾಂಭೀರ್ಯಮಂ, ಭದ್ರ ವೀರ ಸೌಂದರ್ಯಮಂ,
ಧ್ವಾನಿಸುತ್ತ ಭಾವಿಸುತ್ತ ರೂಪಿಸುತ್ತ ಕಾಮಿಸಿದನಾ
ಭೂಮಿಪಂ ತಮ್ಮಪಗುಣ ಪೃಥಿವ್ಯರಂ.

೧೮೦

ನೃಪತಿಯಾ
ಭಾಮಮಹಿಮಾ ಜ್ಯೋತಿ ಸಂಚರಿಸಿದುದು ಮಿಂಚಿ
ಪಟ್ಟಮಹಿಮಿಯರೆಂದೆಗಳೊಳ್ಳಾ. ಕೂರೈ ಬೆಸುಗೆಯಿಂ
ದೈತ್ಯ ತಾನದ್ವೈತಮಪ್ಪದೊಂದಜಜ ರಿಯೆ ಹೇಳಾ ?
ಮೆಯ ಶೈಂತಾದೊಡೇಸೊಲಿವಗ್ರಾಮ ದಿಟ್ಟಂ
ಮನಮೊಂದೆಯಲ್ಲಿ ?

ಸಂತಾನಕಾಮಿ ಧರಾಧಿಪಂ
ತಾನಿಂತುಬೊಂದು ಮುಣ್ಣಿ ಮೆಯಿರುಳಾ, ತುಂಬುಪರೆ
ಗರಿಷಗುರ ಸೊರೆಮುಗಿಲಿನಂಬರದೊಳಿಂಬಾಗಿ
ಶೇಲಿ, ಸರಯೂನದಿಯ ಸಲೀಲ ವಕ್ಕ ಸ್ಥಳಿ ಲದ
ರಮ್ಮೆದ್ರವೀಭೂತ ದರ್ಶಣಕೆ ಜ್ಯೋತಿ ಯಂ
ಪಾಲು ವೋಯ್ದಿಂದದಲಿ ಜೆಲ್ಲಿ ರಾರಾಜೆಸಿರೆ,
ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳನ್ನು ಇಂಟಿ ತೇನಿ ತಾನುಸೊತ್ತು ದದಿಂ
ಹಾರಾದಿ ಮಾಂಟುತ್ತಿರಲಾಕಾಕಮಂ, ಪೃಥಿವ್ಯ
ನಿಶ್ಚಯಿತ ತಾ ಸುಪ್ತಿಯಲ್ಲಾ ಖ್ಯಾ ಮೋಸಮರೆ,
ಮತ್ತಿಜರೊಡನೆ ಹೋಮಕುಂಡದೆಡೆ ಪೂಜೆಯೊಳ್ಳಾ
ಪುತ್ರಾಭಿವಾಂಭಿಯ ಸಮಾಧಿಯೊಳ್ಳಾ ತಾನಿರ್ಲಾ

೧೯೦

ನೂರ್ಜು ದಿಸಿತಾ ಅನ್ನಿ ಕುಂಡದಲಿ ಕೆಂಡಮರಿ
ಕೆರಳಿ. ಕಗ್ಗತ್ತೆ ಲೆಯ ಕಲಬ್ಜಮಂ ಸೀಳ್ಣಿ
ಕೋಟಿ ಮಿಂಚುಗಳೊಮ್ಮೆ ಮಿಂಚಿದುವೆನೆಲ್ಲೆ ದ್ವೃತಿ
ಪೂಣಿದುದು, ದಿಷ್ಟಿ ಕೋರ್ಕೆಸೇ! ಸಂಯಮಗಳುಂ
ಬೆಳ್ಳಿ ಕಥ್ತಾಗಿರಿ, ಚಿಕ್ಕೆನ್ನೆಯಾವೇಗದಾ
ಹಹ್ಹಿ ಹಣಿ ಲೀಲಿಷ್ಯಮಾನ ಜಿಯ್ಯೆಗಳಂತೆ,
ಒಿಳುವಾಹುತಿಗಳಂ ನುಂಗಿ ಸೊಣದೊಡನೊಡನೆ
ಸಿಮಿಸಿಮಿಸಿ ಭಂಟಭಂಟಿಸಿ ಧಗಧಗಿಸುತ್ತಬೆಂಬ್ಬೀಎಪ್ಪ
ರಕ್ತಾಗ್ನಿ ತಾಂಡವ ಜಾಪ್ಪಾಲಾಬಲದ ಮಂದ್ಯಾ
ತಾನೆನೆನ್ನಾನಲ್ಲಿ ಮೈದೋರಿದನು ದುಂಗರುಂಗಿಸಿ,
ಕೆಂಡಮರಿಮೆಯ್ಯೆ ಮಿಂಚಿನ ದಿವ್ಯಕಾಂತಿಯಲಿ.
ಮೂಡು ಬಾಸಿನ ಕರೆಯ ಕುಂಕುಮದ ತೀಧರ್ದೊಳ್ಳಾ

ಮಂದೇಷ್ಠ್ಯ ಘಾಲು ಇ ಪಾರ್ಬಾತ ರವಿಯಂತೆ
ಮೆರೆದಾದು ವದನಮಂಡಲಂ. ಕೇಸುರಿಯ ವರಿಯ
ರಶ್ಮಿ ಕೇಸರಗಳನೆ ಮುದ್ರಿಸಿತು ಮಂಡೆಯಾಂ
ಕೆನ್ನು ವಿರ ರಾಶಿ. ನಕ್ಕತ್ರಮಯ ರಾತ್ರಿಯಂ
ಧರಿಸಿ ಸೂರ್ಯನೆ ಶೋಭಿಪಂತೆ, ಕಂಗಿಡಿಗಳಿಂ
ತುಂಬಿದಂಬರದಂತೆವೋಲಾ ಹೋಮಧಾಮವುಂ
ನೀಲದ ದುಕೂಲದಪ್ಪೆಲಾಂತು, ಪೂಳಿದುದು ಕಣ್ಣಿ
ಮಂಗಳದಮರ ಮೂರ್ತಿ ಆ ಯಾಜಕರ ಮುಂದೆ.
ತಪ್ತ ಜಾಂಬೂನದದ ದಿಷ್ಟಿಯನೊಕವಾಡಿ
ಮಿಸುಪ ಮಿಸುನಿಯ ಪಾತ್ರೆಯಲಿ ಸುಪಾಯಸ ರಸಂ,
ಕೋದಂಡ ಜಂದ್ರನಲಿ ಪೌನ್ಯ ಜೊನ್ಯುದ ಜಲಂ
ಪೂಳಿಪಂತೆ, ತಳತಳ ನಲಿದು ಕುಣಿಯೆ, ತೋಳ್ಳಾನೀಡಿ
ಪೇಳಳಾಶೀವಾದಮಂ, ಮಂದ್ರ ಗಂಭೀರ
ದುಂದುಭಿಧ್ವನಿ ಸಭಾ ನಿಶ್ಚಯದೆಯ ಮಥಿಸಿ
ಪೌರ್ಣಿ : “ಸೃಷ್ಟಿಯ ಶಕ್ತಿ ದೂತನೆಂ, ರಾಜೀಂದ್ರ,
ಖುತ್ತಿಸ್ತು ಯೀ ಲೀಲೆಗಾಂ ಕವಿಕೃತು ಕಥ್ತಾ.

೨೩೦

೨೪೦

೨೫೦

ಕೊಳ್ಳಿದಂ, ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಕೊಡಗೆಚ್ಚು ಲಂ
ಪಾಲು ರೆದು ಗೆಯ್ಯು ಪಾಯಸಮಿದಂ. ಮರುಭೂಮಿ
ಸಗುವ ಸಂದಸವಪ್ಪದಿದನೀಂಟಿ. ಮೆಚ್ಚಿ ತಯಾ
ನಿನ್ನೀವ್ರತಕೆ ಷುರೆಂ. ಪಸುಗೆ ನೀಡಂತಂಗಳಂ
ಸತಿಯಗೆ. ಗೆಲ್ಲುದಾ ವಿಧಿಲೀಲಯುಗ್." ಕೃಷ್ಣಗಿದು,
ಸೋಗದ ಕಡಲೋಳಗಾಳ್ಳು, ದೊರೆಯೆಳ್ಳಿದರ್, ಹೋಗಿ :
"ಬಯಸುವೆನ್ನ ನಿನಗೆ, ಪೂಜ್ಯಸೇ, ಸುಖಾಗಮಸಮಂ.
ಸಡವೆನಿದೂ ಸಿನಾನ್ನಾಜ್ಞಿಯಂ." ಎನುತ್ತ ಅಂಜಲಿ ನೀಡಿ
ದಿಹ್ವ ಪಾಯಸಪೂರ್ಣ ಪಾತ್ರಯಂ ವಿನಯದಿಂ
ಕೊಂಡು, ಒಲವಂದು, ಮಣಿಯುತಿರೆ, ಮರೆಯಾದುದಾ
ದೇವ ತೇಜಿಪುಂಬ ಮಖಮೂತಿಯಗ್ನಿ ಮೆಯಾ
ಜ್ಞಾಲಾ ನಿಮಗ್ನ ಮೇನಲ್ : ಕವಶ್ಯಲದುನ್ನತಿಯ
ಸಂಜೀವಿರ ಸೆತ್ತಿಯೋಳ್ಳ ಕುಳಿತು ಕವ ಸೋಧುತಿರೆ,
ಧಾರದ ಕರಂಗಿತ ದಿಗಂಂಡಲಿ ಚೈತ್ರರವಿ
ಮುಗಿಲ ಸೆತ್ತುಗೆಂಪಿಸಲಿ ಮುಖಗುಪ್ತೋಲಂತೆ. ✓

೧೬೦

ನಿರ್ಜಲ ಶರಚ್ಚಂದ್ರ ಕಿರಣಗಳಿನಂಬರಂ
ಪ್ರೇಲಾಲಾ ಸರೋಳ್ಳಂತೆ ದಕರಥಂ ಬಗೆಯುಬ್ಬ
ಪರಿಯುತಂತೆಪುರಕೆ ದೇವ ಕೌಸಲೈಯಂ
ಕುರಿತು : "ರಾಜ್ಞಿ, ಕುಸುಮಸುಖನೊದಗಿತೀ ಮಾಮರಕೆ.
ಮಧುಫಲಸ್ವಾದು ಸಂತೋಷಮಿದೂ. ಕೊಳ್ಳಿದಂ,
ಕರ್ತಮೂತಿ ದಯಗೆಯ್ಯು ಪಾಯಸಪೂರ್ಣಮಂ.
ಸೀನುಮಾ ನಿನ್ನ ತಂಗೆಯರಿದಂ ಪಸುಗೆಗೊಳ್ಳಿಮ್
ಕುಲದ ಮೇರಂ ಕ್ರಮದ ಮರ್ಯಾದೆಗಳ್ಳ ಮೆರವಪೋಲ್ !

೧೬೧

ಪರೆ ತುಂಬುವಂದದಲ ಸವರೂಸ ತುಂಬಿಬರೆ,
ಶ್ರೀರಾಮಜಂದ್ರಸಂಬಳ್ಳಿರಯ ಹೊರೆಯೊತ್ತು,
ಬೆಳ್ಳಿರೆಯ ಮುಗಿಲ ಹತ್ತಿಯ ತೆಕ್ಕಿದಿಯನಂಬ್ಯ
ಪೂರ್ಣಮಾ ರಜನಿಯಂತೆಸದಳಾ ಕೌಸಲೈ,
ಗಂಭೀರ ಸಾಂದರ್ಭದಿಂ. ಜೊನ್ನ ವಕ್ಕಿಯೆದೆ

೧೬೨

ಹಿಲೆಹ್ಲೀಲವಪ್ಪಂತೆ ಪಚ್ಚಿತರಸನ ಮನಂ.
ಯಮಳ ತಾರೆಗಳಿದ್ದಾರುಂದೆ ಚುಕ್ಕಿಯ ಶರದಿ
ಶೋರ್ಷ ಸಕ್ಕತ್ತದೊಲಾ ಸುಮುತಾದೇವಿ
ಕಂಗೊಳಿಸಿದಳ್ಳಾ ಸಮುಲಾಲ್ಲಾ ಸದಿಂ. ಕ್ಕೆಕೆ ತಾಂ,
ರಾಜ ಖಡೆ ವನಾಂತು ಮುತ್ತು ಕೆತ್ತನಸಯಿಂದೆ
ಮಿರುಪ ಜೆಂಬೊನ್ನಿ ಸೋರೆಯಂತೆ, ಮಂಚಿದಳಕ್ಕೆ
ಪಕ್ಕಿ ಯೋಲವಳೊಡಲ ಕಣ್ಣಿಗಣ್ಣೊಳ್ಳಾ ಸಿಲ್ವು
ತಳ್ಳಂಕಗೊಳಿ ದೊರಿಗೆ. ಮೇಣ್ಣಾ ಹೇಳ್ಣುದೇಂ? ಪ್ರೋಂಬಳ್ಳಿ
ಬಿಗಿದೇಂದುದಾ ಸ್ತ್ರೀಣಂ, ಜೇಸುರುಳ್ಳೊ ಳ್ಳಿಯೋಲ್! ೬೬೦

ದಶರಥ ಸತಿಯಂತು ತುಂಬು ಒಸಿರಿಂದಸೆಯೆ
ಸಲಿದತ್ತಯೋಧ್ಯೇ. ಸಲಿದುದು ಪೃಥ್ವಿ. ನೀರ್ಮಾಗಿಲಾ
ತವಿಸಿದು ಬೇಸೆಗೆಯ ಬೇಗೆಯಂ, ಪ್ರೋಸಮಳೆಯ
ಸೂಸಿ. ತಂಪಿಡಿದು ತೀರಿದಿದೆಲರ್. ಸರೆಯೇರಿ
ತುಂಬಿ ತುಳುಕಿದುವು ತೊರೆ. ಸುರಯೂ ತರಂಗಿಣಿಗೆ
ಹಿಮಿರಿಯ ದೂರದಿಂದ್ದೆ ತಂದುವೆಂದಿಡಿದೆ
ಕ್ಕೂಂಟ ಸಾರಸ ಪಂಕ್ತಿ, ಹಂಸ ಕಾರಂಡ ತತಿ,
ನವ ವರ್ಷ ಹರ್ವ ದುನಾಂದ ಕಲನಾದದಿಂ.

ತಳಿರು ತೀವಿತ್ತಡವಿನ ಭ್ರಮರ ಸಂಭ್ರಮದಿಂದೆ
ರ್ಯುಂಂಕರಿಸಿದತ್ತು ಕುಸುಮಿತ ಕಾನನಾಂತರಂ.
ಪ್ರೋಣಿ ದುದು ಮೈಸವಿರ್ ತಿರೆವೆಂ್ಗಾಲಂಪಿಸಿಂ,
ಪಚ್ಚನೆ ಪಸುರ್ ಗರುಕೆಯಂತೆ. ಕಲಕಂಠನುಲಿ
ಫೋಂಫಿಸಿತು ಒಗಕೆ, ರಾಮಾಗಮನ ವಾರ್ತೆಯಂ !
ಭುವನ ಸಂಭ್ರಮದೊಡನೆ ತಾಯೆದೆಗೆ ಪಾಲುಕ್ಕಿ
ಬರಲೊಂದಿರುಳ್ಳಾ, ಕನಸಿಸೊಳ್ಳಾ, ದುಗಾ ಬಿಯಂ
ಕಂಡು ಸಲಿದಳ್ಳಾ ದೇವಿ ಕೊಸಲ್ಲೆ. ಜಂದ್ರಿಶಿಶು
ಪಾಲ್ದಿಗೆಕ್ಕಗ್ರಾದಲಿ ತೇಲುಳ್ಳಿ ಮುಗುಳ್ಳಾನಗೆಗಳಿಂ
ಮಿಂಚಿ. ಇರಲಿರೆ, ಪಸುಳ ತೇಲುತೆ ದಡಕ್ಕೆ ಬರೆ,
ಕ್ಕೆಚಾಚಿ ಕರೆಯೆ ಕೊಸಲ್ಲೆ, ಜೆಂದುಟಿಯ ತಿಶು ೭೦೦

ವೋಗ್ಗರಷ್ಟಂದದಿಂ ಬಂದೇರ್ಮಂದಂಕಮಂ,
ತಳಿರ ಬೆರಳಿಂದಪ್ಪ ತೆರ್ದೆಯಂ ಸುಧಾಸುಖಿಕೇ।

— ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಕ್ಷತ್ರಮಯ ವರ್ಕಾಷ್ಟಂತರಿಕ್ಷದಾ
ಕೃಿರಸಾಗರದಿಂ ಕಿಶೋರಶಕ್ತಿ ಬರುವಂತೆ,
ಪ್ರತಿಭಾ ತಟಿಲ್ಲತೆಯ ಸುಪ್ರಭಾ ಸ್ವಾರ್ಥಯಿಂ
ಕವಿಯ ಮನದಿಂ ಮಹಾ ಕಾವ್ಯಮುದ್ಭವಿಪಂತೆ,
ಮರುದಿನಂ ಜ್ಯೇಶ್ವರನವಮಿಯ ಶಾಖಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ಳಿ
ಪಿರಿಯರಸಿ ಬೆಸಲೆಯಾದಳ್ಳಿ ಪಸುಳಿಂಗಲ್ಲಿ,

ಸಿಫಿರಾ ಸುಖಂ ಹೆಚ್ಚಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀ ರಾಮನ ಅನಂತರಂ

ಮುಂಡಿದನು ಭರತನಾ ಕೃಕೆ ನಸಿರಿಂದೆ. ಮೇಣಿ

೪೭೦

ಲಕ್ಷ್ಮಿಂಣ ಶತ್ರುಪ್ಪಾರೆಂಬವಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಂ
ಪೆತ್ತುಳ್ಳಿ ಸುಮಿತ್ರೆ, ಮಗಧೇಶ್ವರ ತನ್ನಾಚಿ. ಆ
ಮಂಗಳ ಮಹೋತ್ಸವಕೆ ಬಿಡದೆ ಸಲಿದತ್ತವನಿ.

ತುಂಬಿದತ್ತಶರೀರ ಗಂಧರ್ವ ಗಾರಿಯನಂ

ನೀರವ ನಿಶಾ ನಭೋದೀಶಮಂ. ಸಲಿದಲಿದು

ಸರ್ಪಿಸಿದರಪ್ಪಿರಿಯರಿಚಿ ಪೂವಲಿಗಳಿಂ.

ಹಾರ ಕೇಯೂರ ಸಾರಸನ ಸೂಪುರ ರವಕೆ

ಕಿವಿಗೂಟ್ಟಿ ಬೆರಗಾದುದಾ ಅಯೋಧ್ಯಾ ಮನಂ.

ಬೀದಿ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕೇತ ಪುರಜನರ್ ಆ

ಸರೆದು ಸುಗೀತಾಭಿನಯ ವಾದ್ವಾಕಲೆಗಳಿಂ

ಕೊಂಡಾಡಿದರು ರಾಜನಂ, ಕೊನೆದು ದೇವರ್ಹಳಿಂ.

ಪೂಳುಬರೆ, ಪದ್ಮತಿಯ ಮೇರೆಗೆ ಪುರೋಹಿತರ್

ನಾಮಕರಣಂಗಿಯ್ದ್ದು, ಸುಡಿನು ನಲ್ಪುರಕೆಯಂ,

೪೭೧

ಜಾತಕಂ ಬರೆದು, ಕಣೆವೇಳಿರಾ ನಾಲ್ಪುರಂ

ಸೆಲಕೊಳ್ಳಿತೆಂ ಗೆಯ್ದ್ದು, ಸೆಲದರಿಕೆಯವರಾಗಿ,

ಸೇಸರಂ ಮೇರಿ ಪೂರ್ಣಿದಪರೆಂಬುದಂ, ಕೀತಿಯಿಂ

ಮತ್ತೆ ಸಚ್ಚರಿತೆಯಿಂ. ಗರೆನಗೆಯ ಕಿರಿಯೋಡಲ

ಪಸುಳಿಂಗಳ್ಳಿ ದಿನಂ ದಿನದಿನಂ ಬಳಿವಂತೆ

ಬೆಳ್ಳಕ್ಕುದಿರುಳಿನಬ್ಬಿಯ ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲಲಿ,
ಸರೆದನಾ ಶ್ರೀ ರಾಮಚಂದ್ರನಂಬೆಯೆದೆಯಲಿ
ಮತ್ತೆ ಕಂಡವರೆಲ್ಲರಕ್ಕಿಯಲಿ.

ಕೌಸಲ್ಯೇ

ತನ್ನಾತ್ಮವನೆ ಸುತನ ಸೌಂದರ್ಯ ಸುಧೆಯಲ್ಲಿ
ಕರಗಿಸಿದಳದ್ದಿ ಸಕ್ಕರೆಯಪೋಲ್. ಬಗೆಯಿಂದೆ
ಜಗಮನಿತಮುಂ ಜಾರಿ ಮಗನೆ ಮೂಳಗಮಾಯ್ತು !

೪೭೦

ಸಕಲ ಸಾಧನೆಯಾದುದಾ ರಾಮ ಶುಶ್ರಾವೆ;
ಪ್ರೇಮವೆ ನಿಖಿಲ ಪೂಜೆಯಾಯ್ತು. ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಕೆ
ಮೋಹದ ಶಿಶುವದೊಂದೆ ಮುದ್ದಿನ ವಿಷಯಮಾಯ್ತು.

ಮಾಯವಾದತ್ತು ಓದುದನಿತುಮುಂ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂ
ಜಗುಳ್ಳಿ ಲಯಪ್ರೋಂದಿ. ಮುದ್ದಿನ ಮುದ್ದಿಯೋಲಂತೆ
ಮೈ ತುಂಬಿ ಜೆಂದಳಿರ ಕೋಮಳತೆವತ್ತೆಸದಿನ್ನ
ನೀಲೋತ್ತಲ ನಿಭಾಂಗನಂ ಕುಲದೀಪಜಂದ್ರನಂ,

ಬಳಿ ತನ್ನಲೆವರಳಿ ಓಂ ಮೋಗ್ಗನಿರದಪಿ
ಲಲ್ಲಿ ಗೈವಂತೆ, ಅಲಿಂಗಿಸುತೆ ಮುದ್ದಿಸುತೆ
ಮಂಡೆಯಂ ಮೂಸಿ ಕನ್ನೆಗೆ ಕುರುಳನೊತ್ತುತ್ತೆ
ಬೆಣ್ಣೆ ನುಣ್ಣದೋಳಿಳಂ ತನ್ನ ನಳಿದೋಳಿಳಂ

೪೭೧

ಮುಟ್ಟಿ ಸೋಂಕಿಗೆ ಸೋಗಸುವಳು ತಾಯಿ. ತಿಳಿಗೊಳನ
ತಾವರೆಯ ಸರೆಯ ತುಂಬಿಗಳಂತೆ ಚಂಚಲಿಪ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕವಿದುಬರೆ ಸುರುಳಿಯಂಗುರಗುರುಳಾ
ಸೋಡಿ ಸಲಿವಳು; ತೋರಿ ಮೆರೆವಳು; ಪುಲಕಸುಖಕೆ
ಮೈಮರೆಯುವಳು ದಶರಥನ ರಾಣಿ, ಕೌಸಲ್ಯೇ,

ರಾಮಚಂದ್ರನ ತಾಯಿ.
ಮಗನ ಕಂಗಳ ಸೋಡಿ
ಬಾನಸೀಕ್ಕಿ ಸಿದಂತೆ, ಮಗನ ತೊದಲಂ ಕೇಳಿ
ಕಡಲನಾಲಿಸಿದಂತೆ ಬೆಜ್ಜುವಳು ತಾಯ ಸುಯ್ಯಾ.
ಒರ್ನೆ ಆ ಹೂಹಗುರ ಶಿಶುವಿದ್ದ ಕಿದ್ದಂತೆ

೪೭೨

ಗಿರಿಭಾರಮಾಗಿ ಬರೆ, ನೆಗಡಲಾರದೆ ತಾಯಿ
ತೇಂಕಿದಳು, ಕಾತರಿಸಿ ಮಗನಭ್ಯುದಯ ಶಂಕೆಯಿಂ.
ಮತ್ತೊರ್ಕೆ ಪಚ್ಚದೊಟ್ಟಿಲ್ ಬಂಬದಲ್ಲಿ ತನ್ನ
ಮುದು ಕಂದಗೆ ಬದಲ್ ಕಾಣಿಸೆ ಮಹಾಮೂರ್ತಿ
ಕೂಗಿಕೊಂಡಳು ದುಷ್ಪ ಕುಗ್ರಹಚೇಷ್ಟೆಯೆಂದಜ್ಞಿ.
ಬಳಿಯಟ್ಟಲಾ ಕುಲಪುರೋಹಿತನ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ,
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಗುರುವಸಿವ್ಯಾಂ ಬಂದು ತಾಯ್ಯ ಸಕೆ
ಪೇಳ್ಳನಿಂತೆಂದು ಸಂತೃಪ್ತಯಂ :

“ ಬಿಡು, ಮಗಳೆ,

ಭೀತಿಯಂ. ನಿನ್ನ ಮಗನಪಾರ್ಕೃತಂ. ನಿನ್ನ ನಾಂ
ಜಾಸದೊಳಿದು ಕಂಡುದಂ ಹೇಳ್ಳಿನಾಲಿಸು. ಮೇಲೆ
ಸಂಭ್ರಮಂ ತುಂಬಿದು ದಮರ ಲೋಕಂಗಳೊಳ್ಳಿ.
ಮಿಂಚಿನಂಚಿನ ದೇವತಾ ಜರಣ ಸಂಚಾರದಾ
ಪದ ಚಿಹ್ನೆಗಳ್ ಪೋಳಿದುವಮಿತ ನಕ್ಕತ್ರಗಳಪೋಲ್.
ಕಂಡೆನೀ ವೃಧಿವಿಯೆಡಿಗಾ ಶಕ್ತಿ ರಾಶಿಗಳ್
ಧಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಂ. ನನ್ನಾತ್ಮಕವರನೆಯೆ
ಹಿಂಬಾಲಿಸ್ತೆರಲ್ ಪೋಕ್ಕುದು ಅಯೋಧ್ಯೆಯಂ.
ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶರೀರಿ ನಿನ್ನ ಒಕದಲ ಮುಲಗಿದ್ದ
ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶರೀರನ ಕಂಡೆನೀ ಶಿಶು ರೂಪನಂ.

ದೇವರ್ಥಕೀಲರುಂ ದಿಷ್ಟು ಸುಮಗಳನೆರಚಿ
ಮಾಯಿಸಿದರವನಂ ದಿವೋಧುಸಿಯ ಪೀಯೂಷ
ತೀರ್ಥದಿಂ, ಪಾಡಿ ಸುರಗೇಯ ಹೋಷಂಗಳಂ.
ಧನ್ಯನಾಂ ! ಧನ್ಯ ನಿಈ ! ಧನ್ಯಮಿಂ ರವಿಕುಲಂ ! ”
ಮಣಿದು ಗುರುಪದಕಾತನಂ ಸತ್ಯರಿಸಿ ಕಳುಹಿ,
ಮುದ್ರಾದಿದಳು ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಮಗನಂ ತಾಯಿ
ಕಾಸಲ್ಲಿ, ಮಗು ರಾಮನುಂ ಮುಗುಳನಗುವಂತೆ.

ನಸುಮೋಳಿತ ಹಾಲುಹಲ್ಲಿ ನಾಲೆಸೆವ ಬಾಯ
ಜೊಲ್ಲಿಗುವ ತುಟಿದೆರಿಯ ಕೆವ ಸೋಗದ ತೊದಲಿಂದೆ,

೪೨೦

೪೫೦

ದಾದಿಯರ ಕರೆಗೆ ಹೊಂಗಿಜೆ ಕಿಂಕಣಿ ಕುಣಿಯೆ
ಪರಿವಂಬಿಗಾಲಿಂದೆ, ಕೈಗುಡಲ್‌ ಸಿಡಿದೆದ್ದು
ತಿಪ್ಪ ತಿಪ್ಪನೆ ದಬ್ಬಿತಡಿಯಿಟ್ಟು ನಡೆಯುವಾ
ಸಾಹಸಕೆ ಸಂತಸಂಬಂಧತೆ, ಕೈಬಿಡಲೊಡನೆ
ಮರಳಿ ಸೆಲವುಂ ಪಿಡಿವ ಬಾಲ ಲೀಲೆಗಳಿಂದೆ
ರಾಮನೊಡಗೂಡಿ ಒಳಿದರು ಮಾವರನುಜರುಂ
ತಂತಮ್ಮ ಶಾಯಿ ಲೋಲ್ಯೆಯ ಶೈಲಿಪ್ಪಿ ಲೋಳ್‌, ಗೊಂಜಲ್‌
ಅದೊಂದರೊಳಿ ನಾಲ್ಕು ಲರಲರುವಂತೆ.

೪೯೦

ಇರಲಿರಲ್‌,

ಒಂದು ಹುಟ್ಟಿ ಮೆಯಿರುಳ್‌, ಅರಮನೆಯ ಉದ್ದಾನ
ಶಾದ್ವಲ ಶ್ಯಾಮ ವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ ರಾಣಿಯಾರ್
ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕುಳ್ಟಿರಸಿ ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರೆ ವಿವಿಧ
ಹರ್ಷ ಭಾಷಿತ ಮೋದದೊಳ್‌, ಶಿಶು ರಾಮನಾಗಸದಿ
ಮೆರೆದ ಪೂರ್ಣೀಂದುವಂ ಸೋಡಿ, ಮೋಹಿಸಿ, ಪಡೆಯೆ
ಹಲುಬಿ, ಹಂಬಲಿಸಿ, ಕಾಡಿದನು ಕೌಸಲ್ಯೆಯಂ.

೫೦೦

ಗಗನ ಚಂದ್ರಂ ನರರ ಧರಣಿಗೃಹಿತರನೆಂದು
ಶಾಯೆನಿತು ಸಂತ್ಯೇಸಿ ಸುಜಿದೊಡಂ, ಸಹಿಸದೆಯೆ
ಪಳೆಯಿಸಿದನಾ ಬಾಲಸಹಿ ಕೆಂಪೇವಿನಂ,
ಕಿರುದೋಳಿ ಲುಧ್ದಿ ಮಂ ರವಿತಾರೀಗಳಿ ಸೋಲ್ವ
ಬಾನ್ನೆ ಸೆಗೆ ನೀಡಿ. ಪ್ರೋಸ್ತು ದವೆಯಂ ರನ್ನ ಮಂ
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಿದ ಪಣ ಳಂ ಭಕ್ತ್ಯಾಭೋಜ್ಯಂಗಳಂ
ಕೊಟ್ಟಿ ಡವುಗಳನೆಲ್ಲಮಂ ನೂಂಕ, ಚಂದ್ರಂಗಿ
ಗೋರ್ಗರೆದನಮ್ಮು ನ ಬೆದಕ್ಕ್ಯಾಯಂ ಕೆಲಕೊತ್ತಿ,
ಕೇಳ್ಳಿರೆದೆ ಸುಯ್ಯೆ. ಆ ರೋದನಕ್ಕು ರೆ ಬೆಚ್ಚಿ,
ಪಿತ್ಯಮನಸಂ ಮರುಗೆ, ದೊರೆ ಕನಲ್ಲು ತಾನಾಯೆಡೆಗೆ
ಬರೆ, ನರೆದ ದಾದಿಯರ್ ಸರಿದರಲ್ಲಿಂದೇನೊ
ಗತಿ ಮುಂದೆ ತಮಗಂದು ಬೆದರಿ. ಕೌಸಲೆ, ಶಾಯಿ,
ಮಗನುಳ್ಳಣ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಡಿಮು ಕಾಶರೆಯಾಗಿ

೫೧೦

ವಗ್ಗೆಯಲರಿಯದೆಯೆ ಕಂಗೆಟ್ಟು, ದಮ್ಮೆಯ್ಯೆ,
ಸುಮ್ಮೆನಿರೊ, ಈ ಸನ್ನ ಕಣ್ಣಿಯೆ, ಕಂದಯ್ಯೆ,
ಕೃಮುಗಿವೆನಳಬೇಡವೆಂದೆಂದು ಕಂಬಸಿಗೂಡಿ
ಮುಂಡಾಡಿ, ರವಿವಂತದವನೆಂಬ ಕರುಬಿಂದೆ ನೀಂ
ತಿಳಿಯದೇಳಿಪಸುಳಿಯಂ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿಹೆಯೆಂದು
ಬೈದಳಾ ಶಶಿಯಂ ಮನಂ ಮುನಿದು.

೫೧೭೦

ದಶರಥಂ

ಒರೆ, ಕೃಕೆ ಕಂಬನಿಮಿಡಿದು ಹೇಳಿ ಖೈಲ್ಲಮಂ.
ಕೇಳುತ್ತಾ ದೊರೆಯ ಕನಲಿಕೆ ದುಗುಡಕೆಡೆಯಾಯು_
ಮರುಗಿದನು ಮಗನಾಸೆ ತನ್ನ ಬಲ್ಲಿಗೆ ಏರಿ
ಕೃಗೂಡಲಸದಳಮಲಾ ಎಂದು. ಶಿವತಿವಾ,
ತಿರೆಗರಸನಾದರೇನೋಂದು ಕೂಸಿನ ಬಯಕೆ
ಬಡತನವನೊಡರಿಸಿತಲಾ ! “ತನ್ನ ಸಿರಿಯಿನಿತು
ಪುಸಿಯಾಯ್ತಿ ? ” ಎನುತ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಿಂ ರಾಮನಂ
ಕರೆದೆತ್ತಿ ಕೊಂಡು ಜಿಂಕೆಗಳಿಡಿಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯು
ತೋರಿ, ಸ್ನೇದಿಲೆಗೊಳಿದೊಳ್ಳಿಬುವಂಚಿಗಳಿಡಿಗೆ,
ಮತ್ತೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣೀನ ಗೊಯ
ಕೆದರು ಕುಣಿಯುವ ನವಿಲುಗಳ ಬಳಿಗೆ, ಅಲ್ಲಿಂದೆಯುಂ
ರತ್ನ ಕೃತ ಕೃತಕ ಖದ್ಯೋತ ಸಂಕಾಲಮಯಂ
ಚಾಮೀಕರಾಲಂಕೃತಂ ಲತಾ ಭವನಮಯಂ
ಪೌಕ್ಕು ನಡೆನಡೆದಿರದೆ ತೋರ್ಮೋಽಜಂ, ಶಿಶುರೋದನಂ
ನೆರೆದುದಲ್ಲದೆ ತವಿದುದಲ್ಲ.

೫೧೯೦

ಮುಂಗಾಣದೆಯೆ,

ಸ್ವಪತಿ ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರನಂ ಕರೆಸಲಾತನುಂ
ಬಾಲನಾಕಾಂಕ್ಷೆ ಗಳ್ಳಿ ರಿಂದುತೆ ಮಾನನಿರೆ
ಬೆಳ್ಳಿಮೂರ್ದಂತೆ, ಬಂಡಳ ಮುದುಕಿಯೋವ್ಯಾಳಾ
ತಾಣಕ್ಕೆ, ಕಿಶೋರ ಭರತನಾಂತು ಕೊಂಕಳಲಿ.
ಕಂಡುದೆ ತಡಂ ಅಮಂಗಳವನೀಕ್ಕಿ ಸಿದಂತೆ

೫೨೪೦

ಮೋಗಂಮುರಿದು ಮಾತು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರಸಿಬರುಮಲ್ಲಿ
ಕೈಕೆ ಹೊರತಾಗಿ.

ಕುಡುಬಿಲ್ಲು ಭಾಗಿದ ಮೇಯ್ಯಾ,
ತೊನ್ನ ಬೆಳ್ಗ ಲೆವಿಡಿದ ಕರ್ನಸೆಯ ಕುಬ್ಜ ತೆಯ,
ಗೂಳಿ ಹಿಣೀಲಿನವೋಲು ಗೂಸುವುಷ್ಟುದ ಬೆನ್ನು,
ಸುಕ್ಕು ನಿರಿನಿರಿಯಾಗಿ ಬತ್ತಿದ ತೊವಲ್ ಪತ್ತಿ
ಬಿಗಿದೆಲ್ಪುಗೂಡಿನಾ ಶಿಥಿಲ ಕಂಕಾಲತೆಯ,
ಪಲ್ಲು ದುರಿ ಬೊಂಡಾದ ಬಚ್ಚ ಬಾಯಿಯ, ಕುಳಿಯ
ಕೆನ್ನೆ ಗಳ, ದಿಟ್ಟಿಮಾಸಿದ ಕಣ್ಣಿ ಕೊಳೆಂಟರದ,
ಕರ್ಬುಫ ನ ವೊರಡು ವೋಗದ, ಕೂಡಲುದುರಿದ ಬೊಳೆಣು

೫೫೯

ಪುಬ್ರಿನ ವಿಕಾರದಾ, ಬೆಳ್ಗಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪುಳಿನೆ
ಮಂಡಿಯಂ ಮುತ್ತಿ ಕೆದರಿದ ಬೆಳ್ಗಸೆಯ ನವರ,
ಅಸಿ ಪಂಜರದಂತವೋಲಸ್ಟಿರ ಸ್ಥಳಿ ವಿರೆಯಂ
ಕಂಡೊಡನೆ ಕೈಕೆ ಸಡೆದಳ್ಳಿ ಬಳಿಗೆ. ಸುಡಿಸಿದಳ್ಳಿ
ತಾಯವೋಲ್ ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದ ದಾಸಿ ಮಂಧರೆಯ !
ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಸರೆದ ಒನರಾ ವಿರೂಪದ ವೃದ್ಧಿ,
ಮಾತನಾಲಿಸ ಬಾಗಿರಸಿಯ ಕಿವಿಗೇನಸೋ
ಪಜ್ಫ, ಮಡಿಲಿಂದೊಂದು ಮುಕುರವುಂ ಪೋರದೆಗೆದು

ನೀಡಿದಳ್ಳಿ. ಸಗೆಗೂಡಿ ಕೈಕೆ ತಾನದಸೋಯ್ದು
ತೋರಿದಳ್ಳಿ ದೊರೆಯ ತೋಳಿ ಇಲಿ ಹೋರಿಸುತ್ತಿರ್ದ
ರಾಮಂಗಿ. ಪೋಳಿಯೆ ಪಡಿಸೆಳಿನಲ ಬಾನೆಡೆಯ
ಜಂದಿರಂ, ಪಡೆದೆಸಂದುವನೆಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದು
ಸಲಿಯತೋಡಿದನನಿಬರುಂ ಬ್ಲೂಬೆರಗಾಗೆ.

೫೬೦

ಸಂತಸದೊಳಾ ದಾಸಿ, ಮುದಿಗೂನಿ, ರಾಮನಂ
ಮುದ್ದಿ ಸಲ್ ಬಯಸಿ ತೋಳಾ ಚಾಚಲಾ ಕೌಸಲ್ಯೇ :
ಕಂದಾಗಮಂಗಳಂ. ಮುಟ್ಟಿರ್ ಮುಟ್ಟಿರ್ !
ಬೇಡವೇಡಿನ್ನು ತೆ ನಿವಾರಿಸಿದಳಾಕೆಯಂ,
ಮುದಿ ಮಂಧರೆಯ ಮೈತ್ರಿ ಜಜ್ಜ ರಿತಮಪ್ಪಂತವೋಲ್.

ಮುರಿದೊಲ್ಲೈಯವನೂನದಿಂದ ಕಣ್ಣಿ ಚಿಮ್ಮಿ
ನಿಲ್ಲದಲ್ಲಿಂ ನಡೆದಳಯ್ ಭರತನಂ ಬಗಿದಪ್ಪಿ,
ತುಳಿದ ಸರ್ವಣಿಯಂತೆ ಮುಳಿಸಿನುರಿಯಿಂ ಪೂಗೆದು,
ಸುಯ್ಯಾ, ಹೆಡೆಯೆತ್ತೊ,

೫೨೦

ಕೈಕೆಯ ತಾತನೋದಿರಸಂ
ಬೇಂಟಿಯಾಯಾಸದಿಂ ಬೈಗುನ್ನೊಳ್ಳುಡವಿಯೋಳ
ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಬರುತೀರೆ, ಪಳುವೆ ತಾನಳುವಂತೆ
ಗೋಳಿಟ್ಟುದೊಂದು ಶಿಶುರೋದಸಂ. ಕೂಗೆಲಸದಿಂ
ಪಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರ್ದ ವಾಧಿವನ್ನೊಳುದಿಸಿತು ಕರುತ್ತೆ,
ಕಟ್ಟಲಿಹ ಕಬ್ಬಿಕೆ ವೆದಲ್ಲಾಗುದಲಿಯ ಪೂಜಿಪ್ಪೋಲ್ಲೋ.
ನಡೆದು ನೋಡಲ್ಲೈ, ಕಾಣಿಸಿತ್ತೊಂಕು ದಸ್ಯಾಶಿಶು,
ಮುಳ್ಳ ಮುಣ್ಣ ತರಗೆಲೀಯಿಡಿದ ನೆಲದ ಮೇಲಿರುವೆ
ಮುತ್ತಿ, ಹಾ, ವಿಕೃತಿ ವಕ್ರತೆ ರೂಪಗೊಂಡಂತೆ!

೫೩೦

ಪೆತ್ತುವರ ಸುಳಿವಿಲ್ಲದಿರ್ ಪೆಣಾಪಸುಳಿಯುಂ
ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ, ಕಟ್ಟಿರುಂಪೆಯನೊರಸಿ, ಸಂತ್ಯೇಸಿದನ್.
ಗೂಬೆಯವಶಕುನದ ವಿಕಾರದುಲಿಯನ್ನೇರು
ಕವಿಯುತಿರೆ ಕಾಡುಗಳ್ತುಲೆ, ತಂದನೂರಿಗವಳಂ
ದಾರಿಯ ನಡೆವ ಮಾರಿಯಂ ಮನೆಗೆ ತರುವಂತೆ,
ಮುಂದಣ ಮಹಾದುಃಖ ದಾವನಳಕೆ ತನ್ನ
ಕಿರುಗಜ್ಜಡಾ ಒಂದೆ ಕಿಡಿಯ ಮುನ್ನು ಡಿಯಿಡುವ
ವಿಧಿ ವಿಲಾಸದಲ್ಲಿ! ಬೆಳ್ಳದುದು ಕೂಸು ಕುಳ್ಳಾಗಿ,
ಗೂನಾಗಿ, ತೊತ್ತಾಗಿ, ಕರ್ಕಿಗೆ, ಒನರ ಕಣ್ಣಿ
ಹೇಸಿನಾಕ್ಕತಿಯಾಗಿ! ಕಂಡ ಕಂಡವರೆಲ್ಲರುಂ
ಕುಬೆಯನನಾದ್ದೆಯಂ, ತಂಡೆತಾಯಿಲ್ಲದಾ
ಪರದೇಶಿ ಕನ್ನೆಯಂ, ಜಿಃ ಎಂದು, ತೊಲಗೆಂದು,
ಥೂ ಎಂದು, ಸಾಯಿಂದು, ನಾಯ್ಯಾರಿಗೆ ಕಚೆಯಾಗಿ
ಭಾವಿಸಿದರಾ ಸೃಪನ ಕಟ್ಟಾಣೆಯಂ ಮೇರು
ಕಡೆಗಣ್ಣಿ. ಮನುಜರೊಲ್ಲೈ ಸವಿಯನೊಂದಿನಿತುಮಂ

೫೨೦

ಕಾಣದೆ, ಮಿಗಿದ ತೆರದಿ ಮಿದುಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬೆಳೆದು
ಜಡತೆವೆತ್ತಿದ್ರ ಸೋಂಬೆಗೆ ಮಂದಿ, ಬಯ್ಯವೋಲ್
ಜರೆದು, ಮಂಧರೆಯೆಂದು ಪೆಸರನಸೆದರ್ರ, ಮೊಗಕೆ
ಕೆಸರನಿಡುವಂತೆ. ಕನ್ನ ದಿಯಂತುಟಾಕೆಯುಂ

ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ರೀತಿಯಂ ಕೈಕೊಂಡಳಾ ಇನದ
ಮನದ ವಿಕೃತಿಗೆ ತನ್ನ ಮೆಯ್ ವಿಜಂಬನಮಪ್ಪವೋಲ್.

ಪರಿದುದಯ್ ಪೋಕ್ಕುವೋಳೆ. ಸಿಂದೆಯೊಳ್ಳ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದು
ಕುವರಿಯಾಗಿರೆ ಕುಬ್ಜೆ, ಸಂಭವಿಸಿದಳು ಕೈಕೆ
ಕೇಕಯ ರಾಜಸತ್ತಿಗೆ. ಆ ಧರಾವಲ್ಲಭಂ
ಮಂಧರೆಯ ಭೀಷಣ್ಣಿಕಾಂತತೆಗೆ ಬಗೆಗರಗೆ
ಮಗುವನಾಡಿವ ಕೆಲಸಕಾಕೆಯನೆ ಬೆಸಸಿದನಾ. ಕೇಳ್ಳ,
ಮಳಹೊಯ ತೆರನಾಯ್ತು ಮಂಧರೆಯ ಮರುಧರಿಗೆ,
ಜೈತ್ರನಾಗಮವಾಯ್ತು ಮಂಧರೆಯ ಶಿಶಿರಕ್ಕೆ,
ಮಂಧರೆಯ ಬಾಳ್ಳನಿಶಿಗೆ ಶಶಿಯುದಿಸಿದಂತಾಯ್ತು,
ಮಂಧರೆಯ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ತಾನೆಮೃತ ಸೇಜಸೆಯಾಯ್ತು,

ಶುಷ್ಕತಾ ಶಾಸ್ನೆತೆಯೊಳ್ಳಳೆ ಸಂಚರವಾಯ್ತು,
ಬದುಕು ಸಾಧಕ ಮಧುರಮಾಯ್ತು ಶಿಶುಸನ್ನಿಧಿಯ
ಪ್ರೇಮಸೌಂದರ್ಯ ಮಹಿಮೆಯಲಿ. ರೂಪ ಪಿಹೀನೆ
ರೂಪಸಿಯೊಳಿರ್ದು ತನಗಿಲ್ಲದಾ ಜೆಲ್ಲಿನಲಿ
ಲೋಲಾಡಿದ್ರ, ತೈಲಪೋಲ್ ಹಾಲೊಳಿದ್ಲಿನ
ಜೂರು. ಮೆರದಳು ಕೈಕೆ ಮಂಧರೆಯ ತೊಡೆಯಲ್ಲಿ,
ಕಾಳಾಹಿ ಭೋಗದಲ ಹೊಳವ ಹಜೆಮಣಿಯಂತೆ,
ತಾರತಮ್ಯದಿ ಮತ್ತಿನಿತು ಚಾರುತರಮಾಗಿ.

ಜಕ್ಕುಮುಕ್ಕಿಯ ಕಲ್ಲಿನಂತರಂಗದೊಳಗ್ಗೆ
ಗುಪ್ತವಾಗಿರ್ಫಂತೆ, ಬಾಳ್ಯ ವಿಕೃತಿಯ ಮಧ್ಯೆ
ಮಂಧರೆಯ ಷ್ಯಾದಯದಲ ಸ್ತ್ರೇಪ್ತವಾಗಿರ್ದ ರತಿ,
ಜೆಲುವೋಲವುಗಳ ಚಿಲುಮೆ ತಾಂ ಕಣ್ಣಿರೆದುಹೊಯ್ಯನೆಯೆ
ಮುಕ್ತ ಮುಕ್ತಾಹಾರ ಧಾರೆಯಲಿ. ತನ್ನೊಂದು

೯೦

೯೧

೯೨

ಜೀವಿತಕೆ ರಾಜಪುತ್ರಿಯೇ ಸರ್ವ ಸುಖಮಾಗೆ
ಮರೆತಳನ್ನಾಯಮಂ, ಮರೆತಳಪಮಾಸಮಂ,
ಮತ್ತೆ ಮರೆತಳು ತನ್ನ ನುಂ ತಾನೆ, ಕೃಕೆಯೊಳ್ಳ
ಸಾಯುಜ್ಞವೋಂದಿ.

ಮಂಧರೆಯಿಂತು ಬದುಕುತಿರೆ,

ಬೆಳ್ಳುಸವನೇನೆಂಬಿ, ಬಾಲ್ಯಕೌಮಾರದಿಂ
ಯೂವನವನತಿಗಳೆಂದು ಒರೆಗೆ ದಾಂಟಿದ್ವಾರಾ
ನರೆಯೇರಿ, ಸುರ್ಕಡರಿ, ಪೂರಮೆಯ್ಯ ವಿಕೃತಿ ಪಚ್ಚಿ !

೩೫೦

ತನು ವಿಕಾರಂ ಪಚ್ಚಿದಂತಿ ಮಸಿನ ಮಮತೆ
ನೂರ್ಜೈಡಿಸಿದತ್ತು ಕೃಕೆಯ ಮೇಲೆ. ಕೃಕೆಯುಂ
ನರ ತಿರಸ್ಕೃತಿ ವಿಕೃತ ಮಂಧರಾ ದಾಸಯಂ
ಶ್ವಿಶವ ಕೃತಜ್ಞ ತಾ ಪ್ರೇಮದಿಂ ಪ್ರೇಸುತೆ
ನೆರೆ ನೆರೆದಳಂಗಜನ ಹೂಸಮಸಯ ಹೂಳೆಹೂಳೆವ
ಶೃಂಗಾರಶರ ಶರಲ್ಲಕ್ಷೀ ಯೋಲ್ಲ. ವಿಧಿನಿಯಮದಿಂ,
ಮೇಲೆ ಕಾಲಾಂತರಕೆ, ದೇವ ದಶರಥ ಸ್ವಪಂ
ಲೋಕ ಮೋಹಕ ಸತಿಯ ಸೋಭಗಿನ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲ್ವಿ
ಕೃಕೆಯಂ ಮದುವೆ ನಿಂದಂದು, ಮಂಧರ ದಾಸಿ
ಸಾಕೇತ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂಡವಳೊಡನೆ,

೩೫೧

ನೆರಳಂತಿವೋಲ್ಲ. ರಿವಂಶದರಸರೂರಾದೊಡೇಂ
ಮುನ್ನ ಈ ಕುರುಪತೆಗೆ ತಾನೆಲ್ಲಿ ? ಮುದಿಗೂನಿ
ಮಂಧರೆಗೆ ಮೊಲ್ಲದ ಕೋಡಾಡಾದು ಸೂಗಂ. ಶನಿಯೆಸುತೆ
ಶಪಿಸಿದುದು ಮಂದಿ : ಕಂಡರೆ ಹುಬ್ಬಿ ಗಂಟಿಕ್ಕು
ಧೂರ ಸರಿದುದು ಮೊಸಳೆಗಂಡಂತೆ. ಸನಿಹಕ್ಕೆ
ಬರಗೊಡರ್, ಗಾಳಿ ಸೋಂಕುವುದೆಂಬ ಮೈಲಿಗೆಗೆ
ಪೇಸಿ. ಬಳಿಗೀಶ್ವರಾರಾಧನೆಗೆ ಸೇರಿಸರ್.

ಉಣಿಲಿಪುವ ಪೊಳ್ಟು ಪೊರನೂಂಕುವರ್‌ ತೊಳ್ಟುಗೊಳ್ಳ,
ಕಿರಿರಾಣಿಯಾಜ್ಞಿಗೆ ಕಿವುಳ್ಳೀಳ್ಳು. ಕೌಸಲ್ಯೀಯಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ತಾಯಿ ಮೊದಲಪ್ಪ ಸಿರಿವೆಂಡಿರುಂ

೩೫೨

ಮಂಧರೆ ಅನಿಷ್ಟೆಯನುತಾ ಸವತಿ ಕೈಕಯಂ
ಬಳಿಸೇರಿಸದೆ ಹೆಡರಿ ಹೇಸಿ ಹಿಂಬರಿದರಾ
ಗೂಸಿಯಿರಲೊಡನೆ. ಸಹಿಸಿದಳನಿತುವಂ ಕುಬೆ
ತನ್ನೊಂದತ್ತಿಯೋಲೈಯ ಸೋಗಕೆ ಬೇವವನೆ ಬೇಳ್ಣ,
ಕಮ್ಮಾರನಡಿಗಲ್ಲೆನಲ್ಲ ಬಾಳ್ಣ.

ಇರುತಲಿರೆ.

ಬಿಸಲೆಯಾದಳು ಕೈಕೆ ಭರತನಂ. ಮಂಧರಗೆ
ಮೂರನೆಯ ಕಣ ಮೂಡಿದಂತಾಯ್ತು. ಬಾಳ್ಣಂದು
ಪೂಸವ್ಯೋಲೈ ಚೆಂದಳಿರು ಜಿಗುರಿದುದು ತಾನಂದಿನಿಂ.
ಜಿಪ್ಪಣ ಬಡವಂ ಕ್ರದವರವನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಣಂತೆ, ಸುತ್ತಾಣಿ
ಹಗಲಿರುಳ್ಳ ಕೈಕಯ ತನೂಜನಂ ಸಲಹಿದಳ್ಳ
ಆ ದಸ್ಯಸತಿ, ಹಡೆದ ತಾಯಿಯೆ ನಾಳ್ಣಾ ಪೋಲಂತೆ.

೨೬೦

ಮಂಧರಿಯ ವೋಽಹಸರಸಿಯೋಳಿಂತು, ತಾವರೆಯ
ಶೆರದಿ, ಭರತಂ ಬಳೆದನಯಾ. ಮತ್ತೆ ಶತ್ರುಷ್ಣನುಂ
ಲಕ್ಷ್ಯಂ ಶ್ರೀರಾಮರುಂ ತಂತಮ್ಯ ಬಸನಿಯುರ
ಮತ್ತೆ ದಾದಿಯರಕ್ಕರೆಯ ಸಕ್ಕರೆಯು ಸವಿಗೆ
ಬಳೆಯುತ್ತಿರು ಕುಂಬತರು ದೇವಕುಂಬರಗಳೇಲಾ.

ಶ್ರೀಶವಂ ಕಳೆದು ಬಾಲ್ಯಂ ಮೆಯ್ಗೆ ಮೈದೋರ
ಗುರು ವಸಿಷ್ಟನ ಕೈಯೋಳಾಳ್ಣ ಪಾಧಿವ ಜನಕೆ
ತಗುವ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದಂಕುರಕ್ಕಗೆಯಾಯ್ತು.

ಕಲಿತರ್ಯೈ ಬಲಿಜ್ಞ ಯಂ, ವೇದಮುಂ, ಸೀತಿ
ನಯ ವಿನಯ ನಿಯತಯಂ, ಶಾದ್ವರಲ ಶಾಬಕಂ
ಬೀಂಟಿ ಕಲಿಯ ಕಲಿಯುವಂತೆ; ಪರ್ವತ ಶೀರದಿ
ಜನ್ಮವೆತ್ತಿದ ತೊರೆ ಸಮುದ್ರಾಭಿಮುಖಮಾಗಿ
ಪರಿಯಲರಿವಂತೆ; ಬಂಡೆಯ ಕೊರೆದು ವರತಿಲ್ಲಿ
ಭೂವನ ಸುಂದರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ಯಂ ಸ್ವಜಿವಂತೆ;
ಕೋಸಲ ಸುಖಿಸುವಂತೆ. ದೇಹದಲಿ ಮನದಲ್ಲಿ
ಜಾಳಾನದಲಿ ಗುಣದಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯಾದಲಿ ಧೈರ್ಯಾದಲಿ

೨೬೦

ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ಶೃಂಗ ಸಂಕುಲದಂತೆ ನಿಮಿರೆಳ್ಳು
ಮೈತ್ರಿಯಿಂ ಸ್ವರ್ಧಿಸಿದರೊಬ್ಬರೆಬ್ಬರ ಕೊಡೆ
ನಾಲ್ಕುರುಂ, ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳೇಳೆ ದರಭಾಗಿ.
ಕ್ಷಮೆಯಲ್ಲಿ, ಸತ್ಯಪದಲಿ, ಶಾಂತಗಾಂಭೀರ್ಯದಲಿ,
ಭಧುರೂಪದಲಿ, ತನುಕಾಂತಿಯಲಿ ನೇರದನಾ
ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಂಬರ ಮಹಾಮಂಡಲಮೇ
ಮೂರ್ತಿವೆತ್ತಂತೆ. ಹಿರಿಯಣ್ಣನಂ ಜಿರದಿನಂ
ಬೆಂಬಿಡದೆಯಿರ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿದೆನಸಯಾ
ರಾಗಾನುರಾಗದಲಿ, ವೇಗದಲಿ, ರಭಸದಲಿ,
ಹೃದಯ ವ್ಯೇಶಾಲ್ಯಾದಲಿ, ಶಾಮ ಶ್ರೀಯೋತ್ಸಯಲಿ,
ನರೆಯೇರ್ದು ಮಳೆಗಾಲದ ಮಹಾಶಂಗಿಣಿಯ
ಧೀರಶ್ವಲಿಯಲಿ. ಸೌಂದರ್ಯ ಶ್ರೀ ದೇವತೆಯ
ಪಟ್ಟಿದ ಕುವಾರನೇನೆ, ಕೈಕೆಯ ಸೂಬಗಸ್ಲೇಮಂ
ಮಧುಸಿ ಸಾರವನೆರೆದ ನವನೀತಕಂದ್ರಧನುವಿಂ
ವರಣತೇಜಸ್ಸೊ ದಿಗಿದಂತಿರ್ದಿ ಕೃತಿಯಂತೆಪೋಲ್
ಭರತಂ ಮಹಾಕೃನೆನದನು ದಿವ್ಯ ತೇಜಸ್ಸು,
ತಾಗಬುದ್ದಿಯಲಿ, ನಿರ್ವೇಗದಲಿ, ತಪದಲ್ಲಿ,
ಸಂಖುಮದಿ ಸೌಂದರ್ಯದಲಿ, ನಿರಸೂಯಿಯಲಿ,
ರಸಕಾವ್ಯ ಸತ್ಯಲಾಭಾಸದಧಾರ್ಯಕೃದಲಿ,
ಸೂರ್ಯದರ ಪ್ರೀತಿಯಲಿ, ಬಾಲಾಮಷಿಯೆಂಬಂತೆ
ಭಾಬನನಾಗಿ ರಾಮಗೌರವಕೆ. ಭರತಂಗೆ
ಫಾಯಾ ಶರೀರವೆನೆ ಶತ್ಯಫ್ಳನಿರ್ದನು ತನ್ನ
ನಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ ತಾನೆನಲ್ಲಾ.

೨೮೦

ತೋಳದೊಳಾ

ಗೂನಿ ಮಂಥರೆಯ ವಿಾರಿದ ತಿರಸ್ಕೃತೆಯುಮಂ
ಸಂತ್ಯಾಸ್ತ ಸುಖಿಯುಮಂ ಕಾಣಿ! ಭರತಾಭ್ಯಾದಯ
ಜಂದೋರ್ದಯಕ್ಕುಬ್ರಿದತ್ತವಳ ಹೃಜ್ಜುಲಧಿ,
ಪಾಳು ಕೊರಕಲ್ ಬಂಡೆಯಿಂ ವಕ್ರಮಾಗಿಪರ

೨೯೦

೨೦೦

ಮೊರಹು ದಡದಂತಿರ್ಥ ವಳ ಮೆಯ್ಯನುಚ್ಛ್ರಾಸಿತ
ಹಣ್ಣೀರ್ಥಿ ಮಾಲಾ ಸಮುಹಹದಿಂದವ್ಯಾಳಿಸಿ
ಮುಚಿ. ಸರರನ್ನರಿಲಾಲ್ಲ ಯಿತ್ತು ಮಂಧರೆಯ
ಲೋಕಕ್ಕೆ, ಕೈಕೆ ಭರತರ್ ವಿನಾ. ದಶರಥಂ
ಕೈಕೆ ಭರತರಿಗಾಗಿ ; ಕೈಕೆ ಭರತರಿಗಾಗಿ
ಕೋಸಲಮಯೋಧ್ಯಾಗಳ್. ಶಶಿಸೂರ್ಯ ತಾರಾಜಿಗಳ್
ಕೈಕೆ ಭರತರಿಗಾಗಿ ; ಭರತನಾಳಿಕೆಗಾಗಿ ಈ
ಪೃಥಿವಿ! ಹಾ, ಮಂಧರೆಯ ಈ ಮಮತೆಯಾವರ್ತದೊಳ್ಳ,
ಸುಷ್ಟುರೆಗೆ ಧೂಳಿ ತರಗೆಲೆ ತಿರುಸೆಯೆ ಸುತ್ತುವೋಲ್
ಸಿಲ್ಕು ಘೂಣಿಸದಿಮದೆ ಹೇಳ್ ತ್ರೇತಾಮಹಾಯಾಗಂ !

೨೧೦

ನಂಬಿಕೆ ೨

ಶ್ರೀಲಾತಪೇಸ್ವನಿ

ಮೇಯ ಸಿರಿಗೆ ಹೊಡಿತ ವಸಂತ ಏಜಿಯನೋತ್ತಿ
 ಪ್ರವಹಿಸಿತು ಕಾಲನದಿ ರಾಮು ಲಕ್ಷ್ಮಿಜಾ ಭರತ
 ಶತ್ರುಘ್ನಿ ಜೀವನದಿ. ಬೌವನ ರಸದ ಬಣ್ಣಮಂ
 ಬಿಜ್ಞಯಾಳದ ಗುಣಮಂ ಮೇರೆನ ವಗ್ರಿಹಂ
 ಶೋಭಿಸಿದುದೋಽಜಸ್ಪಗಳ್ಳಿ. ದಶರಥನ್ನಾಪಂ
 ಮಕ್ಕಳ್ಳಿ ಮದುವೆಯಂ ಸನೆದನಾಶಾರಮಂ
 ಸೆನೆವಂತುಟೊಕ್ಕುಲಿಗನುತ್ತು ಬಿತ್ತುಂ ಬಿತ್ತಿ
 ಹರಿ. ವನಫಾಸರಾಶಿಯಾಶಾ ದಿಗಂತದೊಳ್ಳಿ
 ವರ್ಷದಾಶಿವಾದ ಮುದ್ರೆಯಿಂದೇದುರ್ದೆನೆ
 ಬಂದನೊಲಗಕೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿವರಂ,
 ಚಂಡತೇಜಸ್ಪಿ. ದೊರೆ ಕುಲಪುರೋಹಿತರಿಂದೆ
 ಇಮಂಗಫ್ಯಾರ್ಮೆಂಟು ಕೊಡಿಸಿ, ಪಾಳಿಯಿಂದಡಿತಡಿಗೆ
 ಮಣಿಯೆ, ಕುಶಿಕೊಡುವಂ “ನೃಪಾಲಶಾರ್ಮಣಲ, ಕೇಳಿ”,
 ಸಿದ್ಧಿಧರ್ಮಾನೋಂದ್ದು ಒನ್ನು ಮಂ ಕೈಕೊಂಡು
 ತೊಡಗಿಹನ್ನಾ. ಅದು ಮಾಂಸರುಧಿರೋಫುದಿಂ ಕಿಡಿಸಿ
 ಕಾಡುವರು ತಾಟಕಿಯ ಮಕ್ಕಳಿ ಸುಬಾಮುವಂ
 ಮಾರೀಚನುಂ. ಕಳುಹು ರಕ್ಷಿತೆನ್ನೊಂದನೆ ನಿನ್ನಾ
 ಜ್ಯೇಷ್ಠನಂ, ಕಾಕವಕ್ಕಿಧರ ಕಲಿ ರಾಮನಂ,
 ಶ್ರೀಷ್ಠನಂ. ಕರಿಯ ಕೊಲ್ಲುವ ಹರಿಗೆ ಮರಿಯೆಂಬ
 ಶಂಕೆ ತಾನೇಕೆ ಕಾಕುತ್ಸಿಧಿ, ಯಮವಾಶದಿಂ
 ಪಾಪಕರ್ಯಂ ಮೊದಲೆ ಬಿಗಿದ ಪಿತಿತಾಶರಂ
 ತೇಜಸ್ಪಿ ರಾಮನಾಶನ ಮಹಾಶಕ್ತಿಯಿಂ.

೮೦

೨೦

ಮೇಣಿನ್ನು ಗುಪ್ತ ದೈವಿಕಬಲದ ಮಹಿಮೆಯಿಂ
ಸಂಹರಿಸಿ, ಧರ್ಮ ಲಾಭಕೆ ಯಶೋದೀಪಿತ್ಯಾಯಂ
ಮೇರವನಯ್ಯಾ. ವರಮೆಂದು ಸಂಬು ಮದ್ವಜನಮಂ.
ಪಡವೆ ಚಿರಕೀರ್ತಿಯಂ. ಗುರು ವಸಿವಾಗ್ದ್ವರಂ
ಬೆಸೆಗೊಂಡು ತಿಳಿ. ಪ್ರೋತ್ಸು ತಾಂ ಪತ್ರು ಸೂಳಂ ಕಳಿದ
ಮರುವಗಲೆ ಆ ನಿನ್ನ ರಾಜೀವಲೋಚನಂ
ಪಿಂತಿರುಗಿ ಬರ್ವನಯ್ಯಾ, ಬಹುಳ ಕಲ್ಯಾಣದಿಂ,
ಸಾಕೇತ ಜನಮನ ವನಧಿ ಪೆಚು ಹೋಲಂತೆ.”

೫೦

ಹಣ್ಣಿಗೆಳಸಿದ ಕಣ್ಣಿ ಹುಳಿ ಸಿಡಿದನ್ನೋಲಾಯು;
ಜೀನಿಗೆಳಸಿದ ಬಿಹ್ವೆ ಕಹಿ ನೆಕ್ಕಿದಂತಾಯು;
ಸೆವಿಗೊರಲನಾಕರ್ಣ್ಣ ಸೆಲ್ ಕಿವಿಯನಿತ್ತಪಗೆ
ಕಾಯಿಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣವ ಕರಗಿ ಹೊಯ್ದಿಂತಾದುದಯ್ಯಾ
ದಶರಥಗೆ, ಕುಶಿಕತನಯನ ಹೇಳ್ಣ ಕೂಸುಂಡಿಗೆ.

“ಕೃಪೆದೊರ್ರಾ, ಮಹಾಮುನಿಯ್ಮೆ (ಮೊಗ್ಗೆ ನಿಂದಿರಿಯುವರೆ
ಕಗ್ಗಲ್ಲ ಬಂಡಿಯಂ ? ಕಡಳಿಯೆಳೆಕಂದಿಸಿಂ
ಸಿಡಿಲಂ ತಡೆಯಲಮುದೆ?) ಮುದ್ದಿನ ಕುಮಾರನಿಂ,
ಯುದ್ಧಾನುಭವವಿಲ್ಲದಿಹ ಮುಗ್ಗ ರಾಮನಿಂ,
ಕೂರಿಗ್ಗಳ್ಳಾ ಕೋಪಿಗ್ಗಳ್ಳಾ ವಬ್ರಿ ದೃಢದೇಹಿಗ್ಗಳ್ಳಾ
ರಣಾವಿದಗ್ಗ ರನೆಂತು ಗೆಲಿಲಹುದೊ ? ಮನ್ನಿ ಸನ್ನ್ಯಾಸಿಂ.

೫೦

ತಿಳಿಯದೆಕ್ಕಪಸುಳಿ ತಾಂ ಕೂಲೆಯಹುದು ನಿಸೆರಂ.
ಶಿಶುವೇಕೆ ? ನಾನೆ ಬಹನತಿ ಬಲ ಸಮನ್ವಯಿತಂ,
ನಿರ್ವಿಘ್ನ ಮೇಸಗಿ. ಹೇಳಾ, ಮುನಿಮಯೇಶ್ವರನೆ, ಆ
ದಾನಪರದಾರ ? ಪೆಸರೇನಾ ? ಬಲಮೇಸಿತ್ತುವಗೆ ? ”
“ಲಂಕಾ ಕನಕಲಕ್ಷ್ಯಾ ಯನ್ನಾ ಶ್ವ ವಿಷ್ಣುವೇನೆ
ಕಲಿ, ಬಲಿಷ್ಟು ಮಹಾ ದೈತ್ಯನಿರ್ದಿಷ್ಟಪನಲ್ಲಿ
ದೂರ ತೆಂಕಲಲಿ, ಸರಸುರ ಕಿಸ್ತ ರಗೆಲ್ಲಗೆ
ಕಿವಿ ಭಯಂಕರದ ರಾವಣನೆಂಬ ಪೆಸರಿಂದೆ.
ಪೌಲಸ್ತ್ಯ ವಂಶಜಂ; ದಾರ್ವಾವಿಡ ತಪಸ್ಸಿನಿಂ

೫೧

ಮೃಡನಿಂ ಬರಂಗಳಂ ಪಡೆದನೆಂಬರ್ ಕಣಾ !
 ದಿಗ್ಗಜ ದಶಂಗಳಿಂದಬೀಫ್ರದಾತಂಗೆ, ಮೇಣ್ಣ
 ದಶತಿರಂ ತಾನೆಂಬರಯ್. ನಂಬರಾ ದೈತ್ಯಂಗೆ
 ಮಾರೀಚ ವೋದಲಪ್ಪ ಖಲ ನಿಶಾಚರರನಿಬರುಂ ;
 ಸರ್ವವೈರಿಗಳಾದ್ಯರಪ್ಪೆಮಗೆ.” ಮಹಿ ಸುಡಿದು
 ಮುಗಿನ ಮುನ್ನ ಮೆಯೆ ವಸುಧಾಧಿಪಂ “ಶಿವ ಶಿವಾ,
 ಸಾಲ್ಯಾಮಾ ಕಥೆ, ಗುರುವೆ; ಬಲ್ಲ ನಾನೆಲ್ಲಮಂ
 ಕೇಳ್ಣಿ. ಕೇನಾಶನಣಲೊಳಗೆ ಕೈ ದುಮ್ಮಿಕೈ
 ಕೋರೆಯಂ ಕೇಳ್ಣಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಂಬಿದಿರ್ ನಾನೆ
 ನಿಲಲಾರೆನ್ನೆ. ಮುದ್ದು ಮಗುವಂತಿರಲಿ. ಸುದ್ದಿ
 ಪರ್ವದೊಡೆ ರಾವಣನ, ಯಕ್ಷ ಕಿನ್ನರ ದೇವ
 ಗಂಧರ್ವರೆದೆಂಗಳುಂ ತಣ್ಣಂಕಗೊಣ್ಣಂವನ್ನೊ
 ಬೆಜ್ಜಿ. ಶಿಶು ರಾಮನೇಗೈವನ್ನೆ, ಧರ್ಮಜ್ಞ, ಹೇಳಿ.
 ಸುಂದೋಪಸುಂದರೆಂಬರ್ ಮಾರೀಚಾದಿ
 ಸೋದರರ್ ಮಕ್ಕಳ್; ಸಮರಯಮರ್ ! ರಾಮನಂ
 ಕಳುಹಲಾರೆನೊ ದಿಟಂ; ಕ್ಷಮಿಸ್ಯೆ, ತಪೋಧನಾ !”

ಮುಕ್ಕೆಳಕ್ಕೆ ರೆಯಿಂದೆ ತೊದಲುತೊದಲಕ್ಕೆರಂ
 ಸುಡಿದು ಕೈಮುಗಿದು ಕಂಬನಿಗೆಂವನಂ ನೋಡಿ,
 ಗುರು ವಸಿಷ್ಟುಂ : “ಇಕ್ಕಾಕು ಕುಲಧರ್ಮ ಮೂರಿ,
 ಮಹಿಕೃಪಾಶೀವಾದಮಿದು ಕಣಾ ! ರಾಮನಂ
 ಕಳುಹು ನಿಶ್ಚಯಂಕೆಯಿಂ. ಭಾಳನೇತ್ರಂಗೆ ತಾಂ
 ಸದ್ಯಶನೀ ಕೌಶಿಕಂ. ಕಂದನೀತನ ರಕ್ಷಯೋಳ್,
 ಪ್ರಭಯಾಗಿ ಚಕ್ರಕೇಂದ್ರದೊಳಿಪರ್ ಸುಧರುವೋಲ್,
 ನಿಶ್ಚಯಂ ಸುರಕ್ಷತಂ. ಸಕಲ ಮಂತ್ರಾಸ್ತ್ರವಿದನೀ
 ರಣಕಲಾ ಪಂಡಿತಂ ತಾನೆ ಗುರುವಹನನೆನಲ್
 ಧನ್ಯಸ್ಯೆಸಲೆ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ! ತಪೋಬಲಂ
 ಕುಶಿಕಾತ್ಮಂಜಂಗೆ ನಿಗ್ರಹಕಪೋಡಂ, ನಿನ್ನ
 ತನುಜಾಶರಭ್ಯಂದಮುಕಾಗಿ ಬಂದಿಷನಿಂದು ಕೇಳಿ

೬೦

೬೦

ಸಾಕೇತಪರಿಗೆ, ಸೆರಮಂ ಬೇಳ್ಣ ಬೇಕಂಬದಿಂ.”

ಆಪ್ತವಾಕ್ಯಂಗೇಳ್ಣ ಸಂತೃಪ್ತನಾಗಿ, ದೊರೆ
ಬರಿಸಿದನು, ದೂತರಂ ಕಜುಹಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಸಹಿತನಾ
ರಾಮನಂ. ಪರಸುತ್ತಿರೆ ಗುರುಹಿರಿಯರಲ್ಲರೂ
ಶಿರವನಾಫಾಲ್ಕಣಿಸುತ್ತೆ, ಪೂವೆರಚಿ, ಹಿತವೇಳ್ಣ,
ಶಂಖದುಂಡಬಿ ರವದ ಮಂಗಳಂ ವೋಳಂತಿರೆ,
ವಪು ಚಾರು ಧನ್ಯಿಗಳನಾ ಪುತ್ರಯುಗ್ರು ಮಂ
ಬೀಳ್ಣೈಳ್ಣಿಟ್ಟನ್ನೇ ಸ್ವಪತಿ ಯತಿಯೇಡನೆ. ಮುದದಿಂದೆ
ನಡೆ ನಡೆದು ಮುಂಬರಿದು ಆ ಮೂರರೊಂದುವರೆ
ಯೋಜನವನುತ್ತಿರಿಸಿ, ಸೇರಿ ಸರಯೂ ನದಿಯ
ದಕ್ಷಿಣ ತೆಪವನಲ್ಲಿ, ಸಪ್ತಗೋರಳ ಸೇತದಿಂ

ನೀಡಿದನು ಕತ್ತಿಕತನಯಂ ರಾಮಚಂದ್ರಂಗೆ,

ಮಂಗಳಸ್ವಾತಂಗೆ, ಮಂತ್ರ ಸದ್ಗ್ಯಯಂ.

ರಘುಜರ್ ಸದೀತಟದ ತೃಣಶಯ್ಯೋಯಳ್ಳಾ ಮಲಗಿ

ಜಲದ ಜೋಗುಳವೆರಸಿ ರಿಸಿನುಡಿಯನಾಲಿಸುತ್ತೆ

ನಕ್ಷತ್ರಮಯ ವಿಪುಲಗಗನದ ವಿಭಾವರಿಯ

ಕಕ್ಷಿದರಯ್, ಸುಸ್ವಾಪ್ಯಮಯ ಸುಖದ ನಿಡ್ರೆಯಲಿ.

ಪಾರುಜೀ ದಿಗಂಗಸೆಯ ಕಣ್ಣಿರಹಿಸೊಳ್ಳಿಂಬಗೊ,

ಕನಕ ಮೇರುನನೇರಿಬಹ ತೇರಸೇಳಿಯುತಿಹ

ತಪನ ಹಯ ಶುರಪುಟದಿನೆದ್ದ ಹೊಂದೂಳಿಯೋ,

ಕತ್ತಲೆಯನಟ್ಟಿ ಬರ್ವಿನನ ನಾರಾಜದಿಂ

ಗಾಯಗೊಂಡಿರ್ವಿರುಳ್ಳ ಕಾರ್ಡ್ ಸೇತ್ರ್ ಸೋರ್

ಸೋನೆ ತುಂಕರ್ ಮಳೆಂಳೊ ಹೇಳಿಸಲ್, ಮರುದಿನಂ

ಬೆಳಗಾದುದಿಂದ್ ದಿಕ್ತಟದಿ. ತುಂಬಿತ್ತೊಡನೆ

ವನದೇಶಮಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಪಕ್ಷಿಯುಲಿ. ರಾಜಿಸಿತು

ಸರಯೂ ನದಿಯ ವಕ್ಕ ಮೋಕುಳಿಯ ಕಾಂತಿಯಿಂ

ತಳಿಸಿ. ಶುಷಿಯೋಡನೆ ಮಂದರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿಂ

ಶೀತ ಸುಂದರ ಸುಖದ ಸಲಿಲದಲಿ ! ಕುವರರಿಗೆ

೪೦

೪೦

೧೦೦

ತಮ್ಮರಮನೆಯ ಸಿರಿಯಿ ಬಡತನಂ ತಾನಾಯ್ತಲಾ
ಕಾಡಿನ ಸೋಗದ ಸರಿಸದಲಿ ! ಬಂಡೇಪಿಂ ದುಮುಕಿ
ನೀರ್ಗೆ, ಮೇಣ್ಣೊಬ್ಬರೊಬ್ಬರ ವೊಗಕೆ ನೀರೆರಚಿ,
ನಲ್ಲಿದಾಡಿದರ್ಥ ಸ್ವಧೀಯಿಂದಿಸಿ. “ಗುರುದೇವ,
ನಿಮ್ಮ ಕರುಣೆಯಿನೆಮಗೆ ಲಭಿಸಿತೇ ವನಸುಖಂ.

೮೮೦

ದಾರಿಸ್ತ್ರ್ಯಮಲ್ಲಿ ಆ ನಾಗರಿಕ ಜೀವನಂ
ಈ ವನ್ನು ಸಂಕ್ಷ್ಯತಿಯ ಮುಂದೆ ? ”) ಎಂದ ರಾಮನಂ
ಕುರಿತಾ ಮಹಷ್ರೀ ಮಂತ್ರಸಿದ್ಧಿಂತು :—

“ ದಿಟ್ಟವೋರೆದೆ,

ಹೇ ವನ್ನ, ಗಿರಿವನಪ್ರೀತಿ ತಾಂ ದೈವಕ್ಕೆಪೆ ದಳಾ.

ಜಗದೀಶ್ವರನ ಮಹಿಮೆ ಸಂಪೇಧ್ಯವಹುದಿಲ್ಲ

ಭನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯ ಶೀಲದ ವನ್ನ ಶಾಂತಿಯಲಿ.

ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಮಹಾಮಂತ್ರಾನುಭವಗಳುಂ

ಹೃದಮ್ಮೆವಲ್ಲಿ. ಚಿತ್ತಕ ಸಮಾಧಿಯನಿತ್ಯ

ಹರಿದಂತ ವಿಶ್ವಾರ್ಪತ ಹರಿತ ಕಾಸನ ಮಯಂ ತಾಂ

೮೯೦

ಪರಮತ್ವೀಣಿ ಪರಿಂದೆ ಸೋಧು ಶಿವನಂತೋರ್ಲಾ,

ಧ್ಯಾನ ಮಾಳ್ಳಗೆ ಹೃಷ್ಟರೋಮತೆಯಸಿತ್ತು. ಅದೋ,

ಬಣ್ಣಾದ ಮುಗಿಲ್ಲ ಗಗನ ಪಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತೇಲುತ್ತಿದೆ

ದೇವರೆ ಪೆಸರ್ ಬರಿದ ಮುದ್ರೆಯೋರ್ಲಾ. ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ಕಾಣಾ

ಸಮಾಂತ್ರಮಂ ಕಲೋಪಾಸನೆಗೆ. ರಾಮ, ಕೇಳಾ,

ಸೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯದೊಲ್ಲೆಯೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಂಗೆ

ಪೂಜೆಯರೂ.) [ರಸಜೀವನಕೆ ಮಗಿಲ್ಲ ತಪಮಿಹುದೆ ?

ರಸಸಿದಿಗಿಂ ಮಿಗಿಲೆ ಸಿದಿ ? ಪ್ರೇಣಿದೆ ಸೃಷ್ಟಿ

ರಸದಿಂದಿ ; ಬಾಳುತ್ತಿದೆ ರಸದಲ್ಲಿ ; ರಸದೆಂದೆ ತಾಂ

ಪರಿಯುತ್ತಿದೆ ; ಪೊಂದುವುದು ರಸದೊಳ್ಳೆಕ್ಕೆವೆತ್ತು-

೯೧೦

ತುದಿಗೆ. ರಸಸಾಧನಂಗೆಯ್ಯಾದಿರುವುದೆ ಮೃತ್ಯು.

ಆಸುಂದರೂಪಮಮ್ಮೆತಂ ರಸಂ ! ”)

ಮುಷಿಮಂತ್ರಮಂ

ಕೇಳು ಬಾಲಕರಾತ್ಮ ಭಾವನೆಗೆ ಪ್ರಾಲರಾಗಿ
ರವಗಫ್ಯೂಮೆತ್ತಿದರ್, ಗಾಯತ್ರಿಪ್ರೋಷದಿಂ
ಜೀಂಕರಿಸಲಡವಿ.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೇಣಾ ಮುಂಬರಿದು
ಕಾವಾಶ್ರಮಂಪೊಕ್ಕು ಖುಷಿಗಳಾತಿಧ್ಯಮಂ
ಕೈಕೊಂಡು, ಮುನಿಯಿಂದ ಕಮನೀಯ ಕಥೆಗಳಂ
ಕೇಳುತ್ತಿರುಳಂ ಕಳೆದು, ಮುಂಬೆಳಿನೊಳಗಿಳ್ಳಿ
ಸಡೆದು ಗಂಗಾತೀರಮಂ ಸೇರ್ಪು, ದೋಣಿಯಿಂ
ದಾಂಟಿ, ಪ್ರಾಕ್ತರ್ ಮಹಾ ಭೀಷಣ ಭಯಂಕರದ
ಸಿಬಿಡ ಫೋರಾರಣ್ಯಮಂ. ಯಂತ್ರವ ಹೊಕೆನ್ನಡನೆ
ತರಣಸೆದೆನಡುಗಿ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸಂ ಕುರಿತು
ಲಕ್ಷ್ಮಿ : “ ಹೊನ್ನಿಲೆಯಂ ಧ್ವನಿಕ್ರಿಚೆದಿಂ
ಗಗರಿಸಿ ಕೂಯ್ಪುಂತಪ್ಪೋಲ್, ಗುರುವೆ, ಜೀರುತ್ತಿವೆ
ಜೀರುಂಡೆಗಳ್, ಕಣಿಕರ್ಕರ್ತಂ. ಶಕ್ಷಿಗಳ್ ಅಲ್ಲಿ
ಕೂಡೆ ಕೂಗುತ್ತಿವೆ ದುಶ್ಚ ಕುನಮುಂ. ಕಾಡಿನೀ
ಕಳ್ಳುಲೆಯೊ ಕಾನನ ನಿಶಾಚರಿಯ ಕರ್ಮ್ಮಗದ
ಪುಂಬಿಗಂಟಿಂಬಂತಪ್ಪೋಲ್ ನೀರವಕ್ಕೊಂಡಿಂ
ಸಿಟ್ಟಿಸಿದೆ, ಸೋಳ್ಳರನಣಕಿಪಂತೆ. ಗುರುವೆ, ಪೇಳ್ಳ,
ಕಾಡಾವುದಿದಕ ಪೆಸರೇನ್ ? ”

“ ತಾಟಕಾ ವನಂ

೮೫೦

ತಾನಿದು ಕಣಾ ! ಖುಷಿಯ ರಾಪದಿಂ ಸುಂದಸತಿ, ಆ
ಮಾರೀಜಸಬ್ಬೆ, ಜಕ್ಕಣಿಯಾಗಿ ಪುಟ್ಟಿ ಈ
ಪೆಂಬಿನವನಂಡಲೆಯುತಿಹಳ್ಳ ತಾಟಕೆಯೆಂಬ
ಫೋರ ರಾಕ್ಕು ಸ ರೂಪದಿಂ. ”

ತೆಕ್ಕುಸೆಯೆ ಕೇಳುದಯ್

ಚೀತನ್ನಾರಮೊಂದು, ಗಿರಿಯಟವ ಚೀತ್ತುರಿಸಿದಂತೆ.

“ ಅವಳಿ ತಾಟಕೆ ! ಬರ್ಫಳದೊ ! ಹೆದೆಗೆ ಬಾಣಮಂ
ಪೂಡಿ ನಿಲ್ಲಿಂ ! ” ಗುರುವಿನಾಣತಿಗೆ ಬಾಲಕರ್

ಬತ್ತುಳಿಕೆಯಿಂ ತುಡುಕಿ ನಾರಾಜವುಂ, ಪೂಡಿ
ಹಿಂಬಿನಿಗೆ, ಸೆಳೆದು ಸಿದರ್ ಇವಳಿಗಣ್ಣಿ ಈತ್ತೀಲ್.

ಭೂಕಂಪ ಕಾಲದೊಳ್ಳು ಶಿವರದೌಸ್ಯ ಶ್ವದಿಂ
ಕಣಿವೆ ಕಿಬಿಗುರುಳ್ಳು ಬೀಳ್ವು ಪೆರ್ಫಿಂಡೆ ತಾಂ
ತಳ್ಳಲ್ ದುಮರಂಗಳಿಂ ಸುಚ್ಚು ಸುರಿಗೆಯ್ಯು
ನುಗ್ರಿ ಬರ್ಫಿಂತ್ವೋಲ್ ಬಂದಳ್ ಮಹಾಫ್ರೋಹದಿಂ
ಕಿಡಿಯಿದುನ ರೋವದಿಂ ಕೋರೆದಾಡೆಗಳಸುರಿ,
ತಾಟಕೆ, ಕರಾಳೆ! ಮುಟಿಗೆದರಿದಳ್ ಮುಂಗಾರನಲ್.
ಕೊರಳಿತ್ತಿ ಹೊಳಿಗಿದಳ್. ಕಣ್ಣಿಸುಳಿಸಿ ಮುಂಚಿದಳ್.
ಬೀಸಿದಳ್ ದೆಸದೆಸೆಗೆ ಬಿರುಗಾಳಿಯುಂತ್ವೋಲ್.

ದಿಕ್ಕುಟಂಗಿದುವಂತೆ ಧೂಳಿಯಂ ಮುಸುಗಿದಳ್.
ಆಲಿಕಲ್ ಮಳಿಗರೆದಳ್ ಮಾಯಾಮಯಿಂ ಕೂಟ
ಯುದ್ಧ ಪ್ರವೀನೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ರಾಮರಸ್ತ್ರಾಳಿಗಳ್
ತೂರುತಿರೆ ದೆಸದೆಸೆಗೆ, ರಾಕ್ಷಸಿಯ ಪೀನತನು ತಾಂ
ಮಳಿಗರೆದುದಯ್, ಹೊಳಹೊಳಿಗಳಾಗಿ ಕ್ಷಿಣಿ ರೂಗಳ್
ಪರಿಯೆ. ಬಿದ್ದು ಸೆಲಕೆ ಕರ್ರಾಮುಗಿಲ್ ಬೀಳ್ವಂತೆ.
ರಾಕ್ಷಸಿಯ ರೂಪವಾನುತೆ ಬಂದ ಬಿರುವಳಿಯೆ
ಹೊಯ್ಯು ಹೊಳವಾದಂತೆ, ಹೊರಗೊಳಿಗೆ ತಿಳಿಯಾಯ್ಯು
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಮಷಿಯರಾತ್ರಿ ಲೋಕತ್ತುಯಂ.

ಕಳೆಯುತಾ ರಜನಿಯಂ ತಾಟಕಾವನದೊಳ್ಳಿಂ
ಮರುದಿನನು ಚಲಿಸಿದರ್ ಕೌಶಿಕ ತಪೋವನಸಕೆ.
ನಿಜ್ಞ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಸುರ್ ಬಸದಿಂದೆಸೆವ ಮಲೀಯ
ತೋಳ್ ತ್ವಿಯೊಳ್, ನೀಳಿಯಾಗಸವನೆದೆಯಲ್ಲಿ
ರನ್ನ ಗನ್ನ ದಿಯಂತೆ ತೋಟ್ ವಸದೇವತಾ
ಹೃದಯ ಲೋಚನಮೆನಲ್ ಮೆರೆವ ವಿಸ್ತಾರದಾ
ಸ್ವಾಟಿಕ ನಿಮ್ರಲ ಸರೋವರ ಸುಭಗ ತೀರದಲಿ
ಶೋಭಿಸಿದುದಾ ಮುನಿ ನಿಕೇತನಂ. ಶೈವಾಲ್ಕಾ
ಷತಂದರಂ

೮೬೦

೮೬೦

೮೬೦

ಸಂಕಟ ನಿವಾರಕರನೀಕ್ಕಿ ಸಿ ತಪೋಧನರ್
ಮನಸಿಗೆ ಬಿಜಯಂಗ್ರೇದ ಮಂಗಳದ್ವಯಗಳಂ
ಮುದ್ದಿಸಿದರುಪಚರಿಸಿದರ್
ದಶರಥ ಕುಮಾರರಂ.
ಮರುವಗಲ್ ತೇಡಗಿದನ್ ಕುಶಿಕತನಯಂ ಯಜ್ಞ ಮಂ.

ದುಷ್ಪಶ್ರಿಕ್ಕ ಇ ದೀಕ್ಕಿ ತರ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರ
ಕೋದಂಡ ತಂಕಾರ ಮಂತ್ರ ಬೆಂಕ್ಕಿತ್ಯ
ಶರಾಘಾತಕಳಿದನ್ ಸುಭಾಮು. ವಾರೀಜನುಂ
ಪರ್ವದೆದು, ದೇಹಮುರುಳಲ್ ಪಾತ್ರಾಮೋಧುವೊಲ್
ಕೆಟ್ಟೊಽದಿದನ್. ಖುಷಿಯಭೀಷ್ಣಂ ಸಿದ್ಧಿ ಯಪ್ಪಂತೆ
ದಿನಮೂರರೋಳ ಮುಗಿದುದಯ್ ಮಖಿಂ.

೮೯೦

ಕೆಲ ದಿನಕೆ

ಮಧಿಕೆಯಿಂ ಯಾತ್ರೆಬಂದು ಮುಸಿಗಳಾಶ್ರಮಕೆ
ಧರಣಿಪತಿ ಜನಕನ ಮಹಾಕೃತ್ಯ ಸುಕೃತವಾರ್ತ್ಯ.
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರ್ಲೆಡನೆ ಪೌರಮೋಷ್ಟಿನಾಯೆಡೆಗೆ
ಮುಸಿಪುಂಗವಂ, ವಿಧಿನಿಯಂತ್ರದಲಿ. ಹಾದಿಯಲ
ಹೇಳಿದನು ಜನಕರಾಜಗೆ ದಿವಿಜ ಕೃಪೆಯಿಂದೆ
ಲಭಿಸಿರ್ ಹರಧನುಸ್ಸಿನ ಕಥಾಜರಿತಮಂ.

ಕೇಳಿ ರಾಮಂಗೆ ಶಿವಶಕ್ತಿ ಸಂಜರಿಸಿದೊಲ್
ಪುಲಕಿಸಿತು ಮೆಯಾ : ತನ್ನ ಷ್ಯಾದಯೀಶ್ವರಿಯನನ್ನು
ಕಾಪುರುಷರಿಂ ಪೋರೆವ ಹರಕ್ಕಪಾ ರೂಪಿಯೀಂ
ಚಾಪಮಾತ್ರಮೆ ಹೇಳಾ ? ಶಿವೇಚಾ ಪ್ರಣಾಲಿಯೆ ದಿಟಂ !

೯೦೦

ಕಣಿವೆಗಳನಿಳಿದದ್ವಿಗಳನಡರಿ ಬರುತಿರಲ್,
ಗೌತಮನ ವಾಜ್ಞಾ ಕಿಮೆಯೋ ಮೇಣಾಹಲ್ಯೈಯ
ತಪೋಬಿಲಮೊ ಕಾಣಿಸಣವಿಯ ಕಂಬಿಲ ಪಥದಲಿ
ಇಂತಾತ್ತೆನಲ್ ಭೃಷ್ಣಮಾದು ಪರಿಚಿತಾಷ್ಟವಾ
ಕುಶಿಕ ಸೂನುವಿಗೆ. ತಾರಾಗಣಾಮೆ ತೋಬೀಬೆರಳ್
ತಾನಾಗೆ, ದಸೆಯಿರತು, ಕಳ್ಳುಲೋಳಿ ನಡೆದರೂ
ಸಾಹಸದ ಕಣ್ಣಿ ಹೆಯಿಂ. ಪೂರ್ವಿಸಿದುದು ರಾತ್ರಿ.

೯೧೦

ಕನ್ನೆ ರೆದಳುಣಿ ಮೂಡಣಿಂಬರದಿ. ಪಾಂಥಗೇ
ಗೋಚರಿಸಿತ್ತೊಂದು ಶುಷ್ಪಿವನ ಸದ್ಗೃಹ ಕಾರಣನಂ.
ಪೂಕ್ಕರದನೇನೆಂಬಿನಾ ಮಹಾ ಶಕುನಮಯ
ದುಃಖಗಭಿತ ವ್ಯಾಂನಮಂ! ಹಾಡದಿವೆ ಹಕ್ಕೆ.
ಸಲಿದಾಡದಿವೆ ಏಗಂ. ಸುಜರಿಸದಿದೆ ಗಾಳಿ.
ತಣಿಗಂಪನೀಯದಿವೆ ಮರಗೋಽಧಿನೋಳ್ಳ ಮಲರ್.
ಜಲಿಸವೆಲೆ ಪುಲ್ಲೆ ಸಳ್ಳ. ಆವ ದುಃಖವೋ ಅಲ್ಲಿ
ಕೆಳನೆಗಾಳಿಂತಮಂ ದಿನಮುಂ ನಿರೀಕ್ಷಿ ಪೂಲಾ
ಮೂರುವ್ಯಾಪ್ತಿರ್ಥ ಬನಮೇಸೆದುದಾ ಪಥಿಕಗೇ
ಬರದಂತೆ ನೀರವಂ, ಕೆಲೆದಂತೆ ನಿಶ್ಚಲಂ,
ನಿಶ್ಚಿಬ್ಬ ತಾ ಕಂಭಕಸ್ಟಿತಯ ಯತಿನಾದಮೋಲ್.

೨೭೦

ರಾಮಾಯಣದೊಳತಿಮನ್ಸೋ ಮತದ ಸಂಘಟನೆ
ಸಂಭವಿಸಲಿರ್ಥ ತಾಣಂ ತಾನದೆಂದರೂವರೇಂ?
ಗೌತಮ ಮಹಾಮುನಿಯ ಶಾಪದಿನವಲ್ಯೇ ತಾಂ
ವರ್ಣ ಶತ ಮಾನಂಗಳಿಂದೆ ಜಡರೂಪದಿಂ
ನಿಷ್ಪುರ ಶಿಲಾತಪಸ್ಸಿಸಿಯಾಗಿ, ಕನಿಕರದ
ಕನ್ನೆಗೆ ಬಾಹಿರೆಯಾಗಿ, ಜಗದ ನಿದಾರಿಕ್ಷಿಣ್ಯಾ
ವಿನ್ಯೂತಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ, ವಜ್ರಮ್ಯಾನದ ಅಜಿನ್
ಸಿದ್ದೀಯಿಂದೆಚ್ಚ ರುವ ಬಯಕೆಯಿಂದೊರಗಿರ್ದ
ಸುಕ್ಕೇತ್ರಮಂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದುದೆ ತಡಂ, ಮರುಗಿ

ಕರಗಿದುದು ರಾಮಾತ್ಮೆ ವಸಿಮಿತ್ತು ಶೋಚದಿಂ.
ಕಣ್ಣಿಂ ಪರಿದುದಯ ನೀರ್. ತಾಯಿ ಕೌಸಲ್ಯೇ
ಗೋಳಿಂದುತೆ ತನ್ನ ಪೆಸರಂ ಪಿಡಿದು ಕರೆವ್ಯೋಲ್.
ಕಲ್ಲಿಂ ಪುಲ್ಲಿಂ ಮರಮರದ ಷ್ಯಾದಯದಿಂ
ಮೂಡಿ ಕೇಳ್ಳಿದು ಸಂಕಟಂ ರಾಮನೋವರಂಗೆ.
ಕುಳಿರಾಳಿ ಬೀಸಲ್ಪೈ ತಳಿರ ತುದಿಯೋಳಿದುರ್
ತಳಿಸುವಿರ್ಫನಿ ತರತರನೆ ಕಂಪಿಸುವ ತೆರದಿ, ಕೇಳ್ಳ,
ಸ್ವಂದಿಸಿದುದವನ ಮೆಯ್ ಜಿನ್ಯೆಯಾವೇಶದಿಂ.

೨೭೧

೨೭೦

ಕೈವೇರಸಿ ನಡುಗಿದುದು ಪಿಡಿದ ಬೀಲ್. ಕುಣಿದತ್ತು
ಒತ್ತುಳಿಕೆ ಬೆನ್ನು ಮೇಲ್. ತೆರೆಯ ಮೇಲಾಡಿದುದು
ಕಾಕ ವಕ್ಕದ ಕುರುಳ್, ಗಾಳಿಗೊಲಿಯುವ ಬಳ್ಳಿ
ಜೋಲಪ್ಪಂತೋಲ್. ವಕ್ಕ ಮೇಡಿದುದು ಸುಯ್ಯಿಳಿಂ.
ಜೆಲ್ಲಿತಯ್ ತೇಜಂ ವದನದಿಂದೆ! ಸೋಡುತ್ತಿರೆ,
ಬಾಳ್ಕಿಸಂಜ್ಞಾ ಶೋಸ್ಸಿಸಂಬಂತೆ ರಘುನಂದನಂ
ನರ್ತಿಸಲ್. ಶೋಡಗಿದನು ಭಾವದ ಸಮಾಧಿಯಿಂ
ಮುಧಮತ್ತನಂತೆ. ಹೇಳೇನೆಂಬೆನದ್ದುತ್ತಂ :

ಸ್ತುಬ್ ಗಿರಿವನ ಧರಣಿ ಸ್ವರ್ಪಾಣಿಸಿತು ಕೂಡೆ
ಜೈತ್ತುಲಕ್ಷ್ಮಿ ಸ್ವರ್ಶವಾದಂತೆ. ಬೀಸಿದನ್
ಷ್ಟಣ್ವವನಂ ತರುವರಂಗಳ ನಾಳನಾಳದೊಳ್ಳಿ
ಶಕ್ತಿ ಸಂಚರಿಸೆ. ತುಂಬಿತು ಕೂಂಬಿಕೂಂಬಿಯಂ
ಫ್ಲಾಪ್ಲಾವ ರಾಶಿ ರಾಶಿ. ಪರಿಮಳಮಯಂ

ನವರುಚಿರ ಕುಸುಮಸಂಕುಲಮೆಸೆದುವೆತ್ತಲುಂ
ಸುಗಿಯಾಣ್ಣನ ಸಗ್ಗದೊಲಗ್ ನಾಲೆ ಸಮೆದಂತೆ.

ಕಾಜ್ಞಾಣಮುಲಿದುದಯ್. ನಲಿದುದು ನವಿಲ್. ಹಿಕಂ
ಪಾಡಿದುದು. ಪಕ್ಕಿಯಿಂಜರದೊಡನೆ ಸಂಗಮಿಸಿ
ತುಂಬಿಮೊರೆ ತುಂಬಿ ರ್ಯುಎಂಕರಿಸಿತ್ತೋಎಂಕಾರಮಂ.
ಸುಳಿ ಸುಳಿದುವೈ ಚಿನ್ನಿ ಚುಕ್ಕಿಯ ಚಿಗರೆ ಚೆಲಾಪ್ಪಿ.
ಪಾರ್ಣವಯಮಾಯ್ನನ್ನಮಯ ಒಗಂ. ಭೋಎಂಕನೆ

ಮನ್ಸೋಮಯಯವೆತ್ತು, ವಿಜ್ಞಾನಮಯಮಂ ಪೂಕ್ಕು,
ದುಮುಕಿತಾನಂದಮಯದೊಳ್ಳಿ, ಕ್ರೋಶಕೋಶಂಗಳಂ
ಮಾಂಟಿ ಸೆಗೆನೆಗೆದುತ್ತರುಸೆ ದಾಂಟಿ. ತಗುಳ್ಳಿದಾ
ಅಲೋಕಿಕಂ ಸೋಳ್ಳಿಗ್ರಹಮನುಭೂತಿ. ಸೋಡುತ್ತಿರೆ,
ಜಲಿಸಿದನು ರಾಮನೊಯ್ಯೋಯ್ಯನೆಯೆ ಸೃಷ್ಟಿಎಲಂ,
ಮಂಡಿ. ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರಿತರುಂ, ಮಂತ್ರಬಲದಿಂ
ಬದ್ಧಾರಾದಂತೆ. ಸೆರಿದುದು ಜೈತ್ತು ಸೌಂದರ್ಯಮಂ
ಬಾನೆತ್ತುಣಿಂದಿಳಿದ ಗಂಧವ್ ಮುಧರಗೇಯಂ,

೨೯೦

೨೬೦

ಶಿತ

ಶ್ರೀ ರಾಮಾಯಣ ದರ್ಶನಂ

ಅಶರೀರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ವೀಣಾ ತಂತ್ರಿಯಂ ಮಿಡಿದು
ಮೇಳಗೈದಂತೆ.

ಮೆರೆದುದು ಮುಂದೆ ಪಳುವದೊಳ್ಳಾ,
ವನಭಿತ್ತಿಗೆದುರಾಗಿ, ಸುತ್ತುಣಿಲೋರಲೆಯ ಪ್ರತ್ಯು
ತಬ್ಬಿದ್ರ ಕೆಲ್ಪಂಡೆಯೋಂದು, ಹಾವನೆ ಹಸ್ತಿ,
ಮುತ್ತಿದ ಬಿದ್ರೈ ಳಿಯ ವನಮಾತ್ರವಕ್ಕ ದಲ್ಲಿ.
ಸತಿಯ ರಕ್ಷಿತ ತಾನೆ ರೂಪವುಂ ತಾಳ್ಳುದೆನೆ
ಪತಿಯ ಶಾಪಂ, ತಿಲೆಯ ಮೇಲೊರಾಗಿ ಕಿಚ್ಚು ಗಣ್ಣಿಂ
ನಿಜಾ ಮುಂ ಕಾಪಿದ್ರ ಕರ್ರ ಪಳಿದಿ ಪಟ್ಟಿಯಾ
ಪೆಬ್ಬಲಿಯುದೊಂದು ಒಪ್ಪವರ ಕಾಳಿಲೊಡವಾ
ತಾಳಾದಿಂದೆದ್ದು ಮಿಂಚುತೆ ಕೆಣ್ಣಿ ಮರೆಯಾಯ್ತು.

ಖಣಿಕ್ಕೆ ಪಾವಚನದೊಲ್ಲಾ ರಾಮನೇರ್ದರ್ಣನು ಬಂಡೆಯಂ,
ಲಾಸ್ಯಮಂ ತೊಡಗಿ. ಒಯ್ಯಾನೆ ಚರಣಚಂಬನಕೆ
ಕಲ್ಲೀ ತಾಂ ಬೆಣ್ಣಿಯಾಯ್ತುನೆ ಕಂಸಿಸಿತು ಬಂಡಿ,
ಪ್ರೇಮ ಸಾಮಾಷ್ಟಿಕ್ಕಿಂ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಾದಿಂ ಮತ್ತೆ
ಸಂಸಗ್ರಹಿಂ ತಲ್ಲಿಣಂಗೊಳ್ಳುವಬಲೀಯೋಲ್ಲಾ.

ಬಿಲ್ಲಾ ಬೆರಗಾಗಿ ನೆರೆದವರೆಲ್ಲರೀಕ್ಕಿ ಸಿರೆ,
ಬಿಂಗದಿರಸುರಿಗೆ ಕಪ್ಪೂರಶಿಲೆಯುಂತ್ವೋಲ್ಲಾ
ದೃವಿಸಿತಾ ಕರ್ಬಂಡಿ : ದಿನ್ನ ಮಾಯಾ ತಿಲ್ಲಿ
ಕಲ್ಪನಾ ದೇವಿಯಂ ಕಲ್ಲಸರೆಯಿಂ ಬಿಡಿಸಿ
ಕೃತಿಸಿದನೆನಲ್ಲಾ, ರಘುತನೂಜನದಿದಾವರಿಗೆ
ಹಣೆಮಣಿದು ನಿಂದುಡೊವ್ ತಪಸ್ಸಿನೇ ವಿಗ್ರಹಂ,

ಪಾಲ್ಯಾಬಿಳಿಯ ನಾರುಡೆಯ, ಕರ್ಷಿರುಳ ಸೋರ್ಪುಡಿಯ,
ಪೂಳಿವ ನೋಂಪಿಯ ಮೋಗದ ಮಂಜು ಮಾಂಗಲ್ಯಾದಿಂ.

ಪೆತ್ತು ತಾಯಂ ಮತ್ತೆ ತಾನೆ ಪಡೆದಂತಾಗೆ
ನಮಿಸಿದನೂ ರಘುಜನುಂ ಗೌತಮಸತಿಯ ಪದಕೆ,
ತನ್ನ ಕಾಷ್ಟಕೆ ತೊಂ ಮಹಾಕವ ಮಣಿಯುವಂತೆ!
ಇಂದ್ರನಳುಪಿಂಗಳ್ಳಿ ಪತಿಯ ಶಾಪಕೆ ಸಿಲ್ಪಿ

೨೩೦

೨೫೦

೨೯೦

ಕಲ್ಲಾದಹಲ್ಲೀಯಂ ಸಿರಿಯಡಿಯ ಸೋಂಕಿಂದೆ
ಮರಳಿ ಪೇಟ್‌ ಮಾಡಿದಾ ರಾವೊತ್ತಮಾಂಗತ್ತೆ
ಫೈಯೆಂದು ದೇವತೆಗಳರಳುಮಳಿಗರೆದರರ್ಯಾ,
ದುಂದುಭಿ ರವಂಗಳಂ ಮೊಳಗಿ. ಕಲ್ಲಾದರೇನ್‌ ?

ತೀವ್ರತಪದಿಂದ ಜೇತನ ಸಿದಿ ಯಾಗದೇಂ
ಜಡಕೆ? ಕಲ್ಲಾದ ಪೆಟ್‌ ರಕೆ ತೊಂ ಕೌಶಿಕಗೆ

೫೦೦

ಬಟ್ಟಿದಪ್ಪಿಸಿ ಸೆಳೆಯದೇನಿಹುದೆ, ಪೇಳ್‌, ಜರಣಮಂ
ಶ್ರೀರಾಮನಾ? ಮುನಿಜನಂ ಪರಸಿ ಕೊಂಡಾಡುತ್ತಿರೆ
ರಾಮಪದ ಮಹಿಮೆಯಂ ತೋರ್ದರಹಲ್ಲೀಯ ತಪೋ
ಗೌರವನಾ ಗೌತಮಂ ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಶಿಷ್ಟಂ

ಬರ್ಮಂತಪೋಲ್‌. ಕೂಡೆ ಪಾಳ್‌ಪೋಗಿದ್ದು ದಾ ಬನಂ
ಪಾರಣಮಯ ವಾವನಾಶ್ರಮವಾಯ್ತು. ನೊರೆಯ ಮುತ್ತಂ
ಚೆಲ್ಲಿ ಪರಿದುದು ಮೊರೆವ ಸಿರ್ಯುರಿಣಿ. ಹೂ ತುಂಬಿ
ತೆಳುಗಾಳಿಗೊಲೆದು ತಲೆದೂಗಿತಾ ವನಧರಣಿ.

ಹರಿಣನಂ ಬಳಿಸಾದ್ದು ಮೊಗಂ ಸೆಕ್ಕಿ ಮೆಯ್‌ತಿಕ್ಕು
ಸೊಗಸಿದುವು ಹರಿಣಿ. ಪದತಲಕೆ ಮುದಿಯಿಟ್ಟಂ
ದಿವ್ಯ ಸಹಧರ್ಮಿಯನೆತ್ತಿ, ಕಣ್ಣೀವೋರಸಿ,
ಕರೆದನು ತಪೋಧನಂ ಹವಾರ್ಶಪ್ರವಂ. ಪೇಳ್ಪುದೇಂ
ರಾಮನಾಸಂದಮಂ? ಗೌತಮಾಲಿಂಗಸದಿ

೫೧೧

ಮೈಮರೆದನಯ್‌, ಭಕ್ತಿಯಪ್ಪುಗೆಗೆ ಭಗವಂತನೋಲ್‌.

ಕಳೆಯುತಾ ರಾತ್ರಿಯಂ ಗೌತಮಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ
ಮುಂದೆ ಸಡೆದರು ಮಧಿಲೆಗಾಗಿ ನಾನಾ ಕಥಾ
ಶ್ರವಣದಿಂದದ್ವಾಶ್ರಮಂಗಳಂ ನೀಗುತಂ,
ಬ್ರಹ್ಮಣಿ ವಚನ ತತ್ತ್ವಮೃತವನೀಂಟುತಂ,
ಪುರ್ಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ ರತ್ನಿಯಂಪನಸುಭವಿಸುತಂ
ಬುಂಬರಲ್ ಶೋಭಿಸಿತು ಮುಂದೆ, ಸಂಪತ್ತಿನಿಂ
ಶ್ರೀಯುತ ಕುಬೇರನಲಕಾವತಿಗೆ ಮಲೆತುದೆನೆ
ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜಧಾನಿ.

೫೧೦

ರಾಮಂಗ ಪುಳಕಿಸಿರೆ ಮೇಯ್ ಚಿತ್ತದೆಚ್ಚ ರಕೆ
ತಿಳಿಯದಿಂಪಿಂದೆ ಪೊಕ್ಕುರ್ ಮಹಾ ಮಿಥಿಳೆಯಂ,
ಮುತ್ತರತ್ತು ಕೆ ಶರಧಿಯಂ ಪುಗುವರ್ಲೋಲ್. ಇನಂ
ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ಸುರಿದು ವಿದೇಶ ದೇಶಂಗಳಿಂ
ಜನಕ ರಾಜನ ಮುಖದ ಸಂಭ್ರಮಕೆ. ಪಟ್ಟಣದ
ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಕೌಶಿಕಸೊಡನೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರ್
ಸಾಗುತ್ತಿರೆ, ಮಂದಿ ನಿಂದುದು ದಿಟ್ಟಿಸ್ತಿಂಬ್ಬ, ಕೇಳ್
ಬಾಲಕರ ಭದ್ರಾಕೃತಿಗೆ ಕಣ್ಣಮನಂ ಸೋಲ್ಲು.

೩೩೦

ದೊರೆಯಾಳುಗಳ್ ಬಂದು ಪೊಳೆವತಿಧಿಗಳ್ಗೆ ರಗಿ
ಜನ್ಮ ಸಾಲೆಯ ಒಳೆಯ ಪಂಡಳಿರ ಪಂದರದಿ
ಸಮೇದ ಬೀಡಾರಕವರಂ ಪುಗಿಸಿ, ಪರಿದರ್ಶ
ಮಹಷೀ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನಾಗಮನ ವಾರ್ತೆಯಂ
ರಾಜಷೀಗರುಹಲ್ಲೆ. ಕೇಳ್ಕೊಂಡನೆ ಬಂದನಾತಂ;
ಪೊಕ್ಕನಾ ಪಣಕುಟೀಯಂ. ಜಂದ್ರಸೂರ್ಯವೇರಸಿ
ಗಗನಮಿರ್ಫಂತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರಾಮರೊಡನಿದರ್ಶ
ಕೌಶಿಕಂಗಿರಿದನ್ : ಧನ್ಯನಾಂ, ಪುಣ್ಯಮಾಯಿಂ
ಮಿಥಿಲೆ.' ಸಂಭಾಷಿಸುತ್ತಿರೆ, ಸ್ವಪನ ಕಣ್ಣಪರಮೇ
ರಾಮ ರೂಪದ ಚಾರು ಕುಟ್ಟಿ ಲಾಕಣ್ಣಿಗೆ
ಸಿಲ್ಲಿದುರಂ ಕಂಡು, ನಸುನಗುತೆ ಕುಶಿಕತನಯಂ
ಸುಧಿದನಿಂತಾ ಜನಕರಾಜನ ಕಿವಿಗೆ ಜೇನು

೩೪೦

ಹೊಯ್ಯಂತೆ:—

“ಮಹಿಮೆ ಮಹಿಮೆಯ ಕಣ್ಣಿ ಮರೆಯಹುದೆ,
ರಾಜಷೀ ? ಸದ್ಯಶರೊಳ್ಳ ನೆಟ್ಟುದಯ್ ನಿನ್ನ ಚಿತ್ತಂ.
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರಿವರ್ ದಶರಥನ ಮಕ್ಕಳ್ ಕಣಾ.”
ಎಂದು ಮೊದಲಾಗವರ ಸಿರಿಮೇಯ್ಗಳನೊರೆದು
ಮತ್ತೆ “ಸ್ವಪನ, ಹರನ ಕೋದಂಡಮಂ ತೋರ್ವ
ನೆವದಿನಿವರಂ ತಂದೆನೀಯೆಜಿಗೆ. ತೋರಿಸಾ
ಶಿವಚಾಪಮಂ. ಕಣ್ಣಣಿಯೆ ಕಾಣ್ಣಿ. ಮರಳವೇಕ್ಕುಂ

ಬೇಗಮಾ ಕೋನೆಲಕೆ. ಕಾತರದಿ ಕಾಯುತಿಕರ್ಮೀ
ತಂದೆ ತಾಯ್ಯಾರ್. ದಶರಾತ್ರಿಯವಧಿಯಂ ಪೂಣ್ಯ
ಕರೆತಂದೆಸಿವರಸೆನ್ನಾ ಯಜ್ಞಮಂಫಿಕೆ.

೫೭೧೦

ಮುನಿವರನ ಸುಡಿಗೇಳಿ ಸವನಿಪತಿ. ಸುಖರಸಂ
ತೀವಿದಾ ತನ್ನ ಹೃದಯವನೊರೆಯಲಾಶಿಸಿದ
ಜನಕನಿಂಗಿತವರಿತು ಕೌಶಿಕಂ ಶುವರರಿಗೆ
ಸನ್ನೆ ಗೆಯ್ಯಾನ್, ಬಳಿಯ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದೊಂದು
ನಗುವ ಪೂದೊಂಟಮಂ ತೋರ್ಮ. ಕಿವಿಮರೆಯಾಗಿ
ರಾಮ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರೊರೆದನವನಿಂಥನಿಂತು ಮನಮಂ :

“ತಿಮಿರದಿ ತೊಳ್ಳಲ್ಪಂಗಿ ತಣಿಗಿರಸ್ಯ ತಂದು
ಸೋದರ್ವಿಡಿದವೋಲಾಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಒರವಿಂದಿನಗೆ,
ಮುನಿವರೇಣ್ಯ. ರಾಮನಂ ಕಂಡನಗದೇನಾಯ್ಯಾ
ಪೇಷಲರಿಯೆಂ. ಮಲದುರ್ದು ಬಾಡಿದೇಂದಾಶಿ.

೫೭೧೦

ಯಚ್ಛಾ ಧರ್ಮವೋರ್ಮೀ ನಾಂ ಸೆಲಸನುಣುತ್ತಿರಲಲ್ಲಿ
ಕುಳದ ಸೇಗಿಲ್ ‘ಗರೆಯ ಬೈತೆಯ ಬಟ್ಟೆಯೋಳ’
ರನ್ನ ದೊಟ್ಟಿ ಲೊಳಿದ್ರ ಶಿಶುರತ್ತು ಮಂ ಕೂಂಡು,
ಪೆಣ್ಣಾ ಸದಂ ಮಗಳ್ ‘ಗತ್ತು ಸಲಹಿದೆಸ್ಯೇಲಿದು
ಸೀತೆಯೆಂಬಭಿಧಾಸಮಂ ಪ್ರೀತಿಯಂ ತೋಡಿಸಿ.
ರತಿ ಮನ್ಯ ಧರ ಮಾತೆಯಂತೆ ಬಳಿದಳು ಕುವರಿ
ಪಾಧಿವ ಕುಮಾರ ಕಂದಪರಾ ಕಣ್ಣೀನ್ ಇಂ
ಸೆಳೆಯುವ ಸರೋವರದ ಚಾರು ನೀರೇಬದೋಲ್.

೫೭೧೦

ಪಂತದಿಂ ಪಾಡಿನಿಂದೊಬ್ಬರೂಬ್ಬರ ಕಾಡಿ
ಕರುಬಿಂದೆ ಬಂದರಿಲ್ಲಿಗೆ ಧರಾಪ್ತಿಯಂ
ಕೈವಿಡಿಯೆ ಬೇಡಿ, ಮೇಣ್ಣ ‘ಬಲ್ ಪಡಗಳಂ ಕೂಡಿ.
ಪಗೆಯ್ಯಲರಿಯಾದಾಂ ಹರನಸಚಿ ಸುತಿರಲ್ :
ಶಿವಕಾರ್ಯ ಕವನೆತ್ತಿ ಕೊಪ್ಪಿಗೇರಿಸಿ ನಾರಿಯಂ,
ನಾರಾಜಮಂ ಪೂಡಿ, ಕಿವಿವರೆಗೆ ಸೆಳೆದೆಸುವ
ವೀರಂಗಿ ನೀರೆಯಂ ಧಾರೆಯೆರೆಯೆಂದೊರೆದುದ್ದೈ

ವಾಣಿ. ಬಂದರಸೆಗೇ ದೇವವಾಣಿಯನರುಹಿ

ವೀರಶುಲ್ಕ್ಯಯನಾಗಿ ಸಾರಿದೆನಯೋನಿಜಾ

ಕಣ್ಣೆಯಂ. ವಚ್ಚಾದುಕ್ಷೇತ್ರನ ಮೇರುಭಾರದಾ

೫೮೦

ರುದ್ರ ಕೋಡಂಡಮಂ, ಗುರುವೆ, ನಾನಿಸ್ತೇ ಗಂ

ಕಾಣಿನಲುಗಾಡಿಸಿದ ಸಾಹಸಿರಂ, ಕೇಳಾ

ವೀರನೊರ್ವಂ ವಿನಾ ! ಲಂಕಾಪುರವನಾಳ್ಕೆ ನಾ

ದಶಶಿರ ಬಿರುದುವೋತ್ತುಂ, ರಾವಣನಿದಂ ಕೇಳು

ಬಂದನಿಲ್ಲಿಗೆ ಪ್ರಪ್ರಕಾರುಧನಾಗಿ, ಕೇಳಾ,

ಗೆಲ್ಲು ಸೀತೆಯನೆಯ್ಯ ಕಳೆ ಏಂದುಳಂ ಮಾರಿ.

ರುಂದ್ರ ರಾಕ್ಷಸ ಮೂರ್ತಿಯಂ ಕಂಡು ಗೋಳಿಟ್ಟಿಳಯ್

ಸೀತೆ. ರೋದಿಸಿತಬೀಲ ಮಧಿಲೆಯುಂ, ಕೋಮಳಿಗೆ

ಬೇಡುತೆ ಮಹಾದೇವನಂ. ಪರಶಿವನ ಕೃಪೆ ಕಣಾ !

ಪರ್ವತೋಪಮ ಕರ್ಮರಂ ದಿಗ್ಗಿ ಜದ ವೊಳ್ಳೆಯಂ

೫೯೦

ನೆಲಂ ನಡುಗೆ ಒಗ್ಗಿ ಒಗ್ಗಿ ನೆ ನಡೆದು, ಕೈತುಡುಕಿ

ನೆಗಹಿದನ್ ಹರಧನುವನಸು ಗದ್ದಿ ದಿಸೆ ಒಗ್ಗಕೆ.

ಗೊಲೆಗೆ ಹೆದೆಯೀರುತ್ತಿರೆ, ಸೀತೆಯ ಸುಕೃತವಲಾ,

ಜಾಪ ಭಾರಕೆ ಕರಂ ತತ್ತ್ವರಿಸಿ, ತನು ಬೆವರಿ,

ಜಿತ್ತ ಪಲ್ಲಿಟವಾಗಿ, ಕೈಲಾಸಮಂ ಪಿಡಿದು

ತೋನೆದ ದೈತ್ಯೆಂ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದನು, ಪರ್ವತಾಗ್ರಂ

ಪ್ರಾಯದಶನಿಗೆ ಕಡೆದು ಬೇಳ್ಳುಂತೆ ! ಲಂಕೇಶ್ವರಂ

ತನ್ನ ಬಿಂಕದ ಭಂಗಕುರೆ ಮುಳಿದು ಪಿಂತಿರುಗಿದನ್,

ಮತ್ತೆ ತಪದಿಂ ಬಲ್ಲೆಯಂ ಪಡೆದು ಬಹೆನೆಂಬ

ಕಡು ಸೂರುಳಂ ಗುಡುಗುಡಿಸಿ ಪೂಣ್ಣಾ. ಗುರುವೆ, ಕೇಳಾ,

೬೦೦

ದಶಕಂಠನತಿದ್ವಧ ಮನಸ್ಸುನಯ್ಯಾ. ಇನ್ನೊಮೈ ಆ

ರಕ್ಷಸಂ ಬರ್ವ ಮುನ್ನ ಮೆ ಮನುಜವೀರಂಗೆ ನಾಂ

ಕುವರಿಯಂ ಕೊಡುವ ಕಾತರ ಮನದಿ ಕುದಿಯುತ್ತೇಂಂ."

ಅತ್ತುಲಾ ಪೂರ್ಣೋಂಟದೊಳಾ ಮದನನೊಡಗೂಡಿ

ಮಧುನ್ಯಪಂ ವಿಧಿವಿಲಾಸಕೆ ತನ್ನ ಕೈಂಕರ್ಯಮಂ

ಸಲ್ಲಿಸುವ ಸಿರಿಗಳ ದೊಳ್ಳು ಶೋಡಗಿ, ನೋಟದಿಂ
ನೋಟಕ್ಕೆ ನಡೆದು, ಸಿಂಗರಿಸಿದನು ಬೇಟವುಂ
ಪೂತ್ತಿಸುವ ಸಿರಿಯ ರಾಗಂಗಳಿಂ ಗಂಧಂಗಳಿಂ,
ಮುರುಮಿರುಗಿ ಮೇರೆವನ್ನೊಲ್ಲ, ಕರೆವನ್ನೊಲ್ಲ, ತರತರದ
ಪೂವೆಲೆಗಳಂ. ಬಂಡಳಿಗೆ ಸೀತೆ, ತಂಗೆಯರ್ - ನ್ನು
ಉಂಟಿ ಇಂದ್ರಾ ಮಾಹಿತಿ ಕೃತಕೇರ್ತಿಯರ್ ವೆರಸಿ, ನ್ನು
ಗಳಿಂದನಣಿಸುವವ್ಯೋಲ್ಲ, ಬಣ್ಣದೆಲೆಗಳಂ
ಪೂಗಳಂ ನಾಣ್ಣ ಶಲೆಬಾಗುವ್ಯೋಲ್ಲ. ಕಾಲಪುರುಷಂ
ರೋಮ ಹಣಿಕನಾಗುವಂತೆ ಮೈಧಿಲು ನಿಂದು
ನೋಡಿದಳ್ಳ, ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮೇದರ ಮರೆಯಿಂ, ಕೋಳನ
ತಿಳಿನಿಗೆ ಕಲ್ಲೆ ಸೆಯುವಾಟದಲು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನ
ಕಲನಿದರ್ಶ ರಾಮು ಮೋಹಕ ಮೂರ್ತಿಯಂ. ಮೋಗಂ
ಬೆಷ್ಟು ದಾವರೆಗೆ ಬ್ಯಾಗಾದವ್ಯೋಲೇಲೋಕುಳಿಯ
ರಾಗಮಂ ತಳೆದುದಾಕೆಯ ಮನೋರಾಗಮಂ
ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿವ್ಯೋಲ್ಲ. ನಿತ್ಯಮುಂ ತನಗೆ ಕನಸಿಸೋಳ್ಳ
ಕಾಣುತಿದಾರ್ ನೀಲದೇಹನಂ ವಿಸ್ತೃಯದಿ
ನೋಡಿದಳ್ಳ, ಕಣ್ಣಸಿಲ್ಲಿ, ಪೆಸರರಿಯದಜ್ಞಾ ತನಂ,
ರಾವವಾರಾಶಿಯಿಂದೆಡ್ಡಿ ರಘುಮದನನೊಲ್ಲ
ರಮಣಿಯನಂ. ಒನಕನ್ನಾರಸ ಕುನೂರ್ತಿಯರ್
ಕಾರಣವನರಿಯಲೆಳಸಲ್ಲ, ಸೀತೆ ನಿಡುಸುಯ್ಯಾ,
ಕಡುಸೇದೆಯಿಂದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆ ತಿರುಗಿ
ನಡೆದಳರಮನೆಗೆ. ಉಂಟಿ ಇಂ ಕಣ್ಣನೊರಸಿದಳ್ಳ.
ಅಕ್ಕರೆಗೆ ತಬ್ಬಿ ತನ್ನ ಕ್ಷಾನಂ, ಪೇಳಕ್ಕು ಪೇಳ್ಳ,
ದುಗುಡುಮೇಕೆಂದಳುತ್ತೆ ಕೇಳಲ್ಲಿ, ಇಂತೊರದಳಾ
ವೈದೇಹಿ ತನ್ನಾತ್ಮ ಮುಂ :

“ತಂಗೆ, ನಾನಿನ್ನೆಗಂ

ಪೇಳಿ ನಿಲ್ಲೆ ಅಂದಾತ್ತ ವಿಷಯಮುಂ. ಬಾಲ್ಯದಿಂ, ಕೇಳ್ಳ,
ನನಗಳ್ಳ ವಾಗದೊಂದನುಭವಂ ತಾಂ ನಿಷ್ಕಾಮ್ಯಂ

೪೮೦

೪೭೦

೪೯೦

ಬಂದಿನ್ನು ಸೊಳಕೊಳ್ಳುವವ್ : ಗಗನ ಮಂಡಲಮೇ
 ಬಂದಿನ್ನು ಮೆಯ್ಯಾಪ್ಪು ತೆರೆಯೋಳಗೆ ಸೇವ್ರಂತೆ;
 ಕಡಲುಕ್ಕು ಮೇರೆ ವಿಾರುತೆ ವಾಯ್ದು ಮುಳುಗಿಸಲ್
 ನಾನೆ ಕಡಲೊಡತಿಯಪ್ಪಂತೆ ; ಪೃಥಿವೀಯ ಕರ್ಗಿ
 ಪೆಣ್ಣ ಪಸುಳಿಯಾಗುತ್ತೆನ್ನು ಯ ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲೋಳ
 ಸಲಿವಂತೆ ; ತೊರೆ ಬನಂ ಭೂಮಿ ಬಾನ್ ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ
 ಪಗಲಿರುಳ್ಳ ಜುಕ್ಕೆ ತಿಂಗಳ್ ಸೇಸರೆಲ್ಲನ್ನು
 ಮೆಯ್ಯಾಗುತಾಂ ತ್ರೈಪುಭುವನ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯಪ್ಪಂತೆ.
 ಬೆದರಿದೆನ್ ಮೊದವೊದಲ್. ಹೇಳಲೆಂದೆಖಸಿದರೆ
 ತೊದಲಾಯ್ತು. ಮುಂಗಿ ಕಂಡದ್ದು ತದವ್ಯೋಧಾಯ್ತು
 ಕೇಳಸುಭವಂ ! ಲಂಕೆಯಧಿಪತಿ ದಶಾಸನಂ
 ನಮ್ಮು ಯ್ಯಾಸೆಡೆಗೆ ಹರಚಾಸಮಂ ಮುರಿಯಲ್ಕು
 ವಂದ ದುರ್ದಿನದಿಂದು ರಾತ್ರಿ, ಶತಿವರ್ಣಾಳಿಯು
 ಕಣ್ಣೀಗರ್ಭಾಭಿಹೇಕದಿಂದೆ ಜಾನಿವನ್ನೋಕ್ಕು,
 ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತನಗಾದುದಸುಭವಂ, ಏನೆಂಬೆನಾ
 ತ್ರಿ ಕಡಲ್ ಜುಕ್ಕೆ ಬಾಸುಗಳೆಲ್ಲವೊಂದಾಗಿ
 ಸನ್ನ ಮೆಯ್ಯಾವತರಿಸಿದೋಳ್. ಪ್ರಜ್ಞೀ ನಿದ್ರಿಸಿರೆ,
 ನಿಃಸಂಜ್ಞಾಭಾದೆನಗೆ ಕಣಾಸಾದುದಾ ದರ್ಶನದಿ
 ಮ್ಯಾದೋರ್ಮದಿ ಸರ್ವ ಲೋಕ ರಮಣೀಯತಾ
 ನೀಲ ಮೇಘ ಶ್ಯಾಮಮೂರ್ತಿ. ಆ ರಾತ್ರಿಯಿಂ
 ದಿನದಿನಂ ಸ್ವಪ್ನದೋಳ್ ಗೋಜರಿಸಿತಾ ವಿಗ್ರಹಂ.
 ಗುರುತಿಸಿದೆನಾ ರೂಪಮಂ ನಮ್ಮು ಪೂದೋಂಟದೋಳ್
 ಕೊಳನ ತಡಿಯೋಳ್ ನೀಂದ ಗಗನೋಪನಾಂಗದಾ
 ನೀಲ ಕಾಂತಿಯ ತರುಣ ವಿಗ್ರಹದಿ.”

ಮಿಥಿಕೇಂದ್ರ

ಧರಣಿಸಂಭೂತೆ ಉದ್ದೃಢಿಯೋಡನೆ ಮಾತಾದಿ
 ಮುಗಿವನಿತಯೋಳ್ ಕೆಕ್ಕಿದಿಯರ್ ಬಂದರೋಡೋಂಡಿ ;
 ತಂದರಿಂಷಿನ ವಾರ್ತೆಯಂ. “ಅಕ್ಕೆ, ನೀನಲ್ಲಿ

೪೪೦

೪೫೦

ಕಂಡವಗೆ ರಾಮನೆಂಬಭಿಧಾಸಮಿಹುದಂತೆ ! ”

೪೪೦

“ ರವಿಕುಲದರಸು ದೇವ ದಶರಥ ಪುತ್ರನಂತೆ ! ”

“ ತಾನಯೋಧ್ನಿಗೆ ಸಾನ್ಯಾಸಿಯಹನಂತೆ ! ” “ ಬಿಲ್ಯುರಿಯೆ,

ನಿಸಗವನಿಸಿಯನಂತೆ ! ” “ ಬಲ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ನಾಳೆ

ದಿನವಂತೆ ! ” “ ಏಳಕ್ಕು ! ಬಾರಕ್ಕು ! ಬೀಲ್ ಮುರಿವನ್ನೋಲ್ಲಾ

ಪಾರ್ವತಿಯನಾರಾಧಿಪಂ ! ” “ ದಿಂತಂ ಶಿವನ ಸೋಲ್ಲಾ ಹ್ಯಾ

ಹರ ಶರಾಸೆನವಂತೆ ! ತೆಗೆ, ಪರೀಕ್ಷೆಯದೇಕೆ ಹ್ಯಾಲ್ಲೊ

ತಾನೋಲಿದ ಸಲ್ಲಂಗಿ ? ಇಗದೇಕ ವೀರಂಗೆ

ಪದ್ಧತಿಯ ಪಾಳ್ಜ್ ತೊಡರುಮೇಡರೀಕೆ ? ತುಕ್ಕುಡರಿ

ಮುರಿಯಲೂ ರುದ್ರಚಾಪಂ !—ಎನುತೆ ಸೀತಾರಾಸ್ಯೇ

ಮನದಿ ಸೆನೆದಳೊ, ಮರೆತು ತನ್ನ ನಂದಿನವರಿಗೆ

ಬೇರೆ ಬಣಗರಸರಿಂ ಮತ್ತೆ ಲಂಕೇಶನಿಂ

ದಶರಥ ತನುಜಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದಿತ್ತದೆಂಬುದಂ.

ಹಿಂದೆ ರಾವಣನಂದು ಬಂದಾಗಳ್ ‘ ಓ ಧನುವೆ,

ಕಾಪಾಡು ಬಾಲೆಯಂ ; ಕೃಮುಗಿವೆ ಕಾಲೆ ರಗಿ ;

ಮುರಿಯದಿರ್ ; ಬಾಗದಿರ್ ; ಸುರಮೇರು ಭಾರದಿಂ

ದೈತ್ಯಸೈತ್ಯದ ತೆರದಿ ಭಾರಗೋಂಡಬಲೆಯಂ

ಪೌರೀ’—ಎಂದೆರಿದ ತರುಣ ತಾನಿಂದು—‘ ಹಂಗುರಾಗು

ಗರಿಯಂತೆ ; ಬಾಗು ಬಳ್ಳಿಯ ತೆರದಿ ; ರಾಮಂಗೆ

ಮುರಿದು ಚೀಳ್ಜ್, ಓ ಧನುವೆ ! ’ ಎಂದು ಪರಿಪರಿಯಂದೆ

ಬಿನ್ನ ಹಂಗ್ಯಿದಳಿನೆ, ನಿಂದಾ ಸ್ತುತಿಗಳೆಲ್ಲವೂ

ಸಮಯ ವರ್ತಿಗಳಲ್ಲೇ ? ರಾಮನ ಬಲಕೆ ತನ್ನ

ಪ್ರೇಮದ ಬಲವನ್ನೀಯಲೆಂದು ಸೋಂಪಿಯ ಸೋಂತು

ಹೃತ್ತಾಪದ್ಧುದಿಂದೆ ಭೂಜಾತೆ ಗಿರಿಜೇಶನಂ

ಪೂಜೆಸಿದಳಾ ರಾತ್ರಿ, ನಿದ್ದೆ ಸ್ನೇಹೇಧ್ಯಮಂ

ನೀಡಿ.

ತಳಿರಿದುದು ಮುಂಬೆಳಗಿಂದ್ರದಿಕ್ತಟದಿ.

ಸೆರೆದುದು ಜನಂ ಒನ್ನ ಸಾಲೆಯಲ್ಲ. ತಿಮಿರಾರಿ

೪೪೦

೪೪೦

ಮೈದೋರಿದನು, ತನ್ನ ಸಂತಾನದೇಳಿಗೆಗೆ
ಕಾರಣಂ ತಾನಪ್ಪ ಸಾಹಸವನೀಕ್ಕಿ ಸುವ
ವಾತ್ಸಲ್ಯದುದ್ದೇಗದಿಂದರುಣಮುಖಿಯಾಗಿ,
ಮೂಡುವೆಟ್ಟಿನ ಮುದಿಯ ಕೋಡಿನಲಿ. ಬಹುಮಂದಿ

೪೬೦

ಬಲಶಾಲಿಗಳ್ ತಿಣಿಕ ತಂದಿಟ್ಟ ಕಾರ್ಯಕ ಕದ
ಭಿಮ ಭಿಷ್ಯತೆಯುಜ್ಞಲಿಸಿದತ್ತು ರಾದ್ರವಾ
ತರುಣ ಸವ ತರಣಿಯ ಕಿರಣದರುಣದಾತಪದಿ.
ನೇರಿದ ಮಹಿಳಾ ಜನದ ಮಧ್ಯ ತರುಣಿಯರೊಡನೆ
ಚಿತ್ತದುದ್ದೇಗ ಶೂಲದ ಮೇಲೆಯೆಂಬಂತೆ
ಕುಳಿತ್ತದ್ದ ಧರಣಿಜಿಗೆ ಗದಗದಿಸಿತೆದೆ, ತನ್ನ^೨
ಮನದನ್ನ ರಾಘವನ ವಿಜಯ ವಿಷಯದಿ ತಂಕ
ಭರವಸೆಗಣಯಾಲೆಯಂ ತೊಗಿ. ಸೋಜುತಿರೆ,
ಕಾಶಿಕನ ಪಾಶ್ಚದಿಂದೆದ್ದನು ರಘೂದ್ವರ್ತಂ,
ಮಖಧೂಮ ಮುಖದಿಂ ತಿಖಿಜಪ್ಪಲೆಯೇಷ್ಟವೋಲಾ.

೫೦೦

ಸಯನಾಭಿರಾಮನಂ ಕಂಡೊಡನೆ ಹೇ ಉಫೇ
ಉಲಿದು ಕೃಪರೆಯಿಕ್ಕಿತಯ್ ಒನಂ. ತುಂಬುಹೊಳೆ
ಮರವಿದಿದು ಕಾಡಾದ ದಡಗಳಿರಿದರ ನಡುವೆ
ಮುಂಬರಿಯುವಂತೆ, ಸಂಡನು ರಾಮನಿಂಬಾದ
ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂ, ಹರಧನವನಿಸೆಡಿಗೆ. ಮರುಗಿದುದು
ಸೌಪ್ಯನಂ ಕಂಡು ಮುದುಕರ ಮನಂ; ತಾಯಿಗೆ
ಕರಿದತ್ತಿದೆ; ಜಂದ್ರಜಾಡ ಕೋದಂಡದೆಯೊಳ್ಳಾ ಗ್ರೀನ್
ಲಲಿತ ರಾಮನ ಬಾಲ ಮೂರ್ತಿಯಂ ಸೋಡಿ 'ಹಾ !
ಧನುವೆಲ್ಲಿ? ತಿಶುವೆಲ್ಲಿ? ಸಿಟಿತ್ತು? ಹೂವೆತ್ತು?

ಕಾಳಾಹಿಯಂ ಹರಿಣತಿಶು ತಿವಿದು ಕೋಡಿಂದೆ ತಾಂ
ಕೊಲಲಹುದೆ? ಗೆಲಹದೆ? ಬದುರ್ಕಾವುದೆ? ಹಾ! ' ಎಂಬ
ಲಲನೆಯರ ಹೆಂಗರುಳ್ಳ ಕುದಿಯ, ಹೋಹಾತನಂ
ಕಂಗಳಿಂದಪ್ಪಿದರೊ, ಸೋಬಗನಾಲಿಂಗಿವೋಲಾ, ವೇಣ
ಅಶುಭಮಂ ಪರಿಹರಿಪವೋಲಾ! ಭೈರವ ಮುಹೂರ್ತಮಂ

೫೫೦

ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಂ ಚಿತ್ತದಿಂದಾಕ್ಕದಿಂ
ಸಂನೀಕ್ಷಣಂಗೈದು ಸರೆದಿರ್ಬಂ ಪರಿಷತ್ತು
ನಿಶ್ಚಯಿತೆಯ ಕಡಲೊಳಳತ್ತು, ಬಣ್ಣದೊಳ್ಳ
ಕತ್ತು ಬರೆದಂತೆ. ಶಾಂತಿಸ್ತ್ವಾರ್ಥಾರ್ಥಾನಿಧಿ ತಾಂ
ಶ್ರೀರಾಮನಾ ಧನುವಿನೆಂದೇ ನಿಂತದರ ಮಹಾ

ಗಾತ್ರಮಂ ಧೃವ್ಯಾಸದನಾಪಾದಮಸ್ತಕಂ,
ತನ್ನ ಖವನದರ ಬಲ್ಲಿಗೆ ತೂಗಿ ಸೋಜ್ಞಂತೆ.
ಕಿರುನಗೆಯ ಮಲರ ಸುಳಿವ್ರೋಂದರಜುತಿರೆ ಹೊಗದಿ,
ತಿರುಗಿ, ದಿಟ್ಟಿಯನಟ್ಟಿ, ಸರೆದ ಸಭೆಯಂ ಕುರಿತು
ಕೈಮುಗಿದನೊರ್ಕೆ. ಮನದೊಳಿ ಮಣಿದು ಗುರುಜನಕೆ
ಕೈಮುಗಿದನಿರ್ಕೆ. ಶಂಕರ ಚರಣ ಪಂಕಚಕೆ
ಬಗೆಯ ಪೂಜೆಯ ಸಲಿಸುತ್ತಕ್ಕ ಪಕ್ಕಿಯನಟ್ಟಿ
ಪೀಠಾಂಬರವನುಟ್ಟ ಲಲಿತಾಂಗಿಯರ ಮಧ್ಯ
ಶರತರದ ರನ್ನ ದೊಡಮೆಯ ಪೂಗರನೇಳಿಸುತ್ತೆ,
ಹಸುರು ಕಾಡಿನೊಳಸುಗೆ ಹೂವಂತಿಸೆಯುತ್ತಿರ್ಲಾ
ತನ್ನ ಮಿನಾಕ್ಷಿಯಂ ಮೈಧಿಲಿಯನೊಯ್ಯನೆಯೆ
ಕೋಮಳ ಕಟ್ಟಾಕ್ಷದಿಂದೀಕ್ಷಿಸಿ, ಶರಾಸಸಕೆ
ತಿರುಗಿದನ್ ಮತ್ತೆ. ಬೆಲ್ಲಿಗೆ ಬಾಗಿ, ಜಣೆಚಾಚಿ
ನಮಿಸಿ, ನಿಮಿರ್ದನ್ ಪಾರ್ಣಾಮಯನಾಗಿ.

ಪೇಳಲೇಂ ?

ರವಿಕುಲನ್ ಮಣಿದೇಳುತ್ತಿರುವೀರೆ ಹಂತಾತ್ಮನೆಯೆ
ರಾರಾಜಿಸಿತು ಚಾನಕೆಯ ಕಣ್ಣಿ ಶಿವಮೂರಿತ್ತ ತಾಂ
ಕೋದಂಡದಿಂ ಮೂಡಿ ಮೈದ್ದೀರಿ ! ಶಶಿಧರಂ,
ಫಣಿಭೂವಣಂ, ದೇವ ಗಂಗೋತ್ತಮಾಂಗಂ,
ಪಿಂಗಲ ಜಟಾಜೂಪ ಕೂಟಂ, ತ್ರಿಣೀತ್ರಂ,
ವಿಘೂತಿ ಶೋಭಿತ ಕಳೆಬರನ್, ಇಭ್ರ ದುಕೂಲಾಂಗಿ,
ಶಂಕರ ಭಯಂಕರ ಪಿನಾಕಿ, ಕೇಳ್ಳ, ಕರವೆತ್ತಿ
ಪರಸುತ್ತಿಕಾಪ್ತ ಕು ಕುಲ ಸಂಜಾತನಂ, ಕಾರ್ಣಿಂಜು

ಾ೨೧೦

ಾ೯೫೦

ಾ೯೬೦

ಮೋಡದೊಳಗುವಂತೆ ಮರೆಯಾದನೊರ್ಕೊಂಡಲೆ
ಚಾಪ ಮಧ್ಯದೊಳ್ಳಿ ಕ್ಯಾಮಾಗಿ.

{ ಪರಾವಶಂ

ದೇವೇಂದ್ರಸಂ ಹೊತ್ತು ದಿಕ್ಷಾಲ ಪುರಗಳಿಗೆ,
ಮತ್ತೆ ವೈಕುಂಠಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೆ ಕೃಂತಾಸಕ್ಕೆ,
ಸಹ್ಯಾಲೋಕಕೆ, ಮತ್ತೆ ತೆರಳುತ್ತಲ್ಲಿಂ ಮರಳಿ
ಬರ್ಪದಮರಾವತಿಗೆ, ಸುರವಾಧ್ಯ ನಿಸ್ಪಾಸಕೆ
ಬಂಚದಿಂ ಬೀಗಿ : ಬೀಳುಳ್ಳಳುತ್ತಿರಲಂದ್ರಸಂ
ವರುಣಂ ಸ್ವಾಹಾದಿಂದಮೇ ತನ್ನ ಮೈಮೇಲಿ
ಕೈಯನಾಡಿದನಲ್ಲಿ ? ಅಗ್ನಿ ನೀಡಿದನಲ್ಲಿ

೧೯೯೦

ತನ್ನ ಒಗಕದ ಮರದ ಮಾಂದಳಿರ ಚೆಂಡೊಂಗಲಂ ?

ಮೇಣಾ ಕುಬೀರನುಂ ಸೊಂಡಿಲ್ಲಿ ಭಂ ನೀವಿ
ಸೋಂಕಿಗ ಸೋಗಂಬಡಿದನಲ್ಲಿ ? ಮಾಕೇಶ್ವರಂ

ಬೀಳ್ಳಬೀಟ್ಯಾದ ತಳ್ಳಿಳಿಪ್ಪಲ್ಲನೆಳ್ಳಿತ್ತತ್ತು
ರತ್ನಾಖಿತಂ ದೀರ್ಘದಂತಂಗಳೆರಡುಮಂ
ಬಣ್ಣಿಸಿದನಲ್ಲಿ ? ತನಗಾರು ಹೊಯಿಕಯ್ಯೆಂದು,

ಬೀರಬೀರಿಯ ಲೋಕದಾಹಾರಮಂ ಸಂದ
ತ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಮನಂ ಮಿಕ್ಕು, ಶಬ್ದೇದೇವಿಯರಮನೆಯು

ಮರಕತದ್ವಾರದೇಡಿ ಸಗ್ಗದೊಡಿಯನನಿಳಿಸಿ,
ಕನಕ ಶೃಂಖಲೆಯಿಂ ಬಿಡುತೆಗೊಂಡು, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂ

೧೯೯೦

ಪರಿತಂದು, ರತ್ನಾಧಾರಿಯ ಮಳಲ ಪಾತ್ರದೊಳ್ಳಾ
ಪ್ರವಹಿಸುವಮರನದೀ ದುಗ್ಗಳಿ ತೀರ್ಥದೊಳೊಡನೆ

ದುಮ್ಮಿಕ್ಕಾವುದು, ಸುಧೆಯ ತರೆ ದಡಕ್ಕಾವುಷಿಸಿ
ಮೋರೆಯೆ. ಆ ಪಾಲ್ಪಲ್ಲಿ ಪೆರಿಂಡಿ ಪಾಲೊಳಿಯ

ಮಿಂದು, ನಂದನ ವನದ ಕಲ್ಪದ್ರುಮಕ ನಡೆದು
ಬಂದು, ಮೆಚ್ಚಾ ತಿಕ್ಕಾವುದು ಕ್ರೀಡಾ ವಿನೋದದಿಂ.

ದ್ವೀತ್ಯಾಕೃತಿಯ ದೇವತರು ಬೃಹನ್ಸ್ವಸ್ತುಕಂ
ಶಾಖೋಪಶಾಖಾ ಪ್ರಸಾರ ವಿನಾಃಸದಿಂ

ತೂಗಿ ತೊನೆದಪುದೆಡಕೆ ಬಲಕೆ. ಜೀವರ್ದಮು ದಿವಿಜ
ಖಗಪ್ಪಂದಮಿಂದ್ರನಾಸೆಯ ಫೇಂಕ್ಯೂತಿಯ ರವಕೆ
ಬೆಚ್ಚಿ ಗಾರಾಗಿ. ಹೆಚ್ಚಿ ಹಂಬುವ ತೆರದಿ
ಹೆಮ್ಮೆರನ ಮೆಯ್ಯೆ, ಕಲ್ಪದ್ರಮುದ ಗಾತ್ರಮಂ
ತನ್ನ ನೀಳ್ಳೋಧೈದು ಸೊಂಡಿಲ್ಲಿಂ ಸುತ್ತಿ,
ಕ್ಷೀರ ಫೇನ ಶ್ವೇತ ಗೀವಾರ್ಣಣ ವಾರಣಂ
ಮತ್ತು ಹೈಖರಿಯಿಂದೆ ಜಗಿ ಸರೆನ್ನುದು, ಮರಂ
ಬಳ್ಳಿಯಾಗುತ್ತೆ ಬಳ್ಳಿವಂತೆ.)

ರಘುಕುಲ ಖಮಣಿ

ಬಿಳಿಯಾನೆ ಸೊಂಡಿಲಂದದ ನೀಳ ತೋಳಿಂದೆ
ತುಡುಕಿದನು ಕಲ್ಪಭೂರುಹ ಸದ್ಯಶ ಚಾಪಮಂ
ಸೀತಾಫಲದ ಬಯಕೆಯಿಂದೆ. ಬಾಗಿದುದು ಬಿಲ್ಲ,
ಹಂಬಿನೊಳ್ಳಲಾ. ಹೆದೆ ಏರಿದುದು. ಪೂಡಿ ಬಾಳಮಂ
ಸೆಕೆಯುತ್ತಿರೆ ಕಿವಿಯನ್ನೇ ಗಂ, ಕಬುರ್ ಮುರಿವಂತೆ
ಮುರಿದುದಾ ಜರನ ಧನು ತಾಂ ಸಿಟಿಲ ಸದೊಳ್ಳದರಿ.
ಜಾಸಕಿಯ ಸುಖದಕ್ಕಿ ಯಿಂದಿಕ್ಕು ರಸಧಾರೆ
ಸೋರ್ಣುದಯ್ಯ. ಹವ್ಯಾವೀಚಿಗಳವ್ಯಾಳಿಸಿದವೋಲ್ಲ
ಫೌಲೋಷಿಸಿತು ಹೈ ರವದೊಳಾ ಸೆರೆದ ನರಶರದಿ.

ಬಿಡದೆ ಪೂನಳಿ ಬಿಳ್ಳಿ ದಾಲಿಕಲ್ಲಾ ಕರೆವಂತೆ,
ತರತರದ ಪರಿಮಳದ ಮೇಕ್ಕಾ ವಿವಿಧ ವಣಾದಾ
ವಹ್ಯ ಶ್ವೇತಿಯಲ್ಲ! ಹವಾರ್ಥಿ, ಸುರಿಯುತ್ತಿರೆ, ಜನಕಂ
ತಡೆಯಲಾರದೆ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ನುಧುರ ಸುಖಕೆ

ಹುಷಿಪದಕೆ ಮಣಿದಂ, ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾರದಿಂ
ಬಾಗಿ. ಹುಟ್ಟಿಯನುಳಿದ ಹೆಚ್ಚೆನ ಹುಳುಹಿಂಡು
ದಟ್ಟೆಯಿಸಿ ವೋರೆವಂತಿರ್ಣ್ಣಿ ಜನ ಸಂದರ್ಭಿಯ
ನಡುವೆ ನಡೆದಪ್ಪಿದನು ರಘುಕುಲೋದ್ದಿ ಇಪನಂ,
ತನ್ನ ಷಟ್ಟದೇವತೆಯನಾಲಿಂಗಿವಂತೆವೋಲ್ಲ.
ಅನಿತರೊಳ್ಳ, ಸಂಭ್ರಮಿತ ಸಖಿಯರ ನಡುವೆ, ಸೀತೆ ತಾಂ

೪೭೦

೪೮೦

೪೯೦

ಕರದೊಳ್ಳ ವಿಜಯಮಾಲೆಯಂ ಪಿಡಿದು, ಮೋಹಿಸಿಯೋ
ತ್ರೈಭುವನ ರತ್ನಿಯೋ ವೈಯಾರ ಸುಂದರಿಯೋ ಮೇಣಾ
ತುಹಿನ ಗಿರಿಷ ಶಿರದ ಮಾನಸ ಸರೋವರದಿ
ಸಂಭವಿಸಿ ವನದೇವಿಯರ ಸೇವೆಯೋಳ್ಳ ಸಂದು
ಮುಂಬರಿದು ಸಾಗರನಸಪ್ಪವಾ ತವಕದಿಂ
ಪ್ರವಹಿನಾ ಜಾಹ್ಯ ಏಯ ಹೊನಲೊ ಹೇಳಂಬಂಸಂ
ಹರಿದು ಬಂದಳು ರಾಮ ಮನ್ಮಥ ಶರಥಿಶಟೀಗೆ.
ಪೌಣ್ಣತಿರೆ ಸುಖರಸದ ಮಧುರ ಮಂಗಳ ಗೀತೆ
ವಾಢ್ಯ ವೈವಿಧ್ಯ ವಿದ್ಯಾಶುರಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣಂದೆ,
ರಾಮಂಗಿ ಮಾಲೆಸೂಡಿದಳೊ ಸೀತಾ ಕಸ್ಸೀ,
ಭೂರಮೆ ಸಮುದ್ರಂಗಿ ಬೆಳ್ಳಿರೆಗಳಂ ಕೋದು
ಪೂದಂಡಿನೋಲ್ ಗೃದ ಬಾಸ್ಸೊ ರಯ ದಾಮವಂ
ಹಾಯ್ಯಾ ದಳಿನಲ್ಲೇ !

೪೦೦

ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮುನಿವರಂ
ಸಮ್ಮೃತಿಸೆ, ಮಿಥಿಳೇಂದ್ರನಾಜ್ಞಿಯಂತಾಳಂಗಳ್ಳ
ಸಾಕೇತಪುರಿಗೆಯ್ಯಾದರ್, ಮೂರಿರುಳ್ಳ ಮೂರಾಗಗಲ್
ಸಿಲ್ಲದೆ ಪಯಣಗ್ಯಾದು. ಸುತರಾಗಮನ ಜಿಂತೆ
ಮಸ್ಸಿರ್ದಿ ದಶರಥಗೆ ಬಿಸ್ಮೇಲ್ಸಿದರ್ ಶುಭದ
ವಾರ್ತೆಯಂ. ಕಡಲುಕ್ಕುವಂತುಕ್ಕುತು ಅಯ್ಯೇಧ್ಯ್ಯಾ.
ಸಂತಸಕೆ ತಡಿಯ್ಯಾಲ್ದಾದಳಾ ಕೌಸಲ್ಯೀ
ಮಗನಭ್ಯಾದಯಕೆ: ಸನೆದಳು ಬಗೆಯಲಂಪೇರೆ
ಚೆಲ್ಲಿನೊಲ್ಲಿನ ಸೊಸೆಯ ಗುಣಶೀಲರೂಪಮಂ,
ಮಗನ ಮಂಗಳ ಮೂರ್ತಿಯೆಡಿಯ್ಲಿ ! ಪಡೆವರಸಿ,
ಪರಿವಾರದೊಡನೆ, ಮಕ್ಕಳ್ಳ ಕೂಡಿ ಮಹಿಷಿಯರ್
ಗುರು ಮಂತ್ರಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವ ಮುಖ್ಯಪೌರರುಂ
ಬರಲೊಡನೆ, ದಶರಥಂ ತಾಸೆಯ್ಯಾದನು ಮಿಥಿಳೆಯಂ
ನಾಲ್ಕೆ ದಿನಮಣಿ ಮುಳ್ಳಗುವನಿಶರಲಿ. ಬೀಗರಂ
ಎಭವದೊಳಿದಿಗೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮಿಸಿತರ್ವ ಮಿಥಿಳೆ.

೪೧೦

೪೧೦

ನೀಮ್ ವಂಶಜರ ಕೂಡೆ ಕೊಳುಕೊಡೆ ರವಿಕುಲಗೆ
ಪನೆಗೆ ತಿಲಕಂ ಬಂದ ತೆರನಾದುದೆಂಬಂತೆ
ಸಮನ್ವಿತು ಮದುವೆ ಸೀತಾರಾಮರಿಗೆ. ಭೂಮಿ
ಸಲಿದತ್ತು. ಸೋಗಿದುದು ದೇಶದೇಶದ ಜನಂ.
ಸಂಭ್ರಮಕೆ ಸಂಭ್ರಮವೆ ಸಂಘಟಿಸಿತೆಂಬಂತೆ,
ಕಲ್‌ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಜೇನು ಸೋರ್ಹಂತೆ, ಸೆಲದೆರೆಯ
ಜನಕ ರಾಜನ ಹೃದಯದಿಂಗಿತಕೆ ಮನಮೊಪ್ಪೆ
ಸೌಮಿತ್ರಿಯಾರ್ಥಿ ಖೆಯನೊಪ್ಪಿದನ್, ಹೂಗೆಲಸಿ
ಸುಗಿ ವೆಗಗನ್ನ ಪ್ವಾವಂತೆ. ಶತ್ರುಪ್ಪಂಗೆ, ಕೇಳಾ,
ಶ್ರುತಿಕೀರ್ತಿ ತಾನಾದಳೀಲ್ಯಾ ನೆಂಟಿತಿ. ಕೈಕೆ ತಾಂ
ಮಾಂಡವಿಯನೆದ್ದೆಯನ್ನ ಕಂ ಪಡೆದಳ್ಳಿ ತನ್ನ
ಸುಂದರ ತನೂಜ ಭರತಂಗೆ.

೬೨೦

ಇಂತೋಚ್ಚ ತಂ

ಪಗಲೇಳುಮಿರುಳೇಳುಮೆಸೆದತ್ತು ಬಿದ್ರಿನೊಸಗೆ,
ಬಿದ್ರಿಲರೂರಂ ಸೂರೆಗೊಳ್ಳಂತೆ. ತರುವಾಯಮಾ
ಮಿಥಿಳೆಯಿಂ ಸಾಕೇತಪುರಕೆ ನಡೆದು ಮದುವೆಯಾ
ದಿಬ್ಬಣಾದ ಮೆರವಣಿಗೆ. ಹೇಳಲದನೇಸೆಂಬೆ ?
ನೆಲದರಸರಿವರ ಸಿರಿಗಳೆಂದುಗೂಡಿದೊಡೆ ಇಂ)
ಶಿವಸೇವ ಕುಬೇರಂ ಪುರಂದರಗೆ ಕೈಗೊಟ್ಟು ಇಂ
ಅಮರೆಯಿಂದಲಕೆವಯಣಂ ನಡೆವೋಲಾಯ್ತಲಾ
ಮರುದಿಬ್ಬಣಾದ ಮೆರವಣಿಗೆ ಜಾತ್ರೆ.

೬೪೦

ಪಟ್ಟಿಮುದಿ

ತೇರಾನೆ ರನ್ನ ಗಂಬಳಿ ಗೋಪ ಕಾಲಾಳು
ಮುತ್ತು ಪವಳಂ ತೊತ್ತು ಮೊದಲಪ್ಪ ತರತರಂ
ಸಿರಿಯ ಬಳುವಳಿವೋತ್ತು, ಜನಕಸ್ಯಪಸಂ ಮರಳಿ
ಮಿಥಿಳಾ ಪುರಿಗೆ ಬೇಳುಕೊಟ್ಟು, ದೊರೆವಟ್ಟಿಯಂ
ಪಿಡಿದು ಮಂಗಳವರೆಯ ನಾಡಕ್ಕೆ ನಡೆನಡಿಯೆ
ನಿಡುವೋಸಗೆ, ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಶೋರ್ನ್ನ ವೃತ್ತಾತ ತತ್ತಿ:

ಶಕುನಿ ಚೀರಿದುವು ದುಶ್ಚ ಕುನನುಂ ; ಜನಕೆ ಕಣ್ಣ
ಕಂಪಿಸಿತು ; ಕುದುರೆ ಕೆನೆದುವು ರೋದಿಪಂದದಲಿ.

೬೯೦

ಬೆದರುತಿರೆ ದಶರಥಂ, ಬೀಸತೊಡಗಿತು ಗಾಳಿ
ಬಿರುಸಾಗಿ. ಭೂಮಿಯದಿರಿತು. ಪಣ್ಣಿಽಿದ ಮರಂ
ತಿರೆಗುರುಳಿದುವು ಲಕ್ಷ್ಯಲೆಕ್ಷ್ಯದಲ್ಲಿ. ನುಂಗಿದುಮು
ಕ್ಯಷ್ಟ ಒಲಧರರಾಹು ರವಿಯಂ. ಚತುರ್ಭ್ರಿಕ್ಷುಗಳು
ಕ್ಷತ್ತಲೆಯ ಕಾಡಿಗೆಯ ಮೆತ್ತಿಸಿಂದಲಾಲ್ಲಾದುವಯ್ಯಾ.

ರೋಷಭೀಷಣವಾಯ್ಯಾ ಸಿಡಿಲುಮಿಂಚಿಟ್ಟಿಳಂ
ಕರ್ಣಧೂಳಿ ಬೊಮ್ಮುಮಂ ಪರ್ವ. ವೈ ಮರೆಯುತ್ತಿರೆ
ಸೇನ, ಸಂಮೌರ್ಧ ಭಸ್ಯ ವನೆರಜಿದರೆನಲ್ಲೈ,
ಕಾಣಿಸಿತ್ತದ್ದುತ್ತಂ ದಶರಥ ದೊರೆಯ ಕಣ್ಣಿ :

ಕಾರ್ಯ ಕಾಯಂ ಮೂಡಿದಂತೆ ಮೂಡಿತು ಮುಂದೆ
ಭೃಗುವಂತಿ ಜಮದಗ್ನಿ ತನಯ ಭ್ರಿರವ ಮೂರ್ತಿ,
ಕಂಡಗೆ ಒದುರುಕು ಕಳಪಳಿಸೆ. ಕಾಲಾಗ್ನಿಯೋಳಾ
ಮುಳುಗುತೆ ಹದಂಗೊಂಡ ಕಾಳಾಹಿಸಂಕುಲಂ
ಜೋಲ್ಪುಂತಿ ಜೋಲ್ಪುಂ ವು ಒಟ್ಟಾಳಿ. ಭೀಷ್ಯ ತಿವೆತ್ತು
ರಂಜಿಸಿತು ಹೆಗಲಿಸೊಳಾ ಕೆಂಗೂಡಲಿ. ಕೈಗಳಲಿ
ಮಿಂಚಿದುವು ವಿಷ್ಣು ಕೋದಂಡ ಬಾಣಾಶಿಗಳಾ,
ಕಣ್ಣಿರಿಯುವಂತೆ. ಬೆಚ್ಚಿ ರೀ ಸೈನ್ಯ ಸರ್ವಮುಂ,
ಶ್ರೀರಾಮಸೋವರಸೆಯೆ ತನ್ನೊ ಸಗೆದೇರಿಳಿದು
ನಡೆದಂ ಶರತ್ವಾಲ ಸುಪ್ರಸನ್ನತೆಯಂತೆವೋಲಾ,
ಕೂಡಲಿಗೊರವನ ಕಡುಪಿಸೆಡಿಗೆ. ತವಿದುದೊ ಗಾಳಿ.

೬೯೧

ಪರಿದುದೊ ಮುಗಿಲ್ಲ ಕೂಡೆ. ಪರಶುರಾಮನ ಹೊಗಕೆ
ಮಲರಿದುದೊ ಮುಗುಳುನಗೆ! ಬಾಲ್ಯದ ಸರಲ ಶಾಂತಿ
ಸೌಂದರ್ಯಗಳೆ ಸೋಲದರೊಳರೆ ಲೋಕದೊಳೆನಲ್ಲಾ
ರಾಮಂಗಿ ತಾಂ ಮೆಚ್ಚ ಗೊಟ್ಟನು ವಿಷ್ಣು ಚಾಪಮುಂ
ಜಮದಗ್ನಿ ಸೂನು, ಲೋಕಂ ನಿನ್ನಿಂದಮಾವಾಗಂ
ನಿರ್ವಿಘ್ನ ಮಕ್ಕೆಂದು ಪರಸಿ. ಸುಜಲೆಂದು ಕಿಡಿ ತಾಂ

೬೯೨

ಬರಲೊಡಂ ಪಿಡಿಯಲದೆ ವಾಣಿಕಮಾಗಿ ಬಡತನಂ
ಪೋನಂತೆ ಪೋದನಾ ಪರಶುರಾಮಂ. ದಶರಥಂ
ಪಿರಿಯ ಮಗನಂ ತಬ್ಬಿ ಮೂಸಿದನು ಮಂಡೆಯಂ,
ಬಗೆಯಲಂಪಿಂಗೆ ಕನ್ನಾ ತೊಯಿಸ್ತನಂ. ಒಸ್ಗೆ ಸಡೆದುದ್ದು. ೯೮೦
ಮುಂದೆ ಸಾಕೇತಪುರಕಾಗಿ. ಪನ್ನೀ ಏರಿಪೈನ್ ನಿಂ
ತಣ್ಣಿ ಸಂ ಬಂಡೆದಿದ್ದು ನಲ್ಲಾಗಂಪುನೆತ್ತಲರ
ಹರಹಿಂದೆ ಮೇಣ್ಣಾ ತೋರಣಾಪಸ್ತ್ರಿಂದೆ ಸಿಂಗರಂ
ಬಡೆದಿರ್ದು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯುಂ ಕಿಕ್ಕಿರಿದ
ಮಂದಿ, ಬದ್ದವಣಿದಿಂ ಮೇಣ್ಣಾ ಸುಸ್ತುರಸ್ವಾಗತದ
ಸಂಗೀತದಿಂ, ವಧೂಪರರನಿದಿರ್ಮಾ ಂಡುದಯ್ಯಾ,
ಶಶಿಯುದಯಸಮಯಾಬ್ಧಿ ವಾಹಿನಿಯನಾಲೀಂಗಿಪೋಲ್ಲಾ.

ನಂಜಿಕೆ ಇ

ಮಹತೆಯ ಸುಳಿ ಮಂಧರೆ

(ಪ್ರಸ್ತುತಿ ಲಿದ ಸ್ತಲನಿರೆ, ಗಂಡ್ಯಾಲದ ಸಲ್ಲೀಯಿರೆ,
ಸಿರ್ಬಾಳ್ತ್ತಿ ಸಿಂಗಾರಸೊಗೆಕೆ ಹೊಯ್ಯಿಕ್ಕೆಯಿಹುದೆ ಹೇಳ್ತಾ
ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ?) ಲಲಿತೆ, ಈ ವಾದನವೋಹಿನಿ ರತ್ನಿಯೆ,
ನಿನಾಂದಿ ತಾರುಣ್ಯ ಕಾಲದಾರಂಭಮಂ
ಪ್ರೋಸಕೆಂದು ಪ್ರೋಸಪ್ಲೇಟ್ ವೇಟಂ ತಗ್ಗಳ್ಳಂದು
ನೀಂ ಮದನಸಧರಕ್ಕೆ ಮುತ್ತೊತ್ತಿದೂ ಇಂವೆ
ತಾನಾವಗಂ ಮರಳಿಮರಳಿ ಮಲರುತೆ ಜಿರಂ
ಸೊಗವೀವುದಲ್ಲಿ ನವ ನಿಶಿಲ ದಂಪತಿಗಳೇ ?
ತಿಂಗಳ್ಲಿ ಶೈಪ್ರಯೋಲಿವಂತೆ ಸೀತಾಕಾಂತೆ
ತೇಲಾಡಿದಷ್ಟು ತನ್ನ ರಮಣನಾಸಂದಕ್ಕೆ

ತನ್ನೆಲ್ಲಮಂ ನಲಿದು ಸ್ತ್ರೇದ್ಯಮಂ ನೀಡಿ,
ತನ್ನ ತನವನೆ ಸೂನ್ನೆ ಮಾಡಿ. ತಾನೊಲಿದಂಗೆ
ಪಾರ್ಕ್ಲೇಶ್ವರಂಗಿಷ್ಟುಮೂರ್ತಿಗಾದರ್ಶಕ್ಕೆ ಹೇಳ್ತಾ
ಪಾರಾಣಾಪರ್ಫಣಂ ಗ್ರೀವ ಸೂಗದಿಂ ಮೀಲ್ ಸೊಗು
ತಾನೊಳದೆ ? ಹೋ ! ಸಗ್ಗೆಕೇಂ ಕೋಡುಂಟಿ ಬೇರೆ?
ಶ್ರೀರಾಮಪ್ರೇಮದೊಳಿ ಕಂಡಳ್ಳ ಬಸಕಜಾತಿ
ಬೀವನದ ಪರಮ ಪುರುಷಾರ್ಥಮಂ, ಮೇಣಾಶಿಳ
ಸೃಷ್ಟಿಲೀಲಾ ಮಹೋದ್ದೀಶಮಂ. ಒಡಿದಾ
ಪುಕೃತಿ ಸೊಂದಯ್ಯ ಮಿನಿಯನ ಚೆಲ್ಪುವರಸದಿವಾರ
ವೆಗ್ಗೆ ! ತನ್ನಿಸಿಯನ್ನಾಸನ ಸರೋವರಬಲದಿ
ಮಲರುತ್ತಿವನಲ್ಲಿ ತಾವರೆ ನೇಸರುದಯದಲಿ ?
ಜಲಿಸುತ್ತಿಪವಲ್ಲಿ ಮೀಂಗಳದೊ ತಾವರೆಯೆಸಳ
ನಡುವೆ ? ರ್ಯಾಂಕರಿಸದೆಯೆ ತೇರ್ಮೈಸುತ್ತಿವನಲ್ಲಿ

೧೦

೨೦

ಕರಿದುಂಬಿವಿಂಡು ? ತ್ರೈಭುವನ ಸೌಂದರ್ಯಕಾ
ಮುಖಮದೆ ಮುಕ್ತುರಮಲ್ತೆ ?—ವೈದೇಹಿಯಿರಲಿಂತು
ರಘುರಾಮಜಂದ್ರನಿಸಿಯಳ ಜೀವದೀವಿಗೆಗೆ
ಶೈಲಮುಂ ಕಾಂತಿಯುಂ ತಾನಾಗಿ ರಸವಾಹಡೊಳ್ಳಾ
ಶೈಲತ್ವಿರ್ದು ನು ತನ್ನ ತಾಯ್ ತಂದೆಯಗೋರ್ಂದು
ಬಾಳ್ ದೊಣಿಯಂತ್ವೋಲ್. ತ್ರೈಮಂಗಳ ಜೆಲುವಲರ
ಬಂಡಿಡಿದ ಬಟ್ಟಲಂ ಹೀರ್ಫ್ ನೆದ್ರೆತ್ತಿಯಿಂದ

೪೦

ತನಿಂವಿನಂ ತನ್ನಾತ್ಮ ಶೈಲಣ್ಣ. ಕಣ್ಣಿ ವೆಯಿಡದೆ
ನೋಡಿದನು ಶೃಂಗಾರ ಸಾರ ಸಂಪೂರ್ಣೆಯಂ :
ದಂತ ಸುಸ್ನಿಗ್ರಹಿ ಕಾಂತಿಯ ತನುರುಚರ ಕಾಂತೆ
ಕಮ್ಮಸೆಯ ಬಿಸಿಯ ನೀರಂ ಮಿಂದು ಕೆಂಪೇರ್ಲು,
ಬಾನ ಬಣ್ಣಾದ ತಿಳಿಯ ನೀಲಿಯ ದಳಿಂಬಮುಂ
ನಿರಿಯುಷ್ಟ್ಯಾ. ಪೂರವಾರ್ಥ ಲೆಲ್ಲಿಯಂ ದಾಂಟಿ ಮುಡಿ
ನೋರ್ವೆಂತೆ ಕವ್ರೆಗುವ ಧವ್ಯಾಲ್ಲಮಂ ಬಿಚ್ರಿ
ನೇಲೆದರಿ ಮೆರೆಯೆ, ನೋಡಿದನು ಕಣ್ಣಿ ವೆಯಿಡದೆ
ಸೌಂದರ್ಯ ಮುಖದಿಂ ಸವಾಧಿ ದೊರೆಕೊಂಡನೋಲ್ !
ನಲಿಯುವನ್ ನೋಡಿ ಕಣ್ಣಾಂಬಿ. ದನಿಯಂ ಕೇಳ್ಣಿ
ಸೆಯಿಯುವನ್. ಪುಳಕಿಸುವನೆದ್ರೆಮೆಯ್ ಸೋಂಕಿಂಗೆ
ಹರವಸತೆವಿತ್ತು. ಕಾಲೆ ಜೀ ನೇವುರ ಬಳೆಯ
ಹೊನೋಡವುಗಳ ಕಿಂಕಿಷ್ಟಿಗೆ, ಚಾತಕಂ ಮಳಿಗೆ
ಹಾರ್ಪಂತೆ, ಹಾರಿದಪನಾಲಿಸಿ ಮರಳಿಮಂಳ
ದನಿಯನಾಕಣ್ಣ ಸಲಾಷ್ ಬಿಸುತ್ತೆ. ಧರಣಿಜೆಯು
ಪುಣ್ಣಾತ್ಮಕುಮಂ ಪ್ರೀತಿಸಿದನೋಲೆ ಸೀತೆಯಾ
ಸುಂದರ ಶರೀರಮಂ ಪ್ರೀತಿಸಿದನಾ ರಾಮನೆನೆ
ದೇಹಾತ್ಮ ಭೇದಮಂ ಹೇಳಾ ಏಂಧ್ಯಾಗೊಳಿಸದೆ ರಸದ
ದೃಷ್ಟಿ. ಕಾಯಕೆ ಕಣ್ಣಿ ಲೆರಡಿಪ್ರ ಮಾತ್ರಾಯಿಂ
ದ್ವೈತಮಿದ್ರುದು ಸೀತೆರಾಮರೊಳಗದ್ವೈತಿ
ತಾನಾಗಿ ! [ಕಣ್ಣಿ ಲೆರಡಾದರೇನೋಂದಲ್ತೆ ಹೇಳಾ

೪೧

೯೦

ದೃಷ್ಟಿ ತಾಂ ? ಮೆಯ್ಲಿ ಇರಡಾದದೇನ್ನೆಲಿದಗೆ
ಭಾಷ್ಯೆಯೊಂದಲ್ಲಿ ?)

ಸೀತಾರಾಮರಿರಲಿಂತು

ಸೋಗದ ಪಾಲ್ ‘ಜೀನಿನೊಳ್ಳ’ ತೇಲ್ಲು ಬಾಳ್ ‘ದೋಣಿಯಂ,
ಭೂಎಂಕೆನೆಯೆ ಮಂಧರೆಯ ಮಮತೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲ್ವೆ
ರಸದೊಡ್ಡಮಳ್ಳು ದಯಾ. ಸುಖನಾಕೆ ಮುಳುಗಲಾ
ನಾಕೆಯಂ ಮುಳುಗಿಸಿದ ಸುಳಿಯೆ ಸುಟ್ಟುರೆಯಾಗಿ
ತಿರುನೆ ತಿರುಪಿ ಬಾನ್ನಿ ಬೀಸಿದುದು ಸುಖಿಗಳಂ
ಜನಕಚಾ ರಘುಚಾತರಂ. ಕಡೆಯದೆಯೆ ಕೇಳ್ ‘ಬೆಣ್ಣೆ
ಹೊಮ್ಮು ನುಡಿ ? ಮೂಡುತ್ತಿರ್ದಿ ವೆ ಮಹಾರತ್ತು ಗಳ್, ಹೇಳ್,
ಮಧಿಸದಿರೆ ಮಂಧರೆಯ ವಾಸುಕಿಮಹಾಮುಹಿ ತಾಂ
ಕೈಕೆ ಮನ್ನರದಿಂದಮಾ ತ್ರೀತಾ ಸಮುದ್ರಮಂ ?

‘ ಪೆಕ್ಕರ್ದು ದು ಅಯೋಧ್ಯೆ ವಿಸ್ತೃತ ಭಯಾಶ್ಚ ರ್ಯಾದಿಂ
ತಾನೊಂದಿರುಳ್ರಿಲ್ ‘ ತುಂಬಿದಾಗಸದೊಳೊರ್ಕೊಂಡಲೆ
ದೀಪ್ತಮಂ ದೀಪ್ತ ಲಾಂಗೂಲ ಕೇಶಾನ್ವಿತಮುಮಂ

ಕಂಡು ಮಹದುಲ್ಲೈಯಂ. ಕದಿಂಗಳಾಗಸದ

ಕರ್ಕಣೆಯ ಕುಟ್ಟಿಮುದಿ ಕೆದರಿದ್ ಪೂಗಳಂ

ಗುಡಿಸಲೆಂದಿರುಳ್ವೆಣ್ ‘ ಕೈಲಾಂತು ನಿಡುನೀಳ್

ಕೆಂಗಿಂಡಮರಿಯ ಸತ್ಯಾಂಜ್ಯನಿಯೋ, ಪೂಳಿತ್ತಿಳಿಯೆ

ಕಳ್ತಿಲೆಯ ದಾರಿನದೆಯಲನಂತ ಯಾತ್ರಿಕಂ,

ಕಾಲಪ್ರರುಷಂ, ಪಿಡಿದ ಪ್ರೋಂಜೊ ತಾಂ ಹೇಳೆಂಬಿನಂ

ನೆತ್ತರುರಿಗೂದಲಂ ಬೀಸಿ ರಂಬಿಸುತ್ತಿದ್

ಭೀಷ್ಯ ಭೀಷಣ ಧೂಮಕೇತುಗೆ ಒನಂ ಬೆಚ್ಚಿ

ನರಳ್ಳು ದಕ್ಕಾ ಕೋಸಲಕೆ ಕೇಡಪ್ಪದೆಂದಳ್ಳಿ.

ಆ ಭಯಂಕರ ಗಗನಕುನಮಂ ನೋಡಿ, ದೊರೆ

ದಶರಥಂ ತನ್ನ ಕೊನೆಗಡೆ ಬಾನ್ ಬರೆಪಮೆಂದು

ಬಗೆದು, ಪಿರಿಯಂಗೆ ರಾಮಂಗೆ ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ

ಬೀಗದಿಂದಿರದೆ ತಾಂ ಪಾರಲೌಕಿಕದೆಡೆಗೆ

೬೦

೨೦

ತನ್ನಾತ್ಮಮಂ ತಿರುಗಿಸಲ್ಪೇಳಿಸಿ, ಸಚಿವರಂ
ಗುರುಗಳಂ ಪ್ರಜೀಗಳಂ ಕರೆದೊಡೆದನಿಂತುಂಟಾ
ತನ್ನಾತ್ಮಮಂ :

೬೦

“ಕೋನೆಲ ಹಿತ ಕ್ಷೇಮ ಚಿಂತಕರೆ,
ಪ್ರೋದಿರುಳ್ಳ ಬಾನಿಸೋಳ್ಳ ಬಿದಿ ಬರೆದುದೋದಿದೆನ್,
ನಷ್ಟತ್ವಲೇಖನಿಯ ದಿವಾಗ್ನಿ ಲಿಖಿತಮಂ.
ಪ್ರಾಕೃತ ಘಟನೆಗಳ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಕಾರಣದಂತೆ
ದೇವಕಾರಣವಿನ್ಯಾಸದಂದು ಗುರು ಕಲಿಸಿದನ್
ನನಗೆ. ರವಿಕುಲಸ್ಯಪರ ಸಾಮಾಜಿಕ್ಕಾ ಭಾರವುಂ
ಪರತು ಮುಷುಹಿಂಗಿಟ್ಟು ವಿಶ್ವಾಂತಿಗಾಟಿಸುತ್ತೆ
ಪೇಳ್ಳಿನಾಲಿಪುದು ತಾಳ್ಳಿಯ ಮನಃಪ್ರೀತಿಯಿಂ:
ತನ್ನ ಮಗನಂ ತಾನೆ ಹೊಗಳಿದೊಡೆ ಬಲಪರಂ
ಪಿತೃಗೆಂಬರ್. ಆದ್ದೊಡಂ ಗುಣಕೆ ಮಜ್ಜರಮೇಕ್ಕೆ? ೬೦

ಶ್ರೀರಾಮನಾಹಾದ್ಯಾದ ರೂಪಿ. ಬೈದಾರ್ಗ್ಯ ನಿಧಿ.
ನಿರಸೂಯೆಯಿಂ ಸರ್ವರಸುರಾಗ ಭಾಜನಂ.
ಕಲಿ. ಮತ್ತರವಿದೂರಸತ್ಯಂತ ಶಾಂತಿಖಿನಿ.
ಪ್ರಿಯಭಾಷಿ. ಹಿತಸ್ಯಂ. ಮಿತಮಾರ್ಗ. ಧೀರವಶಿ.

ನಗುವೊಗದ ಸಂಯಮಿ. ಕೃತ್ಯಾತಾ ಮೂರ್ತಿ. ಮೇಣ್ಣ
ಜಾಳಿನಿ. ಸಚ್ಚನಪ್ರೇಮಿ. ಸೂಕ್ಷ್ಮಮತಿ. ಪಂಡಿತಂ.
ಶ್ರುತಿವಿದಂ; ಸುಮಿಚಾರಿ; ನಿತ್ಯಂ ಪ್ರಜಾಪ್ರೇಮಿ!
ಸುಸ್ಥಿರಂ; ಸಂಬಂಧ ಪ್ರಜಾಳ ಮಂತ್ರಂ!

ಶಸ್ತಾಸ್ತ ವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣ ರಣಪಂಡಿತಂ.
ನವನವೋನೈನೈ ಏಿತಂ ನಿತ್ಯ ಚಿರನೂತನಂ
ರಸದರ್ಶನಾಸ್ತಾದನಂ ಗೃಹ ಸರಚ ಕವಿ.
ಶ್ರುತಿ ಶಾಸ್ತ ಕಾವ್ಯ ರಸಮಷಿ; ಯೋಗಿ. ಕೇಳಿಮಾ
ರಾಮನ್ನಲಿಂಬಿ ಬೇರೆ ನನ್ನೀ ಕೀರಿಬಮಂ
ಧರಿಸುವ ಸಮರ್ಪರಂ ಕಾಣಿನಾಂ. ಹಿರಿಯವನ
ಪೆಗಲೊಳೀ ಪ್ರೇಡಮಯಂ ಪೂರೀಯಿಳುಹಿ, ತಪಮಿದುರ್

೬೦

೮೦೦

ತ್ವಾ ಕೃ

ಪೂರೆವೇಸೆನಿಂದ ಕುಲದ ಮರ್ಯಾದೆಯಂ.” । ४

ಕೇಗಿತ್ತಾ

ನೆರವಿ, ಮಳೆಮೋಡಮಂ ಕಾಣಬ ನವಿಲ್ ಗಳೋಲ್, ವೇಸಿಸೆ ಸಭಾಸಾಂತ ಮಂಟಪಂ. ಪೌರರಂ
ಭಿನ್ನ ಮತ್ತೆಲ್ಲದೆಯೆ ಕರಪುಟಾಂಬಲಿಯೆತ್ತಿ
ಸರ್ವರೊಮ್ಮೆ ನದಿಂದ ಜಯಫೋಷಗ್ರೇದರಂ
ರಾಜನಭಿನಂದಿಸಿ, ವಸಿವ್ಯಾದಿ ಗಂರುಗಳಂ
ಕುರಿಕೊರೆದನಣಿಗೆಯ್ಯಲಭಿಷೇಕದುತ್ಸವಕೆ
ರವಿನಂತ ರಾಜಾರ್ಥವಾದವಿಲ ಪರಿಕರಗಳಂ.

೮೧೦

ಪುಣ್ಯಪ್ರಸಂಗಮಯ ಶುಕ್ಲದಾವಂ ಬಿಡಿದು
ಪಬ್ಯಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆತಂದುದಾ ಚೈತ್ರಮಾಸಂ !
ಪೂರ್ಣ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಧನಧಾನ್ಯ, ವ.ಉತ್ತರಕ್ಕಿಂದ ರಾಸಿ,
ಬೆಳ್ಳೆಸೆಯರಳದಂಡೆ, ಬೆಳ್ಳೊಂದೆ, ಅರಳ್, ಜೀನ್,
ನೂತನ ದುಕೂಲಗಳ್, ಸ್ವಂದಸಂಗಳ್, ನಿಖಿಲ
ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ್, ಕುದುರೆ ತೇರಾನೆ ಕಾಲಾಳ್,
ಹೊಂಗೊಂಬಿಸೆನ ಗೋವಗೂಳಿಗಳ್, ಬಿಳಿಚವರಿ,

೮೧೦

ಪುರಿದೊಗಲ್, ಪಾಲ್, ಮೋಸರ್, ಗಂಗನೀರ್, ಕಡಲನೀರ್,
ಗಂಥ ಪುಣ್ಯಾದಿ ಮಂಗಳದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ
ನಾನಾ ಸುಖದ ಶುಭದ ಸಂಪದದ ಸಂಬರಂ
ಸಮನಿಸಿತು ತುಂಬುವೋಲ್ ಕೋಸಲ ರಾಜಧಾನಿ.
ಮರುದಿನಂ, ಪೂರ್ಣಗಿರಾಚವರಿಯಂ ಬೀಸಿ ರವಿ
ಮೂಡಣದ್ವಿಯನೇರಿ ಬರ್ವನಿತರೊಳೆ, ಸಗರಿ
ರಾಜಿಸಿತು ಹಸರು ಶೋರ್ಜಾಗಳಿಂ, ಹೂಮಳೆಯ
ಚೆಲ್ವನಿಂ, ಕಂಪಿಡಿದ ತಣ್ಣೀಗಳಿಂ ನಾಂದ
ಕಮ್ಮನೆಯ ಸೆಲಗಳಿಂ ಪಟ್ಟೋತ್ತವಕೆ ಸಮೆದ
ಬಿತ್ತರದ ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪಂ ತಾನೆಂಬವೋಲ್.

೮೧೧

ಸೆಯ್ಯಾ ಳುತ್ತಿದೆ ಜಗವನೊಂದತಿ ಏರಾಡ್ಯನಂ,
ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮತ್ವಂತ್ರದಿ ಬಿಗಿದು ಕಣ್ಣೆಯುಂ

ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಜ್ಞಾಯಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಭಾವಮಂ
ನೀಡಿ. ಮುರ್ತಧರೆ ಸೀತೆ ರಾಮು ರಾವಣರ್ಲರುಂ
ಸೂಕ್ತಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ವಿಧಿಯು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ?
ಮುಖಿಸಿದುದ್ದು ದಶಶಿರನ್ ವಿಧಿ ಮಂಥರೆಯ ಮನದಿ
ತನ್ನ ತಂತ್ರದ ಕೃತಿಯನಾ ಇರುಳ್ಳ ಕನೆದಲಿ : }
ಮುದುಕಿಯಾದಾ ಕೈಕೆ ಭರತನಂ ಕೈವಿಡಿದು
ಮರುಧರೆಯನಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಳ್ಳ ವಿಧವೆಯೋಲ್ಲ. ಕುಚ್ಚೆ
ಕರೆದೊಡಂ ಕಿರೀಗೊಡದೆ, ಮಗನೊಡನೆ ಕಿರಾಣಿ
ಮುಂದು ಮುಂದೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ, ಬೈಗುಗಳ್ಲು ಲೆಯಿಳಿದು
ನುಂಗಿದತ್ತಿರೆರಂ. ಶೈಕ್ಷ ಶೈಕ್ಷಲಿ ಸೀರಪಸಿ
ದೆಸೆದೆಸಿಗೆ ಬಾಯ್ದಿಟ್ಟು ನಿಡುವೊರಲಿ ಗೂನಿ ತಾಂ
ಕೆಡೆದಳಾ ಮರಳುಗಾವಲಿಯಿಳಿಗೆ, ರಾಮನಂ
ಕರೆಕರೆದು ನಿಡುಸರದೊಳಾಕ್ರಿಂದಿಸುತ್ತಿ ಕೂಗಿ.
ಕೂರು ಮುಖಸ್ವಪ್ನೆ ಜೀಡನ ಪೀಠಸೆಗೆ ಸಿಲ್ಲು
ನಡುಸಡುಗುತ್ತೊಡ್ಡಾ ದಿದತ್ತು ಮಂಥರೆಯೊಡಲ್ಲ,
ಬಿಲೆಗೆ ಬಿಳ್ಳೊಂದು ಪ್ರಳುವಂತೆ. ಹಾಸಗೆ ಕೆದರೆ
ಕುಳ್ಳುಳ್ಳ ಧಿಲ್ಲೆಂದು. ಬಡಿದು ಭಯಗ್ರಿಂ
ಮಂಥರೆಗೆ. ಕೇಡದೇನಂ ಸ್ವಪ್ನ ಮಾಡಿದೊ
ತನಗೆನುತ್ತಿ ಚಿಂತಿಸುತ್ತಿರೆ, ಕಿವಿಗೆವಂದುದರೂ
ನಲವ ಮಂಗಳವಾದ್ದು ಸಂಭ್ರಮಂ.

ಸೋಜಿಗಕೆ

ಹೊರ ಹೊಂಟಳಾಲಯವನಾ ದಾಸಿ. ಬೆರಗೇರ್ನು
ನಡೆದು ಬಂಡಳು ರಾಜಬೀದಿಯಲಿ. ಬರಬರುತೆ
ನೋಡಿದಳು ನಗರಕ್ಕಿಂಗಾರಮಂ, ನಲೀದುಲವ
ಪುರಜನೋತ್ಸಾಹಮಂ : ಇಲ್ಲಿ ಜಲಸೇಚನಂ,
ಇಲ್ಲಿ ಹೊಸ ರಂಗೀಲಿ, ಮೇಣಿಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಾರದ
ಸಾರಣೆಯ ಕಂಪು. ನೋಡಲ್ಲಿ ಗುಡಿತೋರಣಂ.
ಅಲ್ಲಿ ಪೂಂಬಾವುಟಂ. ನಿಂತಿಕರು ಕಾಣಲ್ಲಿ

೮೭೦

೮೯೧

ದೀಪಾಲಿ ಕಟ್ಟಿಬದ್ದು ಸನ್ನದ್ದು ಯೋದಿರುಂ.
ಬಿಳ್ಳಿ ಯಂದದ ಸುಳ್ಳಿ ಮಂ ಬಳಿದ ದೇಗುಲಂ
ಕಾಣದೊ ಮನೋಹರಂ ತಲೆ ನಿಮಿದ್ವಿದೆ ಬಾಸೆ !
ಮತ್ತೆ, ನಜೆದಿವೆ ಕುದುರೆ ಶೈರಾನೆ ಸಾಲೆರ್ಡಿಂಡು,
ಪ್ರೌಂಗೆಲಸದೆಸಕೆದಿಂ ಮಿಂಚಿ. ಪರಿಯುತೆ ಮುಪ್ಪಿ^{ಪ್ರಾಪ್ತಿ}
ಸೋರೆಟದಿಂ ಸೋರೆಟಕ್ಕೆ ಬಿಸಗೊಂಡೊಡಸಿಬದುಂ
ಪ್ರೇರಾಪ್ಯಮಂ ಕಂಡು, ಕಿನಿಸಿ, ಮುಸಿದಕ್ಕಿ ಯಿಂ
ಪಳಿದು ಮುನ್ನಾ ನಡೆಯೆ, ಮಂಥರೆ ಸಾರ್ಥಕೊಯ್ಯಾನೆಯೆ
ಸಂಭ್ರಮಂ ತುಳುತುಳುಕಿರ್ದ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಕೆ.

ಕಲಕಲ ಸಿನಾದದಿಂ ತಾವರೆಯ ಪೂಗೊಳಿದ
ಒಲಪಕ್ಕಿ ಕುಲದಂತುಲಿಯುತ್ತಿರ್ದು ಜೆಲ್ಲೆಗ್ಗಿ ಲಿಂಗಿ ಲಿಂಗಿ
ಕಣ್ಣಲರಸರಳಿ ರಾಮನ ದಾದಿ ನಗುತೆರಲ್ಲಾ
ಕೆಂಳಿ ಖಾಕೆಯನೊಸಗೆಯೇನೆಂದು. ತಿಳಿಯಲ್ಲಾ
ಕಹಿನೆನ್ನಿ, ರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿನೇರೆಕದ ನೆನ್ನಿ,
ಹೃದಯವೋಡೆದಂತೆ ತತ್ತ್ವರಿಸಿ ಮಂಥರೆ ಕೂಡೆ
ಸಾಡೆದೋಡಿದಳ್ಳಾ ಕ್ಕೆಕೆಯರಮನೆಗೆ. ಏದುತೆರೆ
ಸೇದೆಯಿಂದುಪ್ಪೇಗಿದಿಂ ಜೀರಿದಳ್ಳಾ :

“ ಈ ಕ್ಕೆಕೆ,

ಮತಿಗೇಡಿ, ನಿಭಾರಗ್ಗೆ, ಇನ್ನು ಮೇಸೇ ನಿದ್ದೆ
ನಿನಗೆ ? ಮೇಲೇಳಾ ಏಳಾ : ಕೆಡೆದು ಬದ್ದಿದೆ ನಿನ್ನ
ಸಿರಿಗುಡಿಯ ಗೋಪರಂ ! ಹೊಂಗನಸು ಹುಡಿಯಾಯ್ತು !

ಬಯಲ ಸೇರ್ಪುದು ಬಹುದಿನದ ಬಯಕೆ ! ಕೆಟ್ಟಿ ನಿಂಠಿ !
ಕೆಟ್ಟಿ ನಾಂ ! ಹಾ ಭರತ ! ಭರತ ! ಹಾ ! ಎಲ್ಲಿಯರ್ಯಾ ?
ಎಲ್ಲಿಹೆಯೊ ಇಂದು ? ಬಾ ಬೇಗಬಾ ! ” ಎಂದಳುತ್ತೆ,
ಕರಿರಾಣಿ ಬಳಿಸಾರ್ವ ಮುನ್ನ ಮೆ, ಪ್ರೋಸನ್ತಿಲೆಡೆ
ದೊಪ್ಪೆಂದು ಸ್ವೇಗಿಡೆಂಜುರುಳಿದಳು, ಹೇಳ್ಯಾದೇಂ
ಬಡಿಗೆ ಪ್ರೋಯ್ದುಂತೆ ! ಸೆಗೊಂಡಳು ಮಾಂಡವಿಯತ್ತೆ
ಭರತಧಾತ್ರಿಯನೊಡಸೆ ಶಿಶಿರೋ ಪಚಾರನುಂ

೮೬೦

೮೭೦

೮೮೦

ಮಾಡಿದಳ್ಳಾ. ಕಣ್ಣಿ ರೆಯುತ್ತಳ್ಳಿ ರುತ್ತೆ, ಕನಿಕರದ
ಸೋಳಮಂ ಬೀರಿ ಮಂಧರೆ ತನ್ನ ರಾಣಿಯಂ
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದಳ್ಳಾ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕುಳ್ಟು!

ಹೇಳವ್ವೆ,

ಪನಾದುದೆನೆ ಕೈಕೆ, ಭರತ ಭರತೆಂದಂದು
ಗದ್ದಿಸಿ ಸುಡಿಯಲಾರದೆ ಮುದುಕಿ ಕೆಮ್ಮೆನಿರೆ,
ಮಗನಿಗೇನಾದುದೋ ಅಳಿದಿಹಸೊ ಉಳಿದಿಹಸೊ
ಎಂಬುವಾಶಂಕೆಯಿಂ ಕುದಿಯತಳಿತೊಡಗಿದಳ್ಳಾ
ದಶರಥನ ರಾಣಿ. ಸುಡಿಯಂ ತೊಡಗಿದಳ್ಳಾ ಗೂನಿ:
“ ಬೇಸಗೆಯ ಹೊಳಿಯಾದೂ, ಕೈಕೆ, ನಿನ್ನ ಗಿರಿಯುಂ
ನಿನ್ನ ಸೌಂದರ್ಯದುತ್ತೆ. ಬಂಡಸೀಂಟಿದ ಬಳಿಕಮಾ
ಬಂಡುಣಿಗೆ ಹೂವಿನ ಗೊಡವಯೇಕೆ? ಅಂತೇನೊಲ್ಲಾ
ದಶರಥಗೆ ನೀನಾದೆಯ್ಯೋ. ಮಗಳೆ, ಪೇಟ್ಟಿನಿದೆ
ದುವಾರ್ತೆಯಂ. ಕೇಳ್ದುದಟ್ಟು ನಿನಿಂಹುದೆ? ಅಗೊನ್ನೆ,
ವಂಚಕರ ಸಂಚಿನಿಂದೆಮ್ಮೆ ಭರತಂಗಿ ನೀಲಂ

೬೨೦

ಪಕ್ಷುವಾಯ್ತೆ? ನಾವಿರ್ವಾದಿರ್ವಾಮೇಂ? ಪೇಳಾ, ಮುಗೆ!
ಸೆನ್ನಿ ಹಿತಮಾದೀ ವಿಪತ್ತನರಿಂತುಂ ಬರಿದೆ ಶ್ರಾಂಕಣಿಕೆ,
ಕುಳಿತಿಹರೆ, ಮೃತಿಯಷ್ಟ ಮಂದಿ? ನಿಸಗರಿಯದೆಯೆ
ಮಸೆದಿಹರು ನಿನ್ನ ಕೊರಕಂ ಕೊಯ್ದು ಕತ್ತಿಯಂ!
ನಿನ್ನ ದುಃಖವೆ ದುಃಖಮೆನಗೆ; ಸುಖಮೆಯೆ ಸುಖಂ;
ಪರತಿಹುದೆ ಪೇಕ್ಕಾಚ್ಚೆ? ದಶರಥಪ್ರೇಮಮಂ
ಭಾಗ್ಯಕೆಣೆಯಿಲ್ಲೆಂದು ತಿಳಿದ ನೀಸಲ್ಪಮತಿ!
ಕೌರ್ಯದಲಿ ರಾಕ್ಷಸರ ಏರ್ದುದೂ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲಂ.
ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಕುಲವರೇಣ್ಣಿನಾ ದಶರಥಂ? ಸವಿಸುಡಿಯ
ಕಳ್ಳೀಂಟಿ ಮರುಳೊಽದೆಯಮ್ಮೆ ನೀನಾಶಂಗೆ:
ದಿಟ್ಟೊಳ್ಳೆ ಕೊಸಲ್ಪೆಗಾಯ್ತು; ಹುಸಿ ನಿಸಗಾಯ್ತು.
ಭರತನಸುಪಾಯದಿಂ ನಿನ್ನ ತೌರಿಂಗಟ್ಟಿ, ಕೇಳಾ,
ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟುವನಂತೆ ನಾಳೆ ರಾಮಂಗೆ! ಹಾ,

೭೦

೭೧೦

ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುವನನಿಸ್ಸೆಗಂ ಪಾಲೆಗಿದೆ :
ಪಾನ್ನೆ ಪಾಲೆರದೆ ! ಮೊಟ್ಟೆ ಯನೊಡಿದು ಮುಡಿಪದಿರೆ,
ಹಗಿಹಾವು ಹೆಡೆಯಿತ್ತು ಕೊಲ್ಪುದೆ ದಿಟೆಂ, ದಿಟೆಂ !
ಕಿರಿಯೆ, ಕೇಳಾ, ನೀನಿಸ್ಸು ಮರಿಯೆ.”

ಮೊಗನುಲದ್ವದ್ಯು

ಕೈಕೆಗದನಾಲಿಸುತ್ತೆ, ಶತಿಗೆ ಸ್ನೇದಿಲೆಯವೋಲಾ.
ಕೊರಳ ಸರವಂ ತೆಗಿದು ಮಂಥರೆಗೆ ನೀಡಿ ನುಡಿದಳ
“ನಿನ್ನಿದೂ ಕೊಡುಗೆ, ಶಭದ ವಾರ್ತೆಯಂ ತಂದುದಕೆ.
ರಾಮನೇಂ ? ಭರತನೇಂ ? ಮಕ್ಕಳಿವರುಮೆನ್ನ ವರ್ರ !”
ನೀಡಿದಾ ಹಾರಮಂ ಪಿಡಿದಪ್ಪಳಿಸಿ ನೆಲಕೆ,
ರಾಣಿಯಂ ಸುಡಿಯಲೀಯದೆ ಮುಂದೆ, ಸಂತಪ್ತೆ
ಕುಬ್ಜ ಮಂಥರೆಯಿಂತು :

“ ಸಾಕು, ನಿಲ್ಲಿಸು, ಮೂರ್ಖ ;
ಲೇಸಾಯ್ತು ನಿನ್ನ ಮತಿ ! ಬಹುಕಾಲಮರಮನೆಯ
ಸುಖಸೋಮಪಾನಮಂ ಗೃದು ಪಲ್ಲಿಟವಾಯ್ತೆ
ಸದ್ವಿದ್ವಿ ? ಪೆತ್ತು ಮಗುವನೆ ತಿಂಬ ರಕ್ಷಿಸಿಯ
ಪಾಂಗಿನಿಂದಾಡುತ್ತಿರು : ನಿನ್ನ ಕಂದಗೆ ನೀನೆ
ಮಿಶ್ಚು. ರಾಮಾಳಿಷ್ಕೇರಂ ನಿನಗೆ ಪ್ರಯವಾರ್ತೆಯೇ ?
ಮೈರಿ ಜೀರುಂಟಿ ಲೋಕದಿ ಸವತಿಮಗನಿಗಿಂ ?

ಕೌಸಲ್ಯೆಗೇಂ ಕಿರಿಯೆ ನಿಂ ? ಧೀರ ಭರತನೇಂ
ಕೊರತೆ ರಾಮಂಗೆ ? ಜನ್ಮ ಕ್ರಮದಿ ನೋಳಿಷ್ಟುಡಂ ?
ಪೇತ್ತುನಾಂ, ಕೇಳಾ ಮುಗ್ಗಿ. ಪಡೆವ ಜೀನೆಯೊಳಿರ್ದಿ.
ನೀನರಿಯೆ ! ನಾಲ್ವರೊಳಾ ಭರತಸೆಯೆ ದಿಟೆಂದೆಯಂ
ಜ್ಯೋಷ್ಟಿನ್ ! ಅಷ್ಟ ರಿಯೇಕೆ ? ಬಲ್ಲಿ ನಾಸೆಲ್ಲ ಮಂ.
ದೊರೆ ಮಂತ್ರಿ ಕುಲಪುರೋಂಪಿತರ್ಲಿರ್ದೂಲವರದಿ
ಪಿರಿಯನಾದನ್ ಕೌಸಲ್ಯೆಯ ಮಗಂ. ಸಿನಗಾಯ್ಯು
ಸೊನ್ನೆ ಬಳುವಳಿ. ತೊಳ್ಳು ನೀನಪ್ಪೆಯಿನ್ ಮುಂದೆ
ರಾಮನಾಳಿಕೆಯಲ್ಲಿ, ಕೌಸಲ್ಯೆ ಕಾಲ್ಳಿ ಸೆಯ

೨೭೦

೨೯೦

ಧೂಳಿಯೋಲ್. ಮರೆತೆಯೇಂ ನಿನಿಲ್ಲಿಗೈತಂದ
ಮೊದಲಂದು ಕರುಬಿ ಕೂಸಲೆಯಿತ್ತು ಕಾಂಪುಂ ?
ತನ್ನ ಪೋಲನಿಬರುಂ ಸತ್ಯಮೂರ್ತಿಗಳಿಂದು
ನಂಬಿ ನಿಂದ ಕೆಡುವೆ. ಜೇಗಮೆಳ್ಳ ರದಿರಲ್, ದಿಟಂ,
ಹುಡಿಸೇರಿ ಹಾಳಾಗಿ ಗತಿಗೆಡುವೆಯ್ಯೋ. ಗಾಂಪೆ,
ಕೇರಗದಿರ್ ಸಂಚು ಮಿಂಚಿದ ಮೇಲೆ ! ” ಎನುತಾಕೆ
ತನ್ನ ಕನಸಂ ಹೇಳಿ ಉರಿಗೆ ಸಯ್ಯ ಪೂರ್ಯಂತಿಪೋಲ್.

ಕೇಳುತ್ತೆ ಕೆಲಪ್ಪೊಳ್ಟು ಹೂಸಮಿರ್ದ್ದಳ್ಳ ಕೈಕೆ,
ಕೆನ್ನೆಗೈಯಾಗಿ, ಕಂಬನಿಯ ಕಣ್ಣಿಜ್ಜ ದೆಯೆ,
ಹಾಲ್ಗಲ್ಲ ಗೀರ್ಣದೆಯನ ಸೋಡಿ. ಮೂಡಿತು ಮನಕೆ
ಮಾವನ ಮನಯ ದೂರದೊಳಿ ತನುಬನ ಮೂರ್ತಿ ಶ್ವರ್ಮಾ
ಸನೆದು ಮುಖುಕಾಡಿದಳ್ಳ, ಸೆರಕ್ಕಿಗರಗಸವಾಗಿ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ
ಮಂಥರೆಯ ಮಾತ್ತಲ್ಲಮಂ. ಹೃದಯಮುರಿದಂತಾಯ್ಯು.

ದುಃಖಮಿರ್ದ್ದಿಸಿದುದು. ಕೊರಕು ಗದ್ದದವಾಗಿ
ಸುಡಿದೋರಲಾರದಿರ್, ಮತ್ತೆ ಹೇಳಳ್ಳ ಕಂಬಿ :—

“ ಶತ್ರುಫ್ರು ನಿಲ್ಲಿದೊಂಡಾತನುಂ ಪಟ್ಟಕ್ಕೆ
ವಿಷ್ಣು ಪೊಡ್ಡು ವನೆಂದು ಭರತನೊಡವರಸಟ್ಟೆ
ಕಳಿದರಮಾತ್ರ, ಕೈಕೆ. ಮುಳ್ಳಬಳ್ಳಿ ಪರ್ಯಾರಕೆ
ಪಣೆದದಂ ಕಡಿಯಲೆಡಿಗೊಡದಂತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ
ರಕ್ಷೆ ತಾನಲೆ ಕೂಸಲೆಯವಂಗ. ಭರತನಂ

ರಾಮಂಗ ತೊಳ್ಳಿಗೆಯ್ಸುದೆ ಪಳ್ಳವಕ್ಕಾಡೊಡಂ ಕ್ರಿಷ್ಣ

ಕೆಳುಮ ; ದಯೆದೋರು. ನಾನವನೊಡನೆ ಪೋದವೆನ್ನ

ಶುಶ್ರಾವೆಗಯ್ಯೆ. ಭಿಕ್ಕೆ ಯಿದೆಸಗಿ ನಿನ್ನಿಂದೆ ! ”

ಎನುತ್ತೆದ್ದ ಹೋರಳಂ ತೆಗೆದಪ್ಪಿದಳ್ಳ ಕೈಕೆ,

ಮುಳ್ಳಗುವಾತಂ ಪಾಣಿರಕ್ಕೆ ನೆಗೆ ಮೊಸಕೆಯಂ

ತಬ್ಬಿಪೋಲಂತೆ. “ ಬರಿ ಅಳುವಿನಿಂದೇನಷುದು ?

ಮೇಲೇಳೇಳು. ಕಾರ್ಡಸಾಹಸಿಯಾಗು ! ವೀರಸತಿ,

ನೀಂ ಮರೆತೆಯಾದರಿದೊ ಸೆನ್ನೀವೆನಾಂ. ಸನೆ, ಮಗಳೆ,

ಸೀನಂದು ನನಗೊರೆದ ಗೋಪ್ಯಮಂ, ದಶರಥಂ
ನಿನ್ನ ಜೆಲ್ಲಿಂಗೋತ್ತು ಸೂಭಿಗಡಿಯಾಳಾಗಿ
ಮುದುವೆಷಾಗುವ ವೊದಲ್ ನಿನಗಿತ್ತು ಭಾಷೆಯಂ.”

೨೨೦

ಪಸಿರಿಯನೆಲ್ಲಮಂ ದುರ್ವ್ಯಾಸನದೊಳ್ಳ “ಕಳೆದು
ಕಡು ದರಿದ್ರತೆವೆತ್ತು, ಶೋಳಲಿ ಬಿಕ್ಕೆಯ ಬೇಡಿ,
ಹೊಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಬಳಲಿ ಹಸಿವಿಂದೆ ನಿದಿಪಗೆ
ಬೀಳುಷ್ಟು ಕನಸು. ಕನಸಿನಲ್ಲಿ ಯಕ್ಕು ಸೈತಂದು
ಬಾ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಂಡೊಯ್ಯು ತೊಂದೆಡೆಗಲ್ಲಿ
ತೋರ್ದರ್ವವನ್ ಕೊಪುರಿಗೆ ತುಳಿ ತುಳುಕಿತೆನಲ್ಲಿ
ತಳತಳಿಸೆ ಹೊಳಿನ ಹೊನ್ನಿ ಸ ಹಳದಿರಾಸಿಯಂ.

ಸಂತೋಷಕೆಚ್ಚೆತ್ತು ನಡೆವನಾ ಎಡಗಾಗಿ
ಮಜುಕಿ ನಿಧಿಯಂ. ಹುಡುಕುತ್ತಿರೆ ಕಣ್ಣಿ ಬೀಳುಷ್ಟಿ ದದೊ
ವಾಸ್ತವಂ ಸ್ವರ್ವ ನಿಧಿರಾತ್ಮಿ ! ಆ ಬಡವನ್ನೊಲ್ಲಿ
ಹಿಗ್ಗಿದಳ್ “ಕೈಕೆ. ಗೂಸಿಯ ವಕ್ರಗಾತ್ರವ್ ಎಂ
ತಪ್ಪಿದಳ್ ! “ ಕಂಗಟಿನಗೆ ದಾರಿ ತೋರ್ದೆಯ್ಯಾ,
ಓ ಸನ್ನ ಭಾಗ್ಯ ದೇವತೆ; ಮರಳಿ ಹಡೆದೆಯ್ಯಾ,
ಸೀನೆನ್ನ ತಾಯಿ ! ನಿಂತ ತೊರೆಯಲಿನಾ್ಯಾ ರೆ ಗತಿ
ಪರದೇಸಿಯೆನಗೆ ? ಕಣ್ಣಿ ದುರ್ವಾನಿನ್ನೆ ಗಂ
ಕಾರುಡಿಯಾಗಿದೆ ನ್ನೋ. ಸೋಡಿತ್ತುನೋಡಿನ್ನೆನ್ನು ನಃ ಇಂದೆನಿತ್ತು ಉರುಳುಪಿಣಿಯಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ
ಸೀನೆನಗೆ. ಲೋಕದೊಳ್ಳ ಹೊರಮೆಯ್ಯುನೀಕ್ಕಿ ಸುತ್ತ
ಸೂಭಗನಾರ್ಥವವರ್ ಬರಿಯ ಬೆಷ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ?

ಸಿಜನುಪ್ ಸೌಂದರ್ಯವಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಸೇರ್ಯಾದಿನೆನ್ನೆನ್ನೇ ಸುನಿಸಿನ್ನೇ ಸುಂದರಿಯರೊಳರೆ ? ಗೂನಿರ್ದರೇಂತ್ರಂ
ಜಂದನದ ಕೊರಡು ಮುರುಟಿರ್ದರೇನೂನಾಯ್ತ್ತಿ
ಗಂಧಕ್ಕೆ ? ” ಎನುತ್ತೂ ಉರುಪತಾ ಮುದ್ರೆಯಂ
ಮುದ್ರಾದಿದಳೊ ಕೈಕೆ, ಸರ್ವಸೌಂದರ್ಯನಿಧಿ,
ಫಣಿವೇಣಿ, ಸುಶ್ಲೋಣಿ, ದಶರಥೇಂದ್ರನ ರಾಣಿ !

೨೩೦

೨೪೦

ಕಚ್ಚಿ ತೇನೆ ಮೇನು ಗಾಳಿದ ನೇಣನೊಂದಿನಿತು {
ಸಡಿಲ ಬಿಡುವವನಂತೆ, ಮತ್ತೆ ನುಡಿದಳ್ಳ ಕುಬಿ, }
ಮುದ್ದಿನ ಬಿಸಿಲ್ ಬೀರಿ, ಕೇರಿಯ ಕುಲಾಬ್ಜ್ಞಿನಿಗೇ :
“ನಿಜಿಯಿಸುವಾ ಮುನ್ನ ಏಸೊರ್ಕೈ, ಮೇಣೊರ್ಕೈ,
ಮತ್ತೆಮಾಲೋಚಿಸ್”, ಜಂದ್ರಸುಂದರ ವದನೆ,
ದುಡುಕದಿರ್. ತಲೆಗಿಟ್ಟಿ ಗೂನಿಯೆನ್ನ ಯ ನುಡಿಗೆ
ಬಿಳ್ಳಿ ತರುವಾಯದೊಳ್ಳ ದೂರದಿರ್. ಮಮತೆಯಿಂ,
ನಿನ್ನ ಭರತನ ಮೇಲಣಳ್ಳರೆಯ ಮಮತೆಯಿಂ,
ರಾಮ ವಿದ್ಯೇಷದಿಂದಲ್ಲು, ರಾಮಂ ಬಾಳ್ಳಿ !
ಪೇಳ್ಳಿನಿನಿತೆಲ್ಲಮಂ ನಿನಗೆ.—ರಾಮಂ ಬಾಳ್ಳಿ !
ಕೇಳನಿತೆ ಬಯಕೆಯಾದೊಡವೆನಗೆ, ರಾಮನಂ
ಕೊಳೆಸಲದೊಳಿರಲೀಯುವ್ವಾಡೆ ಲಭಿಸದೀ ನೆಲಂ
ಭರತಂಗೆ. ಜಕ್ಕಾಧಿಪಕ್ಷಮಂ ಸುಲಿದು ನೀಂ
ದಶರಥನ ಕೈಯಿಂದೆ ಭರತಂಗೆ ಕೊಟೊಟಂ
ರಾಮ ಪಕ್ಷಂ ತಪ್ಪದೊಳಸಂಚುಗಳನಗೆದು
ಕೆಡಹುವುದು ಸತ್ಯನಿಧಿ ಬಾಲಫ್ರೆ ಭರತನಂ
ಕೂಪಕ್ಕೆ. ನಿನಾಂ ಕುಮಾರಂಗೆ ನೆಲದ ಸಿರಿಯುಂ
ಪಟ್ಟಿಮಿಷಿಯ ಕೂಸಲೆಯ ಕುವರ ರಾಮಂಗೆ
ಪಡಿನಾಲ್ಲು ವರ್ಷಂಬರಂ ವಿಪಿನಯಾತ್ರೆಯಂ
ಜೋಡಿಗೊಳ್ಳುವ ತೆರಿದಿಸೆಸಗವೇಳ್ಳಂ. ಅಲಿಸದೊ
ವಾದ್ಯ ಮಂಗಳ ರವಂ !”

ಸಡಿಲಿಸಲ್ ಗಾಳನೇಣಂ,
ಕೊಂಡಿಯೊಳಗಣ ದೀವದಾಹಾರಮ್ಮಂ ಬಿಡದೆ ಶಾಂ
ಸುಂಗಿ, ಸೆಳಿಸೆಳಿದೆಳಿವ ಏಂಂತೆವೋಲ್ ರಾಣಿ
ಮಂಥರೆಯನಪ್ಪಿದಳ್ಳ :

“ನಿನ್ನ ಮೈಮೆಯನಿನ್ನ ಗಂ
ತಿಳಿಯದಾಂ ಮುಖಬ್ರಯಿ ದಿಟ್ಟಂ. ಕೆಳದಿ, ಪೇಳಿನಗೆ
ಕೈಕೊಳ್ಳ ಮುಂಬಟ್ಟಿಯಂ.”

೪೦೦

೪೧೦

೪೨೦

“ಮರುಳೆ, ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ
ಗೆಲ್ಲನಂಗಜನವಿಲ ಲೋಕಮಂ. ಕೇಳಿಸಲಂ
ತನಗೈಗೊಂದು ತೃಣಮಲ್ಲಿ? ಏಳು, ನಡೆ, ತಳ್ಳದಿರ್!
ತೈರೆಯಿಳಿದ ಮೇಲೆ ಸಂಕವನಿಕ್ಕು ಲೇನಹುದು?
ಕೋಪಗೃಹಮಂ ಸೇರ್ನ್ನ, ಸೇರವೇರುವನ್ನೆ ಗಂ
ನಿನ್ನರಕೆ, ಹೊರ ಬಾರದಿರ್!”

ಪೋದಳತ್ತುಲ್ ಕುಬ್ಜಿ.

ದೀಕ್ಷೆಯಂ ಕೃಕೋಂದು ಹರಮೂರ್ತಿಯಾಗಿಕೆ
ಪೋಕ್ಕು ಖಾ ಕೋಪಗೃಹಮಂ. ಮೆಣ್ಣೊಡವೆಗಳನಿಳ್ಳು
ದಿಕ್ಕುದಿಕ್ಕುಗೆ ಚದರಿ ಸೂಸಿ, ಮುಡಿಯಂ ಕೆದರಿ
ಬಿಸಿ, ದಿಂಡುರುಳಿದಳ್ ದಶರಥಪ್ರಿಯ ರಾಜ್ಞಿ,
ಸಿದಿ ಗಾಗತಿ ಕರೋರದ ಸಾಧನೆಗೆ ಸೀಲ್ನ
ಕಢ್ಣಿತ ರಚೋಗುಣದ ಹರಯೋಗಿಯೋಲಂತೆ.

೫೫೦

ತನಯಂಗೆ ಹಿತಪ್ರೋರೆದು ಕಣ್ಣಹಿದ ಅನಂತರಂ
ಕೃಕೆಯಂ ಮದುನೆಯಪ್ಪಂದು ಗೋಪ್ಯದೊಳಿರೆದ
ಸುಡಿಯ ಕೊಡುಗೆಯ ನೆನಹಿನಾಶಂಕೆಯೊಳಗಾಳ್ಳು
ರವಿಕುಲ ನರೇಂದ್ರಜಂದ್ರಂ, ತನ್ನ ಕಿರುವೆಂಡಿತಿಯ
ಮನಮನಸೆಂತಾದೊಡಂ ತನ್ನಾ ಸೆಗೀಳಂತ್ಯೆ
ತರಿಸಂದು ಹೊರಟನವಳಿಡಿಗೆ, ಮೇನಾಕ್ಷಿಯಂ
ಶ್ಯಂಗಾರ ಜಾಲದೊಳ್ ಪಿದಿವ ಬುದ್ಧಿಯ ರಸದ
ಹರಿಗೋಲಿನೊಳ್ ತೇಲಿ. ಕೃಕೆಯಂತೆ ಪುರಂ
ಸಾರೆ ಬರೆವರೆ ದೊರೆಯ ಬಗೆ ಸಲಿದುದಿಂಸಿಂಗೆ
ಸೆನೆದು ರತಿಸದೃಶ ರೂಪಸಿಯ ಸೌಂದರ್ಯಮಂ.
ಮತ್ತೆ ಸುರದೇಹದಾ ಸುರೆಯ ಸವೋಽಹಶಿಖಿ
ಶರಳುವೋಲ್ ಮನ್ಯಾಧಂ ಬಿಜ ಣಿಗೆ ವೀಸಿದನೆನಲ್
ರಾಣಿಯಂತೆ ಪುರವ ಸುತ್ತಿ ನಳನಳಿಸಿದ
ನಂದನದಿ ಗಿಳಿ ನವಿಲ್ ಕೊಂಚೆ ಕೋಗಿಲೆಯಂಚಿಗಳ್
ನಾನಾ ಶಕುಂತಂಗಳೇಕ ಕಾಲದೊಳುಲಿಯ

೫೫೦

ಕೊಡಗಿದ್ದವು. ಭೋಗರಾಗದ ಕುಡಿಯೆ ಪರಿವಂತಿ
ತಳಿರಲ್ಲರ್ ಗೆದರಿ ಕುಣಿದುವು ವೃಕ್ಷಗಳ್ ಮೇಣ್ ವಲ್ಲಿ.

ವೇಣು ವೀಣೆಗಳಿಂಪುದನಿ ಕಣ್ಣಕಮೃತಮಂ
ಸೂಸುತ್ತಿರೆ, ಜೆಲ್ಲು ಜೆಂಗಳ್ಬಾಯ್ತು ನರಪತಿಯ
ಮತಿಗೆ. ರತ್ನಿಯಿಷ್ಟೆಯಿಂ ರತ್ನಿಯಡಿಗೆ ಸದೆಗೊಳ್ಳು
ಮೀನಕ್ಕೆತನಸಂತೆ ಕಾಮಚೇತನನಾಗಿ

ಸದೆದನು ಸರಾಧಿಪಂ ದಯಿತೆಯು ಸಜ್ಜಿ ವನೆಗೆ.

ರತ್ನ ಮಂಜದ ಮೇಲೆ ಪತ್ತಿಯಂ, ಲಲಿತೆಯಂ,
ಕಾಣಧಾ ಲುಲಿತೇಂದ್ರಿಯಂ ಶೂನ್ಯತೆಗೆ ಸುಗಿದು
ಸಿಡೆತನುಮ್ಮೆ ಇದಿಂದ, ಭಾಳನೆಲ್ಲಂ ತೇಯು
ಹೊಟ್ಟಿ ಒಟ್ಟೆಯ ಕೆಟ್ಟಿ ಸುಯ್ಯಾದ್ದನಮಂ ಗೆಯ್ಯಾ

ತನ್ನ ಹೇಳಿಗೆಯ ಹೊನ್ ಕಳುವಾದುದಂ ಕಂಡ
ಕಡು ಕೃಪಣಸಂತೆ. ಕಾದಲೈಯಾತುರದಿಂದೆ ತ್ವೇಯಾ
ಕೇಳಿದನ್ ಪಡಿಹಾರಿಯಂ ‘ಪೇಳ್ ದೇವಿಯಲ್ಲಿದಳ್ ?’
ಸದುಸದುಗಿ ಹಿಂಬರಿದು ಸೆಲವ ಸೋಡುತ್ತವನ್
ಕೃಮುಗಿಯುತೆಂದನ್ ಕರೋರಮಂ. ಸೇಸಮಂ
ಕೆವಿಗೆ ಕರಗಿಸಿ ಹೊಯ್ ತೆರನಾಯ್ತು. ಬೆಬ್ಬಳಿಸಿ,
ಸುಯ್ಯಾ, ಪರವಶತೆಯೆತ್ತಿಂದದಿಂ ತತ್ತ್ವರಿಸಿ,

ಕೋಪ ಗೃಹಮಂ ಪೊಕ್ಕನಾ ನವಿರ್ ಸರೆತರಸ್ಸು ತ್ವಾರಿಸಿ
ಕನಸಿಸೋಳ್ ಕಂಡ ಪುಲಿಯಾಭರಿಯನೆಳ್ಳು ತುಮ್
ಅಲಿಪನನೋಲ್.

ಕೆದರಿದಾಭರಣಗಳೆ ತಾರೆಗಳೊ,
ಕಪ್ರ ಸೀರೆಯೆ ಗಗನ ನೀಲಮೆಯೊ, ಜೆಲ್ಲಿದಾ
ಚಿಕುರ ರಾಶಿಯೆ ಕತ್ತಲೆಯ ವೊತ್ತಮೆಂಬಂತೋಲ್
ಗೃಹಣರಾತ್ರಿಯ ವಾಕ್ಯೆಯಿಂ ಭಾರ್ಯೆ ಬಿಳಿರೆ ಸೆಲದಿ,
ಮಾಲ್ ಸಮುಖಚಂದ್ರಂ ಸರೇಂದ್ರಸವಕೆಗೋಡಿದನ್ ;
ವಾಗ್ಧ ವಿಷದಿಗ್ಗಳಿಂ ಬಾಣಕ್ಕುರುಳಿ ಬೀಳಲ್ಪ್ಯಾ
ಪೆಣ್ಣಾನೆ ತಾಂ ಗಂಡಾನೆ ಸೂಂಡಿಲಿಂದದನಪ್ಪಿ

೫೩೦

೫೪೦

೫೫೦

ಕೂರ್ತಿಗುಪಚಾರವುಂ ಗೃಹವೋಲ್, ಆಕೆಯಂ
ತೋಳ್ಳಿ ಇಂದ್ರಮರ್ಡಿಪ್ಪಿ, ಮುಂಡಾಡಿ, ಮುದ್ದಿಸುತ್ತೆ,
ಜೀನ್ಸ್‌ಡಿಗರೆದನೀಂತು :

“ ಕಲ್ಯಾಣಚೇತಸಿಯೆ, ಹೇಳಿ,
ಪ್ರೇಮಪಕ್ಷಿಯ ಹೇಮಪಂಜರಮೆ, ಅಳೆಲಿದೇನ್ ?
ಮನಸಿನೆ ನನ್ನೊಳ್ಳಿ, ಜೀವಿತೇಶ್ವರಿಯೆ ? ಹೇಮಾಂಗಿನಿಯೆ,
ಹುಡಿ ಹತ್ತಿ ಹೊರಳುತ್ತಿರ್ಫೇ ನಿನ್ನ ನವಲೋಕಿಸಿಲ್
ಲೋಚನಂಗಳ್, ಸೀಯುತಿವೆ. ಬೇಯುತಿದೆ ಹೃದಯಂ
ಸಿಡಿಲ್ ಪೊಯ್ದಿ ಬಾಳಿಪೋಲ್. ಸಹಿಸಲಾರೆನ್, ಕಾಸ್ತ,
ಕಮನೀಯ ನೊಳ್ಳುವಿಶಾಲ್ರಸ್ತೆ. ನಿಂದಿಸಿದರಾರ್ ?
ಪರಿಭವಕ ಗುರಿಯಾಯ್ತೆ ನಿನ್ನ ಮಾನಂ ? ರುಜಿಗೆ
ತೆರವನಿತ್ತುದೆ ನಿನ್ನ ತನುನಂದನಂ ? ಕೊಲೆಯೆ ?
ಕೊಲ್ಲಿಪೇನ್ ! ತಳ್ಳುವೇಳ್ಳುಮೆ ಕೊಲೆಯನಂತಿಗೆಯ್ಪುನ್ !
ನಾಯಮನ್ಯಾಯ ಧರಾತ್ಲಧರ್ಯ ಮೂಂದುಮಂ, ಕೇಳಿ,
ಪರಿಗಣಿಸದೆಯೆ ನಡವೆ ನಿನ್ನಿಷ್ಟಮಂ, ದೇವಿ, ೨೯
ಬಗೆಯನುಸಿರಿನಗೆ. ಮಂಗಳೆ, ಕೇಳ್ಳುದೀ ಪ್ರೇಜೆಯಂ :
ಪಾರಾಮಂ ಪಣವೋಡಿದೇನ್. ನಿನ್ನಿಷ್ಟುಕೆ ಸಿದಿ
ನಿವಿಷ್ಟುಮಿನ್. ಏಳ್ ! ಕೇಳಿ ! ”

ಖಾಲ್ ಧರಾಧೀಕನೀಂತು
ಮನಸಿಜನ ಮಲ್ಲರಲಗಿನೇರಿಂದೆ ಮೆಯ್ಯಿರೆತು
ಕಾಮಂಗೆ ಸಿಲ್ಲಿ ರಾಮನ ತೂರೆವನೆಂಬಂತೆ,
ತನ್ನ ಬಟ್ಟಿಗೆ ಬರ್ಪದಂ ಕಾಣಿತಾ ಕೈಕೆ
ತುದಿಯ ಬೆರಳಿಂದೆ ಕಣ್ಣನಿ ಮಿಡಿದು ನುಡಿದಳಿಯಾ.
ತೆರೆದ ಬ್ರಿಂಬಾಧರಮೆ ನೃಪಮತಿಯ ಗಜಗತಿಗೆ
ಸತಿಯಗೆನ ಬಾವಿಗಪ್ಪಿನ ಕಾವಿಮಣ್ಣಾಗೆ :
“ ರುಜೆಯಲ್ಲು, ಬೇವೇಶ. ಏಕೆನಗಿ, ನೀನೆಯಿರೆ,
ಬೀರೆ ಎಸಿರಿ, ನೃಪತಿ ? ನಿಂದೆಯಪಮಾನದಿಂ
ಬೆಂದಿಲ್ಲ ಬಗೆ. ನಾಲಗೆಯ ಜಾಣ್ಣಿಗೆನಾಂ ಸೆ

೬೮೦

೨೯೦

೪೦೦

ತೀರದಯ. ಮನವನೊರೆಯಿನೆ ನಿಸಗೆ, ಮನದನ್ನು,
ಕೊಲ್ಲಿರ್ಪಿದಂ ಕೊಡುವೆನೆಂದಾಗೆಯಿಟ್ಟಾಗ್ಗೆ ದಿದೆದೆ,
ಜುಂಬನೆದ ಒತ್ತಮುದ್ರೆಯೋತ್ತಿ? ” ಇಂತಹ

“ ಹೀಡಿಪೆಯೇಕೆ?

ನಿಸಗಿಂ ಏಗೀಲ್ ಪ್ರಿಯರೆ, ಹೇಳಾ, ನನಗೆ ಮೂರಬಗದಿ?

ಪಾರ್ಶ್ವಾಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟಾಗ್ಗೆ ದೊಡಂ ನಿನ್ನಿ ಸ್ವಾಮಂ

ಸಲಿಪೆಗೆಂದಾಗೆಯಿಟ್ಟಾಗ್ಗೆ ದೀದೇನಾ? ಮತ್ತುದೇನಾ?

ಪುರುಷರೊಳ್ಳಾ ರಾಮನೆನಸಗೆಂತಂತೆ ಹೆಣ್ಣಿಳೊಳ್ಳಾ

ನೀನಲ್ಲಿ, ಕಾಸುವುಕೊಳ್ಳಾಮಲೆ, ಪ್ರಿಯತಮಂ! ಮುದ್ದು

ಸಂಗುವೆನ್ನ ರಥುರಾಮನಾಣೆ, ಹೇಳಾ ಬಯಕ್ಕೆಯಂ;

ನಿನಾನ್ನಾಶಿ ಸೇರ್ದುದೆಂದರಿ ಕಲ್ಲರುಮೂಲಮಂ!

೪೮೦

ದ್ವೀಪಕ್ಕರಿಗಿದ ಇಕ್ಕೆ ಬಲೆಯೊಳಗೆ ಬಿಳ್ಳಿ ದಂ

ಕಾಣ್ಣಿ ಬ್ರಿಯುದಸವ್ಯೋಲ್ ಲತಾಂಗಿ ಉಲ್ಲಾಸಗೊಳುತ್ತಿ

ಕಾಳಿಕೂಟವ ಕರೆದಳಾ ದಶರಥಾಸುಪಗೆ:

“ ಧನ್ಯೇ ದಲ್ಲಾ, ಪಾರ್ಶ್ವಾಶ್ರಾ, ನಾನಿಂದು! ಕೇಳ್ಣಿ ನಿನ್ನಿ ಶ್ಲೋಕ ಕಲ್ಲಾಣಾಕರ ವಚನಮಂ ನಲಿಯುತ್ತಿಹರಾ

ನಿರ್ಭರ್ರಾ, ಹೇಽದ ಸಗ್ಗಂ ಮರಳಿ ಕೈಸಾರ್ಥ ಹೋಲ್!

ಮುನ್ನಂದು ನಿಂತ ಹೇಳ್ಣಿ ದಂ ಪ್ರಜಯಪ್ರಭಂಧಮಂ

ನೆನೆವೀನೆನಿಂದು. ನನಗ್ರಾ ವರದಪ್ಪಯಂಗಳಂ

ನಿಂದ ಹೇಳ್ಣಿಂದು; ರಾಮವಟ್ಟಾಭಿಹೇಕಕೆ ಗೆಯ್ಯಾ

ಸನ್ನಾ ಹದಿಂದಿ ಭೂರತಂಗ ಹಟ್ಟಿಂಗಟ್ಟಿ,

ರಾಜ್ಯಮಿದು ನಿಷ್ಕೂಂಬಕತ್ವಾಗಲೋಸುಗಂ

ಕೌಸಲ್ಯಾಯಾತನಂ ಕುಳುಮು ವಿನಿಸಾರ್ಥರಕೆ,

ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬರಿಸಂಬರಂ! ನಾರುಜೆಯನುಂಟ್ಟು,

ಕೃಷ್ಣ ಮೃಗ ಜರ್ವ ಮಂ ಧರಿಸಿ, ಬಟ್ಟೆಗಳನಾಂತು,

ಬಾಳ್ಳಿ ದೂರಾರಣ್ಯಾದ್ವಿಳ್ಳಾ! ”

೪೯೦

ಮದನ ಸದನವೆನೆ

ಮುಂತೆ ವೋಹವನೆರಚುತಿದ್ವರೆ ವದನಮಂ

ಬೆಬ್ಬಳಿಸಿ ಸೋಡುತ್ತಿರೆ, ಮಂಡ್ಯಿಸಿದುದು ದಿಟ್ಟಿ
ಸ್ವಪಗಿ. ಕಡಡಿತು ಮನಂ. ಪಲ್ಲಿ ಟಿಸಿದುದು ಬುದಿ.
ಬಿಳ್ಳಿ ನವನಿಪನವನಿಗೃಹೀನೊಳ್ಳಿಗುರುಳ್ಳು ಡಿಜ್ಜಿಟ್‌
ಮರನಂತೆ. ಸತಿಯ ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರಕೆ ಮತ್ತೆ
ಜೇರಿಸಿ, ತನ್ನ ಕಳ್ಳಿಂ ತಾನೆ ಸಂಭದೆಯೆ,
ಬೆಳ್ಳಿ ಮದ್ದಂತನೊಳ್ಳೋಲ್ ಬಾಯ್ದು ದೇದ ಬೆರಗಿಂದೆ
ತನ್ನೆ ದುರೋಜಿದಾರ್ ಕೆಯಂ ಸಟ್ಟ ಸೋಟದಂ
ಸೋಡಿ :

“ ತೆಗೆ ತೆಗೆ, ಪುಸಿಯದಿರ ! ಪುಣ್ಯರೂಪದಿಂ
ಪಾಪಮೇನುದಿಸುವುದೆ ? ಹೂಮ್ಯುವುದೆ ಕ್ಷೇತ್ಯಿಂ
ಮಂಧರೆಯ ವಿಕೃತರೂಪಂ ? ಚಿತ್ತ ವಿಭಾರಂತಿ
ದಿಟ್ಟಮೇನಗೆ ! ”

ಎನುತ್ತೆ, ದಃಃಸ್ವಪ್ಣದಿಂದೊಯ್ಯನೆ
ಒಗುಳ್ಳಂತೆ ತಡೆಯಲಾರದೆ ತತ್ತ್ವರದಿನೆಳ್ಳಿ,
ತೂಗುತಂ, ಬಾಗುತಂ, ತಪ್ಪಿನಜ್ಞ ಯನಿಡುತೆ
ಗೂರ್ಜೆಯಂ ಪಿಡಿದು ಬಡಿಗೂರಂಡಂತೆ ಸಡಿವುತಂ,
ಕೂರ್ಪಗ್ಯಹದಿಂದೆಂಬೊ ಪೋರಗಿವಂದುದೆ ತಡಂ,
ಸಿಲ್ಲಲಾರದೆ ಕುಸಿದು ಕುತ್ತಿನಾ ಧರಣಿಪತೆ,
ಮಂತ್ರ ಶಕ್ತಿಗೆ ಸಿಲ್ಲಿ ಹಾವಾಡಿಗಂ ಬರೆದ ಶಕ್ತಿ
ಮಂಡಲದ ತಡೆಯೋಳಗೆ ಬುಸುಗುಡುವಹಿಂದ್ರಸೋಲ್.

ಕಾರ್ಡ ವಿಷಮಂ ತಾನೆ ಮರಳಿ ಪೀರಳ್ಳೆಳಿಸಿ
ಬಳಿಸಾರ್ ನೀಲನಾಗಿಸಿಯಂತೆ ತನ್ನ ಡೆಗೆ
ತಪೆಸುತ್ತೆ ತರುತಿರ್ದ ಭರತಜನನಿಯನಿರದೆ
ನೂಂಕಿದನ್, ಮುನಿಶಾಪಮಹಿವೆಯಿಂದೊಬವೋಲ್,
ಕೊಂಡಿ:

“ ಕುಲಫಾತಿನಿಯೆ, ಪಾಪಿನಿಯೆ, ನಡೆ, ತೈಲಗು !
ಮಣಿಹಾರವೆಂದು ಕಂತಕೆ ಮಾಲೆಯಂ ಸೂಡಿದೆನ್.
ಘಣೀಯಾಗಿ ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಕಚ್ಚಿ ವಿಷವೂಡಿದುದು

೪೫೦

೪೫೦

೪೫೦

ರಘುಕುಲದ ಮೇಯ್ಗಿ. ದುಬುರ್ದಿಯಂ ನಿನಗದಾರ್
ಪೇಳ್ಳಿರೀ ಕುಲಕೆ ಹಾಲಾಹಲವಸರೆವ ಮತಿಯಂ.
ನೀಂ ಬೇಡಿದುದು ವರಮೇ? ನನ್ನ ಷೃಂಗಾರಿಂದಮಂ
ಪಿಂಡಿ ಸೆತ್ತುರ್ ಕುಡಿಯಲ್ಲಿಂದಿ: ನಿಶಾಚರಿಯೆ
ನೀಂ ದಿಟಂ! ರಾಮನಂ ಸೋಽದಿ ತಣೆಯದು ಮನಂ
ನಸಗೇಗಳಂ. ರಾಮನನ್ನು ಲ್ಲು, ಕೇಳು ಕೈಕೆ,
ನೀನಡವಿಗಟ್ಟುತ್ತಿಹೆ ನಿನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯಮಂ.

ಭರತ ರಾಮಗೌಣಿಸದಿರ್ ಭೇದಮಂ. ರಾಮ
ಜಂದೊಂದಯಕೆ ಭರತನಾನಂದ ಸಾಗರಂ
ಪ್ರೌಲ್ಲಾ ಸಗೊಳದಿ? ದುಬೋಧಗೊಳಗಾಗಿ ನೀಂ
ಕುಲಗೇಡಿಯಾಗದಿರ್. ನಿನ್ನ ಮೇಯ್ಯಿಂತಂತೆ
ನಿನ್ನ ಮನಮುಂ ಚೆಲ್ಪನಾಂತಿರ್ತು. ಮುತ್ತುಗಳ್ಲ
ಮುತ್ತುಸಿಪ್ಪಿನೊಳಿರಲ್ಲ ಪ್ರಕೃತಿ; ಮತ್ತಾ ಮಣೆಯ
ತತ್ತುಗಳಿರಲ್ಲ ವಿಕೃತಿ! ಕಂಡರಿಯೆನಿನ್ನೆಗಂ
ನಿನ್ನೊಳ್ಳ ಏರೂಪಮಂ. ಇಂತೇಕಿದೊಮ್ಮೆ ಒಗೆ
ಇಂದೀ ವಿಕಾರಚಿತ್ತಂ ನಿನಗೆ ವೇಳಿನಗೆ,
ಇಂದೀವರಾಷ್ಟು ? ”

ಕೋಪದಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆಯೆ
ಇಳಿದಿಳಿದು, ಷೃಂಗಾರ ತಾಪದ ದೀನಮನನಾಗಿ,
ದಃಸ್ತಿತಿಯನಾಂತಾ ನೃಪೇಂದ್ರನು ಕಾಣಾತಾ
ಕೇಕಯ ಕುಲೀನೆಯಾಕುಲೆಯಾದಳಿದೆಗರಿ.
ತನ್ನ ಕೇಳಿಗೆ ತಾನೆ ಬೆದರಿದಳ್. ಕೊರಳ ಸರೆಗಳ್
ಬಿಗಿಯೆ, ಮೆಯ್ಯ ನಡುಗಲಾ ಗದ್ದ ದಿಸಿದಳ್ ಮಹಿಳೆ
ಕೃಮುಗಿದು:

“ ರಾಜೀಂದ್ರ, ಕೊಳ್ಳಿನಗೆ ಬೇಡಮಾ
ನಿನ್ನ ವಾಗಾನ್ಗಳ್. ನಿನಗೆನಿತು ಸೋಽವೆನಗಿ
ನಾನುಮಾ ನನ್ನ ತವರಿನೊಳಿಪರ್ ಕುವರನುಂ
ಸೊಗಡೊಳಿಪರ್ವೆ? ವರೆತೆನಿನ್ನೆ ಂದುಮಾಂ ನನೆಯೆನಾ

೪೯೦

೪೯೦

ನಿನ್ನ ವರದಾನಮಂ. ಹೇಳ್ಣಿದೆ ತಡಂ ಬಯಕೆ
ಕಲ್ಪ ತರು ಮೂಲಮಂ ಸೇವ್ಯದೆಂದೆನಗೊಲಿದು
ರಾಮನಾಸೆಯನಿಟ್ಟು ದಕೆ ಕೇಳಿ ನ್ನಿಂದೆಯೆ
ಅಮಂಗಳಕೆ ಸೋಂತನಿಲ್ಲಾಂ ! ”

೪೮೦

ಕಬಂಧನ ಮೊರೆಯೋ ?

ತಬರಿಯ ಕರೆಯೋ ? ರಾಮನಾತ್ಯಾ ಭಿಲಾಷಿತಮೋ ?
ವಾತ್ರಂಗಳಂತರಾಳಿದಿ ತನ್ನ ಸೂತ್ರಂಗಳಂ
ನಡೆಯಿಪಂತಯಾರ ಮಿ ಶಕ್ತಿಯ ವಿಲಾಸಿತಮೋ ?
ಕೈಕೆಯಾಡಿದುದಾಯ್ತು ಮನಕೆ ಮೂದಲಿಕೆಯೋಲ್ !
ಪ್ರೌಜ್ಞಲಿಸಿದುದು ಕೋಪನ ಚಾಪ್ಪಲೆ ಭೂಮಿಹಗೆ.
ಪಾರಾಣಾಗಿ ಪರ್ವತ ಜಾಪ್ತಾಲಾ ಮುಖಿಯ ಮುಖಂ
ನಿಂಬಿಂಕೆಯೆಂ ಪೂನಲ್ಲಿರೆಯುತ್ತೋಕರಿಪಂತ
ರೋಷಭೀಷಣನಾಗಿ ಕಾರ್ಡ್ನ “ ಕರ್ತೋರಮಂ :

“ ಪತನದಿಂ ಪತನಕೆನ್ನುಂ ನೂಂಕಲೆಳಸುವೆ, ಪಾಪಿ.

೪೯೦

ಕೊಲ್ಲಲ್ಲಿತಪ್ರರುಳ್ಳಗಳ್ಲಿಯಂ ಹೊನ್ನೆಂದು
ಕೊರಳ್ಗಳಿ ಸಿಂಗರಗೊಳ್ಳ ಗಾಂಪನಪ್ರೋಲಾದೆನಾಂ
ಕೃಎದಿದು ನಿನ್ನುಂ. ವರಂಗಳಂ ನೀಡಲಾ
ರಾಮನನದವಾಟ್ಟಿ ರಾಜ್ಯಮಂ ಬೇಡಿದಯ್ !
ಮತ್ತೀಗಳವುಗಳಂ ಬೇಡವೆಂಬುವ ನೆವದಿ
ವಾಗ ಭ್ರಷ್ಟನಂ ಮಾಡಿ ರವಿಕುಲ ಯಶೋದೀಪ್ತಿಯಂ
ನನ್ನಿಂದ ಮಸುಳಿಸುವುಪಾಯಮಂ ಸನೆವೆ ! ಕೇಳಾ,
ಕೃಕೆ, ನಿನ್ನುಂ ಸೆಯ್ದನಾ ಪ್ರಲಿ ದರಿಗಳಿರಜುಮುಂ
ಕೂಡಿಸಿ ವಿಧಾತಂ ! ನೀನೆನ್ನ ಸರ್ವ ನಾಶಂ !
ಪೆಣ್ಣಲ್ಲು ; ಕೇನಾಶನೊಡ್ಡಿದ ವಿನಾಶಪಾಶಂ !—
ಅಂಜೆದಿಪ್ಪುಳ್ಳ ಸಜ್ಜೆಯೋಳ್ಳ ಪವಡಿಪಾಶಂ
ಕಲ್ಲೊಮುಕ್ಕಿಗಟ್ಟಲ್ಲಿದೆಂತು ಬಗೆದಂದೆ ನೀಂ ?
ಜಿಲ್ಲೆ ಕಿರುವೆಂಡಿತಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮುಪ್ಪದೊರೆ
ಕಂದಸಂ ಕಾಡಿಗಟ್ಟಿದನೆಂದು ಲೋಕಪೆಲ್ಲಂ

೫೦೦

ನಗದಿಹುದೆ ಹೇಳಿ, ಪಳಿಗೆ ಗಾದೆಗೈದೆನ್ನ ಪೆಸರಂ ? ”

ಕರೆದವಿದ್ದಾಮಾಯೆಯಂ ಬೆಸಗಿದನು ವಿಧಿ :

“ ವಿಭೂತಿಯಾವಿವಾಷ್ಣರ ಸಾಧನಾರ್ಥಂ ಬೇಗಮಾ ಕೈಯಾತ್ಮಂಬೋಕ್ಕು ರಚಿಸು ವಿನಾಯಕಮಂ ! ”

ರೂಪಲಾವಣ್ಯದಿಂ ಚಿನ್ನ ದ ಕರಾರಿಯೋಲ್

ಮಿರುಮಿರುಗಿ ನಿಂದಿರ್ಫ ಕೈಕೆ, ತೆಕ್ಕನೆ ಬಿದಿಯ

ಕೈ ರುಳಿಸುಸುವ ಕೈದುವಾದಳಿನೆ, ಮಂಜಿದಳ್

ಪುಖ್ರಂಬಿಕ್ಕಿದ ಕಟ್ಟಾಕ್ಕ ದಿಂ ?

೫೧೦

“ ಲೇಸಾಯ್ತು !

ಲೇಸಾಯ್ತು, ಕೊಳೇಸೇಶ್ವರ ! ” ಸರ್ವಿಣಿಯ ಶೇರದಿ
ಸುಯಾ ಸುಯ್ಯ ಳಂದೆಯ ತಿದಿಯೋತ್ತಿ ಮೂಗಿನ ಸೊಳ್ಳು
ವಿಸ್ವಾರಿಸಲ್ : “ ಲೇಸಾಯ್ತು, ಲೇಸಾಯ್ತು ! ತಪ್ಪು
ನಿನ್ನ ದಾಗಿರಲೀತಕೆನ್ನ ನೀಪರಿ ಬಯ್ಯು ಎಂ ! ”

ವರ್ತಿಸುತ್ತಿರ್ಹೆ ಸಾಮಾನ್ಯನೊಲ್, ವಸ್ತುನೊಲ್,
ಕೋಸಲಾಧೀಶ ! ನೀಸೆಯೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಿ ನಸಗಾ
ವರಗಳಂ. ನೀಸೊಪ್ಪಿ ಕೇಳಿಂದೊಡಾಂ ಕೇಳಿನೆನಯ್.

ನಿನ್ನ ಗೊಳಿಡುವುದಂ ಕಂಡು ಕೊಳ್ಳಂದೆನಾ

ದುದಾರನಮಂ ! ಬರಿದೆ ನನ್ನ ನೇತಕೆ ಬಯ್ಯೆ ?

ಮಾವನ ಮನಿಗೆ ಕಳುಹುವಾ ಸವದಿ ಕಂದಸಂ

ನಾಡಿಂದ ಪೂರಗಟ್ಟಿ, ಭರತಸೀಲುದ ವೇಳಿ

ಕಿತವರುಪದೇಶದಿಂದಳಿ ಲಿದಾತುರದಿಂದೆ

ಪಟ್ಟಿಮಹಿಷಿಯ ಮಗಗೆ ಗುಟ್ಟಾಗಿ ಪಟ್ಟಿಮಂ

ಕೆಟ್ಟಿವೀ ಕುಹಕವಿದ್ದಾ ಪ್ರವೀಣಂ ನೀನೆ

ಮನುಳಿಸಿದ ರವಿಕುಲ ಯಶೋದೀಪಿಯಂ, ಏನಬಲೆ

ನಾಂ ಸಮಧಿಯೆ ಮರಳಿ ಬೇಗಿಸಲ್ ? ಶಕ್ತನಾ

ರಾಮನೇರ್ವನೆ ಮನುಳ್ಳಾ ಯಶೋದೀಪಿಯಂ

ಮತ್ತೆ ಪೂತ್ತಿಸಲಂತ ಕಾಪಿಡಲ್ ಕಿಡದವ್ಯೋಲ್ ? ”

ಸತಿಯ ನಾಲಗೆಯ ಮಸೆಡಲಗಿನಾಫಾಾತಕಾ

೫೧೦

೫೧೦

ಪೃಥಿವೀಶ್ವರಂ ಪ್ರತಿಯನುತ್ತರಿಸಲಾರದೆಯಿ
ಮತಿಶಳಿಸ್ಯನಾಗಿ ಮೂರ್ಖಗೆ ಜೋಲ್ಲಾನ್ಗವೊಡುವೋಲ್.

ಅತ್ಯಲನಿತರೀಳಳೋದಿದಳ್ ಕುಬಿ. ಕಂಡಳಾ
ರಾಮನಂ, ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ಶುಭವಾರ್ತ್ಯಂ
ಕೇಳ್ಣ ಸಂತೋಷದಿಂ ದೇವಾದಿದೇವನಂ
ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದ್ರ ತಾಯೋಽಗೂಡಿ ಪೂಜೆಯೋಳ
ಮುಖಗಿದ್ರ ಗುರುಭಕ್ತಿಧಾಮನಂ. ರೋದಿಸುತ್ತ
ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಳಾತನಂ. ಕನಿಕರಿಂ ಕೈವಿಡಿದು
ತನ್ನ ಸತ್ತಿದ ಕರುಣಿಗಳ ಬಲ್ಲಂ ಪ್ರತ್ಯೇ ಸಲ್ಲ,
ಗರ್ಭದಿಸಿ ತೊಡಲಿದಳ್ ಸಕ್ಕೆಮನಸಕ್ಕೆದಿಂ
ಬೇರ್ವಡಿಸುಸದಳಂ ತಾನಪವೋಲ್.
ವಾತಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಂ ಹೇಳ್ಣು, ನನ್ನಿಯಂ
ನಿಜ್ಞಯ್ಸ ಲೆಂದು ವ್ಯಾಧಿಲಿಯಾಣ್ಣಿಸ್ತೆತಂದನಾ
ಭರತಸಂಬಿಕೆಯಿದಿರ ದಶರಥನ ದುರಸ್ಥಿತ
ದುರಂತ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ.-

ಮೂರ್ಖತ ಮಹಿಳವಲ್ಲಭನ
ಮೆಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ನೆಗ್ಗಿ ಕನಕ ಮಂಜಕ್ಕುಯ್ಯಾ
ಬಿಜಣಿಗೆಯಿಕ್ಕೆದನ್ ದಾಶರಥಿ. ಕುಬಿಯಂ
ಸುತಯ್ಯ ತೊಡಗಿದಳ್ ಕೈಕೆಯಂ, ಇಕ್ಕಯ್ಯ ಇಂ
ವೋಗಂಮುಚ್ಚಿ ಅಳ್ಟು ಕುಲ್ಲಿದ್ರಳಂ. ಪ್ರೀತಿಯಂ
ತನ್ನ ನೇನಿಂದು ಬಿಸಗೊಂಡ ಕಂದಂಗಾ ಕೈಕೆ
ಪೇಳಲಾರದೆ ಬರಿದೆ ಗರ್ಭದಿಸಿ, ಗೂನಿಯಂ
ಸೋಡಲವಳಾ ನಡೆದುದಂ ಸುಡಿದಳೇನೆಂಬೆ
ನಗೆಯ ತಿಂಗಳ್ ಮಿನುಗೆ ರಾಮಾನನಾಂಬರದಿ.
ಧೀರ ಮಂದಸ್ಯೇರ ವದನಾರವಿಂದದಾ
ಕಾಂತಿ ದಿವಿಜರ ಮುಖದ ತಿಮಿರಮಂ ತಿವಿತಿವಿದು
ದಿವ್ಯ ಭಾಗೀರಥಿಗೆ ಪುಲಕವೇಚಿಯನುಬ್ಬಿಪೋಲ್
ಸೂಸಿದನು ಮಧುರ ವಾಜ್ಞ ಕರಂದಮಂ ಕಿವಿಗೆ

೩೬೦

೩೬೧

ಭರತಾಂಚಿಯಾ :

“ ತಾಯಿ, ಇನಿತಲ್ಪು ಕೀ ಮಹಾ

ದ್ವಿಮಾತ್ರಾ ನವೇಕೆ? ಕೈಗೂಡಿದುದು ನಿನ್ನಾನ್ನಿಸೇ:

೯೬೦

ರಘುಕುಲೇಶ್ವರನ್ನು ಪಿತೃದೇವ ವಜನವಂ

ಸಾಮಾನ್ಯಮೆಂದರಿಯದಿರ್.

ಖುಣಿಗಳೈಸಲೆ
ತನ್ನಭವರ್ ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಖುಣಿಕೆ. ನಾನುಮಾ

ಭರತನುಂ ಶತ್ರುವ್ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಯ ಇರ್ ವೆರಸಿ, ಕೇಳ,

ಹೊಣಿ ನಿತ್ಯವಾ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆ ಕೈಗೂಡುವೋಲ್,

ಮೇಣಿಯ್ಯನಿತ್ತ ವಾಗಾಂಧಾನಂ ಸಫಲಮಾಪ್ಯವೋಲ್!

ನೀನ್ ಕೇಳುದಾ ವರಂ ನಾನೆ ಬೇಡಿದುದಲ್ಲಿ?

ಕಾಡನಲೆದಲ್ಲಿ ಮುನಿವಸತಿಗಳೊಳಿದು

ಭೂಮಿಯಂ ನೋಡಿ ಬಹೆಸೆಂಬನ್ನ ಬೇಡಿತಕೆ

ಬೇದರಿದಯ್ಯಂ, ಬೇಗದಿಂ ಮಕಾಳಿಭಾರದಿಸೆನ್ನ

ಹಾರಲೆಳಿಸಿದ ಗರಿಯ ಹಾರ್ಯೆಕೆಯಂ ತಡೆವ

೯೬೧

ವೋಹದಿಂದಿಂತೆಸಿಗದನ್.

ಭರತನಂ ವಂಚಿಸುವ

ಬುದ್ಧಿಯಿಸಿತಿಲ್ಲವಾತನೊಳಿಳಿದಕೆ ನಾಂ ನಾಕ್ಕಿ.

ನಿನ್ನಾನ್ನಿಸೇ ಸಾರುತಿದೆ ನನ್ನ ಕಲಾಳಿಣಯಂ:

ನೀಂ ತಾಯ್ ದಿಟಂ! ಭರತನಾಳುವನ್; ಬಾಳುವನ್;

ಕೋಸಲ ಧರಾಭಾರಮಂ ಜಗಂ ಮೆಚ್ಚುವೋಲ್

ತಾಳುವನ್ ಶಿರದಿ! ವಸವಾಸಮೇಂ ಸಾಜಸಂ?

ಗಿರಿವನಪ್ರಿಯನೆನಗೆ ಗಿರಿವನಾವಾಸಮೆ

ಕಲಾನಂದಕರಮಲ್ಲಿ? ಮೇಣ ನಲ್ಲುಲ ಒಟ್ಟಿಗಳೀಂ

ಕಿರೀಟಕಿಂ ಕೀಳಿ? ಪಿತೃ ವಜನ ಪರಿಪಾಲನೆಯೆ

೯೬೨

ನನಗೆ ಧರ್ಮಂ, ಪ್ರಧಿಮಮುಕ್ತಮಂ!”

ಒಯ್ಯನೆಯೆ

ಕಣ್ಣಿರೆದು ಮೆಯ್ ತಿಳಿಯುತಿದ್ ತನ್ನ ಯ್ಯಂಗೆ

ಕೈಂಕರ್ಯವೆಸಗುತ್ತಿರೆ, ಕುಬ್ಜಿಯೆಂದಳ್ ಮತ್ತೆ:

“ ಪೆತ್ತಾತನೆಂತಾದೊಡೆ ಕೊಡುವನ ಕುಮಾರಂಗೆ

ಪಟ್ಟಮಂ ಬಿಟ್ಟದವಿಗೆಯ್ಯಾವ ನಿರೂಪಮಂ ?

ದೇವನಿಂಗಿತವರಿತು ಸಡೆವುದೆ ಪಥಂ ನಿನಗೆ ”

ಕುಬಿ ಕೆಯ ಕಟಕಿಯ ಕಶಾಫಾತಕಟುತೆಗಾ

ದಶರಥಪ್ರಾಣವಶು ತೇಂಕಿದು ದಂ ಕಂಡು

ಬಾಪಾದ್ರ ರಾಜೀವಲೋಚನಂ :

“ ತಾಳಾ, ತಾಯಿ !

ಕಂದಸಳ್ಳುರೆಯಿಂದ ತಂದೆ ಬಾಯಿಪ್ಪಣಿದಂ

೨೬೦

ಪೇಳದಿದೊಡವಾನೆ ಪೋದಪೆನರಣ್ಣಕ್ಕೆ.

ಪದಿನಾಲ್ಕುರವಧಿಯಂ ತೀಜಿರ್ ಒಂದಪೆನಮ್ಮು,

ಮರಳಿ ನಿಮ್ಮಾಲ್ಕಿತಿಯನೆಸಗಲ್ಲೆ ; ಮತ್ತೆಯುಂ

ನನ್ನ ಯ್ಯಾಸದಿಯ ತಾವರೆಯ ಸೇವೆಯನೆಸಗಿ

ಪರಕೆನಡೆಯಲ್ಲೆ !”

ತಾನಾಡಿದೇಳಾನುಡಿಗಳಂ

ಕೇಳು ಕೆಷ್ಮಿಸ್ಮಾನಲ್ ಗರೆಮು ಗೊಳಿಳಿದುತಿದ್ರ

ಪಿತ್ರೈ ಪೂರ್ವಪಾದಂಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಬಾನೆಸೆಯ

ಬಿತ್ತರದ ಪರ್ವತೋನ್ನತ ಪರ್ಸೆಯನಿರದೊತ್ತಿ :

“ ಮಿಳಿಸದಿರಯ್ಯ. ನಿನ್ನೊಲ್ಲಿ ಕೊಡೆ ಸೇಳಲರಲ್

ಕಾಡಾದೊಡಂ ತಾಯಿ ಕೌಸಲೆಯ ಮಂಡಿಂತೆ

೨೦೦

ತಣ್ಣೀವುದೆನಗೇಗಳಂ. ಸಡೆವುದೆಲ್ಲಮುಂ

ನಡೆವುದೊಳಿಗೆ : ಸರ್ವಶಕ್ತಿಯುಂ ಜಾಲಾನಮುಂ

ಮತ್ತೆ ಕಲಾಳಾಣಮುಂ ತಾನಪ್ಪ ಕೃಪೆ ತಾನೆ

ಪಿಡಿದಿದೆ ಜಗದ್ರಥಧನಸೆವ ಶಕ್ತಿಶ್ವಕುಲ

ವಾಪೆಯಂ !”

ತಂದೆಯಂ ಭಲವಂದರಿಗಿ, ಮತ್ತೆ

ಕೈಕೆಗಳಿವಂದಿಸುತೆ ಪೂರವಸ್ಟೆನಲ್ಲಿಂದೆ,

ಮಂಗಳಂ ಮನೆಯನುಳಿವಂತ್ವೋಲ್. ಧುಮುಕಿತೆಯ್

ದಶರಥಮನಂ ಮತ್ತೆ ಮೂರಾಫ ಶರಧಿತಲಕೆ !

ಪರಿಗೊಳಿಸೇದು ಪೋಳಿಯಂ ಪಾಯ್ಯಾ ಪೋಪವಂ

ಪೋನಲ ಪ್ರೊಕ್ಕುಳಿ ಬರೆ ಕಾಣ್ಣಸದೊ : ರಂಧ್ರದಿಂ
ನೀರೊಳ್ಳಿ ನುಗ್ಗಿ ತಿಪ್ಪಿದು ಬುಗೆ ಯೋಲ್ಲ ! ಕೂಡ
ದಿಗಿಲೊ ಂಡದಂ ಕೈವರಳಿಳಿಂ ತಡೆಯಲ್ಲೆ
ತೊಡಗುವನ್ನ . ಸಾಹಸಂ ಬರಿದಾಗಿ, ತೂಂತಿನಿತು
ಪೀರಿದಾಗಿ, ನುಗ್ಗಿ ತಿಪುದದೊ ವೋಡಲ್ಲಿರ್ದಿಯ ನೀರ್ !

ಬಿಳಜಲಂ ಬಗ್ಗ ಬಗ್ಗ ನೇ ಚರ್ಚಿನಾವೆಯಂ
ತುಂಬುತೀರೆ, ಕುಹರಕರುವೆಯನಿಡುಕಿ ಭಿದ್ರಮು
ಮುಂಜ್ಞ ಲಿಕ್ಕೆಳಸಲೂ ರೋಕ್ಕಮೀನ್ನುಂ ಪೆಚಿರ್
ಮೊಳೆಕಾಲಿಗೇರಿದಪ್ಪದುದಕಂ. ಹತಾಶೆಯಂ
ನೀರಂ ತಡೆಯುವ್ವಾಸ್ಸಿಗವನುಳಿದು, ಕೈಗಳಂ

ಬೊಗಸೆಗ್ಗೆದೊಳಸ್ತಿದ್ದಿತಂ ತುಳುಂಕಲ್ಲೆ
ಯತ್ತಿ ಪನ್ನ, ಬರಿದೆ. ನೀರೆರುಪ್ಪದು ನಾವೆಯಂ
ತುಂಬುತೆ, ಬೆಮುದ್ದೆ ಏಂದುವಾಟನೆಡೆಯುಂ ಬರಂ.
ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನ ಮೆಂ ಬದುಕುವಾಸೆಯು ಕೂಡೆ
ನೀಗಿ, ಕೈಮುಗಿವನಾರ ಪ್ರೌಢಿಮುಕ್ಕೆ ದೇವರಂ
ಬೇಡಿ. ಬೇಡುತ್ತಿರಲ್ಲ, ದಜದ ಮರಗಳ್ ಸಿಂತು
ನೋಡುತ್ತಿರಲ್ಲ ಮುಖಗುವನ್, ಕಣ್ಣಿ ಮರೆಯಪ್ಪ
ಹರಿಗೋಲ್ಲ ವೆರಸಿ. ಬಲೊಚಾಳ್ಪು ಸದಿಂ ಪರಿಪ್ಪದಾ
ವಿಸ್ತೃತ ಸಲಿಲ ರಾಶಿ. ಕಂತಿದ್ದನೊ ತಾನಂತೆವೋಲ್ಲ
ದಶರಥಸ್ಯ ಪಂ ಮತ್ತೆ ಮೂಳೆಯ ತಳಾತಳಕ್ಕೆ.

ನಂಬಿಕೆ ಳ

ಉರ್ಧ್ವಭಾ

ಶ್ರೀದುಂಜಾ

ಪರ್ವದುದೊ ದುವಾರ್ತೆ, ವೀಲಯ ನೇಳಾ ವನಧಿ
ವೇಲೆ ಮೀರುತ್ತುವರೆಯನವ್ವಳಿಸುವಂತೆ,
ಬಡಿದು ಸಿಡಿಲಂ ಸಕಲ ಸಾಕೇತ ಸಂಭ್ರಮದ
ಸಿರಿಗೆ. ಸಂದಣಿಗಿತಯ್ಯಾ ಸಗರದ ವಿವುಲ ಜನಂ
ದೊರೆಯರಮನೆಯ ಮುಂದೆ, ಮಸ್ತಿಂದಂಬುಧಿಯಂತೆ
ಶಬ್ದಮಯಮಾಗಿ. ತೊಪ್ಪನೆ ತೊಯ್ಯಾದರಮನೆಯ
ಮಂದಿ ಕಣ್ಣೀರ ಸರಿಯಲ್ಲಿ. ಕ್ಷಣಿಪ್ಪಾರ್ಥದೊಳ್ಳಾ
ಹಷ್ಟದಾಗರಮಾಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಿರ್ಣಾ ಅಯೋಧ್ಯೇ ತಾಂ
ಶೋಕಸಾಗರಮಾಯ್ಯಾನಲ್ಲಾ ಕಾಣ್ಣದಸದಕಮಲಾ
ಮನುಜ ಮನದುತ್ತುರಮುಖಿಗೆ ಬೆದಿಯ ಚಿರತಾರೆ!

೧೧

ತನ್ನರಮನೆಯೊಳಿದ್ದೆ ಕೇಳಿದಳ್ಳಾ ಕೌಸಲ್ಯೇ
ಕರುಳಿರಿಯುವಂತೆ ಬಾಂಬಟ್ಟೆಯಂ ತುಂಬೀರ್ಣಾ
ತಮುಲ ಕಳೆಕಳ ರುದಿತರಾವಂಗಳೇಂ. ನಡುಗಿದಳ್ಳಾ
ಪವನಪ್ರವಾಹಕರಳಿಯ ತಳಿರದಿರ್ಾವನ್ನೋಲ್
ತರತರನೆ. ಕೂಡಿ ಬಳಿಯಟ್ಟಿದಳ್ಳಾ ದೂದಿಯಂ
ಕಾರಣವರಿಯ ಗೋಳಿ. ತತ್ತ್ವಳಿಕೆಯಂ ಮತ್ತೆ
ಶಾಳಲಾರದೆ ತಾನೆ ಒಾವಡಿಗಿರನೆ ಪರಿಯಲಾ
ಕಾಣಿಸಿತು ಕುಸಿತ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಡನೆ ಬರುತ್ತಿರ್ಣಾ
ಶ್ರೀರಾಮನಕ್ಕು ಬ್ರಹ್ಮಧಿಸಮ ವಿಗ್ರಹಂ,
ತಾಯ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ವಾಾನೀಂಟಿಸುತ್ತೆ. ಬಳಿಸಾರೆ,
ತನ್ನರದು ತೋಳಿಳಿಂದಪ್ಪಿ, ಮುಂಡಿಯಂ ಮೂಸಿ
ಮುಂಡಾಡಿ ನುಡಿಸೆ, ರಾಮಂ ಕೆಮ್ಮನಿದುರ್ದಂ
ಕಂಡುಮ್ಮೆ ಳಂಗೊಂಡು ಉರ್ಧ್ವಳೆಯ ಗಂಡನಂ

೧೦

ಬೆಸಗೊಂಡೊಡಾತನುಂ ಕಲು ಒಡಿಸಂದದಲಿ
ಮೂಗುವಟ್ಟಿರಲಿಕಾ ಪತ್ರವತ್ಸ ಲೆ ಬೆದರಿ
ತೊಡಗಿದಳ್ ರೋದನಕೆ. ರಾಚೀವಲೋಚನು
ತಾಯ ಬಿಸುಗಂಬಿನಿಯನೋರಸಿ ಕೈದಾವರೆಯ
ಕೊಮುಳತೆಯಿಂದೆ, ಮೇಲ್ನೆ, ನಡೆದುದೆಲ್ಲವುಂ
ಸುಡಿದನಾಧ್ಯಂತಮಂ. ಬಿಳಿಳ್ಳಿ ಹಮ್ಮೆಯ್ಯಂ
ಕೌಸ್ತ್ರೀ, ತವಿಯ ಪುಣ್ಯಂ ಸ್ವರ್ಗಧಾಮದಿಂ

೫೦

ಮತ್ತುರ್ಗಸೀಮೆಗೆ ಬೀಳುವಪ್ಪರೆಯುವೋಲ್. ಕೆಡೆದ
ಪಡೆದಮ್ಮುನಂ ನೆಗಹಿ, ಕುಳಿರಿಸಿ, ಸತ್ಯರಿಸೆ
ಮ್ಯಾತಿಳಿಯುತಾಕೆ ರಯ್ಯನೆ ರಾಮಜಂದ್ರುಂಗೆ:

“ಮಗನೆ, ಕೈಕೆಯ ಕುವರನಿಗೆ ರಾಜ್ಯಂಸಂಪದವೇ?
ಹಳುವವೆ ಗತಿಯೆ ನಿನಗೆ? ಕೆಟ್ಟಿಸ್ತೇ ನಾನೆನ್ನುಂ
ಕೈ ಬಿಟ್ಟರೆಲ್ಲರುಂ, ಓ ಕಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾ!
ಬಾ ತಂದೆ ನೀನಾಮೊಡಂ ಬಾಳಿಡವಾಗಿ
ಕಾಪಿಡೆನ್ನುಂ! ಕೇಡದೇನನಾಂ ಕೊರಿದೆನೋ
ಪೋದ ಒನ್ನುದೊಳಾಗೆ? ಸಮ್ಮರುಷನಾವಂಗೆ
ಬಗಿನೋಯುವಂತೆ ಸುಡಿದೆನೋ, ದೇವ? ಓ ವಿಧಿಯೆ,
ನಿನ್ನ ಗರಗಸಕೆನಿತು ಕರುಳಿಲ್ಲ? ಕಂದನಂ

೫೧

ಪೆಶ್ತು ಪಡುವಳಿಗಿಂ ಬಂಜಿತನಮಿನಿದಲ್ತೆ!
ವತ್ತ! ವತ್ತಾ! ” ಮುಂದೆ ಸುಡಿ ಹೊಮ್ಮುಲಾರದಿರೆ
ಕಾಕುತ್ತ ಸ್ಥಿನಿದೆಗೆ ಪಣೆಯು ತಗುಳಿಳಿ ಭಾಯಿ.
ಮತ್ತಿನಿತನಂತರಂ ಜೀತರಿಸಿ ತೋಡಿದಳ್
ತನ್ನ ಶ್ರಮಂ : ✓ ೧೧.೧೯

“ತನ್ನ ಸಿರನಡವಿಗಳ್ಮೈ ತೆ ಒಡಲ್
ಮನೆಯೊಂತಿರುದಯ್? ತೊಡೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು
ಪಾಲಿರೆದು ಕರುವಿಟ್ಟು, ತೂಗಿ ಜೋಗುಳವಾಡಿ
ಲಾಲಿಸಿದ ಪಾಲಿಸಿದ ನಿನ್ನ ಮೆಯ್ಯಿದನೆಂತು
ಪೇಳಿ ಕಾಂತಾರ ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ ತುತ್ತಗೂಳ್ ಕೊಡಲಿ?

೫೨

ಕರುಹೆಯಂ ಹೂರಗೆಯಾದ್ದಿನಿಸ್ತು ಪರದೇಶಿಯಂ
 ತಾಯಿಯಂ ಶಳ್ಳದಿರ್ಲೊ ಚಿಂತಾ ನರಕ ಜಿತೆಯ
 ಪತ್ರ ವಿರಹದ ಜಿತ್ರಭಾನುವಿಗೆ ! ದಾಶರಥಿ, ೨೧
 ಹೆತ್ತು ತಾಯನೆ ತೈತ್ತಿಗ್ರೇದೀ ಧರ್ಮಬುತ್ತಿಯಂ
 ಕಟ್ಟಿ ಕಾಡಿಗೆ ಹೊತ್ತುಣಿವ ಬುದಿಯಂ ಮಾಣ್ಣ,
 ಕಿರುವೆಂದಿತಿಗೆ ಮಾರುಪೋದ ನಿಸ್ತುಯ್ಯನಂ
 ತಿದ್ದಿ, ಕಾಪಿದು ಕುಲದ ಬಾಳ್ಯಿಯಂ, ಕೇರ್ತಿಯಂ !
 ಸೀನದವಿಗೆಯು ಪ್ರೋಡೆ ನಾಸುಮೆಯ್ಯಾವೆನೂಡನೆ,
 ಕರುಗೂಡಿ ಸಡೆವ ಗೋವಂತೆ ! ”

ಬಳಿ ಸೆಂದಿದ್ದ

ಉತ್ತರಿ ಶೇಷಂ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಮೃಸೆಂದುದಂ
 ಸಮೃತಿಸುಪೋಲ್, ಬೆಂಕೆಯಾದನೆನೆ ತಾನಸ್ಸೆಗಂ
 ತಡೆದ ಕೋಪದ ತೀಕ್ಷ್ಣ ತೆಗೆ, ಸುಡಿದಸಿಂಶೆಂದು :
 “ ತಾಯಿ, ಕಾಮಾಂಧವಶನಾಗಿ ಲಂಪಟಸೂರ್
 ಮತಿಗೆಟ್ಟ ಮುಪ್ಪದೂರೆ ಹಂಗಸಸೂರ್ಫಳ ಪದಕೆ
 ದಾಸನಾಗಸರುಳಿದರೆ, ಪೂಜ್ಯಸೀ ರಾಮಚಂದ್ರಂ
 ರಾಜ್ಯಮಂ ಶ್ವಜಿಸಿ ವಿವಿನಾಂಶರದ ವಾಸಮಂ
 ಕೈಕೊಳ್ಳುದೇಕೆ ? ತೆಗೆ ತೆಗೆ ! ಧರ್ಮಮಿಲ್ಲದಾ
 ಸೀಇ ಸ್ಯಾಪನಂ ಪ್ರಚಾಶಕ್ತಿ ಸುಹರಿಪಂತೆ
 ಕೊಲೆಗರ್ಹನಲ್ಲಿ ನಾಣಿಲಿ ತಂದೆ ? ಪಿತನಾದೊಡೇಂ ?
 ಜಪಲ ಮತಿ ಗೌರವಾರ್ಹನೆ ? ತಾಸನಾರ್ಹಂ ! —
 ಕೇಳಗ್ರಜಾತ, ಸರ್ವಾದಪೇನ್ ಸಿನಗೆ ನಾಂ.

ಸಿನ್ನೊಡನೆ ನಾಂ ಬಿಲ್ಯಾಡಿದು ನಿಲಲ್, ನೋಳ್ಪಿನಾಂ
 ನಾಕೇತ ಸಿಂಹಾಸನಕೆ ಸೆಣಸಿ ನಿಲ್ಪರಾರ್ ?
 ಸಾತ್ಪ್ರಕೆ ಸಮಯಮಲ್ಲಿದು.—ತಾಯಿ, ದೋದನವನಿನ್
 ಮಾಣ ! ರಾಮವನವಾಸವೇಂಬುದು ಸಿದಿದೊಡೆದ
 ದಶರಥನ ತಲೆಯ ದುಃಸ್ವಪ್ಣಮಾತ್ರಂ ! ”

“ ಹೆತ್ತುದಾ

ಹೆಂಗರುಳ್ಳ ಸೋರಿದಿನೆ ಮುಂಗಾಣದಿರೆ, ನನಗೆ
ಮತಿಗೇಡಿದೇನ್, ಸೌಮಿತ್ರಿ ? ” ರಾಮಸೆಂದನ್ ತಡೆದು
ತಮ್ಮನಂ, “ ನೀನತಿ ಮಹಾ ಪರಾಕ್ರಮಿಯೆಂಬುದಂ
ಬಲ್ಲಿನಾಂ. ನನಗೆ ಕೊರೆಯೆಂದರಿತೆಯೇಂ ವಿಕ್ರಮಂ ? ” ಕೃಷ್ಣ
ಗುರು ಕರುಣೆಯಿಂ ಕೆಲ್ತಿ ಬಿಲ್ಲಾಬಿಡ್ಡಿ ಯಿಂದೆನಗೆ
ದುಸ್ಯಾಧ್ಯಮಿಮುದೆ ಹೇಳ್ಳಿ ನರಸುರಾಸುರ ಲೋಕ
ಮೇಖಲಾ ಮಧ್ಯದೊಳಿಂದೇನಾದೊಡಂ ? ನನಗೆ
ಧರ್ಮಮಂ ಬಿಟ್ಟನ್ನೆ ಸಿರಿಯಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮ ಸಹಿತಂ
ವಿಪಿನಮರಮನೆ ; ಧರ್ಮ ರಹಿತವೊ ರತ್ನ ಮುಯ
ರಾಜಸ್ಥಾಧಂ ಶ್ರಾನಕೆ ಮಿಗಳ್ಳ ಭೀಕರಂ.—

ಮತ್ತೊಂದನೊರೆವನಾಂ : ಮುನಿಯದಿರ್, ಸೌಮಿತ್ರಿ,
ಬರಿದೆ ಬಯ್ಯಪ್ಪದೆ ತಂದೆಯಂ, ತಳಿಯದಾಂತರ್ಮಯಂ ?
ಕೋಸಲದ ಸೆಲದ ದೊರೆತನವೆನಗೆ ದೊರೆಯದಿರೆ
ಕೇಡೆಂದು ಬಗೆಯದಿರ್ ! ಲೇಸನೆಸಗುವ ವಿಧಿಗೆ
ಬಹುಪಥಗಳುಂಟು ನಡೆಯಲ್ಲ. ಇಂದಿನಿಷ್ಟುಮುಯೆ
ಮುಂದನಿಷ್ಟಕೆ ಹೇತುವಪ್ಪಂದದಿಂ, ಇಂದಿನ
ಅನಿಷ್ಟಮೆಯೆ ತೊಟ್ಟಿಲಾಗದೆ ಮುಂದಣಭ್ಯುದಯ
ಶಿಶುಗೆ ? ಕೇರ್ತಿ ಲಭಿಪುದು ಮುಂದೆ. ನಾನೀ ಹೊಳ್ಳು
ತೂರೆವ ರಾಜ್ಯಕೆ ನೂರುಮುಡಿ ಶಾಶ್ವತದ ಸಿರಿಯ
ಸಾಮಾರಜ್ಯಮಹಡಿನಗೆ. ನಿತ್ಯವೇನ್ನುಂ ಕರೆವ
ಕನಸೊಂದನೊರೆವೆನಾಲಿಪ್ಪದು. ಏಸೆಂದರಿಯೆನಾಂ.
ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿವೆ ಕಡಲ್ ಕಾಡುಗಳ್, ತರತರದ
ಪಾರಣಿಗಳ್, ಪರ್ವತಶ್ರೀಣಿಗಳ್. ದಿನದಿನಂ
ಗಿಂಸದ್ಯತ ಭವ್ಯಸೊವರ್ಫಂ ಮಹಾವಾಸರಂ
ಬೆಳೆಬೆಳಿಯುತಾಕಾಶ ಚುಂಬಿ ಶೈಲಾಗ್ರಧೊಳ್ಳ
ವಿಸ್ತೃತವೈಶ್ವ್ಯಮ ಪಟಕೆದುರಾಗಿ ನಿಂದೆನಗೆ
ಕೈವೀಸಿ ಕರೆಯುತಿಪರ್ವನ್ ದಕ್ಷಿಣಾಪಥಕೆ.
ಮನಮರಿಯದರಭ್ರಮಂ ; ತುಡಿವುದಾತ್ಮವಾ

೫೦

೬೦

೧೦೦

ದೆಸೆಗಿ. ಆ ಕರೆಯ ಕೊರ್ಕೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಸಮ್ಮ ಬಾಳಂ
ಕಡೆದು ತೆರೆತೆಯೆಬ್ಬಿಸಿಪ್ರದೆನೆ, ದೈವಮಂ
ವಿಾರ್ವರಾರ್ ? ”

ಅಣ್ಣಿನಂ ಸುಡಿಯಲೀಯದೆ ಮುಂದೆ,
ಮುದ್ದಾನೆ ಸೋಂಡಿಲಂ ತೊಗಿ ಬೀಸುವ ತೆರದಿ
ತೊಸೆದು ತೋಳಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ :

“ ಸಾಲುಗೀ ಮಿಳಾ ಭಾರ್ಯಾತಿ,

ಕನಸಿನ ಮತ್ತೆ ದೈವದಾ ! ಏರ ರಘುಕುಲಜ ಸೀರ್ಠಿ,

೧೧೦

ಬದಿಪಣೆಯ ಬರೆಪವನೊರಸಿ ಮರಳಿ ಬರೆಯಲ್ಲೇ

ಕಲಿಯಾಗಿಯುಂ ಸುಡಿದೊಡಿಂತು ನಗೀಗೀಡಲ್ಲೇ ?

ಹೇಡಿಗಳಿಗುಚಿತವೂ ಸೂಲ್ ; ತಗದು ಧೀರಗೆ.

ಪುರುಷಕಾರಮೆ ಬಿದಿಗೆ ಬಾಳುಸಿರಾ. ಶಾರ್ದುಮಿರೆ

ಕೃಪಣವಿದಿ ಮುಕ್ತುಹಸ್ತಂ. ಧರ್ಮಮೇಸಿಲ್ಲ,

ಕೃಕೆ ದಶರಥರವರ್ ರೊಳಸಂಚು ತೋಂಡಿದ್ದೀ

ಸರಕದಲಿ ? [ಮುಳ್ಳಿ ಮುಳ್ಳಿಯೇ ಮಧ್ಯರ್ ; ಬೇರಿರದು

ಭೀಷಣಿ] ದುರ್ವಿಧಿಯನಡ್ಗಿಟ್ಟಿ ವೆಸಿಂದು,

ಸೀಡಾಳ್ಳಿಯಂ ! ತಿವಿಯತಂಕುಶದ ವೋಸೆಯಂದೆ

ವಾವುತೆಂ ಮದಕರಿಯನೆಂತು ತನ್ನಿಜ್ಞಿಯಾ

೧೧೦

ವಾಗರ್ ಕೆ ಮರಳ್ಳು ವಸೋ ತಾಸಂತನೋಲ್ ದೈವಮಂ

ಜುಟ್ಟುವಿಡಿದೆಳಿತಪರ್ ಸೋಳ್ಳುಪ್ಪಿಗಿಂದು ! ಸೀರ್ಠಿ

ಸೋಂಡುತ್ತಿರ್ .”

ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ ಬಳಿಗೆಯ್ದಿ, ಮುಡುಹಿಸೋಳ್ಳಾ

ಕೈಯಿಟ್ಟು, ಸೋಂದರನ ವಾದವಸೋರಸುವಂತೆ

ತಾಸವನ ಕಣ್ಣಿಯಸೋವತ್ತೊಯ್ಯನೆ ಸೀರಿ,

ರಾಮಸೆಂದನು ಕಿರುಸಗಿಯ ತುಟಿಯ ಕೊಂಕಿಂದೆ :

“ ದೈವಮಂ ಮುಂದಲೆವಿದಿದು ತರಬುವದಟಿಕೆ,

ಅವರಜನೆ. ಮೇರಿಯಿದೆ ಮತ್ತುರ್ ದ ಪರಾಕ್ರಮಕೆ.

ಮತ್ತುರ್ ದಾಳ್ಳ ಬಿದಿಯೋಡನೆ ತಾಂ ನಡೆಯುವನ್ನೆ ಗಂ

ಕಲಿ ; ಬಿಂಕದಿಂ ಬಿದಿಗಿದಿರ್ ಮುಲೆಯೆ ಭಲಿ, ಕೂಡೆ
ತಾನದರ ಜಕ್ಕುತ್ಯೇಲತೆಗೆ. ಪಾಯದಿರು ತೆಲೆ
ಬಲ್ಲಿತೆಂದರೆಬಂಡೆಯುಂ. ದುಡುಕವಿರು, ತಮ್ಮ.
ಪಿತನ ದೌರ್ಬಲ್ಯದೊಳೆ ಕಾಣಾ ವಿಧಿಯ ವಿನಾಶಸಮಂ.

೮೫೦

ನಿನ್ನ ಮಾತನೆ ಕೇಳ್ಣು, ಬಂದೆಡರನ್ನಲ್ಲವುಂ
ಗೆಲ್ಲು, ಸಿಂಹಾಸನವನಸದರೆ ನಾಂ, ಸೆಮ್ಮು ದಿಯೆ ಹೇಳ
ಕೋಂಸಲಕೆ ? ನಮ್ಮ ನಮ್ಮುಂತೆಕಲಕದಗ್ಗೆ ತಾಂ
ಸುಷ್ಟಿರುಹಿಡುದೆ ನಾಡನಿತುಮಂ ? ಕಾಡಿಂಗೆ
ನಾಸೋವ ನಾಗುವ್ವದು ಲೇಸೋ ? ಯುಗಯುಗಗಳಿಂ
ರವಿಕುಲದರಸುಗಳ್ಲಿ ನಚ್ಚು ನೆಲೈವೀಡಾದ
ನಾಡಿದೆಲ್ಲಂ ತವಿದು ಕಾಡಾಗುವ್ವದು ಲೇಸೋ ?
ನಾಡ ಹಿರಿಯೋಳಿಗೋಂಸುಗನೆ ಬಲಿಗೊಡುವೆನಯ್ಯಾ
ನಾಸೆನ್ನ ಕಿರಿಯೋಳ್ಳನಾಸಂದದಿಂ. ನೀನದಕೆ
ಸರವೀಯವೇಳ್ಳಂಸಗೆ, ಸೋದರನೆ. ತೈರೆ ರಭಸಮಂ.”

೮೫೧

ನಾಗಸ್ವರಂಗೇಳ ನಾಗರನ ತೆರನಾಗಿ
ಪಡೆಮುಚ್ಚಿ ತೊಯ್ಯಸೊಯ್ಯನೆ ಮೊಗಕೆ ಹದಗಿಂಷು
ಕಾಯ್ಯಿತ್ತ ಮುನಿಸು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓಗೆ. ಜಾಸಕಿಯ ಪತಿ
ಕುರಿತು ಕೊಸಲ್ಯೆಯಂ : “ನೀನಳೆಲದಿರು, ತಾಯೆ;
ಕಿರಿದು ಬೇಗನೆ ಮುಗಿಸಿ ಬಹೇಸಂಟಾರರಾ
ವಸವಾಸಮಂ. ಸತಿಗೆ ತನ್ನ ಪತಿಯಂ ಕ್ಷಿಜಿಸಿ ನ್ನೀನರ್ಲಿ
ಬಾಸ್ವದರಮಲ್ಲು. ಮುಪ್ಪಡಸಿದೆನ್ನ ಯ್ಯಾಂಗೆ
ಶುಶೂಪೆವೇಳ್ಳುಂ. ನನ್ನೊ ಲೈಗೇಂ ಕಡಮೆ,
ಹೇಳವ್ವೆ, ನಿನಗೆ ಬಾಲಪಿಂ ಭರತನ ಕೂರ್ತೆ ?
ನಾನಿಖಿಂದಂದು ನೂರ್ತುಡಿಯಾಗಿ ನಳನಳಿಸಿ
ತಳಿರುತ್ತದು ಮುತ್ತಿ ಮುದ್ದಿ ಸದಿಹುದೆ ನಿನ್ನಂ ?—
ಹೋಗಿಬುವೆನು ಹರಕೆಗ್ಗೆ, ತಾಯೆ; ದುಃಖಿಸದೆ
ಹರಕೆಗ್ಗೆ. ಕೋಂಸಲಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕೆ ಹರಕೆಗ್ಗೆ.
ರವಿಕುಲದ ಜಸಕಾಗಿ ಹರಕೆಗ್ಗೆ. ಸಕ್ಕೆಕ್ಕೆ,

೮೫೨

ಧರ್ಮಕ್ಕೆ, ಪಿತೃವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಕ್ಕೆ, ಮೇಣ
ನಿನ್ನೀ ಕುಮಾರನಾಶೈಲ್ಯ ಇಬ್ಬಾ ರಕ್ಷೋಸುಗೆನೆ
ಹರಕೆಗೈ ; ಹರಕೆಗೈ ! ಹೊಗಿಬಿರುವೆನು, ತಾಯಿ,
ಹರಕೆಗೈ ! ಬೀಡುವೆನು ಕ್ಯಾಮುಗಿದು, ಕಾಲ್ಯಾಂಭಿ,
ನಿನ್ನ ದಿಯ ತಾವರೆಗೆ ಮುಡಿಂಬಾಜಿ ; ಹರಕೆಗೈ ! ”
ಮುದು ಮಗನಂ ತೋಳಿ ಶಿಂ ಬಾಜಿದಳ್ಳ ತಬ್ಬ.
ಕಣ್ಣೀರ ಧಾರೆಯನೆರೆದು ತಳಿದಳಾ ತಾಯಿ
ಮಂಗಳಾಶೀವಾದ ಶೇಷೆಯಂ, ಆಲಿಸಿದ
ವಿಶ್ವದ ಚರಾಚರಂ ರೋಮಾಂಚಕಂಚುಕಿತ
ಗಾತ್ರಮಪ್ಪಂತಿ :

“ ಜ್ಯೇಸುಗೆ ವಿಧಿಯ ವದ್ದೀಜ್ಞ !
ಗೆಲ್ಲಿ ಸಿರುತಂ ಮುತಂ ! ಒಗದಿಶ ಕೃಪೆಯನಗೆ
ದಯಿಗೆಯ್ಲಿ ! ಗೆಲಮಕ್ಕೆ ದೇವಕ್ ಖಲ್ಲಗೆ !
ಜಯಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರಪೂಲ್ಯೆಯ ಮಹತ್ ಪ್ರಾಫ್-ನೆಗೆ !
ಓ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೆ, ಮಗನೀತನೆನ್ನ ನಂ ;
ನಿನ್ನ ಒಕಪರ್ಯಂಕದೊಳಗಿಬ್ಬು ಕಳಿಪೆನಾ
ಹೇರದವ ಪ್ರಾಜವಿಯ ಹುಲೀಯ ಹೊಡಿಗೆ. ಪಾಲಿಸ್
ಪರವೇಶಿಯಂ ! ನಿರ್ನೇ ತಾಯಮ್ಮ ತಬ್ಬಿಲಿಗೆ,
ನನ್ನ ಕಂದಗೆ, ರಾಮಜಂದ್ರಂಗೆ !—ನಡೆ, ಮಗನೆ,
ತಡೆಯಲಾಪ್ನೆನೆ ನಿನ್ನ ನಾಂ ? ನದಿಯನಚಲಾದ್ರಿ
ಪಡೆದು ತಡೆದೊಡೆ ನಿಲ್ಪದೇಂ ತರದಿಯಾತ್ರೆಯಂ ತಾಂ
ಕುದಿದು ಕ್ಯಾಕೊಳಿದೆ ? ತಾಮೊಲ್ಲೈಯಿದು ಕುಂದಲ್ತೆ
ಸಿಷ್ಟ ಹಿರಿಂಬಾಳಿ ! ಸಿರ್ವೋಳಿವೆತ್ತ ಗಿರಿಶಿವರಿ
ಕರುಬಲೇವುದು ವಾಧ್ಯಯಂ ? ಒಗಬೆಂ ವನಂ
ಕರೆಯುತಿರೆ ಕ್ಯಾವೀಸಿ, ತಡೆಯಲಾಪ್ನೆ ತಾಯಿ
ತಾನಬಲೆ ನಿನ್ನೀ ನಿನ್ನೀ ? ಹೆತ್ತಾನ್ವೋತ್ತ ಶಂಕಿಸಿದೆ
ನಾನಿದಂ ! ಪಕ್ಕಿತಿಶು ಮೊಟ್ಟಿಯನೇಡಿಯುತೆಂತು
ಗರಿಗೆದರುತಾಗಸದ ಸಾಹಸಕೆಳ ಪುದಂತಿ

೮೯೦

೮೯೧

೮೯೨

ಮನೆಯೊಲ್ಲೈ ತಾಯೊಲ್ಲೈ ನಾಡೊಲ್ಲೈ ಗಳನೊಡೆದು
ಕಾಡಿಗೈದುವ ಸೆವನೊಡ್ಡಿ ಹಾಡುವೆಯಂದು,
ಬಿಂದು ಸಿಂಧುವ ಸೇರುವೋಲಂತೆ ! ತೆರಳ್ಯಾ,
ತೆರಳ್ಳೋ ! ಪದಿನಾಳ್ಬಿರವಧಿಯ ಮುಗಿಸಿ ಮರಳ್ಯಾ,
ಮರಳ್ಳೋ ! ಬೇಗನೆ ಮರಳ್ಳೋ ! ಸೊಗಮಕ್ಕೆ, ಗೆಲಮಕ್ಕೆ,
ನಿನಗೆನ್ನ ಕಂದಯ್ಯಾ ! ನೀನಾವ ಧರ್ಮ ಮಂ ೧೯೦
ಗುರಿಗೆಯ್ಯಾ ಹೊರಟಿಪೆಯೋ ಆ ಧರ್ಮದೇವತೆಯೆ
ರಕ್ಷೆಯಾಗಲಿ ನಿನಗೆ ! ನೀಂ ಪೂಜೆಗ್ಯಾ ದಿಪ
ದೇವಾನುದೇವತೆಗಳ್ಲಿರೂ ನಿನಗಕ್ಕೆ
ರಕ್ಷೆ ! ಮಾತಾಪ್ರೀತಿ, ಪಿತೃಭಕ್ತಿ, ಜನರೊಲ್ಲೈ ಗಳ್ಳು
ಚಿರಂಜೀವಮಂ ನಿನಗೆ ದಯೆಗೆಯ್ಯಾ ! ಗಿರಿವನಂ
ಪಕ್ಕಿ ವನ್ನು ಗರ್ಭಲುಂ ರಕ್ಷೆಯಕ್ಕೆಯ್ಯಾ ನಿನಗೆ !
ರಕ್ಷಿಸಲಿ, ಹಗಲಿರುಳು ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಗಳನಂ
ಶತಿ ತಾರೆ ಸಪ್ತಪ್ರಿಯಂಡಲಂ ಶ್ರುತಿಜಯಂ
ದಿಕ್ಕಾಲ ದೇವದಾನನರೆಲ್ಲರುಂ ರಕ್ಷಿಸಲಿ !

ಕ್ರಮಿ ಕೀಟ ಕಪಿ ಜೀಳುಗಳ್ಳು ಮುಲಿ ಸಿಂಹನೆಕ್ಕೆಲಂ ೨೦೦
ಕಾಳ್ಬೋಣ ಮೊದಲಪ್ಪ ವಿವಜಂತು ಕೋಣ್ಣಿಗಂಗಳ್ಳು ಶ್ರಾವಣಿಕ್ಕೊಳ್ಳು
ಕಾವಾಡಲೀ ನನ್ನ ವೇಲೆವಾಲ ಮೂರ್ತಿಯರಿ,
ರವಿಕುಲ ಲಲಾಮನೀ ರಾಮಾಭಿರಾಮನಂ !
ಮಗುವು ಮಜ್ಜನಕಿಳಿಯುವಂದು, ಒಲಡೇವಿಯರೆ,
ಮಕರ ನಕ್ರಗಳಿಂದಿ ರಕ್ಷಿಸಿಂ ! ರಕ್ಷಿಸಿಂ
ಕಾಂತಾರದಧಿದೇವಿಯರೆ, ಕಂದಸದವಿಯೋಳ್ಳು
ಪುತ್ರಿನೆಡೆ ಪವಡಿಸಿರೆ ; ಮತ್ತೆ ಮರಗಳ ಕೆಳಗೆ
ತಂಪುನೆಳಲೊಳ್ಳು ಮಲಗಿರಲ್ಲೈ ! ತಾಯೊಲವಾಣಿ
ನಿಮಗೆ, ಓ ಸಿದಿಲ್ಲಿಂಚು ಬಿರುಗಾಳಿಗಳೆ, ಕೇಳಿಮೂ :
ಹತ್ತು ಹೊರೆದೀ ಹೃದಯದಭಿಶಾಪ ನಿಮಗಕ್ಕೆ
ಹಸುಳಿ ರಾಮಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕಡೆದಿಂದೆ ಭವಿಸಿದದೆ
ಕೇಡು ! ಓ ವಿಧಿಯೆ, ಹೇ ಸರ್ವಲೋಕಪ್ರಭೂ,

ಕೊಳ್ಳಿದೋ ಸಿವೇದಿಸುವನೆನ್ನಾಗ್ನಿ ದೊಂಬೆಯಂ
ರಾಮ ಮಂಗಲ ಕಾರಣಂ ತಪಚರಣ ತಲಕೆ ! ”
ಪರಸಿ, ಮಗನಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣವೆಂದು, ಪ್ರೇಮದಿಂ
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ, ಮುದ್ದಿಸಿ ಪುಸ್ತಪ್ಪನಂ, ಮೈಮರವ
ಮಾತೆಯ ಪದದ್ವಯಂಗಳಿಗೆ ಪಣೆಯಿಟ್ಟೋತ್ತಿ
ಪೂಡಮಬ್ಬಿ, ತುಳ್ಳಿ ಒಂದಳ್ಳಿರೆಯ ದುಕ್ಕಮಂ
ಕಾಣಿಸದ ಸಂಖುಮದ ಶೀಘ್ರತೆಯಿಸಲ್ಲಿಂದೆ
ಬೀಳಿಳ್ಳಿಂಡನ್ನೆದಿದನಾ ಕಾಂತಯಂತಿಪುರಕೆ !

೨೨೦

ಪ್ರಿಯನ ಪಟ್ಟಾಭಿಫೇಕೇಶ್ವನದ ಸಂಭರಮಕೆ,
ಸುರಜಾಪಲತೆಗಳಂ ತಿರಿತಂದು ವೃಂದಮಂ
ರಚಿಸಿದೋಲಿಸೆವ ವಿವಿಧ ವಣಿಗಂಧಂಗಳಂ
ಶೋಭಿಪ ಕುಸುಮರಾಶಿಗಳ್ “ ಬಳಸೆ, ತಾನೊಂದು
ಗುರುತಿಸಲ್ಪ ಸದಕಂ ಸುಮರಾಶಿಯೆಂಬಂತೆ
ಮೆರೆದಿದುರ್, ಸೀತಾಳಿಧಂಡಿವೂ ಮಾಲೆಯಂ
ಕೆಟ್ಟಿತರಾಳಕೆ, ಜರಲಲ್ಲಿದೋರ್ ನೆ ಬಂದ
ಪಾರ್ಶ್ವಾಶನಂ ಕಂಡು, ಬಿಲ್ಲುಂ ಬೆರಗುಮಾರ್ಗಿ,
ರಿಕ್ತಾಗಮನ ಖಿನ್ನಿತೆಗೆ ಕಾರಣಂ ಕೇಳೆ,
ಹೇಳ್ಣಿಸಕುಲ ಸೂನು ಜಾಸಕಿಗೆ : “ ಸ್ತ್ರಿಯೆ, ಸನಗಿ

೨೩೦

ಸಂಪಾರ್ಶ್ವಮಾಗಿದೆ ವಸವ್ರತಂ. ಬೆದರದಿರ್
ಧೀರ ರಾಬರ್ಣ ಸುತೆ. ಸದ್ವಂಶ ಸಂಜಾತೆ,
ಸೀತೆ, ಸೀನಾಕ್ಷೋರ್ಶಗೊಳ್ಳಿದಿರ್. ಶಾಂತಿಯಂ
ತಳಿದು ದ್ವೈರ್ಯಂಗೆಡದೆ ಪತಿಗೆ ಸರವಾಗಿ, ಸತಿ,
ಪೋರೆ ಧರ್ಮಮಂ. ಸೀನೆ ಸಂಧರ್ಮಂ ಇಯೆಸಲ್ಪೆ
ಹೃದಯಧರ್ಮಕೆ ಹೃದಯಮಲ್ತೆ ? ” ಎನುತ್ತೂಯೆನೆಯೆ
ಮುಂಗುರುಳಂಭವಿ ಕದಪಂ ಸವರಿ ಸಂಕ್ಷೇಸಿ,
ಸಂದುದೆಲ್ಲವನೊರೆದನಾದ್ವಂತಮಂ. ಕೇಳು,
ಮೆಲ್ಲೆ ಲರಿಗೊಲಿವ ತಳಿರಂತಿನಿತು ತಟಿಸಡುಗೆ
ಸುಧಿದಳಾ ಕ್ಷಮೆಯ ಸುತೆ, ಸಳ್ಳಿನಿಗಂಗಳಿಗೆ

೨೪೦

ಜೇನಿಂಗ ಕಂಗಡಿಂದಾಲಿಂಗನಂ ಗೆಯ್ಯು :

“ನಿಸ್ನು ನಲ್ಲಿದೆ, ನಲ್ಲಿ, ಕೋಣೆಲ ಸೆಲವನಲ್ಲ
ನಾನೊಲ್ಲು ದಂದು. ಮೇಣಿಂದಿಗುಂ ಮನೆಯೆನಗೆ
ರಮಣನೆರ್ಡೆಯಲ್ಲದೆಯೆ ಮಾವನರಮನೆಯಲ್ಲು.
ಸೀನಿರಲ್ಲೈನ್ನೊಂದನ್ನೇ ನಾಡಾದರೆಂತಂತೆ
ಕಾಡಾಮೊಡಂ ಸುಖಿಯೆ ನಾಂ. ದುಃಖಿ ನಿನಗಾಗಿ.
ಸಿನ್ನು ಸೋಧಿಂಗಳಲ್ಲ ಕೆಯೆ ಹೊರತೆನಗೆ ಬೇರೆ
ಸಂಕಟದ ಸೂರಂಕೆಲ್ಲಿ ? ”

“ನಿಲ್ ನಿಲ್, ಮಂಗಳಾಂಗಿ,
ರಾಮಂಗಿ ವನವಾಸಮನ್ನು ಜೀದವರ್ಗಲ್ಲು.”

“ರಾಮನಧಾರಾಂಗಿ ಸೀತೆಗೆ ಬೇರೆತನವಿಲ್ಲ.
ಪತಿಯ ಸುಖದುಃಖದಧರ್ಮ ಸತಿಗೆ.”

೨೯೧೦

“ಕೇಳು, ಜಾನಕಿ,
ನೀನಕ್ಕೆ ವಾವಂದಿರಂ ಸೇವಿಸುತ್ತೀರೆಯೆಡೆಯೆ
ಧರ್ಮವಾಚರಿಸುತ್ತಿರುದೆ ಪರಮ ಕರ್ತವ್ಯಂ.”
“ಪತಿಸೇವೆಗೊಂ ಏಗಿಲ್ ಸೇವೆಯಿಲ್ಲಂಗನೆಗೆ.
ರಾಜರ್ಮ ತಂದೆಯುಂ, ಗುರುಗಳುಂ, ಧರ್ಮಮಂ
ಬೋಧಿಸಿಹರಿನಗೆ.” ✓

“ಮೈಧಿಲಿ, ಸೀನಡವಿಗೆನ್ನೊಂದನೆ
ಹಿಂಬಾಲಿಪ್ಪೊಡೆ ಕರಿನವಹುದೆನ್ನ ಜೀವನಂ
ನಿಸ್ನು ರಕ್ಷೆಯಭಾರದುದ್ದೇಗದಿಂ. ಸುಕುಮಾರಿ,
ನೀನರಿಯೆ ವಿಪಿನವಾಸದ ಭಾಯಂಕರತೆಯಂ,

ಫೋರಮಂ, ಕ್ಲಾಷ್ಟಕಪ್ಪಂಗಳಂ ಮೇಣ್ಣ ನಷ್ಟಮಂ.”

೨೯೧೦

“ಸ್ತ್ರೀಮಾತ್ರಾಳಂ ಭೀರುವಂ ಕೂಡಿ ಕಾಡಿಸೋಳು

ಬಾಳ್ಪುದೆಂತೆಂದು ಶಂಕಸದಿರ್ದೆ. ಹೇಡಿಗಳು

ಹಿಂಜರಿವರಾದೆಡೆಲೆ ಏರಪುರುಷೋತ್ತಮನೆ,

ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಮಂತ್ರವಿದ್ಯಾಪ್ರವೀಣಂ ನಿನಗೆ, ಕೇಳು,

ಪೆಸ್ಹೊಂ ವರ್ಣಾಲಿದಳಂ ರಕ್ಷೆ ಪ್ರುದೇಂ ಕರಿಗೆ

ತೃಣಕಣದ ಭಾರಕೇಸೆಯಲ್ಲಿ? ಕೇಳಿ ಪೂರ್ಣೇಯಂ:
 ನಿನ್ನ ನೆಳಲೆಂತು ನಿನ್ನ ಡಿಗೆ ತೊಡಕಾಗದೆಯೆ
 ನಿನ್ನ ಸೋಡವಪ್ರದೇಗಳುಮಂತುಟೆಯೆ ವಲಂ
 ಬಂದಪೇನೆ, ಪಾದಪೂಜೆಯ ಸೇವೆಗೋತನದಿನಂ
 ಕೈಂಕರ್ಯವೆಸಗಿ. ಪೇಸಿದಪೇನಮರರ ಸುಖ
 ನಿನ್ನ ಸುಳಿದಾಂ, ಪ್ರಿಯನೆ; ಮಾವಸರಮನೆ ಸೊಗದ
 ಮಾತಿರಲಿ! . . . ಹೆಡರದಿರು ಹೆಸ್ತಿಂದು: ನಿನ್ನ ಕಟ್ಟ,
 ಬಿಗಿಗೆ ನಾಲಗೆಯಾಗಿ, ಸೂಚಿಸುತ್ತಿಹುದೆನಗೆ
 ನಿನ್ನದೆಯು ಶಂಕೆಯಂ. ಪತಿಪ್ರತಾಧರ್ಯಮಂ
 ಕೈಕೊಂಡು, ಸಿಯಮ ವಜ್ರದೊಳಿಯಂಗಳಂ
 ಬಿಗಿದು ದೃಢಮನದಿ, ಸೇವಿಪೆ ನಿನ್ನನ್ನ, ಅವಚಕ್ತು
 ರಾಜೋಪಭೋಗ ಸರ್ವಸ್ವಮಂ! ಬದುಕಂವೆನೆ
 ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲು ಕಂದಮೂಲಂಗಳನೆ ತಿಂದು;
 ಮತ್ತಾವ ಶೆರದೊಳುಂ ನಿನಗಡಜಣೆಯನೀಯೆನೆ.
 ನಿನ್ನೊಂದನೆ ಬಾಕ್ಕು, ನಿನ್ನೊಂದನಲೆವ, ಮೇಣಂತೆ
 ನಿನ್ನ ಯ ಸರಂಗೇಕ್ಕು ಸಾಭಾಗ್ಯವೋಂದದುವೆ
 ನಾಲ್ಕಿನಗೆ!

೨೨೦

“ಕೊಮೆಳೆ, ಲತಾಂಗಿ, ತಣೆರಡಿಯ ನಿಂತ

ಬಿಸರುಹ ಶರೀರೆ! ಕಲ್ಪಾಳಿ ಡಿದ ಕಾನನಂ
 ಕಣೆ ದೂರಕೆ ನುಣ್ಣು ಮೋರ ಡಂ, ಬಾಕ್ಕೆಗತಿ
 ದಾರುಣಂ. ಕವಿಯ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲು ಕಾನನಂ!

ನಿನ್ನೊ ಪೌರಿಯಲಾರೆಸಂದಲ್ಲು; ಪೇಳ್ಳಿಸೆಂ
 ನಿನ್ನ ಹಿತಮಂ: ವಾಷಪ್ರ ಭುಲ್ಲಾ ಕ ಚಯ್ಯಕ್ಕೆ
 ಏಷಧರೋರಗ ಭೀಷಣಂ ಕೇಳಿ ಮಹಾಬ್ರವಿ!
 ಮೇಘಾಜಂಬಿತ ಗಿರಿಯ ಜೂಡದಿಂದಾಭರ್ಟಿಸಿ
 ದುಮ್ಮಿ ಕ್ಷಮಾವರ್ಭಿಯಾಫಾತದಿಂ ಭೀಷಣ ವಹ
 ಚಲಪಾತ ವಾರುತಂಗಳಿಂ ಭೀಕರಮರಣ್ಯಂ!
 ಪಗಲೋಳಂ ನಾದಮತಿ ಕರ್ಕ ಭಯಂಕರಂ;

೨೩೦

೨೪೦

ಅಂತೆಮೇಣ ಇರುಳೊಳುಂ ಫೋರಾಂಥವದ್ದುಮಂ
ಪೀರ್ಯ ಮೂರ್ಖೆಗೆ ಸಂದ ವರ್ಣಾನಮತಿ ನಿಹ್ಯಾರಂ,
ಕರಿನಂ, ಭಯಾನಕಂ, ಹೃದಯಭಾರಂ, ಮಹಾ
ಕೂರಂ ! ಅಂಗಸೆ, ಬೇಸಗೆಯೋ ದವಾನಳಿಂದೆ,
ಮಳೆಗಾಲವೆಚೆಬಿಡದೆ ಹಿಡಿದು ಹೊಡಿಯುವ ಜಡಿಯ
ಕರೆಕರೆಯ ಕಾಟದಿಂದಪಸಹ್ಯಮಲ್ತಿ ? ಆ
ಕೆಸರಿನಲಿ ಮುಳ್ಳಿನಲಿ ಹಳ್ಳಕೊಳ್ಳಂಗಳಲಿ
ಪಗಲೆಲ್ಲಮಂ ಒಟ್ಟೆಯರಿಯದ ಪಳುವದಲಿ ಸುತ್ತಿ
ಬಳಲಿ ಬರೆ, ಮಲಗುದಾಳಂ ತೊಯ್ಯಿರೆಯ ಸಜೆ !
ಬೆಂದ ಷಡುರಸದುಣಿಸೆ ? ಕೇಳಾ, ಕರುಳಾ ಕೊರೆನವ್ಯೋಲಾ
ಕುಳಿದಿದ ಪಣ ಪಳಂ ಗೆಡ್ಡಿಗಿಳಿಸೆಯೆ ತಿನಲ್ಲಾ
ಗತಿ ! ಲಲಿತೆ, ಹಾಸಲರುವೆಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಚಳಿವ್ಯೋಳ್ಳು
ತಾನಡಿಯಡಲ್ಲ ಹೊದೆವೆಡಗಳೆಲ್ಲಿ ? ಸುಖಲೇಶಮಂ
ಸುಳಿಯದತ್ತಿಕರಿನಕ್ಕೆ, ರಾಬಪತ್ರಿ, ಲತಾಂಗಿ,
ನಿನ್ನ ಸೆಂತೊಯ್ದ ಪೇನ್ ಪೇಳಾ ? ”

೨೦೦

ವಣಸಂಗೇಳಾದ
ಪತ್ರತೆ ನಸುನಗುತ್ತಿ ಮಾಸ್ರಾದಿಯನಿತ್ತಿಷ್ಟೆ,
ವಾದಂ ನಿರಾಯುಧಂ ತಾನಾಗಿ, ಸೋಲೊಪ್ಪು ಹೋಲಾ
ದಾಶರಥಿ : “ ನೆತ್ತುರಿಂಧುವ ಚಿಗಳೆ, ಮೇಣ ಕರ್ಕಣಂ
ಕೂಗಿಡುವ ಚೀರುಂಡಿಗಳನೇತಕುಳಿದೆ ಹೇಳಾ ?
ಕರುಣಾಳಲಾ ! ಕೊರ್ವಿದಾ ಹೇವಾರ್ತಿಗಳಾಂ
ಬೆದವ್ರಂತುಟಣಿಗಿಯೇಂ ? ಕೇಳಾ, ಹೃತ್ಯಾಮಲ ಕರುಣಾರವಿ,
ನಿನ್ನ ಬಣ್ಣಾಸೆಗೇಳು ಕಾತರಿಸುತ್ತಿದೆ ಮನಂ
ಕಾಂತಾರ ರಸಕ್ಕೆಳಸಿ ! ಮನದನ್ನ, ನನ್ನ ಸಿರ್
ನಿನ್ನ ಸಿರೊಳೊಂದಾದುದೆಂದು ನಿನ್ನ ಂಗಮಂ
ಕಂಡೆನಾವೊದಲ್ಲಾಗೊಂಡು. ಬೆಳ್ಳಿರಡು ಬಾಳಿಳಂ
ಬೆಸುಗೆಡಿಸೇಕ ಬೇಕುವೆಯೆನ್ನ ಬದುರ್ಕಿದನ್ ?
ತಂಡಿತಾಯ್ದ ಕಂಸಗಲುತ್ತೆಲ್ಲವೂ ನೀನೆಂದು

೨೧೦

ಕೃಷ್ಣದು ನಂಬಿದೀ ದೀನಾಶೇಯಂ, ಕರುಣೀ,
ತೊರೆಯದಿರ್.”

೫೭೦

ಬಾಷ್ಪಸ್ಯೇವೇದ್ಯಾದಿಂ ಪಾರ್ಥಿಃಸಿದ
ಭೂಜಾತೈಯಂ ಸೀತೆಯಂ ಸಂತಯುತಿಂತು
ಸುಡಿದನ್ ದಿನೇಶಕುಲಸಂಭವಂ : “ದುಗುಡಮಂ
ಬಿಡು, ನಲ್ಲಿ, ಸೀನೆಸ್ನುಸಿರ್ ಗುಸಿರ್ ! ಬದುರುಕುವನೆ ಹೇಳಿ
ಬಟ್ಟೊಡುಸಿರಂ ? ಬೇವಮೆನ್ನು ದು, ಒಸಕಜಾತೆ,
ಸಿನ್ನ ರೂಪದ ತಾವರಿಯ ನಿತ್ಯಲೋಕದಲಿ
ವಿಷರಿಸುತ್ತಿದೆ ಮಧುಕರ ಪತಂಗದೋಲಂತೆ,
ಮಧು ಮಧುರ ಸೌಂದರ್ಯಮಕರಂದ ಸುಧೀಯೀಂಟಿ
ಸವಿಯಂತಮೃತತ್ವವಂ. ನಿನ್ನ ಸುಳಿದೆಸಗಾವ
ಸಗ್ಗಮಂ ರುಚಿಸದೆಲೆ ತನ್ನಂಗಿ. ದಿವಮಲ್ಲಿ,
ಸೀನಿರಲ್ಲಿನ್ನ ಒಳಿ, ವಸವಾಸ ನರಕಮಂ ?
ಲೋಕಮೋಹಕ ಸೇತ್ತಿ, ಬಿಸುಗಂಬಿಯ ಸೂಸಿ
ಬೇಯಿಸದಿರೆನಾಲ್ಲಿತ್ವಾದಂ : ಸಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಿಜ್ಞಿ !
ಬಸಕ್ಕೆದಲನುವಾಗು, ಹೇಮಸುಂದರ ಗಾತ್ರಿ,
ದಾಸಗ್ರೀದೆಮ್ಮುವರುಹಾಡವೆ ಹಾಸಗೆಯುಡುಗೆ
ಸರ್ವಮಂ ದೀನರಿಗೆ, ದೀಸಗಟ್ಟಿರಿಗೆ, ಮತ್ತೆ
ಪೂಜ್ಯಿರಿಗೆ.” ಮೋಹದಿಂ ಮುದ್ದಿಸಿ ಕಳುಹಲಾಕೆ
ಪೇಚುತೆ ಸೂಗಂಬರಿದು ತವ್ಯಿವರನಿತುಮಂ
ಕರೆ ಕರೆದು ಪಸುಗೆ ತೊಡಗಿದಳಮತ ಸಂಭವಾದಿ !

೫೭೧

ಕೇಳಿದಂ ಸೌಮಿತ್ರಿ ಪಿರಿಯಣ್ಣಿಸುಡಿಗ್ರೀದಿ,
ವಾರನ ಬುಡದಲಿ ಸೆಳ್ಳಿ ಬೀಳ್ಳಿಂತೆ ಕಾಲೆ ರಿಗಿ,
ಮೇಲೇಳ್ಳಿನಿಲ್ಲ, ತನ್ನಂ ಜೂತಿಗೆ ಒನಕುಯ್ಯಿ
ರಾಮಸೇಗೊಳುವನ್ನೆಗಂ. ಪರಿಶರಮಸೆಗೆ,
ಪುರಕೆ, ನಾಡಿಗೆ, ವಾರ್ತೆ : ರಾಮಸೊಡಸೆಯೆ ಸೀತೆ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರುಮಡವಿ ಸೇರ್ದ ಪರಿಸುತೆ ! ಪರಿದುದಯ
ರೋದನದ ನದಿಯೆ ಮುಪ್ಪಿಗೊಂಡು ನೆರೆಯೇರ್ದ ಪೋಲ್.

೫೭೦

ಮಹಡಿಯಂ ತಮ್ಮನಂ ತನ್ನಿನ್ನಿಡನೆ ಬಸಕುಯ್ಯಾಲಾ
ರಾಚಾದ್ದಿಯಂ ಪಡೆಯಲೋ ಸುಗಂ ರಾಮಚಂದ್ರಂ

ಸೀಕೆಲಕ್ಕು ಓರೊಡನೆ ತಂದೆಯಡ್ಗೆ ದಿದನ್

ದಜರಥಪ್ರಿಯಶನಾಬಂ. ಕಂಡೊಡನೆ ಕೆವರನಂ

೨೫೧

ಸಂತಾಪಕಲುಹೇಂದ್ರಿಯಂ, ಭೀತಿವಿಕ್ಕಂಬಂ,

ನಿಸ್ಮಾತ್ಯಾಯಕಾಸಾರದೊಲ್ಲ ರಿಕ್ತಮಾನಸಂ,

ಸಾಂದ್ರ ಭಸ್ಯಾಚಳನ್ನ ತಿಖಿಯೊಲಳಿತೇಬಸಂ

ಕೋಸಲ ಧರಾವಲಭಂ ಮಗನನಪ್ಪಲೈಳಿಸಿ

ಮೇಲೆಳ್ಳು ಮಿರದೆ ಕುಸಿದನು ಧರೆಗೆ ಮೂರ್ಖೀಯಂ

ತೊಸೆದು. ಸೀತಾರಾಮಲಕ್ಕು ಇರ್ಲ ವ್ಯಾಧನು

ಪರ್ಯಂಕಕೆತ್ತಿ ಸಂತೃಸುತೆರೆ, ವಧ್ರ ಸಿತೊ

ನೂಪುರ ರವಂವೆರಸಿ ಸ್ತ್ರೀಜನಾಕ್ರಂದನಂ,

ಪುಷ್ಟಪ್ರಭಾತದೊಳ್ಳಾ ಕ್ರಾಂಚಪಕ್ಕಿಯ ಪಂಕ್ತಿ

ನೆರೆದು ಮುಗಿಲೆತ್ತರದಿ ದನಿಸಂತ್ತಗ್ರಿವಂತೇವೋಲ್ !

೨೫೦

ಮತ್ತೆ, ದೊರೆ ಮುಚ್ಚಿ ತಿಳಿದೆಚ್ಚ ತ್ತು, ತನುಜನಾ

ಕೇಳ್ಳಿಗತಿ ಕಷ್ಟದಿಂ ಕೆಬುಂಸಂ ಭಾರಕ್ಕೆ

ಬಾಗುವೋಲೊಪ್ಪಿ, ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರಸಂ ಕರೆದು:

“ಇತುರಂಗ ಸ್ವೇಸ್ವಮಂ, ವರಿವಾರಮಂ, ಧನಿಕ

ವರ್ತಕವಾರುತಮಂ, ಕಾಡ ಪರಿಚಯವುಳ್ಳ

ಬೀಡವಡೆಯಂ, ಇತುರ್ವಶ ವತ್ತರಂಗಳ್ಳ

ಬೇಳ್ಳನಿತುಮಾಹಾರ ಭೋಗ ಸಾಮಗ್ರಿಯಂ

ಕಂದನೊಡನೆಯೆ ಕಳುಹಿಸಾತಂಗಿ ಕಾನನಂ

ಕ್ಕೋಸಲಕ್ಕು ಸುಖದಮಹ್ವಂತೆ.” ಕೇಳಿದಂ

ಕಂಬಿ ಕೈಕೆಯ ಮೊಗವನಿಗಿತದಿ ಸೋಜುತೆರೆ,

ತಿಳಿದದಂ, ರಾಮನೆಂದನು ಮಂದಭಾಸದಿಂ

೨೫೧

ಬೆಳ್ಗಿ ಹೃದಯಂಗಳಂ :

“ತಪದ ಸಂಪದಕಾಗಿ

ವಿನಿಸಕ್ಕೆದುತೆರೆ, ಸೇನೆಯ ಸೇವೆ ತಾನೇಕೆ?

ಧನಿಕ ವರ್ತಕರೇಕೆ? ಮೇಲ್ನಾ ಬೇಡಪಡೆಯೇಕೆ? ನೀಡನಿತುಮಂ ಭರತ ಸೋದರಗೆ. ಮೇಲ್ನಿಮಗೆ ನಾರಮದಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಬೇಡಮಿನಾನ್ನಾ ಪ್ರದುಂ. ನೀಡುವೋಡೆ, ಕಾಡಿನೋಳಾ ಕಂದಮೂಲವನಗಿಯೆ ಕುದ್ರಾಲಪ್ರೋಂದಿರಲಿ. ಕೊಡಿವೈಂದು ಬುಟ್ಟಿಯಂ ಪಣಾಫಲಂಗಳನಾಯ್ದು ತುಂಬಲ್ತೇ.” ಕೇಳ್ಣಿದಂ, ಕೈಂಕರ್ಯಮಂ ಸಲ್ಲಿಪ್ರೋಲ್ ಕುಪ್ಪಿ ಸಂಭರ್ಮನಿ ಶಂದು ನೀಡಿದಳೋಡನೆ ನಾರುಡೆಯಸೆಲ್ಲರುಂ

ಶಪೆಸುತ್ತಿರಲ್ತ್ವ. ತಾನುಟ್ಟಿಮಲ ವಸ್ತ್ರಮಂ ಕಳಬಿಟ್ಟು ರಾಮನಾ ಪಲ್ಹಾಲಪನುಡಳಂತೆ ಗೈದನ್ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಭೂಂ. ಪ್ರಬ್ರಿಂದಿನಿಂ ಪಟ್ಟಿಯ ದುಕೂಲನುಂ ಬಿಟ್ಟು ಓದ ಬಟ್ಟಿಯಂ ತೊಟ್ಟಳ್ಳಿದ ಬಾಲೆ, ಮಧ್ರಾಂದ್ರ, ಸಂಭನೆ, ತಪಸ್ತ್ರೀಜದಿಂ ಮುಂದೆ ನಿಂದಿಸಿಯನಂ ಸ್ತೋಡಿ, ಕೆಚ್ಚ ಸೆರ್ವಿಗೊತ್ತಿ, ನಾರುಡೆಗಳಂ ತೆಗೆದೆತ್ತು ತೊಡಲರಿಯದೆಯೆ ಕೆಮ್ಮನಿರೆ, ಇತ್ತು ತಾರೆಂದ ಪತಿಗೆ ನೀಡಿದಳಂ, ತಾನರಿಯದುದರಿಂದ ತುಡಿಸಿ ಮನ್ನಿ ಪ್ರದೆಂದು ಕಣ್ಣಿಂಗಿತದಿ ಬೇಡಿ.

ತುಡಿಸುತ್ತಿರೆ ರಘುಕುಲೀಶಂ ಸತಿಗೆ ನಾರಾಡೆಗಳಂ, ಕಂಡ ಕೌಸಲೀಗುಕ್ಕೆ ದುಕ್ಕಮಳ್ಳಾ, ಮೊಗಂ ಪ್ರದುಗಲಂಜಲಿಗೆ. ಮಂಥರೆ ಗೆಂಟರೋಳ್ ನಿಂದು ಸಂಕಟವನೀಕ್ಕಿ ಸಿದ್ರಾಳ್ ವಿಕಟ ಕಂಟಕಿತೆ!

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ಹೇಮಸುಂದರಿ ಸಂಧ್ಯೆ ತಾಂ ಮಿರುಪ ಕುಂಕುಮದೋಕುಳಿಯಸೆಂದಿಸಂದದೊಳಿ ಪೊನ್ನ ಬೇಕೋರ್ಕೆ ವಿಯಿಂ ಸಿಂಚನಂಗೈದಳಿನೆ ರಂಜಿಸಿಕ್ಕು, ಹೊಮ್ಮಿಂಜು ಇಬ್ಬಿದಂದದಿ ಇಬ್ಬುತ್ತಾ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗೆ ಒಹ ತುರು ಸಮೂಹದ ಖುರಂಗಳಿಂ ಕಣ್ಣಿಳಿಸುತ್ತೇದ್ರ ಗೋಧೂಳಿ. ಆ ಧೂಕಿಯಂ

೯೮೦

೯೯೦

೧೦೦

ಮೇರ್ದದಕ್ಕೆದುರಾಗಿ ಪರಿದುಳಂದಾ ಚೀರೆ

ಕಂಡೂಳಿ ಪ್ರೊನ್ಲನೊಂದಂ ಕಂಡಾ ಕೃಷೀವಲಂ,

ಬೀಸಾಯದಾಯಾಸದಿಂ ಬಳಲಿ ಗುಡಿಸಲ್ಲೀ

ತನ್ನ ರಿನೆಕ್ಟುಗಳೂಡನೆ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಿರು

ಪೂಲದೊಕ್ಕಲಿಗನೊವ್ರಸಚ್ಚಿರವಡುತ್ತೆ, ತನ್ನ

ತಲಯ ಹಲ್ಲಿನ ಹೊರೆಯನಿಖಿಲಿಂ ಹೆದ್ದಾ ರಿಯೆಡೆ,

ಸಿಂದನಾಲಿಸುತ್ತೆ ಶೈರಾಗ್ರಿಗ್ರಿ ಪೇರುಲಿಗೆ

ಮತ್ತೆ ಗೋಳಿಡುವಾಳಿಗ್ರಿಳಿಲಿಗೆ. ಸೋಡುತ್ತಿರಲು

ಕಣ್ಣಿ ವಿಳ್ಳತ್ತು ಭೋಂಕನೆಯೆ, ನಡೆಗೊಂಡುಮೋ

ಸಾಕ್ಕೆತ ಪತ್ತನಮೆನಲ್ಲೀ, ಹೆನ್ನಟ್ಟೆಯಂ

ತುಂಬಿ ತುಳ್ಳುತೆ ಬವರ ಸೋಚಿಗದ ಮೆದವಣಿಗೆ.

ರಥವೊಂದೆ ಪರಿದೊಳಿಡುತ್ತಿರುತ್ತದು ಬೆಂಬಡಿದು

ವಿಧವ ವರ್ಗದ ಮಂದಿ ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪರಿದ್ದರೂ,

ಪುಚರ್ಮ ಮರ್ದಿಂತೆ. ಕೆಲರೆದೆಬಡಿದ್ದ ಕೂಗಿದರ್ಹಿ

ಕಿಳ್ಳು ನವಿರಂ ಮುದಿಗಿದರಿ ಗೋಳಾಟಿದರ್ಹಿ ಕೆಲರ್ಹಿ.

ತೊಟ್ಟುಡುಗೆಯಂ ಪರಿದು ತತ್ತರಿಸಿದರ್ಹಿ ಕೆಲರ್ಹಿ.

ಹೊಡಿನೋಂದಿದರ್ಹಿ ಕೆಲರ್ಹಿ. ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಕೃಷೀವಲಂ

ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಸಮಾಧಿಯಂದೇಳ್ಳಿಸಿತೋಳಿ ಮರೆಯಾಯ್ತು

ಚಿತ್ರನೆಯದುನಾಗ್ರಾದುತ್ತಿರುತ್ತಿರುತ್ತಿಂ

ಪೂರಗಣಿ ಪರಿದು.

೪೮೦

ಮಂತ್ರಿ ಸುಮಂತ್ರಸಸಗಲ್ಲೀ

ರಥಮಂ, ರಥಮಂ ಸಿಂತೆಲಕ್ಕಿಂತು ಜಾರ್ದೊಡನೆ

ಶೇರೆರಿ ಕಾಡಿಗ್ರಿದುತ್ತಿರೆ, ದಶರಥ ಸ್ವಾಪಂ

ಪುರಜನಂ ಮತ್ತುಮಂತೆಪುರ ಸ್ತ್ರೀಜನಂ,

ಕಣ್ಣಿ ಕಾಗಾರಲದಿಂ ರೋದನ ಧಾರ್ವಾನದಿಂ

ರಥ ಚಕ್ರ ಮೇಣಿತ್ತಿರುಪುಟೋದೂ ತನುಂ

ಧೂಳಿಯಂ ಮೇಣ್ಣಿ ಚಕ್ರಚೆತ್ತುತ್ತಿಯುಮಂ ತವಿಸಿ,

ಹಿಂದೋಂದರ್ಹಿ, ಬೀಡಿ ಕೈ ನೀಡಿ. ಮುದಿಯರಸು

೪೯೦

ವಾಯುವೇಗದಿ ಪರಿಯುತಿದಾರ್ ರಥಭವಕೆ
ಜವಂಗುಂದಿ, ನಿಡುಸರದಿ ರಾಮನಂ ಕರೆದೊರಲು,
ರಥಭ ರಜಪಥವನೆವೆಯಿಕ್ಕೆ ದೀಕ್ಷೆ ಸುತೆ, ಕೇಳಾ,
ನಿಂದನಲ್ಲಿಯೆ ಕಂಡರಿಸಿದಂತೆ. ಸಿಟ್ಟಿಸಿರೆ
ನಟ್ಟಾಲಿ ಬೀಳಿಸಂ, ದೂಳ್ಟಪ್ಪೆಯುಂ ಹಾ ಕಣ್ಣಿ
ಮರರೆಯಾಯ್ತು. ಮರವಟ್ಟು ಬಿಳ್ಳಿನಾ ಕೋಸತೀಶಂ
ನಟ್ಟೆ ನಡುವೀದಿ ವಟ್ಟೆಯಲ್ಲ. ಕಾಸಲೆ ಕೂಡೆ
ಕಂಡೋಡಿ ವಿಡಿದೆತ್ತುಲಾ ಕೈಕೆಯಂ ಕಂಡು,
ಚೇರಿದನುರಿವ ಕೋಪಿ :

೪೫೦

“ ಒಳಿಸಾರದಿರ್, ಪಾಪಿ !
ಕಣ್ಣೊಲದೊಳಿರದೆ ಸಾಯಾ ! ತೊಲಗು ! ನೀನಿನ್ನೆನಗೆ
ಸತಿಯಲ್ಲ. ನಿನಗಾಂ ಪತಿಯಮಲ್ಲ. ತಪಣಣಂ
ಕೊಟ್ಟಿನಿದೂ ನೀರೆಳ್ಳು ಕೊಳಾ ! ” ಎನುತೆ ಮುಷ್ಟಿಯಿಂ
ಸೆಲದ ಧೂಳಿಯನೆತ್ತಿ ಬೇಸಿದನ್ .

೪೫೦

ದೊರೆಯಿಂತು

ಚಿತ್ತವೈಕಲ್ಯಾದಿಂ, ದುಃಖದಾಕಿನಿಯಿಂದೆ
ಪೂರ್ವುದೆದನೊಲ್ಲ, ಕಿಳ್ಟು ನವರಂ ಶರೀರಮಂ ಬ್ರಹ್ಮ
ವಸನಂಗಳಿಂ, ಜರಿಸೆ ಬಟ್ಟಿ ಬ್ರಿಂತರನಂತೆ,
ಕಾಸಲ್ಲಿ, ಲಕ್ಷ್ಯಿ ಇನ ತಾಯ್ವರಸಿ, ಸಾಸದಿಂ
ತಂದಳವನಂ ರಾಜಮಂದಿರಕೆ. ಶೂನ್ಯಮಂ
ಕಂಡು ಪಳ್ಳಿಯಸುತ್ತಿದ್ದನಂ ಸಜೀ ಗುರ್ಯಾಲ್ಕಿ
ಹೂರಳಿದನು ಮರುಳಮಂದವನಂದದಿ ನರಳ್ಳಿ
ಸುಯ್ಯಾ. ಕರೆದನು ರಾಮನಂ. ಕಂಡವರನೆಲ್ಲರಂ
ಒನಕಜಾವಲ್ಲಭಂ ಗೆತ್ತು, ತುಬ್ಬಿಗೆಳಿಸಿ,
ಮುನಾ ಸುಗ್ರೀ ಮಂಜದಿಂದುರುಳಿದನಾ ! ಕೈಕೆಯಂ
ಪಳಿದು, ಬಂಯಲಂ ನಿಟ್ಟಿ ಶಾಕೆ ಗಂಡವನಂತೆ
ಧೂಯೆಂಜಲಾಗುಳುತ್ತೆ, ವಿಕಲಮತಿ ದಶರಥಂ
ಕಡುಭಯಂಕರನಾದನತಿಸನ್ನಿ ಯೇರ್ಧಸೋಽಲಾ :

೪೫೧

ದವದ ದಳ್ಳುರಿ ದಹಿಸೆ ಬಿರುವೇ ಸಗೆಯ ಮಲೆಯ
ನೀರಕೂರಣ್ಣಮಂ, ಬೆಂಕಿಯ ಬೇಲಿ ಬಳಸಿ
ಬರೆ, ಕಿಚ್ಚು ಗೊಂಡಿಯ ನಡುವೆ ಸಿಲ್ಕು ದೊಂದಾನೆ
ಮುಪ್ಪೆ ಪಿಂಡೊಡಲಾರದೆ ಹಿಂಡುದಪ್ಪತ್ತೆ

ಫ್ರೋನ್ಕರಿಪುದೊರಲಿ. ದಾವಾಗ್ನಿ ಸುತ್ತಿಂದೊತ್ತಿ
ಮುತ್ತುವುದು, ತುತ್ತು ಗೊಳ್ಳಾತುರದಿ ಧಾವಿಸುವ

ಖಾಲಿ ನೆತ್ತರ್ಹಾನಾಲಗೆಯ ಸೇನೆಯಂತೆ. ಆ ೪೯೦

ಗಂಭೀರ ದಿಗ್ಗಂತಿ, ಶೈರಂದು ಗಾಂಭೀರ್ಯಮಂ,

ತೆರಳ ಚಂಚಲ ಚಿತ್ತದಿಂ ಜೀದಿವರಿಪುದಯ್

ದಸೆದೆಸೆಗೆ. ಬಟ್ಟಿದೊರದಿರೆ, ಕವಿದಪುರು ಪೋಗೆ
ಕಟ್ಟಾಸೆಗತ್ತಲೋರಲ್. ಮತ್ತೊಂದು ಮತ್ತೇಭಾದೊಲ್

ಭೇಮ ಧೂಮಸ್ತೋಮವರಿಬಂಜೆ ವಾಂಗಾರುಳಿ

ಮೇಲಾಪಯೆ, ಮಲೆಹೊಂದು ನುದಕರಿಗೆ ಕಾಳಿಗಂ

ಗೊಟ್ಟಿ ವಾರಾ ಮಲೆವಂತೆವೋಲ್. ಸಣಸಿ ಸೋಲ್ಲುಸಿರಾರಿ

ಬೀಳುತ್ತಿರೆ, ಹೊಗೆಯಾಸೆಯಂದುಗುವ ಮಿಂಚಿಂದೆ

ಸಮೆದ ನೊಸೆಯೀಟಿ ದಂತಗಳಂತೆ ಕೇಸುರಿಯ ೪೯೧

ಬಾಪುಲಾ ಕರಾರಿಗಳ್. ತಿಪಿಯೆ ವೈಜರ್ಯಮಂ,

ಮರಸೊಂದುಪುದು ವಾರಣಾ.—ಮೈವರೆದನಂತೆವೋಲ್.

ಸುತ್ತವಿರಿಯ ಸಂತಾಪದಗ್ಗ ವಸುಧಾಧಿಪಂ !

ಬೈಗುಗಪ್ಪಿ ಇಯುತಿಪಲತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ತನ್ನ

ರಾಧದ ಬೆಂಬಳಿವಿಡಿದು ಬರುತ್ತಿರ್ಲ ಪೌರರಂ

ಪಿಂತಿರುಗಿಮೆಂದು ಬೇಡಿದೊಡಮದನೆರ್ದೆ ಗೊಳಿದೆ

ಶೇರೊಡನೆ ಪರಿಯುತ್ತಿರಲವರಾಸೆಯಂಬಂತೆ

ಹಾದಿಗಡ್ಡಂ ಬಂದುದಾ ತಮಸೆ. ಮಸುಳ್ಳಿದು

ನಿಶಾಕೃತಿಯ ಮಸಿ ಸೂಸಿ ತೀರದ ವಸತ್ತೀಣಿ.

ಮಾಪ್ರೋಳಿಯೆ ಪೊಳೆಯೆದೆಯ ಕನ್ನಡಿಯೋಳಾಗಸದಿ

ಕಿಕ್ಕಿರಿದರಿಲ್. ಚುಕ್ಕಿಗಳ್ ಅದ್ವೋತಸುಕುಲಂ ೪೯೨ ಪ್ರಯ್ಯ

ವರಸಿ, ನಿತ್ಯಭ್ರಂತೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕಾಂಶಕೆಗೆ

೪೯೦

೪೯೧

ಶರಣಾಗೆ ಪೃಥಿವಿ, ಬೀದಂ ಬಿಟ್ಟನಾ ನದಿಯ
ತೆಪಡಲ್ಲಿ. ಮೂಡುಬಾಸಿನ ಕರೆಯೋಳುಹೆಣ್ಣು
ನಸುಗಳ್ಳಿನೆಂಬೊಳ್ಳು, ಮರಗಳಿಗಿ ಮಲಗಿಯುಂ
ಸಿನ್ನೆ ಯಾಳದೊಳ್ಳಿ ಬಿಡ್ಡಿರ ದಣಿದ ಮಂದಿ,
ಸದ್ದಿಲ್ಲದೆಯೆ ಶೇರನೇರಿ ನದಿಯಂ ಪಾಯ್ಯಿ
ದಾಂಟಿ, ಸಡೆದನು ರಾಮನಾ ಸ್ವೀಂದನಂ ಸಡಸೆ
ಮಂತ್ರಿ, ವಂಚಿತರಪ್ಪೋಲಯೋಧ್ಯಾಜನಂ.
ಒನಮುಲರ್ ತಂಬೆಲರ್ ಪೂರ್ವಿಸಿಲ್ ಪಕ್ಷಿಯುಲಿಗಳ್
ರಮನೀಯ ತಮಸೆಯಂ ಕಮನೀಯಮಪ್ಪಂತೆ
ಗೆಯ್ಯೆ, ನಿದ್ದೆಯಿನೆದ್ದ ಮಂದಿ ರಾಮನನರಸಿ
ಕಾಣದಿರೆ, ಹಂಬಲಿಸಿ ಹುಡುಕಿ, ರೂದಿಸುತ್ತಿರದೆ
ಹಿಂತಿರುಗಿದರ್, ನೀರರತ ಕಡಲಂತೆವೋಲಿದರ್
ಸಾಕೇತಪುರಿಗೆ.

೪೬೦

ನಾನಾ ವರ್ಣ ರಮನೀಯ
ದಿನದೇವಿ ತಾಂ ಬಾಲಾಕ್ ಕಲಶದೀಪಂ ಬಿಡಿದು
ಹೊತ್ತರೆಯ ಹೊಸ್ತಿಲಂ ದಾಂಟುತರೆ, ಸೇರ್ಯುದಾ
ಶೇರಯೋಧ್ಯೆಯ ನಾಡಿನೆಲ್ಲಿ ಯಂ. ಜನಕಚಿಗೆ
ಕಣಿದ್ದುಮಾಗೆ ಮರೆತುದು ಮನಂ ಕ್ಲೇಶಮಂ
ವನವಾಸದಾ :

ಕಣ್ಣಿ ಹೊದತ್ತಕಡೆ, ದಿಟ್ಟಿ
ಹೊಹನ್ನೆಗು ಹಬ್ಬಿ ಹತ್ತಿದ ಹಸರು ಗಣ್ಣಿ,
ಬಿತ್ತರದ ತೋಂಟಗಿರಿ, ಬಗೆಯಸೀಳ್ಳುಳಿಗೊಂಡು
ಜೆಲಪ್ಪಿಯ್ಯು. ಚುಳ್ಳುಳನೆ ಪರಿವ ಪರಿಕಾಲ ಳಿಡೆ,
ಬೆಳೆವುಲ್ಲಿ ನಡುವೆ, ವೋಳಕಾಲ್ ಮುಚ್ಚು ವನ್ನೆಗಂ
ನಿಂದಿದರ್ ಬೇಸಾಯಗಾರರಚ್ಚ ರಿವಡುತ್ತೆ
ದಿಟ್ಟಿಸಿರುತ್ತಿರೆ ಸಿರವನೆತ್ತಿ, ಪರಿದುದು ರಥಂ
ಹೇಮಲಪ್ಪಂ ರತ್ನ ಖಚಿತಂ, ಪ್ರಭಾತದಾ
ಸೇಸರ್ಗೆ ಪಡಿನೇಸರೊಲ್ ವೋಂಗದಿಗರ್ಭಳಂ

೫೦೦

ಕಾರಿ, ಮಂಜುತೆ ನೋಳ್ಷ ಕಣ್ಣಿಗೆ. ತೇಬಿಗಳ್ಳ ಕಟ್ಟವಾಯಿಯಿಂದೆ ಬೆಳ್ಳಿನ್ನಿರ್ಲಿಗೆ ಸೂಸಿ, ಮೈ ಬೆಮರಿ, ತಮ್ಮ ನೇಳಲಂ ತಾಮೇ ತುಳಿದು ಮುಂದೊಂದುತ್ತಿರೆ ಮಂಗಳಂಬಿತ್ತು ವೇದಶ್ರುತಿಯನುತ್ತರಿಸಿ;

೫೬೦

ತೆಂಕಣದೆಸಿಗೆ ತಿರುಗಿ ಗೋ ಸಮೂಹದ ತಷ್ಟದ ಗೋಮತಿಯ ದಾಂಬಿ; ಬಹಿಗಳ ಕೇಕಾಧ್ಯನಿಯ ಕೊಂಚೆಯಂಚೆಗಳುಲಿಯ ಸುಂದರ ಸ್ವಂದಿಕೆಯ ಹಿಂಡಿಕ್ಕು; ಮೈದೋರಿದುದು ಮುಂದೆ ಶೈವಲಂ ಲವಲೇಶಮಿರದ ನಿರ್ಜಲ ಸಲಿಲ ಸುರಧುನೀ ಶ್ರೀತಾಯಿಗದ ಗಂಗೆ: ವಿನ್ಯಾಪಾದಚ್ಯಾತೆಯ, ಶಂಕರ ಜಟಾಜಾಂಟ ವಿಗಳಿತೆಯ, ಸೀರುಲಿಯ ನೋರೆನಗಿಯ ಜಡವೋನಲ ತೆರೆನಡಿಯ, ಓರೊರ್ದೆ ಗಂಭೀರ ಫೋನದೋರೊರ್ದೆ ಛ್ಯಾರವ ರವದ ಗದ್ದದ ನದದ್ದಮ ಸಮುದ್ರಸ್ವಾಪ ಮಹಿಷಿಯಂ, ತೀರರುಹ ಫಲಪುಷ್ಟ ಸಂಕ್ಷಿ ಕಿಸಲಯ ರಮ್ಮೆ ಗುಲ್ಬ ತರುಪಂಕ್ತಿ ಮಾಲಾ ಜಹ್ನುಭಾತೆಯಂ ದಶಿ ಸಿದೋಜನೆ, ಶೇರಿಳಿದು ಮಣಿದರ್ಪೆ, ಪಣಿಗೆ ತಿಂಕಮಿಡಿ ಮಣ್ಣ! ದಣಿದಶ್ವಗಳೆ ಸೀರಂ ತೋರು, ಮೆಯ ತಿಕ್ಕು ವೀಯಿಸುತ್ತಿ, ಮರದಡಿ ನೇಳಲ್ಲಾ ತಣ್ಣಲೊಳ್ಳ ಕಟ್ಟಿ, ಪಸಿವುಲಳಂ ಕುಯ್ಯಿಡಕಿದನ್ ಮಂತ್ರಿ. ರಾಮನಿಂಗಳ ತರುವ ತಣ್ಣಳ್ಳಾ ಮಡಿಲೊಳಗೆ ಪವಡಿಸಿದನಾ ಸೀತೆಯಿಡೆಯೆ ಪಜ್ಜು ನ ನೆಲದ ಮೇಲೆ. ಕೇಳಾ ವಾರ್ತೆಯಂ ಶ್ರಂಗಿಬೇರಪುರ ನಾಮಧೇಯದ ಬೇಡರೂರಿಂಗರಸು ಗುಹಂ ಬಂದನಲ್ಲಿಗೆ ಮನೋರಮಾದದಿ ಪಿರಿಯತಿಧಿಯಂ ಸಕ್ಕರಿಸೆ. ಮುಡಿಯಿಕ್ಕು ರಾಘವನ ಚರಣದೆಡಿ ಕಾಣಿಕೆಯ ನೀಡಿದನು ತರತರದ ಪಣಿ ಳಂ, ಪೂಗಳಂ, ಮಾಂಸಾನ್ವ ಮಂ. ಭುಜಿಸಿ ಸರ್ವರುಂ

೫೭೦

ಪಾತ್ರಾ ಇಂ ನೋ ಮಂತ್ರಿ. ಕಾಣಿಕೆಯ ನೀಡಿದನು ತರತರದ ಪಣಿ ಳಂ, ಪೂಗಳಂ, ಮಾಂಸಾನ್ವ ಮಂ. ಭುಜಿಸಿ ಸರ್ವರುಂ

೫೯೦

ತಣಿಯುತ್ವ, ತೊರೆಯ ತೀರದ ತೀರೆಯ ತೊಡೆಮೇಲೆ
ಮಗ್ಗುಲಿಕ್ಕುತ್ತೇ, ಕಳೆದರಾ ರಾತ್ರಿಯಂ ಸುಖದ
ಸಿದ್ದಿಯಾಲಿ. ಮರುದಿನಂ ಕೋಕಿಲ ಭರದಾವ್ಯಜ
ಬಹಿರ್ ಕೇರಾ ಧ್ವನಿಗಳಿಂದನೆ ಮೊಗದೋರುತ್ತಿರೆ,
ರಥಂನಂದನೇಷ್ಟಿಯಂದದಿ, ಜಾತ್ಯ ವಿಯ ದಾಂಟಿ,
ಬಿರುಧರೂಡೆಯಂ ಗುಹಂ ತರಿಸಿದನು ನಾವೆಯಂ,
ಪುಲಿ ಚಿರತೆ ಜಿಂಕೆಯ ತೊವಲ್ ಪೂಲಿದುದಂ. ಸೀತೆ ಮೇಣಾ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರನೇರಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಸಿ, ತಾನೋಷ್ಮಾನೆಯಿ
ಸ್ವಿಯಮಂತ್ರಯೆಡಿಗೈದಿ, ಮೈದಡವಿ, ಸಂತ್ಯಾಸಿ,
ಚೇಡಿದನು ಸಾಕೇತಪುರಿಗೆ, ದಶರಥನಿಡಿಗೆ,
ಕೌಸಲೀ ಸುಮಿತ್ರಯರ್ ಕೃಕೆ ಪುರಜನರೆಡಿಗೆ,
ತಮ್ಮೊಳ್ಳೆಯಂ ಪೂತ್ತು ನಡೆವಂತೆ. ರಥವಾಚಿ
ರಾಮನಂ ಸೋಧುತಿರೆ ಪುಲ್ಲೇವನೇವಯಿಸಿ,
ನಡೆದನವರೆಡಿಗೆ. ಮೈ ಚಪ್ಪರಿಸಿ ಮುಂಡಾಡಿ
ನುಡಿಸಲಾ ಮೂಕಜಂತುಗಳುಮರಿತಂತೆವೋಲ್
ಕುಣಿದುವಯ್ ಕನೆದು, ಸಿರದ ಕೇಸರ ಚವರಿಯಂ
ಬೇಸಿ. ತಾನಾ ಗುಹನೆ ಪುಟ್ಟಿಸಗುತ್ತಿರೆ, ದೋಣಿ
ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ ರಾಮರಂ ಪೂತ್ತು ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ
ಸಂಪದಕ ಪೆರ್ಮೆ ಗೆಂಬಂತೆ ತೆಗೆಳ ಮೇಲೆ
ಕುಣಿಕುಣಿದು ತೇಲಿ ನಾಗಿತು, ಪಟಂ ಸಂತಸಕೆ
ಜೊಳ್ಳೇರಿತನೆ ವಾಯುಹತಿಗುಬಿರ್. ನೋಧುತಿರೆ
ಮಂತ್ರಿ ದಡದಲಿ ನಿಂತು, ಬರಬರುತೆ ಕಿರಿದಾಗಿ,
ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಿರೆಯಾದುದಾ ದೋಣಿ, ಸೂಸಿದ್ದ
ಕಣ್ಣಿಯ ಮಬಿರಂತಿ. ಬಿಕ್ಕು ಬಿಕ್ಕು ಲುತಳುತೆ
ತೇರೇರಿ ಬಂದನು ಅಯ್ದೇದ್ದೀಗಾ ಸಚಿವೋತ್ತಮಂ,
ಮಾಸಣಿದಂ ಮಾಸಣಾಕೆ ಚರಿಪ್ಪೊಂದು ಬೆಂತರದವೋಲ್.
ನಿರವ ಧಾರ್ಮಾನವಧೂ ಹೇ ಉರ್ಬಿಭಾ ದೇವಿ,
ಸೌಮಿತ್ರಯಧಾರಂಗಿ, ಹೇಳು ಸೀನೆಲ್ಲಿರ್ದೆ

೫೫೦

೫೫೧

೫೫೦

ಕಜೆದ ಕಡಲೋಲಯೋಧ್ವಾನಗರಿ ಮಸಗಿದಾ
 ಕಾರಂತಿ ದಿನದಂದು ? ನಿನ್ನದ್ವಾವಿನಾ ವೇದೈ
 ಒಗುಳ್ಳ ದಿಲ್ಲವೆ ತುಳ್ಳಿ ಸೇತ್ತುತತಪತ್ತದಿಂ ?
 ಹೆಣ್ಣನಂ ತಾನೆ ನೀಸಲ್ಲದೂರ್ಮಿಳೆಯಲ್ಲು :
 ವೆಕ್ಕಿಂಬ ತಪಕೆ ನೀರಿಂ ನಿರುಪಮಪ್ರತಿಮೆಯೋ !
 ಕಾಂತನೊಡನಿದುರ್ ಕಾಂತಾರ ವೈವಿಧ್ಯನುಂ
 ಸವಿನ, ಲಂಕೆಯೋಡುರ್ ಹದಿಬದೆಯ ಸಾಹಸದ
 ರಸಕೆ ಬಾಳಂ ಬೇಳ್ಳು, ದೇವ ಮಾನವ ಸಕಲ
 ಲೋಕ ಸಂಸ್ತುತಿಯ ಬೆಂಬಲದ ಸೀತೆಯ ತಪಕೆ
 ಮಗಿಲ್ ನಿನ್ನ ಅಶ್ವಾತಮಾ ದೀರ್ಘ ಮೌನವೃತ್ತಂ,
 ಮೂಕಸತಿ ಹೇ ಗೋಚರಾತೀತೇ ! ಕಲಾಗಿ
 ಬಿಳ್ಳದಲ್ಲಿಯ ಶಿಕ್ಕೆ ಗಿರ್ದತ್ತಚೇತನದ
 ರಕ್ಷೆ : ನೀನುಸಿರಳಂದುಮರೆಂಡಿಯೋಲಂತೆ
 ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬರಿಸವಾಶಂಕೆಯ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ
 ಭೀತಿ ಖಿನ್ನ ತೆಹತಾಶತೆಗಳ್ಳಿನ್ನರಿ ಸದುವ
 ತಪಮಿದುರ್ವೋಡಯಿದಿದುರ್ ನೆನೆಯಲದೆ ಮಹಾ
 ವೃತಮಪ್ಪು ದಿತರ ಚೇವರಿಗೆ.—ಸೌಮಿತ್ರ ತಾಂ
 ನಿನ್ನ ನುಮತಿಯಸಣ್ಣ ಸೊಡನಡವಿಗ್ಗೆದಲ್ಲೇ ಹೇಳಾ
 ಬೇಡಿದನೆ ? ಭಾತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ಸಂಭ್ರಮಾಧಿಕ್ಷಾದೊಳಾ
 ಪ್ರೀತಿಯಂ ಬೇಳ್ಳುಳ್ಳುದಂ ತಾಂ ಮರೆಯನಲ್ಲೇ ?
 ಮರೆಯನೆಂದುಂ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮುಂ ! ಹೇಳ್ಣ ನೇನೆಂ,
 ಹೇಳಾ, ಬನಕೆ ನಡಿವಂದು ? ಹೇಳ್ಣ ಲಂತಯ್ಯ ಮಂತ್ರಮಂ,
 ತನ್ನ ಪತಿ ಗುರುತಪಕೆ ದೀಕ್ಷೆಯಿತ್ತದನವಳಾ,
 ಸತಿ ಶಿರೋಮಣಿ, ಉತ್ತರಿ ಖಾದೇವಿ ? ಪತ್ರಾಣೇಶ
 ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ ರಾಮು ಸೀತೆಯರೊಡನಯೋಧ್ಯೆಯಂ
 ಚಿಟ್ಟಂದುತೊಟ್ಟು, ಸರಯೂನದಿಯ ತೀರದೊಳಾ
 ಪರಾಕುಟೆಯಂ ರಚಿಸಿ, ಚಿರ ತಪಸ್ಸನಿಯಾಗಿ
 ಕಟ್ಟಿದಳಾ ಚಿತ್ತಪೋಮಂಗಳದ ರಕ್ಷೆಯಂ
 ವೈಧಿಲಿಗೆ ರಾಮಂಗ ಮೇಣಾ ತನ್ನ ನಿಯ ದೇವನಿಗೆ !

೫೬೦

೫೬೦

೫೬೦

ಭರತವಾತೆ

ప్రేయసియ రూప మోహజ్ఞాలీయోళా చుదిదు
బెందు, మేరణ, ప్రియపుత్రవాతస్త్లు మధువిన్సోళా
ముఖుగి మందా సృష్టిన్నాదవతి విషముకేగి
సేగెదుదయు భీషణముకేత్తు ! నడురాత్రియోళా
సజ్జియిం సేగెదెఖ్ము, కణ్ణుజ్ఞదెయు కాయ్యు
కుళిత్తిర్చు శాసల్యేయం, కైకి బాచెనుతే,
కుముకి తొడియేరిసుకి, ఒగిదప్పి ముక్కిముకే,
నగితొడిగిదనా. కొడి, తొలగు తొలగిందొరల
తల్లిదనా, రామనం కూగి గోళాది. ‘కరే
కైకెయిం’ ఎనలాచే బరే, బిసిదనా మోగి
మోది పరివాణమం. శూన్యమనే ఏడిచేసి
బోళ్ళిసిదనా లల్లిగైయుతే కుమారనా
ముద్దువేసరం మేల్లనుజ్ఞ రిసి. బేళగాగి
సేసర్చేతరే, నందిసందాణతియినిత్తు
మూదలిసిదనా గురు వసిష్ట నం. కొగిదనా
పేసరిం సుమంత్రసు. పేళే బరలిల్లేందు,
కపిసిదనా సఫరం నీచవాక్యంగళిం
బాయ్యి బందంతేపోల్లా. బయలునంగళదల్లి
కందనం కండంతే కైచాచి కారే కారేదు,
తడిదరం బడిదిక్కై, మున్ను గ్గు తొడిమోది
దుముకిదనా, కుట్టిముదినాళిత్తురద కేళ్ళు,
మేయ్యిల్లు కీలుళ్ళువంతి, హాహా రవం
నేరేద పెళ్ళిందు గొరలుగళిందమోమ్ముంగ

१०

90

ಪ್ರೇರಪೂರ್ವಿಕೃವಂತೆ. ಮಹಿಳ್ಳಿರಸಿ, ತೈಲಂಬಳಿದು,
ಸತ್ತ್ರಾರಗುವೇರುಗಳಿಗೊಳ್ಳುದ್ದರ್ಶನಾವರಿಸಿ,
ಸೆಗಹಿ ಮಲಗಿಸಿದರಾ ಮಾನಸಚ್ಚರವೇದರ್ ನಂ
ಪ್ರಜರ್ಗಿಂಜಿನ ಮೂಳ್ಫಿಗಳ್ಳ ವಸುಧೀಶನಂ
ಹಂಸಹೃದಯದ ಶೋಲ ತಲ್ಪದಲಿ.

ರಾಮನಂ

ಗಂಗೆಯೆಡೆ ಬೀಳೊಳ್ಳಂಡು ಬಂದಾ ಸುಮಂತ್ರನಾ
ಕಂಡನೀ ಶೇಇಜನೀಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ರಾಜೀಂದ್ರನಂ.

೧೦

ಕಣ್ಣ ತೊಯ್ಯು ಕರಪುಟಾಂಚಲಿಯೆತ್ತಿ ನಿಂದಾ
ಸುಮಂತ್ರನಂ ಗುರುತಿಸಲಾಗುರದಾ ಪ್ರಧಿವಿಪತಿ
ಹಂಕುಗಣೀಂ ದಿಟ್ಟಿಸಿದರ್ನು ಕವಾಕ್ಷಿ ಇಂಗಲ್,
ನಿಜಿರ್ವವವನೆ ನಿಶ್ಚಲಂ. ಹೇಳಲಾಟಿಸಲ್

ಮಂತ್ರಿ ರಘುರಾಮ ಸಂದೇಶಮಂ, ಮೌನದಿಂ
ಕೇಳ್ಳಿನು ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯೋಲ್. ಕೇಳುತಾಲಿಸುತ್ತೆ
ಶೈಲೇಕದಶನಿಯ ಹೊಯಿ ಗುರುತಿದನ್ ಮಂಜದಿಂ
ಸೆಲಕೆ. ಹೋ ಎಂದೊದರುತ್ತಿರ್ದ ಸ್ತ್ರೀಒನಂ
ತೋಳ್ಳಿರಿಡಂ ಸೆಗಹಿ ಪಕ್ಷಯಿಗಿರಲಾ ಗೋಳಿ
ಪತ್ತನ ಸಮಸ್ತಮಾಬಾಲ ವ್ಯಾದಿಸೆ ವೆರಸಿ
ಕಡೆದುದ್ದೈ ಹೋದನ ಸಮುದ್ರವ್ವಂ. ಹೇಳಿತ್ತಿ
ಮಲಗಿಸಿದರರಸನಂ ಕಾಸಲೆ ಸುವಿಶ್ರಯರ್.

೧೦

ತವಿಸಿದರ್ ಮುಂಚ್ಚಿಯಂ ಶಿಶಿರೋಪಚಾರದಿಂ.
ಸಂತವಿಟ್ಟರ್ ವಾಮದೇವನ್ ವಸಿವಾರ್ದಿ
ಗುರುವರರ್, ತಮ್ಮಾಡಿತಕೆ ತಾವೆ ದುಃಖಿಸುತ್ತೆ.
ಗುರುವರೀಣ್ಣರ ಸುಧಿಗೆ ದೊರೆಯೆದೆಯಳಲ್ ವೆಂಕೆ
ನೊಧ್ಯಾಡಿಸುತ್ತುಕ್ಕಿದು, ಶೈಕ್ಷಣೆಯೆ ತಡೆಗೊಂಡ
ಹೊಳೆಯುಕ್ಕಿ ದಡಗಳಂ ಮುಂಚ್ಚಿ ಕೊಜ್ಜ್ಚಿ ವ ತೆರದಿ,
ರಾಜೀಂದ್ರನಾತ್ಯಮಂ ಲಿದ್ರಲಿದ್ರಂಗ್ರೀವ
ರಭಸದಿಂ. ಬಳಿಯಿರ್ದರಂ ಬಡಿದು ಬಿಡಿಟ್ಟು,

೧೧೦

ಕೈಗಾರುಮೆಟುಕದಿರೆ, ಸಿಟ್ಟೆ ಸೀಕರಿಸುರಿಯೆ,
ತನ್ನ ಕಣ್ಣಂ ತಾನೆ ಕಿಳ್ತುನಮಮಾ, ಭೀತಿ
ಬಡಿಯಲ್ಲೇ ನೋಳ್ಷರ್ಗೆ ! ಕೂಗಿದನ್ ಕೈಕೆಯಂ
ಬೈಬ್ರಿರಿದು. ನೇಣವಸಯ ನೈತ್ತರಂ ನೋರಿದ್ರ
ಕಣ್ಣಂ ದಂ ಕೈಲಾಂತು, ಸುಟ್ಟಿದೊರ್ಹ್ನ್ನಿ, ಕನಲ್ಲು :
“ ದೇಶ ಕೋಸಲವಿದೆಕೊ ಕರತಳಾಮಲಕಮೆನೆ
ಕಣ್ಣೀ ಇಸುತ್ತಿದೆ. ನನ್ನ ರಾಮನನೆನೆಗೆ ಕುಡಾ
ನಯುನಾಭಿರಾಮನಂ ! ಕಣ್ಣೀ ಏಫನಂ ನೋಡಿ
ತೊರೆವೆನಸುವಂ, ಪ್ರಿಯತಮಾ ಹಿತಾಚಿನಿ, ಕೈಕೆ !—

ಪಾಠ ಕಣ್ಣಿ ಇವೆ ಕಾರಣಂ, ನಿನ್ನ ರೂಪಲ್ಲು,
ರಾಣಿ ! ಈಗೆಲ್ಲಿ ಹೇಳಾ ನಿನ್ನ ರೂಪವಾಪಂ ?—
ಓ ಅಂಥತಾಪನ, ನಿನ್ನ ಕೆಂದನಂ, ಸೀರ್ ಕುಡಿವ
ಕೋಳ್ಳಿಗಂಗೆತ್ತು, ಕಣ್ಣಿ ರಿಯದೂ ಕಳ್ತಲೊಳ್ಳ,
ಶಬ್ದವೇಧೀ ಧನುಏದ್ವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠೇಯಿಂ

ಕೊಂದುದಕೆ, ವಿಧಿ ನನಗೆ ವಿಧಿಸಿದೀ ಶಾಪಮಂ ಕಾಣ !

ಕಾಣ !—ಇದೇನ್ ಶಾಂತಿ ತುಂಬತಿಹುದೆನ್ನಾ ತ್ವಮಂ ?

ಮತ್ತಿದೇನ್ ಕಾಂತಿ ? ಅ ! ಬೆಳಕೆ, ನೀಂ ಕಣ್ಣಕಿಡಲ್

ಕಣ್ಣಿರೆಯಲ್ಲೆ ? (ಕರುಡಿನ ಮಹಿಮೆ ಚರುಡಂಗೆ

ಗೋಚರಂ !) ಏಂ ದಿವ್ಯದರ್ಶನಂ ! ಓ ರಾಮ,

ಇದಕೆ ನೀನಡವಿಗೊಲಿದುದೆ ? ಈಗಳರೆನಯ್

ಕ್ರತುಪುರುಷನಂದಿತ್ತ ಸಂದೇಶದಧರ್ಮಮಂ !

ನನ್ನ ಮಗನಾಡುದಕೆ ನಿನಗಿದೊ ನಮಸ್ಕಾರಂ !

ಧನ್ಯನಾದೆನ್, ದೇವ ! ” ಓಡಿದಳ್ ಸರವಿಯಲೂ

ಗೂನಿ ಮಂಥರೆಯೋವರ್ ಇಂ ವಿಕೃತಿಗೆತ್ತಣಂ

ಬೀಭತ್ಸ ಭೀತಿ ? ಕೈಕೆಯ ಕುಬೆ ತನ್ನಿಡೆಗೆ

ಬರ್ವನಿತರೊಳ್ಳ ಬಂದುದ್ದೆ ಮೃತ್ಯು ದಶರಥಗೆ,

ವಿಕೃತಿಯಿದರೊಳ್ಳ ಪ್ರಕೃತಿಯೊರ್ ಜೆಲ್ಪು ಬರ್ವಂತೆ.

ತೊರೆಯುರುಳ್ಳನ್ ಧರೆಗೆ !

೬೦

೨೦

ಅತ್ತ ಕೇಕಯವರದಿ,

ಮಾತುಲ ಗೃಹದಿ, ಲಲಿತಸುಖದ ನಿಧಾರತಿಯ

ತೋಳಿತ್ತದೆಯ ತಳೈಯೋಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ವಚ್ಚದೊಳ್ಳ

೮೦

ಪಟ್ಟದ ಭರತದೇವಂ ದುಃಸ್ವಪ್ಣಿತಿಯಿಂ

ಬೆಳ್ಳಿ ಬೆಳ್ಳಿಸೆದ್ದು ಸೋಡಿದನಾಃ ನಡುರಾತ್ರಿ

ತಾರಾಖಚಿತ ನೀಲಿಮೆಯಸುಷ್ಟು ನಿಂದತ್ತು

ನೀರವಂ. ತತ್ತಜಿಸಿ ಸೋಡುತ್ತಿರ್ದಿರ್ಫಂತೆ

ಪಚ್ಚಿಸುತ್ತರಲೊಂದು ಬಾನಾ ಪಟದೊಳ್ಳರಿದಾರಿದು

ಕರ್ಬಿತ್ತರಕೆ ಬೆಂಕೆಗೆರೆಯ ಚಿತ್ತತ್ವರಮಂ

ಮೆತ್ತಿಬರೆರಮನೆಯ ಕತ್ತಲೆಯೋಳ್ಳ ಹುದುಗಿರ್ಫ

ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ತ್ತು ಸೆಳಳಂ, ಚವಂ ಜವದಿಂದೆ

ಮರೆಯಾಯ್ತು ಮುಖಗಿ. ನಿಡುಸುಯ್ಯಾ ಶತ್ರುಪ್ಣು ನಂ

೯೦

ಕರೆದೆಳ್ಳಿ ರಿಸಿ ಭರತಸೋರೆದನಾ ಕನಸಸಿಂತುಃ

“ ಬೆಳ್ಳಿಸವನೇಸೆಂಬೆ, ಸೋಡಧನೆ; ಕಂಪಿಸಿದೆ

ತನು, ಸೆನೆಯ ಕಂಡ ರಕ್ಕಸ ಗಸಸದಂ. ಬಿಪ್ಪೆ

ತೋದಲುತ್ತಿದೆ. ಬೆಮರುಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಕದಡಿದೊಲಂತೆ

ಘೂರ್ಣಿಸಿದೆ ಬುದ್ದಿ. ಕಂಪಳಕಾತ್ತ ಕುದಿಯುತ್ತಿದೆ:

ತಿಳಿಯದಾವುದೊ ನಾಡು. ಸೇಸರಿಳಿದಿದೆ. ಕಪ್ಪು

ಕವಿಯುತ್ತಿದೆ. ನಿಜಂತೆ ನಿಶ್ಚಲತೆ ನೀರವತೆಗ್ಳಾ

ಮೃಗೊಂಡವೋಲ್ ಬೈಗಿಸಂಬರಕ್ಕೆ ದುರಾಗಿ

ಪೆರ್ಫಿಟ್ಟಿಸೊಂದು ಕೋಡಿನ ಬಂಡೆ ನಿಂದತ್ತು

ದುಶ್ಯಕುನದಂತೆ. ನಾನೋವ್ರಸೆಯ ಪರದೇಶಿ

ನಡೆದಿರಲ್ಪ್ಯಾ ಗಿರಿಯ ಕಣಿವೆಯೋಳ್ಳ, ಪೇಳ್ಳನೇ೦,

ಕವಿಗೆ ಬಂದುದು ಗೊಳ್ಳು ನೀಳ್ಳನಿ, ವಿಪತ್ತೆಲ್ಲಮುಂ

ಸರೆದು ವೋರೆದುದೆನೆ ಮಸಿದ ಕಡಲ ಕಡೆಹದಾ

ಹೇರಾಳ ಘೋಷದಲ್ಲಿ. ಬಿರುಗಾಳಿಗರಳಿಯೆಲೆ

ನಡುಗುವಂದದೆ ನಡುಗಿ ನಾನಿರದೆ ಸೋಡುತ್ತಿರೆ,

ಬಾನ್ನೋಡಿಗೆದುರಿನಾ ಕಲ್ಲೋಡಿನಗ್ರದೊಳ್ಳ

೧೦೦

ಕಂಡುದೊಂದಾಳ್ತುನಂ, ಮೆಯೋಂಡ ಗೋಳಿಂಬ
ತರದಿ. ತರಿಗಣ್ಣಾಗಿ ಸ್ನೇಹುತ್ತಿರೆ, ಗುರುತಿಸಿದೆನ್ನೂ
ಪಿತನನಾ ಮಸಿಯ ಚಿತ್ತಾರದೊಳ್ಳಾ, ತಲೆಗೆದರಿ
ಕೊಳೆಮೆಯೋಳಿದ್ರ್ವನಂ. ಬೆಟ್ಟೆ ಮದಿಗೋಽದಿಂದ
ಹಾರಿ ಧುಮುಕಿದನು ತಳ್ಳುಲೊಳಿದ್ರ್ವ ಹೇಸಿಗೆಯ
ಮದುನಿಸೋಳ್ಳಾ, ತಲೆಕೆಳಗೆ! ಸ್ನೇಹುತ್ತಿದ್ರ್ವನೇ ಹೊರತು
ನೆರವೀಯಲಾರದಳುತ್ತಿದ್ರ್ವನತಿದೂರದಾ

೧೧೦

ತೀರದಲ್ಲಿ ನಿಂತು: ಶೈಲಿದನವನ್ ದುರ್ಘಾಲದ
ಜಲಧಿಯಲಿ. ಮತ್ತೊ ಕಂಡೆನ್ ಬೊಗಸೆಗ್ಗೆಯಲ್ಲಿ
ತೈಲಮಂ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ರ್ವದನ್ನಲ್ಲದೇನೆಂಬೆ, ಕೇಳಾ,
ತಿಂದನ್ ತಿಲಾನ್ನ ಮಂ ಮುಖುಮುಖುಗುತ್ತೋಯೋಳ್ಳಾ.
ಕಡಲೊಣಿತುಮರಿದನ್ ಚಂದ್ರನಂಬರದಿಂದೆ
ನೆಲಕೆ. ಕವಿದುದು ಕತ್ತಲೆಯ ಕುರುಡದೆತ್ತತ್ತಲುಂ
ಮುತ್ತಿ. ಪಾತಾಳಕ್ಕೆ ಭೂಮಿ ಬೀಳ್ಪುಂತಾಯ್ಯು.
ಪ್ರಲಯಾಗ್ನಿ ಪೂತ್ತಿ ಲೋಕಂ ದಹಿಸುತ್ತಿರೆ, ತಂದೆ
ಕಾಲಾಯಸಾಸನದೊಳಸಿತ ವಸನವನಾಂತು,
ರಕ್ತವಣಿದ ಪುಷ್ಟವೂಲೆಯಂ ಧರಿಸಿ, ಮೇಣಾ
ಕೆಂಗಂಧಮಂ ಪೂಸಿ, ಹಿಂದಃಮುಂದಾಗುತ್ತೆ
ಕಳ್ಳಿಯನಡರಿ ತೆಂಕಮೊಗವಾಗಿ ಪೂರ್ಗಾತಿದ್ರ್ವನ್.
ರಾಕ್ಷಸಸ್ತ್ರೀಯೋವ ಖಾತನಂ ಪಿಡಿದೆಳಿದು

೧೧೦

ಕಿಲಕಿಲನೆ ನಕ್ಕು, ಕರ್ನೋಗದೆಯೆ ಪಲ್ಲಂ
ಬೆಳ್ಳಸೆಯೆ ಚಿಲಿವ ಫೋರಕೆ ಬೆದರಿ, ಗದಗದಿಸಿ
ನಗೆದೆದ್ದನೊಡೆಯುತಾ ದುಸ್ಪುಪ್ಪ ಮಂ !”

ಸೋದರಗೆ

ಗಂಟಲೊಣಿತು ಕೇಳುತಾ ಸ್ವಪ್ನಪೃತ್ಯಾಂತಮಂ.
ಸಂಕಟಾಶಂಕೆಗಳ ಸೂಜಿಮೊನೆಮೇಲಿರುಳಾ
ಕಳೆದುದೆ ತಡಂ, ಮಾತುಲಂಗೆ ಬಗೆಗುದಿಹಮಂ
ಪೇಳಾವ ಸಂತ್ಯೇಕೆಗುಂ ಹೃದಯಮೊಪ್ಪದಿರೆ,

೧೧೦

ಶೇಜಿಗಳನೇದು, ಪರಿವಾರಮಂ ಸಿಂದಿಕ್ಕೆ,
ಮಂಜಿದರಯೋಧ್ಯಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಭರತನು
ಶತ್ರುಷ್ಣ ನುಂ. ಸುದಾಮಾ ನದಿಯನ್ತಹಿರಿಸಿ,
ಹಾಲಿನೀ ನದಿಯನೇಲಾಧಾನ ಪಲ್ಲಿಯೆಡೆ
ದಾಂಟಿ, ಸಿಂತಿಕ್ಕೆದರ್ದು ಬಹು ಸಂಭ್ರಿ ನದಿಗಳಂ
ಗಿರಿಗಳಂ ಗಾರುಮನಗರಂಗಳಂ, ವನಗಳಂ
ಮೇಳರಣ್ಣಂಗಳಂ, ಪಗಲೇಳುಮಿರುಳುಮೇಳು
ಕಳಿದು, ದಿಕ್ಕುಟ್ಟದ ದೂರದೊಳಯೋಧ್ಯಾ ಪುರದ
ಮೇಘ ಜಂಬಿತ ಸೌಧಗೋಽಪೂರಂಗಳ ಪಂಕ್ತಿ
ಸಾರ್ಥಾತ ಸುಂದರಾರುಣ ಹೇಮಕಾನ್ತಿಯೋಳ
ಮಿರುಮಿರುಗಿ ಕರೆದು ಕಾಣ್ಣನೈ ಗಂ. ಕಟವಾಯ
ನೋರಿಯ ಜೆಲ್ಲಿ ; ಬೆಮರಿಂದೆ ಕೂಡಲೊಡಲಿಂಗಂಟಿ,
ಮೇಯ ತೊಯ್ದು ತೊಟ್ಟಿದಲ್ ; ಹೊಟ್ಟೆ ನೆಲಮಂ ಕೀಸಿವೊಲ್
ಮೆರೆಯೆ ಹಯಗತಿ ರಯಂ ; ಮಣಿವೊನಲ್ ಪರಿವಂತೆ
ದಾರಿ ಧಾವಿಸೆ ಪಡಿಮೋಗಂ, ಏಂಜಿದುವ್ಯ ಶೇಜಿ.

ವಾರುವಂಗಳ ಖಾರಪುಟದ್ವನಿ, ಸಮೀರಣಂ
ಕಿವಿವೋಗುವ ರಭಸೆಂ, ನಿರಂತರೋಚಾಭ್ರಾ ಸದಿಂ
ತಿದಿಯೋತ್ತಿದಂತೇದುತ್ತಿರ್ದಳ್ಳಿಗಳ ರವಂ
ಕಿರಿದಾಗೆ, ಕುರಿತು ಶತ್ರುಷ್ಣ ನಂ : “ ಸೋದರನೆ,
ಅರಳಿದೆ ಜಗನ್ನ ಯನ್ನಮಾಡೊಡಂ, ಮನುಸಗರಿ
ಮೂಗುವಟ್ಟಿದೆ ನಿದ್ದೆ ಯೋಳಗದ್ದವೋಲ್ ! ಜನದ
ಕೋಲಾಹಲಂ, ಗೀತ ವಾದ್ಯ ಮಧುರಸ್ವನಂ,
ಕೇಳಿದಿಹುದಿನಿತು ಬಳಿಸಾಡೋ ಡಂ. ಮೇಳಾಗರು
ಜಂದನಂಗಳ ಧೂಪಧೂಮದಾಮೇಂದಮುಂ
ಮೂಗಿಂಗೆ ಸಲಂಪನೀಯದಿಹುದಿತ್ತಣ್ಣಿ
ತಾನೆಂದಿಸಂದದೊಳಿ ತೀಡುತಿಹುದಾಡೊಡಂ
ಮೆಲ್ಲು ಸಿರಾಗಳಿ. ಕೊಗಿಲೆ ಗಳಿಗಳುಲಿಯಲ್ಲಮಾ
ಪುರೋದಾಷಾನತರುಗಳಲಿ. ಪೂಗಳ್ ಮೋಗಂಜೋಲ್ಲು
ಒಳಿಂಗಳಿಂದ ಅಂತರಿಸಿ ಪುರಾತನ ಮಾರ್ಪಾತ್ರಿ

೧೪೦

೧೫೦

೧೬೦

ತೂಗುತಿವೆ ಬಾಡಿ. ಪಾಕ್ಷಿನೇಯಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ
ನಿಜನಂ, ನಿಶ್ಚಲಂ, ನಿರವಂ, ನಿಜೀವ
ಸಸ್ತೇಜವೀ ಮಹಾನಗರಿ. ನೋಡದೋ, ಅಲ್ಲಿ,
ವೈಜಯಂತಿಯ ಪೆಸರ ಪೆಬಾರ್ಗಿಲೀಜೆಯೋಳ್ಳು /
ತೂನ್ನುವಾದಂತಿಕುದು ಪಿತ್ತದೇವ ಮಂದಿರಂ.
ಪೂಜ್ಞ ಪಿತ್ಯದೇವತೆಗಳಿಗೆ ವಂದನಂ ಗೆಯ್ಯು
ಪುರದೋಳಗೆ ಹೋಗುವಂ ಬಾ' ಎನ್ನತ್ತುವರ್ಜಂ
ವೇರಸಿ ಭರತಂ ಪೂಕ್ಕನಾ ದೇವನಿಲಯಮಂ,
ತುಣಂಕೆ ಗುರುಭಕ್ತಿ.

ಪೂಕ್ಕುದೆ ತಡಂ, ಬೆಕ್ಕ ಸಂ
ಒಡಂತೆಪೋಳ್ಳ, ನಿಂದರಾಲಿಂಫರುಂ, ನಮ್ಮು
ಮುಂದಕೆಯೆಳ್ಳಿಕ್ಕಿದ್ದಾ ದಿಟ್ಟಿ. ವಿಗ್ರಹಗ್ಯಹದಿ
ಕೀರ್ತಿಶೇಷ ದಿನೇಶ ವಂಶದ ಸ್ವಪಾಲರಾ
ಪ್ರತಿಮೇಗಳೊಡನೆ ತುತ್ತತುದಿಮೂರ್ತಿ ತಾನಾಗಿ
ವೇರೆದುದೂ ದಶರಥ ಪ್ರತಿಮೆ! ಓರೊಫರಂ
ವೋಗಂ ಸೋಧಿದರ್, ಸೋಧರರ್, ಮಾತುದೋರದಾ
ಭೀತಿ ಸಂಶಯ ದಗ್ಗ ಯ್ಯಾದಯ ಸಂದಿಗ್ಗಿತೆಯ
ವೌನಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ. ಬೆದರಿದರ್, ತಾಮಿಫರುಂ
ತಮ್ಮದೇಯೋಳಿರ್ಣಂಜಿಕೆಯ ಮೂಕತೆಗೆ ಸುಧಿಯು
ನಾಲಗೆಯನೀಯೆ. ನಿಡುಸುಯ್ಯಾತ್ತಿ ತಿರುಗಿದರ್ ;
ಕುದುರೆಗಳನೇರಿದರ್; ವಾಫೆ ರಾಫೆಯ ಬಲದಿ
ವಾಯು ವೇಗವ ಮೀದು ಪೂಕ್ಕರತಿ ತವಕದೋಳ್ಳು
ಪೋಳಲ ಪೆಬಾರ್ಗಿಲಂ : ಗುಡಿಸದಿವ ಬೀದಿಗಳ್ಳು.
ಮುಂಜ್ಞದಿವೆ ಮನಮನೆಯ ಬಾಗಿಲ್ಲಿಳುಂ, ಪೆಣಂ
ಬಾಯ್ಯಾಟ್ಯಪ್ಪೋಲಂತೆ, ಬದುಕಿಫ ಚಿಕ್ಕೆಯನೆ
ನೀಗಿ. ರಂಗೋಲಿಗಳ ಕುರುಹಿಲ್ಲ; ಪೂಸತಳಿರ್
ತೋರಣಾದ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ. ಕೇಳಿಸದು ಗುಡಿಗಳಲ್ಲ
ಗಂಬಿದನಿ. ಪರಿಮಳದ್ವಯಗಳ ಕಂಪಿಲ್ಲ.

೧೧೦

೧೧೦

ಮಂದಿಯ ಚಲನೆಯಿಲ್ಲ : ಹಾಸು ಹಂಪೆಯ ಹೊಕ್ಕು

ಕನ್ನಡಿಗರಂತಾದರ್ದೈ ಕುದಿವೆದೆಯ ಭರತನುಂ

ಶತ್ರುಘ್ನನುಂ! ದಾರ್ಜನದ ಮಂಕು ಕವಂತಿದರ್

ಪತ್ತನದ ಪೆದಾರ್ಥಗಳಲಿರದ ಪರಿದೋಡಿ

ತಂದೆಯರಮನೆಯಂ ಪ್ರಪೇಶಿಸಲ್ಲ, ಮೈದೊಂದುದ್ದೈ

ಶಾಸ್ಯತಾ ವ್ಯಾಘ್ರವದನಂ, ದಂಷ್ಟುಮಯಮನಲ್ಲ

ಚಿಮು ವಿಕೆಟಹಾಸ್ಯೋಗ್ರ, ಭೀಕರಂ.

೧೯೦

ತಲ್ಲಣಿಸಿ,

ತನ್ನ ತಾಯರಮನೆಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನನುಂ ಕಳಿಪಿ,

ಭರತನೈದಿದನೊಡನೆ ಬನಿಸಿ ಕೃಕೆಯ ರತ್ನನ

ಮಂದಿರಕೆ. ಪಾಳ್ಕುನೆಯ ತೆರದಿನಸೆದಳ್ಳಾ ಮಾತೆ,

ನಿಂಫನೆ, ನಿರಾಭರಣೆ, ನಿಶ್ಚಲೆ, ರವಿಷ್ಠಿನೆ.

ವ್ಯಾಧಿತಿಮಿರ ಪರಿವೃತೀಯನಳ್ಳಿಬದನೀಕ್ಕಿ ಸುತೆ

ಬದರದೆಯ ಕಂದನಮ್ಮನ ಕಾಲಮೇಲುರುಳಿದನ್ನಾ.

೨೦೦

ಬೆಸಗೊಂಡನಯ್ಯನೆಲ್ಲಿದನೆಮ್ಮು ಪೋಳಿಗೇರಿಂ

ಕೇಡಡಸಿತರಮನೆಯಿದೇಕೆ ಸಿರಿಗೆಟ್ಟುಂತೆ

ಕಂದಿಯುದು ? ನಿನ್ನ ರವಿದೇಕೆ ದುಶ್ಯ ಕಾನವುಂ

ಸಾರುತಿದೆ ?—ಕಂದನಬ್ರೀಗಮಂ ಕಂಡಬ್ರೀ

ಸುಡಿಗೆಟ್ಟುವ್ಯೋಲಳುತ್ಸಂತೆ ಸುತನಸೆತ್ತಿದಳ್ಳಾ ;

ಮತ್ತೆ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದಳ್ಳಾ ; ಮತ್ತೆ ಮುಂಡಾಡಿದಳ್ಳಾ ;

ಸೋಡಿದಳ್ಳಾ ಪುಜ್ಜೀರ್ಧರಂತೆವ್ಯೋಲ್. ಬೆಕ್ಕುಸದಿ

ಬಿಟ್ಟಾಲಿಯಾಗಿ ಭರತನಿರೆ, ಗದ್ದ ದಕಂತೆ ತಾಯ್ :

“ಮನ್ನಿ ಸೆನ್ನುನ್ನಾ ಮಗನೆ; ಪಾಪಿಯೆನ್ !” “ಮಾಣಾ, ತಾಯ್,

ಮಾಣಾತ್ಮಕಿನಿಂದೆಯನ್ನಾ. ನಿನ್ನ ಪ್ರಗ್ರಂಥ ಪಡಯೆ

೨೧೦

ಪಾಪಮನಿತ್ತೀಂ ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ ? ಮೇಲಿನಿಸಗಡೇಂ

ಸೇಗಿರಿಯನೀಂ ? ” “ದಿವಂಗತ ದಶರಥ ಕುವಾರ,

ವನವಾಸಿ ರಘುರಾಮ ಹೃದಯಜಂದ್ರ, ಚಕೋರ,

ಪತ್ತಳಿಂದಿ ನೀಜಳನ್ನೇ ಇಕೆ ಪೂಗಳಿದಪೆ ? ಕೇಳಾ,

ಕೇದನೆಸಿದೆ ಬೇಡಿ. ವರವೆನ್ನ ಭಾಗಕ್ಕೆ
ಶಾಪವಾದುದೈ, ಕಂದ. ಮುಂದುಗಾಣದೆ ತಂದನ್ನೆ
ತಂದೆಗಪನ್ಯತ್ವವಂ! ಮೇಣರಣ್ಯಕ್ಕಷಟ್ಟಿದೆನ್
ಕೌಸಲೀಯ ಕಂದನ. ಕಟ್ಟಿದೆನ್ ಶುತ್ತಿಗೆಗೆ ಸಂ
ತಿರಹೊರೆಯೆಯನೆನ್ನ ಕಂದನ ಕುಂದಕಚ್ಚೆ!

ಪುತ್ರಾಭ್ಯಾದಯ ವೋಹದ ತಮಸ್ಸು ತೀವರ್
ಲೋಭ ಹೈಶಾಚಿಗೀ ಪಿರಿಯ ಬಲಿಯಹೆಂದು
ಮನ್ನನ ಮಾನರಿಯಲಾರದೆ ಹೋಡೆ. ಹಾಳಾದೆ!
ನಿನ್ನ ಬಾಳಿನ ಪಾಲ್ಗೆ ವಿಷವಾದೆ! ರವಿಕುಲದ
ಜಂದನಸ್ತ್ರೀವಸಕೆ ದಾವಾಗ್ನಿಯಾದೆ! ಹಾ,
ಲೋಕನಿಂದೆಯ ತೋರುಬೆರಳಿಗೆ, ಕರುಣೆ ವತ್ಸ,
ಹೇನು ಗುರಿಯಾದೆ!” ಸಂ

ಕಾರ್ಯಾದಲ ಬರುಗಾಳಿಗುರೆ
ಬೇರದುರಿ ತಲೆದಿರುಗಿ ತೂಗಿತೋನೆಯುತ್ತಿರ್ದು
ಸುಲೀವಸೆಯ ಪೆರ್ಕುರಕೆ ಸಿಡಿಲು ಬಿಡಂತ ಆ
ಪಿತ್ಯಮರಣವಾರ್ತೆಗ್ರಬುನ ವನವಾಸದಾ
ಸುದಿ ಸಂಪುಟಿಸೆ ನೆಲಕ್ಕುರುಳ್ಳಿದು ಕೂಡೆ
ಹಡೆದೊಡಲಿನಡಿಗೆ ಭರತನ ಕರುಣಮುವಿಗ್ರಹಂ.
ಕುಳಿರೆಲರಿಗನುಕಂಪಿಸುವ ಲತೆಯವೋಲ್‌ ಕೈಕೆಯುಂ
ನನ್ನ ನಡುಗಿ, ಕಂದನಂ ಸೆಗಹಿ ಮೈಸೋಂಕಿನಲಿ
ಕುಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂತೃಪ್ತಿಸುತ್ತಿದಳ್: “ಮಾನಿ,
ಸಾತ್ವತ ಸರಳಜೀವಿ, ನಿಂದಿತರಿವೆಯೆನ್ನ ಈ

ಹೃದಯಮಂ? ತಾಯಿಯೋಲ್ಕಿಗೆ ಮಗನ ಮೇಲ್ಕೆಗೀಂ
ಬಯಕೆ ಬೇರುಂಟಿ? ನಿಂದಾಧಿಕಾರಾ ಬಯಕೆಗೀಂ
ಪರತು ಕಣ್ಣೋನೋಳದೆ ಧರ್ಮಕೈ? ಕೇಳಾ, ಕೌಸಲ್ಯ
ಪಡೆದಂಗಿ ನಿಂದಿಲ್ಲದಂದು ಪಟ್ಟಂಗಟ್ಟಿ
ಹೊಂಜಿ ಹವಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಂ ನಿಂದ್ರೂಲುಮೆ ದಾದಿ
ಕೇಳ್ಣು ಬಂದರುಹಿದಳ್. ಮರಿದುಂಬಿಸುತ್ತಿನಗೆ

೨೭೦

೨೯೦

೩೪೦

ತಿಳುಹಿದಳುಪಾಯಮಂ : ಮದುವೆ ನಿಲ್ಲುಂದೆನಗೆ
ರಾಜೀಂದ್ರಸಿತ್ ವರಗಳನೊಡ್ಡಿ ತಡೆಯಲ್ಲೇ
ಪಟ್ಟಾಘಿಷೇಕಮಂ, ದೂರದೂರಿಂದೆ ನೀಂ
ಒರ್ಜಂಬರಂ. ಅ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಂತಾದುದಯ್
ದುವಾರ ದುಜ್ಞೀರ್ಯಾಯ ದುರ್ವಿಧಿಯ ಲೀಲೆಯಂ.

ಕಂದ, ನಿನ್ನದೆಯನಾಂ ಬಲ್ಲಿ ನಾಡೊಡಮೆನ್ನ
ತಾಯ್ಯಾಧುರ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಾ ತಿಕ್ತ ಕರ್ತವ್ಯಮಂ
ಮಾತ್ಸೀಂತುಷಿರಲಿ ? ದೊರೆಯಿಸಿತ್ತ ವರಗಳಿಂ

ನಿನಗೆ ರಾಘ್ಯದ ಪಟ್ಟಿ ದಧಿಕಾರವಿರುವುದಂ
ಶೋರೆಯೆ ನಿನಗಲ್ಲದೆನಗದೇನಿದೆ ಪಸುಗೆನಾಳಿ ?—

ಬದಿಗ್ರ್ಯಾದ ಹದನಕಿನ್ ರೋದಿಸಿದರೇನ್, ಮಗುವೆ ?

ಕಡೆಗಲ್ಲರೈದುವೆಡಂಗ್ರೀದಿದನ್ ಮುದಿಯರಸು, ಹಾ
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ ನಾಮವಾತ್ರವನೆ ಒಪಿಸುತ್ತೆ,
ಮರರು ಕೃಕೆಯ ಕುವರಸಂ. ಧಾಮನಾದೊಡಂ

ನಡೆದನಡವಿಗೆ ಪಿತನ ವಾಕ್ಯಪರಿಪಾಲನೆಗೆ

ಪದಿನಾಲ್ಯಾ ಬರಿಸಂಬರಂ. ಸೇಲವರಾಜಕಂ.

ಸೀನ್ಸ್ಲಿದಿನಾತ್ಮಾರ್ ಸುಭಸಮೂರ್ತಿಗಳಿಹರ್

ಪ್ರಜಾಭ್ಯಾದಯ ಕಾಂಕ್ಷಿಗಳ್ ಕೋಸಲಕೆ ? ”

“ನಿಲ್ ! ನಿಲ್ !

೨೯೦

ಕೂಲೆಗ್ಯಾಯದಿರ್, ತಾಯೆ, ಹಾಲಾಡಿದೆಯೋಳೆಯೆ

ಹಾಲಾಹಲವನುಗುಳಿ ! ” ಎನುತ್ತಬ್ಜೀಯಿಂ ಸಾದುರ್

ದೂರಕ್ಕೆ “ ಪತ್ತಂದೆ ಕೊರಳಂ ಮುರಿಯಡೇಕೆ

ಕಾಯ್ದು ನೀನೀವೋಳ್ತುಬರೆಗಂ ? ಕುವಾರಸಂ

ಪಡೆದುಂ ನಿನಗೆ ಬಂಜಿತನವೊದವಿದಂತಾಯ್ತು,

ಪೇಳಾ, ಭರತಮಾತೆ ? ನಿನಗನ್ನನೆ ರಘೂದ್ವಿಷಂ ?

ರಾಮಸಂ, ದಶರಥಪಾತ್ರಣಸಂ, ಕಾನನಕೆ

ಸೂಂಕಿ, ವ್ಯಾಧವ್ಯ ದಿವಮಂ ಪಡೆದೆ ನೀನಲ್ತೆ,

ಧರೆಗೆ ಮೇಣಿಮಗನಾಧತ್ವಮಂ ?—ಬದುಕೆನಗೆ

೨೯೦

ಸಾವಿಗೆಂತೆ ಅಣ್ಣದೇವನನುಳಿದು; ಪಾಳ್ಳಮಣ್ಣು ಈ
ಕೇಳ್ಳಾ ಸೆಲದ ಸಿರಿ! ತೀರ್ಥಯ್ಯಾಸುಸಿರನೆಂತುಂ ಸೆಡಂ
ನುಗುಳಿಸುವುದಸದಳಂ: ಪರಿಯಣ್ಣನಂ ಮರಳಿಚ್ಚ
ಕರಿದು ತಂದಪೆನಡವಿಲಿಯಂ. ಬರಲೊಷ್ಟು ಪ್ಪದಿರೆ,
ತಾಯಾತ್ಯಾದೊಳಿಂಗೆ ಹೊಣೆ ಕಂದಸದರಿಂದೆ
ರಾಮಸೇವಯೋಳಿದು ನೀ೧೦ ಗ್ರೇದ ಕುಕೃತಮಂ
ತನಸುವೆನು, ಕೇಳ್ಳಾ, ವಿಪಿನಾಶ್ರಮದ ಶಪ್ರೋಬೀವನದ
ಸುಕೃತ ತೀರ್ಥದಲಿ! ”

೨೨೦

ಎನುತ್ತಲ್ಲಿಂ ಒಗುಪ್ಪೆಯಿಂ
ಪೂರಮಡುವ ತನುಜನಂ ಬಂದರೆಗೆ ಶಾಲ್ಯಾಡಿದು
ಬಾಜಿ ತಬ್ಬಿದ್ದು ವೊಳಕಾಲಾರಿ! ದೀನಾಸ್ಯೇ,
ಸುತ ತಿರಶ್ವಾರ ಕೆಟು ಶೂಲದಾಘಾತದಿಂ
ಬಿರಿದೆಯ ರಾಣಿ, ಮೇಣಾಶ್ರಮಲನ ಕಪೋಲೆ ತಾಂ
ವೋಗನೆತ್ತು ಮಗನ ಮೋಗಮು ಕರುಣಾದೈಸ್ವದಿಂ
ಸೋಽಡಿ ಗೋಳಾಡಿದಳ್ಳಾ, ಬಿನ್ನಹಕೆ ಬಾಯ್ ಬಂದ
ತೆರಿದ: “ಕೈಬಿಡಿರೆನ್ನೋ, ಮಗನೆ, ಕೆಟ್ಟಳೆನ್ನೆ !
ಜಗವೆ ಕೈಬಿಟ್ಟಳೆನ್ನೆ ! ಸೂಂಕು ಸರಕಕೆ; ಸಹಿಸಿ
ಬಹೆನೊ ಕೇಡಂ ತವಿಸಿ; ಸೂಂಕದಿಯೊ ಶಾಸ್ವತೆಗೆ !
ಹೂಲಿಗೆ ಹೂಲಿ ಮಡಿಯಲ್ಲುತ್ತು; (ಕೊಲಿಗೆ ಕೊಲಿ ಪಡಿಯಲ್ಲುತ್ತು;
ಸೋಽವು ಸೋಽವಿಗೆ ಸಾವುಮಲ್ಲುತ್ತ.) ನಾಂ ಗೈದುದನೆ
ನೀ೧೦ ಗ್ರೇದರೇಂ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪಿನಿಂದೊಪ್ಪಮಂ
ಪೋದುವುದೆ? ಶಾಲ್ಯಾಡಿದು ಬೇಡುತ್ತಿಹೆಸಿದೊ, ಕಂದ.
ಬಂದಪೆನ್ನ ಕರೆದೊಯೋ ನಿನ್ನ ಶೂಡೆನ್ನ ನುಂ
ತುಂಗಡು ನುಂಗೆ. ನಡೆದಪೆನೊ ನೀನೆಂದಂತೆಪೋಲ್
ನ್ನಾಲ್ಲಿ ಕೈಬಿಡಿದಲಿ ! ಕೇಳ್ಳಾ, ಕೈಕೆಗಿನ್ನ
ಬಾಯಿಲ್ಲೊ ! ಕಲಾ ಕೈಕೆಯಂ ನುಡಿಸಿದಾ
ರಾಮನಡಿ ಸೋಂಕಿಗುಂ ಕಿಡದೆನ್ನ ಕಲಾತನಂ !
ಕೈಬಿಡದೆ ಕಾಪಿದೆನ್ನೋ ”

೨೩೦

೨೪೦

ತನ್ನ ದಿಗೆ ಮುದಿಚಾಚಿ

ಕೆಡೆದಂಬೆಯಂ ಕರಗಿ ಕಂಬಸಿಗರೆದು ಸುಯು

ಬಾಗಿ ಬಿಗಿಯಪ್ಪಿದುದು, ಒನ್ನಿ ರಸವಶೆಯಾಗೆ,

ಭರತಕ್ಕ ಮಾ ಕಲ್ಪತರು ಮೃದು ಬಾಹುಶಾಖೆ.

ಬಗೆಯ ಮೈಲಿಗೆ ಮರುಗುವದೆಯ ಕುದಿಬೇಸೆಯಿಂ

೫೦

ಮದಿಯಪ್ಪದೇ ಖಸೋರದಿರ್, ಕೈಕೆ. ಕೇಡುಂಟಿ ಹೇಳಿ

ತಿರೆಯೊಳ್ಳಿಗಿಂಬಾದ ರಾಮನುಷಣ ತಾಯೆ ?

ಕಣ್ಣಿಡದಿರಂಜದಿರ್. ವಾಸಿಗುದಾ ರಮಿಹುದ್ದೀ

ಸ್ವಷ್ಟಿಯ ಮಹಡ್ ಪ್ರ್ಯಾಪ ರಜನೆಯೊಳ್ಳಿ, ಕೇಳಿ, ತಾಯಿ :

ಬೆರಳಿಂಜದ ಕೊರೆಹ್ಲಿನೆಯ ನಿಂಡಿವ ಹಿಂಸೆಗೆ ಶಂತಿ ತಾಂ

ಬೀಣೆಯಿಂಜರವೀಯುವಂತೆ, ನೀನುಗುರಾಗಲಾ

ಮೈಣಿಕ ವಿಧಿಯ ಕೃಗೆ, ಪೂಣ್ಯದತ್ತಿಪಾಯುತ್ತ ಹೇಳಿ

ಭಗವದ್ ರಸಧಿಯಾಯುತ್ತ ರಾವಾಯಣ ಬೃಹದ್ಗೀತೇ !

ನಂಜಕೆ ೬

ಅಗ್ನಿಯಾತ್ರೆ

ಶ್ರೀ ನದಿಯ ಸಲಿಲದಲ್ಲಿ ವಿಂದು, ಹೊಸ ಹಾಲ್ಯಾಡಿಯ
ನಾರುಡೆಯನುಟ್ಟು, ಮುನ್ನೇ ಸರೆಳಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ
ಹಕ್ಕೆಯಿಂಚರದದವಿ ಪಟ್ಟಿಯೋಳ್ಳ ದಿನದಿನಂ
ಬಂದೆನಗೆ ದರ್ಶನವನ್ನೀವ, ಓ ಕವಿತುಷಿಯೆ,
ಮುದಿಮುಣೀದು ಮೋಳಕಾಳೂರಿ ಬೋಗಸೆಗ್ಗೈಯಿಂದೆ
ಕುಸುಮಾಂಜಲಿಗಳಂ ನಿವೇದಿಸುವೆನಡಿಗುಡಿಗೆ:
ರಸಮಂತ್ರ, ತೀರ್ಥಮಂ ಶಳಿ ಕಮಂಡಲುವಿಂದೆ
ಕವಿಕುಮಾರನ ಮತಿಗೆ ಕೃಪೆದೋರಿ, ಕವಿಗುರುವೆ,
ಕೃತವೇಳ್ಳ ಚಿತ್ತಕ್ಕೆ ಚಮತ್ವಾರಮಂ ನೀಡಿ.

ಕೇಳು ಭರತಂ ಬಂದುದಂ, ಮಂಧರೆಯ ಮನಂ
ಕೇಗಿ ಕುಣಿದುದು, ಹೀಲಿಗರಿಗೆದರಿ. ಪರ್ಯೈಯಿಂ,
ತಾಂ ಸೆಗಳ್ಳು ಪಾಯದಿಂ ತನ್ನ ವಗೆ ದೊರೆತನಂ
ದೊರೆಪುದೆಂಬುತ್ತವಕೆ ನಗೆನಿರಿಯ ವಿಕೃತಿಯಿಂ
ಮೋಗಗೂಬೆ ವಿಕಟಪೂಗಿರಿ, ಸಂಭ್ರಮಾತುರದಿ
ಭರುತ್ತಿರ್ಳಾ ಕುಬ್ಜಿ ತನ್ನೊ ಡತಿಯರಮನಗೆ.
ಕಥಯೆಲ್ಲಮಂ ಕೇಳು ಕೋಪಾಗ್ನಿ ರಾಪಾಗಿ
ಪರಿದರ್ಶ ಶತ್ರುಘ್ನಾನಂ ಬಟ್ಟಿಯೋಳ್ಳ ಕಂಡು
ಬೆಸಗೆಂಡಳಿದವಿಜ್ಞಂ ದಿಲದಿಂ ಬಳಿಗೆ
ತೊಡೆಯೇರಲಾಹಾಪ್ನಿಸುವ ತರಗು ಲತೆಯಂತೆ:

“ ಭರತನೆಲ್ಲಿದರನ್ನು ? ” “ ರಾಮನೆಲ್ಲಿದನೆಲ್ಲಿ
ಲಾಂ ? ಮತ್ತೆ ಹೇಳೆಲ್ಲಿಗಟ್ಟಿದೆ ದೇವ
ಸೀತೆಯಂ ? ನೀಚೆ, ಹೇಳೆಕಯ್ಯಾನಂ ಕೊನ್ನೆ ?
ಪೇಳ್ಳ, ಪೇಳ್ಳ, ಏಕೆ ರವಿಕುಲದ ಸುಖಮಂ ತಿನ್ನೆ,

೧೦

೨೦

ಮೃತ್ಯುಸ್ವರೂಪಿ, ಓ ಶುನಷಿ? ಭೂಕಂಪಮೇನೆ
ಮನುಸಗರಿಯಂ ಮಣಿಗೂಡಿಸಿದೆ, ಪಾತಕಿಯೆ!
ನಿನಗುವಾ ಗತಿಯಪ್ಪದೇನ್ನಿ ಉದಿದೆಕೊ ಕಾಲ್! ”
ಎನುತ್ತೆನುತ್ತಿ ಕಾಳಹಸ್ತದಿನವಳ ಕುಬಿಲತೆಯ
ಕೇಶಹಸ್ತವನಿಖ್ಯಾ ಕಲ್ಲೀಲಕೆ ಕುಕ್ಕಿದನ್,
ಮೆಯ್ ಹಸ್ಯಿಯಲಕ್ಷ್ಯದನ್, ಗೂನ್ ಬಿರಿಯಲ್ಯೈಕ್ಷ್ಯದನ್,
ಮಂಧರೆಯ ಕರ್ಕಾಶದ ಜೀಕ್ಷ್ಯಾತಿಕ್ರಿಕಜದಿಂ
ಭರತ ಜನಸ್ವಿಮ ಮಾನಸಿಲೆ ಘಫರಿಸುವಂತೆ.

೯೦

ಅಳಿವಗೆಯನುಳಿದೊಳ್ಳಿಸೇಗೂಂಡಳಂ ಹೆತ್ತುಳಂ
ಸಂತವಿಟ್ಟಿಲ್ಲಂದೆ ಪಿರಿಯಬೈಯಂ ಕಾಣ್
ಕಾಶರದಿ ಬರುತೆ, ಭರತಂ ಕೇಳ್ಳಿಸೆದೆಮರುಗಿದನ್,
ತನ್ನ ಪೆಸರಂ ಕೂಗಿ ಕರೆದೊರಲ ಜೀರಿಡುವ
ಮಂಧರೆಯ ನೀಳ್ಳಿಗೋಳ್ಳಿನಿಗೆ, ಕೇಳ್ಳಿದೆ ತಡಂ
ಕರುಳುರಿದುದೆದೆ ಕೊರೆದುದಯ್ ಕರುಣೆ ಭರತಂಗೆ:
ಹೆತ್ತು ತಾಯಿ ರ್ಯಾಡಿಯೊಲುಮೆವೆತ್ತು, ಕೂಸಿಂದೆ
ಕೌವಾರದಸ್ಸೆಗಂ, ಕಟ್ಟಿ ತನ್ನಳ್ಳಿರೆಯ
ತೊಟ್ಟಿಲನದರೂಳಿಟ್ಟು ಜೋಗುಳಿದುಲಿಗೆ ತೂಗಿ,
ನಿಜ್ಞ ಮುಂ ಸಾಕಿ ಬೆಚ್ಚಿಗೆ ಸಲಹಿದಾಕೆಯಾ
ಮಂಧರೆಯ ನೀಳ್ಳಿಗೋಳ್ಳಿನಿಯ ಕೇಳ್ಳಿದೆ ತಡಂ
ಕರುಳುರಿದುದೆದೆ ಕೊರೆದುದಯ್ ಕರುಣೆ ಭರತಂಗೆ!
ಬೇಂಟೊನಾಯ್ ಹಿಡಿಯೆ, ಮರಿಯೊರಲೆ, ತಾಯೆಕ್ಕುಲಂ
ರೊದ್ದುವೇಗದಿ ಗಜರಿ ನುಗುರ್ವೋಲ್ಯೈತಂದು
ಕಂಡನಾ ಗೂನಿಯಂ ಒಡಿವ ಶತ್ರುಷ್ಣನಂ.
ಕಂಡೊಡನೆ, ನೆನಹು ಮರುಕೊಳಿಸಿ, ಗುರಿ ಬೇರಾಯ್ತು
ಕನಲಿಕೆಗೆ. ಕರುಣೆ ಸೆಡೆತುದು ಕಹಿಯಸೆಡಗೊಂಡ
ನಾಲಗೆಯವೋಲ್ರೋ. “ ಅಯ್ಯೋ ದಮ್ಮಯ್ಯು, ಬಾರಣ್ಣಯ್ಯು,
ರಕ್ಷಿಸೋ! ” ಎನುತ್ತಿ, ತನ್ನಂ ಮರೆನುಗಲ್ಲೋಽಿ
ಕೈಸೀಡಿ ಬರುತಿರ್ಫಳಂ ಆ ಪ್ರೇಮರಾಹುವಂ

೯೦

೯೦

ತೊಲಗಿಸುತ್ತು ಶ್ರುಗದ್ದಿದಿಂದ ಭರತಸೂರ್ಯಂ
 “ತೊಲಗೆಲೆ ಕುರುಪು, ಈ, ತೊಲಗು ಕಳೆಬ್ಬಿಲದಿಂದ
 ತೊಲಗಾಚೆ, ವಾಪಿ! ಒಳಿಸಾರದಿರಾ; ಸ್ಲಿಲಿದಿರಾ!
 ಅಯ್ಯೋ ಸಂಬುವನೆನಿಂತುಟೀಯೊಲ್ಲೆ ಪ್ರತಿನೀಳಿ
 ಹಗೆಯ ಸಂಜೀವ ಹಾವು ಹೆಡೆಯತ್ತು ಹೂರಹೂಮ್ಮೆ
 ಕಚ್ಚಿ ತೆಂಬುದನಯ್ಯೋ? ನಿನ್ನೊಳಿಂದಿನವರಿಗೆ
 ಎಕ್ಕುತ್ತಿಯಂ ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿಂದೇಕೆ ಪಲ್ಲಿ ಇದು
 ನಿಂದವೋಲಿದೆ ಕುರುಪತೆಯ ಪ್ಯಾಶಾಚಿಕತೆ
 ಕರ್ಕರ ಕಮೆನಲ್? ದಿಟ್ಟಂ, /ಮನಸಿಗಲ್ಲದೆ ವಿಕೃತಿ
 ಬಾಯ್ಯಪ್ರಕೃತಿಗಂಟಿ?/ ಪೆತ್ತುವಳಸಣುವುವೇಲ್
 ರಾಣಿಸುತ್ತಿಂದಿಗೆಯು ಕದ್ದಿದ ತನ್ನ ಕಣಿಳನೆ
 ಕೆತ್ತಿಸೆವನಂತೆ ನಾಂ, ಮಂಧರ, ಬಿಸುಟ್ಟಿಸೆದೂ
 ನಿನ್ನ ಸೆಂದೆಂದಿಗುಂ. ಒಲಮುಂ ತಿರಸ್ಯಾರಿಸಿ
 ಪ್ರೌರಮಟ್ಟಿ, ತಾವರೆಯೆದೆರ್ಗೆ ರಾಯೆ ಗುರುಪ್ಯೇರಿ
 ತಾನೆಂತುಪ್ಪಂತೆ, ಕೇಳಾ, ರಾಮಾನಂ ಜಸುಟೆದೆರ್ಗೆ
 ಭರತನಹಿತಂ.—ನಿಲಾ, ಪ್ರೌಯ್ಯಾದಿರಾ, ಸೋದರನೆ.
 ಹೆಸ್ಹೋ ಲೆಗೆ ಪೇಸುಪ್ಪಂ ಹಿರಿಯಾಳ್ಳಿ ನದರಿಂದೆಯುಂ
 ಬಿಡು ಕೋಪಮುಂ. /ನಾಯ್ಯ ಒಡಿದಾದು ಕಚ್ಚಿ ದಾ
 ಗಾಯ ಗುಣಮುಪ್ಪದೇಂ?/ ದೊಡ್ಡ ಮ್ಮೆ ಸಂಡಿಗೆ ಬಾ! ”

೨೦

ಎನ್ನತೆ ತಮ್ಮಂಬಿರಸು ಪಿಂದಿರಾಗಿ ನೋಡದೆಯೆ
 ನಡೆದನಲ್ಲಿಂದೆ. ಮಂಧರೆ ಗುಂಡು ಬಡಿದಂತೆ
 ಕೆಡೆದಳವಸ್ತಿಯಲಿ: ರವಿಯಾಕರ್ವಣಿಯನುಳಿಯೆ,
 ನಿಷ್ಣಿಸ್ತೇಮಂಗಿಟ್ಟು, ಬಟ್ಟಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಿ,
 ತತ್ತುರಿಸಿ, ನೀಲ ಶೊಸ್ಸುಕ್ಕುರುಳುರುಳುವಿಳೆಯಂತೆ,
 ಭರತನಳ್ಳಿರೆಯೊಂದೆ ಪಿರಿಯ ನೆಮಾಗ್ನಿದರ್ಶ
 ಕುಬಿಯಾತ್ಮಂ ತಳಂಗೆಬ್ಬಿರುಣುದು; ಮತ್ತೆ
 ಪ್ರಾಣಿವೃದಿಯಾಯ್ತು, ಬೂದಿಯಾಯ್ತು ಖ್ಯಾಯೋಲುಇದುಇದು,
 ಭರತನಾಗ್ರಹ ಗ್ರಹದ ಫಾಂತಕ್ಕೆ!

ಓ ಪತ್ತಿತೆ,

ಓ ಕುಚ್ಚಿ, ಓ ಮಂಭರೆಯೆ ವರುಗುವೆನ್ನ ನಿನಗೆ
ಕವಿ ಸಹಜ ಕರುತ್ತೇವುಂ. ಲೋಕಕ್ಕೂರ್ಥ ಮಂದಾಯನ್ತೆ
ಪದದಲನ ರೋಷದಾವಾಗ್ನಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾಗಿ
ಬಿಳ್ಳಿ ನಿನಾನ್ನ ಭಸ್ತುರಾಶಿಯಂ ತೈಳಿನ್ವದಿದೂ
ಕಣ್ಣಿಂಗೆ ಕಾವ್ಯಮಹಿಮಾ ಸಿಂಧುತೀರ್ಥಕ್ಕೆ !
ಕಂಸಸರಮನೆಗಾಗಿ ಪರಿಮಳದ್ವಾಪ್ಯಮಂ
ಪೂರ್ತು ಪೌರಮಟ್ಟಿರ್ದ ಕುಪ್ಪಿಕೆಗೆ ದೇವಕಿಯ
ಮಗನ ಸ್ವೇಂಂಕಿಂದ ಸೀರಿಚೆಲ್ಪು ದೊರೆಕೆಂಡಂತೆ,
ಕಾವ್ಯಕರುಣಾರಸದ ಉರುಯ ಹರಿಯ ಗಿರಿಯ
ಕರಪದ್ರು ಜುಂಬನಕೆ ಸಿನ್ನ ಕೀಳ್ಪರಿಬಳಿದು
ಮತ್ತೆ ಹೃದಯದ ಲಸದ್ವೂಪಂ ಮೆರೆಯದೂದು ?

ತನಾನ್ನ ಪುರುಷಾರ್ಥಕಿನಾನ್ನ ವ ಸಂಪದಕೆ
ಮೇಣ್ಣ ಸುಖಕೆ ಆ ಗೂನಿ ಹೇಳ್ಣಿ ಖುಪದೇಶಮಂ
ಕೈಕೆಗೆ ? ಒನಿಸಿದಂದನಿಂ ಹೆಡರ ಜೆಲ್ಲಿನೊಳಿ
ತನ್ನ ಚೆಲ್ಲುಂ ಕಂಡೊಲಿದು, ಹೆಡರ ಸೊಗದೊಳಿಯೆ
ತನ್ನ ಸೊಬಗಂ ಕಂಡುಮುಂಡುಮಿರ್ದಾ ಡಾಸಿ
ನಜ್ಜಿ ಸೊಡತಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಮೆಚ್ಚಿ ನಾಕೆಯ ಶಿಶುಗೆ
ತೊಳ್ಳುಗೆಯ್ಯೆಯ ಹೆಕ್ಕಿಗೊಳ್ಳನೆಸಗುವೆನೆಂದು
ಕಚ್ಚ ಮಂ ಕೈಕೊಂಡೊಡೇಂ ಸಾನ್ನಾರ್ಥದೊಇವಮಂ
ಕಾಣ್ಣಿರಾರಾಕೆಯ ಪರಾರ್ಥತೆಯ ಶದಿಯಲ್ಲ ?

ಮಾಂಡವಿಯ ಮನದನ್ನ ನಾ ಶ್ರುತಕ್ಕೀರ್ತಿಯೋಽಪನಂ
ಕೂಡಿಕೊಂಡವನಿಬಾತೆಯ ಪತ್ತಿಯ ಮಾತೆಯಂ,
ಮಾಗಿಯ ಕುಳಿಗಿಯಲೆಲೆಯುದುರಿ, ಬರಿದಾಗಿ,
ಕುಡಿಮುರಟಿ, ಸೊರಗುನಾ ಲತೆಯವ್ಯೋಲ್ ಮಾನ್ಯನೆಯಂ,
ಪತ್ತಿಪುತ್ರಹೀನೆಯಂ, ದುಃಖಾತಿ ದೀನೆಯಂ,
ಕಾಸಲ್ಯೆಯಂ ಕಂಡನಂತಿಷಿಪುರದ ನೆಲದ
ನಗ್ಗಿದಲಿ. ಕೈಕೆಯ ಕುಮಾರನಂ ಕಾಣಿತಂ

೪೦

೫೦

೮೦೦

ಮರುಕೊಳಿಸಿದಳಲ ಹುಡಿತೆನನಾನಲಾರದೆಯೆ
ವೈನುರಿಕೊರಗಲಾಕ, ಸಿದಿದೆತ್ತಿ ಕುಳಿ ರಿಸಿ
ತಣ್ಣಳಿಗನನೆನಿ, ಕಾಲಿ ಳರದಂ ತಪ್ಪಿ
ಮುಡಿಯೋತ್ತಿ, ಕಚ್ಚಿದನ್ ಕಣ್ಣಿನ್ನೇನಲ್ಲಿ ಳಿಂ
ಭರತನಾ ರಘುರಾಮನರಣೆಕಯ ಪುಣ್ಯನಾಯ

ಪದ್ಮಾಧಂಗಳಂ. ಭರತನ ಉಲಾಳಿದಾ
ಸಾತ್ತ್ವಕಸ್ವಶಿನಕೆ ಮನಮಂಪನಾಳಿತ್ತು
ಕೊಸಲೆಗೆ, ರಾಮನ ಮರಳ್ಳು ಒಂದಂತೆನ್ನೇಲಾ.
ನಿರ್ಮಿತ್ತಂ ತೋದುರದೆರ್ರಿಗೆ ದ್ವಾರ್ಯಜ್ಞೋತಿ,
ಥೀಷಣ ನಿರಾಶಾ ತಮುದ ಮಳ್ಳು. ಸಿದುಸುಯ್ಯ
ನೆಹಿಡಳಿ ಪದತಲಕೆ ಪಣೆಚಾಚ ಕೆಡೆದಿರ್ವನಂ.

ಸುಧಿಸಿದಳಾ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕುಳಿತೆ. “ ಬಾ, ಕಂದ ; ಬಾ,
ಹೇ ಸಾಧು ಸುಕುಮಾರ ! ಮಂತ್ರಾದೀ ಕತ್ತಲೊಳಾ

ದೀಪದೋತ್ತಿತಂದೆ. ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿ ಕರುಡಂಗೆ
ಬಟ್ಟಿದೋಪರ್ವರೀಗೋಲಾಗಿ ನೀಂ ಬಂದೆ. ಬಾ,
ತಂದೆ, ಬಾ ! ನಾರುಜೆಯನುಟ್ಟಿಡವಿಗೆಂಟಿದಾ
ಕಂದನಂ ನಿನ್ನೂ ಳಿಯೆ ಕಂಡು, ಅನಿಸುನೆನೆರ್ರಿಯು

ತಾಪನಂ. ಮರುಗಿರ್ರಾ. ತವ್ವ ತಾಯಿಯಡಲ್ಲೂ,
ನಾಜದಿರ್ಬಾ. ಮೂರಾದಲಿಸಲೆಕ್ಕಿಸಿದರೆ ದುರುಳ ವಿಧಿ

ಹಡೆದ ಕರುಳೇನ ಮಾಡುವುದಣ್ಣಾ ? ಮಂಧರೆಯ
ಕೈತವಕೆ ತುತ್ತಾದೆಲ್ಲರ್ಬಂ, ಕೇಳಾ, ಮಗಿನೆ,

ನೀನಿಲ್ಲದಾ ದುರ್ಘಾತಾರ್ಥದಲಿ ! ” ಎನ್ನತ್ತೆ ಆ
ತಾಯ್ತನದ ಗಂಭೀರ ಮಹಾತ್ಮ ಭರತನಸ್ವಿದಳಾ ;

ಸಂತಪ್ತಿಳಾ ಕಂಬನಿಯೋರಸಿ ಕದವನೆಳವಿ.

“ ಆಶೀರ್ವದಿಸು, ದೇವಿ, ಒನಕೆ ನಡೆದಣ್ಣಾನಂ

ಪಿಂತೆ ತಪ್ಪಿಬ್ಜಗದೋಳಾಂ ಸಫಲನಪ್ಪಂತೆ.

ವಿಧಿವಂಚನೆಯ ಕೊಣಗಿಳಿಮೇನಿನೋಂತೆ

ಮಂಧರೆಯ ಮಾತಿನ್ನಿಯ ಮೋಹಕೆಳಗಾಗಿ

೧೧೦

೧೧೦

೧೧೦

ದುಃಸಿಫೂತಿ ನಿಮಿತ್ತಳಾದೆನ್ನ ತಾಯಂ ಕ್ಷಮಿಸಿ,
ಪೋರೆ ತಂಗೆಯಂ. ರಾಮಸ್ಲಾದೀ ಸೇಲಮೆನಗೆ
ಪಾಳ್ಜ್ ಇಂದಿ ? ತಂದೆಯಂ ಕೊಂಡುಪೆಣ್ಣಿನಂ
ಕಾನನಾಂತರಕಟ್ಟಿಯುಂ, ಪೋತ್ತು ಹೆತ್ತಬ್ಬಿಯಂ
ಒರಪತೆಯೆಂ ಮಾಡಿಯುಂ ಧರೆಯನಾಳ್ಜ್ನಿತು ನಾಂ
ಹರಿತನಲ್ಲಂಬಿ. ಗುರುಕರುಂಬಿಯಂ, ನಿಮ್ಮಿಡಿಯ
ಕ್ಷಪೆಯಂ ಶುಭಾಕಾಂಕ್ಷಿ ಯೆಂ; ಸರ್ವ ಮಂಗಲ ಕಾಮ ;
ವೇರಣಾ ಸತ್ಯ ಸುಂದರ ಶವಪ್ರೇಮಿ ! ” ಎನ್ನತ್ತೆನುತೆ
ತಂದೆಯಂ ನೆನೆನೆನೆದು ಮೈಮರತು ಒಳ್ಳಿನಂ,

ರಾಮರಾಮೆಂದೂಳ್ಳಿನಂ, ಮನ್ಮಿ ಸಂಜೆಯಂ
ಮನ್ಮಿ ಸೆಂದಡಿಗಡಿಗಳುತೆ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳಿನಂ,
ವೇರಣಾರ ಸಂತ್ಯೇಕೆಗುಂ ಮಳ್ಳಿ ಲಾರದತಿ
ಸಂತಾಪದಿಂದೆ ಬೆಂಜೇಳ್ಳಿನಂ, ಭರತನಂ,
ಬಂದೆಳ್ಳಿ ರಿಸಿದತ್ತು ಗುರು ವಸಿಷ್ಟನ ವಾಳಿ :
ಕಾಣುತೆ ತಪೋಮ್ರಿತ್ಯಾಯಂ ಮನ್ಮೇರಣದಿಂದೆ
ಹಿಂಬರಿದುದು ಅಶಾಂತಿ, ಕೇಸರಿಯ ಕಣ್ಣಿ

ಸೆಡೆತಡಂಗುವ ಬಗ್ಗು ಸಂದದಿ ಹಣ್ಣಾಗಿ ಬುಖಾಗಿ.

“ ಧೀರಮತಿ ಪಾಥಿವ ಕುಪೂರ, ತಡೆ ಶೋಕಮಂ ;

ಪ್ರೇತಕಾರ್ಯವನೆನ್ನಿ ಪಿತ್ಯಗೆ, ಕಳ್ಳಹಾತನಂ

ಲೋಕದುತ್ತೆಮು ಗತಿಗೆ. ದುರ್ದಾಮ ನಿಯಂತ್ರೆ ಏಧಿ ತಾಂ

ತಂದೊಡ್ಡಿದೀ ಮಹತ್ ಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ಬುದ್ದಿಯಿಂ

ಪರಿಹರಿಸ ಯತ್ತ್ವಾಗ್ನಿ. ರೋದಿಸಿದರೆಂ ಘೆಲಂ

ಭಾವದಾವೇಶದಿಂ ? ಪಳೆಯಿಗಿದ ಮಾತ್ರದಿಂ

ಢೂರೆಕೊಂಡಪುದೆ ಮಂಗಳದ ಸಿದ್ಧಿ ? ” ಮಂತ್ರಿಸಲಾ

ಶ್ರೀಷ್ಟವಾಗ್ನಿ ಗುರು ವಸಿಷ್ಟಸೀ ಮಾಳ್ಳಿಯಿಂ,

ಭರತನಾತನ ಹಿಂದೆ ನಡೆದಸಯ್ಯಾನ ಮೆಯ್ಯಿ

ಳಾಕಿಕವನೆಸಗೆ.

೧೭೦

೧೭೧

೧೭೨

ಹಾ ಜೀವನ ಮರಂತತೆಯೇ,
ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರಂ ಸ್ಥಿರಂ ಮಕ್ಕಳಂ
ಪೂಜ್ಯರಂ ಮೇಣಿದ್ದೀಯೆಲಿದರಂ ಕಳೇಬರಂ
ಮಾಡಿ ತೋರುವ ನಿನ್ನ ನಿಮ್ಮರತೆಯು ಸುಜಲಿ !
ಪ್ರೀತಿಯನೆ ಭೇತಿಯಂ ಗೈವ ಯವಾಮುದ್ದೀಯಂ
ಗುಬಿಫರ್ಯಾನ ಮೆಯ್ಯಾಸೆಂ ಸೆಯ್ಯಾ ದೋಷಂಯಿಂ
ತೆಗೆಯೆ ಕಂಡ ಶ್ವಾಸದತ್ತು ಭರತನೆ ಮನಂ,
ಭಯದ ಮೂರ್ಖೀಯ ಮಿಂಚು ಮಾಟ್ಟಿ ಹೆಟ್ಟಂತೆ ಮೆಯ್ಯಾ
ತರಹರಿಸೇ. ಕಾಣಲೊಡಮಯ್ಯಾನೊಡಲಂ ತಪ್ಪಿ
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಬಾಳೆ ಜೀನಂ ಸೂಸುವೋಡಲಿಜಂ.

೧೩೦

ಬೆಣ್ಣಗಳ್ ಪೆಣ್ಣಿಸೇ, ಬೆಚ್ಚಿ ಸಿಂದನ್ ಬದ್ರ್ಯಂಕೆ
ಬೆಣ್ಣಿಸಿ. ಶೈಲಕಾನನೆ ಮನೋಹರತೆಯಂ
ಸರಿಯುತೆನೆ ವಿಹಾರಿ, ತೆಕ್ಕಂಸೆ ಕಾಣಿ
ತನ್ನ ಕಾಲ್ಯಾಸೆಯೇ, ಸೆಟ್ಟನೆ ಮುಂದೆ, ಶೂನ್ಯತೆಯು
ಪಾತಾಳದಾಕಳಿಕೆ ಬಾಯಿ ತೆರೆದಂತಿರ್ದ
ಕಿಬ್ಬಿದರಿ, ವಿಸ್ತೃಯದಶನಿ ಪೂರ್ಯದೆಂಬಂತೆ
ಕಣ್ಣ ಕಾಲ್ಯಾಂತ್ರಿ ಮೇಣಿಲಾಳನೋರಿ ಮನವಂತ್ರಿ
ನಿಖಿನಂತೆ ನಿಂದನಾ ಭರತನಯ್ಯಾನ ಮೆಯ್ಯಾ
ಬಡಲಾಗಿ ಜೀವಶೂನ್ಯಂ ಶವವನೀಕ್ಕಿ ಸುತ್ತ !

ಸಾವು, ಬಾಳಿನಮೇಲೆ, ತೆರೆಯೆಂದವೋಲಂತೆ
ಮುಚ್ಚಿ ದುರ್ವಾ ಕಣ್ಣ. ದೇವರಿಲ್ಲದ ಗುಡಿಯ
ಪಾಳೆ ಬಾಗಿಲನಿಕ್ಕಿದಂತೆ ಜಿಗಿದುದು ಬಾಯಿ
ವಿಕಂಪನ್ಯಾಸದ ವಚ್ಚಮುದ್ದೆಯಲ್ಲ. ಮೇನ್ನಾ ಜಡಂ,
ಜೀವವನಣಕಿಪಂತೆ, ನಿಷ್ಪಂದಮಿದರ್ಶತ್ತು
ಸಾವರ್ಥಾಮಿಕ ಮಹಾದಾಸೀನ್ಯಾಮಂ ಮೆರೆದು
ಕೂರದರ್ಶದರ್ಲಿ. ಹಾ, ಕಂದನೆಕಣ್ಣಿಗೆ
ಹಿಂದಾವ ಮುದಿಯ ಮೆಯ್ಯಾಳ್ಳಿರೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲೋಲ್
ಸಂತೋಷನಂದನದ ಕಲ್ಪತರುವಿಂ ಜೋಳ್ಪು

೧೩೧

ವಾತ್ಸಲ್ಯಭಾವದಾ ಹಜ್ಜೆ ಇನುಹುಟ್ಟಿಯೋಲ್‌
ಸುಖದಮಾಗಿರುತ್ತೊಂದು ತಾನದೆ ಇಂದು ಸೂಡಿಸೋಲ್‌,
ಕೆಂಪ್ಯಾಸೆ ಬೀಡಿಸೋಲ್‌, ಬಾಳ್‌ಗನಸುಗಳಿಗೆಲ್ಲ
ಕೊನೆಯ ಸುಧುಗಾಡಿಸೋಲ್‌ ಕಾಣುತ್ತಿರೆ, ಬಾಲಶುಷ್ಣಿ
ಭರತನಾ ಶವದೂಳರಸುವನೆ ಹಿತ್ಯಾದೇವನಂ ?
ಭೂಪತಿತ ನಾಕ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಮೆನಲ್ಪೈ,
ತನ್ನ ತಾಯಿಯ ಲೋಭವೆತಂತಳಿದುರುಳ್ಳ
ಭೂಪತಿಯ ದೇಹಮುಂ ಕಂಡು, ಕೃಕೆಯಣುಗನ
ಮನದಿ, ತಲೆಸೆಡಿತುದಳಾನೇ ; ಸಾವಿನ ಸೋಽನ್‌
ಹುದುಗಿದುದು ದೃಘರಃನೋಽಶ್ಚ ಯದ ವಿರ್ವರದ
ಕೋಂಟಿಯ ಶಿಳಾರಹಸ್ಯದಲಿ. ಕಣ್ಣಾ ಳಲಿಗಿಂ
ಕಿವಿಯಳಿ ಪಿರಿದೋ ? ಮೇಣೀ ಸೋವನಾ ಗೋಳಿ
ತಿಂದು ತವಿಸಿದುದೋ ? ವೇಣಾತ್ಮಕ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಹಾ
ಜ್ಯೋತಿಮರ್ಹದ್ವಾಶಿಂ ಸಂ ಲಭಿಸಿದಾತಂಗದೇಂ
ಗುರುತರಾಸಂದಕರ ಗುಹ್ಯಮಾಗುವುದೇನೋ
ದೇಹಯಾತ್ರೆಯ ದುರಂತಂ ? ಭರತವಾಕ್ಯಮೀ
ಪಿಂಕದ ನಾಟಕಕೆ ತಾನಾದೋಜಂ ಮೃತ್ಯು ತಾಂ
ನಾಂದಿಯೈ ಸಲೆ ಹೇಳಿ ಅಪಾಕಿಕಕೆ ?

ಯಾಜಕರ್

ತಂದರಗ್ಗಿ ಯನಗ್ಗಿ ಶಾಲೆಯಿಂ. ತೈಲದೊಳ್ಳಿ
ಸೆರೆ ನಾಸ್ತಿದಕ್ಕ ಹೊಗಂ ಪಳದಿಗೂಂಡರಸನಾ
ಕಾಯಮಂ, ಕನಕ ಶಿಬಿಕೆಗೆ ಸಂಗಹಿ, ಸುಧುಸೆಲಕೆ
ಪೋತ್ತುಯಿ ರಾಂಕ್ರಿಂದಿಸುತ್ತೆ ಒಸಂ. ಬಟ್ಟಿಯೊಳ್ಳಿ
ಪಟ್ಟಿಣಿಗರುರಸಿದರೂ ಜಂದನಾಗರು ಸರಳ
ಪದ್ಮಕದ ಜೂಣಾದಿಂದಳ್ಳಲ್ಲಿ ಧೂಪಮಂ
ರಾಜಭಕ್ತಿಗೆ, ಗೌರವಕೆ, ಮತ್ತೆ ಶೋರಕ್ಕು.
ಜೆಲ್ಲಿದರ್ಬ ಚಿನ್ನಮಂ, ರತ್ನವಸ್ತುಂಗಳಂ,
ಮಣಿ ಪೊನ್ನಿಂದಿ ಸಮನಿಪಂತೆ. ಸತ್ಯಾಸೆಯುಂ

೧೬೦

೨೦೦

೨೧೦

ಪನೆಯೆಲ್ಲುಗಳ ಸಿರಿಯಸೀವೈದೇನೆ, ಮುಡಿದೊಡಂ ತಾಂ
ನೆಲೆಯಲ್ಲೆ ಚೆಲೆಗೆ ಪಿರಿದೇಗಳುಂ ?

ಮುಂಗಾರ್ಥ

ಮುನ್ನು ಮಾ ಮೆಲೆಯನಾಡಿನ ಪೆರ್ಕಡೆಯ ಮನ್ಯ:
ಕೋಎಂಟೆಯೋಳ್ ಕಾಡಂ ಕಡಿಯುತ್ತೇಟ್ಟೆ ಸೌದೆಯಂ
ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿಗೆಗಡಕಿದಾ ಕಟ್ಟಿಗೆಯ ಕಟ್ಟಣಂ
ತೋರ್ವಂತೆ, ಕಣ್ಣಿ ಸೆದುದಾ ಮುಂದೆ ಗಂಧಚಿಕೆ
ರೊದ್ದುಮಾ ರುದ್ರಭೂವಿಯಲಿ. ಖುತ್ತಿಬರೆತ್ತು
ಸೂಡಿಗಿಟ್ಟು ರೂ ದೊರೆಯ ದೇಹಮಂ. ಪಾರ್ವತಿ ಮತಿ
ಭರತಸುರಿಯಿಕ್ಕೆದನ್, ಕಣ್ಣಿ ರಿತು ಗುರುಸುಜ್ಞೆಯಿಂ.
ರಾಣಿಯರ ರೋದನಕೆ ಮೇಲ್ಕ್ ಸಾಮಗಾನದ ಲಯಕೆ

ಪರ್ವ ಸೀಕ್ಕುದು ಗಾಳಿಪಟ್ಟಿಗೆ ಹುತಾಶನಂ,
ಸಗ್ಗ ಕೇರೂವ ಬೆಂಕಿದೇರಂತೆ. ದಶರಥನ
ಕೀರ್ತಿಯೋಲುಳಿದುದರ್ಯೂ ಭಸ್ಯ ಧವಳಿಮು ರಾತ್ರಿ,
ಕಣ್ಣಿ ಶಾರುತಿಯ ತಣ್ಣಾನೊತ್ತು. ಇಯನಂ ವಾಗಿಯೆ
ಬಲವಂದುಮೆದವಂದುಮಾ ಜಿತೆಯನಲ್ಲಿಂದೆ

ದೀನಂ ಪ್ರಲಾಪಿಸುತ್ತೆ ಪರಿತಂದರನಿಬರುಂ
ಸರಯೂ ಸದಿಯ ತಟಿಗೆ. ಬಲತ್ವರ್ಣಂ ಗೈದು
ದುಃಖಾಂ ಬಿಕ್ಕಿಬಿಕ್ಕುಳ್ಳತೆ ಪೂರ್ಕುದು ಒನಂ
ಶತಿಹಿಂನ ರಚನಿಗಳಿಯಾ ರಾಜಧಾನಿಯಂ,
ಶಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪುಗುವ ಬಿನ್ನ ತೆಯ ಭಾಯೆಗಳವೋಲಾ.

ಓ ಕುಚ್ಚಿ, ಮಂಧರೆಯೆ, ಓ ಪ್ರೇಮಬ್ರಹ್ಮರವಯೆ,
ಶತ್ರುಪ್ರಫ್ಳನಿಕ್ಕೆ ನೆಲಕಪ್ಪಣಿಸುವಾಗಳಾ
ಬಂದ ಭರತಂ ತಿರಸ್ತರಿಸಿ ಬಯ್ದಲ್ಲಿಂದೆ
ತೇರಿದು ತೆರಳಿಕ್ಕೆ ಸೀನಿಳಿಗುರುಳಿ ಮೈಮರೆಯೆ,
ಮಂದಿ ಸೆರಿದಣಕದೀಂಟೆಯಿನಿರಿದರಲ್ಲಿ ? ಪೇಳಾ,
ನಿಭಾಗ್ಯೆ, ಮೇಲೆ ನೀನೇನಾದೆ ? ಅಲ್ಲಿಂದೆ
ನೀನೆತ್ತುವೋದೆ ? ತಿರಿ ಸುಂಗಿದುಚೊ ? ಕರಗಿದೆಯೋ

೨೩೦

೨೪೦

೨೫೦

ಸೋವಿನುರಿವೋಯ್ಲುಂದ ? ತಿಂದದ್ದೊ ಸಿರಾತೆ ? ಮೇನ್‌
ಮಾಯನಾದೆಯೋ, ಮಾಯೆ, ಪೇಳ್ಣಾ ?

ಮೈತ್ರಿಳಿದು ಕಣ್ಣಿರೆಯೆ,

ಮಂಧರಯ ಬಗಿಗೊರಳಿಗಂರಾಯ್ಯು ಸಿಭಿಸದ

ನೀರವದ ಶೂನ್ಯತಾ ರಚ್ಯಾ ಸಪ್ರಂ. ಕಣ್ಣಿಡ್ಲಾ

ಒಸದ ಸುಜಿವಿಲಾ ಲಷ್ಟು ಸ್ವೇಳ್ಳುಸಬ್ಬನಿತಿಲ್ಲ :

ಸದಿಲ್ಲದರಮನೆಯೆ ನಿಶ್ಚಿಬ್ದ ಶೇಯ ಶವರ

ಹಗ್ಗೊ ಏರಿಯಾಗಿ ಸಿಂದತ್ತು, ದುಕ್ಕಿ ಕುಸದ್ದೊಳ್ಳಾ,

ಹಾಸ್ಯ ಮೂಕಾಸ್ಯದಾ ಕಂಡು ವಿಕಲ್ಯ ಭಂಗಿಯಿಂ !

೨೫೦

ನಿಶ್ಚಿಬ್ದತಾ ಶವದವೋಲೆದ್ದಳಾ ಗೂಸಿ:

ಮುಯೆ ಮುಯ್ಯಾಗಿ ಕೊಲೆಯಾದವನ ಮೆಯ್ಯಿಂದೆ

ಪಸಿಯ ಗಾಯಂಗಳಿಂ ಒಸಿಯಾರ್ಥ ಸತ್ತರಂ

ಸೋರಿ ಭೀಕರಮಾಗಿ ಹೂಳಿನಿಂದೇಖುವಾ

ಪ್ರೇತಪ್ರತೀ ಕಾರ ಭೀಸಣಾಕ್ಕುತಿಯಂತೆ

ಸುಯ್ಯಿದ್ದಳಾ ಗೂಸಿ, ದೃಢಮನದ ಹಂಡೆಯೆತ್ತಿ

ತನ್ನ ಸಂಭಂ ತಾಸೆ ಹೀರಲೆಳಸುವ ಕಾಳ

ಸರೀಣಿಯ ತರದಿ. ‘ಹಾ, ತನ್ನ ಕೃಕೆಯ ಮಗುಗೆ,

ತನ್ನ ಜೀವಾನಂದ ಸಾಗರ ಸುಧಾಂಶುವಿಗೆ,

ಭರತದೇವಗೆ ಸೆಲದ ಸಿರಿಯಕ್ಕೆ, ಸೊಗಮಕ್ಕೆ,

ಮುಡಿಗೆ ಸೇಸರ ಬಳಿಯ ಮಕುಟವುಕ್ಕೆಂದಲ್ಲೆ

ರಾಮನನದವಿಗಟ್ಟಿದನ್ ? ಮತ್ತು ರಾಮನಂ

ಮನಸಿಗೆ ಕರೆಕಂದೆನಾದೊಡೆ, ಕಂದ ಭರತಂಗೆ

ಮುದರವ್ಯುದಪ್ಪದಂತೆಯೆ ಕೃಕೆಗುತ್ತನಂ.

ಮತ್ತೆ ಮರಳುವುದೆನಗೆ ನೊಡಲಿನಂದದೊಳಪರ

ಹಿಂದಣೊಲ್ಲಿಯ ಬಂಡಿನಾಶಣಂ !’—ಸನ್ಸಯುತಿಂತಾ

ಪುಣ್ಯದಸ್ಯೇಷಣಿಗೆ ಪೋಪ ಪಾಪದ ತರದಿ

ಪೌರಮಟ್ಟಿಳರಮನೆಯಿನಾ ಮುದುಕಿ, ಮನಣದೊಳ್ಳಾ

ದಜನಮಿಳಿದೊಳಿಧರ ರಾರ್ಯಂ ತಿಳಿಯಂತೆ.

೨೫೦

ಪ್ರೇತವಸಕಾಗಿ ಸುಭ್ರಮದಿಂದ ಪರಿರ್ಹಿ
ಮಂದಿ ಸುದಣೀಸಿ ಸಾಲೋಂಡಿರ್ಹಿ ಬೀದಿಗಳ
ಗಡಿಬಡಿಯಲ್ಲಿದುತ್ತಿರೆ, ಕಲ್ಪಮಣಿ ಶಿಂದಿಕ್ಕಿದರ್ಹಿ
ಕೆಲರುಗುಳಿದರ್ಹಿ ವೇಗಕೆ. ಪರದರುವೆಯೇರ್ಹಿ ಶಿಂ
ಸುರಿವ ಸೆತ್ತುವೇರಸಿ ಆ ಗೂಸಿಯಾ ತೊಸ್ಸಿ,
ಆ ಕೊಳೆಸಲ ಸಿರಸ್ಟೆ, ಉರಣಾಸ್ಟೆ ಚರ್ಚಿದಾ
ಸರೆನರಿನಾ ಸ್ಥಾವರ ತಾಂ ಮಂದಿಯನ್ನಾಯಮಂ
ಕಾರಮಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ತೊಲಗಿದಳಿಯೋಧ್ವಂಸಿಯಂ
ಸಂಷ್ಯೇಯೋಡಗೂಡಿ. ಯಾ, ಜೀವನದೊಳಿಸಿನಿತು
ದ್ವೀಪ ಸಿಷ್ಟುರ ವೈರ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆಲ್ಲವೂ
ಪ್ರೇಮನೆ ಪಿತಾಮಾಹನ್? ಅದೆಂತೆನೆ, ಸುಧಾಸುಖಕ
ಕಡಲ ಕಡೆದಾ ದೇವ ದೃತ್ಯಾರಿಂದಾಯ್ತುಲ್ಲಿ
ಹಾಲಾಹಲದ ಸೃಷ್ಟಿಯುಂ!

೨೩೦

ಮುಂಬರಿಯುತ್ತಿರೆ ಕುಬಿ
ಹೃದಯಾಬ್ಜದಲ್ಲಿ ರಘುರಾಮಚಂದ್ರನ್ನಿರಿಸಿ,
ಬಾಸ್ಸೆತ್ತಿಯಂ ಧಾತ್ರಿಗವತರಿಸಿದು ರಾತ್ರಿ,
ಮಂಧರೀಯ ಜಿತ್ತುಕೆ ಮರ್ಹತ್ತನಮಮರ್ಹವೋಲ್
ಕಣ್ಣಿ ಕುರುಡಂ ವೆತ್ತಿ : ಬೆಳಗಿಸಿಂದುಣಿಸಿಲ್ಲ;
ನೀರಫನಿಯನೀಂಟಿಲ್ಲ; ಹೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿದೆ ಬೇರೆ
ತಿಂದಿಲ್ಲ; ಕಣ್ಣೀರನೊಂದಲ್ಲಿದಿನ್ನೇ ಏನುಮಂ
ಕುಡಿದಿಲ್ಲ. ಬೆನ್ನಿಗಂಟಿದ ಹೂಟ್ಯಿಷಿನಿಂದೆ,
ಗಂಟಲೊಣಿಗಿದ ನೀರಡಿಕೆಯಿಂದೆ, ರಕ್ತಮಂ
ಬಸವ ಗಾಯದ ಪಸಿಯ ನೋವಿಂದೆ, ತನಗಾದ
ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ದುಃಖವ್ಯಾದಗಿಸಿದೊಗ್ಗಿನಾಸರಿಂ
ಮೇರೆ ಮೀರ್ಹಿಸಿರ ಸೇದೆಗೆ ಜೊಎಂಪಿಸಲ್ಲ ಪ್ರಜ್ಞ,
ದೂಟಿಂದೆ ದೂಟಿಂಗೆ ಮರವಟ್ಟಿಮಾ ಮುದುಕಿ
ತೊಟ್ಟಿ ಸೊಎಂಪಿಯ ಬಲ್ಲಿಯಾರಿಗೋಲಂ ಸಮ್ಮಿ
ಸಂಜಲಿಸಿದಳೋ ರಾಮನಂ ಕರೆದೊರಲಿ, ಕರೆದು

೨೪೦

೨೫೦

శాగి. కేడలిల్ల సద్గులియిరుళినా నిద్దెయుం :
దనియికుదె దణవినుసిరిగే ? కేళిదత్తుడవి

శవుడాగి : “ ఓ నన్న భరతనణ్ణయ్య ! ఓ
రామయ్య ! హేళీల్లరువేయయ్య ? దమ్మయ్య !—
ఓ నన్న భరతనణ్ణయ్య ! ఓ రామయ్య !”

హేళీల్లరువేయయ్య ? దమ్మయ్య !—ఓ నన్న
భరతనణ్ణయ్య ! ఓ రామయ్య ! దమ్మయ్య !
హేళీల్లరువేయయ్య ? ” ఎంబ కరుణాధ్వరీయ
థందస్తిగంంతే జలిసుతిఫలా పక్కటే,

తారా సహస్రాక్షియూ వ్యోమదేవియ మసే
రూఎమోద్దమం పల్లవినిషపంతే. తిళియదిరళేనా
తిరిగే బాసరియదేసందేయ పరిపర్తునేయ

పుణ్ణ సంకూర్చియం ? బాచ్య సంజాల్కశీ
శాస్త్రశైయ సేమయుయ్యాలేయం తాగుతిరే,

కాణిసతు కుణ్ణుదిట్టియ గూసాగ్గెల్ల గడొ
గెణ్ణరోళా జొస్సేతి. మంధరేయంతరాత్మకే
రామేసేదంతాగే “ ఓ భరతనణ్ణయ్య,
ఓ నన్న రామయ్య, బారయ్య, దమ్మయ్య ! ”

ఎందేఫసవిలా కేగి గరిగిదరి కుణియుతిరే,
కారి ముందకి నుగ్గి నడేదోఏడిఫలా, అహా,
దావాగ్గియం గిత్తు రామంగ !

ఆ దావాగ్గి

ఫన నిబిడ ఫేఱారాంధకార తీరద మచ్చె
ప్రవహిపా విద్యుత్త్రవాహ దృత్యాకృతియవోలా
కేదరిదుదు దిక్కుదిక్కుగే తస్య కేసురియ
కేళవాతద రాతిరాతి వినాగ్గిసమం.

బెంకెగణ జీనే సిదిదేళ్ళ కెంగిడిగళిం
సూసిదుదు తోర తారేయ కెండ ధారేయం.

೧೦೦

೧೧೦

೧೨೦

ಶಿಶಿಬಕಾಸುರ ಬಾಹುಭೇದಮರಿಂದೆಂಬಂತೆ
 ತಿರುಪ್ಪಿಸುದು ದೃತ್ಯಾ ದೇಹದ ತರುಹಿಡಿಂಬರಂ.
 ಸಿರಿಸಿರಿ ನಿಟ್ಟಿಲ್ಲೆಂದು ಮುರಿದರೆದು, ಒಂದಿಯಂ
 ಬುತ್ತಿಗೂಳ್ಳು ಮಾಡಿ ಮುಕ್ಕಿದುದು. ಕಾಡೆಲ್ಲಮುಂ
 ಸುಂಗಿ ಸೂಕ್ಷೆಯುತ್ತೆ, ನಾಡೆಲ್ಲಮುಂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತೆ,
 ಸಗಚಗದ ಖಗಮ್ಯಗದ ಬನಸೊಗದ ಚೇವಮುಂ
 ಪಾರಿಸುತ್ತೆ, ಚೀರಿಸುತ್ತೆ, ಕೊಲ್ಲುತ್ತೆ, ಮೆಲ್ಲುತ್ತೆ,
 ಪ್ರಭಯ ಫಳಿಯಗ್ನಿ ತನು ತಾಂ ಉಯಭೋಽಬಸಕೆ ನೀಳ್ಳಿ
 ಶತಕೋಽಬಿಯೋಽಬಸದ ಮಿಂಚಿನ ಮಹಾಬಿಹ್ಯೇ
 ನುಗಿ ಮುಂಬಿಲಪತ್ತೆ, ಮೇಲತ್ತಾಯ್ದಿ ಬೀಳ್ಳುತ್ತೆ,
 ಬಂದಪ್ಪಳಿಸಿದಗ್ನಿ ಗಾ ಮಂಧರೆಯ ಮೂರಿತ್ತಾ
 ಸುಮ್ಮಿಸೀದುದೊ ಚಿಟ್ಟೆ ಸೀವಂತೆ!—ರೂಕ್ಷ ತಾ
 ವಕೃತಿಯಿಂ ಗುಬು ಮುಯ್ಯಿಂ ಕುರೂಪಂಬೆತ್ತೆ
 ಶ್ರೀಗಂಥ ಕಾವ್ಯ ವಕ್ರತೆಗಗ್ನಿಲಗ್ನಿದಿಂ, ಕೇಳ್ಳಾ,
 ರೂಪಶೂನ್ಯತೆಯೊದಗಳೀಂ? ವಿಶ್ವದೇಶವುಂ
 ಪರಿಮಳದ ಪುಣಿಪವನಂ ಪಸರಿಪೋಲಂತೆ,
 ತುಂಬದೇನಿರ್ದಿಷಣಳಿ, ಹೇಳಾ, ಲೋಕಲೋಕಂಗಳೊಳ್ಳಾ
 ದೇವಿ ಮಂಧರೆಯಂತರಾತ್ಮೆ ದ ದಯಾಲಕ್ಷಿತ ತಾಂ
 ತನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯ ಸಲಿಪುನಮ್ಯಾತವಯ ಸೌಂದರ್ಯಮುಂ?

೨೨೦

೯೧೦

ಚಿತ್ರಕೊಟೆ

ಕೈಕೆ ಭರತರಿಗ್ರಹಿಯ ಕಾಶರತೆ, ಕೇಳು, ಕವಿಗೆ
ಪುನಃಸ್ವಯಾರಾಮ ಸಂದರ್ಶನಂ ಗ್ರಹಿಯ
ಕಾನನಾಂಶರದಿ : ಕರೆಶರಲಲ್ತು ನಾಕೇತ
ಪುರಿಗೆ. ಮರಳಿಸಲಲ್ತು ಮಣಿಮುಕುಟ ಧಾರಣೆಗೆ.
ಸೌತ್ತಮತ್ತು ಯೋಳಂತೆ ರಾಮಸೇತಾ ಪ್ರಜ್ಞಾ
ಸಂಗ ಮಂಗಲ ತುಂಗ ಶೃಂಗ ವಸರಂಗವುಂ
ಜರಿಸಲಾಸುತ್ತುಂತಿತಂ ! ಮಲೆಯ ನಾಡನಗೆ
ತಾಯಿಮನ. ಕಾಡು ದೇವರ ಬೀದು. ಗಿರಿಯ ಮುಣಿ
ತಿವನ ಗುಡಿ. ಬನವೆಣ್ಣೆ ಮೊದಲಿನಾ ಮನದನ್ನೆ.

ಕರ್ಮಾಮಂಜಂದ್ರನೀ ಸೀತಾಕುಳಾಕಾಂತೆ
ಸಿಕ್ಕಿವನವಾಸಿಯದರಿಂದಮೀ ಚಬ್ಬಿಗಂ
ಗಿರಿವನ ಪ್ರೀಮ ಸಾಧ್ಯಶ್ವದಿಂ ಸಹ ರಸಂ
ಸಮಕ್ಕದಯಿ ರಾಮರಸಮುಷಿಗೆ. ವನದೇಶಮಂ
ಸವಿದಪೇನಾ ಸೀತಾರಮಣನೋಡಣೆ. ತೂಳತೂಳಲು
ಮೆಯ್ಯ ಮರೆದಪೇನಿಂಟಿ ಕಾನನಾಮೇಶಮಂ.
ದೊರೆವಂತೆನೋಲ್ ಷ್ವದಯಚಿಪ್ಪೆಗೆ ರಸದ ಮಧುಶ್ವಪ್ಪಿ
ಕೈಕೊಂಡಪೇನಾ ಪ್ರಕೃತಿಯಾತ್ಮೆಯು. ರಮಣಿರೆ
ಕಲೆಯ ಮಥು ತಾನಯ್ಯ. ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ರಾಮಸಿರೆ
ಸೀತೆಯೊಲ್ ಪೂಜ್ಯಿ ಮಂಗಳಯನ್ನ ಕೃತಿಕ್ಷೇ !

ರೆಂಕಿಗೆ ರಘು ಹಂಗೆ ? ಪಥ್ಯಮಣವೆ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ?
ಕಾವ್ಯಯಾತ್ರೆಗೆ ತೇರುಕುದುರೆಯ ನೆರು ಬೇಕೆ ?
ಧಾರೆಯ ನಿಮ್ಮೊಳ್ಳೆನ್ನ ತಂಗಳ ತಡಪೆಯೇನೊಳಿದೆ
ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿಮಾನ ಯಾಸಕ್ಕೆ ? ಪರಿವಾರದಾ

೮೦

೭೦

ಸಂಸಾರ ಭಾರ ಬಂಧನವಿಹುದೆ ದುರ್ದರ್ಶ,
ಸಿಸ್ತಿಮು, ವಿಶ್ವಸಂಭರ ಶಕ್ತಿಯುಕ್ತ, ಕವ
ಪ್ಯಾಸೆರ್ಯಿಯನ ಮಹಾ ಪಕ್ಷ ವಿಸ್ಥಾಲನೆಗೆ ?
ಕವಿ ಏಡಂಗಮಗಲ್ಲು; ಭರತಾದಿಗಳಿಗೆ
ರಥ ಪಥ ತುರಂಗ ವಾರಣ ಖುಣಂ. ಬರಲವರ್ತ
ಪಿಂಬಡಿಂ. ನಮಸ್ತ ಮಾಸ್ಯೇದುವೆನ್ : ರಮಣೀಯ
ವೈಕ್ಕ ಸಂಕುಲ ವಸನ ಶೋಭೆಯಿಂ, ಕವನೀಯ
ಕುಸುಮ ಕಿಸುಯ ರಾಜಿ ರಾರಾಜಿಸುವ ದಿವ್ಯ
ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ, ಕೋಚಿ ಪಕ್ಷಿ ಕಲಕಲ ತುಮುಲ
ಮಾಧುರ್ಯದಿಂ, ಪುಣಿಗಣ್ಯ ಮಂದಾಶಿನಿಯ
ವಾಹಿನಿಯ ಕಂದರ ಕ್ರೀಡಾ ವಿಲೋಲತೆಯ
ನೀಲ ಲೀಲಾಶೀಲ ಸಲಿಲ ಕಲ್ಲೊಲದಿಂ,
ಶ್ರೀರಾಮ ಪಣ ಶಾಲಾ ಪೂಜ್ಯ ಸನ್ನಿಧಿಯ
ಸಂಗದಿಂ ಮಹಿಮೆಗಾಸ್ದದಮಾಗಿ ಮರೆಯುವಾ
ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ವಿತ್ಯದೂ ಕಣ್ಣೊ ಇಸುತ್ತಿರುದಲ್ಲಿ,
ಮೇಘಮುದ್ರಿತ ಮಹಾ ಶೃಂಗ ಶಿವಲಂಗದೋಲಾ,
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಕವಿತ್ವಾತ್ಮಕ್ಕ
ಮಧುರ ಮಧುಖಣಿಯಪ್ರೋಲ “ ಮತ್ತೆ ರಸಧುಸೀಯಪ್ರೋಲ !

“ ಕ್ಷೇಮದಿಂ ಮರಣಂತೆ ಪ್ರೇಮದಿಂ ಪರಕೆಗೈ.
ಕಾಯಿ ಜೀವೇಶನಂ ಕರುಣೈಃಂದೂರ್ವಾ, ಓ
ತಾಯಿ. ಹಿಂತಿರ.ಗಿ ಬಂದಾನೇಲೆ ನಿನಗೀವೆನ್
ಮಾಂಸಭೂತೊದನ ಸುರಾಫಾಟ ಸರಸ್ವದಾ
ಸಿದ್ರುಷ್ಪ ಪುಷ್ಪ ಸಂತುಷ್ಪ ತ್ವೇದ್ವಾನುಂ
ಸಿನಿಷ್ಪಮಂ, ದೇಮ. ಕೈಮುಗಿದ್ವಿಂದೂ, ಗಂಗೆ ! ”
ಇಂತಾ ಶರಂಗಿಣಿಗೆ ಬಿಸ್ತುಸುತ್ತಿರೆ ಸೀತೆ,
ಸಾರೆಬರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಸಿಕತೆ ತಟ ವಿಮಿನಪಂಕ್ತಿ,
ಜಮ್ಮು ಜಾತಿಯನುತ್ತಿರಿಸಿ, ನಾವೆಯಿಂದಿಳಿದು,
ಬೇಳ್ಳಿಂಡು ಗುಹನಂ ನಿಷಾಧಪತಿಯಂ ; ಹಿಂತೆ

೫೮

೪೧

೫೯೦

ಸೋದರನಿರಲ್ಪೈ, ನಡುವೆ ಬರೆ ಸತಿ, ತಾಂ ನೇಮಂತೆ
 ನಡೆಗೊಂಡನಡವಿ ಕೀಕ್ಕಪ್ಪೆಯೊಳಿಖಾತ್ತಾ ಭಾ
 ವಲ್ಲಭಂ, ನೀಲ ನೀರದ ವಿಪುಲ ವಪುವಾಗಿ,
 ಫಿಷಣ ಧನುವಾರ್ಜಣೆಯಾಗಿ. ಮಲೆತುದು ಮುಂದೆ
 ಗಿರಿಗಷ್ಟರ ಭೂರ್ಭೂ ಭೂಸುಬೀಯಂತೆ, ಕರ್ಕಣಂ,
 ಭೈರವಂ, ಉನಸಂಗಹಿಂಸಂ ಮಂದ್ರಸಂ,
 ಪಂತಿದೇರನ ಸೋಸೆಯು ಕಣ್ಣಿ ದೇಗಳರ್ ಕಯಂ
 ಬೀರ್ಣು. ಉನಕಚೆ ಸುತ್ತಲುಂ ಬೆಣ್ಣೆ ಸೋಡುತ್ತಂ,
 ಮತ್ತೆಯೆರೆಯನ ಬೆನ್ನ ತುಂಬು ಬತ್ತು ಕಿಂಯಂ
 ಕಂಡರುಕ್ಕೆಡಾಡುತ್ತಂ; ರಥುಂದ್ರಾಹಸಂದ್ರೇಯ
 ಪಣ್ಣಾಗಲಪ್ರೋಂದು ಸಿರಿಯ ಪೂಗನಸೆಂದು
 ತನ್ನಿಷ್ಟು ದಾದರ್ಶವಂ ಪೂಜಿಸೋಲ್ಲೇಸಿ
 ಬೆಂಬಾಲಿಪುದ್ದೋ, ಉಕ್ಕಳಣ ಧರ್ಮವಾತ್ಸ್ಯಾ ಅಂತ್ಯಾ ತಾಂ,
 ಹೇಳಾ, ದಾರಿ ದೋರುತ್ತುವನ ಮುಂದೆ ಸಜೆದಪುದ್ದೋ
 ಎಂಬಪ್ರೋಲಾ ಸಾಗಿದಳು ಹಡ್ಡಿ ಹಡ್ಡಿಯನಿಂಟು
 ದಟ್ಟಪಳುವದ ಪಸುರ್ ಸೆಳಲೊಳಾ, ರಸಾವೇಶಂ
 ಇಳಿದ ಸಮಯದ ಕವಿಯ ರಚನೆಯ ಉದಾಸೀನತಾ
 ವೇಗದಲಿ. ಬಗೆಪುಗಾದಪ್ರೋಲಾ ಬಟ್ಟಿಯ ಬಳ್ಳೆ,
 ರಘುನಂದನಂ ಸತಿಗೆ ನಾನಾ ವಿಜಿತ್ತಂಗಳಂ, ೨೦
 ತರು ಸುಮ ವಿಹಂಗಮ ಮೃಗಂಗಳಂ, ತೋರುತ್ತೆ
 ವರ್ಲಿಸುತ್ತೆ ವಿವರಿಸುತ್ತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರಲೇರ್ದತ್ತು
 ಪೂತ್ತು ಬಾಕ್ಕಿತ್ತಿಗೆ. ವಿದೇಹರಾಜನ ಕುವರಿ
 ದಣಿದು ಸುಯ್ಯಿಳು ಧಗೆಗೆ ಮೈಸಂಕರ್. ಕಂಪೇದ್ದು
 ವೋಗಸಿರಿಗೆ ಪಣೆಯು ಮೇಲ್ಲಾ ಮೂರಿತು ಪನಿಯು ಪಂತಿ.
 ನಾಂದಂಬಿದತ್ತು ಮುಂಗುರುಂಡೋಳಿ, ಬೆಳ್ಳಾ ಮೆಯ್ಯಾ,
 ಕಾಡುಗಳ್ಳಿಟ್ಟು ಸೋಂಕದ ತೆರದಿ ಕರ್ಣಸಿಯು
 ಗೆರೆಯ ಚಿತ್ತಾರಮಂ ಮೆತ್ತಿಬರೆಮೇಲ್ಲಾ. ಮಹಂ
 ಕರಗಿ ಹರಿದುದು ಕಣ್ಣಾಲಿ ರಾಮಜಂದ್ರಂಗೆ.

ನಿರುಪಂ ಬಲಾಸ್ತಿತಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಗೆ ನಿರ್ಬಲತೆ
ಮೈದೋರಿದುದು ಕಾಣುತ್ತಾ ಕರುಣಿಕರ ದೃಶ್ಯಮಂ.
ದಾರಿಯೇಡಿ ರಾಮಸೋಟ್ವಿದ ತರಗಲೆಯ ವೇಗೆ
ಸೀತೆ ದೊಪ್ಪನೆ ಕುಳಿತ್ತುಸ್ನೇಹಿತ್ಯಾರಿದಾ!
ಮರಕೆ. ಮುಚ್ಚಿದುವಕ್ಕಿ ತಾಳಲಾರದ ಸೇದೆಯಿಂ,
ಪೇಳಿಕ್ಕಿರಖಿದೊ ಮುಚ್ಚಿರ್ಗಂಬಂತೆ. ಕೆಚ್ಚಿದೆಯ
ಬೀರಪರ್ವರುಮೊಚ್ಚಿಗೆಟ್ಟಿ ಮರವಟಿರೆನೆ
ಕುಳ್ಳಿರದೆ ತಣ್ಣಾ! ನೀರಣ್ಣಿಯಂ ಸನ್ನಿಯಿಂ
ಸೂಚಿಸಿ ತರಳಿ ಸರಳಿ, ಬೇಗದಿಂದೇನೇಡಿದನ್
ಉಳಿತ್ತಾ ಶಾ ಸ್ವಾಮಿ, ಪಳುವಂ ನುಗ್ಗಿ, ದರಿಯಿಳಿದು,
ಸರುಬಿಗೆ. ತಣಿರ ತೊಂಗಲ ಬಿಜ್ಜಿಲೀಕೆಕ್ಕಿ
ಮುಲ್ಲಾಳಿವೀಸಿ ದಾಶರಥಿ ಸವಿವಾತಿನಿಂ
ತನ್ನಾ ತಳ್ಳೋರಿಯನೋಽವಿದನ್. ಅನಿತರೂಳಾ
ದೊನ್ನೆ ಗೃಂಥೆಲೆಯೋಗಿ ಮೈದುಸಂ ತಂದಿಯೆ
ತಣ್ಣೀರನಿಂಬಿ ಸೋಗಸಿದಳು ಶುಶ್ಲಾಂಘಿಗಾ
ರಾಮಸದೇಯನ್ನೆ. ಮೇಲಲ್ಲಿಂದೆ ಸಡಿದರಾ
ಮೆಲ್ಲಸೊಯ್ಯಾನೆ ನೂಪರುಂ. ಮೆರದುದನ್ನೆ ಗಂ
ವನರಮ್ಮಿಗಿರಿಪಂಕ್ತಿಯಿಂದೆ ಪರಿವ್ಯತವಾಗಿ,
ರವಿಕರೋಜ್ಞಾಲ ಸಲಿಲ ಚಂಚಲತೆಯಿಂ ನುಂಜಿ,
ರಾಜೀವ ರಾಜಿಯಂ ರಾಜಿಪ ಸರೋವರಂ

ಮುಂದೆ. ಕರ್ಯಾ ಕಾಲ್ ಹೊಗಂ ತೊಳಿದರುಂಡರ್ ಗುಹನ
ಕೊಟ್ಟಿ ಬುತ್ತಿಯನಾಸರಂಗಳೆಯೆ ಮಲಗಿದರ್
ತೀರದೆಳಗರುಕೆ ಹಾಸಿನೊಳಲ್ಲಿ, ಕರಿಸೆಕ್ಕಲ
ಹಿರಿಕೊಡಿಪದಿದ ಹೆಮ್ಮೆರದ ಬಾಡದಲ್ಲಿ, ತೆಡಿತಾಯ
ತಣ್ಣ ಮಡಿಲಲ್ಲ. ತಾವರೆಹೂವಿನೆಸಣಾಗಳಂ
ಕೆದರಿ, ಪೌನ್ಯಾರಯೋಳಗಣಾವೋದಮಂ ಸೂರೆ
ಮಾಳ್ಯಾ ಸರಸವಾಡಿ, ಸರುಗಂಪುವೋರವೋತ್ತು
ಮಂದಮಂದಂ ತೀಡುವೆಳವೆಲರುಸಿರನೊಲ್ಲು

೫೦

೬೦

೮೦

ಬೀಸಿದಳ್; ಹಿಂಡುಹಿಂಡಾಗಿ ಬಂಷಣಲೆಂದು
ತೇರುಗೊಂಡಲರ ಸಂತೆಗೆ ಸೇರಿದು, ಮೂರಿದುಲಿವ
ನಸರಿ ಮೇಣ್; ತುಡುವೆ ಮೇಣ್ ಹಜ್ಜೆ ಎನ್ನೂ ಣಂ ಮೇಣ್
ಅಲವ್ ಕ್ಕಿಗ್ಳಾ ಮತ್ತೆ ಕೊಂಡೆಯಂಜೆಗ್ಗಳಿಮ್ಮು
ಜೀಲೋಗುಕವನುಲಿದಾದಿದಳ್; ತೇರಮುಂ ತಬ್ಬಿ
ತೆರಿಗ್ಗೆಗಳಿಂದೆ, ಚಪ್ಪೆಯಿಸ್ಕಿದಳ್; ಮುದಾಂಡಿ
ತೂರಿದಳ್ ನಿದ್ದೆ ದೊಟ್ಟಿಲೊಳಿಟ್ಟು ಆ ಮೂರವರಂ
ಶ್ರೀಮಂತರಂ ಆ ಸರ್ಹೋವರ ಶ್ರೀ.

೧೧೦

ಜೀರುಂಬಗ್ಳಾ
ಜೀರಿಡಲ್ ತೊಡಗಿದುವು. ದಟ್ಟಿಸ್ಯಿಸುದು ಮಬ್ಬು
ಕಾಡನೊಯ್ಯನೆ ಸುಂಗಿ. ಬ್ಯಾಗಾಗುದಾ ಪಗಲ್.
ಇಂದುದ್ವೈ ಕಾಳಸರ್ವಿಣಿಯಂತೆ ಕರ್ವಿರುಳ್.

ಮರದಲೆಗಳೆಲೆಗೊಡಿಯ ಸಡುಸಡುವೆ ತಾರೆಗ್ಳಾ
ಮಣುಕಿಣಿಕೆ ತೋರಿ ಮರಿಯಾದುವಿನ್ನೂ ಮೈ
ಬೀರೊಂದು ತಾಣದೊಳ್; ತೋರಿದುವು, ಮಣುಕಿಣಿಕೆ
ಮರಳಿ ಮರಿಯಾಗಿ. ಚುಕ್ಕಿಗಳನಣಿಸಿ ವಿಸುಗಿ
ಮೆರೆದುವಯ್ಯ, ಮಂಜುಂಬುಕದ ಸೇನೆ, ಕಾಳುಲೆಗೆ
ಕೊಳಿಕೊಳಿಯ ಕಿಡಿಯ ರೋಮಾಂಚನವನಿತ್ತು,
ಮತ್ತೆ ಸೋಳ್ಪಿಗೆ. ಪಗಲಿನ ಬಗದ ಸದ್ಗುಂದಿ
ಶವಾಯ್ಯ, ನಿಃಶಬ್ದಂ. ಓರೊರ್ಮಿ ನೀರವದ
ಕಗ್ಗಲ್ಲಿಗುಳಿಯೇಉನೊದಿವವ್ಯಾಲ್ ದೆವ್ಯದನಿ'ಗೂ'
ಕಾಗಿದುದು ಗೂಬೆ. ಮೇಣ್ನೋರೊರ್ಮಿ ಜಾನಕಿಗೆ
ಜೀವ ಜೊಂಪಿಸುವಂತೆ, ಸದ್ಗುಂದಿಗಳಿರಿ
ಶವರಿಯ ಸತ್ತು ಸದ್ವಿಲಮೆಯ್ಯ ಮಾಂಸವಂ
ಮುದ್ದೆ ಮುದ್ದೆಯೆ ಕಿತ್ತೆಳೆಯುವಂತೆ, ಕೇಳ್ಣವಯ್ಯ
ಕೊಳ್ಳಿಗಗಳೂಳ್.

೧೧೦

ನಿಟ್ಟಿಸಡುರಾತ್ರಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ
ಕರೆದನಣ್ಣಂ :

೧೧೦

“ತಮ್ಮ, ಪಿಂತರುಗಯೋದ್ದ್ಯೇಗೀ
ರಾತ್ರಿಯಂ ಕಳೆದು. ಉಂಟಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಯೆ ಕರೆದು
ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡೆ ಕನಸಂ.”

“ಅಣ್ಣಾ,
ಕಾಂತೆ ಉಂಟಾಗಿ ತಪಸ್ಸುನಿ. ನಿನ್ನೊಂದನ್ನು ಬರುವ
ಮುನ್ನ ಮಾಕೆಯ ಕೃಪೆಯನಾಂತೆ ಬಂದೆನ್ನ. ನಿನಗೆ
ಚಿಂತೆಯಿನಿತಾ ದೇಸೆಗೆ ಬೇದಯ್ಯಾ.”

ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ

ರಾಮನಿಂಗಿತಪರಿತು ಶೋಕಗಢ್ಣದನಾಗಿ
ಸಿದಿದನ್ಣನ ಪಾದನುಂ. ದಿಂಡುರುಳ್ಳನು ಸೆಲಕೆ
ಮರುಮಾತಿಗೆಡೆಯಿಲ್ಲದೊಂದು ಮಾರುತ್ತರದ
ಬಡಿಗೆ ಬೀಳ್ಳುಂತೆ: “ನೀನಿಲ್ಲದೆಂತತ್ತಿಗೆಗೆ
ಬಾಳಿಲ್ಲವೋ ಅಂತೆ ನನ್ನ ಬಾಳಾಡ್ಯಾಡಂ
ನಿನ್ನ ಸುಖಿದಂದು ನೀರಂ ಪಳಿದ ವಿಾನಂತೆವೋಲ್
ಗಳಿಗೆಗಳಿದಪ್ಪದ್ಣಾ! ತಂದೆ ತಾಯಂದಿರಂ
ಸೋಳ್ಣ ಮಾತಿರಲಿ, ಪುಗಲೊಲ್ಲೆನಾಂ ಸಗ್ಗ ಮಂ,
ನೀನಿರದೆ ಮುಂದೆ!”

ಆ ಪುಣ್ಯರಾತ್ರಿಯೆ ಕಣಾ,
ಇಷಿ ಭರದವ್ಯಾಂ ಸವಾಧಿಯೋರಲ್^೩, ಸ್ವರ್ವಜ್ಯೋತಿ
ಪೃಥಿವಿಗವರಿಸಿ ತನ್ನಾಶ್ರಮಂ ಪುಗುತ್ತಪ್ರಫಂ
ಕಾಣಿತಾನಂದದಿಂ ಹಾರೀತನಂ ಶಿವ್ಯನಂ

ಕರೆದು:

“ನಾಳೆಯೆ ಬರ್ವನತಿಧಿ ನಾರಾಯಣಂ,
ಹಾರೀತ! ಧನ್ಯಮಾಯ್ತಮಾಶ್ರಮಂ; ಮತ್ತೆ
ಪುರುಷೋತ್ತಮಾಗಮನದಿಂ ಪರಮ ಪುರುಷಾಧ್ಯಮುಂ
ಸಿದಿಸಿತು ತಪಕೆ! ನೀನವನ ಸುಸ್ವಾಗತಕೆ
ನಮಿಂತು ತಪೋವನವನಃಿಗಯ್ಯಾ, ಪೀರಿಯತಿಧಿಯಂ
ನಾಳೆ ಬೆಳಗಿಂ ಬಿಡಿದು ಬೈಗು ಬರ್ವನನ್ನೆಗಂ

ಕಾಯಿ ದಿರ್ಗೊಂಡು ಪೂಜಿಸಿ ಕರೆದು ತಾ ಪೂಜ್ಯನಂ ! ”

ಬೆಳ್ಗಾದುದೆಂಂ ನೇಳ್ಣುದಾಶ್ರಮದ ಶಾಂತಿಯಂ :

ಭಾರ್ಯಾಂತಿರಹಿತಾನಂದತೀಲ ಕಾನನ ಶಾಂತಿಯಂ ;

ಅದರ್ಥಸಾಧನೆಯ ಹರ್ವದುಜ್ವಲ ಶಾಂತಿಯಂ ;

ಚಿಂತಿಗೆ ಅತೀತಮವಾ ಸೃಷ್ಟಿಯ ರಹಸ್ಯಮಂ

ಚಿಂತಿಸುವ, ಚರ್ಚಿಸುವ, ಸಿದ್ಧಾಂತಗೊಳಿಸಿಯುಂ

ಸಂದೇಹಗೊಂಡದಂ ಮತ್ತೊಂದರಿಂ ತಿದ್ದು,

ಮತ್ತೆ ಮುರಿದದನೆ ಮಗುಡೊಂದರಿಂ ತಿದ್ದು, ಮೇಣಣ

ತತ್ತುಪನುವನ್ನೆ ಗಂ ಬುದಿ ಜಿಜ್ಞಾಸಿಸುತ್ತೆ

ಮುನ್ನಡೆವ ಸಾಹಸದ ಮೆಂಧನ ಮನಶಾಂತಿಯಂ !

ಸೋತು ಗೆಲ್ಲುವ ಮತ್ತೆ ಗೆಲಿದು ಸೋಲುವ ಶಾಂತಿಯಂ !

ಧ್ಯಾನ ಒಕತೆಪ ಶಾಂತಿಯಂ ! ಹೋಮ ಧೂಮದ ಮತ್ತೆ
ಸಾಮಗಾನದ ವೇದ ಫೋಣದ ಜಿರ ಪರಿತ್ರಾ

ಶಾಂತಿಯೆ ನಮೋ ನಿನಗೆ, ಓ ಇಪ್ಪಾಶ್ರಮದ ಶಾಂತಿ !

ಚಿಮ್ಮಿ ನೆಗೆಯುವ ಪ್ರೇನ್ನ ಚುಕ್ಕಿಯ ಕುರಂಗ ಶಿಶುಗಳ್ಳ

ಸಲಿಯುತ್ತಿವೆ ಹರಣಾಭರಣಕ್ಕು ಇ ಶಾದ್ವಲದ

ಪಣ್ಣ ಸೋಂಪಿನ ವೇದಿಕೆಯನೇದ್ಯ. ಹಸುರು ಹೂ

ಹಣ್ಣ ಕಾಯ್ ಹೊತ್ತು ತರುಗಳಲ್ಲಿ ಶತತತ ವಿವಿಧ

ಪಕ್ಕಿಚಿತ್ರಸ್ವನಂ ವರ್ಣವರ್ಣಸ್ವರ್ಣಮಯ

ರಂಗವಲ್ಲಿಯನಿಕ್ಕು ತಿದೆ ಕರ್ಣಾಚೈತ್ರನಾ

ಪರ್ಯ ಶಾಲೆಯಲಿ. ಕೊಡಗಿಷ್ಟ ಲಾಕಳ್ಳ ನೇಳಲ

ತಂಪಿನೋಳ್ಳ ಮೇಯುತಿದೆ. ಮಲಗಿಪುರುದಿನನ್ನೊಂದು.

ಮುದ್ದು ಕರುವಂ ನೇಕ್ಕು ಜೊಲ್ಲಕ್ಕು ರೆಯ ಸೂಸಿ

ಸೋಗಸುತ್ತಿಮುದೊಂದು. ಗೂಳಿಯದೊಂದು ಕೊಡಾಡಿ

ಕೆಮ್ಮಣ್ಣು ಪುತ್ತಮಂ, ಮೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದೆ ನೋಗಕೆ ಮೇಣಣ

ಕೊಂಬಗಳ್ಲಿಲ್ಲವೋಕುಳಿ ರಂಗನು. ಕೊತಿಗಳ್ಳ

ತರಿತರಿದು ಸಲಕೆಸೆವ ಪಣ್ಣಳಂ ಮೇಲ್ಲುತಿವೆ

ಮೊಲವಿಂಡು. ಪಾತಿಪಾತಿಯ ಕಾಲುವೆಯ ಪರಿವ

೧೬೯

೧೭೦

೧೭೧

ಸೀರೆ ಕೊಕ್ಕಿಟ್ಟೊಡನೆ ಬಾಸ್ತು ಮೊಗನ್ನೆತ್ತುತ್ತಂ,
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತುಂತೆಸಿಗೆ ವಾರುಪಾನಾಸಕ್ತಿ ತಾಂ
ಮಹಾರ್ಥಿಗೊಂಡಂತೆ ಕಣೆ ದ್ವಿ ಮಾದಾ ನವಿಲ್
ಸೀಳ್ಯ ಹೀಲಿಯ ಜವರಿಯಿಂದಮದ್ದೇ ಗ ಡಿಸುತ್ತಿದೆ
ಹತ್ತಿ ಇಸ್ಪಿದ ಹಸುರ ಮತ್ತೆಯಂ. ಅದೂ ಅಲ್ಲಿ:
ಹರಿಣಿಯ ಕೊರಳನಪ್ಪಿ ಹಿಡಿದು, ಸರಸಕೆ ಜೋಲಪ್ಪ,
ಮಿಗತಾಂಜಿಗಳ್ಯಾರಂ ಪಾಲುಕ್ಕುವೋಲ್ ಕಾಡಿ
ಹೀಡಿಸುವ ಮುಸಿಬಾಲಕಂ! ಏಣ ಶಾಬವುಂ
ಪುಟ್ಟ ತೋಳಿಂದಪ್ಪಿ ಸುತ್ತಿ ಪೂತ್ತಿದರ ತಾಯಾ
ಹೋರಿಗೊಳುಡುಗಳಿಂದ ಮೆಯ್ಯಿ, ಕಂಡುತ್ತಿಯಂ
ತೀರ್ಚಿಕೊಳುತ್ತಿರ್ವ ತಾಣಕೆ ಸಡೆದು, ಕೆಷ್ಟು ಲಂ
ಬಾಯಿ ತ್ತು, ಹೀಯುಷಪಾನದಾಸದ ಸುಖದ
ಪುಣ್ಯಕ್ಕೆ ಸೋಂತಿರುವನದೂ ಮತ್ತು ದೂರ್ವಾ ನಾ
ತರುಣ ತಾಪಸತನಾಭಂ. ಗೋಮಯಂ ಬಳಿದು,
ಶೀಘ್ರಾಂಶುಂ ಕರತಲದ್ದೋಳಾಂತು, ಇಂಗುದಿಯ
ಮರದ ಬುಡಕದನೆಸೆಯೆ ಬಂದಾ ಮುಸಿಯ ಹತ್ತಿ
ತುಳ್ಳಿದಳ್ಳಿರೆಗಳ್ಯಾ ನಿಂದು ಸೋಂಡುತ್ತಿಹಳದೂ
ಮಿಗವರಿಗಳ್ಯಾದನಾಡುವೇಳಮಕ್ಕೆಳಂ!

ದುಮುಕುತ್ತಿದೆ

ಆ ತಪೋವನದ ಸೇಮಿಳಿಂದು ನಿರ್ಘರಿಣಿ
ತೆರೆಯ ತಾಂದವವಾಡಿ, ಸೋರಿಬಡೆಯಸೆಣಿ ಸೆಗೆ
ಬೀಸಾಡಿ, ಮೋರೆಯ ದಮರುಗ ಫೋಷದೋಂಕೃತಿಗೆ
ಪರ್ವತಾರಣ್ಯಮಂ ಪ್ರತಿನಾದಿತಂ ಮಾಡಿ.

ನಿಂದಿಹವು ಮುಗಿಲೊಡನೆ ಪಚ್ಚಿ ಘನ ತರುಕುಲಂ
ಕಿಕ್ಕಿರಿಯುತ್ತಿಕ್ಕೆಲದೊಳ್ಳಂ. ಸೆಕ್ಕಲ ಕಳ್ಳಲಿಂ
ಕಪ್ರಾಗೊಂಡಿಹುದಿಪ್ರಾಗೊಂಡ ಸೂರ್ಯಾತಪಂ.
ಜಲಶಿಲಾವೇಶದಾ ಧ್ವನಿದಿಂ ಫೇನಿದಿಂ
ನಟರಾಜ ನಾಟ್ಯಮಂ ನಟಿಪ ನಿರ್ಘರ ರೂಪಿ

೧೯೦

೨೦೦

೨೧೦

ಧೂಜರ್ ಟಿಯೆ ನರರೂಪನುಂ ತಾಳಿ ದಸೆನಲ್ಕು
ಬ್ರಹ್ಮ ಸಂಲಗ್ನ ಮನಸೆನವ್ ತೇಜಸ್ಸು ಶುಷ್ಮಾ
ಧ್ವನಿಸ್ಥಿನಾಗಿರ್ ನಾ ಗಿರಿ ಶರಂಗಿಣಿಯ
ನಾಭಿಯಿಂದುದ್ವಿಷಿದ್ವಿಸಿದಂತಿರ್ದು ರೆಯ ಶಿರದಿ :
ಹೇ ವಿಶ್ವೇಶ ಮಾಸು, ನೀನೀಕ್ಕುರ ಮುಹಜಾಣ್ಯ.
ಸೃಷ್ಟಿಯಿದು ನಿಸ್ಸೆ ದೇರ್ಯ ವಾಶ್ ಪಸುಳೆ, ಓ ತಾಯೆ.

ನಿಸ್ಸೆ ಸೌಂದರ್ಯ ಸಾಸ್ನಿಧ್ಯವಿರೆ, ಓ ಪ್ರಕೃತಿ,
ಮಂಜಿದಪುದಿಂದಿರ್ಯನುತ್ತೀಂದ್ರಿಯಕೆ. ಒಡಜಗಂ

ತೋರಿದಪುದಂತರಾತ್ಮದ ಸಿರಿಗೆ ಹೂರಮೋಗಂ
ತಾನಾಗಿ. ಲಯವಪುದು ಚಿತ್ತಜಂಜಲ ಪ್ರಕೃತ
ರಸದ ಮಂಜಿನ ಮೀರದಿಂಪಿನಲ್ಲ. ದೂರಕೊಳ್ಳು
ತನ್ನ ಯತ್ಯಿಂ ಹೃದಯದಿಂಗಡ್ಲು ಲ ಸಲಸಿ
ಮೃದೋರ್ವರ್ದಾ ಸಚ್ಚಿದಾಸಂದ ಶಾಂತಿ ಶತಿ.

ಮೃಳಾಯಂ ಮಾಸಿ, ಸಸೆಕೊಸೆಯೇರಿ ಚಿಸ್ತ್ಯಯಂ,
ಧ್ವನಿಸುವ ಕವಿನುಸಂ ಗಾಯುತ್ತಿಯಸ್ಸೇರ್ಪು
ಭೂಭೂವಸ್ಸುವಗಳಂ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತ ಏಂದು
ಭೋಗಿಸುವುದಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಹೃದಯ ಮಧುವಂ ಪೀರು
ಯೋಗಲಯ ನಿದ್ರಾ ಸಮಾಧಿಯೋಳಿ ತಾನಾದು !

ಹೇ ಪ್ರಕೃತಿ, ಎಲ್ಲಮುದೇಸಿಲ್ಲಿದಾ ಇಲ್ಲಿ, ಮೇಣಂ
ಸರ್ವಾವಿಪರ್ಯ ಸರ್ವಶೂನ್ಯತಾ ಸಂಪೂರ್ಣಾದಲಿ
ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಲ್ಲದಿರೆ ಹೇಳಿ ಪುರುಪದರ್ಶನವೆಲ್ಲಿ ?

ಬ್ರಹ್ಮಜರ್ದದ ಸಂಯುಕ್ತದ ತಪಕೆ ವೇದ್ಯಮಾ
ದಿವ್ಯದರ್ಶನದಿಂದಮಾವತರಿಸಿದನ್ ಯೋಗಿ,
ವ್ಯೋಮಾಂಡಮಂ ಚರಿಸಿ ವ್ಯೂಸೊಯ್ಯನೆ ಸೆಲಕೆ
ವಿದ್ಯಾದ್ವಿಮಾಸವಿಳಿವಂತಿ. ಕರ್ಣಿ ವೆದರೆಯೆ ಹಾ
ಜೆಲ್ಲಿನಿಳಿಗೇನೊ ಚೆಲುವಿರ್ದಿಸಿದೋಲಾಯ್ತು!
ಕಾನ್ಯಾರ ಕಾಸ್ತೀಗಾವುದೊ ದಿವ್ಯಯೋವಸಂ
ಮೃದೋರಿದಕ್ತು. ಹೊಮ್ಮುತ್ತ ತೋರೆಯ ಮೊರೆಯಿಂದ

೨೭೦

೨೭೦

ದೇವತಾಹಾಸದ ಸುಖಾಗಮ ಕವನ ೧೯ತೆ.

೨೭೦

ಹಕ್ಕಿ ತಕ್ಕನೆ ಹಾಡಿದುವು ವೃಂದ ಭಂದದಿಂ,

ಗಗನದಿಂ ಧುಮ್ಮಕ್ಕಿತನೆ ಗಾನ ಶಿವಗಂಗೆ.

ನಂತ್ರಸಿದ್ವಯೈ ಮಗಂ ! ಶನಾತ್ಮಕ ರಸ ಸುಖಕೆ

ಲೋಕಮೇ ರಸಂಬಡೆವುದೆಂದಾ ಮಹಿತಪಸ್ಸಿ

ಮಂದಹಸಿತಂ ನೋಡುತ್ತಿರೆ, ನಾನ್ನ ಕಂಗಳಿಗೆ

ಗೋಚರಿಸಿತೊಂದರ್ಧಿತಂ : ಅಸತಿ ದೂರದೊಳ್ಳು,

ಕಣ್ಣಿಲದ ಕಾನಸದ ಪಳ್ಳವದೊಳ್ಳು, ತನ್ನದೇಯ

ರಸ ಸುಖಮೇ ಹೆಪ್ಪಿಗೆಂದಾಳಾಯ್ತೂ, ಜಾನದೊಳ್ಳು

ತಾಂ ಕಂಡ ಕಾಣ್ಣಿಗೆ ಮನುಷ್ಯತೆ ಲಭಿಸಿದಕ್ಕೊಂತೂ,

ತನ್ನ ಚಿಂತಾ ಬ್ರಹ್ಮವಸ್ತು ಸುಕ್ಕತದ ಸೆಡಿಗೆ

ಸಿಲ್ಕು ತನ್ನದೇಗೆ ಸಡತಂದಪ್ಪದೆಂಬಂತೋಲ್ಲಾ

ದೃಷ್ಟಿಕೃತೆಗಮ್ಯತಮಂ ಕರೆಯುತ್ತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿ

ಬಂದುದಾ ಹೀತಾ ಕೃತೀಯಂ ರಮ್ಮಾದ್ವಾನ

ನೀಲ ಮಂಗಳ ಮಸೋಽರರ ದೇವವಿಗ್ರಹಂ !

ಬೈಗಾಗುತಿದೊಂ, ಬಿಳಿಗೆ ವೈದೊರ್ವನೋಲ್ಲಾ,

ಸಲಿದುದು ತಪೋವನಂ. ಮುಚ್ಚಿ ಕೈಮುಗಿದರ್ದಿ

ಪದ್ಮನಿಯ ಝ್ಯಾದಯವಲರಿದುಮೊಡನೆ. ಮರಸೆಕ್ಕಲ್ಲಾ

ಮಾಯವಾದುದು : ಆತ್ಮಕಾಂತಿಗಪಾರ್ಕಾತಕೆ

ಪೇಳಿಲ್ಲಿಯದು ಭಾಯಿ ? ಮಹಿಮೇ ಮಹಿಮೆಗೆ ಪರತೆ ?

ಹಾರೀತನಾರೀತನಸನದೆ ಆ ತೇಜಸ್ಸಿಯಂ

೨೬೦

ಕಂಡೊಡನೆ ಗಾರುತಿಸುತೆ ಮೇಲೆಳಿದರ್ವಪೋಗಿ

ಮುಗಿದನು ಸಮಸ್ಯಾರಮಂ. ಸುಖಾಗಮನಮಂ

ನುಡಿದನ : ‘ಮಾಯಾಮಹಿಮ, ಗಾರು ಭರದವ್ಯಾಭಂಗಿ

ಶಿಷ್ಯನಾಂ. ಪಿರಿಯತಿಥಿಯೋರ್ವ ಸಿಂದಿಎಂದೆಗೆ

ಬರ್ವನಾತಂಗಿ ಸತ್ಯರಿಪುದೆಂದೆಸಗಾಳ್ಳಿ.’

“ನಿನೆಮಗೆ ಪಿರಿಯಸಯ, ಗಾರುವೆ. ಆತೀರ್ವದಿಸಿ,

ತುಳಿಲಾಳ್ಳಿ ಖೆಮ್ಮೆ ತುಳಿಲಂ ಕೊಳ್ಳುದದೆ ಕೃಪೆ !”

ಎನುತ್ತೇ ಕಾಲೀರಗುವನಿತರೊಳ್ಳಾ ಪಿಟಿದಪ್ಪಿದಂ
ಜಡಿನೋತ್ತೇ ಕಿತ್ತಡಿ : “ವಯಸಿ ಗೇಂ ಪಿರಿತನಮೇ ?
ನಿನ್ನ ಹೆಡ್ಡಿಗೆ ವಂದಿ ನಿನಾಂತ್ರಿದೋಜೆ ; ಮೇಣ
ನಿನ್ನ ಶೇಬಕೆ ಸಾಕ್ಷಿ ನಿನ್ನಕ್ಕಿ, ಕಮಲಾಕ್ಷ್ಯ !
ಗುರು ಭರದ್ವಾಜನಿಂದಿನ ತೆರನಸೇಕ್ಕಿ ಸಿದ
ನನಗೆ ಮೇಯ್ ಗುಡಿಗಟ್ಟಿದತ್ತು. ತಾನಿನ್ನೆಗಂ
ಸಾಧಿಸಿದ ಸಾಧನ ತಪಃ ಘಲಮೇ ಬಂದಪ್ಪದೋ
ಎಂಬವ್ಯೋಲಾನಂದದಾವೇಶದಿಂ ತನ್ನ ಸೆಯೆ
ತಾಂ ಮರೆತು, ನೋಂಪಿಯುವವಾಸಮಂ ಕೈಕೊಂಡು,
ನಿನ್ನನೆ ನಿರೀಕ್ಷಿ ಸುಕಲಿಷನಯ್ಯ ; ಬಾರಯ್ಯ,
ಪಿರಿಯತಿಥಿ ! ” ಎನುತ್ತೇ ಇಷಿ, ತನ್ನ ದೇಯ ದೇಗುಲಕೆ
ತನ್ನ ದೇವರನೊಯ್ಯ ಭಕ್ತಿನಂದದಿ, ಬಾಗಿ
ಮುಂಬರಿಯಲಾ ಮೂವರುಂ ನಡೆದರೊಡನೊಡನೆ.

೨೩೦

ಕಣ್ಣಾಯಿತಾಶ್ರಮಕಾಂಶ್ರಮವೇ : ಜಿಂಕ ತಾಯ್
ಗರಕೆ ಬಾಯಾಗಿ, ಕಿಯಿತ್ತಿ, ಕಣಾ ಇನರಳಿ
ನಿಂದತ್ತು. ಜಿಂಕೆಮರ ತಾಯ್ಯಿಜ್ಞಲಿನ ಮೆತ್ತೆ
ಬೆಂಜ್ಞಗಪ್ಪಂತೆ ಮೋಗಮೋತ್ತಿ, ಪಾಲಂ ಸೂಸಿ,
ನಿಷ್ಪಂದಮಿದ್ರದಯ್ಯ ಮರತಮ್ಯತದೂಟಮಂ.
ಮೂಲಮಂ ಮುಂಗಾಲ್ಲಿಂ ಕೆದರಿ, ಶಿಖರಮಂ
ಮುರಿದು ಶ್ಯಂಗಾಗ್ರದಿಂ, ಕೋಡಾಟದೇಂಳಾ ತೊಡಗಿ
ಪುತ್ತಿಗೆ ಗುಟ್ಟುರ್ ಮಲಿತು, ಕೆಮ್ಮೆಣ್ಣು ಮೆಯಾಗ್ಗಿ
ಮುರದಿದರ್ ಗೂಳಿ ಕೆಮ್ಮನೆ ನಿಂದಾದಜ್ಞರಿಗೆನಲ್ಲ,
ಬೆಂಜ್ಞ ಮೆಚುಗಳಿಕ್ಕಿಂದ ನಡುವೆ. ಬಾಲಕಂ
ಮರಮಿಗವನೇರಲೆಂಡಡಿ ನೆಗಪಿ ಬೆನ್ನಿಟ್ಟು,
ಬರೆದಂತೆ ನಿಂದನಯ್ಯ, ನೋಟದೊಳೆ ಚಿತ್ತಂ
ಸಮರ್ಪಣಾ ಬಡೆದವ್ಯೋಲ್.

೨೪೦

ಕ್ಯಾಮುಗಿದು ಪುಗಲೊಡಂ
ಮುನಿತಿಲಕನೆಲೆವನೆಗೆ, ದಾಶರಥಿಗಂದೊಮ್ಮೆ

ಗೌತಮ ಸತಿಯ ಶಾಸನೋಚನದ ಸಮಯದೊಳ್ಳಿ
ತೊಳಗೊಂಡಂತಾಯ್ತು. ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರೆಂಡನೆ
ಮೈಜಾಚಿ ನಮಿಸಿದನ್ನು, ನಾಗರಿಕ ಮಾನವರ
ಮರ್ಹಾದೆಯಂತೆ: ಏನಿದು ಭರದವ್ಯಾಂಗಿ?

ವಿಕ್ಷ್ಯಾತಿಯೋ, ಸ್ವಸ್ಯಾತಿಯೋ? ಚಿಟ್ಟೆ ಕಣಾ, ತರದ ಬಾಯ್;
ಮೂರಕನೊಲ್ಲಾ ಮಂಡಿಸಿಹನಸಚಿನಾಸನದ ವೇಲೆ

೫೦೦

ಕಡೆದಿಟ್ಟೆ ಕಲ್ಲಾ ಪಡಿಮೇಯೋಲ್ಲ! ಭಾವ ವಶನಾಗಿ
ನಟ್ಟಾಲ್ಲಿಯಾಗಿ ರಾಮನ ನೀಲಗಾತ್ರಮುಂ
ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತೆ, ಭಕ್ತಿ ಬಾಷಪಾಘ್ರಾಂಭಿಸೇಕದಿಂ
ಮರ್ಹಾನ ಮಂತ್ರದ ಮಹಾ ಮಾನಸಿಕ ಪೂಜೆಯಂ
ಗೃದಿರ್ಫನು ಕಂಡಾ ತಪೋಭ್ರಂಶಲಿತ ತೇಬನಂ,
ಕಣ್ಣರಳಿ ಸೋಡಿದನು ಸೌಮಿತ್ರಿ ತನ್ನಣ್ಣಂಸಂ,
ಧಾರ್ಮಾನಮಯ ಗಂಭೀರ ಭಂಗಿಯಿಂ ಭಾವದಿಂ
ಮೇಲೆಳ್ಳ ಮುನಿವರೇಣ್ಯಂ ತರುಣ ರಾಮನಂ
ಇಂಗಿತದಿ ಸೆಳಿದೊಯ ನೋಳಗಣ ತಪದ ಕುಟಿಗೆ.

ಮತ್ತೆ ಬೆಂಗಡಿಗೆಲಿದೆಯಸೆಳಿದು ಬಾಗಿಲಂ
ಮುಚ್ಚಿದನ್ನು. ಬೆರಗಾಗಿ ಸೋಡುತ್ತಿರಲನಿಬರುಂ,
ತುಸುಪೂರ್ತಿನಂತರಂ, ಪೂಜೆಮನೆಯಿಂ ಮರಳಿದರ್
ಸಾಮಾನ್ಯರೋಲಿವರ್ತರುಂ: ತನ್ನ ವೃತ್ತಾಂತಮಂ
ಪೇಳುತ್ತಿರ್ದಿನ್ನು ದಾಶರಥಿ. ಪಂಚವತ್ಸರದ
ಪಸುಳಿ ಪರದೇಶದಿಂ ಮರಳಿದಣ್ಣಿನ ದನಿಗೆ
ಕೀರ್ಗೊಡುವನೋಲ್ಲ ಕೇಳುತ್ತಿರ್ದನ್ನು ಯತೀಶ್ವರಂ
ರಾಮಕಥೆಯಂ!

೫೧೦

ಮಗಳಿ ಮನಸೇರ್ಥಳಿನೆ ಮುನಿಯ ಸತಿ
ಸೆಲಮಗಳನುಪಚರಿಸಿದಳ್ಳಾ. ಬಿಗಿಮಜ್ಜ ಸಂಗೆಯಿಸ್ತು,
ನಾರುಮಡಿಯುಡಿಸಿದಳ್ಳಾ. ಸೋರೆವಾಲು ತನಿವಣ್ಣಿಳಿಂ
ತಣಿಸಿದಳ್ಳಾ. ಮಿಕ್ಕಕ್ಕರೆಗೆ ಪಣತೆ ಸೋಡರಂ ಹಿಡಿದು
ಸೋಡಿದಳಯೋನಿಜಿಯ ದೇವವಂದಿತ ರೂಪಮಂ!

೫೨೦

ಎಲೆಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ? ಪ್ರೋಸೆಕ್ಟಿವ್ ಈಕ್ಕು ಸೆಯೆ
ಸಿಕ್ಕಿದಂತಾಯ್ಯಾ. ಸಿದ್ದೆ ಯಸ್ತೊಲ್ಲಿದೆಂದ್ದು
ಗಳಪಿದರ್ ಗುರುಲಘುವನೊಂದನೂಂ ಲೆಕ್ಕು ಸದೆ
ನಟ್ಟಿರುಳುರಳ್ಳಿಸ್ತೇ ಗೆ. ಜನಕ ಜಾತೆಯುಂ
ಬಟ್ಟೆವರಾಂಗಳ್ ತಿರಿದು ಮಾಡಿಲೊಟ್ಟಿದ್ದ
ಪಣ ಪೂಗಳಂ ಕೊಟ್ಟಿ, ಮೃಗಚರ್ಚಂ ಸಹೆದ
ತನ್ನ ಕೆಪೆಟ್ಟಿಯಂ ತೆರದಯೋಧ್ಯೇಯ ಸಿರಿಗೆ
ರಚಿಸಿದಳ್ ಕಿರಿದೊಂದು ಬೆಳಕಂಡಿಯಂ !

ದೂರದಿಂ

ಬಂದುದು ತಪ್ಪೋವನಕೆ ಗಂಗೆಯಮುಸೆಯರುಲವ
ಪುಣಿಫ್ರೋಷಂ, ಪ್ರಯಾಗ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಂಥರ್ವೇದಭವಂ.
ದಿವ್ಯದ್ರವದ್ವಿಗಳ್ ಕಾಡುವ ಮಹದಾಧ್ಯಸಿಯ
ಜೋಗುಳವನಾಲಿಸುತ್ತೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿದರಿಸವಂತಜಬರ್
ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ ನೀರವ ತಪ್ಪೋವನದಾ. ಮುನಿವರಂ
ಮರುದಿನಂ ಸ್ತುತ್ಯಾಹೀಗೆ ಕರದೊಯ್ಯ ಸವರ್ವರ್ವರಂ
ಕಾಡಲಿಯ ದಶಾನಕೆ. ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರದಂ
ಭಾವವಶರಾಗಿ ಕಣ್ಣಿ ವೇಯಿಕ್ಕುದೆಯೆ ಸೋಡಿದರ್
ಸೋಡಿ ಮಣಿದರ್. ರುದ್ರರಮಣೀಯವಾದುದಾ
ಸಂಗಮಂ ಕಡಲಪ್ಪೋಲ್, ಕಡೆಯಿಲ್ಲವೆಂಬಪ್ಪೋಲ್,
ಕಡದಪ್ಪೋಲ್. ಸಲಿಲ ವೈಶಾಲ್ಯದಿಂ, ಭೋಗರೆವ
ಫೋಂದಿಂ, ಫೇನವಿಜಿಯ ಭೀಷ್ಣ ತಾಂಡವದ
ಸಂಮೋಽಹದಿಂ ಕಾಣದಂಬಧಿಯೆ ತೋಳಾನೀಡಿ
ಸನ್ನೆಗ್ಗೇವಿಸಿ ಕರದಂತಾಯ್ಯ ರಾಮುಂಗೆ,
ತನ್ನಾ ಕ್ಕೆ ದತ್ತಿದೂರದಾ ಪಾರದಿಂ.

೧೧೦

“ ಇದೆ ಕಣಾ
ದಿವ್ಯತೀರ್ಥಂ ಪಯಾಗಂ. ಇಲ್ಲಿ ಕಳೆ ಸಮ್ಮೂಡನೆ
ವನವಾಸ ಕಾಲಮಂ.” ರಾಮಸಂದನ ಖುಷಿಗೆ:
“ ಗುರುವರ, ವಿವಿಕ್ತಮಿದು ರಮಣೀಯನುಪ್ಪುಡಂ

ಸಾಕೇತಕತಿ ಸಮೀಪಾಶ್ಚರ್ಮಂ. ತಿಳಿದೊಡನೆ,
ಗುಂಪಾಗಿ ಬಹರಂ ಪ್ರಜೀಗಳಂ ಮಿಶ್ರರಂ
ದರ್ಶನ ಕುಟುಂಬಗಳಂ ತಡೆಯಲಾಗುವುದೇ ?
ಜನಪದಕ ದೂರಾಗಾ, ಜನಕ ದುರ್ಗಮವಾಗಾಗಿ,
ಮೇರಣಿಮ್ಮೆ ಬೇವನಕೆ ದುಷ್ಪಮಲ್ಲದುದಾಗಾಗಿ,
ಸುಖಿಯೋರ್ಗ್ನಿ ಬಸಕಜಯ ಸುಖಕರ್ಮವಾದ್ವಿಂದು
ಮತ್ತೊಂದು ತಾವನಾಲೋಚನೆಮಗರುಹು; ಸೀಂ
ವನಲೋಕ ಸಂಜಾರಿ ! ” ತನ್ನ ಸೆಸಮಿನ ಸಿಧಿಗೆ
ಕೈಯಿಕ್ಕೆ ಯಾಡುಕಿದನ್ನೂ ? ಎಧಿಮನವಸರಿದನ್ನೂ ?
ಮುಂದಿದ್ದ ಗಿಡದ ಕುನ್ನೊಂದರೆಳಿಳಾ ಕಣ್ಣ ನಟ್ಟ
ಮುಸಿ ಕಲೆಯಸೆತ್ತಿದನ್ : “ ಆಲಿಸಾದ್ದೇಡ, ವತ್ಸ,
ಇಲ್ಲಿ ಏರ್ಯಾದು ಹರಿದಾರಿ ದೂರದೊಳಿಂದು
ತಾನಿಯುದು ನಗಂ. ಪೆಸರದಕೆ ಕೇಳಾ ಜಿತ್ರಕೂಟಂ.”

೧೯೦

ಕೇಳಿ ರೆಡೆ ಸೊಗಸುಫೋಲಾ ಇಷಿ ರಸಾನೇಶದಿಂ
ಬಳ್ಳಿ ಸಲ್ಲೂಪ್ರಿ ರಘುಭಂ, ಜಿತ್ರಕೂಟಕ್ಕೆ
ಪಯಣಮಂ ತರಿಸಂದು, ಸೀತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣರೊಡನೆ
ಬೀಳ್ಳುಂಡನಾಶ್ಚಮಸ್ಸೇಹನಯ ವಲಯಮಂ
ಬಾಷ್ಪಲೋಚನನಾಗಿ. ಸಂಗಮಂ ಬಳಿಸಾರೆ,
ಖಷಿ ಹೇಳಿ ತೆರದಿಂದೆ, ತುಸು ಪಡುವಲಕ್ಷ್ಮಿಲೆದು,
ಯಮುನಾ ನದಿಯ ತಟದ ಸಮೆದ ಕೇಳ್ಳಿಟ್ಟೆಯಂ
ಪಿಡಿದು ನಡೆತಪೆ, ದಾಂಟುದಾಣಾದಾ ಬಿರುವೋನಲ್
ಕಾಲ್ಪಿಡ ಮಾಗಿ ಕಣ್ಣಿಂದ ಮಾದುದೊ ಮುಂದೆ
ಕಾಳಿಂದಿಯಾ. ಮುರಿದ ಪೆರ್ಕಿ ರಗಳಿಂ ತಂದ
ಕಾಪ್ರಾಫುಮಂ ಹರಡಿ, ಒಣಬಿದಿರನೋಳಿಯಿಂ
ಮೇಲೆ ಸಾಲಿಟ್ಟು, ಬೆತ್ತುದ ಬಳ್ಳಿ, ಮಣಿಗಳಿಂ
ಬೀಗಿ ಹೆಣೆದು ಕಟ್ಟಿ ರಚಿಸಿದರೊಂದು ತೆಪ್ಪಮಂ,
ಮೈಥಿಲಿಯ ಸರಮಂ ನಿರಾಕರಿಸದೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ
ಚಿಗುರೆಲೆಯನೊಟ್ಟಿ ಮಣಿಯಂ ವಾಡೆ, ಲಲನೆಯಂ,

೧೯೧

೧೯೧

ವೋಗಕೆ ನಾಣ್ಣಂ ಪೇರುತ್ತಿದ್ದುಳಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ
ಕುಳಿರಿಸಿದನು ರಾಮಂಜಂದ್ರುಂ, ಉದಿಸೆ ಲಭ್ಯಾ ಸಂಧ್ಯೇ
ತನ್ನ ಮುಖದಿಶೆಯ ನೀಲಿಮೆಯೊಕುಂ. ಪಿಬೆಕವುಂ

ವಸನ ಭೂವಣ ನಿಜಯಮನಾ೦ ಯುಧಂಗಳೆಂ
ಪ್ಲವದೊಳಿಟ್ಟೆ ಏರಿದನ್ ದಾಶರಥಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಸದಂ
ದಡದೆಡೆಯ ತೆಳ್ಳಿ ನಿಲ್ ನೀರಿಂದ ಹರಿಸಿರ್ಗೆ
ನೂಂಕಿದನ್ ನೀಳ್ ಳುಗಳಿಂ. ಬಿರುಸಡೆಂ, ತೆರಿಯುಡೆಯ,
ಪ್ರೋಸತ್ತು ತೆಂಗಾಯ್ ತುರಿಯ ಬಳಿಯ ವುದ್ದೆಯ ನೂರೆಯ,
ಒಲಫ್ಹೋಷದಾವೇಶದಿನಸುತ್ತಾ ಸ್ವರ್ಮಾತೆಯಾಳ್

ತೇಲಿದುದು ಚಿಮ್ಮಿದತ್ತೊಽಿದಿದತ್ತಾ ಪ್ಲವಂ
ಜಲತರಂಗ ತುರಂಗಗಳನೀರಿದೊಲಂತೆ,
ಸೀತೆಯ ಹೃದಯಕೊಂದು ರಮಣೀಯ ಭೀಷಣತೆ
ಬಿತ್ತೆ ಸುಖಭೀತಿಯಂ. ದಕ್ಷಿ ಇ ತಿಂ ಮುಟ್ಟಲಾ

ಉಡುಪದಿಂದಿಳಿದು ಯಮುನಾ ವಸಂ ಬೊಕ್ಕರಾ
ಶೀತಲ ಶಾಮ ಸೌಂದರ್ಯಮಂ. ಮೃಗಪಕ್ಷಿ

ಸುಮ ಸಮೂಹದ ವಿನಿಧ ಚೈತ್ರ ಪ್ರಚೈತ್ರ್ಯಮಂ
ಸವಿಯುತೆಯ್ಲಿದರೆರಡು ಹರಿದಾರಿ ದಾರಿಯಂ.

ಬೇಂಟೆಯಾಡಿದರಲ್ಲಿ ಮೇಧ್ಯಂಗಳೆಂ ಮೃಗಗಳಂ.

ಭೋಜನಂಗ್ಯಾದೊರಿದರ್ ನದಿ ವಪ್ಪದಾ
ಸಮತಲದೊಳೆಂದು ಶಾದ್ವಲದಿ. ಆ ವಸರಾತ್ರಿ,

ನಿಂತಿಬ್ಬ ತೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ಳಿ ನದಿಯ ಮೊರಸಿಸುವನ್

ಇಟ್ಟು ತೂಗಿದವೋಲೆ, ತೂಗಿದು ಮೂವರಂ

ನಿದ್ರಾ ಸಮಾಧಿಗ. ವಿಂಗ ಮಂಗಲ ಸಂಘ

ಕಂತ ವಿಣಾವಾಣಿ ರಾಮಸ್ಸೆಳ್ಳಿ ರಿಸೆ,

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಸಿಷ್ಟಿಸಿದನಾತನುಂ ತಂದಿರ್ಜುಂ

ಬಿಟ್ಟೆಳನಿಬರುಂ ತೊರೆಯ ಶಿವಸಲಿಲದೊಳ್ಳಿ

ಮೋಗಂದೊಳಿದು ಮುಂಬರಿದರಾ ಚಿತ್ರಕೊಟಕ್ಕೆ.

೩೮೦

೪೮೦

೪೦೦

ಬಿದಿರುಮೇಳಿಯಲಿ ಕಳೆಗಳನಿಳ್ಳು ಲರಿಲರಿಲ್
ಲರಿಲೆಂದು ಮುರಿದು ತಿಸುತ್ತಿದಾರ್ಥನೇಃ ಸನೇಯದಂ ;
ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊ ! ಮರವಲುಗಿ ಪಣ್ಣವೆರಸಿ ಕಾಯ್ ಳುಂ
ಕೆಡೆಯುವೋಲ್, ಕೊಂಬೆಯಿಂ ನೆಗೆದು ಕೊಂಬೆಗೆ ಹಾರಿ
ಕೀರುತ್ತೋಽಜುನ ಬಣ್ಣ ಗೆವಿವಿಂಡು : ಸನೇಯದಂ ;

ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊ ! ಹೂದಿಂಗಳೈ ತರಲೆನ್ನು ಸಗೆಯಿಂ
ಬನದೇವಿ ದೀಪೋತ್ಸವಗೈವಳಂಬಂತೆ
ಮೋಗುಗೊಳಿಗಳಿಂದ ಪೋಂಬಿಸುರಿಪೂರಿಂದೆ

೪೧೦

ರಂಬಿಸುವ ಮುಕ್ತುಗದ ಮರಗಳಂ : ಸನೇ, ಮನವೆ ;
ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊ ! ಬೆಟ್ಟುಮಂಡೆಯ ಬಂಡಿಹಣೆಯಿಂದೆ
ಚಾಚಿದಾ ಕಲ್ಲೋ ಇಡಿಸಿಂ, ಮತ್ತೆ ಹೆಮ್ಮೆರದ
ಹೆಗೊ ಇಡಿಸಿಂ, ಸೇಲ್ಲು, ತುಪ್ಪದ ಹೊರೆಗೆ ಜೋಲ್ಲ
ಹೆಡಗಯೊಡಲಿನ ಹುಟ್ಟುಹೆಚ್ಚೆ ಇಸ್ತುಳಂ : ಸನೇದು
ಸನಿ, ಮನವೆ ; ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊ ! ಸತ್ತಿಯಿಂ ಪರಿತಂದು
ಕಿಬ್ಬಿಗುರುಳ್ಳಬ್ಬಿ ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆವ ಚುಂಚಿಯಾ
ಸೀರ್ಬಿಳಮಂ : ಸನೇ ಸವಿರ್ ನಿಮಿರಿ !—ಅದೊ ಅಲ್ಲ,
ಕಣ್ಣತುಂಬಿ ಕಾಣುತೆದೆ ಚಿತ್ರಕೂಟಂ ! ಶಿವಾ,
ಸೇಗನು ಸೋಳಂ ! ವಿಷಿಸಶೀವ ಒಟ್ಟಾಜೂಟಂ !

೪೭೦

ಮೆಯ್ಯಾರೆತು ಕಂಡರಾ ದೃಷ್ಟಿದೇವೇಂದ್ರನಂ
ಮೆಯ್ಯಾಲ್ಲ ಕಣ್ಣೋ ಇ, ಕಣ್ಣಾ ರುಮೊಂದಾಗಿ,
ಕಣ್ಣೋಂದುಮಿಲ್ಲದಾತಾತ್ಯಾಸಂದ ರಸವಾಗಿ :
ಅಂತಹೀನ ಮಹಾಂತ ಸಂತತಮವಿಶ್ವಾರ್ಥ
ಜಲಧಿಯ ಬೃಹನ್ನೀಲಿಮಾ ವಿರಾದ್ರಾಗಂಗದೊಳ್ಳಿ
ಶೆರೆಯಸಂಪೂರ್ಣ ಶೆರೆಯಸಂಪೂರ್ಣ ಶೆರೆಯ ತೆರದಿಂ
ಗಿರಿಯಸಂಪೂರ್ಣ ಗಿರಿಯಸಂಪೂರ್ಣ ಗಿರಿಯ ಪಂಕ್ತಿಗಳ್
ಪರ್ವದುವು ದಿಟ್ಟಿ ಹೋಹಸ್ತೇಗಂ ಮೇಣ್ಣ ಕಣ್ಣಿಲೆದು
ಸೂರ್ಯಪ್ರಸ್ನೇಗಂ. ಸಾಂದ್ರ ರೋಮರಾಜಿಯ ರುಂದ್ರ
ಜಮ್ಮಂದೊಂದತಿಪೂರ್ವ ಭೂ ಬೃಹಂಜ್ಜಂತುವನೇ

೪೯೦

ಹಬ್ಬಿ ಹಸರಿಸಿತುಬ್ಬಿತಡವಿ ದಟ್ಟಯಿಸ್ತಾ
 ದಿಟ್ಟು ಮಲೆಪೋಡನಿ. ಮಂದಾಕೀನಿಯ ಪೆನ್ನೋನಲ್ಲಾ
 ಗಿರಿಗೆ ಮೇಳಿಖಲೆಯಾಗಿ ಕಂದರದ ಸೀಮೆಯಂ
 ಸಿಂಗರಿಸಿದತ್ತು. ಕಿರುಪ್ಪೊನಲ ತೊರೆ ಮಾಲ್ಪವತಿ
 ತಾನದ್ವಿಶಿರದಿಂ ರಜತೆರೇಖೆಯೋಲೀಳಿದು
 ಕಂಗೊಳಿಸಿದತ್ತು, ಚಿನ್ನದ ಒನ್ನಿ ವಾರಮೆನೆ
 ಶಳತಳಿಸಿ, ಸಾಯಂ ಸಮೀಪ ದಿವಸೇಶ್ವರನ
 ಕಸಕಕಾಂತಿಯಲಿ. ಆ ಶೈಲ ಭೈರವ ಖುಸಿಗೆ
 ದರ್ಶನದಿನಾವೇಶವಶರಾದ ಮೂಲವರುಂ
 ಶೈಮುಗಿದರರ್ಥಿಸಿದರಾತ್ಮ ಸೈವೇದ್ಯಾಮಂ !

೪೪೦

ನಂಬಿಕೆ ಉ

ಕುಣಿದಳ್ಳಿರಿಯ ಉಪ್ಪತ್ತಿ !

ವಾಣಿ, ಓ ಪಾರ್ಣವೀಣಾಪಾಣಿ, ಕವಿಯೆರ್ವಿಯ
ರಸರಾಣಿ, ಮಿಡಿಯೆನ್ನಾ ತ್ವಂತ್ತಿಯಂ; ಸುಡಿಸೆನ್ನ
ಹೃದಯಮಂ; ನಡಸೆನ್ನ ಈ ಮಂಹಾಕಾವ್ಯಮಂ,
ಶಾಯಿ ಕಂದನ ಕೃಯನಾನುತ್ತ ಸಜೆಯಿಪಂತೆ.
ಬೇಡತಿಹನಡಿಗಡಿಗೆ ನಿನ್ನ ಡಿಗೆ ಮುಡಿಚಾಚಿ:
ತೆಳಿಯದವರಾಡಿಕೊಳ್ಳತಿಯಂದು ! ಬಲ್ಲೆ ನಾಂ
ಮುಂದಿರುವ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಂಜೂರಂ, ಬೃಹದ್
ಭಾರಮಂ, ರುಂದ್ರ ಪಾರಾವಾರಮಂ: ಹಸುಳೆ
ರಂಗಾದಿಗಳುಕುಪೋಲಳುಕಿದಸುತ್ತಿಶು ಹೆದರಿ
ಬೇಡುತ್ತಿದೆ ನಿನ್ನ ಸಡಿಗಡಿಗಿಂತು, ಓ ಶಾಯಿ !—

೧೦

ರಾಂದ ಸಾಹಸಕಭೇಯ ಬಣ್ಣಂಸಗೆ ಬಡತನವೆ ಹೇಳಾ ?
ಹೇರಳಂ ! ದಿನದಿನದ ಸಾಧಾರಣದ ಶಾಂತ
ಸರಳ ಬೀಎಂದ ವಣಸೆಯೆ ವಿರಳಂ. ನಾನದನೆ
ಕೃಕೊಂಡೆಸಗಲೆಳಸುವಂ; ಪರಕೆಯಿರಲೆನಗೆ
ನಿನ್ನ ಮೃತ ಪರದ ಕರದಾ, ದೇವಾ ಓ ಶಾರದಾ !
ಕೊಲೆಯು ಕಥೆ ಬಗೆಸಳಿಯುವಂತೆ ರಾಮನ ಮಂದ
ಕಲೆಯು ಕಥೆ ತಾಂ ಬಗೆಗೆಳಿಪುದೇನಳಿಪಗೆಯು ರುಚಿಯ
ದೀನರಿಗೆ ? ನನ್ನೀ ಕೃತಿಯನೇಂದುವಾತ್ಮರಾ

೧೦

ದಾರಿದ್ರ್ಯಮಂ ಪರಿಪರಿಸಿ, ಓ ಸರಸ್ವತಿಯೆ,
ಸೆಲಸ್ಲಿರಸಿಯಾಗಿ, ಸಹೃದಯ ಸರಸ್ವತಿ !

ತುಂಬಿದತ್ತೊಯ್ಯಸೊಯ್ಯಸೆ, ಕಣಿವಯಾಳಮಂ
ಮೇಣಗಲಮಂ, ಪಶ್ಚಿಮ ಶಿಖರ ಭಾಯೆ. ಯಾಮಿನಿಯ
ಸೀರೆಯಂಜಿನ ಸರಗು ಮುಸುಗಿದತ್ತುದವಿಯಂ

ಚಿತ್ರಕೂಟಾದ್ವಿಯಾ. ಗೂಡಿಗೋಡಿತು ಹಕ್ಕಿ ;
ಹಕ್ಕಿಗೋಡಿತು ನಿಗಂ. ವರೋನವಾಂಶದು ನಗಂ
ವಚ್ಚರೋಮು ಮಹಿಂದ್ರಿಯಾ ಧ್ವನಿಗೌರವಕೆನಲ್ಲಾ.

ಮುಂಚ್ಚಲ್ಲಿ ಯೋಗೀಂದ್ರನಾ ಬಹಿರ್ ಸರುಸೇಂದ್ರಿಯಂ

ಬಿಷ್ಣುವಂದದೊಳಾತ್ತಿದಕ್ಕಿಗಳ್ ಕೋಳ್ಪ್ರಸುಕೋಳ್ಟಿ,

ಹಗಲ ಕಣ್ಣಿ ದು ಮುಂಚ ಲಿರುಳ ಕಣ್ಣಿಗಳರಳುವೋಲ್,

ರಾಜಿಸಿದುವರಿಲ ಕಿಡಿಗಳ್ ಬಾನ್ ಪಟದೊಳಿಣಿಕೆ

ಮುಣಿಕೆ. ಶಿಷ್ಯರನವರವರ ಪರ್ಣಕುಟಿಗಳೆ

ಕಳುಹಿ, ತನ್ನಾಶ್ರಮದ ಮುಂದೆ ಬಂಜೆಯಸೇರ್ಪ್ರ

ಪದ್ಮಾಸನವನಿಕ್ಕಿ ಕಂಳಿತಾ ವಚ್ಚರೋಮಂ

ಸೋಂಗುತಿರೆ ಕಣ್ಣಿಂಬು ಲದ ಕಂಡರದ ಕಾಂತಾರ

ವಿನ್ಯಾಸಮಂ, ಕಂಡನೊಂದಿದಿರೆಳ್ಳ ಗಿರಿ ಶಿರದಿ,

ಸಂಜೆ ಬಾಗ್ನೆ ದುರಾಗಿ, ಕೆತ್ತಿದೊಲಂತಿರ್ಪ್ರ

ಮೂರು ನರರೂಪಿ ಮಸಿಯಾಕೃತಿಗಳೆಂ. ಸೋಡಿ,

ಸಿಂಹಾಕೃತಿಯ ಮಹಾ ರೂಕ್ಷ ಶೈಲೋಪಮಂ

ಭೀಮಕಾಂತಂ ಕರಿನ ಗಂಭೀರನಾ ಯೋಗಿ,

ಕಾತುಕಂಬಟ್ಟರಂ ವಿಸ್ತೃಯಕ್ಕಿಂಗೊಡದೆ,

ಮಗ್ನಿನಾದಂ ಧ್ವನಿದ್ವೈತ ಸ್ವಾತ್ಮಗೆ !

ವಚ್ಚರೋಮನ ಚಿತ್ತವಚ್ಚಿದ ಮಹಿಮೆಗಳ್ವುತಾ

ವ್ರತಿಯ ಕೃಂಕರ್ನಮಂ ಸೋಂತಿರ್ಪ್ರ ವಾಸ್ತವ್ಯಮಂ

ಧ್ವನಿಸ್ಥಮುನಿಯ ಪಕ್ಷದೊಳರಯ ಮೇಲಿದು

ಸೋಂಡುತಿರೆಯಿರೆ ಬೈಗುಮಂಬು ತೀವುತ್ತಿದ್ರ

ದೃಶ್ಯವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ, ಕಂಡುಬೇಸಂಗ್ ! ನಗಂ

ಶತಗುಹಾಧ್ವನಿಗಳಿಂ ಪ್ರತಿಫಲಿಂ ಪೋಲಂತೆ,

ನೀರವ ಮಹಾರಣ್ಯಮನುರಣಿತಮಪ್ರಂತೆ,

ಕುಳ್ಳಿ ಬಂಡೆಯುಮದುರಿ ಕಂಪಿಸುವಂತೆ, ಕೇಳ್ಳಿರೆದೆ

ಹಂಪುಗಡುವಂತೆ ಘಟೆಸಿದುದಾ ಅದ್ವೈತ ತಾಂ

ದ್ವೈತಿಯಪ್ಪಂತೆ ! ಕಣ್ಣಿರೆದ ಮುನಿ ಕೈಯೆತ್ತಿ

೪೦

೪೦

೫೦

ತಟ್ಟಿ ತಲೆಯಂ ಸವರಿ ಬೋಳ್ಳಿಸೇ, ಆ ವಾಗಿ
ಕಂಠಪೂರ್ವವನಸ್ಕಿಂದ ರೋಷದಿಂ ತೊರ್ವುದನೇ
ಸೋಡುತ್ತಿರೆ, ಅತ್ತು ಕಣ್ಣಾದವರೆ ಕಾಣಿಸಿಕು
ಸೀತಾ ಶೃಂತಿಯ ರಾಮಾಕೃತಿಯ ಧೀರಗಮನಂ.

ಪುಲಿ ಪುಲಿಯನರಿವಂತೆ, ಪುಲಿಯವ್ಯೋಲೆ ಸಿದ್ಧಿನುಂ
ಪ್ರೀತಿಯಿಂದತಿಧಿಗಳನರಿತುಮುವಚರಿಸಿಯುಂ
ಕಳೆದನಿರುಹಂ. ಮರುದಿನಂ ತಪ್ಪೋವನ ಜನದ
ತನುಮನ ಸಹಾಯದಿಂ ಕಟ್ಟಿದನು ಸೌಮಿತ್ರಿ,
ಮಲೆಯ ಬಿರುಮಳಿಗಾಳಿಗಳಿಗೆ ಮಲೆತುಳಿವಂತೆ,
ಪಣ್ಣ ಶಾಲೆಯನೊಂದನೆತ್ತುರದೊಳಾಗಿ ಗಿರಿಯ

ದರ್ಶನಸಾಫ್ತನಮುಂ ದೂರವಿಸಾತ್ಮರದಾ
ದೃಶ್ಯದಾಸಾಥನದಧ್ಯಾಕ್ತತಾ ಸಾಫ್ತನಮುಂ
ತಾಸನಿವ ಗಿರಿಭುಜಸಾಫ್ತನದಲಿ. ಅನಂತರಂ
ದೇವರಿಗೆ, ಗೃಹದೇವತೆಗೆ, ಚಿತ್ರಕೂಟ ಗಿರಿ
ದೇವನಿಗೆ, ಕಾಂತಾರದಧಿದೇವಿಯರಿಗೆ, ರವಿ
ಗಗನದಭಿಮಾನಿಗಳಿಗಳಿಲ ಪಿತ್ರಮಂಬಿಗಳಿಗೆ
ವಾಸ್ತುಕರ್ಮಾದಿ ಒಲಿ ಶಾಂತಿ ಕರ್ಮಂಗಳಂ
ಸೆಗಳ್ಳಾ ಜಿತೇಂದ್ರಿಯರ್ ಮರಬಳಿಯೋರಣಾದ
ಹೂ ತಳಿರ್ ತೋರಣಾದ ದೇವಸುಖಕಾರಣಾದ
ಸುಪವಿತ್ರ ಪತ್ರವೇಶ್ಯಂ ಬೋಕ್ಕರಾತ್ಮ ಮಂ
ಪುಗುವ ಪುಣ್ಯಂಗಳೋಲ್.

ಅರಮನೆಯೊಳಿಹುದೇನೋ ?

ಅರಸುತನಮೆದೆಯೋಳಿರೆ ಕಾಡರಮನೆಗೆ ಕೀಳಿ ?

ರಸವಿಲ್ಲದಿವ ಬಾಳಿಗರಮನೆಯೆ ಮರಭೂಮಿ.

ರಸಿಕಂಗಡವಿ ಸಗ್ಗಿ ಕಿಂ ವಿಗಿಲ್ ಸೋಗನಲ್ಲೆ,)

ಜೊತೆಯಿರಲ್ಲೊಲಿದ ಪೇಣ, ಮೇಣ ಕಾಣ್ಣ ಕಬ್ಬಗಣ ?

ಕಣ್ಣ ಪೇಣ್ಣ ಗಳಿರದುಮಂ ಪಡೆದ ರಾಮಂಗೆ

ಎಲೆವನೆಯೆ ಕಲೆಯ ಮನೆಯಾಯ್ತು; ವಿಪಿನಾಂಗಣಂ

೬೦

೭೦

ರಸ ತಪೋರಂಗಕ್ಕಣಿಯಾಯ್ತು. ದಿನ ಕಳಿದಂತೆ
ಮೊದವೊದಲ್ಲ ಪರಕೀಯಮಪರಿಚಿತವಾಗಿರ್ದ
ಗಿರವನಂ ಪರಿಜಯದಿನಾತ್ಮೀಯ ಭಾವಮಂ
ತಳೆದುದು ಸಲಿಗನೆತ್ತು : ಅಂದು ಕಲ್ಲಾಗಿರ್ದ
ಕಲ್ಲೀಗಳಾದುದಯ್ಯ ನೇನಹಿಗೆ ನಿಕೇತನರ್.
ಹಿಂದೆ ಬರಿ ಮರವಾದುದಿಂದವರ ಬಾಳ್ಳೂ ಅಂದು
ಸಂಕೇತವಾಯ್ತು. ಬಂದಂದು ಆ ಕಾಡಿನೊಳ್ಳಾ
ಬರಿ ಬಳ್ಳಿಯಾಗಿರ್ದು ದಿಂದು ತಮ್ಮೆ ಲೆವನೆಯ
ಮುಂದಣಂಗಣದಂಚಿನಲ್ಲಿ ತಮ್ಮೆ ದೇಬಾಳ್ಳಿ
ನಿತ್ಯಸಾಕ್ಷಿಗೆ ನಿಂದದೊಂದು ಕೇತನವಾಯ್ತು.
ಅಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುಗಳ್ಲಲ್ಲವೈಮುಳೆದುದಯ್ಯ
ಅನುಭವದ ಫುಸನಮಹಿಮೆಯಿಂ. ಭಾವ ಪರಿವೇಷವುಂ
ಪಡೆದು, ಒಡವೇವನುಂ ಹಿಂಗಿದಾವೇಶದಿಂ
ಪಾರಾಣಮಯಮಾಗಿ ಮೇಣಧಾಮಯಮಾಗಿ ಕೇಳಾ
ಸ್ತುಲ್ಲತಿಕೋತವಾದುವರ್ಷೂ ಆ ಬಂದೊಂದು ವಸ್ತುವುಂ
ತೊರೆದಚಿಡಾಳ್ಳಾವನುಂ.

ಆ ಕಲ್ಲು ಬರಿಯ ಕಲ್ಲಾಗಿ
ಕ್ಕಡೆದಿದ್ದುದಲ್ಲಿ ಯುಗಯುಗಗಳಿಂ. ಸೀತೆ ತಾಂ
ಕಂಡಾ ವೊದಲ್ಲ ಕಲ್ಲುಲದೇನುಮಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.
ಬರ್ದಿನಂ ಪಣಾಶಾಲೆಯ ಮುಂದೆ ಪತಿಯೊಡನೆ
ಮಾತಾಡುತತ್ತು ಸೋಡಿದಳಯ್ದ್ದು ಸೋಜಿಗಂ !
ಆ ಕಲ್ಲುದೇನೊ ಆಕೃತಿ ಬಂದಪೋಲ್ಲ ತೋರಿ,
ಬೆರಗಾಗಿ ತೋರ್ದ್ದುಳಿಸಿಯಂಗಾತಸುಂ ಕಂಡು
ಕೂತುಕಂಬಟ್ಟುನಿವರುನುದಕೆ ಪಸರಿಟ್ಟು
ಕರೆಯತೊಡಗಿದರಂದಿನಿಂ ‘ಕಲ್ಲುವಸಿ’ ಎಂದು.
ಮತ್ತೊಲ್ಲಾರ್ ದಿನಂ, ಬೈಗುಗಪ್ಪೆಳಿಯುತಿರೆ, ಸೀತೆ
ಮಬಿಫಿನೊಳ್ಳಾ ಕಂಡಳಾರನೊ ಕಲ್ಲು ನೆತ್ತಿಯೊಳ್ಳಾ ;
ಪಣತೆನೊಡರೊಳ್ಳಾ ತಾನಗಂ ಶಿಂಡಿರ್ವಿನಿಯನಂ

೮೦

೯೦

೧೦೦

ಕರೆದು ತೋರಿದಳು ಹಡರೆದೆಯ ಹೆಣ್ಣಾ. ರಾಮನುಂ
ಸೊಳಿಗಂಬಡುತೆ ಗುರುತಿಸೆ ಸೊಳಿಡಿದನ್. ಕೂಡೆ
ತೋರ ಮುಖಭಂಗಿಯಿಂದಶ್ವರ್ಲೋಚನನಾಗಿ
ನಿಡುಸುಯ್ಯಾ ಸೆರ್ವೆಸೊಂದಸೊಲಾ. ಸಿಂಶೆಗರಿವಾಯ್ಯು
ತೆಕ್ಕುನಾ ಕಲ್ಲು ಸೆತ್ತಿಯ ಮೂರ್ತಿಯಾರಂದು:
ಸೊದೆಯಂ ಪೂತ್ತು ತಂದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದ್ರ ನಾ
ಉಂಟ್ರಿ ಖಾವಲ್ಲಭಸೆದ್ದೈಸೆ! ಸನೆದಾಕೆಯಂ
ಬೇಯುತಿರುವನೆ? ಬೇಡುವನೆ ದೇವರಂ ತನ್ನ
ಸತಿಗಾಗಿ? ಸುಯ್ಯಾ ರ್ಹ ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾರದಿಂ
ದಂಪತೀಗಳಿರ್ವರುಂ. ಮಾತನುಳಿದಳ್ಳಾ ಸಿಂತೆ.
ಭಗವನ್ ಹೊನಿ ರಾಮನಲ್ಲಿಂದೆ ತಮ್ಮ ಸಂ
ಸುಧಿಸಲೆಂದ್ದೈದಿದನ್ ‘ಕಲ್ಲುವಸಿ’ಯೆಡೆಗೆ. ಆ
ಸಂಜೆಯಿಂದಾ ಬಂಡೆ, ಕಲ್ಲುವಸಿ, ಉಂಟ್ರಿ ಇಗೆ
ಮೇಣವಳ ಸಂಯಮಕೆ ಪಡಿಮೇಯಾದುದು; ಮತ್ತೆ
ಗುರುವಾದುದೆಂಜ್ಞ ರಿಕೆಯಾದುದ್ದೈ ಸತಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಾ
ಪತಿಗೆ.

೧೧೦

೧೨೦

೧೩೦

ಪಣ ಶಾಲೆಯ ಪೂರ್ವದ ಗವಾಕ್ಷ ದಿಂ
ಕಾಣುತ್ತಿಹುದುದೊ ನೀಲದೂರಕ್ಕೆ ಮೃದುಲಮೆನೆ
ತೋರ್ಪ ಶಿಖರೇಶ್ವರಂ. ಸಿಂಶೆಯ ಮನಕೆ, ಮತ್ತೆ
ರಾಮನ ಮನಕೆ, ಮತ್ತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ ಮನಕೆ ಬೇರೆ
ಬೇರನಿತಿನಿತೆ ಗುಣ್ಯ ಭಾವಲೋಕಂಗಳಂ
ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕುದದರಿಂದಮವರವರ ದೃಷ್ಟಿಗದು
ಮೆರಯತಿದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ರಸಕೆ ನಿಧಿಯಾಗಿ,
ವಿಧಿಯಚಲ ನಾನ್ನಿಧ್ಯಮಾಗಿ: ಜನಕಚೆಯಿಂದುಗೆ
ಮಾಡುತ್ತಿರಲತ್ತುಣಿಂದೇಷ್ಟ್ವನಾ ಉದಯರನಿ!
ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯ ಹೊಗೆಯ ನೀಲಿಗೆಳನೇಸರಾ
ಬಿಸಿಲ್ ಪಸುಳಿ ತನ್ನ ನಳಿದೊಳೆ ಕಯಾವೇರಳ್ಳಿ ಇಂ
ಕೋಲು ಕೋಲನೆ ಬೀಸುತ್ತೋಲಾಟವಾಡಿ ಬರೆ,

ಪಾಕ ಕಾರ್ಯವನುಳಿವಳ್ಳಿ ಹೇಳಿ, ಸಮಯಲಾ
ಸೋಗಮುಕ್ಕುವಾ ಕಣ ಖೈಸಗೆಯಂ. ಮತ್ತೊತ್ತರ್ವೆ
ಬೆಣ್ಣೆ ಬಣ್ಣುದ ನುಣ್ಣುನುಣ್ಣೆ ಮುಗಿಲ್ಲಿತಂದು
ಬೆಟ್ಟನೆತ್ತಿಯನಪ್ಪುತಾಲಿಂಗನದ ಸುಖಕೆ
ಪರವಶತೆವೆತ್ತು ನಿಂದಿರೆ ನಿಷ್ಟ ಲಂ, ತರಳಿ
ಗಗನದೊನ್ನು ಕ್ಷೇರಾದ್ವಿತೀಯಾಳಿಯಂ
ರಾಜರ್ರಿ ಒನಕರಾಬಂ ಗೆತ್ತು, ತೆಕ್ಕುಸಯೆ
ತಂಡೆಯನಿದಿರ್ಗೊಂಡವೋಲಾಗಿ, ಮಂಬೆಂಜಾ

೧೪೦

ಭವ್ಯಮುದ್ದೆಯ ರಜತಕೇಶಾದ್ವಿದೇವಂಗೆ.
ಮಗುದೊಂದಿರುಳ್ಳ ಧರಣೆಪ್ಪತ್ತಿ ಮತಿ ಮೈದುನರ
ಕೂಡಿ, ಶಶಿಮೂಳಿಯಂಬೀರ್ಪ್ರದು ವತ್ಸರದ,
ಜಂಜಲ ಏನೋಽದಶೀಲದ, ಲಲಿತರೂಪದ
ಖಣಿಕುಮಾರನಾಶ್ರಮದ ಗೋವನಷಟ್ಟುತ್ತ ಬಂದು,
ತನೆನ್ನುಡನೆ ಗಳಪಿ, ತಾನಿತ್ತುಣಿಸನೋಲಿದುಂಡು,
ಬೇಡವೆನೆಯುಂ ಬಿಡದ ತನೆನ್ನುಡನೆ ಮುಸುರೆಯುಂ
ತಿಕ್ಕಿ, ಕರ್ಯ ಮೆಯ ಮೋರ ಮಸಿಯಾಗಿ ಹೋದುದಂ
ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಳ್ಳ ಭಾವವಶಳಾಗಿ. ಮತಿಭೂಮನಾ

ಶ್ರೀರಾಮನುದ್ದಾಮನಾ ಏರಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಸಮಾ
ಅಲ್ಪಮಂ ಕೇಳುತ್ತಿರ್ದಾ ಮಹೋಲಾ ಸದಿಂ,
ಸಹುಸಂಪವ ಸಗುತ್ತಣಿಬಿರವಂತಿ. ಮುದ್ದುಗತೆ
ಮುಗಿವ ಮುನ್ನ ಮೆ, ಕಿಟಕಿಯಾಚೆಯಾ ಕವಿದರ್
ಕಗ್ಗತ್ತಲೋಳ್ಳ, ಜ್ಞಾಲೆ ಮೆರೆದು ಮನೋಜರಂ
ಶಿಖರೇಶ್ವರನ ಶಿರದಿ. ರಾತ್ರಿಯಾಕಾಶದಾ
ತಾರಾ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷಸೋಲಗದಿ ನರ್ತಸುವ
ಉರಿಯ ಉಪ್ಪಿಯೆನಲಾತ್ತಾ ಕಾಡುಗಿಂಜಿಷ್ಟ ಸೆಯೆ,
ನಿಟ್ಟಿಸಿದರಾ ಚೆಲ್ಪಿಸಳಮಕ್ಕು ಖೋಲಂತೆ
ಬಾಯ್ದುರೆದ ಬೆಳ್ಳಣಿ ರಿಗೆ ಮನಂ ಮಾವೋಽದವೋಲ್ !

೧೪೧

ಹೊಡತೇನೊ ಹಾಸ್ಯರಸಮಖೀಲ ರಸನಿಧಿ ಜಂದ್ರ,
ಸಂದ್ರಭಂಗ ? ಒಂದು ದಿನಮಿನಸುದಯದಲ್ಲಿ ತರಳಿ,
ಸೀತೆ, ರವಿಕರ ಕಾಂತ ಕಾರ್ತಾರದಂತರದಿ
ಸಲವಿಂದಿಳಿದು ಒಂದು, ವೇಗಾಮಿನಿ ಸಲಿಲ
ಯೋವನಾ ಮಾಲ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ ಅಪಿಸತೆಯರು
ಕಂಡು, ವಂದಿಸಿ, ಸುಡಿಸಿ, ಸಂತೋಷದಿಂ ಮಿಂದು,
ಬೆಳ್ಳಾ ರುಚಿಯ ತೆಳ್ಳಿ ಡಿಯಸುಟ್ಟು, ಮುಗುಳಲ್ಲರ್
ಪೆಣ್ಣಾ ಯೆಲ್ಲ, ಪೆಣ್ಣಾ ಮುಗುಳಲೂಯೆಲ್ಲ, ಹೇಳಿಂದಜವಿ
ಸೋಚಿಗಂಬಡುತಿರಲ್ಲ ತಮ್ಮೆ ಲೆಂಸೆಗೆ ಮರಳ್ಲಿ
ಪರಿ ಸಂದರ್ಭಗೆ ತೊಡಗಿದಳ್ಳ. ಪಸಿ ಸಾದೆಯಿಂ
ಪ್ರಾಗೆಯಲ್ಲದುರಿದೋರಲ್ಲೊಲ್ಲದರೆ, ಧರಣಿಸುತ್ತೆ
ಮುಳಿದೊಳಿಯ ವೋರೆಯಂ ತಿಂದು ಕಟ್ಟಿಗೆಯಿಂದೆ,
ಕಣ್ಣೊ ರಸಿ, ಮೂಗೊರಸಿ, ಪೂಗಮೆಲ್ಲ ಮಸಿಯಾಗೆ,
ಮಂದುಟ್ಟ ಮಣಿ ಮಾಸ, ಸಿಗ್ಗೀರ್ಹ್ಯ ಸಿದುಕುತಿರೆ,
ವಚ್ಚರೋಮಾಶ್ಚಮದಿನಂಧ್ಯಯನಮಂ ಮುಗಿಸಿ
ರಾಮಸ್ಯತಂದನಲ್ಲಿಗೆ. ಕರೆದನಧಾರ್ಗಿಯಂ,
ಕಾಣದಿರೆ. ಹೊಗೆಯ ಹೊಟ್ಟಿಯೋಳಿದುರ್ ಓಕೊಂಡಳಂ
ಕುರಿತು ಬಿಸದಕೆ : ಪಸಿದೆನ್ ಆಸುಣಾಲ್ ವೇಳ್ಳುಮೆನೆ ;
ಮಜದಿ : ಪಸಿಸಾದೆಯಿಂದದಡುಗೆಯೆಂತಪ್ಪುದರ್ಯ ?
ಪ್ರಾಗೆಯನುಣಿಮೆನೆ ; ರಾಮನಾಕೆಯಂ ಬಳಿಸಾದುರ್,
ರಾಸಿಯಿಡಿದು ನಲ್ಲೊಗಂ ಮುಸುಡಿಯವತಾರಮಂ
ತಾಳಿದುರ್ದಂ ಕಂಡು, ನಗೆ ತಡೆಯಲಾರದೆಯೆ
ಹೂರಗೆ ಬಂದಳ್ಳಿ ಬಿರಿವಿರಿಯೆ ನಗೆ ತೊಡಗಿದನ್.
ಒಂದ ಲಕ್ಷ್ಯಿತಿಣಿನಾ ಪರಿಗೆ ಬೆರಗಾಗಲಾ
ರಾಮಸೆಂದನ್ : “ನೋಡು, ನಡೆ ಒಳಗೆ. ಅತ್ತಿಗೆಗೆ
ಒದಲೊವರ್ ವಾನರಿಯ . . .” ಎಂದರ್ಥ ವಾಕ್ಯದೊಳೆ
ಗಹಗಹಿಸಿ ನಗುತಿರೆ, ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮೈ ಒಂ ನಡೆದು
ಸೋಡಿದನ್ : ನಗಲಿಲ್ಲವನ್ ! ನಗೆಗೆ ಏರಿದುರ್ದಾ

೧೪೮

೧೪೯

೧೫೦

ಧೂಮದೃಷ್ಟಿಂ ! “ ಕ್ಕೆ ಮಿಸಿಮೆನ್ನಂ, ಪಸಿಯ ಸೌದೆಯಂ
ತಂದೆನಪರಾಧಿಯಂ.” ಎನುತೊಣಗು ಪ್ರಜ್ಞಿಯಂ
ತಂದಡಕಿ, ಸಹಿಯಂ ನೇನೆಯುತೊದಿದನ್. ಅಗ್ನಿ
ಧಗ್ನನೆಯೆ ಚಿಮ್ಮಿದನ್ ಧೂಮತನುವಿಂ ಒಗ್ಗೆಯೋಲ್.
ಚಿಮ್ಮಿದುದು ಸಂತೋಷಕಾಂತಿ ಚಿಂತಾವಾಲ್ನಾನೆ
ಮೈಫಿಲಿಯ ಮುಖಪದ್ಮದಿಂ !

೮೩೦

ಕೊಂದ ಕಡೆದಿಂದೇಂ

ಪೆರ್ಕಿನಾದನೆ ರಾಮನಾ ಮಾತನ್ನಿಃ : ಪಗೆಯೆ ?
ತೆಗೆತೆಗೆ ! (ಪೆರ್ಕಿನ್ ಗೊಲ್ಲಿಯೆ ಚಿಕ್ಕೆ ?) ಮಹತ್ತಿಗೇಂ
ಬೆಲೆಯೆ ಹೇಳ್ ಕೊಲ್ಲಿ ಸೀದ್ವಿತ್ವಂ ಸಂಗಿರಿ ಕಾರಣಕಲ್ಲು,
ತನ್ನ ದಯಿತೆಯನೊಲಿದ ಕಾರಣಕೆ, ಗುರು ಕಣಾ
ರಾಮಚಂದ್ರಂ. ಕೋಳಿಂಗಾಹಲದ ರಚಿಯ ವೋಹಕ್ಕೆ
ಮರುಳಾದ ಮಾನಪರ್ ರಾವಣನ ಕೊಲೆಗಾಗಿ
ರಾಮನಂ ಕೊಂಡಾಡಿದೊಡಿ ಕವಿಗುಮಾ ಭಾರ್ಯಂತಿ
ತಾನೇಕೆ ? ಮಣಿಯುವೆನು ರಾಮಸದಿದಾವರಿಗೆ :
ದಶಶಿರನ ವಥೆಗಾಗಿಯಲ್ಲು ; ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ತಿಳಿವ್ಯಾನಲ ಮಿಳಿಯುತಿರಲೊರ್ ದಿನಂ ತಾಂ ಕಂಡ
ದೃಷ್ಟಿಸ್ತಾಂದರ್ಶದಿಂದಾತ್ಮದರ್ಶ ಸಕೇರ್ದ
ರಸಸಮಾಧಿಯ ಮಹಿಮೆಗಾಗಿ !

೯೦೦

ಮೈಂದೋರಿದನ್,
ರಮಣೀಯ ಪೂರ್ವಗಿರಿವಸರಮಾ ರಮಣನೇನೆ,
ಉದಯರವಿ. ಗಿರಿವಸಪ್ರಿಯರಾಮನಾ ಪ್ರಕೃತಿ
ಪೂಜಾಸುಖದ ರಸಕೊಳ್ಳೇತು, ತಾನೊರ್ ಸೆಯೆ,
ಹೊಂಬಿಸೆಲ ಚುಂಬಸದ ಹಸುರು ಕಾಡಿನ ಸಡುವೆ
ಪಿಕಳಾರ ಕಾಜಾಣ ಕಾಮಣಿ ಕೋಗಿಲೆಯ
ಗಿಳಿಯ ಕೊರಲಿನ ದಸಿಯ ಜೇನೀಂಟಮ್ಮತೆ ತಂದು
ನೋಡಿದನ್, ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಗಿರಿಯ ಕಣ ಸೆಳೆಯ
ಪೊನ್ ನೋಟಮಂ : ತುಂಬಿ ಪರಿದುದು ಶಂಭಜಲದ ರಮ್ಮೆ

೯೧೦

ನದಿ, ತಾಯಿ ಕೌಸಲ್ಯೆಯಂತೆ, ರಾಮನ ಮನಕೆ
ವರಗುತನವನೊಡರಿಸುತ್ತೆ. ಹೊನ್ತ್ಯಾದರ್ಶನ ದೀಪ್ತ
ಪ್ರೀತಿಗೌರವದಿಂದ ಕೃಷ್ಣಗಿರು ನಡೆದನಾ
ಪೂಜ್ಯೆ ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಮಳಲೋಟ್ಟಿ ಲೊಳ್ಳೊ ದಯ
ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ. ಕಣ್ಣಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟಿದಿಕ್ಕೆಲದಲ್ಲಿ
ತಾಯಿಕ್ಕುರೆಯ ಸಕ್ಕರೆಯೆ ಪುಂಜಗೊಂಡಂತೆವೋಲ್

ಚಿತ್ರಮಯ ಧವಳಿಮ ಪುಳಿನರಾತ್ರಿ. ತೀರರುಹ ೨೭೦

ಫಲಪುಷ್ಟ ಭಾರಾವನತ ತರುಲತಾ ಶ್ರೀಣಿ ತಾಂ

ಮಣಿನಿಕಾಶೋದಕ ನದೀವಕ್ಕ ದರ್ಶಣದಿ
ಮಾಪೋಽವನ್ವೋಲ್ ಬಾಗಿ, ಉಸುನುವ್ವಿಟ್ಟಿಯ ಸೋಸಿ,

ಸಿಂಗರಿಸಿದುದು ಏಇಚೀಚಿಯಂ, ತೆರೆತೆರೆಯ

ಕಯ ಯ್ಯಾ ಬಾಚಿದೋಲೆಸೆದಾ ಮನೋಹರದ
ಶರವೇಣಿಯಂ. ಕೊಂಬೆಗ್ಗೆಗಳಿಂ ಪೂವಲಿಯ

ಚೆನ್ನಿ, ನಾನಾವಣ ಸ್ವಾಣಶ್ಯಂಗಾರದಿಂ

ಮೆರೆದು, ಗಾಳಿಗೆ ತೊನೆದು, ಹಕ್ಕುಯಿಂಜರದುಲಿಯೆ

ಕಾಲ್ಪಿಜ್ಞಿ ಕಿಂಕಣಿಯವೋಲಾಗೆ ನರ್ತಸುವ

ತರುತಿಲೋತ್ತಮೆ ಸ್ಯಾಷಿಸಿದಳಿಂದ್ರಲೋಕಮಂ ೨೯೦

ಚಿತ್ರಕೂಟಮೋಳಿ ಆ ರಸಮಣಿ ರಘೂಳದ್ವಯಂಗೆ.

ಮೆಯ್ಯೋಳ್ ಪರಿವ ನೆತ್ತುರೆಲ್ಲಂ ಮಿಂಚುವೋನಲಾಗೆ

ಸಂಯುತಾ ಬೆಳಗಿನ್ನೆಸಿರಿಯನಿಳಿದನ್ ನೀರೆಗೆ

ಮೇಹಕ್ಕೆ. ಬಂಡೆಬಂಡೆಯ ನಡುವಣನವರತ

ಒಲಗದ್ದದ ಶ್ರುತಿಗೆ ಉಪನಿಷತ್ತಿನ ಶ್ರುತಿಯು

ಮಂತ್ರಪೋಽವಂ ಬೆರಸಿ ನೀರಾಡಿದನ್, ಪೃಥ್ವಿ

ಕಂಡು ಪುಲಕಂಗೊಂಡು ನಲಿಯೆ. ಮಿಂದಿರಲಿಂತು,

ಕಣ್ಣಿ ಪೋಕ್ಕನೆ ಪೋದಳ್ಳುದೆನೆ ಚೆಲ್ಪಿನ ಬುಗೆ,

ಕಾಣ್ಣಿ ಪೋಲದಂಚಿಂದೆ, ಬಾನ್ಯುಡಿಯ ಪೋಳಿಯಡಿಯ

ಚಿಟ್ಟದದವಿಯ ತಡಿಯ ಚಿತ್ರಭಿತ್ತಿಯಿನುಣ್ಣಿ

ಹಾರುತೊಯ್ಯನೆ ತೇಲಿಬಂದತ್ತು ಸಾಲ್ಗೊಂಡು,

೨೭೦

೨೯೦

೩೧೦

ಪಾಲ್ ಬೆಳ್ಗನೆಯ ಬೆಳ್ಗೊನ್ನು ನೊರ್ನು ಬರೆಪಮೆನೆ,
ಬೆಳ್ಗುಕ್ಕಿ ಪಂತಿ. ನೋಡಿದನು ರಸವಶನಾಗುತ್ತಾ
ದಾಶರಥಿ. ನೋಡುತ್ತಿರೆ, ತಾನೆ ಹೊಳೆಯಾದಂತೆ,
ತಾನಡವಿಯಾದಂತೆ, ತಾನೆ ಗಿರಿಯಾದಂತೆ,
ತಾನೆ ಬಾನಾದಂತೆ, ತಾನೆಲ್ಲಮಾದಂತೆ,
ಮೇಣಿಲ್ಲಮುಂ ತನ್ನೂ ಭಧಾತ್ಮಕ್ಕು ಮಾದಂತೆ
ಭೂಮಾನುಭೂತಿಯಿಂ ಮೈಮರೆದನಾ ರಸಸಿದ್ದಿ,
ಪೇಳ್, ರಾಮನಧಾತ್ಮಕ್ಕು ಮಂ ಸಕಲಲೋಕಕೆ ಸಾವರ್
ಭವ್ಯ ಭಗವತ್ ಸಾಕ್ಷಿಯೈಸಲೆ ಕಿರೀಟೋನ್ನ ಶಂ !

೨೯೦

ನಂಬಿಕೆ ಎ

ಪಾದುಕಾ ಕರೀಟಿ

“ ಮೈಧಿಲ, ಗಿರಿಂದ್ರನಾಸಾಳಿನದಂತೆಯುವೀ
 ಕಾನನಶ್ರೀಯನಿದೊ, ನೋಡು, ಹಬ್ಬಿಹುದೆಂತು,
 ಪಾರತಿಸಮಯ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿ ಸೂತ್ರಂಗಳಿಂ
 ಕಯ್ಯಿಯ್ಯ ಕಾನ್ನಿವನವನಾಂತು, ನೋಷ್ಟಗೇ
 ರತಿ ಸಂಜನಿಸುವಂತು. ಕೇಳಾಲಿಸದೊ, ಭದ್ರೇ,
 ರೋಮಹಣಣಕರಂ, ಮಂಜುಳ ಮನೋಜರಂ,
 ಸಹ್ಯದರು ಸುಪೂರ್ಜಿತಂ ಬಹು ವಿಹಂಗಮ ತುಮ್ಮಲ
 ರತ ಕೂಜಿತಂ! ತೇಲುತಿದೆ ಗರಿಂಗಸರಮಾಗಿ
 ಪಣವಣಾರಣವದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದೊಳ್ಳ ಮನಂ
 ಪೂರಾಗಿ, ತಳಿರಾಗಿ, ಬಿಳಿದಾಗಿ, ಕೆಂಪಾಗಿ,
 ಪಸುರಾಗಿ, ಪಳದಿನೀಲಿಗಳಾಗಿ, ತನಗೆ ತಾಂ
 ರಂಗಸರಂಗಿನೊಳಲೆವ ತರತರದಲೆಗಳಾಗಿ.
 ಮರೆಯುತಿದೆ ಮನ್ಯನಮಯೋಧ್ಯೇಯಂ ; ಮರೆಯುತಿದೆ
 ಪ್ರಷ್ಟಿದಿಳಿಯಂ ಬೆಟ್ಟ ದುಖಮಂ ; ಮರೆಯುತಿದೆ
 ಪ್ರಷ್ಟುಗೆಳಿಯರನುಳಿದಳಲ ಬೇಗೆಯಂ. ಕಾಂತಿ,
 ನೀಂ ಬಳಿಯಿರಲ್ಲೇ ಕಾಂತಾರಮಿದು ನಿನ್ನ ಮಂ
 ಮೀರ್ದಿ ಪ್ರದು ಚೆಲ್ಪಿನೊಳ್ಳ. ದಿಟಕೆ ಮಚ್ಚಾರಮೇಕೆ?
 ನೋಡು ಅದೊ, ಪೋಳಿಯುತಿಹುದೆಂತುಬೆಳಿಸಿಲೊಳಾ
 ಮಲೆಯ ಮಂಡಿಯ ಬಂಡಿಯಾಗಿರ್ಬು ರತ್ನ ಶಿಲೆ!
 ವಾರಿಧಾರಾ ಕೇಸರಂಗಳಂ ಕೆದರುತದೊ ಕೇಳಾ
 ಸಿಂಹಗಜಿನೆಯುಡುಗೆ ಫೋಷಿಸುತ್ತಿಹುದಬ್ಬಿ
 ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕೆ. ಬಾ, ರಮಣಿ, ನೋಷ್ಟಮಾ ಧೃತ್ಯಮಂ,

೮೦

೯೦

ಭೀಷ್ಣ ಸಂಹೋಡಹಮಾ, ಕಣಿವೆಗಿಳಿದದರಡಿಗೆ
ಸಾದ್ರು ! ಕಮನೀಯಳಲ್ಲಿ ಭಯಂಕರಾ ಪ್ರಕೃತಿ ? ”

ತೇಜಸ್ಸಿ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಚಂದ್ರಚಾರುಮುಖಿ
ಲಾವಣ್ಯವತೆಗಿ, ಸೀತಾಸತೆಗಿ, ತೋರುತ್ತೆ
ಚಿತ್ರಕೃತೀಲದ ವಿವಿನ ವಿಭವವಂ ಬರಬರಲ್
ಮುಂದೆ ಮೇರೆದತ್ತು ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಕವೋನಲ್,
ಕಣಿಪ್ಪ ನೀರಾಯೋ, ಬಾಸ್ತಿ ಎಲಿ ತೇರೆಯಾಯೋ,
ಗಿರಿವನ ಶ್ವಾಮಲತೆ ಸೋರಿ ಕಣಿವೆಯ ಸೇರಿ
ವಾರಿರೂಸಿಂದೆ ಪರಿದಪ್ಪದೆಂಬಂತೇವೋಲ್.

ದೃಷ್ಟಿ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂದುದ್ದೀಪನಂಗೊಂಡು
ಗಿರಿವನಪ್ರಿಯ ಜನಕಜಪ್ತಿಯಂ ನಲ್ಲಿಯಂ
ಸುಡಿಸಿದನು ಚಂಬುಕಾಗ್ರಮಂ ಮುಖ್ಯ ಮುದ್ರಾಡಿ,
ಗಾನಗ್ರೀಯುವ ಮುನ್ನ ಹೊಯ್ಯನೆಯೆ ವೈಣಿಕಂ
ಬೀಜೆಯಂ ಮಿಡಿವವೋಲ್. ‘ ಜೇನ್ನಿಂಗಳೊಂದಾಯ್ಯು
ನಾವಿಲ್ಲಿಗ್ಯಾತಂದು, ಕೇಳಿ ಜೆನ್ನಿ, ಮನದನ್ನು !
ತಿಂಗಳೊಂದಾದೊಡಂ, ಜಡಿಗೊಡಿ ನಲಿದಾಡಿ
ರಾಜಧಾನಿಯೋಳಿನ್ನು ಬಾಳ್ಜುದಂ ಇನ್ನೊಂದ್ದೆ
ಬಾಳ್ಜುಸೆ ಮೂಡುತ್ತಿದೆ ಮನೆಕೆ, ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ಸೋಳಿದಿಂ : ಒಲವು ಬಳಿಯಿರೆ ಜೆಲುವು ಬೀಳಮಂ
ಕೊನರಿಸುವುದಲ್ಲಿ ? ನಿನ್ನು ಒತ್ತೇವೋಲ್ ಜೆಲ್ಲೆಯಾ
ಸ್ತೋತ್ಸಿನೀ. ನೀರಸಿರೆಯ ತೆರೆಯ ನಿರಿ ಮೇರವ
ತೋರನೀರೆಯಾಕೆಯಂ ಕಂಡು ಕರುಬದಿನ್ನು
ಮಾವನ ಮುದ್ದುಮಗಳಿ ! ”

“ ಕರುಬೀತಕೆದೇಯನ್ನು ?
ಪ್ರೋಳಿಯ ಕನ್ನಡಿಯೋಳಗಿ ನಾಸೆ ವಾಪೋಳಿಯಲದ
ನಿನಗೆ ಬೆಮೆಯಾಯುತಿದೆ ! ನಾಸಲ್ಲಿದನ್ನರಂ
ಕಾಣಬಲ್ಲನೆ ನನ್ನ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಪ್ರಕೃತಿ
ಲೋಕದಲಿ ? ” ಮಜದಿಯಾ ಸುಡಿ ಕಿವಿಗೆ ಜೇನಾಗೆ

೫೦

೪೦

ತೂಣಗೊಂಡುದು ರಘುಜಹ್ಯದಯಂ ರತೋತ್ಸವಕೆ
ನಿಮಿರಿ.

೯೦

“ನೋಡದೀಲ್, ನಿತಂಬಿನಿ, ತೊರೆಯ ಸದುವಳಾ
ನಿನ್ನ ಮೈಬಣ್ಣಿದ ಪುಳಿನಪುಂಜದೆಯಲ್ಲಿ,
ಬೆಳ್ಳಾವರೆಯ ಬೆಳ್ಳು ಕನ್ನೆಗ್ಗಿದಲೆಯ ಕಪ್ರ
ಕೆಂದಾವರೆಯ ಕೆಂಪುಗಳ್ ಬಣ್ಣಾಬಣ್ಣಂ ಕೋದು
ಬಾಸಿಂಗಮಂ ನೆಯು ಹೋಲಿಸೆಯುವಾ ರಾಸಿ
ಹೂ ಹಸೆಯಮೇಲೆ ನಿನ್ನದೇರ್ಗಳೋಲಂತವಳಿ
ಜಕ್ಕುವಕ್ಕಿಗಳೆಂತು ಕೊಕ್ಕು ಕೊಕ್ಕುಂ ಮುಟ್ಟು
ಮುದ್ದಾಡಿ, ಮುದ್ದಾನಿಂಚರಗ್ಗೆದು ಉಲ್ಲೆಯಿಂ
ಮಾತಾಡಿ, ತೋರುತಿವೆ ಸಾರುತಿವೆ ಬೀರುತಿವೆ
ರತಿಕೇಳಿಯಾಸಕ್ತಿಯಂ ! ನಾಣ್ಣ ದಿರ್, ನಲ್ಲಿ ;
ನಿನ್ನ ನಾಜಿಕೆಯಧರ್ವವೇನೆಂಬುದನ್ ಬಲ್ಲೆ.
ಬಾ, ನೀರೆ, ನೀರಿಗಿಳಿದು ನೀರಾಟವಾಡುವಂ.
ನೋಡಲ್ಲಿ : ಹಳದಿಗೆಂಪಿನ ಹೂವಿಸಸಳುದುರಿ
ಹೊಳಿಯೆ ಒಕುಳಿಯಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಬಾ, ರಮಣಿ,
ನಾಮಲ್ಲಿಗ್ಗೆದುವಂ ಸವಿಯೆ ನಲ್ಲಾಮೀಹಮು, ಬಾ.”

೯೧

ನೀರಿಗಿಳಿದರು ರಾಮಸೀತಿಯರು. ಕಣ್ಣಾಯ್ತ್ತು
ಶ್ರೀಲಕಾನನಪೃಥಿವಿ ತಾನಾ ಸಾತ್ವನದರ್ಶನಕೆ:
ಮಹಿಮೆ ತಾಂ ಮಾಳ್ಪಿದ್ವಿಶುಂ ಮಹತ್ ಕಲೆಯಲ್ಲೆ !
ಮುಳುಗಿದರ್ ; ಮೂಡಿದರ್ ; ಸರಸಕ್ಕು ಕಾಡಿದರ್ ;
ಒಯಸಿ ನಿಡುನೋಡಿದರ್ ; ಬೆನ್ನ ಟ್ರುತೋಡಿದರ್ ;
ಸುಖಖನಿಯ ತೋಡಿದರ್ ; ನೀರಾಟವಾಡಿದರ್ :
ಹೃದಯ ಮಧುವನದಿ ಸುಧಿ ಹರಿವಂತೆ ಮಾಡಿದರೂ
ರಾಗರತಿ ಮಿಗುವ ಮಾನಸ ಭೋಗ ಯೋಗಿಗಳ್
ಸಂಯಮಿಗಳಾ ದೇವ ದಂಪತಿಗಳಿವರುಂ
ನಗಮೇಖಲಾ ನಿಮ್ಮಗೆಯ ತಣ್ಣತೀರ್ಥದೊಳ್ಳಿ
ಮನದಣಿಯೆ ಮನ್ನ ! ಹೋರಾಟವಿಯ ದೂರದಿಂ,

೯೨

ಗಿರಿಭುಜ ಪ್ರತ್ಯೇಂದ್ರಿಯ, ಕರೆದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನೆ
ಕೊರಕುಲಿಯನಾಲಿಸಿದನುತ್ತರಂ, ನಡುಬಾನೆ
ಪಗಲೇರ್ಡು ದಂ ಭೋಂಕನೆಯೆ ತಿಳಿಯುತ್ತ್ವತ್ವ,
ಸಲ್ಲಿಲಕೇಳಿಸಿರತರಾಯಿರ್ವರುಂ ಚೆಚ್ಚಿರಿಂ
ದಡಕಡರಿದರೂ. ನಾರುಡೆಯನುಟ್ಟು, ಸುಖಮನದಿಂದ
ಗಿರಿಯೇರಿದರೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ತನುವಿನಾಯಾಸಮಂ.

೮೦

“ತಮ್ಮನೆಡೊ ಕಾಯುತಿರ್ವನಾ ನಿಡಿದು ಪೋತ್ತಿಂದೆ,
ಮರಗಳಿಡುಕುರು ನಡುವಣಾ ಕಲ್ಲರೆಯ ಮೇಲೆ;
ಸಲ್ಲುಳಿಸುಗಳನೆಟ್ಟು ತಂದಿಹನ್. ಬಾ, ಅಣಾಗಿ,
ಬೇಗ ಬಾ. ನಿನ್ನ ದೇಸೆಯಿಂದನೆತು ತಡವಾಯೆತ್ತು ?
ತಮ್ಮನೇನೆಂದಪನ್ !”

“ಆ ! ಜಾಣ್ಣಿಡಿದಿರಲ್ಲಿ ?
ತಖುವಿದುದಕಾನೆ ಕಾರಣಮವ್ವೆ ನಾದೊಡಂ
ನನ್ನಿಂದ ತಡಮಾಯಿತೆಂಬುದು ದಿಟ್ಟಮೆ, ಹೇಳಿ,
ಸತ್ಯನಿಧಿ ? ” ಎನುತೆ ಕಡೆಗಳ್ಳಿ ಸದ ತಿರೆಗಳ
ತಾತ್ರಧ್ಯಮಂ ತಿಳಿಯುತ್ತೆಳನೆ ಸುಳಿಸಿ ದಾಶರಥಿ :
“ತರ್ಕಸಿಂಹಣಿ, ಸಾಲ್ಯಾ ಮೀ ಜಾಣ್ಣೆ ; ಬೇಗ ಬಾ ! ”
ಎನುತೊಡುತಡರಿದನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನೆಡೆಗಿ. ದೇವಿಯುಂ
ಹಿಂತಣಿಂದೇದುತ್ತೇರೆ, ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮಜಂ :
“ಅತ್ಯಿಗೆಯನೇಕಿಂತು ದಣಿಸುವಿರಿ, ಅಣ್ಣಿಯ್ಯಾ,
ಕಾಡು ಕೊರಕಲನಲೆಸಿ ? ” ಎನೆ, ಸೀತೆ “ಮೈದುನನೆ,
ನೆಳಲಿಗೀನಾ ನಡೆವವನ ತೊಂದರೆಯೆ ? ” ಎಂದೊಡನೆ
ಗಂಡನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿ, ಸಿದುಕುವೋರೆಯ ಮಾಡಿ,
ಸೆಲಗುಡುಗಿನಂತಾಡಿದಳಾ “ಗಂಡು ಬರಿಹೊಟ್ಟೆ !
ಕೂಳಿರ್ವೆಡೆಗೆ ಹರಣ ಹೋದುದನಾ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ
ಹಾರಿ ಸುಗ್ಗಿದಪುದೇಂ ನಾಣ್ಣೇಜೊ ! ”

೯೦

“ಚೆನ್ನರಸಿ,
ನೋಡಿಲ್ಲಿ : ” ರಾಮನೆಂದನು ತೋರಿ, “ನೋಡಿಲ್ಲಿ !

೧೦೦

ಮುನಿಸನ್ನೆಲ್ಲವನ್ನಳಿಸುವಿನಿದಾದ ಹೊಸತುಜೀನಾ
ಹೊಳೆಯುತಿಹುದೆಂತೆಲೆಯ ಹೊನ್ನೆಯಲಿ ! ಇದೊ ಸೋಽದು :
ಹೊಸ ಹಾಲು, ಹೊಸ ಹಣ್ಣು, ಹೊಸ ಕಂದಮೂಲಗಳ್‍ !
ಮೃದು ಪಲಾನ್ನ ವಿದೊ ಕಮ್ಮಿಗೆ ಮೂಗನೊಲಿಸುತ್ತಿದೆ ;
ಮನವನೆಳಿಯುತಿದೆ ಭೋಜನ ಭೋಗಕೆಳಸಿ. ಕೊಳ್ಳಾ,
ಮುಗೆ. ಕಾಡಿ ಮೋದಲೊಳಿ ದುಗ್ಗಾ ಮಂ. ತರುವಾಯ
ತಿನಲ್ಲಿವೆನೀ ಹೊಳ್ಳ ಹೊಸ ಹಣ್ಣಳಂ . . .”
ಭೋಽಕಸೆಯೆ

ಬೆದರಿ ನಿಂದಳ್‍ ಸೀತೆ ; ಧಾವಿಸಿತ್ತುತ್ತಿ ಚವದಿ
ಉದನೆ ಹಿಂಡಿಂದು ಕಣಿವೆಯೊಳನತಿ ದೂರದಲ !
ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹೆಚ್ಚೆ ಎನ್ನವರು ಮತ್ತು ಇತ್ತೊಡಗಿರಲ್‍
ಕಿರುವ್ವೊತ್ತಿನೊಳೆ, ಮತ್ತೆ ಕಾಡು ಹಂಡಿಗಳೊಂದು
ತಂಡನ್ನೋಡಿತು ನುಗ್ಗಿ ಹೂಂಕರಿಸಿ ! ಬೆಕ್ಕುಸದಿ
ಸೋಜಿಗಂಬಡುತಿರ್ದ ರನಿತರೊಳ್ಳ ಮತ್ತೊಂದು
ಮಿಗವಿಂಡು ಬೆದರಿ ಸುಗ್ಗಿ ತ್ವೋಡಿ ಮರೆಯಾಯ್ಯು !
“ ಏನಿದಿಂತೇಕ ಬಂತುಗಳಿಂದು ಕಟ್ಟೋಡುತಿವೆ ;
ಹಳುನ್ನುಗ್ಗಿ ಬೇಂಟಿಗಾರರ್ ಸೋವಿದಿದವಿಯಂ
ತೊರೆದೊಽದುವಂತೆ ? ” ಎನೆ ರಾಮಸೆಂದಳು ಸೀತೆ,
“ ಕಾಣಲ್ಲಿ, ಪಾರಣೇಶ, ಹೇರಾನೆಗಳ ಹಿಂಡು ! ”

ಕಂಡು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನೆಂದನಿನಿತಕುಕೆ “ ಅಣ್ಣಿಯ್ಯ,
ಧಾವಿಸುತ್ತಿಹವೆಂತು ಪರ್ವತಾಗ್ರದಿನಯ್ಯೆ
ಬಂಡಿಗಳುರುಹುವಂತೆ ! ದೇವಿಯರಿಗೋಈಸುಗಂ
ಪಣಕುಟೀಯೆಡಿಗೆ ನಡೆವಂ ! ” ಮೂವರಲ್ಲಿಂದ
ಬೇಗಬೇಗನೆ ನಡೆದರಾ ಕ್ಷೇಮಚೆಲೆವನೆಯ
ತಾಣಕ್ಕೆ : ತುಡುಕಿದು ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನ ಕ್ಕೆ ಧಸುರ್
ಬಾಣಂಗಳಂ ! ಸೋಽಭ್ರನಿತರೊಳ್ಳ ನಡುಗಿದತ್ತದಪ್ಪ
ಸಿಂಹ ಘಜ ಸೆಯಿಂದೆ, ವ್ಯಾಘರನಾಭರಂತಿಯಿಂದೆ,
ಗಜದ ಫೀಂಕ್ಯೂತಿಯಿಂದೆ, ಸೂಕರಂಗಳ ಫೈರ

೧೧೦

೧೭೦

ಹೂಂಕಾರದಿಂದೆ ! ಸೋದರನ ಕೋದಂಡದಿಂ

೮೬೦

ಗಡಿಲೆಳ್ಳ ಸಿಂಬಿಸಿಯ ತಂಕಾರಮಂ ನಿಲಿಸಿ

ಸನ್ನೆ ಗೈಯಿಂದೆ, ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾ ರಘೂದ್ವಹಂ

ಕಣ್ಣಾ ಲಿಯಾಗಿ ಸಿಟ್ಟಿಸಿ ಸುಡಿದನಿಂತೆಂದು :

“ ಸೆಲನಡುಗೊ ? ಭಾಸು ದುಗೊ ? ಕೇಳಿದೆ ಮಾಸ್ತಸು ಸು

ಮೊಳಗುತ್ತಿದೆ, ದೂರದ ಸಮುದ್ರಫೋನಮೇಸಲ್ಪೈ.

ಹತ್ತೆ ಸಾರುತಿಹುದದೊ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿಫೆನೆ,

ತುಮುಲ ಭೀಮಸ್ತಸಿತಮತಿ ಬೈರವಂ ರವಂ !

ದಸ್ಸುಕೈರಾತ ಫೋನವ್ನೋ ? ರಕ್ಕ ಸರ ರಣದ

ದೈತ್ಯಕೋಲಾಹಲವ್ನೋ ? ಕಾಣಿಸೇನೆಂಬುದಂ.

ಕಾಣದೊ, ಗಗನಕೇಳುವಾ ಧೂಳಿ ಗಾಳಿಯಲಿ

೮೬೦

ಹಬ್ಬಿತಿದೆ ; ಬೆಟ್ಟವರಡರ ನಡುವೆ ಕಣಿವೆಯಂ

ಮುಸುಗಿ ತಬ್ಬಿತಿದೆ. ಕಾರಣವನ್ನು, ಸೋದರನೇ,

ಕಾಣಿಷ್ಟರವನೇರ್ದು.”

ವರಿದನು ಸೌಮುತ್ತಿ,

ಸಂತ್ಪರಿತ ವಾಸಸಂ, ಪ್ರೌಢಿಎಷ್ಟತೇಜಸಂ,

ವಿರಳ ಪಣದುಮುದ ಪುಷ್ಟಿ ಶರೀರದಾ

ಸ್ವರ್ಗಜುಂಬಿತ ಸಾಲದುನ್ನತ ಶಿರದ ಕರದ

ಗೋಪುರಕೆ. ಪಕ್ಕಿರಾಜನ ತೀಕ್ಷ್ಣಾ ದಕ್ಷಿಯೋಲ್

ಸೋಡಿದನು ಕಣ್ಣಾಟ್ಯ ದಿಗ್ದೀಶಮಂ. ಸೋಡಿ,

ಮೂಡಣಂ ಬಡಗಣ್ಣ ವೋಗವಾಗೆ, ಕಚ್ಚಿ ದೆಯ

ಕಲ ಬೆಂಚಿ ದನ್ ; ಕಂಡನುತ ದಲ ಪದದಲನಮಂ,

೮೬೦

ಸಮುದ್ರಾತ ರೇಣುಪ್ರವಾಹಮಂ. ಕಾತರದಿ

ಕೂಗಿಹೇಳಿದನತ್ತ ನಟ್ಟಿದಿಟ್ಟಿಯನಿತ್ತ

ಹೂರಳಿಸದೆ : “ ಆರಿಷಗ್ಗಿ ಯನಣ್ಣ ಶೀಘ್ರದಿ !

ಗುಹಾಂತರದಿ ದೇವಿಯಂ ಬೈತಿಮ್ಮುಬಾ ! ಜವದಿ

ಶೊದು ಕವಚಮಂ ! ಚಾಪಮಂ ಪಿಡಿ ! ನಿಷಂಗದಿಂ

ತೆಗೆ, ನಿಶಿತ ನಾರಾಜ ಮೃತ್ಯುವಂ ! ” “ ಏನ್ ? ಏನ್ ? ”

“ ಏನೆ ? ಒರುತ್ತಿದೆ ಸೇನೆ : ಕಾಲಾಳು ಹೇರಾನೆ ಶೇರು ಕುದುರೆಯ ನಾರಿಬೇನೆ ! ವೈರಿಯೆ ದಿಟ್ಟಂ ; ಸಾರುತ್ತಿದೆ ಕೈದುಗಳ ಕಾಂತಿ. ಸುಗ್ರೀತಿಕರದೇ ರಾವೃತರ್ ಮಾವೃತರ್ ಲಗ್ಗಿಗೊಳ್ಳುಂತೆ. ಹಾ, ತಡೆ ತಡೆ, ಅದೇನದಾ ಕೋವಿದಾರಧ್ವಜಂ !

ಆರ್ಥ, ಸಂದೇಹಮಣಿಮಲ್ಲಾಯ್ ; ನಾಹೋನ್ನ ತಂ ಭೀಮಕಾರ್ಯಂ ವಿಟಪಿಯಗ್ರಂತಿ ತಾರಿ ಬಷ್ಟದರ್ದೂ ರವಿಕುಲದ ಕೇತನಂ, ಮಂಗಳ ನಿಕೇತನಂ, ನಿತ್ಯಪರಿಚಿತ ಕೋವಿದಾರಧ್ವಜಂ !—

“ ಅಯ್ಯೋ,

ಕೇಂದು ಬಂದತ್ತಾರ್ಥ ! ತಿಳಿದೆಸಿದರಭ್ರಮಂ ಮೇಣಿಮ್ಮೆನಧ್ರಮಂ : ಪೂರ್ವಾ ಪಕಾರಿಯಾ ರಾಜ್ಯಕಾರ್ಯಕೆ ಕೈಕಾರ್ಯೀಸುತ್ತಂ ದುಷ್ಪಮತಿ ಬಂದನಾ ಭರತಂ ದುರುದ್ದೀಕರಿಂ, ತನ್ನ ರಂಜ್ಯಮಂ ನಿಷ್ಪಂಟಕಂಗೆಯ್ಯಲೋಸುಗಂ.

ತಳುವಿದೊಡೆ ಕೇಡೆಮಂಗಿ. ಬೇಗದಿಂದಿ ಗಿರಿಯ ದುರ್ಗಪ್ರದೇಶವೊಂದಂ ಸೇದುರ್, ರಕ್ಷಿಗಾಂ ಯುದ್ಧಕಣಿಯಾಗುಮಂ ಇಸ್ತಿಭಗ್ನದ್ವಾರುಮಕೆ ಸಮನ್ವಯಸಿಂದವನ್, ಮತ್ತುವನ ಸೇನಯುಂ !”

ಕುಟುಂಬಕಾಟದಿನಿಳಿದು ಧಾಮ್ಮಕ್ಕಿಂದಸು ಧರಿಗೆ ಸಾಮಿತ್ರಿ ತಾನಳ್ಳಿಯೋಲ್.

“ ತಾಳ್ಳೈ, ವತ್ಸಾ, ತಾಳ್ಳೈ ; ದುಡುಕದಿರ್. ಭರತದೇವಂ ಪಾತ್ರಜ್ಞನವನಿಪತ್ತಿ ; ಮರೆಯದಿರ್. ಪ್ರಜೀಗಳಾಮೆಂಬುದಂ ಸೇನೆ. ಹಿಂಸ ಸಲ್ಲದಯ್, ನನ್ನಿಗಾಗಿಯೆ ಸೆಲನನಿತ್ತೆಮಂಗಿ.

ಭರತನಂ ಕೊಂದರಪವಾದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಫಲವುಂಟಿ ? ನಿನ್ನ ಪೋಲೆನಗಾತನುಂ ಪ್ರಿಯಂ. ಸೆಲದ ಸಿರಿ ಉಲುಮೆಗೋಸುಗವಲ್ತಿ ? ಕೊಂದದಂ

೧೬೦

೧೬೦

೧೬೦

ಸಿರಿಗರಸರಾಗೆ ಮರುಭೂಮಿಯೊಡೆತನಮಲ್ಲಿ ?
ಸಾಗರಾಂಬರೆ ಪೃಥ್ವಿಯೆನ್ನು ಯ ಪರಾಕ್ರಮಕೆ
ದುರ್ಲಭಿ ? ಪ್ರಾಣಕೆಂ ಪ್ರಿಯಶರನೆಸಗೆ ಧರ್ಮಂ.
ಕೇಂದ್ರಮೂರ್ಖಿ ತನಾಗುತಾರೇವಣಂ ಗಯ್ಯೆ ಸೀಂ
ಭಾರತ್ಯವಸ್ತುಲ ಭರತನಿಗೆ ದ.ರಭಿಸಂಧಿಯಂ.

ನಿನಗಾತನಾವಗಂ ನುಡಿದುವಿಲ್ಲಿಹಿತಮಂ.
ಧರ್ಮ ಶೀಲಂಗೇಕೆ ನಿಂದೆ ?—ಬಂದಿಹನೇನೋ
ನೆಲವನೊಪ್ಪಿ ಸಲೆಮಗೆ ? ಮೇಣಿಮ್ಮು ನೂರಿಂಗೆ
ಮರಳಿಸಣ್ಣ ಕರೆದುತಂದನೋ ತಂದೆಯಂ ? ಮತ್ತೆ
ಮ್ಮೆಧಿಲಿಯನತ್ಯಂತ ಸುಖಸೇವಿಯಿಸೆಂತೋ
ಕಾನನಕ್ಕೆ ಶದಿಂದೊಯ್ಯಲ್ಲಿ ತಂದಿಹನೋ ?—
ಸೋಽದು, ವಾಹಿನಿಮುಖದೊಳ್ಳಿಮ್ಮು ಯ್ಯಾಸೋಲಿದಾಸ
ರಾಜಗಾಂಭೀರ್ಯಾದಿಂದೆಂತು ಶತ್ರುಂಜಯಂ

ಬರುತಲಿದೆ ! ಸೌಮಿತ್ರಿ, ತೋರದೇತಕೊ ಏನೋ
ಶೋಕಪೂಜಿತ ದೇವ ದಶರಥ ಸಿತಾತಪತ್ರಂ !

ಮನಕೇನೋ ಸಂಭವಿಸುತ್ತಿದೆ ಸಂಶಯಂ. . . ಭದ್ರ,
ಕೈಮುಗಿವಮಿಲ್ಲಿಂದೆ ಪಿತ್ಯಪದ ಪಯೋರುಹಕೆ.

ವತ್ಸ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ, ಅಯ್ಯೋ ಹನಿ ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ಕರ್ನಿ ;
ಕಾರಣವನರಿಯೆನೇತಕೊ ಕಂತಕೊದಗುತ್ತಿದೆ

ಶಿಶುಗದ್ದಂ : ತಾಯಿತಂದೆಯರನಿಸ್ಯೋರ್ಕ್ರೇ
ಕಾಣ್ಣವೆಂಬುಲಾಲ್ ಸಮದೆ ದಿಟಂ ಕಾರಣಂ ! ”

ವ್ಯಾನಿಯಾದನು ರಾಮನಿಂತೆಂದು. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ
ಲಜ್ಜಾ ವಿಷಾದನುಂ ತುಳಿದಿಕ್ಕಿ, ಮೋದದಿಂ

ಕಣ್ಣಾದನತ್ತಣಿ. ಪತಿಯ ಕೆಲದಲಿ ಸೀತೆ
ನಿಂತು ಸೋಽಧಿದಳಾತನಾತ್ತ ದಸುಕಂಪನಕೆ

ಪ್ರತಿಕಂಪಿಸುವ ವೀಣೆಯುಜ್ಞಲ ತಂತ್ರಿಯಂತೆ.

ಶೋರೆನಗೆ, ಗುರುವೆ, ಮುಂದಣ ಕಥಾಲೋಕಮಂ,
ದಶರಥಾತ್ತಜ ಮಹಾಶೋಕಮಂ. ಪೇಳಿನಗೆ

೮೬೦

೭೦೦

೭೧೦

ಚಿತ್ತಕೂಟಕೆ ಭರತನಾಗಮನ ವಾರ್ತೆಯಂ,
ರಾಮುಂಚರಣಕ್ಕೆ ಶ್ರಯಾತ್ಮೆಯಂ :—ನಗರಮಂ
ಸರ್ವದುಡೊ ಭರತದೇವಂ, ಭಾರತ್ಯವತ್ಸಲಂ,
ಪೂರುಷ ಪಟ್ಟವನೊಲ್ಲದೆಯೆ ರಾಮಚಂದ್ರನಂ
ನುರಳಿಸಿ ಪುರಕೆ ಮರಳಿ ಕರೀಕರಲಾಣ್ಣಮಂ
ಸಜೆವನೆಂಬಾ ಶುಭಂ. ನಾ ಮುಂದೆ ತಾ ಮುಂದೆ
ಎಂದು ಸಂದರ್ಭಿಸಿತ್ಯೆ ಮಂದಿ ಭರತನ ಹಿಂದೆ
ದಂಡುಗೊಂಡಂತೆ. ನಡೆಗೊಂಡುದಿಂತಃಪರೋಽಧ್ಯಾ.

ದಂಟ್ಯಡವಿಯೋಳ್ಳ ಬಟ್ಟೆಯಂ ಕೊರೆಯುತ್ತಂ, ಕಟ್ಟಿ
ಕರೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಾವಿಯಂ ಬಿಟ್ಟಿತು ಸೆಲದೊಳಿಪ್ಪು

ಪುಟ್ಟುವಂತೆಸೆಗುತ್ತಂ, ಪಳ್ಳಕೊಳ್ಳಂಗಳಿಗ್

ಸಂತುಗಿಟ್ಟುತೆ ದಾಂಟಿ ಸಜೆಯುತ್ತಂ, ಕ್ರಮದಿಂದ

ಪಯಣ ಪಯಣಂಗೊಳ್ಟ್ಯೆ ಬೀಡು ಬೀಡಂ ಬಿಟ್ಟು,

ರಾಕುಲದ ನಾಗರಿಕತೆಯೆ ವಿನಿಸಂದೇಶಮಂ

ಪಕ್ರಮದೊಳಾಕರಮಿಸಿತೆನೆ, ಪರಿದುದು ಅಯೋಽಧ್ಯಾ,

ದೂರಿಖಿ ಭರತನ ಹಿಂದೆಯುಕ್ತಿ ನೂಂಕುತೆ ಮುಂದೆ

ರಾಮಚಂದ್ರೋನಾಂತಾದದಿಂದೆ ! ಗುಹನಂ ಬೆರಸಿ,

ಒಾಳ್ಳು ವಿಯನುತ್ತುರಿಸಿ, ಖಾಷಿ ಭರದಾಂತಂಗ

ಪಿರಿಯತಿಥಿಯಾಗಿ ನಿಂದಾತನಂ ಜತೆಗೊಡಿ

ಸಜೆಯೆ ಭರತಂ, ಕರೆದು ಮೆರೆದುದಾ ಚಿತ್ತಕೂಟಂ,

ಸೀಲಮೇಘಶ್ಯಾಮ ರಘುರಾಮ ಸಂಗದಿಂ

ಘಾಸವಿನ ರೋಮ ತನು ಸೀಲಿಸುಯೆ ತಾಂ ಘನಿತು

ಸೀದಂತೆವ್ಯೋಲಾ. ದೊರೆಯ ಮನವರಿತು ಜನಸೇನೆ,

ಮಂತ್ರಾಳ್ಳೆಯಂ ಮೊರೆಗಡಲ್ ಮೋನವಪ್ಪಂತೆ,

ನಿಶ್ಚಯಾವಾದುದಯ್ : (ಪೂಜ್ಯ ಸಾನ್ಯಾಧ್ಯಮಿರೆ

ಜಂಚಲತೆಯುಂ ಸುಸ್ಥಿರತೆಯಪ್ಪಂತೆಯೆ ?)

ಭಾವದಿಂ ಭರತಂಗೆ ಮಾತು ತೊದಲಾಯ್ತುಂತೆ

ನಡುಗು ಮೊದಲಾಯ್ತುಂತೆ ಕೊರಲಿಗೆ ದೀನ

೨೩೦

ಏಂದು ಭರತನ ಹಿಂದೆಯು ಮಂದಿ ಭರತನ ಹಿಂದೆ

ಪರಿದುದು ಮಂದಿ ಭರತನ ಹಿಂದೆಯು ಮಂದಿ

ಗದ್ದಿದಂ ತೊಡಗಿದಂದು. ಸರ್ಕಲರಂ ಸೀಲವೇಳ್ಣು,
ಬಿಂಬಿದರರಸಂ ಗುಹನನಸಂತೆ ಶತ್ರುಫ್ರುಂ ನಂ

೭೪೦

ಮೇಣಾ ಸುಮಂತ್ರನಂ ತನೆನ್ನಿಂದನೆ ಭರವೇಳ್ಣು,
ಚೀರವಲ್ಲುಲವುಟ್ಟು ಜಡಿಪೋತ್ತು ದೀನನಮುಖಿ,
ತಾರುಣ್ಯಕಡಿಮಿಡುವ ಕೌಮಾರಮೂರ್ತಿಯಾ
ಬಾಲಭಷಿ ಕಾಡನೇರಿದನು ರಾಮಾಶ್ರಮಕೆ,
ಮಾತ್ರವಕ್ಕ ವಸರಸುತ್ತಭ್ರ ಕಸದರುವಂತೆ.

ಸಂದುವಗಲ ಸುಧುಬಿಸಿಲೆ ಲೆಗೊಡೆಯನೊಟ್ಟೆಯಿಸು
ಸೇಳಲ ಕುತ್ತುರೊಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿವದೊಳ್ಳು ನಡೆದಿರಲ್ಲ,
ಕಾಣಿಸಿತ್ತುಂಬರದ ಬೆಳ್ಳುಗಿಲ್ಲಿ ದಿರಳ್ಳಿ
ಧೂಮವಿನಾಜ್ಯಸದಗ್ಗಿ ಧ್ವಜಂ ನಿಕಟದಾ

೭೪೦

ಗಿರಿಕಟ್ಟದಟವಿಯಂದೆ : ಬಯಕೆ ಬಾವುಟವೆತ್ತಿ
ಕರದಪ್ಪದೊ ? ಏರಿಯ ಪಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪರಕೆಗ್ಗೆಯಲ್ಲೇ
ಕೈವೀಸಿದಪ್ಪದೊ ? ರಾಮನನರಸುಕ್ಕೆ ತಂದು
ತನೆನ್ನಿಂದಲನುರಿಗೆ ಬೇಕಾದ್ದ ದೇವಿ ಮಂಧರೀಯ
ಪುಣ್ಯಾಂಶರಾತ್ರಿಪ್ರಣಾಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಭರತಂಗದೇಂ
ಕೌಸಲೀಯ ಕುವರಸದೆಯಂ ಪೌಗಿನೆರಳ್ಳು ನೀಡಿ
ಸುಟ್ಟಿದೊರ್ದಾವಳಿ ? ಎನೆ ಕಂಡುದಾ ಕವಟ್ಟಿ
ಹೊಗಿಯ ಹಳವಿಗೆಯನಾ. ನಲ್ಲ ಮೂಡಿ ಮುಂಬರಿಯೆ

ಮುಟ್ಟಿ ಬಂದುದು ಮುಂದೆ ಮಂದಾಕಿಸಿಯ ತುಂಬು

ನೀರಾ ದಾರಿ. ಕಟ್ಟಲಾಳ್ಳಿ ಅ ಕಟ್ಟಿಗೆಯನೆಲಟ್ಟಿ,

೭೫೦

ತೇಲ್ಲುಂದೊಡಂ ದಡಕೆ ಆ ಕಡೆಯಾ. ನಾವೆಯೋಳ್ಳು

ನಿಂದ ಭರತಂ ಧೂಮಲೇಶಿಯನೆ ನೊಂಡುತ್ತಂ

ತನೆನ್ನಿಂದಿಗೆ ತಾನ್ : “ಆರ ವದನಾರವಿಂದಮಂ

ನೊಂದಿ, ಮಕರಂದಮಂ ಹೀರಿ, ಒನ ಸಯನಾಳಿ

ತೃಪ್ತಿಯರಿಯವ್ರೋ ಅದನ್ನೊ ಸೆದು ನೊಳ್ಳಿಸ್ತೇ ಗಂ

ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲಿ ಸಗಿ. ಮತ್ತಾರ ಮಂಜುಳ ಮಧುರ

ಕಂತದ ವಿಪಂಚಿಕಾ ನಾದಮಂ ಸವಿಸವಿದು

ಕಿವಿತಣಿಯವೋ ಅದನ್ನಾಲಿಪನ್ನೇ ಗಮಣಂ
ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲಿ ಸಗೆ. ಮೇಣಾರಡಿಯ ಸ್ವೇದಿಲೆಯ
ನೀಲಸಾಸ್ನಿಧ್ವದೊಳ್ಳಿ ತೇಲಿ ತೇಂಕಾಡುವಾ
ಸೋಗಸಿಗುಳಿದೆಲ್ಲ ಸೂಗಮಂ ಬೆಟ್ಟೆ ಬೇಸಾಡಿ
ಬಂದಳ್ಳೂ ವಸುಂಧರಾನಂದನೆ ಅದಂ ಪಿಡಿದು
ಮುಡಿಯೊತ್ತುವನ್ನೇ ಗಂ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲಿ ಸಗೆ. ದೊರೆ
ಪಿರಿಷುಂಗೆ ತಿರೆಯಿತ್ತು ಪೂರೆಯಿಳಿಸುವನ್ನೇ ಗಂ
ಕುಸಿದು ಕುಗ್ಗಿದ ಬಾಳ್ಗಿ ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲಿ ಸಗೆ.” ಇಂತು
ಧೂಮ ಪ್ರತೀಕದಿಂ ರಾಮಂ ಭಾಸಿರೆ
ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿತ್ತೊಡುತ್ತು ಪಾರಮಾ, ಶೈಲ
ಚರಣತಲ ವಸ್ಸಿನೀಮೆಯಂ; ನಮಿಸಿದನು ಮುಟ್ಟಿ
ಮೃತ್ತಿಕ್ಕೆಯನಾ ರಾಮ ಚರಣ ಸ್ವರ್ವ ಪೂಜ್ಯಮಂ.

“ಶತ್ರುಪ್ರಾಣಿ, ಇದೆ ತಾಣಮಿರವೇಳ್ಳುಮದೋ ಅಲ್ಲಿ
ತೋಪ್ರದಾ ಮನುಜ ಸಂಚಾರ ಸೂಜಕ ಚಿಹ್ನೆ :
ಕಾಡುಬಿರಣಿಯನಾರೋ ರಾಸಿಗ್ರೈದಿಹರಲ್ಲಿ
ಜಳಿಗೊಳಿಸುಗಂ ?” ಭರತನೆನೆ, ಗುಹಂ, ಕರಿಮೆಯ್ಯ
ಭೀಮಗಾತ್ರಂ, ಕಾಡನಿಸ್ತೋ ಉದು ತನಗೆ ಪಿರಿ
ಮೆಯ್ಯಾಗಿ ತಿಳಿದವನು: “ದಿಟ್ಟಮಯ್ಯ ; ದಿಟ್ಟಮೂಹೆ.
ಒಂದೇತಕನ್ನು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವೆನಿತ್ತಿನೆಲ್ಲೂ
ನರ ಕರ ಚರಣ ಚಿಹ್ನೆಗಳು. ನೋಡಿವಾ ಮುರಿದ ಹರೆ
ಸಾಲೋ ಉದು ಬಿದಿ ಹವು ಹೊದೆಯೊದೆಯೆಡೆಯೆ ಹಾದಿ
ಗುರುತಾಗಿ. ಕಾಣಿಮಾಳ್ವಿಜ್ಞಿ, ತೊಯಾದ್ದಿ ಸೆಲದಿ. . . .
ನಿಡುವುಲ್ಲಿ ಕಿರ್ಣಿಗೆ ಬಾಗಿರ್ವವಾ ಪದಂ

ಮೃಗಪದಕ್ರಮವಲ್ಲು . . . ನೋಡಿವಾ ಬಣಗು ಪೋದೆ.
ಸಹಜ ಮೃತ್ಯಿಲಾತ್ರರೋ ಬುಡಗಡಿದರದನೇಕೂ,
ನಿನ್ನೆ, ತಪ್ಪಿತ್ತೊ ಮೊನ್ನೆ. ಓ ಆಗಳೊವಾಯ್ಯಿ:
ಹೊದೆಯ ಮೊದಲೋಳಿಗಿರ್ವ ನೂಲೆಯು ಗೊಸಿಗಾಗಿ
ಬಳ್ಳಿಗಳನಗೆದು ತೆಗೆದಿರ್ವರದೊ ಕೆಮ್ಮೆಣ್ಣು

೨೨೦

೨೫೦

೨೬೦

ಬಳಿಯೋಳಿಯೆ ರಾಸಿ ಬಿಡ್ಲಿದೆ! ಸೋಡಿ ಈ ತಲ್ಲಿ
ಬಿದಿರುನೇಳಿಯೆಡೆ ಹುತ್ತುಕೊತ್ತಿದೆ ಸವುದೆಗಳು...
ಬಟ್ಟಿಯರಿಯಲದೂ ಕುಶಚೀರಗಳನಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಕಟ್ಟಿಹರು, ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆಗೆ, ಕಣ್ಣಿ ಕುರುಹಾಗಿ...
ಇದೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೂಗೊಯ್ದು ಹೋಹಾಗಳುದುರಿದಾ
ಒಂದು ಹೂವ್ತೆರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕೆಂದಾರು!
ಚೆಲ್ಲಿ ಹೋಗಿಹರಯ್ಯಾ!... ಇತ್ತಲಿತ್ತಲ್ಲ ಬಸ್ಸಿ;
ಅತ್ತು ಸರು, ಅತ್ತು ದರಿ. ಕಾಣಿಲಂಡೂ, ಇದೆ ಹಾದಿ:
ಬಳಿಯಿರ್ಪು ದಾಶ್ರಮಂ! ಕಂಪಿಂದೆ ಬೇಂಟಿನಾಯಾ
ಮಿಗಿದಿಕ್ಕೆಯರಿವಂತೆ ಅರಿತೆ ನಾನ್! ಅದೂ ಅಲ್ಲಿ,
ಆ ಎತ್ತರದೊಳಾರೂ ಹೂಳಿದಪ್ಪೋಲಾಯ್ತುನಗೆ!
ಭಾರ್ಯಂತಿಯೀಂ? ಭಾರ್ಯಂತಿಯಿನ್ನೆಲ್ಲಿಯದು? ಶಿವಿವಾ
ಅಗೋ ಅಲ್ಲಿ, ಅಗೋ ದೇವ ರಾಮೆಜಂದ್ರಂ! ಅಲ್ಲಿ
ಕಾಣಿರೀಂ? ದೇವಿ ಸೀತಾಮಾತೆ! ಅದೂ ಅಲ್ಲೆ,
ದೇವ ಸೌಮಿತ್ರಿ!“

ಕಂಡನ್; ಸೋಡಿದನ್; ಸುಗ್ರಿ
ಮುಂದೋಡಿದನ್ ಭರತನುನ್ನಾದವೇರ್ದನೋಲ್,
ಬಟ್ಟಿ ತಲೆಕೆಳಗಾಗಲುರುಳ್ಳಂತವೋಲಿದರ
ತುಂಗ ಶೃಂಗಕ್ಕೆ! ಅಣ್ಣಿಯ್ಯೆ ಈ ಎಂದೊಂದೆ
ಸೋಲೋಲ್ಲಿರಲ್ಲಿಯನೆಯ್ಯಿವ ಮುನ್ನ ಮೆ ಸದಿಲ್ಲು
ದೊಪ್ಪನೆ ಕಡೆದನಿಳಿಗೆ, ತನ್ನ ಭಾರಕೆ ತಾನೆ
ಬೇರು ಬಳಲಿದ ತರುಣತರು ಬೀಳುವಂತೆ: ಹಾ,
ಪ್ರಿಯ ವಿಯೋಗದ ಸೋವಿಗಿಣಿಯುಂಟೆ? ಕಬ್ಬಿನಂ
ಕರಗಿದಪುದಲರ್ಪೋಲ್ ಬಾಡುವುದು ವಜ್ರಮುಂ.
ಇಪ್ಪುವರಹಕೆ ಮಿಗಿಲ್ ಸಂಕಟದ ಶಿಕ್ಕೆಯಂ
ಸ್ಯಾಬಿಸಬಲ್ಲನೆ ಸರಕ ಶಿಕ್ಕಾ ಚಾರ್ಘನಾದೂಡಂ?
ಮಣಿವುದು ಮಹಾ ಶೈಲಮುಂ ತಾಂ ಲತಾಂಫ್ರಿಗೆ
ಶಿರಂಬಾಗಿ. ಬೇರಿ ಕೋರೆಗಳೇಕೆ ಸರಕದಾ

೧೦೦

೧೧೦

೧೨೦

ವಾಸ್ತವ್ಯಂಗೆ, ಸರಹ್ಯದಯ ರಕ್ತವಾಂಸವನೀಯಂ
ತಿಂದು ತೇಗುನ ನಾಶದೌತ್ಯಾಕೆ?

ಹಿರಿಯಸಿಗೆ,

ಕೀರುಯರಿಗೆ, ಡೂರದಿಂದಲೇ ಮನಿದಸೆಂಬಂತೆ
ಮುಂದಿರಿಗೆ, ಭರತಂ ಯುಗಾಂತ ಭಾಸ್ಯರ ಸಮುಂ
ದೀನಂ ವಿವಣ ನಂದನಂ ಕೃಶಂ ದಿಂಡುಳಳೆ,
ಪ್ರಸ್ವಿನ್ಯ ಜೀರ ವಲ್ಲುಲ ಜಟಾ ಒಬ್ಬೆಲನಂ
ಕಷ್ಟದಿಂ ಗುರುತಿಸಿ ಮಹಾಕಾಶ ಸಂಕಾಶನಾ
ಸೀಲೋಕ್ಯಲ ಸಿಭಾಂಗನಾ ರಾಮಚಂದ್ರಂ ಕೂಡಿ
ಬಿಡದೋಡಿ ಬಂದು ಪಿಡಿತ್ತಿದನ್ ; ಸುಮೈಯೇಗೆ
ತಮ್ಮನಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿ ಕೊತ್ತಿದನ್ ; ಮಂಡೆಯಂ
ಮುಂದಾಡಿ ಪಣಿಗೆ ಮುತ್ತಿತ್ತಿದನ್ ; ಗದ್ದಿಸಿ
ಗುಬ್ಬಿಸಿದಸೆನಲ್ಲೇ ಸುಡಿಸಿದನ್, ಸಂಗಮಿಸೆ
ತನ್ನ ಕಣಾಗಂಗೆ ತಮ್ಮನ ಕಣ್ಣ ಒಗುಸೆಯಂ.
“ ಏನಿದೇನವರಜನೆ? ಕಂದೆಗಸುಖವೇ? ಸೆಲಕೆ
ಕಂಟಕವೇ? ಸೆಮ್ಮುದಿಯ ಕೇಡೆ ತಾಯಂದಿರಿಗೆ?
ಬಾಧೆಯೇನಾದುದೇಸೆನ್ನು ಕೋಸಲ ಒನಕೆ?
ಜೀರವಸನವದೇಕೆ? ಒಟ್ಟೆಯೇಕೆ? ಮುಖವೇಕೆ
ಕಳಿಗುಂದಿಹುದು? ಮಲಿನಮಯ ಕೃಶತೆಯೇಕೇ ಹೇಯ್ಯಿ? ”

ಅಯ್ಯೋ ಈ ದುರ್ದರ್ಶ ಸಂಕಟಾಕೃತಿಯೇಕೆ?
ನಿನಗೇಕೆ? ಏಕೆ ಹೇಳಿಯ್ಯು, ಓ ಸೋದರನೆ,
ನನ್ನು ಸಿರ ಸೋದರನೆ? ” ಕುದಿದಪ್ಪಿದಣ್ಣನಾ
ತೋತ್ತಳ್ಳಿ ತಾಯ ಮದಿಲಾದುದೆನೆ ಭರತಂ,
ಬಳಲ್ಲಿ ಶಿಶು ಸೋವಂ ಮರೆತು ಸೆಮ್ಮುದಿಯನರಿಕು
ಮಂಗ ನಿದಾರುಮುದ್ರೆಯಪ್ಪಂತೆ, ಜನಕಜಾ
ರಮೂರಿ ಧೀಯೋದಾತ್ರ ವಕ್ಕ ವಾಧಿರ್ಯ ನೀಲ
ನಾವೆಯೋಳಿ ತೇಲಿದನು ಶಾಂತಿಯ ತುರಿಯಕೆ.
ಮೈಮರೆತ ತಮ್ಮನಂ ಕರುಣೆಯಕ್ಕ ರೆಯುಕ್ಕೆ

೫೫೦

೫೫೦

ಮೇಲೆತ್ತುತಾ ರಾಮನೆಲೆವನೆಗೆ ಸದೆಡಸಯಾ,
ಸೀತೆ ಸೌಮಿತ್ರಿ ಶತ್ರುಘ್ನಿ ಗುರುರೋಜಸೊಡನೆ
ಸರವಾಗಿ ಸದೆಯೆ !

೬೯೦

ದೇವಾಸುರರ ಮಂದರದ ಮೇಣಾ
ವಾಸುಕಿಯ ಮಥನ ದೃಕ್ಕೈಗೆಂತು ಮುನ್ನೊಮ್ಮೆ
ತಾಸುಕ್ಕಿತಂತೆ, ಭೂ ಉರು ಬರಾಂತರದ
ಪಲ್ಲಿಟದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದಂ ಪ್ರಕ್ಕೊಎಷಿಸುತ್ತೆ
ಭೋಗ್ಯದಿದು ಮೇಲಾಪಯ್ಯಾದಟ್ಟಾಂಟಿಕಾಂಭೋಽಧಿ
ಪೆಸಿಫಿಕಂಬುಧಿಯೋಡನೆ ದಿಕ್ಕು ಹೊಡೆದುಕ್ಕು. ಆ
ಕಡಲೆರದರೆಂದೆಲೆಡಲ ನೀರನ್ನು ಲಿಕೆಗಡಿಯೆ
ಮೇಲಾದವೋಲೋಕರಿಪುದದ್ರಿಸಮು ಉರ್ಧ್ವ
ಮಾಲಾ ಭಯಂಕರ ಸಮುದ್ರಂ, ತಿಮಿಂಗಿಲಂ
ತೃಣದ ಕಣವಾಯಿತೆಂಬಂತೆ. ಪೂರಪೂಣ್ಯತ್ತೆ
ಗೋಚರಿಪುದೊಂದದ್ದು ತಂ ದ್ವೀಪವಿಂಡಮದೊ
ಸಸ್ಯಾಹಿನಂ ಪಾಣಿರಹಿತಂ. ಸಮುದ್ರಾಂಬಿ ತಾಂ
ದ್ವೀಪ ಪ್ರಸವವೇಧಯಿಂದೊಯ್ಯನುತ್ತರಿಸಿ
ಸೋಳ್ಳಾ ಶಾ ತನ್ನ ಪೋಸ ಹೆತ್ತು ಸಿಸುದೀವಿಯಂ,
ತಾಯ್ಯಾಳಲ ಬರುಸೆಲದ ಬತ್ತಲೆಯ ಬೇಸರದ
ನಿಜೀವಿಯಂ. ಸುಯ್ಯಾ ವರುಗಿದವಕ್ಕಲೆಯಾಳ್ಳ
ಅದಿಯೋತ್ತಿದೋಲೀಳೀಳಬೀಳಾಗೆ. ಮೋಹವಶೆ
ಮುದಾದುವಳಾ ತರಂಗನು ಪರಿಪ್ಪಂಗದಿಂ,
ಫೇನ ಮೃದು ಚುಂಬಸೋಚ್ಚಾಪ್ಪಾ ಸದಿಂ, ತನ್ನ ಸಿರ
ಜೀತನವನಾ ದ್ವೀಪವತ್ತನ ದೇಹಕ್ಕೆಳ ರಿಸೆ
ಸೊಂತು. ಸಂಪತ್ತಿರಗಳಾ ತಪೋದಿಂಪಕ್ಕು
ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಶೈಲವಂ ಧಾರೆಯೀಯುತ್ತೆ
ಹರಿಯುವುವು ಕಾಲದಾಚೆಯ ನಿತ್ಯತೆಯ ನಿಧಿಗೆ,
ಬ್ರಹ್ಮಸನ್ನಿಧಿಗೆ. ಇಂತು ಯುಗತಂ ಗತವಾಗಿ,
ಕಡಲಮ್ಮನಾ ಸೋಂಪಿ ಕೈಗೂಡಿದಪುದಕಾ

೬೯೧

೬೯೧

ದೀವಿಯೊಡಲೋಳಗುಸಿರ್ ಮಿಂಚು ಸಂಚರಿಸಿ ! ಅದೊ
ಹೊಮ್ಮಿದ್ದಾ ಸಸ್ಯದೈಸಿರಿ ಹನುರ್ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ
ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ತಾನೆ ಬೆರಗಾಗಿ ! ತಂಬಡವು
ಕಳಕಡಿಸುವೆಂಬುತ್ತಿದೆ ದೀವಿಯೊಡಬಂ ಮುಂಚೆ
ಸಿಂಗರಿಸಿ. ಕಣ್ಣಿರ್ದರೇಸಂತೆ, ಬೇವಕ್ಕೆ
ಬಾಯ್ದುರೆಯದಿನ್ನು ಮೆಂತೆನೆ, ಇಕ್ಕೆಮಿಗಗಳ್ಲಿಗೆ
ಹುಟ್ಟು ಮೂಡಿಲ್ಲದರಿಂದಿಸೆನ್ನದಾ ದೀವಿ
ಮೂಗುವಬ್ಜುಂತೆನ್ನೋಲ್.

೫೪೦

ಶೀತಿರ್ಮೋಪಚಾರಕ್ಕೆ

ಕಣ್ಣಿರ್ದನಾ ಭರತನ್ನಾನಾಲೀಂಗನದ
ಸೀಲದೋಲದೋಳಿಂದು ನುಡಿಮೊಳೆಯದಳಹಸುಳಿ.
ಬೆಂಗಳೂ ನುಡಿಯಲಾರದಳುವಣಿಗದವ್ಯುನಾ
ಮೂನಮುಖ ದೈಸ್ಯದೊಳೆ ಸುಳಿಯೆ ಭಾಯಾಮೃತ್ಯು
ಭಾಯೆ, ಕಂಪಿಸಿ ಕಂಡು ದಾಶರಥಿ ಸೋಡಲ್ಕೆ
ಶತ್ರುಪ್ರಭು ನಂ, ಆತನುಂ ನೋರೆಯನಿಳಿಕೆಯ್ಯೇ,
ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಲಾತನುಂ ಗದ್ದಿದಿಸೆ,
ರಾಮನಿಂಗಿತವರಿತು ತುಟಿದರೆದನಾ ಗುಹಂ
ವಾರಾತ್ರಾಕೆಲೋರಮಂ, ಪಿತ್ಯದೇವ ಮರಣಮಂ,
ಭರತ ಸಂತಾಪಮಂ, ಪ್ರತಮಂ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯಂ
ವನಚರ ಸಹಜ ವಚನ ಕಾರ್ಣಾದಿಂದಂತೆ
ಭಾವಮಯ ರಜನೆಯೂದಾರ್ಜುದಿಂ : ಧೀರಸದೆ
ಧಿಗಿಲೆಂದುದವನಿಜಿಗೆ ಕಣ್ಣಿತ್ತಲಾದತ್ತು;
ಜಳಿಗೆ ಮೆಯ್ ನಡುಗಿದತ್ತುಂತೆ ಬೆಂರುದ್ದು ಸೆಕೆಗೆ ;
ಕದಡಿತು ಮನಂ ; ಬೆದರಿತಾತ್ತುಂ ರಘುಂದ್ವಾತಂ
ಸುಸೊರಿಗಿದನ್ ಗುಹನ ತೋಳಿಗೆ. ಒಂಜೆಯಿಂ
ಬನದ ತೊರೆ ಸೋರ್ದುದನೆ ಕಣ್ಣಿಜ್ಞ ದೆವೆಗಳಿಂ
ಸ್ರವಿಸಿದತ್ತುತ್ತಪ್ರ, ಶೋಕದ ಸಿಂಧುತ್ತಕ್ಕಿಯಿಂ
ನಿಶ್ಚಯಿತಾ ಬಂದು ಮುಕ್ತಾಫಲಗಳುಕ್ಕೆ

೫೪೦

೫೧೦

ಸುರಿವಂತೆ. ಮೈತಿಳಿದೊಡಂ ರಾಮನನುಬಂಗೆ

“ತಂದೆ ಹೋದನೆ, ತಮ್ಮ, ಸೌಮಿತ್ರಿ? ” ಎನುತೆಸುತೆ
ಮೈಥಿಲಿಯ ಮೋಗನೋಡಿ ಸುಯುಷ್ಟಿ ಕುಸಿದನು ಮತ್ತೆ
ವಿಸ್ತೃತಿಗೆ. ಶೋಕಾಗ್ನಿಯುರಿಯ ಹೊಯ್ಲಿಗೆ ಸಿಲ್ಕು
ಸಿಡಿಪುಷ್ಟಿಗೊಳುತ್ತೀರು ಸಂ ಭರತಸ್ವಿದು;

ಸುಧಿದನೆಂತಾನುಂ ಸಮಾಧಾನಮಂ. ಪೇಳಿ
ಮಾತಿನಧರ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರ, ತಮ್ಮನೊಲ್ಲಿಯ ದಸಿಯೆ
ಸಂಪ್ರೀತಿಗೆದೆಯ ಕುದಿಕಂ ತವಿದುದಣ್ಣಂಗೆ:

“ಏಳ್, ಅಯ್ಯಗೆಳ್ ನೀರೀಯಲಣ್ಣಂ ದೇವನೇ ಏಕು! ”
ತಮ್ಮನೆಂದೊಳ್ಳುದಿಗೆ ಮಂತ್ರಶಾಸ್ತ್ರನ ತೆರದಿ
ಮೇಲೆಳ್ಳುಸಮ್ಮತತ್ತ್ವದರಿವಾದನೋಳ್ಳಾ.

೪೮೦

ಮಂತ್ರ

ಕಯಾಂತು ಕರೆದೊಯ್ದಿಲ್ಲಿಸಿದನು ರಘುಬರಂ
ಮಂದಾಕಿನಿಯ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥಕ್ಕೆ. ನದೀದೇವ
ಮೋರೆಯಿಂದೆ ಲಳಿಸ್ತು, ತೆರೆಯಿಂದೆ ಸಂತಯಿಸ್ತು
ಪರಿದಳು ಚಿರಶ್ವಾಮಲಾರಣ್ಣಾಗಳ ಮಧ್ಯೆ,
ತುಂಬಿ! ಕರ್ದಮ ರಹಿತ ತಬ್ಬನಿಕಟ್ಟ ವಾರಿಯಂ
ಮಿಂದರುದಕಂ ಗೊಟ್ಟರಯ್ಯಂಗೆ: “ಪಿತ್ರುದೇವ,

ಕೊಳ್ಳಿದಂ ಕುಸುಮ ಸುಂದರ ಸದಾ ರಮಣೀಯ,

ತೀರೆತಲ ಸುಗಂಧಮಯ, ಮಂದಾಕಿನಿಯ ದಿವ್ಯ
ತೀರ್ಥಮಂ. ವಿಮಲ ತೋಯಮಿದು, ಸ್ವಪಶಾಧೂಲ,
ಪಿತ್ರಲೋಕದೊಳಗಕ್ಕೆ ನಿಸಗ್ಗಿಯಂ.” ಶ್ರದ್ಧೆ ತಾಂ
ಸಪ್ತಾಣವಾಗುವೋಲಮ್ಮತ ತರ್ವಣವಿಶ್ವ
ತೀರಕೇರ್ಣನ್ ಸಹೋದರ ಸಹಿತ ತೇಜಸ್ಸು; ಮೇಣ
ಬದರಿಯ ಘಳಂಬಿರಸಿದಿಂಗುಳಿದ ಹಿಂಡಿಯಂ
ದಭಾಾ ಸ್ತುರದೊಳಿಟ್ಟು ಹಿಂಡವಿತ್ತನ್ : “ತಂದೆ,
ತಾನುಂಬುದೇನಿಷುದೊ ತನ್ನಷ್ಟು ದೇವತೆಗೆ
ತಾನದೆ ನಿವೇದನಂ. ಸಮ್ಮಣಿಸನೆಯೆ ನಿಸಗೆ

೪೯೦

ಕೊಡುವೆಡೆಯ ಬಡತನದ ಬಿಂದ್ರ ಸೋಪ್ಪಿಸಿಕೊ,
ಹೇ ಪೂಜ್ಯ ಕೋಸಲಾಧೀತ.”

೪೫೦

ಶದನಂತರಂ

ವರಿದರ್ ದುಃಖಿಗಳ್ ಪರಾ ಕಂಟಿಯಿದ್ದೆಡೆಗೆ,
ರಮ್ಯ ಸಾನು ಮಹೀಧರೋನ್ನ ತಿಗೆ. ಅಸೀತ್ಪೂರ್ ಗ್
ಗುರು ವಸಿವ್ಯಂವರೆಸಿ ಪುರಜನರ್, ಪರಜನರ್,
ಗುರುಜನರ್, ಕೌಸಲೆ ಸುಮತ್ರಿಯರ್ ಮೇಣ್ ಕೈಕೆ
ಮೊದಲಪ್ ನೂತೆಯರ್, ಮಹಿಳೆಯರ್, ಕಾಲ್ ನಡೆದೆ
ಬಂದರಲ್ಲಿಗೆ; ಕಂಡು ರಾಮನಿರಪಂ ಸುಯ್ಯಾ
ಗೋಳಿಷ್ಟ್ ರಿನ್ನೊಂದು ಪರಿದುದೆನೆ ಮಂದಾಕಿನಿ.
ಮಂದನು ರಘೂದ್ವಹಂ ಮಕ್ಕಾತಮ್ಮೆ, ಹೃದಯದಿಂ
ಹೊಮ್ಮೆಹರಿದಾ ಕಣ್ಣ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ. ಶೋಕಿಸುತ್ತೆ
ಕೌಸಲ್ಯೆಯಡಿಗೆರಗಲಾ ಬೆಂದೆದೆಯ ತಾಯಿ,

ಮಲಿನ ವಸನದ ಮಲಿನ ವದನದ ಕರುಣಮೂರ್ತಿ,

ಬಿಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕೆ ಕುತಳುತೆ ತಬ್ಬಿದ್ಲ್ ಕಂದನಂ,

ಪ್ರೋದಾಸೆ ಬಪಾರ ಸೆಯಂ ತಬ್ಬಿಪ್ರೋಲ್. ಅಂತೆ

ನಮಿಸಿದರ್ ಸೌಮಿತ್ರಿಯುಂ ಒನಕಜಾತೆಯುಂ.

ಪಿರಿಯ ತಾಯಾತನಂ ಪರಸಿ, ಸೋಸೆಯಂ ಸೋಡಿ

ಮುಂಡಾಡಿ ಗೋಳಿಷ್ಟ್ ರಸುಕುವರಿಯ ಗತಿಗೆ.

ರಘುಭಂ ಸುಮತ್ರಿಗಳಿವಂದಿಸಿ, ಮುಡುಕಿ ಸೋಡಿ,

ಧಾರದೋಳ್ ತಲೆಬಾಗಿ ನಿಂದ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ

ಶೋಕ ಭಾರಾಕಾರ್ತ್ರಾಂತ ಗಾತ್ರಿಯುಂ, ಕೈಕೆಯುಂ,

ಕಿರಿಯಮ್ಮೆನಂ ಭರತನಂಬೆಯುಂ ಕಂಜೋಡಿಸಿ

ಬಳಿಗೆಯ್ಯಾದನ್ ಕರಣಿ. ಪಾಹಿಯಂ ಬೆಂಬಿಡದೆ

ಹಿಂಬಾಲಿಸಬ್ಬಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕೃಪಾಕ್ರೀತಪ್ರೋಲ್

ಮುಟ್ಟಿಹಿಡಿದನು ಪಾದಯುಗ್ಗೆ ಮಂ. ಕೆಡೆದಳಾ

ಕೇಕಯ ಸ್ಯಾಪಕುಮಾರಿ ರಾಮಾಂಫ್ರಿಗಂಫ್ರಿಪಂ

ಸ್ವಾದಗ್ಗಿಯ ಹೊಯ್ಲಿನುರುಬಿಗೆ ಸಿಡಿಲ್ಲುರುಳಿ

೪೬೦

ಶೋಕ ಭಾರಾಕಾರ್ತ್ರಾಂತ ಗಾತ್ರಿಯುಂ, ಕೈಕೆಯುಂ,

ಕಿರಿಯಮ್ಮೆನಂ ಭರತನಂಬೆಯುಂ ಕಂಜೋಡಿಸಿ

ಬಳಿಗೆಯ್ಯಾದನ್ ಕರಣಿ. ಪಾಹಿಯಂ ಬೆಂಬಿಡದೆ

ಹಿಂಬಾಲಿಸಬ್ಬಿ ಹಿಡಿಯುವ ಕೃಪಾಕ್ರೀತಪ್ರೋಲ್

ಮುಟ್ಟಿಹಿಡಿದನು ಪಾದಯುಗ್ಗೆ ಮಂ. ಕೆಡೆದಳಾ

ಕೇಕಯ ಸ್ಯಾಪಕುಮಾರಿ ರಾಮಾಂಫ್ರಿಗಂಫ್ರಿಪಂ

ಸ್ವಾದಗ್ಗಿಯ ಹೊಯ್ಲಿನುರುಬಿಗೆ ಸಿಡಿಲ್ಲುರುಳಿ

೪೭೦

ಬೀಳ್ಳಂತಿ. ಪಿಡಿದೆತ್ತಿದನು ರಾಮನಾಕೆಯಂ,
ಭಕ್ತನಾತ್ತ ಮನೆತ್ತುವಂತೆ ಭಗವತ್ತಾಪ್ರೀತಿ.
ದಿವ್ಯಮಾ ಪ್ರೇಮಹಸ್ತಸೃಶಕಾ ಕೈಕೆ ತಾಂ
ಕಂಡಳೀಸನ್ನೋ ? ಶಾಂತವಾದಳ್ಳಾ ! ಮಗನೆಕ್ಕೆ ಟಿ
ಸನ್ನೆಗಳ್ಲಿಂ ಕರೆದು, ರಾಮ ಯತಿ ರೂಪಮಂ
ನಿಡಿದುನೋಡಿ ಕೈಮುಗಿದಳ್ಲಿ ಕಂಡವರೆಲ್ಲ
ಬೆರಗು ಬಿಲಾಗೆ. ಮಾತೆಯ ಮೌನವೀಣಿಯನೆ
ಮಿಡಿವನೆಂಬೋಲ್ಲಾ ಭರತನಾಡಿದನಾ, ತೋಡಿದನಾ
ತನ್ನೆ ದಯ ಭಾವಾಭಿಲಾಷೆಯ ಸರೋವರಂ
ಕೇಳಿದವರಿಯಲ್ಲೇ. ಕೇಳಾದ್ದ ವನ್ನಾಕಸರಿಗೆದೆ
ಮರುಗಿದತ್ತಂತೆ ಸಲಿದತ್ತು, ದಾರುಣ ಕಢಿಗೆ
ಮೇಣಾ ಕಢಿನ ಕಲೆಯ ರಮ್ಮೆತೆಗೆ.

ಮುಷಿಗೋಣ್ಣೀ

ಮೌನಮಿರೆ, ಒನಸೆಮೂಹಂ ಮೂಕಮಿರೆ, ಗಗನ
ನೀಲ ಸಯನಂ ಸಾಕ್ಷಿ ಯಾಗಿರೆ, ಗೆರತ್ತೀಳಿ
ಕೇಳುತ್ತಿರೆ, ವನಪಂಕ್ತಿಯಾಲಿಸಿರೆ, ಸಲಿಯಲಾ
ತ್ರಿಭುವನಂ ಭರತನೋರೆದನು ವಚನವೇದಮಂ ;
ರಾಮನಾಲ್ಯಾಸಿದನು ಲೋಕ ದೇವಮಾಂಜಕರ
ವಾಣಿಯಂ ಭವಿಸಿದಾ ಧರ್ಮದಾಮೋದಮಂ !
ಶಾನಯೋಽಧ್ಯೇಯಸುಳಿದ ದಿನದಿಂ ಹೊದಲಾ೦ದಿ
ಚಿತ್ರಕೂಟಕೆ ಭರತನಾಗಮನದಾ ವರೆಗೆ
ಕತೆಗೇಳ್ಳಿನಕ್ಕುವಿಗಳಿತ ಕಮಲ ಲೋಚನಂ,
ನಡುನಡುವೆ ನಿಡುಸುಯ್ಯಿ ಸುಯ್ಯಿ. ಮಾರುತ್ತರದ
ಪನಿಮಳಿಗೆ ಜನಮನ ನಿರೀಕ್ಷಣಾ ಜಾತಕಂ
ತುದಿವೆರಳ ಮೇಲಿ ಕೊರಳೆತ್ತಿ ನಿಂತಿರೆ, ಮೌನಿ
ರಾಮನ ಮನಂ ಮಗ್ಗುಮಾದತ್ತು ಜಿಂತಾಬ್ದಿ
ತಲಕೆ. ಪಿತ್ಯವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾ ನಿಗಳಿಂ
ಧರ್ಮದಾಲಾನಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಗೊಂಡಿನಕುಲನ

೪೬೦

೪೨೦

೪೮೦

ಧೈರ್ಯದೈರಾವತೆಂ ಹೋರಾಡುತ್ತಿರ್ಪುದಂ
ಕಾಣಾತೆ ಗುರು ವಸಿಸ್ತು ನಾಡಿದನ್, ಮಾವುತೆಂ
ಶೋತ್ರದಿ ತಿವಿಯುವಂತೆ : “ ಸೇನೆ ಸ್ವೇಭಧರ್ಮಮಂ
ಜಸ್ತಾದುದ್ದೇಶಮಂ, ತಪನಕುಲ ಸೃಷಣುನು.
ಕೆಡಿಸುವೆಯೋ ಕಾಡೊಳಿದಾಯುಃಪ್ರಯಾಣಮಂ ?

ಶೋಕದುದಾರಕ್ಷೇ ಮೇಣಾತ್ಮೈ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ
ಸ್ವೇವೇದ್ಯವಾಗಿನೆಯೋ ? ಸೇನೆ ! ” ಶಿಷ್ಯನಾತ್ಮಕಮಂ
ಪೌರ್ಣಾಂಚಾರ್ಯನಾ ವಾಗಿಂಗಿತಂ. ಸ್ವಪ್ರಜ್ಞ
ಪೌರ್ಜ್ವಲಿಸಿದತ್ತಸ್ಥಿರತೆ ಮಾಣ್ಣಾದಾತ್ಮದೊಳ
ಮೂಡಿದತ್ತದ್ವಂತಂ ವಜ್ರಸುಸ್ಥಿರ ದೃಢತೆ.
ತಿರುಗಿದು ಬಿದಿಯ ಮೊಸೆಯಂಕುಶದ ತಿವಿತಕ್ಕೆ
ರಾವಣಾರಿಯ ಮನದ ಮದಕರಿ ಅಯೋಧ್ಯೆಯಿಂ
ತೆಂಕಣಕ್ಕೆಸೆವ ಲಂಕೆಯ ಲಲಾಟದ ಲಿಗೆ
ಕಾಂಕೆಪೆಯಾಗಿ. ತಾಯಂದಿರುಂ, ಗುರುಗಳುಂ,
ಪರಿಬಸಪ್ರಜ್ಞಾಗಳುಂ, ಸೀರೆದಿದ್ದ ಖುಷಿಗಳುಂ,
ಬಾಲಭುಷಣಿ ಭರತನುಂ ಕೇಳುತ್ತಿರೆ, ಖುತ್ತದಶಿರ ತಾಂ
ಸುಡಿದನಪ್ರತಿವಾದ ವೇದಮಂ, ಸಮಹ್ಯದಯ
ಸಂವೇದ್ಯಮಂ :

“ ಧನ್ಯನಾಂ ನಿಮ್ಮ ಕರುಣತಿಶು.
ಪೂಜ್ಯಾರಾಶೀವಾರದ ಹಸ್ತದೊಳಿಲದಿ ಸದಾ
ಸುಕ್ಕೇಮಿ ; ಕಲಿ, ಬಲಿ, ಸುಖಿ ನಿರುತ್ತರಂ ; ಮತ್ತೆ
ಧರ್ಮ ಸಂಪ್ರೇಮಿ. ಪಿತೃದೇವನಾ ದೃಷ್ಟಿಮಂ
ದುಃಖಮಂ ನಿಧನಮಂ ಕೇಳಿನ್ನ ರಿಕ್ತಮನತಿ
ತತ್ತ್ವರಿಸಿತಾದೊಡಂ, ಮಾತ್ರ ಶೋಕಾಗ್ನಿಯಂ
ಮುಖೀದೆದೆ ಬೇಯುತ್ತಿಹುದಾದೊಡಂ, ಪ್ರಜ್ಞಾಗ್ನಿ
ಪ್ರೇತಿಗಾತ್ಮಂ ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರದತ್ತಿಗೆ
ತೇಲುತ್ತಿಹುದಾದೊಡಂ, ಸರ್ವಕೆ ಮಿಗಿಲೆನಲ್ಪ್ರಿ
ಭರತ ಬಂಧುಪ್ರೇಮ ಘಣೆ ನನ್ನ ಸರ್ವಮಂ

೫೭೦

೫೧೦

೫೧೦

ಬಿಗಿದೊತ್ತಿ ಸುತ್ತಿ ನುಂಗುತ್ತಿಸು ದಾದೊಡಂ,
ಪಿತ್ತ್ವಾಕ್ಯ ಪರಿಪಾಲನಾಧ್ರವಾಂ ವನ್ನಾಂಸಿ
ಪದಿನಾಲ್ಕು ಬರಿಸಂಭರಂ. ತಂದೆ ತೀದೋರ್ ಜೇಂ
ತೀರ್ಥದೆ ತಂದೆಯಾಜ್ಞಿ ? ತಂದೆಗೆಂ ಹೆರ್ ತಂದೆ ದಲ್
ಧರ್ಮಂ ; ಚಿರಂಚೇನಿ ಮೇಣ್ಣ ! ವಿಧಿಯ ಸಿಯಾತಿಯ ಪರ್ಯಾಯ
ಫಾತಕ ಸಿಲುಕಿ ತಂದೆ ನನ್ನ ನಡವಿಗೆ ಸೂಂದು
ಕಳುಹಿ ಬೆಂದುರಿದಳಿದಸ್ಯೇಸಲೇ ? ಜಿತೀಂದ್ರಿಯಂ
ತಾನಂತೆಸಗುಪೋಲೆಸಗಿದತ್ತಾ ವಜ್ರವಿಧಿ !

ಕುಚೆ ಮಂಧರ ಬರಿಯ ಹುಲುಸೆವಂ : ಮೂಡುವುದೆ
ಲೋಕ ಲಾವಣ್ಯಾನಿಧಿ ಮಾತೆ ಕ್ಯಾಕೆಯ ಮನದಿ
ಕುಚರ ಬುದಿಯ ಕುರುಪಂ ? ಪೋಣ್ಯಾವುದೆ ವಿಕೃತಿ
ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ ? ಜೆಲ್ಲಿನಭಿಲಾಷೆ ತಾನೇಗಳುಂ
ಜೆಲ್ಲಿಂಗೆ ತಾಯ್. ಧರ್ಮದೇವತಾ ಕೌರ್ಯಕ್ಕೆ
ಕರುಸೆಯಳ್ಳದೆ ಬೀರ ಗುರಿಯಿಹುದೆ ? ಕೆರಿಯ ತಾಯ್
ನಿಯತಿ ಹಸ್ತದೊಳೊಂದು ಕ್ಯಾದು ತಾಂ. ಕೀರ್ತಿಯಂ
ಮೇಣ್ಣ ಜನಪ್ರೀತಿಯಂ ತೆತ್ತಾಕ ತಾಂ ಧನ್ಯೇ,
ದೇವ ಸನ್ನಾಸ್ಯೇ : ಮೆರೆವುದು ತುದಿಯೊಳಾ ನನ್ನೆ !
ಕಚ್ಚ ಮಾವುದಕಾಗಿ ಸೀಗಿದನ್ನೂ ತಂದೆಯಸೆವಂ,
ತನ್ನ ತೇಜವನೆಲ್ಲ ತಾನೀಡಾಿದಳೊ ತಾಯಿ,

ದೇವದೇವತೆಗಳಾ ವ್ಯಾಹ ಸಂಯೋಜನೆಗೆ
ಒನ್ನ ಮೆನ್ನಿಂದಾಗದಯ್. ಕೇಳ್, ಸಹೋದರನೆ :

ರಾಮನೀ ಪೂಣ್ಯೇ ದಲ್ ಸುಸ್ಥಿರಂ ಮೇರುಪೋಲ್ ! ”

ಫೋಷಿಸಲ್ “ ಗೀರ್ ಪುರಾಗ್ರದ ಗುಜಿಯ ಹ್ನೆ ಉಟೆ,
ಆ ಲೋಹ ಭೀಮನಾಡಂ ವಾಯುಮಂಡಲಕೆ
ಕಂಪ್ರನವನಿತ್ತುರ್ ಕೊವ್ರ ತೆಯ್ಯನೆಯೆಂತು
ನಿಶ್ಚಿತ ತಾ ಲೀನವಹುದೊ ಆ ಮಾಳ್ಯೆಯಿಂ
ನಿಂದುದಾ ಮಂದ್ರಗಂಭೀರ ಮೇಘಧ್ವನಿಯ
ಧೀರ ಸೀತಾನಾಧ ಭಾವಣಂ. ಕಂದರದ

೫೭೦

೫೭೧

ದೂರದಿಂದೇರಿ ಬಂದತ್ತು ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ಹೊರೆ. ಭಂಗಿಸಿತು ಭರತನಳುವ ಸುರ್ಯುಸೀರ್ಹಂದೆ
ಆ ವಸ್ತ್ರಸೀರವತೆಯಂ, ಮತ್ತೆ ಮೌನಮಂ
ಒನ ಸಂಘದಾ.

“ಮುನ್ಸು ಹೊರಿದಸೀಲವೆ ನಿಸಗೆ
ಜಾಬಾಲಿ ? ರವಿಯನಸಾತ್ತಾದ್ವಿಯಿಂ ಮೂಡೆಂದು
ಪೀಡಿಪೂಲೆ ಕಾಡಿಸುತ್ತಿಹೆ ರಾವಚಂದ್ರನಂ,
ಭರತೀಂದ್ರ, ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಸ್ಮಾರ್ತಾನೀತನುಂ
ತಿಳಿಯೆ ವಿಶ್ವಷ್ವಕ್ತಿ. ಶೃಂಕೆ ಸಮುದ್ರಮಂ
ಒಳಕೊಳ್ಳುದೇನಾ ? ಕೋಸಲಾಕಾಶಪೂರ್ವಾರಮಾ
ರಾಮನಾಶ್ವದ ವಿರಾಟ್ ಪಕ್ಷ ವಿಸಾಫಲನೆಗೆ
ಸಾಲದಲ್ಲಿ. ಅಸಂತಾಕಾಶಯಾತ್ರಿ, ಕೇಳಿ,
ರಾಮಸೀಚಾಳ್ ವೈನಶೇಯಂ. ಅಸಂತಮುಂ

ಸಾಂತದಲ್ಲಿಕ್ಕು ಲೇವ ಸಾಹಸಂ ಸಾಲ್ಪಿ ಮಿನಾ. ಏಳಿ,
ಶೋಕಮಂ ಬಿಟ್ಟಿನ ಪೇಳ್ಳುದಂ ಗಯ್. ಮುಂದೆ
ತಾನಪ್ಪದೊಳ್ಳು, ಕೇಳಿ, ಲೋಕಕೆ, ನಿಸಗೆ, ಕೋಸಲಕೆ.”

ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತದನ್ ಗುರುವಸಿಷ್ಟನೆಂತಾದೊಡಂ
ಇಂತಿಂತುಣಾ ಕ್ಕೆಕೆಯ ಕುಮಾರನಂ. ಇಭಂ
ದಂತದಿಂದಿರಿದೊಡಂ ಸೋಂಡಿಲಿಂದಪ್ಪಿತೆನೆ,
ರಾಮನುಂ ಸುಡಿವಸೆಯಿನಿರಿದೊಡಂ ತೋಳ್ಳಿಂ
ತಬ್ಬಿದನ್ ತಾವಿರ್ವದೊಂದೆದು ತೋರ್ವಂತೆ,

ಮತ್ತೆ ಗುರುವಾಕ್ಯದೊಳ್ಳಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಸಂಭವಪಂತೆ
ಸೋದರಗೆ. ಹೇಳಿ ಮುನಿಯಾದೇತನಂ ವರಿಸಿ,
ರಾಮಪಾದ ಸ್ವರ್ಥ ಮಹಿಮಾನ್ವಿತಂಗಳಂ
ದಿವ್ಯಪಾದುಕಂಗಳಂ, ದೇವಸದಿ ದೇವಂಗ
ಪಡಿಯನುತ್ತಿ, ಮುಡಿಗೇರಿಸುತ್ತೆ ಭರತಂ :

“ಅಲಿಸಿಂ,
ಅಮರಿರ, ಗಗನ ಗಿರಿ ನದಿ ವನಸ್ಪತಿಗಳಿರ,

೫೬೦

೫೫೦

೫೬೦

“ಅಲಿಸಿಂ,

ಮುನಿಗಳಿರ, ಆಚಾರ್ಯರಿರ, ಧರ್ಮದೇವರಿರ,
ವರಾತ್ಮದೇವತೆಗಳಿರ, ಪರಿಜನ ಪ್ರಜಿಗಳಿರ,
ಪೂಜ್ಯ ಪಾದುಕೆಗಳಿಂ ಪೂಜ್ಯಪಾದಂ ಗತ್ತು
ಸಿಂಹಾಸನದೊಳಿಟ್ಟ ಪೂಜಿಸುವೆನಾಂ. ಸೇವೆ
ಭಾರತ್ಯದೇವಂಗಿಂದು ತಿರೆವ್ರೋಲಪ್ರೋರಿಯನಾನುವೆಂ
ಸಂವಶ್ವರ ಚತುರ್ಭೂತಂ ಬರಂ. ಮರುದಿನಂ, ಖಿಂ
ದೇವರೆಕೊಳ್ಳಿರಲ್ಲಿನಗೆ ಶ್ರೀರಾಮದರ್ಶನಂ,
ಬೆಂಕೆಗೊಡಲು ನಿವೇದಿಪೆನಣ್ಣ ದೇವನಂ
ಸಂದರ್ಶಿಸಲಾಗುತ್ತ ಲೋಕದಲಿ. ಅನ್ನೆಗಂ
ಪ್ರತಿಯಾಂ ಒಬ್ಬಾವಳ್ಳುಲಾನ್ನಿತೆಂ. ಸಿಂಹ ಮುಂ
ರಾಪಾಭ್ಯುದಯ ತಪೋಮಗ್ನಿಸ್ಪೇನಗೆ ಸೀರಂ
ಕರಣಿಸಿಂ. ಪರಕೆಗಿಯ್ಯಿಂ ! ”

ಮಂಜಿತಾ ರಾತ್ರಿ

ಚಿತ್ರಕೂಟದೊಳವನಿಜಾರಮುಣ ಸನ್ನಿಧಿಯ
ಶಾಂತಿಯಲಿ. ಕಟ್ಟುವರ್ಣೊ ಕೃಪೆಯ ಪಾಢೀಯಮಂ
ಪದಿನಾಲ್ಕು ಪರುಷದಾ ಸಗರವನವಾಸದಾ
ದೀರ್ಘಶರಯಾತ್ಮಿಗನೇ, ಕೈಕೆಯ ತನೂಭವಂ ಖಿಂ
ಕೊಯ್ಯುತಿರೆ ರಾಮಸಂಗದ ಸೂದೆಯ ಸೂರೇಸಿಯೋಳಾ,
ಪಾರ್ಶ್ವಾಮಯ ಪೃಥಿವಿಯಾ ಸವಜಿವನ ಪ್ರತಕೆ
ಜೀವನ ನವೀನ ಜೀತನ ತೀರ್ಥ ಮೇರಿಯಲ್ಲೆ
ಕುಂಕುಮ ಕನಕ ಸನ್ಯ ಸವರಕ್ಕು ಕಾಂತಿಯಿಂ
ತೀವ ಮಿನುಗುವ ಕನಕ್ಕುಲಶಮಂ ಕೈಲಾಂತು
ಮೂಡುವೆಟಿನ ಕೊಡನೊಯ್ಯನೆಯೆ ಏರಿದಳೊ
ಚಿರ ಸೂತನಾ ಸೃಷ್ಟಿಲಕ್ಷ್ಮಿಯನೆ, ರಶುನ ರವಿ
ರುಚಿಸಿದನು ಕೊಟೀರ ಕೊಟಿ ಕರಣ ಕರೀಟಿ
ತಾನಾಗಿ. ಪೂರಮಂಟ್ಟನಾ ಚಿತ್ತಶೈಲದಿಂ
ಭರತೀಯನುಂ ರಾಜಸಗರಾಭಿಮುಖನಾಗಿ,
ಪೂಜ್ಯಪಾದನ ಪೂಜ್ಯಪಾದುಕಾ ಕೊಟೀರ

ಖಿಂ

ತೇಜದಿಂ ಸಮುಜನಾಗಿ. ಸುಯ್ಯನಿವರಸಿ
ಬೀಳಿಕ್ಕಂಡರೊರ್ವರೊರನಳಲ್ಲ ವೆಂಕೆಯಿಂ
ದಹಿಸಿ. ಗೋತ್ರಸ್ವಂಧಮಂ ಮೆಟ್ಟಿ, ಕಣಿಟ್ಟಿ
ಮುಟ್ಟುವನ್ನೇ ಗಮಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಸಾಮಿತ್ರಿ ಮೇಣಾ
ರಾಮಸೀತೇಯರೂದನೆ ನಿಂದ ಮುನಿಸುಕುಲಂ,
ಭರತವಾಹಿನಿ ದಾಂಟಿದತ್ತು ಮಂದಾಕಿನಿಯ
ವಾಹಮಂ ; ಫೋಷಮೊಯ್ಯಾಸೆ ಸಿಂದುದಾಲಿಸಿರೆ ;
ಮೇಣಾ ಕಣಿ ಮರಯಾಯ್ತು ಸ್ತೋಧೂಳೀ ಜಥಂ,
ಬೆಟ್ಟಿಸಾಲ್ಪಳಿ ಸದುವೆ ಕಣಿವೆವಟ್ಟಿಯ ಕೊನೆಯ
ದಿಗ್ನಾರಮಂ ಮಂಬಿಗ್ಗೆದು.

೪೦೦

ಮಾತ್ರಾಶ್ರಮಂ

ಬಳಿಗೆವರೆ, ಗುರು ಭರದವ್ಯಾಜನಡಿಗಳಿಗರಿ,
ನಡೆದುದಂ ಬಿಸ್ತುಯ್ಯಾ, ಪರಕೆಯಂ ಕೈಕೊಂಡು,
ಮುಂಬರಿದು, ಸೂರ್ಯತನಯೆಯನುತ್ತರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ
ದಾಂಟಿ ಸುರನಿಮ್ಮ ಗರ್ಯಾನಾ ಶೃಂಗಿಬೇರಮಂ
ಪೋಕ್ಕು, ಗುಹನಾತಿಧ್ಯಮಂ ಗ್ರಹಿಸುತ್ತಾತನಿಂ
ಬಿಳ್ಳಿಕ್ಕಂತ್ತಲ್ಲಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನಡೆದು ಯಾತ್ರೆ
ಕೋಸಲಕೆ.

ಹಾ ! ಭಾಗ್ಯಹೀನ ದೀನ ಅಯೋಧ್ಯೆ,
ನಿನಗೂ ಅರಣ್ಯಗತಿಯಾಯ್ತುಲಾ ರಾಮನಾ
ವನವಾಸದಿಂ, ದಶರಥನ ನಿಧನದಿಂ ಮೇಣಾ
ಭರತನಾ ಪರಿತಾಷ್ಟಗದಿಂ ! ಶ್ರೀಷ್ಟಿ ರಿಳ್ಡಿರೆ,
ವನಿರ್ದಿರೆ ಸಂತೋಷಿಗೆ, ಮಂಜುಮಾ ಪತ್ತನಂ
ತತ್ವ ವಿದ್ಯಾ ಕಲಾ ಸಂಗಿರತ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಸಕಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ. ಬಿತ್ತಿರದ ಬೀದಿಗಳಿರಡು
ಕೆಲದಿ ಮುಗಿಲಂ ಮುಟ್ಟಿ ಮೆರದೊಡೇಂ ಸ್ವಧ್ಯಯಾ
ಪ್ರಾಸಾದ ಪಂಕ್ತಿ ? ರಂಜಿಸಿದೊಡೇಂ ರಚನಿಯಂ
ಪಗಲುಗ್ಗೆದಾಗಸದ ಜುಕ್ಕಿಗಳನೇಳಿಸುತ್ತೆ

೪೧೦

ಕೆಕ್ಕಿರಿದು ಕನ್ನೆರಗುಗೊಳಿಸಿ ಗೊಂಡಲೊಂಡು
ಉರಿವ ವಿದ್ಯಾದಿ ಇವ ರಾಜಿ? ಬಣಿದ ಬುಗೆಗೆ
ಕನ್ನೆ ಕಾಮನ ಬೆಲ್ಲಿ ಇಂಗನೆಯರಾಷ್ಟ್ರವೇನೆ
ಸಾಲೊಂಡು ವಿವಿಧಗತಿಯಾ ಕಲಾಕೃತಿಯಿಂದೆ
ರಂಗುರಂಗಿನ ತೋಂಟರಂಗದಿ ಮನಸಂಗೊಳಿಸಿ
ಕುಣಿದೊಡೆಂಂ? ಪಾರಾಸಭಂದಿವೂಣಾಮಪ್ಪದೆಂ
ಪುರುಷಾರ್ಥ ಶಾಶ್ವತದ ರಾಸಲೀಲಾ ಬೃಂದೆ?
ಜನಮನಸೋಮಂದಿರದ ಸುಸ್ವಪ್ಪುಗೊಂಪುರದ
ಕಲಶಂ ನಭಶ್ಚಂಬಯಾಗದಿರೆ, ಖಂಷಿಹೃದಯ
ಮಂಗಳಾರತಿ ಬಾಳಿಸಂಧತೆಯನಳಿಸದಿರೆ,
ಕವಿಕೃತಿಯ ವಣಾಗಾನಂ ಮಹನ್ ನಿಶ್ಚಯಾ
ಸ್ವಾಣಾ ಸುಂದರ ಇಂದ್ರಿಯಾತೀತ ಸಂದನದಿ
ಸವರಸಾಪ್ರಿಯರಂ ನರ್ತನಂಗೈಸದಿರೆ, ಹೇಳಾ,
ಪರಿಧುಮೇನಾ ಅನಾಗರಿಕತಾ ಶ್ರೀ, ದಿಟಂ
ಮನಸಣಮಾ ಪತ್ತನಮಯೋಧ್ಯ ತಾನಾದೊಡಂ!

೬೭೦

ಪ್ರೇತವನಮಂ ಪುಗುವನೆಂ ಪೂಜ್ಯಪಾದುಕಾ
ಜೀತನಂ? ಪಾಳ್ಯಸಗಿದಾ ದುಃಸ್ತೃತಿಯ ನಿಧಿಗೆ
ಬೆನ್ನಿರುಹು, ಬಳಿಯ ಸಂದಿಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ತಂದು,
ಪಾದುಕಾ ಪಟ್ಟಾ ಭಿಷೇಕಮಂ ಗೆಯ್ದಿಪುಗಳನೆ
ಪೂಜ್ಯಾಗ್ರಜಂ ಗೆತ್ತು, ರಾಜ್ಯಭಾರವ್ತದಿ
ನಿಂದನಯಾ ಭರತನ್ನಿತಂ ಶ್ರೀ ರಾಮ ಸುಕ್ಕೇಮ
ಚಿಂತನಾ ಪಾರ್ಥನೆಗೆ ತೆಕ್ಕು ತನ್ನಾ ತ್ವಮಂ.

೬೭೧

ಅಶ್ರಯಿಂದಗನ್ತ್ವಾಂಗ

ಉಶ್ರಮುಸಿಯಾಶ್ರಮಕಾಳ ರತ್ನಯಸೆತ್ತಿತ್ತು
 ರಂಯ ಹೊಂಡಳಿಗೆಯಿಂದೋಕುಳಿಯಸೆರಚುವಾ
 ಶ್ರೀತಾ ವಿಮಿನಸಂಧ್ಯೆ. ಕೇರ್ತನಂಗೈದಿದುರ್ದಾ
 ಅಶ್ರಮ ದ್ರುಮತಿಖರ ನಿಂದ ಸಿಕಟಾಭಮುಖ
 ಕಲಕಲ ತುಮುಲ ಪಕ್ಷಿ ಗಾನಂ. ಪವಶ್ರಸತಿ,
 ಅನಸೂಯೆ, ಸೃಷ್ಟಿಗೌರಿಯ ಕರಾಪೂಜೆಯಂ
 ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾನಂದ ಶಾಂತಿಯಿಂದಿರೆ, “ಮಹಾ
 ಮನಿಸತಿಯೆ, ಕೃಪದೋರೆಮಗೆ ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ !”
 ಎಂಬ ದಸಿಗೇಳಿತ್ತು ಕಡೆ ತಿರುಗಿದಳ್. ಮುಂದುಕಿ
 ಕಣ್ ಕೇಲಿಸಿಕ್ಕಿ ಸಿರೆ ಗುರುತನರಿಯಲ್, “ರಾಮನಾಂ, ೧೦
 ಸೀಕೆಯಿವಕೆನ್ನ ಸತಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿತನೆನಿಗೆ
 ಸೋದರಂ !” ಎನ್ನತೆ ತನ್ನಂ ತಾನೆ ಪರಿಜಯಿಸಿ,
 ಮಣಿಯೆ ಮುಂಬಿರಿದಾತನಂ, ಕಿರುಗೃದ ಕಣ್ಣಿಂ
 ಕಿರಿಬಿಡಿದು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಶಿಥಿಲೆಯಾ ವಲಿತೆ
 ಆ ಸ್ಥಾವಿರೆ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿಭಾರ್ಯೆ. ಹಿಂತೊರ್ಕೆ
 ತನ್ನಯು ತಪೋಮಹಿಮೆಯಿಂದೆ ಬರಗಾಲಮಂ
 ತಡೆಗಟ್ಟಿ, ಶೀರ್ಣವಾರಿಯ ಜಾಹ್ನೂವಿಗೆ ಸಲಿಲ
 ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯನೆಸಗಿ, ಮೇಣಿರ್ಪದರುಳ್ಳಿಂ
 ದೇವಕಾರ್ಣಿನಿಮಿತ್ತು ಮೊಂದಿರುಳ್ಳಾಡಿದಾ ೨೦
 ಪಾಂಡುರ ಜರಾ ಮೂರ್ಧಚೆಯ ವೇಪವೂನಮೂ
 ವೃತಗೇಹಮಂ ದೇಹವುಂ ಪಿಡಿದನೊಯ್ಯನೆಯೆ
 ರಾಮಚಂದ್ರಂ. ವಂದಿಸಲ್ಪಿನಿಬರಂ ಆರ್ಗೆ,

ಆ ನಮಸ್ಕಾರ್ಯ, ಪರಸಿದಳತ್ತಿಪುಷಿಭಾರ್ಯ
ಕಣ್ಣ ತೊಯ್ಯು ಸೂಗಸಿ.

“ ಬಾ ಕಂದ ರಘುರಾಮಾರ್ಯ;

ಬಾ ಮಗಳೆ, ವೈದೇಹಿ, ಬಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಡೀವ;
ನಿಮ್ಮ ನತಿಧಿಗಳಾಗಿ ವಡೆದ ಸಮಾಶ್ರಮಕೆ
ಬಾಳು ಪಣ್ಟದಿಂದು. ಸೋಡದೊ, ಸಂಜೆ ನನ್ನ ಪೋಲೆ
ರಾಮಾನುರಾಗದಿಂದುಜ್ವಲಿಸುತ್ತಸ್ತಗಿರಿಯಾ
ಪಣ ಶಾಲರೆಗೆ ಪುಗಲ್ಪುಜ್ಞಿಗಂಗ್ಯೆಯುತ್ತದೆ!

ಸೋಡಲ್ಲಿ : ಮಂದ್ಯೆಪ ಕಳ್ತಲೆಯ ಮರ್ಚಿಸೋಳ
ಸ್ವಲ್ಪ ಪಣದ ಮಹಿಳೆ. ಹಮ್ಮಾ ಸಿರಿಕ್ಕೆ ತೊಗೆ
ತೋರ್ಪಲ್ದು ಫಿನೀಭೂತಿನಾಗಿ. ಆ ಬಂದರದೊ
ಸ್ತಾನಾದ್ರ್ಯ ಸಲ್ಲಿಲಸಂಪೂರ್ತ ವಲ್ಪಲರ್, ಕಲಶ
ಸೆಲಗ್ಗು ಕರುರಾ ತಪಸ್ಸಿಗಳ್, ನದಿಯಿಂದೆ
ತಂತಮ್ಮ ಪಣಾರ್ಥಿಯಕ್ಕೆ. ಆ ಬಂದನದೊ
ಪತಿದೇವನಾತನೆ ಮಹಷ್ರಿ, ಭಗವಾನ್ ಅತ್ಯಿ ! ”

ನಿರ್ವ ರಲ್ಪ ಸಮಾಧಿಯೋಂದನಿವರ್ಚನೀಯ
ಮೌನಮಂ ಕರುವಿಟ್ಟ ಶಾಂತಿಯ ನಿಜಾಕೃತಿಯೊ
ಪೇಳಿಸಲ್ಪೈ ತಂದನಾ ಸನಾತನ ಯೋಗಿ,
ಪ್ರಕೃತ್ಯಾ ಪ್ರಾಜೀನತಾ ಪ್ರತಿಮನಾದೊಡಂ
ನವ್ಯಕಾಲತ್ರಯಜಾಳಾನಿ. ಮಣಿದೇಳಿಯರಂ
ಪರಸಿದನು ಮಂತ್ರಿಸುತ್ತ ಓಂ ಶಾಂತಿಯಂ. ಸುಡಿಸಿ
ನಲ್ಪೈ ಯಿಂ ಕರೆದೊಯ್ದ ಸೆಲೆವನೆಗೆ.

ಭರತನಂ

ಬೀಳೆಲ್ಲುಂಡನಂತರಂ, ರಾವಣ ಸಹೋದರನೆ
ಖರನಲರೆಗೆ ಮುಸಿಗಣಂ ಚಿತ್ತಾದ್ವಿಯಂ ತ್ಯಜಿಸೆ,
ಕಹಿಸೆನಹಿಗವಚತ್ತ ರಾಮಚಂದ್ರನುಮದಂ
ಕಳಿದು ಬಂದಾ ಸುದ್ದಿಯಂ ಕೇಳಿದತ್ತಿಪುಷಿ
ಸೋಡಿದನು ತನ್ನ ಮದದಿಯ ಮೋಗವನಾಕೆಯುಂ

೧೦

೭೦

ಸೀತೆಯ ದೇಸೆಗೆ ಸೋಡಿ ಸುಯ್ಯಾ ಭದ್ರೇಗರಗಿ. “ಹಾ,
ವಿಧಿಯ ಕೃತಿಕೊಶಲಕವಧಿಯಿಹುದೆ ?” ಎಂದೆನುತ್ತೆ
ತನಗೆ ತಾನಾಡಿಕೊಂಡಾ ಮುನಿ ಧರಾತ್ಕೃಜೆಯ
ಪತಿಗೆ, “ಶಿಲ್ಪಿಯ ನಿಶಿತ ಟಂಕದ ವೋಸೆಯ ಕಲಿನ
ಶಿಕ್ಕೆಗಳಿಂದ ಪೊಣ್ಣು ಪ್ರದೇ ಕಲಾ ಪೂಜೆಯಾದ
ದೇವತಾ ವಿಗ್ರಹಂ ?” ಎನುತ್ಸ್ವಾಂಷಯಾದ
ಸುಡಿದೊಡಗಿದನ್ ದಂಡಕಾರಣ್ಣಾದಾ ಮತ್ತೆ
ರಾಷ್ಟ್ರಸೋಪದ್ರವದ ಕಷ್ಟಕಥ್ಯಾಯಂ. ಕೇಳಿ
ರಾವನ ಮನದಿ ಸಾಹಸಂ ಕುಶಾಚಲಿಯಾಗಿ
ಹಂಡಯೇರಿದತ್ತತ್ವ ; ಉತ್ಸಾಹನ ಕೆಜ್ಜಿಗೆ ನಿಖಂ
ಮೂಡಿ ಪರಜಿದತ್ತತ್ವಮ ಮನದ ಮೃದುತನದ
ಮೆಲ್ಲಿತ್ತೆಯಂ ; ಭೇಮಕಾಂತತೆಗೆ ಪುಲಕಸುತ್ತೆ
ಕಂಪಿಸಿದಳಾ ಸೀತೆ. ಕಂಡದಂ ಮುನಿಪತ್ನಿ
ಜನಕಸುತ್ತೆಯಂ ಬಿಗಿದು ತಕ್ಕೆಪ್ಪಸ್, ಮುಂದೊಡಗಿ
ಬರಲಿರ್ಫ ಕಡುಪಿಗಿಂದೆಯೇ ಮಂತ್ರನರ್ಮಾ ಮಂ
ತೊಡಿಪನ್ನೋಲ್, ಹೇಳಿ ಇಂಪದೇಶಮಂ ಪತಿವ್ರತಾ
ಪ್ರೇಮ ಮಹಿಮಾ ಶಕ್ತಿಯಂ. ಮೇಣ್ಣ ಪ್ರೀತಿದಾನಮಂ
ಪೂರ್ವಾಂದನಿತ್ತ ಶಾಕೆಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಸೃಷ್ಟಿಯಂ,
ಆಶೀರ್ವದಿಸಿ ರಕ್ಷಾ ಕವಚಪೀವಂತೆಪ್ಪೋಲ್.

ಅತ್ತ ಮುನಿಯಿಂದೆ ಉತ್ಸಾಹ ರಾಮರರಿಯುತಿರೆ
ಮುಂದಿರ್ಫ ಮಾಗ್ರಾದ ಮಹಾರಣಗಹನಮಂ,
ಆಶ್ರಮಸ್ಥಳಗಳನ್ ಮೇಣಾರ್ಥ್ಯರ ಮತ್ತೆ
ದಸ್ಯುಕ್ಯರಾತ ರುಧಿರಾಶನಪ್ರಿಯತೆಯಂ,
ಕೇಳಿ ಇತ್ತುನಸೂಯೆ ಮಧುರಭಾಷಣಿ ಜನಕ
ಜಾತೀಯ ವದನದಿಂ ಸ್ವಯಂವರದ ವೃತ್ತಮಂ,
ವನವಾಸ ಕಾರಣಕಥೆಯನಂತೆ ಭರತನಾ
ಭಾತ್ಯಭಕ್ತಿಯ ತಪೋಸಿಸ್ಯೆಯಂ. ಅನ್ನೆಗಂ
ಕಾರ್ತಿಕಾಭದೊಳ್ಳಿದಿಸಿ ಒಂದನು ಸುಧಾಕರಂ

೩೯೦

೩೦

೨೦

ಪರಾ ಕುಟಿಯಾ ಕುಟುಂಬಂಗಳಿಡಿಯಿಂದ
ರೌಪ್ಯ ಧಾರಾವೃಷ್ಟಿಯಂ ಸೂಸಿ, ಕಣ್ಣನಕೆ
ಪೂರ್ಯಿಯಂ ಬೇಸಿ. ಕಾಲಂ ನುಂಗಿ ನೊಣಿದ್ದ
ತನ್ನ ಭವಿಯಂ ವತ್ತೆ ಕಾಣ ವೋಹಕೆ ಮುಸ್ತು
ಕಾಶರಿಸಿತೆನಿ, ಅತ್ಯಿಸತೆ ಸೀತೆಯಂ ತನ್ನ
ಕೈಗಳಿಂ ಕೈಗೈದು. ನೋಡಿ, ಮನದಣಿ ಮೆಚ್ಚಿ,
ಕೊಂಡಾಡಿ, ಪರಸಿ ಕಳುಹಿದಳಾಕೆಯಂ ತನ್ನ
ರಾಮಾಭಿರಾಮ ಶಯಾನ್ಯತ್ವಾಕ್ಷು.

೫೦

ಕಳಿದರಯ್

ಅತ್ಯಿ ಅನಸೂಯಾ ಪವಿತ್ರ ಸನ್ನಿ ಧಯೋಳಾ
ಖುಷಿ ರಜನಿಯಂ. ಉಪಾ ಮುಖದ ಕಿತ್ತು ಲಿಗಿಂತು
ಮಾಪೋಂಖವ ಪೋಳಿಯ ಸೀರಂ ಏಂದು, ಮನಿಗಣಂ
ಬೆರಸಿ ಹುತವಹ ಕಾರ್ಯಮಂ ಗೆಯ್ದ್ದ, ಕಂಪಿದಿದ
ಪೂರ್ಗಿಗಾಳಿಯೋಲೆಖ್ಯಾ ಬೀಳೆಂಖ್ಯಾಂಡರನಿಬರಂ
ವಾಚಂ ಯಮಿಗಳಂ. ಅರಣ್ಯಗೋಽಚರರೋರೆಯೆ
ಪಣಲಂ ಪೂರ್ಗಿ ತಾಂ ದಿನದಿನಂ ನಡೆದು
ಸಮೇದ ಬನವಟ್ಟಿಯಂ; ಜರೆಯ ಬೀಳೆಂಖ್ಯಾ ಖುವಂತೆ
ಜವ್ವನಂ, ಸರೆಯಸುಳಿವಂತೆ ಇರಯಂ, ಮತ್ತೆ
ಸಾಹಸಂ ಶಾಂತಿಯಸಗಲ್ಪವೋಲ್ ಸೀತೆಯುಂ
ರಾಮನುಂ ಸೌಮಿತ್ರಿಯುಂ ಬಟ್ಟು ಮುಸಿಗಳಂ
ಪೌಕ್ಕರಯ್ ದುರ್ಗಮದ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮಂ,
ಪೌಗುವಂತಿಸಂ ಸಾಂದ್ರ ವಾರಾಭ್ರಗಷ್ಯರಕೆ.

೫೦

ಪುಲಕಿಸಿತು ಸಿಶ್ಯಾಬ್ದಿ ರುಂದ್ರ ದಂಡಕ ವನಂ
ಕೂಡೆ ಪುಲಕಿಸುವಂತೆ ಲಂಕಾ ಲಾಳಿಸ್ಥ
ರಾವಣ ವಿಧಿಯ ಮನಂ. ಕಂಪಿಸಿತು ಕಾಯಲತೆ
ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ದೈತ್ಯತೆಯನವಲೋಕಿಸುತ್ತೆ
ಭೂಸುತ್ತಿಗೆ. ಕಾಂತಾರ ಭೀಷಣಭ್ರಮಕುಟಿಯಂ
ಪ್ರತಿಭಟನಮಂ ಕಂಡು ಕಣ್ಣ ಭರಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಣಿಂ

೧೦೦

ನೋಡಿದನು ರಘುರಾಮನಂ ದೃಷ್ಟಿಭೇಮನಂ :
 ಜಂಡಕರ ತೇಜಸ್ಸು ಕೊಡಂಡರನಾಗಿ
 ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದನು ಧೀರ ಗಮನದಂ, ದೃಢತೆ ತಾಂ
 ಮೃವೆತ್ತುವೋಲಾ ಭಯಂಕರಂ ಏಪು ವಪು
 ರಾಮಚಂದ್ರಂ.

ಪಕ್ಕಿ ಸಿಷ್ಟುಳ್ಳಿ ಬೆತಂ. ಸೀರವಂ.

ರಿಖ್ಲಿಕಾ ನಾದ ಫಘ್ನರ ಫೋರ ಕರ್ಕಿಶಂ.

ಶರುಬದ್ದು ಮೃಷ್ಣಂ ಬಿಸುಲ ಕಾಸನಂ
 ಕೊರಳೆಹಿತ್ತಿ ಗೋಳಿಪುರಿಯೆ ಗತಿಗಿಡಾತಪ ಶವಂ
 ಥಾಯೆಯೋಲ. ರೂಪ್ತಿದನೆ ಪರ್ವತ ವನಾಂಥತಾ
 ಭಯ ಭೈರವಂ :— ಪುಗುತ್ತಾ ಪರಿನ ಮಧ್ಯಮಂ
 ಪೋಗುತ್ತಿರಿಯಿರೆ, ಕೂಡೆ ತಾನೆಕು ದೊಂದಮ್ಮಿತಂ
 ಘ್ರಾನಿ, ಪೂರ್ಣವೋಲಿತಾ. ಸಡುಗೆ ವಸಗಿಲಿಯವನಿ,
 ಪತಿಯಂ ಹಿಡಿದಳವಸಿಚಾತೆ ಬೆಬ್ಬಿಜಿಸಿ. ತರು
 ಮೂಲಾಗ್ರಮಳ್ಳಾಡಿದತ್ತು, ಅಳಕಟಿಸಿತ್ತು
 ಬಣಗು ಪಜು ; ವೇಗ ಸಂಚಾತ ವಾತಂ ಬೇಸಿ
 ಕಸುಗಾಯಿ ಹಸಯೆಲೆಗಳುದುರಿ ಒಡಿಮುವು ಸೆಲಕೆ,

ಮುಗಿಲ್ಲಿ ವಣಿಯಾಲಿಕಲ್ಲು ಜೆಯಂತವೋಲಾ. ನೋಡೆ,
 ಗಿರಿಯ ಶೃಂಗವೆ ನಡೆದು ಬರ್ವಂತೆ, ದಂಡಕಾ
 ಪರಿನದ ವಿಪತ್ತಿ ವಪುವೆತ್ತುಂತೆ, ಬಾದುದಯಾ
 ಸ್ಗಂಭಿ ಹಬ್ಬಾಯ ಹೇರೊಡಲ ರಕ್ಷಿಸನ
 ಬೇಭತ್ಸ ಭಾಯೆಯ ಭೀಮ ಭೀತಿ ! ಪತ್ತೆಂಟು
 ಸಂಯ ಕಾಕ್ಷೋಜಿ ಪೆರ್ಮಲಿ ಜಿಂಕ ಮದಾನೆ
 ಚರ್ಮಂಗಳಿಂ ಸಮೆದ ಚಿತ್ರಸೂತ್ರ ವಿಚಿತ್ರವಂ
 ವಸ್ತುಜಾಲವನುಟ್ಟು ಕಾರ್ಗಷ್ಟ ಮೈಲಿಂದೆ,
 ತೆಂಗಿನ ಮರದ ತೆರನ ನೀಳ ತೋಳಿ ತುದಿಯಲ್ಲಿ,
 ಕಾಂಗಿನುಸ್ತಿತ ಶೂಲದುಗ್ರಾಗ್ರಮಿರಿದೆತ್ತಿ
 ಚಂಚಿ ಕೊಡಿದೆರಡು ಬಿಸಿಯ ನೆತ್ತೆರ್ಪಿನ

೧೭೦

೧೭೧

೧೭೨

ಕೋರೆ ಪೆರ್ಫಂಡಿಗಳ್ ಕೊಗುತ್ತೊದ್ದಾಡ್ ದುತಿರೆ
ತೂಗಿ ತೊನೆಯುತ್ತೀರ್ಥ ಭೀಕರದ ಕರದಿಂದೆ
ಬಂದನು ವಿರಾಧನತೆ ವಿಷಮು ವಿಷಮೃತ್ಯುವೋಲ್
ಭರದಿಂದೆ. ತುಡುಕಿ ಜನಕಚೈಯಾದಿಲುತ್ತಿದನ್
ಸೀಗೆಮುಳ್ಳುಮೆಚೆಯಂತೆ ಹೂದೆಮೂದೆ ಕೆದದ್ವಾವನ
ಮುಳ್ಳುಡಿಗೆ, ಶಾಪಹತನಾ ಪಾಪನಾಶಿಸಿಗೆ
ಛೈತನ್ಯರೂಪಿಣಿಗೆ ಶಕ್ತಿಮಾತೆಗೆ ನಮಿಸುವೋಲ್ !
ಭೋಗರೆದನಿಂತೆಂದು ನುತ್ತು :

“ ಒವ್ವನದೊಡನೆ,
ಒಬೆಯೊಡನೆ, ಕಪಟ ವಲ್ಲುಲದೊಡನೆ, ಸಬೆಯೊಡನೆ ;
ಪ್ರಮದೆಯ್ಯೇ ಪಣ್ಣೊಡನೆ ಕ್ಷೀಣಬೇವಿಕರಾಗಿ
ಬಂದಿರಯ್ ಸೀಮೆನಗಕನಮಾಗಿ ! ಇನ್ನನಕೆ
ಒಬೆಯೇಕೆ ? ನಾರುಡೆಗೆ ನಾರಿಯಿವಳೇಕೆ ? ಈ
ನಂಟ ತಪಸ್ಸೇಕೆ ಶರ ಜಾಪಾಸಿ ವೀರರಿಗೆ ?
ಭಾರ್ಯೆಯಹಳೆನೀಗೀ ಪರಾದೋಹೆ ! ಬಾಳ್ವಾಸೆ
ನಿಮಗಿರಲೆನ್ನೇಡಿ ಬಹುಕ್ಷಿಂ ! ” ಎನುತ್ತ ಶೂಲದಿಂ
ಗುರಿಯಿಡುತ್ತಿರೆ, ಮೂಳೆ ವೋದತ್ತಿಗೆಯ ಸೋಡಿ
ಸಾಮಿತ್ರ, “ ಅಗ್ರಜನೆ, ದೀಪ್ರದರ್ಶಿನಿ ದಿಟ್ಟಂ
ಆ ಕೈಕೆ ! ” ಎಂದಾಭರಿಸಿ ಬಾಣಮಂ ಪೂಡಿ
ರಯವನೆಚ್ಚುನ್ನಾ ರಾಕ್ಕು ಸಾಕ್ಷತಿಗೆ. ಕೇಸಿದಾ
ಕೂರಂಬಗಳಿಗೇಂದಿನಿತೆ ಘಾಸಿಯಾಗುತ್ತೆ
ಪಿಶಿತಾಶನುರಿದ್ದದ್ದನ್ನಾ. ಇಳುಹಿದನಿಳಾತೆಳಕೆ
ಮಸ್ತುಕದಿ ಧರಿಸಿದ ಧರಾತ್ಮಜೆಯನ್. ಎತ್ತಿದನ್
ಮಿತ್ತುಕೋರೆಯ ಕೈದುವಂ, ವಿಷಮು ಶೂಲಮಂ.
ಮುಂಬಿರದನದ್ರಿವೋಲ್ ರಾಮುಲಕ್ಕುಣರಿಡೆಗೆ
ಯಮದ್ವಧಗಮನದಿಂದೆ. “ ಕವರ ಶ್ರೀಪರ ಸಮಂ
ರಕ್ಷಸನ ಮೆಯ್. ರೂಕ್ಕುನಿಗೆ ಕಣಿಳ್ಲದೆಯೆ
ಬೇರೆ ಗುರಿ ಸ್ಲಾದಯ್. ” ರಾಮನನೆ ಲಕ್ಕುಣಂ

೧೪೦

೧೯೦

ಗರಿಯ ರೆಕ್ಕೆಯ ಗರುಡವೇಗದ ಸರಳನೆಚ್ಚುನ್ನೋ,
ಕುರುಡುಗೃಹನ್ನು ವಿರಾಧನ ಕಣ್ಣಾಳಂ ಬುದು
ತೋಡಿ. ಕೋಪಕೆ, ಕಣ್ಣಾಳಿಯಲಂಧರೋಷದಿಂ
ತೋಳಳಳಂ ಬೀಸಿ, ಪಳುವಂ ಗುಡಿಸಿದನು ಸೋಃಿಸಿ
ರಾಕ್ಷಸಂ. ತದನಿ ತುಡುಕಿದನಿವರ್ಫರಂ ಮೃತ್ಯುಮಯ
ಮಮಷಿಯೋಳ್ಳಾ. ಪೂತೋಽದಿದಂ ನಿಗಗಳಂ ಕಚ್ಚಿ
ಕೊಂಡುಯ್ಯೆ ವಾಘಾಫ್ರಸೋಲಂತೆ. ಸೀತಾಕಾಂತ
ಸೋಡಿ ನಡನಡ ನಡುಗಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸೋಡಿದಳ್ಳಾ :

“ ಈ ವಿಧಿಯೆ, ರಕ್ಷಿಸೆಯ್ಯಾ ! ರಕ್ಷಿಸೋ ರಕ್ಷಿಸೆಯ್ಯಾ
ದಶರಥೀಂದ್ರ ಪ್ರಿಯ ಕಂಪಾರರಂ ! ಕೈಮುಗಿದು
ಬೇಡುವೆನ್ನೋ, ರಾಕ್ಷಸೋತ್ತಮ, ನನ್ನ ನಾದೊಡಂ
ನಿಂದುವೆನ್ನೋ, ಬಿಡೊ ರಾಮಚಂದ್ರನಂ. ಕಾಪಿಡಯ್ಯಾ
ಉಳಿಂಳಾ ಪಾರಾಣೋಶನಂ ! ” ರಾಮಖಂಡಕೆ ಮತ್ತೆ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಶಾಸಿಗೆ ಒಳ್ಳಿವಸುರ ಬಾಹುದ್ಯಯಂ
ದೊಪ್ಪ ದೊಪ್ಪನೆ; ಕೂಡಿ ಪಳುವರಚೆ ಕೆಡೆದುದಾ
ದೈತ್ಯನೋಡಲೋಂದು ಹೆಗ್ಗುಡಿದ್ದೋಲಾ. ಕಾಡ ಪಳು
ಕೆಸರೇಳಿ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿದು ಸತ್ತೆರ್ರ ಪ್ರೋನಲ್ಲಾ.

ಬೀಭತ್ಸದಿಂದೆಯಾಂ ಸಾಂದರ್ಭಮುದ್ದವಿಪಂತಿ
ಮೈದೋರ್ವನಮೃತಮಯ ಗಂಧರ್ವಸೋರ್ವನಾ
ಮೃತದೇಹದಿಂದೆ. “ ಜಯ, ಜಯ, ಹೀ ಮಹಾ ಪುರುಷ !
ಮನ್ಮಿಸೆನ್ನುಂ ; ನಾಂ ಕುಬೀರನಾಳ್ಳಾ ತುಂಬುರಂ.
ರಂಭೀಯ ನಿಮಿತ್ತಮೋಳಗಾದೆನೀ ಶಾಪಕ್ಕೆ.

ಶಾಪಮೋಜನೆ ಗೃದಿರೆನಗೆ. ವಂದನೆ ನಿಮಗೆ.
ದಂಡಕಾರಣ್ಣಮಿದು ಭೀರುಗೆ ಭಯಂಕರಂ ;
ರಸಿಕ ಧೀರಗೆ ಕಲಾಶಂಕರಂ : ನನ್ನಂತೇವೋಲ್ಲಾ !
ಮುಂಬರಿಯಿಮರೆಡು ಗಾವುದ ದೂರದಾಚೆಯೋಳ್ಳಾ
ಶರಭಂಗ ಯಾವ್ಯಾಶ್ರಮಂ. ನನ್ನಿವೆನಿದೊ. ಪೋಪನಾಂ.
ಸೂಗಮಕ್ಕೆ, ಗೆಲಮಕ್ಕೆ, ತುದಿಗೆ ಮಂಗಳಮಕ್ಕೆ ! ”

೧೬೦

೧೬೦

೧೬೦

ಗಂಧರ್ವ ನಾದನಂತರಾರ್ಥ ನಮಿಂತೆಂದು
ಪರಸಿ. ಸೂಚಿತ ಪಥಂಬಿಡಿದು, ಬನದಿಂ ಬನಕೆ
ಬೇಗನೇಗಂ ನಡೆದು, ಬೈಗುವೊಳ್ಳಿನ ಕಡೆಗೆ
ಸಾರ್ಥಂದರಾಶ್ರಮಕೆ ಶರಭಂಗನಾ. ದಸ್ಯ
ಹಿಂಸೆಗೆ ಸಿಲುಕೆ, ಮರಣ ಮುಖನಾಗಿ, ವೂತಳಿದು
ಮಲಿಗ್ರಿಧ್ಯ ಚರ್ಯಾ ಸಿಫಾತ್ರನಂ ಕರುಳಿಕರ
ಗಾತ್ರಂ ಶರಭಂಗನಂ ಕಂಡು ಮರುಗಿದ. ದು
ರಾಮನಾತ್ರಂ ; ಕೋಪದೌಪಾರ್ಥಂ ಭ್ಯಾಲಿಸಿ
ನೀಡಿದತ್ತರಸಿದತ್ತೇ೯೯ ನಾಲುಗೆಗಳಿಂ
ರಕ್ಷಸರ ಹೈಬೈಲ್ಪ್ಯಾಯಂ. ಕೇಳ್ಣಿನನಿತುಮಂ
ದುಷ್ಪದಾನವ ಧೂತ್ರಕೆಯ ಕಥೆಯನಾರ್ಥರಾ
ಹೃಧೆಯನತಿ ಕವ್ಯಮಂ. ರಕ್ಷೆಯಂ ಬೇಡಿದಾ
ಯತಿಗಳಿಗಭಯವಿತ್ತನಿಂತೆಂದು :

“ ಪೂಜ್ಯರಿರ,

ತನ್ನ ಕಬ್ಜ್ಞ ಕೆ ಬಂದನಡವಿಗೆಂದರಿಯದಿರಿ.
ತಂದೆಷ್ವಾಣಿತಿ ನೆವಂ. ದಿಟನೊರಿವೆನಾಲಿಸಿಂ.
ಭೀಮಕರ್ಮಿಗಳಾರ್ಥವೈರಿಗಳು ಅನಾಶ್ರಯಂ
ಖುಷಿಕಂಬಿಕರನಿರಿವೆದನ್ನಿಯ ಮನಂ. ಸಿಜಕೆ
ನಾಥರೀ ಪೃಥಿವಿನಿಸಕುಲರಲ್ಲಿ ? ಪ್ರಜೆಗಳಂ
ಪಾಲಿಪುದವರ ಪರಮ ಕುಲಧರ್ತುವೇನೆ, ಸಿಮ್ಮ
ರಕ್ಷೆಗೋಸುಗಮೇನಗೆ ದುಷ್ಪತಿಕ್ಕಿಂದಾದರಂ.”
ಕೆಲದಿನದನಂತರಂ ತೀರ್ಥ ಶಾಂತಾಶ್ರಂಗೆ
ಶರಭಂಗ ಖುಷಿಗಪರಕರ್ತುಂಗಳಂ ರಚಿಸಿ,
ಕಂಗೆಟ್ಯ ಕಿತ್ತಡಿಗಳಿಗೆ ದೈರ್ಘ್ಯಮಂ ಹೇಳ್ಣಿ
ಪೂರಮಟ್ಟರಲ್ಲಿಂ ಸುತೀಕ್ಷ್ಣ ಖುಷಾಶ್ರಮಕ್ಕೆ.
ಒಡನೊಡನೆ ಬಂದ ಹೈಬಾನಸರನೊಡಗೂಡಿ,
ಮಲೆಯ ಪಳುವಟ್ಟಿಯಂ ಕೊಂಡು ನಡೆತರೆ ಮುಂದೆ
ಮೂಡಿದಕ್ಕೊಂದು ಶೈಲಂ ವಿಷುಲಮಧ್ಯ ತಂ,

೧೯೦

೨೦೦

೨೧೦

ಕಾರ ಮೊದಲೋಳ್ಳ ಬಾನ ಕರೆಯಿಂದಣಂ ತೋರಿ
ಮೇಲ್ಲನೊಯ್ಯನೆ ಭೀಮಗಾತ್ರ ಕ್ಷಮಿ ಬೆಳೆದು
ಗಗನ ಶಿಖರಕ್ಕೇವರ ಮೇಘಗೋಽಪರದಂತೆ
ನೀಲೋಸ್ನ ತಂ ನುಹಾ. ಪೂರ್ಕುದರ ತಳ್ಳುಲಂ
ಬಹು ಪುಷ್ಟಿ ಪೂರ್ಣ ಫಲಕುಂಚಕ್ಕೇಣ ನುಭಿನ್ಯಂ
ಕಂಡರು ಸುತ್ತಿಕ್ಕು ನಾಶ್ರಮಃಪತ್ರೇಕಾಂತಮಂ
ಭಯಕಾಂತಮಂ. ನಮಿಸಿದರು ತಪೋರದ್ವಂಗಿ,
ಚಿತ್ರಕೂಟಕೆ ರಾಮಸ್ಯತಂದ ವಾರ್ತಯಂ

೨೭೦

ಕೇಳಿ ಉಂಡಿನಿಂದಾತನಂ ಪ್ರತೀಕ್ಕು ಸುತಿರ್ದಿ
ಕೆಂಜೆಡೆಯ ಕಿತ್ತಡಿಗಿ. ಖುಷಿಸಂಗ ಮಂಗಲದಿ
ತಿಂಗಳೊಂದಂ ನಿಂದು, ಕೋಳಿಗಗಳ್ಮೈ ಜಿಯ
ಕೊಂದು, ಸುತ್ತುಣ ಮಲೆಯ ಸೀಮೆಯಂ ಮೇಣಳ್ಳಿ
ಸಂಗರಿಸಿ ಪರಿದ ತಪೋವನ ಸಮೂಹಮಂ
ಆರ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಂ ಸೋಜುವಾಶಿಗೆ ಮುನಿಯ
ಹರಕೆಯ ಹಿತಾಶಂಸಯಂ ಪಡೆಯುತ್ತಲ್ಲಿಂದೆ
ಪೌರಮಟ್ಟರವರು ಯಾತ್ರಿಕ ಮುನಿಗಣಂವರಸಿ,
ಮೊದಲ ಮಳೆ ಮೀಯಿಸಿದ ಮಲೆಯನಾಡಿನ ಸಿರಿಯ
ಜೆಲುವನ್ನೀಂಟಿಲ್ಲ ಲೇವ ಕಲೆ ಸೋಂತ ಕಬ್ಬಿಗನ

೨೭೧

ಕಣ್ಣಿ ಟ್ಟಿಯಂತೆ. ಇತರೆ ಮುಂದೆ, ಎನೆಂಬಿ?
ಅಕ್ಕಿ ಗೌತಣವಾಯ್ಯ ; ಹೂವಾಯ್ಯ ; ಜೇನಾಯ್ಯ ;
ಪಕ್ಕಿಯಿಂಚರವಾಯಿತಿನಿಯಳಪ್ಪ ಗೆಯಾಯ್ಯ ;
ಪುಣ್ಯಸಲಿಲಪ್ರಸನ್ನ ತೆಯಾಯಿತಾ ಸೆಲಂ :
ವನದೇವಿಯೋಲಗಪ್ಪೋ, ಒಲದೇವಿಯಾಲಯವೋ,
ಸೌಂದರ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಿರತಂ ಕ್ರೀಡಿಪುಯ್ಯಲೆಯೋ,
ಇಂದ್ರಧನುರಿಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ್ರನಾಡುಂಬೊಲವೋ,
ರತಿಮಂದನಯೋಕುಳಿಯ ಶೃಂಗಾರಮಂಬಪವೋ
ರಸ ಖುಷಿಗಳಾನಂದ ನೂದನಪ್ಪೋ. ಮಂದಿರವೋ
ಜಂದ್ರ ಜ್ಯೇಶ್ವರಿಗೆಂಬವೋಲಪ್ಪ ತಾತ್ಕೃಮಂ

೨೭೨

ಕ್ಷೇತ ಕಂದರ ವಿಪಿನ ವೈಭವದಿನೆಸೆದುದಾ
ತೆರತೆಯೆಲೆವ ಮತ್ತೆಯಸೀಮೆ ! ಆ ಸೊಬಗಿಗೆದೆ
ಸೋಲ್ಲು ಕ್ಷೇತ್ರದತ್ತು ಸೀತೆಗೆ ವೈಪುತ್ತಿ. ಸಾಪ್ತಮಿಯಂ
ಪ್ರೇಮದಿಂ ಸೋಡಿ ಸುಡಿದಳ್ಳ ನಗೆನುಗುಳ್ಳಲರೆ
ನಯದಿಂದ :

“ ಬಗೆಯೋಂದು ಶಂಕೆಯಸರುಹಿದಪೆನಾಂ,
ಹೃದಯಪ್ರಿಯ, ಬಾಲಭಾಷಿತವನಾದರದಿಂದೆ
ಕೇಳಿ ಕರುಣಿಪುದನೆಗಿ : ಖಣಿಗಳ್ಲಿ ಸುಡಿಗೊಟ್ಟಿಯರೂ ;
ರಾಕ್ಷಸ ವಥಿಗೆ ಪೂಣಿಯಯ್ಯ ; ವೈರಮಂ ವೃತವಾಂತಯಂತ್ರ,
ಹೇ ಸ್ವೇಧನಿಧಿ ! ಒವರ್ ನನ್ನಾಯಿಯಾದೊಡೆಂ
ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರೆಂತು ಸಂಹಾರಕರ್ವರಯ್ಯ ?
ಕಾಳ್ಯತ್ರಕೇಂ ಕೌರ್ಯಂ ಕಿರೀಟಮೇ ? ”

೨೯೦

“ ದರಹಸಿತೆ,
ರಾಜಾಂಶುಷಿ ಒನಕೆಸುತೆ, ಆ ತಂದೆಯ ಮಗಳ್ಗೆ
ತಕ್ಕುದನೆ ಸುಡಿದೆ. ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮ ಸಿದ್ಧನಿಂ
ಪಡೆದಿವರ್ ಕರುಣೆಯನ್ನೊರ್ಯುತಿಹೆಯಾದೊಡಂ,
ಪೂಜ್ಯಮಹುದಾದೊಡಾ ತತ್ತ್ವಂ ಪೂರ್ಣದರ್ಶನಕೆ
ಪೂರ್ವದಿವರ್ದು, ಸರಳೆ. ಸಾತ್ಯಕವೃತ್ತಿಗಳ್ಗೆ
ಸಂಕಟವನ್ನೊದರಿಸುವರೆನ್ನ ಬಾಣಕ್ಕೆ ಬಲಿ.
ಬಾಣವೋಂದೆಯೆ ಜುಚಿ ಕೊಲ್ಲುದಾದೊಡಮದಕೆ
ಬಿಲ್ಲು ಹಡೆ ಕೊಪ್ಪು ಕೈಯನಿತುಮುಂ ಸರಮಾಗಿ
ಕೊಲೆಗೆ ಹೊಣೆಯಪ್ಪವಂತೆಯೆ ದುಪ್ಪಫೋತುಕಂ
ತಾನೇವರ್ ರಕ್ಷಸನಾದರೇನವಗೆ ಬೆಂಬಲಂ
ಸರ್ವ ರಾಕ್ಷಸರಲ್ಲಿ ? ಕೃತಿ ಏಕಮಾದೊಡಂ
ಮಾಳ್ಯತನಿವರ್ ಸೀಮೆಯ ಒನದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ
ಕಾರುಪಲ್ತೆ ತಾಂ ? ಅರ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸುಕೃತಮಂ
ರೂಕ್ಷ ರೀತಿಯೋಳಿಗಳ್ಲಿಗಿಂತ್ರಿ ಏ ರಾಕ್ಷಸರ
ಗಾಮ್ಮತನಮಂ ಮುರಿಯಲಾಂ ಪೂಣಿನಿನ್ನದಂ,

೨೯೧

ಆ ಸುಡಿಯ ಸಿಡಿಲಂ, ತಡೆವರಿಹರೆ? ಶರಭಂಗ
ಖುಷಿಗಾದ ಗತಿಯೆ ಮುಸಿಗಳಿಗೆಲ್ಲಮುಪ್ಪುದ್ದೋ,
ಮಿಥಿಳೇಂದ್ರ ಸಂಜಾತೆ, ಬತ್ತುಳಿಕೆಯಂ ಬಿಂಬಿ
ನಾಂ ಕವುಂಡಲುವಿದಿಯೆ! ಶರಧಿ ಮೇಖಲೆಯಾದ
ಸೃಧಿವೀಶ ಭರತೀಂದ್ರನಾರ್ಯರಕ್ಷಾಪ್ರತೆಂ.

೨೨೦

ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳನಗೆ ನಾಂ. ಕರ್ತೃಘ್ರಾನೆಮಗಾಯ್ತ್ರಾ
ಖುಷಿ ರಕ್ಷಣಂ. ಇಷ್ಟವುಂ ಮತ್ತೊ ನಿನ್ನೆ ಯುಂ
ಗೋಷ್ಠಿಗೊಂಡೊರೆಯುತ್ತಿಹವೀ ದಸ್ಯಹನಸನಮಂ!”

ಪತಿಯ ದೃಢವಾಣಿಯಂ ವಾದಮಂ ಕೇಳು ಸತಿ
ಸೇಳ್ಳಿತಂಪಿದೋಲಿಂತು: “ತೊದಲಾಗುತ್ತಿದೆ
ನನ್ನ ನಾಲಗೆ ನಿನ್ನ ದನಿಗೇಳ್ಳು, ಮನದನ್ನು.
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂಗಳಂ ಸೆವಪೊಧ್ಯಾತ್ಮೈತಂದು
ತಮ್ಮ ಸೇಲಮಂ ಸುಲಿಯುತ್ತೊಯ್ದನೆ ವಸತಿಗೇದು,
ದಿನದಿನಕೆ ತಮ್ಮ ಸೊತ್ತುವರಾರ್ಥರಾದೊಡಂ
ದಸ್ಯಗಳೆ ದಿಟ್ಟಮಲ್ಲೇ?”

೨೩೦

“ತಿನುರಕ್ಕೆ ರವಿ ದಸ್ಯ.
ಜಾತ್ಯಾನಮಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ದಸ್ಯ. ಮಾಯೆಯನಳಿಸಿ
ಮನುಭಯದಯವನಾಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾಕ್ಕುಮಂ ತನ್ನ
ಕೃಪೆಗುಯ್ದ ಪರಮಾಕ್ರಂಸಾಂ ದಸ್ಯ. ನಾಂ ನಿನಗೆ
ನೀನೆನಗೆ ದಸ್ಯ. ಕೇಳಂತಿನೋಲಾರ್ಥರುಂ
ದಸ್ಯಗಳ್ಳಾ ದಂಡಕಾರಣ್ಯ ದಕ್ಷಿಣ ಒಸದ
ಸಯಕೆ. ಪಿರಿತನಕೆ ಮನೀವುದೆ ಕಿರಿಯ ಸುಸ್ಥೂತಿಗೆ
ಮೇಲ್ತ್ಯಾ. ಪುಣ್ಯಂ ವಿಪತ್ತಿನ ತೆರದಿನೇಂರೋರ್ಕೆ
ದೃತ್ಯಾನೋಲಾಕ್ರಮಿಪುದಾಕ್ಕುಮಂ ಜನತೆಯಂ
ನಾಡೊರ್ಕಳಂ. ಕೃಪಾಬಾಹು ನೀಡಲ್ಪುದರ
ನೆಳಲಲ್ಲೇ ಹೇಳಾ ರಾಹು!”

೨೪೦

ಮಿಥಿಸುತ್ತೆ ಮನದಿ ವಚನಮಂ
ಪತಿದೇವನಾ, ಮುಂದೆ ಗಮಿಸಿದಳು ವೈದೇಹಿ

ಬೆಟ್ಟ ಕೆರೆ ಕಾಡು ಹೊಳೆ ಮಿಗವಕ್ಕೆ ಹಂದಿ ಹುಲಿ
ಶರಶರದ ನೋಟಮಂ ಬಿದರುನಿಗದೋಟಮಂ
ಕೂತುಕದ ಶೂಟಮಂ ಕನ್ನೆ ತನೆವಿಲ್ಲವೇನೆ
ಕಂಡು, ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಸೆದು, ತೋರಿ. ಸದೆದಿರಲೀಂಡು,
ಕಂತು ಕೂತಾರಕ್ಕೆ ರತಿಯೋಡನೆ ಈಸಾಡಲ್ಪು
ರಾಗಮನ್ಗಲಿಸಿತೆನೆ, ಸಂಜೀ ಓಕುಂಗ್ಗೆದ
ಸಲಿಲ ಸುಂದರ ಯೋಜನಾಯತ ತಟಾಟಮಂ
ಕಂಡರಿದುರಿಸಲಿ. ಏಕಾಂತತಾ ವೈಣಿಕಂ
ಮಿಡಿವನೆನೊ ವಿಯುದ್ವಿ ಪಂಚಿಕೆಯ ನಿಶ್ಚಯದ್ವಾತಾ
ತಂತ್ರಿಯನೆನಲ್ಪು, ಬಂದತ್ತಲೆದು ಸುಶೃತಿಯ
ಗೀತ ವಾದಿತ್ರ ಮಧುಮಧುರ ಫೋರ್ಷಂ. “ನೋಡೆ
ಸುತ್ತುಣೀ ವನದೇಶಮೆತ್ತಲುಂ ನಿಜಾನಂ.
ವಾದಿತ್ರ ನಿಸ್ಪನ್ಮಾ ಇದೆತ್ತುಣಿಂ ಬಂದಪ್ಪದೋ ?
ಸೋಜಿಗಂ !” ಎಂದೆಲ್ಲರಾ ಕಿವಿಸವಿಯ ದನಿಗೆ
ಮಾರುಪೋಗಿರೆ, ಧರ್ಮಭ್ರತನೆಂಬ ಸಹಜರಂ
ಮುನಿ :

“ ಈ ಸರೋವರಂ, ಇಕ್ಕಾವುಕು ಕುಲಮಣಿಯೆ,
ಪಂಚಾಪರಂ. ವಾಂಡಕರ್ಣಿಯ ಮಹಾಮುನಿಯ
ಭೋಗಮಂದಿರಮಿಪ್ರದಿದರಂತರಂಗದೋಳ್ಳಾ.

೧೮೧

ಆತನುಗ್ರ ತಪಸ್ಯೆಗತಿಭೀತರಾಗುತ್ತಾ
ತ್ರಿದಶರಣಿ ದರ್ಶಿದು ಮಂಜುಮೆಯ್ಯ ಹೆಣ್ಣಿಳಂ.
ಭೋಗವಕನಾದಸಯ್ಯ ಯೋಗಿ. ಗೃಹಂ ರಚಿಸಿ
ಕಾಣ್ಣಿ ತಟಾಕ ತೀಥಿದ ಮಂಧ್ರ, ಯೋಗದಿಂ
ಜಿರಯುವಕನಾಗಿ ಪಂಚಾಪ ದಯರಂ ಕೂಡಿ
ಸುಖಿಸುತ್ತಿರುವನು ಕಣಾ. ಪೂಣ್ಣಿ ದಪ್ಪದಲ್ಲಿಂದೆ
ಈ ಗೀತವಾದಿತ್ರ ಮೇಳಗಾನಂ.”

ಬ್ರಿಗುಬಾನ್

ಕಿತ್ತಿಳಿರಂಗನುಳಿಯೆ, ಕತ್ತಲೆಯ ನೇರಿಳಿಯು

ಪಣಿ ಪ್ರ್ಯಾ ಕಣ್ಣು ಸುಗುತ್ತಿಳಿತರೆ ತಿರೆಯನಪ್ಪಿ,
ಗೋಚರಿಸಿತ್ತೊಂದಾರ್ಥವಸತಿ. ಇಂಗಂದಿಯ್ಯೆನ್ನೀ
ಜೀವದಾಸಂಗೃದ ವಲ್ಲುಲದ ಬಹ್ತಿಯಂ
ಪೂರ್ಮತ್ವತುರಿದಾ ಸೈದ್ಹರ ಬೆಳಗಿನೊಳ್ಳಾ ಸಾದರದ
ಸತ್ಯಾರ್ಥವಾದುದು ಅತಿಧಿಗಳಿಗೆ. ತಿಂಗಳ್ಳಂ
ತಂಗುತಾಮೆಡೆ, ಮತ್ತೆ ಮುಂದಕಾಶಾಶ್ವರಮಕ್ಕೆದಿ
ತಿಂಗಳಾರಂ ಕಳೆಯುತಲ್ಲಿಂದೆ ಮುಂಬರಿದು
ಆಶ್ವರಮದಿನಾಶ್ವರಮಕ್ಕೃಂದಿರು, ಒಂದೊಂದು
ಎಡೆಯೋಳಂ ಪಲವಾರು ತಿಂಗಳ್ಳಂ, ಮತ್ತೆ
ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವರ್ಷವ್ಯಂ, ಕಳಿದು.

೫೨೦

ಇಂತಿಂತಿಂತು

ಹತ್ತು ಸೂರಿಳಿ ನೇ ಸರಂ ಸುತ್ತುವರಿದತ್ತು.
ಅಂತೆಯೆ ಇಂತ್ರಾಕ್ಕಿ ಜೆ ಇನ್ಕುಲಾತ್ತು ಜನ ಅಡಿಯ
ಪಜೆ ಪಟ್ಟಿಯ ಸಡೆಯು, ತರಖೆಯುತನಂ ಪಣ್ಣು
ತುಂಬದು ನೈಗೆ ಮಹಿಳಾ ಮಹದ್ಗಾರವಂ,
ಮೇಣಂತೆ ಸಡೆನುಡಿಗೆ ಬಗೆಗೆ. ದಿನಬಿನ ಚರಿಸೆ
ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳಿದಿದ ಪಳ್ಳವಟ್ಟಿಯುಂ ಸಮೇಸಮೇದು
ಸುಳ್ಳಿತಪ್ಪದೆನಲ್ಲೆ ಸೀತೆ, ಇನೆಕ ಕುಮಾರೆ,
ಭುಷಿಸಂಗದಿಂ ತಪಸ್ಸಿಸಿಯಪ್ಪದಜ್ಞ ರಿಯೆ?
ದರಧಿನ ಸೂಸುಗಳೀರ್ದೆದು ಬರಿಸದಾ
ಸಾಹಸದ ರಸಯಾತ್ಯಾದಾದಕ್ಕಾಯ ಪಾತ್ರೆ
ವೀರ ಸುಂದರ ವಿವಿಧ ಭಾವಾಸುಭವಗಳಿಗೆ.

೫೨೧

ಒದಿಂ ಸಂಜೆ, ಪಡುವಲೂ ಪಕ್ಕೆಯಮೇಲೆ, ಪನ್ನ
ಕಿಡಿಯಾದ ಮಾಳ್ಳೆಯಿಂ, ತಳತಳಿಸುತ್ತಿರೆ ಬೆಳ್ಳಿ,
ದಣಿದು ಕೊಳ್ಳಿಗವೇಂಬೆಯೊಳ್ಳಾ ಮಲೆಯ ತಲೆಯಿಂದೆ
ತಪ್ಪಲಿನೆಲೆಯಮಸಗೆ ಬರುತೆಲಿದ್ದಗ್ರಬಂ
ಉರ್ಧ್ವಾಂಶಾವಲ್ಲಿಭನ ಬಿಮೆದ್ ಮೋಗಮಂ ಕಂಡು
ಕನಿಕರಗೊಂಡು ಸುಯ್ಯಾನು, ತನ್ನ ಮಡದಿಯಂ

೫೨೦

ಬೆಳ್ಳುನೆಯ ಸೀರ್ವಿಡಿದು ಪತಿಸೇವೆಗಳಿಯಾಗಿ
ಪಾರ್ಫ್‌ಶಾಲೆಯ ಬಾಗಿಲೀಕಳ ಕಾಯುತರ್ಕಿಂಜಂ
ಸೆನೆದು. ಬೆಮರಿನ ಮರೆಯೊಳ್ಳಿಂದು ಕಾಬನಿ ಹೊಂಚಿ
ಸಮಯಮಂ ಕಾಯುತಿರೆ ತಮ್ಮಿಂಗೊರಿದಸಿಂತು :

‘ ವಸೆವಾಸದವರ್ಧಿ ಕೊನೆಸಾರುತ್ತಿದೆ, ನೌಮಿತ್ತಿ ;
ಮನಸೆಯ ಸೆನೆದೊಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಯಕೆ ಬಾಯೂರುತ್ತಿದೆ ;
ಸರಮೂ ಒಬವನ್ನೀಂಟಿಲಾಶ ಸ್ವೇಂಟಿಲಸೆಂದು
ಜಾಜುತ್ತಿದೆ ! ಕೋಸಲಕೆ ಕಿರಿದಲ್ಲಿದೊರ್ಕಂ
ಮತ್ತೆ ಕೀಳಲ್ಲಿದೊರ್ಕಂಡಮ್ಮೀ ಸುಪಿಸ ಧರಾ
ಸಾಮಾಜಿಕ್ಯಮಗಲಿಕೆಯಸನ್ನಭಪಸುತ್ತಿದೆ ಮನಂ
ತಾಯ್ಯಾ ದಿನಾ. ವರ್ಷ ಮನ್ನೆ ರಷ್ಟು ತೀರ್ವನಂ
ಸೇರ್ದ ಹೆವಯೋಣ್ಣೆಯಂ. ಆ ಪ್ರೋತ್ಸಿನಸ್ಸೆಗಂ
ಸತ್ಯಂಗಮೆಯೆ ಮಂಗಳಂ ತವಂ ! ’

೧೯೦

ಸುಜದನಸುಜಂ

ತನ್ನಗ್ರಜಾತನ ಕೊರಳ ಬಿನ್ನ ತೆಯ ತವಿಸಿ :
“ ಜರಿಸಿದೆವು ನಾವೆನಿತ್ತೊ ಶುಷ್ಣಾಶ್ರಮಂಗಳಂ.
ಕಂಜವನಿತ್ತಿನಿಂತ್ತೆ ಕಿತ್ತುಡಿಗಳಂ. ಮೇಣಂತೆ
ಕೆಂಡಿ ವೀರಂಟಿದವೆನಿಂತ್ತೆ ಉತ್ಪೇರೀಯೂಹಣಮಂ.
ಹಿತ್ತುಕೆತ್ತುರವಾಯಿತೆದೆಗೆ ಬ್ರಹ್ಮರವಾಯ್ಯತ್ತು ;
ದೊರೆಕೊಂಡುದಾತ್ತ ಪ್ರಸನ್ನತೆ. ವಸಿಷ್ಠಗುರು
ಮತ್ತೆ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರದೇವರಿರ್ವರುಮತ್ತು
ಕಲ್ಲಿಗೆ ಕಿರೀಟಮಾಡತ್ತು. ಏನಾಯಿಸಂ,
ಹೇ ಅರ್ಜು, ನಿನ್ನ ಸಂಗದಿನಂತೆ ದೇವಯಿರ
ಸೇವೆಯಂ ನನಾಷ್ಟಿಕ್ಕೆ ಕೊಂಡಮ್ಮತ ಕೃಪಯಾಯ್ಯತ್ತು ! ”

೧೯೧

“ ಆರ್ಯವಸತಿಗಳನೇಕಂ ಕಂಡೆವಾದೊಡಂ
ಕಂಡೆವಿಲ್ಲಗಸ್ತ್ಯೈ ಶುಷ್ಣಾಶ್ರಮವನಿಸ್ಸೂಂ.
ಬಡಗಳಂ ತೆಂಕಣ್ಣೆ ಮೊತ್ತಮೇದಲ್ಲಿತಂದ
ಮುನಿಯಾಧ್ಯಾನಾತನಾ. ಅತಿ ದಕ್ಷಿಣದೊಳಿಹುದಂತೆ

೧೯೨

ದಿವಾಸ್ಯತ್ರಮಂ. ನಾಳೆ ಪೋರಮಡುವಮಲ್ಲಿಂದೆ
ತೆಂಕಣಕೆ. ಸಾಮಿತ್ರಿ, ಆ ಮುಸಿಯ ಮಹಿಮೆಯಂ
ಕೇಳುತ್ತಿಸುವ ಕಥೆಯೋಂದಸರುಹಿದಕೆನಾಲಿಸಾ ! ”
ಬೆಳ್ಳಿ ಮುಖಗಿತ್ತು ; ಕತ್ತಲೆ ಮುಚ್ಚಿ ಮುಂಸಿಗಿತ್ತು ;
ಮನುಗುತ್ತಿದ್ದುವು ಮಲರಿ ಬಾಸ್ಸೆ ಲದ್ದೊಳಗರಲ ಹಾ.
ಕಾಡುದಾರಿಯೋಳಿಯುತ್ತಿರೆ, ರಾಮನೊರೆಯುತ್ತಿರೆ,
ಕೇಳಿ ನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓಂ ಕಿವಿನಿಮಿರ್ದು :
“ ಇದರಯ್ಯ ”

ಮುನ್ನಿ ಹರಿಲ್ಪಲಂ ವಾತಾಪಿಗಳ್ಳಾ, ಹೆಸರ್ವೆತ್ತು
ರಾಕ್ಷಸ ಸಹೇಂದರರ್. ನೀತಿಯಿಂ ರಾಕ್ಷಸರ್ ;
ಪ್ರೀತಿಯಿಂ ಸೇಂದರರ್. ಭೀಮಕರ್ತೃಗಳವರ್
ಮಾಯಾವಿಗಳ್ಳಾ ಕಾಮರೂಪಿಗಳ್ಳಾ. ಇಲ್ಪಲಂ
ಬಾರಾಷ್ಟ್ರಾನ ವೇಷದಿಂ, ಶರ್ವಾಧ್ಯವಂ ಸೆವೆಣ್ಣಾ,
ಪಿಂಡಕೆ ನಿಮಂತ್ರಿಸುವನಾಧ್ಯರಂ. ವಾತಾಪಿ ತಾಂ
ನೇರವರೂಪವನಾಂತು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಂಗಣದಿ
ಸೂಪ್ತ ಮೇಯುತ್ತಿಹನ್, ಕಬ್ಜ್ಞ ಗೊಂಡವನೋಲೆ
ನಷಿಸಿ. ಹೊಂತದ ಗಾತ್ರಮಂ ಕಾಣುತುಬ್ಬವರ್
ಅಂಥಿಗಳ್ಳಾ ! ಶುದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಕಾರವಾಡುತ್ತಿಲ್ಪಲಂ
ಮಂತ್ರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸುಲಿಯಾಪನು ಜರ್ಜಿಮಂ ;
ಬಂಡಿಸಿ ಬೀವಂ ಕುಯ್ಯಾವನು ಮಾಂಸಮಂ. ಶಂಕೆ
ಪುಟ್ಟದಭಾಸ್ಯಗತರ್, ಪಿಂಡಮಂ ತಣಿವುಂಡು
ತೇಗುವರ್, ಬೆಂದ ಬಾಡಿನ ಕೂಳರಗಲೆಂದು.

ಅನ್ನೆಗಂ ಸಂಸ್ಕಾರವನಾಡುತ್ತಿರ್ದಿಲ್ಪಲಂ
ತೆಕ್ಕನೆ ಪಿಶಾಚಿ ನುಡಿಯಿಂದೆ ದುರ್ಘಾಂತ್ರಮಂ
ಕಾಕು ಹಾಕತೆ ಕೂಗಿ ಕರೆಯುವನ್ ತಮ್ಮನಂ :
‘ ವಾತಾಪಿ, ಹೊರಗೆ ಬಾ ! ’ ಕೇಳಿ, ಒಜನೆಯೆ ಹೊಟ್ಟಿ
ಕಂಪಿಸುವುದತ್ತಿಧಿ ದೇವರಿಗೆ. ಮೇಕೆಯ ಗೊರಸೊ
ಕೊಂಬೊ ತಿವಿದಂತಾಗಿ, ಕರುಳರಜಿದಂತಾಗಿ

೫೫೦

೫೬೦

ಪಾರ್ವರೆದ್ದೆ ದ್ವಾ ಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿರಲಾ ಇಲ್ಲುಲಂ
 ‘ಹೊರಗೆ ಬಾ! ಹೊರಗೆ ಬಾ! ಬಾ ಹೊರಗೆ! ’ ಎಂದೆಂದು
 ಕೂಗುವನ್ನ ವಾತಾಪಿಯಂ. ಗುಳ್ಳೆಯೊಡೆವಂತೆ
 ಹೊಡೆ ಬೆರಿದಪ್ಪದು ಪಿಂಡವುಂಡರಿಗೆ . . ಅಃ . . ಇಸ್ತು ನಿಲ್ಲ,
 ಸೌಮತ್ರಿ, ಮುಳ್ಳ ಮುದ್ದಿಸಿದೆ ಪಾದಪದ್ಮಮಂ!
 ಕೀಳಲನುಗೈದಪೇನ್ಾ.”

೪೦೦

ತಡೆಯಲಾರದೆ ಕಥೆಗೆ

ನಗುತ್ತಿರ್ದು ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಂ ಸೆರವಾಡನಣ್ಣಿಂಗೆ,
 ಪಾದಪದ್ಮವ ಮುದ್ದಿಸಿದ ಮುಳ್ಳ ಮುಗುಳ್ಳ ಗುತ್ತಿ:
 “ ಪನ್ನ ಕತ್ತಲೆಯೋ, ಕಾಡಿಗೆಯನೂತ್ತುತ್ತಿದೆ ಕಣ್ಣೆ ! ”
 “ ಆಲಿಸಾ! ವನನೂನಮಿದೆಸ್ತು ಭೀಕರಂ,
 ಪುಲನಿದೆಯೋಲ್ ! . . . ಧೂರ್ತರೀ ತೆರದಿನಾರ್ಥರಂ
 ಕೊಲುತ್ತಿರ್ಲಾ. ಅಂತೆಯೆ ಅಗಸ್ಯಾಸಂ ತೀಜಂತ್ಯಾ
 ಕರೆದರೂತಣಿಕೆ. ಮೇಕೆಯ ತೆರನ ತಮ್ಮನಂ
 ಕಡಿದು ಬೇಯಿಸುತ್ತಿಲ್ಲಂ ಒಡಿಸಿದನು ಮುನಿಗೆ.

೪೧೦

ಅಗ್ನಿ ಗಾಜಾಯುತಿಯನಿತ್ತದಂ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ
 ಪಡೆಯಲಾಸಿಪ ಗಾಂಪನಾದನಾ ರಾಕ್ಕು ಸಂ.

‘ಹೊರಗೆ ಬಾ, ವಾತಾಪಿ! ’ ಎಂದೆಸೆಚ್ಚೆತ್ತುರಲೆನ್ನುಡಂ
 ಒರಲೀಳವಂ. ‘ ಬೇಣಿಸಿಮುದೆನ್ನು ಜರಾಗ್ನಿ !
 ನಿನ್ನ ಕರೆಗಿನ್ನೆತ್ತಣಿಂ ಬರಸಯ್ ? ’ ಎನುತೆ
 ಮುನಿ ಸಗಲಾಘಾತನಾಳಿಸಲೆಂದು ವೇಲಾಪ್ಯಾಯ್
 ರಕ್ಷಣೆಸುರಿದು ಬೂದಿಯಾದನಾ ತೇಜದಿಂ
 ಮಹಿದೇವನಾ ! ”

೪೨೦

ತೆರಳು ರಲ್ಲಿಂದೆ ಮರುಪಗಲ್.
 ದಾರಿಯೋಳಗಸ್ತ್ಯನ ಸಹೋದರನ ಕಣ್ಣೋಳಿಪ
 ದಿವ್ಯಾಶ್ರಮಂಬೋಕ್ಕು, ಮುಂದಣ ಮಾರ್ಗಮಂ ತಿಳಿದು,
 ಪಯಣಗೈದರ್ ದಕ್ಕಿ ಕಾರಣ್ಯ ನಿಬಿಡತೆಗೆ
 ಸುಗ್ರೀ. ಬರೆವರೆ, ನಿಬಿಡಮಾದುದು ಅಡವಿ; ಅದ್ರಿ

ಕಡಿದಾದುದೆತ್ತರಂ ನಿಡಿದಾದುದಾಖಮುಂ
ತಾನಾಯ್ತಲಾ ಅದ್ವಿತಂ. ತರಂಗಿಣಿಯ ಹೊರೆ
ಗುಹ್ಯಮಾದುದು ಭೇತಿಯಿಂ; ಹಕ್ಕಿಗಳ ಕೊರ್ಕಾ
ಸರದಂಪು ಹಡುಗಿದುದು ಹೆಡರಿ. ಬನವೃಗಳುಂ
ಕಂಪನಡಿಸುತ್ವಿತುಕೊಂಡುವೆಲೆಯಾಶ್ರಯಕೆ
ಅಮ್ಮೆ ಸರ್ಪಸ್ವಮಂ ತ್ಯಾಗಿಸಿ. ಒಡಾಡಿತಯ್
ಕನೆಂಜಲ ಮೆಯ್ಯೆ ನಿತ್ಯಾಬ್ದಿಯ ಸುಯುಗ್ಸಿರ
ಭೇತಿಭೂತಂ!

೪೯೦

ಸೇರ್ಪ ರಾಧೀಳ ಘೋರದಾ
ಕಾಂತಾರದಂತಮಂ. ರಮ್ಮಾವಾಯಾತ್ರಾ ಮುಂದೆ
ಆಶ್ರಮವಗಸ್ತ್ಯಾನಾ. ಬಾಳದೊಂಟಗಳಿಂದೆ
ಉಗುದೊಂಟಗಳಿಂದ ಮೇಣಡಕೆ ಪಲಕ್ಕಿ
ಕಬ್ಬಿದೊಂಟಗಳಿಂದ ಹಬ್ಬಿದ್ದಾ ಸೇರ್ಪವಂ
ಕಂಡುಬ್ಬಿದುದು ಮನಂ ರಾಮಂಗ, ಅಕ್ಕಣಗ,
ಮತ್ತೆ ಮೈಧಿಲಿಗೆ. ಕಾರಣಪ್ರಯಾಷಾತಸಂ
ಕಂಡೊಡನ ಗುರುತಿಸಿದನತಿಧಿಯಸಗಸ್ತ್ಯಾಮುಸಿ

೪೯೦

ದೇವ ಸೀತಾನಾಧನಂ. ಮಣಿದ ಮುಖವರಂ
ಪರಸಿದನ್, ಸತ್ಯರಿಸಿದನ್ ಧನ್ಯಮಾಯ್ಯಿಂದು
ತನ್ನಾಶ್ರಮಂ. ಕೆಲಕಾಲಮಲ್ಲಿ ಗುರುವರನ
ಸಸ್ನೇಧಿಯೋಳಿದು, ತಿಂಕಣನಾಡ ಸೂಬಗಂ
ಸವಿದುಮರಿತಮಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ತೆರಳಲ್ಪೈಳಿಸಿ
ಬೇಡಿದನಗಸ್ತ್ಯಾನಂ, ಮುಂದಣಾವಧಿಯ ವಸದ
ವಾಸಮಂ ಕಳೆಯೆ ಸಮ್ಮಾಧಿಯ ಸಲಾಣಮೊಂದಂ
ಕೃಪೆಯಿಂ ಬೆಸೆಸಿಮೆಂದು. ಜಾನಿಸಿದನಂತರಂ
ಕಿರುನಗೆಯ ಹೊಗದ ಕಿತ್ತಡಿ ಸುಡಿದನಿಂತೆಂದು:
“ ದಂಡಕಾರಣ್ಯಾದೀ ಕಂಟಕದ ಬೀಡಿಸೊಳಾ”

೪೯೦

ನಿಮ್ಮದಿಯ ಮಾತೇಕೆ, ಹೇಳಾ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಧನುಧರಗೆ
ನಿನಗೆ? ಬಗೆಗೆಡ್ಡಮಾಗಿಪ್ರೇರಂದು ತಾಣಮಿದೆ:

ನಾತಿದೂರಂ ಶಾಲಾಫ್ನೀಯಮಾ ಪಂಚವಟಿ;
ಬಹುನೃಗ ಮನೋರಹಂ, ಬಹುಪಕ್ಷಿ ಮಂಜುಳಂ,
ನಿತ್ಯಪ್ರಸ್ತಿತ ವನ ಸುಶೋಭಿತ ತಟಾನ್ನಿತಾ
ಸಲಿಲ ಗದ್ದದ ನಿನದೆ ಆ ಪೂಣ್ಯ ಗೋದಾವರಿಯ
ಸಂಗದಿಂದತಿಮಂಗಳಂ. ರಾಖಯೋಗ್ಯಮುಂ
ಮತ್ತೆ ಶುಷಿಯೋಗ್ಯಮುಂ ಸ್ಥಳಮದು ಮಹತ್ತಾಕಥಾ
ಕಾರಣಂ ತಾನಪ್ತಿದ್ದು ದಿಂಬಂ ನಿಮ್ಮಿಂದೆ,
ರಘುನಂದನಾ. ದ್ವಿಯೋಜನ ದೂರವೀಯಡಿಗೆ

ನಿಕಟವಾಗಿದೆ ಪಂಚವಟಿ. ಕಾಣ್ಣದದೊ ಅಲ್ಲಿ
ಈ ಆ ಮಧ್ಯಾಕ ವನಂ. ಅದನುತ್ತರಿಸೆ ಮುಂದೆ

ಗೋಜರಿಪ್ರದೊಂದು ಸ್ವಗೋಧಿ ಭಾರುಹಂ. ಅದಂ
ಮೀರಿ ನಡೆಯುತ್ತೊಂದು ತೆಮರಸೇರಲ್ಲಿನ್ನಿಂದಂ
ತೋರಿದಪ್ರದೊಂದೆತ್ತರದ ಕಾಡಿಡಿದ ವರ್ಣಯ

ನೆತ್ತಿ. ಆ ಗಿರಿಜರಣ ತಲಮೇ ತಾಂ ಪಂಚವಟಿ!
ದಾಶರಥಿ, ಶರಧಿಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಸಾಂಕಸಂ.

ಸಾಧ್ಯಕಂ ಗೆಯ್ ನನ್ನ ಕೊಟ್ಟಾ ಧನುಭಾಣಮಂ,
ದಿನ್ನ ತೊಣಿರಮಂ. ಸೇರವಾಗು, ಸೌಮಿತ್ರಿ,

ನಿನ್ನಣ್ಣಿದೇವಂಗೆ. ಮಗಳಿ, ಸೇತಾದೇವಿ,

ನಿನ್ನಳಲ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಪತಿ ಹಿತಂಕರಿಯಾಗು;

ಲೋಕ ಶಂಕರಿಯಾಗು; ಮೇಣ್ಣ ಯಮ ಭಯಂಕರಿಯಾಗು

ಲೋಕ ಮೂರಕೆ ಶೋಕವಾಗಿಹ ನಿಶಾಚರರ

ನಿಮ್ಮರ ನೀಜಕುಲಕೆ! ”

ಪರಸುತ್ತಿರೆ, ಕೊರಳ ಸರೆ

ಬಿಗಿದು ಗದ್ದದವಾಯ್ತು ಮುಸಿಗೆ; ಕಣ್ಣನಿಯುಕ್ಕಿ

ಪರಿದಿರೆ, ಜನಕಜಾತೀಯನೆ ನೋಡುತ್ತಿನಾ

ಸೂರ್ಯವಚ್ಯಸ್ತಿ! ನಮಿಸುತೆ ಪೂಜ್ಯಶುಷಿಪದಕೆ

ಬೀಳುಕೊಂಡರು ಮೂವರುಂ ಪಂಚವಟಿಗಾಗಿ.

೪೬೦

೪೬೦

ಸಂಚಿಕೆ ೧೧

ಪಂಚವರ್ತಿಯ ಪರಾರ್ಥಕುಟಿ

ಮಹಾಬಲಿಯ ವಟವರ ಶಿರಾಗ್ರದೊಳಿರೆ ಜಟಾಯು
ನೋಡಿದನ್ನಾ, ಬಿಸಿಲು ಸೇಳಲಿನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯಿಂ
ರಾಜೀನ್ವಯ ಪಸುರುವಲ್ಲಿನ ಪಚ್ಚೆಯೊಳ್ಳು ಲದೆ
ಸೊಬಗು ಕಣ್ಣೊಳಿಪರಂ, ಮೂವರಂ ಮನುಜರಂ,
ಪಂಚವಟ್ಟಭಿಮುಖಿಗಳಂ. ಬೃಹದಾ ಗಾತ್ರದಾ
ಭೀಮವಿಕ್ರಮ ವಿಷಂಗೀಂದ್ರಾಸು ಏಕ್ಷಿಸುತ್ತ
ಶಂಕ ಪುಟ್ಟಿತು ನಿಶಾಚರರೊಂದು ಭದ್ರನೆಯ
ಭಯಕ. ಹೇಳಾ, ಪಟ್ಟಿ. ನೀನಾರೆಂದು ಕೇಳಲಾ
ಜಟಾಯು ನುಡಿದನು ಮಧುರವಾಕ್ಷಂಗಳಂ : “ವತ್ಸ, ನಾಂ
ನಿನಗಸ್ಯನಲ್ಲಿಯ್ಯಾ ; ಹಿತ್ಯಸಬಿಂ ! ಸಂಪಾತಿ ತಾಂ
ಪಿರಿಯಣ್ಣನೆನಗೆ. ಪೆಸರಿಂದಾಂ ಜಟಾಯುವೆಂ.
ದುಷ್ಪ ರಾಕ್ಷಸ ಸೇವಿತಂ ಈ ದುರ್ಗಕಾನನಂ.
ನಿಮಗಾಂ ಸಹಾಯಸೆಂ ಸೀನಸುಮತಿಯನೀಯೆ.”
ಸ್ತ್ರಿಯ ವಾಕ್ಯಮಂ ಕೇಳಿದೊಡನೆಯೆ ಮುದಂ ಮೊಳೆತು
ಮೂವರುಂ ನಮಿಸಿದರು ದಶರಥಸ್ಯೇಹಿತಗೆ,
ಆ ಶ್ರೀನಿವಾಸತ್ರಂಗಂ. ಮತ್ತುತನುಂ ಕೂಡೆ
ಕಾವಲ್ಯೆತರೆ ಮುಗಿಲಪಟ್ಟಿಯ ಜೀಹಿನಾಳಾಗಿ,
ಬಟ್ಟೆವಿಡಿದರೂ ಪಂಚವಟಿಗೆ, ಗೂಡಾವರಿಯ
ತಟಿಗೆ.

“ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ ಇದೊ ಮುಂದೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ,
ಆ ಅಗಸ್ತ್ಯನ ಪರಾರ್ಥಸೆಯ ಮನೋಹರಂ ವನಂ.
ಎಂ ತಾನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಳುತ್ತಿದೆ ನೋಡು, ಪ್ರಿಯೆ !
ಚಿತ್ರಕೂಟದ ಸೊಬಗಿಗಿರ್ದು ಈ ಸೊಬಗಿದಲ್ಲಿ ?
ಹಿಂತಾವಗಂ ನಾಂ ಪಡೆಯುದೊಂದು ಸೊಗಮಲ್ಲಿ

೧೦

೭೦

ಕಾಯ್ದೆ ಮಗೆ ಬಯಸಿದವ್ಯದು ಸುಶಾಗನುನವುಂ :
ತರು ಚಾಮರದ ಕರದ ಶೋಲಾ ವೀಸಿ, ಕಾಣಾ, ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ
ಗಿರಿ. ಸೂಸಿ ಪೂವಲಿಯನಾಹಾವ್ಯಾಸಗೈವಳಿದೊ ಈ
ವಿಪಿನರಾಜೀಶ್ವರಿ. ತರಂಗ ಮಂಜುಳ ರುತಿಯ
ವಾಳೆಯಿಂದಮಗೆ ಸುಷಾಪ್ತಿತನಲ್ಲವಳದೊ
ಜಂಜಲಾಂಜಲ ಗತಿಯ ಗೋಡಾವರಿ !”

“ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ,

ವೈಧಾರ್ಯಗಳ ರಾಸಿಗೊಂಡಂತೆ, ದಡಂಮುಜ್ಜ್ವಲಿ
ಪಸುರ್ಯಾದಿದು ಸಾಲ್ಗೊಂಡಿಹವು ಹೊಂಗೆ !”

೫೦

“ಪಡಿನಿಳಲ್ಲ,

ಕನ್ನಡಿವಿಡಿದ ತೆರದಿನಸೆಯಲ್ಲೈ, ಅಂತ ಕಾಣ್ಣಿದದೊ
ಗರಿಗರಿಯೆಲೆಯ ಬಿದಿರ ಮೇಳಿಜವರಿ !”

“ಅದೊ ನವಿಲಾ ;

ಹೊಳೆಯ ನೀರಿಗೆ ಬಾಗಿದೊಂದು ಕೊಂಬೆಯ ವೇಲೆ
ಕುಳಿತೀಂಟುತ್ತಿಹುದೆಂತು !”

“ಉಗೋಗೊ ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳಾ ;

ಎಂ ಕ್ರೀಡೆಯಿಂಜರಂ !”

“ವಸಿತ್ತರದ ಸಾಲಮಿದು !

ಕಣ್ಣಿತ್ತಿ ಸೋಡಿ ಪೂರ್ಯೆಸಲಾರದೆ ಕೊರಲಾ
ದಂತಯುತ್ತಿದೆ !”

“ಸೋಡು ವಲ್ಲೀಕ ಗೋಪುರಮಿದಂ : ”

“ಕೈಯ ಬಿಲ್ಲಸ್ಸೈತ್ತಿದೊಡನುದರ ಕೊಪ್ಪಿಗುಂ
ಸೆತ್ತಿ ನಿಲಾಕದು ಹುತ್ತಡಾ !”

“ಅತ್ತ ಸೋಡತ್ತಲಾ :

ಕಳಿತ ಪಣ್ಣಿ ಕೆಗರೆದು ನೆಲಂ ಕಸರೇಭುತ್ತಿದೆ
ಸೋರ್ದು ರಸಕೆ : ”

೫೦

“ವಸಮಂಗಳಮೊ ? ಕಾಲಾ ಜಾರುತ್ತಿದೆ
ನನಗೆ ! ” ಮೈಧಿಲಿ ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾನೆ ಗೊಣಗುತ್ತಿರೆ,

ಬಳಿಗೆ ಬಾರದೆ ದೂರ ಸಾರದೆ ಕುರಂಗತಿಶು
ಸುಳಿದದಗಿದುದ ಕಂಡಳಿಂದಳ್ ಮನಃಪಿಯಗೆ :
“ ಈ ತಾಣಮೇಲೆನನೆಗೆ ನಲ್ಲಾ ಇಮೇ ದಿಟೆಂ !
ಸಾಧುಮೃಗದೀ ಸ್ಥಿಲಂ ತಾಸೇಗಳುಂ ಸಾಧು ! ”
“ ನಿನಗೆ ಕಾಲ್ಪಣಿದೆಂದೆಂದು ನಮಗೆಕ್ಕುಮಾಶ್ರಮಂ ! ”
ಅತ್ಯಿಗೆಯನಂತರಿಕವಾಡಿದಳ್ಗೆ ಉಷ್ಣಿ ಇಂ :
“ ಮನ್ಮಿ ಸೆನ್ನು ०, ಚೀಯ. ದೇವಿಯರೆಣಿಕೆ ನನ್ನಿ.
ಬಿತ್ತರಂ ಈ ಸೋಧುವಿನಾ ಹೀರಮೆತ್ತರಂ ;
ನರರಾಮಣೀಯಕಂ, ಒಲರಾವಣೀಯಕಂ,
ಪುಷ್ಟಫಲಮೂಲ ವಿಪುಲಂ. ಸೇನಾ ಕ್ಷೇಮಸಂವೇದಿ :
ನಾತಿದೂರಂ ನಾತಿನಿಕಟ್ಟಪದೊ ಕಾಳಿಗ್ಗಂ
ಸುಳಿಯುತಿವೆ ಮನಮೋಹಕಂ. ನಿನಗೆ ಬಗೆಯೊಪ್ಪೆ
ರಚಿಸುವೆನಸುತ್ತಮಂ ಪರ್ವತಕಾಣಿಯಂ.” “ ನಿಮಗೆ
ರುಚಿಸಿದುದೆ ನನಗೆ ಪಧ್ಯೋ. ಒನ್ನಿ, ನಾಮೇಲ್ಲರುಂ
ಕೂಡಿ ಕಂಟ್ಟುವನುದಂ ಪರ್ವತಪಾಥೀಯನುಂ ! ”

ಒನ್ನಿಗಂಬವ ಹೂಡಿ, ಬಿದುಗಳು ತೊಲೆಮಾಡಿ,
ಹುಲ್ಲಿ ಲೆಗ್ಗಂ ಯೂದಿಸಿ, ಹಡಗೆವಳಿಯ ಸೀರಿ
ಸಲಕಂ ಬಿಗಿದುಕಟ್ಟಿ, ಹಂಬು ಬೆತ್ತುವ ಕಡಿದು,
ಸಿಗಿದು, ತಟ್ಟಿಯ ಹಣಿಕೆದು, ತಡಿಕೆ ಗೋಡೆಯನಿಟ್ಟು,
ಬೆಳಕಂಡಿಯಂ ಬಿಟ್ಟು ಹುತ್ತುದೆರಿಯಂ ಮೆತ್ತಿ,
ಕಣಿ ನೆಯ್ಯ ಬಾಗಿಲಂ ಬಲಿದು, ಸುತ್ತಿತ್ತಲುಂ
ಮುಳ್ಳೊಡ್ಡಿ ನಡಕಿ, ಮೇನಾ ತಡಬೆಯುಣಿಗೋಲ್ಲಿ ಇಂ
ಪೂಡಿ, ವಿರಚಿಸಿದರಾಶ್ರಮವನತಿಶಾಲಾಪ್ಯಮಂ
ವನಭೋಗ್ಯಮಂ !

ಪರ್ವತಾಲೆಗೆ ಸಮಿಾಪಮಾ
ನಿಮ್ಮದೊಳ್ಳ ದೃಷ್ಟಿಸೀಮೆಗೆ ಸಲಿಲಸೇಮಿಯಂ
ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತನವರತಯಾತ್ರೆಯಂ ಪರಿದಿರ್ದ
ಗೋದಾವರಿಯ ತೆರದಿ ಪರಿದಿರ್ಲ ಕಾಲನದಿ,

೫೦

೬೦

೭೦

ఒత్తియురియల్చే క్షీ బత్తువందది ఒత్తి,
హత్తేనారుత్తిదుదయో వనవాసదవధి.
హెళ్ళదుదు మససేనము; మేణయోఎడ్డీయ కురిత
మాతు ఏగిలాదుదు; ఏనుత్తుమం కండరదు
మనశే తందుదు ఉపమెయోలన్నె జిత్రుమం:
“గోదావరియ ఒలం రూజిర సిములపలా.”
“సరయూ సలీలదంతే!” “ఈ తావరేయ హావు
సోఎడ్డితు జెల్పు,” “నీసందు గంగానదిగే
ముయే హోదందు తందలరిసోఎలియుదిదర
సొంపు!” “ఉళ్ళదో కొంజెవిండులియుత్తిదే,” “అహా!
సమ్మురమునేయ తోఎంటిదోళ కుళితు నలివందు
ఈ తెరన దనిషనియ సోఎసీంతుటే వలం
కివి తణిదేవల్తై?” “సోఎడా వారద తళితేవ
పంపు. . .” “అయోధ్యాపురద్వారదేచెయిపు తరువుం
ఈ శరత్త సనుయదొళగింతే తోభీపుదలా!”—

ఇంత్లుముం ప్రతీచంగొళ్ళలోదిఁ నం
హోళయు నుణ్ణుళ్ల బెణ్ణీయ దిగ్గో మేలిదుఁ,
సీతే తాం పతి మృదునర కూడ మాతాడుతిరే.
కండు, తోరిదళాగసద నీలిగిదురాగి
ఒలుగదరళిరాసి హంతిగొండొప్పిదు
తెరద శరదద ముగిల బెళ్ళసొడ్డు. “సమ్మ
నాడినా హసురు హబ్బిద ఒయులమేలింతే
రొప్పవప్పవు బెళ్ళయస్తోయ కురియ హిందు.”
సౌమిత్రియేనే రామసిందనా: “ఒగ్గు కీయా
బిష్టే యిదు శరద్యతుగి. ప్రేతభూమియోళింకు
శ్రేతభ్స్సువే రాసిహచ్చిదే శరస్తేఇపు
వేవదల! ఇస్తేనదిందో నాళ్లయో సేలశే
మంజారి బీళే, వోదలయుదు హేమంతముకు!”

८०

ಎಂದ ರಘುನಂದನನ ಮುಖಭೇದಕ್ಕೆ ತೆಗೆ ಸೀತೆ
ಬೆಜ್ಜುತ್ತಿರೆ “ತಂದೆಯಂ ನೇನಿದರ್ದೆನದರಿಂದ
ಆ ಉಪನ್ಯಾಸ !” ಎಂದು ಸುತ್ತೆ ಸುತ್ತಿರೆ ಭಾರ್ಯೆಯಂ,
ಕಂಪರಚಿದುದು ಬೈಗು ಆ ಮೂರ್ಗಾಲ ಹೊತ್ತುಕ್ಕೆ.

ಮೋಸಗೌರವದಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿರಲಾ ಚಿತ್ತಾ
ಪ್ರತಿಕೃತಿಯ ಜಿತ್ತು ವಿಚಿತ್ರತರವಾದುದಯ್ಯ
ತಾಳ್ಳು ನಾನಾಕೃತಿಗಳಂ : ಕಪಿಯಾಯಿತೆನ್ನ ತಿರೆ,
ಪುಲಿಯಾಯ್ತು ! ಪುಲಿಯೆನ್ನ ತಿರೆ ಕರಡಿಯಾಯ್ತು. ಕಾಣ
ಕರಡಿಯೆಂಬನಿತರೊಳೆ ಭೀಮರಾಕ್ಷಸನಾಯ್ತು !

ಕತ್ತಲೆಯ ಮಹೇನ್ನಲ್ಲ ದುಶ್ಕ ಕುನ ಭೀಕರದ
ಮೇಘದ್ವೈತಾಕೃತಿಗೆ ಕಂಪಿಸುತ್ತವನಿಜಾತೆ
ಕಣ್ಣಿರುಹೆ, ಗೋಚರಿಸಿತಾಯು ತನ್ನೆಡೆಗಿಳಿದು
ಬ್ರಹ್ಮಂತ ಬಂದಾ ಜಟಾಯು ದ್ವೈರಾಕೃತಿ.
ಸಭಾಪದ್ಧತಿನದಿಂದಎಂಳಿದ ಪಕ್ಕೆ ೧೦ದ್ರಂ
ಸರ್ವನನುತ್ತಾ ಹದಿಂ ಸಾಪ್ತಗತಿಸಿ, ಕುಶಲಮಂ
ಕೇಳಿಂ ಸೆದು ನುಡಿಸಿ, ಸಂತೋಷದಿಂದೆಲ್ಲರುಂ
ಮೇಲೆಳ್ಳು ತೆರಳ್ಳರೆಲೆವನೆಗೆ. . . .

ಕರ್ದದತ್ತೊಂದು

ವಾರಂ. ಸಾತ್ರಂದುವಿನದಿನಂ. ಇನೋದಯಕೆ
ಮುನ್ನ ಮೈಧಿಲಿ ಪನ್ನ ಗುಡಿಯ ಕಣೆಯೆಲೆವಾಗಿಲಂ
ತೆರೆದು ನೋಡಿದಳಹಾ ! ಬೆಜ್ಜು ದಜ್ಜು ಉವೆರಿಸಿ
ಮತ್ತೆ ನೋಡಿದಳು : ಕಂಡಳೆ ಬಗತ್ ಶಾಸ್ತಾ

ದ್ವಾರ್ಶಮಂ ? ಕಾಗಿ ಕರೆದಳ್ ಮಲ್ಲಿದಿನಿಯನಂ.
ತೋರಿದಳ್ ಬೇಗವೇಗಳ್ಲು ಬಂದಾತಂಗೆ
ಒಡವೆ ರುಜೀರನೆ ಕೈಯ ಬೀಸಿ. ಪ್ರಕೃತಿಪ್ರಿಯಂ
ನೋಡಿದನು ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಭಾವವನೆ ಚೆತ್ತಿಸಿದವೋಲ
ನೀಹಾರ ರಚಿತವಾ ಹೇಮಂತ ಮಂಜುಕಲೆಯಂ !
ಗೀಡವಿಲ್ಲ, ಮರವಿಲ್ಲ; ಮಲೆಯಿಲ್ಲ, ಕಾಡಿಲ್ಲ;

೧೧೦

೧೧೦

೧೧೦

ನೆಲವಿಲ್ಲ ; ಬಾಸಿಲ್ಲ ; ಬಿಳಿಯ ಬಣ್ಣ ವನುಳಿದು
ನೋಟಕೇನೊಂದಿಲ್ಲ. ಬಿಳ್ಳಿಂದೆ ಒಗನೆಲ್ಲಮುಂ.
ಕಡಲ ಕಡೆಚದೊಳ್ಳದಿಸಿ, ಮಂಧನದ ರಥಸಕ್ಕೆ
ಸಿದಿದು, ತುಂತುರು ತುಂತುರಾಗಿ, ನಾನಾ ದೇಸಿಗೆ

ಪರ್ವಿಂದಾ ಕೇಂದ್ರಾತಿಗಾವೃತ್ತಂ ಪರ್ವತದ, ಮೇಣ
ಫಳಿಯ, ಮೇಣಸುರಾಮರಾಕಾರದಿಂ ಪ್ರಮಿಸಿಕೊ

ಶೀಕರ ತುವಾರದೊಲೆಂಬಂತೆ ಬಿಳಿಮಂಜು ತಾಂ

ರೌಪ್ಯಧೂಳಿಯ ಸಾಂದ್ರ, ಧೂತಧವಳನನರಚಿ
ಮುಚ್ಚಿ ಮುಸುಕಿದುದು ಗಿರಿವನ ಘುವನಸಮುಂ. ಮೇಣ ಮಳಿ
ಹೊಗ್ಯಾಯೊತ್ತ, ಸೋರಯೆ ಇಬ್ಬ ನಿಯಾಯೊತ್ತ ತಾನೆಂಬ

ಕಡಲಾಗೆ ದಟ್ಟತ್ತಕೆಲ್ಲ, ಸೇಲ್ಸೆ, ಬಳಿಖಿರು ಮಾ
ಬಳಿಸಿರ್ದ ಮುಳ್ಳಿನೊಡ್ಡುಂ ಮಂಜಿನೊಳ್ಳ ಮುಸುಳಿ,
ತೆಪ್ಪವಾದುದು ತೇಲುಂ ದವರಾಶ್ರಮಂ ! ಮತ್ತೆ,
ನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರೆ, ಕೊಡಹಿದರಳೆ ಪಸರಿಸಿತುಬೀ

ಪರುಭವ್ಯೋಲೊಯ್ಯಾನೆ ಪಳಂಚುತೆದಾ ಹಿಮಂ
ತೆಬ್ಬಿ ತೆಲಿವನಸೆಯನಂತೆಯೆ ತುಂಬಿತೊಳಗುಮಂ

ತೆರೆವಾಗಿಲಿಂದೆ ಬೆಳಕಂಡಿಯಂದೊಳವೊಕ್ಕು,

ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಮದದಿಯೊಡನೆಯೆ ಕಾವ್ಯಗೊಂಡಿದ್ದ
ದಿನಕರ ಕುಲದ ಕಲಿಕುಮಾರನಂ !

“ಮೈದುನಂ

ಪೋಳಿಗ ಪೋದವಸಿನ್ನು ಮೈತರನೆ ! ” “ದಟ್ಟತ್ತಸಿ

ಹಿಬ್ಬಿಳಿಯುವೈಕಿಲೊಳ್ಳ ಬಟ್ಟಿದಪ್ಪಿದನೊ ? ಮೇಣ . . . ”

“ ಏನೊ ಸದ್ಗುಗುತ್ತಿಹುದಾಲಿಸಿಂ.”

ಕಿವಗೊಟ್ಟು

ತಡಬೆಯಿದೆಂಡೆಗೆ ಕಣ್ಣಲಿಯಾಗಿರೆ. ಸುಳಿದು

ಗೆಳ್ಳಿರಿಂ ಬಳಿಗೆ ಸಾರ್ಥಂದುದಾಳ್ಳಿರಿಷೊಂದು,

ಮುದುಳ್ಳಬಳಿಯ ಮಂಜುವಗೆಯಿಂ ಮೂಡಿ ಬಂದುದೆನೆ

ಬೆಳ್ಳಗನಸು. ಇರ್ಫಿಂದ ನಾರುಡೆ ತೊಯ್ಯಾ, ಕೇಶಮಂ

೮೯೦

೮೯೦

೮೯೦

ಮಿಂಸೆಯಂ ರಚತರಜಸಮು ಹಿಮಕಣಂ ಪತ್ತಿ

ಬೆಳ್ವಿಸೆಯೆ ಮೈದೋರಿದು ಮೈದುಸನ ಮೂರ್ತಿ :

“ ಎನು ಮಂಜಿದೊ ಕಾಣಿ ! ಕಣ ಹೈದರ್ತೆನಗುಮಾ

ನಿತ್ಯಪರಿಚಿತ ಪಥಂ ! ಗೋಡಾವರಿಯಾಸರಸಿ

ತೊಳುವಂತಾಯ್ತುಲಾ ! ಕಡೆಗೆ, ಕೊಂಜೆಗಳುಲಿಯ

ಮತ್ತೆ ಸಾರಸ ರುತಿಯ ಕೃಮರವನಾಲಿಸುತ್ತೆ

ತೇರಿಯ ದಡಕ್ಕೆದಿದೆನಾ ಕಾಲೂಹಯಿಂ ! ಪುಳಿನ

ಶೈತ್ಯದಿಂದಮೆ ಸಲಿಲ ಶಿಶಿರತೆಯನನುಭವಿಸಿ

ಮಂದೆನಿಲ್ಲಾ ಚಳಿಗೆ ಸದೆತು ! ಈ ಮಂಬಿನೊಳ್ಳಾ

ಬಟ್ಟಿಗೆದುವುದ ದಿಂಬಂ ಪೋಳಿವೊಸಲ್ಲಾಗುಂ ! ಹು ಹು ಹು ! ”

ನಡುನಡುಗಿ ನಡೆದನೊಲೆಯೆಡೆಗೆ, ಮುದುಗಾದ ಮೆಯ್ಯ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂ.

೮೯೦

ಪೂಳಿನಿತನಂತರಂ ಪೂಳ್ಯೇರಿ,

ಪೂಳ್ಯರೆಯ ಕದಿರುಗಳಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದೇಕಿಲಿಗೆ

ಗೊಟ್ಟಿಗಾಳಿಗವಾಗಿ, ಸೋಲ್ತ್ರ ಮಂಜಿನ ಸೇನೆ

ಸಾಂದ್ರತೆಯನುಳಿದು, ವಿರಳತೆಯಾಂತುಮೊಳಸೋರ್ವು

ಜೆದರಿ, ದಳದಳಮಾಗಿ, ಗರಿಂಖಿರ ಸೀಮೆಯಿಂ

ಮೆಲ್ಲನೆ ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟಿ, ಸರಿಯತೊಡಿತು ನಾನು

ಸಿಮ್ಮತೆಗೆ. ತೂಲಸಮ ಹೀಯೂಷ ಕೋಶದಿಂ

ಕೇಶ ತನುತರ ತಂತುವಸ್ತೆ ಛೆದು ಕುಶಲದಿಂ

ಸೆಯ್ಯಿಮೃತ ಕೌಶೀಯ ಯವನಿಕಾಚಾಭಾದಿತಂ

ಮೆರದಿರೆ ಮನೋಹರಾಸ್ವಷ್ಟ ಕಾನಸ ಭೂಮಿ,

ಹೊಳಿಗಾಗಿ ಹೊರಹೊಂಟನಾಶ್ರಮವನಿಸುಕುಲಂ

ಸೀತಾ ಸಮೀತಂ. ಸಲೀಲ ಕುಶಮಂ ಹಿಡಿದು

ಜೀತೆ ನಡೆದನೂರ್ವೀ ಶೇಶಂ.

೮೯೧

ಪಟ್ಟ ಟಪಟ್ಟ ಎಂದು

ಹಿಮಸುಕ್ತ ಪತ್ರದಿಂ ಬೆಳ್ಮುವು ತುಹಿನಬಿಂದು,

ತೋರ ಮಳಿಹನಿಗಳೋಲ್. ತೂರಿ ಬಂದೆಳವಿಲ್.

ಕೋಲುಕೋಲಾಗಿ ಕಾಡಿನ ಸದುವೆ ಚೆಲ್ಪಾಯ್ತು,
ಭಾಯೆಮಾಯೆಯ ಸ್ವಜೀಸಿ. ನಿಡು ಬೆಳೆದ ಮರನೆಳೆಲ್ಲಾ
ನಸುನೀಲಿಯಾಗಿ ಮಂಬಿನ ವೆಯ್ಯಿ ಚಿತ್ತಾರಮಂ
ಕಂಡರಿಸಿದತ್ತು. ಮೂಡಿದುವು ಮಳೆಬೆಲ್ಲಿ ಕ್ಷಣಿ
ತಾಮಲ್ಲಲ್ಲಿ. ಖುತದ ಕಲ್ಪಿತಮಿಳಿದು ನನಸಾಗೆ
ಪೂರಮಟ್ಟುಮಧ್ಯಮಾರ್ಗದೊಳ್ಳಿತ್ತೊ ನಿಂದವೋಲ್
ಇಂಬಾದಳಾ ತುಹಿನ ತನುವಸನೆ, ತನ್ನಂಗಿ,
ಸ್ನೇಹಾಲಿನಿ ಪೃಥಿವಿ!

೧೮೦

“ನೋಡು, ಮೈಧಿಲ್, ಅಲ್ಲಿ!
ವನಿ ತತ್ತ್ವ ಶಾಷ್ಟ್ರ ಶಾಷ್ಟ್ರ ಮವೇದಿಕೆಯಲ್ಲಿ
ತೃಣಸುಂದರಿಯ ಮಳಗುತ್ತಿಯ ಮುತ್ತುಪನಿಯಂತೆ
ಮರಮಿರುಗಿ ಮೇರಿವಾ ಹಿಮದ ಒಂದು! ಜ್ಯುಲಿಸುತ್ತಿದೆ
ಸೋದೆಂತು ಬಣ್ಣದ್ವಾರೆಯ ಹಣತೆ ಸೂದರಂತೆ
ಸಪ್ತರಾಗೋಽಜ್ಯಲಂ! ಸರ್ವಸೃಷ್ಟಿಯ ದೃಷ್ಟಿ ತಾಂ
ಸರೆಯಾಗಲ್ಲಿಪ್ರಿಯವುದಾ ಇನಿಯ ಹೃದಯದಾ
ಪುಟ್ಟ ಜೋತಿಯಲ್ಲಿ! ದೇವರ ಮುಖದ ದರ್ಶನಕೆ
ಸಾಲದೇನಾ ಹನಿಯ ಕಿರುದ್ರಷ್ಟಾಂ? ನಿಳ್ಳವ್ಯಾ; ಆ
ಇಬ್ರಾಹಿಮ ಕಿದಿಗಂಡಿಯೋಳಾರಾಧನೆಯನೆನ್ನಿ
ಮುಂಬರಿಯವಂ!”

೧೯೦

“ದೇವಿ, ಹೇಮಂತಾಂಶುಪ್ರಾಯತು
ತಾನ್ನೆನೆ! ದೂರಸೂರ್ಯನೆ ಚಂದ್ರನಾತಪಮೆ
ಕೊಮುದಿ. ಸುಖಾಸ್ವದಂ ಹಿತಕರಂ ಶೀತಲಂ
ಮಧ್ಯಾಷ್ಟ ಮುಂ. ಸುಭಾಗನ್ನಿ. ದುಭರಗಮ್ಯಾಸೆ
ಸೆಳ್ಳಲ್ಲಿ ನೀರಾಗಿರಜುಂ...” “ಪಕಿಲಿರ್ಫಿಂ ತೊಯ್ದು
ಪೊನ್ನೆನೆಯ ಮುಡಿವ್ಯೋರಿಗೆ ಬಾಗಿ ಶೋಭಿಪವಲ್ಲಿ
ಗದ್ದಿಗಳಿಯೋಳಿಯೋಳಾ! ” “ಕಾಣಿಮಾ ಕಾಡಾನೆ
ಜೊಂಡುವುಲ್ಲಿ ಇಸಿ ಸೂಂಡಿಲ ನೀಡಿ, ಮತ್ತೊಡನೆ
ಕಚ್ಚು ವೈಕಿಲ್ಲ ಕುಳಿರಾಗಳುಕಿ ಸದೆಯುತೆ, ಬಾಯ್ಯಿ

೨೦೦

ಪುಗಿಸುತ್ತಿದೆ ರಕ್ತಹಸ್ತವನುಸಿರ ಬಿಸುಪೀಂಗೆ
ಬಂಧುಸಿ ! ” “ ಸರಯೂನದಿಯೇಳವಗಾಡನಂ ಗಿಯ್ಯೇ
ಸೋಽಂತ ಭರತಸದೆಂತೊ ಈಪ್ರೋತ್ಸ್ಥಿನೀ ಚಳಿಗೆ
ಮನದಂದಪಂ ! ” “ ಜಿತೀಂದ್ರಿಯನಾಶಗಾ ವೃತ್ತಂ
ಅಪ್ರಿಯಮೇ ? ” “ ಧರ್ಮಜ್ಞನಾಶನಾ ಕೈ ಕಯಿಃ
ಕೂರಧರ್ಮಿನಿಯ ಗರ್ಭದಿನೆಂತುಷುದಿಸಿದನೋ
ಸೋಽಬಿಗಂ ! ” “ ಸಾಮಿತ್ರಿ, ನಿಂದಿಸದಿರಂಬೆಯಂ.
ನುಡಿಯುವೋಡೆ ಸುತಿಸು ತಮ್ಮನ ಗುಣಾರೋಂಗಳ್ಳಂ.
ಈ ಪ್ರಕೃತಿಸೋಂದರ್ಶವೆಮಗೆ ಹೇಸುವುದಲ್ಲೇ
ಸಿಂದಾ ರಶಗೆ ! ಸೋಽದೊ ಮಲೆಯ ಸೆತ್ತಿಯಂ
ಹಿಂಬರಿದ ಮಂಜೆಂತು ಓಡತಿದೆ ಆ ಹೊಳೆಯ
ಹರಿವ ಹೊನಲಿನ ಕಳೆವೆವಟ್ಟಿಯೋಽಃ ! ನೀರ್ವಚಿತ್ವಗಳಾ
ಕೀರ್ತಿಸುತ್ತಿವೆ ಮೂಡುನೇಸರಂ. ಬಿಸಿಯುಸಿರಾವಿ
ಮಂಬರ್ಗ್ಯಾದೊಂದು ಮುಕುರಂಬೋಲೆ ವೆಲಿನಮದೊ ಕಾಣಾ
ತಪನ ಬಿಂಬಂ. ಮಂಗ್ನ ಮೆಂಬವ್ಯಾಂಲಸ್ವಂಪಂ
ಸುಸ್ಥಿರಮವುಷ್ವವನರಾಜಿಗಳ್ಳಾ. ಅದೊ ಸದಿಯ ಸೀರ್
ಮಿರುಗುತ್ತಿದೆ ಪಾದರಸದೊಲ್, ಪ್ರತಿಕೃತಿಸಿ ದಿವಾ
ಕೀರ್ತಿಯಂ ! ”

ಮಂದು ನಾರ್ಥಾದಿಯುಷ್ಮಾ ಹಿಂದಿರಂ
ಬಪಾರಗಳಗ್ರಜಂ ಜಾಪೂಣಕಲಶವಂ
ಪೌತ್ರ ಸದೆದಿರ್ದುವರಜಾಗೆ : “ ನಾಮಿಲ್ಲಂದೆ
ಪಿಂತೆ ಮರಜುವ ಪೌತ್ರ ಸ್ನಿಹಮಾಡುದು, ತಮ್ಮ.
ನಾಳಿ ನಾಡಿದರೊಳಗೆ ಮಂಗಳ ಮುಹೂರ್ತಮಂ
ಪಾರ್ಮಾ ಪೌರಮಟ್ಟರವಧಿಯ ಕೊನೆಗೆ, ಭರತಂಗೆ
ಪೂರ್ಣಾನುಡಿಗೊಟ್ಟಂತೆ, ಮುಷ್ಮಾ ವೆವಯೋಽಧ್ಯೇಯಂ.
ಬಂದ ವಾರ್ತಂಬಿಡಿದು ಖುಷಿವರ್ಣರು ಕಂಡು,
ವಂದಿಸಿ, ನುಡಿಸಿ ಮುಂದೆ ತೇರಖುವಂ.”

೨೮೦

೨೯೦

ದಾರಿಯೆಡೆ

ಹೊಮ್ಮಿದೇಕ್ಕೊಂಬಿಸಿಲ್ಲ ಬಿಳಿದ್ದಿಂದು ಬಿದಿರ್ದೈ ಕೆಯ
ತುದಿಗಣಿಯೋಳಿದೀರ್ಬಂದು ಕಾಮಣ್ಣಗಳ ಹಿಂಡು
ಹಾರಿದುದು ಗುಂಪುಲಿಯನೆಸೆದು. ಆ ದನಿಯಿಂದ
ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತೈ ಕಿಲಿಗೆ ಹನಿಹಣಿಯವೋಲೆ
ಹೊಳೆವ ಮುತ್ತಿನಮಹಿಯ ಸೂಸಿತೆನೆ, ಗರಿಗರಿಯೆಲ್ಲಯ
ಹಿಮಮಣಿಗಳಿಂದರಿದುವು ಸೀತಾ ಶಿರ್ದೀರುಹಕೆ.

೨೬೦

“ದೇವಿಯರಸಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿಹರಣ್ಯಾಸವಿ !”
“ಅಲ್ಲಲ್ಲ. ತಂಗಿ ಉಂಟಿ ಕೆಯ ಕಣ್ಣೀರುಗಳ್ಳಾ ಮುನ್ನ
ಬರ್ವ ಸೂಗಕುಕಿರ್ಬ ಮುಂಗಾಣ್ಣಿಗಳನ್ನೀರಿಸಿಹವ್ಯೆ
ಪಾರ್ಕ್ಲೀಶ್ವರನ ಚರಣತಲಕೆ !” “ಪಂ ಜಾಣ್ಣೆನುಡಿ !”
ಎನುತೆ ನಾಳ್ಳಿದ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂ, ಮತ್ತೆ : “ಅಣ್ಣಿಯ್ಯು,
ನಿಮ್ಮ ಪರ್ಲಾಪ್ತಾಭಿವೋಕಕ್ಕೆ ಇಂತಹಿ ವಲಂ
ಮುತ್ತಿನ ಮಳಗೆಕ್ಕೆ ಎಂದು ಪರಸಿದಳಲ್ಲೆ
ಸರ್ವಮಂಗಳೆ, ಜಗಜ ಸನಿ !” “ತಾತ್ವದ್ವಾಮಂ
ಪೇಳೈಯಾದೊಡಮೇಕ್ಕೊ ತಳ್ಳಂಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ
ಮನ್ನಾನು ! ಲೋಕದಸ್ಥವರವಿಂತೆ : ಗುರಿ ಬಳಿಗೆ
ಸಾರಿ ಬರೆ, ಪೆಚ್ಚಿದಪ್ರದರ್ಶಿಯ ಕುದಿದಾಟಮುಂ !”

೨೬೧

ಮುಂದೆ ಸುಡಿದೊರ್ದರಿಲ್ಲಾ ಮರುಂ. ತಂತಮ್ಮ
ಚಿತ್ತ ಚಿಂತೆಯ ಭಾರಮಂ ಪೂತ್ತು ವರೋಸದಿಂ
ಪೂರ್ಕುರಾ ನಿಬ್ರಾನಿ ಒನಸಾಣ್ಣಾಸದಾ ಕುಟಿಗೆ.
ಪೂರಯಿಸಿ ಪೂರ್ವಾಣ್ಣು ಕರ್ಮಂಗಳಂ, ಭೂಜೀಸಿ
ವಸಜನ್ಮ ಪಲಫಲಂಗಳನೆಲೆವಡೆಯ ಹೋರಗೆ
ಲಘುಕಟ್ಟಿಮನ್ನೆಳ್ಳಿದಿ ವಿಶ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರೆ,
ರಘುಕುಲರೆಡೆಗೆ ಬಂದುದಾ ಒನಸಾಣ್ಣಾಸಕ್ಕೆ
ಸುತ್ತುಣ ತಫೋವಸದೆಳಳಲ್ಲಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರ್ದ
ಕಿತ್ತಡಿಗಳೊಂದು ಕೂಟಂ :

೨೬೨

“ಅಶುಭವಾರ್ತೆಯಂ

ಪೂತ್ತು ತಂದೆವೋ ನಿಸಗ್, ಶುಭದರ್ಶಿಂ. ಸೀನಿಲ್ಲಿ
ಸಿಂದ ಮೊದಲಿಂದಮುಂದಿನವರೆಗೆ ಸಮಗಾಯ್ಯು
ನೆಮ್ಮೆದಿಯ ಬಾಳ್ಜೆ. ಮೊನ್ನೆಯ ಸಂಜ, ಬೇರ್ಗಳಂ
ತರವೋದ ಸಮ್ಮಾವರನಾರ್ಥ ಪ್ರಾಯಾವಿಗಳ್,
ಪಣ್ಣಿರಿಷುವೋತ್ತವರ್, ತಣ್ಣಿನೆ ಒಡಿದರಲ್ಲೆ !

೨೧೦

ರಕ್ಷಸರ ತಂಡವೋಂದಿತೀರ್ಜಿಗಿತ್ತಣಿಗೆ
ನಾಗ್ರಂತಿವಾರ್ಥ ಶಂಕರೆಯೆಮಗೆ. ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೀರ್ಯಂ
ಪೋಪೆಯಪ್ಪೊಡೆ ಕೆಲದಿಸಂಗಳಿಲ್ಲಿಯೆ ತಳುವಿ,
ಪೃಥಿವಪತಿ, ನಿನ್ನ ಚಿಲ್ಲಿನ ಜೀವ್ಯಾಚೆಯ ದಸಿಯ
ದುರ್ದಾಮ್ಯಾರಕ್ಕಣಿಯನೆಮಗಿಲ್ಲೆ ಶೇರಳಯ್ಯಾ ! ”

ಅಭಯವಚನವನಿತ್ತು ಕಳುಹಿದನ್ ಬೆದರಿದಾ
ಒಡಿವೋತ್ತರಂ. ಕಳುಹಿವನುಳಿದು ತಮ್ಮನಂ
ಬಿಸನೆದನ್ : “ನಾಮಿತ್ರಿ, ಸುತ್ತಣ ಅರಣ್ಯಮಂ
ಸುತ್ತಿ ಬಾ. . . ಬೆಸ್ಸಿರಲಿ ಖುಷಿ ಅಗಸ್ಯಾಸ ಕೊಟ್ಟ
ಶರಧಿ. . . ಶರಭಂಗಮನಿಯಿತ್ತ ಕೋದಂಡಮಂ
ಕೈಕೊಂಡು ಸಡೆ. . . ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಾಗುವಂತೆವೋಲ್
ತ್ಯಾರುತಿಮುದೆಮ್ಮೆ ಕಾಂತಾರ ಕವ್ಯಂ ! ” ಸುಯ್ಯಾಸುಯ್ಯಾ
ನುಡಿದಣ್ಣಾಭಿಳ ಮುಖಮದ್ದೆಯಂ ಕಂಡು
ಬೆಕ್ಕು ಸವಡುತೆ ಲಕ್ಷ್ಯಾಂ ಪೋದನಾಜ್ಞಿಯಂ
ಮೇಣಂತೆ ಪೋತ್ತು ಕೋದಂಡಮಂ.

೨೧೦

ಕಾಡನಲೆದಾ

ಬೇಹುಕಾರಂ ಬಳ್ಳಿ, ಬ್ಯಾಗುದಂಪೇಂಗೆಂಳಿಸಿ
ಸೋಗಸಿ, ಮಲೆದಲೆಗೋಡಿಸೋಂದರರು ತುದಿಗೇರಿ
ಕುಳಿತು ಪಶ್ಚಮಿಸಿಕೊಳುತ್ತಿದೂರ್ದೀ ಖಾಪಿಯಂ
ಬೆರಗಾದನ್ನೊಂದದ್ದುತ್ವವನನುಭವಿಸಿ : ಕಿವಿಗೆ
ಜೇನಿಳಿದುದೊಂದು ಬಹುದೂರಗೇಯಂ ! ಮತ್ತೆ
ತುಂಬಿತು ವಿಷ್ವವನರಾಜಿಯಂ ಪರಿಮಳಂ

೨೧೦

ಹೇಮಂತದಾ ! ಅಂತೆ ಮೇನ್‌ ಕಣ್ಣೀ ಜಿಸಿತೆಚ್ಚ ರಿಯ
ಸುರಭಾಪವಣ ಚಾಲಂ ಬೈಗಿನಾಕಾಶಿಮಂ
ಬಾಸಣಿಸುತ್ತಿದ್ದಿವನ ಸೃಧಿಯನಲಂಕರಿಸಿ !
ಏನಿದೇನೆಂದು ಸೋಡುತ್ತಿರೆ ದಕ್ಕಿ ಇ ದಿಶಾ
ವಾಯುಪಥಮಂ ನಡೆವ ರಥವೇ ಎನಲೊಂದು
ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣ ದ ಮುಗಿಲ್, ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ತೇರಿನೊಲ್,
ಬಳಿಸಾದ್ರ್ಯದೊಯ್ಯನೆ ತೇಲಿತೇಲಿ. ಬಳಿಬಳಿಗೆ
ಸಾರಿ ಬರೆವರೆ ವುಗಿಲತೇರು, ಸೆರಿಯೇದುರ್ದಾ
ಹೊನಲಿಂಜರಂ ; ಕಮ್ಮುಮುಕ್ಕೆತುಬ್ಬಲವಾಯ್ತು
ಮಂಜು ಸಂಧ್ಯೆಯ ಕಾಸ್ತಿಯುಂ. ಸೋಡುತ್ತಿರ್ದಿಂತೆ
ಗಂಥಮಂ ಗಾನಮಂ ಸೋನೆ ಸೂಸಃತ್ತುಮಾ
ವಣಮಯ ಮೇಘಮಿಳಿದಾದು ಜನಸಾಧಾನದಾ
ಕಾಡುಕಟ್ಟಿವಯೋಳಿದವರ ಪಣ ಕುಬಿಯಿರ್ದು
ದಿಕ್ಕಿನಲಿ : ಹಬ್ಬಿ ತುಂತುರ್ಮಂಬು, ಮಬ್ಬಾಯ್ತು
ತುಹಿನಲ್ಲು ಸಂಧ್ಯೆ ! ಕಳೆವೇಗೊಂದು ಉಕ್ಕಿಣಂ
ಬೀಗಬೀಗನೆ ಇಳಿದನಾ ಅಳಲಕೂಡಮಂ
ತ್ವಿದಿಸಿ.

ಕೂತುಕದಿ ಸೀತಾರಾಮರೀಕ್ಕಿ ಸಿರೆ,
ಮಂಬಿಸೊಲ್ ಪಸರಿಸಿದ ವುಗಿಲ ತೇರಿಂದೆಂದು
ಮೂಡಿದುದು ಮಂಜುಮ ಸ್ತೀಮೂರ್ತಿ. ಬಯ್ಯಸೆಯೆ,
ಸಯ ವಿನಯಮೋಯಾರ ಸುಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಾಗಿ
ಮೆಯ್ಯೆತ್ತಪೋಲ್ ಬಂದಳಾ ಏಯಚ್ಚ ರ ಯೋಷೆ,
ಪಡೆಗೆಬೆಗೆ ಗಳುಲಿಯ ಬಿಂಕಂ ಬಲೆಯ ಸೀಸೆ :
“ ಸುಸ್ವಾಗತಂ ನಿನಗೆ, ಕೋಸಲೇಶ್ವರ. ನಮ್ಮ
ದಕ್ಕಿ ಜಾವನಿಗೆನುಗೆ ನೀನತಿಥಿ. ಚುದ್ರನಳಿ ನಾಂ;
ಲಂಕೇಶ್ವರನ ಭಗಿನಿಯೆಂ ! ” ಕಳನಳಿಸಿ ಸೀತೆ
ಕಂಡಳಿನಿಬುನ ಕಣ್ಣ ಭಾವಮಂ. ರಾವಣನ
ನಾಮಕ್ರಾವಣ ಮಾತ್ರದಿಂ ತನ್ನ ಮನಕೆಂತು

೨೦೫

೨೦೫

ತೋದುರ್ವದೊಳಿ ಭಯಾನಕಂ, ತನ್ನ ರಮಣಂಗಂತೆ
ಹೇಗದೊಳಿಸೆದುದು ಮಜ್ಜ ರದ್ ಕಿಜ್ಜ್. ತಟಿಗೊಂಕಿ
ಬೀಸಿದನ್ ಸುಡಿಗತ್ತಿಯಂ : “ರಾಷಣ ತಂಗೆ,
ತಳ್ವಾ ಬಂದೆಯೆಲಾ ಸುಖಾಗಮನಮಂ ಬಾಪುಸ !

ನಾಳೆಯೋ ನಾಡಿದೋ ಬೀಳ್ಳುಂಡಪೆವು ನಿಮ್ಮ
ಈ ಅಡವಿ ಪೋಡವಿಯಂ. ಅಯ್ಯೋ, ಆತಿಧ್ಯಮಂ
ಸಮಿನ ಸೌಭಾಗ್ಯಮೆಸೊಲಾ ಯ್ಯಾಲಾ ! ” ಸಕ್ಕು
ಮಾಸ್ರಫಿದಳಿಂತಾ ದಸುಬಣನುಜೆ : “ ಹುಣಣಿ ಸಾರ್ವತು,
ಸಂಭರ ಮನೆಗಿ ಹೋಗುವನಸ್ಸೆ ಗಂ ; ಹೋದಂದು
ನಾವವರ ಸರೆಯುಲ್ಲೆ ಬಿದ್ದು ಸ್ವಿಕ್ಕುವ ವರೆಗಿ,
ಮೇಣವರೆ ಒಳಳುಕೊಡುವನಸ್ಸೆ ಗಂ ? ನೀಮೆಂತು
ಪಿಂತಿರುಗುವಿರಿ ಬಿದ್ದು ಸುಣ್ಣಾ ದಯೆ ನಾಮಿಕ್ಕುವಾ ?

ನಿಮಗುಮದು ತಗದು ; ನಮಗುವಕ್ಕೀರ್ತಿ ! ” “ ಏಚಿತ್ರಮಾ
ದಾಕ್ಷಿಣಾತಿಧ್ಯಂ ಬಲಾತಾಷ್ವರ ಸತಾಷ್ವರಂ ! ”

“ ದಿಟದೆಲ್ಲೆ ಹರವಾದಿ. ಚೈಪಚಾರಿಕಮಲ್ಲು, ಕೇಳಾ,
ರಾಕ್ಷಸ ಕುಲದ ಭಲದ ದೃಢಸ್ಥಿಲ ಪ್ರೀತಿ.

ಉಂಟದೊಳಾ ಕದನದಾಂಟದೊಳಂತೆ ಬೇಂಟದೊಳಾ

ಬಲನಿಷ್ಠೆಯೆಮ್ಮೆ ಸ್ವಾಕ್ಷರಂ ! ಮಾಣ್ಣದಂ
ರಸಪೂರ್ಣಮೆನ ರಾಗಪೂರ್ವಕಮಾಗಿ ಮಾಳ್ಣದದೆ
ನಮಗಿ ನಲ್ಲಾ ! ಕೋಸಲೇಶ್ವರ, ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಮಮಂ
ಶಣಿಯಣದೆ ನೀರಂ ಪಿಂತಿರುಗಿ ಪೋಪುದಸದಳಂ ! ”

“ ಬಿದ್ದು ನೌತಣಮೇಕ ? ಮೇಣರಸು ಸೋಗಮೇಕ ?
ನಾಡಿಸೋಳವೆಲ್ಲಮಂ ತೊರೆದು, ಸೋಂಪಿಗೆ ಸೋಂತು
ಕಾಡಸಲೆವೆಮಗೆ ? ” “ ಮೈತ್ರಿಯಿ ಕೊಡುಗೆಯಾಗುವೋಡ
ಸೋಂಪಿಗದರಿ ಕೇಡಿ ? ” “ ಉಂಟಿ ? ಸೋಂಪಿಯ ಮುಡಿಗೆ
ಪರಿಮಳದ ಪೂವಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ ! ಅದಕೋಸುಗೆ,
ಹಗಿತ್ತನವಸಳಿಸುತ್ತಕ್ಕಿರೆಯನುಕ್ಕಿ ಸಲಿಕಾಂ
ತೊರೆದು ದೊರೆಗದ್ದು ಗೆಯನಿಲ್ಲಿಗ್ಗೆತಂದೆನ್ನೆ ! ”

೨೧೦

೨೧೦

೨೧೦

“ನಿನ್ನ ವೋಲಾನುಮದನರಸಿ ಒಂದಿಹೆಸ್ತಿಂದು
ಸಿನ್ನೆಡೆಗಿ, ಕೇಳಾ, ಸರಸಿ. ನೀಂ ಕರುಣೆ, ಧರ್ಮಮತಿ,
ದಾನರಚಿ. ನಾಥನಿಲ್ಲದ ತರಂಜಿವಾಂ. ನನ್ನ ಬಾಳಾ
ಬಿರಿಯ ಪಾಳಾ. ಮಂಡಿದನೆನ್ನಾ ಇತ್ತಿನ್ನೆನ್ನೆ ಇಲ್ಲಿನಿಂ
ತನ್ನ ಕಿರುವರೆಯದೊಳಾ. ಪಾತಾಳಯುದ್ಧದೊಳಾ
ತೊಡಗಿರ್ದಿರ್ವರುಂ. ಕಳ್ತುಲೆಯ ಕುರುಡಿಂದ
ಒರ್ವದೊರ್ವರನರಿಗೆ ಗೆಟ್ಟು ಪುರುಷಿಸಿ ಕಾದಿದರ್ಬಾ.
ಗಂಡನಳಿದನಾ ಗಂಡುಗಲಿ ರಾವಣನ ಕೈಯ
ಕೈದುವಲಿಯಾಗಿ. ನಾಸಂದಿಸಿಂದೀವರೆಗೆ
ಮಳೆಯ ನೀರಾ ಇದೆಯೆ ಬುಬರಾದೊಳ್ಳೆ ಉದ
ಪಾಂಗಿಂದ ಬದ್ರ ಕುತ್ತಿಹೆಸಂತೋ ರಿಕ್ತಿತೆಗಲ್ಲು
ಸತ್ತು ಬೇಸತ್ತು. ನನ್ನೆ ದೇಯ ನೀರಸದಳಿಗೆ ನೀಂ
ಮಳೆಯಾಗಿ ಕರೆಯಯ್ದು, ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಹರಿಯಯ್ದು;
ಹಜ್ಞನೆಯ ಹಸುದು ಪಯಿರಿನ ಬಿಳೆಯ ಸಿರಿಯಾಗಿ
ಬಾರಯ್ದು. ಕಲ್ಪತ್ರು ನೀನಲ್ಲಿ ಬೇಳ್ವಿರಿಗೆ ? ”

ಮಂಜಿನಂಚಿನ ಹೋಡದೂಲಾ ಬಳಿಗೆ ಬರ್ಖಂ,
ಮೇಘಾಂಗಿಯಂ, ಪರ್ವತಂಬೋಲಾ ತಡೆದು : “ಅನಾರ್ಥ್ಯ,
ನೀನಸ್ಸಭಾರ್ಥ್ಯ ! ರಾಕ್ಷಸ ವಿವಾಹಕ್ರಮಂ, ಕೇಳಾ,

ನಮಗಸಹ್ಯಂ ! ” ರಾಮನಿಂತು ಕಿರುಸಗಿನೆರಸಿ
ಸುಡಿದು, ತನ್ನ ರಸಿಯಂ ಸೋಧಿ, ಕಣ್ಣಿರಿತಂತೆ
ಪರಿಹಾಸ್ಯಮನಸನಾಗಿ ಜಂದ್ರನಖಿಯಂ ಕುರಿತು,
“ಪತ್ತಿಯಿಂತಳಿನಿವಳ ; ಪ್ರಯೋಧಂ ವಲಂ ; ಮೇಣಾ

ಜೆಲ್ಲಿಗೆನಲ್ಲಿ ಕೆಂರೆಯಿಲ್ಲ ! ತುಂಬಿಹ ಹೊಡಿಗೆ

ಸೇರದಮೃತಾನ್ನಮುಂ.” “ಒಪ್ಪಿದೆನಾ. ಈ ಸತಿಗೆ

ಹಂಗಲಿಸಿಯನಾಂ ಕಂಡಿಸಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ತ್ತಿಗೆಯ

ರಾಹಿಪ್ರದಿದಕ ಹೊಯಿಕೈಯಪ್ಪದಾದ್ಯೆದಂ
ಗುಣಕೆ ಮಜ್ಜರಮೇಕೆ?—ಸಿಹಿಗೆಂತು ರುಚೆಯಿಹುಡೊ
ಕಹಿಗುಮಂತೆಯೆ ಬೇರೆ ರುಚೆಯಿರದೆ? ಭೋಜನದ

೫೪೦

೫೫೦

೫೬೦

ರಸಿಕಂಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ರುಚಿಯ ರಸಗಳೊಳ್ಳಾ
ಭೇದಭಾವಮದೇಕೆ? ಸಿಮ್ಮುತ್ತರದ ರತ್ನಯ
ಸಾತ್ವಕ ರಸದ ಜೋಡಿಗೆ ಸಮ್ಮಾ ದಕ್ಷಿಣ ರತ್ನಯ
ರಾಜಸವನಸುಭವಿಸಿ ಸೋಳೆಂದ್ರಿಯದೆ ಕಳಂಕಮೇಂ
ರಾಜ ರಸಿಕತೆಗೆ? ” ಸಗಿಗೆಂಂಕಿನಾ ಚಂದ್ರನಬಿ,

ಹೂವಿನಾಕೃತಿವೆತ್ತು ಹಾವಿನಂದದಿ ನಿಂತು

೫೨೦

ಹೆಡೆ ಸಲಿಯುತಿರೆ, ಹುಬ್ಬಿಗಂಟಿಕ್ಕುದನ್ ಮೈಧಿಲಿಯ
ಮನದನ್ನು ನಿಂತು: “ನಿಲ್, ಸುಡಿಯದಿರ್ ಪೂಲ್ಲಮಂ.

ಸಾಲ್ಲಿ ಮೀ ಪಾಣಿಜಾಲ್. ನೀನೆತ್ತುಣಿಂದರಿವೆ,

ಸಿತಿಗೆ, ಹಡಿಬಡಿತನದ ನಿರ್ದೂಲಾನುದಮಂ?

ಹಡಿಬಡಿಗೆ ತೋರ್ದ ಪ್ರಮು ತನ್ನಿ ನಿಯಸೊರ್ವನೊಳೆ

ಸರ್ವ ಮನುಜರ, ಮತ್ತೆ ಸರ್ವಲೋಕದ ಸರ್ವ

ಮೈವಿಧ್ಯಮಂ. ಪ್ರೇಮನಿಷ್ಟೇಯ ಪತಿಗುಮಂತೆ

ತನ್ನ ಸತಿಯೋಳಿ ತೋರ್ದ ಪ್ರಮು ಸರ್ವ ಲಲನೆಯರ

ಸರ್ವ ಶೃಂಗಾರಮಂ! ಉಂಕೇತ್ತರನ ತಂಗೆ

ನೀನಾಗಿಯುಂ ಸುಡಿವೆ ನಾಡಾಡಿ ಬೆಲೆವೆಗ್ಗಳುಂ

೫೩೦

ನಾಣ್ಣ ವಳಿನುಡಿಗಳಂ; ಸೋಳಿಗಂ! . . . ಇಹಳಿಗ್ಗೆ

ಮಯಾದದೆವೇಣ್, ಜನಕ ರಾಜಪಿರ್ಯ ಕುಮಾರ್ತೆ.

ಮಾತ್ರ ಸಾಕಿಲ್ಲಿರದೆ ನಡೆ, ಸಹೋದರ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಂ

ಬರ್ವನಿತಮೋಳಾ. ಬಂದೊಡಪ್ಪಮು ನಿನಗೆ ತಗುವವೋಲ್

ಮುದುವೆ ಮರಿಯಾದೆ!

ದೂರದಿ ಕಂಡುದಾ ಮೂರ್ತಿ

ಜೀಗು ಮರ್ಬಿನ ಮಂಜಿನೋಳಾ. ಬೇಗಮೈತಂದು,

ಶಂಕೆಯಿಂ ದಿಟ್ಟಿಸಿದನಾಪಾದ ಮಸ್ತಕಂ,

ಕುಂಡಿಂಗಳಂತೆವೋಲ್ ನಿಂದಾ ನವಾಂಗಿಯಂ.

ಪುಲಕಿಸಿತು ತನು ಚಂದ್ರನಬಿಗೆ, ರಾಜಸ ಗುಣದಿ

ತನಗಣಿಯೆ ದೋರಿತಂತೆ; ಮೇನ್ ಸತಿಯಿಲ್ಲದಾತಂಗೆ

ರತಿಯಾಗುವಾಸಗೆ ಮನಂ ಮಂಜಿಂಬಂತೆ.

೫೪೦

ಹೆಣ್ಣಿನಿಂದಣ್ಣಂಗೆ ಕೆಣ್ಣಿರುಹಿ ನೋಡಲ್ಪೈ
ನಗೆಗೂಡಿ ಬಣ್ಣಿಸಿದನಾಶನಾ ನಡೆದನಿತುಮಂ.
ಕೇಳ್ಣಿ ಕಿಚ್ಚರಿದೆದ್ದು “ ಶೊಲಗೆಲೆ ನಿಶಾಚರಿಯೆ ! ”
ಎನುತ್ತ ತೋಳಂ ಬಾಣಸಹಿತಮಂ ಜೀಸುತ್ತಿರೆ
ಕೆತ್ತಿತು ಪ್ರಮಾದದಿಂ ರಕ್ಷಿಸಿಯ ವೋರೆಯಂ,
ಸತ್ತುವೆರಸಿ ಕೋಪವುಕ್ಕಿಲ್ಪೈ.—ತೆಕ್ಕನೆಯೆ
ಶೊರ್ಫನಬಿಯಾದಳಾ ಚಂದ್ರನಿಖಿ : ಗುವಿಶ್ತು
ಭೀಷಣಾಕೃತಿ. ಭೀತಿ ಜೊಂಪಿಸಿತು ಸೀತೆಯಂ.
ಮೋಹದಿಂದಾಕೆಗೊದಗಿದ ಮೋಹನಾಕೃತಿಗೆ
ವೈರದಿಂ ವೈರೂಪ್ಯಮಾಡುದೆನೆ, ಸಖಜಯಂ
ಮೋರದವೈಲಗುವಾದುವಾ ಸ್ವೈರ ರಾಕ್ಷಸಿಗೆ.
ಕಾಮರೂಪಿಣಿ ಭೀಮ ಭೀಕರಾಕಾರಮಂ
ತಾಳುದೆ ತಡಂ, ಕೆತ್ತಿದುದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣನ ಕೆತ್ತಿ
ಮಾಯಾವಿನಿಯ ಮೋರೆಯಂ, ಮೂಗರಿಯುವಂತೆ.
ಸಿದಿದಳಂಬರಕೊಡನೆ ವವಾರಭ್ರವೇಹದಿಂ
ರೋಹರವದಿಂದಶನಿ ಫೋನದಿಂ, ನೆಲಂ ನಡುಗಿ
ಗುಡುಗಿ ಗಿರಿಗಹ್ವರಂ !

ತುಂಬಿದತ್ತೊಯ್ಯನೆಯೆ

ಪಂಚವಟಿಧಾತ್ರಿಯಂ ಹೇಮಂತರಾತ್ರಿಯಾ
ಶ್ರೀಮಂತ ಶಾಂತಿ. ಸೀತಾಕಾಂತನಂತರದಿ
ಘೂರ್ಣಿಸಿತ್ತೊಂದನತ್ತಿದೂರಂ ಮನಃಕಾರ್ಯಂತಿ !

೪೦೦

೪೧೦

ಕೆಳ್ಳಿಂದಾ ಸೆಂಪುಟಿ

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಸಂಚಿಕೆ				ಪುಟ
೧. ಲಂಕೇ ಶನೇಶಿದನು ಮಾರೀಚನಂ	೨೧೧
೨. ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ !	೨೨೭
೩. ಶಬರಿಗಾದನು ಅತಿಥಿ ದಾಶರಥಿ	೨೨೯
೪. ಅತ್ಯಲ್ಲಾ ಕೆಷ್ಟುಂಧೆಯೋಳ್	೨೩೮
೫. ಹೂಡ್ದುನಗ್ಗಿಯೇ ಸಾಕ್ಷಿ !	೨೪೫
೬. ಸೀಂ ಸಹ್ಯವೈತನೆ ದಟಿಂ !	೨೪೮
೭. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲಂಕಾ	೨೫೬
೮. ನಾನಕ್ಕನೇನ್ ನಿನಗೇ, ತಂಗೇ !	೨೫೮
೯. ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೀ	೨೬೦
೧೦. ಇದುರ್ದು ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಂ	೨೬೭
೧೧. ಸಾಗರೋಲ್ಲಂಘನಂ	೨೦೬
೧೨. ದಶಶಿರ ಕನಕಲಕ್ಷ್ಮಿ	೨೨೦

ನಂಬಿಕೆ ೧

ಲಂಕೇಶ್ವರಾಲಿಸಿದನು ಮಾರೀಚನೆಂ

ಎಳು, ವೀಣೆಯೆ; ಎಳು, ವಾಕ್ಯಂದರಿಯ ಕಯ್ಯು
 ಶ್ರ್ಯಾಭಮನ ಸವೋಹಿನಿಯೆ, ಕವನ ಕಮನೀಯೆ!
 ಮಂತ್ರದಕ್ಷಿಗಳಿಂದ ಸೋಳ್ಳು ನೀಂ ಸರ್ವಕ್ಕೆ
 ಸಾಕ್ಷಿ. ಕಂಡುದನೆಮಗೆ ಗಾನಗಯ್ಯಾ ಶ್ರೀಕಂಠದಿಂ
 ಶತತಂತ್ರಿಯಾ. ಪ್ರತಿಭೆ ತಾಂ ಪ್ರಜ್ಞಲಿಸುಗಿಮೈದೆಗೆ
 ನಿನ್ನ ದರ್ಶನವೆಮ್ಮೆ ದರ್ಶನಂ ತಾನಪ್ರಮೋಲ್ !
 ನಾರಾಪ್ತಂಗಂತಿ ರನ್ನಂಗೆ ಪಂಪಂಗೆ
 ನಾಗವರ್ಧುಗೆ ರಾಘವಾಂಕಗೆ ಲಕುಮಿಪತಿಗೆ,
 ವಾಲ್ಯುಂಕ ವ್ಯಾಸರಿಗೆ ಹೊಮುರಗೆ ಮಿಲ್ಲುಸಗೆ
 ದಾಂತೆ ಮೊದಲಯ ಮಹಾಕವಿಗಳಿಗೆ ನೀನೂಸೆದು
 ಕೃಪೆಗ್ಗೆದ ವೈದ್ಯತಪ್ರತಿಭೆಯಂ, ಹೇ ದೇವ,
 ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿಯಂ ವಾಜ್ಯಂತ್ರದುಕ್ತಿಯಂ
 ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಮಂ ಶಾಂತಿ ಸೌಭಾಗ್ಯಮಂ
 ದಯಪಾಲಿಸ್ತಾ ಸಿನ್ನ ಕನ್ನಡ ಕಂದನೀತಂಗೆ,
 ಸುರಳಿಗುರುಳಂದಮನೆಸವಾತ್ಕೃ ಸೌಂದರ್ಯಮಂ
 ಮುಡಿಪನಚಿಸಿ ಮಣಿಯುವೀ ಕವಿ ಕುವೆಂಪುವಿಗೆ!

ಉರ್ಧ್ವಾಶನ ಕರಶರ ವಿಫ್ಫಾಲಿಗಸುರ ಸತಿ
 ಮುರಿದ ಬೇಟಕೆ ಕೆರಳಿ, ಪಡಿಗೆಯೈಗುಜುಗಿಸಿದಳಾ;
 ಪೋಕ್ಕುಳಾ ಒನಸಾಫಾನದಾಸಾಫಾನಮಂ, ಮೂರವರಂ
 ಲಂಕೇಶನರಿವ ಮುನ್ನುಮೆ ಕೋಸಲಕೆ ಮರಳಿ
 ಹಿಂತೆರಳಲೀಯದೆಯೆ ತಡೆಯಲ್ಲಾ ನರಂಬಡೆಯೆ; ಮೇತಾ
 ಪಡೆವಳರ್ ಸೋದರರ್ ಖರದೂಷಣರ ಚಿತ್ತದೊಳಿ

೧೦

೨೦

ಕಾದಾಟಮಂ ಕಡೆಯೆ. ವಿಷಮಂ ಕುಡಿವರಂತೆ, ಕೇಳ್ಣ,
ತಂಗೆಯ ಸುಡಿಯನ್ನಿಂಬಿ, ರಾಮುಲಕ್ಕು ಓರೊಡನೆ
ಸೆಣಿಸಿ, ಸೈಸ್ಯಂ ವರಸಿ ಪಾಳೊ ಏರಸಿಬರುಂ! ಮೇಣ
ಬೆಂಕೆ ಬಿಂಕಕೆ ತಗುಳಿದೋಲಂತೆ ಆ ಜಂಡ್ರನಬಿ,
ಲಂಕೇಶ್ವರನ ತಂಗೆ, ಬಾಗೆ ದಳ್ಳುರಿ ಸೆಗೆವನ್ನೊಲು
ಧಾವಿಸಿದಳಗ್ರಜನ ಒಳಗಟ್ಟುಗ್ರ ಮನದಿಂದೆ!
ಪಳು ವೀಕ್ಷಣೆಯೆ, ಪಳು ಹೇ ಅಮೃತಭಾಷಿಣಿಯೆ,
ಹೇಳು ಮುಂದಣ ಕಘಾಕಾಷ್ಯಮಂ, ಕೇಳ್ಣಗೆ
ರಸವಶತೆಯಿಂ ಕಲಾಪುಲಕಂ ಪಲ್ಲವಿಪ್ಪಂತೆ!

೫೦

ತನ್ನ ಯ ಮನೋಧರಿಯ, ಲಂಕೇಶ್ವರಿಯ, ದಯಿತೆ
ಮಂಜೋಧರಿಯ ಮೆಯ್ಯ ಮೋಹ ಸರಸಿಯೆಂಳಾಡಿ
ತಡಿಗೇರ್ದ ಮತ್ತೊಭ ಸೈನಿಭ ಪುಲಸ್ತ್ಯಿಬಂ
ಮಾಸೆಗಯ್ಯಾಗಿ, ಕರುನಗೆವೆರಸಿ, ತಂಬುಲಂ
ಹೃದಯರಾಗಮನಧರಕಿತ್ತುಂತೆ ಕೆಂಪೆಸೆಯೆ,
ಒರೆದನಿಂತೋಪಳಿಗೆ: “ ಪ್ರಿಯೆ, ಪಯಣಮಿದೆ ನಾಳೆ;
ಧಾರಂ, ಮಹತ್ತರಂ; ಅನಿವಾರ್ಯಮಂ ದಿಟಂ.

ನಿನ್ನ ದಾಸಿಯರಿತರ ಮಹಿಷಿಯರಿಗದನರುಹಿ
ನನಗಾಗಿ ಮುಂದಿತ್ತೊಳ್ಳಾತಣದ ಕೂಟಮಂ,
ವೇಲಾದ್ವಿತಾನುವನದ ವಿಹಾರಯಾತ್ರೆಯಂ
ಪುಷ್ಟ ಕವಿಮಾನದಾ. ಬಂದೊದಗಿತೊಯ್ಯನೆಯೆ
ನಿನಗೇತಕಾ ರಾಜಕಾರಣಂ, ಬರಿ ಗಂಡು
ಇಗರಣಂ? ” ಪತಿಯ ಸುಖಮುದ್ರಿತ ಮುಖಕೆ ವಿಕೃತಿ
ತನ್ನ ಭಾಯೆಯನ್ನೀಯೆ ಮಯನ ಸಂದನೆಯದಂ
ಕಂಡು: “ ಏನಂದು ರಾಜಕಾರಣಂ, ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ?
ನಮ್ಮೊಳಣಾಕೆ ಮಿಗಿಲುಗಜ್ಜ ಮಿನ್ನುಂ ನಿನಗೆ
ತಾನೋಳದೆ, ಕೃತಕೃತ್ಯನಿಗೆ, ಜಗಾಜ್ಜೇತಂಗೆ?
ಇಂದ್ರನುಂದು ಟತನವೆ? ವಿತ್ತೇಶನವಿನಯವೆ?
ಯಮನ ಗರ್ವವೆ? ಮತ್ತು ರಾಜರವಧೀಯತೆಯೆ? ”

೫೧

೫೧

“ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಹಿರಿಯಕೊಳ್ಳಲೇ ಹಿರಿದೆ? ಕಿರುಕುಳರ
ಕಿರುಕುಳಮೇ ಪಿರಿದು! ಮೃಗರಾಜನೇಂ ಮದಕರಿಯ
ದಂತಮಂ ಲೈಕ್‌ಪನೆ? ಸೋರಬು ನುಸಿಗಳ ಕಿರಿಯ
ಕಿರಿಕಿರಿಗೆ ರೋಸಿದಪನ್ತೆ? ಆ ದಶರಥನ
ಮಗ ರಾಮಸೆಂಟೊನಿಂ ನಮ್ಮಾ ಜನಸ್ತಾನಮ್
ಅಭನಮಾಯ್ತುಂದು ಬಂದಿದೆ ವಾರ್ತೆ. ಸೋದರರ್,
ಕದನಕೀನಾಶರಾ ಖರದೂವಣರ್, ನಮ್ಮ
ಕುಲ ಭೂವಣರ್, ಕಾದಿ ಮಡಿದರಲ್ಲದೆ, ತಂಗೆ
ಚಂದ್ರನಬಿಗವವಾನಮಾದತ್ತು! ಪ್ರತಿಫಲಂ
ಮಾಕೆರ್ ಬ್ರಹ್ಮದೆಯೆ ಬರಿದೆ ಬ್ರಹ್ಮಪುದೆ ಭಗ್ನಿಯಂ
ಭಂಗಿಸಿದನಧಾರಂಗಿಯಂ? ಮತ್ತುಮನುಷರಂ
ಕೊನ್ನಿಂದ ಆ ಮನುಷರಂ ಕೊನ್ನಿಂದಿನಿಂದ ಬರಿದೆ
ಬ್ರಹ್ಮಪುದೆ ದಸುವ್ಯೇರಂ? ನಿನಗೆ ದಾಸಿಯಂ
ಮತ್ತೊವರ್ ಕ್ರಿಯಾ ನಾ ಜನಕಜಾತೀಯಂ
ನೇಲದರಿಕೆವೇಸರ ಆ ಸೀತೀಯಂ!—ನೇನಪಿದೆಯೆ,
ಜೀವಿತೀಶ್ವರಿ, ಸ್ವಯಂವರದ ಆ ತಿಕ್ತಕಢಿ?
ಮತ್ತೆ ಬಂದೆತ್ತಿ ಬ್ಲಿಲ್ಲಂ ನಾಣನೇರಿಸುವೆ
ಕೊಪ್ಪಿಗೆಂದಾಂ ಸೂರುಳಂ ತೊಟ್ಟು ಹಿಂತಿರುಗಿ
ಬಂದೆ. ತಪಮಂ ಜರಿಸುತ್ತುಗ್ರಮಂ, ರುದ್ರನಿಂ
ಆ ಚಂದ್ರಜೂಡ ಕೊಡಂಡಮಂ ತುಂಡೆಸಗೆ
ಬಲ್ಲೆಯ ಬರಂಗಳಂ ಪಡೆದೆ. ಪಡೆದೆಂ ಬರಿದೆ!
ಮಿಥಿಳಿಗಾಂ ಮರಳಿ ಪೋಪನಿತರೊಳೆ, ರಾಜಷ್ರೀ
ತನುಜೆಯಂ ದಶರಥಕುಮಾರಂಗರೆದ ವಾರ್ತೆ
ಬಂದತ್ತೆನಗೆ! ಒನಕನಾ ಗೆಯ್ಯೆ ಸೋಜಿಗಮೆ?
ಆರ್ಯಾರಾದರಿಗೆಮ್ಮೆ ಕೂಡೆ ಕೊಳುಕೊಡೆ ಸಂಟು
ಪೇಸಂತೆ! ನಾವು ರಾಕ್ಷಸರಂತೆ! ನೀನರಿಯೆ
ನಮ್ಮೆನೆಂತವರು ಬಣ್ಣಿ ಪರೆಂಬುದಂ! ದಶಶಿರಂ
ಎಂಬೆನ್ನ ಬಿರುದನವರೀರ್ದೆದು ತಲೆಯೆಂದು

೨೦

೨೦

ಚಿತ್ತಿಪರ! ದಶರಥನನಂತು ನಾಂ ಚಿತ್ತಿಪವೇ?
ಪತ್ತು ತೇರೆಗಳ ಪತ್ತು ಸೂಲಿರದು ಕಾಲ ಇನಿಟ್ಟು
ಜರಿಸುವೋಲ್ ಬಣ್ಣಿ ಪ್ರವೇಣಿ? ನಮ್ಮ ಪೇಣ ಇನವರ
ಕೋರೆಗಳ ಕೋಡುಗಳ ವೆರಿಸಿ ಬರೆದಪರಂತೆ!

೮೮

ನಾವು ಸರರಂ ಕಡಿದು, ಬಿಸಿನೆತ್ತುರಂ ಕುಡಿದು
ಬದುಕುವವರಂತೆ! ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಮ್ಮೊಳಿಸಾನುಮೇನಾ
ಇಲ್ಲಂತೆ! ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ ಕುಲದ ನಾವು ರಾಷ್ಟ್ರ ಸರೆ
ದಿಟ್ಟಮಂತೆ! ಸೂರ್ಯಕುಲದವರೆಲ್ಲ ರವಿಯವೋಲ್
ದಾಂಡಿಂದು ಬಿಸಿಯಿಂದು ನಾವವರನಾಡುವವೇ?

ನಮ್ಮ ಮಾತಂತ್ರಿಕೆ: ವಾನರಧ್ವಜರೆಲ್ಲರುಂ
ದಿಟ್ಟದಿ ಕೋತಿಗಳಂತೆ!—ತೋರ್ಪಳನವರಿಗೆ ನಮ್ಮ
ಸಂಸ್ಕೃತಿ ರುಚಿಯನಿನಿತು! ಸೀತೆಗೋಸುಗವೇ ನಾಂ
ತಪದಿಂ ಪಡೆದೆನ್ನಿತೂ ಶಕ್ತಿಯಂ; ತವಿಯಲಾ
ಸಂಪದಂ ಸೀತೆಗಾಗಿಯಿ! ” ಎಂದು ಮಜ್ಜರಂ
ಕಿಂಚಿತ್ ಕಿಂಚಿ ಸುಧಿದಾಣ್ಣನಂ ಸೋಡುತ್ತಾ
ಸತಿ ಕಣ್ಣಿನೀರಂ ಮಿಡಿದಳ್ಳಿಂದೆ ಸುಯ್ಯ ಸುಯ್ಯ.
ಪತಿಸುಡಿಸೆಯಂ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನೋರೆಯಲಾರದೆಯೆ
ಸಡೆದಳಲ್ಲಿಂ ಮನೆಯ ದೇಗುಲಕೆ!

೯೦

“ ಪೇಣುನಕೆ
ಸಾಬಂ ಸವತಿಮಜ್ಜರಂ! ” ಪೆರ್ಕೆ ಪೆಂಡಿತಿಯ
ಬಗೆಯ ಸೋರಿಂಗನ್ನೈ ಯದ ಟೀಕೆಯಂ ಮಾಡಿ,
ಜಂದ್ರನಖಿಯಿರ್ದಿಗೆ ಸಡೆದನೇಕಾಂತಕ್ಕೆ
ಲಂಕಾಧಿಪಂ. ಜುಂಗುಳಂ ತಿನೆ ಹೊಗಂಗೆಟ್ಟು
ಸಂಮಾ ಸಮಾದ ಮಲರಂತಿರಿದಾರ್ಕಿಯಂ
ಕಾಣುತೆದೆಯುರಿದುದಣ್ಣಂಗೆ, ತನ್ನ ರಸಿಕ್ಕೆ
ಮುಂಗು ಮುಂದಾತೆವೋಲ್. ಸಂತ್ಯೇಸಿದನು ಇಂತು
ಸುಡಿಗಿಡಿಯನುಗುಳಿ: “ ಸೋರರಿ, ಸತ್ತನೆಂದೆ ತಿಳಿ
ಈ ನಿನ್ನ ವದನ ವಲ್ಲಿಕಮಂ ಕಿಳ್ಳಿನ್ನ

೧೦೦

ಬಿತ್ತಿ ಫಳಿಯಂ ಕೆರ್ಕಿ ದಾತಂ. ಉರಗವನಿರಿದು
ಹಡೆಮಣಿಯನಿಖ್ಯಾತಿಗೊಳುವವೋಲೆ ಸೀತೆಯಂ
ಸುಲಿನೆನವಮಾನಕವಮಾನವನೆ ಮುಯ್ಯೊಡ್ಡುವೆನೆ.
ಈ ಪೂಸೆತು ಸೋವಾಗಾಳಿಗಾ ಪಳೆಯಳಲ್ಲವೆಂಕೆ
ದಳ್ಳುರಿಯುತ್ತಿದೆ, ತಂಗೆ, ಧಿಸಿ ಕಾನ್ತಾರಮಂ
ಮತ್ತಾಣದಾ! ” ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರ ತಾರ್ಕಾಮಂ
ಸೆನೆದು ಸುದಿದಳ್ಳ ಪ್ರಣಯ ಕಾರುಣ್ಯದಿಂ : “ ಕಯ್ಯೊ
ಸಾಲ್ಪುದಕೆ ಕಯ್ಯೊ ಹಂಗೇಕೆ? ಶಂಕಿಸೆ ಶಕ್ತಿ,
ಗೆಲುವವೋಲಿರಿ ಯುಕ್ತಿ, ಬಿಂಕದಂಕದ ಕಚ್ಚ
ಬರಿ ಸಾಹಸಂ. ಗಂಡುಗಲಿ ನೀನಪ್ಪೆಯಾದೊಡಂ,
ಯಮಸಂ ಕುಬೀರಸಂ ದೇವದೇವೇಂದ್ರಸಂ
ಸಾಯ್ಯೋಳಿಸಿಪ್ಪ ದಟ್ಟನಾದೊಡಂ, ದಾಶರಥಿ
ಕದನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸುಲಭಸೆಂದರಿಯದಿರೊ, ಅಣ್ಣಾ !

೮೧೦

ಕಂಡಿಪ್ಪೆನಾನಾತನಸ್ತಪ್ರಳಯದಿಂದಮಾ
ದಶಸಹಸ್ರಿಗಾದ ಪರಿಣಾಮಮಂ ! ಪ್ರಕೃತಿ
ಮಾತ್ರಸ್ವಲಯ ರಾಮನೊರ್ವನೆಯೆ ತಾಸ್ಮಾಂದು
ಪಿರಿಯ ಪಡೆ; ಪೇಳ್ಳುದೇನವಸೊಡನೆ ಬೆರಿಸಿ ಬರೆ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ; ತಾಮಜಿಂಕ್ಕಾರೆ ದಿಬಂ ! ಹೆನ್ನ “ ಪೇಳರೆ
ಗಂಡು ನಗುವುದೆ ಸಾಜಮಾದೊಡಂ, ಅಣ್ಣಾಯ್ಯಾ,
ದುಡುಕದಿರೊ ನನ್ನ ಮೇರಿಮ್ಮೆ ಖರದೂಷಣರ
ಕೇದಿಂಗೆ ಕರಳಿ.” “ ಹೆನ್ನಾದೊಡಂ ನೀನನೆಗೆ
ಮತಿಯೊಳುಂ ಧೃತಿಯೊಳುಂ ಗಂಡಿಗಳೆ. ಸಿನ್ನೆಣಿಕೆ
ಹಗುರವಲ್ಲಿಸಗೆ. ಕಳುಹಿದೆನು ನಾನದನರಿತೆ
ನಿನ್ನ ನವರಿಪರ್ವದಿಗೆ ತಿಳಿಯಲವರಾಳ್ಳಿಯಂ.”

೮೧೧

“ ಕೈತವದೊಳವನಿಜಾತೆಯಸಂಕುಟಾದೊಡಂ
ಕವರ್ತಿಗೊಳ್ಳ. ಬೀರುಗೊಯ್ದುವನೀರುಜಂಬೀಲೆ
ನಿಸ್ತೇಜನಾಂದಪಂ, ನಿರ್ವಿರ್ಯಾಸಾಂದಪಂ,
ತನಗೆ ತಾಂ ಮಳ್ಳುವನ್ನೆಣಿಗಿ ಬಾಡಿ. ಶುಷ್ಣುತರು ದಲ್ಲಾ

೮೧೨

ದಹನಕೆ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯಂ ? ಕಜ ಮೇರಡುಂ ನಿನಗೆ
ಕೈಗೊಡುವುವು : ಪಡೆವೆ ಲಲನೆಯುಂ ; ವೈರಿಯುಂ
ಹತನಹನ್ . . . ಹೇ ದೃಕ್ತಾರಾಜೀಂದ್ರ, ನನ್ನ ದಿದೋ
ಬರ್ ಬಿನ್ನ ಪಂ : ನಿನಗೆ ಕೈಸೆರೆಗಳಾಗುವೋಡೆ
ಆ ಇರ್ವರಂ ಬಿಕ್ಕೆ ನೀಡೆನಗೆ. ಸನ್ನಿಷ್ಟೆ ರತಿ
ಹೊಡಿತಣಿವ್ಯೋಲ್ ಆ ಧೂರ್ತರಸು ರಸವನೀಂಟೀಂಟಿ
ಶ್ರೀಪ್ರಿಗೆ ತನಿಯನೆರೆವೆ ! ”

ಭಗಿನಿಯುಪದೇಶಮಂ

೮೭೦

ಕೇಳ್ಳಿ ನಾವೇಶದಿಂ. ಸಮನಿಸಿತು ಕೋಪಕ್ಕೆ
ಕಾಮದ ಹದಂ. ಕಣಿಪೆಗುರುಳುವ ರುರಿಯ ಜಲಕೆ
ಕಾಲುವೆ ರಚಿಸಿದಂತೆ, ಲಭಿಸಿದುದು ರಾವಣನ
ಸಹಜಕಾಮದ ಕರಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣಫಣಿಯ
ಮಣಿಯೇಣಿ. ರೋಮಂಥಿಸಿತು ರತಿರೋಮಹರ್ಷಣದಿ
ಭಾವಚಪಾರ್ಣವಶು ತಾಂ ಚಂದ್ರಸ್ವಿಯಿಂ ಕೇಳ್ಳು
ವೈದೇಹಿ ವರ್ಣನೆಯ ಮೃತ್ಯುಪಾಢೀಯಮಂ
ಮನಂಮಿಕ್ಕು ವೇದು : ತನುಮಧ್ಯಮೇ ! ವರಾರೋಹಿ !
ತಪ್ತಿಕಾಂಚನ ವರ್ಣ ! ಪೀನಕುಚೆ ! ಸುಶೋಗ್ರಣಿ !
ಜಘನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣಿ ! ಮೇಣಿಂದ್ರಿಯಗಳಿಂದ್ರಾಣಿ ! —
ನೆನೆನೆನೆದನೊಂದೊಂದು ಪದಮಂ ಸಚಿತ್ರಮಂ,
ಮೋಹಸುರೆಯಾಂಟಿ ಕಲ್ಪನೆ ಕರಳಿದಾತ್ಮಕೈ
ಸಾಹಸೋನಾತ್ಮದಂ ಮದಿಸುವಂತೆ.

ಚಂತಿಸಿದನ್

೮೭೦

ವಿಕಾಂತದೋಳಿ ಉಕ್ಕೆವದ ಕರರ್ತಿವಟ್ಟಿಯಂ.
ತರಿಸಂದಸೊಂದು ಹರುವಂ. ಪಳೆಯ ಸಚಿವರುಂ
ಹಿತವರುಂ ತಮ್ಮಂದಿರುಂ ತಿಳಿಯದಂದದೊಳಿ
ಯಾಸಶಾಲಿಗೆ ಸಡೆದಸೇರಿದನು ಧನದನಿಂ
ಗೆಲ್ಲು ತಂದಾ ಕಾಮಗಮನದ ಪರಾನಮಂ,
ಪುಷ್ಟಿಕವೇಸರ ಗಗನರಥಮಂ. ದಿಗಂತದಿಂ

ತರತರದ ಬಣ್ಣಿ ದುರಿ ಮುಗಿಲ ಸಿಂಗರದಿಂದ
ರಯ್ಯನೆಲಯ್ಯನೆ ಷ್ವೈತ್ರವಿಷ್ಪತ್ರಮೇವ ಪೋಲ್,
ಗೀರವಿನ ಹಮ್ಮ್ಯ ರಮಣೀಯಮಾ ಲಂಕೆಯಿಂ
ಮೇಲೀರ್ಹ್ಯ ದಾ ಸಭ್ಯೋನೋಕೆ. ತೇಲುತ್ತಿಹುದೊ
ತ್ಯೇಲವಣಾಳಿಯಂ ಸಮೆದ ಚಿತ್ರಂಗಳಿಂ
ಕೈಗಯ್ಯ ಕಲೆಯಮನೆ ಎಂಬಪೋಲ್ ಎಸೆದುದಾ
ಪ್ರಪ್ನಕಂ, ಕೊರಳ್ತಿತ್ತಿ ಕಂಡ ಸಗರದ ಜನದ
ಕಣ್ಣನೋಕೆ. ಹೇಮಲಿಪ್ತುಂ ರತ್ನ ವಿಚಿತ್ರಮಾದು
ಮಿಂಚಿದತ್ತಿನರತ್ನಿಯೋಳ್, ಕಣ್ಣಮುಗುಳೆ ಸೋಳ್ಗೆ.
ಬಳಸಿ ಸುತ್ತುಂ ಆ ವಿಮಾನದ ವಿತಾನಮಂ
ಮಾಲೆಯೆಳಲಿದ ಕನಕ ಲಘುಫಂಟಿಕಾ ಶ್ರೀಣಿ
ಧೂರದೆತ್ತರಕೆಸೆದುವೈ ಅರಿಲ ಳೋಲಂತೆ,
ನಾದ ಬಂದೂತ್ತರದ ಸೋನೆ ಜೇನ್ನನಿ ಸೋರ್ಹ್ಯ
ರುಕ್ಕಿ ಬಿಂದುಗಳಂತೆಪೋಲ್. ಮುಗಿಲಕೆನ್ನೆಯಂ
ಮುದ್ದಿ ಸುವ ಮಾರುತಸ ಕೈ ಎನಲೆಕ್ಕಿಪ್ಪಿತಾ
ಬಾನ್ನೇರಿಸುತ್ತಮಾಂಗಡೋಳತ್ತಮಿತ್ತೂಲೆದಿದ್ರ
ಬಾವುಟಂ : ರಾಕ್ಕು ಸ ಕುಲದ ಬಲದ ಸೆಲದೊಲಿದ
ಜಂಡಿಕಾಢ್ಬಜ ಜಿತ್ತಿಜಿಹ್ಯೆ ! ಪ್ರಪ್ನ ಕ ಜಲನೆ
ತಾನುಷ್ಟಿದೆಲರಿಗೆ ಕೆದರಿದುದು ಅಶೋಕೋದ್ಯಾನ
ತರುಕುಸುಮ ರೇಣು ಆಸಾರ ; ಜೆದರಿದುದಂತೆ
ಜಕಿತ ಖಗ ಜೀತ್ವಾರ ; ಕಡಲ ತಡಿಯಂ ತುಂಬಿ
ಲಂಕೆಗಂಜಂ ಕಬ್ಬಿದೊಲ್ ಬೆಳೆದ ಕೊಂಟಿದಿಂ
ಮೂಡಿದತ್ತಡಕೆ ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯ ಮರ್ಮರ
ಮನ್ನೋಽರ ಜಮತ್ವಾರ. ಮಲೆಯ ಪಳುವಡೊಳಬ್ಬಿ
ಬೆಂಟಿಯೋಡುವ ಪುಲಿಯ ಪಾಂಗಿನಿಂ, ಶೋರ್ಫಡಗಿ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತುಡಗಿ ತೋರುತೆ, ಮುಗಿಲ ಸದುಸದುವೆ
ತೇಲುತ್ತೊಯ್ಯನೆ ಧೂರಮೇಯ್ಯ ಮರೆಯಾದುದಾ
ಬಣ್ಣಿ ಬಣ್ಣಿದ ಗಾಳಿದೀರ್, ಲಂಕೆಯ ಜನಕ್ಕೆ

೧೬೦

೧೬೧

೧೬೨

ಸೋಜಿಗದ ಶಂಕೆಯನೊಡ್ಡಿ !

ವಿನಯೀಂದ್ರಿಯಂ

ವಿಹೃಲಿಸಲಿಂ ಮನಂಗೊಳಿಸುಗುಮೇ ಕಡಲಜವಿ
ಭಾನಾಬಯಲ್ ಸಿರತೆ ? ಹಾರಿದನು ಕಬುರ ಸ್ವಪಂ
ಕಣ್ಣಗೆಬ್ಬಿಸುಲ್ ಪಾರದೇನೊಂದುಮುಂ ಪ್ರಕೃತಿ
ಭವ್ಯಂಗಳಂ. ದಾಂಬಿದನು ಮೇಘಮಾರ್ಗದಿಂ
ಸಾಗರದ ಸೀಲ ವೈಶಾಲ್ಯಮಂ. ತೀರಮಂ,
ಕಾನನಾಚಲ ವಿಶುಲ ವಿಸ್ತಾರ ಧೀರಮಂ,
ಕಂಡನಾ ಮಾರೀಜನಾಶ್ರಮಸಾಫಾನಮಂ ;
ಭಾಳಿ ಏಲಕ್ಕುಯಿಂ ತೆಗಿನಿಂ ಕೊಂಗಿನಿಂ
ಕಕ್ಷುಲಿಸಿದೊರ್ಮಲೆಯ ಮುಡಿಯೊಳ್ಳಿಪ್ಪಿದ್ದೇಂದು
ಪನ್ನ ಗುಡಿಯಂ. ಪ್ರಥಿವಿಳಿದತ್ತತುಲಮಾ ಪ್ರಥುಲ
ಪ್ರಪ್ನಕಂ. ಪೊಕ್ಕನೆಲೆವನೆಗಾ ಶಕ್ರವೈರಿ !

೮೩೦

ಚಿತ್ರಭಾನುಗ್ರಸ್ತ ಚೈತ್ರಸುಂದರ ಮಹಾ
ಜಂದನಶ್ರೀಗಂಧ ಕಾನನೋಂಬ್ಬಲನನಾ
ದೈತ್ಯೀಂದ್ರನಂ ನೋಡಿ ಕಂಡಿದಿರೆಳ್ಳಿಪೋಗಿ
ಬಯಸಿದನು ಸೋಗಬರವನಾ ತಾಟಕಾ ಸುತಂ ;
ದೊರೆಯನುಪಚರಿಸಿದನು ದೊರೆನಿರಿಗೆಯಿಂ ; ಮತ್ತೆ
ನುಡಿಸಿದನಾ : “ರಕ್ಷಸವಳಿಗೆ ಪೆಡೈ ಸೀನಾಗಿಯುಂ
ನನ್ನಾಶ್ರಮಕ್ಕೆಯ್ತುಂದುದೆಯೆ ದಿಟಂ ತಪಕೆ
ತಾನಿಂದೆ ಸಿದಿ ದೊರಿತಂತೆ !” ಖುಷಿಸಂಕಟಕೆ
ಕಂಕಣಂಗಬ್ಬಿ ಪೂಣಿದ್ದಾರ್ಥಕಂಬಿಕನ
ಸಾತ್ವಿಕ ಜಟಾವಲ್ಲುಲದ ಮುನಿಯ ವೇಷಮಂ
ಕಂಡು ಕಿರುನಗಿನೆರಸಿ ಲಂಕೇಶ್ವರಂ : “ಮಾವ,
ನಿನ್ನ ನೆಂತುಂ ಮರೆಯಲಕ್ಷ್ಯಮೇ ? ಕೃತಜ್ಞನೆಂ
ನಿನಗೀಗಳುಂ. ಓ ಮಹಾಮತಿಯೆ, ಭಾಳ್ಜಗೆ
ಮೇಣಮಾಳ್ಜಗೆ ನಿನ್ನ ಸ್ವರುಸಿರುಸಿರಲ್ತೆ ? ಕೇಳ,
ದೊರೆಬಲ್ಲೆಗಿಲ್ಲದಿರ ಮಂತ್ರಿಜಾಣ್ಯೆಯಮರ್ಕೆ, ಪೇಳ,

೯೦೦

೨೧೯

ಗೆಲ್ಲು ಮೇನೆರೆತನಂ ? ಪಿಂತೆನಿತೆನಿತೆ ಸೂಕ್ತ
ರಾಜಕಾರಣದೊಳುಂ, ರಣದೊಳುಂ, ಮೇಣಂತೆ
ಸ್ವಂತ ಸಂಕೋಷಕಾರಣದೊಳುಂ ನನಗೆ ನೀಂ
ನೆರೆವಾದುದಂ ಮರೀಯೆನಾಂ. ನಿಸಗುಮಾನಂತೆ
ನೆರವಿತ್ತಿನೆಂಬುದೆ ನನಗೆ ಹೆಡ್ಡೆ. ಕಷ್ಟದೊಳೆ
ನವೆದೆ ನೀಂ ; ಸಾಹಸಕೆ ಬದು ಕನೆ ಬಲಿಯನಿತ್ತೆ,
ತೆತ್ತೆ. ಕಲಿಯಾದೊಡಂ ಬಳಲಿದೆ, ಹಿದಿಗೆ ಸೂತೆ ;
ಯತಿವೃತ್ತಿಯಂ ಹಿಡಿದೆ. ಮಾರೀಚಮುನಿವರ್ಧ,
ಮರುಗುವೆನು ನಿನಗೆ. ನಿನ್ನ ಒಬೆಯಂ ಕೊಲ್ಲಿಸಿದ
ತವಸಿಯುಂ, ಮೇಣ್ಣ ಕೊಂದ ಆ ಬಡವು ಬಡಗನುಂ
ತವಿಯದೊಳರಿನ್ನು ಮೆನೆ, ನಮ್ಮ ದುರ್ವಿಧಿಗೆಲ್ಲ
ತಾಸಲ್ಲಿ ? ಜಡಿಗೆ ನಾರುಡಿಗೊಲಿಯದೇನಿಜರೆ
ಪೇಳಿನ್ನ ದಾರಾದೊಡಂ ? ತೀಜರಲಾರದಿರೆ
ನೀಂ ಮುಯ್ಯಿ ಮುಯ್ಯಿನಾನಾದೊಡಂ ತೀಜರಲ್ಲೆ
ನೀನೊಪ್ಪಿವಯ್ಯಾ ? ಪ್ರೀತ ಲೋಕದೊಳ್ಳ ತಣಿವರ್ವೋಲ್
ತಾಯಿ ತಾಟಕೆ, ನೀಂ ನೆಗಳುವಯ್ಯಾ ? ನಪುಂಸಕತೆ ದಲ್
ಹೀನಬಲನೊಂದು ಸಾತ್ತಿಕತೆ ಕೇಳ್ಳ ; ಮೇಣ್ಣಾ ತಮಂ
ಹೆಂಬೇಡಿತನಕೊಂದು ಬರಿ ನೆಪಂ ! ”

ಕಣ ಮುಚ್ಚಿ

ಶಲೆಬಾಗಿ ಕೇಳಿದನಳಿಯನೆಂದುದಂ. ನಾಣ್ಣಿ
ನಿಡುಸುಯ್ಯಾನಾ ಮರೆನುಡಿಗಳೀಟಿಯಿರತಮಂ
ತಾಳಲಾರದೆ ತಾಳ್ಳು. ಪಿರಿದು ಬೇಗಂ ಕಲ್ಲ
ಮೋನದಿಂ ಜಾನಿಸಿದನೆಲ್ಲಮಂ. ರಾಮನಿಂ
ಷತಳಾಗಿ, ಭೂಮಿಗತಳಾಗಿ, ಕುರಿದರವೋಗಿ,
ದಹನ ಸಂಸ್ಥಾರಮಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನೊಳೆ ಕೊಳೆತು
ನಾರಾಢಿಬ್ಬಿಯಾ ಹೆಣಂ ಕಣ್ಣಿ ಕಟ್ಟಿತು ಫೋರ
ಚಿತ್ರಮಂ. ಮೂಗಕ್ಕೆಯಳ್ಳುನಾ ರಾಕ್ಕು ಸಂ ;
ಪೊಣ್ಣಿದತ್ತತ್ತವ್ರಧಾರೆ ! ದಿಗ್ಗಜ ಬಿಳಾನ್ನಿತೆ,

೨೨೦

೨೨೧

೨೨೨

ಕೆವಿನ್ಯಾಸಪೋತ್ತು ಪುಲಿಹೊಗದುಗ್ರಾತ್ರದಾ
ಮಾಯಾ ಸಮಧಾನಾ ಮಾರೀಜದೈತ್ಯನುಂ
ಗೋಳಿಡುವುದಂ ಕಂಡು, ಲಂಕಿಗಂ ಭೋಽಂಕನೆಯೆ
ಮೇಲೆಳ್ಳಿನಪ್ಪಿದನ್ನು, ಸಂತೃಸಿದನ್ನು ಮರಳಿ
ಮರಳಿ. ಪುಲಿ ಪುಲಿಯ ವೋರೆಗಿ ವೋರಿಯನ್ನಿಂದ್ದು
ಸೆಕ್ಕಿ ಮುಂಡಾಡುವೋಲಾಡಿ, ವಾರೀಜನಂ
ಸೂರೀಮಾಡಿದನಸುವನಿಂತು :

“ಮಾಣಿ, ಮಾವ, ಮಾಣಿ

ತಿಣ್ಣಿ ಉಲಿನಳ್ಳಿಯಂ ! ದಿಕ್ಕೆಲ್ಲದಾಕನೊಲಾ
ದುಕ್ಕಿಸುವೆ ಏಕೆ ? ಲಂಕೆಗೆ ಲಂಕೆಯುಕ್ಕೆಳ್ಳಿ
ನಿನಗೆ ಸೆರಮಂ ನೀಡೆ ತನ್ನ ತೋಳಾ ಚಾಚುತಿದೆ :
ಇದೆಕೊ ನಾನಾ ಆ ತೋಳಾ ! ತಪೋಮಗ್ನಿ ನಯಾ ; ನಿನಗೆ
ತಿಳಿದಪ್ಪದೆಂತು ಲೂಕಿಕರ ಸಂಕಟವಾರ್ತೆ ? ”

೨೧೦

ಸುಯೋ ರೆದನೆಲ್ಲಮಂ, ಚಂದ್ರನಬೀಯಿಂ ಕೇಳ್ಳಿ
ಪಂಚವಟಿ ಮೇಣಾ ಒನಸಾಳ್ಳಿನದನಮಾನಮಂ,
ದಾರುಣ ಪರಾಜಯದ ದುಮ್ಮಾನಮಂ. ಕೇಳ್ಳಿ
ಮಾರೀಜನಕ್ಕಿ ಗಳ್ಳಿನೋ ಭೀತಿಯ ಭಾಯೆ
ಸುಳಿದತ್ತು. ಬೆಳ್ಳೀರಿದುದು ವೋಗಂ. ಬೆಳ್ಳೂಗಿ
ಸ್ನೇದಿದನ್ನು ಲಂಕೆಶನಂ. ಕಂಡದಂ, ಖತಿಗೆ

ಕಡಿಕಡಿವೋಗಿ, ಕೂಗಿದನ್ನು ರಾಕ್ಕ ಸೇಶ್ವರಂ,
ವಾಯ್ಪ್ರ ಘಟಾನಿಗೆ ಮಲೆ ಸಡುಗುವಂದದಿ ಸಡುಗೆ
ಮಾರೀಜ ಪಣಾಶಾಲೆ : “ತೆಗೆ, ತೆಗೆ ! ಅಂತ್ಯರ್ದ್ವಮಂ
ಬಿಡು ! ಹೇ ಕರೀಂದ್ರಬಿಲಶಾಲಿ, ವೀರಶ್ರೀಯ
ಓಕುಳಿಯ ಒಸಗಿಮಂಜವ ದುಮುಕಿ ಓಡದಿರ್,
ಹಂಬೆಡಿಯಾಗದಿರ್ ; ಕುಲಗೇಡಿಯಾಗದಿರ್ ;
ಧೈರ್ಯದ್ವಾರುವದ ಬೇರೆ ಬೆನ್ನೀರಸೊಯ್ಯದಿರ್ ;
ಕೊಯ್ಯದಿರೊ ಕಬ್ಬಾರ ಕುಲದ ಬುದ ಗಾರವದ
ಗೋಽನಾಳಿಯಂ ! ” ಏಕುತ್ತಬೆಳ್ಳೀಗದಿಂ, ಬೇಸ್ಗೆ

೨೨೦

ಕಯ್ಯಳನಮ್ಮಿಟ್ಟ, ಶತಪಥಮಲೆದನೊದೆವೈಂಲಾ

ಕಾಣ್ಡುವಕ್ಕೆ ಮಂ. ತಾಬೆಕಾತ್ಯಾ ಜನಿಸಿತ್ತು ಲುಕಿ

ಲಂಕೇಶನಾವೇಶಮಂ, ಕುರಿತೊರೆದನಿಂತು

ಧೃಥವಾಣಿಯಿಂ : “ಮುಖ್ಯದಿರ್ಪಂಗೆ ಕೆಂಡಮುಂ

ಕೆಡಿಮಾಣಿಕಮೆ ! ರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮದ ರುಚಿಯ

ಸೆವಿದೆನಗೆ ನಿನ್ನ ಇಂದ್ರಾ ಸುದಿ ಬರಿಯ ಸೂಕ್ತಾಗಿ

ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂ ಬಲ್ಲಿ ನಾನಾತನಂ.

ಮಾಡಿಹೆನೊ ಪುರುಷಪ್ರಯತ್ನ ಗಳೊಳಿನಿತುಮಂ

ಧಾರ್ಶರಧಿಯದಟಂ ಮುರಿಯಲೆಂದು. ಕೆಯ್ಯಾಬಲ್ಲಿ,

ಮೆಯ್ಯಾಬಲ್ಲಿ, ಬೆಲ್ಲಾಬಲ್ಲಿ, ವಾಯೆಯೊಂದತ್ತಿಬಲ್ಲಿ,

ಕೈಗೂಡಲಿಲ್ಲಾವುದುಂ. ಅಯ್ಯೋ, ಕೊಲಲೆಳಿಸಿ

ನಿನ್ನ ತಾಯ್ಯಾಗುಲಿಗನಂ ಕೊಲೆಯಪ್ಪುದೊಂದುಳಿಯೆ, ಕೇಳಾ,

ಮತ್ತೆಲ್ಲಮಂ ಪಾಡುಪಟ್ಟಿಹೆನೊ ! ಖರವೈರಿ

ಸೋಲನೆಂದುಂ ; ಗೆಲಲಸಾಧ್ಯನಯ್ಯಾ ! ದ್ವೈವಮುಂ

ರಾಮಪಕ್ಕದೇಳಿರ್ದು ಪೂಣವ್ರದ್ದಿನೆ, ಬರಿಬಲುಮೆ

ಸೆಲ್ಲದಯ್ಯಾ. ಧರ್ಮವರ್ತನೆ ರಕ್ಷಿಯಾದಾತನಂ

ಧರ್ಮದಿಂದಲೆ ಜಯಿಸವೇಳ್ಳುಮೆಂದಾನಿಂತು

ತಪಕೆ ಸೋಲಂತೆಂ...” “ಬಡಗರ ಮರುಳೆ ಮಂಕಾಡಿ

ನೀನೆಲವೈ ಮಾರೀಚ ! ನರಮಾತ್ರನಂ ಪರಮ

ದ್ವೈವಮೆಂದಾ ಮೂಖರಾಡಿದರೆ, ಶಿವಶಿವಾ,

ಬೆಳ್ಳು ನೀನದನೆ ದಿಟಮೆಂದಿಂತು ಸಂಬುವದೆ ?

ಆ ಸಂಬುಗಿಯೆ ನಿನ್ನ ಸೂರಾನೆ ಮೆಯ್ಯಾಯಂ

ಹೊಳ್ಳುಗ್ಗೇದೆ ಕಣಾ. ಹರುವಸೋಂದಂ ನೆನೆದು

ಬಂದೆನೀಯೆಡೆಗೆ. ನಾವಿಹೆರುಂ ದುಃಖಿಗೇ :

ತಾಯ ಕೊಲೆಯಿಂದ ನೀನೊಡಹುಟ್ಟು ಕೊಲೆಯಿಂದ

ನಾಂ. ತಂಗಿಗೊಡಗಿದಪಮಾನವೆಮ್ಮೆಯ ಕುಲಕೆ

ನಾಣ್ಣೇದು ; ಬಡಗಲೆಸೆದಿಹ ಮಲೆವು, ತೆಂಕಣಿದ

ಗೌರವಕೆ ! ಕೆಮ್ಮುನಿರೆ ನಾವೆಮ್ಮು ದಕ್ಕಿಣಂ

೨೭೦

೨೮೦

೨೯೦

ಸೂರೆಯಪ್ಪದೆ ವಲಂ ದಸ್ಯುತಿಇಲೋತ್ತರಕೆ.
ದಂಡನೀತಿಯನೊಂದನೆಯೆ ಸೆಮ್ಮೆ ನೀಂ ಸೋಲೈ,
ಮಾರೀಚ. ಬೇರೆ ತಂತ್ರಗಳಿರ್ವಾಸಿನಿತ್ಯಿತ್ವೆ,
ವೈರಿಯಂ ನಿರ್ವಿರ್ಯಗೊಳಿಸೆ. ಸೀತೆಯನೊಯ್ಯೆ
ಮಾನಹಾನಿಗೆ ಘೃದಯದೀನನುಂ ಮೇಣಂತೆ
ಶಕ್ತಿಹೀನನುಮಾಗಿ ನಿಸ್ತೇಜನಾದಪಂ
ದಾಶರಥಿ. ನೀರೋಣಗೆ ಪಿರಿಯ ಪೇರಾಲಮುಂ
ಕಿರಿಯೋರಲೆಗುಣಿಸಪ್ಪದೇನೆ, ರಾಮವಿಕ್ರಮಂ
ಜಳ್ಳಪ್ಪದೆಮ್ಮೆ ಕಡುಪಿಗೆ ಸಿಲ್ಲ್ಯು. . .” “ಹದನಿದೆಯೋ
ನೀಂ ಸನೆದುದೆಂದುದದು? ನೀತಿವೇಳ್ಳವರಾರೆಂ
ನಿನ್ನಿದಂ, ಹದಿಬದೆಯ ಹರಣಮಂ, ನಿನ್ನ ಮೇಣ
ಸಕಲ ಲಂಕೆಯ ಮರಣಮಂ? ಚಂದ್ರ ಮೌಳಿಯಂ
ಕುರುಡುಗ್ಗೆದಾ ಒಳಿಕ್ಕುವನಸಶ್ರಮದಿಂದೆ
ಗೆಲ್ಲಿಸಿಂದುರಿಯ ಹಣಗಟ್ಟಿ ಕೈಯಿಕ್ಕೆಳಂದು
ಕೀಳ್ಳಗ್ಗ ನೋಲೀಳೋಣರುತಿರ್ವೆ; ಮುಂದರಿಯೆಯ್ಯೆ ನೀಂ,
ಓ ಕೈಕಸಿಯ ಕಂದಾ! ರಾಮನ ಪರಾಕ್ರಮಂ
ತಾನೇಕೆ? ಪಾವನ ಪತಿವೃತ್ತಾ ಹರಣಮದೆ, ಕೇಳಾ,
ನಿನ್ನ ಬಾಳ್ಳಿರಿಯಿಕ್ಕುವುದು ಕಣಾ!”

೯೦೦

೯೧೦

ನಕ್ಕನಾ

ಮಾತಿಗೆ ಕಿಲಕ್ಕನೆ ದಶಗ್ರಿಂಬನಕ್ಕಲಂ
ಹೂಂಕಾರ ಮಾತ್ರದಿಂ ಜಾಯಿಲಂಗಳನಟ್ಟಿ
ಕೆದರುಪೋಲಿರಿದು ಮಾರೀಚನೊಳ್ಳುಂಗಳಂ.
ಕಿರಿದು ಬೇಗಂ ತಳುವಿ, ಮತ್ತೆ: “ಶಿಶುಮಂತಿಗಳಿಗೆ
ಹೇಳಿಯ್ಯೆ, ನಿನ್ನ ಹದಿಬದೆಕ್ಕನದ ಹಿರಿಮೆಯಂ!
ಕಟ್ಟುಕತ್ತಿಯೋಳಗಲ್ಲದೆಲ್ಲಿಹಳ್ಳೊ ಪ್ಯಾಥಿವಿಯಲಿ, ಪೇಳಾ,
ನಿನಾಂ ಪತಿವೃತ್ತಾ ಸ್ತ್ರೀ? ಜಗತ್ತುಯಮುಮಂ
ದಹಿಸಿದೆ ಮಮಪ್ರತಾಪಜ್ಞಾಲೆ; ಸರ್ವಮಂ
ಶೋಧಿಸಿರ್ಫುದು ನನ್ನ ಸಾಹಸದ ಕಯ್. ನಿನ್ನ ಈ

೯೨೦

ವಣಿಕರು ವರವಣಿ ಸಿಯನಾವೆಡೆಯೋಳುಂ ನಾಂ
ಸಂಧಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲಿಸ್ತೇ ಗ್ಯಾ. ಇನ್ನು ಮಾ ಬಯಕೆ
ಪೆರುಹಿಕೆ ಮಾತ್ರಮಾಗುಳಿದರ್ಪದಯ್ಯ. ಅಯ್ಯೋ,
ಮಾವಯ್ಯ, ಕೇಳಿರೆವೆನ್ನಾನ್ನತ್ತು ಜರಿತಮಂ,
ಮನ್ನನ್ನೋ ದುರಿತಮಂ. ಪುಟ್ಟುವಾಗಳೆಯೆ ನಾಂ
ನೆತ್ತರೊಳಿ ಹೆಸ್ತೊಳಿ ದಲಿನಾಸೆಯಾ ಬೇರುಮಂ
ಪೊತ್ತು ಪುಟ್ಟಿದೆಸ್ತೇ ಸೀ! ಒನ್ನು ದೊಷಲ್ಲಿಮಂ
ಜಯಿಸಲೆಂದಾಸೆನಿತೆನಿತೊ ನಿಟ್ಟೆಯಂ ಪಟ್ಟ
ಬೇಯಿಸಿದೆನಾತ್ತು ಮಂ. ಪಾತಿವ್ರತ್ಯವ ಸಂಪಿ,
ಪತ್ತೀವ್ರತಕ್ಕೆ ಈಸಿ ಕಳಿದೆನಯ್ಯ ತಾರುಳ್ಳಮಂ
ಮುಗ ಬುದ್ದಿಯಲಿ. ನಾಂ ಬಯಸಿ ಹೋಹಿವ ಹೊಡಲೆ
ಪೆಣ್ಣನೆಂ ಬಿಯಸಿತ್ತೆಸ್ತು. ಕಾಶರಿಸಿತಯ್ಯೋ
ಮೇಲಾದ್ದುಯುತಾತುರದಿ! ತತ್ತುರಿಸುತ್ತಂಚಿನೊಳಾ
ದಣಿದುಯ್ಯಲಾಡುತ್ತಿದ್ದೆನಾನ್ನತ್ತು ಹೊಯ್ಯನೆಯೆ
ದುಮ್ಮಿತ್ತು ದುದೊ ಮನ್ನತ್ತಿ ರುಚಿಯ ರಷಾತಳಕೆ!
ಕೇಳಂದಿನಿಂದೆ ಪೆಣ್ಣನಡೂಳಿನಿರೊಂದು
ಸುಂದರ ಪವಿತ್ರತಾ ಭಾವಂ ತಿಧಿಲಮಾಗಿ,
ಭೋಗಭಾವಮೆ ಪೃಥುಲವಾಯ್ಯಯ್ಯ. ದಡಕ್ಕೆ ಡರೆ
ಸಾಹಸದೊಳಿಬುವುದನಾಸುಳಿಯಿದರೊಳಿ ಡಂ
ತೇಲಿ, ಹೋರುತೆ, ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋದೆನಾ ಹುಂಚು ಹೊಕ್ಕಿ
ಹೊನಲಿನಲಿ! ವಶವಾಗದಿರ್ಫ ವರನೋರ್ವರಂ
ಕಂಡೆನಿಲಾಂ: ರಾಕ್ಕು ಸೇಶ್ವರನ ಮೈಸಿರಿಗೆ,
ವಿತ್ತೀತ ಜೀತಸ್ತೇಸಿರಿಗೆ, ದಿಕ್ಕಾಲರಂ
ಗೆಲ್ಲ ಹೆಂಪಿಗೆ, ನಿಶಿಲ ಭೂಮಿನಾಥರಸೊತ್ತಿ
ಬಾಯ್ಯೇಳಿಸಿದ ಯಶೋವೈಭವಕೆ, ರಾವಣನ
ರಸಿಕತೆಗೆ, ಸತ್ಯಪಕ್ಕೆ, ವೀರುಕ್ಕೆ, ತೇಜಕ್ಕೆ,
ಜೋವನಕೆ ಕಂಡೆನಿಲಾಳ್ಳನೋರ್ವಳಂ, ನನಗೆ
ಮೆಚ್ಚಿ ವಶವಾಗದಿರ್ಫ ಪವಿತ್ರಾಂಗಿಯಂ!

೨೧೦

೨೧೦

೨೧೦

ಹದಿಬಡಯರೆಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಜೆಣ್ಣಣಿಗಳಂ
ಸರಿಕಿಸಿದೆನವರುಂ ಸುಲಭಮಾದರರ್ಯಾ. ಕಡೆಗೆ, ಕೇಳ್ಳ,
ಹದಿಬದೆಯರಿಹರೆಂಬ ಸಂಬಂಧ ಸತ್ಯದೆನ್ನದೆಗೆ ! ”

ಮೌನವಾಂತನು ರಾವಣಂ. ತಾಟಕಾತ್ಮಕಂ
ಸೋಡುತ್ತಿರ್ಣನ್ ಬೆರಗುಬಡಿದು ನಡವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರ
ದೃಕ್ಕೃಷ್ಣಪನೆಂ ! ಮತ್ತೆ ಪೊತ್ತಿನಿತನಂತರಂ
ಸೋಡ್ದೇಗದಿಂ : “ ಇಲ್ಲ, ಬಿಡು, ಮಾರೀಚ, ಎಲ್ಲಿಯೂ
ಇಲ್ಲ, ಆ ನನ್ನ ತಾಯಾ ! ಪುಸಿಯ ಪ್ರೇಗಳಲ್ಲ, ಅಯ್ಯೋ,
ಪೇಸಿದಪದೆನ್ನ ಬಾಯಾ. ಸ್ಲಾದಯ್ ಪುಸಿಗಿನ್ನು

ಇ೯೦

ಪ್ರಜಿ : ಪಾವನೆಯಿನಗೆ ಶೋರ್ಣಂದು ಧನ್ಯನಾಂ ;
ಧನ್ಯ ತಾಂ ! ಕೇಳ್ಳಿಕಾರ್ಯ ಧನ್ಯನೆವ್ವಾ ಪುಣ್ಯಮುಂ
ದೂರೆಯಿತೆಂದಿರ್ದಿನ್ . ಆ ಸ್ವಪ್ಷಮುಂ ಬಿರಿದು ಕಣಾ ;
ಮೇಣಂದೆಗೆ ನಿಷ್ಜ್ಞಮುಂ ಸೆತ್ತರಂ ಸೋರ್ಣಂದು
ಪ್ರಿದಾಮದೇರ್ರಾ. ವೇದವತಿವೇಸರ ಮುಷಿಪತ್ತಿ
ಪುಣ್ಯಸತಿ ತಾನಿರ್ಫಳಯ್ . ಪಾತಿವ್ರತ್ಯದೊಳವಳ್ಳಾ

ಮೂಳಿಗಿರ ಕಣ್ಣಿ ಗುರಿಯರಿಲಾಗೆ,—ದುರ್ಭಾಕೆ
ಪಿರಿದು ಕುದಿಗೊಳ್ಳೆನ್ನ ತ್ಯಷ್ಟಿ ಬಯಸಿತಾಕೆಯಂ.
ಪೆಣ್ಣಿನಿತು ಮೇಲಿರ್ಫರನಿತನಗಿದೆಯ ಕಾಯ್ಪು
ಪಿರಿದಪ್ಪದೆನಗದು ಸರ್ಚಬುಣಂ. ಅಯ್ಯೋ, ಆ
ದುಭಾರಗ್ಗೇ ಚಿತೆಯೇರ್ದಾತ್ಮಕ ಹನಸಕೆ ಮನಂ

ಮಾಡಿ. ನಾನೆಂದುಂ ಬಲಾಕ್ಷರಿಸನೆಂಬುದಂ

ತಿಳಿಯದೆಯೆ ಕೊಂದುಕೊಂಡಕೊ ! ಬಾಳಿರಸಿ, ನನಗೆ
ವಶವಾಗದಿರ್ದ್ದಿ ಡೆ ನಮಸ್ಕಾರಮಂ ಪದಕೆ,
ಕೇಳ್ಳ, ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿದೆ ಸ್ವೇದ್ಯಮುಂ. ಸುಲಭಶುಚಿ
ಸಾವನಪ್ಪಿದಳಾದಳ್ಳ ತಿರಸ್ಕಾರ್ದೈ !—ಮತ್ತೊತ್ತರ್ದೈ,
ಹದಿಬದೆಯರಸಿ ತಾನೆಂಬಳಿಸ್ತೊವ್ರಳಂ
ತಂದೆನವಳರಸನಂ ಸೋಲಿಸಿ ಸರೆಗೆ ನೂಂಕಿ.
ಧಾನ್ಯಮಾಲಿನಿಯಾಕೆಯಂ ಬಲ್ಲ ನೀನೆನ್ನು

ಇ೯೧

ಮೆಚ್ಚಿನುವಪತ್ತಿಯಂ. ರಾವಣನ ಬೇಟಕ್ಕೆ
ಸೋಲದವಳಿವರ್ಜಣಂ ಕಾಣ್ಣಿಸೆದಿರಿ; ಕಟ್ಟಿ
ಕಡೆಗಾಕೆಯುಂ ಸೋಲ್ತುಳಿಸಗೆ. ಸ್ತ್ರೀಗೌರವದ
ಲವಲೇಶದವಶೇವಮುಂ ಮಳಿದತ್ತಿಸಗೆ
ನಿಶ್ಚೀವಮಾಗಿ. ಲಂಕೇಶ್ವರನ ಸಜ್ಜಿಯಂ
ಪಳಿದು, ದಿಟದಿಂ ಹೇಸುವಂಗನೆಯರಲ್ಲ, ಕೇಳ,
ಮಾರೀಜ, ಸರಸುರಾಸುರ ಲೋಕದೊಳ್ಳ!—ಅದಿಕ್ಕೆ.

ರಾಮನಂ ನಿಸ್ತೇಜನಂ ಮಾಡೆ ಸೀತೆಯಂ
ತರ್ವೆನಂದು ರಾಜಕೀಯಂ; ಧರ್ಮದ ವಿಷಯಮಲ್ಲು.
ನೀನೆನಗೆ ಸರವಾಗ ವೇಷ್ಟುಮಲ್ಲದೆ ಮಾರ್ಪಾ
ಸದೆಯದಿರ್ಬ ಪ್ರಜೆಯ ಕರ್ತವ್ಯವುಂ!—ಬೇಗ ತಾಳ್
ಕನಕ ಮೃಗ ರೂಪಮುಂ. ಸುಳಿ ಒನಕೆಬೆಯ ಮುಂದೆ,
ಬಗೆಸೆಕೆದೆಳಸಿ ಬೇಡುವಂತಿನಿಯನಂ. ಪಿಡಿಯೆ

ಬೆನ್ನುಟ್ಟಿಬರೆ ದಾಶರಥಿ, ದೂರ ದೂರಕ್ಕೆ
ಸೆಕೆದೊಯ್ಯುತಾತನಂ, ಕೂಗು ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ
ದೀನರವದಿಂ. ಬೆಜ್ಜು ತೋಡಲ್ಕೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ
ರಾಮನಿರ್ವಹಿದೆಗೆ, ನಾಂ ಕಳ್ಳುಯ್ಯೆನಾ ಒನಕ
ಜಾತೆಯಂ. ವ್ಯಧರ್ಮಮೇಂದರಿಯದಿರ್ಬ ನಿನ್ನ ಈ
ಕರ್ತವ್ಯವುಂ: ನಿನಗೆ ಖರನ ಧರೆಯನೆ ಕೊಟ್ಟು
ವಿರಚಿಸುವೆ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಮುಂ! ”

“ ಏಗಳುಂ

ನಿನಾಂ ಶಿನಿಗೆ ಮತಿ. ಗತಿಯನ್ನಮುಂ ಕಾಣೆ
ನೀನಾವಗಂ. ದುಷ್ಪಿಂದಾಸನಿಗೆ ತರ್ಕಮುಂ
ಸೃಷ್ಟಿಸುವೆ. ಶಿವ್ಯತಾಭಾರಂತಿಯಿಂದಾಕ್ಕಿ ವನೆ
ವಂಚಿಸುತ್ತಿರೆಯರೂ. ಕಾಮನಿಂತುಟೆ ವಲಂ
ತಾರ್ಕಿಕಾಗ್ರೇಸರಂ!—ಹಿತವೇಳ್ಳಿನಾಲಿಸಾ:
ಮಂಡೆ ಬಲ್ಲಿತ್ತೆಂದು ಬಂಡಿಯಂ ಪಾಯ್ಯಂತೆ
ಸುಗ್ರೀತಿಹೆ ನೀಂ ರಾಘವನ ಸತಿಯ ಶಾಪಕ್ಕೆ;

ದಂಡಧರ ಕಾಲಸಮ ಕೋದಂಡಧರ ರಾಮ
ಕೋಪಕ್ಕೆ ; ಪಾಪಕೂಪಕ್ಕೆ ! ಎಲವ್ವೊ ಲಂಕೇಶ,
ಮುಂಗಿಡಿಯನಿಕ್ಕೆದಿರೊ ಲಂಕೆಯ ವಿನಾಶಕ್ಕೆ !—
ಮಡಿಯಲೆನಗಾಂಸೆಯಿಲ್ಲಯ್ಯ ರಾಮಬಾಣಕ್ಕೆ
ಸಿಲ್ಲಿ. ರಕ್ಷಸವಚಿಯ ಕೊಲೆಗೆ ಸೆರವಾಗೆನಾಂ
ನಿಂಸೆಂದುದಂ ಗೆಯ್ಯು. ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕಕ್ಕೆ
ಧೂರದಿಂ ಕೈಮುಗಿವೆನಿಲ್ಲಿಂದೆ. ದಸುಜೀಂದ್ರ,
ತೃಪ್ತನಾಂ ; ನಿನ್ನಾ ಕೃಪೆಯನೊಲ್ಲೆ ! ”

೪೮೦

ಮುಖವಿಕೃತಿ

ಭೀಷ್ಮ ವಾದತ್ತು, ಕೋಪಗ್ರಿಹ್ಯವೋಯ್ಲಿಂದೆ,
ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರನಿಗೆ. ಸುಯ್ಯಾ ಸುಯ್ಯಾ ಸುಯ್ಯಾ ನಿಂತೆಂದು :
“ ರಾಮಶರದಿಂದಾದೊಡಂ ಒರ್ದುಕೆ ಒಪ್ಪೋಂದು
ಧೂರಾಶಯಿರ್ವಂದಯ್ಯ. ಬೆಸಕಯ್ಯಾದಿರಲೆನಗೆ
ನಿಂಸುಳಿ ಒರ್ದುಕೆನಾಸೆಯಂ ! ” ಎನುತ್ತುರಿದೆನ್ನು
ಪೂರಮಟ್ಟನೆಲೆವನೆಯಿನುಸಿರೆ ಮಾರೀಜನಿಂ
ಜಗುಳ್ಳಿಣ್ಣುದೋಲಾ. ತೆರಳ್ಳಿಸಿರಸಂತೆ ಮರಳ್ಳುವೋಲಾ
ರಿಕ್ಷನೆದೋಂಡಿದನ್ ; ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಯ್ಯಾ
ಬೇಂಡಿದನ್ : “ ಕಯ್ಯಾದನೆ ಕಾಲೆಂದು ತಿಳಿಯಯ್ಯಾ.

೪೯೦

ನನ್ನೆ ಲೆವನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಬಾರಯ್ಯಾ. ಬೆಸಕಯ್ಯಾ
ನಿನ್ನಾ ತೆಯಂ. ಮರಣಮೆಂತಾದೊಡಂ ದಿಟಂ
ನಸಗೆ. ರಾಮನೊ ನಿಂಸೊ ಸಂಹರಿಸಲೆನಾನ್ನಾ ಯ್ಯಾ
ರಾಮಬಾಣಂ ! ನಿನ್ನ ಪೇಳ್ಳಿಂತೆಸಗಲದುವೆ ದಲ್ಲೆ
ನಿಸಗುಮೆನಗುಂ ಮೇಲ್ಲೆ. ತಾಯ್ಯಾ ಲಿಗನಿಂದಳಿಯೆ
ಮಾತೆಗಾದಂತಾಯ್ಯಾ ಸೇವೆ ; ಮೇಣರಸಂಗೆ
ಬೆಸಕಯ್ಯಾ ಇದ ಒಸಂ. ನಿನ್ನಿಂದನಗೆ ಮುಕ್ತಿ ;
ನನ್ನ ಸಾಪಕ್ಕೆ ನಿನ್ನಾತ್ಮಕುದುದಾ ರಕ್ಷೆ
ಮೊತ್ತಮೊದಲಣ ಒನ್ನು ಬೇಳ್ಳೆ ! ”—ಲಂಕೇಶ್ವರಂ
ತಕ್ಕೆಳುಸುತ್ತುಕ್ಕೆದನ್ ; ತನ್ನ ಕರ್ಕಣಕ್ಕೆಯಕ್ಕೆ

೫೧೦

కారణవనప్పు వోలప్పిదన్ మావనం,
 పరమ మాయానిపుణసం, కామరూపియం,
 మారీచనం. పుష్టికేళ్లయ్యనాతనం
 మృత్యురథకుయ్యంతేవోల్. ప్రాణమేవఽంతే
 పారిదత్తా వివోనం శ్రీరామనాశ్రమకే.

ನಂಬಿಕೆ ೨

ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ !

“ ಟುವ್ವಿ ಮಾಗಿಗೆ ಟುವ್ವಿ ! ಸುವ್ವಿ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಸುವ್ವಿ ! ”
ಪಂಚವರ್ಣಿಗೃಹಿತಂದು ಪಣ್ಣಕುಟಿಯಂ ಕಟ್ಟುವಾ

ಪೋಳ್ಳೆಂದು ಸೀತಾರಮಣಿ ನಮ್ಮೀ, ಕಟ್ಟೊಳ್ಳೆಯಂ
ಸೀವೋಯ್ಯಾ ನಡವಿದಳ್ಳುರೆಗುಬ್ಬು ಪವ್ಯತಾ
ಪನ್ನ ಗುಡಿಯಂ ತಳ್ಳಿದೋಲಂತೆ ಸುತ್ತಣಿಂ
ಮುತ್ತಿ ಮುತ್ತೊತ್ತುದಿರ್ದಿರವಳಿಯ ಮಲರ್ದಿ
ಹೊದರೆದೆಯೊಳುಲಿಯತೊಡಗಿತು ಜುಕ್ಕೆವೂವಕ್ಕೇ :

“ ಟುವ್ವಿ ಮಾಗಿಗೆ ಟುವ್ವಿ ! ಸುವ್ವಿ ಸುಗ್ಗಿಗೆ ಸುವ್ವಿ ! ”
ಮಂಜು ಹಿಂಜರಿದಕ್ಕು ; ಮಾಗಿಯ ಚಳಿಯುಗಿಗೆ

ತಾನಳಿಯುವಳಿಲಂದಮೇನೆ ತೋರಿದುದು ಕಾಯ್ಯಾ,
ಬಿಸುಸುಯ್ಯೆನಲ್ಕೈ. ಬೇರಿಂದೆರಿದುದೊ ವಾರದ

ಕೊಮ್ಮೆಗೆ ವಸಂತನಾವೇಶಮೇನೆ, ಕೊನೆಗೆ ನನೆ
ಕೊನರಿದುದು. ಹಂತಿಗೊಂಡುದು ಗಗನ ನೀಲಮೇಯ

ನುಣ್ಣಾಜಗಲಿಯೋಳ್ಳಾ ಸೀವೋರೆಗಳಿದ ಬೆಳ್ಳಿಯುಣ್ಣೆಯಾ
ಮುಗಿಲ ಹಗುರಂ. ಕೋಗಿಲೆಯ ಕೊರಳ ತೂರ್ಯಂ

ಮರುಧನಿಯನೇರಿ ಅಲೆದುದು, ಮಲಗನೆಳ್ಳಿರಿಸಿ,
ಅಡವಿಯಿಂದದವೊಟ್ಟಿಲಗೆ. ಮರಗಬ್ಬದಿಂ

ಹರೆಯ ತಾಯೋತ್ತುಡೆಗಿಳಿದ ಮೋಗ್ಗಿಯ ಪಸುಳೆನಿದ್ದೆ
ಕಣ್ಣಿರೆದುದಲರ ಬೆಳ್ಳುಗೆ ಬಿರಿಯೆ, ಪೋಸಗಂಪು

ಪರಮೆಮೋರೆಯಂ ಬಳಿಗೆ ಕರೆಯೆ. ಗರಿಪುಕ್ಕಮಂ
ಕುಣಿಕುಣಿಸಿ ಸಿಳ್ಳಿನೂದಿತು ಸಿಪಿಲೆ. ಮಿಗಗಳಿಗೆ
ಸುಖಿದಮಾದುದು ನದಿಯ ಮುಳುಗುಮಾಹಂ. ಮಾಗಿ

೮೦

೯೦

ಪೂರ್ವಿಗಿ ಮೈದೋರಿದುದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾಗಳ ಸುಗ್ಗಿ
ಹಿಗ್ಗಿ !

ನಿಷ್ಕೃತಿಯಿಸಿದರು ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ ಸೀತೆಯರ್ಥ
ಮರಳತ್ವಯೋಧ್ಯೆಯಂ. ತೆಂಗಾಳಿ ಕಮ್ಮನೆಯೆ
ಕೇದಗೆಯ ಹೊಂದೂಳಿಯಂ ದೆಸೆದೆಸೆಗೆ ಚೆಲ್ಲಿ
ಮೆಚೆಯ ಗರಿಜವರಿಯಂ ಬೀಸೆ, ಪಿಕಳಾರ
ಕಾಜಾಣ ಕಾಮಳಿ ಗಿಳಿವಿಂಡುಗಳ ಕೊರಳ
ಕೈವಾರವುಲುಯೆ, ಪಗಲಾಣ್ಣನೊಡನೊಡನೆಕ್ಕು
ಗೋರ್ಡಾವರಿಯ ಮಂದರಫ್ರ್ಯಾಮೆತ್ತಿದರಿನಗೆ, ೨೦
ವಂಶಾಧಿದೇವತಾ ಪ್ರತಿಮಸಗೆ. ಮೇಣಂತೆ
ಬೀಳೆಷ್ಟುಂಡರಾ ಪರಿಜಯದ ವಸಸ್ಥಿಲಿಗಳಂ,
ಪುಲಿನಸ್ಥಿಲಿಗಳಂ, ಜಲಸ್ಥಿಲಿಗಳಂ ; ಮತ್ತೆ
ಪರ್ವತಾಲೆಗೆ ವಂದ ಕಿತ್ತುಡಿಗಳಂ. ಪಕ್ಕಿ
ವರ್ಧಂಗೆ ಪೇಳಿರ್ಬಾ ಜಟಾಯು ಮಿಶ್ರಂಗೆ. ಮೇಣಾ
ಪಂಚವಂಬಾರಣ್ಯದೋಳಾ ಸಂಗ್ರಹಣಗೈದಿದ್ರ
ಪುಲಿಯ ಪಲ್ಲಂ, ಪಂಡಕೋರೆಯಂ, ಪೇರಾನೆ
ದಂತಮಂ, ನಖಗಳಂ, ಚರ್ಚಂಗಳಂ, ಏಪಿನ
ಜೀವನ ವಿಶೇಷಂಗಳಂ, ಮೂಲವರುಂ, ತಂತಮಗೆ
ಸವದಿಗಟ್ಟಿದರವ್ತಿಯಂ ತನಗೆ ಬೀಳ್ಳನಿತುಮಂ

೫೦

ಕಟ್ಟಿದಳು ಬುತ್ತಿಯಂ ಸೀತೆ. ತದಸಂತರಂ
ಮುಡಿಗಟ್ಟಿದಳು ಮಂಜೆಯಂ, ಬಾಜಿ ಹರಳಕ್ಕು.
ಮುಡಿವಾಸಯಿಂದೆ ಪೂದಿರಿಯಲೆಂದೆಲೆವನೆಯ
ಮುಳ್ಳನೊಡ್ಡಂ ದಾಂಟುತಲ್ಲಿ ಬೇಲಿಯ ಮೇಲೆ
ಹರಹಿದೋಂದೊದ್ದೆ ಮುಡಿಯಂ ಸೋಡಿ ಕೂಗಿದಳಾ
ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ : “ ನಾರುಡೆಯಿದಾರದಯ್ ? ಹೋಡ
ಹೊಂಗಿಂದಿದಂ ಮರೆದೀರೆಂ ? ” ಹೊರಗೆ ತಲೆಯಿಣಿಕಿ
ಸೋಡಿ ಕಂಡೂರ್ಪಿ ಶೇಷಂ : “ ಅಯ್ಯೋ ಮರೆವೇನೇಂ ?
ಭಿದ್ರಮಾದೊಡಮದಂ ಕೊಟ್ಟಂ ಮುನಿಯಲ್ಲಿ ?

೫೧

ಖರಸ ಕೆಲುವಂದದನೆ ವೈಜೋಡನೆಸಿರ್ದಿನಾಂ.

೨೯೦

ಶೂರಪಣಾಖಿಯಿಂ ಸೌರದ ಬನದ ಬಾಳ್ಳೆಯ ಶುಚಿಯ

ಕಾಣ್ಣೆಯೆಂದದನೀವೆನನ್ನಾ ತಪಸ್ಸಿನಿಗೆ!

ಒಣಗಿ ಪುರ್ದೇನ್ ಬದ್ದೆ ? ” “ ಏಂ ಜಾಣಂತ್ರ್ಯಾ ? ತಾಂ ಲೋಳ್

ಪರಸಿದೊಡೆ ಬೇಗವಾರುವುದಲ್ಲೆ ಹೇಳುಲ್ಲಣಿಗೆ ? ”

“ ಆಗಳಿದ್ರತ್ತಲ್ಲಿ ಬಿಸಿಲ್ .” “ ಇದೇಸ್ಯಾ ಇಂದು

ಎಂದಿಲ್ಲದೀ ಮೋಡವೀ ಪಚ್ಚೆ ಬಾಂಬೊಳ್ಳೆ ದೊಳ್ಳ ! ”

ಸೀತೆ ಕಣ್ಣಾ ದೆಡೆಗೆ ಮೊಗಮೆತ್ತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ

ನೋಡೆ ಮುಗಿಲಿಸ್ತೆ ಲ್ಲಿಯುಂ ಸುಳಿಯಾಗಸದ

ನೀಲ ನೀರಧಿಯೋಳಾ ಏಕಾಕಿ ನೀರದಂ

ನೇರೆ ನಿಂದುದು ನೇಸರಂ ಮುಚ್ಚಿ. ಪಂಚವಟೀ

ಧರಂತ್ಯೆಲ್ಲಮಂ ಪರಿರಲ್ಲುದರ ದುಶ್ಯ ಕುನ

ಸೂಜಕ ಬೃಹಚಾಳ್ಯಾಯೆ, ರಾಕ್ಷಸ ರುಧಿರ ಸಿಕ್ತು

ವಲ್ಲ ಲವನಾರಿಸಲ್ಪ್ಯೆಲ್ಲಿ ಹೇಳ್ ಸೂರಾತಪಂ ?

ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂನೋಳಗೆನೋದನವನಿಜಾತೆಯುಮಲ್ಲಿ

ತಿರುಗತೊಡಿದಳಲರಸರಸುತ್ತಾ. ನಿಂತುದಾ

ಜೀಮೂತಭದ್ರುಸೆಯಾಂತ ರಾವಣರಥಂ

ನಿಶ್ಚಯಂ, ಕರೆಯ ಮೇಲು ದೆ ಸಭದಿ ಹಾರಿಯುಂ

ಮೀನಿಗೆರಗುವ ಮುನ್ನ ನಿಲ್ಲುವ ಕುರರಿಯಂತೆ !

ಮೇಘರೂಪಂಬೆತ್ತು ನಿಂದ ಪ್ರವೃತ್ತದ ಆ

ಸೆಳಲೆ ಸೇತುವೆಯಾಗೆ, ಕಾಮಧನು ತನುವಾಗೆ,

ರಾಮಸತಿಯಲಗೊಫಯ್ಯಾತಿರ್ದಿದವಿಗಿಳಿದನಾ

ವಾರೀಜನುಪಮಾತೀತ ಕಾಮರೂಪಿ. ಹೇಳ್,

ಪನೆಂಬೆನಂದ್ರು ತಂ ! ಭಾಯಾ ರಚಿತ ರಾತ್ರಿ

ತಾನಾಯೋತ್ತ ಚಂದ್ರೋದಯೋಜ್ಞಲಿತಮೆಂಬವೋಲ್.

ಭೋಽಂಕನೆಯಿ ವಿಸ್ತುಲಿಂಗಿಸಿದುದು ವನಧರಿತ್ರಿ.

ನೋಡುತ್ತಿರಲರಳುಗಣ್ಣಾಗಿ ವಿಸ್ತೃತೆ ಧರಾ

ಸುತೆ, ಲೋಕಲಾವಣ್ಣವೇ ಮೂರ್ತವಾದುದೋ

೨೦

೨೦

ಎನೆ ತರುಸಿಚಯ ಮದ್ದೈ ಸಂಖಿದಾಡಿದತ್ತ್ವಂದು
ರಂಕು ರೂಪದ ಕನಕ ಕಾಸ್ತಿ. ಕದ್ದಿಗಳಂ

ಬೆನ್ನೆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೇಂ ಪ್ರಾಡೆಗಜಿನಮುಂ ಹಾಡಿ
ತಿಂಗಳ್ಯಾಸೆಯ ಮಿಗಮೆ ದಂಡಕಾಟಪಯಲ್ಲ

ದಾರಿತಪ್ಪತ್ತಲೆದು ಬರುತ್ತಿರೆ, ಧರಾತ್ತ್ಲ ಭಾ

ವದನಮುಂ ತನ್ನ ಸದನಂಗಿತ್ತು, ಶಂಕಯಿಂ

ಪಿಂತೆ ಮುಂತೆ ತೊಳಪ್ಪವೋಲಾಡಿತಾ ಜಿಂಕೆ.

ಇರುಳ ಬಾಸಿಸುಂಧರೆನ ಚಿನ್ನಿಚಕ್ಕಿಗಳಂತೆ,

ಕುರುಡುಗಳ್ಯಾಲೆಯ ಕಲ್ಲಾಮೆಯ್ಯಿ ಕಡಿಕಿಡಿ ಸಮರ್

ಕೆತ್ತಿಸುವ ಮಿಂಚಂಬುಳಂಗಳಂತೆ, ಜರ್ಮಮುಂ

ಸಿಂಗರಿಸಿದುವು ರುಕ್ಕಿಬಿಂದೂತ್ತರಂ, ಕೋಣಿ

ಕೋಣಿ. ಹಾಗಿಗೆ ಬರಲುವೋಂದ ಒರುಗ ಮರಂ

ಕೊಡುಕೊಂಡಿನ ಕವಲ್ಲಿಗಳಿಂ ನುಲೆತೆಗೆ

ಕೊಂಡುಮಾಡಿದ ತೆರನ ತೊರ್ದುಂತೆ, ನಿಡು ಸೊಕ್ಕೆ

ಮಲೆತು ನಿಮಿರಿದುವದರ ಹೇಮರತ್ತು ಪ್ರಭೇದು

ಜಾರು ಶೃಂಗಾರ್ಥಯಂ, ತರುವರಸ್ಸಿರ್ಭಗಳ್

ತಾಮೆಂಬವೋಲ್ಲ. ಕಿವಿಯ ಕುಣಿಸುತ್ತೆ, ಕಣ್ಣಿಲರ

ಎಂಚಿಸುತ್ತೆ, ಪೂಳಿನ ಕೊಳಿನಿನ ಜಾಸುಬಂಫೆಯಂ

ತೆಗೆತೆಗೆದಿದುತೆ ನಲಿದು ಸ್ತುತಿಸುತ್ತೆ, ಕೊಂಕಿಸುತ್ತೆ

ಕೊರಳ ಬಂಕವನಕ್ಕಿಂ ಯಕ್ಕಿ ಹಳೆಯ ಬೀಳಿದಿಂ

ಬನಮೆಲ್ಲಮುಂ ಗೊರಿಗೊಳ್ಳುತೆ ಕುರಂಗತನು

ಮಾರೀಚಸಭಿಸಯಿಸಿದನು ತನ್ನ ಪಾತ್ರಮುಂ;

ಸೂರೆಗೊಂಡನು ಸೊಳ್ಳಿರವರಾ ಸೇತ್ತಂಗಳಂ

ಲಂಕೆತ್ತರಸ ಮತ್ತೆ ಜಾಸಕಿಯಾ. ವಾಸಂತ

ಕಾಂತಾರ ರಂಗಮುಂ ಶೃಂಗಾರಗ್ರೀಯಲ್ಲೆ

ಬಂಗಾರದಂಗದಾ ಶೃಂಗಿ, ಕೋಳುಹೋದಳಿ,

ಹಾ, ದಶರಥನ ಸುತನ ತನ್ನಂಗಿ, ರಾವಣನ

೨೦

೨೦

೨೦೦

ಬಾಳಿ ಪ್ರಿಯ ಮೈಥಿಲಿಯ ಬೈತಲೆಯ ಬಟ್ಟೆಯೋಳಾ
ಕಸ್ತಿಗೆ ಪ್ರೋಲ್, ಸೋಡಿ ಸೋಡಿ !

ಸಾದುರ್ದು ಹತ್ತೆ ;

ದೂರಪೋಡಿತು ಮತ್ತೆ. ವೋರೆಯನಿಂದಿಗೆ ಸಾಚಿ
ಮೇದುದು ಪಸುಪನೊರ್ದೈ ; ಹಿಂಗಾಲ್ ಶಿಂ ನಿಂತು
ಮುಂಗಾಲ್ ಶಿಂದಡರಿ, ಕವಲೊಡೆದ ಕೊಂಬುಗಳ್
ಬರಿಗಳಂ ಕೇಸುಪೋಲ್ ಬೆನ್ನಿ ನಿಕ್ರಮದೊಳ್ಳಂ
ಜೆಲಾಪ್ಪಿಗೆ, ವೋಗಮೆತ್ತಿ ಜೆನಾಪ್ಪಿ ಲಗೆಯ ಚಾಚಿ
ಮೇದುದು ಮರನ ನಳನಳಿಪ ಪ್ರೋಸ ತಳಿರಸೊರ್ದೈ.

೧೧೦

ಕಂಗಿಸಿದತ್ತಲ್ ಲಾಂಗೂಲನುಂ ಶಕ್ರಧನು
ರಮನ್ನೇಯಮಂ, ವಿಸ್ತೃಯೋತ್ಸಾಲಮಾಗಲ್ಪ
ರುಚಿರಾನನಾ ರಾಮದಯಿತ್ಯಾ ಮದಿರೇಕ್ಕಣಂ.
ಸೀತಾಪ್ರಲೋಭನಂ ದೀಪಿಸುವ ಮಾಷ್ಟೆಯಿಂ
ಕಕ್ಕೆ ಹೂಗೊಂಚಲಡಿ ಮೈಸೆಕ್ಕಿಕೊಷ್ಟುತ್ತೆ
ಶೋರಿದತ್ತೂಮೈ ; ಕಣ್ಣಿ ದಯಾದುದಿಸ್ತೂ ಮೈ
ನೀರೆಯ ಬಯಕೆ ನೀರಡಿಸಿ ಕಳಪಳಿಸುವಂತೆ.

ಕುಸುಮಿತ ಲತಾವಿತಾನಂ ಬೊಕ್ಕು, ಅದೂ ಮತ್ತೆ
ಮೂಡಿದುದೆನಲ್ಪೈ ಮೈದೋರಿದುದು, ಶೃಂಗಾರಗ್ರಮಂ
ಸುತ್ತಿದುಗನಿಯ ಬಳ್ಳಿ ಮಾಲೆ ಸೂಡಿದಪೋಲೆ
ಜೋಲೆ. ಮರುಳಾದಳಾ ಬಾಲೆ, ರಸರುಚಿ ಶೀಲೆ,
ಸ್ವಾಂದರ್ಘ ಲಾವಣ್ಯಲೋಲೆ. ಇಂತಿಂತಿಂತು,
ಗಮಕಿವರ್ಗನ ವೇಣುವಾಣಿಗೆ ಕಳಾರಮಣಿ
ವಣಂ ಲಯ ರಾಗಮಯ ಸವರಸಾವೇಶದಿಂ
ಮಮಕಾಷ್ಟ ವೇದಿಕೆಯನೇರಿ ಸರ್ತಿಸುವಂತೆ
ನಲಿದುದಾ ಪೋನ್ನಿಗಂ, ಸೀತಾಮನಂ ಮುಳುಗೆ
ಮೋಹದೋಕುಳಿಗೆ !

೧೧೧

ಕೃತವರಿಯದಾ ದೇನಿ
ಸಾಧುಮೃಗಮಂ ಪಿಡಿಯಲೆಳಿಸಿ ಮುಂಬರಿಯಲಾ

೧೧೦

ಪ್ರಾಣ ವಂಚಿಸಿತಾಡಿತಲ್ಲಲ್ಲಿ. ತಳ್ಳುದೊಡೆ
ನುಸುಳಿ ಓಡುವುದೆಂದು ಬೆದರಿ ಕರೆದಳ್ಳು ಕಳಗಿ
ಕಳಗಿ, ಕಂಪಿಸಲಟ್ಟವಿ ವನಿತೆ : “ ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ,
ಓ ಬಾರ ! ತಾರ ಬಿಲ್ಲಾಬಾಣಮುಂ ; ಸೋಡ ಆ
ಎಣಮುಂ ! ಹಿಡಿಯ, ಬಾ ; ಬಾ, ಬೇಗ, ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ! ”
ಮೆಯ್ಯಿ ಕುದಿನಿರೆರಚಿದಂತಾಗೆ, ರಾಮನುಂ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನುಮೆದೊಡ್ಡಿ ಬಿದ್ದ ಬಂದರು ದುಡುಕಿ,
ಶರಥನುಗಳಂ ತುಡುಕಿ. ಸುರಧೀರ ವಪುಗಳಂ
ಸುರಚಾಪ ಸಮ ಧನುಧರ ರಿಪುಗಳಂ ಕಂಡು
ಜಂಡದೊರ್ದಂಡ ಬಲಿ ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂಗ ಮೆಯ್ಯಾ
ಪುಲಕಿಸಿತು. ಮೆಚ್ಚಿದನ್ ; ಬೆಚ್ಚಿದನ್ ; ಕಿಚ್ಚಿದ್ದ
ತುಟಿಗಚ್ಚಿದನ್, ತರತರದ ಭಾವಬಟೀಲತೆಯ
ಜಾಲಜೀಡನ ಕುಟಿಲದೊಳ್ಳು ಜೀವಪುಳು ಸಲ್ಪದೋಲ್ಲಾ !
“ ದಿಟ್ಟಮಾಲಾ ನೀನೊರೆದುದೆಲೆ ತಂಗೆ, ಜಂದ್ರಸಬಿ ! ”
ಎನುತೆ ತನೆನ್ನ ಖಗುಸುರಿಕೊಳ್ಳತೆ, ಕಿವಗೊಬ್ಬನಾ
ನೆಲದೆಡೆಯ ಮಾತಿನೊಕ್ಕಣಾಕೆ.

೮೪೦

ತನ್ನ ತ್ತಿಗೆಯ
ಕೋರಿಕೆಯ ಕೇಳು ಮಾರುತ್ತೆ ರಿಸಿದನ್ ಸಗುತ್ತ
ಉಂಟಾರ್ತಿ ಳೇಶಂ : “ ಕೋಳು ಹೊಹರರೆ, ಆತ್ತಿಗೆ, ಈ
ಕಾಳ್ಜಿಗದ ಕಾಂಜನ ಕೈತವತೆಗೆ ? ಕಾಣಿರೇಂ
ಕೃತಕನುಂ ? ಕನಕ ರಚಿತಂ ರತ್ನ ಉಚಿತವಿಾ
ಮಿಗದವೋಲೀಲೀಯಾದೊಡಮಿರ್ಪುದೇಂ ಸಹಚ
ಸ್ವಷ್ಟಿ ? ಸಂಧಾರ್ತಿಲ್ಲಿ, ಬಾನ್ ಪಟದಿ ಕಲ್ಲಿ ಸುವ
ಸುಂದರ ಜಲದಕೃತಿಯ ಗಂಧರ್ವ ನಗರಮೇನೆ
ಸಲಸಲಕೆ ಸಂಜಲಿಸುವಾಕೃತಿಯ ಈ ಮೃಗಂ
ಮಾರಿಂಚ ಮಾಯೆಯೆ ದಿಂಬಂ. ಕಾಮರೂಪಿಯಾ
ಕಿತವಕಲಿ ಕೋಣಪನ ಕೂಟಯಂತ್ರಕೆ ಸಿಲ್ಲಿ
ಕೋಳುವ್ಯೋಗಿಹರಾರ್ಥಾರ್ಥಿನಿತಿನಿಂತೊ. ಕಾಣಿಮದೊ

೮೫೦

ದಿಟ್ಟದ ಮೃಗತತೆಯದರ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲೆಂತಂಚಿ
ಹಿಂಜರಿದು ಮೂಗಾಳಿವಿಡಿದು ನಿಂತಿಹವಲ್ಲಿ
ಸಾಲ್ಕೊಂಡು ಬೆಂಫಿ ಗಾರಾಗಿ ! ”

ಮೈದುಸ್ನಿಂತು

೧೬೦

ಸುಡಿಯಲದನವಚತ್ತು ಸೀತೆ ಕಾಂತನ ಕಡೆಗೆ
ತಿರುಗಿದಳು ; ಮರುಗಿದಳು ; ಕಾಡಿದಳು ; ಬೇಡಿದಳು ;
ಮಾರ್ಪು ಡಿಯನಿಚ್ಚಿ ಸದಲಂಪಿನಿಂ ಸೋಡಿದಳು
ರಾಮಚಂದ್ರನ ಮನಂ ತನ್ನ ಮನಮಪ್ಪೊಲ್ !
ತಿರುಗಿ ಸೋಡಿದನಸುಜನಂ ; ಸುಡಿದನಿಂತೆಂದು :
“ ಶೋರಮಡುವೆವಾವಿಂದೆ, ಸಾಮಿತ್ರಿ. ದೇವಿಯಾ
ಕೊನೆವಯಕೆಯಂ ತೀಚಿಂದಪ್ಪೆ ಸಶ್ರಮದಿನಾಂ
ಶೀಪ್ಪರ್ದಿಂ. ಮುಗೆ ಯಿಂ ಮುಗ್ಗಿ ಕಾಂಕ್ಕಿಗೆ ಭಯದ
ವಿಷ್ಪು ಮೇತಕ್ಕೆಮಗ್ಗಿ ? ಸಗರದೊಳಿದಂ ತೋರು
ಸೋಗಯಿಸುವೆನೆಂಬುಢಾಗಿರಲಾನೆ, ನಮ್ಮುಂದೆ
ತಡೆಯೇತಕದಕೆ ? ನಿಂದಂತೆ ರಕ್ಷೆಸನೆ
ಮೃಗರೂಪಿಯಾಗಿದೋ ಡಾತನಂ ಕೊಲ್ಪುದುಂ
ಕರ್ತೃವ್ಯಮಲ್ಲಿ ? ಪಿಡಿದಪೆನಲ್ಲಿದಿರೆ ಕೊಂದೆ
ತಂದಪೆನ್ನಾ. ನಿಂ ನಡೆಯಿಮಾಶ್ರಮಕೆ. ಚಚ್ಚರಿಂ
ಬ್ರಹ್ಮನಾನಿನಿತುವೊಳ್ಳಿಸೋಳಿ. ನಿಂಸಚ್ಚರದಿ
ಕಾಯುತಿರ್ ಜನಕಸುತ್ತೆಯಂ ! ”

ಮಲ್ಲಗಚ್ಚಿಯಂ

ಕಟ್ಟಿ, ಆ ಸಿಡಿಲಾಳ್, ಧನುಭಾರಣ ವಾಣಿಯಂ
ಕಟ್ಟಿಖಗ್ಗಿ ಭೀಕರನುಮಾಗಿ, ಮೃಗನಿಂಚನಂ
ಬೆಂಬತ್ತಿದನು ದೃಕ್ಕುಮಾರಿಂಚನಂ. ಪಳುವಡೊಳ್ಳಿ
ಮರಿಯಾಗಿ ರಥುಕುಲ ಯಶಕ್ಕಂದ್ರಶೇಖರಂ
ನಡೆದಳಿವನೆಗೆ ಮೈಧಿಲಿ ಮೈದುದನ ಮುಂದೆ,
ಲಂಕೇಶ್ವರನ ಶಂಕೆ ಸುಯ್ಯಂತೆ :

೧೬೧

ಬೇಂಟೆಯಂ

ಬಣ್ಣೀ ಮನೆ ಕವಿ, ಕಲಿ ದಿಲೀಪ ಕುಲ ತಿಲಕನಾ ?
 ಬೇಂಟೆಗಾರಸುಮಂತೆ ಬೇಂಟೆಮಿಗಮುಂ ಮಹೋ
 ಧ್ಯಾ ಮರೀನೆ, ಸೋಳಪೊಗದೆ ದೇವ ದೇವರಿಗೆ ಹೇಳ,
 ಆ ಮೃಗಯೆ ? ರಾವಣನುಮಾ ಲಸದ್ಯಃಶ್ಯಮಂ
 ಸೋಡದಿರಲಾಪನೇಂ ? ಸೋಡಿದನ್, ಮೆಯ್ ಸವಿರ್
 ನಿಮಿರಿ !

ಪ್ರೌಂಬಿಡಿಯಸಿಯನಿರುಕ ಕಟಿಕೋಕದೊಳ,
 ನಿತಿತ ನಾರಾಚಮಯ ಶೂಳೋರಮಂ ಧರಿಸಿ
 ಬೆನ್ನೋ ಖಾ ಸದ್ಗೃಹ ಜಂಫೆಯ ನಡೆಯ ಕಲಧಸ್ತಿ
 ಹಳುನ ಹೊಕ್ಕುನು ಹೊಮ್ಮೆ ರೆಯ ಹಿಂದೆ. ಮೃಗವೇಷಿ
 ಮಾರೀಚನಾಕಣ್ಣ ಸುತ್ತಾತ್ ವಸಪ್ರೇರಿಯಂ
 ಸಳೆದನು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ : ಒಮ್ಮೆ ತೋರಿದುದಿಲ್ಲ ;
 ಒಮ್ಮೆ ತೋರಿದುದಲ್ಲ. ಮರೆಯಾದುದೇನಿಲ್ಲ ?
 ಎಂಬಿತರೋಳ ಹೊಳೆದುದಲ್ಲ ! ಕಣ್ಣೋ ಲೇ ಮುಂದೆ
 ಹೊದರಿನಲ್ಲ ಹೊಕ್ಕು ಜುಣಾಗಿದುದೆಂದು ಸೋಡುತ್ತಿರೆ,
 ಏನೂ ಬೆನ್ನೆ ಡ ಸದ್ಗೃಹ ? ತಿರುಗಿ ಸೋಡಿದರೆ, ಅದೊ
 ಪಸುರ ಗಬ್ಬಿದಿನುಹ್ಯೈ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ ! ಮರೆಯಾದುದೇ
 ಕುತ್ತುರ್ ಮರೆಯೋಳಜ್ಗಿ ಎಂದೆಷ್ಟು ರಿಕೆವರಿಸಿ
 ತುದಿವೆರಳ ತವಕದುಬ್ಬೇಗದಿಂ ನಡೆಸಡೆದು,
 ಸುತ್ತಿ, ಹತ್ತಿರ ಸಾರಿ, ಕಣ್ಣೋ ಟ್ಲ್ಯೂ, ಕೈನೀಡಿ,
 ಹಿಡಿವ ಚಾತುರ್ಯದಿಂದಿರೆ, ಜಂಗನೆಯೆ ಚಿಮ್ಮೆ
 ದೆಡದದನೆ ಪೋದೆ ನಡುಗುವಂದದೊಳಿಳೆಯನೊದ್ದು
 ಸೆಗೆದೋಡೆ, ಬೆಂಟ್ ಸುಯ್ಯಾ ಟ್ಲ್ಯೂವನ್ ಬೇಂಟೆಗಂ
 ಬಿಜದೆ ಬೆಂಬತ್ತಿ ! ಇಳಿದುದೆ ತಗ್ಗನಾ ಮಿಗಂ ?
 ರಾಮನುಮಿಳಿದನದಂ ! ಉಬ್ಬನೇರ್ದುದೆ ಬೆಂಕೆ ?
 ಕೂಡೆ ಏರಿದನದಂ ! ದರಿಯಾಳದಗಲವಂ
 ಸೆಗೆದುದೆ ಕುರಂಗಂ ತುರಂಗದೋಪಾದಿಯಂ ?

೧೯೦

೨೦೦

ನೆಗೆದನಂತುಟೆ ತಾನುವಾ ವಿಹಂಗಮ ಕುಲಂ !
 ಮಲೆಯ ಗೋಡೆಯೊ ಎನಲ್ ಕಡಿದಾಗಿ ಮೇಲೆಳ್ಳಿ
 ಗುಲ್ಲಿ ಶೋಭಿತ ಸಾನುದೇಶಮಂ ಸೋಧು ಅದೊ
 ಪರುತ್ತಿಹುದೆಂತು ! ಮುದುರುತ್ತಿದೆ, ನಿಂಜುತ್ತಿದೆ ಮೆಯ್ಯಾ .
 ಒಮ್ಮೆಯೆದ್ದಂತೆಯ್ಯಾ ಬಿದ್ದುಂತೆ ತೋರುತ್ತಿವೆ
 ಶೃಂಗಾರದ್ವಯಂ. ಖುರಪುಟಾಫಾಾತದಿಂದುಷ್ಟಿ
 ಸಿಡಿಯುತ್ತಿವೆ ಪುಲಾಮಣಾಗಳಿಷ್ಟೆ ಬೆಂಬಪ್ಪಂಗೆ
 ಕಣ್ಣಿ ದೂಳಿಕ್ಕುವೋಲ್. ಜ್ಯೋಲ್ ಸೋವರ್ ಬೆಷ್ಟೆಯಂ
 ಜೋಲ್ತೆ ಏದುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ಪುದಳೆ ತಿದಿಯೊಕ್ಕುವೋಲ್ :
 ಆ ಹಿಡಿವನಾ ಹಿಡಿದನದರ ಹಿಂಗಾಲನೆನೆ
 ದಾಶರಥಿ ತೋಳ್ ನಿಂದಿ ತುಡುಕಲೆರಗಲ್ಲುಯೋ
 ವೃಘಿಮಾದುದು ಶೂನ್ಯತಾ ಮುಷ್ಟಿ ! ಪ್ಪೋನ್ತಿಗು

೨೭೦

ಪೂಕ್ಕನೆ ಕೆಲಕ್ಕೆ ಪ್ಪೋರಳ್ಳಿಕ್ಕಾಟ ಪೆಡಂಮೆಚ್ಚಿ
 ಧಾವಿಸಿತು ಪಳುವಿಡಿದ ಕಿಬ್ಬಿಯಿಳಿಜಾರಿಗದೊ,
 ದುಮುಕಿತೆನೆ ಮಳೆಯ ಬಿಲ್ಲಿನ ನಿರಿನಬ್ಬಿ. ಹಾ,
 ತೊಯ್ದ ನಾರುಡೆಯಂಗಿ ನಿಂತನಾ ರಾಘವಂ
 ಪಲಜ್ಜಿ ಸೋಡಿ ; ಮಿಂಚುತೋಡಿತಾ ಶೃಂಗಿ.
 ಮುಗಿಲೊಳಗಡಗಿ ತೋರಿ ತಿಂಗಳೋಡುವವೋಲ್ತೆ
 ಪಳುಗಾಡಿಸೋಳಗೊಂಡುತ್ತಿರೆ ಮೃಗಂ, ಬಾಕ್ಕೆರಸಿ
 ಹಿಡಿವ ಹಂಬಲನುಳಿದು ಬಿಲ್ಲಿತ್ತಿದನ್ ಬಾಣ
 ಪಾಣಿ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಸೇರ್ಪುದಿನೆ ರಾಕ್ಕ ಸಪಾರಣೆ!
 ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಬಿಲ್ಲಿಳುಹಿದನ್ : ಮುಂದೆ ಕಂಡುದಾ
 ಗೋದಾವರಿಯ ಬಿತ್ತುರದ ಹೋನಲಡ್ಡ ಗಟ್ಟುವೋಲ್ !
 “ ನದಿಯನೀಸಲೆವೇಳ್ಳು ಮಾ ಜಂತು. ಆ ದಡಕೆ
 ಹಾಯ್ಯ ಮುನ್ನ ಮೆ ಹಿಡಿವನೆಂತಾದೊಡಂ ದಿಟಂ ! ”
 ಮತ್ತೆ ಬೆಂಬತ್ತಿದನ್ ರವಿವಂಶಜಂ. ಜಿಂಕೆ
 ದುಮುಕಿತು ದುಧುಮ್ಮನೆ, ನದೀಜಲಂ ಮುತ್ತೆಳ್ಳಿ
 ಸಿಡಿಯೆ. ಬೆನ್ನೊ ಹಿ ದುಮುಕಿದನ್ ರಾಮನಾ ಹೊಳೆಗೆ

೨೭೧

೨೭೨

ಸೀರ್ದು ವಿಗ್ಗಿ ಖೇಳ್ಟುಂತೆ ! ಮುಂದೆ ಸಾಗಿತು ಮಿಗಂ
ಕೆಂಬಿಕೆಂಬಿಯ ಕೆಂಬಿಸಿಂಬಿನ ಮೊಗಂ ಮಾತ್ರ,
ತಾನಾಗಿ ತೇಲಿ. ಹಾಯ್ದನು ಹಿಂದೆ ಕೊಸಲೆಯ

ಸೀತಾಪ್ರಿಯಂ ಚೀಸುಗೈವೀಸಿ, ತಲೆಯೆತ್ತಿ,
ಪೂತ್ತುಬಿಲ್ಲಾ ಬತ್ತೆಳಿಕೆ ಕತ್ತಿಗಳನೊಂದುಮಂ
ಬಗೆಗೊಳ್ಳಿದಾಕ್ರಮಣ ಬುದ್ದಿ ಯೋಂದನೆ ಪಿಡಿದು,
ಸೀರೆದ್ದೆಯನಿರದೆ ಸೀಳಿ ಎಸಿ ! ಮಾಯೆಯನೆಂತು
ಸಂಹರಿಸದೆಯೆ ಪಿಡಿವುದಯ್ಯ ನನ್ನಿ ? ಅಕ್ಕೆಟಾ,
ದಡವೇರು ದಾ ಜರುವಾದಿ ; ಸುಗ್ರೀ ಕೈಲ್ಲೋದಿ
ಮತ್ತೆ ದಟ್ಟೆ ಡವಿಯಂ. ಮೈಗಂಟಿದೆದ್ದೆ ಯೆಂ
ರಾಮನಟ್ಟಿದನು ಪಾರುವ ರೋಷವೇಗದಿಂ.

ಒಟಿದನು ಮಾರೀಚನಟ್ಟಿದನು ದಾಶರಥಿ ;
ಮುಣ್ಣಿದರು ಸೀರಾದಾಕ್ರುತಿವೆತ್ತು ಪ್ರಷ್ಟಕಬಮಂ
ಧಾಯಾ ವಲಯ ಸ್ನೇಮಿಯಂ. ದಾಂಟಿದುದೆ ಶಡಂ

ಕಾಂತಿ ಸುರಿದು ಸೂರ್ಯನಾ : ರಕ್ಷೆ ಸೆಂ ಬೆಂಚಿ
ಒಳಸೊರುತ್ತಲ್ಲಿಂ ತಿರಕ್ಕುನೆ ಪೆಂಜಂಚಿಮ್ಮೆ
ನೆಗೆಯುತಿರೆ ಕರ್ತಾನೆಳಿಲ ಮರೆಗಳಸಿ, ರವಿವಂಶಜಂ
ಕಣೆಯನೆಳಿದನು ಕ್ಷೇಗ ; ಹೂಡಿದನದಂ ಹೆಗೆಗ ;

ವಾಕ್ಯಕರಣ ಥಂದಸ್ಸಲಂಕಾರ ಸೂತ್ರಂಗಳಿಂ
ಕಬ್ಬವೆಣ್ಣಿಂ ಕಟ್ಟುವೆಗ್ಗೆ ತನಮಂ ಬೆಂಟ್ಟು
ಹೃದಯದಾವೇಶಮನೆ ಸೆಚ್ಚು ವ ಮಹಾಕವಿಯ
ಮಾರ್ಗದಿಂ, ಮಾರ್ಗಣವನೆಚ್ಚ ಸೇಣನ ಮೆಯ್ಯಿ,
ಗೊಳಿಷ್ಟಿರಿದು ಪಲವುರುಳುರುಳಿ ಬೀಳುವೇಲಂತೆ !

ಶಾಶ್ವತವನರಿಯಲ್ಲೆ ನಶ್ವರದ ಹೃದಯಮಂ
ಭೀದಿಸುವ ಕವಿಯ ದರ್ಶನದಂತೆ, ಇರಳರಂ
ಥಿದ್ದಿಸಲಾಗ್ಗೆ ಕಿತವ ಪಶುಕಳೇಬರದಿಂದೆ
ಜಗುಳು ದು ನಿಶಾಜರಾಕ್ಷತಿ, ಮಿಥ್ಯೆ ಬಿರಿಯಲ್ಲೆ
ಸಹ್ಯಂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮುಪ್ಪಂತೋರ್ವೇಲಾ. ಕಣಾಬೆಂಚಿ

೨೭೦

೨೭೧

೨೭೨

ನೋಡುತ್ತಿರಲಾಯ್ತು ಕಿವಿಯುಂ ಬೆಜುಚ್ಚಿವಂತೆ: “ಈ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ, ಓ !” ಎಂಬಾ ಮಹಾಧ್ವಾಸಮಸುರನುಸಿರಿಂದುಕ್ಷೇತ್ರ ರೋದಿಸಿತು, ಗಗನಗೊರವನ ಗುಹಾಮುಖಂಗಳಿಂ ಪ್ರತಿರಣಿತಮಾಗಿ ! ಧಿಗಿಲೆಂದುದೇದೆ ರಾಮಂಗೆ.

“ಓ ! ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ, ಓ !”
ಕೂಗನಾಲಿಸಿ ಸದುಗಿಧಳ್ಳ ಪ್ಯಾಡ್‌; ತರುತೀಲಾ ಗಭಂಗಳಂ ತಲ್ಲಣಂಗೊಂಡುವಾ ಕರೆಯ ಮೋರೆಗೇಳ್ಣು ; ನಿಲ್ಲಿಸಿದುವುಲಿಗಳಂ ಚಕಿತ ಖಗ ಸಂಕುಲಂ ; ಮಧ್ಯಾಷ್ಟ ಮಾಲಿಸಿತು ನಿಶ್ಚಯಿಸ್ತು ಯಭೂತಮುದ್ರೆಯಿಂ ; ಆ ಶೇರೆತೆರೆಯ ಸದೆಯ ದ್ಸಿಗುದುರ ಮುಟ್ಟಿತೆಲೆವನೆಗೆ, ಸೆಗೆನೆಗೆದೊಡಿ ಕೊಸೆಗೆ : ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ !

ಪಗಲೆನಿತ್ತೇರ್ಹೂಡಂ ಪೂರ್ತಿನಿತೊ ವೊರ್ಹೂಡಂ ಹಿಂತಿರುಗಿದಿರ ರಾಘವಂ, ಜಾಸಕಿಗೆ ಚಿಂತೆ

ತೊಡಗಿದುದು. ನಾನಾ ದುರಂತಮಂ ಸೆಸೆಸೆದು ವಿಹ್ವಲಿಸಿದುದು ಮನಂ ತನ್ನಿಜ್ಞೆಯಂ ಮೀರ್ಪು. ಮೃದುನಂಗರುಹಲಾರದೆ ತನ್ನ ಕುದಿಹಮಂ, ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ಏರನಾತನ ಸಗಿಗೆ ನಾಣ್ಣಿಯುಂ, ಮರೆಸಲಾರದೆ ತನ್ನದೇಯ ಭೀತಿಯಂ, ಫೇರು, ಕೋಮಲೆ, ಅಬಲೆ, ಸೀತೆ ತಾನೆಲೆಮನೆಯ ಹೊರಗೊಳಗೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಟಲಾರದೆ ಹಿಂದು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಪರಿದಾಪುತೊಣಗು ತುಫಿಯಂ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆಯುಂ ನಾಲಗೆಯ ನೀರಿಂದೆ ಸವರಿಕೊಳುತ್ತಿರೆ, ಕಂಡು, ಪಯಣದವಸರಕಾಗಿ ಹಿಂಡಿಗಿಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ : ” ತವಕಿಸುವುದೇಕಿಂತು ? ಬಿಟ್ಟುದಂ ಒಂದಪನೆ ? ಪಿಡಿವನಲ್ಲದೊಡದರ ಜರ್ಜುಮಂ ತಂಡಪನ್ ಕೂಂದಾದೊಡಂ. ಪಿಡಿವ ಸಾಹಸದಿ

೨೨೦

೨೩೦

೨೪೦

ತೊಡಿಗ್ರಹಣದಿನದು. ಕೊಂಡು ತಪ್ಪಿದಕ್ಕಿನ
ಪೊಲ್ಯೂನಿತ್ತೀತಕಣಾನ ಬಾಣವೇಗಕ್ಕೆ ? ”

ಎನ್ನತ್ತೆ ಕೈಗಜ್ಜ ಮಂ ಮುಂಬರಿಸಿದನು ಎನ್ನತ್ತೆ
ಪಿಂಡಿಗಿಟ್ಟುತ್ತೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನ್ನೆಂದು ದಕ್ಕ ಮರಳಿ
ಸುಡಿಯದೆಯೆ, ನಡೆಯುತ್ತೆಲೆವನೆಯಂಗಳಕ್ಕಲ್ಲಿ
ನಿಂದಜು ಧರಣಿಜಾತೆ. ಸೋಡಿದಜು ಕಾರಣಿಸಿ
ಪಳುವನಿನಿಯಂ ಪೊಕ್ಕ ದೆಸೆಯ ಬನವಟ್ಟಿಯಂ
ದಟ್ಟಿಯಿಸಿದದವಿಮಲೆ ದೂರಕಲೆಯಲೆಯಾಗಿ

ಪರ್ವತದಕ್ಷಿಯಲ್ಲವನ್ನು ಗಂ. ಗಗನದೊಳ್ಳಿ
ಸಿಂದಿಮರ್ದಾ ಮುಗಿಲಿತ್ತೆರಂ, ಸೇವರೀ
ಕಣಕಟ್ಟಿದಂತೆ. ಆ ಮಾನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಾ
ವೊನ ಭಾರಕೇದುತ್ತಿರೆ ಬಿನ್ನ ಮುಖ್ಯಾಗಿ
ಶ್ರೀರಾಮಭಾರ್ಯೆ, ನಿಶ್ಚಯಿತಾ ನಿದ್ರೆಯಂ
ಹರಿದು ಹೊಡೆದಬ್ಬಿ ಪೋಲೆದ್ದು ದೊಂದೊಂವೆ
ಕಾಡೊರಲ್ಲ ವೋಲ್ ! “ ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾ ! ಇ
ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಹಾ ಓ ! ” ಎಂದು ಲೋಕಶೋರ
ಕರೆವಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಿಸಿತಾ ರೋದನಂ, ವಿಪಿನ
ಒಹುದೂರದಾ !

బెచ్చి దళా ; బెనరిదళా ; హలుబిదళా ;
 హారి హమ్మెత్తు సిదశు సిరికి. మ్యేదుసన్నడిగే
 తత్తురిసుతిరి, కండళాతనం, బాగిలం
 పోరమదుత్తిదఫను. సన్నెయిం కేమ్మునిసి,
 కివిగొబ్బునాతనుం. కేళ్ళరాయివరుం
 సిళ్ళ గేళ్ళనియసోఏ లక్ష్మోఏ లక్ష్ముణ్ణోఏ
 లక్ష్ముణ్ణోఏ ఎందలేదుదం. కేళ్ళంగి లక్ష్ముణ్ణోగి
 ముఖివిస్తైయం వాణ్ణ మెయ్యో ఇరుకిరల్లోందు
 మందస్సితం, భీతి బెళ్లం బడిద వోగద
 మ్యేధిలి గద్దిగి నుడిదళింతు : “ అయ్యియ్య

200

ಕಚ್ಚಿನೆಯ್ಯಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾ ! ಕೇಡಾಯ್ತ್ವ ರಾಮಂಗೆ !
ಓದು, ನಡೆ ! ನಡೆ ಬೇಗ ! ಸರವಾಗು, ನಡೆ, ಹೋಗು !
ರಾಘವಂಗೇನಾಯೊ ಕಾಣಿನಾನಯ್ಯಯೊ !”

ಇ ೨೦

ಅತ್ಯಿಗೆಯ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗಿನಿತು ಕನಿಸಿ ಮೈದುನಂ :
“ ತಾಳ್ಳಿ, ತಾಯಿ, ತಾಳ್ಳಿ. ರಕ್ಷಸನಸುರ ಮಾಯ
ಕೂಗುತಿದೆ ; ರಾಮವಾಣಿಯದಲ್ಲು. ಭಾರ್ಯಂತಿಯಿಂ
ನಡೆಯದಿರಿತರೆಯಂತೆ.” “ ಅಯ್ಯಯೊ, ಆಲಿಸದೊ ;
ನಿನ್ನ ಇಣ್ಣಿನುಲಿಹನೆ ದಿಟಂ. ನಿನ್ನ ನೆ ಪೆಸ್ಪ್ರೊ ಡಿದೆ
ಕೂಗುತಿಯುದಾಲಿಸಾ ! ಕಿವಿಗಂಟ್ಟು ದೇಂ ; ನಿನಗೆ
ಮಂತಿಗಂಟ್ಟು ದೇಂ ? ಓದು, ಸರವಾಗು, ನಡೆ, ಹೋಗು ;
ದಮ್ಮಯ್ಯಾ, ಹೋಗು !” “ ಅಣ್ಣಿನ ಆಜ್ಞೆ. ನಿಮ್ಮ ಡಿಯ
ರಕ್ಷಸ್ತಿಗೆ ನನ್ನ ಸಿಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹೋಗಿಹನದಂ

ಇ ೨೧೦

ಮೀರಿ ನಡೆಯಲ್ಲಿನಗೆ ಬಾರದು ಮನಂ.” “ ಕರುಳಿನಗೆ
ಬೇಯುತಿಹುದೆನಾಂತ್ರಿಕ್ತಿ ಸೀಯುತಿಹುದಯ್ಯಯೊ
ದಮ್ಮಯ್ಯಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾ, ಕಾಲ್ಯಾಂಡಿವೆನೋಂದು ನಡೆ ;
ರಕ್ಷಸ್ತಿ ಸನ್ನಿ ಸಿಯನಂ, ಪಾರಣಸರ್ವ ಸ್ವನಂ,
ಕಾಸಲೆಯ ಕಂದನಂ, ಕೋಸಲಾನಂದನಂ,

ನಿನ್ನ ಇಣ್ಣಿನಂ ! ” ಸಿಟ್ಟು ರಿದುದೂರ್ಬಳೆ ಶೇಳನಿಗೆ.

“ ಹಣ್ಣೋನ ಹಣ್ಣೆಯ ಬರಹಮಿಂತುಟೆ ವಲಂ ! ” ಎನುತೆ
ತನೊಂಬಿಗೆ ತಾನಾಟಕೊಂಡು, ಸುಡಿದನು ಮರಳಿ

ಇ ೨೦

ಸಂತ್ತುಕೆಯಂ : “ ದೇವಿ, ರಾಮನಪಾರ್ಕ್ಯಂ !

ರಾಮನಕ್ಕು ಯ ಮಹಿಮನಾಶಂಗ ಪೇಳಣಿಯೆ

ದೇವರ್ಕಂ ? ದಸುಜರಾವ ಹೊಯಿಕ್ಕೆ ? ತಮ್ಮ

ಸಿಧಿಯ ಬೆಲೆ ತಮಗರಿಯದವರಪ್ರೋಲಾಡುವಿರಿ !

ಸಾಲ್ಪು ನಿಂ ಕಳವಳಂ ; ಮಾಣ್ಣಿದಾಶಂಕೆಯಂ ;

ಬಡಿಮನ್ನೆ ಯದ ಭೀತಿಯಂ.” ಎನುತ್ತಿರೆ ಮತ್ತೆ

ಜೀರ್ಣದಾ ನೀಳುದನಿ ಕೇಳಿ ದ್ರೋಷಸೀಳುವಂತೆ : “ ಓ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾ ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾ ! ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕಾ ಓ ! ”

ಕೇಳಿದಂ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿನೆ ಬೆಬ್ಬಿಗಿದನೆನಲ್ಲಿ
ಸೀತಿಗಿನ್ ಗತಿಯುಂಟಿ ? ಮತಿಯುಂಟಿ ? ಹಾಯೆನುತೆ
ಹೌಹಾರಿ ಇಮೈಗೃಹಿಸಿದಳು ; ಹೆಪ್ಪಿಗಟ್ಟಿದುದೊ
ಮೆಯ್ ಸೆತ್ತರನಲು ನಿಂದಳು ಮರಂಬಟ್ಟನೋಲ್ ;
ಮರಳಿ ಸಂಜಾಳಿಲಬೆಯಾಗಿಯುಂ, ಕಣ್ಣರಳಿ,
ವಿಕಟ ಮುಖಿಯಾವಿಷ್ಣೆಯಾಗಿ, ಭೂತಿನಿಯಂತೆ
ಸುಮಿತ್ರಿಯಂ ಸೋಡಿ : “ ಭಾರತ್ಯಫಾತಕ ಪಾಪಿ,
ಸಾಯಿ, ನಡೆ, ತೊಲಗು ಕಣ್ಣೊಲದಿಂ ! ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಮ
ಜಾತ ಪಾತಕವೋ ನೀಂ ! ಗೋಮುಖವ್ಯಾಪ್ರಸೋಲ
ಬಂದಯೆನೊಡಗುಣಿ, ಪೂರ್ವಜನ್ಯದ ಪಾಪದಾ
ಕರ್ಮಪಾಕಂ ಬರ್ಪನೋಲ್ ! ” ಎನುತ್ತಿರೆ ಸೀತೆ,
ಮುಂದೆ ಮಾತಾಡಲೀಯದೆ ಸದೃಢಭುದಿಯಿಂ
ರಾಮಾನುಜಂ : “ ಸಾಲ್ಯಾಮಾ ನಿಂದೆ, ರೊಜಫ್ರೆ
ಒನಕಸುತೆ ! ” ಎನುತಾಕೆಯಂ ದುರದುರನೆ ಸೋಡಿ
ನಿಡುಸುಯ್ಲವೊಯ್ಲಿಂದಮೇರುತ್ತಿರಲೆಯಳ್ಳಿ
“ ನೀಮಣ್ಣಾನಂ ಪ್ರೀತಿಸುವ ವೊದಲೆ ಪ್ರೀತಿಸಿದೆ
ನಾನಾತನಂ ! ಪೋಲ್ಲನುಡಿಗರೆಗೊಟ್ಟರೀಗಳಾ
ಬಿಕ್ಕೆ ನೀಂ ಸೋವನುಳ್ಳಿರಿ . . . ” ಎಲವ್ವೊ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾ,
ಎಳೆಯ ಮುಳ್ಳ ಚುಚ್ಚೆ ಲ್ಕೆ ಸೋವಲ್ತುದುವೆ ಮೆಚ್ಚು ;
ಬೆಳೆದರೂ ಮುಳ್ಳ, ಅದರ ಕಚ್ಚು ಮುತ್ತಮುದೆ ಹೇಳಿ ?
ಎಳೆಯ ಕರು ಬೆಳೆದ ಮೇಲದರ ತಾಯನ ಬೆದೆಗೆ
ಬಯಸಿದಪ್ರದಯ್ಯೋ ! . . . ಮನದನ್ಯ, ನಿನ್ನಂ ನಾನೆ
ಕೊಲಿಸಿದೆನೆ ? ತನ್ನೇಲ್ಲದೆದಾಳಿಯಂ ತನ್ನ ಕಯ್
ಕಿತ್ತೆಸಂದುದಯ್ಯಯ್ಯೋ ! ” ಬಾಯ್ದಿದುಕೊಳ್ಳಣಂ
ಮತಿವಿಕಲೆಯಂ ಕಂಡು ತತ್ತುರಿಸಿದು ಬುದ್ದಿ
ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾಗೆ. ಹಾ ಬೇರೊಯ್ದಿಗೆಯ ಬಾಯ್ದಿತ್ತಿ
ಉಂಟಿಳಾ ಪ್ರಯನ ನಿಶ್ಚಲತೆಯಂ ! “ ಪಣ್ಣನದ
ಕಲ್ಲನಕ್ಕೆಲ್ಲ ಮೇಣಣಣಿಯಂಟಿ ? —ಹೇ ದೇವ,

೧೯೧೦

೧೬೦

೧೬೦

ಹೇ ಮಾತೆ, ಮನ್ಮಿ ಸೆನ್ಸ್ ೦. ರಾಮನಾಳೆಯಂ
ಮಿಂದಾರದೆ ಪೇಳ್ಳಿ ನಾಡೊಡಂ, ನಿಮ್ಮಾಗೆ !
ಹೋಗಿ ಬರುವೆನು ಬೇಗದಿಂ ; ನಡೆಯಿ ಮೆಲೆವನೆಗೆ ! ”
ಹಿಂದುಹಿಂದಕ ಸೋಡುತ್ತೋಡಿದನ್. ಕಾಡಿನೋಳ್
ಮರೆಯಾಯ್ತು ಮೈದುನನ ಮೂರ್ತಿ. ಏಕಾಂತಮಂ
ಸೆನೆದು ತನು ಕಂಪಿಸಿತು ಜಾನಕಿಗೆ. ನಿಂದಳಾ
ಮುಳ್ಳುಬೇಲಿಯ ತಡಬೆಯಂ ನಮ್ಮೆ, ಶಾಸ್ಯಮಂ
ತನ್ನ ಬಾಳಡವಿಟ್ಟೀಯ ವಾಳನೀಕ್ಕಿ ಸುವರ್ಪೋಲ್ !

೫೮೦

ವ್ಯೋಮಗಷ್ಟಂದನದೊಳಿಂದಿಗೆ ರಥಿ ರಾವಣ
ಸೋಡಿದನು ಮನ್ಮಿ ಅ ಸತಿಯ ರತಿಯ ಹೆಗಲೆನೆಯ
ದಶರಥ ಸುತನ ಸತಿಯನೋರ್ವಾಳಂ. ಜಾತಕಂ
ಮಳಿಗೆ ಕಾತರಿಪಂತೆ, ಸೀತೆಯ ಚೆಲುವನಿಂಂಬಿ
ತವಕಿಸಿತಸುರಸ್ಕಿ ಪಟ್ಟಿ. ಬಸದಿಕ್ಕಿಂಜಿಯೆ
ಹವಣಿಸಿದಮರಪ್ಪೇರಿ ದಶತಿರುಗೇನಾಯ್ತು ?
ತಾನೆಂದುಮನುಭವಿಸದೊಂದೇನೊ ಕಳವಳಂ

೫೯೦

ಕ್ರಮಿಸಿದತ್ತಾಂತರ್ಧಮಂ : ಯತ್ತ ದಿಂದದಂ
ತುಳಿದೊತ್ತಿ, ನೆಲಕಿಳಿದನೊಂದು ಸಂಟ್ಪಿರಿಯಾಗಿ
ತಿರುನೆ ಸುಳಿದು ಸುತ್ತಿ. ಸೋಡಿದಳವನಿಜಾತಿ
ತನ್ನ ಕಣೊಳ್ಳಿಲದ ಕಾಡಿನೋಳಿದ್ದಿದ್ದಿದ್ದಂತೆ
ಶರಗೆಲೆಯ ಸದ್ಗೃಹದ್ದಿನಿಲಸೂಧ್ಯಗಮ
ಸಪ್ರೋವಿವಮಾವರ್ತವಂ. ಭೂತನರ್ತನು
ತಾನೆನಲ್ಲಾವರ್ತಿಸಿತು ಗಾಳಿ : ಕುಗೆದಿಲ್ಲ,
ಸೆಗೆದಿಲ್ಲ, ಹಾರುತ್ತಮೋಡುತ್ತಮಾಡುತಂ,
ನಿಲುಕೊಮ್ಮೆ ಹಡೆಯೆತ್ತಿ ನಾಗರದವೋಲಾಡಿ,
ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ನಡುಬಳುಕಿ ಸಬೆಯಂತವೋಲಾಡಿ,
ಒಮ್ಮೆ ತುಂಬುರುಗೊಳ್ಳಿಯೆನೆ ಜಿಮ್ಮೆ, ಮತ್ತಂತೆ
ಗಣಬಂದವನ ತೆರದಿ ರಿಂಗಣಗುಣಿದು ಹೊಮ್ಮೆ
ರಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಹತ್ತಿ ಹರಿತಂದುದಾ ಗಾಳಿ,

೬೦೦

ಸೀತೆಯೊಡಲಿನ ನಾಳನಾಳದಲಿ ಹೆದರಿಕೆಯು
ಇಂಥಿ ಹಿಂಯುವಂತೆ. “ ಏನಿದು ದುರ್ದಿನವೋ ನನಗೆ ! ”
ಎನ್ನುತ್ತಿನುತ್ತೆ ಜನಕಸುತ್ತೆ ಎಲೆವನೆಯನೊಳವೋಗೆ
ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸದೆದಳಾಗಳೆ ಪಜೆ ಸಪ್ಪಣಂ
ಕೇಳ್ಳವೋಲಾಗಿ ತಿರುಗಿದಳಯ್ಯೋ ತನ್ನವರೆ
ಬಂದರೆಂಬೊಂದತಿಯ ಹರ್ವಧೃತಿಯಿಂದೆ : ಹಾ
ಕಂಡಳಿಸ್ತೂ ಹರ್ವನಂ, ಸುಪವಿತ್ರವೇಷನಂ,
ಮುನಿವರ್ಧನಾ !

೪೧೦

ಒಟ್ಟಾಧಾರಿಯಂ ಕಾವಿಯಂ
ಕಂಡೊಡನೆ ಮನಕೆ ನೇಮ್ಮುದಿಯಾಗಿ, ಚಂದ್ರಮುಖಿ
ನಿಂತು ಸಂವಿಕ್ಷಿಸಿದಳಾ ತನ್ನಿಡೆಗೆ ಬರ್ಪ
ಸಂನ್ಯಾಸಿಯಂ. ಮತ್ತುವೋಡಸೆಯೆ ಭಯಾಶಂಕ
ತಗ್ಗಳಿದತ್ತಾತ್ಮಕೈ : ಗರ್ವಮುಯಮಾ ನಡೆಗೆ
ಯತಿ ಗತಿ ವಿನಯಮಿಲ್ಲ ; ಮುನಿಯ ನಿಲವಿನ ಭಂಗಿ ತಾಂ
ಸೃಪದರ್ವ ಸಂಗಿ ; ಕೊಡೆಯುಂ ಕಮಂಡಲಮೇಕೊ
ಪರಿಚಿತ ಪದಾರ್ಥಂಗಳಂತಿಲ್ಲ ; ಅಪರಿಚಿತನ್
ಆ ಮುನಿ ಜನಸಾಧನದವನಲ್ಲ ! ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ಒಳಿಸಾರ್ಥಿಸುಣಗೋಲ್ಲಿಳಂ ಕೆಲಕೊಂಡ್ತುರಿಸಿ
ಧಾಂಬಿದಸೊಳಗೆ ಬೇಲಿಯಂ. ಮಂತ್ರಘೋಷಮಂ
ತೊಡಗಿದನ್. ಗೀರಾವುಣಭಾವೆಯೋಳಿ ಸ್ವಸ್ತಿಯಂ
ವಾಚಿಸಿದನೋಂಕಾರವರಸಿ. ಬಕಧಾರ್ಜನಮುಂ
ನಿಂದಿಪೋಲಲ್ಲಿ ನಿಂದನು, ಬಗೆಯ ಬಾವಿಯಂ
ರೆಪೆವುಲ್ಲಿಂದಡಕಿ ವಾಚ್ಚ.—ಏನಿದು ಕಮ್ಮ
ಯತಿಗುಚಿತಮಲ್ಲದುದು ? ಎಂದು ಸಂಶಯಭೀತಿ
ಸುತ್ತೆತ್ತಲುಂ ನೋಡಿ ಪೆಳ್ಳಳಿಸುತ್ತಿರಿ ಸೀತೆ,
ಕಣ್ಣಿರೆದನಾ ರಸಿಕ ರಾಕ್ಕಿ ಸಂ. ಪರವಧೂ
ಪ್ರೇಮಿ ಆ ಚೆಲ್ಪಿಯಂ ನೋಡಿದನು, ನೋಟದಿಂ
ಬೇಟಮುಂ ಸಾರ್ಪವೋಲ್, ಪೀರ್ಪವೋಲ್. ಆ ಕಣ್ಣಿ

೪೧೦

ನಡನಡನೆ ನಡುಗಿ, ಮರವಟ್ಟಂತೆ, ಸಟ್ಟುಂತೆ,
ತಾಂ ನಷ್ಟಿ ನಡಪಿದಾ ಬಳ್ಳಿಯನಿರದೆ ನೆಮ್ಮೆ
ತಕ್ಷಿಯಿಸಿ ನಿಂದಳು ಲತಾಂಗಿ.

ನಿಂತುದು ಗಾಳಿ

ಬೆದರಿ. ಗೋದಾವರಿಯ ಹೊನಲ ನಡೆ ಹೆಪ್ಪಾಯು.

ಜಲಸೆಗಳನುಡುಗಿದುವು ಮರಬಳ್ಳಿಗಳು. ಖಗಗಳಿಗೆ

ಮಳ್ಳಿದತ್ತಿಂಚರಂ. ಪರ್ವತಾರಣ್ಣಗಳು

ಸ್ತುಭ್ರಮಾದುವು ರೌದ್ರಮಾ ದೃಕ್ಕು ದೃಷ್ಟಿಯ ಭೀತಿ

ಬಡಿದಂತೆ. ನಿಂದಳು ಪ್ರಕೃತಿ ತಾಂ ಜನಕಚಾ

ಹೃತ್ಕೃತಿಯೆನಲ್ಲಾ ಪ್ರತಿಯೆನಲ್ಲಾ ಜೇತನರ್ಗೆಂಬು !

“ಬೆದರಿದೋಲಿದೆ ಭದ್ರೇ, ನಿನ್ನಂಗಮುದ್ರೇ. ಭಯಂ

ಖಾಲಿ

ನಿವಾಶರಣಂ. ಮಂಗಳಾಂಗಿ, (ನವನೀತ ನವ

ಕೋಮಲಾಂಗಿಯೆನಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಜೆಯದೂಂದೆ ತಡೆ !)

ನಿನ್ನ ವೋಲತನು ಮೋಹನ ನಿತಂಬಿನಿಯಿಂತು

ನಿರ್ಜನಾಂತರೆಯೇಕಳಿಂತೊರ್ವೆ ಲೆಯೆ ಬದುರ್ವ ಕುತಿಹೆ ?

ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲವೇ ನಿನಗೆ ? . . . ” ಕವಟವನರಿತು ಸುದತಿ

“ಆಕಟಕಟ ಕೆಟ್ಟನಿವನಾರೋ ಮಾಯಾವಿ ಯತ್ತಿ !

ಕೆಷ್ಮದನೆಣಿಸಿ ಬಂದಿಹನು ದಿಟಂ. ಪತಿಯೋದನೆ

ಮೈದುನಂ ಒರ್ವನ್ನೆ ವರಮೀತನಂ ನುಡಿಯ

ಸೆವೋದ್ದಿ ತಡೆದಪೆನುದುವೆ ನೀತಿ ! ” ಬಗೆದಿಂತು

ನಗಿಗೂಡಿ ಸುಡಿದೋರಿದಳು, ರಾವಣನ ಮನಕೆ

ಖಾಲಿ

ರಾಗಮುಕ್ತ ಸುರಾಗದೋರ್ಕುಳಿಯೆರಜುವಂತೆ.

“ಸಂಕಟದ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಬಂಧುವೋಲ್ತೈತಂದೆ,

ಯತಿವರ್ಧಿ. ರಾಜಷ್ಟ್ರ ಜನಕಂಗೆ ಕುವರಿಯಾಂ ;

ಸೂಸೆ ದಶರಥಂಗೆ.” ಎಂದಿಂತು ಮೊದಲಾಗಿ ತಾಂ

ಬನಕೆ ಬಂದಾ ಕಥೆಯನಾದ್ದುಂತವಾಗೋರೆಯ

ತೊಡಗಿದಳು. ನಡುನಡುವೆಯಡಿಗಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಂಬಿ

ಹಾದಿನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಯ್ಯ ಕಾಡುದಾರಿಯಂ,

ಕೃತವಕ್ಕು ಚಿತ್ತವಲ್ಲದವೋಲೆ, ಕವಡರಿಯಾದಾ
ಮುಗುದೆ ಬಾಲೆ. ತಿಳಿದದಂ ಮುಗೆಯಾ ತಂತ್ರಮಂ
ಮುಗುಳುನಗೆ ನಕ್ಕನು ವಿದಗ್ಗಿಲಂಕೇಶ್ವರಂ.

೪೬೦

ಕಾಲವಂಜನ ಜಂಚಲಾಕೇಕರಾಕ್ಷಿಯಂ
ಕುರಿತೆಂದಸಿಂತು : “ ಪಣಾಕ್ಷಿ, ನಿನ್ನನ್ನರಂ
ವಂಚಿಪುದುಚಿತಮಲ್ಲು. ನಿನಗೆವಿಾ ಕೀಲಣ
ತಗದು, ರಮಣಿ. ನಾಂ ಲಂಕೆಗೆಧಿಪಂ ; ದಶ್ವಿಗ್ರೀವ

ಬಿರುದುವೋತ್ತಂ ; ಸೆಗಳ ರಾವಣಂ ; ದಶರಥನ
ಸುತನಿಗಿಂ ಮೊದಲೆ ನಿನ್ನಂ ಮೇಚ್ಚಿ ಬಂದವಂ !

ದಿಲ್ಲುರಿವ ಬಲ್ಲೈಯಂ ಪಡೆದು ಬರ್ಪಿನಿತರೊಳಿ
ನಿನ್ನ ಪಿತ್ರವಿಂದೆ ವಂಚಿತನಾದೆನಲ್ಲಿದಿರೆ,
ಜನಕಸುತೆ, ನೀನಿಂದರಸಿಯೆನಗೆ ! ನನ್ನ ಖಂ,
ಮೋಸದಿಂ ರಾಮನೊಯ್ದೆನಾ೦ ಕೆಯಂ, ವರಳಿ
ನಾನುಯ್ಯಲ್ಲಿತಂದಿಹೆನು, ಸೀತೆ. ಭಿಕ್ಷು ಕಂ
ವೇಷದೊಳುಮಾವೇಶದೊಳುಮಾಂ ; ನಿತಂಬಿನಿಯೆ,
ಕೃಪೆಗ್ಗೆದೆನಗೆ ಲಂಕೆಗನ್ನೊಂಡನೆ ಬಾ. ನುರೆವೆ ನೀಂ
ರಾಮನಂ ಮರುದಿನಮೆ ! ”

೪೬೦

ಇಂತೆಂದು ದಶಶಿರಂ
ಶೋರಿದನು ಲೋಕವೈಭವಮೆಳ್ಲ ಮೇಯಾವೋತ್ತ
ನಿಜರೂಪಮಂ. ಹೇಸಿ ಮೋಗದಿರುಹಿದಳು ಯುವತಿ.
ಭೀತಿ ಮರೆಯಾಯಿತುರಿದುದು ಶೋಪಸಜ್ಞಾಲೆ
ವಾಥಿವಾಂಗನೆಗೆ :

“ ಮಾಣಿ, ಆಡದಿರಸಹ್ಯಮಂ,
ನಿಶಾಚರ ಕುಲೀಶ್ವರ. ಸೌಲ್ಭರಧರ್ಘ್ಯಮಂ,
ಕೊಂಳಪ ಕುಲಕುತಾರ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಾವತಕೆ
ಮಲೆವೋಲೆನ್ನ ಮನದನ್ನಂಗೆ ಕರುಬುತಿಹೆ
ನಿನಾ. ಲೇಪಿಸಿದ ಜೀನಿನಾಸಗಿಧಾರೆಯಂ
ನಕ್ಕಲೆಳಸುತ್ತಿಹೆ : ಕಾಮಿಸಿದೆ ನರ ಕೇಸರಿಯ

೪೭೦

ಪೇಣಿ ; ಸವಲಿನ ಸಂಗಸುಹಕೆಳಸುತ್ತಿದೆ ಹಂಡ್ಲಿ. ವೋನ್ನೆನ್ನು ಮನದನ್ನು ನಿಯ್ಯ ; ನೀನೊ ಕಬ್ಜಿನ್. ಶ್ರೀಗಂಥದನುಲೇಪನಕ್ಕೆಣಿ ರಘುಧ್ವಹಂ ; ಹೊಲಿಗೆಸರಿಗೆನೆ ನೀನ್ ! ”

ತಿರಸ್ಕೃತಿಯ ಕೈದುವಂ
ಸಮಾಖ್ಯ ನಂಗೆಯ್ಯಾತಿರೆಲ್ಲಿದಂ ನಡನಡನೆ
ನಡುಗುತ್ತಾ ಬೆಚ್ಚು ಗಣ್ಣಿ ಬಲೆಯಂ ಹುಬ್ಬು
ಗಂಟಿಕ್ಕೆ ನೋಡಿದನ್ ಸಂರಕ್ತಲೋಚನ
ನಿಶಾಚರೀಂದ್ರ್ಯಂ. “ಮಾಣ”, ಎಲ್ಲಾ ಮುಗ್ಗಿ, ಸಾಲ್ಗಿ ಮಾ
ನಿಸ್ಕ್ರಿ ಉಪವಾ ಪ್ರತಾಪಂ ! ಪೇಣಿ ಬ್ರಿಗುಳಿಮಲ್ಲಿ
ಪೇಳ್ಳ ವಿಕ್ರಮಂ. ಚಂಬನಕ್ಕೆಣಿ ಉಪಾಲಂಭಮುಂ
ಪ್ರಾಯಪ್ರಸಂಗದೊಳಿಸಲ್ಪ್ರಿ, ವರವಣಿ ನಿಯೆ,
ಮುನಿಯೆನಾಂ ನಿನ್ನ ಕೊರಳಿನ ಸುಧೆಯ ಗರಳಕ್ಕೆ.
ನಲ್ಲಿಯೊಪ್ಪಿಗೆ ‘ಬಲ್ಲಿ’ ಎಂಬ ನಾಣ್ಯಾಡಿಯಂತೆ,
ನಿನ್ನ ತುಟ್ಟಿನಿನ್ನೆದೆಯನಾಡುತ್ತಿರುದು, ನಬೀಸಿ
ನಿಂದೆಯಂ. ಬೆಂಟಕೆ ಬಳಾತ್ಮಾರವೋರೋದ್ದೇ
ಇಷ್ಟಸತ್ಯಾರಮೆಂಬರೆಲೆ ಯೋವಲಾವಣ್ಣಿ.
ವಂದಿಸುವೆ ನೀನೆನ್ನೆನ್ನ ನೀ ದಿನದ ಕೃತಿಗಾಗಿ

ಮುಂದೆ. ಬಾ, ನನ್ನ ಲಂಕಾಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಬಾ ! ” ಎನುತೆ
ಪಾಪಕೆ ಲಸತ್ಯಾತಿಯ ಲೇಪವುಂ ಬಳಿಯುತ್ತಾ
ಮಾಯಾವಿಚಪ್ಪಿಜಿದನ್ ಕೈಗೆ ಕರ್ಯ ತಟ್ಟಿ ! ಪೇಳ್ಳ
ಪನೆಂಬಿಸದ್ದುತ್ತಂ ? ಕೈಕುಟ್ಟಿಗುದೆ ತಡಂ
ಪುಟ್ಟಿದತ್ತ್ವಾಂದು ಮಂಬಿನ ಮೋಡಮೆತ್ತಲುಂ
ದಟ್ಟಿಸಿ. ತೇಲುಗಣ್ಣಾದುದಾ ಕೋಮಲಿಗೆ.
ಕಾಣದೇನೊಂದುಮಂ ತಟ್ಟಿದಳು ಬೆಬ್ಬಿಜಿಸಿ
ಪಣಶಾಲೆಯ ಲತಾಭಿನಿಯುಂ ! ಹೇ ಹತಭಾಗ್ಯಿ,
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ ಮಹಾಬಾಹು ರಕ್ಷೆಯಂ ನೂಂಕಿದಾ
ನಿನಗೆ ಪೇಳಿಂತು ರಕ್ಷೆ ಕ್ಷೇತ್ರಾತ್ಮಿಯ್ಯ

೪೩೦

೫೦೦

೫೧೦

ಕೃಲಾಸಮಂ ಸೆಗಪೆ ತೊಗಿತೊನೆದಾ ಬಾಹು
ರಾಹುನೋಲೀಳಿಳೆಯೆ ? ಪರಪರವರನೆ ಪರಿದುವಾ
ಮಾಡನಪ್ಪೆರ್ಡ ಬಳ್ಳಿಯ ಕೃಗಳೊಲೈಯಂ
ನಲೈಯಪ್ಪುಗೆಯಿಂದ ಬಿರುಬಿಂದಗಲ್ಪು ವೋಲ್.
ಬಳ್ಳಿಯಪ್ಪೆದ ಬಳ್ಳಿಯಂ ಮತ್ತೆವಾರಣಂ
ಸೇಂಡಿಲಿಂದಳಿಳೆವನೋಲಲರ್ಪುಳ್ಳಿಯಂವೆರಸಿ
ಮತ್ತೆಕಾತಿಸಿಯನೆಳಿದುಸ್ತು ತ್ತರಾವಣಂ
ಸೆಗೆದನಂಬರಕೆ. ಬಿಳ್ಳುದು ಬಳ್ಳಿಯಂಗಳಕೆ,
ಮುಳುವೇಲಿಯುಂ ಬರಂ ನೀಳ್ಳು !

“ ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ !

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ! ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ! ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ಓ ! ” ಎಂದೆಂದು,
ಬಗ್ಗನಂ ಪಿಡಿಗೊಂಡಿರಳಿಂದಿನ್ನೆನ್ನೊಲ್ಲಾರಲ್ ವಂತೆನೋಲ್
ಜೊಮ್ಮೆತುಕ್ಕೆತು ಹರಿದು ಹಬ್ಬಿತಾಕ್ರಂದನಂ,
ದೇವಿಯ ಕೊರಲ್ ಬುಗೆ ಯಿಂದ ಸೆತ್ತುರೊಂತೆ
ಚಿಮ್ಮಿ. ಲೆಕ್ಕಿಪನೆ ಲಂಕೆಂಶ್ವರಂ ? ರುಗರುಗಿಪ
ಕಂಡುರಿಂದಿಲ್ಲಿಗೆ ಮರುಳುಗೊಳುತ್ತುದನೋತು
ಸರಗಿನೊಳಿರುಂಕಿ ಕದೊಂಡುವಣಿಗಿಯ ತೆರದಿ
ಹಾರಿದನು ಬಾಸ್ತೇರನೇರಿ. ಬೀಸಿಲೆಸೆದತ್ತು
ಪಂಚವಟಿ ಧಾತ್ರಿಯಂ ಪಣಾಕುಟಿ ಶೂನ್ಯಮಂ
ಗೋದಾವರಿಯ ತೀರ್ಥ ವೈಶಾಲ್ಯಮಂ ವ..ರಳಿ
ಬೆಳಗಿ.

ಕೇಳಳಿ ವಿಪಿನವನಿತೆ ; ಖಳ ಕಾರ್ಯಮಂ .
ಕಂಡು ಹಮ್ಮೆತ್ತಿಸಿದಳ್ ; ಹೆದರಿ ದಿಗ್ಭರಮೆಯಾಗಿ
ಕೂಗಿದಳದ್ದಿದೇವನಂ. ಪರಿತೀಂದ್ರನುಂ
ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಬೊಬೆಯಿಟ್ಟಬ್ಬಿರಿಸಿದನಾ ; ಕೂಗಿ
ಕರೆದನಾಕಾಶಮನವಿಲೋಕನಾಕ್ಕಿ ಯಂ.
ಕೂಗಿದುವು ಕಾಡು ಮಲೆ ಬಾಸೆಲ್ಲಮೊಕ್ಕೆನ್ನರಲ್
ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ಓಬಿ

೨೭೩

೨೭೫

ಈ ಎಂದು! ಕೇಳಿದನು ದೂರದ ಮರದ ಮಂಚದೊಳ್ಳ
ಹಗಲುನಿದ್ದೆ ಯೋಳಿದ್ದು ಮೆಡ್ಡಾ ಜಟಾಯು ಆ
ಪ್ರಕೃತಿ ರೋದನ ತೂರ್ಯಮಂ. ಕುಳಿತ ಪರ್ವತರಂ
ನಡುಗೆ, ಪಕ್ಷಧ್ವನಿಗೆ ಗಿರಿಗಹ್ವರಂ ಗುಡುಗೆ,
ಚೀರ್ದನಿಗೆ ವಾರ್ದಾನಿಸೆ ಪುಷ್ಟಕಾಖ್ಯಂತರಂ
ಹಾರಿದನು ಭೀಮಚಂಚೂಪುಟ ಭಯಂಕರಂ;
ಖಗರಧವನರೆಯಟ್ಟಿದನ್ ಭೀಷಣಾಭೀಳ ಖರ
ನಶಿ ಕಲಿ ಜಟಾಯು. ಬಿರುಗಾಳಿಯುರುಬೇಗದಿಂ
ಬೆಂಬತ್ತಿ, ಮುಂಚುವ ವಿಮಾನಮಂ ಮುಸಲಸಮ
ಪದಗಾಢಾಫಾತದಿಂದಪ್ಪ ಖಿಸಿದನ್ ರಪ್ಪ
ರಪ್ಪನೆ ಒರ್ದೈ ಇರ್ದೈ : ಒದೆ ಬೀಳಲೊರಲಿದುದೊ
ಪುಷ್ಟಕಮೇನಲ್ಲೈ ಘ್ರೇಣಲೆಂದುದೊರ್ಮೈ ದಲುಲಿದ
ಲಘುಘಂಬಿಕಾ ಶ್ರೀಋಂ. ಏರಗಿದುರುಬೆಗೆ ತೇರಾ
ತತ್ತ್ವರಿಸಿ ಉಲ್ಲೇಖಲಿಸಿತು; ಇಳಿಗುರುಳಿತನಲ್ಲಾ
ಕೆಳಕೆಳಕೆಳಗೆ ಬೀಳಣತ್ತೊಯ್ಯನೆಯೆ ನಿತ್ತರಿಸಿ,
ಮತ್ತೆ ರೂಯ್ಯನೆ ರಯದಿನೇರ್ಪುದು ವಿಯತ್ತಾಳಕೆ
ಸುಳ ಸೂಟಿಯಲಿ. ಹೊರಸಿಗೆ ಜೇಗೆಯೆರಗಲ್ಲೈ
ಪರಂತಿಪ್ಪ ಖುದುವ್ಯವ್ಹಾರಲುದುರಿತು ವಿಮಾನದಿಂ
ಕಲೆಯ ಕಾಳನೆ ಕೆಟ್ಟುಕೆದರಿ.

ಒನ್‌ಕಾತ್ಮೆ ಜಿಗೆ

ಹರಣ ಮರಳಿತು ಹೃದಯವರಳಿ. ದೈತ್ಯೀಂದ್ರಂಗ
ಬೆಕ್ಕೆಸಂ ಮೂಡಿ ಕೆರಳಿದಸೊಡನೆ ಕಟೀಯಸಿಗೆ
ಕೃತುಡುಕಿ ಬೀಸಿದನ್. ತಪ್ಪಿ ಚಿಮ್ಮೆ ಜಟಾಯು
ಸಿಡಿದನು ಕೆಲಕ್ಕೆ. ಮತ್ತೆರಿಗಿದನು ಸಖಿಗಳಿಂ
ರಕ್ಷಸನ ಮಂಡಿಯಂ ಜಕ್ಕ್ಯು. ರತ್ನವಾರ್ತ
ರಾಜಿತ ಪುಲಸ್ತ್ಯಜ ಕಿರೀಟಸ್ಥಾ ಮಣಿಗಣಂ
ಸಿಡಿದುರುಜ್ಜುವು ಕಿಡಿಗಳಂ ಕಾಪ. ದಾಸವನ
ದೀಪ್ಯ ಸುಂದರ ನೀಲ ದೇಹದಿಂದೊಸದ್ರತ್ಯು

೨೫೦

೨೫೧

೨೫೨

ಕನ್ನೆ ತ್ತರೊಳ್ಳು. ಸಳವಂ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆಯಂ
ಬಿಡದಿರದೆ ಬೆಂಬತ್ತು ತೆಳ್ಳಿ ಟ್ರೈ ತೊದೆವಂತೆ,
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಜಿಸಿದನು ಆ ಸಭೋನ್ನಾಕೆ
ಪಕ್ಕ ಸಂಜಾತ ದುಂರುಧಾವಾತ ಗರ್ತ ಕ್ಕೆ
ಸಿಲ್ಲು ತಿರುನೇ ಪ್ರಚರ್ಚೆ ತಿರುಗಂ ತಿರುಗುವಂತೆ.
ತಲೆಗೆದರೆ, ತೊಡವುಗಳುದುರೆ, ಪರಿಯಲುಟ್ಟುದುಗೆ
“ ಲಘುವೇಣಿಸಿ ಗುರುವಾಯ್ತಿಲಾ ! ಹಾಳಿದೆಲ್ಲಿಯ ಜದ್ದು ?

ಕೊಲ್ಪೆನೊರ್ಕಡಿತದಿಂ ”ದೆನುತೆ, ವಾಗಿಯನೊದರಿ,
ರಾಮನ ಸುವಾಸಿನಿಯನೊರ್ಕ ಯೋಳವುಂಚೆಟ್ಟು,
ಫೋರ ವಿಷ ವಜ್ರಾಸಿಯಂ ಕೊಂಡು ಹೀಜರಂ
ಪಾಯ್ದಿನ್ ಎಹಂಗೇಶನು. ಬೆದರಿದಳ್ ಸೀತೆ ;
ಬೀಕ್ಕು ರಿಸಿದಳ್ ಭೀತೆ ! “ ರಕ್ಕು ಯಾದಕೆ ದೇವಿ
ರಾಕ್ಕು ಸಗೆ ? ಹಾ ! ” ಎನುತೆ ಸಂಪಾತಿಯವರಜಂ
ಸಡಿಲಿಸಿರೆ ಸಿಡಿಲಂದುಗುರು ಕೊಕ್ಕುನ ಏಳ್ಳುಗಯ್ಯಾ
ವೋಯ್ಲು ನಯ್ಯಾಯೋ ಕಾಣ್ ಆ ಕತ್ತರಿಸಿದುದು ಕತ್ತಿ
ಎರೆಂಕೆಯಂ ! ಕಣ್ಣುಜ್ಞಿ ಗೋಳಿಡುತ್ತಿರ್ದಿಳಾ
ಜಾಸಕಿಯುಮಾಲಿಸಿದಳಾ ಬಿಡ್ಡ ಸದ್ಗಾನೆನೆ
ಮರಮುರಿದು, ಪಳು ಸಡುಸದುಗ್ಗಿ, ಕಾಡುಗೊಳಾಗಿ
ಬಿಡ್ಡನು ಒಟ್ಟಾಯು, ರಾವಣನಾಯು ಬೇಳ್ಳಂತೆ !

ಇತ್ತಲ್ಲೋಡಿತು ಪ್ರಷ್ಪಕಂ. ಅತ್ತು. ಸೌಮೀತ್ರ
ಓಡಿದನರಸಿ ಒನಕಜಾನಾಧನಂ ಕೂಡಾ
ಕರೆದು. ಮಲೆಯಿಂದಲೆದು ಮಲೆಗೆ, ಪೂರ್ತೀರಲೋಡಮ್ಮ
ಅತ್ತಿಗೆಯ ಕ್ಕೆ ಮಕ್ಕೆ ಪಿಂತಿರುಗಲೆಳಿಸಿಯುಂ
ಅಣ್ಣಿನಂ ಕಾಣದೆಯೆ ಮರಳಲಂಬುತೆ, ನಿಂತು
ನಿಂತು ಒ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ನಾ ಕೊರಲೊರಲ್ ಕೇಳಿ ಜೆಯನ್
ಉಹೆಯುಂ ಗೊತ್ತು ಹಜ್ಜುತೆ, ಮತ್ತೆ ಮುಂದೋಡಿ
ಪರಿದು, ಶಂಕಿಸಿ ನಿಂದು ಕರೆದು, ಮನದೊಳಗೇನೊ
ಮಹದಾಭೀತಿ ಚರಿಸೆ, ಕಂಪಿತ ಗಾತ್ರನೊರ್ಮಿ ತೆಯ

ಒ೯೯೦

ಒ೯೯೨

೨೯೩೦

ಕಾನ್ತಿನುಕ್ಕವ ದುಕ್ಕದಿಂದೆ ‘ ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಾ !’
 ಎಂಬ ಪ್ರಸರಿಂ ತಾನೆ ಶಪಿಸಿಕೊಂಡನು, ತನ್ನ
 ಹಸ್ಯೆಯ ಬರಹವ ಬಯ್ಯ ಶೈರದಿಂದೆ ! ಅನಿತರೂಳ್
 ತನ್ನ ಧನಿಯಿಂದೆ ಸೌಮತ್ರಿಯಂ ಕರೆದೊರಲಿ
 ಮಾರೀಜನಕಿಯೇ, ಗತಿಯೇನಿದಂ ಕೇಳೋಽದಾ
 ಲಲನೆ ಲಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಾರೆಂದ ರಾಕ್ಷಸ ಮಾಯೆಗಳುಕೆ,
 ಕೇದಿಂಗೆ ಕಳವಳಿಸಿ, ಕೇಡದಸುವಾ ಮೊದಲೆ
 ಪಣ ಶಾಲಿಗೆ ಹೋಹನೆಂದಾಸರಂ ಅಣಂ
 ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಿರ್ದ ರಾಘವಂ
 ತಮ್ಮನ ಕರೆವ ಧನಿಯನಾಲಿಸಿದನು. “ ಅಕ್ಕಾಟಾ
 ಕೇಡಾಯಿತಯ್ಯಾಯ್ಯ್ಯ್ಯಾ ! ಕ್ಷೇತ್ರಾಂತೋದಳೆ ಲಲನೆ ?
 ಮೋಃಸ್ವೋದನೆ ಮಾಹಾಮತಿ ಉಂಟಿಂಬೇಶನುಂ ? ”
 ಎನ್ನುತ್ತೇದುತ್ತಿರ, ಮರಳಿ ಕೇಳುದೇನೆಂಬೆನಾ
 ದುಕ್ಕಾಕುಸದೋಲಕ್ಕುಣಂ ! ಮತ್ತಿದೇನಿದು ಮಾಯೆ ?
 ಸೋಳ್ಷಿನೆಂದೋಡಿದನ್. ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಾ ಎಂದು
 ಕೂಗಿದನು ತಮ್ಮನಂ. ಈಕೊಂಡನಾತನುಂ
 ಪಳುಗಾಡೊಳೋಡೋಡಿ ಬರುತೆ. “ ಈ ಲಕ್ಷ್ಯಾತ್ಮಾ,
 ಕೇಡಾಯ್ಯ್ಯಾ ! ದೇವಿಯೋವರ್ಚಂ ಚಿಟ್ಟೆಂಕೆ
 ಬಂದೆ ? ಕೊರಳಂ ಕೊಯ್ಯೆ ! ಹಾ ಕೊಂದೆ ನೀ ಕೊಂದೆ !
 ಹಿಂತಿರುಗು ; ನಡೆ ಬೇಗಮೆಲೆವಸೆಗೆ ! ಶಿವ ಶಿವಾ
 ಸೂರೀವೋದೇವೋ ನಾಂ ನಿಶಾಚರರ ಕ್ಷೇತರಕೆ ! ”
 ಶೀಘ್ರ ಸಂಕ್ಷೇಪದಿಂ ತಂತಮ್ಮ ನಡೆದುದಂ
 ಮಾತಾಧುತಿವರುಂ ಧಾವಿಸಿದರತಿಜವದಿ
 ಪಂಚವಟಿ ಪಣ ಕುಟಿಗೆ :

“ ಕೂಗಿದು ನೀನಲ್ಲಿ ? ”

“ ಸತ್ಯನಾ ರಾಕ್ಷಸಂ ! ”

“ ಅದು ನಿಶಾಚರ ಮಾಯೆ

ಎಂದು ನಾನೆಂಬಿತು ಹೇಳೋಽಂ . . . ”

೯೦೦

೯೧೦

ಓ ಉದ್ದೇಶ !

೨೫೮

“ಅಂತಾಡಿ

ನಿನ್ನ ಸೆಳ್ಳಿದಳಿ ? ”

“ಅಲ್ಲಿದಾನಿಂತು ಬಂದಪೆನೆ ? ”

“ಎಂತಾದೊಡಂ ತಪ್ಪಿ ನಡೆದೆ. ಪೆಸ್ತೋಂದುದಕೆ ಮುನಿದೆ; ನನ್ನಾಣಿಯಂ ಮಾರ್ದೆ.”

“ಅಹುದಣ್ಣಿಯ್ಯ.

೨೫೦

ತಪ್ಪಾಯ್ತು. ಬಗೆಯಂ ಕದಡಿತತ್ತಿಗೆಯ ಸುಡಿಯ ಕೂಪ್ತು.”

“ಕೂಸಲ್ಲಿಯಾಶೀವಾರದಮಿರ್ದೆ ಮಗೆ !
ಸತಿಗೆ ಕೇಡಾಗದಿರ್ದೆ ! ”

“ಅಣ್ಣಾ, ಒಟ್ಟಾಯುವಿರೆ
ರಕ್ಕೆ ಗೆಮಗೇವುದಯ್ಯ ಭೀತಿ ? ”

“ಅದೊಡಮೇಕೊ,
ಸಾಮಿತ್ರಿ, ನಾನೆಂದುಮನುಭವಿಸದೊಂದಳ್ಳು
ಕರುಳಂ ಕಿಮುಳ್ಳು ತಿದೆ ! ” .

“ನನಗೆಮಂತೆಯೆ ಭಯಂ ! ”
“ಸದ್ದದೇನಂದು, ತಮ್ಮ ? ”
“ಭೋಗರೆಯುತಿದೆ ದೂರ
ಬಿರುಗಾಳಿ ! ”

“ಚೀತ್ಯಾರಮಾಯ್ತುಲ್ಲಿ ? ”
“ಅಲ್ಲುಲ್ಲು.
ಕೊಂಬಿಗುಜ್ಜಿ ತು ಕೊಂಬಿ ! ”

“ಆರೋ ಕರೆದಂತಾಯ್ಯ ! ”
“ಮಂಗಟ್ಟಿವಕ್ಕಿ ಕೂಗಿತು; ಚೀರೆಯೇನಲ್ಲಿಯ್ಯ ! ”
“ಆಗಳಿರದಾತಪಂ ಈಗಳಿಂತಳುರುತಿದೆ !
ಪಂ ಸೇದೆ ! ”

“ಪಾಳ್ಳಿನಂ ! ”
“ಉಗರೆ ಮರಳುವ ದಿನಮೇ

೨೫೧

ವಂ ಕಷ್ಟವೊದಗಿತಯ್ ! ” . . .

“ ಬಳಿಸಾದುರ್ದಾಶ್ರಮಂ ! ”

“ ಪಿಚುರ್ತಿಹುದೆನೈದೆಯ ಕಳವಳಂ ! ” . . .

“ ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ !

ಶಾಂತಿಯಿಂದಿಹುದೆಂತು ಪಣ ಶಂಚಿ ! ಸಾಲು ಮಾ

ದುಃಸ್ವಾಪ್ನಮಾ ; ಇನ್ನೆಂದು ಮುಲ್ಲಂಘಿಸನೆ ನಿನ್ನ

ಕಟ್ಟಾಗೆಯಂ ! ಇದುವೆ ವೊದಲ್ಲ ; ಇದುವೆ ಕೊನೆ ! ”

“ ದೇವ

ಕಾಣಿಸಳಿ ! ”

“ ಒಳಗಿರಲ್ಲ ಹೇಳ್ಣ ಬಂದೆನಾ ? ”

“ ಯಾಡೇಕೆ . . . ”

“ ಏನು ? ”

“ ನೋಡಲ್ಲಿ ಆ ಬಳ್ಳಿ ! ”

ರಾಘವನಿಂತು

ಕಣ್ಣ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ, ಲಕ್ಷ್ಯ ಇಂತ್ತು ನೋಡಲಾ

೨೭೦

ಕಾಣಿಸಿತು ಪರಿಗೊಂಡ ಪರ್ದೀಶಾಲೆಯ ಲತಾ

ಭಗಿನಿ ! ಪರಿದೋಧಿದರ್ರ, ಕಂಡರುಣಾಗೋಲನದೊ

ಶೇದುದಂ ! ದಾಂಬುತುಬ್ಜೀಗದಿಂ ತಡಬೆಯಂ,

ಕಂಡರುಗಳದ್ದು ಮಾ ಬೇಲಿಯನ್ನೆ ಗಂ

ದಿಂಡುರುಳಿ, ಪರಿದೆಲೆ ತರಂಟಾಗಿ, ನಿಡುಂಚಾಚಿ

ಕೆಡೆದಿರ್ದ ಬಳ್ಳಿತೋಳಿನ ಬಿಚುರ್ ಸಾಕ್ಷಿಯಂ !

ನೀರಜಿಕೆ ಪಸಿವು ಬಳಲಿಕೆ ಚಿಂತೆಯಂ ನೊದಲೆ

ತತ್ತುರಿಸುತ್ತಿರ್ದಂಗೆ ತಲ್ಲಿಷಿಸಲದ್ದೆ ಹಾರಿ

ಹೆಪ್ಪಿಗಬ್ಬಿತು ಸತ್ತುರಾ ಕಾಲ್ತುವೀರಂಗೆ ;

ಒಗುಳ್ಳಿದ್ದು ರಘುರಾಮ ದೃಷ್ಟಮುಂ ! ಹಮ್ಮೆಪ್ಪಿಸಿ

೨೭೧

ಕರೆಯುತ್ತೋಧಿದನೊಳಗೆ ‘ಹಾ ಸೀತೆ ! ಹಾ ಸೀತೆ !

ಹಾ ಸೀತೆ ! ’ ಎಂದೆಂದು ಸುಯ್ಯಾ. ಮಾರುತ್ತರಂ

ರಣರಣಕದಾ ಶಾಸ್ಯದಿಂದೆ ಮಾರ್ದನಿಯಾಗಿ

ಒಂದುದಲ್ಲದೆ ದೇವ ಓಕೊಂಡಳ್ಳ. ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಯನರಸಿ ನೋಡಿದನು. ಬೆಳ್ಗ ರೋಲಂತೆ ಸಂಧಿ ಸಂಧಿಯೋಳಣಿಕಿ, ಚಾಪೆ ಮಣಿಗಳನೆತ್ತಿ, ನಿಂದನೇನೊಂದಮುಂ ಕಾಣದರಿಯದೆ, ಪುಜು ಮೂಳ್ಳೆಗೆ ಸಂದನಂತೆ. ಬೆದರಿದನು ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ ತನ್ನ ಇಲ್ಲಾನಾ ರುದ್ರ ದುಸ್ಥಿತಿಗೆ. “ತಾಳ್ಕು ತಾಳ್ಕು, ಹೇ ಅರ್ಧ ! ದೇವ ಗೋದಾವರಿಗೆ. . .” ಎನ್ನು ತಿರೆ “ಗೋದಾವರಿಗೆ ದಿಟ್ಟಂ ! ಗೋದಾವರಿಗೆ ದಿಟ್ಟಂ !”

ಎಂದು ಕುಣಿಕುಣಿದಟ್ಟಹಾಸಮಂ ಗಯ್ಯಿತ್ತೆ ಧಾವಿಸಿದನನುಜನೆಂದುದನಿನಿತು ಗಮನಿಸದ್ದ, ತಗ್ಗಿಬ್ಬಿಗಳನೆಡವಿ, ಮರಮಂ ಪಾಯ್ಸು, ಬಳ್ಳಿ ತೊಡರ್ಪಿದಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ಮುಳ್ಳು ನಾಂಬಿದ್ದೂ ಡಂ ಕಿತ್ತು ಸೆಯದಾನಂದದುನಾತ್ತಾದದಿಂದೆ ಆ

ರಮಣೀಯ ಗೋದಾವರಿಯ ಪುಳಿಸಮಯ ಶುಭ್ರ ತಿಟಿಗೆ. “ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ !” ರಾಮನ ಕೊರಲ ಕೊಗನಾಲಿಸುತ್ತೆ

ನೆರವೀಯಲೆಂದು ವಿಶ್ವವೇ ಜನಕಜಾತಿಯಂ ಪೆಸ್ಪ್ರಾದಿದು ಕರೆದುದೇನೆ, ಮರದನಿಗಳೆಂದುವಯ್ಯ ಮರದಿಂದೆ ಗಿಡದಿಂದೆ ಲತೆಯಿಂದೆ ನದಿಯಿಂದೆ

ಪರ್ವತಾರಣ್ಯಂಗಳಿಂದೆ. ದಶದಶ ಕೋಟಿ ಕಂತಂಗಳಿಂದೆ ದೆಸೆ ದೆಸೆ ತಲ್ಲಿಣಿಸುವಂತೆ ಕೂಗಿತನುಕಂಪದಿಂ ಸೃಷ್ಟಿ, ದಶಕಂತಂಗೆ ಮೃತ್ಯು ದಿಂಡಿಮು ಭೇರಿಯಂ ಪೋಯ್ಯವೋಲಿಂತು : “ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ ! ಓ ಸೀತೆ ! ಓ !”

ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಂದಂ, ಸತಿಯು ಮಾರುತ್ತರಂ ಗೆತ್ತು, ತಾಳಿದನು ಮುದಮುಂ ! ಅರಣ್ಯದತ್ತಂ ಪರಿದು ಹುಡುಕಲೈದಗಿದಸ್ಪಳುಕುತ್ತಲ್ಲಿ. ಕಾಣದಿರೆ ತಮ್ಮ ಗೋರೆದನು ಸಸ್ಯಗಣತ್ತಾಡಿ : “ಕಂಡೆಯಾ,

೨೫೦

೨೫೦

೨೫೦

ಸೌಮತ್ರಿ, ಮೈಥಿಲಿಯ ಮಾಯೆಯಂ. ಪುಸಿಯಲ್ಲು
ದಿಂಪನೂಕೆ ಭೂಮಿಚಾರೆಯೇ ವಲಂ. ತಾಯ್ಯಾರೆಗೆ
ಮಗು ಸಿಂತು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಾ ಲೆಯಾಡುವನೋಲೆ
ಸಮ್ಮುದ್ರನಣಕವಾಡುತ್ತಿಹಳ್ಳತ್ತೆ? ಶೈಲಗತೆ
ತಾನೊರ್ದೈ, ಕಾಂತಾರಗತೆಯೋರ್ದೈ, ತರುಗತೆಯೋರ್ದೈ;
ಒರ್ದೈ ಖಗಗತೆ, ಒರ್ದೈ ಮೃಗಗತೆ, ತರಂಗಗತೆ
ಇನ್ನೊರ್ದೈ! ಒರ್ದೈ ಖಂಜನ ಪಕ್ಷಿ ಕೂಜಿತಳ್ಳೆ;
ಒರ್ದೈ ಕೋಕಿಲ ಕಂತ ಭಾಷಿತಳ್ಳೆ. ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ
ಸುಸಮೀರ ಲೋಲ ಕುಸುಮಿತ ಲತಾ ರಾಜಿತಳ್ಳೆ;
ಇದೊ ಇಲ್ಲಿ.... ಕಣ್ಣನಿಗರೆವೇಯೇಕೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ? ”

೨೯೦

ರಘುವರನ ಲಘುವರ್ತನೋನಾತ್ಯಾದಮಂ ಸೋಡಿ
ಗದ್ದಿಸುತ್ತೂರ್ದೀಕಾಂ : “ ಇದೇನಣ್ಣೆಯ್ಯಾ,
ಮತಿವಿಕಲರಂತಾಡುತ್ತಿದೆ? ವಿಷಮ ಸಮಯದೊಳ್ಳೆ
ಸಮತೆಗಿಟ್ಟುದೆ ನಿನ್ನ ಮೇರುಸಮ ಸುಸ್ಥಿರತೆ?
ದೇವ ತಾನೆಲ್ಲಿದ್ದಳೇನಾದಳಂದರಿವುದಂ
ಮಾಣಿಂತು ಕಾಲಹರಣಂ ಗೆಯ್ಯುದನುಚಿತಂ
ಭಾವಜಭಾರ್ತಂತಿಗೆ ಮಾರುವೋಗಿ.” ಸೆಸೆವನೋಲ್ಲಾ
ಪೋದ ಭವಮಂ, ಸಿಂತು ಜಾನಿಸಿದನಾ ರಾಮನೋರ್ಲಾ
ಕರುವಿಟ್ಟು ವಿಗ್ರಹಂಚೋಲ್ಲಾ. ಹೊನೆದಿಂದಿರ್ದು,

೨೯೦

ಇರ್ದಂತೆ, ಚೇರ್ಹೆಡಿ ರಲಿದನ್ ತಾರ ನಿಸ್ಸೆನದಿ:
“ ಅಯ್ಯೋ ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ! ಏನು ಮಾಡಿದೆಯ್ಯಾ?
ನನ್ನ ಸೀತೆಯನಯ್ಯೋ ಏನು ಮಾಡಿದೆಯ್ಯಾ?
ಎಲ್ಲಿ ಬೈತಿಟ್ಟೆಯಯ್ಯಾ? ಹೇಳಯ್ಯಾ, ದಮ್ಮಯ್ಯಾ,
ಓ ನನ್ನ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ! ನಿಸಗೆ ಕೃಯೆಡೆ ಮಾಡಿ,
ನಿನ್ನ ರಕ್ಷೆಯೋಳಿಟ್ಟು ಹೋದೆಸೆಲ್ಲಿಹಳ್ಳೊರೆಯೋ
ನನ್ನ ಮನದನ್ನೆ? ಕೊಂದರೊ ಕೋಮಲಾಂಗಿಯಂ?
ತಿಂದರೊ ನಿಶಾಚರರ್? ಹಾ ಸೀತೆ! ಹಾ ಸೀತೆ!
ಹೋದೆಯೆಲ್ಲಿಗೆ ತೊರೆಯುತ್ತೆನ್ನಂ? ” ಏನುತ್ತೆನುಡಿ

ಬಿಳ್ಳಿನವನಿಗೆ ಶಿಶುವಿನೊಲಳಳುತ್ತೇ. ಸಂತಪ್ಪಿಸಿ
ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಸೋದರಂ ಕೂಂಡೊಯ್ದಿನೆಂತಾನುಮಾ
ಕುಟೀರಕೆ. ಶಿಶಿರೋಪಚಾರ ಶುಶ್ಲಾವೈಯಿಂ
ಜೇತರಿಸಿದಾತಂಗೆ : “ ಶಾಂತಿ, ಹೇ ಧೀರಮತಿ !
ಕಾಶರಿಸದೆರೂ, ದಾಶರಥಿ ! ವಿಜಂಗೇಂದ್ರಸಿಂ
ದೇವ ಎಲ್ಲಿಹಣ್ಟ್ತಲ್ಲಿದಿದಳಿನಿಪ್ಪದಂ
ತಿಳಿವಮಲ್ಲಿಂ ಬಳಿಕಮೇಂಂ ಕಜಿ ಮೆಂಬುದಂ
ನಿಷ್ಕೃಯಿಸುವಂ. ಬರಿದೆ ಪಲವೆಂ ಪಲುಂಜಡೊಡೆ
ಫಲವೇನಾ ? ” ತಮ್ಮನೊಳ್ಳು ಡಿಗೇಳು ಪ್ರೋಸ ನೆಚ್ಚು
ಮುಲರಿದತ್ತಳ್ಳಂಗೆ. ತೆಕ್ಕಂಸೆಯು ನೆಗಿದೆಳ್ಳು
ಧಾವಿಸಿದನಂಗಳಕೆ. ತಲೆಗೆದರಿ, ಮೂಗಮತ್ತಿ,
ಪಂಚವಟ ಕುಟುಂಬಾಬಿಯ ನೆತ್ತಿಯಂ ನೋಡಿ
ಕೊರಳೆತ್ತಿ ಕೂಗಿದನಾ, ದಿಗ್ಗಿಗಂತೋಽಧ್ವರಂ
ಮರುದನಿ ಮೊಳಗುವಂತಿ : “ ಒಟ್ಟಾಯೂ ! ಒಟ್ಟಾಯೂ !
ಓ ಜಟ್ಟಾಯೂ ! ” ಕರೆದೊನುಸಿರು ಮೇಲುಸಿರಾಗಿ
ಖಗವೀರನಂ. ಕಂಡನೀಲ್ಲೂ ಇಕ್ಕೊಂಡನಿಲ್ಲವಂ.

ಕೆಂಡವಾದನು ದಂಡಧರಸಂತಿ ಕೋದಂಡ
ಪಾಣಿ : “ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ, ತಿಳಿಯಿತೀಗಳಾ ಖಚಿತಗಮೇ
ಕಾರಣಂ ಸತೀಯಿಲ ಮೆಗೆ. ” “ ಅಯ್ಯೋ, ಅಣ್ಣಾಯ್ಯಾ,
ಎನಾತ್ತಾತ್ತಾದುತ್ತಿಹೆ ? ” “ ಸಾಕು ಬಿಡು, ಸಾಮಿತ್ರಿ,
ಜಗಮನಿತುಮಾ ಸ್ಕೃಕೆ ! ಕೈತವನುದರ ರ್ಯಾದಯಂ !
ಪಸುಮೊಗದ ಬಗ್ಗೆ ನಾ ಶೂಳನಾಶನ ಕುಲಕೆ
ತಕ್ಕುದನೆ ನೆಗಳು ದಾ ರಣಹಡ್ಡಿ ! ಅಯ್ಯೋ ಹಾ
ದುರುಳ ಪದಿಗೆ ಮರುಳುವೋದಳಿ ದಿಲೀಪಕುಲ
ಸಂಭವನ ಸೆತಿ ? ಕೂಲೈನಾತನಂ ; ಸೀಜನಂ,
ಮಾರೀಜಗಿಂ ಮಿಗಿಲ್ ಪಾಪಿಯಂ, ಒವನೆಡಿಗೆ
ಜವದಿಂದ ಕಳುಹದಿರೆ ಸುಡಲಿ ನನ್ನೀ ಬಾಳ್ಳೆ.
ಓ ಬಾರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಾ ; ಈ ಮಂತ್ರದ್ವಿಪಿನಮಂ

ಸೋದಿಸುವವೆಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯುಂ. ಕಂಡೊಡನೆ ಪದ್ಮಿ
ಗಂಟಲಂ ಮುರಿದು, ಕಾಲಂ ತಿರುಪ್ಪಿ, ತಿಪ್ಪಳಂ
ಪರಿದು, ಬರಿಯಂ ಬಗಿದು, ಮೂಳೆಯಂ ಸುರಿಗೆಯ್ಯಾ,
ಕ್ರಿಮಿಕೇಟಕಂಗಳಿಗೆ ಬಿದಿಕ್ಕುವೆನ್ನ, ಬಿಸಿದು
ಕೆನ್ನೆತ್ತರಂ ! ” ಎಂದ ಕೋರಧಾಂಧ ಸೋದರನ
ಭೀಷಣ ಮನಸಿಸಿತ್ತಿಯನಳುಕಿ, ಪಡಿವೇಳದಾ
ಕಿರಿಯನ್ನಾನ ಹಿಂದೆ ಹೊರಮಟ್ಟಿಸೆಂತಾದೊಡಂ
ಕೋಸಲದ ರಾಣಿಯನರಸಲೆಂದು.

೨೭೦

ಇಳಿವಗಲ್ ;

ಸುಧುವಿಸಿಲ್ ; ಆಳ್ಳಿ ಇಡಿ ಕಾಡೆಳಳೆದಿರ್ವರುಂ
ಕರೆಕರೆದು ಹುಡುಕಿದರು ಸೀತೆಯಂ, ಮೇಣಾ
ಒಂಟಾಯುವಂ. ಪರಿಜಿತಸಾಧ್ಯಾ ಸಂಗಳಂ, ಮತ್ತೆ
ವಿಶ್ವತಗಳಂ, ಶ್ವರತಗಳಂ, ಮತ್ತಮನ್ನೆ ಗಂ
ಪಿಂತೆ ಕಂಡರಿಯದೆಗಳನುತೆ ದೂರಮಂ
ನಿಕಟಮಂ, ಮೇಣಂತೆ ಪೂನೆಡೆಗಳಂ ಮತ್ತೆ
ಪಣ್ಣಿ ದೆಗಳಂ ಪ್ರಜಃಕಿದರ್ ಕುದಿನೆದೆಯೊಳೆದು
ತೊಳಲಿ. ರಾಮನ ಶೋಕವಳುತ್ತೊ ಅರಣ್ಯಮಂ ?
ಮತ್ತೆ ರಾಮನ ಕೋಪವಳುರಿತೊ ಜಟಾಯುವಂ ?
ಎಂಬವೋಲಿಳಿನೇಸರಿಳಿಯೆ ಬೈಗಿನ ಕೆಂಪು
ಪರಿ ತೆರಚಿತು ಜೆಲ್ಲಿತುರಿನಿಇಸೋಕುಳಿಯ !

೨೯೦

ಬರುತಲಿರೆಯಿರೆ ಕಂಡರಾಯಿರ್ವರುಂ : ಅನತಿ
ದೂರದ ಗಿರಿನಿತಂಬ ಸದ್ಯಶದೊಂದೆಳ್ತಿರದಿ,
ವೈಜೂರ್ಯ ಸಮು ಶಾದ್ವಲದ ಮೇಲೆ, ಪರಪಿದರೊ
ವಚ್ಚಗಳನೆನೆ ತಪನ ಕೋಟೀರ ಕಾಂತಿಯೊಳ್ಳಾ
ಕಿಡಿಕಿಡಿ ವ್ರೋಳೆದೇನೊ ಕೌಶುಕಂ ! ಓದಿದರ್ ;
ಸೋದಿದರ್ : ಕಂಡರು ಒಟ್ಟಾಯು ನಬಿಫಾತಕ್ಕೆ
ಕಂಡರಿ ಜೆಲ್ಲಿದ ಮಣಿಯಲಂಕೃತಿಯನಾ ರಾವಣ
ವಿಮಾನದಾ. ಲಲನೆಯ ಸಲೆಗೆ ಮೂದಲ ಸಾಕ್ಷಿ ತಾಂ

೩೧೦

ದಿಂಬ್ಯೆಸೆ ಲಭಿಸಿತೆಂಬೂಹೆಯಿಂ, ಸೆಚ್ಚಿದಿಸಿ
ಮುಂಬಿರಿದರದೊ ಮತ್ತೆ ! ಓಡಿದರ್ ; ನೋಡಿದರ್ :
ಕಂಡರು ಜಟಾಯು ಪದಗದೆಯ ಘಾತಕೆ ಕೆಡೆದ
ಪ್ರವೃತ್ತದ ಕನಕ ಲಘುಫಂಟಿಕಾ ಸ್ತುಬಕಮಂ,

ಮತ್ತುಂತೆ ಗುರುಗಾತ್ರದೊಂದರ್ಳಾ ಮೂರ್ ನಾಲ್ಕು
ಷಾಧಾರು ಗರಿಗಳಂ ! “ ಏನಿದಯು, ಸೌಮತ್ರಿ ?

ಸಾಹಸಿ ಜಟಾಯುವಂ ಬಯ್ದು ದನ್ನೆ ಯಮೆಂದು
ತೋರುತ್ತಿದೆ ! ” ರಾಮನಂತಾಪುತ್ತಿರೆ ಮುಂಬರಿದ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂ ಜೀತ್ತುರಿಸಿದನ್ “ ಅಯ್ಯೆ ಅಣ್ಣಿಯ್ಯೆ ! ”
ಓಡಿದರ್, ನೋಡಿದರ್ : ಕಂಡರು ಜಟಾಯುವಂ,

ಮುಡುಗಟ್ಟಿ ನಿಂದ ಕೆನ್ನೀರ ಕೆಸರೋಳ್ ಮಿಂದ
ಕಡಿದೆರಂಕಿಯ ಪರಿದ ತಿಪ್ಪುಳ ಗತಾಯುವಂ !

ಕೋಪಮನಿತುಂ ರಾಮಗನುತಾಪಮವ್ವಂತೆ
ಕರುಳಿರಿದುದಾ ಫೋರದಶ್ರಂಣಂ : ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ

ಶಿಖರ ವಿಸ್ತೃತ ವಿಪಿನ ಮಧ್ಯೆ, ಶತಮಾನ ತತ್ತಿ
ಮೆಯೋಂಡು ಮೂಡಿತೆನೆ, ಗುರುಗಾತ್ರ ಭವ್ಯದಿಂ

ಪರ್ವತ ಸಹೋದರತೆಯಾಂತುದು ವಿಯಚ್ಚಂಬಿ
ಭೈರವ ಬೃಹತ್ತರುವರಂ. ಆ ವನಸ್ಪತಿಗೆ

ಗೌರವಂದೋರ್ದು ಬೆಸಗೆಯ್ಯೆ ಇಂಧಾಸತಿ,
ನಾಗರಿಕ ನಗರಂ ಮಹಾಕವಿಯನೋಲ್ಯಿಸಿ

ಮನ್ನೆ ತೆಯನೀವಂತೆಪೋಲ್. ವಿಹರಿಸಿದರೆನಿತೆನಿತೊ
ಸಾರಿ; ತಣೆಯದೆ ಬಂದು ವಿಹರಿಸುವರಿಂದುಮಾ

ತರುತಿರದವರ ನಂದನದಿ ನಿಂದು ರವಿ ಇಂದು
ಉದಯಾಸ್ತ್ರ ಸಂಧ್ಯೆ. ಜೈತ್ರರುಮೆನಿತೊ ಬಂದಲ್ಲ

ನೀಡಿಹರು ಶುಕ ಜಂಚರೀಕ ಪಿಕದಿಂಚರದ
ಸ್ವೇವೇಧ್ಯಮಂ. ವರ್ವತ ಶತರಳಿಗ್ರೀತಂದು

ಮಿಂಚುದೀವಿಗೆವಿಡಿದು, ಸಿಡಿಲ ತಂಬಟೆ ಬಡಿದು,
ಮೇಘ ಕುಂಭಂಗಳಿಂದಭಿಷೇಕಮಂ ಗ್ರೀದರಾ

೨೨೦

೨೩೦

೨೪೦

ಭೂರುಹ ಸ್ವಪ್ತೇಂದ್ರಂಗೆ. ಹೇಮಂತ ತಿತೀರಶಂ
ಶೈತ ಭತ್ತಿರ್ಯನೆತ್ತಿ, ಶೈತಾಂಬರಂ ಸುತ್ತಿ,
ಶೈತ ಚಾಮರವೀಸಿ, ಮಂಜಿನಿಬ್ಬಂಧಿ ಮಳೆಯ
ಶೈತ ಮುತ್ತಿನ ತಾರಹಾರದಿಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ

ಸೇವಿಸಿಹರಾ ತರು ಮಹಾರಾಜಾಜಂ. ಪ್ರಕೃತಿ
ದೇವಿಯಂ ಗ್ರೀಷ್ಮಾ ದಾಶವ ತಾಪಮಂ ಕಳೆಯೆ,
ತಾಂಡವಂ ಕುಣಿವ ಭ್ರೇರವ ಭುಜಾದಂಡಸಮು
ಭಾಮು ಶಾಖೆಯ ತಳಿರಿನಯ್ಯಾಲೆಯಂ ಏರಿ

ಅಂಬ

ರಮಿಸುವಳಿ ಮಂದಮಾರುತ ಭೋಗಮಂ. ಇಂತು
ಸಹ್ಯರಸಣುಷಿ ದೃಷ್ಟಿಸ್ತ್ವಾಯೆ ಬ್ಧಿಹತ್ತಾಗಿ
ನಿಂತಾ ಮಹದ್ವರ್ಕಾ ಮಂ ದುರ್ಗದರಮನಸೆಯ
ಪರ್ಗಿದೆಯ ನೇಮಿಸಿದ ಪರಶುಧರರ್ಪೆ ತಂದು

ಕಡಿಯಲನುಗ್ರೀದಪರ್. ವಸಂತರವಿ ಮೂಡುತ್ತಿರೆ,
ನೆತ್ತಿಗೊಂಬಿಯನೇರಿ ಕಾಜಾಣಮುಲಿಯುತಿರೆ,

ಬೆಳ್ಳಿ ಬೀಳುವುದಿದ್ದ ಕಿದ್ದ ಅರ್ತಬೆವಿ ಮೌನಂ !

ಮರುದನಿಗಳೀಳುವುವು ಕೋನಿಲೀಡುಗಳಂತೆ

ಕೊಡಲಿಯೇಟುಗಳಾ. ವಿಹಂಗಮಂ ಜೀತ್ಯಾರಿಸಿ

ಪಾರಿದಪುದೂರಲುವುದು ಶಾಡು ಹೋಹೇ ಎಂದು,

ಅಂಬ

ಕೊಲೆಗಬ್ಬಿರಿಸುವಂತೆ. ತಲೆಯನಿನಿತೊಲೆಯದೆಯೆ

ನಿಲ್ಲುದಾ ಸುಸ್ಥಿರಂ ಮರಂ. ಬಹುಭ ಬಲಯುತಂ

ಬಹುಸಂಖ್ಯೆ ಪರಶುಘಾತಕ ಸಿಡಿಯುವುದು ಕೆಲಕೆ

ತೊಗಟಿ. ಬೀಳ್ಳುದು ರಾಶಿರಾಶಿ ದೂರಕೆ ತೂರಿ

ಸುತ್ತುಲುಂ. ಕೆಂಪು ಸೂನೆ ಸೂರುತಿರೆ. ಹಸಿಗಂಪು

ಹಸರುವುದು, ಕಡಿವಾ ಬಡಗಿಗಳ್ಳಿ ಹಾಲ್ಕುದಿ

ಹೊಗೆ ಧೂಪವಾಗಿ. ಕಡಿದಪರಿನ್ನ ಮುಕ್ಕಂತ್ತೆ.

ತೊಗಲಂ ಸುಲಿಯೆ ಬಾಡು ತೋರ್ವೆಂತೆ ಹೆದುಗೆಮ್ಮು

ಕಾಣಿಸಲದಂ ಕಡಿಯೆ, ಗೋಚರಿಸಿತೆನೆ ಮೂಳೆ,

ಕಡುಗೆಂಚುಕಡುವು ಕೊಡಲಿಯ ಬಾಯ್ಗೆ ಕಳಾಯ್ತು.

ಅಂಬ

ಬಾಯಳಿಯಲೊಕೋಡಲಿ ಕಡಿದುದೆಂತುಂ ಬಿಡದೆ
ಪೋಸ ಕೊಡಲಿ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ದೂಟಮುಂ ಬುತ್ತಿಯಂ
ತಿಂದು ಬಂದಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ತೊಡಗಲ್ಲೇ, ಮರಸೆತ್ತಿ
ಅದೊ ನಡುಗುತ್ತಿರುದಲ್ಲೇ ? ದಿಲ್ಲಮ್ಮೆಸೆ ! ಅಯ್ಯೋ ಹಾ
ಮುವ್ವುದಲೆಯಂತೆ ಕೊಡಲಿಯ ಹತಿಗೆ ಕಂಪಿಸಿದೆ
ಕಾಣಿಕೊ ಬೃಹನ್ಸ್ತಸ್ತಕಂ ! ಹಿಗ್ನಿ ತಿರಲಾಳ್ತಿಂದಿ,
ಕುಗ್ನಿ ತಿರಲಾ ಮಲೆಯ ಪೆರ್ನೆ, ತೂಗಿತ್ತಡಕೆ;
ತೂಗಿತದೊ ಬಲಕೆ ; ಹಿಂದಕೆ ತೊನೆಯಿತದೊ ; ಮತ್ತೆ
ತೊನೆಯಿತದೊ ಮುಂದಕ್ಕೆ ! ಕೇಳ್ಣಿದದೊ ನಿರಿಲೆಂದು
ಲರಿಲರಿ ಮುರಿವ ರಾವಮುಂ ! ದೂರಕೋಡಿದರ್ ;

೨೫೧

ನೋಡಿದರು ವನವೈಭವದ ಕಲಶಗೋಪರಂ
ಕಡೆದು ಬೀಳುವ ವೈಭವದ ಭೀಮ ರಮಣೀಯ
ದೃಶ್ಯಮಂ : ಕೊಂಬೆಯನಲಂಕರಿಸಿ ಜೋಲಿರ್ದಿ
ಹುಟ್ಟಿಯಂ ಭೋರೆನುತ್ತೆದ್ದುವದೊ ಹೆಚ್ಚೆನುಗಳ್
ಹಿಂಡು ! ಬೆಳ್ಳನೆ ಹಲ್ಲೆಯಂ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ ಜೆಂಜೇನ
ಸೆನಿನೋನೆ ! ಕಾಣ ! ಬಳಿಯ ಮರವದೊ ಮುರಿಯುತ್ತಿದೆ ! ಮಲೆಯೆ

ಬಾಯ್ದಿದುಕೊಂಡು ಗೋಳಿಟ್ಟಿತೆನೆ ಸದೊದ್ದಿದರಿ
ಬಿದ್ದು ದಾ ಪೆರ್ನೆ ರಂ, ಪಳುವೆ ಬಯಲೆದ್ದಿನ್ನೊಲ್ಲಾ
ಬೆಳಕಿಳಿದು ನೆಲಕಾಯೆತ್ತೂ ಯುಗರುಗದನಂತರಂ
ಗಗನ ಸಂದರ್ಶನಮೆನಲ್ಲಿ : ಸಂಧಾರ್ಥೇವಿ
ಎಂದಿನೋಲ್ಲಿತ್ತೆತ್ತಂದು ನೋಡಿದರೆ, ಹಾ ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿ
ವಿಪಿನ ಸಾಮಾಜ್ಯದಾ ತರುಷಕ್ರವರ್ತಿ ? ಅದೊ
ಕಳ್ಳುರಿಸಿದಂಗಾಂಗದಿಂದುರುಳಿಣ್ಣಾ, ಸೋಲ್ತು ಪಡೆ
ಕಡಿಕಡಿ ಕಡೆದುರುಳ್ಳ ಕಣದಂತೆ !

೨೫೨

ಖರಸೊದನಂ

ಕಂಡನಾ ಕಡಿದ ಪೆರ್ನ ತೆರನ ಜಿಂಜಾಯು
ಖಗವರನ. ಪಿತ್ತವಯಸ್ಸೆನ ದಾರುಣಸಿಂಹಿಗೆ
ಮರುಗುತ್ತಿರ್ ಕೈಗಳಿಂ ರಕ್ತಮಯ ಕಂರಮಂ

ಸ್ನೇಹದಿಂ ತಳ್ಳೆಪುಸಿದನ್, ಶೋಳ್ಗಳ ಹೀರಡುಮುಂ
ತುಂಬುವೋಲ್ಲಾ. “ ಏನಿದಯ್, ವಿಹಗೇಂದ್ರ, ಏನಿದೀ

ಸ್ಥಿತಿ ನಿನಗೆ? ಪೂಜ್ಯನೇ, ಪರಾಭವಂ ನಿನಗೆಂತೊ?

ಪೇಳಾವನೀಂದಾದುದೀ ಫೋರಕ್ಕುತಿ? ಏಕೆ?

ನಿನ್ನ ಮಗಳಿಲ್ಲ? ಪೇಳಯ್ಯ, ದಶರಥ ಮತ್ತು,
ರಘುಕುಲದರಸಿಯಲ್ಲಿ? ರಾಮನ ಮಡದಿಯಲ್ಲಿ?

ಪೇಳಿತ್ತವೋದಳೂ ಸನ್ನ ಮನದನ್ನು? ರಾಜರ್ಷಿ
ಜನಕದೇವನ ಧರಾಕನ್ನೇ? ” ಇಕ್ಕಾವ ಕುಂಭ
ರೋದಿಸುತ್ತೈಂತೆಂತೊ ಪಳಯಿಸುತ್ತಿರಲಿಂತು,
ಸೋಂಕಿಗೆಯ್ಯನೇ ಸಂಜ್ಞೆ ಸಂಭಸಿತಾ ಶ್ಯೋನಿ
ಸೂನುವಿಗೆ. ತೆರೆದುದೆವೆ. ಮೂಡಿದುದುಸಿರ ಸುಯ್ಯು.

ಭಾವಿಯಾಳದಿ ನಿಂತು ಸುಡಿವವನ ದನಿಯವೋಲ್ಲಾ
ಮಾತು ಹೊಮ್ಮೆತು ಕೊರಳ ಗುಹೆಯಿಂದೆ. ಗದ್ದಿಸಿ

ತಡಿತಡಿದು ಸುಡಿದನಸ್ವಪ್ನಮಂ: “ ದೇವಿಯಂ . .

ಸ್ವೇ . . ಮು . . ತ್ಯೇ . . ಎತ್ತೈಶನವರಜಂ . . ” ತೆಕ್ಕುಸೆಯೆ

ಮಾತು ಸಿಂದತ್ತು. ಕುತ್ತಿಗೆ ಕಾರಿದುದು ಮುದ್ದೆ

ಸೆತ್ತಿರಂ. ಪತ್ತಿದುದೆ ಹಾ ಅಯೋಧ್ಯೆಯ ಮೆಯ್ಗೆ

ಪಳಯಿಸಲ್ಪಿರ್ದ ರಾಮಂಗಿ ಮೆತ್ತಿತಾ

ಸ್ವೇಹಾರುಣಂ! “ ಮುಂದೆ, ಹೇಳಯ್ಯ; ಸಿಲ್ಲಯ್ಯ,

ಖಗವರ್ಯಾ! ” ರಾಮನೆಸುತ್ತಿರೆ, ಕೊರಲ್ “ ಜೋಲ್ಲತ್ತು;

ಕಣ್ಣಲರ್ ಮುಚ್ಚಿ ದುದು; ಸಂಪಾತಿ ಸೋದರನ

ಹರಣ ಹಾರಿತು ಹಸ್ತದೊಳಿ ದಶರಥನ ಸುತನಾ!

ಬೈಗಿಸಂಡಪಯ ಕೆವಿಗೆ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರಳುವ

ದನಿ ಬಂದುದತ್ತಿದಾರುಣಂ. ಶೋಕಿಸಿತು ಸಂಧ್ಯೆ

ತಾನುಮಾರಣಾದ್ವಿ ಸಾಂದ್ರ ಸಾಯಂ ಧ್ವನಿಯ

ಮಂದ್ರದಿಂ. ಖಗಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಕಳೆಬರದ

ದಹನ ಸಂಸಾರದಾ ಶವಧೂಮಮಂ ಕಂಡು

ಬೆದರಿದಳ್ “ ದಿನಲಕ್ಷ್ಮಿ. ನೆಗೆದಳಸ್ತಾದ್ವಿಯಂ ;

ಲ೬೦

ಲ೭೦

ಲ೭೦

ಮರೆವೋಕ್ಕು ಳಂಬುಧಿಗೆ. ದಿನವನಿತೆ ಧುಮ್ಮುಕ್ಕೆ
ಪಶ್ಚಿ ಮ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ, ಚೀಮ್ಮುದುವು ರತ್ನಾಲಿ
ತಳದಿಂ ನಭೋಂಗಣಕೆ. ಮೇಣ್ಣ ಮೇಲಂದ ಬೀಳುತ್ತಿರೆ
ಸಿಲ್ಲಿದುವನಲ್ಲಿ ರಜನಿಯ ಕುರುಳ ಧುಮ್ಮುಲ್ಲಕ್ಕೆ
ಪ್ರವರ್ತಿಲ್ಲಿ ಳಂತೆಪೂರ್ವಲಲ್ಲಿ ತೋರ್ಹಿವಯ್ಯ
ಮಿಸುಗುವ ಮಿಸುನಿ ತಾರ್ ! ನರಭ್ರಂ ಸರಳಂಗಳಂತೆ
ಮಸಣದಿಂ ಮರಳಿದರು, ಮತ್ತೊಂದು ಮಸಣಕೆನೆ,
ಪಣ ಶಾಲೆಯ ಶವದ ಶೋಸ್ಯಕ್ಕೆ, ಒಸಕಜಾ
ಶೂಸ್ಯರಾ ದೀನದುಃಖಿಗಳ್ಳಾ ತಮ್ಮ ದಿರು !

ಸಿದ್ದಿಯಿಸ್ತೆ ತ್ವಣಿಂ ? ಸಿದ್ದಿ ಸತ್ತುದೊ ರಾಮ
ಭದ್ರಂಗೆ : ಅಯ್ಯೋ ಮೈದೋರ್ಹಿದಾ ರಾತ್ರಿ ! ಹಾ,
ಜಂದ್ರ, ಸುಂದರ ದಿವ್ಯರಾತ್ರಿ ! ಉನಾತ್ಮಿದಕ್ಕೆ
ಮದಿರೆಯಂ ಪೂರ್ಯ ದಾ ಸಾಂದ್ರ ಜಂದ್ರಿಕೆ ಸೂರ್ಯ

ವಂಶಜಗೆ : ಪ್ರಯೋಜನಿ ಪವಡಿಸಿದ ಪಕ್ಷಿಯಂ
ತಕ್ಕಿಗ್ಗಿಸಿ ಕುಳಿತು ಕಳಿದನ್ ಜಂವಮಂ, ಶ್ರೀಲತಾ

ವರೋನದಿಂ. ನಟ್ಟಿರುಳಿಳಿದ್ದೊ ಇಡಿದನ್ “ ಸೀತೆ !

ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಾ, ಸೀತೆಯಂ ಸೋಡಲ್ಲಿ, ಸೋಡಲ್ಲಿ ! ”

ಎಂದೆಂದು ಕಾಗಿ : ಹೊದರಂ ತಬ್ಬಿದಣ್ಣಿನಂ

ತಮ್ಮ ಸೆಂತಾನುಮೆತ್ತಿತಂದನು ಕುಟಿಗೆ. ಮೇಣ್ಣ,

ಪಲಿಯಬ್ಬರಂ ದೂರದಡವಿಯಂ ಕೇಳಿ : “ ಓ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಾ, ಸತಿಯನಸುರಂ ಕೊರಳ್ಳು ರಿವನದೊ !

ಕಾಗುತಿಹಳಯ್ಯೋ ! ಕೋಮಲೆ, ಹೆದರದಿರು ; ಬಂಡೆ ! ”

ಎಂದು ಧನುವಂ ತುಡುಕುತ್ತಿದೂ ಇಜುವಾತೆನಂ

ಬಿಗಾಯಪ್ಪಿ ಪಿಡಿದು ಸಂತ್ತಿ ಸಿದನು ಸೋಡರಂ,

ತಾನುಂ ಸುಯ್ಯಾತಳುತೆ. ಮತ್ತೆ ತಿಂಗಳ್ಳಕ್ಕೆ,

ಆನೆ, ತನ್ನ ಸೈವಕ್ಕಿಯಂ ಕರೆದು ಕೂಗುತ್ತೆ

ಜೊನ್ನುಂಬರದೊಳಲೆವುದಂ ನಿಮಿರ್ಗೇಳ್ಳು : “ ಓ

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಜಾ, ನಿನ್ನ ನಯೋ ಕರೆವಳದೊ ದೇವಿ !

೨೮೦

೨೯೦

೨೧೦

ವಕೆ ಕಲ್ಪಿದೆಯಾಗಿ ಕೆಮ್ಮೆನಿಹೆ? ಓಡು ನಡೆ,
 ಓಡು ನಡೆ!” ಎನ್ನತೆ ಹಣಿಬಡಿದುಕೊಂಡುರುಳಿದಾ
 ಅಗ್ರಜಗೆ, ಕೇಳಾ, ಗಾಳಿಬೀಸುವ ಉರ್ವಾರ್ಥಿ ಹೇಶನಾ
 ಬಗೆಯ ಒಣ್ಣಿನೆ ಬಾಯಿಹುದೆ ಹಾ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆಗೆ?

ನಂಜಕೆ ಇ

ಶಬರಿಗಾದನು ಅತಿಥಿ ದಾಶರಥಿ

ತೊಲಗಿತಾ ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ದಿನಂ ; ಕಳೆದುದಾ
 ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ರಾತ್ರಿ ; ಮರುದಿನಂ ಬಿಟ್ಟರಾ
 ಓ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾ ಸ್ತೋತ್ರಯ ಪಂಚವರ್ಷೀ ಧಾತ್ರಿಯಂ.
 ಶರುನಿ ವಾಣಿಯ ಶರುನವಲ್ತಿ ? ನಡೆದರೂ ಸೆಮ್ಮು
 ಸ್ತೇರ್ಹಂತ್ಯಮಂ. ನಡೆಯಿ, ಪಳು ನಿಬಿಡಮಾದತ್ತು;
 ಕಾಙಗಳ್ತುಲೆ ಕರಂಗಿದತ್ತು ; ಕಳುವಾದುದಯ್
 ರಿಖಲ್ಲಿಕಾ ಕಂಠಕೃತಿಕರ್ಚ ಶಂ ; ಬೆಬ್ಬಳಿಸಿ
 ಬೆದರೆ ಕಿವಿ, ಘೂಗ್ಯದುದಡವಿಯಂ ರವವಿಕೃತಿ
 ಮಂಗಟೀವಕ್ಷಿಯಾ. ಇದು ನಿಜನಸೆಯಲ್ಲು :
 ಸ್ತೇರ್ಹಂತ್ಯದಾಕಳಿಕೆ ! ಇದು ಮೌನಮಲ್ತಲ್ತು :
 ರವಶವಂ ! ಎನಲ್ ರಾಮಂಗೆ ತನ್ನ ಅಂತಸ್ಥಿತಿಯ
 ರಣರಣಕವಲ್ಲಿ ಬಹಿರಂಗವಾದಂತಾಗಿ
 ಕಡಿದು ಕುಳಿತನ್ ಹತಾಶಿಯ ಮಂಕು ಬಡಿದಂತೆ.
 “ ಏತಕೆಲ್ಲಿಗೆ ಎತ್ತು ಹೋಗುತ್ತಿಹೆವಾವಿಂತು,
 ಸ್ತೋಮತ್ತಿ ? ” “ ದೇವಿಯಸ್ಸೇವಣಿಗೆ ! ” “ ಆರವಳ್
 ಆ ದೇವಿ ? ” ಎನುತ್ತೆ ನಗರೊರ್ದಣಿನಕ್ಕಿ ಯೋಳಾ
 ಬೆಳ್ವನಲ್ಲದೆ ಮತ್ತೆ ಬೇರೆನುಮಂ ಕಾಣಿದ್ದಾ
 ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾಂ : “ ಬೇದ, ಬೇಡಣಿಯ್ ; ನಿನ್ನ ಚಲ
 ಧೈರ್ಯಮಂ ಸ್ತೇರ್ಹಂತ್ಯಕಾತಣಂಗಿಯ್ದಿರ್ ”
 ನೆನೆ ಭರದವ್ಯಾಜ ಖಿವಾಶ್ಚಮದ ಧೈರ್ಯಮಂ ;
 ವಜ್ರರೋಮನ ಚಿತ್ರಕೂಟಮಂ ; ಅತ್ರಿಯಂ,
 ಅನಸೂಯೆಯಂ ; ನೆನೆ ಅಗಸ್ಯಾ ಗುರುದೇವನಂ ;

೧೦

೨೦

ಬಗಿಗೆ ತಾರಯ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಮಂತ್ರಮಂ !
ನಿನ್ನ ಮೈಮೇಯ ನೀನೆ ಮರೆನೆಯೇನ್ ? ತನಗೆ ತಾಂ
ನಿಂದೆಯಪ್ಪದೆ ಕೊಂಡುಕೊಂಡಂತೆ ; ನನ್ನ ನುಂ
ಕೊಂಡಂತೆ ! ಸಿನ್ನ ಮಹಿಮೆಯ ನೆನಹೆ ನನಗಿಂತು
ವಚ್ಚ ಚಿಕ್ಕವನಿತ್ತು ಹೊರಿಯುತ್ತಿರೆ, ನೀನಿಂತು
ಕಳವಳಿಸುತ್ತಾಸೆಗೇಡಿನ ಕಿಬ್ಬಿಗುರುಳುವೆಯ,
ಜಂದ್ರಜೂಡನ ರುಂದ್ರ ಕೋದಂಡಮಂ ಮುರಿದು
ಮೈಥಿಲಿಯನೊಲಿದ ಒಗದೇಕೃಕವೀರ, ಹೇ
ಲೋಕ ಸಂಗ್ರಹ ಶಕ್ತಿಯವತಾರ ? ”

೫೦

ಉತ್ತರಣಂ

ನುಡಿಯುತಿರಲಿಂತು, ರಾಮಂಗಾದುದನುಭವಂ
ಮಾನಸಿಕದ್ವೀಂದುತ್ತಂ : ತುಂಬಿದುದು ಮಂಜು
ಕಾಡ್ವೀಲ್ಲಮಂ. ಸೃಷ್ಟಿಯಸ್ವಂಟಮಾಯ್ಯ. ಭೀತಿ,
ಆಕಾರವಾಧಾರವೋಂದನರಿಯದ ಭೀತಿ ತಾಂ
ಭಾಯೆ ಭಾಯೆಗಳಾಗಿ ರಾಮವೋಲಲೆದತ್ತು
ಕುಳಿರ್ಜಿಗಳಂ ಸುಯ್ಯ. ನೋಡುತ್ತಿರೆ ರಾಘವಂ,
ಮೂಡಿತ್ತೊಂದಕಶೇರು ಕಶ್ಚಲ ಸರೀಸೃಪಂ,
ಮಂಡಿ ಮೈಗೋಂಡಂತೆವೋಲ್. ಶ್ಲೇಷ್ಮಾಜರ್ಜು ದಿಂ
ಭೀಕರತೆವೆತ್ತುದಾ ವಿಕೃತ ತಿರ್ಯಗೋಽನಿ,
ಕುಕ್ಕಿಗಂ, ವಾಗ್ಣಿಭಾಕೃತಿಯ ರಾಕ ಸಂ : ಇಲ್ಲ ಕಯ್,
ಇಲ್ಲ ಕಾಲ್, ಎಲ್ಲ ಮೆಯ್ ! ಹೊಟ್ಟಿ ತಾಸದ ಮಂಡೆ !
ಕಾಲುಗಳೊ ? ತೋಳುಗಳೊ ? ಕಿವಿಗಳಿಫೆಡೆಯಿಂದೆ
ಜಾಚಿದುವು ಯೋಜನಂ, ಪಂಚ ನಶಿ ನಿಶಿತಾಗ್ರಗಳ್
ದೀಘ್ರ ಬಾಹುದ್ವಯಂ ! ಹೊಟ್ಟಿ ಮುಂಡಿಯ ಮಧ್ಯೆ
ಭೀತಿ ಭೂತಗಳೆರಡು ತೂನಿನವತಾರಮಂ
ನೋಂತುವೆನಲಾಭೀಳಮಾದುವು ಮಹಾ ಗುಹಾ
ಕುಕ್ಕಿ ಕುಹರಾಕ್ಕಿ ! ತನ್ನ ಸಿರಾಶೆಯೆ ತನಗೆ
ಕಾಣಸಿತೆನಲಾಗ್ನ ಕಬಂಧನಂ ಕಂಡೊಡನೆ

೬೦

ನಡುಗಿದುದು ತನು ತಪಸಕುಲಗೆ. ಹಡುಗಿತು ಬಲ್ಲೇ.
ಹಿಮ್ಮೈ ಟೀಪ್ಪದುದು ಹೆಮ್ಮೆ ; ಹೆಡೆಮುಚ್ಚಿ ಸೆಡೆತುದಯ್ಯಾ
ಪೌರುಷದ ಘಟೆ. ಪಲಾಯನ ತೇಜಿಯನ್ನೇ ಏರಿಲ್ಲೇ
ತವಕೀಸಿತು ಜೀವಮಾ ಜಾನಕಿ ಜೀವಿತೇಶ್ವರಗೆ !
ಓಡಲೆಳಿಸಿದನಾದೊಡೀಂ ? ಕಾಲ್ ಕೀಳಲಾರದೆ
ಕೆಡೆದುರುಳ್ಳ ನು ಬಿಡು ಭಯಮೂಳ್ಣಿ. ಮೌನದಿಂ
ದೃಢತೆಯಿಂದರೆಗೊಳ್ಳ ರಾಮುಖಾಯೋರಗಂ
ತೆವಳಿಕೊಂಡುರುಳಿದುದು ಹೊಡೆಗಾಲಿ ತೇರಂತೆ,
ಹೆಬ್ಬಂಡೆಯುತೆ, ದುಶ್ಯಕುನ ಕೇತುವಿನವೋಲ್.
ಸ್ನೇರಾಶ್ವರಾಕ್ಷಸ ಕಬಂಧನೊಯ್ಯನೆ ಮುಂದು
ಮುಂದಕ್ಕೆ ಗಮಿಸಿದನ್ ; ಮೋಸೆಯುಗುರ್ಬಿರಳ್ಳಿ ಇಂ
ತೋಳ್ಳಿ ಜಿಂದಾಕ್ರಮಿಸಿದನ್ ದಶರಥನ ಸುತನ
ದೇವ ಗಾತ್ರವನೆಂತೆ ಕೌಸಲೆಯ ಕಂದನಾ
ಕೋಮಲ ಶರೀರಮಂ.

೨೮೦

“ ಕೆಟ್ಟಿಸಯ್ಯಾ, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾ !
ಪಿಡಿದನಸುರಂ. ಕೈಯೆ ಬಾರದಯ್ಯಾ. ನೆಗಹಲೆಳಸಲ್
ಮೇಲೇಳದಿದೆ ಕತ್ತಿ. ಓಡಲುವಾರೆನಯ್ಯಾಯ್ಯಾ
ಕೆಟ್ಟಿದಯ್ಯಾ ಕಾಲ್ ಬಲಂ. ದೂರ ಸಾರ್, ದೂರ ಸಾರ್ ;
ಬಾರದಿರನಗೆ ಹತ್ತೆ. ನಿನ್ನ ನುಂ ಪಿಡಿವನ್ನೀ
ರಾಕ್ಷಸಂ. ನೀನಾದದು ಪೋಗಯೋಧ್ಯೇಯಂ
ಸೇರಯ್ಯಾ. ಸಂತಯ್ಯಾ ಭರತನಂ, ಮಾತಯಂ.
ನನಗಿದೆ ವಲಂ ಒಲಿದಗತಿ. ಮೈಧಿಲಿಯನುಳಿದು
ನನಗಿನ್ನುಯೋಧ್ಯೇಯೀಂ ಮರಣಮೇಂ ? ಸಾವೆ ದಲ್
ದಿಟಪೆನಗೆ ಬಾಕ್ಷಿ ! ” ರಘುವರಸೊರಲುತಿರಲಿಂತು
ಮೇಲಾಪ್ಯಾಯ್ಯಾ ಸೂರ್ಯಿ ಇವಲ್ಲಭಂ. ಖಡ್ಡ ದಿಂ
ಕಡಿಯತ್ತೊಡಗಿದನಸುರ ಬಾಮುವರಂ. ಕತ್ತಲಿಸೆ
ತೋಳ್ಳಿ, ಇರಿದನಕ್ಕಿಯಂ, ಕುಕ್ಕಿಯಂ. ನೋಡುತ್ತಿರೆ
ರಾಮನಾ ರಕ್ಷಸಂ ಮಾಯವಾದನು ಬಿರಿದ

೨೯೦

ದುಃಸ್ವಪ್ಣದಂತೆ. ಸ್ವೇರಾಶ್ವದಿಂದುಧ್ವನಿಸಿ
ತೈಲರ್ಪುನೋಲಾಶಾಮರೀಚಿ ತಾಂ, ಬೃಂದಾರಕಂ
ಮೈದೊರ್ದನೆಲಿವ್ರನ್; ಮತ್ತೆ ಕೈದೊರಿದನ್, ಶಬರಿ
ಕಾಯುತಿದಾರಶ್ರಮ ದಿಶಾಶಾ ದಿಗಂತಕ್ಕೆ !

೫೦

ಬೆಮದು ಸೆಗಿದ್ದ್ವಿನ್ ರಘುದ್ವಜಂ ಕಣ್ಣಿರೆದು,
ಮೈತಿಳಿದು ಭಯಮುಳ್ಳಿಯಿಂ. ಸುಯ್ಯನಿಂತೆಂದು:
“ ಬದುಕಿದನೊ ಸಿನ್ನಿಂದೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ.” “ ತಿಳಿದವಂ
ತನ್ನ ಸೆರಳಿಗೆ ತಾನೆ ಹೆಡರುವನೆ ? ” “ ತಿಳಿದವಂ !
ತಿಳಿದ ಮೇಲಲ್ಲಿ ? ” “ ಪೃಥಿವಿಗೆ ರಾಮ ಬೇರೆಯೇಂ
ತನ್ನ ಸೆಳುಲ್ಲದೆಯೆ ? ” “ (ಅದಿಯಾದೊಡಮೊರ್ದೈ
ಭೂಮಿ ಕಂಪಿಸೆ ದೃಢತೆ ಹಿಂಗದಿರ್ಪದೆ ?) ಅಂತೆ ತಾಂ
ನಡುಗುತ್ತಿದೆ ರಾಮದ್ವರ್ಷಂ, ತಮ್ಮ, ಆ ಭೂಮಿ
ಸುತ್ತಿಗಾಗಿ. ನಿಲ್ಲುವುದು ನಿನ್ನ ಸಮ್ಮುರಲದ್ವಿ, ಕೇಳಿ,
ಸುಸ್ಥಿರ್ಬಂ. ನಿನ್ನಿಂದೆ ಸತ್ತನೊ ನಿಶಾಚರಂ;
ಕೊಂಡಿನೊ ನಿರಾಶೆಯಂ; ಗೆಲ್ಲಿನೊ ಕಬಂಧಸಂ;
ಹತ್ವಾದುದೊ ಹತಾಶಿ. ಕಿರಣದೊರಿದುದಾಶಿ.
ಬಾ, ನಡೆವಮಿಲ್ಲಿಂದೆ; ಬಲ್ಲಾಗಜ್ ಮಿದಿರಿವ್ರದಯಾ
ಮುಂದೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ ! ” ಎಂದಪ್ಪೆದಜ್ಞಾನಸಪ್ಪದನ್;
ಸಂತ್ಯಾಸಿದನ್ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ. ಮೇಲೆ ಮುಂಬರಿದು
ತೆರಳ್ಬಿರವರಿವರುಂ, ಮೂಡಿದಾಸಗಳವರಿ
ಜೊಂಡಿನಡಿವಂತಿ :

೬೦

ಆ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿರುಳಿಸೊಳ್ಳಿ
ಮುಪ್ಪು ಜ್ಞಾವನಗನಸು ಕಾಣಿಂದು ಮಾಳ್ಳಿಯಿಂ
ಮುದುಕೆ ಕಂಡಳ್ಳಿ ಕನಸನಾ ಶಬರಿ. ನಡುರಾತ್ರಿ
ಮುಗುಳುಸಗುತ್ತಿದ್ದು ಕುಳಿತಳ್ಳಿ ತನ್ನ ಮಲಗಿನ್ನ
ಪುಲ್ಲಾಪ್ನಿಸಗೆಯ ಮೇಲಿ. ಗಗನ ಸೀಲಾಭಸಂ
ಮರಳಿ ಚಿತ್ರಿಸಿಕೊಂಡಳಾ ಸ್ವಪ್ಣದರ್ಶನದ
ಶ್ರೀಮೂರ್ತಿಯಂ. ತುಂಬಿ ತುಕುಕಿತೆದೆ ಮುದಿಯಳ್ಳಿ.

೮೦೦

ಹರಿಸವುಕ್ಕುವ ವೋಗಕೆ ಸುಕ್ಕು ತೆರೆತೆರೆಯಾಗೆ
ಪುಂಡಿನಾರಿನ ತೆರೆನ ಬೆಳ್ಳು ರೆ ಸವಿರ್ದು ಲೆಯು,
ಒಚ್ಚು ಪಲ್ಲಿಲಿವಾಯ, ಕುಡುಬೆನ್ನು ಹಣ್ಣುದುಕಿ
ಶಬರಿಷ್ಟೆ ನಡುಗಿ ಸದೆದಳ್ಳಾ ; ಗುಡಿಯ ಬಾಗಿಲಂ
ತೆರೆದು ಸೋಡಿದಳ್ಳು : ಆ ಚಂದ್ರಸುಂದರ ರಾತ್ರಿ
ಮುದುಕಿಯಂ ಕಂಡು ಕನಿಕರದಿಂದ ಕರಗಿತೇನೆ
ತಿಂಗಳ್ಳ ಬೆಳ್ಳಕು ಜೆಲ್ಲಿ, ಶಬರಿಯ ಕುಬೀರವುಂ
ಸುತ್ತುಲೆತ್ತುತ್ತುಲ್ಲಂ ಹಸರಿ ಹಬ್ಬಿದ ಹಸಲೆ
ರಾಜೀಸಿಕು ಮುದುಕಿಯ ತಲೆಯವೋಲೆ, ತೃಣಮೌನಿ
ತಾನಾಗಿ. ತೃಷ್ಣಿತ ದೃಷ್ಟಿಯನಟ್ಟಿ, ಸಿಸ್ಸೀಮು
ಘಾಂಸ ಸೀಮಾಣವದ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದೊಳ್ಳಾ ಮನಂ
ಲಯಮಾಗಿ ಸೋಡಿ, ನಿಡುಸುಯ್ದು, ತನ್ನೊಳಗೆ ತಾಂ
ಶಬರಿ : “ ನೀನೆಂದಿಗೆ ಬರುವೆಯೆಯ್ದು, ಓ ಸನ್ನೆಯ್ದು,
ಕಂದಯ್ದು, ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ದು ? ಗುರುದೇವನಾ
ಮುನಿ ಮತ್ತಾಗನ ಮಾತು ಬೇತಪುದೆ ? ನಿನಗಾಗಿ
ಕಾದಿರುವೇನಿರ್ದೇಧು ವತ್ಸರಗಳಿಂ, ವತ್ಸ.

ಪಣ್ಣಲಂಗಳನೆಲ್ಲ ಬಿತ್ತಿ ಬೆಳ್ಳಿದಣಿಮಾಡಿ
ಕಾಯುತಿಮದೆನ್ನಾ ಶ್ರಮಂ. ಸೋಯುತಿದೆ ಮನಂ,
ಸನ್ನ ಓ ಇಷ್ಟಮೂರ್ತಿ, ನೀಂ ಬರ್ಧ ಮುಸ್ನ ಮೆಯೆ
ಕಾಯಮಳಿವಳ್ಳಿಂದೆ. ಹಣ್ಣುಹಣ್ಣಾದ ಈ
ಮುಪ್ಪಿನೊಡಲಿನ್ನೇ ನಿತು ತಾಳುವುದೊ ? ಬಾಳುವುದೊ ?
ಬಾಳುದ್ದಿಡೇನೀ ಒಡಲ್ ? ಕಣಾಗಳೆಯೆ ಮಬ್ಬಾಗಿ,
ಮಂಜಾಗಿ, ಹಿಂಜರಿಯುತಿದೆ ದಿಟ್ಟಿ ! ಕಣಾಳಿದ
ಮೇಲೆ ನೀ ಬಂದರಯ್ಯಾಯ್ಯೆ, ಕಣಾಳಿರ್ಪಿಸಂ
ನಿನ್ನ ಸೆಂತಯ್ ಸೋಳ್ಳಿ ? ಕೈಯಿಂದ ಮೃಯೆಳವಿ
ಸಂತಸಂಬದುವೆನಾದೊಡಮೆಂತು ತಣಿಸುವೆನೊ ಹೇಳ್ಳಾ
ಕಣಾಳಿ ನೀರಳ್ಳಿಯಂ ? ಬಾರ, ಕಂದಯ್ದು,
ಕಣ್ಣಿಡುವ ವೋದಲೆ ; ಬಾರಯ್ದು, ಈ ಬಾಳ್ಳಿಡುವ

೧೧೦

೧೭೦

೧೯೦

ಮುನ್ನ ಮೇನ್ನೆ ದರ್ಗಿ ತಾರಯ್ಯ ನಿನ್ನಾ ಶಾಂತಿಯಂ ! ”

ನಿತಿಯ ನಿಂತಬ್ಜಿಗೆ ಭಂಗ ಬಾರದ ತೆರದಿ

ತನ್ನ್ನೂ ಖಾಳಾಪಿಸುತ್ತೆ ಗುಡಿಸಲ್ಲಿಳಾದಳಾ

ಶಬರಜ್ಞಿ, ಬೇದಿತಿ, ಮತಂಗವುನಿವರ ಶಿಷ್ಯಿ.

ಇರುಳಳಿದುದುವೆ ವುಂಡಿತೊಯ್ಯಸೆಯ ಬೆಳಗಾಯ್ಯ.

ಬಿಲ್ಲೆ ತ್ವರದ ಕರದವುಲ್ ಬಿತ್ತರದ ಬಯಲ್

ಮಿಳಿರ್ದ ಕ್ರಮ ಕುಳಿರ್ಪಿಸಿಗಳಿಂದಿ, ತುರುಗನುಗಳಿಂ

ಪೋಲ್ಲು. ಮಾತಂಗಿಯೋಲೆ ಪಸಲೆಯುಂ ಪಾದುಂದೆನೆ

ನಿಡುಬಯಸಿ, ನಿಡುಸುಯ್ಯ ರಿವರುವೊಂದುಗೂಡಿ.

೧೬೦

ಮುದುಕಿಗ್ಗೆ ಈವಳಿ ? ಏಕೆ ತಲ್ಲಿಣಿಮೇಕೆ

ಉಲ್ಲಿಸಂ ? ಒಳವೋಗುವಳಿವಸೆಗೆ. ಬಯ್ಯಸೆಯೆ

ಹೊರಚಿಮ್ಮಿ ನಿಂತು ನೋಡುವಳಿನಿತೊ ಕಾಲಮಾ

ಬುವಿಯ ಬಯ್ಯಲೆಯಂತೆ ಬಯಲ ನಡು ನಿಡುಪರಿದು

ಸಹಿದ ಕಾಲಾದಿ ಕೀಳ್ಫೆಟ್ಟಿಯಂ. ತನ್ನೊ ಈಗೆ

ಗೊಣಗುವಳ್ಳ ; ಗುಣಿಸುವಳ್ಳ ; ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೊಳ್ಳವ್ಯಾಕ್ಷ್ಯ,

ತೆಂಗಿನ ಗರಿಯ ಪೋರಕೆಯಂ ತಂದು, ಮನೆ ಮುಂದೆ

ಗೋಮಯಂ ಬಳಿದ ಜಗಲಿಯ ತರಗು ಸದೆ ಗುಡಿಸಿ,

ಸೊಂಟಗೈಯಾಗಿ ನಿಲ್ಪಿಳ್ಳ. ಮತ್ತೆ ನಿಡುಸಬ್ಬು

ನಿಟ್ಟಿವಳ್ಳ ದೂರ ವನ ಸೀಮಾನ್ತ ಸೀಮಂತ

ರೇಖೆಯೆನಲೊಪ್ಪುವಾ ಬಟ್ಟ ಬಯಲ್ಪ್ರಬ್ಬಿಯಂ.

ಶಬರಿಗಿಂತಿರೆ ನಿರೀಕ್ಷಣೆಯ ನೋಂಪಿ, ಪೋತ್ತೀರ್ದು

ಪಗಲಾಯ್ಯ. ಬಾನಾಗ್ಗಾವಲಿಯ ಮಧ್ಯ ಕಿರಣರವಿ ತಾಂ

ಬೆಳ್ಳಿಹಣಿಯಾಗಿ ಕರೆದು ಬಿಸಿಲ ಕೆಂಬೇಗೆಯಂ.

ಪುಲ್ಗಾವಲಿನ ನಡುವೆ ಮುದುಕಿಯ ಕಣ್ಣಿ ಗಾರೊ

ಬರ್ವಾಪ್ರೋಲ್ ಭಾರ್ಯಂತಿ ! ನಿಂತಳ್ ಶಬರಿ ಜೊಂಕಾಗಿ !

ಕಟಿಗೊಂದು ಕೈಯಾಗಿ, ಪಣಿಗೊಂದು ಕೈಯೆತ್ತಿ,

ಸುಕ್ಷ್ಮ ತಾಂ ಪುಟ್ಟಿನ ತೋಲೀ ತೆರಿಗಳನೊಡಚೆಲ್ಪ್ಯ

ನೋಡಿದಳ್... ನೋಡಿದಳ್... ಕಣ್ಣಿಳಿಯ ಕೀಲ್ಕಾಡಿ

೧೬೧

ದೇಶದೇಹವನಂತೆ ತನ್ನ ಸಂದೇಹಮಂ
ಕೊರೆದಳ್, ತಿರುಪ್ಪಿ ಕೊರೆದಳ್, ಮರಳಿಮರಳಿ ! ಹಾ,
ಕಂಡರಿವಳೀಂ ಶಬರಿ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರನಾ
ದುಃಸ್ಥಿತಿಯ ವೇಷದಲಿ ?

೮೩೦

ಹೊದೆಹೊದಿಗೆದ್ದ್ರ್ ತಲೆ,
ಕೊಳೆ ಬೆವರ್ ಪತ್ತಿದುಡೆ, ತೇಜಂ ಮಸುಳ್ ಮೋಗಂ,
ಖಿನ್ನ ತೆಯ ಕೋರೆಯುತ್ತಿದ ಕಪೋಲದ ಪೂಲಂ,
ದಯಿತಾ ನಿಯೋಗಾಗ್ನಿ ಯಿಂಥನ ಶರೀರನಂ,
ರೂಕ್ಷ ರೂಪದ ರಾಮನಂ ಕಂಡು ಮಂದಾಕ್ಷಿ,
ಶಬರಿ, ಬೇದಂಗೆತ್ತುಳಿನೆ, ಮೈಧಿಲೀ ಸ್ತುಯನ
ದಾರುಣ ಸಿತಿಗೇತಕಿನಾ ಬೇರೆ ಸಾಕ್ಷಿ ? ಆ
ಬಿಲೊಪ್ಪತ್ತರಂ ತನ್ನ ಬಯದ ಸಂಟಗ್ರಹತ್ತ,
ಕೋಗಿಲೆಯ ಮರಿಯೆಂದು ತುಡುಕಿದರೆ ಕಾಗೆಮರಿ
ಕೂಗಿದವೊಲಾಯ್ತೊಂದು ಬಗೆಯುಲ್ಲಸಂ ಕುಗ್ಗಿ,
ಮುದುಕಿ ಆ ಬಂದರಂ ಭೀಕರಾಕಾರರಂ
ನೋಡುತ್ತಿರೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓಂ :

೮೩೦

“ ದಣೆಧು ಬಂದಿಹೆವಜ್ಜಿ ;
ಬಿಸಿಲಳುರುತಿದೆ ; ಗುಡಿಸಲೊಳಗಿನಿತು ತಾವಿತ್ತ,
ತಿನಲಿತ್ತ, ಕರುಣಾಸ್ಯೇ ನಿನ್ನ ಈ ಪರದೇಶಿ
ಕಂದರಂ ಚಿರಘಣಿಗಳಂ ! ”

“ ಕಂಡವಗೆಲ್ಲ,

ಬ್ರಹ್ಮ ಬೇಡಗೆಲ್ಲಮುಣಿಸಿತ್ತು, ಬೀಡಿತ್ತ,
ಮೆಲ್ಲಾವಿಸ್ತೀಯೆ ನಾನೇನು ಅಡುಗೂಳಜ್ಞಿ
ಅಲ್ಲ ಕಾಣಯ್ಯಾ ! ” ಇಂಥು ನಿಷ್ಠುರವೆಂದೊಡಂ
“ ಬಡವಳಿದ್ದು ದನೀವೆ ; ಬನ್ನಿಂ ! ” ಎನುತಾ ಅಜ್ಞಿ
ಸಡೆದಳೊಳಿಯಿಂಕೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓನಣ್ಣಿನಂ ನೋಡಿ
ನಸುನಕ್ಕಿನಿರ್ವರುಂ ಮುದುಕಿಗೆ ಮನಂ ಕರಗಿ
ಪಡೆದು ಪ್ರೇಕ್ಷಾರು ಪಣ ಶಾಲೆಯಂ.

೮೩೦

ಉರಿಬಿಸಿಲ

ರಘುಭಾರತಿ ಗುಡಿಸಲೊಳಗೆ ಬಾದಿನಿತನಂತರಂ
ಕಣ್ಣತಂಪು ಶಾಂತಿಯಂ ಪಡೆದ ಬೇಡಿತಿ ಮರಳಿ
ನೋಡಿದಳ್ಳಂ ಬಂದತ್ತಿಧಿ ಮಕ್ಕಳಂ ; ಮೇಣ್ಣ ಶಂಕೆಯಂ :
“ನೀಮೆತ್ತುಣಿಂದಮೈಯಂದಿರಯಾ ? ನೀವಾರೋ,
ಕಂದರಿರ ? ನನ್ನ ಈ ಕಣ್ಣ ಮಬ್ಬಿ ; ಬಗೆ ಮಂಜು ;
ತಿಳಿಯೆನೇನೊಂದುಮಂ.”

ಎಲ್ಲಾರ್ಥಿ ಕೇಶಂ : “ಅಜ್ಞಿ,
ಮನೆಯಿಲ್ಲ ಮಾರಿಲ್ಲ ; ಮನೆಗೆಟ್ಟು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು
ಕಾಡು ಬೀಡಾದರೆಂ . . . ವೊಹಕೆಂ ಕೊಳ್ಳಿಮುದೆ
ಇಲ್ಲಿಲ್ಲಿಯಾದೊಡಂ, ತಾಯಿ ? ”

೧೯೦

ಅಜ್ಞ ರವರುತೆ
ಶಬರಿ : “ಮೀಹಕ್ಕೈ ? (ಬೇಡರಿಗೇಕೊ ಮಜ್ಜನಂ !)
ಕೊಳ್ಳಿಮಿರುದಲ್ಲಿ ಆ ಪೇರಿಳಿಯ ಮರದ ಅಡಿ.—
ನಿಮ್ಮಂತೆ ಮನೆಗೆಟ್ಟು ನೆಲೆಗೆಟ್ಟು ತೊಳುವರಾ
ಈ ನಾಡೊಳ್ಳಿಬರೋ ? ಏಂ ಕೇಡುಗಾಳವೋ ?
ಅರಗುಲಿಗಳೊವರ್ಫನ ಸತಿಗೆ ಮತ್ತೊವರ್ಫನಂ !”
ಬೆಳ್ಳಿ ನುಡಿದನ್ ದಾಶರಥಿ ಹೊಳ್ಳಿಗು ದನಿಯಿಂದೆ:
“ಆರ ಸತಿಗಾರಳುಪಿದರು, ಅಜ್ಞ ? - ”

“ಹೋಗು, ಮಗು,
ಮಿಂದು ಬಾ. ಕತೆವೇಳ್ಷಿನುಂಡಮೀಲಾ ಹೊಲಸು
ಂತಾರ್ಥಿಯಂ.”

೨೦೦

ಮೀಯಲ್ಪಿದಲ್ಪಿವರುಂ ಕೊಳ್ಳಕೆ,
ಮುದುಕಿ ಕೌಶಲಕಗಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿನೋಡಿದಳವರ
ಪಿಟಕಮುಂ, ಬಿಲ್ಲಿಂ, ಬತ್ತುಳಿಕೆಯಂ, ಮತ್ತೆ
ನಾಶುಡೆಗಳಂ. ವಸ್ತುನೋಂದೊಂದರಿಂದಾಕೆ
ಬೆಳ್ಳಿ ತಚ್ಚ ರವಟ್ಟಿಖಾದೊಡಂ, ತನ್ನಿಂದ
ರಚಿಸಿರ್ದ ರಾಮನಂ ಕಂಡಳಿಲಾಲ್ಲ ಬಂದ

ಕೈರಾತ ರೂಕಾಣ್ವ ವತಾರರಲಿ.

ಅನೀಶರೆಳಳ್ಳಾ

ಮಿಂದು ಬಂದರು ರಾಮ ಸೌಮಿತ್ರಿ. ಕಪ್ಪಿರ್ದರ್

ಕಸಕನುಂ ಕೂಡ್ಟಿ ಸಿದವೋಲಾಗೆ, ಸೋಜಿಗದ

೨೭೦

ಸೂಜಿ ಹೊನೆ ಏರಿದತ್ತ್ವಜ್ಞಿಯ ಕುಶಾಹಲಂ.

ಬೇಡರ್ಡ ದೆತ್ತೆಣಿಂದಾ ತೇಜವಾಕ್ತುನಂ,

ಸುಖುನುಡಿ, ಸಯಿದ ಸಡೆ? ದೊರೆಮಕ್ಕು ಶಿರವೇಳ್ಳುಮ್ರ

ಎಂದಾ ಮತಂಗಮುನಿ ಶಿಷ್ಯೇ, (ಸೀತೆಯನುಳಿದು

ಬಂದನೀತಂ ರಾಮನಲ್ಲಿಂದು ತರಿಸಂದು,)

ನಳನ್ನಿಷಿಪ ಸುಳಿದಳಿರ ಕುಡಿವಾಳೆಯಂ ಪಾಸಿ;

ಗೀಕುಚಾಪೆಯ ಮಣಿಗಳಂ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕು;

ಪಸುರೊನ್ನೆಗಳಲ್ಲಿ ತಿಳಿನೀರ್ಗಳಂ, ಸಸಿಯಡಕೆ

ಹೊಂಬಾಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನೆವಾಲ್ಲಿಗಳಂ ಜೀನ್ನುಪ್ಪಮಂ

ತಂದಿಟ್ಟು; ನೂಲೆಗೆಣಸಂ, ಬಾಳಿವಣಿಗಳಂ,

೨೭೧

ಕಂದಮೂಲಂಗಳಂ, ಹಣ್ಣು ಉಂಪಲ್ಲಿಗಳಂ,

ಸೋತಿ ಪಚ್ಚಾಡಿಗಳಂ, ಮಣಿಹೆಂಬಿಯಂ, ಮತ್ತೆ

ಹಚ್ಚ ಸಕ್ಕಿಯ ಬಿಂಚ್ಚ ನನ್ನ ಮಂ ಹೊಸರುಮಂ

ಬೆಲ್ಲಿಮಂ ಬೆಣ್ಣಿಯಂ ಒಡಿಸಿ, ಸವಿನುಡಿ ನುಡಿಸಿ,

ಮುಗುಳುನಗುತೆಂದಳಿಂತು :

“ಆರ ಸಂಪದಮಾರ್ಗಿ ?

ನಿಮ್ಮ ಸಯಿದನವರಿಗಾಂ ಒಡಿಸಲೇನಳವೆ?

ತಣಿಯುಂದು ತಣಿಯಿರಯ್, ಮಗುಗಳಿರ. ಬಂದತಿಥಿ

ಯಾರಾದರೇನಂತೆ?”

“ಆರ ಸಂಪದಮಾರ್ಗಿ

ಹೇಳಬೇ? ನಾವುಣುತ್ತಿರ್ಜ ಈ ಸಯಾಗೆ

ಮೀಸಲಾಗಿದರ್ತು? ಪುಣ್ಯವಂತನೆ ವಲಂ

೨೭೨

ನಿನ್ನ ರಕೆಯಾ ಅತಿಥಿ! ”

“ದಶರಥ ಕುಮಾರನಯ! ”

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರ್ಲೊವರ್‌ರ್ಲೊವರ್‌ರಂ ಧೃತಿಷ್ಟಿಸುತ್ತೆ
ಮುದುಕಿಯಂ ಸೋಡುತ್ತಿರೆ :

“ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಲಾಗ್ರಜನವಂ
ಸೆಲವೆಣ್ಣಿಗಳಿಗಿನಿಯನಯ್ಯಾ ! ”

ಅತ್ಯುಳಾ ಶಬರಿ

ಹೆಸರ ಹೇಳುವ ಜರುವಕ್ಕಿಂಬರಲುಮ್ಮೆ ಇಂ :
“ ಕಾಯುತಿಪ್ಪನೀರ್ಪೈ ದು ವಶ್ವರಗಳಿಂ, ಕಂದ,
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇ ಸೀತೆಯರಿಗಾಗಿ, ನಿಷ್ಟ ಮುಂ,
ನಿಮಗಿಕ್ಕಿ ದುಳಿಸನಂಬಿಮಾಡಿ. ಗುರುವಾಣಿಯುಂ
ಪುಸಿಯಪ್ಪುದೇಂ ? ” ಹೇಳಿದಳು ಮತ್ತೆ ಮಾತಂಗಿ
ಮುನಿ ಮತಂಗನ ಹೇಳ್ಣಿ ರಾಮಾಗಮನ ಪುಣ್ಯಮಂ
ವಾರಾತ್ರಿ ಭವಿಷ್ಯಮಂ. ಕೇಳಿದಕು : “ ನಿಎವಾರೊ
ಬಂಡಗರಂದದ ತೋರುತ್ತಿರುವಿರಿ, ಕುಮಾರರಿರ ;
ಕಂಡಿರೇ, ಕೇಳಿ ರೇ, ರಾಮನೆಲ್ಲಿದನೆಂದು,
ಎಂದಿಗ್ಗೆತಹನೆಂದು ? ಬಾಳ್ಯಯಣಮಂ ಮುಗಿಸಿ
ಹೂರಿಹ ಮುನ್ಸು ಮದೊರ್ಕೆಯಾದೊಡಂ ರಾಮನಾ
ದೊರೆಕೊಳ್ಳಿಹುದೆ ಸಿರಿನೊಗದ ಸಂದರ್ಶನಂ ?
ಶಾಂತಿನಿಧಿಯಾತನಂ ಕಾಣ್ಣಿದೆ ಪರಮಶಾಂತಿ ! ”
ಸಜಲ ಸಯನಂ ರಾಮನಾಲಿಸಿದನಜ್ಞಿಯಂ.
ಸುಡಿದನು ಸಗದಿದಂ :

“ ಶಾಂತಿನಿಧಿಯಾತಂಗೆ
ಶಾಂತಿಯಿಲ್ಲದೆ ತೋಳಲುತ್ತಿಹನಲ್ಲಿ ? ಮನೆಗೆಟ್ಟು
ಹೇರಡವಿ ಮನೆಯಾದನು ಶಾಂತಿನಿಧಿಯೆಂದು
ಬರಿದೆ ಬಣ್ಣಿ ಹೆಯೇಕೆ, ತಾಯಿ ? ಸಾಮಾನ್ಯನಂ
ದೇವಮಾನ್ಯಂಗಿತ್ತುದಬಿ, ನಿನ್ನ ಕ್ಷರೂಹೆ ! ”
“ ತೆಗೆ ತೆಗೆ ! ಮಹಾತ್ಮನಂ ತೆಗಳದಿರ್ ! ”

“ ಬಲ್ಲಿನಾಂ

ರಾಮನಂ ! ”

೨೭೦

೨೯೦

“ ನೀನರಿಯೆಯಾತನಂ ! ”

“ನಾನರಿಯೇಂ ?

ನನ್ನ ನಾನರಿಯೆನೆಂದಾಡುತ್ತಿದೆ ! ”

ಶಬರಜೀ,
ಬೆರಗುಹೊಡಂತೆ, ರಾಮನ ಕಣ್ಣಿ ಕಟ್ಟಿಟ್ಟು
ಸೋಡಿದಳ. ರಾಮನೊಯ್ಯನೆ ಮೊಗವನಿಖುಹುತ್ತೇ,
ಕಣ್ಣಿತ್ತೆದೂಣಿತ್ತೆಗಿದನ್ ಮತ್ತೆ. ಮುಕ್ಕಾಶ್ಚಾಗಳ
ಕೈ ತುತ್ತಿಗುದುರಿದುವೆ? ಕಾಣ್ಣಿಯೋ? ಕಲ್ಪನೆಯೋ?
ವಾತನುಳಿದಳ ಮುದುಕಿ : ತನಗರಿಯದಭ್ರದಿಂ
ಕಾಣ್ಣಿದೆಂತಿತ್ತುಧ್ರಮಂ ?

೨೯೦

ಶಣೆದನಂತರಂ

ದಣೆವಾರೆ ಮಲಗಿದರ್ ಮಧ್ಯಾಹ್ನವಿಶ್ವಾರ್ಥಿಯಂ.
ಬಿಳಿಮೆಯ್ಯನೆಳ್ಳತ್ತು ಹೂರಗೆ ಹೂರಿರೆ, ನೀಲಿ
ಮೆಯ್ಯವಂ ಕನವರಿಸಿದನ್ ‘ ಸೀತೆ, ಬಾ ಇಲ್ಲಿ;
ಬಾ, ಪ್ರಿಯೆ, ಜನಕಚಾತೆ ! ’ ಗುಡಿಸಲೊಳಗಾ ಬಳಿಯೆ
ಬೆಲ್ಲ ಬೆಲದ ಪಣ್ಣಳಂ ಬೆರಸಿ ವಾಸಕಂ
ಗೆಯ್ಯತ್ತಿರ್ದಬ್ಜಿ ಬಂದಳು ಓದಿ. ಸದ್ಭೇಯೆಡೆ
ನಮ್ಮ ಸಿಂತನಧರಿಸಿದಳ ದೇವಗಾತ್ರನಂ,
ಕನಸಿನಲ್ಲಿಯೆ ಮುಗುಳನಗುತ್ತಿರ್ದಂನ. ಸೋಡಿ
ಬಗೆಯಿಂವನಸುಭವಿಸಿದಳ : ತನ್ನ ಸಾಮ್ಯನಂ
ಕಂಡರಿತಳಾ ಮಂದಪಸಿತ ಮುಖವುಲದೊಳ !
ಆದೊಡೇನದು ಮತ್ತೆ ! ಸೋಡುತ್ತಿರೆ, ಹಿಂಗಿತಾ
ಮುಖಸಾಮ್ಯತಾ ಮುದ್ದೆ ? ಸಂಕೊಽಭಿಸಿತು ಸಿದ್ದೆ ?
ವೈರದಿಂ ವಿಕಟ ಕರ್ಕಾಶವಾಯ್ತು ? ಕೂರವದಿಂ
ಕಾಕು ಕೂಗಿದನಳ್ಳಿ ಸರಿವಂತೆ ಶಬರಿ : ‘ ನಿಲ್ ,
ರಾಷ್ಟ್ರಸಾಧನ, ನಿಲ್ ! ಹೇಳಲಿಗುಯ್ಯಿವಯ್
ನನ್ನ ಸೀತೆಯನೆಲವೋ ನೀಜ ! ’ ಬದಭ್ರುಕುಟಿ,
ಸರೆ ಬಿಗಿಯುವೋಲೊಡುಗಚ್ಚಿ, ನಿದ್ದೆಯನೊದ್ದು,

೨೯೧

ಸೀಕು ದುಃಸ್ವಪ್ನ ಮಂ, ಕುಳಿತೆದ್ದ ಸಬ್ಬಿನಿ,
ತನ್ನ ಸುತ್ತು ನೊಡಿ ಬೆಬ್ಬಿಸಿ. ಬೆದರೆದೆಯ
ಶಬರಜಿ ಕಾಣಲೊಡವಿಳುಹಿಡನ್ ವೋರೆಯಂ,
ನಾಣಿಜಿ : “ತಪ್ಪಿದೆನಜಿ. ಕಂಡ ಕನಸಂ ನನಸು
ಗೆತ್ತು, ಕೆಮ್ಮೆನ್ನೇನಿಸ್ತು ನಂಬಿಸಿದೆ.” ದೊಪ್ಪಿಸೆಯ
ಮುದುಕಿ ಬಿಳಿಪ್ಪಿದಳ್ ರಾಮನು “ದಮ್ಮಯ್ಯ,
ಸಾಕಿನ್ನು, ಮರೆವಾಡಬೇಡಯ್ಯ, ಓ ನನ್ನ
ಕಂದಯ್ಯ, ರಾಮಚಂದ್ರಯ್ಯ ! ಎನಾಯ್ಯಯ್ಯ
ನನ್ನ ಮಗಳಿಗಿ ? ಹೇಳಿ ! ಸೀತೆ ಎಲ್ಲಿಹಳೆಲ್ಲಿ
ಕೇಂಡಾಯಿತೇನಾಯಿತಯ್ಯಯ್ಯೋ, ನನ್ನ ಈ

೨೮೦

ಪಾಳೆಣಿ ಭರಿಯಿಂದಾರದೆ ಹೋದುವಯ್ಯ ! ಅಯ್ಯೋ,
ನಾನಾಗಳಿಯೆ ನಿನ್ನ ತೆರಿದ ಪಿಟಕದೊಳೆಂದು
ಸೀರೆಯಂ ಕಂಡೆನಾದೊಡಮರಿವುದೆಂತಯ್ಯ, ಹೇಳ್ ಶಿ
ಈ ಮುಪ್ಪಬೆಪ್ಪು ?” ತಾಯಷ್ಟಿಗೆಯ ತೊಟ್ಟಿಲೊಳ್ಳ
ಸಿಸುವಾಗುತಾ ರಾಮನಿಂತು : “ನಿಭಾಗ್ಗನೆಂ ;
ರಾಮನಾಂ ! ಸೀತೆಯನಸುರನುಯ್ಯ ನಾಕೆಯಂ
ಹುಡುಕಲೆಂದಲೆಯುತಕೆನಜಿ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓನೊಡನೆ
ತೊಳಲಿ !” ಶಬರಿಯ ತೊಳೆಣಿಪ್ಪಿದ್ದ ತಕ್ಕೆಯೊಳ್ಳ
ಆ ದುಃಖಿ ಬಿಕ್ಕೆ ಬಿಕ್ಕೆಳ್ತುನತಿ ದ್ವೇಸ್ಯದಿಂ ;
ತಾಯ್ಯದಿಲೊಳಾರಾದೊಡೇಂ ತಾಂ ಬರಿ ಶಿಶುಗಳಲ್ಲಿ !

೨೯೦

ತಾಳಲಾರದ ಶೋಕಭಾರದಿಂ ದಾಶರಥಿ
ಫಳಲಾರದ ಶಯ್ಯೆಯಿಂ ಶಬರಿಶುಶೂಫೆಯಂ
ಬೇಳಿತಿಧಿಯಾದನ್ . ಹೇಳಲೇಂ ? ಮನೋರೋಗಕಾ
ಪ್ರೇಮವೆ ಭಿವಗ್ಗರಂ. ಪಾರ್ಣಾದೇಗಾರ್ ಪ್ರೀತಿ ತಾಂ
ಪರಮಾಷಧಮೆನಲ್ಲೆ, ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ
ಭೇಷಜಂ ಪೋ ಭಾರ್ಯಾಂತಿಯೆಂಬಿನಂ, ಕೇಳಾರ್ಪೇಕೆ
ಮಾಡಿದಳೊ ತನ್ನ ಸ್ವಾದೇವತಾ ಮೂರುತಿಗೆ
ಆ ತಪಸ್ಸಿನಿ ಶಬರಿ. ಹಗಲೆನ್ನ ದಿರುಳೆನ್ನ ದೆಯೆ

೩೦೦

ಮೇಣಿಚ್ಚ ರೆನ್ನದೆ ನಿಡ್ದೆಯನ್ನದೆ ನಿರಂತರಂ
ರಾಮಸೇವಾ ಸಾಧನೆಗೆ ಸವೇಸಿದಳ್ಳ ಮುದುಕಿ
ತನ್ನಾಯಿವಂ. ಕೇಳುವಳು, ಹಾಸಗೆಯ ಒಳಿಯೆ
ಕುಳಿತು, ರಾಮನ ಮೆಯ್ಯನೆಳವುತ್ತೆ, ವನವಾಸದಾ
ಕಥೆಯೆಲ್ಲಮುಂ; ಅಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪುವಳು ಮನೋ
ವ್ಯಧೆಯೆಲ್ಲಮುಂ ಢೈರ್ಯಾವಾಕ್ಯಂಗಳಿಂ. ಮತ್ತೆ
ಹೇಳುವಳು ತನ್ನ ಬಾಳಿನ ಕತೆಯ ವಿವರಮುಂ,
ಕೇಳುಗೆ ಕುತೂಹಲಂ ಬೀದವನಳಿಸುವಂತೆ.

೨೨೦

ಹಿಂಗಲೊಲ್ಲದೆ ಹೋಯ್ಯು ರಾಮನ ವಿಚಿತ್ರರುಚಿ.
ತೇಜಂ ಮಸುಳಿದತ್ತು. ಭೀಮವಪ್ಪ ಕೃಶಾಯ್ಯು.

ದಿನದಿನಕ ರಾವಣನ ರಾಜತಂತ್ರದ ಬಯಕ
ಕೈಗೂಡಿದತ್ತೆಂಬಿನಂ ಮುರುಟಿದು ಮನದ
ಕೆಚ್ಚು; ಮೋಗಂಬಾಡಿ ಬಿಳ್ಳಿದು ಸೆಚ್ಚು. ಒರ್ದಿ ಸು
ಕರ್ನಿಂಗಿರುಳ್ಳಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನ್ನೊರ್ವನ ಸೆಯೆ ಹೊರಗೆ
ಸದೆಯುತ್ತೊಂದರೆಯಗ್ರದೊಳ್ಳ ಸುಯ್ಯಾ ಸುಯ್ಯಾ ಭೂಭೂ
ಕುಳ್ತು, ಸಪ್ತಷ್ಟಿ ಮಂಡಲವೊಯ್ಯಾನೇಳ್ಳುದಂ
ಸೋಡುತ್ತಿರೆ, ಬೆನ್ನ ಡೆಯೊಳಾರೊ ಬಂದಂತಾಯ್ಯು!

೨೨೧

ಕತ್ತುಲೊಳ್ಳ ಕಣ್ಣಾರಿಯದಿದೊಡ್ಡಂ ಶಬರಿಯಂ
ತಿಳಿದನವಳುಂ ಕೈಯನಿಟ್ಟು ಪೆಗಲ್ಲಿ : “ ಇದೇನಾ,
ಕಂದ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ, ನೀನುಮಂತೇಕ ಹೇಳಿದ್ದಿಗೆಟ್ಟು
ಕೊರಗುತ್ತಿಹೆ? ” ಗದ್ದ ದಿನಸುತ್ತೆಂದನಾ ಸುಮಿತ್ರಾಕ್ಯಂ:
“ ಅಚ್ಚಿ, ಅತ್ತಿಗಿಗಂತು ವಾಡಾಯ್ಯು. ಅಣ್ಣಿಂಗೆ...
ಅಣ್ಣಿಂಗೆ... ಅಣ್ಣಿನುಂ... ” ರೋದಿನಸುನನಂ ತಡೆದು
ಕಣ್ಣನಿಯನೊರಸಿ : “ ಬಾ ಒಳಗೆ, ಬಿಡು ದುಖಿಮುಂ,
ಸೌಮಿತ್ರಿ. ಸಿನ್ನಿಣ್ಣಿನುಗಿರಿಗಾಂ ಹೊಣೆಗಾರ್ತಿ.
ನನ್ನ ಗುರುಕೃಪೆಯಿಂದೆ ರಾಮನ ರುಚಿಯನೆಲ್ಲಮುಂ
ಹೀರಿ ಬಿಸುಡುವೆ, ಸೋಡು, ಬಾ! ” ನಡೆದರಿವರುಂ
ಒಳಗೆ. ತೋಲೆಲ್ಪುಗೂಡಾಗಿ ಸಚ್ಚೆಯ ಮೇಲೆ

೨೨೦

ಮಲಗಿರ್ದ ಮೂರ್ತಿಯಂ ಬಲಗೊಂಡಳಾ ಮುದುಕಿ,
ಧಾರ್ವನಿಸುತ್ತಿ ತನ್ನ ಗುರುವಂ. ತನ್ನ ಹೊಕ್ಕೆಕ್ಕೆ
ತನ್ನ ದೇವತೆಯಂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಪೂರ್ವಕಂ
ಪಾರ್ಥಿಫುಸವಳಿಂಬಂತೆ ಮಂತ್ರಫೋಷಂ ಗೈದು
ಕೈಮುಗಿದಳಿಡ್ಡಿಬೆಂದ್ದಿಳಿ ರಾಮಸಂಘ್ರಯಂ
ಮುಟ್ಟಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಸದೆಗೆ ತಿರುಗಿದಳಾ. ಬೆರಗಾಗಿ
ಸೋಧುತ್ತಿರಾ ತಂಗೆ ಸುಡಿದಳಾ. ನಗುತೆ: “ವತ್ಸ,
ರಾಮನಿನ ಸೇಕ್ಕೆ ಎಮನಯ! ಪತ್ತುವಿಡು ನಿನ್ನ
ದುಕ್ಕುಮಂ! ” ಮರುದಿನಂ ಚೆಳಗಾಗಲೇನೆಂಬೆ?

ರಾಮಸೆದ್ದನ ಸುಧೃಥಕಾಯದಾರೋಗ್ಯದಿಂ:
ಉಜ್ಜುಲ ಲಸನ್ನೇ ಶತ್ರನಂ, ಸುಪ್ರಸನ್ನಾ ಸಸನಂ
ಶೈಳಭಿಸುವಮಲ ಗಾತ್ರನಂ ಕಂಡು ಸೌಮಿತ್ರಿ
ಕಂಡೆನೊ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಶಬರಿಯ ಚರಣತಲಕೆ!

ಹಾಸಗೆ ಹಿಡಿದಳಾ ದಿನವೆ ಶಬರಿಯಂ. ತನ್ನ
ಶುಶೂರಷೆಯಂ ನಿದ್ದೆಗೆಟ್ಟಳಂ, ದಣಿದಳಂ,
ಬಂಡಾದಳಂ ರಾಮನುವಚರಿಸಿದನಾ, ಮರೆತು
ತನ್ನ ಇಲಂ. “ಮಗುವೆ, ಮರುಗದಿರೆನಗೆ. ಪಸುರೆಲಿಗೆ
ವೇಳ್ಳುಮುಪಜರ್ಯೆ; ಪಣ್ಣಲೀಗೇಕೆ? ” ಮಾತಂಗಿ
ಸಂತಪಿಟ್ಟಳಾ. “ಧನ್ಯೇಯಾಂ, ರಾಮಚಂದ್ರ, ನಿಂದ
ಪ್ರೀತಿ ಪರಿಚರ್ಯೆಗೆಯ್ಯಾತಿರಲಾಂ ಶಾಂತಿಯಂ
ಸೇರಿದವನಧಾರ್ವಕ್ಕುಮಂ. ಮಿಲಿದಕ ಸಯ್ಯ ತಾಂ
ಬೀರೇನೊಳದೆ?—ಮಾಳ್ವಿ ಕಬ್ಜಿ ನಿನಗೆ ಮುಂದೆ
ಬೆಟ್ಟಿವಿಡಿ: ಬೆಟ್ಟಿತಾಗಿದೆ. ಕನಸನಾಂ ಕಂಡೆ. ಕೇಳಾ: ವಿಶ್ವೇಶನವರಬಂ ದಶಕಂತ ರಾವಣನ
ಲಂಕೆಯದ್ವಾನದೊಳಿಳಾ. ಸೀತೆ ಸೂರಗಿರ್ದ ಇಯಾ
ಮರುಗಿರ್ಭಳಯ್ಯಾ. ಕಂದ, ನಿನಗಂದು ಪೇಳಿನಾಂ
ನಿನ್ನಂತೆ ಮನೆಮದದಿಗೆಟ್ಟಿ ಕೆಳೆಯವೇರಸಿ
ಕಾಡುವಾಲಾದನಂ ಸ್ವರ್ಗಿವನಂ. ನೋಡು,

೪೪೦

೪೫೦

೪೬೦

ಓ ಅಲ್ಲಿ, ದಿಬ್ಬೈ ಖಿಲಾ ರೇಖೆಗಿದಿರೆದ್ದು ಕಾಣಾ
ಭವ್ಯಮಾಗಿಹುದೆಂತು ಮುಕ್ಕೆಮೂಕಂ, ದಿವ್ಯಮಾ
ಪರ್ವತಂ ! ತಷ್ಟುಲದಕ್ಷಿಪ್ರದು ಮತಂಗ ಮುನಿ
ಕಾನನಂ. ರಂಜಿಸುವುದಡವಿಯಂಚಿಂದಲ್ಲಿ
ಪಂಪಾ ಸರೋವರಂ. ತುಂಗಭದ್ರೇಯ ಮೇಲೆ
ಬಳಿಯೋಳಿದೆ ಕಿಷ್ಯಂಧೆ, ವಾಸರ ರಾಜಧಾನಿ.
ವಾಲಿಯದನಾಳ್ವಿನವನಿಂದೆ ನಿರಸನವೊಂದಿ
ನೆಲೆಗೆಟ್ಟ ಸುಗ್ರೀವನಿಹನ್ಸೆ, ಗುಹಾವಾಸಿ
ತಾನಾಗಿ, ಗುರು ಮತಂಗನ ಶಾಪರಕ್ಕೆಯಾ
ವಾಲಿ ದುರ್ಗಮ ಮುಕ್ಕೆಮೂಕದಲ. ಪೋಗಿ ನೀರಂ
ಪಡೆಯವನ ಸಖ್ಯಮಂ. ದುರಿಖಿಗೆ ನೆರಂ ದುರಿಖಿ.
ಗೆಲ್ಲಿ ದೃವೇಜೆಭು; ನಿನ್ನಿಜೈಷ್ಟೆಯಂ ಸಲ್ಲೆ ! ' ಕೇಳಾ,
ನುಡಿ ನುಡಿಯುತ್ತಿಹಂಕಮುಖಿಯಾಗಿ, ಸೌಮತ್ರಿ
ರಾಮರಂ ಸುಖಭಾಷ್ಯನೇತ್ತುದಿಂ ನೋಡುತ್ತೆ
ನೋಡುತ್ತೆ, ಕಣ್ಣಿಜೆಂದಳ್ಳ ಆ ಅಮರ ಸನಾತ್ಸ್ನೆ,
ದೇವ ಸೀತಾನಾಥ ದಿವಾನ್ಯಶ್ರು ತೀರ್ಥಜಲ
ಸಂಸ್ಕಾರ ತೆ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಮೇಣಾ ಶಿವಕಳೇಬರೆ, ಧನ್ಸೆ !

೫೨೦

೫೪೦

ನಂಬಿಕೆ ಒ

ಅತ್ತಲಾ ರಮ್ಮಿಂಥಯೋಳ್ಳು

ವರಕಳುವೆ, ತೇಜಸ್ಸಿ ? ಕಲ್ಪಸಯಿರಂಕೆಯಂ
ವರಿ ಬಾ ನನ್ನೊಂದನೆ : ಕಾಣ್ಣದೇಸದೊ ಅಲ್ಲಿ
ಕಿಷ್ಟಿಂಥ ಗಿರಿವನ ಗುಹಾದಾವ್ಯಾರದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ?
ನಿಂದಿರ್ಪನೊವರ ಹಯ್ದಕ್ಕೆ ವರ್ಕಾನ್ನಿತಂ
ವೃಷಭ ಸನ್ನಿಭ ಗಮನಸಿಭಸಮು ದೃಢ ಶರೀರ !
ಮತ್ತೆ ಶತಪಥಮಲೆವನೇಕವಂ, ಎಕಾಂಗಿ ?
ಬಾಹುದಂಡದಿ ಗದಾದಂಡಮಂ ಪೂತ್ತೀಕೆ, ಹೇಳಾ,
ಪುಲ್ಕೀಸೆ ಕವಿದಿರ್ಪ ಗವಿಯ ಬಾಯನೆ ನೋಡುವನ್ ;
ಸುಯ್ಯಾನಾಳೀಚಿಸುವನೆಯ್ಯಾನೆ ಗದೆಯನಿಳಿಸಿ
ತಳ್ಳುಲಡವಿಯನೊರ್ಕೆ, ಬೆಳ್ಟನೆತ್ತಿಯನೊರ್ಕೆ,
ನೋಡದೆಯೆ ನೋಡಿ ? ವಾಸರ ಕುಲಂ, ನರವರಂ,
ವಾಲಿಯ ಸಮೋದರು ಸುಗ್ರೀವನಲ್ಲಿ ಆ
ಛಿಡೋನ್ನಿತಂ ? ಬಿಲಮುಖದೊಳೀಂ ತಪಂ ಗೆಯ್ಯಾಸೇಂ ?
ಕಳೆದತ್ತು ಶತದಿನಂ. ಕಳೆದತ್ತು ಶತರಾತ್ರಿ.
ದೀಪರ್ ದಶದಶ ದಿನಂ. ದೀಪರ್ ದಶದಶ ರಾತ್ರಿ.
ದಿನರಾತ್ರಿ ರಾತ್ರಿದಿನಮನಿತಂ ಗುಹಾಮೂಲದಿ
ವಾಲಿಯಸುಜಂಗದೇನಾ ಪರಿವಾಜನಂ ?

ಧವಳಿಸಿತವುಂಬಿ ಕೌಮುದಿ ಧಾತ ಧಾತಿಯಂ
ಸುಪ್ತಜನ ರಾತ್ರಿ. ನಿಶ್ಚಯಾಬ್ದಿಯಾಳಕ್ಕೆ
ಕಂತಿದುರ್ದಿಂದಿ ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆ. ಇರ್ದಿಕೆರ್ದಿಂತೊಂದು
ವೈರಭೈರವ ಅಟ್ಟಹಾಸಂ ಕೊಡಂಕೆಯಂ
ಇರಿದು; ಕಲಂಕಿದು ಪುರಮೊನಮಂ. ಕಿವಿಗೆ

೮೦

೯೦

ಕೆಪ್ಪಮಂತೆಯೆ ಬಗೆಗೆ ಬೆಪ್ಪವೊದವಿರೆ ಒನಕೆ,
ಬಂದನು ಜನೇಂದ್ರನಾ ರಿಪುನಿಷಾದನ ವಾಲಿ
ತನ್ನ ರಮನೆಯನುಳಿದು. ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಕೊಂದ
ಮನಸ್ಸಿನ ಹಗೆಗೆ ತನ್ನ ಸೋಕ್ಕುವ ಬಗೆಗೆ ಸೋಕ್ಕು
ಗಜೀವಸುರಸರಿತನಾ ದುಂದುಭಿಯ ಮಗಂ
ಮಾಯಾವಿಯೆಂದು. ದುಂದುಭಿಯ ದುಷ್ಪೃತಿಯಲಾ

ನೀನೆಂದು ಪ್ರಕೃಷ್ಟಪ್ರಹಾಸಮಂ ಗಜೀವಸುತೆ
ಬೆನ್ನು ಬ್ರಿದನ್ ಯವೋಽಪಮಂ, ಶಿಖರೋಽಪಮದ

ಬಂಡೆ ಮಂಡೆಯ ಗದೆಯನೆತ್ತಿ. ಬೆನ್ನು ಲಮಾಗಿ

ತನ್ನ ಇಣಿಸೋಡಲೆಯೆನ ಚರಿಸಿದನ್ ಸುಗ್ರೀವನುಂ.
ಕಾಣಲಿವರನಿಳೆತ್ತಬಂ ಮಾಡಿ ನೆಲೆಗೊಯ್ದು

ಕೊಲ್ಲಿಸುವೆನೆನ್ನ ವರ ಕೈಯಿಂದಮಾ ಮಹಾ
ಕಪಿಕೇತನರನೆಂದು, ಒಡಿದನ್ ಮಾಯಾನಿ,

ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿರುಳಿಸೋಳ್ ನೆಳೆಲ ಕರ್ಮಿಂಗಳಂ

ಮೆಯ್ಯ ಕರ್ಮಿಂಗಳಿನಿಳಿಕೆಗ್ಗೆದು. ಅರೆಯಬ್ರಿದನ್
ರೋಽಪವಶಿಂದ್ರಸಂಭವಂ, ವಾಲಿ; ಬೆಂಬಲಂ

ಸಂಜಲಿಸಿದನ್ ಸೂರ್ಯಸಂಭವಂ, ಸುಗ್ರೀವ.

ಓಡುತ್ತಾ ಮಾಯಾವಿ ತಾಂ ಮೆಯ್ಯ ರದಸೋಯ್ಯನೆಯೆ
ಸುಗ್ರೀ ಕೃಣಸಂಭನ್ ಧರಣೆಯ ಮಹಾ ಗುಹಾ

ವಿವರಮಂ. “ ಸಿಲ್ಲಿಲಿ, ಸುಗ್ರೀವ, ಆಸುರನಂ

ಒಕ್ಕೆ ಬಹೆನ್ನೆ ಗಂ ಬಿಲದ ಬಾಯೆಡೆಯಿರ್ದು

ಕಾಯುತಿರ್ ! ” ಇಂತಾಣತಿಯನೆದರಿ ಆ ವಾಲಿ

ವಾಸರ ಮಹಾವೀರನಿರದೆ ನೆಗೆದನ್ ಬಿಲ

ರಸಾತಲಕೆ ! ಕಾಯುತಿಹನಣಿನಾಣತಿಯಂತೆ

ಸುಗ್ರೀವನಾ ಬಿಲದ್ವಾರಮಂ. ಸೂರ್ಯಗಲ್

ಸೂರಿಯಳ್ ಉರುಳ್ ವಾದೊಡಮಯ್ಯ ಅಣಿನಂ

ಕಾಣದೆಯೆ ಕಾತರಿಸುತ್ತಿರ್ದ ನದೊ ಸೋಡಲ್ಲಿ

ಕಿಷ್ಟಂಧ ಗಿರಿವನ ಗುಹಾದ್ವಾರದೆಡೆಯಲ್ಲಿ !

೨೦

೭೦

೯೦

ಕಚೆದತ್ತು ಶತದಿನಂ. ಗತಿಸಿತ್ತೇ ಶತರಾತ್ರಿ,
ದೀರ್ಘ ದಶದಶ ದಿನಂ. ದೀರ್ಘ ದಶದಶ ರಾತ್ರಿ.
ದಿನರಾತ್ರಿ ರಾತ್ರಿದಿನಮ್ಮನಿಶಂ ಗುಹಾಮುಖಿ
ವಾಲಿಯನುಜಂ ಕಾಯ್ದಿನ್ನಾನ್ನಿಂದಿನ ಮನದಿ
ಶಂಕಿಸುತ್ತೆ. ನಿಶ್ಚಯಿಸುತ್ತಿರೆ, ಸೂರ್ಯ ಸ್ತಾರಂ
ಕಾರ್ಯದೈ ಗುಹೆಯ ಬಾಯ್ ! ಭೂಗಭ್ರಂತಾಳದಿಂ
ಕೇಳ್ಳಿದ್ದಾಭರಣಿ, ನಿರಾಕಾರದೂಹೆಗೆ ಕಣ್ಣಿ
ಕೈ ಕಾಲುದಿನುವಂತೆ ! ವಾಲಿ ಮರಣಂ ಗೆತ್ತು,
ಪೆಣದಿನಿಗಳಿಗೆಂದು, ಬಿಲದ ಬಾಯಿಗೆ ಗಿರಿಯ
ಗುಂಡು ಹೆಬ್ಬಿಂಡೆಯನಿಡಿದು, ಜಡಿದು, ಬಲಿದಷಕಿ,
ಮರಳಿದನ್ ಕಿಷ್ಟಿಂಥಿಗೆ . . ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿಂಯಂತೆ
ಸುಗ್ರೀವನೆರಯನಾದನ್ ಕಪಿಧ್ವಜ ಕುಲಕೆ
ಮತ್ತೆ ಮೇಡಿನಿಗೆ.

೯೦

ಅತ್ತಲಾ ರಿಪುಬ್ಬಿರವಂ,
ವಾಲಿ, ಕದನದೊಳ್ಳಿತ್ತಿ ಮುರಿದು ವಾಯಾವಿಯಂ
ಮತ್ತಿತ್ತಲಿಳಿಯತ್ತಲ್ಲೆದಿದನ್, ಗೆಲ್ಲಿರಿಗೆ
ತನ್ನ ತೋಳೊಡ್ಯಾಣಮಂ ಮಾಡಿ ಪೋತ್ತುಯ್ಯಾ
ಮತ್ತು ಜಿತ್ತೊತ್ತಾಹದಿಂ. ಬಂದನಾದೊಡೇಂ ?
ಸುತ್ತಲಿತ್ತತ್ತಲುಂ ಕೆತ್ತು ಕಲ್ಲತ್ತಲಿಗೆ
ಕನ್ ಬತ್ತಲಾದತ್ತು. ಬಟ್ಟಿಗಾಣದೆ ಕಿನಿಸಿ
ಹುಡುಕಿದನು ವಾನರಂ. ಹುಡುಕಿ ತಡವಿದೊಡಹಾ
ಬಂಡಿಗಳನೆಡವಿದನ್. ತೋರದಾದುದು ಹಾದಿ
ಬಿಲದಾದಿ. ಕೂಗಿದನ್ ಮುನಿದು ಕೆಳ್ಳನೆ ಕಿಂಚ್ಚು
ಕಿಂಚ್ಚಿರಿದು ಸುಗ್ರೀವನಂ, ಗವಿಯದುರುವಂತೆ.

೧೦

ಮಾರೊರಲ್ಲತ್ತು ತಾರಗ್ರೀವದಿಂ ಗುಡೆಯ
ಗೋನಾಳಿ. ಸುಗ್ರೀವನುತ್ತರವನಾಲಿಸದೆ
ಮತ್ತೆಮತ್ತೊರಲಿದನ್. ರವದ ರೌದ್ರಕೆ ಗುಹಾ
ತಾಲವ್ಯಾದಿಂ ಭೀತಿತಿಧಿಲಂ ಜಗುಳ್ಳವೆನೆ

ಮೃಜ್ಞಿಲಾರೂಪವೆತ್ತುಕ್ಕೆ ರಗಳೆಂಬಿನಂ
ಕಲ್ಲುಮಟ್ಟಾಕ್ಕೆ ತೆಯನೇರಬೆಂದತ್ತುಣಿಕದಿಂ
ವಾಲಿಯ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ! ಮದಹಸ್ತಿ ಬಲಯುತ್ತಂ
ಹಸ್ತದಿಂ ಮಸ್ತಕದಿನಂತೆ ಪದಗದೆಯಿಂದೆ
ತಳ್ಳಿದನ್ನಾ, ನೂಂಕಿದನ್ನಾ, ಕುಟ್ಟಿದನ್ನಾ, ಗುಡ್ಡಿದನ್ನಾ,
ಬೈದನೊದೆದನ್ನಾ, ಕರೆದನುರಿದನ್ನಾ, ತಪಿಸಿ, ಶಪಿಸಿ,
ಬಲಶಾಲಿ ವಾಲಿ. ಕಂಬನಿಗರೆದನ್ನೈ ಕಡೆಗೆ,
ತಾರೆಯಂ, ತನ್ನೊಲ್ಲಿದ ಹದಿಬದೆಯ ನೀರೆಯಂ,
ನೆನೆದು. ನೆನೆದುದೆ ತಡಂ, ಸಂಚರಿಸಿದುದು ಏಂಜು
ಧಮನಿಧಮನಿಯೋಜ್ಞಲಂ ಪರಿದು ! ಕಪಿಕುಲಂ
ಚಿಮ್ಮೆ ಭ್ರಾಸತಿಬಲಂ ! ರುದ್ರಾಷ್ಟ್ರಹಾಸದಿಂ
ಕೂಗಿ ಗಜೀಸಿ ಸುಗ್ಗಿದನ್ನಾ ತಳ್ಳಿ ! ಶೀಶೆಯಂ
ಕಾಯಿಸೆ ತಬ್ಬಿಲ್ಲಿಂದು ಮುಂಚ್ಚಂ ಸಿಡಿವನ್ನೋಲ್
ಜಂಡವಾಸರ ಗಂಡುಗಂಡಕೆ ಸಿಡಿಲ್ಲುದಾ
ಬಂಡಿ ; ತೋರುದಾ ಕಂಡಿ ; ಅದೊ ಕಂಡುದಾಕಾಶ !
ಹೊರಹೊಮ್ಮೆದನೆನೂ ವಾಲಿ ! ಸುಗ್ರೀವನಂ ಹುಡುಕಿ,
ಕಾಜಾದೆಯೆ. ತುಬಿಗಳ್ಳಿದನ್ನಾ ರಕ್ತ ಸೋವಂತಿ.
ಗಿರಿ ನಡುಗೆ ಗಜ್ಞನೆಗೆ, ಧರೆ ನಡುಗೆ ಪದಹತಿಗೆ,
ಸಿಡಿಲುಳ್ಳೆಯಾಗಿ ಹೊಕ್ಕುನ್ನಾ ವಾಲಿ ಬಿದಿಗೆಟ್ಟು
ಕಿಷ್ಟಿಂಧಿಗೆ. ತನ್ನ ರಸಿ ತಾರೆಯನರಸಿದನ್ನಾ. ತಪಂ
ಬಡುತ್ತಿರ್ಣಿಂ ಕಂಡನರಿತನ್ನಾ ಕುಮಾರನಿಂ
ಸುಗ್ರೀವನರಸುಗೆಯ್ಯಂದಮುಂ. ಕರೆಸಿದನ್ನಾ
ತನ್ನ ವರಸೆಲ್ಲರಂ. ಹೇಳಿದನು ತಾಂ ಪಟ್ಟ
ಪಾಡೆಲ್ಲಮಂ, ಕರುಣೆ ಕಿಡಿದೋರೆ ಕೇಳ್ಳಿರಿಗೆ.
ಸಾರಿದನು ಸೋದರದೆಹ್ರೀಹಿಯೆಂದನುಜನಂ ;
ಹೊರಸಿದನು ರಾಜ ವಿದ್ಮೋಹನಪರಾಧಮಂ ;
ರೋಹಪ್ರತೀಕಾರ ಭಾಲ ಬಲಾನ್ನಿತನಾಗಿ
ನಡೆದನೋಲಗಕೆ ಸುಗ್ರೀವನಾ ! ಸಾತ್ವಿಕಂ

೫೦

೬೦

೧೦೦

ಸುಗ್ರೀವನೆತಿಹಷ್ಟ ವಿಸ್ತೃತಂ ವಾಲಿಯಂ
ಕಂಡೊದನೆ ಸಿಂಹಾಸನವನೇಂದ್ರ ಬಿಸುಬೆದ್ದು
ಬಂದಪ್ಪಿದನ್ ‘ಬಂದೆಯಾ’ ಎನ್ನತೆ ಪ್ರೀತಿಯಂ
ತೊದಲು ತೊದಲಾಡಿ. ಕೆಲಂ ತಳ್ಳಿದನ್ ತಮ್ಮನಂ
ವಾಲಿ : “ನೀಜನೆ, ಕಪಟಿ, ಸೋದರದ್ವೈಹದಿಂ

೮೧೦

ರಾಜ ವಿದ್ವೈಹದಿಂ ಪತಿತನಾಗಿಷ ಪಾಪಿ,
ಮರಣಮೇ ನಿನಗೆ ಶಿಕ್ಷೆ. ಮೇಣ, ಕ್ಷಮೇಗೇಳ್ಳಿದಂ,
ದೇಶ ಚ್ಯಾತಿಯೆ ಭಿಕ್ಷೆ !” ನಡೆದ ದಿಢವ್ಯಾರಿಯಲ್ಲಿ
ಸುಗ್ರೀವನೆಳಸುತ್ತಿರೆ “ಎಲವೇಲವ್ಯೋ ಸಾಲ್ಯಾಮಿ
ಕಥೆಯ ಕಪಟಂ. ಕೆಳ್ಳಿಸ್ತೆಲ್ಲಮಂ . . . ” ರವಿನುತಂ
ಸೋಡಿದನು ಸಸ್ನೇತ್ರನಂ ಅಂಜನಾಪುತ್ರನಂ.
ಕಾರ್ಯಪಟು, ಮತಭಾಷಿ, ವಾಕ್ಯಕೋವಿದನವಂ
ವಾಲಿಯಂ ಕುರಿತು : “ಹೇ ಕಪಿವೀರ, ವೈರದಿಂ
ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಯಾಗದ್ದೆ. ನಂಬು ಸೋದರನ
ನುಡಿಗಳಂ. ನೀನಳಿದೆಯೆಂದಂತು ಕಲ್ಯಾಜಿ

೮೨೦

ಬಂದನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬಗೆಯೇನುಮಂ ಕಾಣಿ.
ನೆನ್ನಿಗೆ ಬಲಮೇ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬುದಾಗಿರೆ ನಿನ್ನ
ಮತಮೇನಗಡುಂ ಸಮ್ಮತಂ. ನೇರ್ಜ್ಞಮ್ರಾ : ” ಎನೆ ಕೇಳ್ಣ
ಸುಗ್ರೀವನ್ “ಆಗದಾಗದು, ಸಮಾರ ಕುಮಾರ,
ತಗದೆನಗೆ ಭಾರತ್ಯಕಲಹಂ ತಾಂ ದೇಶನಾಶಕಂ ! ”

ಕೇಳ್ಣನಾ ಕ್ಷೇತ್ರಧಾಂಧ ವಾಲಿ. ಸುಗ್ರೀವನಂ
ಮೇಣವನ ಕಳೆಯರಂ ನಾಡಿನಾಜಿಗೆ ನೂಂಕಿ
ಬಲ್ಲಿಯಿಂದಟ್ಟಿದನ್. ಒಡವೋಗಲ್ಲಿಯದೆಯೆ
ಸರೆಯಿಟ್ಟನನುಜಸತಿ ರುಮೆಯಂ. ಪ್ರತೀಕಾರ
ಬುದಿಗೆಲ್ಲಿಮುದೆಲ್ಲಿ ? ಪುಣ್ಯರೇಖೆಯೆ ಕೊಂಕಿ
ಪುಟ್ಟಿತೆನೆ ಪಾಪಚಕ್ರದ ವಕ್ರತಾ ದ್ವರ್ತಂ,
ಇಂದೊ ನಾಳೆಯೋ ಎಂದೊ ಗೆಲ್ಲದಿರ್ಪದೆ ಖತಂ
ತನ್ನ ಮುನ್ನಿನ ಖುಜುತೆವೆತ್ತು ?

೮೩೦

ರಾಜ್ಯಾಚ್ಯಾತಂ,

ನೇಲವನುಳಿದೊಡಮೇಲವನುಳಿಯಲಾರದೆ, ವಿರಹಿ
ಸುಗ್ರೀವಸೆಂತಾದೊಡಂ ರುಮೆಯನುಯ್ಯಾತ್ಸ
ಗಿಯ ಸಾಸಂ ವಿಫ್ಳಮಾದುದಲ್ಲದೆ ವಾಲಿ
ಬೆಂಬೆಯಾಡಿದನವನಸೆಲ್ಲಿಯುಂ ನಿಲಗೊಡದೆ.

ಕಡೆಗೊಂಡಿದನ್ ಮೃಶ್ಯಮೂಕಕೆ, ಮತಂಗ ಮುನಿ
ಶಾಪದಿಂ ವಾಲಿದುಗ್ರಮವಾದ ಮಾತಂಗ
ವನ ಮೇಳಿಲಾ ಶೈಲ ಶೈಂಗಕ್ಕೆ. ಆ ಮಲೆಯ
ಮುಗಿಲಪ್ಪಿದಡವಿ ಮುತ್ತಿದ ತಲೆಯ ಕ್ಷೋಡಿನ
ತಪಸ್ಸಿಯೋಲ್ಲದ್ ಬಂಡೆಯ ಜಟಾಜುಳಿಟದಿಂ
ಸೋಡಿ ಕಾಣ್ಣಿದು ಅಸಂತತೆಯ ಬಿತ್ತುರದ್ದೊಂದು
ಕಣ್ಣೊಲಂ : ಸುಕ್ತುಂ ಮತಂಗವನಮತ್ತುಲಾ
ಪರ್ವತ ತರಂಗಕೃತ ರಂಗ ವಿರಚಿತ ರಮ್ಮ
ಕಂದರದಿ ಪರಿದುದು ತರಂಗಿಣಿ ತುಂಗಭದ್ರೆ.

ಪರಿಯುತಿರಲದ್ದಿಬಾಹುವ ಪರಿಷ್ವಂಗದಿಂ
ತಡೆದು ತುಂಬುತ್ತುಬ್ಬಿಹಬ್ಬಿತೆ, ಗರೀಶಂಗ
ಹಡೆದ ಹಂಪೆಯ ಸರೋವರ ಸುಂದರಿಯನಿತ್ತು,

ಸೃಪ ಸಮುದ್ರನ ಸೆರೆಯ ನಡೆದಳ್ ನದಿಯ ವನಿತೆ.
ಸಹಾಯಾದ್ದಿ ಕಾನನ ಕೇಳಿ ಯಾತ್ರಿಗೆ ದಣಿದ
ತುಂಗಭದ್ರೆಯ ನೀರ ನಿದ್ರೆಗೆ ನಿಸಗ್ರರಮೆ ತಾಂ
ಮಾಗ್ರ ಸತ್ಯದಿ ಸಮೆದ ವಿಶ್ಲಾಂತಿ ಮಂಜಮೆನೆ
ಶೋಭಿಸಿತು, ಬೆಟ್ಟದಡವಿಯ ಕಣಿವೆತ್ತಳ್ಲಿನ
ತುಂಬುಗಳ್ಳಿ ಒಬಿನಂ, ಕಣ್ಣುಂಬೆ ತುಂಬಿದಾ

ಪಂಪಾ ಸರೋವರದ ಸಲಿಲದಪ್ರಣ ದೀಪ್ರ
ವಿಸ್ತಾರ ಸರ್ವಶೈಲಿ. ಕೊಲ್ಲಿಕೊಲ್ಲಿಗಳಾಗಿ
ಕಳ್ತುರಿಸಿದಾ ಸರಸ್ಮೀರದಿಂದಲ್ಲಲ್ಲಿ,
ಮೋದಮೋದಲ್ ತೆಳುವಾಗಿ, ಮೇಲೆ ದಟ್ಟತ್ತಾಗಿ,
ಬರಬರುತೆ ಕಡಿದಾಗಿ, ಮೇತ್ತೆ ತೆರೆತೆರೆಯಾಗಿ,

೧೭೦

೧೭೧

೧೭೨

ಕೆಳಗಿಳಿದು, ಮೇಲೇರಿ, ದುಮುಕಿ, ಸೆಗೆಯುತೆ, ಹಾರಿ,
ಹಡ್ಡಿ ಹಡ್ಡಿ ಗೆ ಹೋರಿ ಲಗೆ ಯೇರ್ಪು ದು ಕಾಡು,
ಹಗೆಯು ಕೊಂಟಿಗೆ ಮುಗ್ಗಿ ವರಿಸೇನೆಯೋಲಂತೆ:
ಗಜಸೇನೆಯೆನೆ ಬಂಡವಿಂಡು; ರಥಸೇನೆಯೆನೆ
ತುಮುಲ ತರುವಂತ್ತಿ; ಕಾಲಾಳ ಹೆನೆ ಹಿಣೆಲಾಗಿ
ಹೆಸೆಗೊಂಡ ಕುರುಚುಪಳು; ಬೆಳ್ಳಿ ಡೆಗಳೋಲ್‌ ಮುಗ್ಗಾಲ
ತುಂಡು; ಸಿಡಿಮುದ್ದಿನಿಂದೇಷ್ಟ ಹೋಗೆಯೆನಲಿಲ್ಲಿ
ಅಲ್ಲಿ ದರಿ ಸೂತ್ಕರಿಸುವುಸಿರಾವಯೋಲುಣ್ಣಿ
ಮಂಜು.

ವಾಸರ ಕಲಿಗಳಾ ದೃಷ್ಟಿಮಹಿಮೆಯಿಂ
ದಿನದಿನಕೆ ಮಹಿಮರಾದರ್ ತಪತ್ತಿ ರಕ್ಷಿಯಿಂ. ೧೩೦
ಅವರೊಳಾ ಪ್ರಾಣದೇವನ ಸುತಂ ತಾನಾಜನ್ಮ
ಬ್ರಹ್ಮಜರ್ಣಿದಿ ಸಹಜಯೋಗಿ, ಅಂಜನಾದ್ರಿಯೆ
ತವರುಮಲೆಯಾದಾಂಜಸೇಯಂಗೆ, ಕೇಳ್ಳಾ, ಲಭಿಸಿತ್ತೆ
ಸಿದಿಗಳೊಕ್ಕನಿಧಿ. ಬಹಿರಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯನ್ನಾ
ಅಂತರಂಗದಿ ದೇವಮಾನ್ಯನಾದಾತನ್ ಆ
ಮಲೆಯ ಸತ್ತಿಯೋಳಿಕಾರಿ ನಂ ಬೈಗುವ್ಯಾಖ್ಯಾನೊಳಾ
ಧಾರ್ಮಿನಸೇತ್ರಂಗಕು ತೆರೆದು ತನ್ನ ದುರಾಗಿ
ಕೆಳಗೆ ಪರಿದರ್ಶ ಜೇತೋಹಾರಿ ದೃಷ್ಟಿಮಂ
ದರ್ಶಿ ಸುತ್ತಿರೆ, ಅಮೃತ ರಚಿತ ವಿಹಗಾಕ್ಷತಿಯ
ಉಳ್ಳಿಮೆನೆ, ಬೆಳ್ಳಕ್ಕಿಯೊಂದು ಪಸುರೆದುರಾಗಿ ೧೩೧
ವಾರಿಬಂದಿಳಿದೇರ್ಪು ತೇಲ್ಪು ಸುತ್ತುತ್ವೋಯ್ಯ
ಸರಗಿತು ಸರೋವರಕೆ. ಮರಿಯಾದುದಾ ಅಗಂ
ಸಂಜೀ ಹೊನ್ನೆ ರಚಿರ್ ನಿರ್ಧ್ವಣ್ಣಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ:
ಮತ್ತೇನೊ ಮೇರಿದು ಮರುತ್ಪುತ್ತಿಗೆ: ದೂರದೊಳ್ಳಾ,
ಪಂಪಾ ಸರೋವರದ ತೀರದೊಳ್ಳಾ, ಬೈಗಿರುಳ್ಳಾ
ಮಂಬಿನೊಳ್ಳಾ, ನಡೆಯುವ ನರಾಕೃತಿಗಳಿಂಬಿನಂ
ಮೊಳೆತುದಾತಂಕೆ! ತಿಳಿಯಲ್ಲಿ ಕ್ಷಸುತ್ತಿರೆ, ಮಸಿಯಿರುಳ್ಳಾ
ಸೆರಗುವೀಸಿತು ಕರ್ವನಿಳಿಬಾನ್ ಮಸುಳ್ಳಾವಂತೆ.

ಪೊಟ್‌ನಗ್ನಿಯೆ ನಾಡ್ !

ಬೀಳುಕೊಟ್ಟ ಭು ನಿಶ್ಚಯನಾ ಸರೋವರ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ತಾಂ
ಕುಮುದ ಮುಖದಿಂ ; ಕಮಲ ಕೋಮಲವದಸೆಯಾಗಿ
ಮತ್ತುವೋಯ್ಯನೆ ತಿರುಗಿದಳ್ ಸೊಗಂಬಯುಸಲುವೇಗೆ.
ಮೂಡುವೆಣ್ಣನ ನಿದ್ದೆಗಳ್ಲೂ ತನ್ನ ರುಳಿವೆಯ
ಕರ್ಪೂರಿಪ್ಪೆಯನರ್ಜಿಸಲ್, ಬಿಸುಗೆ ಬಿಂಫುದುದೊ
ಬಾನ್ ಬುವಿಗಿನಲ್, ಬಿರುಕುದೊಎದೊಳ್ಳಿದುದು ಪೂನಲ್
ಜೆಂಬಳದಿಯಾ. ಮತಂಗನ ಪೆಸರ ಮಡುವಿನೊಳ್ಳ
ನೀರು ಓಕುಳಿಯಾಯ್ತು. ಮಳಲದಿಣ್ಣೆಯ ಮೇಲೆ
ಕೊಡೆವಿಡಿದವೋಲೆದ್ದ ಬಂಡೆಯಡಿ ರಾತ್ರಿಯಂ
ಕಳಿದ ರಘುಜರ್, ಪ್ರಕೃತಿಕೃತ ಸಹಜಫುಟ್ಟೆಮೆನೆ
ನೀರ್ದೆ ನೀರುಂ ಚಾಚಿ ಮಲಗಿರ್ದ ವಾಸರೆಯ
ತುದಿಗ್ರೈಡಿ, ವಾರ್ಭಾತವಿಧಿಗಳಂ ಪೂರಿಯಿಸಿ,
ಷಷ್ಣಿಮೂಕದ ಕಡೆಗೆ ವೋಗದಿರುಹಿ ಕುಳಿತ್ರೇ,
ಗಗನ ನಗ ಕಾನನ ಸರೋವರಂಗಳನೊಂದೆ
ಕಣೊಳ್ಳಲಂಬಡೆದು.

ಒಯೋಯ್ಯನೆ ದಿವಾಕರಂ
ಶ್ರೀಲೋಕ್ಯ ಸೌಂದರ್ಯ ಸೌವಣ್ಯ ಕಲಶಮೆನೆ
ಮೈದೋರಿ, ಮೇಲೇರಿ, ಕನಕಜಲ ಕಾಸ್ತಿಯಂ
ಸಿಂಜನಂಗ್ರೇದು ಕಾಂಜನಿಸಿದನು ಕಾನನ
ಶ್ರವಾಮಾಂಬರಂ ಪೀತಮಪ್ಪಂತೆ. ವನವಕ್ಕಿ
ಜಲಪಕ್ಕಿ ಕಂಠಕೃತ ತುಮುಲ ನಾನಾ ಸ್ವನಂ
ಬುಗ್ಗಿಯೋಲುಣ್ಣಿ ಪರಿದುದೊ ಸರೋವರಕೆನಲ್,

೮೧

೯೦

ನೀರು ತಾಂ ನೀರುಗಳಾಯ್ತು, ಬೇರೆ ಬೇರೆಯ ರಂಗು
ರಂಗಿಂದೆ : ಕರ್ತೃನೀಲಿ ಬೆಳ್ಳನೀಲಿಯಾಯ್ತುಲ್ಲಿ ;
ಬೆಳ್ಳನೀಲಿ ಹೂಹಳದಿಯಾಯ್ತುಲ್ಲಿ. ಹೂಹಳದಿ
ಹೊನ್ನಾದುದಿಲ್ಲಿ ; ಹೊನ್ನ ಸುಗೆಗಂಪಾದುದೊ
ಅಲ್ಲಿ. ಪಚ್ಚೆಯ ರಾಗಮೊಯ್ಯಸೆಯೆ ಕಚ್ಚಾಯ್ತು ;
ಕಿಷ್ಟು ಕಣ್ಣಿಡೆ ತಿರುಗಿದುದು ಪ್ರವೃತ್ತಾಗಕ್ಕೆ
ಮರಳಿ. ಅದೊ ಇಲ್ಲಿ ಗೋಮೇರಿಕಂ ; ಸೋಡಲ್ಲಿ
ಪೈಡೂರ್ಯಮತ್ತುಲದೊ ವಿದ್ರುಮಂ ! ರವಿಶಿಲ್ಪ ತಾಂ
ಸಪ್ತರಾಗದ ಶರಣಂಕ ಕವಿಕರ್ತು ದಿಂ

೫೦

ಕೆತ್ತಿ ಕಲ್ಪಿಸಿದನೂ ಅನೇಕ ರತ್ನಂಗಣಂ
ಪಂಪಾ ಸರೋವರದ ಬೃಹದೇಕ ನೀಲದಿಂ
ಪೇಕಂಬಿನಂ, ವಿವಿಧ ರಾಗ ರುಚಿರಂ ಹೃದಂ
ರಾರಾಜಿಸಿತು ರಾಮಹೃದಯಕ ವಿರಜದುರಿಯಂ
ಕರಳ್ವ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲನೋಕುಳಿಯವೋಲ್.

“ವತ್ಸ,

ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಾ, ವೈವಾಹ ಮಂಟಪ ಸ್ವರಂಗಣಯಂ
ಒಗೆಗೊಳಿಸುವೀ ಮನೋಹರ ಚಿತ್ರ ದೃಕ್ಷ್ಯಮಂ
ಸೂಳೆನಗೆ ಬಾಳಿನುರಿ ಸೂರ್ಯಾಂಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾಳ
ನಾಳದೊಳ್ಳ ಚಾವ್ಯಂ ವರಿದಿದೆ ಮನ್ಯ ಸೋಧರಿಯ
ಚಿಂತೆ. ಅದೊ ದಡದ ಮರದುಯಾಲೆಯಿಂ ಗಾಳಿ
ಮಳಿಯೆರಚುತಿದೆ ಚಿನ್ನ ಪೂಗಳಂ ; ಬಂಡೆಯುಂ,
ಪುಳಿನಮುಂ, ಶಿಶಿರಗೋಳ ಪುರದಂತೆ ನೀರಮೇಲ್

೭೦

ಸೀಳ್ಳ ಮಲಗಿಹ ಬಂಡೆಕನ್ಫೆಳಲಃಮೇಸಯುತಿವೆ
ಸುಮರಂಗವಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿತ ರತ್ನ ಕಂಬಳಿಯವೋಲ್ !
ಬಿರಿವ ನೀವಾರ್ಥಗಳೊಳ್ಳ ಬಂಡುಣಾವ ಪರಮೆ ಮೊರೆ
ನೀರ್ವಕ್ಕಿಗಳ ಬೇಟಂದಿಂಜರದೊಡನೆ ಹೊಂಚಿ
ನನ್ನ ನೇಳಿಪುದಲ್ತೆ ? ಅಃ ! ಕೇಳಾಲಿಸದೊ ಕೂಗುತಿದೆ,
ಆ ದರಿಯ ದುಮುಕತಿಹ ವನಸ್ಪಿರ್ಫರದ ಮೊರಿಯ

ವಿಂತಿ, ದಾತ್ಮೋಹಕಂ ! ವಿರಹದುಲಿ ! ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ
ಪೇಣ ಕ್ಷೀಯಂ ! ಮೂಡಲಿಸುತ್ತಿದೆ ನನ್ನ ನಯೆಂಬ್ರಿ
ಸೌಮಿತ್ರಿ : ಪಂಚವಟಿ ಪಣ ಶಾಲೆಯೊಳಿಂದು
ಈ ಉಲಿಯನಾಲಿಸಿದೊಡನೆ ದಯಿತೆ ತಾನುವೂ
ಕೊರಳನನುಕರಿಸಿ, ಹಾ, ಕರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತೇನೂ ಸಿನ್ನ
ಈ ನಿಭಾಗಗ್ಗೆನಂ . . . ತಮ್ಮ, ಗತಿಶೂನ್ಯನಾದೆ !
ಮತಿಶೂನ್ಯನಾದೆನಗೆ ಸ್ವೀತಿಯಲ್ಲದೆಯೇ ಚೇರೆ
ಸತಿಯಿಂದಳಿ ? ಪೇಳಿಯಂತಿ ? . . . ಇನ್ನೆನಗೆ ಎಸ್ವೀತಿಯೆ
ಪರಮಾಶ್ರಯಂ, ಶಾಂತಿ, ಸದ್ಗುತ್ತಿ, ಮಧುರ ಮೃತ್ಯು ! ”

ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾಲಮುಂತಿರುನಂತರಂ :
“ ಅಜ್ಞ ಪೇಳಾದ್ದ ಮಲೆ ಇದೆಂದೆ ತೋರ್ಪಲು ರಣಾ
ಖ್ಯಾಮೂಕಂ. ದೂರದಿಲ್ಲಿಂದಮೆತ್ತರದ
ಆ ಬಂಡೆಮಂಡಿಯ ಸೆತ್ತಿ ಮಲೆತಿಪ್ರದೆಂತು
ಮುಗಿಲನಂಡಲೆದು ! ಪರ್ವತದ ಪಕ್ಷಿಯ ಕೊಕ್ಕು
ಕುಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಸೀಲಾಂಡಮಂ ; ಮಲೆಯ ಗೂಳಿಯ ಕೊಡು
ಮಲೆತು ತಿವಿದಿದೆ ವೋಡದುಬ್ಬಮಂ ; ಗೂಳಿಯಾ
ಗುಟ್ಟರುಗಳೆ ಗುಂಡುಗುಂಡಾದಂತೆ ಹಿಂಡೆದ್ದು
ಮತ್ತೆ ಭುಲಿಂ ಲಗ್ಗಿಯೇರುವಂತಿವೆ ತಮ್ಮ
ಮೋಡಲಿನುನ್ನ ತಿಗೆ ! ಏಂ ನಿಶ್ಚಯಂ ? ಏಂ ಭುಲಂ ?
ಏಂ ದೃಷ್ಟಿಮೇಂ ಬಲಂ ? ಈ ಗಿರಿಯೊಳಾಂ ದಿಟಂ
ಪಡಿದಪೆನ್ನ ಭುಲ ಬಲಾನ್ನಿತ ಮಹಾದೃಷ್ಟಿಯುತನಂ
ಸನ್ನಿತ್ರನಂ, ದಿಟಂ ! ”

ಮೃಂಗ್ಯ ವಚನದಿ ತನಗೆ
ಧೈರ್ಯಮಂ ಪೇಳಿ ರಿತವನರಿತು ದಾಶರಥಿ
ತಾನಿಸಿತು ನಾಣಿಂ ತಮ್ಮನಂ ಸೋಡಿ, ದರಜಸಿತ
ಮುಖಿಯಾಗಿ, ಸುಯ್ಯಾ, ಧಾರ್ಮಾಸಂಸ್ಥನಾದಂ, ಮರಳಿ
ಮಲೆನತ್ತಿಯಂತೆ ತಲೆಯಿತ್ತಿ. ಸರೋವರದಿಂದೆ,
ಮರಳಾದ್ದ ಸೆಯುಸಿರವೇಲ್ಲ, ಏರ್ಪಡಾವಿಯ ಮಂಜು,

೨೯

೩೦

೨೦

ತೆಳ್ಳನೇ ಹೊಗೆಯ ಹೋಲಿ. ಬಂಡಿಗೋಲ್ಪುರ ಸೆಳ್ಳಲ್ಲಿ,
ನೀರ ಮೇಲೆಹರಿರ್ವ ದೆದ್ದು ದಾವಿಯ ಮೇಲ
ಸೀಲಿರಂಗೋಲಿಯೋಲ್ ಚಿತ್ತಾರಮಂ ಮೆತ್ತಿ
ಕೆತ್ತಿ. ಮೇಳಾಲ್ಲಲ್ ಮಂಜುಮೆಯ್ ರವಿಕಿರಣ
ರಾಗದಿಂ ಕಂಬಲ್ಲು ಪಿಂಜರಿತಮಾಯ್ತ್ತು. ಆ

೭೦

ನೋಟಮಂ ನಿಡುವ್ವೋಳ್ತು ನೋಡುತ್ತಿರ್ಲಿನಕುಲಗೆ
ಮನದೊಳೆನೋಂದಾಯ್ತ್ತು ! “ ಆರಲ್ಲಿ, ಕಾಣ ಸೌಮಿತ್ರಿ ? ”

ಬೆಸಗೊಳುತ್ತೆಳ್ಳು ತೆಕ್ಕನೆ ಬಂಡೆ ಬಂಡೆಯೆಡೆ
ನುಸುಳ ತೊಡಗಿದಸರಸನೋಟದಿಂದಾರನೋ
ಹುಡುಕಂತೆ. “ ಎಲ್ಲ ? ” ಎನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಂ “ ಇಲ್ಲಿಯೋ
ಮೇಣಣೆಲ್ಲಿಯೋ ಅರಿಯೆನಾಂ, ವಶ ! ಕಾಣದು ಕಣ್ಣಿ ;
ಬಗೆಗೆ ಸುಳಿದಿದೆ ಬರವು ಬಾಳ್ಳಿ ಲೆಯನ್ನೇವ್ ನಾ ! ”

ಎನುತೆನುತೆ, ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಗೆ ತಾನೆ ಬೆರಗಾಗಿ,
ನಿಂದನು ಅನಾಧನ್ಯೇಲ್ ಸೀತಾನಾಧ ದಾಶರಥಿ,
ಕಣ್ಣ ತೊಯ್ಯು ಸುಯ್ಯು. ನಿಂದಿರೆ, ಬಿಳ್ಳುದೈ ದಿಟ್ಟಿ
ಮುಂದಿರ್ದಿಂದರೆಯ ಮೇಲೆ. ಆ ನಿಡುನೀಳ್ಳಿ
ಪೇರಾಸೆಯೂಡಲ ಬಂಡೆಯನಿರದ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತೆ,
ಇಂಗಿತವರಿತನಂತೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ ನೋಡಿ :

೯೦

“ ಕಂಡೆ, ಕಂಡೆನೂ, ಕಂಡೆ ! ಬಂಡೆಯಂದದೊಳಿಂತು
ಕಂಡರಣಿಗೊಂಡ ಮಾತ್ರದೊಳನಗೆ ಕುರುಡಹುದೆ ?
ವಳ್ಳ, ಗಳಿಯನೆ, ವಳ್ಳ ; ತಾಳು ನಿಬರೂಪಮಂ ;
ಸೀಳು, ಬಡೆ, ಬಾಳ್ಳಂಡೆಯಂ ; ಬುಗ್ಗೆ ಯುಕ್ಕುವೋಲ್
ಮೂಡಿ ನಿಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣುಂಡೆ, ಕಿಳ್ಳಿಸೆದು ಕಲ್ಪನದ
ಈ ವೇವಮಂ ”

ಮಾತು ಮುಗಿವನಿತರೊಳಗಾ ಬಂಡೆ
ಮಾತಾಡಿತೆಂಬವ್ವೋಲ್ ಕೇಳಿಸಿತ್ತೊಂದು ದನಿ.
ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರಿವರಚ್ಚ ರಿಯೋಳಿಕ್ಕಿ ಸಿರೆ,
ಖುಶ್ಯಮೂಕ ಮಹತ್ತೆ ಮೃವೆತ್ತವೋಲಂತೆ,

೧೦೦

పళువప్పిదరెయి సేత్తియసేరి, బాసట్టిద
మసియి చిత్తారమం కండరిగిదరెన్లై,
గోచరిసిదన్ బృహద్ భవ్యసొఫ్ఫి. రామంగి
తన్న గతిసిద ధైర్యమైతందిదిర్ సిందు
ధీర వాణియోళారిప్పోలాగి, గుణిగట్టి
కివిగోట్టునా కలి మలేయసులిగే :

“ గెలమక్కే ;

సోగమక్కే ; నిమగే మంగళమక్కే ! నిమగిమగే
కేళెయక్కే ! నమ్మి తౌరి మలేగి సిమగక్కే
నల్పురం ! సుగ్గి వానసుజరం హనుమసెం ;
మారుతన మగనాంబసేయసెం ! నరవరం,
వాసరం, కపికేతనర కులకే జేతనం,
దేవ సుగ్గి వానట్టిదసేన్న నీయెడగే
నిమగొళ్పువేళలై. శబరియాత్రినుకే నీఱం
బిజయగెయ్యు దనరితెవావేమ్మ బేహిందే.
నిమ్మ దుఃఖవనరికెవావేమ్మ దుఃఖముం
సద్య శమేనే నీమేమగి నాం నిమగే సంటరయ్ !
రవిసుతం నమ్మ రేయస్టట్టిదన్ రవికులద
నిమ్మ కేళెయం బయసి బేది ! ”

ఆ మలేయనా

౮౧౦

శూరళ సంస్కృతిగే, మెయ్యాకృతిగే, శితమతిగే,
యోగ నయనద్వితిగే సోల్తుస్కే రాఘవం :
మలరిగెరగిద పరమే బండుణువ సోగసింగే
మోరెయం మరెయువంతే రామసేనోందుముం
సుడియలారదే సోఎడుతిర్మన్ మసోఇజ్ఞసం,
వాసర మహా పాత్రజ్ఞసం ! సమిచారాత్కృజం
తానుమంతెయే సోఎడుతిర్మన్ సముద్రసమ
గంభీరనం, నభఃసన్నిభ శరీరనం, మేళా

౮౧౧

ಗಿರಿವನಪ್ಪಿಯ ರಾಮಚಂದ್ರಸಂ ! ಸೆಲದರಿಕೆ

ವೇಸರ ಕಬ್ಜಿಗರಿವರ್ಫರೊವರ್ರೊವರ್ರನರಿತು

೮೩೦

ಮೆಚ್ಚಿನೋಳ್ಳುಂದದೊಳಿ ರಾಮಾಂಜನೇಯರುಂ

ದಿಟ್ಟಿಯಿಂದಪ್ಪನೋಲೊವರ್ರೊವರ್ರನಸೋಪ್ಪಿ

ನಿಟ್ಟಿಸಿದರಲ್ಲಿ ನಿಟ್ಟಿರಗಾಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಜಾಗೆ ?

ದೂರಾಂತರದ ಭಿನ್ನ ಗಿರಿಗಳಿಂದುದ್ಭವಿಸಿ,

ತಂತಮ್ಮ ಬೇರೆಬೇರೆಯ ಬಟ್ಟಿಯಂ ಸಿಡುದು

ಪರಿದು, ಜೀವಿತ ಮಧ್ಯಮಾಗರ್ ದೊಳೈಲಿದು ಕಲೆತು,

ಜೀವನೋದ್ದೇಶದಿಂದ್ವೈಕತಾ ಭಾವಮುಂ

ತಳದು ಮುನ್ನದೆವರಹು ಪೂರ್ಣನಲ್ಲಿ ಖೋಲಂತೆ

ಲಕ್ಷ್ಮಿಜಾ ಸಹಿತ ರಾಮನಾಂಜನೇಯಂ ವೆರಸಿ

ವರ್ದನಾ ಮತ್ತುಮೂಕಕತ್ತೆಂದಿಗೆ ಸುಗ್ರೀವನಾ.

ಮಾಗರ್ ಮೇವಾರ್ಗಳನಿಲಾತ್ಮ್ಯಂ, ಮತಭಾಷಿ,

ವಾಕ್ಯೋವಿದಂ ಧನಸ್ವರ್ಣನಿಯ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂ,

ಬ್ರಹ್ಮಜರ್ಜುಂ ದೃಢಪರತ್ಯಯ ಮಹೇದಾರ

ಶಾಂತಿಯಿಂ ಪರಿಜಯಿಸಿದನು ದಶರಥಾತ್ಮ್ಯಂಗಿ

ಕಿಷ್ಯಾಂಧೆಯಂ, ಮತ್ತುಮೂಕಮಂ, ವಾಲಿಯಂ,

ಸುಗ್ರೀವನಂ, ನೀಲ ಸೆಳ ಜಾಂಬವಂತರಂ,

ವಾನರ ಕುಲದ ಕಥಾಮಹಿಮೇಯಂ, ಕೇರ್ಲಿಯಂ,

ಮೇಣೊದಗಿದವಕೇರ್ಲಿಯಂ ! ಕೇಳ್ಳು ರಾಘವಂ :

“ಅನ್ನಿಲಸುತ್ತ, ನೀರಂ ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಬಲ ಸಮುದ್ರಾ

ಸೇನಾನಿಗಳ ನೇಹಮಿರ್ದೂಡಂ . . . ವಾಲಿಯೇಂ

ಪಾಪದಿಂ ಕಲಿಯಾದಸೇಂ ? ” “ ಪಾಪಮಂತಿರ್ದ್ವೆ ;

ಕಲಿ ದಿಟ್ಟಂ ! ವಾನರ ಕುಲಕೆ ಪರ್ದೆಯಾತನಂ

ನಾಮೆಲ್ಲರಾರಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ದೆ ಹಯ್ ! ರವಿಸುತ್ತಂ

ಸುಗ್ರೀವನಬಿಲಮಂ ನಿಮಗೊರೆದಪಂ. ಲೋಕ್ಯಕೆ

ವೀರನಂದಿಸಿಸಿದಾ ದಶಕಂತಸುಂ ಬೆದರಿ

ದೂರಮಿರ್ದುಂ ಬಳಿಗೆ ಬರಲಂಜಿ ! ” “ ದುಷ್ಪಂಗೆ

೮೪೦

೮೫೦

దుష్టనే భయం ! తిష్ట సాత్ప్రకశకే సడెయువుడే
భృష్ట రాక్షస నీతి ? కణీ కణ్ణ, పల్చి పల్చ ;
దండమే దల్చ ధర్మమంతప్ప నీచక్కే ! ”

సేరిదరు బండయిదుకుర్చ నందువే సడెదేరి
కాపుబీడిన మలీయ సేత్తియ గుహాముఖద
నిజస్తే. నిల్లిమెందోరెదుడే తడం, కల్లు
పేదేరిగళొళ్ల ప్రోక్కు మరెయాదనాంజనేయం.
బిసవందదిందనూ సౌమిత్రి : “ ఏం నిజసం
ఈ వనం ! శంకేగిడేయాగుతిషుద్భూ ! ఇదు
వానరేశంగిక్షేయప్పోడేకంతు పాళ
సురియుతిదే ? ” మాతు ముగివస్తిరోళి, ఆలసదో,
నాతిధూరదోళిందు ప్రోణ్ణిదుదు, సిఎష్టపోల్ల
వన్న నిత్యబ్ధమం, దిఎఫ్స్టుత్తియ సిఇళ్ల !

బెచ్చి సుత్తుం నిట్టిసిరె రామలచ్ఛుణ్ణుర్చ,
సిలే బెసలెయాదువేనే, బండయోంజోందరిం
మూడిదర్చ వానరర్చ ఒండెరళ్ల పత్తు నూర్చ
లక్ష్మిలేక్ష్మిద బెవేయునుక్షేసుతే ! బళ్లు వూ
సవల గరి కయ్యియ్య తలేయుడేయ, పులి చిరతే
మిగద తోలుంగి సింగరగ్నిద నవరిదిద
మేయ్య, బళ్లుద నార్గ జిం సమేద వస్త్రుదిం
శోభిసువ మల్లగచ్ఛేయ కట్టియ ఆ మలేయ
సిదిలాళ్ల జం మేళ్ల సోఎదుతిక రాఘవన
బల్గాంజనేయన్నెతందోరిదనింతెందు :

“ సుగ్రీవనాళ్ల జీ కాణ్ణరసిబువ్య. ఇదస్త
సూరుమడియిహరల్లి కిష్మింధేయోళ్ల. వాలి
భంధిసిహనవరెల్లరం భయద పంజరద
వచ్చదోళ్ల. వాలిబీలియ మురియే నమ్మదయ్య
తోఎంటమనితుం ; నిన్న దుం కణా ! ” ఎనుక్కే కయ్య

೨೬೦

೨೬೧

೨೬೦

ಸನ್ನೆಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿಷ್ಟಿದನೆ ಮರೆಯಾದುದಾ ಸೇನೆ,
ಮಾಯವಾದಂತೆ! ಮೂರರೆ ಪೋಕ್ಕರಾ ಗಿಹಾ
ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯಂ!

ಮರ್ಬಿನೊಳ್ಳು ಜರಿಸಿ, ಕೆಲದೂರ
ನಡೆಯಿ, ತೊಎದುದು ಯಾಕ್ಕ ತರ ಗುಹಾಮಂದಿರಂ.
ಕಂಡಿಕಂಡಿಗಳಿಂದ ಬಿಸಿಲ ಕ್ಕೊಲುಗಳಿಂದ
ಪರಿಫರಡತ್ತಿಂದು ಗುಷ್ಟ ತಾ ಕಾಂತಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ
ಮಲಗಿದೊಲ್ಲ ಕುಳಿತಪ್ಪೊಲ್ಲ ನಿಂತಪ್ಪೊಲ್ಲ ಕಲ್ಲಂಬಂಡಿ,
ರೂಪಾಂತರಂಬಿತ್ತು ಹೊಂಚಿರ್ಪ ಭಾದ್ಯ ಸೆಯ
ಕಾಪಿನೊಲಂತೆ, ನಾನಾ ನಾಜ್ಞಾ ಸಮಂ ರಚಿಸಿ
ಚಿತ್ತಮಾದುವು ಕಣ್ಣಿ. ಗುಹೆಯ ಗೋಜೆಯ ವೀಲೆ
ಮೇರೆದುವಾಯುಧ ಪಂಕ್ತಿ, ಘಣಿ ಭಯಂಕರಮಾದ
ಪತ್ತುಮನಿಳಿಕೆಗ್ಗೆದು; ಮೇಣಂಗಣದ ನಡುವೆ
ದಂಡಾಗ್ರದೊಳ್ಳ ಧೀರಮಿದ್ರತ್ತು ವಾಸರರ
ಕೀರ್ತಿಯ ಕೆಪತಾಕೆ. ಅಲ್ಲಿ ಮತ್ತಪರಿಸಿ
ಮಂತಣದೊಳಿರ್ದ ಸುಗ್ರೀವನುತ್ತಾ ಹದಿಂ
ಮೇಲೆಳ್ಳು, ಕೈಮುಗಿದತ್ತಿಧಿಗಳ್ಳಿ ಕಯ್ಯುಗಿದು,
ಸಾದರದಿ ಕೈವಿಡಿದು ತೆರ ತೊಂಗಲ್ಲ ಮಣಿಗೆ
ಕರೆತಂದನವರ್ತಿ ಇಂ ತುಂಬಿ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂ
ಶೋಭಿಪ ವಿನಯದಿಂದೆ. “ಧನ್ಯನಾಂ, ದಾಶರಥಿ,
ನಿನ್ನ ಕೆಳೆಯಂ ಪಡೆದನಿನ್ನನ್ನ ಬಾಳ್ಳಾಮಬ್ಬ
ಮಣಿ ಬೆಳಗಾದತ್ತು; ತೊಲಗಿತಿನಾ್ಯಾ ಪತ್ತು,
ನನಗುಮಾ ನನ್ನ ನನಗಾಗಿ ಸೆಲೆಗೆಟ್ಟಲೆವ
ನಳ ನೀಲ ಜಾಂಬವ ಹನುಮರಾದಿಯಾದೆಲ್ಲ
ಮತ್ತರ್ದೆ. ನಾಂ ತಿಳಿದನಾಂಬಸೇಯನ ಪೇಳಿ
ವಾರ್ತೆಯಿಂ ನಿಮ್ಮಾಖಿಲ ದುಃಖಿಕಥೆಯಂ. ನನ್ನ
ಪರಿಭವ ಪರಾಭವಂಗಳನೆಲ್ಲಮಂ ನಿಮಗೆ
ತಿಳಿಪ್ಪಿರ್ವನೆನ್ನ ನಜ್ಜಿನ ಮಂತ್ರಿ. ಕಣ್ಣದಿಂ

೮೯೦

೭೦೦

೭೧೦

ಮೇಣಿಷ್ಟುಜನ ನಷ್ಟದಿಂದೆಮಿರ್ದಾರಿಗೆ ಸಮತೆ
ಸಮನಿಸಿದೆ. ದುಷ್ಟ ಸಂಹಾರಮುಂ ಸುವೃತ್ತಂ
ಇಲ್ಲಿ ಸೆರಿದಿಮಗನಿಬರಿಗೆ. ಅಯೋಧ್ಯಾನಗರ
ಕಿಷ್ಟುಂಧಿಗಕ್ಕೆಮ ಸಹೋದರಿ! ರಘುಜ ಸೈನು, ಕೇಳ,
ನಿನಗೆ ನಾಂ, ನನಗೆ ನಿಂಠ! ಪೂಣಿ ನಗ್ನಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ :
ನಿನ್ನ ರಸಿಯನ್ನ ರಸಿ, ಕಳೆತ್ತಿಯಿದ್ದ ನನ್ನೊ ರಸಿ,
ಸಮೇಸುವೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ನನ್ನ ಸರ್ವನಂ!—
ನನ್ನ ಸರ್ಪಂ? ಅಯ್ಯ್ಯಾ, ನನ್ನ ಸರ್ವಮದೆಲ್ಲಿ?
ಕಡವರವನಿವೆನೆಂಬುವ ಕಡು ಬಡವನಂತೆವೋಲ್

೨೭೦

ಬರಿದೆ ಕೊಡುಗೆಯ ನುಡಿಯನಾಡುತ್ತೇನಾಂ!” ನಾಣ್ಣಿ
ತಲೆಬಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರ್ಬೀರ್ದುವ ಕಪಿಕುಲೀಂದ್ರಂಗೆ
ರಾಮಚಂದ್ರಂ: “ಪತ್ತುವಿಡು ಮನ್ಯಮಂ ದೃಷ್ಟಮಂ,
ವಾನರೀಂದ್ರ, ನಿನ್ನ ದೆಂದರಿ ಸಕಲ ಕಿಷ್ಟುಂಧಿ!
ಪರಪತ್ತಿ ಗಳುಪಿದಾತಂ ಸತ್ತನೆಂದರಿ ದಿಟಂ!
ಪೂಣಿ ನಗ್ನಿಯ ಸಾಕ್ಷಿ!” ಬಡಸೊಡನೆ ನಡುಗಿತಯ್ಯಾ
ನಾಲ್ಕುಗೆ ವಾಮನೇಶ್ವರಂ, ಕಾಮಿನಿಯರ್ವಗೆ
ಮೇಣಾ ಕಾಮಾಂಧರಿರ್ವರಿಗೆ!

ಮಂದು ದೊಣಿಸೀರ್ದ್ದಳಂ,
ಪಣ್ಣಲಂ ಬೇರುಬಿಕ್ಕೆಗಳ್ಳಾತಣವನುಂದು,
ತುಸುವೋರಿಗಿ, ದಣಿದ ನಡುವಗಲಾಸರಂ ಕಳೆದು,
ಅನೂತರಂ ಕರೆದೊಯ್ದಿನತಿಥಿಗಳನಾ ಗಿರಿಧರಾ
ವ್ಯಾಹಮಂ ತೋರೆ. ಕಂದರದಾಳಮಂ, ವಿಪಿನ
ನಿಬಿಡತೆಯನದ್ರಿಯ್ಯಾನ್ನ ಶ್ರುಮಂ, ಕಡಿದಪ್ಪ
ಬಂಡೆ ನಿಂದಿಹ ತೆರನ ದುರ್ಗ ತೆಯನೆಲ್ಲಮಂ
ವೇಳ್ಣಿ, ಬಣ್ಣಿಸಿ, ತೋರುರ್ವ, ಕಿಷ್ಟುಂಧೆಯಿದ್ದೆಗೆ
ಕಣ್ಣಾಗಿ ನಿಂದ ಸುಗ್ರೀವನಂ ಕಾಣಾತಂ
ಕೌಶಲಕದೊಳಿದ್ರ ರಘುನಂದನನ ಕಿವಿಗಳ್ಳಿ
ಪರ್ವಿದನನಿಲಜಾತನಿಂತೆಂದು: “ಆಶ್ಚೂಲಾ

೨೭೧

ಕಿಷ್ವಿಂಥೆಯಿರುದಯ್, ಮಲೆಯ ತೋಳ್ ತಕ್ಕೆಯೋಳ್
ಪಟ್ಟಿನೋಲ್. ಸೋಡು ಆದೆ ರುಮಾದೇವಿಯಂ ವಾಲಿ
ಸರೆಯೋಳಿಟ್ಟ ಚಲಚೂಡಂ ! ತನ್ನ ಆಧಾರಂಗಿ

೨೪೦

ನಮೆಯುತಿರ್ಪೆ ಡೆಯನನಲೋಕನಂಗೈದೆಮ್ಮೆ
ದೂರೆ ನಿಂದನೀ ಮಾಕ್ಕೆಯಿಂ ಸುಯ್ಯ್...” ರಾಮಂಗೆ
ತನ್ನ ದಯಿತೆಯ ನೆನಹು ಮರುಕೊಳಿಸಿದಂತಾಗೆ :

“ಅಯ್ಯ್, ಮರುತಾತ್ಕ್ಷಿಜನೆ, ನನಗೆ ಆ ಪುಣ್ಯಮುಂ
ಇಲ್ಲಾಯ್ತುಲಾ !” ಕೇಳುದಂ ಮುದಿಯ ಜಾಂಬವಂ :

“ದೇವ, ನಿನಿಂತೇಕೆ ಮರುಗುತ್ತಿಹೆ ? ಸಂಪಾತಿ
ಸೋಡರಂ ನಿನಗೊರೆದ ವಿತ್ತೀಶನವರಜಂ

ದಶಕಂತ ಬಿರುದಿನಾ ಲಂಕೇಶ ರಾವಣನೆ

ದಿಟ್ಟಂ ; ಭುವನದೋಳ್ ಬೇರೆ ಧೂರ್ತರಿಸ್ತು ಸ್ನಾನ

೨೫೦

ಕಾಣಿನಾಂ, ಕೇಳುಮರಿಯೆಂ. ತಿಂಗಳಾಯಿತ್ತೆಲ್ಲ ;
ನಡೆದೊಂದಪೂರ್ವಮಂ ಹೇಳ್ಯೇನ್. ಒರ್ವಗಲೆಮ್ಮೆ
ವಾಸರರ್, ಭಳ್ಳುಕ ವಂಶಜರುಮಂತೆ ಕಪಿ

ವಂಶಜರುಮಾರ್ಣಾ ವ್ಯಾಯಾಮ ಸಕ್ತಿಯಿಂ

ವಿಹರಿಸುತ್ತಿರೆ ಮೇಲೆ ಬಾಂದಳದಿ ಪಳಯಿಸುವ

ದನಿ ಕೇಳುದಂತೆ. ಕೊಂಚೆಗಳೆಂದು ಸರ್ವರುಂ

ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಸೋಡಲ್, ವಿವಾನಪ್ರೋಂದಿತ್ತದದಿ,

ಹತ್ತಿಮೋಡಗಳಾಚೆ, ಜವದಿಂ ಪರಿದು ನುಸುಳಿ

ಮರೆಯಾಯ್ತು. ಬಿಸವಂದದಿಂದೆಲ್ಲರೀಕೆ ಸಿರೆ,

ಬೆರಿಗಿ ಬೆರಗಸಿತ್ತು ಬಿಳ್ಳತ್ತವನಿಗೊಂದು

೨೬೦

ಪೋನೆನ್ನು ಡವೆ.” ಸುಯ್ಯಾನುಬ್ರೇಗದಿಂ ದಾಶರಥಿ :

“ಸೋಳ್ಪುಮೆಲ್ಲಿರ್ಪುದಾ ಬೀಳ್ಕೆ !” ಜಾಂಬವಂ :

“ಬಿಳ್ಳ ಬೇಗಕೆ ಸುಗುರುಸುರಿಯಾದುದದರ ಕೃತಿ.

ನಿನಗವಿನಾನ್ಯಾ ಓಮಪ್ಪುದೆ ? ” “ಸಾಲ್ಯಾ ಮತಿ ಬುದ್ದಿ !

ತೋರಣ್ಯ ತೋರನಗೆ ಬೇಗದಿಂ ! ” “ರವಿಸುತ್ತನೆ

ವಶಮಿರ್ಪುದವತಂಸಮ್ ! ”

ಬರಿಸಿದನ್ ಬೇಗದಿಂ

ಪೊನೊಮ್ಮೆ ಡವೆಯಂ. ನೀಡಿದನ್. ರಾಮನಾ ಕಯ್ಯ
ಕಂಪಸಮೊಡನೆ ಬಿಸಿಯ ಸುಯಾಲ್ಲಿಯ್ಯು. ಸುಯೋಡನೆ
ಕಣ್ಣೀರಸ್ತೊನಲಾಯ್ಯು. ಮುಳುಗಿ ಕಣ್ಣನಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಚ್ಚೆ ವೋದುದು ಮನಂ. ಹಸನು ವಕ್ಕೆ ದೊಳೋರಿಗಿ
ಸೋರಿದುದು ರಾಮತನು, ಸೀತಾಪಿರಜದುರಿಯ
ಹೊಯ್ಲಿನಲಿ. ಕಿರಿದು ಬೇಗದೊಳರವು ಮರಳಲ್ಪು,
ದುಃಖ ವಲ್ಲಿ ಇಕದಿಂ ರೋಷಣಿಯುಕ್ಕೇಷ್ಟ
ಶೇರದಿಂದೆ, ಸುಯ್ಯೆಳ್ಳ ಸವನಿಚಾ ವಲ್ಲಭಂ:

“ ಪೇಳಿಲೆ ಕಪಿಧ್ವಂಜ ಕುಲೀಂದ್ರ, ಹೇ ಸುಗ್ರೀವ,
ದೈತ್ಯನೆತ್ತುಳ್ಳಿಯ್ಯಿನೆನ್ನು ಸಿರ ದಯಿತೆಯಂ ?
ನಾಡೆಲ್ಲಿ ? ಬೀಡೆಲ್ಲಿ ? ಸೆಲೆಯಾವುದಾತಂಗಿ ?
ಶರವೇಕೆ ? ಚಿಂತಿಸಿನಿಯಳ ಗತಿಯನೆಂತಿಂತು
ತಳ್ಳುವೇಸೊ ? ತೋರಾತನಿಪ್ರೇಚೆಯನೀಗೆಳೆಯಿ
ಮಿಳ್ಳುವನೆವಾಗಿಲಂ ಶೇರವೆನಾ ನೀಜಂಗಿ.—

ಸುಗಾರ್ಥ ನೀಂ ಪ್ರತಿಕೃತಿಯೆ ವಲಂ, ಪೊನೊಮ್ಮೆ ಡವೆ,
ನನ್ನ ಸೀತಾ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ! ” ಇಂತಿಂತು ಮೊದಲಾಗಿ
ಪಳಯಿಸುತ್ತಿರ್ದ ಮಳಮುಗಿಲ್ಲ ಮೆಯ್ಯ ಬಣ್ಣಿಂಗೆ
ಸಮದುಃಖ ಸುಗ್ರೀವನಿಂತು : “ ಹೇ ಅರಿಂದಮ,
ಮನಸೆಯದಿರ್ ನನೆಯಸಾಣಿಯೊಳಳಲ ಕತ್ತಿಯಂ.
ನನೆಯ ಹಿಂದಿಹುದಳುಕು ಮುಂದಿಹಡು ; ಇಬ್ಬಾರ್ಥಿಯ
ನಿನ್ನ ಸಂಕಟದಸಿಗಿ. ತಾಳ್ಳೆಯೋರೆಗಿರುಕದೆಯೆ
ಬರದೆ ಬೀಸಿದರೆನ್ನ ನಿನ್ನ ಮೇಣಿವರೆಲ್ಲ
ಬಾಳ ಗೋನಾಳಿಯಂ ಶರಿಪುದೆ ದಿಟಂ. ಸೀತೆ ಮೇಣ
ರುಮೆಯಿವರಿಗೆ ಸವರ ನಾಶಮಪ್ಪುದೆ ಫಲಂ !—

ನೀನಾರ್ಥನಾಂ ವಾಸರಂ. ನನಗೆ ನಿನ್ನಂತೆವೊಲ್ಲ
ಮನೆ ಮಡದಿಗೆಟ್ಟೆ ಗತಿಯಿಪ್ಪುದಯ್ . . . ದೈರ್ಘ್ಯನಿದಿ
ನೀನೆಲ್ಲರಾದರ್ಥಮಂತುಟಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿ.

೨೩೦

೨೪೦

೨೫೦

ದೋಷಿ ಬಿರಿದರೆ ಪುಟ್ಟು ಪೂರೆಯಾವುದೆ? ಸಿನ್ನೆ ದೇಯೆ
ಸೆಚ್ಚಿ ಲಿದು ಕೆಜ್ಜು ಗೆಟ್ಟಿರೆ ಸಮ್ಮು ಸೆಮ್ಮುತ್ತಿಣಿಂ?—
ಪೇಳ್ಣಿನಾಂ; ತಾಳ್ಣಿಯಿಂದಾಲ್ಸಾ. ಕಳ್ಣಿಯ್ಯಿ
ಸೀಚಂ ದಶಗ್ರೀವನೆಂಬುದೆಮ್ಮುಲ್ಲರೂಹೆ.

ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆವು ಲಂಕೆಯಂ, ತೆಂಕಣದ ಕಡಲ
ಸದುವಣ ದೀವಿನಾಡಂ. ಆದೊಡಂ, ದಾಶರಥಿ,
ಸುಲಭಮಲ್ತಸುರಪುರಿ. ಕಳುಹುವೆನ್ನ ಕಲಿಗಳಂ,
ಗೂಡಃರ ವಸಚರ ಸಮಧರಂ, ಪುಡುಕಲ್ಲೆ.

ತಡೆಯೆಮಗೆ ವಾಲಿಯಲ್ಲದೆ ರಾಕ್ಷಸೇಶ್ವರಂ
ತಾನಲ್ಲು. ವಾಲಿಯ ತಡೆಯನಳಿಸುವುದೆ ತಡಂ . . .”

“ ಕಷಿಷ್ಣಿಂಧೆಯಂ ಮುತ್ತಿ ಲಗ್ಗೆ ಯೀರ್ವಂ ನಾಳೆ.

ತಡನೇಕೆ? ” ಎಂದ ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿಗೆ ಸುಗ್ರೀವಂ:

“ ದಶ ದಶಗ್ರೀವರಾತಂಗೊಂದು ಸೇವ್ರಲ್ಲಿ
ಸಾಟಿ, ಶತಕೋರಿಟಿ ಬಲಶಾಲಿ ವಾಲಿಗೆ ಕಣಾ!
ಸಮ್ಮುಖಿ ಸಮರಸೀತಿಯಿಂದಾತನಂ ಜಯಿಸಿ
ಶತಮಾನಗಳಿವೇಳ್ಣುಮಯ್ಯಾ. ಹಿಂತೆ ನಾಮೇಸಿತೆಯ
ಸೂಳ “ ಕಂಡಿಪೆವಾತನ ಚಂಡ ವಿಕ್ರಮದ

ದುರ್ದಿಮತೆಯಂ. ಬ್ರಹ್ಮವರಬಿಲಮುಮಿರ್ವದ್ವೆ,
ಮಾರಾಂತು ಸಿಲ್ವ ವೈರಿಯ ಬಲದೊಳಿಧರಂ,
ಕಂಡೊಡನೆ, ಕೊಳ್ಳಿ ಸಿನ್ನ ದಟೆಂದು. ಇಂದ್ರನುಂ
ಕರುಣಿಸಿ ಕುಮಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಹನು ರಕ್ಷೆಯಂ
ವಜ್ರವರ್ಣೀಪಮಂ. ಹಿಂದೆ ದುಂದಾಧಿವೆಸರ
ದೃಕ್ಕ್ಷಂ, ಸಮುದ್ರಮಂ ಗಗನಮಂ ಗಿರಿವರ
ಹಿಮಾದ್ರಿಯಂ ಕೆಣಕಿ ಕಾಳಿಗಕೆ ಸೆಣಿಸಿದ ಮಹಾ
ಧೂರ್ತದೃಕ್ಕ್ಷಂ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಹಿಷರೂಪವನಾಂತು
ಮಲೆಕು ಗಬೆಸಿ ವಾಲಿಯಂ ಕಾಲ್ಯಾರೆಯೆ,—ಪೇಳ್ಣಿನೇಂ?

ಸಾಕ್ಷಿಯಿವರೆಲ್ಲರುಂ!—ಧಂ ಧಂ ಧಮೆಂಬುವಾ
ಧೀರಿ ದುಂದುಧಿ ರವಕೆ ಸದುಗೆ ಗಿರಿವನ ಗುಹಾ

೨೦೦

೨೧೦

೨೨೦

ಕಿಷ್ಯಂಧೆ, ಪೂಡಿತ್ಯೈ ದ್ವಾಂದ್ವಯುಧ್ಯಂ ಭಯಂ
ಕರಂ ಕಲಿಗಳಿರುವರಿಗೆ ! ಆ ಭೀಮು ಕೃಂತಿಯಾ
ಲರ್ಕು ಹೋರಿಯ ಮೇಯ್ಯಾ ರಕ್ಷಸನ ಶಿಶುರಸನು
ಕೋಡೆರಡನಿರ್ಕಯ ಜಿಂದಜಸಿ ಪಿಡಿದೊತ್ತಿ,
ತಿರುಸೆ ತಿರುಪ್ಪೆ, ನೆತ್ತೆರ್ರಾ ಕಾರಿ ಗೋಣ್ಯಾರಿಯೆ,
ತೆಗಿದೊಗೆದನ್ನೆ ಮುಗಿಲ ಮೊಗಕೆ ! ಬಿಳ್ಳಿತ್ತು ಆ
ರಕ್ಷಸ ವೆಣಂ ಮತಂಗನ ವನವನುತ್ತರಿಸೆ
ಯೋಜನದಕ್ತು ದೂರಕ್ಕೆ. ಬಿಸುಟ ಶಂದಿಂದೆ
ಮುದ್ದೆಮುದ್ದೆಯೆ ಸೆತ್ತುರೊಳ್ಳಿ ಮುನಿಯಾತ್ರಮಂದಿ
ಬೀಳಿ, ಶಪಿಸಿದನು ಖಷಣ. ಆ ಶಾಪಭೀತಿಯಿಂ
ವಾಲಿಯ್ಯಾ ತರನಿಲ್ಲಿಗದರಿಂದೆಮಗೆ ರಕ್ಷೆ !—
ಭೀಮಬಲಮೊಂದೆಯಲ್ಲಾತಂಗಿ, ಸಿದಿ ಸಿದೆ
ಬಿಳ್ಳಿತ್ತೆಯಂ. ಅಲ್ಲಿ, ಪಂಪಾ ಸರಸ್ತೆಟದಿ
ಬಲೆ ಲೆಂದ ತಾಲತರುವ್ಯಾಂದೊಂದುಮವನೊಂದೆ
ಬಾಣದಿಂ ಜಜ್ಞಿರತಮಾಗಿ ಕೆಡೆವೆವು ಕಣಾ !—
ಸಮ್ಮುಖ ಸಮ್ಮರ ನಿಧಿಯಿಂದಾತನಂ ಜಯಿಸೆ
ಶತವಾನಿಗಳಿವೇಳ್ಳುಮದು ದಿಟಂ ! ”

ಕೆಟ್ಟಾಪ್ಪನೆ

ನಿಟ್ಟುಸಿರನೆಳಿದ ಸುಗ್ರೀವನಂ ಸೋಧುತ್ತಿಸಿತು
ಕಿನಿಸಿಂ ಧನುಧರ ವರೇಣ್ಯಮಾ : “ ವಾನರೆಂದ್ರು,
ಬಾಯ್ ತುಂಬಿ ಬಳ್ಳಿಸಿರಯ್ ನಿನ್ನಣ್ಣಾನಣ್ಣಮಾ.
ನಿಂಂ ಗುಣಾಗ್ರಹಿಯೆ ವಲಂ ! ಕಂಡ ಬಲ್ಲೆಯಂ
ಕೊಂಡಾಡುವುದೆ ಬೀರರಿಗೆ ತಗುವ ಸಿರಿಗೆಯ್ಯೆ.
ಕಾಣದುದನಿಳಿಕೆಗಿಯ್ಯಾದುವಂತೆ ಕೀಳಾಗೆಯ್ಯೆ.
ನಮ್ಮೆ ಬಲ್ಲೆಯುನರಿಯದಾಡುತ್ತಿಹೆ. ನಿನ್ನದೆಯ
ಶಂಕೆ ಬಯಲಪ್ಪ ಹೋಲ್ಲಾ ತೋರ್ಪೆನನ್ನಣ್ಣಮಂ, ಮೇಳ್ಲಾ
ಬೆಲ್ಲಾ ಜಾಕ್ಕೆಯಂ.” ಬಾಗಿ ನಾಣ್ಣಾತ್ತಿನಾತ್ಕೃಜಂ
ಕಯ್ಯುಗಿದೊರದನಿಂತು : “ ಮನ್ನಿ ಸೆನ್ನುಂ, ದೇವ,

೨೯೦

೨೯೧

ನಿನ್ನ ಜಸಮಂ ಕೇಳಿ ನಾದೆಂದಂ ಬಗೆಯಳ್ಳು
ನುಡಿಸಿತ್ತು. ವಾಲಿಯಿಂದೆನಿತ್ತೊ ಸೂಳಾಂ ಸೇಂಲ್ಲು
ಮೆಯ್ ಮುರಿಸಿ ಕೊಂಡಿರ್ವೆ ನದರಿಂದೆ ಮತ್ತೊರ್ದೈ
ಪುಸಿಬಲ್ಲೈ ಯಂ ನೆಚ್ಚಿ ಮಾರಾಂಪಲೊಲ್ಲೀ ಸಯ್
ಮಿಳ್ಟುವಿಗೆಣಿಯ ಬೇರಂಗೆ ! ” “ ನಾನೇನನೆಸಗೆ ಹೇಳ
ಸಿಕ್ಕಂಷಿ ನೀಂ ? ” “ ಮೈಬಲ್ಲೈ ಬಿಲಾ ತೈಗಳ್ ಹೇರಿಯೆ
ವಾಲಿಯಂ ಮಿಂತು ತೋರ್ ! ” “ ತೋರ್ವೆ ಸೇಳಂಜದಿರ್ ! ”

ಪರಿಪಡುವವೋಲ್ ನುಡಿದು, ಕೊಂಡಂಡಮಂ ಪಿಡಿದು

ಮೇಲೆಳ್ಳಿನಾ ಮಿಶ್ರವತ್ತಲಂ. ತಾಮೋದನೊಡನೆ

ಮೇಲೆಳ್ಳಿರಿತರುಂ. ಮಲೆಯಿಸಿದರ್ ! ಕುರಿತು

ಪಂಪಾ ಸರಸ್ಸಿರ ತಾಲವನಮಂ. ನಡೆಯೆ,

ದಾರಿಯೆಡೆ ನಿರ್ಬಾಂಸದಸ್ಸಿ ಪಂಜರಮಾಗಿ

ಕೆಡೆದಿರ್ದಿ ದಜಲೊ ಪಮಂ ದುಂದುಭೀಯ ಶವಂ.

ಕಂಕಾಲ ಭೀಕರಮದಂ ಕಂಡು ಸೌಮಿತ್ರಿ :

“ ನಿಂ ಹೇಳ್ಣಿದಿದೆ ಕಣಾ ನಿನ್ನಗೃಜಂ ಕೊಂಡು
ಬಿಸುಟ್ ದುಂದುಭಿ ? ರಾಮಚಂದ್ರಂಗೆ ಕಿರಿಯನೆಂ ! ”

ತನ್ನ ಔಣಾರ್ಪನಾಶಂಕಿಸಿದ ವಾಸರನ

ಕೇಳ್ಣಿಗವಹೇಳಿನಂ ಮಾಳ್ವವೋಲ್, ಲಕ್ಷ್ಮಿಣಂ

ಕೊಂಕುನುಡಿಯಿಂದಿರಿದು ಕಿರುನಗುತ್ತಶ್ರವದಿ

ಬಿಲ್ ಕೊಪ್ಪಿಂ ಚಿಮ್ಮಿದನ್ ಕಳೇಬರ ಗಿರಿಯ

ಭಾರಮಂ. ಸದ್ಯೊಡನೆ ಧೂಳಿ ಗಾಳಿಗಳೇಳಿ

ಕವಣಿಗಲ್ಲಿ ಸೆದಂತೆ ರೊಂಯ್ಯಿಸೆದ್ದಾ ಹೇಣಂ

ತೊಂತಿಮ್ಮಿದು ಮುಗಿಲ್ಲಿ ; ಮತ್ತೊ ತಿರುಸೆ ತಿರುಗಿ

ಪತ್ತು ಯೋಜನದಾಜೆ ಬಿಳ್ಳತ್ತು ! ಕಂಡದಂ

ವಾಸರಗ್ ಚ್ಚಿರಿಯಮಾನಂದಮಾದೊಡಂ

ಮ್ಯಾದುಹಾಸ್ಯಕಂಬಂತೆ ಸೂರ್ಯ ಸೂನು : “ ತಿಳಿಯಯ್ :

ಮಾಂಸಲಂ ರಕ್ತಾದ್ರ್ವಮಾಗಿದು ದಾ ಶವಂ

ವಾಲಿ ಬಿಸುಟ್ಟಂದು ! ” ನಗುತಿರೆ ರಾಮನೊಡಗೂಡಿ

೨೫೦

೨೫೦

೨೫೦

ನಳ ನೀಲ ಜಾಂಬವರ್, ಹನುಮಸೆಂದನ್ ಹಸನ್
ಮುಖಿ : “ ಸುಮಿತ್ರಾತ್ಯಜನೆ, ನಮ್ಮ ವಾಸರ ಬಲಕೆ
ಹೊಡ ಹೊರೆ ಹಿರಿದಲ್ಲು ! ನೀಂ ಗೈದ ಕಚ್ಚು ಮಂ
ಕಿರುಳರೆಸಗುವರೆಮ್ಮೆ ಸೇನೆಯಲಿ ! ” ಸರೆನಾಣ್ಣಿ
ನಸುಮುಸಿದು ಕೆಂಪೇರ್ಥ ತಮ್ಮನಂ ಮೋಗನೋರ್ಥಿ
ರಾಘವಂ : “ ಸೋದರನೆ, ಕಪಿಗಳಿವರಸಮಾಸ್ತರ್ .
ಇವರ ಕೆಳೆಯಿಂದೊಳ್ಳು ಕಯೂ ದಿದಪುದೆಮಗೆ.
ಬಿನದದಿಂ ಕಾಣಿವರ ಸರಳ ಸೌಜನ್ಯಮಂ.”

೪೮೦

ಹಂಪೆಯ ಸರೋವರಂ ಪೆಂಪಿಸೋಕುಳಿಯಾಗೆ
ಕೆಂಪೆರಚಿದುದು ಸಂಜೀ. ನಿಂದುದಪ್ಪತಿಹತಂ
ತೀರರುಹ ದೃಕ್ಕುಗಾತ್ರದ ತಾಳತರುಪಂಕ್ತಿ.
ಬೈಗುವಿಸಿಲಾನ್ತುದರ ನೆತ್ತಿಯ ನೇಳಲ ನೀಳ್ಳು
ಜಂಗಮತೆತ್ತಿದ್ರುದುದಯಿರಿ ಯಾತ್ರಿ. ಹಾ,
ಭಂಗವಾದುದೆ ಯಾತ್ರಿ ? ಕಳ್ಳುರಿಸಿದಂತೆನೋಲ
ಒರ್ನ್ಯುದಲ್ ಕುನಿದುದು ತರುಜಾಣಿಯ ! ಮರಮುಡಿಯ
ಗೂಡು ಗೂತ್ತುಗಳಿಂದ ವಾರಾದ್ದ ಪಕ್ಕಿಗುಂಪಂ
ಕೇಳೊರೆವುದಾ ಸಡೆದುದಂ : ಕಾರ್ಯಕಪ್ರಳಯದೊಲ್
ಜಾಜಿಹೆಯಿಂದುಜ್ಞ ಲಂ ಪೂಣ್ಯಿದುದೆ ತಡಂ, ಕೇಳಾ,
ರಾಮಸೆಚ್ಚಂಬು ತಾಂ, ದೆಸೆದೆಸಿ ನಡುಗೆ, ಪಡಿಗುಂಡುಗೆ
ಬೆಟ್ಟೆ ದರಿ ಕಾಡುಗಳ್, ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಕಿಷ್ಯಂಧೆಯುಂ,
ಪಗಲುಳ್ಳೆವ್ವೋಲ್ ಮಳ್ಳು ಬೇಗದಿಂ ಪರಿತಂದು
ತುಂಡಿಸಿತು ಬಂದೆರಡು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಾರು
ಪಳೆಣಿಕೆಯಿಂ ಸಾಲುಗೊಂಡಿರ್ದಿ ತಾಳತರು
ವಂಡಮಂ, ಕರಡಮಂ ಕುಡುಗೋಲ್ ಸವರುವಂತೆ.
ಮುಂಡಗಳಿಯೆ ಪಣಚಂಡಿಕೆವೆರಸಿ ಕೆಡೆದವಂ
ತಾಳತರು ಸಪ್ತರುಂಡಂಗಳಂ ಕಂಡು ಕಪಿಕುಲ
ಪುಂಗವಂ ನಾಣ್ಯರೆದ ಮೆಚ್ಚಂ ಮುದಂಗೊಂಡು :
“ ನಿನ್ನಂಥನಾಶಂಕಿಸಿದೆನಲ್ಲಬ್ದಿಧಿಯೆಂ ;

೪೯೦

೪೦೦

ಮನ್ಮಿ ಸಯಾ, ಹೇ ಸೋರ್ವತೇಜಸ್ಪು.” ಎನುತ್ತೆ ಕಯಾ
ಮುಗಿದೆರಿದನ್ ಕೊರಳ್ ಸರವಿಳಿಗೆಳಲ್ಲವೋಲ್.

ಮಲೆಮುಡಿಯ ಮರೆಗೊಂಡು ಮುಖುಗಿದುದು ಪೋಳ್ಟು. ಮೇನ್ ನ್
ಬಾನ್ ತಲೆಗೆ ಮಲರಿದುವರಿಲ್. ಹಾಡುವಕ್ಕೆಯ ಕೊರಲ್
ನಿದ್ದೆಗೈದುದು ತಿಪ್ಪಣಿಕ್ಕೆಯೋಲ್. ಬಂಡೆಯೆಡೆ,
ಮರಗಳಿಡೆ, ಪಳುವಿನೆಡೆ, ವೇಳಿಗಳಿಡೆ, ಗವಿಗಳಿಡೆ
ಹನುಮ ಜಾಂಬವನ ನೀಲ ನಕ್ ರಾಮ ಸುಗ್ರೀವ
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಓರ ಮಂತ್ರಣ ರಹಸ್ಯವನುಸಿರ್ವವೋಲ್
ಮೇಲ್ಲಮೇಲ್ಲನೆ ಸುಯುದ್ಧಿ ಹೊಂಚಿ ತೀಡಿತ್ತೆರಲ್,
ವೈರಿ ವಾಲಿಯ ಬೇಹುವೋಲಂತೆ. ನಿಂದುದಯಾ
ವಿಶ್ವಧರ್ಮ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷ ಸಾಂಕ್ಷಿ ಯೆಂಬಂತವೋಲ್
ನಾಕ ಜುಂಬಿತ ಖುಕ್ಕಮುಕದ ಮೂಕರಾತ್ರಿ!

ನಂಬಿಕೆ ಉ

ನೀರು ನೈತ್ಯವೃತ್ತನೆ ದಿಟು !

ಮುಗಿದುದಾ ಮಂತ್ರಾಳದಿರುಳ್ಳ ; ಇಂದ್ರ ದಿಜ್ಞ ಯನಕ್ಕೆ
ನೀರುಕ್ಷುರ್ಲಿಮೇದೆರುದುದೊಯ್ಯನೆ ಉಷಃ ಕಾನಿತ್ತಾ.
ಖುಶ್ಯಮಾಕದ ಶಿಖರ ವೇದಿಕೆಯೊಳಿರ್ದಿರಿಗೆ
ತೋರ್ದು ದು ಸಭಃಪಾರಪಶ್ಚಾಂತಮಾ ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿ,
ತೆರೆಮೇಲೆ ತೆರೆಯೇದುರ್ ಪಂಡದ ಸಮುದ್ರಮಂ
ಪ್ರತಿಕೃತಿಸುವಂತೆ. ತಣ್ಣಿಲೆಯೆಲರೊಳಲೆದುದಯಾ
ಸಿಪಿಲೆವಕ್ಷೀಯ ಸಿಳ್ಳಿನಿಂಜರಂ !

“ ಪ್ರೋಕ್ತೇವ್

ಮುನ್ನ ಮಲ್ಲಿರ್ವ ಮೆಂಬಾತಸೇಕಿಸ್ಸೆ ಗಂ
ಬಾರಸ್ಸೆ, ಸೌಮಿತ್ರಿ ? ಮರ್ಕಾಟಿಧ್ವಜರಿಪರಾ
ವಾಸರರಾ ! ಕಷಿಬುದ್ಧಿ ತಾನತಿಜಂಚಲಂ ! ಮತ್ತೆ
ಬೇರೊಂದನೇನಾನುಮುಂ ಸೆನೆದನೇಂ ರುಮಾ
ವಲ್ಲಭಂ ? ”

೮೦

ಕಿಷ್ಣಿಂಧೆಯತ್ತಣಿ ಕಣ್ಣಾಗಿ,
ಬೇರೆ ತಾಂ ಮಣಿಯಾಗಿ ಮದದಡಿ ಕುಳಿತ ರಾಮಂಗೆ,
ಬಳಿ ನಿಂದು ಸೋಡುತ್ತಿರ್ದವರಜಂ : “ ಹೇ ಆರ್ಯ,
ಅನಾಧ್ಯರಿವರಂ ನಂಬಿ ಆರ್ಥಿಕುಲದೇವಿಯಂ
ನಾಮೆಂದು ತಂದಪೆನ್ನೋ ನಾನರಿಯೆ ! ಇನ್ನೆ ಗಂ
ಹೆರ ಕಯ್ಯ ಹಾರ್ಡಿಸದೆಮ್ಮಾರ್ಪಣಾಂ ಸಮ್ಮ
ಮುಂಬರಿದ ನಮಗೀಗಳೇಕೀ ಕಷಿಧ್ವಜರ
ಕಾಡದಿನೊಂದು ಹಂಗು ? ಇವರ ಮನೆಯಂ ತಿದ್ದಿ
ಸಮ್ಮ ಕೊನೆಯಂ ಸಾಧಿಪನಿತರೊಳಿ ದೇವಿಗೇಂ

೭೦

ಗತಿಯಹುದೊ ? ದೀರ್ಘಸೂತ್ರಗಳಿವರ ಸಂಗದಿಂ
ಕಿಡುವುದೆ ದಿಟ್ಟಂ ನಮ್ಮ ಕಚ್ಚಂ ! ”

ಸಹೇದರನ

ಕಿಸುಗಳೆಚ್ಚಿ ದಾಸನವನ್ನೀಕ್ಕಿ ಸುತೆ ರಾಘವಂ
ಸಂತೃಪ್ತಿಸಿದನು ಇಂತು “ಉಂಟಿ ತೋತನೆ, ತಾಳ್ಳು !
ವಾನರರ್ ನಿಂದಾಡುವನಿತು ಕೀಳುಗಳಲ್ಲೂ ;
ನಮ್ಮದಟ್ಟ ನಿಂದಾಡಿವನಿತು ಬಲ್ಲಿತುಮಲ್ಲೂ.
ಕಿರಿದಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಮುಂದಿಹ ಕಚ್ಚ ದುಷ್ಪಾಗಂ ;
ಮೇಣಲ್ಲವೇಂದರಿಯದಿರ್ ದೈತ್ಯವಿಕರಮಂ.
ನಿನಗಿನೇನಸಿಯಲ್ಲೂ ನನ್ನ ಬಗಿಯುಬ್ಬಿಗಂ

೬೦

ದೇವಿಯನ್ನೇಷಣೆಗೆ, ರಕ್ತಣಿಗೆ, ರಾಕ್ತಸರ ಮೇಣ,
ವಥೆಗೆ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಣ, ನಿಂನು ಕಲಿಯಾಡೊಡಂ ನಮಗೆ
ಬೆಳ್ಳುವಾ ಮಲೆಯಾ ನೆರಂ. ಕಳೆಯರೊಲ್ಲೈಯಂ
ಬಿಟ್ಟುಕಳೆವುದು ಬರಿಯ ಬಿಳ್ಟುನಂ. ಮಹಿಮರಯ
ಕಪಿಗಳೋರೊವರ್ ರುಂ. ನಿನಗರಿವಯದು ಮುಂದೆ.
ಕೃಕೋಳಿ ಮಹತ್ವಾರ್ಥಮಂ, ಮಾನವನ ವಂಹಿಮೆ
ಮೈದೋರ್ಯಾದೈ . . . ಪೂಣಿ ವಾ ರವಿತನೂಜನುಂ
ನಾನುಮಗ್ನಿಯೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ಮತ್ತುತ್ತಮಂ.
ತಗದು ಮತ್ತುದೊರ್ಹನವಿನಕುಲಕೆ.”

ಅಗ್ರಜಗೆ

ಮರ್ಮಾನದೊಪ್ಪಿಗೆಯಿತ್ತು ಸಾಮಿತ್ರಿ ರವಿಯುದಯ
ದೃಶ್ಯಮಂ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರೆ, ಕೇಳುದೊಂದದ್ವಿತೆಂ
ರಣಕಹಳಿ. ಬಿಳಿಗಿನ ಗಾಳಿ ತಲ್ಲಿನಿಸಿ ಕಂಹಿಸಿರೆ,
ಸುಗ್ರೀವನ್ನೇತಂದನಾಂಜನೇಯಾದಿಗಳ
ಮುಂದೆ, ವಾನರ ಕುಲದ ಯುದ್ಧ ಪದ ತಿಯಂತೆ
ಭೃತ್ಯವಾಭೀಳವೇಷಿ ! ರಘುತನೂಜರ ಕಳ್ಳಿ
ಬಿಕ್ಕುಸಮೇರಿದತ್ತು, ಹಿತಭಯಾನ್ವಿತಮಾಗಿ,
ಕಂಡಾ ವಿಚಿತ್ರ ಸೆಖನಂ : ರಕ್ತವಣಂಗಳಂ

೭೦

ಪೈದೆದ ಸಂಧಾಯ ಮೇಘವೋ, ಕೇಸುರಿಗಳಿಂ
ಪುದಿದ ಧೂಮದೇಹಾಗ್ನಿ ಯೋ, ವಿಸಿನ ಸುಂದರ
ಜೈತ್ರ ಮಾಸದ ಫುಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ತಮಯ ಕಿಂಶುಕವೋ,
ಚಂದ್ರಾಂಬರಾ ನಿಶೀಧಿನಿಯೋ ನೇಳೆಂಬಿನಂ

೬೧೦

ರಕ್ತವಸ್ತುಂಗಳಿಂ ರಕ್ತವಣಂಗಳಿಂ
ಕೆಂಬಣ್ಣ ಪೂಗಳಿಂ ಕೆಂಬಕ್ಕಿಗರಿಗಳಿಂ
ನ್ಯೋಮಾಭ ರೋಮಮಯ ದೇಹಮನಲಂಕರಿಸಿ
ಭೀಕರಾಯುಧಿಯಾಗಿ ಕಪಿಕೇತನವ ತೋಗಿ
ಸುಗ್ರೀವಸ್ತೇತಂದಸ್ಯೆ, ಸಮರ ಸಜ್ಜಿ ತಂ,
ದ್ವಾಂದ್ವ ಯುದ್ಧ ವಿಶಾರದಂ ! ಕಂಡೊಡನೆ ಆ
ಕಪಿಂದ್ರನಂ, ಅಪ್ರತಿಮ ರಣದ್ವೃತ್ಯ ಸಾಂದ್ರನಂ,
ತಲೆತಗಿ ದುದು ಶಂಕೆ, ಸಪ್ರಾಣಿಸಿತಾತ್ಮಿ,
ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿದುದು ನೆಚ್ಚ ಕೆಚ್ಚ ಸೊಡಸೆಣಿಯಾಡಿ
ರಘುಜರಾತ್ಮದಲಿ.

೬೧೦

ಸಿಸುಸೇಸರೆಳಗದಿರ್ಜ ವರಿ
ಪೋನ್ನಿ ರೊಳ್ಳಿ ಕುಂಜದ ತೆರದಿ ಕಾಂಜನದ
ಕಾನ್ನಿಯಂ ಸಿಂಚಿಸುತ್ತಿರೆ ಕಾನನದ ಮೆಯ್ಲಿ,
ತರತರ ಸರದ ಕೊರಲು ಬನವಕ್ಕಿಯಂಜರಂ
ಕರೆಯುತಿರಲಿಂಪುನ್ನೋನಲಂ ಕಿವಿಗೆ, ರಮಣೀಯಮಾ
ಕಾನನಗಿರಿತ್ತೀಣಿ ಸುಗ್ರೀವ ರಾಮರಂ,
ಕಾನನಪ್ರಿಯರಿವರಂ, ಮುಗುಳ್ಳ ಗೆವೆರಸಿ
ಪರಸುತ್ತಿರೆ, ಇಳಿದರವರಾ ಖುಶ್ಯಶೃಂಗದಿಂ
ಕರುತ್ತು ಕಿಷ್ಯಿಂಧೆಯಂ. ಇಳಿದರೇರಿದರಂತೆ
ಸೇರಿದರ್ ವಾಲಿ ಪಾಲಿತ ದುರ್ಗ ನಗರಮಂ
ಸುತ್ತಿ ಮುತ್ತುತೆ ದಟ್ಟ ಮಿಡಿದೇರ್ಲು ಪರ್ವಿದಾ
ಗಹನ ವನಮಂ. ಪಳ್ಳಿಮರೆಯೋಳಜಿ, ಪಣ್ಣಿರಕೆ
ಮರಸು ಕೂತವರಂತೆ, ಮೋನದಿಂದೆಳ್ಳ ರಿಂ
ರಾಮಾದಿಗಳ್ ನಿಟ್ಟಿಸಿರೆ ಕಾದು ಕಾತರಿಸಿ ;

೬೧೦

ಸುಗ್ರೀವನೊರ್ವನೆಯೇ ಮುಂಬರಿಯುತ್ತೋಂದರೆಯ
ಬಂದೆಯನಡರಿ, ನಿಮಿರ್ ನಿಂತು, ಕಾಡೆಲ್ಲಮಂ
ದಿಟ್ಟಿಸಿದನಾಲಿಯಿಂದಾಲಿಂಗಿಪಂದದೊಳ್ಳ
ತನ್ನೊ ಲಿದ ಬೀಡೆಲ್ಲಮಂ. ಆ ವನಪ್ರೇಮಿ
ವಿರಹ ರೋಷದಿ ಸುಯ್ಯಾನ್‌ಡುಗಜ್ಜಿ ದನ್ನೊಡನೆ
ಗರ್ಜಿಸಿದನಚಲವ್ಯಷಭಗೆ ಮಲೆತು ಮೂರಲಿಸಿ
ಗುಟ್ಟುರಿಕ್ಕುವಂತೆ. ಮಲೆ ಮಾರ್ಗ ದುಗಿತರೆಂಬಂಡೆಗಳ್ಳ
ನಡುಗಿದುವೆಡಕೆ ಬಲಕೆ; ತೊಸೆದುವು ಮರದ ಹಂತಿ;
ಜೀರಿದುವಡನಿವಕ್ಕೆ ; ಚಕ್ಕಿತವಾದುವು ಜಿಂಕೆ
ಕಾಕ್ಕೊಣ್ಣಾ ಪಂದಿ ಹೆಬ್ಬಲಿ ಸಿಂಹಗಳ್ಳ ದಂತಿ.
ತೆರಿತೆರೆಯುರುಳಿ ಪರಿದು ಆ ಗರ್ಜಿನೆಯ ಸಿಡಿಲ್
ಶಾಂತವಾಗಲ್, ಮರಳಿ ಹೆಪ್ಪಾದಪೋಲಾದುದ್ದೈ
ದಟ್ಟ ಜವಿಮೋನದ ಕಡಲ್.

೫೦

ಮೊನೆಯಾದುದಬ್ಬಿಗಂ
ನೋಳ್ಳವರ್ಗ. ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಪೋಲಾದುದಾರಣ್ಣ
ನೀರವತೆ: ಮರಗಳೊಳು ಗಾಳಿ ಸುಯ್ಯಾವ ಸದ್ದು ;
ತರಗೆಲಿಗಳುದುರಿ ಬೀಳುವ ಸದ್ದು ; ಪೂರಕ್ಕಿಗಳ್ಳ
ಬಂಡಂಡುಲಿವ ಸದ್ದು ; ಬಣಗು ಕೆಡ್ಡಿಗಳುಗಿ
ಮರಗೇಡಿಸಿಂದುರುಳಿ ನೆಲಕೆ ಕೆಡೆಯುವ ಸದ್ದು ;
ಸಸ್ಯಂಗಳುಚಾಳ್ಳವ ಸಿಸುವ ಸದ್ದು ; ಬೆಳೆವ ಪುಲ್,
ನಿಡ್ದೆಗಲ್ : ಮುಟ್ಟಿ ಹಿಡಿಪೋಲಾದುದಾರಣ್ಣ
ನೀರವತೆ! ಮರಪಸುರ ಕಂಡಿಕಂಡಿಗಳಿಂದ
ಬಿಸಿಲಿಣುಕಿ ಶಿಶುವಿನೋಲಾಡಿದು ಸೆಲದಲ್ಲಿ,
ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣ ನ ರಂಗವಲ್ಲಿಯ ವಿಲಾಸಮಂ
ಮೇರೆದು!

೯೦

ನೋಡುತ್ತಾಲಿಸಿರಲಿಂತು, ಕೇಳ್ಳತ್ತು,
ಬೆಟ್ಟ ಬಂಡಿಗಳದಿರೆ, ಮರದ ಕೂಡುಗಳುದರೆ,
ಸಿಡಿಲ ಪರೆಯೋಲ್, ಕೊಡಂಕೆಯನಿರಿದಲೆನ ಚಂಡೆ!

ಕೂಡೆ ಕೇಳ್ಣಿದು ವಾಲಿಯಾಭರ್ಟಂ, ಜಂಡೆಯಂ
ಮಾರ್ಪು. ಧಿಗಿಲೆಂದತ್ತು ರಾಮಸೆರ್ವ; ಹನುಮನು
ನೋಡಿದನು ಸೌಮಿತ್ರಿ; ಮರದ ಮರೆವೋಕ್ಕಂತೆವೋಲ್
ಹದುಗಿ ನಿಂದುದು ನೀಲ ನಳ ಜಾಂಬವಪ್ರತತಿ!
ಬೆಟ್ಟೆ ಗುಡುಗಿತ್ತಲ್ಲಿ! ಪಳು ಸದುಗಿತ್ತಲದೂ!

೮೦೧

ಕಾಕು ಕೇಳಿಸಿತಲ್ಲೆ ಆ ಪೆಬ್ಬುಲಗಿನೆಡೆ?
ನೋಡಿತ್ತಲಾಲಿಸಾ ತರಗೆಲೆಯ ಸಪ್ಪಣಂ!
ಕಾಣಲ್ಲಿ ಮುರಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಮರದ ಕಲೆಸ್ತೇಪ್ಪು!
ಮತ್ತುಮದೂ ಜಂಡೆದನಿ! ಏರಾಟ್ಯಾಸಮದೂ
ಮಾರುತ್ತರಂ! ಮತ್ತೆ ಗಜೀಸಿದನದೂ ಸಮ್ಮ
ಸುಗ್ರೀವ! ಮತ್ತೆ ಅದೂ ಪ್ರತಿಗಜ್ಞನಂ! ದಿಟ್ಟಂ,
ವಾಲಿಯೆ ದಿಟ್ಟಂ! ಎಲ್ಲಿ? ನೋಡಲ್ಲಿ; ಓ ಅಲ್ಲಿ!
ಅದೆ ವಾಲಿ!

೮೧೦

ಸಿಂಹದೊಲಾಭರ್ಟಿಸಿ, ಪುಲಿಯವೋಲ್
ಚಿಮ್ಮಿದನ್ ಪಳುಗಬ್ಬಿದಿಂ! ಚಿಮ್ಮಿ, ತಮ್ಮನಂ,
ರಣಾವೇಶಿ ರಣವೇಷಿಯಂ, ನೋಡಿದನ್ ವಾಲಿ!
ಕೆಂಪಾದುವಾಲಿ; ರೌದ್ರತೆವೆತ್ತುದಾನನಂ;
ಕೊಂಕುದುಬಿ ಮೇಲೆ ಕುಣಿದುವು ಮಾಸೆ. ಮತ್ತೂಮ್ಮೆ
ಮಲೆ ನಡುಗುವೋಲಬ್ಬಿರಿಸಿ ಸುಗ್ರೀದನ್ ಚಿಮ್ಮಿ
ಸುಗ್ರೀವನೆಡೆಗೆ! ತನುಕಾಂತಿಯಂ, ವಸ್ತುದಿಂ,
ವಣಂದಿಂ, ವೇಣಂಲಂಕಾರದಿಂ ಸಮತೆತ್ತಾರ್
ಸಮರ ಕಲಿಗಳೊಳ್ಳಾ, ಸುಗ್ರೀವನಾರ್ ವಾಲಿಯಾರ್
ತಿಳಿಯಲರಿಯದ ಬೆಮೆಯ ಬೆಳ್ಳಂದೆ, ಬಿಲ್ಲೊತ್ತು
ದಾಶರಥಿ ಪಲ್ಗಜ್ಜಿದನ್; ಭೀಷ್ಣಪ್ರತಿಜ್ಜಿಯಂ
ಸನೆಸನೆದು, ಸಿಗ್ಗಿಂದೆ ಬದಭೂಕುಟೀಯಂದೆ
ನೋಡುತ್ತರನ್ ಬಿಲ್ಲುಬರ್ಗಾಗಿ: ಹೋರಾಡುತ್ತಿರೆ
ಹೋರಿಗಳಿರಂಡು, ಹೋಂಜುಹುಲಿ ದಿಟ್ಟೆವೋಲಂತೆ!
ಸುಗ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮತುಲ ಬಲಶಾಲಿಯಂ, ವಾಲಿಯಂ,

೮೧೧.

ಕಂಡು ತೆಕ್ಕನೇ ಕೆಲಕೆ ಸಿದಿಯುತೆ ರುಮಾಪ್ರಿಯಂ
ಗುದ್ದಿದನ್ ನೆತ್ತಿಯಂ. ಕರ್ಕಳ್ಲು ನುರ್ಜಿನುರಿ
ವೋಗುವಾ ಘಾತಕ್ಕೆ ಮೆದುಳ್ಳ ಕದದಿದೋಲಂತೆ
ತತ್ತ್ವರಿಸಿದಿಂದ್ರಜಂ, ಮತ್ತೆ ಜೇತರಿಸಿದನ್.

೮೫೦

ಹತ್ತಿರಿದೊಂದರೆಯಸೆತ್ತಿ ಸಿದಿರೋಷದಿಂ
ಬಿಟ್ಟನ್ ತತ್ತಿಫ್ಫ್ ಗುಂಡಿದುವಂತೆ. ಸತ್ತನೇ
ಸುಗ್ರೀವಸೆಂಬನಿತರೊಳೆ, ಲಂಫಿಸೆ ಕೆಲಕ್ಕೆ,
ಗುರಿತಪ್ಪಿದಾ ಬಂಡೆ ಬಡಿದುದೊಂದವನಿಜದ
ಗೂನ್ ಅಟೊರಟು ಬುಡಕೆ. ಬೇರುಗಳುಡಿಯೆ, ಕೊಂಬೆ
ಬರಳಾಗಲೆಲೆಯುದುರಿ, ಮರಹೊರಗಿದುದು ಉರಿಲ್
ಲರಿಲ್ಲರಿಲ್ಲೆಂದು. ಆ ವೃಕ್ಷ ಮನೆ ಗಡೆಗೈದು
ಸುಗ್ರೀವಸಪ್ಪಳಿಸುತ್ತಿರೆ ವಾಲಿಯಂ, ಅದಂ
ಕವಿಮುಷ್ಟಿಯಂ ಪಿಡಿದು ಒಗ್ಗಿ ಸೆಳೆಯುತೆ ವಾಲಿ :

“ ಕೇಳಿಲವ್ವೋ ಸುಗ್ರೀವ, ನಿಂಂತ ತಮ್ಮ ಸೆಂಚೊಲವರಕೆ,

೮೫೦

ಸಿನಾನ್ ಪತಿವ್ರತಾ ಸತಿಯ್ಯದೆತನಕಾಗಿ,
ದೇವಿ ತಾರೆಯ ವಚನಕಾಗಿ, ಪುಸಿಗಾಳಿಗಂ
ಗೊಟ್ಟೊಷ್ಟಿಮಲೆಷು ಕೊಬ್ಬಿದೆಯೆಲಾ ! ಹಗೆತನಂ
ಬಾಡಿದೆನ್ನ ದ್ರಿಗೆ ನೇಹಂ ಮೂಡುತ್ತಿರ್ದೆಂದೆ,
ಕೂಡಿಕೊಂಡಾವನೋ ಬಣಗು ಬಡಗರಸನೆಂ,
ಕೆಣಕಿದವೆ ಮತ್ತೆಯೆನ್ನುಂ. ಮರುಳೆ, ಸಾಹಸದಿ
ವಾಲಿಯಂ ಗೆಲ್ಲಿವರದಾರುಂಟೋ ? ರಾವಣಾನೆ
ಹಂದರಿ, ಮೈತ್ರಿಯನಾಶರ್ಯಿಸಿ ಬದುರುಕುತ್ತಿರ್ದುನೆನೆ
ಕಾವರಾರ್ಥಿ ನಿನ್ನ ನೆನ್ನ ಕೋಪಪ್ರಕರು
ಫಳಿಗರಳದಿಂ ? ” ಎನುತೆ ತಮ್ಮನ ಕಯ್ಯ ಗದಾ
ವೈಕ್ಕ ಮಂ ಕಸಿದು ಬಿಸುಟ್ಟನ್ ; ಸೆಗೆದು, ಮೇಲಾವ್ಯಯ್ಯ,
ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನ್ ಭುಜದ ವಾಸುಕಿಯಿನವರಜನ
ಮೆಯ್ಯ ಮಂಧರವನ್ನರ್ಪಿಗೆರುರುಳ್ಳಂತೆ !

ತಿರೆಗುರುಳಿ ಹೊದೆಯು ಮರೆಯಲಿ ಹೋರುತ್ತಿರ್ದ ರಂ

ಕಾಣಲಾರದೆ ಕಾತರಿಸುತ್ತಿರೆ ಎಯದ್ವಾರೀ,
ಕೇಳಿಸಿತು ದಿದ್ದು ದಿದ್ದೆಂಬ ಕೈಗುದ್ದಿಗಳ
ಸದ್ಗಳ ವಿಾರುತ್ತೇರಾ ತ್ವಂ ನಾದಂ. ಒಡನೆ ಹಾ
ಓಡುತ್ತಿರ್ಲಿ ರಾಮಮತ್ತನು ಬೆಂಬತ್ತಿ
ಕಾಣಿಸಿದನೆಟ್ಟಿರ್ಲಾ ವಾಲಿ. ಮತ್ತುನಾರ್
ಶತ್ರುವಾರೆಂಬನಿತರೊಳೆ ದಟ್ಟ ಪಳುವದೊಳೆ
ಮರೆವೋದರಿವರುಂ.

೮೭೦

ರಾಮನಂಬಿನ ಸೆರಂ

ಬಿಸಿಲು ದುರೆಯಾದುದಂ ಕಂಡು ಸುಗ್ರೀವಂಗ
ಸೆಚ್ಚಿಗೆಡೆ, ವಾಲಿಮುಟ್ಟಿಯ ವಜ್ರಫಾಂತಕೈ
ಮೈಮುರಿಯೆ, ಕೆನ್ನೀರುಮೊಳ್ಳೆ ಲೊಳಸೋರುತ್ತೆ
ಹಿಮೈಟ್ಟಿದನ್ ಮತಂಗಾರಣ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಗೆ.
ಖಷಿತಾಪಮಂ ಸೆನೆದು, ಬದುಕು ನಡೆ ಹೋಗೆಂದು
ಮುಳಿಸಂ ಸುಡಿದು, ವಾಲಿ ಪಿಂತಿರುಗಿದನ್ ತನ್ನ
ಕಿಷ್ಯಂಧೆಗೆ.

ಇತ್ತು ರಾಮಾದಿಗಳುಮರಸುತ್ತು
ಬಂದು ಕಂಡರು ವೈರಿ ಮುಟ್ಟಿಪ್ರಹಾರದಿಂ
ಜಜ್ಞರೀಕೃತದೇಹನಂ, ರುಧಿರ ಸಿಕ್ಕಾಂಗನಂ,
ಕಾಲ್ಲಂತ ಸುಗ್ರೀವನಂ. ಕಣಿವೆರಸಿ, ನಾಣ್ಣಿ,
ಬಾಗಿ, ಸೆಲನಂ ಸೋದುತಾ ದೀನವಾನರಂ,
ಕೆಳೆಯನಿಕೆಯ ಕರುಣ ದುರಿಸಿತ್ತಿಗೆ ಮರುಗಿರ್ದ
ದಿನನಾಥಕುಲಸಂಭವಂಗೆ : “ನೀನಿಂತೇಕೆ
ಸಂಬಿಸೆನ್ನಂ ಕೊಂಡೆ, ಈ ಕರುಣೆ ! ವಾಲಿಗೇಂ
ಬೇಯಗಾರನೊ ? ಕೊಲ್ಲಿಸಲ್ಪೇನ್ನನೆಂದಿಂತು
ಪುಸಿವೇಳುತ್ತಾರ್ಥನೀತಿಯ ಮೆರೆಯಲ್ಲಿ ? ನಾಂ
ಮುನ್ನ ಮೊರೆಯನೆ ವಾಲಿ ದುಸಾಂಧ್ಯನೆಂಬುದಂ
ನಿನಗೆ ? ” “ಮನ್ನಿಸು, ವಾನರೀಂದ್ರ, ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನ್
ಕೊಳುವೋದನ್ ರೂಪಸಾಂಧ್ಯಕ್ಕಿದಿಂ, ಗೆತ್ತು

೮೭೦

II-7

ನಿನ್ನ ಜ್ಞಾನಂ ನಿನಗೆ. ಮೋಸವ್ಯೋಗನೊ ಮರಳಿ.
ಪಳು, ನಡೆವಂ ಮತ್ತೆ ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯತ್ತನೇ.
ಬೆಂಬಿಯೋಳ್ಳು ಸೋನಿನವರೆಂತು ಪಳುವಂ ನುಗ್ಗಿ ಚಿಲ್ಲಿರ್ವೆಡೆಗೆ ತರುಬುತ್ತಿಷ್ಟುವರೊ ಹಕ್ಕೆಯ
ಮಂಗಂಗಳಂ, ನೀನಂತೆವೋಲ್ಲು ಕರೆದು, ವಾಲಿಯಂ
ಪೂರಮಂಡಿಸವನ ಕೊಎಂಟಿಯಿಂ. ಕಾಂಬ ನೀನೊಂದನೆ
ಬಾಣದೇರಿಗೆ ನೆತ್ತುರಂ ಕಾರ್ಯ ಕೆಡೆದಳಿವ
ಗೃಹವೈರಿಯಂ! ಕುರುಪಿಕ್ಕೆ ಈ ಪೂರ್ವಿದಿದ ಬಳ್ಳಿ
ನಿನ್ನ ಕಂಠಕ್ಕೆ : ಜಯಮಾಲೆಯಿಂದೆಯ ತಿಳಿಯ
ನೀನಿದನ್ನಾ! ” ತುಡಿಸಲ್ಪ್ರಯಾ ದಾಶರಥಿ ಹೂವಿದಿದ
ಕಾಡುಬಳ್ಳಿಯನವನ ಕೊರಳಿನಲ್ಲ, ಹಾಲ್ಲಿರಿಯ
ಬೆಳ್ವಕ್ಕಿ ಸಾಲ್ಮಿಂದು ಮಾಲೆಗಟ್ಟಿದ ಬಯ್ಯಗ್ಗ
ಮುಗಿಲಂತೆವೋಲೆಸೆದನಾ ವಾಸರಂ!

೮೯೦

ಮೇಲೆ, ಕೇಳು,

ಶೈರಳ್ಳಿರವರಿಸ್ಯೋ ದೈ ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯತ್ತನೇ
ಸುಗ್ರೀವನಂ ಕೂಡಿದ್ಯನ್ನೀಲಿತೋತ್ಸಾಹದಿಂ
ಪೆಚ್ಚಿ.

ಅನ್ನೇ ಗಮತ್ತುಲಾ ವಾಲಿ ತಮ್ಮನಂ
ದ್ವಂದ್ವಯುದ್ಧಿ ಗೆಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಬ್ಬಿದುಕೆಸಿಂ
ಸೂಕ್ತಿ ಪೂರ್ಕುನ್ನಾ ತನ್ನ ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯಂ. ತಾರೆ,
ಕೂಡಗಿಸುಡುಗೆಯ ಸೀರೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದಾ ನೀರೆ,
ಮದ್ದಿ ಕ್ಷುತ್ತೇರಿಗ್ಗೇ, ಬಿಜ್ಜುಣಿಕೆ ಏಸುತ್ತೇ,
ಕೃಸೋಂಕಿಸಮ್ಮತದಿಂ ಬಳಲಿಕೆಯನಾರಿಸುತ್ತೇ
ಬೆಸಗೊಂಡಳ್ಳಿರ್ವೆಸನದಾಗುವೋಗಂ. ಗೆಲ್ಲಿ
ಬಂದಿರ್ಣೂ ಡಂ ವಾಲಿ, ಖಿನ್ನ ಮುಖದಿಂ ಪ್ರಿಯೆಗೆ
ಸತಿಗೊರೆದನಿಂತು ಹದಿಬದೆಗೆ : “ ನೀನಂದವೋಲೆ
ರುಮಯ್ಯೆದೆತನಕೆ ಕೇಡಡಸದೋಲಾತನಂ
ಬಡಿದಷ್ಟ್ಯಾ ಬಂದೆ . . . ಮನಮೇಕೊ ಸಂತಪಿಸುತ್ತಿದೆ.

೯೦೦

ಕಾರಣವನರಿಯೆ . . . ಮೇಣರಿತ ಕತದಿಂದಿಂತದೇಂ
ತಪಿಸುತ್ತಿರ್ಪುದೋ ? . . . ಗುಹೆಯೊಳೆನ್ನು ಮುಚ್ಚಿತ್ತೊರೆದು
ಬಂದಸೆಂಬಾಕ್ಕೊಲ್ಲೀಶದುಲ್ಪಣದೊಳಂದು ನಾಂ

ತಮ್ಮನ ವಿನಯಮಂ ಕಿವುಳ್ಳೀಳ್ಳು, ಆಶನಂ ೨೮೦

ಪೈತ್ರಮೃಷಿನೂರಿಂದ ಪೈರನೂಂಕಿದೆನಾ, ತನ್ನರುವ
ಕೆಳೆಯವೇರಸಿ; ಬೇರಿಯಿಸಿದೆನಾ ರುಮಾದೇವಯಂ
ಗಿರಿಮನೆ ಸೆರಿಯೊಳಿಟು; ಕಡೆಗಣಿದೆನಾ ನಷ್ಟು

ಪೆಸರ ಪಳಿಯಂ, ನಿನ್ನ ಹಿತವಾಕ್ಯಮಂ . . . ಮನಂ,

ಓರೊರ್ಕೆ, ಗೆಯ್ಯಿಸ್ತೇಯದ ಕಚ್ಚಿತ್ತಮಂ ತಿದ್ದಿ,

ತಮ್ಮನಂ ತಾಯ್ಯೆಲಕ್ಕ ಶರಲೆಳಿಗೆತಾದೊಡಂ,

ತಡೆಯಾಯ್ಯು ಪುಸಿಬೀರದೊಂದು ಪುಸಿಲಜ್ಞ. ಮೇಣಾ

ಆಶನಂ ಮರುಕಮುಂ ಕರುನೆಯಂ ಮಾಡಿಸುವ

ಮಾಗರ್ಮನುಳಿದು ಮುಯ್ಯಿಮುಯ್ಯಾಗಿ ಕೋಪಮನೆ

ಕೆಣಕಿದನಾ; ಕದಡಿದಸೆದೆಯ ರೊಳ್ಷ ಸಾಗರದಿ

ಬಡಬಾಗ್ಗೆಯಂ . . . ಈಗಳಂ ರಾಮನೆಂಬೊನಂ

ಮರೆ ನೆರಂಬಡೆದು . . . ನಾನಾತನೆದೆಯಂ ಪತ್ತಿ

ಗುದ್ದಿ ಕ್ಕುವಾಗಳವನಂ ಕರೆದನಾದೊಡಂ

ತೋರ್ದರ್ಸಿಲಾಲ್ ಬೀರನಾವೆಡೆಯೊಳಂ . . .”

ಮಾತು

ಮುಗಿವನ್ನೇ ಗಂ, ಕೇಳುದೊಂದಾರ್ಥ ಟುಂ, ಸಡುಗೆ

ಕಿಷ್ಯಾಂಧ್ ! “ ಸುಗ್ರೀವನದೊ ಮತ್ತೆ ! ” ಎಂದೊಡು

ಕಚ್ಚಿ, ಕರಿಫೀಂಕೃತಿಯನಾಲಿಸುವ ಸುಪ್ತೊತ್ತಾ

ಹರಯರ್ಕ ಸೋಲಾದನಾ ವಾಲಿ ತಾನಾಭೀಳ

ರಕ್ತೇಕ್ಕಣಂ. ಮುಬ್ಬಿಗಂಟಿಕ್ಕಿ ನೆಗೆದೆದ್ದು,

ತಡೆವ ತಾರೆಯ ಕ್ಯಾಯಸೋಂ ಸರಿಸುತ್ತಿರೆ ಕೆಲಕೆ,

ದಿಂಡುಡಳಿದಳ್ ನೆಲಕೆ; ಕಾಲ್ಪಿಡಿದಳಾಣ್ ನಂ;

ಬೇಡಿದಳ್ ಕಣ್ಣನಿಯ ಜೇನಿಜಿನ ತಾವರೆಯ

ಜೆಲುವೆ: “ ಮಾಣಾ, ಮನದನ್ನು, ಮಾಣಾ; ಮಾರದಿರ್ ಜಲಕೆ

ಜೀವನಶ್ರೇಷ್ಠಯಮಂ. ನಿರ್ವಿಗಳನ್ನೊಳ್ಳಬೇಕನೆ
ಸುಧಿಯುತಿರ್ಹಂಡನೆ ಹಿಡಿ : ವೀರರೌದ್ರಾಧ್ಯಮಂ !
ಪತಿವೃತ್ತಾ ರಮಣೀಯಂ ಆ ರುಮಾದೇವಿಯಂ
ನೆನೆ. ಪದೇದ ತಾಯಿಸಂತೆಯೆ ಶಂದೆಯಂ ನೆನೆ ;
ಅಂತೇವೋಲ್ರೂ ನಿಮ್ಮ ವರ್ಚಿಶಿತನದ ಲೀಲೆಯಂ,
ತಾರುಣ್ಯದೋಲದುರ್ಯಾಲೆಯಂ ನೆನೆ. ಹಿಂತೆ
ನಿಮ್ಮೋಳಿದರ್ಜ್ಞರೆಯ ಸಗ್ಗ ಮಂ ನೆನೆ.” ತಾರೆ ತಾಂ

೫೭೦

ಸುಧಿದೋರೆ, ಮುಗ್ದ ನಾದನೆ ವಜನ ಮಂತ್ರದಿಂ-
ದೆಂಬಂತೆ ವಾಲಿಗೊಡಿತು ಶಾಸ್ತ್ರಿ : ತಮ್ಮನಂ,
ಅಣ್ಣ ಬಾ ಬಾರೆಂದು ಜೊಲ್ಲ ತೊದಳಿಂ ಬೇರ್ಪ
ಸಣ್ಣೂ ಸುಗ್ರೀವನಂ, ಸೋಜ್ಞರಾ ಕಣ್ಣಣಿಯ
ಚಿಣ್ಣನಂ, ಕಂದ ಸುಗ್ರೀವನಂ, ತನ್ನೊಲಿದ
ಮುದ್ದು ಸುಗ್ರೀವನಂ ಬೆನ್ನಿಸೊಳ್ಳ ಹೊತ್ತು, ತಾಯ
ಕಂದ ಬಾರೆನ್ನು ತಿರೆ, ‘ಉಪ್ಪ ಬೇಕೇ ಉಪ್ಪ ?’

ಎನುತೆ ತಾಂ ಪರಿದಾಡುತ್ತನಿಬರಂ ನಗಿಸಿದಾ
ಚಿಕ್ಕಂದಿಸೊಂದು ಚಿತ್ರಂ ಸೈಲಿತಿಗೆ ಮೈದೋರೆ,
ರೋಹಂಷಜ್ಯಂ ವಾಲಿ ಶಾಂತನಾದನಾ. ಮೈತ್ರಿ
ಸಂಜರಿಸಿದುದು ಮನದಿ, ವೈರಮಂ ಕೆಲಕ್ಕೊಷ್ಟಿತ್ತಿ.
“ ಸರಪುವೆನ್ನ, ತಾರೆ, ಸುಗ್ರೀವನಂ ತಂದಿಂದು
ರುಮೆಗೊಸಗಿಯಂ. ಸಿಂಗರಿಸು ನಡೆ ನಿನ್ನ ತಂಗಿಯಂ.
ಚಿಕ್ಕಂದು ನಾವಾಡಿದುಪ್ಪಾಟಮಂ ಮತ್ತಿಂದು
ತೋರಿದಪೆನ್ನ ತಮ್ಮಂಗಿ. ನಿರಸನ್ನಮಂ
ಚಿಂತಿಸದಿರಾಂ ಹೋಗಿ, ಕಾಳಿಗದ ಸೆವದಿಂದೆ,
ಹೊತ್ತು ತಹೆ ರವಿಸೂನುವಂ ! ”

೫೯೦

ನಿಳದಲ್ಲಿಂದ
ಪ್ರೇಲಾಲಾ ಸದಿಂ ಪರಿದನಾ ಬ್ರಹ್ಮದ್ವಲಶಾಲಿ
ವಾಲಿ. ಕಿಷ್ಣಂಧೆಯ ದಿವಾಕರಂ ನಡುವಗಲ
ಹೊಸ್ತಿಲಂ ದಾಂಟಿ, ಪೂರ್ವಾಚಲಕೆ ಯಾತ್ರೆಯಂ

೫೯೦

ಶೊದಗಿರ್ದು ದಾಗಳಿ ತರುಚೊಳ್ಳಿಯೆ. ಪಿಂದಿಕ್ಕು
ಕೋಂಟಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಲಂ ಹೊರವಳಿಯದಡಪ್ಪಗೈ-
ತರುತಿಂದ್ರಜಂ ಕಂಡನಾ ವಿಮಿನ ಪ್ರಷ್ಟಲತೆ
ಗ್ರೀವೇಯಮಾಗಿರ್ದ ಸುಗ್ರೀವನಂ. ವೈರಂ
ವೈರಾಗ್ಯವೊಂದಿರ್ದೆ ದೇರಿ ಕರುಣೆಯುಕ್ಕು ತಿರೆ
ಮುನ್ನು ಗಿಗಿ ದನೊ ಅಣ್ಣಿನ ಪ್ಪಲೆಂದಾ ತಮ್ಮನಂ.
ಅಗ್ರಜನ ಹೃದಯ ಪರಿವರ್ತನೆಯನರಿಯದಾ
ಸುಗ್ರೀವನಿಕ್ಕು ದರೆಬಂಡಿಗಳನಂಗೈಯ
ದಾಂಡಿನಿಂ ಪೂಡಿಸೆಂದನಾಡುತೆ ಕೆಲಕ್ಕಣಿದು,
ಮಂಜುಚವದಿಂ ಬಳಿಗೆಪರಿದು, ಕಷಿಮುಷ್ಟಿಯಿಂ
ತುಡುಕಿ, ಶಾಂಕರಾಲಮಂ ಭೇರುಂಡನೆತ್ತುವೋಲಾ
ತಮ್ಮನಂ ಪೂತ್ತು, ತಾಯುಂಗ್ರೇ ಧಾವಿಸಿದನ್ನೇ
ದೇವಾಸುರರ ಮಾರ್ದಿ ದೈತ್ಯಬಲಶಾಲಿ, ಆ
ವಾಲಿ !

ಸ್ವಿತ್ತನಂ ಪೂತ್ತೋಽದುವಾತನಂ
ಕಂಡು ‘ಹಾ ಕೈಮಾರ್ದಿದಾ’ ಎನುತೆ ಮುಂಗೆಟ್ಟು,
ಬೀರೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಕಾಣದಯ್ಯಿಯ್ಯೆ, ರಘುಕುಲದ
ಶುಭ್ರ ಕೇರ್ತಿಯ ದಾಶರಥಿ, ಕಣೆಯ ಬಟ್ಟೆಯನೆ
ಕೈಕೊಂಡನೆಚ್ಚನ್ ಕರೋರ ಶರಮ್ಮತ್ವವಂ
ವಾನರನ ಬೆನ್ನೆ ! ಬಿದ್ದನ್ ವಾಲಿ, ಬಿದ್ದದನೆ
ಕಲದ್ದುಮಂ ವೆರಸಿ ಸಗ್ಗಿದೈರಾವತೆಂ
ನೆಲಕೆ ! ದೀವದ ಹೋರಿಯಂ ಕಟ್ಟಿ ಬೇಂಟಿಗಂ
ಮರಸು ಶುಳಿತಿರೆ ಮರದ ತುದಿ ಮಂಜಿಗೆಯ ಮೇಲೆ,
ಸೋವತಪನರಸಿ ಬರ್ಪಿದು ಪಸಿದ ಪುಲಿ. ಮುಂದೆ
ಕೊರ್ವೆದೆರಿಯಂ ಕಂಡದಂ ಕೊಳ್ಳಲಂಪಿಂದೆ
ಹೊಂಚಿ ಮುಂಬರಿಯುತಿರಲೀಡೇಕ್ಕಿವುದು ಕೋವಿ.
ನೆರಕೆ ತಗುಲಿದ ಗುಂಡಿಸೇರಿಂಗೊಡನೆ ಬೇವಿ
ಮೈಮರೆದುರುಳಿ, ಮರಸಿನಿಂದಿಳಿದುಬಂದು, ಆ

೨೩೦

೨೫೦

ಬೇಂಟಿಗಾರಂ ತನ್ನ ಬೇಂಟಿಯನೊಸೆದು ನೋಡಿ
ಮೆಚ್ಚವನ್ನು, ತನ್ನ ಬೀರದ ಬೆನ್ನೆ ತಾನೆ ಕೈ
ಜಪ್ಪಿರಿಸಿ ! ಒಡಿದರೂ ಬಿಳಿಂದ್ರಭನ ಬಳಿಗೆ
ರಾಮಾದಿಗಳುಮಂತೆ. ಸುಗ್ರೀವನಂ ತೆಗೆದು
ತಕ್ಕುಸಿದರ್ ಉಫ್ಹೇ ಎಂದು. ಸಂಭರಮವಾರ್
ನೋಡಿದರ್ ಪುರುಹೂತ ಜಾತನಂ, ಬಸನಳಿದು
ನೆತ್ತುಗೇ ಸದೋಳಾಳು ತನಾಳ್ಳಿ ಳಂಗುರುಳ್ಳ
ಬಿಳಾಳ್ಳಿ ತನಂ. ನೋಡಿ ನೋಡಿ, ಖಿನ್ನ ತೆ ಮುಂಡಿ-
ತನಿಬರಿಗೆ. ಹಿರಿದಾದುದಳಿಯೆ, ಹಗೆಯಾದರೇಂ,
ಹಿರಿತನಕೆ ನೋವಾಗದುಂಟಿ ? ತಾನಾವನಂ
ಧೂರದಿಂ ಕೇಳಿ ದರ್ನಾ ಪೂತ್ತಿನನ್ನೆ ಗಂ ಮೇಣಾ
ಧೂರದಿಂದಲ್ಲದೆಯೆ ಕಂಡಿರ್ತಿನಿಲ್ಲ, ಆ
ವೀರನ ಶರೀರದೆಡೆ ನಿಂದು ಸೀತಾಸ್ವಾಮಿ
ಸುಯ್ಯಾ, ತನೊಳ್ಳಿ ಳಗೆ ತಾಂ ಬಯ್ಯಾ ಕೊಂಡನ್ ತನ್ನ
ಬಿಲಾಳ್ಳಿ ಣ್ಣಿಯಂ.

ತಣ್ಣೀ ವೀಸುತ್ತಲೆವ ಮಲೆಯ
ಗಾಳಿಗೊಯ್ಯಾನೆ ವಾಲಿ, ಜೀತನ ಗವಾಕ್ಷ ಮಂ
ತೆರಿವಂತೆ ಕಸ್ಸಿರೆದು, ಬಳಿರ್ದಿರ್ಲೆರಂ
ಗುರುತಿಸುವ್ಯೋಲ್ ನೋಡಿ : “ ಏಂ ಗ್ರೇಡೆ, ಸುಗ್ರೀವ !
ಮುದಾ ಡಲೆಂದು ಬಂದಳ್ಳರೆಯ ತೋಳಿ ಳಂ
ಥಿದಿಸಿದೆಯಲ್ಲಿ ! . . . ಆಗಿ, ತೋರೆಸಗೆ ಆ ವೀರನಂ,
ಬೆನ್ನೆ ಬಾಣಾವನೆಚ್ಚ ಆ ನಿನ್ನ ಕಲಿ ರಾಮನಂ . . .
ನೀನಾರೆಲವೋ ಏರವೇಷಿ ? ಬಿಲ್ಪಿಡಿರ್ವ ;
ನೀನೆ ರಾಮನೆ ವಲಂ ! ವೀರ ಪಾಧಿವನಾಗಿಯುಂ
ಕೇಳಿ ಗೇಕಯ್ ಕಯ್ಯಾನಿಟ್ಪೆ ? ಪೆತ್ತೂರೆಡೆಗೆ
ತಮ್ಮನಂ ಪೂತ್ತು ಕೊಂಡುಯ್ಯಾಳ್ಳಿನಂ ಬೆನ್ನೆ
ಜಂಡಿತನದಿಂದೆಚ್ಚ ಕೊಂದಯ್ ತಾರೆಯ ಬಾಳ್ಳಿ,
ನಿನ್ನ ನೆರೆಮುಟ್ಟೆ ಪೊಗಳುತ್ತಿರ್ದ್ದವಳ ಬಾಳ್ಳಿ, ಹಾ,

೨೩೦

೨೦೦

೨೧೦

ಕಿಚ್ಚಿ ಟ್ರೈಯ್ ! ಧಿಕ್ ನಿನ್ನ ಕಲಿತನಂ ! ಧಿಕ್ ನಿನ್ನ
ವೀರಪಾಫಿದ ಕೀರ್ತಿ ! ಹೇಡಿಯಂದದೊಳಗಿ
ದೂರದಿಂದುಗ್ರಬಾಣವನೆಚ್ಚು ಬದುರ್ಕಿದಯ್
ನಿ೧೦. ಕೊಕಿ ವಾಲಿಯಂ ಬದುರ್ಕಿದವರಾರುಂಟೊ
ಮೂಲೋಕದೊಳ್ಳು ? ತನ್ನ ವಸುದ ವೋಹಕುರುವರನ್
ಬೇಕ್ಕು ಕನ್ನೆ ಇದಿ, ಹೆಂಬೇಡಿ ನಿ೧೦ ! ಚಿಕಿ ಸುಡಲಿ

೪೨೦

ನಿನ್ನ ಈ ಪೂಲೆಮಾಳ್ಕೆಯಾ ಕೊಲೆಯ ಬಾಳ್ಕೆಯಂ ! ”
ಬೆನ್ನು ಮರುಮೊಸಿಗೊಂಡ ಸರಳ್ಳಾ ಸುರಿವ ಕೆನ್ನೀರ್,
ಮಿಶ್ರುಮೊಗವಾಡುಗಿರ ನಡುಕುದನಿ ಸರ್ವಾಮುಂ
ವಾಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ನಿಂತು ವಾದಿಸುತ್ತಿ, ರಾಮನಂ
ನಿಂದಿಸುತ್ತಿರಲಾತನಿನಿತು ಗದ್ದಿದದೊಡನೆ:
“ ವಿಧಿಯ ವಿನಾಯಾಸಮಂ ನಿಂದಿಸಿದೊಡೇಂ ಘಳಂ,
ಸುಗ್ರೀವನಗ್ರಜಾ ? ”

.ಕೊಂಕುನಗೆಯಿಂ ವಾಲಿ :

“ ನಿನ್ನ ಮಜದಿಯನಸುರನುಯು ದುಂ ವಿಧಿಲೀಲೆ !
ನಿಂನೇಕೆ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿಹೆ ಮತ್ತೆ ? ”

“ ನಿನ್ನ ವಿಧಿ
ನಿನಗೆ. ರಾಕ್ಕು ಸನ ವಿಧಿ ರಾಕ್ಕು ಸಗೆ. ನಿನ್ನಂತೆ. ಕೇಳ್ಳಾ,
ಹದಿಬದೆಗಳುಪಿದಸುರನುಂ ಕಡೆಯನೆಯ್ಯುವಂ.”

೪೨೧

“ ಪುಸಿ, ಪುಸಿ, ಪುಸಿ ! ” ಎನುತ್ತೆ ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿ ದನ್ ಮಹಾ
ವಾನರಂ “ ಮಗಳಿನಗೆ ರುಮೆ ! ತಾರೆ ತಾಂ ಸಾಕ್ಕಾ !
ಹಂಡಿತನಕಾ ಪುಸಿಪಳಿಯ ಬಿಸುಗಿಯೊಂದೇಕೊ ? ”

“ ವಿನಯದಿಂ ಬೇಡಿದೊಡಮೊಡವುಟ್ಟಿದಾತನಂ,
ನಿದೋರ್ಮಿಯಂ, ತನ್ನ ತಾಯಿನಾಡಿಂದಟ್ಟಿ,
ಕೆಳೆಯವೇರಸಿ ಕಳೆದೆಯಲ್ಲೆ ? ಆ ಕೇಡಿಗಯ್
ಈ ಶಿಕ್ಕೆ ! ” “ ತಳುವಿ ಬುದುಯ್ ದುಷ್ಪಶಿಕ್ಕು ಣಿಗೆ !
ನಾನೀಗಳಾ ಕೋಪಿಯಲ್ಲಾ ಪಾಪಿಯಲ್ಲು : ಮೇಣಾ
ಪ್ರೀತಿ ಪರಾಜ್ಯಾತ್ಮಾಪದಿಂ ಭಾರ್ತ್ಯ ಮೃತ್ಯಿಯಂ

೪೨೨

ಶುದ್ಧನೆಂ, ಸಿಹೀರನೆಂ. . . ಹಂಡಿತನದಿಂದಧಗಿ
ಕೊಂಡೆಯೆಂದಾಡಿದೆನ್; ಬೇರೆ ಹಗೆತನವಿಲ್ಲ
ನನಗೆ.”

ವಾಲಿಯ ಮುಖದ ಸತ್ತಪ್ತಿದಿಂದಾ ನುಡಿಯ
ತಳ್ಳುಮಂ ಶಂಕಿಸದೆ, ತಿರುಗಿದನ್ ದಾಶರಥಿ
ಸುಗ್ರೀವ ಮುಖಕೆ. ಅಶ್ವಮಲಿನಾಷ್ಟನಾತನುಂ
ನೆಲದಿಷ್ಟಿಯಾಗಿ “ನಾಸರಿಯೇತನ ಮನದ
ನೂತನತೆಯುಂ.” ಎನಲ್, ಜಾಂಬವಂ : “ಬಲ್ಲಿನಾಂ;
ಇಂದ್ರಜನ ಜಿಹ್ವೆ ಏಷ್ಟಿಯನರಿಯದೇಗಳುಂ. . .”
“ವಕ್ರವಿಧಿಗಾದನಾಮತಿ ಶಕ್ರಸಂಭವಂ!”
ಎನುತ್ತೆ ಮಾರುತಿ ಮಣಿದನತ್ತಿದನ್ ವಾಲಿಯಂ
ಸಮನೆಲದ ಶೃಂಖಲೆಯೈಗೆ. ಬಿಳ್ಳಿಂಗೆ ತೋಳಳಿಂ
ತಲೆಗಿಂಬಿಗೈಯುತಿರೆ ಸಾಮಿತ್ರಿ, ಕಣ್ಣನಿಯ
ಗದ್ದ ದದ ರಾಮಚಂದ್ರಂ, ಧನುಭಾರಣಮಂ
ತೂಣೀರಮಂ ಕೆಲಕ್ಕೆಸೆದು, ವಾಲಿಯ ಮೆಯ್ಲ
ಸೋಂಕಿ ಕುಸಿದನ್ ನೆಲಕೆ:

“ಮನ್ನಿ ಸೆನ್ನುಂ, ಮಹಾ
ವೀರ! ತಪ್ಪಿದೆಸಯ್ಯೋ, ಬ್ರಹ್ಮವರದಾ ಬಲೆಗೆ
ಸಿಲ್ಲಿ. ನಿನಗಾ ವರವೇ ಶಾಪಮಾಡುದೋ! ಕೀರ್ತಿ
ಮಸುಳಿಸುವವೋಲೆನ್ನ ನಡಗಿಸಿತೋ! ಮರಿಪೋಕ್ಕೆನಾ
ಮರಕೆ! (ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪನೆಕ್ಕಿಂಪಿಕೊಳ್ಳುದೆ ಲಾಕಿಕದ
ಬೀರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಕ್ಕಣಂ) ಅಯ್ಯೋ ಸೀತೆಯನಗಲ್ಲಿ
ಪಗಲಿರುಳ್ಳ ಹೋಗೆಯತಿಪಿಂ ಬಗೆಯ ಕನ್ನಡಿಗೆ
ಮುಖು ಕರೆ ಮಂಕಡಸಿತಯ್. ಶೀಪ್ರಸೂತ್ರಕ್ಕೆ
ಬೀಳಿನಯ್ ಏಹಿಕದ ಕೀರ್ತಿಯನಂತೆ ಧರ್ಮಮಂ
ಮೇಣ್ಣ, ಕವಿಕುಲ ಲಲಾಮ, ನಿನ್ನಮಂ!”

ಬಳಿ ಕುಳ್ಳು

ಶೋಧಿಸುವ ರಾಮನಂ ಸೋಧಿದನ್, ಕಣ್ಣನಷ್ಟ್ಯು,

೫೯೦

೫೬೦

ವಾಸರೇಂದ್ರಂ. ಮೃತ್ಯುಮುಖಮಾದ ಜೀವಕ್ಕೆ
ಹತ್ತಿ ಸಾರುವದೇನೂ ಸತ್ಯಮೆಂಬಂತೆನೋಲ್
ಸೋವಿನ ನಡುವೆ ನಗೆಯನಲರಿಗೆ ಸುದಿದಸಿಂತು:
“ ಕೇಳಿ ರೈ ನಿನ್ನಾ ಮಹಾತ್ಮಾಗಮಂ, ಮತ್ತೊ
ಧೀರ್ಜಮಂ. ಕಣ್ಣರೆ ಕಾಣ್ಣ ಸಯಿನಗೆಂದರೆಯಾ
ಇಂದು. ನಿಂತ ಸತ್ಯನೃತ್ಯ ದಿಟ್ಟಂ. ಇಲ್ಲದಿರೆ
ಸೋಲ್ಲು ರುಳ್ಳಿರಿಗೆ ತಪ್ಪೊಷಿಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವರಿಹರೆ?
ನನ್ನ ದರ್ಶಯೋಜಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯನರಿಯದೆಯಿ
ಇಂತಾದುದಯಾ. ತಪ್ಪಿ ನಿನಕೈರ್ವನದೆ ಅಲ್ಲ. . .

ನಿಂನೆಂದವೋಲೆ ವಿಧಿಯ ಪಿನ್ನಾ ಸಮೇಂ ಬೇರೆ
ವಾಂಗಿಯದೊ ? . . . ನಿನಗೆ ಮೇನಾ ಸುಗ್ರೀವರಿರ್ವಾಗಿ
ಕಯ್ಯಾ ದುತಿರ್ವತ್ತು ಬಯಕೆಯೋರ್ಕೆಯೆ ನನ್ನ
ಕೆಳೆಯಿಂದೆ. . . ನಿಂವನಿಬರುಂ ಬಕಲಿ ಸಾಧಿಸುವ
ಕಜ್ಞ ಮಂ, ಲೀಲೆಯಿಂ ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರ್ದೆ ನಾಂ. . .

ಅದರೇಂ ಬಿದಿಯ ಬಗೆ ಬೇರೆ! ಕೆಳೆದುದಕೇಕೆ
ಕೊರಗು? ಎನುತೆನುತೆ ಉಬ್ಜಿ ಸವಾಯ್ಯು ಮೇಲುಸಿರಾ
ಕಪಿಕುಲೇಶಂಗಿ. ಸುಗ್ರೀವನಷಠಕೈಂದಗಿದನಾ
ತನ್ನ ಇಂನಿಗೆ ಜಣಿ ಚಾಚಿ. ವನ ನಿರ್ಧರಿದ
ನಿರಂ ಚೋಗಸೆತಂದು ನಿರಂನಿರಿದನಾ ಬಾಯ್ಗಿ
ವಾಲಿಯಾ. ಬೇಸಿದನೆಲೆಯ ಗಾಳಿಯಂ ನಳಂ.
ಬೆಮರಿಳಿವ ಬಿಸಿಪಣೆಯ ತೊಯ್ದುಂಟುಗೂಡಲಂ
ಮೆಲ್ಲನೋಸರಿಸಿ ಸಂತ್ಯೇಸಿದನಾ ಮರುಗೆದರ್ವಯ
ರಾಘವೇಂದ್ರಂ. ಮತ್ತೊಯ್ಯುನೆಯೆ ಶಂಕ್ಷಮಂ
ಸೋಳ್ಳಂತೆ ಕಣ್ಣಿರೆದನಾ ಕೀಶವೀರಂ: “ ತಾರೆ ಮೇನಾ
ಅಂಗದರಿಗೇ ವಾರ್ತೆ ಮುಟ್ಟಿದುದೆ? ಕಣ್ಣ ಬೆಳಕು
ಕಿಡುವ ಮೊಡಲಾ ನನ್ನ ಬಾಳಿ ಬೆಳಕನೀಕ್ಕಿ ಸಲ್ಲ
ಬಯಕೆ! ” ಬಿಸಗೊಂಡ ವಾಲಿಗೆ ಮಾರುತಾತ್ಕಂ:
“ ಹೇಂದುವಾಗಳಿ ಸುದ್ದಿ.” ಹನುಮನಕ್ಕಿಗೆ ತನ್ನ

೬೧೦

೬೧೧

೬೧೨

ನೋಟಂ ಪೆಸೆಯೆ ನೋಡಿ “ನೀನಾಂಜನೇಯನಯ್ಯಾ ? ”

ಎಂದಿಂದ್ರಜನ ಕಣ್ಣ ಸಂದೇಹಮಂ ಕಂಡು :

“ಅಹುದು. ಬೆಸನೇನಿಹುದೊ ಹೇಳಿವ್ಯಾ ” ಎನೆ, ವಾಲಿ “ಮಗು
ಅಂಗದನ . . . ಸುಗ್ರೀವನೆಲ್ಲಿ ? ” “ಇಲ್ಲಿಹೆನಾರ್ಥಾ.”

ಎಂದಳುತ್ತೆಂಬುತ್ತೆ ಕಣ್ಣ ದಿರಾದನಂ ತಮ್ಮನಂ

ನಿವ್ಯಾರಧ್ಯಾಪಿಯಿಂದಷ್ಟು ರೂಳ್ಯುವ ತೆರದಿ

ನೋಡಿ : “ಮಾನ್ಯ ಅಳ್ಳೆಯಂ, ತಮ್ಮ. ವಾಸರ ಕುಲದ

೪೧೦

ಜಸದ ಹಬ್ಬಗೆ ತಿರಯ ತಬ್ಬವೋಲೀತಂಗೆ ನೀಂ

ನೆರವಾಗು, ನಮ್ಮತಿಧಿಯಾರ್ಥಂಗೆ . . . ಏನಿದುಲಿ ?

ಸಗ್ಗ ದಿಂಚರಮಿಳಿಗೆ ದಮ್ಮಕ್ಕು ತಿದೆ ? ” “ಅಯೋ,
ಬಳಿಸಾರುತಿಹುದಣ್ಣ ಆ ರೋದಿಸುವ ಕಷಿಷ್ಯಂಧಿ ! ”

“ಏನಂದೆ ? ಅಹುದಹುದು, ಬಳಿಸಾರುತಿದೆ ಸಂಧ್ಯೆ !

ಹಬ್ಬತಿದೆ ಮಲೆಯ ಮೇಲೆನಿತು ಸುಂದರ ಸಂಧ್ಯೆ !

ಆ ನನ್ನ ಕಷಿಷ್ಯಂಧಿ ! . . . ತಾಯ್ತುಂದೆಯರ ನಾಡೆ !

ತಾಯ್ಯಾನುಡಿಯ ಮಲೆಗುಡಿಯ ಬೆಳ್ಟದಡವಿಯ ಬೀಜೆ !

ತಾಯ್ಯಾನಸಿರ್ ನೀನಾದೆ ಪುಟ್ಟವಾಗಳ್ಳಾ. ಮತ್ತೆ

ನಲೆಂದ ಟೀಲಾದೆ, ಜೋಗುಳವಾದೆಯೆಳೆಯಂಗೆ.

೪೧೦

ತಾರಣ್ಣಕುಯಾಲೆಯಾದೆ. ಜೌವನಕಾದೆ

ಪೆಸೊಳ್ಳಿಲ್ಲಿ. ಮುಪ್ಪಿಂಗೆ ಧರ್ಮದಾಶ್ರಯಮಾಗಿ,

ತೀರುವೆಡ ಶಾಂತಿಯಾಗರಮಾಗುತ್ತಿರ್ದ ಳಂ

ನಿನ್ನನಾಂ ತೊರೆಯುತ್ತಿಂನ್ನಾ, ಮನ್ನಿ ಸಾ, ತಾಯಿ !

ಸೊಬಗು ಸೆಲೆಗಳ್ಳಾ ನಿನ್ನ ಮಲೆತುಕ್ಕು ತಲೆಯೆತ್ತಿ

ಮುಗಿಲಲೆವ ಸಾಲ್ಲು ಲೆಯ ಸಗ ದೊಳಗಿ೯ ವಾಲಿ

ಕಾಲಾಡನಿನಾ. ಜೆಲ್ಲುಚಿಪ್ಪೆದೆಯೆ ಮುತ್ತನೀರ್

ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆಯುವಬ್ಬಿಂಯೋಳಾ ದುಮುಕಿ ವಿಾಯದಯ್ಯಾ

ಈ ವಾಲಿ ಮೆಯ್ಯಾ ಇನ್ನಾ. ಈ ತೋಳಿ ಇಂಟಕ್ಕೆ

ಪಣ ಪೆತ್ತು ನಿನ್ನಡವಿ ಪರ್ಮರಗಳಿನಾ ಬಾಗಿ

ತೂಗವಯ್ಯಾ, ತೊನೆಯವಯ್ಯಾ, ಮುರಿಯವಯ್ಯಾ. ನಿನ್ನಗಲ

೪೧೦

ಬಾಂದಳದ ವೋಡಮಾಲೆಯ ಜಂದದಂದಮವ್ಯಾ
ಸೋಡದಿನ್ ವಾಲಿಯಾ ಕಣ್ಣಾಲಿ ! . . . ಸುಗ್ರೀಮ,
ನಿನಗ್ರಿಜು ಕಲಿಪಂದು ನಿಂತ ಪೆಯೊಳ್ಳ ಮುಖುಗೆ,
ನಾಂ ಮುಖುಗಿ ಮೇಲೆತ್ತಿದ್ದಾ ಸ್ವೇಪಿನಾ ಸೋಗಂ
ನನಗ್ರಿಗಳರಿವಾಗುತ್ತಿದೆ ! ಆಂಜನೇಯ, ಆ
ಮರಕೋತ್ತಿಯಾಟಮಂ ಜಿಣ್ಣೈ ಕೋಲಾಟಮಂ
ಮರೆತೆಯೇನ್ ? ಮರೆಯದಿರ್ : ಬಾಳಂಚಿಸೋಳ್ ನಿಂತು
ಪೇಟ್ಟಿನೀ ನೆನ್ನೀಯಂ : ಆ ಜಳ್ಳಿ ಗಟ್ಟಿ ; ನಾಮ್
ಗಟ್ಟಿಯಂದರಿತುದೆಲ್ಲಂ ಒಳ್ಳು, ಬರಿಬಳ್ಳು ! . . .
ಸಾವ್ ಗಾಳಿ ತೂರಲರಿವಪ್ಪು ದಯ್ ! ”

೪೧೦

ಸುಯ್ಯು ಕಣ್ಣಂ

ಮುಖು ತಿರೆ ವಾಲಿ, ಬಳಿಸಾರ್ ಇಂ ತಾರೆ
ಅಂಗದ ಕುಮಾರನೊಡಗೂಡಿ. ಆ ಗೋಳನೇಂ
ಬಣ್ಣಿ ಪಮ್ ? ಸಾವರಿತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪೂಸತಹುದೆ ಪೇಳ್ಳಾ
ಪತಿಯಳಿದ ಸತಿರೋದನಂ ? ತಂದೆಯಳಿದರ್ನು
ಸುತನ ಶೋಕಂ ? ಸಾತ್ವಮಿಯಳಿದರ್ನು ಪರಿಬನ್ದ
ಹ್ಯಾದಯ ವಿದ್ವಾವಕಂ ? ವಾರ್ಣಮಿತ್ರಂ ತೀರ್
ಸ್ವೇಷದತೆದಾರುಣದ ಸಂಕಟಂ ? ಜಸವೆತ್ತು
ಪಿರಿದಾದುದಾವುದಾಷೋಡಮಳಿಯೆ ದುಃಖಿಸುವ
ದೇಶ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನ ಮನ್ಯ ? ಆ ಗೋಳನೇಂ

೪೧೦

ಬಣ್ಣಿ ಹೆಮ್ಮೆ ? ಬಣಗು ಬಣ್ಣನೇ ಬೇಕೆ, ತಿಳಿಯಲ್ಲೇ
ಸಾಮಾನ್ಯಮಂ ? ರಸಮೋಳದೆ ಮಿಗಿಲ್ಲ, ಸಾಮಾನ್ಯಕಿಂ ?

ಅಂಗದ ಕುಮಾರನಂ ರುಮೆಗೆ ಕಯ್ಯೆಡೆ ಮಾಡಿ ;
ಕರುಣೆಯಂ ಬೇಡಿ, ಕನಿಕರಗೂಡಿ, ವ್ಯೇದುನನ
ಮೋಗನೋಽಡಿ ; ಮುಂದೊಳ್ಳಿ ಬರ್ಪದೆಂದೊಳ್ಳಿರಕೆಯಂ
ವೇಳ್ಳು, ಮೇಣಿಂದಾದುದಂ ಬಿದಿಯ ಹದಸೆಂದು
ರಾಮನ ಮನಕೆ ಶಾಂತಿಯಪ್ಪಂತೆ ಸಂತಲಿಸ್ತಿ,
ರಾಮನ ಮನದ ಮಹಿಮೆಯಂ ಕೊನೆದು ಕೊಂಡಾಡಿ ;

ದೃಕ್ಕುಸೋಯಾದ್ದಿ ರಾಮದಯಿತೆಯಂ ಸೆನೆದು, ಮರುಗಿ,
 ಬೇಗಮಾಕೆಗೆ ಸೆರು ಪೋಗವೇಕ್ಕಂದಲ್ಲಿ
 ನರೆದೆಲ್ಲಿರಿಗೆ ನುಡಿದು; ಮತ್ತೆ ಮತ್ತುಂಗದನ
 ಮೈಯಪ್ಪತಾತನಂ ರಾಮಸೇವೆಗೆ ಸಲಿಸಿ,
 ತಂದೆಯ ಜಸಕ್ಕು ಕುಂದಾಗದೊಲೆಸೆಪಂತೆ
 ಹರಕೆಯಂ ಬೆಸಸಿ; ಬೇಳೆನ್ನಿಂತುನಿಬರಂ, ಸತಿ,
 ತಾರೆ, ಚಿತ್ಯೇರಿದಳ್ಳ ಪತಿಯಾಕ್ಕು ಮಂ ಸೇರೆ,
 ಸದ್ಗತಿಗೆ ಸ್ವೇಪು ಜತೆಪೋಽಪವೋಽಲ್. ಬಾಳ್ ಕಯ್ಯಿ
 ಸೋವುಸಾಂಪುಗಳುರಿಗೆ ಕಪ್ಪುಗಿಡೆ, ನೆನಹುಬೆಳ್
 ಹಿಂತುಳಿವನೋಲೆಸೆದುದಾ ದಂಪತಿ ಚಿತಾ ಭೂತಿ!

ನಂಬಿಕೆ ೨

ನೆಂಸ್ತೃತಿ ಲಂಕಾ

ಇತ್ತು ಸುಗ್ರೀವಂಗಿ ಕಿಷ್ಣಂಥೆಯಂ ಕೊಟ್ಟು ;
 ವನವಾಸ ನೋಂಪಿಯಂ ಬಿಡದೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇನ್ನೊಂದನೆ
 ಬಳಿಯ ಪರ್ವತ ಮೂಲ್ಯವಂತನ ಗುಹಾಗೃಹದಿ
 ಮಳೆಯ ಮುಗಿವಂ ಪಾರುತ್ತಿರ್ನ ರಘೂದ್ವಜಂ ;
 ವಾಲಿಯ ಕೊಲೆಯ ಮೈಲಿಗಿಗೆ ತಪಂಬಡುವಂತೆನೋಲ,
 ಧಗಿಸುತ್ತಿರಲಾತ್ತು ಮಂ ಸೀತಾ ವಿರಹ ಬೆಂತೆ !
 ಅತ್ಯಾಲಾ ಪತ್ತುತಲೆ ಬಿರುದವೋತ್ತುನ್, ಪೌಕ್ತು
 ಮುಜ್ಜ್ವಲೋದಿಳಿಗುವರಿಯಂ, ಕಾಡುವೋಳಿ ಕಡಲ್
 ಭಿತ್ತಿರವನುತ್ತರಿಸಿ, ಮಳ್ಳುನೇಳಲಂತೆನೋಲ
 ಇಳಿದನ್ ಶ್ರೀಕಂಟಗಿರಿ ಶೃಂಗ ಶೃಂಗಾರಾದಾ
 ಕನಕ ಲಂಕಾ ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಯಂಕಮೆನಲೆಸೆದಿರ್ದ
 ಸಿರಿಯರಮನೆಗೆ ತನ್ನಾ೦. ನಿಧಿಯ ಬ್ರಹ್ಮತದುವಂತೆ
 ತಸ್ಯರಂ, ಭಾಸ್ಯರಕುಲಪಾರ್ಣಾಷಾಧಯೆಯಂ
 ಮೈಧಿಲಿಯಸಿಳ್ಳಹಿದನ್ ಗುಪ್ತಗೃಹಮಧ್ಯೇ. ಮೇಣ
 ಕರೆಕಳ್ಳಹಿದನ್ ಚಂದ್ರನಾವಿಗೆ ; ತಿಳ್ಳಹಿದನೆಲ್ಲಮಂ
 ವಾರ್ತೆಯಂ. ದಶಶಿರ ಪ್ರಣಯ ಮಂತ್ರಣಾಕಾಕೆ
 ಸಚಿವಾ—ಉಣ್ಣನ ಬೇಟವೇಂಟಿಯಂ ಕಾಣುತಂ
 ತನ್ನ ಬೇಟದ ಬೇಂಟಿಯಂ ಸಫಲಮಹಂದೆಂದು
 ಹಿಗಿದಳ್ಳ. ಮಂಜುತ್ತಿರೆ ನೂರು ಭಾವಗಳೊರ್ದೆಯಾ
 ಪ್ರಣಯ ತ್ವಷಿತೆಯ ಮನದ ಮೂಷಿಯೋಳ್ಳ, ಹೆಬ್ಬಿಯಕೆ
 ಬಯಲಾಗದಂತೆ ಹುದುಗಿಸಿ ಹೃದಯ ಕಾಂಕ್ಷೆಯಂ
 ರಾಕ್ಷಸೇಂದ್ರಂಗೊರಿದಳಿಂತು ; “ನಿನ್ನೊಲ್ಲೇಯಂ

೮೦

೯೦

ಕೆದ್ದಿ ತಂದಾಯಿತ್ತನ್ನು ದಂ ಗೆದ್ದು ನಿನಗೀರವ
ಜಾಸ್ತಿ, ಹೇ ದೃತ್ಯೇಽದ್ರ, ನನಗಿರಲಿ. ಪೆಣ್ಣಿ ಬಗೆ
ಪೆಣ್ಣಿಲ್ಲದರಿವಹುದೆ?” ಇಂತೆನುತ್ತಲ್ಲಿ, ಕುಯ್ಯಿಸೆದ
ಮಲರಂತೇವೋಲ್, ಗರಿಯಪಾಸಿನೊಳ್ಳ ಮೈಮರೆತು
ಬಿಳಿ ದರ್ಶವನಿಜಾತೆಯಂ ಸೋಡಿ ಚಂದ್ರನಬಿ
ಮತ್ತೆ ಕಿರುಸಗಿವರಸಿ ರಾವಣಗೆ: “ಇಸ್ನೇಗಂ
ನೀಂ ಗೆಲಿದ, ನಿಸ್ನೇನೊಲಿದದತ್ತಿಗೆಯರಂತಲ್ಲಮಾ
ಪೆಣ್ಣಾ! ನಿಸ್ನೇ ಭಲಕಿವಳ ಭಲ ಪಡಿಮಲೆಯೆ
ಗೆಲ್ಲುರಾರದನರಿಯೆನಯ್! ಮೂಳೆಯೊಳುಮೆಂತು
ದೃಢತೆ ಪಲ ಜಿಜ್ಞಾಸುತ್ತಿದೆ, ಸೋಡು, ಕೊಳೇಮಲೆಯ
ಮುಖದಿ! ” ಬಗೆಯಳುಕನಿನಿತಂ ತೋರಲೀಯದೆಯೆ
ದಶಮುಖಂ: “ನೀಂ ಹೇಳ್ಣುದೇನಾ, ತಂಗೆ? ಗಂಡಹೆನಾ
ನಾನಾದೊಡಂ ಪೆಣ್ಣಿ ಹೆದೆಯಾಳಮಂ ಮುಳಗಿ
ನೆಲೆಯಿರಿತನೆನ್. ಲಂಕೆಯೋಡೆಯಂಗೆ ಸೋಲದಾ
ಪೆಣ್ಣಿಲ್ಲಮಿಸ್ನೇಗಂ ಈ ಕಮಲಭವ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳ್ಳ! . . .
ಎನಾನುಮಕ್ಕಾ ಮತಮದಿರ್ದೆ. . . ನಿಸ್ನೇ ಜಿಜ್ಞಾಸು
ಕಯೂ ಡುವಂತೆಲ್ಲ ತೆರದೊಳುಂ ನೀಂ ಗೆಯ್ಯೆ, ಕೇಳಾ,
ನಿನ್ನಾ ಸೆಯುಂ ಬಯಲಪ್ಪದಲ್ಲು; ತಿಳಿ, ತಂಗೆ! ”

೫೦

೫೦

ತಂಗಿಗೊಪ್ಪಿಸಿ ರಾಮಸಧಾರಂಗಿಯಂ ನಡೆದನ್
ಅತ್ತಲಸುರಂ. ಇತ್ತೆಲೇನೆಂಬನಾ ಚಂದ್ರನಬಿ,
ರಾಕ್ಷಸಪ್ರಣಾಯ ವಿದ್ಯಾ ಸಾರ ಸರ್ವಸ್ವ, ತಾಂ
ದಶರಥನ ಸೂಸೆಯನಿರಿಗಿದಳಂಚೆ ತಿಪ್ಪಣಿ
ಸಮೇದ ನಲ್ಲಾಪ್ಸಿನೊಳ್ಳ. ಬಳಿಯಟ್ಟಿ ಕರೆಸಿದಳ್ಳ
ಲಂಕಾ ಲತಾಂಗಿಯರ ಲಾವಣ್ಯಮಣಿಗಳಂ,
ದೃತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಯ ಕಲಾ ವಿಷಿಗಳಂ, ರಮ್ಯ
ಮಧುರ ನಾನಾ ನಾದ ಚತುರ ವೀಣಾ ಶ್ರುತಿಯ
ಸುಂದರಿಯರಂ. ರೂಪ ಗಾನ ಗಂಥಂಗಳಿಂ
ಬೆಸಸಿದಳು ರಚಿಸೆ ರಸಲೋಕಮಂ. ಹೇಳ್ಣುದೇಂ?

೫೧

ಸವೇರಂದ್ರಿಯಂಗಳೊಂದಿಂದ್ರನಂದನಮಲರಿ
ಜಾಣಕಿಯ ಸುತ್ತಲುಂ ವೋಹಿಸಿಯ ಖಂಡದಿಂ
ನಾಟ್ಯವಾಡಿದುದಲ್ಲಿ, ಭೋಗನಾಗನ ಭೋಗ
ವಿನಾಯಕದಿಂ !

ಪ್ರತಿಫಲಿಸದೇನಿಹುದೆ ರಸಂ ?

ಧುಃಖ ಮೂಳೆಗೆ ಸಂದ ಸೀತೆ ನಿದ್ರೆಯೊಳೆಂದು
ಕನಸು ಕಂಡಳೊ ಸುಖದ ಸಂಭ್ರಮದಾ : ಕೋಸಲಕೆ
ಮರಳಿಹರ್ರ ವನವಾಸಮಂ ಮುಗಿಸಿ. ಅಯೋಧ್ಯೆಯ
ಜನಂ ತೇಂಕಾಡುತ್ತದೆ ಸಂಕೋಷ ಸಾಗರದ
ತೆರ್ಗಳನೆ ಕುಣಿದುಕ್ಕು ನೋಡಿ, ಒಯಗಾಢಮಂ
ಪಾಡಿ. ತುಂಬಿದೆ ಬನಂ ಪೂಗಳಿಂ, ಹೊರೆದುಲಿವ
ತುಂಬಿಯಿಂ, ಪಕ್ಕಿಯಿಂ ; ಪರಿಮಳದ ಧೂಮದಿಂ
ತುಂಬಿದೆ ಅನಿಲಮಂಡಳಂ ; ತೊಯ್ದು ದಾನಂದ
ವರ್ಷದಿಂ ಕೈಕೆ ಉಣಿ ಭೂರತ ಕೌಸಲ್ಯೆ

ಮೊದಲಪ್ಪ ಬಂಧು ಮುಖಮಂಡಳಂ. ಏಂ ಗಾಸವೂ
ಏಂ ಗಂಥಮೇಂ ರೂಪಮಾನಂದಮಯ್ಯೆಯ್ಯೆ

ರಾಮನೆಲ್ಲಿಹನೆಲ್ಲ ? ಬೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾ ಸೀತೆ
ಸುತ್ತು ನೋಡಿದಳಿತ್ತಲುಂ ರಾಮನೆಲ್ಲದಿರೆ,
“ ಕಾಡೂಳಳಿದ್ದೆ ತಂದೆವಾತನಂ, ನೌಮಿತ್ತಿ,
ಕೇಡಾಯಿತಯ್ಯೆಯ್ಯೆ ! ” ಎಂದೇಳಲೆಸಿಯುಂ
ವಳಿಂಬಿದೆ ಬಿಳಿ ಕಯ್ಯೆಯ್ಯೆ ತೆಕ್ಕನೆಯೆ
ಕಣ್ಣಿ ರೆದಳ್ಳಿದ್ದ ಇ ಸುಖದ ನಿದ್ರೆಯಿಂ ! ಕನಸೆ ತಾಂ
ನನಸಾದವೂಲ ಕಂಡುದವನಿಬಾತೆಯ ಕಣ್ಣಿ
ರಾವಣನ ತಂಗಯೊಡ್ಡಿದ ಕಲೆಯ ಬಲೆಗಾಣ್ಣಿ !
ನೋಟದಚ್ಚ ರಿಯಿಂದೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿದಳಾ ಮನೋ-
ಹರಿಯರಂ, ಗಾನ ದಾಣಿಧರಿಯರಂ. ದಿಟ್ಟಿ
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಚರಿಸಿತೋವರ್ ರಿಂದೊವರ್ಗೆ
ಕದಂಬಗೆ ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತರಿವು ಮರಳಿತೊ ಏನೋ ?

೬೦

೬೦

ಸುಳಿದತ್ತು ಮೋಗದೊಳಾಶಂಕ. ಮೇಣಲೆವ ಕಣ್ಣ
ಕಂಡುದೆ ತಡಂ ಜಂದ್ರನಳಿಯಂ, ಶಿಲಾಮಯಂ
ತಾನಾದವೋಲ್, ಸಿಂದುದಚಲಂ : ದಶಗ್ರೀವ
ಸೋದರಿಯವಳ್ ಜಂದ್ರನಳಿಯಲ್ತ್ ? ಗುರುತನರಿಯಲ್
ಸದೆದುದೆಲ್ಲಂ ಮರಳಿ ನೆಸಪಾಗಿ, ಭೂಎಂಕಸೆಯೆ
ಬೀಕ್ಕುರಿಸಿ ದೊಪ್ಪನೆ ಕೆಡೆದಳವನಿಯಂಕಕ್ಕೆ
ದಶರಥಸುತನ ದಯಿತಿ. ಏಣಿಗಳನುಳಿದೊಡನೆ
ಬಂದೆತ್ತಿದ್ದು ರಾಘವಪ್ರಾಣೆಯಂ, ಬೀವ
ವೀಣೆಯಂ, ಲಂಕಾ ಲತಾಂಗಿಯರ್. ಜಂದ್ರನಳಿ
ಜಂದ್ರಮುಖಿಯರ ಕೂಡೆ ಬಿಜ್ಜಣಿಕೆಯಿಕ್ಕೆದಳ್,
ಕಂಪುನೀರೆರಚಿದಳ್, ಮೆಯ್ಯಿಳಿಪ್ ಮುಂಡಾಡಿ
ಸಂತವಿಟ್ಟ್ ತಂಪುನುಡಿ ನಣ್ಣಿನಿಂಪಿಂದೆ :
“ ಎದೆಗಿಡದಿರಾದ್ದೆ ; ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮಡಿಲೊಳಗಿವೆ ;
ಸರ್ವ ಪರಿಯಂ ಸುರಕ್ಷಿತಳಿ ನೀಂ. ಮನ್ಮಿಸ್ತಾ
ಅಣ್ಣನ ಅಚಾತುರ್ಯಮಂ. ರಾಜಕೀಯಮಂ
ಸಾಧಿಸುವ ಸಾಸಕೆಸಗಿದನಿಂತು ಬಗೆದಪ್ಪಿ
ನಿಸೆನ್ನಿಳಿಪರಾಧಮಂ. ಮಾನಿಸಿಯ ಮಾನಕ್ಕೆ
ಕುಂದಿನಿತುವಾಗದೊಲಾನೆ ಹೊಣೆ, ಸನ್ನಾನ್ನೇ.
ತಿದ್ವಿದಪನೆನೆಂತಾದೊಡಂ ಅಣ್ಣನೀ ಗೈದುದಂ
ಅವವೇಕಮಂ. ತಾಳ್ಕೆಯಿಂದೆನ್ನ ಹೇಳ್ಪಂತೆ
ನೀನೆಸಗನೇಳ್ಳುವೆಂದಿದೊ ಬೇಡಿದಪ್ಪೆನಾಂ,
ಹೇ ರಾಜರಾಜೀಶ್ವರಿ ! ”

ಆ ಧ್ವನಿಗೆ, ಆ ಸುಡಿಗೆ,
ಆ ನಯಕೆ, ಆ ನೀತಿಗಾ ಅಳ್ಳುರೆಗೆ ಸೀತಿ
ಬೆರಗಾದಳೆಲ್ಲಿ ತಾಂ ಕೇಳ್ಣ ರಾಕ್ಷಸ ರೀತಿ;
ಮೇಣಲೆಲ್ಲಿ ಈ ನಯ ಸುಡಿಯ ನೀತಿ ! ತಾಂ ಕೇಳ್ಣ
ರಾಕ್ಷಸ ಸ್ತ್ರೀ ಭೀಕರಾಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲಿ ; ಮೇಣ
ಈ ಕಾಣ್ಣ ಕಮನೀಯ ಸುಂದರ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲಿ ?

೮೦

೯೦

೧೦೦

ಹೃದಯ ಸಂಭವ ಧೈರ್ಯವಾಡಿದತ್ತೀಂಬಿನಂ
ಕಿ ತಿಸುತ್ತೇ : “ ವಿನಯಶೀಲೆ, ಲಂಕಾ ಲಲಿತ ಬಾಲೆ,
ನೀನಿಂಗಿತಜ್ಞೆ ಯಪ್ಪೊಡಿ ತೊಲಗಿಸೀ ಬಳಸಿ
ಸುತ್ತಣಿಪಿರ್ವೇ ಭೋಗಸರ್ವ ಸುವಿಲಾಸಮಂ.

ಪತಿದೂರವನ್ನಾರ್ಥವನಿತೆಯರಿಗೀ ಪರಿಯ
ಹೇಯಮೂ ಸುಖಚಿವನಂ. ಬನದ ಬಾಕ್ಷಿಯಂ
ನೋಂಪಿಗೊಂಡೆನ್ ಪತಿಯ ಕೂಡೆ. ನಸಗದರಿಂದೆ
ನೋಂಪಿ ಮುಗಿವನ್ನೇ ಗಂ ಕಾಡೆ ಮನೆ, ವಲ್ಮಿಮುಡೆ,
ಬೇರು ಬಿಳ್ಳಿಗಳೋಗರಂ.” ತೊರೆಯೋಳಳಿ ವಂ
ಮೋಸಳಿಯಾದೊಡಮದನೆ ಬೆಂಡಿಂದೆಳಸಿ ಪಿಡಿದು
ಬರ್ದುರುಕ್ಕಾಟಿಸುವವ್ಯೋಲಾಡುತ್ತಿರೆ ರಾಮಸತಿ,
ಸುಡಿದಳಿಂತಸುರನ ಸಹೋರಂ “ ಪ್ರಭುವಾಜ್ಞೆ ಯಂ
ಮಾರಳಾರೆನ್, ಮಹಿಳೆ. ಚಕ್ರವರ್ತಿ ತನೂಜ ನೀಂ
ನಿನಗುಚಿತಮಪ್ಪಂತ್ವೋಲ್ ಸತ್ಯರಿಸಲೆಂದೆಮಗೆ
ಕಟ್ಟಾಪ್ಪಣಿ. ನಿನ್ನಾ ಸೆನಿನಿತು ಕೊರೆಯಾಗದೊಲ್
ನಿನ್ನಿಂದ್ವಾಮಂ ಸಲಿಸವೇಳ್ಳುಮೆಂದೆಮಗಾಜ್ಞೆ.
ನೀನರಿಯೆ ರಾವಣನ ಹೃದಯದಾರ್ಥಮಂ.
ನಿನ್ನೊ ಇಂತಂಗೆ ಬಹುಗೌರವಂ. ನಿನಗೋಸುಗಂ
ತನ್ನ ಸರ್ವ ಸ್ವಮಂ ಯಜ್ಞಗ್ರ್ಯಾಯಲ್ಲಂ
ಸದ್ಗುಣೆ ದಿಟಂ ! ” “ ಸಾಕು, ಬಿಡು, ರಾಕ್ಷಸ ಸುಶೀಲೆ ;
ನನ್ನಿಂದ್ವಾಮಂ ನಡೆ ; ಕೃತಜ್ಞಿಯಂ.”

ಮೇಲೊಂದಮುಂ

ಸುಡಿದೋರದೆಯೆ ಸೀತೆಯಾದಳ್ ಶಿಲಾಮೌನಿ.
ಒಂದ್ರನವಿಯೆಂದುದಕೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಿಲ್ಲಂತೆ ಮೇಣ
ಬಳಸಿರ್ದ ಭೋಗಕ್ಕೆ ಕಣೊಟ್ಟಿಲ್ಲಾಕೆ ;
ಕಿವುಡಾಗಿ, ಕುರುಡಾಗಿ, ಮರವಟ್ಟವ್ಯೋಲಾಗಿ,
ಹೊರಗಂ ಮರೆತು, ಮರುಗಿ ಸೆನೆದಳಿದೆಯನ್ನು ನಂ
ಮೇಣವಂಗೊದಗಿದತಿ ಸಂಕಟದ ಬನ್ನಮಂ.

೮೧೦

೮೨೦

೮೩೦

ಹಗಲು ಬಯ್ಯಿ ಗಳಿರವನರಿಯಲಾರದ ಗುಪ್ತ
ಗೃಹದಿ, ಭೂಮಿಯೆ ಶಯ್ಯೆಯಾಗಿ, ಭೂಸುತ್ತೆ ತನ್ನ
ಜೀವತೀಶ್ವರನ ನೆನೆದನಶನ ವ್ರತೆಯಾಗಿ
ಕಳಿದಳೀಳುಗಲ್ಲಿಂಳಂ. ಮಾಯಲಿಲ್ಲಿಡಲಿಲ್ಲ:
ಪಂಚವಟಿಯಂದಂದಯೋಧ್ಯೇಗೆ ಮರಳೆಂದು
ಗೆಲುವಿನಿಂದುಟ್ಟುಕೊಂಡಿರ್ದ ನಾರುಡೆಯದಂ,
ದನುಜೀಂದ್ರನಿಂ ಬಿಡಿಸೆ ಮನುಜೀಂದ್ರಜಂದ್ರಮಂ
ಬರ್ವಿನಂ, ತನ್ನ ರಕ್ಷೆಗೆ ಕೋಂಟೆಯಕ್ಕೆಂದು
ಬೆಂರೆಯುಡಲಿಲ್ಲ—ಮೇಣಾ, ಪ್ರಯನ ಸಾಸ್ನಿಧ್ಯಮಂ
ಪಡಿನಸ್ನೆಗಂ ಪ್ರಯಿಗೆ ಮೈಲಿಗಿಯೆ ಮಡಿಯೆಂದು
ಮಂಡಳಿಲ್ಲ—ಮೇಣಾ, ಬಾಚದಾ ಮುಡಿಗೆ ಜಟೆಯೀರ್ಯು
ಮುಕ್ತಿಯಂ ಪಾರುವ ಮುಮುಕ್ಷುವೋಲಿದ್ರಿಳಾ
ಆರ್ಥೆ, ಸೀತಾದೇವಿ, ದಿನಕರ ಕುಲನ ಹೃದಯ
ಭಾರ್ಯೆ.

ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನಿಂ ವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳುತ್ತೆ
ಕುದಿದನೆದೆಯಲಿ. ನವ್ಯರತ್ನ ಕಾಂಚನ ಖಚಿತ
ವಸನ ವೈಭವದಿಂದೆ ಬಗೆಯ ತಳಂಕಮಂ
ಮರಸಿ ಬಂದನು ಸೀತೆಯಿದ್ದೆಂದಿಗೆ. ಕಂಡೊಡನೆ,
ಮುಖಕೆ ವಿನ್ಯಾತೆ ಮೂಡಿ, ಸುಯ್ಯ ಕಿನಿಸಿಂ ತನ್ನ
ತಂಗೆಯಂ ನೋಡಿ, ತಿರುಗಿದನ್ ಜನಕಜೆಯಿದೆಗೆ
ಮತ್ತೆ : “ ಸಲ್ಲದು, ದೇವಿ, ಶರವರ್ತನಂ ನಿನಾಂ ರ್ಯಾ
ಸಂಸ್ಕರಿತಿಗೆ ; ಮೇಣಾತ್ಮಕತ್ವೆಯಾ ನಿರಶನಂ.
ಸಲ್ಲಿಸಲ್ಪಾಗದಿರಲಾಶೆಯಂ ಕೊಲ್ಲುವರೆ ? ಪೇಳಾ,
ಕೊಂದ ಮಾತ್ರದೊಳಾಶೆ ಸಂದಂತೆ ತಿಳಿಯುವರೆ ?
ನಿನ್ನಿ ಷ್ಟಮಂ ನಡೆಯಿಮೆಂದಾಣಾತಿಯನೋರೆದು
ಪೋದೆನಾಂ. ಮಾರ್ದರಾಣಾತಿಯನೀ ಮಂದಮತಿಗಳ್ಳಾ
ಮಂದಿ. ಮನ್ನಿಸಿ ತಪ್ಪನಾಹಾರಮಂ ನಿನಗೆ
ತಕ್ಷಾದಂ ಕೊಂಡು, ನಿನಗೊಪ್ಪವಾವಾಸಮಂ

೮೭೦

೮೯೦

ಪೂರ್ವಾ, ನೋಂಪಿಗೆ ಮಾಡು ಯೋಗ್ಯಮಂ. ಕೇಳಾ, ಲಂಕೆಯಂ
ಸುತ್ತಿದೆ ಮಹಾಶರಧಿ; ದುರ್ಲಂಘನಾಗಿಯುಂ.

೮೩೦

ತೀರದೊಳಿಶೋಕವನೆನಿರ್ಪುದೊಂದೆತ್ತರದ
ಮಲೆಯ ಕೋಡಿನಲಿ. ನೀಮಿರಾದ್ಯಶ್ರಮಕ್ಕೆರಡು
ಮಡಿ ಜೆಲ್ಪೈಸೆವುದಲ್ಲಿ: ಬನ ಜೆಲ್ಪು, ಬಾನ ಜೆಲ್ಪು,
ನಿಷ್ಟ ಮುಂ ವೋರೆವ ಚಿತ್ತರ ಕಡಲ ಕಡುಸೀಲಿಯಾ
ಜೆಲ್ಪು! ಸಮೆದಪುದಲ್ಲಿ ತೃಣಗ್ಯಹಂ. ನಿನಾನ್ನ ಸೇ; ಮೇಣ
ಸನ್ನಾಜ್ಞಿ . . .”

ನಾನಾ ತುಮುಲ ಭಾವ ಘಣ್ಣಣಿಗೆ

ರಣಾದ ರಾವಣಂ, ತಂಗಿಗೆ ರಹಸ್ಯಮಂ
ಚಿಸಗಿ, ಪ್ರೋದನಲ್ಲಿಂ ಪೂಜ್ಯ ಮಯನಂದನೆಯ
ಮಂದಿರಕೆ. ಸಾಗಿಸಿದರವನಿಚೆಯನಾ ಕ್ಷೇಣಂ
ಕಡಲ ದದದೆತ್ತರದಶೋಕವನದೆಲೆವನೆಗೆ.

೮೩೦

ಸಾಗರದ ನೀರ್ ನೀಲಿಯಾಗಸದ ಸುರಸೀಲಿ,

ದೂರ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಾ ಹರಿದಂತವಿಶಾರ್ಥಂತ

ಹರಿತ ಕಾನನ ಪಣದಣವ ಮೃದುಲ ನೀಲಿ

ಕಣ್ಣಾಲಿಗಿನಿಯನೊಡಲಿನ ವಣವನೆ ಹೋಲಿ

ಶೋಭಿಸರೆ, ಸುಳಿದುದಚ್ಚ ರಿಯೆನಲ್ಲಾತ್ತ ಕ್ಷೇ

ಶಾಂತಿ ಮೃಧಿಲಿಗೆ. ಬನವಕ್ಕಿಯಿಂಜರದೊಡನೆ,

ಸುಳಿವ ತಂಬೆಲರೊಡನೆ, ಹೋಸ ಹಸುರನುಕ್ಕಿಸುತ್ತೆ

ಹೊಮ್ಮಿದ ಗರುಕೆಯೊಡನೆ ಮೂಡಿದುದು ಹೊಸನೆಚ್ಚು

ಕೌಸಲೆಯ ಸೋಸಗೆ. ಪರದೇಶದೊಳಾ ಪರಿಚಿತರ್

ಕಾಣಲೊಡಮಳಿದಾಸ ತಾನುಸಿರೆಳಿದು ಮರುವುಂಟ್ಟು

೮೩೦

ಪಡೆಯದೇನಾಗಾರದೊಡಂ? ಮಿಂದಳಿಲ್ಲಾಕೆ;

ಮೇಣಾಂಟ್ಯದಂ ಬಿಂಟ್ಯ ಮಾರುಬ್ಬಿಲಾಕೆ;

ಕೊಟ್ಟ ಪಣ ಬೆಗ್ಗಿಳಂ ವಿಶ್ವದೇವಕೆ ಳಿಗೆ

ಸ್ನೇಹೇದ್ಯಮಂ ಮಾಡುತುಂಡಳ ಪ್ರಸಾದಮಂ,

ಪ್ರಾಕ್ಷೇಶನಾಗಮನದಾಶಯಿಂದನೆ ಗಂ

ಪಾರುಣ ಸಂಧಾರಣಾರ್ಥಿಂ. ಮತ್ತು ಮನಸವರತಮಾ
ರಾಮನಾಗಮನಕ್ಕೆ ರಾವಣೋದಾರಕ್ಕೆ
ಮೇಣಾತ್ಮಕು ಮಂಗಳಕೆ ಆ ದೇವಿ, ವೈರಮಂ
ಹಿಂಸಯಂ ತೊರೆಯಲೆಳಿಸುವ ತಪದ ಸಾಧನಗೆ
ಪಾರುರ್ಥಿನಾ ನಿರತಳಾದಳ್ಳು ತಿವದ ಸಫಲತೆಗೆ:
ಪಾರುರ್ಥಿನಾ ತೀವ್ರತೆಯ ಸಾತ್ವತ ತಪಶ್ಚಕ್ತಿ, ಹೇಳಿ,
ತಾಂ ಸ್ವಯಂಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ಜೋಡಿಸದೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಂ?
ಸೇತುಗಟ್ಟಿದೆ ಕಷ್ಟದಂಬುಧಿಗೆ?—ಮೇಣಂತೆ ತಾಂ
ತಿರ್ದದೇನುಳಿಯುವುದೆ ಹೇಳಿಂದಲ್ಲಿರೆ ನಾಳಿ
ಪಾಪ ಬುದ್ಧಿಯ ಜೀವಿತದ ವಕ್ರರೇಖೆಯಂ
ಪುಣ್ಯ ಮಜ್ಜಿ ಪಥಕೆ?

೮೯೦

ಸುಯಾ ಜೀಯಾಗಿ ಕಿವಿಯಿಂ
ಕಿವಿಗೆ ಸುಜಿದುದು ಸುದ್ದಿ ಬೆಂತರಂ. ತರತರದ
ಭಾವನೋಚಾಳ್ಳವು ಸದಿಂ ಲಂಕಾ ಜನದ ಮನದ
ವಾರ್ಥಿಯಂ ಸಂಮಧಿಸುತ್ತೇತಂದುದಾ ಬೂತು
ಮಯನಂದನೆಯ ದೇವಮಂದಿರಕೆ. ಕಂಡೊಡನೆ
ಆ ಭೀಕರಾಕಾರಮಂ ಇಂದ್ರಜಿನ್ ಮಾತೆ ತಾಂ
ಹಮ್ಮುತ್ತಿಸಿದಳ್ಳು, ದೇವ ಪೂಜಾ ಪ್ರತಂ ತನಗೆ
ಪೂಜಾದುದಾ ಎನುತೆ. “ಬೆಳ್ಳಿದಿರಂಬೆ, ನನ್ನ ಈ
ಪಕ್ಕತಾಂಗಮಂ ನೋಡಿ. ಹಿತಮೇನಿತೋ ಸೂಳ್ಳ ಇಂತೆ
ನನ್ನ ಪ್ರೋಲ್ ಬರ್ಪದಪ್ರಯತ್ಯಾಕೃತಿವೆತ್ತು.
ಈಶಕ್ಕಪೆಗಿಹುದು ನಾನಾ ಮುಖಿಂ. ಸುಖದಂತೆ
ದುಃಖಮುಂ ಖುತ್ತಬಿಡೆ ಕೃಪಾ ಸೃಜೇಸರಿ ನಖಿಂ.

೯೦೦

ನಿನ್ನ ಪತಿಯಭ್ಯಾದಯಕೇಣಿಯೋಡಿದ್ದೆ ಬಿದಿಯ
ಕರುಣೆ. ಸೀತಾಹರಣಾಮದೆ ವೋದಲ ಸೋಪಾನಂ.
ಶ್ರೀ ರಾಮನಧಾರಂಗಿಯೋಡನೆ ನೀನೆರ್ವಿಗೂಡಿ
ಬೇಡಿದೋಡೆ ಕೈ ಸಾರ್ಪುದ್ದಾ ರಾವಣೋದಾರ
ಸತ್ಯಲಂ! ” ಇಂತೋರೆದು ಮಾಯವಾಯ್ತಾ ಬೂತು,

೯೧೦

ಮಂಡೋದರಿಯ ಮನವನಾಕ್ರಮಿಸಿದತೆಚಿಂತೋಲ್.

ಸೀತೆಯಂ ಕಾಣ್ಣಿಂದು ಕಾಶರತೆಯಿಂ ಕಾಂತೆ
ಪೂಜೆಯಿಂದೇಳುತ್ತಿರೆ, ಪೊಕ್ಕುದಾಣ್ಣನ ಮೂರ್ತಿ
ಶಿವನ ಮಂದಿರಕೆ. ಹೊಸ್ತಿಲ ದಾಂಟೆ ಸಿಂದೊಮೈ

ಕಣ್ಣಾಟ್ಟಿ ನೋಡುತ್ತಾ ಪೂಗಳೆಂ ಪಣ್ಣಿಳಿಂ
ಪರಿಮಳದ್ವಯಂಗಳೆಂ ಭವ್ಯದಿಂ ಮೌನದಿಂ
ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದನು ಶಾಂತಿಯಂ. ಇರ್ವರುಸಿರೆಳೆವ
ಸದ್ಗುಣಿಸಿದರು ಇರ್ವರುಂ. ಒಯ್ಯೊಯ್ಯನೆಯೆ
ಬಾಗಿದುದು ದೈತ್ಯೇಂದ್ರಮಸ್ತಕಂ. ಕಯ್ಯಿಗಿದನಯ್,
ನಮಿಸಿದನ್ ಮನ್ಯಾಧಾರಿಗೆ ಮನ್ಯಾಧನ ಬಂದಿ !

ಮುಂಬರಿದನುಷ್ಟೇಗಮಂ ತಡೆಯಲಾರದೆಯೆ
ಕುಗಿ ಕುಸಿದಂತಿರ್ಥ ದೀನದುಖಿವದ ಸತಿಯ
ಹೊರೆಗೆ. ತಲೆಯೆತ್ತುಲಿಲಾಕೆ. ತೊಯ್ದಿದು ನೆಲಂ
ತೊಟ್ಟಿಟ್ಟ ಕಣ್ಣಿಗೆ. ಕಂಡದಂ ರಾವಣಂ
ಸುಯ್ಯಾದ ಹನಿಗಣ್ಣಾಗಿ : “ ದೇವ, ನಿನ್ನ ರಕೆಯೇಂ ?
ಬೆಂದಪಳಿಳಾರಮಣಿ ನಿನ್ನ ಬಿಸುಗಣ್ಣಿಯ
ಸೋಂಕಿಂಗೆ.” ಓಲೆಭಾಗ್ಯಮೆ ಕಂಪಿಸುವವೋಲೆ

ಧರಧರನೆ ನಡಗುತ್ತಿರೆ ರಾಗ ಭಾವೋದ್ವಿಗ್ಗೆ
ಮಂಡೋದರಿಯ ವಜ್ರದೋಲೆ : “ ಸತಿಗರಕೆಯೇಂ,
ಜೀವೇಶ ? ಪತಿಹ್ಯದಯಮಂ ಪಡೆವುದಲ್ಲದೆಯೆ
ಬೇರಾವುದರಕೆ ? ”

“ ಲೇಸಲ್ಲಿ ; ಸೋಜಿಗದರಕೆ ! ”

“ ತನ್ನೊಡಲಿಷಳ ಕಣ್ಣ ಪನಿಗಿಡಿಗೆ ಬೆಂದ ತಾಯ್
ಮರವಟ್ಟಿಹಳ್ಳ ; ನನ್ನ ಕಂಬನಿ ಬಿಸುಪನೆಂತಹಳ್ಳ
ತಿಳಿವಳಿನ್ ? . . ”

“ ನಿನ್ನ ವಸನೆ ನಾಸೇಗಳುಂ. ”

“ ಅಯ್ಯೊ

ಆ ಪುಣ್ಯಮೆಂದಿಂಗೂ ! ”

೨೭೦

೨೭೧

“ಮತ್ತೆಮತ್ತುದೇ ಕೊರತೆ!

ಗ್ರಹದ ಸಿಸ್ಟೆಯನೇಕೆ ಸಿಸ್ಟೆಮಾಡುವೆ ರವಿಗೆ,
ರಾಜ್ಞಿ? ರಾವಣನೇಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣಮೇಗಳುಂ;
ಪಚ್ಚಾಗೊಂಡುದರಿಂದಮೇಂ ಅದಕಿನಿತಪೂರ್ಣ ತೆಯ
ಕೊರೆಯಿಲ್ಲ; ಕರೆ ಸ್ಲಾ.”

೨೭೦

ತಲೆಯೆತ್ತಿದಳ್ಳ ರಾಣಿ

ಹೆಡೆಯೆತ್ತುವಂತೆ ಫಣಿ; ಕಣ್ಣಿ ಕಣಾ ಬೆಸೆದಿರಿದು
ನೋಡಿ: “ಉಸಿರುಸಿರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಸೆದು ಒಲಿದೆದೆಗಳಂ
ಕಿತ್ತಳೆಂದು ತಂದು ಯುಕ್ತಿಯನಿಂತು ಗಳಪ್ಪವರೆ,
ನಿತ್ಯಿಕಮುತಿ? ಹದಿಬದೆಯ ಹೃದಯದುರಿ ಲಂಕೆಯಂ
ದಹಿಸದೆ? ಕುಲಕ್ಕಾಯಕೆ ಕೂಣಿಯೊಡ್ಡಿದೆ ಏಳ್ಟು! . . .”
“ಮತ್ತೆಮತ್ತುದೇ ಮಾತು! ಹದಿಬದೆಯ ಹೃದಯದುರಿ?
ಪುಸಿಮನೆಗೆ ಪುಸಿಗೋಡೆ! . . .”

“ಪಾರ್ಶ್ವಾಶ, ದೈತ್ಯೋಂದ್ರ,

ಮತ್ತೊಂದ್ರನಿದಿದ್ದರೀ ತೆರನ ರಾವಣಂ
ತೋರುತ್ತಿರ್ಣಾ ನಿನಗೆ ಹದಿಬದೆಯರಿಪ್ರದಂ,
ಹದಿಬದೆತನದ ಹಿರಿಮೆಯಂ, ನಿನ್ನ ಈ ಮಯನ
ಮಗಳಬಲೆ!”

೨೯೦

ಆ ದಿಟ್ಟೆ ನೋಟಕ್ಕೆ, ಆ ದೆಸೆಯ
ದಾಢ್ರ್ಯಾಕ್ಕೆ, ಆ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ದನುಬನೆದೆ
ಧಿಗಿಲೆಂದುದಿನಿತಳುಕಿ. ತಿವನ ಸನ್ನಿಧಿ ಮಹಿಮೆ
ಶಿವಮಂ ಪ್ರಜ್ಞೋದಿಸಿತ್ತೇನೆ ರಾವಣಂ: “ದೇವಿ,
ಕರುಣಿಸುಪಸಂಹರಿಸು ದಿಟ್ಟಿಸಿಡಿಲಂ. ರಾವಣಗೆ
ಜಗಪಾಲ ದಿಗುಪಾಲರಾಬೋಪದಾಗ್ರಹಂ
ಸೀಪ್ರುಲ್ಲಿ ಸಾಠಿ; ದಿಟ್ಟಮಾಡೊಡಂ, ನಿಸ್ನೋಲ್ಲಿ
ಹುಬ್ಬಗಂಬಿಕ್ಕೆ ದೃಷ್ಟಿಚ್ಯಾತಂ, ದೆಸೆಗೇಡಿ, ತಾನ್
ಪರದೇಶಿ, ಮೇಣ್ಣ ಶಾಸ್ನಿಚಿತ್ತನಾ! ನೀನೆನಗೆ ಶಾಂತಿ,
ಸತ್ಯಮಾತ್ರಂ; ನೀನೆನಗೆ ತಮ್ಮತುದಿಯಾಸೆ,

೨೧೦

ನೇಲೆ, ನೆಚ್ಚು, ಸ್ವೇಪು! ದೇವನೆ ಪೇಸಿ ಬಿಟ್ಟೊಡಂ
ಕೆಂಪುನಲ್ಲಿನ್ನ ; ಪ್ರೇಮವಯಿ ನಿಂತ ತೊರೆಯೆ, ಅಯ್ಯೈ,
ಶೂನ್ಯನೆಂ. ಬಲ್ಲೆಯಾಯೆನ್ನ ದಾಬಲ್ಲುವುಂ.
ಲೋಕಮಂ ಜಯಿಸಿದಾನ್ ನನ್ನಿಂದಿಯಂಗಳಿಗೆ
ದಾಸನೆಂದರಿವೆನಾನಿತರರೊಲ್ಲ. ಕೇಳಾದೊಡಂ
ನಿನ್ನ ಮುಂದಲ್ಲದನ್ನುರ ಮುಂದೆ ತಪ್ಪನೊಪ್ಪಲ್ಲ
ದೊರೆತನಕೆ ಕೇಳ್ ; ಮೇಣ್ ಪರ್ವತಹೇಳನಂ ;
ನಿನ್ನಿಂದು ಪಂಪಿಗವವಾನಮೆಂದಾಂ, ದೇವಿ,
ಹುದುಗಿಸಿಹೆನ್ನರಿಂ, ಕೇಳ್ ಹಿಂ, ನಾಯ್ ಹಿಂ

ನನ್ನಾತ್ಮಕ್ಕದೊಳತೆಂಬಿಯಂ. ಹೇಳ್ ನಾಲಿಸಾ :
ಸೀತೆಯಂ ತಂದಂದಿಸಿಂ ಮನಕೆ ಕಳವಳಂ.

ಹೆದರಿಕೆಯನಾನರಿಯೆನಾದೊಡಂ, ಮನಕೇನೊ
ಅಶಾಂತಿ. ಒಮ್ಮೆಮೈ ಕೆರಳುತ್ತಿಂದಿರು ಶ್ವಾಸ
ಕಾಶರಿಸುತ್ತಿದೆ ; ಮತ್ತೊಮ್ಮೆಮೈ ಮೈ, ನಿನ್ನಿಂದು
ತಪದ ಫಲಮೆಂಬಂತೆ, ಬಿರಿಯೊತ್ತಿ ತಡೆಯುತ್ತಿದೆ
ಶ್ವಾಸೆಯ ಮನ್ಮಧ ರಥದ ತೇರಾಲಿಯಂ ಶಿವವೂ.”

ಮುಂದೆ ಸುಡಿದೊರಲಾರದೆ ವರ್ಕಾನದಿಂ ಭಾಗಿ
ವಿಂದಾತನಂ ಕರುಣೆಯಿಂ, ಪ್ರೀತಿಯಂ ಮತ್ತೆ

ಪಾರ್ಥನಾ ಮಯ ಸಯನದಿಂ ಸೋಧತಾ ಮಯನ
ಕುವರಿ : “ ಜಾನಕಿಯಲ್ಲಿ ? ಸೋಳ್ಪೆನಾನಾಕೆಯಂ.”

ಬೆಂಟ್ ದೊಲಸುರನೆನೆ “ ಆಗದಾಗದು ! ” “ ಏಕೆ ”
ಎನೆ ರಾಣಿ, ಮಂದಸ್ಯಿತದೊಳಿಂದ್ರಜಿತು ಪಿತಂ :

“ ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದೆ ಪಾಣಿಗಕ್ಕುಂ ಮಹಾ
ಪತಿವ್ರತೆಯ ದೃಢತೆ ; ಸೀತೆಯ ಮಾತದಂತಿರ್ಥ ! ”

“ ಸತಿಯನಾರುಪಸೇವಪರ ? ” “ ತಂಗೆಯಿಹಳೆದಕೆ.”

ಗಂಬಿಕ್ಕಿದುದು ವೋಗಂ ಮಂಡೋದರಿಗೆ ; ಸುಯು,

“ ಸೋಸೆಯನಾದೊಡಮದಕೆ ನೇಮಿಸಿದೋಡಿ. . . ” “ ಏನೇನಾ ”

ತಾರಾಕ್ಕಿಯನೆ ? ಮರೆತೆಯೇನಾಕೆ ತಾನಿಂದ್ರಜಿತು

೭೩೦

೭೩೦

ದಯಿತೆ! ” “ ಸೀತೆಯುಮವನಿಜಾತಿ: ರಾಮನ ದಯಿತೆ! ”
 ಅನಿಷ್ಟಮಂ ಕೇಳಿದ್ದ ಪೋಲಸುರಂ ಮನಂ ಮುರಿದು
 ಕಡುಕೆನಿಸಿ “ ನನ್ನಿಂದೆ ಕಡೊಂಡಿಯಿಂದ ಮರಳಿ
 ತಂದೆನಾಂ ಗೆಲ್ಲು! ” “ ಪೇಸ್ತಿಗೆ ತನುವಲ್ಲು ಹೃದಯಂ! ”
 “ ತನುವಿನಂಶಮೆ ಹೃದಯಂ! ಅವರ ಬೆಂಬಳಿಯೋಳಿದು
 ಸೋಲ್ಲುವ್ವದಿಂದಲ್ಲದಿರೆ ನಾಳೆ! ” “ ಶಿವಕೃಪೆಯಿಂದೆ, ಕೇಳಿ,
 ಪುಸ್ತಿಗೈವಳಾ ಭಾರಂತಿಯಂ ಸೀತೆ! ” “ ನನ್ನಿಂದೆ
 ಸೋಲೆ; ಹದಿಬದೆ ಗೆಲೆ; ನಿನ್ನಾನ್ನೆಯಂ ಸಲೆ:
 ಬಿಲದಿನಲ್ಲದೆ ಸೋಲೆನಭ್ಯುದಯಕಾದೊಡಂ! ”

೬೬೦

ಪರಿಪಡೆ ನುಡಿದು ಮುರಿದು ಪೂರವೋಡುವಸಂ ರಾಣಿ
 ಕರಿದಳ್ಳಿ ದೀನವಾಣಿಯಂ. ಪ್ರಸಾದಮನಿತ್ತು
 ಕಯ್ಯುಗಿದಳಾಣ್ಣಂಗಿ. ಪಣೆಗೊತ್ತಿಕೊಂಡದಂ
 “ ನೀಂ ಮಹಿಮಳಾನಲ್ಪನೆಂ, ದೇವ. ನಿಸ್ತೂಳ್ಣಿ
 ಶಿಕ್ಷಿಸಲಿ ರಕ್ಷಿಸಲಿ ಧನ್ಯನಾಂ! ದೇವಗಾಂ
 ಕಯ್ಯುಗಿಯವೇಳ್ಣುಮೆಂದಾಸೆಯೇಂ? ಸರ್ವರಿಂ
 ಕಯ್ಯುಗಿಸಿಕೊಳ್ಣಂಗಿ ಕಯ್ಯುಗಿಸಿಕೊಳುವನಿರೆ
 ಲೇಸೊವರ ನಾದೊಡಂ! ” ಎಂದಧರ ಹಾನ್ಯಮಂ
 ನಟಿಸುತ್ತಿದೊರಡಮುಕ ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯಿಂ
 ದಿಂಡುಗೆಡೆದನ್ ದಂಡೊಲ, ಚಂದ್ರಜಾಡಂಗಿ.
 ಆ ಜಗಿಜ್ಞಯಿ ದೃಕ್ಕೆ ಚಕ್ರೀಶನಂತಲ್ಲಿ
 ಸಾಷ್ಟಾಂಗದಿಂ ಸಮಸ್ತರಿಸಿರ್ದ ದೃಕ್ಕೆಮಂ
 ಕಂಡು ಮಂಡೊಡರಿಗೆ ವೊಳುತ್ತುದು ಮನಶ್ಶಾಂತಿ!

೬೬೦

೬೬೦

ನಂಬಿಕೆ ಉ

ನಾನಕ್ಕನೇನ್ ನಿನಗೆ, ತಂಗೆ !

ತೆರೆ ಪರಂಪರೆ : ಮೊರೆ ಪರಂಪರೆ : ಪರಂಪರೆಯ
ಬೆಳ್ಳಿಲ್ಲಿ ರೆಸೋರೆಯ ಪೂರೆಯ ಸಾಗರದ ನಾಗರನ
ಭೋಗ್ರೆರೆವ ಭೋಗ್ ಕುಲ ಬಲಮವ್ವಿಳಿಸಿದುದು
ನಿರಂತರಂ, ತಟಗತ ಅಶೋಕವನ ವಂಕಿಯ
ಶಿಲಾವೇಲೆಯಂ. ಕಾಡುಗೋಡಿಕ್ಕೆತ್ತರದೊಳಿರ
ಪುಲ್ಲಿನೆಯೋಳಿರು ಸೀತಾದೇವಿ ಶಾಸುತ್ವಂತೆ,
ಸೋಡುತ್ತಿರ್ದ ಈ ತರಂಗೋಲಾಲ್ಲಿ ಸಮಂ ; ಮೇಣ
ಕೇಳುತ್ತಿರ್ದ ಈ ತರಂಗೋಚಾಲ್ಲಿನ ಫೋಷಮಂ ; ಮೇಣ
ನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರಿ, ಕೇಳುತ್ತಿರೆಯಿರಿ, ದೃಗಿಂದಿರ್ಯಾಯಕೆ
ಶ್ರವಣೀಂದಿರ್ಯಾಯಕ ಭೇದಮಳಿದತ್ತು. ಮೇಲ್ಲಿನೆಯೆ
ತೆರೆಯಾಗಿ, ಮೊರೆಯಾಗಿ, ತಿರೆಯೆಲ್ಲ ತಾನಾಗಿ,
ತನ್ನ ತನವನೆ ಏಾರಿ ನೆಗೆದು ಅತೀಂದಿರ್ಯಾಯಕೆ
ದೇವಿಯಾತ್ಮಿಕ್ಕಂತೆ. ಕಾಣ್ಣಿ ಪೋಲೆಳ್ಳಿರದ ಚಿಂತೆ
ಕನಸಿನೋಳ, ಕೇಳ್ಳಿ ದೊಂದತ್ತಿಶೋಕಮಯ ಗೇಯ-
ದಿಂಚರಂ. ಕೇಳ್ಳಿ ಲೆನೆ ಗೇಯಮನಲಾ ಪದಂಗಳ
ಪಂದಿರ್ಯಜ್ಞಾನ ಸೂಜಕಮೌಪಚಾರಿಕಂ.
ಕಾಲದೇಶಾತೀತಮಂ ಅನುಭವಾವಣ್ಣಮಂ
ಕೇಳ್ಳಿ ಲೋ ? ಕಂಡಳೋ ? ಎಂತಾದರೇನಂತೆ,
ರಾಮದುಃಖವನೆಲ್ಲಮಂ ಶಾಸುಂಡಳಯ ! ಬಳಸಿ
ಕಾಪಿದ್ರ ಲಂಕಾ ಲತಾಂಗಿಯರ್ ಬೆಬ್ಬಿಳಿಸಿ
ಕಂಡರಾ ಶೂನ್ಯತೆಯ ಸುಳಿದಾಟಮಂ. ಗಾಳಿಯಂ
ಬೀಸಿದರ್ ; ನೀರೆರಚಿದರ್ ; ಕರೆದರಲುಗಿದರ್ ; ಮೇಣ

೧೦

೧೦

ಕಡೆಗಟ್ಟಿದರು ವಾರ್ತೆಯಂ ದೊರೆಯ ಸ್ನಾನಿಗೆ.

ಬೆಳ್ಳಿಗಳಿರುಳಿದು ಮೂಡಣ ದಿಗಂಗನೆಯು
ಮೋಗಕೆ ನಸುಗೆಂಪಲರುವಂತೆ, ಸೀತೆಯ ಮೋಗದ
ಬೆಳ್ಳಿಇದುದಿಸಿತೋಂದು ನಳಗಳಿಷ ಚೆಂದಳಿರ
ಸೋಂಪು. ತಿರುಗಿದತ್ತೊಯ್ಯಾನೆಯು ಶೋಕಗೇಯಂ
ಧೀರಗಾನಕ್ಕೆ. ತಾನದ ಮೇಲೆ ಗರಿಗೆದರಿ
ತಾನಮೇರ್ದಂತೆ ಹಾರಿದುದು ಬಾನೆತ್ತರಕೆ
ಹರ್ಷ ಗಾನದ ಪಕ್ಷಿ. ಕಣ್ಣಿರೆದಳರವಿಂದ
ಸೇತ್ತಿ: ಕಂಡಳು ಮುಂದೆ ಧಾನ್ಯವಾಲಿನಿಯೊಡನೆ
ಸಿಂದಿರ್ದು ದಶಕಂತನಂ. ಬುದ್ದಿ ಪೂರ್ವಕಂ
ತಾನಳ್ಳಮಂಭಾಗ್ಯಸೆಬಲದಿಂದಮೆಂಬಂತೆ
ಮೋಗಮಿಳುಹಿದಳ್ಳ. ಕಂಡಳಿದವರಿಗೆ ಮುಡಿಚಾಚಿ
ಸೆಲದಮೇಲೊರಿಗ್ಗೆ ದಶಶಿರಚಾಳ್ಳಯೆಯಂ !

ದೊರೆಯ ಕಣ್ಣತಿಳಿದು ತೊಲಗಿದುದೊಡನೆ ಪೇಸ್ತಾಗಾಪ
ಸೀತೆಯೆಡೆಯಂ. ಧಾನ್ಯವಾಲಿನಿಯುಮಲ್ಲಿಂದೆ

ತೆರಳಲನುಗೆಯ್ಯೆ ರಾವಣನವಳಿಸಿರವೇಳ್ಳು,
ಜಾನಕಿಯೆಡಿಗೆ ತಿರುಗಿ: “ದೇವಿ, ನಿನ್ನ ಚೆಚ್ಚಿಗೆಂಂ
ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನ ತೊಳ್ಳಿರೆಸಿಗುವರಲ್ಲೆ
ನಿನ್ನ ಬೆಸಗೆಯ್ಯುದಂ? ಹಸನಿಹುದೆ ನಿನಗೆ ಈ
ಪೂರ್ವತಿಕೆದಾಣಂ? . . . ಅನಿಲಂ ಬಿಜ ಣಿಗೆವೀಸಿ
ಸೇವಪನೆ? ಸೇಸರೆಳವಾಸಿಲ ಬಿಸುಪಿತ್ತಪನೆ
ನಿನ್ನ ಸಿರಮೆಯ್ಯಿ? ತರುಪತ್ರ ಭಕ್ತಿಚಾಳ್ಳಯೆ
ಕೊಡೆಯು ನೆಳಲಾಗೆ ಪಾಲಿಪಳಲ್ಲೆ ವನದಾಸಿ
ಕರ್ತೃವ್ಯಮಂ? ನಿನಗೆ ಗೌರವದ ಕಾಣ್ಣಿಯಂ
ಸಲ್ಲಿಸಿಹನಲ್ಲೆ ತೆರಿಜವರಿಯಂ ಬೀಸುವೀ
ರಾಜಸೇವಾಸಕ್ತನೆನ್ನ ಕಿಂಕರ ಕೃಪಾ
ಕಾಂಕ್ಷಿಯಾ ಸಾಮಂತ ಸ್ವಪ ಸಾಗರಂ? . . . ಸೀತೆ,
ಬಿಡಗಣಿ ಮೋಗಮಾಗಿ ಪಡೆವುದೇನಂ ಬೀಡಿ

೬೧೦

೭೦

೭೧೦

ಬಡವನಂ? ಕಡವರವನೆಲ್ಲ ಲಂಕೆಗೆ ಸೋತು
ಬಡತನವಡಸಿತಾ ಕುಬೀರಂಗೆ... ತೆಂಕಣ್ಣ
ಕಣ್ಣ ಪ್ಪುದು ವೇಡ: ಲಂಕೆಯರಮನೆ ಸಿರದ
ಗೋಪುರದ ಚಾಮೀಕರದ ದೀಪಿ ತಾನೇಗಳುಂ
ಕೇನಾಶಗಾಗಿರ್ಪುದೊಂದೆಳ್ಳ ರಿಕೆರಿಕ್ವೋಲ್
ಭೀತಿ!... ಮೈಧಿಲಿ, ಮುಹುರ್ ಮರನ್ನ ದೈಸ್ಯಮಂ
ನಿನಗಾಂ ನಿವೇದಿಸುತ್ತಿಹನೆಂತೂ ಲೆಕ್ಕಿಸದ
ನನ್ನ ಪೆಂಪಂ. ಏತಮರಸುತ್ತಾಳ್ಯಿ ಯಾದೊಡಂ,
ನಿನ್ನು ಲೈಯೊಂದು ಬೆಲೆಯರಿತನೆಂ; ತಾಳ್ಯಿ ಯನೆ
ಹೃದಯದ್ವಂತಿಗೆ ಖಲೀನಮಂ ಗಯ್ಯಿಸೆಂ;
ನಿನ್ನ ಪೋಲೈಯ ವರಂಬಡೆಯಲೋಸುಗಮಾಂ

೬೦

ತಪಸ್ಸೆಯೆಂ. ಒಪ್ಪಿ ಬರಲೊಲೈ ಜೇನ್; ಒಲ್ಲದಿರೆಯುಂ
ಬಲದಿನಿಳ್ಳುಳಿಗೊಂಡರದು ಪಂಕವ್ಯಾ ಪಂಕಚೆ.

ಸಾಧನೆಗಸಾಧ್ಯಮಿಲ್ಲೆಂಬರ್. ಉಪಾಸಿಸಲ್
ಕಾಲಾಂತರಕೆ ಕಲ್ಲುಮೀಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಾಗಿ
ಪರಣೆಮಿಸಿದಪ್ಪದೆನೆ, ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲೆದೆ ಕರಗಿ
ಮೆಲ್ಲಿತಪ್ಪದು ದಿಟಂ! ನೋಡಿಕೆಯಿಹಳೆನಗೆ
ಸಾಕ್ಷಿ. ನಿನಗಾಗಳೆಯ ಹೇಳ್ಡಿಳ್ಲವೆ ತಂಗೆ
ಜಂದ್ರನವಿ? ಧಾಸ್ಯಮಾಲಿನಿಯೆನಗೆ ಸೋಂತಂಗೆ
ಕಾಲಾಂತರಕೆಕ್ಕುತ್ತೀತು ಕೃಪೆದೊರ್ದಳೆಂಬುದಂ?"

೭೦

ಪಿಡಿದ ಶ್ರಣಜೂಣಮಂ ರಾವಣಪ್ರತಿ ಗತ್ತು
ಮೋಗಮೆತ್ತುದೆಯೆ ಸಂಬೋಧಿಸಿದಳವನಿಚಂತಿ:—
“ಬಿದಿಯ ಬೇಳ್ಳೆಗೆ ಬಂದ ಪಶು ನೀಂ, ದಶಗ್ರೀವ.
ಮರುಗುವೆನು ನಿನಗೆ, ತಾಯಾ ಕೇಡಾಡಿ ಕಂದಂಗೆ
ಮರುಗುವೋಲ್. ನನ್ನ ಕಲೆದೆ ಕರಗುತ್ತಿದೊ ಸಿನಗೆ
ಮೆಲ್ಲಿತಪ್ಪದು ದಿಟಂ! ನೀನಂದ ಮಾಳ್ಯೆಯಿಂ,
ಸಾಧನೆಗಸಾಧ್ಯಮಿಲ್ಲೆಂಬರ್. ಉಪಾಸಿಸಲ್
ಕಾಲಾಂತರಕೆ ಕಲ್ಲುಮಾಶ್ವರನ ಕೃಪೆಯಾಗಿ

ಪರಿಣಮವುದೆಂತಂತೆ, ಕಾಲಾಯಸಕೆ ಸಮುಂ
ನಿನ್ನ ಕಲ್ಲೆದೇ ಕರಗಿ ಮೆಲ್ಲಿತಪ್ಪುದು ದಿಟಂ !
ನೋಂತಿರ್ಹೆ ನನವರತಮಾತ್ಕೃದುದಾಧಿರಕ್ಷೇ
ನಿನಗೆ ! ”

೫೦

ಸುಡಿಸುಡಿಯುತಾವೇಶಮೇರ್ಹಂ ಹೆನ್ನೋಲ್ ,
ಧಾನ್ಯಮಾಲಿನಿಯಂತೆ ದಶಶಿರಂ ಬರಗಾಗೆ,
ಗಂಭೀರ ವೈಶರಿಯಿನೊಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ದೇವ
ಮೊಗಮೆತ್ತಿದಳ್ ! ನೋಂದಿದಳ್ ಸೇರಮನುರನಂ,
ದೃಷ್ಟಿಭತ್ಸನೆಗಳಿಂ ಸದೆತುದೆಸಲಳಿಯಾಸೆ ತಾಂ
ರಕ್ಷಸಗೆ ! ಮೊತ್ತಮೊದಲಾ ದಿಟ್ಟ ದಿಟ್ಟಿಯಂ
ಸಂಧಿಸಿದ ದೈತ್ಯೇಂದ್ರನೀಕ್ಕಿ ಸಿರಲಾಕೆಯಂ
ಮೂಕ ವಿಸ್ತೃಯದಿಂ, ವಸುಂಧರಾತ್ಕೃಜೆ ಮತ್ತೆ :
“ ಪಿರಿಯನುಹುದಯ್ ನೀಂ, ದಶಗ್ರೀವ ; ಪಿರಿತನಂ

೬೦

ಕೆಡದವೋಲೆಸಗಿ ಬಾಳ್ . ಧರ್ಮದಂಡವ ಕೆಣಕಿ
ಪಾಳ್ಯಿಯ್ದಿರ್ ಲಂಕೆಯಂ. ನಿನ್ನ ನೆಲಿದರ್ಗೆ
ಕೆಮ್ಮೆ ನಿನ್ನ ಯಮೋಡಜರ್ದಿರ್ ವೈಧವ್ಯಮಂ !
ತಡೆಯುವುದೆ ಸಾಗರಂ ಧರ್ಮರೋಪವನಯ್ಯ
ಮರುಕೆ ? ಸಾಗರವೆ ಸೇತುವೆಯಾಗೆ, ಗರದಂತೆನ್ನೋಲ್
ನಿನ್ನ ನಟ್ಟದೆ ಮೃತ್ಯುರೂಪದ ಕೃಪಾಕೇತು ? . . . ”
ಮೊಗಂಬಾಗಿದಳ್ ಮರಳಿ. ಕೇಳಿಸಿತು ಕಡಲ ಮೊರೆ,
ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರಮಂತೆ ತರುಮರ್ಮರಂ. ಮೌನದಿಂ,
ಮೊಗದಿರುಹಿ ತೆರಳಿದನ್ ಧಾನ್ಯಮಾಲಿನಿವೆರಸಿ
ರಾವಣಂ, ಜಂತಾ ನಿಮಗ್ನ ನಂತರ ಮಂತ್ರತನಾ

೮೦೦

ಜೀವನಾಂಭೋಧಿ.
ಆ ಇರುಳ್ , ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ ,
ವಶ್ವನಿದ್ರೆಯೊಳೊಂದು ಕನಸಿನಂತಿರ ಪೃಥಿವಿ,
ನಿಶ್ಚಯದೆಯ ಪಕ್ಕ ವಿಸ್ತಾಲಮೆಂಬಿಸಂ
ಕಡಲ ತೀರದ ತೆಂಗು ಮರಗಳೊಳ್ , ನರ್ತಿಸಿರೆ

ಗರಿಮರ್ಹಂ, ಚಂದ್ರ, ಸುಂದರ ವಿಶಾಲೋರು ತಾಂ
ನೀಲಾಬ್ಲಿ ಆ ಸತಿಯ ಸಂಕಟಕೆ ಅನುಕಂಪಿಸುವ
ತೆರದಿ ಸುಯ್ಯಿರೆ ನರಳಿ ಹೂರಳಿ, ಸೀತೆಯ ಕಿವಿಗೆ
ಕೇಳಿಸಿತ್ತೊಂದು ಕಿಂಕಣಿ ಕನಕ ನೂಪುರದ!
ನೋಡುತ್ತಿರೆ ಕಂಡಳ್ಳ ಚಕ್ಕಿಟನೇತ್ತೆ : ಆ ಅಮೃತ
ರಾತ್ರಿಯೆ ಲಲಸೆಯಾಕ್ಷತಿಯಾಂತು ಬಂದವೋಲ್ಲ,
ಪಾಲ್ ಬೆಳ್ಳಸೆಯ ಸೀರೆ ಸಿಂಗರಿಸಿದೊಂದಾಲ್ಲಿ ಸಂ
ನಡಿಗುಣ್ಣಿನಿಂ ಬಗೆಗೆ ಭಯಭಕ್ತಿಯನೊಡಿಕ್ಕೆ,
ಬಂದಳೋವಳ್ಳ, ಭೂಮಿದೇವಯೆ ಕುಮಾರ್ತ್ಯಂ
ಸಂಕ್ಷೇಪೆಯೆಲ್ಲ ತಪ್ಪ ವೋಲ್ಲ ! ಬಳಿಗೆ ಬಾರದೆಯೆ
ದೂರದೊಳಿ ನಿಂದಳಿಸುತ್ತಿರೆ, ಕೈಯ್ಯಿಂದಿತ್ತಿದಳಿ ?
ನೋಚಿಗಮಿದೇಂ ? ತನಗೆ ಕಯ್ಯಿಗಿದಳಿಂಬಂತೆ
ತೋರುತ್ತಿದೆ ! ಸೀತೆಯಚ್ಚರಿಯಿಂದ ಕಣಾಗಿ
ನಿಟ್ಟಿಸಿರೆ, ಬೀಳಿ ಮಾಡಿದಂತೋಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆಯೆ
ರೋದಿಸಿದಳಸ್ವಾಮಾಡುತ್ತಾ ಗಂಭೀರೆ,
ಧೀರೆ, ಧವಳಾಂಭರಾ ಮಹಿಳೆ !

೪೦ತಿಂತಿಂತು

೮೭೦

ಇರುಳೀಳಿಗ್ಗಾ ರೂಪು ಬಂದು ದೂರದಿ ನಿಂತು,
ರೋದಿಸಿ, ತುಳಿಲಾಗೆಯ್ಯಾ, ಮೊರೆಯುತಸ್ವಪ್ಪಮಂ
ಪಿನಾ ತೆರಳುತ್ತಿರಲೆಂಟನೆಯ ರಾತ್ರಿ, ಕನಿಕರಕೆ
ಕರಗಿದಳಿಗುವರಿ ಮೇಲೆಳ್ಳಿ ಇವಳಿದೆಂದಿಗೆ
ನಡಿದಳಿ ತೋಡಿ ನುಡಿಸಿದಳಿಂತು :

“ ಆರಮ್ಮ,

ತಂಗೆ, ನೀನಾ ? ನೋಡುತ್ತಿಹೆನೇಳಿರುಳ್ಳಿಂ ; ಬಂದು
ಗೋಳಾಡುತ್ತಾವುದನೊ ಸಂಕಟಪನೊರೆಯುತಿಹೆ ;
ಆರನೋ ಕರೆಯುತಿಹೆ ; ಆರನೋ ಬೇಡುತಿಹೆ ;
ಕೈ ಮಾಗಿದಾರೊ ರಕ್ಷಿತ ಪಡೆಯಲೋಸುಗಂ
ನೋಂತಪ್ಪೋಲಿದೆ ನೋಂಪಿಯಂ. ಬೆದರಿದೆನಾ ಮೊದಲ್

೮೭೧

ದಸುಜ ಕೈತವಮೆಂದು. ಕಡೆಗೆ, ನಿನ್ನ ಯ ಕೊರಳು
ದೃಷ್ಟಿ ಸ್ವೇಜತೆಯನಗೆ ಕೆಣಕಿದುದು ಕರುಹುತ್ತು.
ನನ್ನ ಒತ್ತೆ ನೀನು ಮನುರನ ದೌಷ್ಟ್ಯ ಮೆಳತಂದ
ಗರತಿವೆಣ್ಣಿ ರವೇಳ್ಳುವು! ಈ ಲಂಕೆಯೊಳಗಿನಿತು
ದೃಷ್ಟಿಗಳು ನಮ್ಮನ್ನ ರೊಳಗೆ ? . . . ”

“ ನಾನಕ್ಕು ನೆನ್ನ ”

ನಿನಗೆ, ತಂಗೆ, ವಯಸ್ಸಿ ನಿಂದಂತೆ ದುಕ್ಕು ದಿಂ !
ನನ್ನ ವೋಲತಿದೃಷ್ಟಿ, ಲಂಕೆಯೊಳಗಂತಿರ್ದು,
ಸೃಷ್ಟಿಯೊಳಗಿಲ್ಲಮೆಂದರಿ . . . ”

“ ದೇಶಮಂ ಶ್ವಜಿಸಿ,
ವನವಾಸಮಂ ವರಿಸಿ, ರಾಕ್ಷಸನ ಪಾಪಕ್ಕೆ
ಬಲಿಯಾದ ದರಧಸುತನ ಭಾರ್ಯೆಗಿಂ ದೃಷ್ಟಿ
ನೀನೆಂಬೆಯೇನು ? ”

೮೪೦

“ ದಿಟ್ಟಂ ; ಸೀತೆಗಿಂತತಿದೃಷ್ಟಿ
ನಾನು. ಎನಿತ್ತೊ ಸೀತೆಯರಳಲ ಪೂತ್ರಿಸಿದ್ದಂಗೆ ನಾಂ
ಮಜದಿಯೇನು ! . . . ”

“ ಮಂಡ್ಯೋದರಿಯ ನೀಂ ? ” ಹರ್ಷವಿಸ್ತೃಯಾದ
ಚಿಸಗೆಂಡನನಿಜಾತೆಗಾ ಮಹಿಳೆ :

“ ನಿಭರ್ಣಗೆ ದಲ್ಲಾ
ನಾನಪ್ಪೆನಾ ಪೆಸರ ಪೆಟ್ಟಾ . . . ”

“ ಪೆಸರ ಪೆಟ್ಟಾ, ದಿಟ್ಟಂ !

ಮುನಾ ಕೇಳಿ ನಾಂ ನಿನ್ನ ಬಿಳಿ ಸವನೆಲೆ ಪೂಜ್ಞಿ;
ಕಂಡಿಂದು ಧನ್ಯೇಯೇನು. ಪಿರಿಯಳ್ಳಿ ನಮಿಸುವೇನು.”

“ ನಾನಸುರಿ. ನಮಿಸದಿರೆನಗೆ, ಆರ್ಥ್ಯ ! ”

“ ನೀನಸುರಿ ?
ನೀನಸುರಿಯಲ್ಲೂ ; ದೇವತೆ. ಪತಿವ್ರತೆಯಾಗಿ
ನಮಗೆಲ್ಲಮಾದರ್ಶವಾತೆ. ನಿನಗಾಂ ನಮಿಸೆ
ಶೀಘ್ರದಿಂದನಗೆ ಮಂಗಳಮಷ್ಟುದೆಂದು ನಾಂ

೮೫೦

ಬಲ್ಲೆನ್ ಎಂದು . . .”

“ಆ ಮಂಗಳಂ ನಿನಗೆ ಶೀಪ್ತರಿದಿನಕ್ಕೆ !
ನಿನ್ನ ಮಂಗಳಮೇನಗೆ ಮಂಗಳಂ ! ನನ್ನುಂತೆ,
ದೇವಿ, ನೀನುಂ ಪಾರ್ವತಿಸಾ, ನನ್ನ ಪತಿಯರ್ಥಿಗೆ
ಶುದ್ಧಿ ದೊರೆಕೊಳ್ಳುಂತೆ. ನಾನದನೆ ಬೇಡಲ್ಪ್ಯಾ
ಬರುತ್ತಿರ್ಥ ನೀಯಡಿಗೆ ನಿನ್ನ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಕ್ಕೆ . . .”
ಮೌನವಿರ್ಥಳ್ ಸೀತೆ; ಬಂದಿನಿತನಂತರಂ
ಮಯನ ಸಂದನೆ ಮತ್ತೆ :

“ನಿನ್ನ ಸಂಧಿಸಲಿನಗೆ
ಲಂಕೇಶನನುಮತಿಯನಿತ್ತ ನಿಲ್ಲದರಿಂದ
ನಾನೆ ವೋದಲ್ಪೈತಂದು ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದೆ
ಧನ್ಯೇಯಾಗದೆ ಹೋದನೆಲೆ ಪುಣ್ಯ ಚಾರಿತ್ರೆ . . .
ಪಾರ್ವತಿನೆ ಸಫಲವಾಯ್ತು. ನೀನೆ ದರ್ಶನವಿತ್ತು.
ಸುಧಿಸಿದೆ. ಕೃತಾರ್ಥಳೆಂ . . . ಜದಿಬದೀತನಕೆ ಮಾರ್ಪ್ಯ
ಸಾಧನೆಯಿಲ್ಲ, ತಂಗಿ . . . ಕೊಳೆಗೆ ತಗುಳ್ಳಿಗ್ನಿ
ಕೊಳೆಯುಮುರಿಯಪ್ಪದಂತೆಯೆ ನಿನ್ನ ಸೋಂಪಿಯಿಂ
ಕಿಡುಗೆನ್ನ ಪತಿಯ ಹೃದಯದ ಪಾಪ ಕಿಲ್ಲಿಷಂ.
ಸೆನ್ನುತ್ತಿಯುದಿಸಿ ಶಾಂತಿ ಸುಖಮಕ್ಕೆ ಸರ್ವರಿಗೆ ! . . .”

ಸೀತೆಗೆ ರಮಣ ಮುನ್ಪ ಮಾ ಸ್ತ್ರೀ ಮಾರ್ತಿ
ಮುಡಿ ಚಾಚುತಡಿಮುಟ್ಟಿ ಪಾದಧೂಳಿಯನಾಂತು
ನಡೆದಳಲ್ಲಿಂದೊಡನೆ ಕಣೆಕ್ಕಿಲವನತಿಗಳೆಂದು,
ಮೆಯ್ಯಿತ್ತೆ ಜೊನ್ನು ವೇಣ್ಣ ಮತ್ತೆ ಜೊನ್ನು ಪ್ಪೋಲ್ !

ನನಸಾದೋಡಂ ಕನಸಿಂದಸೆಳ್ಳತ್ತಪೋಲ್
ಬೆರಗಾಗಿ ಹಿಂಮೃತಳಿದಳು ಸೀತೆ, ಕರೆಗಣ್ಣೆ
ಪೆರ್ಕಿ ದಾನಂದದಿಂ : ತನ್ನ ಸೋಂಪಿಗೆ ಪೆರರ
ಸೋಂಪಿಯೆ ಸರಂ, ಗುರಿಯೊಳ್ಳಲಿರಲಂತರಂ.
ಮಂಡೋದರಿಯ ದೃಢಿಯಾದುದುಕ್ಕಿನ ಸಾಂ
ಮೈಧಿಲಿಯ ಚಿತ್ತಕೆಂತನೆ, ತನ್ನ ದೇವತೆಗೆ

೮೯೦

೯೧೦

ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮಣಿಯುವನ್ನರಂ ಕಾಜಲ್ಯೈ
ಹೊಂಪುಳಿಯಿನುಕ್ಕಿದಪುದಲ್ತೇ ಭಕ್ತಿಗೆ ಭಕ್ತಿ
ಹುರಿಗೊಂಡು ? ಸರೆಮನೆಯೆ ಆತ್ಮಸಾಧನೆಗೊಂಡು
ಎಲೆಯ ಮನೆಯಾಯಿತ್ತು ; ವೌಲಸ್ಯಾಚನ ಲಂಕೆ
ಮಂಡೋದರಿಯ ಲಂಕೆಯಾಯಿತ್ತು ; ರಾವಣನ
ಮೇಲಿರ್ದ ವೈರಭಾವಂ ಸುಲಭದಿಂ ಕರಗಿ

ಮಂಡೋದರಿಯ ಪತಿಯ ಮೇಲಣ ಕರುಣೆಯಾಯ್ತು !

ಸೂರ್ಯನಾಥಪಕೆ ಕಾಲಾದ ತಪಂ ಸರವಾಗಲಾ

ಬಜ್ಜರತನಂ ಬರ್ವದೊಯ್ಯನಿದ್ದ ಲಿಗೆನಲ್,

ಸೀತೆ ಮಂಡೋದರಿಯರ್ವರ್ವ ತಪಂಬಡಲ್

ರಾವಣನ ಮನದ ಪ್ರಾನ್ ಹೃತ್ತಾಪಮೂನೆಯೋಳ

ಕುದಿಕುದಿದು ಕರಕರಗಿ ಕಾಳಿಕೆಯನುಳಿಯದೇನ್ ?

ತೀಳಿಯದೇನ್ ? ಪೋಳಿಯದೇನ್ ? ಪೋಳಿ ಪೋಸ ಪೋನ್ನಾಗಿ

ತಳತಳಿಸದೇನ್ ?

ಸನೆದಳತ್ತಿಸತಿಯಂ ; ಪೂಜ್ಯೈ

ಹಡಿಬದೆಯರಧಿದೇವಿಯಾಕೆ ತನಗಂದಿತ್ತುದಂ

ರಕ್ಷೆಯಂ ಮೇಣಮಾಶೀವಾಂದಮಂ ತನ್ನ

ಮುದಿಯಿಂ ತೆಗಿದು ಸೋಡಿದಳ್ ದಿವ್ಯಸುಮೆಮು. ಹಿಗಿ

ಸೋಡಿದಳದಂ ಮರಳಮರಳಿ. ಮಾಯದೆ, ಉಡದೆ,

ಕೂಳಿ ಬಣಬಿಗೊಂಡಿರ್ದಿ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯಾಳದೊಂದೆ

ಹೂ ಹೂಜ್ ಹೂಸತಿಮಂದಂ ಕಂಡು ರಾಮಂಗೆ

ತನಗೆ ಸತ್ಯಕೆ ಶುಚಿಗೆ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸರ್ವರಿಗೆ

ಮಂಗಳಂ ದಿಟ್ಟಮೆಂದು ನಂಬಿ, ಧೈರ್ಯಂಗೊಂಡು,

ಸುಮರೂಪದನಸೂಯೆಯಂ ಪಣೆ ಮುಟ್ಟಿ ನಮಿಸಿ,

ಪುಣ್ಯಪ್ರಸಾದಮಂ ಶಿರದೊಳಾಂತಳ್ ಮತ್ತೆ

ವೈದೇಹಿ

ವಜ್ರರಕ್ಷಣೆ ಗೆತ್ತು ಸುಮರಕ್ಕೆ ಯಂ,

ಧರಣಿದೇವಿಯ ಕಸ್ಯೆಯನುಬಿನಂ ಪಾರ್ಥಾನಾ

೮೮

೮೯

೯೦

ನಾನಕ್ಕುನೇನ್ ನನಗೆ, ತಂಗೆ !

೪೫೯

ತಪದಿಂದೆ ವಿಶ್ವಶಕ್ತಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಸರಗೊಡಿ
ಬೀಧುತಿರೆಯಲ್ಲ, ಮಳೆಯ ವೋಹರಂ ಮುಗಿಲೊಡ್ಡ ತಾಂ
ಧರ್ಮಮಂಟಿದ ಬೀಹುಕಾರರನೆ ಮುತ್ತಿದುರದಯ
ಲಂಕಾ ಕನಕ ಕೊಂಬೆಯಂ. ಸರಿ ಸಿಡಿಲ್ ಮಿಂಚು
ಗಾಳಿ ಗುಡುಗಿನ ಫೋರ ಮುಂಗಾರ ಭ್ರಾಹವಂ
ವೋರ್ಮದೊಳ್ಳು ಭೂಮಿಯೊಳ್ಳು ಕಾಡಿನೊಳ್ಳು ನಾಡಿನೊಳ್ಳು
ಕಾಣ್ಣರೆದೆಯೊಡಲನೊಳ್ಳು ತಡಿಗೆಟ್ಟು ಕಡಲನೊಳ್ಳು
ಧಿಮೇತ್ತಂದು ಧೀರಂಕಿಟ್ಟು ಪದಮೆತ್ತಿ ಪದಮಿಟ್ಟು
ಪುಷ್ಟು ಕುಣಿತಂ ಕುಣಿದನಾ ತಲ್ಲಣಿಸೆ ಲಂಕೆ !

೨೮೦

ನಂಬಿಕೆ ೯

ನುಗ್ರೀವಾಜ್ಞಾ

ಎಲೆಯುದುರಿ ಬರಲಾದ ಬೂರುಗಾದ ಮರದಲ್ಲಿ
 ಬಲಿತ ಕಾಯ್ ಓಡೊಡೆದು, ಬಿಸಿಲ ಕಾಯಿಗೆ ಸಿಡಿದು,
 ಹೊಮ್ಮೆತ್ತು ಸೂಸಿತ್ತು ಚಿಮ್ಮೆತ್ತು ಜೆದರಿತ್ತು
 ಜೆಲ್ಲಿತ್ತರಳಿಳ್ಳು, ಮಸಿಯ ಜೆಲ್ಲಿದ್ವಾರೋಲ್
 ಕಾಳಿಜ್ಞ ಕರಿಕುವರಿಸಿದ ನೇಲದ ಕಪ್ಪೆನೋಳಾ
 ಚಿತ್ತಿಸಿ ಶರನ್ನೀರದೊಳ್ಳೆಯಂ. ದಾಂಪತ್ಯ
 ಸುಖದಿ ಕೃಪ್ತಿಯನಾಂತು ಬಸಿರ ನೋಂಪಿಯ ಸಿರಿಗೆ
 ಗೂಡುಕಟ್ಟುವ ಚಿಟ್ಟೆಹಕ್ಕೆ ತಾನಾ ಹತ್ತಿಯಂ
 ಮೊಟ್ಟೆಮರಿಗಳಿಗೆ ಮೆತ್ತೆಯನೆಸಗಿ ಕೊಕ್ಕಿನೋಳಾ
 ಕೊಂಡೊಯ್ದು ದಾಯ್ಯು. ಮುಳ್ಳಾಪೋದೆಯ ಬೆಳ್ಳಾರಲಂ

೧೦

ಕಾಯ್ ತುಂಬಿ ಹಣ್ಣಾನಕೆ ಹಾರ್ಯೆಸುತ್ತಿರ್ದು ದಾ
 ಹೊಸಮುಚೆ ಹರಕೆಗಾಗಿ. ಬೆನ್ನು ಜೊಟ್ಟಿಗೆ ಹತ್ತಿ,
 ಬಿಸಿಲ ಬೆಗಿಗೆ ಬತ್ತಿ, ಬರದ ಗರ ಬಡಿದರ
 ಕಲ್ಲಾ ಕೊರಕು ಕಂಕಾಲತೆಯ ಮಲೆಯ ತೊರೆ ತಾನ್ನಲ್ಲಿ
 ತುಂಡು ತುಂಡಾಗಿ ತಂಗಿದುಡುಡಿಗಿ ಜಲನೆಯಂ :
 ಬೇಸಗೆಯ ಧಗಿಗೆ ಚಾದರ್ಗಿಯಾದುದಯ್ ವಿಪಿನಗಿರಿ
 ಭೂಮಿ ?

ಸೀತೆಗೆ ರಾಮನಂತೆ, ಮುಂಗಾರ್ಗಿ ತಿರೆ
 ಬಾಯಾರುತಿರೆ, ಓ ಆ ದಿಗಂತದೆಡೆ, ವರದಂತೆನೋಲ್
 ಕಾಣಿಸಿತು ವರ್ಷಶಾಪಂ, ರವಿಸಂಗಿ, ಶರಧಿತಿತು,
 ಸೀರದಸ್ತೂಪನೀಲಂ. ಶಿವನ ಜಟಿಯಂತೆನೋಲ್
 ಶಿಖರಾಕ್ಷತಿಯನುಣ್ಣೆ, ಮೇಲಿಮೇಲಕ್ಕೇರ್ನು

೧೦

ಶೈಲಾಕೃತಿಯಿನಬ್ಬಿ, ತೆಕ್ಕನೇ ಕೆದದ್ದುತ್ತು,
ಕುಣಿವ ಕಾಳಿಯ ಕರಿಯ ಮುಡಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಪವ್ರಿವೋಲ್, ಸಂಜಿಬಾನಂ ಮುಸುಕಿ ಮುಚ್ಚಿ. ಮೇಣ್ಣ ಕಾರ್ಣಾಳಿ
ಭೇಸಿದುದು ಮಲೆಯ ಮಂಡಿಯ ಕಾಡುಗೂದಲಂ
ಪಿಡಿದಲುಬಿ ತೂಗಿ. ನೋವಿಂಗೂರಲಿದತ್ತುದವಿ:
ಹಳೆಮರಗಳುರುಳಿ; ಮರಕೆ ಮರವುಚ್ಚಿ; ಕೊಂಬೆಗೆ
ಕೊಂಬಿ ತೀಡಿ; ಮೆಳೆಯೋಳ್ಳಿ ಬಿದಿರು ಕರ್ಕರಶವುಲಿಯ
ಕೀರ್ತಿ. ಸಿಡಿರೋಷದಿಂ ಕಿಡಿಯಿಡುವ ಮಸಿನವಿರ
ಪುಬ್ಬಿನಾ ಕಾರ ರಾಕ್ಕೆ ಸಿಯಕ್ಕಿ ಯಲೆವಂತೆ
ಮಂಜಿತು ಮುಗಿಲಿನಂಚು. ಸಂಘಟ್ಯಣಿಗೆ ಸಿಡಿಲ್
ಗುಡುಗಿದುವು ಕಾಗ್ರಲ್ ಮುಗಿಲ್ ಬಂಡೆ. ತೋರ ಹನಿ
ಮೇಣಾಲೀಕಲ್ ಕವಣೆವೀಸಿದುವು. ಬಿಸಿಲುಡುಗಿ,
ದೂಳುಂಡಿಗಟ್ಟಿ, ಮಣ್ಣ ತೊಯ್ಯಾ, ಕಮ್ಮುನೆ ಸೋಗಸಿ
ತೀಡಿದುದು ಸೆಲಗಂಪ್ರಾ ನಲ್. ರುಖುಣಾನ್ನೂ ಪುರದ
ಸುಸ್ವರದ ಮಾಧುರ್ಯದಿಂ ಕನತ್ವಾಂತಿಯಿಂ
ರುರದ ರುಲ್ಲರಿಯ ಜವನಿಕೆಯಾಂತು ನರ್ತಿಸುವ
ಯೋವನಾ ಯವನಿಯ ಕರದ ಪ್ರೋಂಷುರಿಗೆಯಂತೆ
ಸುಮನೋಜ್ಞವೂದುದಾ ಭೀಷ್ಣ ಸೌಂದರ್ಯದಾ
ಮುಂಗಾರಾ ಮೋದಲ್ :

ಹಿಂಗಿದುದು ಒಡತನಂ ತೋರಿಗೆ.

೪೫೦

ಮೋಳಿತುದು ಪಸುರಾ ನವಿರಾ ತಿರೆಗೆ. ಪೀತಾಂಬರಕೆ
ಒರತಾರಿಯೆರಚುವೋಲಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸಿದುದು
ಪಸುರು ಗರುಕೆಯ ಪಚ್ಚಿ ವಾಸಗೆಯೋಳುದುರಿದ್ದಿ
ಪೂವಳದಿ ಪ್ರೋನ್. ಬಂಡೆಗಲ್ ಬಿರುಕಿನಿಂದಾಸೆ
ಕಣ್ಣಿರಯುವಂತೆ ತಲೆಯೆತ್ತಿದುದು ಸೊಂಪುವೆಲ್.
ಮಿಂದು ಸಲಿದುದು ನಗಂ; ಮೇಂದು ತಳಿದುದು ಮಿಗಂ;
ಗರಿಗೊಂಡೆರಂಕಿಗೆದುರುತೆ ಹಾಡಿ ಹಾರಾಡಿ
ಇಣ್ಣಿಂಡು ಹಿಗ್ಗಿದುದು ಹಕ್ಕಿಯ ಮರಿಯ ಸೊಗಂ.

ಮಳಿ ಹಿಡಿದುದತ್ತಿಧಿಯಾಗೈ ತಂದವಂ ಮನೆಗೆ
ತನ್ನೊಜೆತನವನೊಳಿ ನಿಲ್ಪಂತೆ. ದುರ್ದರ್ಶನಂ
ದ್ವಾರರೂಪಿಯಾಗಿ ಕರಕರೆಯ ಕರೆದುದನಿಶಂ.
ದೂರವಾದುದು ದಿನಸದರ್ಶನಂ. ಕವಿದುದಯ್
ಕರ್ಮಗಿಲ ಮಜ್ಬ್ರಂ ಮಂಕು ಪಗಲವ್. ಇರುಳಂ
ಕರುಳನಿರಿದುದು ಕೀಟಕೋಣಿಯು ಕಂಠವಿಕೃತಿ.
ಗರಿ ತೊಯ್ಯಾ ಮೆಯು ಒಂಟಿ ಕಿರಿಗೊಂಡ ಗಾತ್ರದಿಂ
ಮುದುರಿದೊದ್ದೆಯ ಮುದ್ದೆಯಾಗಿ ಕುಗುರಿತು ಹಕ್ಕೆ
ಹೆಗೊ ಒಂಬನೇರಿ. ಕಾಡಂಬಿನಾ ಪಸಲೆಯಂ
ನಿಲ್ಪಿಕೆ ಗೈದು, ರೋಮಂದೊಯ್ಯಾ ಜಿನದಿಂದೆ
ಕವ್ರು ಬಣ್ಣಂಬಡೆದನೋಲಿದುರ್, ಹರೆಹರೆಯ
ಕೊಂಬಿನಿಂದಿಂಬಿಸೆವ ಮಂಡೆಯ ವೋಗವನಿಖಾಪಿ,
ಜಡಿಯ ಜಿನುಗಿಗೆ ರೋಸಿ, ತನ್ನ ಹಿಂಡಿನ ನಡುವೆ
ನಿಂದುದು ಮಳಿಗೆ ಮಲೆತು, ಕೆಸರು ಮುಂಚಿದ ಖುರದ
ಕಾಲ್ಪಿ ಲಿಗದ ಹೋರಿ. ಕಲ್ಲರೆಯನೇರಿದುದು
ಕಟ್ಟಿರುಂಪೆಯ ಪೀಡಿಗಾರದೆ ವೋಲಂ. ಜಿಗಣಿ,
ನುಸಿ, ಹನಿಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ಹಳುವನುಳಿಯುತ್ತೆ ಹುಲಿ
ಹಳು ಬೆಳೆಯದೆತ್ತುರದ ಮಲೆಯ ಸೆತ್ತಿಯನರಸಿ
ಚರಿಸಿದುದು. ಜೀರೆಂಬ ಕೀರ್ತಾದನಿಯ ಜೀರ್ತಾಚೀರಿ
ಪಗಲಿರುಳ್ಳ ಗೋಳಾಗರೆದಯ್ ರಿಖ್ಲಿಕಾ ಸೇನೆ:
ಬೇಸರದೆಕನಾದವಂ ಬೇಸರಿಲ್ಲದೆಯೆ
ಬಾರಿಸುತ್ತನವರತಂ ಬಡಿದುದು ಜಡಿಯ ಸೋನೆ !

೫೦

೬೦

೭೦

ಕಳಿದುದಯ್ ಜ್ಞೀಷ್ಠ ಮಾಸಂ. ತೊಲಗಿತಾಪಾಥಮುಂ.
ತೀರುದಾ ಶಾರುವಣಂ. ಭಾದ್ರಪದ ದೀರ್ಘಮುಂ,
ಶಿವಶಿವಾ, ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿದತ್ತೆಂತೊ ! ದಾಶರಥಿ ತಾಂ
ಮಾಲ್ಯವತ್ ಪರ್ವತ ಗುಹಾಶ್ರಮದಿ, ಕೇಳ್ಳ, ಶ್ರಮದಿಂದ
ನೂಂಕುತ್ತಿರ್ಣಾ ಮಳಿಯ ಕಾಲಮುಂ, ಕಾಲಮುಂ
ಸತಿಯ ಚಿಂತಿಗೆ ಸಮಸ್ಯಯಿಸಿ. ಬೈಗು ಬೆಳಗಂ

ಮೇಣ ಪಗಲಿರುಳ್ಳಳಂ ದಹಿಸಿತಗಲಿಕೆವೆಂಕೆ:
ಪಡಿದೊರ್ನುದಾ ವಿರಹಮಿಂದ್ರಗೋಪಂಗಳಿಂ
ಮಿಂಚಂಬುಳುಗಳಿಂ.

ಇರುಳ್ಳ. ಅಣ್ಣಿತಮ್ಮುದಿರ್
ಗವಿಯೋಳ್ಳ ಮಲಗಿ, ಸಿದ್ದ ಬಾರದಿರ್, ನುಡಿಯುವರ್,
ಕಡೆಯುವರ್ ತಮ್ಮ ಮುಂದಣ ಕಜ್ಜವಟ್ಟಿಯಂ.
ಕಾರಿರುಳ್ಳ. ಹೆಪ್ಪಿಗಟ್ಟಿದೆ ಕಪ್ಪು, ಕ್ಷೀಂತ್ವೋಲ್.
ಹೊರಗಿ, ಮಳಿ ಕರಕರೆಯ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕಪ್ಪೆ ಹುಳು
ಹಪ್ಪಟಿಯ ಕೊರಳ್ಳ ಸಾವಿರ ಹಲ್ಲು ಗರಗಸಂ
ಗರ್ವರನೆ ಕೊರೆಯುತ್ತಿದೆ ನಿಶೇಯ ಸಿಶ್ಯಾಬ್ದಿತೆಯ
ಇರ್ವರವನಾಲಿಸಿದ ಕಿವಿ ಮೂರ್ಖೆಪ್ಪೋಪಂತೆ:
“ ಏನ್ ವೃಷ್ಣಿಫ್ರೋಷಮಿದು, ಆಲಿಸಾ, ಸೌಮಿತ್ರಿ !
ಮಲೆ ಕಾಡು ನಾಡು ಬಾನ್ ಒಕ್ಕೊರಲೊಳೊಂದಾಗಿ
ಬಾಯಳಿದು ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತ್ತಿಪ್ಪಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯಾಟೋಪದೀ ಉಗ್ರತೆಯ ಮಧ್ಯೆ
ನಾಂ ಮನುಜರತ್ವಲ್ಪ ಕೃತಿ ! ನಮ್ಮ ಹಂಕಾರ
ರೋಗಕಿಂತಪ್ಪ ಬೃಹದುಗ್ರತಾ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಮೇ
ದಿವ್ಯ ಭೇಷಣಮೆಂಬುದೆನ್ನ ನುಭವಂ. ಇಲ್ಲಿ,
ಈ ಗರಡಿಯೋಳ್ಳ ಸಾಧನೆಯನೆಸಗಿದಾತಂಗ
ದೊರೆಕೊಳ್ಳುವ್ವದೇನ್ ದುರ್ಭಂ ಪಾರ್ವತಿಸಿಫುರತೆ ?
ಸಾಕ್ಷಿಯದಕ್ಕಿರ್ವನಾಂಜನೇಯಂ ! . . . ”

“ ಒರ್ವನೇಂ ?

ಈ ಕಪಿಧ್ವಜ ವಾಸರರ ವ್ಯಂದಮೆಲ್ಲಮುಂ
ಸಾಕ್ಷಿ. ದಿನದಿನಮುಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಸ್ನೊಡನೆ
ನುಡಿವರಂ ನೋಡುತ್ತಿಹೊಬೊಬೊಬುರುಂ ಮುಹಾ
ಮಹಿಮರಲ್ಲದೆ ಕೀಳ್ಳಳಂ ಕಾಣಿ : ಅಣ್ಣಿಯ್,
ವಾಲಿಯ ಕುಮಾರನಂಗದನನೇನೆಂಬೆನಾ
ತಂದೆಯ ಮಗನೆ ದಿಟಂ . . . ಆ ನೀಲಸತಿ ಮೌನಿ.

೫೦

೬೦

೮೦೦

ನಾನರಿಯೆನವನಾಳಮಂ . . .”

“ ಜಿಹ್ವೆಯಿಂದಲ್ಲು,
ಮಂಚುವುದು ಕಣ್ಣ ಕಾಂತಿಯಿನಾತನಾತ್ತುಂ.”
“ ದಿಟಂ, ವಹ್ನಿ ಪ್ರತ್ಯನೆ ವಲಂ.”

ತಮ್ಮನೆಂದುದಕೆ
ಪಡಿಸುಡಿದನಿಲ್ಲವನಿಜಾಪ್ರಿಯಂ. ಮಳೆಯ ಮೊರೆ
ಇಲ್ಲದಿರೋ ಡೆ ಕೇಳುತ್ತಿರ್ತು ಲಕ್ಷ್ಯಿಣಗೆ
ಅಗ್ರಜನ ಸುಯ್ಯು : ಮೌನಮೆ ಹೇಳುದೆಲ್ಲಮಂ :
ಸುಡಿ ನಿಂತೊಡನೆ, ಮಳೆಯ ಕೂಗುಕ್ಕಿಂದವೋಳಾಯ್ಯು.
ತಿಮಿರ ಸಾಂದ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿದವೋಲಾಯ್ಯು ; ಮೇಣಿಸಿರ್ತು
ಕಟ್ಟಿದವೋಲಾಯ್ಯುತ್ತಿರ್ತಿಂದಾ ಪತಿಗೆ. ಭಾವಿಸುತ್ತಾರ್ಥ
ತನ್ನ ಗ್ರಜಾತನ ಹೃದಯದಳಿಕೆಯ ತಿಣ್ಣಮಂ :
“ ಚೆಸೆಸೆನಗೆ. ನಿನಾಗ್ನಿತಿಯನೊರೆವೆನಿಸನಸುತ್ತಗೆ,
ಅಣ್ಣಿಯ್ಯಾ, ನಾಳೆ ಪ್ರೋಳ್ತರೆ ಪ್ರೋಪೆನವನೆಡಿಗೆ.
ತಡಮೇತಕಿನ್ನು ತ್ವಿಗೆಯನರಸೆ ? ” ಗದ್ದಿದಂ
ಸಂಯಮಕೆ ಸಿಲ್ಲಿರ್ದುಜಂ, ಸಂಪುಗಿತಿಂತು ದಸಿ
ರಾಮನಾ : “ ತಡೆದಿರ್ವನಾ ಏತ್ತನೆನ್ನಿಂದೆ,
ಸಾಮತ್ರಿ. ತವಕಂದಿಹರನಿಬೆನಗಾಗಿ,
ಲಂಕೆಯನ್ನೇಷಣಿಗೆ. ಏಪಿನ ಸಾಂದ್ರಂ ಷೃಂಖಿ;
ಮೇಘ ಸಾಂದ್ರಂ ಗಗನಮಂತೆ ಕರ್ವಮ ಮಯಂ
ಜಲಮಯಂ ಸೃಷ್ಟಿ. ನೀಗಾರಲಮಂ ಪೂರ್ವೇಸಿ,
ಮಾಸ ಕಾರ್ತಿಕಕ ಪ್ರೋರಮಡಿಮೆಂದು ಬೀರರೆ
ನಾನೆ ತಡೆಗಟ್ಟಿಹೆನೆ. ಸುರಿಪುದಾತ್ಮೀಜಮದೊ, ಕೇಳ,
ತುದಿಗಾಲದಾಟೋಪದಿಂ ? ”

ಆಲಿಸಿದರಿರ್ವರುಂ :

ಸುಗ್ನಿತಿದ್ವಿತ್ವಾತ್ಮಯುಜ ವರಾರ್ಥಿ ದಳದ
ಹೇಣಾ ರವದ ಫೋರಂ ! . . . ಅಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ್ವಂತೆ,
ಅರಳಿದುವು ಕಣ್ಣಲಿ : ಫೋರಾಂಥಕಾರದಾ

೮೮೦

೮೯೦

ಸಾಗರದ ತೇಲಿ ಬಹ ಹನಿಮಂಚಿನಂತೆವೋಲ್ಲಾ,
ಮಂಜುಂಬುಳೊಂದೊಯ್ಯಾನೊಯ್ಯಾನೆಯೆ ಪೋಕ್ಕು ದಾ
ಕಗ್ಗತ್ತಲೆಯ ಗವಿಗೆ. ತೇಲುತೀಜುತೆ ಮೆಲ್ಲ
ಮೆಲ್ಲನೆಯೆ ಹಾರಾಡಿ ನಲಿದಾಡಿತ್ತಲಲ್ಲಿ,
ಮಂಜಿನ ಹಸಿಯ ಚೆಲ್ಲಿ. ಮಂಜಿನ ಹಸಿಯ ಸೋರ್ಪ್ಪ
ಮಂಜುಂಬನಿಯ ವೋಲ್ಪ್ಪ ಮಂಜುಂಬುಳುವನಕ್ಕಿ
ಸೋಲ್ಪಿನಂ ಸೋಡಿ, ರಾಮನ ಕಟ್ಟಿ ಹನಿ ಮೂಡಿ,
ತೊಯು ತ್ವತ್ ಕೆನ್ನೆ : ತೆಕ್ಕನೆ ತುಂಬಿದು ಶಾಂತಿ
ಶನಾಂತ್ರಿಮಂ ! ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ ಸೋಡಿದನದಂ,
ಸಾಮಾನ್ಯಮಂ, ಆ ಅನಿವರ್ಚನೀಯ ದೃಶ್ಯಮಂ !

‘ಕುಳಿದ್ದ ಮಳಿಗಾಲಮೆದ್ದು ನಿಂತುದು ತುದಿಯ
ಕಾಲಿನಲ್ಲ. ಸೂಲ್ ಸೋನೆಯಾ ತೆರಿಮರೆಯನೆತ್ತಲ್ಪ್ಪೆ
ಶೈಲವರನಕೊ, ಕಾಣಿಸಿತ್ತಾತನೆರ್ಗೆಗೊರಿ
ರಮಿಸಿದ್ದ ಕಾನನ ವಥ್ರಾ ಶಾಂತಿಮಾಂಬರಂ !
ಲಂಬವಾನಂ ಸೋರ್ಪ್ಪ ಮುತ್ತಿನ ಸರಗಳಂತೆ
ಕಾವಿಯನುಳಿದ ಮಲೆಯ ತೊರೆಯ ನೀರ್ ಬೀಳಗಳ್
ಕಟ್ಟಿದೆ ಮಲ್ಲಲ್ಲಿ. ಕೇದಗಿಗೆ ಮುಪ್ಪಡಸಿ,
ಬೀತುದ್ದೆ ಸೀತಾಳಿ ಹೂ. ಬಾನ್ ಬಯಲೊಳಿದ್
ಮೋಡಮೋರೆಗೆ ಕರ್ಪೂರೋಗಿ, ಬೆಳ್ಳಿನ ನೆಳ್ಳಲ್
ಸುಳಿದುದಲ್ಲಿ. ನಿಸ್ತೇಜನಾಗಿರ್ದ ರವಿ
ಫಂವನಾಂತರ ವಾಸಮಂ ಮುಗಿಸಿ ಮರಳುತ್ತಿರೆ,
ಮೇಘಸಂಧಿಗಳಿಂದೆ, ಮುಸುಕೆತ್ತಿ, ಸಸುನಾಣ್ಣಿ,
ಮೊಗಕೆ ನಾಟ್ ಬೀಳ್ ಏರಿದಪರಿಚಿತಳಂತೆವೋಲ್ಲಾ’
ಇಳಿಕಿತು ಗತೋಽವಾತ್ತಪಂ. ಪಾಲ್ಪುಂಬಿ ತುಳ್ಳಿ
ಗರುಕೆಪಚ್ಚಿಗೆ ಸೋರ್ ಕೊಡಗಿಚ್ಚಲಿನ ಗೋವ
ಹೊಸಬಿಸಲ ಸೋಂಕಿಂಗೆ ಸೋಗಸಿ ವೆಯ್ಯ ಕಾಯಿಸುತ್ತೆ
ಗಿರಿಸಾನು ಶಾಂತಿಮಾಂಬರಂ ನಿಂತು, ಬಾಲವನೆತ್ತಿ
ಕಂಣಿದೋಡಿ ಬಂದು ತನ್ನೆ ಖವುದ್ದು ನೋರೆಯುಂ

೮೭೦

೮೭೦

೮೭೦

ತಾಯ್ತುನಕೆ ಪಡಿಯೆಣೆಯ ಮೆತ್ತೆಗೆಚ್ಚ ಲಿಂದಿದು,
ಜೊಲ್ಲಿಕೆಂ, ಇಪ್ಪರಿಸಿ ಮೊಲೆಯನುಣ್ಣಿ ಕರುವಂ
ನೆಕ್ಕಿತ್ತುರೆಗೆ. ಲೋಕದ ಕಿವಿಗೆ ದುರ್ದಿನಂ
ಕೂನೆಮುಖ್ಯದತ್ತೆಂಬ ಮಂಗಳದ ವಾರ್ತೆಯಂ

ಉಂಗುರಂಬೊಯ್ಯಿದುದು ಪಕ್ಷಿಗೀತಂ . . . ಮತ್ತೆದೇನ್ ?

೮೬೦

ಮತ್ತೆ ಅದ್ದೊ ಕೇಳ್ಳಿತ್ತು ಮತ್ತೊಂದು ಉಂಗುರಂ !

ಬಡಿದ ಚಂಡೆಯ ರವದ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಪ್ರಕಂಪಿಸುತ್ತೆ

ಗುಡುಗಿದುವು ಗಿರಿಬಂಡಿ. ಮದ್ದಿಳಿಯ ಸದ್ದಿಂಗೆ

ದಿಗ್ಗಂದು ಬೆಂಜಿ ಮಲೆದಲೆದೂಗಿದುದು ಧೀರ

ಕಿಷ್ಟಿಂಥಿ. ತಲ್ಲಣಿಸಿತಾನೆಯಂ ಸಿಂಹಸಮು

ಭೇದೀರವಂ. ಕೇಳ್ಳಿ, ನೆಗೆದುದಜವಿಯಿಂದದಿಗಾ

ಅದ್ವಿಯಿಂದಾಗಸಕೆ; ಜಿಮ್ಮೆತು ರವಿಸ್ವಧಿ

ತಾನಾಗಿ; ಧುಮುಕಿತು ಧರಿತ್ತಿಗಳ್ಳಿಂ; ಮತ್ತೆ

ಧೀಂಕಿಟ್ಟುದಭ್ರಮಂಡಲ ಯಾತ್ರಿ; ತಿರುತಿರುಗಿ

ಪೋಕ್ಕುದು ಗುಹಾಲೋಕಂಗಳಂ; ಮತ್ತೆಮತ್ತೆ

ಗಿಡ ವಿಷಿನ ಕಂದರ ವಸುಂಧರಾ ಪ್ರೌಢಮಂಗಳಂ

ತಿರುನೆ ತಿರುಗಿತಿರುಗಿ ಸಾದರ್ಫದು ಸರಿತ್ವ ತಿಯ

ಸೀಮಾ ದಿಗಂತಮಂ ವಾಧಿಫ್ರೋಷಸ್ವಧಿಯಾ

ಸುಗ್ರೀವ ದಿಂಡಿಮಾಜ್ಞಿ !

ಕೇಳ್ಳಿ ರಾ ಧ್ವನಿಮಂ

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇರುಕ್ಕುರ್ವಾನಂದದಿಂದಿಂದಬ್ಜಿರ್ವಯಿಂ

ಸುಯ್ಯ ದೀಘೋರ್ವಚಾಳ್ಬಿಪ್ಪಸದಿಂ. ವಿಷಣ್ಣಿತೆ ಮಾಣ್ಣದೈ,

ಮ್ಯಾದೊರಿತೈ ಸುಪ್ರಸನ್ನತೆ ಜಗನ್ನುಖಿಕೆ.

ಮೇರೆದು ಶರತ್ಸಮಯಮಬಲವರ್ವರ್ತಮಂ

ಗೆಲಿದದರ ಸಿರಿಯನಿತುಮಂ ಕವರ್ಫನೋರ್ಲಾ. ಗಿರಿಶಿರದಿ

ನಿಂತು ಲಕ್ಷ್ಮಿಜಿಂತು ದಾಶರಥಿ: “ಸಾಮಿತ್ರಿ, ಕಾಣ”

ಕಜ್ಜಿ ಕನುವಾಗುತ್ತಿದೆ ವಾನರ ಮಹಾ ದಳಂ.

ಕೇಳ್ಳಿದೊ ಧಕಂ ಧಕಂ ಧೇರವಂ: ಭೂಮಿ

೮೬೧

ಕಂಪಿಸಿತ್ತೇನೆ ತಲ್ಲಳಿಸುತ್ತಿವೆ ಗಿರಿಯ ಬಂಡೆ.
ನಾದಕೆ ಸೆಸಂಭ್ರಮಂ ಗದಗದಿಸಿತ್ತೆನೆ ಜಗತ್
ಪ್ರಾಣಮದೊ ಸುಸ್ವಂದಿಸಿದೆ ವಾಯುಮಂಡಲಂ.
ಮದವಳಿದ ಗಜದಂತೆ ಶಾಂತವೇಗಗಳಾಗಿ
ತೈಲುತ್ತಿವೆ ದಂತಿಯೊಡ್ಡಂ ಪೋಲ್ಪ ಜೀಮೂತಗಳ್
ಪಂಕ್ತಿ. ಸೌಮ್ಯತೆಯನಾಂತಿಮುದು ವೃಷ್ಟಿ ವಾತಂ
ಹಿಂತಣ ಮಹಾರಭಸಮಂ ತ್ವಜಿಸಿ. ಮಳೆಯ ಕೆಳೆ
ಕಟ್ಟುದಕೆ ಕಳಿಗಿಟ್ಟು ಜಾನಿಸುತ್ತಿದೆ ಬಹಿರ ತಾನಾ,

೮೯೦

ಅದೊ, ಮರದ ಬಲ್ಲೂ ಅಬೆಯೇರಿ. ನೀರಿಳಿದು
ಕೃಶವಾಗಿ ಕೊರಕಲೊಡಲಿನ ದಡದ ನಕ್ರತೀಗಿ
ನಾಜಿದಂದದಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಹಳ್ಳದ ಹೊನಲ್ಲಾ.
ಕೆಸರಾರಿದಾ ಮಳಲ ದಿಕ್ಕೆ ಯೋಳ್ ಸೋಣಿಂತು
ಲಿಪಿ ಕೆತ್ತಿದೊಲ್ ಮುದ್ರಿಯೊತ್ತಿದೆ ಹಕ್ಕುಹಜ್ಜೆ.
ಚಾರುತನ್ನಂಗಿ ಮೃಗಶಾಬಾಕ್ಕಿ ಒನಕೆಬಾ
ಸ್ತೂಲಿಗೆ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾಗಿ, ಅಗ್ನಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷ ದಲಿ,
ಕೊರಳಿಂ ಜಗ್ನಾ ಮಾಲೆಯೆನಲ್ಲೇ, ಹಾರುತಿದೆ
ಚಾರು ಸಾರಸ ತೋರಣಂ... ದಿಟಂ, ಸೌಮಿತ್ರಿ,

೯೦೦

ವಾನದೀಂದರ್ಭಾಜ್ಞಾ ಮಹಾಧ್ವನಿಗೆ ಜೀತರಿಸಿ
ಚಿಮ್ಮಿತ್ತಿದೆ ಲೋಕವ್ಯಾದಯಂ: ಬಾಳಿ ! ಬಾಳಿ, ಮೇಣ
ಗಿಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಮಿಶ್ರಂ ! ” ಧಳಂ, ಧಳಂ ಧಳಂ,
ಬಂದುದಾ ಭೀರ್ಣ ರವಂ; ಸ್ವಂದಿಸಿತು ಪೃಥಿವೀ
ತನ್ನ ಕನ್ಯಾ ಕ್ಷೇಮವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳ್ಣಂತವೋಲ್.

ಪರಮ ಗೌರವ ಮೂರ್ತಿ, ಸರ್ವೋಜ್ಞ ಸೇನಾನಿ,
ವಾನರ ಪರಾಕ್ರಮ ಸಮುದ್ರಂಗೆ, ನೀಲಂಗೆ
ಬೆಸಸಿದನ್ ಭಾಸ್ವರ ಭವಂ. ತಲೆಹೂಣಿಯ ಬೆಲೆಯ
ತಮ್ಮ ರಸನಾಣಿಯಂ ಪ್ರೋತ್ಸು, ತಲೆಯಾಳಗಳ್
ಪರಿದರಂಬುಧಿವರೆಗೆ, ಸಾರುತೆ ಕೆಪಿಧ್ವಜಂ ತಾಂ
ಮೆರೆವ ನಾಡೊಡೆಯರ್ಲಿಗೆ ಕರ್ಣಾಜ್ಞೆಯಂ.

೯೧೦

ಮೂಡಲಿಂ ಪಡುವಲಿಂ ಬಡಗಲಿಂ ತೆಂಕಲಿಂ
ರಾನುಕಾರ್ಯಕೆ ದಂಡುನೆರೆದರ್ ಕಪಿಧ್ವಜರ್,
ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೋಟ್ಯಾನುಕೋಟಿ. ಕಿಕ್ಕಿ ರಿದು
ತುಂಬಿ ತುಳ್ಳಿದ ಸೇನೆ, ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯಂ ಬಳಸಿ
ಪರ್ವಿದದ್ವಿಯ ಸಾನು ಕಂದರಪಾಂತನುಂ
ಸಂಕ್ರಮಿಸಿ, ಬಿಟ್ಟುದು ತನ್ನ ಬೀಡಾರಮಂ :

ವರ್ಣದಿಂ

ವರ್ಣಮೆಲ್ಲಂ ತೊಯ್ಯಾ, ಆಗಂ ಶಿಖರದಿಂದೆ
ಕೋಭಿಸಿದೆ ದಾಕ್ಷಿ ಹಾಟ್ಲಾಂಟಿಕ್‌ ದ್ವೀಪೋತ್ತಮಂ,
ಹ್ಯಾರ್ಫ್‌ಲೆಂಡ್. ನವೀನ ಭೂ ಅಸ್ತೇಷಿ ನಾವಿಕಂ
ತೀರಮಂ ಬಳಿಸಾದುರ್, ನೋಳ್ಷಿನಜ್‌ ರಿಯಿಂದೆ
ವರ್ದುರ್ ನೌಕಾಧ್ವಜಸ್ತಂಭದ್ವಾನ್‌ ತ್ವಮಂ.
ವಂ ದೃಷ್ಟಿಯಾ ಚಿತ್ರಂ ! ಯಾನವರೊ ? ಪಕ್ಕಿ ಗಳೊ ?
ಪಾರ್ಣಿಗಳೊ ? ದಂಡೊ ತಂಡವೊ ಹಿಂಡೊ ? ನಾವಿಕಂ
ಬೆರಗುವೆರಸಿದ ಭೀತಿಯಿಂ ನೋಡುವನು ಮತ್ತೆ
ಮತ್ತೆ. ಸೋಲ್ಪನ್ಸೈಗಂ ಕಣ್ಣಾ, ಪರಿವಸ್ತೆಗಂ
ದಿಬ್ಬಿ, ತಗ್ಗಿಬ್ಬಿಗಳನೆಲ್ಲಮಂ ತುಂಬುತಾ
ದ್ವೀಪವಿಸ್ತೀರ್ಣಾರ್ಮಂ, ದಶದಶ ಸಹಸ್ರದಿಂ,
ಪೆಂಗುಯಿನ್‌ ಪಕ್ಕಿ ವೃಂದಂ ರಾತೀರಾತಿಯಿಂ
ಶತಕೋಟಿ ಸಾಂದ್ರಮೇಸದಪುದಜಸ್ತಂ. — ಅಂತೇರ್ಲಾ,
ಕಿಕ್ಕಿರಿದುದಕ್ಕಿತಿ ಅಸೆಂಬ್ಯಾ ವಾನರ ಸೇನಿಗಳ್‌
ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆಯಂ ತುಂಬಿ, ಸುತ್ತಿ.

೨೭೦

೨೭೦

ಇತಂದನಯ್

ನೀಲಾಂಜನೇಯ ಜಾಂಬವ ನಳಾಂಗದರೊಡನೆ
ಮಾಲ್ಯವತ್ ಪರ್ವತದ ಪ್ರಸ್ತುತಣ ಶಿಖರಕ್ಕೆ
ಸುಗ್ರೀವನುತ್ಸಾಹದಿಂ, ವಾನರ ವಾರ್ಷ ವಿತತಿ
ವೆರಸಿ. ಶರದಾಗಮನಕೆಂತು ವೋಡಂಗಷ್ಟು
ಶೊಲಗಿದಪುದಂತಿ ಮೂಡಿದುದು ರಾಮನ ಮನಕೆ

ನಿಶ್ಚಯಕೆ. ವಾನರೇಂದ್ರಂ ಬಿನ್ನ ಏಸೆ, ಮಹಾ
ಸ್ವೇಸ್ಯದಾಯತವನೀಕ್ಕಿ ಸಲೆಂದು ಗಮಿಸಿದರ್
ದಶರಥ ಮಹಾರಾಜ ಸುತರಿವರ್ಮಂ. ಈ ವಳ್ಳ;
ಹೇಳು, ವಾಣಿಯ ಕಯ್ಯ ಏಿಸೆಯೆ, ಕಿಕ್ಕಂಧೆಯೋಳ್
ನೆರೆದ ವಾನರ ಕುಲದ ವೀರರಾರಾರೆಂದು,
ರಾಮಂಗೆ ರವಿಸುತ್ತಂ ವಣಿಂಸಿದವೋಲ್. ದೇವಿ,
ವಿವರಮಂ ವೇದಿಸಲ್ ನಿನಗೆ ಪೊಳ್ಳಿಲ್ಲದಿರೆ,
(ಪೊಳ್ಳಿಲ್ಲಮದು ವಲಂ. ದೇವಿಯನ್ನೇಷನೆಗೆ
ತಪಕಿಸಿದೆ ಒಗೆ. ಒಲ್ಲೆ ನಾಡೊಡಂ) ಪೇಳಿಮಗೆ
ನಾಯಕ ಮಹಾ ಮುಖ್ಯರಂ.

೨೪೦

ವಾನರೇಶ್ವರಂ
ಕೋಸಲೇಶ್ವರನೊಡನೆ, ಸೇನಾನಿಯಿಂ ಸಚಿವ
ಸಸ್ಯತ್ತರಿಂ ಕೂಡಿ, ಸ್ವೇನಾಂಸುವೀಕ್ಕಣಿಗೆ
ಬಂದಪ್ಪನೆಂದು ಪರಿಶು ವಾರ್ತೆ ದಳದಿಂದೆ
ದಳಕೆ, ದಂಗುರಂಬೋಲ್. ಹರ್ವವಾತಾಜತಿಗೆ
ವಿಚಿ ಸಂಕ್ಷೇಪೀಭಿಸಿತ್ತುಕುರ್ತ ತೆ ಕಪಿಧ್ವಬೆನಿ.
ವಿವಿಧ ವೇಷದ ವಿವಿಧ ವರ್ಣದ ಅಲಂಕೃತಿಯ
ಆಕೃತಿಯ ವಸ್ತರ ಸಮಷ್ಟಿ, ತಮ್ಮಾನ್ಯ ತಿಕೆ
ತೋರ್ಪಲೋಲಾಯೋಜನಂಗೊಂಡು, ನಿಂದುದಾ
ದಿಗ್ಗಢಷ್ಟಿಯಾಗಿ.

೨೫೦

ದಶಕ್ಕೋಟಿ ವಾನರ ಚಮುಂ
ನಾಯಕಂ ಸುಗ್ರೀವ ಸುಪ್ರಿಯಂ ದಧಿಮುಖನ
ದಳದೊಳೊವರ್ಂ ವಹ್ನಿ ನಾಮಕಂ, ಸಾಮಾನ್ಯ
ಸ್ವೇನಿಕಂ, ಪುಲಿದೊವಲಿನಂಗಿಯಿಂ ಗುಲುಗುಂಜಿ
ಹಾರದಿಂ ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣಿನ ಹೀಲಿಮುಡಿಯಿಂದೆ,
ದಿಗ್ಗಜ ಸ್ವರಣೆಯಂ ತಪ್ತ ಬೃಹದಾಕೃತಿಯ
ಧೀರತನುವಿಂದೆ ಮೆರ್ಪೊಂ; ತನ್ನ ಬಳಿಯಿರ್ದಿ
ಕುಳ್ಳಿದಲ ಕೆಳೆಯಂಗೆ, ರಂಹನೆಂಬಾತಂಗೆ,

೨೬೦

“ ಅಕೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ, ಆ ಬೆಟ್ಟದೊರೆಯೋಳ್ಳಾ . . .” ಎಂದಧರ್ಮಮಂ
ಸುಡಿದತ್ತ ಕಣ್ಣಾದನಿತ್ತ ರಂಹಂ ತನ್ನ
ಕೊರ್ಕಂ ನಿಮಿರಿ ಸೋಡಿ ಕಾಣದಿರೆ, ಹಾತೊರೆದು
ಮಿತ್ರನ ಭುಜವನಾಂತು ತುದಿವೆರಳ್ಳ ಲೋಳ್ಳ ನಿಂತು
ನಿಷ್ಕಿಯುಂ ಕಾಣದಿರೆ, ತನ್ನ ಗಾತ್ರಕೆ ತಾನೆ
ಕಿನಿಸಿಯುಂ ಪೇಸಿಯುಂ ಕುಪ್ಪಳಿಸಿ ನೆಗೆದಪರಿ
ಒಳಿಯ ಬಂಡೆಯ ಸೆತ್ತಿಗೇರಿ ಕಂಡನ್ ತನ್ನ
ತೃಪ್ತಿಯಂ : ನೇಸರೆಗಿದಿರ್ ಪೋನ್ ಕುಂಚದಿಂ
ಬಿಸೆಲಸೆರಚಿರೆ, ಬೆಟ್ಟದೊರೆಯ ಗರುಕೆಪಸುರ್
ಪಚ್ಚಾವಾಸಿದ ಪಸಲೆಯೋಳ್ಳ ನೀಳ್ಳ ಸೆಕಲ್ಪ್ರೇರಂ
ಬರುತೆರ್ದರಂ ! ಮುಳುಗಿಸಿತು ಪಕ್ಕಾಗೀತಮಂ
ರಣಗೊಳಲ್ನಿಂಜರಂ ; ಮುಳುಗಿಸಿತದಂ ಕೂಡೆ
ಫೇ ಎಂಬ ಕೊಟೆ ಸೇನಾ ಕಂತ ನಿಫೇರ್ಫೇವ್ ;
ಮುಳುಗಿಸಿತ್ತನಿತುಮಂ ಸಾಮೂಹಿಕಾಸಂದ
ಮೂಳ್ಫ್. ಬಂಡೆಯಸೇರ್ ಕುಬ್ಬಂಗೆ ರಂಹಂಗೆ
ದೀಫೇರ್ಫೇನ್ ತಂ ಪಟ್ಟಿ : “ ವಾನರೇಂದ್ರನ ಬಲಕೆ
ಬಿರಾಪ್ತನಾ ಮಹಾಪುರುಷನಯ್ .”

೨೩೦

“ ಕಾಡಿದಿದು

ಪಳುಮುಚ್ಚಿ ದರಮನೆಯ ಸಿರಿಯೆಂತೆ ತೋರ್ ನಾ
ತೇಜಸ್ಸಿ. ಕೂದಲ್ ಬೆಳಿದ ವೋಗಂ ; ನಾರಂಡೆಯ
ಮೆಯ್ ; ಜಟಾಧಾರಿ ! ”

೨೪೦

“ ಸೀತಾನಾಥನ್ ; ಇಂದವನ್

ಪ್ರತಿಯಲ್ಲೆ ? ”

“ ಸಾಧರ್ ಕಂ ನಾಂ ಬಂದುದೀತಂಗೆ
ನಮ್ಮೆ ಬಾಳಂ ಬೇಕ್ಕುದೊಂದ್ಯೆಸೆ ಸಯ್ಯಾಗಜ ಮ್ ! ”
“ ಅಲ್ಲೆ ? —ಕಾಣ್, ಪಕ್ಕದೊಳ್ಳರ್ ನಾತನ ಸಹೊದರಂ
ಲಾಷ್ಟ್ರಾಂ. ಕಾಣ್ ಆತನೊಂದು ನಿಲವಿನ ಭಂಗಿ !
ಪೂರ್ ಜನ್ಮದ ಪುಣ್ಯಮೈಸೆ ನಾಮಿನ್ ರಂ

ಬೀರಸಿ ರಕ್ಷ್ಯ ಸರೋಡನೆ ಕಾಡುವೇವೂ ! ಧನ್ಯರಾಮ್ ! ”

ಮಾತಾದುತಿರಲಿತ್ತಲಿಂತಿಂತು ಸೈನಿಕರ್,

ಸುಗ್ರೀವನತ್ತಲಾ ಧರಣೆಜಾ ನಾಥಂಗೆ

೭೩೦

ಬೀಟ್ಟೆದೆತ್ತರದಿಂದೆ ಬಿತ್ತುರಿಸಿದನ್ ಬೆರಳ್

ತೋರಿ : “ನಿನ್ನ ಸೇವೆಗೆ ಸರೆದ, ಹೇ ದಾಶರಥಿ,

ನೋಡಯಾ, ಕಪಿಧ್ವಜ ಚಮೂ ಸಮೂಹಂಗಳಂ :

ಪರ್ವತಂಚೋಲ್ ಸುಸ್ಥಿರಂ ; ರಳೋತಾ ಹದಿಂ

ಸಂಭೃವೋಚಾಳ್ ಸ ಸಂಕೊಲ್ಲೀಭಿತಂ. ಒರ್ದಳಂ

ಈ ವೀರರೋಹಿಂಪರ್ವರುಂ.” ನೋಡಿದನ್, ಕಣಾತುಂಬಿ

ನೋಡಿದನ್, ಸುಯ್ಯಸೆರ್ ಹಿಗಿ ದಶರಥಸೂನು ; ಮೇಣಾ

ನನೆದಾಲಿ ಸೋರ್ವಿಸಂ ಬಿದಪ್ಪಿದನ್ ಮಿತ್ರನಾ

ಕಪಿಕೇತನನ ಗಾತ್ರಮಂ. ರವಿತನಾಜಂಗೆ, ಕೇಳಾ,

ಪುಲಕಿಸಿತು ಮೆಯಾ, ಸೂರ್ಯಂಕೆ ಸೀತಾಪತಿಯ ಕಯ್ಯ

೭೦೦

ಸುಖಮೈತ್ರಿ. ಮುಂಬರಿಸಿದನ್ ಸೈನ್ಯ ವಿವರಮಂ

ವಿಗಳಿತ ಸುಖರಾಶ್ಯ : “ವಿಂದ್ಯೈ ಹೈಮಾಜಲ್ರ್,

ಕೈಲಾಸಪರ್ವತರ್, ಧವಳಗಿರಿಯರ್, ಧೂಮ್ರ

ಗಿರಿಯರ್, ಮಹಂದ್ರಗಿರಿಯರ್, ಪಾಂಚ್ಯಪರ್ವತರ್,

ಮೇಣಾ ಅಸ್ತಿಗಿರಿ ಮಲಯ ಮೇರು ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯರ್,

ನಾನಾ ವನದ ನಾನಾಜಲದ ಕಪಿಧ್ವಜರ್

ಕೋಟಿಯಕ್ಕೂ ಹಿಣಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಯಂ, ಹೇ ದೇವ,

ನಿನ್ನ ವಸರಕೆ ಸರೆದು ಪಾರುತಿಹರಾಜ್ಞಿಯಂ.

ಓ ಅಲ್ಲಿ, ಆ ಪರ್ವತದ ನೇಳಲ್ ಕೊಡೆವಿಡಿದ

ವಿರಳಕುಂಜದ ಕಣಿವೆಯಂಗಣಾದೊಳಿಪರವಂ

೭೧೦

ದಶಕೋಟಿ ವಾಸರ ಚಮೂನಾಯಕಂ ; ಪೆಸರ್

ಶತಬಲಿ ; ಮಹಾಕಲಿ ; ನನಗೆ ಮಿತ್ರನತಿಹಿತಂ.

ಕಾಮರೂಪಿಗಳಿಂದ ಗಗನ ಗಾಮಿಗಳಿಂದ

ಶ್ರೀಮಂತಮಾಗಿಪುರಾತನ ಬಲಂ. . . ನೋಡಲ್ಲಿ,

ಆ ಭೂಧರನ ಶಿಖರ ಪಂಕ್ರಿಗಳನೆಲ್ಲಮಂ

ಒಂಡೆಗಲ್ಲಿಗಳೆನಲ್ಲಾ ಕ್ರಮಿಸಿ ನಿಂದಿರ್ಪು
ಸೈನ್ಯಕ್ಕಿಂತಿ ಸುಷೇಣಂ ; ಮಾವನ್ನಿಂದಿಗೆ ;
ಮೇಣತ್ತಿಗೆಗೆ ಶಂದೆ. . . ಕಾಣ್ ಅತ್ಯಲಾ ಸರಸ್
ತೀರಮಂ ಮುಚ್ಚಿ ನಿಂದಿಪುರುದೊರ್ ದಳಮ್ ; ಅದುವೆ
ರುಮೆಯಿಯ್ಯನ್ನು ಮಾವನ ಬಲಂ. ಯೂಥಪತಿ
ಶಾರನೆಂಬುದೆ ಕೇರ್ತಿಯಾತಂಗೆ. . . ಅದೋ ಅಲ್ಲಿ
ಕಾಣ್ಣಿದ್ದಾ ಕಾನನಂ. ಪಸುಪ್ತಿಣ್ಣಿಮಂ ಮೆಯ್
ಲೇಪಿಸುತ್ತುಡಗಿಪುರುದಜವಿ ಸೋಗಿಂದಲ್ಲಿ
ಕೇಸರಿನೆಸರ ಮಹಾವಾಸರನ ಸೇನೆ. . . ಅದೋ,
ಇತ್ತುಲಂಬುದಕ್ಕಿರು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದೆ ಭಾವುಂಟಂ ;
ಅದೆ ಗವಾಕ್ಷಿನ ಸೇನೆ. . . ಭಲ್ಲಿ ಕಕೇತನಂ,
ಸೋಡವನೆ ಧೂಮ್ರನೆಂಬೊನ್, ಬಲಾಧ್ಯಂ ಮಹಾ ! . . .
ಶತಕೋಟಿ ಕಪಿನಾಯಕಂ ಗವಯನಾತನದೂ
ನಿಂದಿರ್ಪನದ್ವಿ ಮರೆಯಾಗೆ. . . ವಲೀಮುಖನಿವಂ,
ಸಾಗರಸ್ವದ್ವಿ ! . . . ಭಲ್ಲಿಕ ಚಕ್ರೇಶನಿದೊ
ಪಾರುಚೀನನದ್ವಿತೆಂ, ಮಹಿಮಾನ್ಯಿತೆಂ, ಮಹಾ
ಜಾಂಬವಂತೆಂ. ಗಜಾಜಿನದಿಂದಲಂಕೃತರ್
ಕೆಲರಾತನಾಳ್ ; ಸಿಂಹ ಜರ್ದುದಿಂ ಶೋಭಿತರ್
ಮತ್ತೆ ಕೆಲಬರ್ ; ಪುಲಿದೊವಲನಿಂ ಭಯಂಕರರ್
ಇನ್ ಕೆಲಂಬರ್ ! . . .”

“ ದೇವ, ಇನ್ನು ಇದ ಸೈನ್ಯಗಳ್
ಕಾಣವಿಲ್ಲಿಂ. ಬನ್ನಿ ಮಾ ಸೆತ್ತಿಯೆತ್ತರಕೆ.
ತೋರೆಪ್ಪನೀ ಕಾಣ್ಣಿಗಂತಧಿಕಶರ ದೃಶ್ಯಮಂ.
ಸೀಂ ಕಂಡಿರಂಬಂಧಿಯ ತೀರದಿನಿತೆಂ. ಮುಂದೆ
ಕಾಣ್ಣಿದ್ದಾ ಸಾಕಾಶ್ ತ್ರ ಮಹಾಂಭೋಧಿ ! ” ಇಂತೆಂದ
ಸೇನಾನಿಯಂ ಸೀಲನಂ ಬಟ್ಟಿದೋಪ್ಪಂತೆ
ಒಸ್ಸಿ ನಡೆದನ್ ಭಾಸ್ತ್ರರಾತ್ಯಂಬಂ, ರಾಮನಂ ಮೇಣ್
ಬರಸಿ ಸೌಮಿತ್ರಿಯಂ. ನಡೆದೇರ್ಧರಾ ಗಿರಿಗೆ.

೫೨೦

೫೨೧

೫೭೦

ರಾಮನಡಿದಾವರೆಗೆ ತನ್ನ ಹಣೆಮಣಿಯೊಡ್ಡಿ
ತಲೆ ನಿಮಿರ್ದು ದಾ ಮೇರ್ಪಚುಂಬಿ ಶೃಂಗೋತ್ತಮಂ,
ಪೆರ್ಕೆ ಯಭಿಮಾನದಿಂ : ಕೊಡಗಿಗೆ ನಡೆದು, ಕಾವೇರಿ
ನದಿಯ ಮೂಲದ ತೀರ್ಥಮಂ ಮಿಂದು, ಮಡಿಯಾಗಿ,

ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶೃಂಗಕೇರುವ ಕಬ್ಬಿಗನ ಮನಂ
ತತ್ತ್ವರಿಪುದೆತ್ತರದ ಮೇಣ ಬಿತ್ತುರದ ಸೋಳಕ್ಕೆ
ಧುಮುಕಿ. ಸಿದ್ದಿಯನುಳಿದು ಹಸಿದೆದ್ದಿ ಪರ್ವತದ
ತೆರೆವಾಯ ಪಾತಾಳದಾಕಳಿಕೆಗಳೂ ಹಲ್ಲೊ,

ಮೇಣ ಕಣವೆಯಾಳಗಳೂ ಕಲ್ಲೊ ? ಪರ್ವತಲಾರೆ,
ತಾಯ್ ತಿಮಿತಿಮಿಂಗಿಲಾಗಳದರ ತಳದೊಳ್ಳಾ ತಮ್ಮು
ಮರಿ ಮೊಮ್ಮೆ ರಿಗಳೊಡನೆ ಮಡಿದು ಬಿದ್ದುವೋ, ಅಲ್ಲ ಮೇಣ
ಹಂಟಿಟ್ಟ ಕಂಟಿಟ್ಟ ಹಂಗ್ಗಂಡ್ಡ ಕಿಗ್ಗಂಡ್ಡ
ಹಂಟಿ ಕಿಂಡಿಗಳ ತಂಡದಾಯವೋ ?

ಪಾತಾಳಮಂ ಪೂರ್ಕು ದಾರಿ ತಪ್ಪತ್ತಲೆನ
ಆಕಾಶ ಜೊಣಂಗಳೂ ಮೇಣಾವಿಮುಗಿಲುಗಳೂ ?

ಪ್ರಕಾಶ ಪೂರ್ವದ ಪೆಡಂಭೂತದತ್ತಿ ವಿಸ್ತುರದ
ಕಡಲ ಶೈವಾಲಮಾವರಿಸಿದಜಿನದ ಕೃತಿಯೂ
ಮೇಣ ಮಲೆಯ ಮೆಯ್ಯುಂಬಿದಾರಣ್ಣ ವೈಭವವೋ ?

ಗಗನ ಗಜದುದರಮಂ ತಿವಿವಿಳಾ ಖಡ್ಗಮ್ಯಂಗ
ದಂಷ್ಟುಸಮ ಶೃಂಗಗಳೂ ಮೇಣದ್ರಿ ಜೊಡಗಳೂ ?
ಜಾರುವುದು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ; ಜಾರುವುದು ಬಗೆಯೆಲ್ಲೆ ;
ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ ಶೃಂಗಕೇರು ಕಬ್ಬಿಗನ ಮನಂ,

ಫಂಕ್ಕುರಿಸಿ ಸೆಕ್ಕೆವ ಬೊಮ್ಮೆದ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲ್ಲುದೋಲ್ಲಾ,
ತತ್ತ್ವರಿಪುದೆತ್ತರದ ಮೇಣ ಬಿತ್ತುರದ ಸೋಳಕ್ಕೆ
ಧುಮುಕಿ. ತತ್ತ್ವರಿಸಿತ್ತು ದಶರಥ ಸುತನ ಮನಂ
ತಾನಂತ್ರೋಲ್ಲಾ, ಸಾನು ಕಂದರದ್ವಿಸೀಮೆಯಂ
ತುಂಬಿದಾ ಗಿರಿಉರಣ್ಣಸ್ವಧಿಯಂ ಕಾಣುತಾ
ಕಪಿಸ್ವೇಸ್ವ ವಾಧಿಯಂ.

೪೫೦

೪೫೧

ಸಿಂಧು ಮಹಿಮೆಯನಳೆಯೇ
ಪೇಳ್ಳಾ ಪನಿಯಣಿಕೆ ಏಕೆ? ಮಹತ್ವೆಗೂ ಮಹಿಯಕ್ಕೆ
ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಪತೆಯ ವಿವರಕ್ಕಿಯ ಬಜ್ಜುದ್ ನೆರಂ
ಬೇಕೆ? ಬಿಡು ಸಾಲ್ಪುಂ, ಓ ಕಲೆಯ ಲಲನೆಯ ಕಯ್ಯೆ
ವಲ್ಲಕೆಯೆ, ಪರುಟವನೇ! ರಾಮ ಮಾನಕೆ ಮಿಗಿಲೆ, ಪೇಳ್ಳಾ,
ನಿನ್ನ ತಂತೆಯ ನಿಕ್ಕಣಂ?—

ಚೆಟ್ಟೆದೊಳ್ಳಾ ಕಾಡಿಸೊಳ್ಳಾ
ಗಿರಿಶಟ್ಟದ ನದಿಶಟ್ಟದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲಿ ಕೋಡಿನಲಿ
ತಿರುತಿರುಗಿ, ಬೇಡುಬೆಟ್ಟಿರ್ದೆಲ್ಲ ಪಡೆಗಳಂ
ಪಗಲ್ಪೆದುವಿಬುಕ್ಕೆದುಮವಲ್ಲೇಕಿಸಿದರವರ್,
ಮೆಟ್ಟಿಕ್ಕು ತಳೆವಂತೆವ್ವೋಲ್ ದಶಗ್ಗೀವಾಯು
ರೇಖೆಯಂ. ಮುಖ್ಯರಂ ಕರೆದನಾರನೆಯ ಪಗಲ್

ಓಲಗಕೆ. ಪೆಸವೆತ್ತೆ ಬೀರರಂ ಪೆಸರ್ಪಿಡಿದು
ಕರೆದು ಬೆಸಸಿದುದಿಂತು ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞಿಃ : “ ಓ
ವಾನರ ಕುಲದ ಕೆಳ್ಳಿದೆಯ ಕಲಿಗಳಿರ, ಕೇಳಿ,
ಕಿವಿಗೊಟ್ಟು ಕೇಳಿ. ಲೋಕದೊಳೆಮ್ಮು ಕೇರ್ತಿಯಂ
ಶಾಶ್ವತಂ ಸಾಧಾಪಿಸುವ ಕಾಲವೊದಗಿಯುದಿಂದು
ನಮಗೆ. ಪೂರ್ಣಾತ್ಮ್ಯ ದಶರಥ ಸುತನ ಪೂರ್ಣಸಮ
ಭಾರ್ಯೆಯಂ ಪಾಪಿ ರಾವಣನೊಯ್ದಿ ನಾತನಂ
ಪರಿಹರಿಸಿ, ಮಾತೆ ಸೀತೆಯನೆಮ್ಮು ಮಿತ್ರಂಗೆ
ದೊರಕಿಸುವುದೆಮ್ಮು ಸಯಿನ ಪೂಷ್ಟಿ. ವೊದಲೆಮಗೆ
ತಿಳಿಯವೇಳ್ಳುಂ ಲಂಕೆ. ಬೇವದಿಂದಿಹಳ್ಳೊ ಮೇಣ
ಪಾರಣಮಂ ಪತ್ತುವಿಟ್ಟಳೊ ದೇವಿಯೆಂಬುದುಂ
ತಿಳಿಯವೇಳ್ಳೆಮಗೆ. ಮೇಣಾರ್ಥವನಿತೆಯನೆಲ್ಲಿ
ಆ ದೈತ್ಯ ತಸ್ಯರಂ ಬೈತಿಟ್ಟನೆಂಬುದುಂ
ನಮಗೊಳಿಷಿತರಿವಕ್ಕುಮದರಿಂದೆ ನಮ್ಮುಖಿಲಮಿಂ
ಸೈಸ್ಯಂ ಪೂರಮಡಲ್ಪೆ ಮುನ್ನ ವಾ ಸುದ್ದಿಯಂ
ತರಲೆಮ್ಮು ಬೇಯಪಡೆಗಳನಟ್ಟಿ ತರಿಸಂದೆನಾಂ.

ಪ್ರಾಣಮಂ ಪುಲ್ಲೆಣಿಸಿ, ಪುಡುಕೆ, ಕಡುಗೆಯೈ ಯಂ
ಸಾಧಿಸುವ ಕಡುಗಲಿಗ್ಣೀತನ್ನಿ ಮೇಳಿಮಾ ” ಎನೆ,

ಕುಳಿತವರನಾಂ ಕಾಣೆನಾ ನೆರದ ಸೆರವಿಯೋಳ್ ;

ನೆಗೆದೆದ್ದಿರ್ಸಿಬರುಂ ನಾ ಮುಂದೆ ತಾ ಮುಂದೆ

೪೦೦

ತಕಪಕ ಕುದಿವ ತವಕದಿಂದೆ ! ಫೋಷಿಸಿತುಕ್ಕೊ್ರ

ಸುಗ್ರೀವವಾಳಿ : “ ವಾನರ ಕುಲದ ಕೀರ್ತಿಗಳ್ ,

ಕುಳಿತಿರ್ಮಾ. ಧನ್ಯನೆಂ ನಿಮ್ಮನ್ನ ರಾಳ್ಗಳಂ,

ಬೀರಸಿರಿ ತೋಳಳಂ, ಗಲ್ಲಾಸಿರಿಯ ಬಲಗ್ಗೆಯ

ಕರವಾಳ್ಗಳಂ ಪಡೆದ ನಾಂ.” ಮೌನ ವಾರಿಧಿಯಂತೆ

ನಿಮಿರಹ ಕುಶಾಹಲಗಳೊಲೀದ್ರ ರೆಲ್ಲರಂ

ಕಣ್ಣರಿ ಸೋಡಿ, ಕರೆದನ್ ಬಳಿಗೆ ವಿನತನಂ,

ಪರ್ವತ ಮಹಾ ಕಾಯನಂ, ಮೇಘಗಂಭೀರ

ಕಂಠನಂ, ಪಟ್ಟಭಟ್ಟೀಷ್ಟ್ವನಂ. ಮೆಲ್ಲನೆಯೆ

೪೧೦

ಮೇಳಿದ್ದು ಸಾರ್ಥ ನಾ ಕಾರ್ಣಿಯ್ಯ ವಾಸರಂ

ಜಲಸುಪ್ರೋಲಂತೆ ಜಂದ್ರದ್ವೋಽಣ ಗಿರಿಜಾಡ

ಭಾಯೆ. ಕಪಿಕುಲ ಧೃರ್ಯ ಹೃಮಾಜಲಮೆ ಬಳಿಗೆ

ನಡೆತಂದು ನಿಂದವೋಲಿದ್ರ ಆ ವಿನತಂಗೆ,

ಕೇಳ್ಣ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಮೆಯೆ ನವರೇಳಿ, ರವಿಸುತ್ತಂ

ಪೇಳ್ಣನಾದೇಶಮಂ : “ ಪಡೆವೆರಸಿ ನಡೆ, ಕಲಿಯೆ ;

ಕೆತ್ತು ಕೀರ್ತಿಯ ಧರಳ ಲಿಖಿತಮಂ ನೀನುತ್ತರದ

ದಿಗ್ಭೂತಿಯೋಳ್ ; ಪುಡುಕು, ಬೆಳಕು ಕತ್ತಲೆ ಸುಳಿವ

ಸರ್ವತ್ರಮಂ. ತೆರಳು, ನಡೆ. ತಿಂಗಳೊಂದರೊಳ್ಳ

ಫಲಿತಮಂ ತಾ ; ಕ್ಷೇಮದಿಂ ಮರಳಿ ಬಾ.” ಕೂಡೆ

೪೨೦

ಭಾರಾವನತಮಾದುದುನ್ನ ತ ವಿನತ ಶಿರಂ.

ಕೆಯ್ಯುಗಿದನಾಣತಿಗೆ. ವದನದುದಷ್ಯಾಜಲದಿ

ಮೂಡುತಿರೆ ಗೌರವಶ್ರೀ, ಕೃಪೆಗೆ ಹಿಗ್ಗುತ್ತೆ,

ನಗುತೆ ನಡೆದನು ತನ್ನ ತಾಣಕ್ಕೆ.

ಕರ್ಪಿನ್ಯವನ

ಕಣ್ಣಿರತು ಗುಂಜಾಭರಣ ಶೋಭಿ, ಲಘುದಿಷ್ಟ
ದೇಹಿ, ಶತಬಲಿ ಮುಂಬರಿಯೆ, ಗರಿಯ ಹಗುರದಾ
ಗಗನಗಾಮಿಯನಿಂತು ಬೆಸೆಸಿದನು : “ಶಾರ್ದುನಿಧಿ,
ಧೃರಾಂಧ್ರಿ, ಲೇಪಿಸಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಜಸದಮೃತಮಂ
ಪರಾವತದ ಮೆಯ್ಯೆ. ನಡೆ ನೀನುದುಯ ದಿಶಿಗೆ.
ದೇವ ಕಾಣಲಿ, ಕಾಣಾದಿರಲಿ. ತಿಳಿ : ಸೇತಿಯಂ
ಸಕ್ಕಿ ಸಾಕಾಶ ತಾಷರಕೆತಿಯಂತತುಲ ನೀತಿ.

೪೬೦

ತಿಂಗಳೊಂದವಧಿ. ನಡೆ, ತೆರಳಾ ; ಸೊಗದಿಂ ಮರಳಾ.”
ತಲೆಬಾಗಿ ಪೂರ್ವಿ ಶತಬಲಿ ವಿನತಸೆಡೆಯಲ್ಲಿ
ನಿಲೆ, ನೀಳು ದಡಕೆಯ ತೆಳ್ಳಿ ಬಗ್ಗಿಬಿಣಿಷ್ಟಿನಡೆ.

ಹೊಂಚಿ ಹಾರಿತು ಮತ್ತೆ ಸುಗ್ರೀವನಕ್ಕಿ. ಅದೊ
ಎರಗಿತೆನೆ ಇಲ್ಲಿ, ಹಾರಿತು ಮತ್ತೆ ; ಎರಗಿತೆನೆ
ಅಲ್ಲಿ, ಏರಿತು ಮರಳಿ ; ಕಡೆಗಿಳಿದುದಂಗದನ
ತಾಯ ತಂದೆಯ ಪೂಛ್ಯಸನ್ನಿ ಧಿಗೆ. ತಪಸಜಂ
ಮೇಲೆಳ್ಳು ನಡೆದನ್ ಸುವೇಳನಿದಿರಿಗೆ ; ನಿಂತು
ಕೈಮುಗಿದು ಬಿನ್ನ ಯಿದನ್ ತನ್ನ ವಿನಯಮಂ.
ಸೇಮಿಸಿದನಿನ್ನೂರು ಸಾಗಿರದ ಸೇನಯಂ
ಜತಿಗೆ. ಪಡುವಣ ದೇಸಿಗೆ ನಡೆಯಿಮೆಂದೋಲ್ಯೆಸಿ
ಸುಡಿದು ಏಳಿಯವತ್ತುನಾ ಯುದ್ಧ ಸಿದ್ಧಂಗೆ,
ಮಂತ್ರಾಷಧಿಯ ಮಹಾ ವಿದಗ್ಧಿಗೆ.

೪೬೦

ಬಡಗಣೆ

ಮಂಡಣೆ ಪಡುವನ್ನೆ ದೃಢಭಲದ ಕಲಿಗಳಂ
ಸೇಮಿಸಿ ಮಹಾ ಬೆಲಗಳಂ, ವಾಲಿಯವರಜಂ
ಲಂಕೆಯಿಹ ತೆಂಕಣೆ ಕರೆದನಯ್ಯ ಪವರಂ,
ಸೆಲದರಿಕೆವೆಸರಾಂತ ಸಿದಿಲಾಳ್ಳಿ ಳಂ : ಮಹಾ
ಸೇನಾನಿ ನೀಲನಗ್ಗಿ ಯ ಮಗ್ಗ. ನೀಲತನು, ಕಾಣಾ,
ಬಂದಸುರಿ ಸುತ್ತಿದಿರುಳಂತೆ ರಕ್ತಾಂಬರಂ.

ಕೆಂಡವನುಗುಳ್ಳ ಕಡುಗೆಂಪೆನೆವ ಗರಿ ಗಡಣದಿಂ
 ಜ್ಞಾಲಿಸಿತಾತನೆ ವಿಹಂಗಾಕೃತಿಯ ಶಿರಶ್ರೋ,
 ಪೂರ್ವಾದ್ವಿ ಘಾಲದೊಳ್ಳಿದಿವ ಬಾಲರವಿಯಂತೆ.
 ಕುಂಕುಮೋಜಾಳ್ಳವಲ ವರ್ಣದಿಂದುರಿವ ಕೇಸರದ
 ಕೇಸರಿಯಬೆಸಮೇಸದು ಭುಜಪ್ರದೇಶಮಂ
 ಶೃಂಗರಿಸಿ. ದಂಡನಾಯಕ ಚಿಹ್ನೆ ಮಾತ್ರಕೆನೆ
 ಸಂಗಗೊಂಡುದು ಬಾಹು ಕಾರುಕರ್ಕುದ ಬೃಹದ್
 ದಾರು ಗಡೆಯಂ, ಭಾರಮಾತ್ರದಿಂದಶ್ರಮಂ
 ಮದ್ದಾನೆ ಮಂಡಿಯಂ ನುಜ್ಞಿ ಸೂಗ್ರೀವವುದಂ.
 ಸೀಲಂಗನುತ್ತರಂ ಬಂದನಾ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಕು ಇಷ್ಟವಂ
 ಜಾಂಬವಂತಂ. ಮಿಂಚುಗಪ್ಪಿನ ಕರಡಿದೊವಲಿಂ
 ಮೇರೆವ ಮುಪ್ಪಿನ ಮೂರ್ತಿ. ನರೆ ವಿಾಸೆ ಗಡ್ಡದಿಂ
 ಪಾರುಚೀನತಾ ಪ್ರತಿಮನಪ್ರತಿಮನಶ್ಯಂತ
 ವಜ್ರ ಮುಷ್ಟಿಯ ಯುದ ಪಂಡಿತಂ. ಸಮುದ್ರಮಂ
 ಬಳಿಸಾರ್ಥ ನಿಮ್ಮ ಗೆಯವ್ಯೋಲ್ ಗಂಧೀರ ರೂಪಿ.
 ಕೆಮ್ಮೆಗಿಲ ಬೈಗಿಸಂಭರವಾಂತ ಸೀಲನೆಡಿ
 ಸಿಂದನಾತಂ, ಮಹಾ ಮಹಿಳಧರಾಕೃತಿಯ ಘನ
 ವನ ರಾತ್ರಿಯಂತೆ. ಜಂದೊಽದಯಿದ ಭಂದದಿಂ
 ಶಾಂತಿಯಂದೃತಂದನಾಂಜನೇಯಂ, ಪವನ
 ಸೂನು, ಅದೊ, ಜಾಂಬವಾನಂತರಂ ! ಹೊಂಬಳದಿ
 ಹೊಳಹಿನಂಗದ, ವಜ್ರಸಮ ತನು ಬಲಿಷ್ಠತೆಯ,
 ವನಲತಾ ಶೋಭಿತ ಶಿರಶ್ರನಂ ; ಪುಲಿದೊವಲ
 ಹೇಮರೋಮಂಚೊದೆ ಕಪಿಚರ್ಮ ಕವಚದಾ
 ದೀಘ ವಂಕಿಮ ನಾಸಿಕಾಕೃತಿಯ ವೈಖರಿಯ
 ಮಂಗಳ ಮನೋಜ್ಞನಂ ; ಯೋಗ ವಿಜಾತ್ಸಿಯಂ ;
 ವಾಸರ ಮಹಾ ಪಾರ್ಜಿನಂ ಸೋಽದಿ ಪೆರ್ಕಿತಾ
 ಸೆರವಿ ಜಯಕಂಡಂ. ಗಗನ ಗಾಮಿಗಳಗ್ರ
 ಗಾಮಿಯಂ, ಕಾಮರೂಪಿಗಳಗ್ರಗಣ್ಯನಂ,

ನಿವಿಲ ಲೋಕಪಾತ್ರಾಪುತ್ರನಂ, ಪುಣ್ಯದಿಂ
ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದೊಳಾಜ್ಞಿ ಸಿದ ದೇವತೇಜನಂ,
ಪೂಜ್ಯನಂ ಕಂಡಾ ನೆರವಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಿತೇನಿ, ಹೇಳಿ,
ಹನುಮಗಾರೆನೆ? ಹನುಮಗಾರೆನೆ? ನಮೋನಮಃ!
ಹೇಳಿ, ಹನುಮಗೆನೆಯುಂಟೆ?—ಮಾರುತಿಯನಂತರಂ,
ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ ಮಾರ್ದಿ ವಸನಥವಳಂ, ನಳಿಂ,
ಬಂದನಂದ್ವಿತ ವಾಸರಂ. ಸೇರಿನ್ನಿಲಜನ
ಪಕ್ಷಮಂ, ಯೋಗಿಕ ರಹಸ್ಯದೋಲನುಪಮಂ.
ಬಂದನಂಗದನಾತನಿಂಬಳಿಕಮುದಯರವಿ ತಾಂ
ಫಾಲ್ಗುಣವನೇರಿ ಬ್ರಹ್ಮಂತಪ್ರೋಲಾ. ಯುವರಾಜನಂ,
ಶರುಣ ವಸ್ತವಂ, ಕಂಡು ಸಂತೋಷಿಸಿತು ಗೋಷ್ಠಿ,
ಹೊಗಳಿ ಸುಗ್ರೀವನಂ. ಪಂಚ ಶಿಖರಗಳಂತೆ
ಮೈದೋರಿದ್ವೈವರ್ಗೆ ಏಳೆಯಂಗೋಟ್ಟಿನಿಂತಾ
ಕಪಿಕುಲಸ್ವಾಮಿ:

“ ವಾನರ ಯಶಃ ಕಾವ್ಯಕ್ಷೇ,
ಮಹಿಮರಿ, ಶುಭದ ನಾಂದಿಗಳಾಗಿ ಪೋರಮದಿವಾ.
ನಿಮ್ಮಿಂದೆ, ವೀರರಿರ, ಕೀರ್ತಿವಿಂಧ್ಯೇಯ ಮೇಲೆ
ನಿಲ್ಗಿ ಕಷ್ಟಿಂಧೆ. ಕಾಲನ ಲಳಾಟಕೆ ನಿಮ್ಮ
ನಾಮಾಕ್ಷಣಂ ಶಿಲಾಲಿಸಿತಿಲಕಮಪ್ರಂತೆ
ತೆಂಕಲನರಸಿ ಬನ್ನಿ; ಲಂಕೆಯನರಸಿ ಬನ್ನಿ;
ತನ್ನ ಮರಸಿಯ ವಾರ್ತೆಯಂ, ಶಂಕೆಯಳಿವಂತೆ.
ಹೇ ಕಪಿಧ್ವಂಜ ಗೌರವಪಾತ್ರಾ ಸೂತ್ರರಿರ,
ರಾಮನ ಪೆಸರಿನೊಡನೆ ನಮ್ಮ ಪೆಸರಂ ಬೆಸೆವ
ಸಯ್ಯಂಗಿದೆ ಮುಹೂರ್ತಂ. ಕೊಳ್ಳಲಮೃತಂ ನಮಗೆ
ಪಾಂಚೇಯಮಲ್ಲದಿರೆ ಕೋಟಿ ಕೀಟಗಳೊಡನೆ
ನಾವೋಂದಲಾ! ಕಡೆಗಣಿಸೆ, ಕೊಳ್ಳಿ ಕೀಟಕ್ಕುಧಿಗೆ
ಕಡೆಗುಣಿಸಲಾ. ಬೇರೆ ಘಲಮಂ ಕಾಣಿ ಜನುಮಕ್ಕೆ.”
ನಿಂದುದೊಂದರೆಜಣಂ ಸುಗ್ರೀವ ಗದ್ದದಂ;

೪೮೦

೪೯೦

೫೦೦

ಮತ್ತೆ ಮುಂಬರಿದುದಾ ಹರೀಶ್ವರನ ವಾಣಿ,

ಭಾವದ ಕರುಣರಸಕೆ ಕೇಳು ರೆಲ್ಲರ ಕಣ್ಣಿ

ತೊಯ್ಯಂತೆ : “ ಬಲ್ಲೆ ನಾಂ ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಂ ಮಲೆವ

ದುರ್ದರ್ಶಿ ದುರ್ಮತಿಯಂ, ಫೋರ ವಿಪಿನಾದಿ

ಕಂಟಕಿತ ಸಂಕಟದಾ ; ಮೇಣಂತೆ ಬಲ್ಲೆ ನಾಂ

ನಿಮ್ಮೆ ಸಾಮಧ್ಯಮಂ. ದೇವಿಯಳಂ ನೆನೆಯೆ,

ಕೆಳೆಯಿನಳಂ ನೆನೆಯೆ, ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲಕಷ್ಟಂ

ತಿಲಂ, ತೈಳಂ. ಕಷ್ಟಮಿಷ್ಟಂ, ಸುಖಮೆ ಸಂಕಟಂ,

ಒಂಧು ಮಿತ್ರರ್ ದುರ್ದರ್ಶಿಯೋಳಿರಲ್. ವಾತಕನ್,

ಪ್ರೇರುಘಾತಕಸವನ್, ಸೀತೆಯಂ ಕಡ್ಡಿಯ್ಯಾ

ರಾವಣನ್. ನಾಮವನಿಗಿನ್ ಮಿಗಿಲ್ ಕೇಡಿಗರ್,

ಪರಿಹರಿಸದಿರೆ ಪಾಪಿಯನ್ ; ಮೇಣರಸಿ, ಕಾದಿ,

ಸರೆಬಿಡಿಸದಿರೆ ರಾಮರಾಣಿಯನ್. ನೋಡಿವಿಾ

ಗಿರಿಪಂಕ್ತಿಯಿದೆ ಸಾಕ್ಷಿ. ನೋಡಿಮಾ ಸ್ವಗಾರಕ್ಷಿ

ಸಾಕ್ಷಿಯಿದೆ, ಶರದಂತರಕ್ಷಂ. ಓ, ಪೂರಮುಡಿಮ್,

ಪ್ಲವಂಗ ಕೇತನರಿಂತಾ, ಲೋಕಗಾರವ ಕಥಾ

ಕೃತಿಗೆ ನೀಂ ಸ್ತುತಿನಿಕೇತನರಾಗುವೋಲ್! ನಿಮಗೆ

ಸರ್ವ ಖುಷಿ ಗುರು ದೇವ ಕೃಪೆಯಕ್ಕೆ ! ಗೆಲಮಕ್ಕೆ !”

ವಿರಮಿಸಿದುದಾ ಪ್ಲವಗಪತಿ ಭಾವಣಂ. ಕೂಡೆ

ಸೆಗೆದುದು ವಿಯತ್ತಿಳಕೆ ಏರಫೋಷಂ. ಮಹಾ

ಧ್ವನಿಯನನುರಣಿಸಿದತ್ತಾರಣ್ಯ ಭೂಧರಂ.

ಕಂಪಿಸಿತ್ತನುಕಂಪಿಸಿತ್ತನಿಲ ಮಂಡಲಂ.

ಮತ್ತೆ, ಪುಲಕಿಸಿತೆಲಿಲ ಕಿಷ್ಯಾಂಧ್. ಪರೆದುದಯ್

ಬಿಟ್ಟೆಂದೆಯ ಪಸುರಿನೋಲಗಂ. ಸರಿದುದಾ

ಸೈನಿಕಂ ಕಂತಮ್ಮ ಪಾಳಿಯಕೆ, ಕರ್ತವ್ಯ

ಭಾರಮಂದಿಕೃತ ಗಮನದಿಂದೆ. ರುಮಾಪ್ರಯಂ

ಗಜನಂ ಗವಾಕ್ಷಂ ಸಂ ಗವಯನಂ ದ್ವಿನಿದನಂ

ಶರಗುಲ್ಲಂ ಸಂ ಸುಹೋತ್ತು ಶರಾಂ ಖುವಭರಂ

೪೧೦

೪೨೦

೪೩೦

ಗಂಧಮಾದನ ವಿಜಯ ಮೌದಲಪ್ಪ ಕೇನಾಶನಂ
 ಮಾರ್ವರ್ಡಬರಂ ಕೇಶನಾಥರನಾಂಜನೇಯಂಗೆ
 ಜತೇವೇಳುತಿಂತೊರೆದನಾ ವಿರಾಟ್ ಪಾರ್ವತಿಂಗೆ:
 “ ಕಪಿಕುಲ ಮಹಾನೀರ, ಈ ಸಮಾರ ಕುಮಾರ,
 ನಿನೆನ್ನಮೃ ಬಾಳುಸಿರ್ ; ನಿನೆನ್ನಮೃ ಕುಲದ ಕಣ್ಣಾ ;
 ಬಲದ ಬಲ, ಭಲದ ಭಲ, ಮತ್ತೆ ಸಾಹಸದಚಲ
 ಧೈರ್ಯಮುಂ ನಿನೆ. ತೆಂಕಣ ದಿಶೆಯೋಳಿದೆ ಲಂಕೆ.

ತಿಳಿದಿರ್ದೆನಣ್ಣಾನಿಂ. ಆ ಕತೆನಾ ದಿಕ್ಕೆ
 ರವಿಕುಲನ ಲಲನೆಯನ್ನೇಷಣೆಗೆ ತಾನಕ್ಕೆ
 ಮುಖ್ಯಲಕ್ಷ್ಯಾಂ. ಒಗತ್ ಪ್ರಿಯ ಪವನಸೂನವಯ್
 ನಿಂ. ನಿನಗೆ ಪೂಗಲಾರದೆಯಿಲ್ಲಮಾವಲ್ಲಿಯುಂ.
 ಕಾಡಿನೋಳ್ ಕಣಿವೆಯೋಳ್, ಪಳ್ಳವಿನೋಳ್ ಪಸಲೆಯೋಳ್,
 ಬಿಲಗಳೋಳ್ ಗುಹೆಗಳೋಳ್, ಭೂಮಿಯೋಳ್ ವ್ಯೋಮದೋಳ್,
 ನಾಗ ನರ ದೇವತಾ ಗಂಧರ್ವ ಲೋಕದೋಳ್,
 ನಿನಗೆ ಪೂಗಲಾರದೆಯಿಲ್ಲಮೆಲ್ಲಿಯುಂ. ನಿಂ
 ಪಾರ್ಣಾಜಂ. ದೇಶಕಾಲಾನುವೃತ್ತಿಯ ಸಯದಿ
 ಸಯಪಂಡಿತಂ. ನಿನಗೆ ಲೋಕತ್ರಯದೋಳರಿಯೆನಾಂ
 ಬುದಿಯೋಳ್ ಬಲದೋಳ್ ಪರಾಕ್ರಮದೋಳಣಿಗಳಂ !
 ಬೇರಿಗೆರೆಯುವ ನೀರ್ ಕೊಂಬೆ ಕೊಂಬೆಯನೇರಿ
 ಮರಮಂ ಪೂರೆವಪ್ರೋಲ್, ನಿನಗೆರೆಮದೀವಾಗ್ ಧಾರೆ
 ಜೀವಾತುವಕ್ಕೆಲ್ಲರುಲ್ಲಾಸಕೆ . . . ಮೇಣ್ ದಾಶರಥಿ
 ನಮ್ಮಾತ್ಮೆ ಮಿಶ್ರನಿದ್ರೆ ಕೊಡುವನಾದೇಶಮಂ
 ಮೇಣಾಭಿಜಾತಾನಮಂ . . .”

ಕೈಮುಗಿದ ಪವನಸುತನಂ

ಕೈವಿಜಿದನುಕ್ಕುವಕ್ಕುರೆಯಿಂದೆ ರಾಘವೇಂದ್ರಂ.
 ದಿಬ್ಬಿ ದಿಬ್ಬಿಯನಪ್ಪ ನೋಡಿದನಿತಪೂಳ್ತು
 ಕಣ್ಣ ಕಣ್ಣಿಂಬ್ಬು. ಪನಿ ಏಂಸೆದುಪ್ಪಣಿಂದೆ
 ಪೇಳ್ಣಾ ಸಗದ್ದಂ : “ ಕೊಳ್ಳಿದಂ, ಪ್ರಿಯಸುಹೃತ್ತಾ,

ಈ ಅಂಗುಳಿಯಮಂ. ಬಲ್ಲಳೀ ಮುದ್ರೇಯಂ
ದೇವಿ. ಕರಣೀಯಮದರಿಂದವಿಂತಾ ಪೇಸರುಂಗುರಂ,
ವೇಣಣನನುಕರಣೀಯಮುಂ ವಲಂ. ಒನಕಸುತ್ತೆ, ಕೇಳ್ಳ,
ಭಯುಚಕ್ಕಿತೆ. ನೀನಾಕೆಗಪರಿಚಿತನದು ಕತದಿ
ನಿನ್ನನವನಂಬಿದೊಡೆ ತೋರ್ ಇದಂ, ಉಂಟಿಕಾ
ಅಭಿಜ್ಞಾನಮಂ . . . ಹೇ ಮಹಾಸತ್ಯಪ್, ಸರ್ವರುಂ
ನಿನಗೀವ ಗೌರವದಿನರಿತಿನಾಂ ನೀಂ ಮಹಾ
ಸತ್ಯಪನೆಂಬಂತಸ್ಥಮಂ. ನಿನ್ನಂದಮೆನ್ನ
ಕಜ್ಜಂ ಸಫಲಮಪ್ಪದೆಂದುಲಿಯುತಿರ್ಪುದಯ್
ಹೃದ್ವಿಷಣಿಯುಂ. ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಬೀಳೆಳ್ಳಿಪ್ಪನಿದೊ,
ಹೇ ಮಹತತ್ವಾರ್ಥಪಟ್ಟ; ನಿನಗೆ ಮಂಗಳಮಕ್ಕೆ,
ಮಾರ್ಗಮಾ ಸುಪಥಮಕ್ಕೆ! ನಿನ್ನನವನಂಬಿದೊಡೆ
ನನ್ನ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿ . . . ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಲ್ಲಿ
ನೀನಿದು ತೋವಾಗಳಾಕೆ! . . .” ಬಿಗಿದುದೊ ಕೊರಳ್;
ನನು ನಡುಗುತ್ತಿರ್ದ್ದ ಕ್ಕೆ ಇಳುಹಿಡುದೊ ಮುದ್ರೇಯಂ
ಆಂಜನೇಯನ ನೀಡಿದಂಜಲಿಗೆ. “ಧನ್ಯನಾಂ”
ಎಂದನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೀರೆ ನುಡಿದನಿಲ್ಲೊಂದುಮಂ
ಆ ನಿಶಿತಮತಿ, ಮತಭಾಷಿ, ಯೋಗಿಗಳ ಯೋಗಿ,
ಪವನಾತ್ಮಜಂ, ಬ್ರಹ್ಮಸಂಚಾರಿ. ಶ್ರೀಮುದ್ರೇಯಂ
ತನ್ನ ವಕ್ಕದ ವಜ್ರರಕ್ಷಣಿಗೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೆ,
ತನ್ನ ನಪ್ಪಿದ ನೀಲದೇಹನಂ ಬಿಗಿದಪ್ಪಿದನಾ”;
ಬೀಳುಕೊಟ್ಟನ್ ಪವರ್ತಂ ಮಹಾಂಭೋಧಿಯಂ
ಬೀಳುಕೊಡುವಂತೆ: ದೇಸದೆಸಿಯ ದಿಗ್ಂಂತಿ ಮೇಣ,
ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞಾಭಯಕೆ ಫೀಂಕರಿಸುವಂತೆ!

೬೯೦

೬೯೦

೬೯೧

ಇದುರ್ದು ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಂ

ಈ, ಏಳ್ಳಾ, ಎಪಂಚಿಯೆ, ಕಲಾಲತಾಂಗಿಯ ಬೆರಳ್ಳಾ
 ಶಳಿರ ಸೋಂಕಿನ ಸೊಮ್ಮೆ ಸಾಲ್ಪುದೇನಿನ್ನ ನಿನಗೆ ?
 ಪ್ರಾಳಿಯ ಭೃರವ ಜಮರು ರೂರವಾವೇಶಮಂ
 ಅಹಾವ್ಯಾನಗೆಯ್ : ವಿನತನ್ನೆ ತಂದನ್ನೀರ್ದ್ಯಾದು
 ಮೇಲ್ಯೇದು ದಿವಸಗಳೊಳ್ಳುತ್ತರದೊಳ್ಳತ್ತುಲುಂ
 ಅರ್ಥನರಸಿಯನರಸಿ ಅರಸಿ. ಹಿಂಮರಳ್ಳಿದಾ
 ಶತಬಲಿಯತುಲ ಸೇನೆ ತಿಂಗಳ್ಳಿರಳ್ಳಾಪಗಲ್ಲಾ
 ಮುನ್ನ ಮವಸಿಜಿಗಾಗಿ ಮೂಡು ದಸೆಯಂ ಸೋಸಿ
 ರೂಹಿಸಿ. ತಿಂಗಳವಧಿಯ ಬಯ್ಯ ಕೊನೆಗಾಣ್ವಿನಂ
 ಒಂದನು ಸುಹೇಣನುಂ, ಮಾಲ್ನ ವದನಗಾಲ್ನಿ
 ತನಗೆ ತಾನೊರೆಯಲ್ಲತ್ಯಾಧ್ಯಮಂ ಷ್ವಾಧ್ಯಮಂ
 ವರುಣಾಶಯಾ. ಒಂದುದೇಕೆಲ್ಲಮಿನ್ನು ಮಾ
 ದಕ್ಕಿ ಇದಿಕಾವಾರ್ತ್ಯಾ ? ತಿಂಗಳಾದತ್ತುವಧಿ
 ಮುಗಿಯಿತ್ತು. ಕಾಶರದಿ ಕಳೆದುದಯ್ ಮರುದಿನಂ.
 ಮತ್ತೊಂದು ದಿನಮುಂ ನಿರೀಕ್ಷಾ ಜೆಯ ತೀಕ್ಷಣ್ಣ ತೆಗೆ
 ಒಲಿಯಾದುದಯ್ : ಆಕ್ಷರೆಗೆ ಅತಿಶಂಕೆಯಲ್ಲ್ಯಾ ?
 ಭೀತಿ ಬಡಿದುದು ಸೂರ್ಯಸಂತತಿಯ ಮೂವರಿಗೆ !
 ಹೊದನೆಲ್ಲಿಗೆ ನೀಲನ್ ? ಏನಾದಸಂಜನಾ
 ಪ್ರೀಯಸುತ್ತಂ ? ಮತಿಗೆಟ್ಟನೇಂ ಮುದಿಯ ಜಾಂಬವಂ ?
 ವಾಲಿಯ ಕುಮಾರಂಗಿ ಗತಿರೂಧಮುಡಸಿದುದೆ,
 ಯುವರಾಖಗಂಗದಗೆ ಕಲಿಗೆ ? ಹೇಳಾ ನಳಂ
 ಚೀಕ್ಕೆಯಾದನೆ ರಕ್ಷಿಸರ ಒಲಿಗೆ ? ಗಾನಗೆಯ್,

೧೦

೨೦

ಈ, ಏಳ್, ವಿಪಂಚಿಯೆ! ಕಲಾಲತಾಂಗಿಯ ಕೈಯ
ತಳಿರ ಸೊಮ್ಮಿನ ಸೋಂಕು ನಾಲ್ಕುದೇ ನಿನಗಿನ್ನು?
ತಾಂಡವ ಶಿವನ ಕಯ್ಯ ದಮರುಷವೇಶಮಂ
ಆಹ್ವಾನಗೆಯ್ಯಾ! ಸಾಗರೋಪಮಂ ಗಾನಗೆಯ್ಯಾ
ಅಂಜನೇಯನ ಸಾಗರೋಲ್ಲಂಫಸದ ಮಹಾ
ಸಾಹಸ ಕಥಾಸರಿತ್ವಾಗರದ ಸಂಮಧನಮಂ!

ಇರ್ಣಿದು ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಂ, ದಷ್ಟಿ ನಾಂಬುಧಿಗೆ
ಬೇಯುಗಡಿಯಂ ಕಟ್ಟಿ, ಮುಡಿಯಂ ಮುಗಿಲ್ಲು ಟ್ಟಿ,
ಸಗ ಕುಲ ಜಗದ ಚಟ್ಟಿ. ಮೊಲೆಯುಣ್ಣ ಮಲೆಯೆಂಬ
ಕರು, ತನ್ನ ಗೋಳಾ ನೀಡಿ, ಹೋರಿಯಂ ಚಾಚಿ,
ಗಗನ ಗೋವಿನ ಮುಗಿಲ್ಲಿ ಚ್ಚಿ ಲಂ ಪೀರ್ಪುದೇನೆ
ಚೆಲ್ಪಾದುದದರ ಜೂಡಂ. ಆ ಶಿಖರ ಶಿಖೆಯ
ಕೋಡುಗಲ್ಲ, ಲಂಕೆಯಂ ಕೇಡುಗಣ್ಣಿಂ ಸೋಳಿ
ಮೃತ್ಯು ದುಶ್ಯ ಕುನ ಶಕುನಿಯ ಕೊಕ್ಕನೋಲಂತೆ,
ಭೀಷ್ಯ ಮರ್ಪ ತ್ಯಾ, ರಾವಣಾನಾಯು ಲಿಖಿತಕ್ಕೆ
ಬಿದಿಯ ಕೋರ್ಚೆ ರಳಂಬಿಸಂ. ಬಾನಾಬಟ್ಟೆಯಲೆವ
ಬದ್ರಿಲರಾ ಚಾಚರೆಯೋಳೇಗಳುಂ ಕುಳಿತಿದ್ರಿ
ಶಿಖರಗಾತ್ರದ ಪದ್ಮಾ ಮುದಿಯನಂ ಕಂಡದಕೆ

‘ಶಕುನಿಶಿಲೆ’ ವೇಸರಿಟ್ಯಾರನ್ಸ್ ಧರುವಂ. ಶ್ಯೇನಿ
ಪುತ್ರಂ ಜಟಾಯುವಗ್ರಜನಲ್ಲಿ ಸಂಪಾತಿ ತಾಂ
ಕುಳ್ಳು, ಶಾಪದ ವಿಹೋಚನದ ನಿಡುವಟ್ಟೆಯಂ
ಸೋಡುತ್ತಿದ್ರಿನಾ; ಬೇಡುತ್ತಿದ್ರಿನಾ ವಧಾತ್ರನಂ
ಆ ಶುಭಮುಹೂರ್ತಾಗಮನಕಾಗಿ. ನಡುನಡುವೆ,
ಜೇತನದ ಜಡತನದ ಬೇಸರದ ಸೋವಿಂಗೆ
ಬೀರುತ್ತಿದ್ರಿನಾ, ಗಿರಿಯರಣ್ಣಂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿ
ಕಂಬಕಿಶಮಪ್ಪಂತೋಲ್ಲಾ. ಉದಯಗಳನಿತ್ತೊ ಬಂದು,
ಅಸ್ತುಗಳನಿತ್ತೊ ಸಂದು, ರಾತ್ರಿಗಳನಿತ್ತೊ ಸಿಂದು,
ಕಳೆದುದು ಶತಾಬ್ದಿ ಮಾದೊಡಮಯ್ಯೋ, ಕಾಣಾದಯ್ಯಾ

೬೧೦

೬೧೦

೬೧೦

ಕಿರಣಂ, ನಿರಾಶಾ ತಮಿಸ್ತ್ರವನಿಸಿತ್ತಂ ತೂರಿ!
 ಮುನ್ನೀರ ನೀಲಂ, ತರಂಗಕೈಂಕರ್ದ್ಯಮೇನೆ,
 ನಿಷ್ಟ ಮೋಲ್ಯೆಸಿದುದು ಗಿರಿರಾಜನಂಫ್ರಿಯಂ
 ತೀರ್ಥದಿಂ ಕರ್ಚ್. ವಾರ್ತಿಪ್ರಥಮ ತೇಜಮಂ
 ತಮ್ಮ ಸೆತ್ತಿಯ ಪಚೆ ದಳಿರ ತೈಲಪ್ಪೆಲೊಳಿಟ್ಟು
 ದಿನತಿಶುವನುಯಾಗ್ಯಲೆಂದೂಗುವಾ ಜೂಡಾಗ್ರ
 ಏರಳ ಕಾನನ ಚಾರುತರುಪಂಕ್ತಿಯಂ ಮುಂಟ್ಯಿ
 ಮುತ್ತಿಟ್ಟು, ಮುಂಡಾಡಿ, ಶಿರವನಾಘಾರಣಿಸುತ್ತೆ
 ನೀಲಮಾತೀರ್ಥದಿಸಿದುದು ನಿಷ್ಟ ಮಂಬರಂ,
 ಅದ್ವಿದೇವನ ಕಿವಿಗೆ ನಾಕರೀಳಕ ಅಶೋಕ
 ಮಂತ್ರಮಂ ಪರ್ಚ್. ಆ ಗಿರಿಶಿರಾಶ್ರಮದಲ್ಲಿ
 ಗರಡಿ ಮುಲ್ಲರ ಮುಷ್ಟಿಯಾದುದೊ ಶಿಲಾಗೋಣಿ !
 ಬಂಡೆ ಬಂಡೆಯನೆತ್ತಿ, ಬಂಡೆ ಬಂಡೆಯನೊತ್ತಿ,
 ಬಂಡೆಬಂಡೆಯ ಮಂಡೆಯೋಂದನೊಂದಂ ಮಲೆಯೆ,
 ಪಣೆಪಣಿಗೆ ಕೊಂಬುಕೊಂಬಿಗೆ ಹೆಣೆದು ತಲೆವಾಯ್
 ಗೂಳಿ ಗೂಳಿಗೆ ಹಣಾಹಣಿಯಾಗುವ್ಯೋಲಂತೆ,
 ಹಿಂಡುಗೊಂಡರೆಬಂಡೆಯೆದ್ದು ಮಲ್ಲಲ್ಲಿ :
 ಕಾಂತಾರದ್ಯೈಕಾಂತಮವತಾರಮೆತ್ತಿದುಹೊ,
 ಫಾನಿತ ಮೌನಂ ವಜ್ರನಿದ್ರೆಯಿಂದೆಳ್ಳ ರದೊ
 ಹೇಳಿಂಬೊಲಾ ಬಂಡೆ ಬಿದಿ ದ್ದು ಮಲ್ಲಲ್ಲಲ್ಲಿ !
 ಬಂಡೆಗಳೊಡನೆ ತಾನುಮೋಂದನೆ ತಪಂಬಟ್ಟು
 ಕುಳ್ತು ಸಂಪಾತಿ ತಾನಾ ಪ್ರಷ್ಪತ್ರಭಾತದಾ
 ಹೇಮಂತದಂತಿಮದ ಹಿಮಕೀತ ಮಂಜುಮುಶ್ರೀ
 ಕಂಪಿವ್ಯೋಲನುಕಂಪಿವ್ಯೋಲಾರ್ತ್ ಕಂರದಿಂ
 ಜೀತ್ತುರಿಸಿದನ್, ಮಹೇಂದಾದ್ರಿ ಸಾನುಸಾಫಾನ
 ಫಾಂಸ ಕುಟ್ಟಿಮದಲ್ಲಿ ಕಲೆತಿರ್ದ ಕಪಿವೀರ
 ಸಮಿತಿ, ಮಂತಣವನುಂತಿಟ್ಟು, ಬೆಕ್ಕೆಸವಟ್ಟು,
 ಗೋಳ್ಳನಿಯ ಕಾರಣವನರಿಯೆ ತರಗುಲ್ಲಿನಂ,

೬೦

೨೦

ಕಾನನಕೆ ವಾಸರವ್ಯಾಘರ್ಸೋಲುಗ್ರೇನಂ,
ಪಡಿಗೊಟ್ಟಿಟ್ಟಿಟ್ಟಿವಂತೆ!

ಮುಗಿಯಿತ್ತು ಮೃಗಶಿರಂ ;

೫೦

ಪೂರ್ವೀಸುತ್ತಿದೆ ಪುಷ್ಟ್ಯಮ್ ; ಅದೊ ಮೋಗಂದೋರಲಿದೆ,

ಮಂಜು ಬೆಳಿಯೈ ಕೆಲಿಂದಂಜಿಪ, ಕುಳಿರ್ ಕೋಳಿ

ಜಳಿಯ, ಮಾಘ ಫಾಲುಗ್ ಇ ಸೇವ್ಯ ಶಿಶಿರೇಶ್ವರಂ.

ಇತ್ತುವಧಿ ಮುಗಿದತ್ತು ; ಉಲ್ಲಂಘಮಾಯಿತ್ತು ಮೇಣ

ಸುಗ್ರೀವನಾಜ್ಞಿಯುಂ ; ಪೂತ್ತ ಪೂಣ್ಣಿಗೆ ಭಂಗಮುಂ

ಬಂದತ್ತು ; ವಿಷ್ಣು ಮಾದುದು ರಾಮನುದ್ವಾಮ

ಕಾರ್ಣಲಗ್ಗುದ ಯುದ್ಧಿಸಿದ ತೆಗಿ ; ಚಣಬಣಕೆ

ಕಾಯುತ್ತೆ, ಕುದಿಯುತ್ತಿಹುದತ್ತಲಾ ಕಿಷ್ಟಿಂಥೆ !

ಅಂತಾದೊಡಂ, ಏಕೆ ತೆಷ್ಟಿಹುದಿಲ್ಲ, ಹೇಳಿ

೬೦

ಕಪಿಂಶ್ವರಬಲಂ ? ಏಂ ಗೆಯ್ಯುತಿಹರಲ್ಲಿ ಹನಮಾದಿ

ನೀಲ ನಳ ಜಾಂಬವಾಂಗದ ಮಹಾ ಕಲಿಗಳಾ

ನಗ ಮಹೇಂದ್ರನ ಹೆಗಲ ಮಂಜದಲಿ ? ಆಲಿಸಯ್,

ಪೇಷ್ಟಿನಾ ಮಾನನಿಧಿ ವಾಸರರಿಗೊದಗಿದಾ

ಸಾಹಸದ ಸಂಕಟದ ಕಥೆಯ ಗೋಳಾಳಪುಂ.

ಅರಸಿದರು ಸೀತೆಯಂ ; ಅರಸಿದರವನಿಜಾತೆಯಂ ;

ಅರಸಿದರಸುರನೊಯಿ ರಾಮ ಸಂಪ್ರೀತೆಯಂ.

ಜಾನಕಿಯನರಸಿದರ್ ; ಮೈಧಿಲಿಯನರಸಿದರ್ ;

ಅರಸಿದರ್ ಸುಗ್ರೀವನಸುಗೆಳಿಯನಧಾರಂಗಿಯಂ.

ಹುಡುಕಿದರಣ್ಯಮಂ ; ಹುಡುಕಿದರಜಲಸೀಮೆಯಂ ;

ಹುಡುಕಿದರ್ ನದನದೀ ಒಲಗಳಂ, ಕಾಶಾರ

೧೦೦

ಕುಲಗಳಂ, ಮೇಣ ತಲಾತಲಗಳಂ. ಹುಡುಕಿದರ್

ಗತ್ತುರದ ಗುಹೆಗಳಂ, ಮೇಣ ಭೀಕರಾಭೀಳ

ತಿಮಿರ ಭೀತಿಯ ಬಿಲಸ್ತೆಲಗಳಂ. ಸೋವಿದರ್

ದೂರಮಂ ; ಸೋವಿದರ್ ನಿಕಟಮಂ ; ಸೋವಿದರ್

ಗೂಢಮಂ ; ಸೋವಿದರ್ ಪ್ರಕಟಮಂ ; ಸೋವಿದರ್

ಸರ್ವಮಂ ಮರಗಳೊಳ್ಳಾ ಪ್ರೋಡೆಗಳೊಳ್ಳಾ, ಕಲ್ಲು ಲೊಳ್ಳಾ
ಪುಲ್ಲು ಲೊಳ್ಳಾ, ಪಕ್ಷಿಬೆಳದ ಪಕ್ಷಿದೊಳ್ಳಾ ಹಿಣೀಲಿಟಿದ
ಕೊಳ್ಳಿದೊಳ್ಳಾ, ಕೆಸರುಸುಬು ಕೊರಕಲೀನ ಕಿಬಿಯೊಳ್ಳಾ
ದುಮುದುಮನೆ ನೀರ್ಭಾಬೀಳುವಬ್ಬಿಯೊಳ್ಳಾ ಆ ಕೇತ
ಸಂಶೋಧನಾ ಕೋವಿದರ್ರ! ತಡವಿದರಹಸ್ವತಿಯ
ಕದಿರಾಳ್ಳಾ ಳಂ ಕೂಡಿ ಪಗಲನೈತ್ತತ್ತಲುಂ,
ಕೊಟವಿಯಾಗೆ ಕಣ್ಣಾಟವಿ. ಸೋದಿಸಿದರಂತೆ
ತಣ್ಣಾದಿರ್ಪೆರಸಿ ರಾತ್ರಿಯ ಗಭ್ರಮಂ, ಕೈಗೆ
ಕತ್ತಲೆ ಬತ್ತಲಪ್ಪಂತೆ!

೮೮೦

ಇಂತಿಂತಿಂತುಬೊ

ವಾನರರ್ ಕೊಟ್ಟವಧಿ ಕೊನೆಮುಟ್ಟಿಬರ್ಿನಂ
ಅರಸುತ್ತಿರೆ, ಪುಡುಕುತ್ತಿರೆ, ಸೋವುತ್ತಿರೆ, ಸೋಸುತ್ತಿರೆ
ದಳದಳಗಳಾಗಿ ದೆಸೆದೆಸೆಪ್ಪೊಕ್ಕು, ಭೋಂಕಸೆಯೆ
ಗೋಚರಿಸಿತಾ ಮಹೇಂದ್ರಾದ್ರಿ, ದಕ್ಕಣ ದಿಶಾ
ಸ್ವೇಶ ಸ್ವೇರಾಶ್ಯ ಯಮಡೀಹ ಗೋವರಮನಲ್

ಗ್ರಂಥಿತ ಕಳೇಬರದ ಸ್ವೇಲವೈಶಾಲ್ಯಾದಂ
ದೃಷ್ಟಿಗೆ ದಿಗಂತಮನೊಡಚೆಂ. ಸೇರಿದ್ದತ್ತದರ
ಸಾನುವಂ, ಸಂಕೇತದಂತೆ, ಕಪಿಕೇತನರ
ಸೇನಾಮುಖಂ. ಪೊಳ್ಟುವೊಳ್ಳಿಂಗುಣೆಸು ನಿದ್ದೆ
ಮಾಹಂಗಳಂ ಕಾಣದಲೆದಲೆದಲೆದು ಸೋಲ್ಲು
ಮಾಸಿದ ಮನದ ಮಾಸಿದಾಸನದ ಮಾಸುಡಯ

ಮಾಸಿದಾಸೆಯ ಸ್ವೇಸಿಕಂ ವಿಶ್ರಮಿಸಿದತ್ತು
ಮೈಚಾಚುತ್ತಲ್ಲಿ, ತೃಣದ ತಲ್ಲಿದ ಗಿರಿಯ
ತಳ್ಳಿನಂಕ ಪರ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ. ದಣಿವಾರೆ,
ಬಗೆ ತಣಿಯಲೀಂಟಿದರ್ಬ ದೊಣೆನೀರ್ಗಳಂ; ರುಧರದ
ಜಿಲಮಂ ಏಂದರೊಗೆದರುಡೆನೂಲ್ಲಂ ಕಿಬಿ
ಬೆಳ್ಳಂಗೆಡೆಯುವಬ್ಬಿರ್ಯೊಳ್ಳಾ. ಪುತ್ತಿಸೊಳಗಿರ್ದಿ
ತುಡುವೆಜೀನಂ, ಮರದ ಬರುಕಿಸೊಳಗಣ ನಸರಿ

೮೯೦

೯೫೦

ತುಸ್ಯಮಂ, ಬಂಡೆಯಿಂ ಜೋಪ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ನಗಳಂ
ಕಿಳ್ತುರೊಪ್ಪಂ ಮಾಡಿ ಪಣ್ಣಲಂಗಳನೂಡಿ
ಬನದೌತಣವನುಂಡರನಿಬರುಂ, ಬಲಪಾತ
ಶಿಲೆಯ ರಕ್ಷೆಯ ದುರ್ಗಬಿಲದ ನೀಡದೊಳಿಕ್ಕೆ
ಪಾರಿವಾಳದ ಪಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿರ್ದ ಕಣಜದಿಂ
ಕವರ ತರತರದಕ್ಕೆಯಿಂದನ್ನ ಮಂ ಸಮೇದು,
ಹೊಡಿತಣಿವಿನಂ.

ಮೇಲೆ, ಸಭೆ ಸರೆದುದಂಗದನ
ಯುವರಾಜ ವಾಲಿಯ ಕುಮಾರನಧ್ಯಕ್ಷ ತೆಗೆ
ಕೈಮುಗಿಯೆ ಸೇನಾಸಮಷ್ಟಿ. ಮುಖ್ಯಂಗಿ, ಅದೊ,
ಗ್ರಾವದಗಾರುಸನವನಿತ್ತುದೊಂದೆತ್ತರದಿ
ಬಂಡೆ! ಸಚಿವ ಸಮಿತಿಗೆ ಗೌರವಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ
ಇಕ್ಕೆಂಳುವಲುಪಲವೇದಿ! ಏಕ್ಕುರಿಗವರ ಹಕ್ಕು,
ಕಳೆಲ್ಲ ಕೊಂಬೆಯೊ ಹುಲೆಲ್ಲ, ಸೆಲೆಸಿಕ್ಕೆದಲಾಲ್ಯಾಯ್ಯು!
ಸೆರೆಯುತ್ತಿರೆ ಪರಿಷತ್ತು ಪಗಲಿಸಂಜಿನ ಸಂಜೆ
ಶರನಿಧಿಗುರುಳಿದತ್ತು. ಶೀತಲ ನಿಶೀಥಿನಿಯ
ತಿಂಗಳರಲ್ಲಾಳ್ವಿಕೆಗೆ ಜೊನ್ನು ಮುನ್ನ ಡಿಯಾಯ್ಯು.
ಹೇಮಂತ ಶೈಶಿರದ ಸಂಧಿಯ ಜಕುರ್ಫ ಶಿಯ
ಜಳಿ ಜಳಿ ನಿಶೆಯ ಕುಳಿರ ದಿರ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳಿ
ತೊಯ್ಯೊದ್ದೆಯಾದುದಾ ರಾತ್ರಿಯಪ್ಪಿದ ಧಾತ್ರಿ,
ಸದಸದ ಸಡುಗಿ ಹಿಮಕೆ! ಮಂಜಿಗಂಜುವುದುಂಟಿ
ಸಂಜುಗೊರಲನ ಪಣೆಯ ಕಣೆ ಣೆಯ ಕಲಿಗಣಂ?
ಸಾಗಿತಾ ಸಭೆ, ರಚನಿ ತುದಿಗೆಯ್ಯಾ, ಮೂಡಣಾದಿ
ಮರುವಗಲರಳ್ಳಿನಂ, ನೇಸರ್ ಮರಳ್ಳಿನಂ,
ಸಂಪಾತಿ ಚೀತಾಳುರಮಿರಿದು ಕೆವಿಗೊಳ್ಳಿನಂ!

ಪ್ಲವಗೋತ್ತಮನ ವಾಲಿಸಂಭವನ ಜೋತ್ತೊಸ್ಯಾ
ಶಶಾಂಕ ಹೇಮಂತಾಂಶು ಕಾಂತ ಗಾತ್ರಾಸ್ಯಾಟ್ಟನ
ಪೋಣ್ಣಿದತ್ತುಂಗದ ಕುಮಾರನ ತರುಣವಾಣಿ,

೮೪೦

೮೫೦

ಕ್ಷೋಳಿಗಳೂ ಉಂ ನಿಲಸಿ, ಭಯವಿಸ್ತೂ ತಾ
ನಿತಿ ಗೌರವಚಕ್ಕಿಕೆನ್ನೊನದಿಂದಾಲಿಪಂತೆ:

“ ಕಪಿಕುಲ ಬಲಿಷ್ಠಿರಿಗೆ, ವಾನರಶ್ರೇಷ್ಠಿರಿಗೆ,
ರಾಜೀವಂದ್ರ ಸುಗ್ರೀವನಾಜಾಳ್ ಶಿರತ್ತಿರಿಗೆ,
ಮೇಣಣ್ಣ ಕೆಳೆಯರಿಗೆ ನನ್ನ ದಿದ್ದೂ ಚಿನ್ನ ಪಂ.
ಕಟುವಾರ್ಥ್ಯಾದೋಡಂ ತಿಕ್ತಮಪ್ರಕಟನೀನೆ
ಪೇಳೈಸಕೆಟುಕ್ರಮಂ. ಕೇಳುದಲಘುಮತಿಯಿಂ.
ದೂರಯಾಣಿಯಂ ಪ್ರೋತ್ಸು, ತೆಂಕಲಿಳಿಯೆಲ್ಲಮಂ
ತೊಳಲಿ, ರಾಮಪತ್ನಿಯನರಸಿ ನೀಮನಿಬರುಂ
ಒಳಳಿದಿರಿ. ಹಸಿವುನ್ನೀರಡಿಕೆಯಂ ಸೋವುಸಾವಂ
ಕಂಡುಂಡು ದಣಿದು ರೋಸಿದಿರಿ. ಮೇಣಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಾಂ
ಮಿಗಿಲ್ ಸಮೌಳ್ ಕೆಲರ್, ಬಾಳ್ ಳಿಯರಳಿದುದಂ
ಕಂಡರೆಂಬುವ ಕರಿನಮಂ ಸುಡಿಯಲಕ್ಷಲುತಿದೆ
ನಾಲಗೆಯ ಬಲ್ಲೈ ! ” ರಾತ್ರಿಯ ರವಣಿಹೀನತೆಗೆ
ಸುಯೋ ದಗಿದಂತೆ ಸುಯ್ಯಿದು ಸಮಿತಿ ಸಂಕಟಕೆ.
ಕೇಳುದಂ ಮುನ್ಮೋರೆದನಿಂತು ವಾಲಿಯ ಸುತಂ :

“ ವಾನರ ಬಲಿಷ್ಠಿರೆಂ ! ಕಪಿಕುಲ ದೃಢಿಷ್ಠಿರೆಂ !
ನಿಶ್ಚಯಾಶಿಷ್ಠಿರೆಂ ! ನಾಂ ಯೋಧರೆಂಬುದಂ
ಮರಂಯದಿರಿಮೋ ಶಿಷ್ಟನಿಷ್ಟೈಯ ಮಹಾಮತಿಯ
ಸಂತತಿಗಳಿರ ! ಕೆಳೆ ಮುದಿಯೆ ಬಳ ಕೆಳೆಗಳಲ್
ಸಾಜಂ, ದಿಟಂ. ರಣದಿ ಕೆಡದವರೊಳ್ಳುಗೆಯ್ಯೆಗಳ್
ಸಫಲಮಪ್ಪಂತೆಸಗೆ ನಾಮ್ರ, ಅದೆ ಸುಧಾತಪರಣಂ
ತಾನವರಾತ್ಮೆತ್ಯಂಗೆ ತೈಪ್ಪಿಯನೀವುದಲ್ಲಿ
ಪಿತ್ಯಲೋಕದೊಳ್ಳ ? ಮಿಶ್ರಮಂ ಮಾಳ್ಪದೆ ಘನಾಮೃತಕೆ
ಅಪ್ರಾರುಷದ ಅಶ್ರುಜಲಮಂ ? ಪಿಂತಣಾಳಲಿಕೆ,
ಬಿಡಿಮುದಂ. ನಮಗೆ ಮುಂತಣಮಿಂದು ಮಂತಣಂ.—
ಮುಗಿಯಿತ್ತು, ಮೇಣ್ಣ ಏಂದ್ರತ್ತು, ರಾಜಾಜ್ಞಿಯತ್ತುವಧಿ.
ತೋರ್ಯು ದಿಲ್ಲವನಿಜಿಯ ನೆಲೆ. ದಶಶಿರನ ಲಂಕೆ

೮೩೦

೮೩೦

೮೩೦

ತಾನಾದುದಿಪ್ರದಿಲ್ಲವೋ ಎಂಬ ಬರುತ್ತಂಕೆ !
 ತಿಳಿದು ದಳದಳದನ್ಯವಂಗಡಂ, ಮೇಣಿರಿತು
 ಸೈಸ್ಯಮನಮಂ ಮತ್ತುಮುತ್ತರೋದ್ದೇಶಮಂ,
 ಮುಂಬಟ್ಟೆಯಂ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲೆಂದು ತರಿಸಂದು
 ಇಂದು ಸೆರೆದಿಹುದಿಲ್ಲ ಸಭೆ, ಈ ವೀರಗೋಽಷ್ಠಿ !
 ಹೇಳ್ಣಿನಾನೆನ್ನ ದಳದಸುಭವದ ಕಥನಮಂ ;
 ತಾಳ್ಣೆಯಿಂದಾಲಿಸಿಂ. ಮತಮೊರೆವೆನನಿತುಮಂ.
 ತಾಮುಮಂತೆಯೆ ತಮ್ಮ ಕಥೆಯನತಿಕಲ್ಪನೆಯ
 ಕೊರೆದೊರೆವುದೆಂದು ಬಿಸ್ಸೆತ್ತಿ ಸುವೆಂ. ಕಥಗೆ ಗುರಿ
 ಕಥೆಯಲ್ಲಮಿಂದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ಒಲವಿಕ್ರಮಕೆ
 ಪೆರರ ಮೆಚ್ಚು ಗೆವೇಳ್ಣುಮೆಂದೆಂಬ ಕಲಿಸಹಜ
 ದೊಬ್ರಲ್ಯಮಂ ತ್ಯಜಿಸಿ, ದೇವಿಯನ್ನೇಷಣಿಗೆ
 ಬೇಕ್ಕನಿತುಮನೆ ಹೇಳ್ಣುದ್ದಲುರುಂ.”

ಸುಡಿದಿಂತು

೭೦೦

ಸಿಂತುದಾತನ ವಾಣಿ. ಚಿಂತಿಸಿದನೆನ್ನುದಂ
 ಬಂದಿನಿತುವೊಳ್ಳು. ಜೊನ್ನಿರುಳ ಸದ್ಗುಲಿತನಕೆ
 ಜವರಿಪೀಸಿತು ಕುಳಿರ ಸುಯಾಳಿ. ಬಳ್ಳಿವಯ್ಯ,
 ಜಳಿಯ ದಸಿಮರ್ದುರದವೋಲ್ಲ, ಪಟ್ಟಪಟ್ಟನೆಯೆ
 ಹಿಮದ ಹನಿ ಮರಮರದೆಲೆಗಳಿಂದ :

“ಅನ್ನೆಗೂ,”

ಮತ್ತುಮೇಳ್ಳುರಿಸಿತಾ ಕೊರಳ್ಳ ಇರುಳ ಸಿದ್ದೆಯಂ,
 “ ಮುಂದೆ ಭೀಷಣಮೆಸದೆದಿನಿಸ್ತೂ ಉದು ಕಾನನಂ,
 ಭೀಮಫೋರಂ. ಪ್ರಾಕ್ಷು ಪಳುದಟ್ಟೆಮಂ, ಪುಡುಕಿ
 ಕುತ್ತುರ್ಗಳಂ ಸೋದಿಸಿರೆ, ಕಂಡುದೊಂದೆಲ್ಲು
 ರಾಸಿ. ಕಂಡಾ ಮಹಾ ಕಂಕಾಲಧವಳಮಂ,
 ಪರ್ವತೋಪಮ ತಿಮಿಗಿಲದಸ್ಥಿಪಂಚರದ
 ದೀಘೋರ್ಣನ್ನ ತಾಯತದ ಕುಣವಾವಶೇಷಮಂ,
 ಶಂಕಿಸಿತು ಸೇನೆ ರಾವಣ ಪುರದ್ವಾರಕ್ಕೆ

೭೧೦.

ತೂಗಿರ್ದ್ದ ತೇರಣಮದೆಂದು! ಸುಗ್ರಿ ತು ಮುಂದೆ
ಜಗ ಜಟಿಗಳ ದಳಂ, ನನ್ನ ಹಜ್ಜೆಯ ಹಿಂದೆ
ಹಿಂದೆ.—ಕಡಲಿನ ಒಂತು ಬಂತಿಹೆಚೆಂತು? ಇದೆ
ಸಾಗರಮದೂರದೊಳ್ಳಾ. ಕೈಸಾದುರ್ದಾ ಲಂಕೆ,
ಸಿಕ್ಕಿದಳ್ಳು ಸೀತೆ. ರಕ್ಷಸರೊಡಿಯನಂ ಕೊಂದೆ
ಪೋಕ್ಕುವೆವು ಕಿಷ್ಮಿಂಥಿಯಂ. ಗೆಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವ
ರಾಜಾಜ್ಞಿ!—ಎಂದುಕ್ಕುವ್ವರ್ತಿನಿಂ ಸುಗ್ರೀತಿರೆ,
ತೋರ್ದಾಸೋವರ್ನಾ ವಿಕೃತ ರೂಪದ ಒಟ್ಟಾಶ್ಚ ಶ್ರು
ಜಬೀಲಾನನಂ. ವೈರಮುಕ್ಕಿತು ವಿಕಾರಕ್ಕೆ
ಪೇಸಿ. ದೃಕ್ಕಂಗೆತ್ತು ಗುದ್ದಿ ದೆನವನ ಸತ್ತಿಯಂ,
ಪಿಸುಳ್ಳಂತೆ. ಅಯ್ಯೋ ಏನನ್ನೇಯಂ! ಸಾವ ಮುನಾ
ತನ್ನ ಪೆಸರಂ ಹೇಳಿನಾ ಮುಷಿ ನಿಶಾಕರಂ.
ಗುರುವಂತವನ್ ಸಂಪಾತಿ ಖಗವರೇಣ್ಣಂಗೆ.
ಶಪಿಸಲಿದಾರ್ಥ ತನೆನ್ನು ದೇಕ್ಕಿರುವನು ಮತ್ತೆ
ನಾಂ ಶಿರದೊಳಂತ ಗುರುಕೃತಿ ಮಹತ್ತ್ವವನರಿತು
ಕೃಪೆಯೊಳುಪಸಂಹರಿಸಿದನು ಶಾಪಮಂ: ಪದಕೆ
ಮುಡಿಚಾಚಿದೆನ್ನ ಸುಂ ಮನ್ನಿ ಸಿದನಾದೊಡಂ,
ಮುಸ್ಸು ನೋಲಿರದಿಸ್ಸೆ ನಗೆ ಪಿತ್ಯವಕುಲ ಶಕ್ತಿ.
ಮತ್ತೊಂದನರುಹಿದನಾ, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯನ ಶಾಪ
ಮೋಚನೆಗೆ ನೆರವಾಗಿ ನಾಂ ಪಡೆವುದಾತನಿಂ
ರಾಮಕಾರ್ಯಕೆ ನೆರವನೆಂದು . . . ನಮಗಿದ ಕಣ್ಣಿ
ಕದಿರಪ್ಪುದೀ ಕವಿದ ಕಳ್ಳುಲೋಳಗೆಂದೆನ್ನ
ಹಾರ್ವೆಕೆ, ಸಂತ್ಯೇಕೆ, ಮೇಣರಕೆ!”

ನಿಂತುದಾ

ವಾಲಿಯ ಸುತನ ಕೊರಳ ತರುಣತೂರ್ಯಾ. ನೆರವಿ
ನೀರವಂ ನೋಡುತ್ತಿರಲುತ್ತಂತೆಯಂ, ಮರಳ
ಮೇಲೆಳ್ಳಿಸೋವರ್ನಾ ಮಬ್ಬಿ ಸೋಳಿದಾರೆಂದು
ತಪಕಿಸುತ್ತಿರೆ ಸೇನೆ, ಕಂತ ಘಂಟಾ ರವಂ

೨೭೦

೨೯೦

೨೪೦

ಪೋಣ್ಟೆ ದುದು, ತವಕಂ ತವಿದು, ತುಳಿಲಾಗೆಯ್ಯಾವೋಲ್
ತುಂಬಿದ ಸಭಾಸಂಭ್ರಮಂ. ವಾಚಿಸಿದನಿಂತು
ಸೇನಾನಿ ನೀಲನ್ನಿಯ ಕುನೂರಂ, ಶ್ರೀಮನ್
ಮಹಾಮೌನಿ:

“ಯುವರಾಜ ಭಾವಣ ಮಧುವನೀಂಟೆ ಸಭೆ
ತಣೆದಿಹುದು ತುಂಬಿ. ಆ ಏರ ವಾಣಿಯ ಕೇಳಿ
ಮರುಕೊಳಿಸಿಹುದು ಕೆಚ್ಚು, ಕೆಚ್ಚು ಗೆಟ್ಟಿರ್ದರೆ.
ಮಗಿಲೆರಜರಿಂದಾವುದೇನೆ, ದೊಲೆತಿಪ್ರದೇಮಗೆ
ಗುರಿ ಮಾರ್ಗಣದ ಕಣ್ಣಿ. ಆ ಗುರಿಗೆ, ಆ ಕಣ್ಣಿ
ಪೆರತೊಂದು ತೋರ್ಪಿರಳಿಸಂದದೊಂದನುಭವಂ
ಸಮನಿಸಿತ್ತೆಮಗೆ. ಹೇಳಿ ಪೆನದಂ, ನಿರಾಶೆಗೆ

೨೯೦

ಕೋಡುಡಿದು ತಾನದುವೇ ಸೋಲುಗೆಗೆ ಬೆಷ್ಟುಡಿಗೆಯೆನೆ,
ಧೈರ್ಯಕಾಶಾ ಶಾಸವಾದುವೋಲ್. ನಿಂದಲ್ಲಿ
ಪಳುವರಸಿ, ನಡೆನಡೆದು ದರಿ ಸೋಸಿ, ಗಿಡುಗಳಂ
ಮಾರ್ಣಂಟೆ, ಮಧುಗಳನೀಂಟೆ, ಮರುಧರೆಗಳಂ ದಾಂಟಿ
ದಾಳಿಟ್ಟು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲ್ಲಿನ ಪಡೆ, ತೊಟ್ಟನೆಯೆ
ಮುಂದೇರ್ಹುದೊಂದು ರಕ್ಕುಸರ ಬೇಹಿನ ಚೂಣಿ,
ಕಣ್ಣೊಲದ ಕೂಣಿಮಾನಾಗಿ. ಶೈಲಾಕೃತಿಯ
ಫೋರ ಕರ್ಕಿಗಳವರ್ರ, ಹರ್ಷಿಕ್ಕ ಮಂ ಕಂಡ
ಕಾಳ್ಳೂರುಣವಂಡಿಸೊಲ್ ಮಲೆತು, ಮೇಲಾವ್ಯಾಯ್ದರ್ಪ್ರ,
ರಾಹುಭಾಯಾದಂಡಗಳಿ ದಂಡಗೊಂಡಂತೆ

೨೯೧

ಗೂನ್ನಂಟುಗಂಟಾದ ತರು ಬೃಹಸ್ಪುಂಡ ಸಮ
ದೋರ್ಹಂಡಗಳನೆತ್ತಿ. ಸೊಂಟೆದಟ್ಟಿಯ ಬಿಗಿದು
ಕಟ್ಟಿ, ತೋರ್ಲೊಲ್ಲಡೆಗಳಂ ಚಪ್ಪರಿಸಿ, ನೆಲ ನಡುಗೆ
ಕಾಲ್ ಕಟ್ಟಿ ತಾಗಿದತ್ತೆಮ್ಮೆ ಸೈನ್ಯದ ಸಿಡಿಲ್.
ಸುಟ್ಟು ಸೀಕರಿವೋಧುದರಿಸೇನೆ. ಪನೆಂಬೆನ್?
ಒರ್ವಸುಳಿದನ್ ಮಹಾ ಮಾಯಾವಿ! ತೋರುತಂ
ಮತ್ತೆ ಮರಿಯಾಗುತ್ತಂ ನಮ್ಮನೀಳ್ಮುಳಿಗೊಳಲ್

ನಿಟ್ಟೊಂದಿಂ ಪರಿದನಿತ್ತತಣ್ಣಿ. ಪ್ರತಿಮಾಯೆಯಿಂ
ಪಿಡಿದರವನಂ ಕಡೆಗೆ ಸಮೃದ್ಧರ್. ‘ಲಂಕೆಯಂ
ಶೋರ! ದಶರಥ ಸುತನ ದಯಿತೆಯಂ ಬೈತಿಟ್ಟ
ಶಾಂತಂ ಶೋರ! ನಿಂಜ ರಾವಣನ್ನೀ, ಬಾ,
ಶೋರ! ’ ಎಂದೆಂದು ಗುದ್ದಿದರಿದರಕ್ಕಿ ಯಂ
ಕಿಳ್ಳಿರೇಸೆಂಬೆನಾ ಕಲುಗೆಂದರ್ಶಿಂ ಸಾವ್ಯಾಮಿಯೋಳಿ
ನಿಷ್ಕ್ರಿ! ನಾಸರಿಯೆನಾಂನ್ ಕಾಣಿಸೆಂದನ್ನಲ್ಲದೆ ಮೇಣಿ
ಬೇರೆ ಸುಡಿಯಂ ನಾಲಗಿಗೆ ತಂದನಿಲ್ಲಿಸೆ!
ಕಡೆಗೊಡಲಸುಳಿದನೆಂತುಂ ದಕ್ಕಿ ಇದ ದಿಶಿಗೆ
ಸದೆದನಂತುಂ ಹೇಳು ನಿಷ್ಪಾತ್ತರವನೆಮಗೆ!
ಕೊನೆಗೆ ನಾಮವನ್ನೋರುಪಟ್ಟಿಯನೆ ದಿಕ್ಷಾ ಸೂಚಿ
ಗೆಯ್ಯಿತ್ತೆ ಬಂದವೆಲ್ಲಿಗೆ ಮಹೇಂದ್ರಾಜಲಕೆ.
ಇತ್ತೆತ್ತೆತ್ತೆತ್ತೆ ಲಂಕೆಯಿಪ್ರದೆ ದಿಟಂ. ಶಂಕೆ
ವೇಡಿಮಗೆ.” ಎಂದುವೇಂದೆರಳ್ಳಿ ನಿಮಿಷಮುಂತಿರ್ದು,
ನಿಡುಸುಯ್ದು, “ ಏಂದ್ರೇವಿತ್ತವಧಿಯಂ. ತೀಜುಂವೆಂ
ಹೊಣಿ ಹೊರೆಯನಾದೊಡಂ. ತೀರದಿದೊಂಡಮೆಂತೊ
ಕರ್ತೃವ್ಯಾಮೇಸಗುತ್ತೆ ತೀರ್ಜುವನಸರದೊಳಿಯೆ ನಾಮ್
ತೀರ್ಪುದೆ ವಲಂ ಕಲಿಗೆ ಗೌರವಂ ! ”

೨೨೦

೨೩೦

ಸೇನಾನಿ ತಾಂ

ಕುಳ್ಳಿದನೆ, ಗಜನೆದ್ದುನಿನಿತು ಕುಳಾದೊಡಂ
ಗಜಗಾತ್ರದಿಂದರಿಂದಮು ಪಾತ್ರಸುಷ್ಪಲಂ,
ರೂಕ್ಕಿ ಬಿಷ್ಪೆಯ ನಿಪ್ಪಂ, ಹಾಸ್ಯಕೊಂವಿದಂ.
ಸರಮೊಗದ ಸಗೆಯ ಕುಡುಗೊಳಿಕೊಂಕು ಸರಮಿರಿದು
ತುಟಿಗಳಿಕೆಲದಲ್ಲಿ ಸುಳಿಯುತಿರ್ದಿನಿರುಳಿ
ಮರೆಸಿದುದು ಜೊನಾತ್ಯಯೆಯಿಂ :

೨೩೦

“ನಿಶಾ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ

ನಿದ್ರೆಯಧ್ಯಾಕ್ಷರೆಗೆ ನಮಿಸದಿರ್ದೆಳ್ಳಿರಂ.
ಮಂಡೆಯಿಂದುಣ್ಣಲೇಂ? ಜಾಣ್ಣೆ ಯಿಡಿದಿರ್ಲಿಜೇಂ?

ಬೆಳ್ಳುನುಡಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಗಡಮೇಗಳುಂ : ಆಲಿಸಿಮ್ರಾ,
ನನುಗುನೊವರ್ನಾ ದೊರೆತನವನ ದುರಧ್ಯಷ್ಟ ದಿಂ.
ಸಿಕೆಳ್ಳಿಡನೆ ‘ರಕ್ಷಣಾ !’ ಎನುತೆ ಕೀರಿದರೆಮೃವರ
ಕಪಿಕರಕರ್ತರ್. ‘ಅಲ್ಲ !’ ಎಂದೊರಲಿದನ್ ಅವನ್.
ಕೇಳುರಾರ್ ? ‘ಪೇಳಿಲ್ಲಿ ಸೀತೆ ? ತೈರ್ ಲಂಕೆಯಂ !’
ಎನುತೆನುತೆ ಬಡಿಯಲವನ್ ‘ಅಯ್ಯಾಯ್ಯಾ ಕಾಣಿನಾನ್ !
ದಮ್ಮಯ್ಯ, ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿಮ್ರಾ !’ ಎಂದೊರಲಾತ್ತಿ ತಂಗೆ,
ಬಗೆಯ ಗುಟ್ಟಿಂ ಸೆಳಿವ ಮದ್ದಿಂದು, ಕುಡಿಸಿದರ್
ಕಳಾಬಳ್ಳಿಯಂ ಸಿಂಡಿ ಗೆಯ್ಯಿ ರಸಮದಿರೆಯಂ.
ಬಿದ್ದಿದೆ ತಡಂ ಪೋಡಿಗೆ ಮದ್ದು, ಸೆಗೆದುದು ನ್ನಿ
ಪೋರಗೆ ! ಪರಿದು ಪುಚ್ಚಿರ್ವೋಳೆಯಂತೆ : ‘ಬಲ್ಲಿನಾಂ
ಲಾಕೆಯಂ !’ ಎಂದವಗೆ ‘ಇತ್ತಲಿದೆ !’ ಎನಲಿವರ್,
‘ಇತ್ತಲಿದೆ ! ಇತ್ತಲಿದೆ ! ಇತ್ತಲಿದೆ !’ ಎನುತೆಪನ್
ಸತ್ತನತ್ತಿತ್ತಲಿತ್ತಿತ್ತಲೊನ್ನೊ ಮೈ ಕೈಯನ್
ಬೀಸಿ. ಬೀಸಾಂತಮನೆ ಸುಟ್ಟಿದೋಳ್ಳಿಗೆ ಗೆತ್ತು ನಾಮ್ರ
ಬಂದೆವಿಲ್ಲಿಗೆ ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಕ್ ! ಬೇಡಿಮುಗೆ
ಶಂಕೆ ! ಇತ್ತಲಿತ್ತಲೊ ಲಂಕೆಯಿರ್ಪದೆ ದಿಟ್ಟಂ !’

೬೦೦

ನಕ್ಕರ್. ಕೆಲರ್. ನಗೆಯ ತಡೆದರ್. ಕೆಲರ್
ಮುಳಿದುಕ್ಕಿರ್ದರ್. ಮತ್ತೆ ಮಿಕ್ಕವರೇಕೊ ಏನೂ
ಸಂದೇಹದಿಂದೆ ತಮ್ಮಿಕ್ಕಿರ್ಲದೊಳಿರ್ದರಂ
ಲೆಕ್ಕಿಸಿದರೇಂ ಗೆಯ್ಯಿದೇಂ ನೀತಿಯೆಂಬುದಂ !
ಸರೆದ ಸಭಿ ಬೆರಗಾಗೆ, ನೀಲನುಂ ನಗುತೆದ್ದು
ಜಪ್ಪಿಸಿದನ್ ಗಜನ ಭುಜಮಂ !—ಅನಂತರಂ,
ಪೇಳ್ಳುದೇನೊಬ್ಬರಾಗೆದ್ದರೆನಿತೆನಿತೊ
ಕಪಿಭಟರ್. ಪ್ರಕೃತಮಂ ಪೇಳ್ಳಿರ್ ಕೆಲರ್ : ಪಲರ್
ಪೇಳ್ಳಿರಪ್ಪಕೃತಮಂ. ಪೇಳ್ಳಿನೆಲ್ಲಿಲ್ಲವರ್ ನುಂ
ಸೆಚ್ಚು ಮೂಡುವ ಸುದ್ದಿಯಂ ! ಭಾವಣಾಧ್ಯನಿಯೊ ?
ವಾಗಿಂಗಿತಮೊ ? ದನಿಯ ಹನಿ ಕೂಡುತೊಯ್ಯನೆ

೬೧೦

೬೧೦

ಹತಾಶಿ ಹಳ್ಳಂಬರಿದು, ದುಮುಕಿ, ಕೊಜ್ಜಿ ತ್ತಲ್ಲಿ
ಸಂಭ್ರಂತಿರಮುಖಿಯ ಕೆಳಿ ನೋಡದ ಪುಟ್ಟ
ನುಚ್ಚ ನುರವೋಗಿ !

ಮೈಂದಂ, ಮಹಾವಾಸರಂ,
ಕಪಿಕುಲಾಂಭೋಧಿ ಚಂದ್ರಂ, ಚಂದ್ರಸುಂದರಂ,
ಕವಿ, ಚಾರುವಾಕ್ಷೇತ್ರೀವಿದಂ, ಕಾವ್ಯ ರಸ ಹೃದಯಿ,
ಮೇಣ ವೀಣಾಕ್ಷರಿನ ವಾಣಿಯ ಲಸಸ್ಯ ಖಂ
ಮೇಲೆಳ್ಳನಾಶಾಪತ್ರಕ್ಯೋಲಾ ವಾಗ್ನಿ.
ದಳ್ಳರಿದುದಾವೇಶದಗ್ನಿ : ಕಿವಿಸೋಲ್ಲುದಾ
ಸಮಿತಿ, ಮಂತ್ರದಿ ಮುಗ ಮಾದಂತೆ. ಸೋಲಿಹುದೆ,
ಕಾಲವೆ, ಕವಿಧ್ವನಿಗೆ ? ಪರಿಷದಮರಿಯದೋಲೆ
ಸಮಯನಿಷ್ಠೆಯನುತ್ತರಿಸಿದನ್ ; ರಸಕ್ಕಣಕೆ
ಗಮಿಸುತ್ತ ರಸಕ್ಕಣಂ ಪೂಳ್ಳುಪೂಳಿ ಸರೆವರಿಯೆ
ಬಿತ್ತರಿಸಿದನ್ ಕಥನಮಂ ಕಾವ್ಯಶೈಲಿಯಲ !
ಭಾವನಾತೀತಕೆ ಅಚಿಂತ್ಯಕೆ ರಸಕ್ಕಿಹುದೆ
ಕಾಲಮಾನದ ಸೂತ್ರಸಂಕೋಲೆ ?

೫೫೦

“ ಮಲೆಜೆಲ್ಲು
ತಾಯ್ಯೆಲಂ, ಕಿಷ್ಟಂಧಿ, ಪೆತ್ತ ನಲ್ಲಿಕ್ಕಳಂ
ಸುಂಗಲಿದೆ ದುರ್ಘಟಕೆತು. ಧೀರಗಿಂದು,
ಕಿಷ್ಟಂಧೆಯಂಬಿಯಾ ಪರಿಶಸ್ತಿನಗಳಿಂ
ಪೀಯೂಷದ್ವರ್ದಿದ್ಯಮಂ ಪೀರ್ಯ ಬಳಿದರ್ಬಿಂದು,
ಪೇಡಿತನಮದಸಲಿದೆ ; ಸೋಜಿಗಂ ; ಸಂಕಟಕರಂ !
ಯುವರಾಜನಿ ವಾಲಿಸುತ್ತನಂಗದ ಕುಮಾರನಿಂ,
ನಿಖಿಲ ಲೋಕಪಾರ್ಣ ಸುತನಾಂಜನೀಯನಿಂ,
ವಹ್ನಿ ಜಂ ಲೋಕೈಕ ಕಲಿ ಮಹಾ ಸೇನಾನಿ
ನೀಲನಿಂ, ತನ್ನಿಂದು ಬಲ್ಲಿಂ ಶ್ರೀವಿಕ್ರಮಗಿ
ಹೊಯ್ಯಾಕಯ್ಯಾ ಪರಾಕ್ರಮದ ಬಲಿ ಜಾಂಬವಂತನಿಂ,
ಮೇಣಿತರ ಸಾಹಸಶ್ರೀಮಂತರಿಂ, ಸಮರ

೫೫೦

ಧೀಮಂತರಿಂ ತುಂಬಿದೀ ಸಭೆಯ ತೇಜಕ್ಕೆ
ತಗದೆಂದಿಗುಂ ಪರಾಜಯ ಬುದ್ಧಿ. ಶುದ್ಧಿ ಮೇಣ
(ಕ್ರದ್ದೆಯಿರೆ ತುದಿಗೆ ತಪ್ಪದು ಸಿದ್ಧಿ ಸಾಧನಗೆ.)
ತನ್ನ ಷ್ವಾದೇವತೆಯ ಸೇವೆಯಂ ಸೋಗವೋತ್ತ
ಪೆಗಲೊಳಿಯೆ ಸತ್ತರಾ ನಾವುಮುತ್ತಮ ಗತಿಯೆ,
ನಾಸ್ತಿಕಸಲ್ಲದಾತ್ತನಿಷ್ಟಂಗೆ.—ಕಿರಿಯನಾಂ.
ಬಿನ್ನ ವಿಪೇನಾ ಪೆರ್ಕುಯೆನ್ನ ದಲ್ಲಾದೊಡಂ,
ಪೆರ್ಕುಯಿರಾ ತನ್ನ ಸಿಂಬಾಲಿಪಾ ಸಯ್ಯು
ನನ್ನ ದಾಗಿರ್ದು ದೆಂಬುಡೆ ಪೆರ್ಕು. ಕೇಳಿಮದರಿಂ
ನಮ್ಮ ದಳದನುಭವಂ ಬೇರಪರಿಯಾಯಿತ್ತು.
ಬೇರೊಂದು ತೆರನಾಯ್ಯು ನಮ್ಮ ನೆಚ್ಚುಂ. ಬೇರೆ
ಪರಿಯಿರು ದಾಂಜನ್ಯೆಯನ ಪಡೆಯವರ ಕೆಚ್ಚು.
ನಮ್ಮ ಪಡೆ ಪಟ್ಟ ಕೋಟಿಲೆ ಕಿರಿದುಮಲ್ಲಿಮ್ಮು
ದುಃಖದ ನವಿದ ನಕ್ರಕಾಂ ಕಾಣಿ ಕರುಣೆಯಂ,
ಕನಿಕರದ ಲವಲೇಶಮಂ. ನಾವು ಮದವಿಯಂ
ತೂಳಲಿದೆವು; ನಾವು ಮಲಿದೆವು ಮಳ್ಳಾ ಹೊಡವಿಯಂ.
ನೊಂದೆವಾವುಂ ಪಸಿವು ನೀರಡಿಕೆ ಜಳಿ ಸೆಕೆಯು
ಬಾಧೆಯಂ. ಕರಡಿ ಪುಲಿ ಫಳೆ ಸಿಂಹ ವಿಷಕೇಟ
ಹಿಂಸೆಯಂ ನಾವುಂ ನರಳ್ಳಿ ವಾವುಂ ರೋಸಿ
ಸತ್ತು ಪುಟ್ಟಿದೆವಮನ ಆಕ್ಷರದಿಟಂ!

“ ದಾಂಟಿ

ಕೌಂಜಾದ್ರಿಯಂ ಕೌರ್ಕಮಂ ಕ್ರಮಿಸಿದುದೆ ತಡಂ
ನಾಮರೂಪಂಬಜೆದು ನಿಮಿರ್ದು ಹೊ ನಿರಾಶಯೆನೆ,
ಪ್ರತಿಕೃತಿಸುತ್ತಿಮ್ಮು ಸದ್ಯಃಸಿಂಥಿಯ ಚಿತ್ತಮಂ,
ಪರ್ವಿದತ್ತೊಂದು ಸೈಕಳಸಮುದ್ರಂ. ಶಿವಾ,
ನೆಸೆದರಾ ನೋಟಮಂ ನಡುಗುತ್ತಿಹುದೀಗಳುಂ
ಮನ್ಯಂ! ನಡುಗಲಿಲಾಗಳಾ ದೃಕ್ಕುಕ್ಕೆ
ನವೊಳ್ಳಿಳಾರುಂ: ಹೇಸೆತು ನೋಟಮಿಸಿದಾಯ್ತುಲಾ

೫೨೦

೫೧೦

೫೨೦

ಸಾಹಸದ ಬೇಸತ್ತು ಕಣ್ಣಿ ! ಸೈರಾಶ್ವಿಗುಂ ದಲ್
ನೆಯಿರ್ಪುದೊಂದಂಚು ; ತನ್ನ ಪೋನ್ನೆ ಲೆಗಳಿಂ
ಕಣ್ಣಿಸೆಳೆದು ಮನವೊಂಹಿಪುದು ಮೊದವೊದಲ್ ; ಸಿಲ್ಲಿ
ಮೋಹಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಾನಡಿಯೆ, ಕೊಂಡೊಯ್ವದತಿಧಿಯಂ
ಸರಕ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ. ಏಸಂಬಿಸೆಮಗಂತೆವೋಲ್

ಮೊದಲ ಸೋಟಕೆ ಮನೋಹರಮಾಯ್ತು ಮರುಪ್ರಧಿವಿ : ೪೫೦

ಬೆಳ್ಳಾಮುಳಲ ನೆಯ್ಯಾಸುಣ್ಣ ಮುಕ್ಕೊತ್ತಿದುದು ಕಣ್ಣಿ,

ದಿಟ್ಟಿ ದಣಿವನ್ನೆ ಗಂ ಹಬ್ಬಿ, ತಣಿವನ್ನೆ ಗಂ

ತಬ್ಬಿ. ಮುತ್ತೊತ್ತಿದಂತಾದುದಂಗಾಲ್ಲಿಯಂ :

ಮೃದುಪುಳಿನ ಮೃದುಲನಳಿನಾಧರದ ಸಾದರದ

ಸೋಂಕಿಂಗ ಪುಳಕಿಸಿತ್ತುದವಿವೆಟ್ಟಿನ ನೆಲದ

ಕಲಾಮುಳಾ ಬಿರುಸನಲೆದ ಕಾಲ್. ಆ ಮುಳಲ್ ಡಲ್

ತೆಗಿ ಇದುಮುಬ್ಬೀರ್ಪುದುಲೆಯಲೆ ಪೋನಲ್ಪುರಿದು,

ತನ್ನ ಸಂತತೆಯಿಂದಮಂತರಿಕ್ಕು ದ ಕೂಡೆ

ಸೆಣಿಸಿದುದು. ಮರುಭೂಮಿಯಾದೊಡೇನಾಗಸಕೆ

ಮಲೆತರದೆ ಭವ್ಯಮ್ಯೆಸಲೆ, ದೇವದೇವನಂ

ಕೆಣಕಿದಸುರನ ಮೃತ್ಯುವಂ ದಿವ್ಯಮಪ್ಪಂತೆವೋಲ್ !

ಪಿಂತಿಕ್ಕುತ್ತುರೆಯ ಪಜ್ಜೆಯ್ಯೆತ್ತರ್ವಾಮಂ

ಮುಂದುಮುಂದಕೆ ಪರಿಯಲೇಕನಾದತೆಯಾಯ್ತು

ಕಿವಿಗೆ ಸದ್ಗುಲಿತನಂ ಮಸಣಾದಾ ; ಮೇಣಂತೆ

ಪಕಲೋಕತೆಯಾದುದವಲೋಕನಕೆ ರುಂದ್ರ

ನಿಸ್ಸೀಮ ಸ್ವೇಕತೋವಾರಲೋಕಮಾತ್ಕುಕ್ಕೆ

ಮಿಳ್ಟು ಬೇಸರಮುಸಿರ್ ಕಟ್ಟುವೋಲ್. ನಿಜಿನಂ,

ನಿಜಿಲಂ, ನಿಜಿಎವಮಂತೆ ನಿಃಶಾಂಕಮಲಂ.

ಪಳುವಿಲ್ಲ ; ಪಸರಿಲ್ಲ ; ಮಗವಕ್ಕೆವೆಸರಿಲ್ಲ ;

ತಂಗಾಳಿಯಿಲ್ಲ ; ತಿಳಿನೀರಿಲ್ಲ ; ಇಂದ್ರಿಯಕೆ

ಮನಕೆ ಬೇವಕೆ ಮಹಾಚಿತೆಯಾಯ್ತು ; ಬಿಸಿಲುರಿಯ

ಬೀಡಾಯ್ತು, ಸಕೆಯ ಸೂಡಾಯ್ತು, ಕಾವಲಿಯೋಡು

೪೬೦

೪೦೦

ತಾನಾಯ್ತು. ಬಳಗಿದರ್ ಬಲವಜ್ಞರುಂ ಧಗಿಯ
ಡಾವರಕೆ; ಬೆಬ್ಬಿಸಿದರ್ ಭೀಮಕಲಿಗಳುಂ
ರುಳಿದ ರಘಸಕೆ; ಗಂಟಲೋಣಿಗಿ ಬರೆ ಬಾಯಾರಿ,
ಮಾತು ಮಾಣ್ಣದು ಕೆಲರ ನಾಲಗಿಗೆ; ಸುದೆ ಮಳ್ಳಾ
ಬೊಕ್ಕೆಯುಬ್ರಿದುವೆಂಬರಂಗಾಲ್ಲಿ;

ಪಸಿವಡಸಿ ನಡಿಗೆಯ್ಯಾದಿಸಿಬಿಗೆ;

ಸಕೆಯೆ, ಸೀರಕ್ಕೆಯುಂ

ತಾಳಲಾರದೆ, ಹೀರ್ಣ್ಣದೊಡಲಿನರವಟ್ಟಿಗೆಯ

ಬೆಮರ ನೀರಂ! ಸುಂಟುರುರಿಗಾಳಿಗಳ್ ಸುತ್ತಿ,

ಮಂಧಿಸಿ ಮಳ್ಳಿಳಂ, ದೂಳಿವೆಟ್ಟಂ ರಚಿಸಿ,

ತಿರ್ಯನೆ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಮೇಲೆತ್ತು, ರಿಂಗಣಂ

ಕುಣಿದುವ್ಯೆ, ಮರಳುಗಾಡಿನ ಮರುಳ್ ಜೋಲಂತೆ.

ಕಣ್ಣಿ ಪ್ರದಿಯಂ ತೂಳ್ ಕಟ್ಟಿದುವು ದಿಟ್ಟಿಯಂ;

ಮತ್ತೆ ಮೇಗಿಂದರಿಗಿ ಪೂಳ್ ವಾಳ್ ಉನ್ನೊತ್ತಿ

ಮುಚ್ಚಿ; ದೂಳ್ಗಿಲ ಹರಹಿಂದುರಿವ ನೇಸರಂ

ಮುಸುಗಿ ಕಳ್ಳಿಗ್ಗೆದುವುನ್ನಾ ದವೇರ್ ರೋಲ್

ಚೀತ್ವಾ ರಗಳನೂಳ್, ಚಿತ್ರಸ್ವನಂಗಳಿಂ

ಚಿತ್ರ ಚಿತ್ರಂ ನರ್ತಿಸಿತ್ತಾ ಮರು ಪರೇತ

ನರ್ಪ ಮಂಡಳಂ! ಕಾಲೆ ಟ್ಟು ಕಣ್ಣಿ ಟ್ಟು ಸೇನೆ ತಾಂ

ತತ್ತುರಿಸುತ್ತುರಿಸುತ್ತಿರೆ, ಹೇಳ್ಣನೇಂ, ಮುಂದೆ,

ಸಿಕತ ದಿಕ್ಕಾಚಕ್ರವಾಳಂತಮಂ ಸಂಗರಿಸಿ,

ಕಣ್ಣಿ ಮೋಹಿಸಿತು ಮನೋಹರ ಮರುಸರೋವರು.

ಪಾರ್ಮದೆ ತಡಂ, ಗಂಟಲೋಣಿಗಿ ಬಾಯಾರ್ದರೆಂ,

ಮೃತರಿಗಮ್ಯತಡ ಕೃಪೆಯೆ ಕೈಸಾರು ದೊದಾರ್ದು

ಓದಿದೆವು, ಬಯಕೆಯ ಬಿಸಿಲು ದುರೆಗಳನೇರ್ಣು,

ನೀಳೊರಳ ನಿಟೊರ್ಲಿಟದಿಂ. ತೆಂಪ್ಸನೋಂಟದಿಂ

ತೆರೆನಲಿದು ಕುಣಿದತ್ತು; ತೆರೆಯ ವೊರೆಯಿಂಫಿಂದೆ

ಕರೆಯನುಲಿದತ್ತು; ಕರೆದುದು, ನಿರಾಶೆಯ ನಡುವೆ

ದೂರದಾಶಿಯ ತೆರದಿ, ಪಳುಕು ತಿಳಿ ನೀರ್ಗಳಿಂ

೪೮೦

೪೯೦

೪೯೦

ಕರ್ನಾಟಿಕ್ ಇಸಿ ಸಂಬಿಪಾ ಬಿಸಿಲಿಚ ಮಳಲೈಕ್ ಇಂ.
 ಎಸಿತೊಡಲೇನ್ ? ಓಡಿದಂತೆಲ್ಲಮದಕೆಮಿಗೆ
 ನಡುವೆಯಿರ್ಣಿಂತರದ ದೂರಮುಕ್ಕೆ ಇಂಮೆನೆ
 ಸಿಂದುದಚಲಂ. ಕುದಿವ ಸೆಕೆ. ಸುದುಮಳಲ್. ಬೇಯೆ
 ಬೀಸುವ ಬಿಸಿಲಾಗಿಂ. ದಣಿವು, ದುಗುಡಂ, ಪಸಿವು,
 ನೀರಡಿಕೆ. ಬೆನ್ನು ಟ್ರೆಟಿರಲಾ ಬಯಲ್ ಭಾರ್ಯಂತಿ
 ಬಯಲಾದುದೈ, ಬೈಗುನೇಸರ್ ವೇಳಗು ಪಡುವ
 ಪೋಕ್ಕಿನಲಿ. ಏನೊರೆವೆನಾ ಗೋಳನಯ್ಯಯೊಕ್ಕಿ,
 ಪಡೆಮೊರಲಿದುದು ನಿಡು ನರಳ್ ನರಳಿ, ಮರಳ ಮೇಲ್
 ಪೋರಳಿ . . . ಪವನಜ ವಾಣಿ ತುಂಬಿದುದು ತೇಜಮಂ
 ಮರಳಿ. . . . ನೆತ್ತರ್ಯುಗಿಲ ಕೊಲೆಯ ಕಲೆಯಂ ಕೆತ್ತಿ,
 ರಕ್ತ ರಥಿತವಮಳ್ಳುತ್ತಿರೆ, ಬಿಳ್ಳಿದಾ ಪಗಲ್
 ಕದ್ದಿಂಗಳಿರುಳ ಮೆಸಣಕ್ಕೆ. ಓ, ಆ ರಾತ್ರಿ,
 ಏಂ ಭಯಂಕರಮಾದುದಾ ತಾರಕಿತ ರಾತ್ರಿ !
 ಕೂರ ತಾರಾ ಕಾಂತಿ ತಿಮಿರಮಂ ತೋರುತ್ತಿರೆ
 ಮುನ್ನಿಡೆವನಿಬರುಂ, ಬೀಳ್ಳನ್ನೆ ಗಂ ಪರಿವ
 ಥಲದಿಂದೆ : ದೈವಕೃಪೆ, ದೈವಕೃಪೆ ದಿಟಕಣಾ,
 ಮೂಡಿತು ಮೃಕಂಡ ಖವಾನ್ಯಾಶಮಂ, ಮರುವನದ
 ಮಧ್ಯೆ ! ಮಾಯೆಯೋ ನಿಜಪ್ರೋ ನಾನರಿಯೆ : ಮಗನಳಿಯೆ
 ಮುನಿಯ ಸಂಕಟದುರಿಗೆ ಬೇಯಲ್ ಬೃಹದ್ವನಂ,
 ಮೂಡಿತೆಂಬರ್ ಮೃತ್ಯುಮಂಜದ ಮಳಲ್ವಾಸಿನೋಲ್
 ಸರ್ವಸಂಕಟಕರಂ ಮಹಾ ಮರುಪೃಥಿವಿ. ಕೃಪೆಯ
 ಮನೆಯೆನಲ್, ನೀರ್ ನೆಳಲ್ ಪಣ ಪಲಮ್ ತಣ್ಣೀಗೆ
 ಬೀಡಾಗಿ, ಮೆರೆದಿರ್ಪುದೊಂದು ಮರುವನಮದರ
 ನಡುವೆ. ತಪಮಿರ್ಣನಲ್ಲಿ ಮೃಕಂಡು ಮುನಿವರಂ.
 ಮಂಡುಂಡು ಮಲಗಿ ಬೇವಂದಳೆದು, ಮರುದಿನದ
 ಪಗಲನಲ್ಲಿಯ ಕಳೆದು, ರಾತ್ರಿ ಬರಲಾ ಮುನಿಯ
 ಪೇಕ್ಕಿಪೋಲರ್ಪಟ್ಟಿಗಳನರಿದು, ಯಾತ್ರೆಯಂ

೪೪೦

೪೯೦

ಮುಂಬರಿಸಿದೆನ್ನ, ಜಂಡಕರ ತಾಪದಂಡಲೆಗೆ

ಸುಕ್ರಿ. ಸಜೀದಿರುಳ್ಳಿಮಂ ಬೆಳಗುವೋಳ್ಳಿಗೆ

೪೩೦

ಕಳೆದುದಾ ಮರಣಕರ ಮರುಮಂಡಲಂ ; ಮುಂದೆ

ಸೊಗಸಿತು ಪಸುರ್ಯಿಲೆಯ ತನ್ನ ದಯ ತಾಯ್ಯಾರಕೆ.

“ರಾತ್ರಿಯೆಲ್ಲಂ ಮರುಧರ್ತಿಯಂ ಜರಿಸಿದಾ

ತೃಣಿಗೆ ನೀರಾಣಿಮಂ ಪುಡುಕುತ್ತಿರಲೇನೆಂಬಿ ?

ತಿಮಿರದ ತಿಮಿಂಗಿಲಂ ತೇರೆದ ತಾಳಿಗೆಯವೋಲ್ಲಾ

ಅಗುವಾರ್ಯು, ಗಿರಿಗುಹಾ ಗಹ್ವರ ಮಹಾ ಬಿಲಂ.

ಬಳಿಸಾರ್ಥಿ ನದನಚಲಕ್ಕಂಟಾಭಸನಿಲಂ

ಗುಲ್ಮಿ ವೃಕ್ಷಾ ಕೀರ್ಣಿಮಂ. ವಿಸಿನಕೋವಿದಂ,

ಸಂವೀಕ್ಷ್ಣಿ ಸುತ್ತೆ, ಸಂಜಾತ ಪರಿಶಂಕೆಯಿಂ

ಸಂಬೋಧಿಸಿದನಿಮಗೆ ಸಲಿಲಾಧಿರ್ಗಳಿಗೆ : ‘ಹೇ

೪೩೧

ಹೃತದಾರ ಸನ್ನಿತ್ರ ಸುಗ್ರೀವನಾಳ್ಳಿಯಂ

ಮತ್ತೆ ಕರ್ತೃವ್ಯಾಮಂ ಪೋತ್ತೆ ಸಹಜರಿರಾ,

ಸೋವಿ ಸೋಸಿದೆವೆನಿತೊ ಶೆಂಕಲಂ ; ಮೈಧಿಲಿಯ

ನೆಲೆ ತೋರಿದಿದೆ. ಸತೀಜ್ಞೋರನಾ ರಾವಣಂ

ಪೇಳಳಿಸದಳಮೆಲ್ಲಿ ಬೈತಿಟ್ಟಿಹನೊ ? ಬಿಲಂ

ಕಾಣ್ಣಿದಿದೊ ಪಾತಾಳ ಕೂಪೋವಮಂ. ಶಂಕೆ

ಪುಟ್ಟಿಪುರ್ದಿನಗೆ : ಲಂಕಿಗೆ, ನಿಶಾಚರ ಪುರಕೆ,

ಕುಹರಮಿದೆ ಗುಹ್ಯವಾಗ್ಗಂ. ಕಾಣಿಮದೊ ಅಲ್ಲಿ :

ವಿವರ ಮುಖದಿಂ ನಿಷ್ಣಾರ್ಮಿಸುತ್ತಿವೆ ಜಿಲಾದ್ರ್ವಮಾ

ಕೌಂಜ ಸಾರಾಸ ಪಂತ್ತಿ. ತೋಯ ಶೇವದ ಗರಿಗೆ

೪೩೨

ಹೂವಿನ ಹುಡಿಯ ಹಳದಿಯಂಟಿ ಹೂಮ್ಮುತ್ತಿಹವದೊ

ಹೂಂಗೆಲಸದೆಸಕದಾ ಜಕ್ಕುವಕ್ಕಿಯ ಮಾಲೆ.

ಗವಿಯ ಬಾಯಿಯ ಮರಗಳುಂ ನೀರನೀಂಟಿದಾ

ಕೊವಿನ ಪಸುರ್ಯಿಂದೆ ಸೊಗಸುತ್ತಿವೆ. ರಕ್ಷಿಸಿದೆ

ರಾಕ್ಷಸ ರಹಸ್ಯಮಂ ತಿಮಿರಗೂಢಂ ಬಿಲಂ.

ಬಿಸ್ಮಿಲೋಪಗುವಮರಸುವಮವಸಿಜಾತೆಯಂ.”

ಹನುಮದೇವನ ವಾಣಿಯಾವೇಶದಿಂ ಪೆರ್ಕ
ದುರ್ದರ್ಶಮತಿಪೋರಮನಚಂದ್ರಸೂರ್ಯಮನ
ಪೊಕ್ಕೆವಾ ಇತ್ತು ಬಿಲಮಂ. ಒವನ್‌ರೊವರ್‌ರಂ
ಪಿಡಿದು, ಪೆಗಲಂ ನೆಮ್ಮು, ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಕ್ಕೆಟ್ರಾ
ಕರಡಿ ಪುಲಿಗಳ ಕೂಗುವೆಲರುಣಿಯ ಘಣೆಯ ಸುಯ್ಯ
ಕೇಳ್ಳಿತ್ತು, ನೀರ್ ದುಮುಕುದನಿವರಸಿ. ಪೋಗುತ್ತಿರ,
ಸಾಗುತ್ತಿರಲೊಯ್ಯನೆಯೆ, ಬೆಕ್ಕೆಸಮುಕ್ಕುವಂತೆ
ತೆಕ್ಕೆನೆಯೆ ಕಣ್ಣೊಬ್ಬಿಲಕೆ ಸುಳಿದುದೊಂದದ್ದುತ್ತಂ,
ಸುರಸುಂದರಂ, ವಿತಿಮಿರಂ ವನಂ! ಪೊನ್ನೆರದ
ಪೂರ್ಣಂದಾರ ಪೊನ್ನೆಲರ ಏಂಜು ಏರುಗುವ ಬನಂ
ಕಾಂಚನ ರಚಿತವಾಯ್ತು, ಕತ್ತಲೆಯ ಕಂಡುಂಡು
ಕುರುಡು ವೇತ್ತಿದ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಳಿಗೆ.

೪೯

“ಅದೆ ಕಣ್ಣಾ

ಅಲ್ಲಿರ್ದ ದಾ ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಯ ದಿವಾನ್ತರಮಂ.
ಕೃಷ್ಣಾ ಜಿನಾಂಬರದ ಆ ಮಹಿಳೆಯಸಿ, ತವಸಿ,
ನಮ್ಮ ಕರ್ತೆಯುಮನಸಂತೆ ವೆತೆಯನಾಕರ್ಣಿ ಸುತೆ,
ತನ್ನಾತ್ಮ ಕಥೆಯನೊರೆಯತೆ, ತಣಿಸಿದಳು ನಮ್ಮನ
ಅಮರ್ದಾಜಿಸನಿಂದೆ ಪಣ್ಣಬೇರ್ಗೆ ಇಂ. ರಜಿಸಿದನ
ದಾನವರ ಶಿಲ್ಪ ಮಯಸಂಬಂತುಲ ಮಾಯಾವಿ ತಾಂ
ವೈದೂರ್ಯ ಕನಕಮಯಮಾ ಗುಹಾರಾಮಮಂ
ಹೇಮೆಯೆಂಬಪ್ಪರೆಯ ಸುಖಿಕೆ. ಆ ಚಾರುಮುಖಿ,
ಮಯ ಧೃದಯ ಹಾರಿಣಿ ಸುರಲತಾಂಗಿ, ತನ್ನ ಸಖಿ
ಮೇರುಸಾವಣಿಯ ಮಗಳ್ ಧರ್ಮಜಾರಿಣಿ
ಸ್ವಯಂಪ್ರಭೆಗೆ ನೀಡಿದಳದಂ ತಪಂಗೆಯ್ಯಲ್ಲಿ,
ಕೆಳಿಯ ನೆನಹಿಗೆ ಸಿರಕೊಡುಗೆಯಾಗಿ. ಇವುದು ವರಂ,
ರಕ್ಷೆಯೋಲ್, ಮತ್ತೆರಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೊಡಸುವರಸಿ
ಪಿಂತಿರುಗದಿರ್ದೆಂದು. ಕಾರ್ಯದ ಸುಕೃತವಲಾ:
ಗೆಲ್ಲ ಕುರುಪಾಯ್ತುಲಾ : ಬದ್ರಾಚಿ ಬಂದುದು ನಮ್ಮ

೫೧೦

೫೧೦

ಪಡೆ! ಸಾಕ್ಷಿ ಯಿದಕಿಂದೆಯುಂ ಬೇರೆ ಏಕೆಮಗೆ
ಮುಂದೆ ಗುರಿ ಕ್ಯಾನಾರು ಮೆಂಬುದಕೆ? ಆ ದೇವಿ
ಕಣ್ಣಾಜ್ಞ ನಿಂದರಂ ನಮ್ಮುಂ ತನ್ನ ಮಹಿಮೆಯಿಂ
ತಂದಳಿಗೆ ಮಹೇಂದ್ರಾಚಲಕೆ, ರೆಪೈಯಂ
ತೆರೆವನಿತರೊಳ್ಳಾ!

“ಮನ್ನಿಸುವುದನ್ನನೀ ಮಹಾ
ಪರಿಷದಂ. ಸಮಯನಿಷ್ಟೆಯನುತ್ತರಿಸಿದೆನ್ನ,
ಸಕಾರಣಂ. ತೊಲಗುಗೆ ನಿರಾಶಿ. ಹೇಡಿತನವುಂ
ಕೊಲ್ಲಿ ಬಗೆ. ಸಾಲ್ಪುಮಾ ಪಳಿವೀಡು, ಸೋಲ್ಪುನಂ.
ಮೂಡುಗುಷ್ಟಿಗೆ ಕೊಳ್ಳು. ಒರ್ಕ್ಕುಮ ವಿಜಯಾಬ್ದಿ.
ಕೆಟ್ಟಿರುಳ್ಳ ಕಡೆಗಾಣ್ಣ ಮುನ್ನ ಮಿದೊ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ
ಮಾಗಿಯ್ಯಾಕಿಲ್ಲ ಸೋನೆ, ಜಗಮೇಲ್ಲಮಂ ಮುಸುಗಿ
ಬೆಳ್ಳಿಂಬಿನಂ. ದಟ್ಟ ಕಣ್ಣಾಜ್ಞ ದಂ ತನ್ನ
ಸಪ್ತ ತೇಜಿಯ ತೇರನೇರಿ ಬರ್ವಿ ಸರೋಜಿ
ತಪ್ತ ತೇಜದಿನಟ್ಟಿ, ಸುಪ್ತಲೋಕವನೆಂತು
ದೀಪ್ತಿಯಿಂದೆಳ್ಳಿ ರಿಸುಗುವೊ ಅಂತೆ ಸಮ್ಮುದ್ರೇಯ
ಮುಸುಗಳಿದು ಮೂಡುಗಾಶಾಜ್ಯೋತಿ ತಾಂ ಕೀರ್ತಿಕರ
ಧೈರ್ಯಪೂರ್ವಾಚಲದ ಶೃಂಗ ಸಿಂಹಾಸನದ
ತುಂಗ ಗೌರವಕೆ!”

೫೭೦

೫೭೧

ಆ ವಚನ ವಿದ್ಯಾತ್ ಪ್ರಭಾ
ಲಹರಿ, ಕೇಳುರ ಮೆಯ್ಯಿ, ಮಿಂಜವರಿದುದು, ರೋಮ
ರೋಮಂ ನಿಮಿರ ಪುಲಕಮಂ ಕೈದುಗೊಳ್ಳಂತೆ.
ಫೇ ಫೋಷನುಟವಿನಿಶ್ಚಿಬ್ಬಿ ಮಂ ಮಥಿಸುತ್ತಿರೆ
ತಾರನೆಂದ್ರ ಸುದಾರ ಮೂರುತೆ, ಕುಶಾಗ್ರಮತೆ,
ಸಂವಾದ ಮಧುರ ಭಾಷೆಯ ವಾದ ಮೇಧಾವಿ:
“ಕೋಕಿಲನ ಸರಗೇಳುರಿಗೆ ಮಯೂರನ ಕೇಕಿ
ತಾನಿನಂಪಹುದೆ? ಯೈಂದಸಿಂಬಳಿ ಸುಡಿಯಲೆಳಿಸುವಂ
ಮೂರ್ಖಿಸಲ್ಲಿದಿರೆ ಸಾಹಸಿ ದಿಟಂ. ಆದೊಡಂ,

ವಿವೇಕ ಗೃಹಪತಿ ಬೈತಣದ ಕೂಡೆ, ಓಗರದ
ನೆವದಿ, ಅತಿಥಿಗೆ ಬೈವಧಿಯ ಒಳ್ಳೆ ಸೇರಿವೆಲ್ಲಾ,
ಒರೆವೆಸೆದೆಯಂ. ದೊರೆಯ ಕೊಟ್ಟೆಪಧಿ ಮುಗಿಯಿತ್ತು; ಮೇಣ
ಮಿಂದಾದ್ದರೂ. ದೊರೆಕುದಿಲ್ಲಿನ್ನು ಒಂದರಾತ್ಮೆ ಜೆಯ
ನೆಲೆ. ದೊರೆಯಬಜುದಾದೊಡೊಡಂ ದೂರಮುಷ್ಟಿದಾ
ಸಂಭವಂ. ಸುಗ್ರೀವ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಿಣಿರಲ್ಲಿ
ಕುದಿಯುತಿಹರೆಂಬುದಂ ಮರೆಯಂದರಿ. ಶೀಘ್ರದಿಂ
ಕಿಷ್ಟಿಂಥಿಗೆಯ್ದು, ನಮ್ಮ ಸುಭವಂಗಳನೊರೆದು,
ಸರ್ವಕಪಿಸೇನೆಯಂ ಕೂಡಿಕೊಂಡಿತ್ತಣಿಗೆ ಮೇಣ
ದಾಳಿಕ್ಷಾವಂ. ತಳ್ಳುವಿದರೆ ಬರಿ ಕೆಲಸಗೇಡ,
ನಮಗುಮೆಮ್ಮುಂ ಸಂಬಿದವರಿಗುಂ. ಸಾಹಸಂ

೩೫೦

ಸ್ತುತ್ಯಂ. ವಿವೇಕಮದರಿಂದೆಯಂ ಶಾಲಘ್ಯಮ್ಯೇ.
ಸಾಹಸಂ ವೀರರಧಿ, ಸಾರಧಿ ವಿವೇಕಮರೆ.
ಮತಿವಲ್ಲಿಯಿಲ್ಲದಿರೆ ಸಾಹಸಂ ಗತಿಗೆಟ್ಟು
ತೇಂಬಿ. ಸಾಹಸಮಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಗುರಿ, ಈಯೆಡಿಗಿ;
ನಮ್ಮ ಕೀರ್ತಿಯಮಲ್ಲಿ ಚರಮಲಕ್ಷ್ಯಂ. ನಮ್ಮ
ಗಮನದ ಕಣೆಗಿ ಸೀತಿಯೊಳ್ಳೆಯೆ ಗುರಿಯಕಣ್ಣಾ.
ಕೀರ್ತಿ ತಾನುಪಲಕ್ಷ್ಯಿ ವೆಂಬುದನಿಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವಂ.
ಕೀರ್ತಿಯೇಂ? ಪೆರರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯಲ್ಲಿ? ತಮ್ಮೊಳಗೆ
ತಮಗೆ ನೆಚ್ಚಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ಹೆರ ಮೆಚ್ಚಿಗೆಯ

೩೫೦

ಕೆಚ್ಚ ರಲೆವೇಳ್ಳುಂ ದಿಟಂ. ಕಾಣಿನಾನಿಲ್ಲಿ
ಮಂದಿಯ ಪೋಗಕ್ಕೆಯನೆ ತನ್ನ ಬೀರಂಗತ್ತು
ಮೆರೆವಲ್ಲಿನಂ. ದಣಿದ ದಳಮಂ ಮಗುಳ್ಳಿವಂ.
ಹಿಂಜರಿವರೆಲ್ಲ ಹೇಡಿಗಳಲ್ಲಿ. ತುದಿ ಬಯಕೆ
ತಾನಕ್ಕು ಮೋರೊರ್ದೆ ಸೀತಿ ಹಿಂದೊಳಪುವುಂ.
ಕಿಷ್ಟಿಂಥಿಗೆಯ್ದು, ನಮ್ಮೊಳೆಯಂಗೆ ಸರ್ವವಂ
ಪೇಳ್ಳು, ಮುನ್ನ ಬಿಸನನೆಸಗುವುದಮಗೆ ಸೀತಿಯಿನ್ನಾ.”

೩೫೦

ಭಾವ ರಾಮಿಕ್ಕುಮೆನೆ ತೋರ್ದಿದಂ, ಇಂಗಿತದಿ

ಭಾವಮಯ ಬುದ್ಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯಮಂ ಬೋಧಿಸುತ್ತೆ

ಕುಳಿತನಾ ತಾರನಪ್ರತಿಮ ವಾಗ್ವಿದನಶುಲ

ಚಟುಲ ಚಿಹ್ನೆಯ ವಾದಮೇಧಾವಿ. ತರುಗಳೊಳ್ಳ

ಬನವಕ್ಕೆ ಪಾಡತೊಡಗಿದುವಲ್ಲಿ ಮೇಣಲ್ಲಿ.

ತೀಡಿದುದು ಕೊರೆಚಳಿಯ ಮಾಗಿಯ ಕುಳಿರಾಗಳಿ.

ಮುಸುಗಿದಬ್ಬಿನಿಮಂಜಿನಲಿ ಕೊಲುಕೊಲಾಗಿ

ತೂರಿಬಂದುದು ಪಸುಳಿನೇಸರ ಕದಿರ್ಕಣಿಯ

ಬಿಳಕು ನೆಳಲಿನ ಬಿಳಿಯ ನೀಲಿಯ ಕಲೆಯ ಬಲೆಯ

ರಂಗೊಲಿ. ಕೃತಿಸಿದುದು ತರುಣಾರುಣಾತಪಂ

ವಾನರ ಮಹಾಕೃತಿಗಳಂ, ದೀರ್ಘಮುಸ್ತಕಮೇನಲ್ಲ

ಶೈಲಭಾಯೋಪಮಂ, ಮಂಜಿನ ಪಟದ ಮೇಲೆ.

ತಾರವಾದದ ಸಾರ ಸತ್ಯವಿಂದಾ ಸಭೆಗೆ

ಕವಲಾಗಿ ಬುದ್ಧಿ, ಗುಜುಗುಜು ಮಾತು ಮೋರಿದತ್ತು,

ಹಿಂಡೆದ್ದಿ ಜೀಸ್ಕಿ ದಿನೋಲ್ಲಾ. ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಂದೇನ್ನ ?

ಸದ್ಗುಣಿನಿಂತಾಲಿಸಿತು ಸಭೆ: ಆ ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿ

ಶೃಂಗದಿಂ ದುಮುಕುತಿಳಿದೈತಂದುದಾಗಳಿಯೆ, ಕೇಳ,

ಸಂಪಾತಿ ಜೀತಾಂಗರಮಿರಿದು ಕಿವಿಗೊಳ್ಳುನಂ !

ಸೇನಾನಿ ನೀಲನಂಗದ ಹನುಮ ಜಾಂಬವರ

ಮಂತಣವನಸುಮತಿಸಿ, ವಾಗ್ಫೋರ್ಗ್ರಿರನಂ

ಕರೆದು ಬೆಸಸಿದ್ದಿಂತು ಶರಗುಲ್ಲಂಜನಂ: “ ಹೋಗು,

ನಡೆ, ಜೆಜ್ಜು ರಿಂ. ಕೂಗಿಗರಿ ಸೆಲೆಯಸೆಚ್ಚು ರಿಂ.

ಪಡೆಯ ಕೊಳ್ಳ ಸೀನಾನ್ನಾಯ್ದ್ವಿಂದರಂ.” ಏರ್ದನಾ

ಮಲ್ಲಾಗಳೆಗದ ಪುಲಿ, ತನಾನ್ನಾಯ ಕಲಿಗಳಂ

ಕೂಡಿ, ಕಂದರಕಿಳಿದ ಮಂಜುಚೆಳ್ಳಿ ಮುಸುಗಿ

ಕಣ್ಣೆ ಮರಯಾಗಿದೋಡಂ ಪಸುಳಿವಿಸಿಲೆಸೆದಿದ್ರ

ನಿಧ್ಯಲದಚಲದುನ್ನತಿಗೆ, ಕಾಗು ಕೇಳಿದೆಗೆ.

ಬೆಟ್ಟವೇರುತೆ, ಪಿಟ್ಟುದಟ್ಟಿತಿಬ್ಬಿನಿಸೊನೆ

ತೆಳ್ಳಾಂತಂತೆ, ವಿಪಿಸಂ ಸಾಂದ್ರತೆಯನುಳಿಮು

ಖೇಳಂ

ಖೇಳಂ

ಖೇಳಂ

ವಿರಳಮಾದತ್ತುಟನಸೆಲಭಂ. ಸಮಾಪಿಸಲ್ಲಾ
ಸತ್ಯಗಿರಿ ತಿಖಿರಮಂ, ಚಿತ್ತುವಿಭ್ರಮಕಾರಿ
ಶಬ್ದಜಾಲಾರಣ್ಯಮುಂ ತರ್ಕ ಪಾಂಡಿತ್ಯಜಂ
.ವಾದದಸ್ವಷ್ಟತಾಪಾರ್ವತೀಯಮುಂ ತೊಲಗಿ
ಚೈನ್ಯೇತಿ ಸಾಕಾಣ್ಯಾರಮಪ್ಪಂತೆ, ಏರಿಯಂ,
ಪರಿದಂತೆಲ್ಲ ವಿರಳತೆಯಾಂತು, ಕಾಲ್ ಸೋಲ್ಯು,
ಕಡೆಗೆ ಮರಮೇರದುಮೂರಾಗಿ ನಿಂದಿದವಿಯನೆ
ನಿಂಹಾರಮನುಸರಿಸಲೆಸೆದುದು ಮಹೇಂದ್ರಗಿರಿ
ಶುಭ್ರ ಜೂಡಂ, ಜುಂಬಿತಾಂಬರ ಸರಸ್ ಸ್ವಟಿಕ
ನಿರ್ದೃಲಾಸಿಲವಲಯ ಸೆಂಶೇಣಿ.

೪೦೦

ಕಂಡರಾ

ಕೂಟದೊಳ್ಳ ಬಂಡೆಗಳೊಡನೆ ಬಂಡೆಯೆನೆ ತಪಂ
ಬಡುತ್ತಿರ್ದ ಖಗವ್ಯಧಿನಂ, ಮಹಾಗೃಧಿನಂ,
ಶರಧಿಸೆಖನಂ, ಗಗನಮಿತ್ರನಂ, ವಿಪಿನ ಭೂ
ಶೈಲ ಸಂಗಾತಿಯಂ, ಸಂಪಾತಿಯಂ ! ಪರಿದ
ತಿಪ್ಪಣಿಂದೊಡಲ ಪುಣಿ ಜಿಸೆದೆಯ ಸೋಲಿಂದೆಯುಂ
ಮೇಣಾನ್ಯ ದಲ್ಲಿತೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದೆಯುಂ ಸುರ್ಯಿ
ಸುರುಂಬಿರ್ದ ಕಂಕಾಲತಾ ಕಾಣ್ಯ ಭೀಮನಂ
ಕಂಡುದೆ ತಡಂ, ಬಡಿಯಲೆಂದರೆಗುಂಡುಗಳನೆತ್ತಿ
ವೇಲಾಪ್ಯಯುತಿರ್ದ ಕಪಿಶೂರರಂ ಕೈತಡಿದು,
ಮುನ್ನಾಡೆದು, ತಾನೆ ಸುಡಿದನ್ ಮೌನಮೂತ್ರಿಯ
ಮುಖದ ಮುಂದಾ ಸಮಧಿ ಶರಗುಲ್ಯ :

೪೧೦

“ಸುಡಿ ನಿನ್ನ

ಪರಿಜಯವನೆಲೆ ಖಗ ಬೃಹದೂಪಿ. ತಳುವಿದಡಿ
ಹರಣಗೇಡಕ್ಕುಮದೊ ನಿಂತಿಹರ್, ಸೋಽಜಲ್ಲಿ,
ಮಾಳ್ಯಗ್ರೀ ಬೆರಳ್ಗೆಳೋಲ್, ಕಲ್ಪಿಡಿದು, ಸಾಲೋಂಡು,
ಕಿಷ್ಯಾಂಥೆಯನ್ನಾಳ್ವ ವಾಸರ ಮಹಾನ್ಯಪತಿಯಾ
ಸುಗ್ರೀವನಾಳ್ !”

೪೨೦

ಜಳಿಗೆ ಪಕ್ಕಗೂಡಾಗೊರಿ
ಮಾಗಿಯೆಳವಿಸಿಲ ಕಾಯಿಸುತ್ತಿರ್ಫ ನರೆನವಿರ
ಗರಿಮೆಯ್ಯವಂ, ರೆಸ್ಟೆಯಂ ಬಿಜ್ರ್, ಸಿದುನೋಡಿ,
ತೊದಲುನುಡಿ ಸುಡಿಪಣಗನಂ ನೋಳ್ಜ್ ಜ್ಜ ಸಂದದಿಂ
ಪರಿಚಯವನರಿತುಮೌದಾಸೀನ್ಯಮಂ ನಟಿಸಿ:
“ ಪಕ್ಕಂಗೆದರ್ಫನೆಂ, ಮಕ್ಕಳಿರ ; ಮುದುಕನೆಂ.
ಒನ್ನು ಮೆನ್ನಂ ನೆಗಹಿ ; ಕುಳ್ತು ಬಳಿಕೊರೆದಪೆನ್
ನಿಮ್ಮಿಷ್ಟಮೆನ್.”

ಒರ್ಫನಲ್ಲಿರ್ಫನಲ್ಲಾ ಪಡೆಗೆ
ಪಡೆಯೆ ತಾಂ ಕೈಗೆ ಕೈ ಸೆರವಿಶೊಡಂ, ಖಗಮಿಕ್ಕೆ
ಹಂದಲಿಲ್ಲರಯ ಮೇಲೊರಿದರ್ಫದರ ನೀಳ್ಳ
ಧಾಯೆಯುಂ ! ಗೊಣಿದನಾ ತನಗೆ ತಾನೆಂಬಂತಿ
ಸಂಪಾತಿ : “ ಏನ್ ಮಳ್ಳುಗ್ಗೆ ಬೆರಳುಗಳೂ ಕಾಣಿ
ಮೆಯ್ಯನಲುಗಿಸಲಾರದೆಯೆ ಬರಿದೆ ತಿಣುಕುತ್ತಿವೆ,
ಶಿಥಿಲಮಂ, ಗರಿವಳ್ಳಿ ಮುಪ್ಪಾದುದಂ ! ಮತ್ತೆ,
ಪಾರ್ಣಾವಜ್ಜ್ವನ ಸೆಳೆವೆ ಸಾಹಸವನೊದರುತ್ತಿವೆ ! ”
ತನಗೆ ತಾನೆಂದುಕೊಂಡೊಡಮದಂ ಕೇಳ್ಳಿ ತಲೆಯುಂ
ಬಾಗಿದುದು ವಾನರ ಸಮಷ್ಟಿ. ಖಗಭೀಮನಂ
ಕುರಿತು ಗೌರವದಿಂದೆ ಶರಗುಲ್ಲಿ ನಿಂತು :

“ ಹೇ

ಖಗಮಹಾತ್ಮಾ, ಮನ್ನಿ ಸಮ್ಮಿನಿಸಿ ನಪರಾಧಮಿರೆ.
ಪಕ್ಕಿ ರೂಪಂಬೆತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರ ಸಾಶಂಕೆಯಿಂ
ವರ್ತುಸಿದೆವಂತು. ನೀನಾರೊ ಸುರಸಜ್ಜ ನಂ,
ಧರ್ಮಸತ್ಯಂ. ಧ್ವನಿಯೆ ಸಾರುತಿದೆ ಹೃದಯಮಂ.
ಕಶಿಯಾದೊಡಂ ದುಃಖಿ ನೀನಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿಹೆ.
ನಿನಗಿದೇಂ ಕಷ್ಟವಿಂದ ಗತಿಯೋಧನಂ ? ಗಾಳಿನಿಯದು
ಸಮ್ಮಿಂದೆ ಪರಿಹಾರಮಾಗುವೋಡಿ, ಬಿಸಸೆಮಗೆ
ಮುಂಗಜ್ಜಮಂ. ನೀನಾರ್ ? ಇದೇಕೆ ತಳ್ಳಿಹೆಯಲ್ಲಿ ?

೪೫೦

೪೫೦

ನಿನಾಗಳೇತಕೆ ಚೀಕ್ಕರಿಸಿದಯ್ಯ? ಗೊಳಿಳ್ಳಿನಿಯ
ಕೇಳಿದ್ದೀಯ ಮಹಾಸೇನಾನಿ ನೀಲಸಟ್ಟಿದನೆನಗೆ
ಬೆಸನಿತ್ತು. ಶರಗುಲ್ಲಿನೆಂಬರೆನ್ನಂ; ನಾಂ ಬಿಂದು
ಮಾತ್ರನಂ; ಸಿಂಧು ತಾನಿಹುಡಲ್ಲಿ ಸಭೆ ನೆರೆದ
ವಾಸರಧ್ವಜೀನಿ.”

೯೧೦

“ವಾಸರ ವಿನಯಮೂರ್ತಿ, ಕೇಳಿ
ಶರಗುಲ್ಲಿ,” ಮೋಳಿಗಿದುದು ಮಂದ್ರಂ ಮೃದಂಗದೊಲ್ಲಾ
ಧ್ವನಿ ವಿಹಂಗೇಂದ್ರನಾ, “ಸಂಪಾತಿಯಾಂ. ಶೈಂನಿ
ಸುತನೆಂ. ಜಟಾಯುವವರಜನೆನಗೆ. ನಮ್ಮತೆಯ
ವಾತಿರ್ಭೈ. ದಿಟ್ಟವೋರೆವೆನೆಮಗನೆಯ ಕಲಿಗಳಂ
ಕಾಣದಿರ್ದಿನ್ನೋ ಲೋಕ ಪದಿನಾಲ್ಕುರೋಳಿ! ನಾನೋರ್ದು
ಬೇಂಟಿ ಬೇಳಂಬದಿಂ, ಸಾಗರದಸಂತತೆಯ
ಮೇಲೆ, ದೂರಾಂತರಿಕ್ಷ ದಲಿ, ಬಾನಾಡಿಯೆಂ

ಕಂಡೆನಾ ಸಮುದ್ರಫಣೆಯಂ ಸಹ್ಯಯೋಜನದಾ.

ವಚ್ಚರಮುಖದಿಂ ವಜ್ರನಖದಿಂ ಜವಂಚವನ
ವಜ್ರಪಾತದ ವೇಗದಿಂದರಿದೆನಾ; ಕಡಲ್
ಕಡೆದವೋಲುಲೋಲಕಲ್ಲಿಲವಾಗುತ್ತಿರಲಾ
ಕಡಲಪಾವಂ ತುಡುಕಿ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿದೆನಾ ಸಭೋ
ಮಂಡಲಕೆ. ಹೇಳುನೇಂ? ಕಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಿರ್ದಿನ್ನೊಂದಾ
ನಾಗಭೋಗಂ ತಿಮೀಂಗಿಲವನಚಲೋಪವುಂ.

ಮಂಡರವೇರಸಿ ವಾಸುಕಿಯಸುಯ್ಯವೋಲೆತ್ತಿ
ತಿನಿಸಹಿತಮಾ ವಾತ್ಯಾಳಮಂ ಸಭೋಗಾವಿಯಾಂ
ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಹಾರುತಿರೆ, ಜಗದ್ಭಯಂಕರಮಾಯೋ
ದೃಕ್ಕುಮಾ ದೃಕ್ಕುಮಾಭೋಳರಮ್ಮುಂ! ಪಾಪಮಯ
ಕರ್ಕು ಸಂಸಾಧರಮಂ ಹೋತ್ತು ಭಾರಕೆ ಸಿದಿದು
ಮಿಡಿದು ಬೇಗುದಿಗೊಳ್ಳು ಒನ್ನು ಜನಾಂತರದ
ಹತ ಜೀವ ಶತಮಾನ ಸೂತ್ರದೋಲಾ ಭೋಗಿ ತಾಂ
ಸನಾತ್ನ ಪದಪ್ರಖರನಖ ಕಾಲಮುಷ್ಟಿಯ ಮೃತ್ಯು

೯೧೦

೯೧೦

ನಿಷ್ಪೀಡನಕೆ ಸಿಲ್ಲಿ ನುಲಿದುದಾದೊಡಮಯೋ
ತೊರೆದುದಿಲ್ಲಾ ತ್ವಾ ತಿಮಿರೋಪಮ ತಿಮಿಂಗಿಲದ
ಸಂಗಮಂ. ಹಾರಿ ಬರಬರಲವನಿ ಗೋಚರಿಸೆ,
ಫಣಿಯ ದೀಪ್ತತೆಯಿಂದೆ ತಿಮಿಯ ಪೀನತೆಯಿಂದೆ
ಸವಿದ ಹಿಂಸೆಗೆ ಮುಳಿದ ಪಾವಗಿಯೆ ವಿಾನ್ ಕಾರ್ದ್
ಸೆತ್ತರೆಂಜಲಿಸಿಂದೆ ಗಿರಿವನಗಳಿಗೆ, ಪುರಕೆ, ಮೇಣ
ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಕೆ, ಕೊಲೆಗೆ ಪೊಲೆಗೆ ಶಂಕಿಸಿ, ಮೇಲೆ
ಮೇಲೆಮೇಲೇರಿದೆನು, ಹಾರಿದೆನು, ಸೇರ್ದೆನಾ
ಮೇಘದಾಚೆಯು ಪವನ ಭುವನಕ್ಕೆ. ಪೇಣ್ಣಸೇಂ
ದುರ್ವಾಧಿಯೋ ? ಮೋಡಿದಾಚೆಯು ನನಗೆ ಮರಿಯಾಯೋ
ಈ ಪೃಥಿವಿ ! ”

೬೮೦

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದವರೊಳಗೆ ಸುಧಿದನೊವ್ರಂ
ಸೆವಿದುಂಡು ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆ ಕೆತ್ತಿದಾ ಚಿತ್ತಮಂ
“ ನೀನುಮಂತೆಯೆ ಕಾಣದಾದೆಯುಯ್ ! ಗಗನಮಂ
ಪಾಯುವಾ ಫಣಿಯಧರ್ಮಮಗ್ರಂತ ತಿವಿಂಗಿಲಂ ಮೇಣ !
ಸೆನೆಯಲೇನಂದ್ರುತಂ ದೈತ್ಯದೈತ್ಯಂ ! ಅಹಾ
ಫೋರ ರಮಣೀಯಂ ! ಅಹೋದ್ಭುತಂ ! ”

ಪೂರ್ವಮಂ

ನೆನೆದು ಪುನರನುಭವಿಸುತ್ತಿರ್ದುಂ, ಲಘುಕ್ಕೆ ಇಂ
ಕೆಮ್ಮೆನಿದ್ದುಂ, ಮತ್ತೆ ಸಂಪಾತಿ : “ ಇದುದಾ
ಕಾಲಮಿನ್ನೆತ್ತಪ್ರದೇಂ ? ಬರಿದೆ ನೆನೆದೊಡೇಂ ?
ಪತನಕದೆ ಹೇತುವಾದುದನೊರೆನೊಲಿಸಾ :
ಖಂಪಿಮನೋವೇಗದಿಂ ಸೀಳುತ್ತಾಕಾಶಮಂ,
ರೆಂಕವೀಸಿಂದೆಳ್ಳಿ ದಿಕ್ಕುದೆಸೆಗಿಟ್ಟುತೆ
ಮುಗಿಲ್ಲಿ ಇಂ, ತಿರಿಗಾಳಿ ಸುಳಿಗಾಳಿ ಭೋರಾಗಾಳಿ
ಬಿರುಗಾಳಿಗಳನೆಬ್ಬಿಸುತ್ತೆ, ದಿಗಂತಂ ಬರಂ
ನೀಳ್ಳ ನೆಕ್ಕಿನ ಹಿಡಿಯ ಚವರಿಯಂ ಗುಡಿಸುತ್ತೆ
ಭೂಗೋಲ ಭೂಮವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ, ಸಾಗುತ್ತಿರೆ

೬೯೦

ಗಾಳಿವಟ್ಟಿಯೋಳಹಾ ಮುಗ್ಗಿ ರಸಿದಂತಾಯ್ತು ; ಮೇಣ್ಣು

೧೦೦

ಭೇದಿಂಕನೆ ನಭಃಿಸ್ಥಿಕ್ಕುಸದೆತ್ತಿ ಬೇಸಿದೊಲ್ಲಾ

ಸೂಂಕಿದನುಭವಮಾಯ್ತು ; ಮೇಣ್ಣು ಭಾರವೈಯ್ಯನೆ ತೊಲಗಿ

ಲಘುವಾಯ್ತು ಕಾಲ್ಲಿ ! ಬೆಕ್ಕುಸವಡುತಲೇರುತ್ತಿರೆ

ತೆಕ್ಕುಸೆ ಹೊಳೆದುದರಿವೆನಗಿ : ನೋಕ್ಕುದ ತರಕ್ಕು ತಾಂ

ಭಗವತ್ ಕೃಷ್ಣಾನಂಬೋಲ್ಲಾ, ಯುಗಯುಗಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ

ರೋಗ ಸಂಕಟ ಮರಣ ವೈರಾಗ್ಯದಂಷ್ಟುದಾ

ಶನ್ನಿಗ್ರದಯೆಯಿಂ ಮುಮುಕ್ಷು ಜೀವಾತ್ಮ್ಯನಂ

ಪಿಡಿದಲುಬೆ ದುರಿತಕರ್ಮಂ ಶಳಚೆಂಬ್ರುಂತೆ, ಕೇಳ್ಳಾ,

ನನ್ನು ಗುರ ಸಂಜೀವಿರಂ ತೊರದ ಫ್ರೆರಾಹಿಯಾ

ವದನ ರದನದ ಪಿಡಿವು ಸಡಿಲಿದ ತಿಮಿಂಗಿಲಂ

೧೧೦

ಕೆಡೆದುದೊ ಧರಾತಕಕ್ಕೆ. ಹಾ ಕೆಡೆದುದಂತೆಯೆ ನನ್ನ

ಕೀರ್ತ್ಯಾಂಸ್ತು ತಿಯ ಗೋಪರಂ ! . . . ಪಿಂತಿರುಗುತ್ತಾಕ್ಕುಣಂ,

ಕ್ಕಾದೆ ಮುಂಜಿದ ಪಲನ್ನ ಯೋಜನದ ದೂರಮಂ

ಹಿಂಜುತ್ತಿಂದಿನೆ, ತಿಮಿರಹಿತ ಫಣಿಸಪೆತಮಾ ಸೆಲಕೆ

ನೇರಕ್ಕೆ. ಹೇಳ್ಣಿನೇನಾಗಿದ್ದಂ ? ನುರಿಸುಳಿ

ಜರ್ಜರಿತಮಾಗಿದುದ್ದೇ ಮುಸಿವರ ಸಿಶಾಕರನ

ಪುಣ್ಯಾಶ್ರಮಂ ! ಪೂರಗೆ ಪೂರಿಗಿದ್ದವೂ ಬದುರ್ಕಿದಂ

ಖಣಿ ; ಮಡಿದಿರ್ದಾಶ್ರಮದೊಳಿದ್ದ ತರ ತಪೋ

ಜನಂ. ಪಿಂತಿರುಗಿದಾತಂಗೆ, ಕಾಲ್ಪಿಷಿದು ಬೇಡಿ,

ಬಿನ್ನೆಲ್ಲಿಸಿದೆನೆ ಸಡೆದುದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಂ. ಸುಯ್ಯನಾ

೧೧೦

ಜಾಗಿ. ನಿಡುವ್ಯಾಳ್ಯು ಜಾನಿಸಿದನಂತರಮೆನಗಿ :

‘ಶಪಿಸನಾಂ. . . ನಿನ್ನಿಂ ಜಗತ್ತಾಕ್ಕೆ ಏಮಕರಮಪ್ಪ

ಗುರುಮಹತ್ವಾರ್ಥಮಕ್ಕಾಂ. . . ಅದಪ್ಪದಾದೊಡಂ,

ತಪ್ಪದಯ್ಯ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ತಕ್ಕು ಶಿಕ್ಷಾ ಫಂಂ.

ನಿಸಗೌದಗಿದಿಸುವೊಂದು ಹೇರಿಬೇನೆ. ಆ ಸಂಕಟಮೆ

ಪಾಪಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ನಿಸಗೆ ಸಾಧನಮಾಗೆ,

ಕೊನೆಗೆ ನಿನ್ನಿಂದಾಗುವಾ ಮಹತ್ವಾರ್ಥದಿಂ

ಸಿದಿ ಪುದು ನಿನಗುಮಂತೆಯೆ ನಿಶ್ಚಿಲ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೇಳು
ಶೋಕವೋಕ್ಕಂತೆ ವಂದಿಸಿದೆನಂದು ವೊದಲಾಗುತ್ತಾ
ಗುರುವಿಗಾಂ ಶಿಷ್ಯನಾದೆನ್ನ, ಕರ್ತೃವೋಜನಕೆ
ಕೈಕೊಳ್ಳುವೋಲ್ಲ, ಧರ್ಮಕೈಂಕರ್ಯಮಂ.

೨೫೦

“ಇರಲೊರ್ತು

ನಾನುಂ ಸಹೋದರ ಜಟಾಯುವುಂ ಬಿಸದಕ್ಕೆ
ಗಗನಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಪೊಕ್ಕೆಪೋ ಮಹಾಗ್ರಿಷ್ಟಮಾ
ಸೂರ್ಯಪಥಮಂ. ಕ್ರೀಡಯುನಾೃದದಿಂ ಮೇಲೆ
ಮೇಲೆಮೇಲಕ್ಕೇರುತ್ತಿರೆ, ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಕಂಡನ್ನ
ಸೀಯುತ್ತಿದಾರ್ ಸೈದರನ ರಕ್ಷಣೆಯಂ. ಹಾರಿ
ಮರೆವಿಡಿದನೆನ್ನ ಮೆಯ್ಯಾಗಿರಿಗೊಡಿಯಸಯ್ಯಾಯ್ಯೋ !
ತಿಪ್ಪಣಿಲಂ ಸುಟ್ಟು ಸೀದುರುಳಿದೆನ್ನ ನೆಲಕ್ಕೆ,
ಕಲ್ಲುರುಳ್ಳಂತಂತೆ. ಬಿದ್ದಿನ್ನೂ ಕಡೆಗೆ, ನಡುಗೆ ಶೈಲಂ
ನೀಂ ನೋಡುವಿಲ್ಲಿ. ಕಾದಿಹೆಸಿಂತು ಶತಶತಂ

೨೭೦

ಸಂವತ್ಸರಂ, ನೆಮ್ಮೆ ಮುಸಿವಾಣಿಯಂ. ಸುತಂ
ವಜ್ರಸಂಬುವನಸಿಗೆ ತಂದಿಂವನುದರಮಂ.

ಬದುರ್ ಕಿಹೆನ್ನ ಮುಂದೆ ಬದುರ್ ಕಿಹುದಂಬುವಾಸೆಯಿಂ.
ಹತ್ತಿರದೆಳಿತ್ತುಲುಂ ಕಾಣಿನಾಸುದ್ದಾ ರದಾ

ಹಸ್ತ ಭಾಯಾ ಚಿಹ್ನೆಯಂ. ಸುಟ್ಟು ಪುಣಿ ತ್ರಣನೆಂ;
ಮೇಣಾ, ಬೆಂದ ಮುಪ್ಪಿಂದಿಂತು ಮೇಣಾವುದಕ್ಕುವೊ
ಮಹತಾಷ್ಟರ್ಧಂ ? ಅಯ್ಯ್ಯಾ, ಇಸ್ತೇನಿತು ಯುಗಮಿಂತೆ, ಹೇಳು
ಕಾಯವೇಳ್ಳುವೊ ಕೃಪೆಯ ಹಾರ್ತೈಕೆಯಿಂ ? ಶಿವಾ,
ಬಲಹಿಂಸನೆನ್ನಿಂದ ಲೋಕಕೆಂತಕ್ಕು ಹೂಽಾ
ಗುರುವೋರೆದ ಶೋಕವೋಕ್ಕಂತೆ ? ಸಸಗುವದರಿಂದೆ, ಕೇಳು
ಶಶ್ಯಂಗ ಸದ್ಯಶಮಾ ಶೋಕವೋಕ್ಕಂ ! ”

೨೯೦

ಸರಳಿ

ಮಗುದೊಮ್ಮೆ ಕರುಳಿಯುವಂತೆ ಜೀತ್ಯಾರಿಸಿದಾ
ಪಕ್ಕಿವೃದ್ಧಂಗೆ ಶರಗುಲ್ಲಿವಾಸರನಿಂತು

ಸಂತೃಪ್ತಿಯಂ : “ಮಾಣಿ ಮ ನಿರಾಶಿಯಂ, ಹೇ
ವಿಹಂಗಮ ತಪಸ್ಸಿ. ದೈವಕೃಪೆಗೀ ಕೆಲ್ಲಿತಮುಂ
ರಿಂಕೆಯಪ್ಪದು ! ಶಂಕೆಯೀಕೆ ? ಖುಷಿವಾಣಿಯಂ
ಪುಸಿವುದೇಂ ? ಬಲಹಿಂನಿಂದೇಂ ಮಹತಾರ್ಥ
ಸಿದ್ಧಿಯಂದೇಂಕೆ ಸಂದೆಯ ಪಡುವೆ ? ಶಿವಕೃಪೆಗೆ
ತ್ಯಜಿಮೆ ಖಡ್ಗಂ ; ಪನಿ ಕಡಲ್, ಕಿಡಿ ಸಿದಿಲ್. ಶ್ರದ್ಧೆ ತಾಂ
ಸಾಂಸೆಯಿರೆ, ತಾಳೈಯೆ ತಪಂ. ಧರ್ಮಶಕ್ತಿಯಂ
ಯೋಗಗೊಂಡಿರೆ, ಕರ್ಮಯಯ್ ಕಾಯಾತನುಂ. ಶಿಲ್ಪ
ಕೃಂಭಿಟ್ಯಾರಾ ಕಾಣ್ಣ ಕಾಡುಗಲ್ಲಿಂದುಣ್ಣದೇಂ
ಕಲಾಪ್ರತಿಮೆ ? ನಿತ್ಯಬ್ರಿಹಿಯ್ಯ ಈಶ್ವರ ಕೃಪಾಭಿಂ.
ಬರ್ವದನರಿಯಲಾರವಂತೆಯೆ ಮಹತ್ಯಾತ್ಮಿ ತಾಂ
ಮಹನ್ ಮಾನಿ. ನೀನಿರಿಯುವನಿತರೂಳೆ ನಿನ್ನಿಂದ
ಸಂಘಟಿಸಬಪ್ಪದಫಚೆನ ಭಾವಿತಂ.”

೪೬೦

“ವತ್ಸ,

ಕಣ್ಣಿಗೊರಟಾದೊಡೆಂ ನಿನ್ನ ರೂಪಂ ? ಕೆವಿಗೆ ದಲ್
ಮಂತ್ರಮಧುರಂ ನಿನ್ನ ಜಾಣಾಣಿ ! ಸಾಲ್ಗಿ ಮಿಂ
ನನ್ನ ಸಂಕಟವಾರ್ತೆ. ಹೇಳಿಮಾಲಿಪೆನಯ್ಯ
ನಿಮ್ಮ ಕಥೆಯಂ ”

ಪೇಳಿನಾಖ್ಯಾನಮಂ, ಶೀಫುಮೆನೆ

ಸಕ್ಕೆ ಏಪದಿಂ, ರಾಮ ವನವಾಸ ವಾರ್ತೆಯಂ . . .
ಸೀತಾಪಹರಣಮಂ . . . ಸುಗ್ರೀವಸಭ್ಯಮಂ . . .
ಮಾರ್ಗಿತದ ಕಥೆಯಂ . . . ನಿರಧರ ಕತೆಯಂ . . . ಮತ್ತೆ
ವಾಸರಪ್ರಮುಖರಂ ರಾಮಬಾಹುಗಳಿಂದ
ಬಿಗಿದಿಹ ನಿರಾಶಾ ನಿಶಾಚರ ಪಿಶಾಚಮಂ.—
ತನ್ನ ತಮ್ಮನ ಮರಣಮಂ ಕೇಳಿತಾ ದುಃಖಿ,
ಪೋದಪೋಳಿನ ಕೊಕ್ಕು ಬರ್ವ ಪೋಳ್ಳಿಂ ಪೋಕ್ಕು
ಸೀಕ್ಕಂತೆ, ಬಾಲ್ಯ ಚಿಕ್ಕ ಸ್ವಾತಿಯ ಶೋಕದಿಂ
ದಹಿಸಿದನ್ ರೋಷನೇತ್ರದಿ ದಕ್ಷಿಣಾಶಿಯಂ,

೪೭೦

ಕಡುಗಗೊಕ್ಕಿಂ ರಕ್ಷಸನ ಮಂಡಿಯಂ ಕುಕ್ಕಿ
ಜಕ್ಕಿ ಪ್ರಡಿಗೆಯ್ವೋಲ್ ! ಮೊಳಗಿದನ್ ತನ್ನಿನ್ನಿಂದಿಗೆ ತಾಂ
ಧ್ವನಿ ಭಯಂಕರನಾಗಿ ಸಂಪಾತಿ : “ ಎಲವೋ ನಿಶಾಚರ ದಶಗ್ರೀವ, ಗುರುಕೃಪಾ ಮಹಿಮೆಯಿಂ
ಪುಣ್ಯ ಮಾಣ್ಯ, ಬಲ್ಯಣ್ಯ, ಮತ್ತೊಂದ್ ಮೆಯ್ಯಿನಗೆ
ಗರಿ ಮುಹುಭ್ರವಿಸುವೋಡೆ, ನಿನ್ನ ರಕ್ಷಸ ಮೆಯ್ಯ
ನೆತ್ತರಿಂ ತನ್ಯಿರೆನಿಸ್ನ ನುಜನಾತ್ಯಕ್ಕಿ : ಕೇಳಾ,
ಪೂಣ್ಯನಿದೊ ಈ ಮಹಾ ವಾಸರರೆನಗೆ ಸಾಕಿ ! ”
ಪೂಣ್ಯ ಮೊಗದಿರುಹಿದನ್ ಶರಗುಲ್ಯನಿರ್ದಿಂದಿಗೆ
ಮತ್ತೆ ; ಸುಡಿದನ್ ಭಾವದಿಂ :

“ ಮಹಾ ವಾಸರನೆ,

ದೇವಿಯಂ ಕಳ್ಳುಯ್ಯನಾ ನಿಂಜನೆಯೆ ವಲಂ !
ದಿಟ್ಟಮಿಂಗಳರೆತನಾಂ ಕಂಡುದವನದೆ ರಥಂ,
ಪುಷ್ಟಕಂ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಮೊರ್ವಣಿಯೆ ಕುತ್ತಿದೆನ್
ಇಲ್ಲಿ. ತೆಕ್ಕನೆ ಬಿಕ್ಷುಂದಾಕ್ರಂದನಂ ಕಿವಿಗೆ.
ಕತ್ತಿತ್ತಿ ಕಂಡಿಸೊಂದಂ ಗಗನರಥಮಂ
ಸವಿಾರಪಥಯಾತ್ರಿಯಂ. ನೂರು ಯೋಜನದಾಚೆ
ತೆಂಕಣದೊಳಿರುಪ್ಪುದಾ ರಾಕ್ಷಸ ಕನಕಲಂಕೆ,
ಕಡಲಗಳ್ತಿಯ ಕೋಂಟಿದೀವ. ಸೀತಾದೇವ. . . . ”

ಓ, ಎನಿದೇನಷ್ಟು ರಿಯೋಳಾಲಿಗಣ್ಣಿ ರಳಿ
ಮರವಟ್ಟುವೋಲ್ ನಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ ವಾಸರಶ್ರೀಣಿ
ಒರೆನ ಸಂಪಾತಿಯಂ ? ಗೂಬೆ ನವಿಲಾದಂತಿ,
ವಿಕೃತಿಯಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೆಲ್ಲುವ ಮೈದೊರ್ದಂತಿ,
ಮಳೆಯ ಬಿಲಿ ಲೆ ಮೆಯ್ಯಿ ಗರಿಯಾಗಿ ಬಂದಂತೆ
ಬಣ್ಣ ವಣ್ಣ ದ ತಿಪ್ಪಿಂದಿಗೆ ಮೊಳತುದಂಗಮಂ
ತುಂಬತೆ ವಿಹಂಗೀಂದ್ರನಾ ! ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಂತೆ
ಸೊಗಸಿದನು ಸಂಪಾತಿ ಶಾರೀರವಿರ್ಧಿದಿಂ ಮೇಣ
ಸವಾಂಗ ಸೌಂದರ್ಯದಿಂ : ಚಿನ್ನದೆಣ್ಣಿಯಿಂ

ಬಣ್ಣ ಬಳಿದಂತೆವೋಲಿಸೆದತ್ತೀರೆಂಕೆಗರಿ;
 ಮರಕತದ ಶಾಧ್ಯಲಮೇನಲ್ಪೈ ಸೆದು ಕಂತದೇಶಂ
 ಶೋಭಿಸಿತು ನುಣಾ ಪಸುಪ್ರಿಂದೆ; ಕಣ್ಣಿ ರಿಲೊಲ್‌ಲ್‌
 ಇರಿದುವೈ ಬಾಸ್ನೀಲಿಯಂ; ಕಾಯ್ದು ಕೆಂಪೆರ್ಡ
 ಕಡುಕರಿಣಾದುಕ್ಕಿರ್ನೋಲ್ ದೇದೀಪ್ಯಮಿದ್ಯದಾ
 ವಚ್ಚ, ಚಂಚೂಪುಟಂ; ಮೋಸಯುಗುರಗುವ್ವಂದೆ,
 ಮಿಂಚುಬೆರ್ಗಳ ಸಿದಿಲ ಮರವೆನೆ, ಪದದ್ವಯಂ
 ರುದ್ರ, ಶಂಕರಮಾಯ್ತು, ಶತಿಬಾಲ್ಯ ಸಂಶೋಭಿ
 ಘಾಲಾಕ್ಕು ಸೋಲ್ : ಜ್ಯಲಿಸಿದನ್ ತಪ್ಪೋತೇಜದಿಂ
 ಖಗುಲಾಗ್ರಣಿ, ದೇವತಾತ್ಮಕಂ, ಮಹಾತ್ಮನಾ
 ಭಷ್ಯ ಸಂಪಾತೆ !

ಅಗಂ

ತನ್ನಾ ಸವ್ಯತೆಗೆ ತಾನೆ
 ಬೆರಗುವೋಗುತೆ, ಹಿಗಿ, ಭಕ್ತಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞ ತೆಗೆ
 ಕಂಚುಗೊರಳಂ ಕೊಟ್ಟಿಸಿಂತು : “ ಏಂ ಪುಣ್ಯಮಿದೊ !
 ದಿಟ್ಟಮಲಾ ಶಿವಕೃಪೆಗೆ ಪರಮಾಣಾವುಂ ಪರ್ವತಂ !
 ಇದೆ ಮಹತ್ವಾರ್ಥಮೈಸಲೆ ! ದಿಟಂ ! ದೇವಿಯಂ,
 ಶ್ರೀರಾಮದಯಿತೆಯಂ, ಪುಡುಕುತ್ತಿರ್ವೀ ಸಮಗೆ
 ದೈತ್ಯನಿಧಿಗೆ ದಾರಿಯಂ ತೋರ್ವೆನದೆ ದಿಟಂ
 ತೋರ್ಕ ಕಲಾಜಾಕರ ಶೋರ್ಕೆ ದ ಪುಣ್ಯ
 ಕೃತಿಯಕ್ಕುಮೆನಗೆ ! ಬಸ್ಸಿಂ ; ಪೂರ್ವಮಾ ಸಭೆಗೆ,
 ಹನುಮ ಜಾಂಬವ ನೀಲ ವಾಲಿಸುತ್ತನಂಗದನೆ
 ಮೋದಲಹ ಮಹಾ ಮಿತ್ರರಿಪ್ರೇಚೆಗೆ ! ”

ಅಂಗ

ಕಳುಹಿದಾ

ಶರಗುಲ್ಪಂ ಕಾಯುತುಬ್ಜೀಗದಿಂದಿರ್
 ಕಪಿಗೊಷ್ಠಿ, ಮಂಬಳಿದ ಮಾಗಿಯೀರಿಸಿಲಲ್ಲಿ,
 ಪೋನ್ನೊ ಪವಳಮೊ ಪಚ್ಚೆ ನೀಲಿ ಮೇಣ್ಣ ಪಳದಿಗಳೊ ?
 ಸಪ್ತವರಣದೊಳಿಂದ್ರಧನುಪ್ರೇಲ್ ವರಣ ತನುವಾಗಿ,
 ಹರಿವರ್ಧನಂ ವೆರಸಿ ಮಿರುಮಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿರ್ದನಂ

ಅಂಗ

ಗರಿಮೆಯ್ಯನಂ ಕಂಡು ಸಂತೋಷಿಸಿತು ಶಕುನ್
ಮಂಗಳಕ್ಕೆ. ಸಂಕುಚಿತ ನೇಮಿಯಾದೂ ಸಭಾ
ಜಕ್ಕು ತಾಂ ಕೇಂದ್ರಮಾಗಿರಲಿಥಿ ಸಂಪಾತಿ,
ಸಾಂದ್ರಮಾದುದು ಮಂದಿ ಸುತ್ತಣಿಂ ಸಂದಣಿಸಿ
ನುಗ್ರಹ. ಕೇಳಿರ್ ಕುತ್ತೂಪಲಕೆ ರೋಮಾಂಜನಂ
ಭವಿಸಲಾ ಖಗುಲ ಕೀರ್ಟಿಯಾದೇಶಮಂ.

ಪೇಳ್ಳಿನಾತನುಮರಿತುದನಿತುಮಂ. ಮೇಣಂತೆ
ಗುರು ನಿಶಾಕರಮುನಿಯ ದುರ್ಘರಣ ವಾರ್ತೆಯಂ
ಕೇಳಿನತ್ತಂತ ಚಿಂತಾಕುಲಂ. ಮುಂದೆ ತಾಂ
ರಾವಣಂಗಿದಿರಾಗಿ ರಾಮಂಗ ಸರವಾಗಿ
ನಿಲ್ಪಿಸೆಂಬಾಶಯಂ ಫೋಷಿಸುತ್ತಲ್ಲಿಂದೆ,
ಗುರುಗಿ ತನ್ನ ವರಜಗಿ ತಿಲಬಲಿಯನೀಯಲುಂ ಮೇಣ
ಪ್ರಿಯಬಂಧುವರ್ಗಮಂ ಬಹುದಿನಾಂಶರಕೆ
ಕಾಗಾಲುಂ, ಬೀಳಿಕ್ಕುಳುತ್ತೆಲ್ಲಗೆ ವಂದಿಸುತ್ತೆ
ಗರಿ ಮಂಜೆ ರೀಕೆಗೆದರಿದನಂಶರಿಕ್ಕೆ :
ಕೀರ್ತಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಗೆ ಪೆಚ್ಚ ವನಸರಬಲಂ
ಕೊರಳಿತ್ತಿ ಕೃವೀಸಿ ಕೈವಾರಗೆಯ್ಯಲಾ ಫೇ
ಉಫೇಧ್ವನಿಗೆ, ದ್ರವಮೇನ ತರಂಗಿಸಿತು ಶೈಲ ಭೂ
ದ್ವರುಮಮುದ್ರಿತಾದಿ !

ನವೀನಾಶಾ ಕನಕಕಾಂತಿ,
ಜನದಂಶರಂಗಮಂ ವನ ಲಸದ್ರಂಗಮಂ
ಕೀರ್ತಿಸುವವೋಲ್, ನರ್ತಿಸಿತು ಕಿರಣ ನಾಟ್ಯಮಂ.
ತೊಲಗಿದತ್ತಾಪತ್ತು. ಮಧ್ಯಾಷ್ಟ ಪೂರ್ವದಾ
ಪರಿಷತ್ತು, ಮತ್ತೆ ಮಂತ್ರಣಕಾಗಿ ಸರೆದತ್ತು,
ಕೈಕೇತನರ ಜೀತನದ ಶರಧಿಸಂಪತ್ತು.
ಫೋಷಿಸತ್ತಿಂತು ಹ್ಯಾಕ್ ವಿಕ್ರಮಿಗಳಂ
ಕುರಿತು ಯುವರಾಜನಧ್ಯಕ್ಷ ತಾ ಕಂಠಿರವಂ :
“ ಪ್ಲವಗಲಾಂಭನ ಪತಾಕಾ ಕೀರ್ತಿ ಪೂಣಿಮಾ

೮೬೫

೮೬೬

ಚಂದ್ರಪುರ, ತವಿದುದೆಮ್ಮೆಯ ಜಸಕೆ ಕವಿದಿಗ್ಗಾ ಪಳಿಮುಗಿಲ್ಲ. ಸಂಯುಂದ ಸಮನ್ವಿತ ಸಂಪಾತಿ ಸಂದರ್ಶನಂ. ಕೇಳಿ ರೈಲ್‌ರೂಪು ವಿಹಂಗೇಂದ್ರ ಸಂದೇಶಮಂ. ನೂರುಯೋಜನದಾಜೆ, ಲಂಕೆ, ರಾಕ್ಷಸದ್ವೀಕರಿಸಿದೆ ಶರಧಿವೇಖಲೆಯಾಗಿ.

ಖಚಿತ ದಶಗ್ರಿಂವನಿಸಕುಲನ ಕಾಂತೆಯನಲ್ಲಿ ಬೈತಿಟ್ಟಹಂ. ಕಾಣಿಮುದೋ ಕರೆಯುತ್ತಿದೆ ಶರಧಿ, ವಾಸನಾಚಂದ್ರಾರ್ಕ ಕೀರ್ತಿ ಕರ ಸಾಹಸಕೆ ಬಿಡಿ ಸಮೇದ ನೀರ್ಗುರಡಿ ! ಲಂಘಿಸುವರಾರದಂ ? ಲೋಕಪೂಜೆಯ ಮಂಗಳಾರತಿಯ ಕಾಂತಿಯಂ ತಮ್ಮ ಪೆಸರಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಗ್ಗಿ ಡೆಯ ಮಾಳ್ಕರಾರೇಳಿ ಬಿಸ್ಸಿ. ನಾಂತಾನಿಬರುಂ ಮರಳಿ ಕಿಷ್ಯಾಂಥೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು, ಹೆಂಡಿರ್ ಮಾಕ್ಕಳಂ ಸಂಟರಿಷ್ಟುರಂ ಕಾಣ್ಣಂತೆ ಗೆಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಕರಾರಿಹರಿಲ್ಲಿ, ಮೇಲೇಳಿ, ಬಿಸ್ಸಿ. ರಾಮನ ವಿರಹ ತಾಪಮಂ ದೇವಿ ಸೀತೆಯ ಹನ್ರಭಾಷ್ಯದಂ ಸಂದಿಪಾ ರಸ ಲಸತ್ತಾಕೃತಿ ಮಹಾಕಾಣ್ಯದ ಜಗತ್ತಾಕವಿಯ ಪಟ್ಟ ಮಹಿಮೆಗೆ ಸೋಂತರಾರೇಳಿ ಬಿಸ್ಸಿ. ಓ, ಸುಗ್ರೀವನಾಜಾಳ್ ಕಿರಿಂಟ ಭಾರಕೆ ಬಾಗಿ ಸಲದಿಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಮಣಿದಿರ್ಪರೇಕೆ ? ಲಂಘಿಸೆ ಸಮುದ್ರ ದುಷ್ಪಾರಮಂ, ಬಾನ್ನೆ ಲಕೆ ತಲೆಯೊತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಿಮೇಳಿಂ ! ಹೇಳಿಮಾರೆನಿತು ದೂರಮಂ ಲಂಘಿಸೆ ಸಮಧಿರೆಂಬುದನೀ ಮಹಾಸಭೀಯ ಸನ್ನಿಧಿಗೆ.”

ಕೇಳಿ ರಾರೋವರ್ ರೇಸೋಂದುಮಂ ಹೇಳಿ ರಿಲ್ಲಿರು ದಯ್ಯ ಸಮಿತಿ ಕಂಡರಿಸಿದೋಳ್ಲಾ ನಿಶ್ಚಲ್ಲಂ. ಚಣಮಾದುದೋಂದರದಾದುದಿಸ್ಸಿ ! ಮೇಳ್ ಮೂರನೆಯ ಚಣವೋ ? ಯುಗದೀರ್ಘ ಮಾಯಾಸಮರೆ,

೫೬೦

೫೬೦

೫೬೦

ಉಳಿಉಳಿ ಎನುತ್ತೆ ಭತ್ತು ನೆಗ್ಗೆದ ಮೌನದ
ಕಶಾಫಾತಕೆನಿ ಗುಜಗುಜಿನ ತೊಡಗಿದುದು ಗೋಪಿ.

ಮಾನಸರಕ್ಕು ಹೊಯಾಯಿತೆಂಬಂತೆ ಕೃಪಿತಾ
ಸಭೆ ಸುಯ್ಯೆ, ಧಿಗ್ಗ ನೆದ್ದನ ದಿಗ್ಗ ಜೋವಮಂ
ಸಮ್ಮುಖ ಸಮರ ಪರಾಕ್ರಮಿ ತಾಂ ಗಜಂ :

“ ನಗದಿರಂ.

೫೯೦

ಸನಗಿ ಲಂಘನಶಕ್ತಿಯಲ್ಲ ಮಾಡೊಡಮಿಲ್ಲಿ
ಸರೆದಿತರ ಪಿರಿಯರೆ ನುಡಿದೊರಲಿಕ್ಕೊಂದು
ಪೀರಿಕೆಯನೊರೆವೇನ್ : ಯೋಜನ ದಶವನುತ್ತರಿಸೆ
ನಾಂ ಶಕ್ಕನೆಂ ! ”

ಕುತ್ತು ನವನನಿರೀಕ್ಷೆ ಕಮೆನಲ್ಪ್ಯಾ.

ಮೇಲೆಳ್ಳಿ ನಾ ಒಳಿಕವೊರ್ನಿಂಬಳಿಯೊರ್ನ
ಕಲಿ, ತನಾತ್ಯಾ ಪಿರ್ನ ಸುದ್ದು ಮಂ ಹೇಳಲ್ : ಇವರು
ಯೋಜನವನೊರೆದನಾ ಗವಯಂ. ಗವಾಕ್ಷಣೆ
ನಾಲ್ವತ್ತನೇರೆದನಂತೆಯೇ ಗಂಧಮಾದನಂ
ಹೇಳ್ಣಿಸ್ತೇವತ್ತನಾ ಮೈಂದನಾವರ್ತನಾ

೫೯೦

ಜಾಂಬವಂ ಮುದುಕಸೆಂಬತ್ತನೊರೆದಂ. ಕಡೆಗೆ
ವಾಲಿಸುತ್ತನಂಗದಂ : “ ಕೇಳಿದ್ದೀರ್ಪೆ ಜಾಂಬವನ
ಸಾಮಧ್ಯಾ ಮಂ, ಮತ್ತೆ ವಿನಯಮಂ. ಸಿಂತವಂ
ಜವ್ಯಸದೊಳಿದರ್ಬಂದು, ನನ್ನ ತಂದೆಯೇ ನಾಣ್ಣ
ತಲೆವಾಗುವಂತೆ ಲಂಪಿಸುತ್ತಿರ್ವನೆಂಬುದಂ
ಕೇಳಿದ್ದೀಸಯ್ಯಾನಿಂ. ಮುನ್ನಿರ್ದಳಂ ಕರೆಗೆ
ಗಿತ್ತು ಸೆಗೆದಾತನೀವೇತ್ತು ಮುಪ್ಪಿಂ ಕುಗಿರ್ವ
ಸುಡಿದುದಂ ಕೇಳಿನಗೆ ಹಂಡಿಸಂಡಿಯುತ್ತಿದೆ ತರುಣತಾ
ಗರ್ವಂ. ನಿಶಾಕರ ಮುನಿಯ ಹಕ್ಕೆಯಿಂದನಗೆ
ಕಡಿವೋದುದೆನ್ನ ಯ್ಯಾನಿತ್ತು ಮಾಂತ್ರಿಕ ಶಕ್ತಿ.
ಕೇಳಿಮಾಡೊಡಮೆನಗೆ ಒಲ್ಲೆಯಿಲುಮದ್ದತ್ತರಿಸೆ
ಶತಯೋಜನದ ಶರಧಿಯಂ. ಹೀಂತೆ ಮರಳಳಿನಗೆ

೬೯೦

ಬೇಳ್ವದಟಿಸೊಳಿ ಶಂಕೆ.”

ಮುದಿಯ ಜಾಂಬವನೆದ್ದು

ತಡದನ್ ಕುಮಾರನಂ : “ ಬಲ್ಲೆ ನಾಂ, ವಾಲಿಸುತ್ತೆ,
ನಿನ್ನ ದಟಿಸಳವಿಯಂ. ಸಾಗರವನುತ್ತರಿಸಿ
ಪಿಂತಿರುಗಲುಂ ನೀರೊ ಸಮರ್ಥನೆ ದಿಟ್ಟಂ. ಶಂಕೆ
ನೀರೊ ವಿನಯಕಿತ್ತು ದಕ್ಕಿ ಶೈಯೈಸೆ ! ಕೇಳಾದೊಡಂ
ಪೂರ್ಗಳಾಗದು ನೀರೊ ; ಸಯಮದಲ್ಲು. ಸಾನ್ನಿಮಿಯಂ
ಮುಂಗಳುಪಿ ಭೃತ್ಯರೆಂ ಪಿಂದುಳಿಯೆ, ಕೇಡಜನೆ,
ಕಾರ್ಯನಾಶಂ ; ಸರ್ವನಾಶಂ ; ಅಕೇರ್ಮಿಯೆ ದಿಟ್ಟಂ !
ಮುಕಲಮಿರ್ವವನೀಚಕಿಂದೊ ನಾಳೆಯೋ ಫಲಂ ;
ಬೇರ್ದಿದರೇನುಂಟು ? ಜಿತೆಗಿಂಧನಂ ! ಕಳುಹೆ
ನಿನ್ನ ಸದೆ ಗತಿಯಕ್ಕೂ ಮೇಮಗೆ.”

೯೭೦

ವಾಲಿಯ ಮಗಂ

ಕೃಮುಗಿದು, ಗೌರವಂದೊರಿ, ವೃದ್ಧ ವೀರಗೆ
ಜಾಂಬವಂಗಿಂತು : “ ಪೂಜ್ಯನೆ, ಬೇರೆ ಬಟ್ಟಿಯಂ
ಕಾಣಿನಾಂ. ಸುಖದೊಳಾರಗ್ರಭಾಜನನವನೆ
ಕಷ್ಟದೊಳಗಗ್ರಭಾಜನನಕ್ಕೂ ಮದೆ ನಿರತೆ
ಬೀರಕ್ಕೆ. ಗೌರವದೊಳಗ್ರಗಣ್ಯಗೆ ಪಾಳಿಯುಯ್
ಸಾಕಸದೊಳಗ್ರೇಸರತೆ. ನಾನುಮುಂತಿರ್ಪ
ಮೇರ್ನಾ ಬೇರೆ ಬೀರರಾರುಂ ಸಾಸಕೆಳಸದಿರೆ,
ಪಾರ್ಯೋಪವೇಶಮಲ್ಲದೆ ಕಾಣಿನಾನನ್ನುಮಂ
ಸದ್ಗತಿಯನೆಮಗೆ. ಹೇಳಿನೆಗಿಲ್ಲ ಕಜಮಂ ;
ನೀರೊ ಪಿರಿಯನಜ್ಞನಯ್ ; ನಿನ್ನ ಸನ್ನತಿಯನಗೆ
ರಾಮನಾಶೀವಾದಮಂತೆ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ ! ”

೯೭೧

ಪೂಜ್ಯನಿತು ಚಿಂತಿಸಿದಸಂಶರಂ ಜಾಂಬವಂ,
ಕೆಮ್ಮನಿರಾಧ ನೀಲನಿಂಗಿತವರಿತು, ಸಳಂ
ಕಣ್ಣಿರಿತು, ಸಂತ್ತೇಸಿದನು ವಾಲಿಸೂನುವಂ :
“ ತೋರ್ವೇಸೊರ್ವ ಸನಿಲ್ಲಿ ಲಾಘನ ಸಮರ್ಥನಂ.

ಪರಿಂ ಪ್ರಚೋದಿತಂ ತನ್ನ ತಾನರಿಯದಯ್
ನಿಜನುಹಿಮೆ. ನೋಡಲ್ಲಿ : ಗೆಂಟರೊಳರೆಯ ಮೇಲೆ
ಕುಳಿತಿರ್ಫ ನೆಕ್ಕ ಟೆಯೊಳಾ ದಿನ್ಯ ತೇಬಸ್ಸಿ,
ಕಡಲೆಡಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಿ, ಕಣ್ಣಾಳಗೆ ಕಡಲಾಗಿ,
ವಾಯುಸುತ್ತಾಂಜನೇಯಂ ! ”

೬೭೦

ತನ್ನ ಚಲಿತನಕೆ
ಜಲಕಲು ಸರಿತ್ತುತ್ತಿಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಾ ಶಾರ್ದುಮಂ
ತೋಳ್ಳೂಗಿ ನೋಳ್ಳಿವೋಲತ್ತುಗೆ ಕಣ್ಣಿಸೆದು,
ಕಲ್ಪಮ್ಮು, ಪಡಿಮೆಯಂತಿರ್ಧನಂ ಬಳಿಸಾದ್ದು
ಜಾಂಬವಂತಂ, ಶಿಲಾಶಿಲ್ಪಿಯ ಕಲಾಕೃತಿಗೆ
ದೇವತಾಹಾನದಿಂ ಪಾರ್ಣಾಪ್ರತಿಷ್ಠಯಂ
ಗೆಯೈ ಮಂತ್ರಸುವಾಕ್ಯ ಸಾಧಕನವ್ಯೋಲ್, ನಿಂದು,
ಫಲಸ್ಥಿಯೋ ಸುದೃಢ ಬುದ್ಧಿಯಂ, ಶ್ರದ್ಧಿಯಂ
ಸುದಿದನಾವೇಶದಿಂ :

೬೭೧

“ ಕಲಾದೆಯೇಕಿಂತು, ಹೇಳಾ,
ಈ ಕಪಿಧ್ವಿಜದೇವತಾ ಕೇರ್ತಿಮಾರ್ಪಿ ? ಅದೂ, ಕಾಣಾ,
ನಿನ್ನಾಲಯದ ಗೌರವದ ಗೋಪುರದ ಸುಧಾ
ಶುಭ್ರ ಕಲಶ ಗಭಸ್ತಿ ಶಿಲಾಬುತ್ತಿದೆ ದುರ್ಗಾ
ಕಿಂಬಂ ಪತ್ತಿ. ನಿನ್ನ ಕೆಳೆಯರ ಹರಣಾವಿದೋ
ವಿದುತಿದೆ ಹೊರಂಗಜ್ಜ ದರೆಯೋತ್ತಿ. ಮರುತ್ಸುತ್ತ,
ನೀಂ ಒಗತ್ ಪಾರ್ಣಾ ಸಂಭವನಯ್. ಸಮಾರಣನ
ವರದ ಕೃಪೆಯಂದಂಜನಾ ದೇವಯಿಂ ಬಂದವನ್
ನೀಂ. ನಿನಗಲ್ಲಾಕಿಕಂ ಒನ್ನ ಗುಣಮಳ್ಳದೆಯೆ,
ಯೋಗಿ ನೀನಭ್ಯಾಸದಿಂದೆಯುಂ. ತಪದಿಂದೆ, ಮೇಣ
ಬ್ರಹ್ಮಜರ್ಜಜ ನುಹಿಮೆಯಂದಷ್ಟಿಸಿದಿಗಳ್
ನಿನಗಿಷ್ಟ ಕಂಕರಲಾ, ಹನುಮಂತದೇವ. ನೀಂ
ಧಾರ್ಮಾನದಿಂದಿಚ್ಚಿ ಸಿದರಾವುದಾಗದೂ ? ನಿನಗೆ,
ನಿನ್ನನ್ನ ರಿಗೆ, ಸೃಷ್ಟಿ ತಾಂ ದೃಷ್ಟಿಸೂತ್ರಜಮಲ್ತಿ ?

೬೭೨

ಯೋಗಿಕವನಲ್ಪಕ್ಕೆ ಲೌಕಿಕಕೆಳೆಯಲೋಗ್ಗೆ ನಿಂತ ;
ಬಲ್ಲಿನಾ ಸಿಷ್ಟೆಯಂ . . . ಪೇಳಲ್ಪ ಮೇನಿಸ್ತೆಲ್ಲ
ಬಾಳೆಂಜಿನೀ ಮಹತ್ ಸಾಹಸಂ ? ಪ್ರೇಮಮಂ
ಕಾಮದಿಂದುದರಿಸಿ, ಬಾಳೆ ಬಾಳಂ ಬೆಸೆಯಲೀ
ಪೆರ್ಗಡಲ್ ಸೆಗಿಯೊಎ ಸಯಾಪ್ನಿ ಕಲಾಂತರಕ್ಕೆ ೧೦
ದೊರೆಕೊಳ್ಳುದುಂ ದುರ್ಭಾಮೆ ದಿಟಂ. ಮೇಣ್ಣ ಯೋಗಮಂ

೬೧೦

ಧರ್ಮ ಸಾಧನೆಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಿದರೇಸದಕೆ
ಮೈಲಿಗೆಯೆ ? ಧರ್ಮ ಮೇ ದೇವರೆಂಬುದೆ ಒಂದಿಧಿಯಾ !
ಪಳೀಳ್ಳ, ಮಹಾಯೋಗಿ, ನಿಃಸಾಪ್ತಾರ್ಥಕಾರಣಕೆ
ನಿನ್ನ ಸಿದ್ಧಿಯನಿಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛಮಂ ನೀಡಿ,
ಪಡೆ ಪರಮಸಿದ್ಧಿಯಂ. ತನ್ನಂಗುಳಿಯಮಂ
ನಿಸಗಲ್ಲದಸ್ವರ್ಗ ಕೊಟ್ಟನೇನಾ ಮಹಾ
ಮತಿ, ದಾಶರಥಿ ? ಮುದುಕನೆಂ ; ಮುಖಸ್ತತಿಯಲ್ಲ ;
ನಿಸಗಣೆಯನಾಂ ಕಂಡೆನಿಲ್ಲಿನ್ನ ಬದ್ರಕಿಸೋಳ್ಳ.
ಲಂಘಿಸೀ ಶರಧಿಯಂ. ಪುಡುಕಿ ಬಾ ದೇವಿಯಂ.
ತಾ ಪುಣ್ಯವಾರ್ತೆಯಂ, ಮೇಣ್ಣಮಗೆ ಬಾಳ್ತೆಯಂ.”

೬೭೦

ಕೇಳಿ ನಂತರ್ಯು ಖಿ ಮರುತ್ತುತ್ತೆಂ. ಮನದೊಳಗೆ
ನಿಶ್ಚಯಿಸುದನ್ ಸಾಗರೋಳ್ಳಂಫಂಸಕೆ. ಯೋಗಿ
ಪೂರಕಂ ರೇಜಕಂ ಕುಂಭಕ ಪಾತ್ರಣಾದಿಂ
ಮೂಲದಿಂದೆಳ್ಳ ರಿಸಿದನ್ ಕುಂಡಲಿನಿಯಂ.
ಸುಷುಪ್ಪು ಯಿಂದೆರ್ಥನ್ ಸಹಸ್ರಾರಕಲ್ಲಿಂದೆ ಮೇಣ್ಣ
ಮಾರ್ದನಿಂದ್ರಿಯ ಮಾನ್ಯ ಜಡಜಗನ್ನಾಯೆಯಂ,
ಭಾತ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಮಹಾನ್ಯ ಯತಿಯಂ ! ಸಂಕಲ್ಪಜಿತ
ತಾಳ್ಳನಿಚಾಳ್ಳ ಸೂತ್ರದಿಂ ಕಪಿ ಗಾತ್ರಮಂ, ಕುಲಗ
ಹಳವಿಗೆಯ ಚಿಷ್ಟೆಯಾಕಾರಮಂ.

ಇತ್ತೆಲಾ

ತೋರ್ಯ ದೆಂತಿಂದ್ರಿಯಾತೀಕ್ಕೆಂದ್ರಜಾಲಿಕಂ
ಸುತ್ತುಣಿಂ ಮುತ್ತಿ ಗೆಂಟರೋಳ್ಳರಾ ಜಕಿತಾತ್ಕ್ಷ

೬೯೦

ವನ ನರ ಜಮುಂ ದರ್ಶನೇಂದ್ರಿಯಕೆ ? ಸೋಧುತಂ
ಸೇಂದುತ್ತಿರ್ದಿಂತ್ವೋಲಾವೇಶಗೊಂಡುದೆನೆ,
ಸುಯ್ಯೇರ್ಪು, ಸುಯ್ಯೇಜಿದು, ವೇಪಿಸಿತು ವಾಯುಜನ
ವಪ್ತ. ಏಂಜೆ ರೋಮಾಂಜನಿಸಿತೆಂಬವೋಲ್ ವೋಗಕೆ
ತುಳ್ಳಿದುದು ತೈಜಸಂ. ಘಾಲ್ಯಂಂದುದಯ ರವಿಯ
ಕನಕ ಕುಂಕುಮ ಬಿಂಬಕಾಂತಿ ಪರಿವೇಷಮಂ
ರಚಿಸುತ್ತಿರೆ, ಪವನಜನ ನರರೂಪವೆಯ್ಯಾನೆಯೆ,
ವಾರಿ ವಿದ್ಯುತ್ಸಂಗದಿಂ ಪೂರ್ಣಾತ್ಮಿಲತಾ

ಸಿದಿಯಂ ಸಾಕಾರಮಂ ವಿಸರ್ವಿ ಸುವಂತೆ,

ತೊರೆಯತೆ ಸರಾಕೃತಿಯನೇರ್ಪು ನಿರಾಕೃತಿಗೆ.

ಜೊಯೀತಿಸ್ತಲಿಲ ಶೀಕರವೋ ಚಂದ್ರ ನಕ್ಷತ್ರ

ನೀಹಾರಿಕಾ ರಜೊಎ ಮೇಘದಗ್ನಿ ಮಂಡಲವೋ

ಮೇಣಾಂಜನೇಯಾತ್ಮವ್ಯೇಭವಶ್ರೀದ್ಯುತಿಯೋ

ಪೇಳಿಂಬಿನಂ ಜ್ಯುಲಜಾಜ್ಯುಲಿಸುತ್ತಿರ್ದಾ ದೀಪಿತ್

ತಿರ್ಪನೆ ತಿರುಗಿದುದು ಅಲಾತ ಚಕ್ರದ ತೆರದಿ,

ನರೆದ ವಾಸರ ಸಯನಕ್ಕಿಂತ ತಳ್ಳಂಕದಿಂ

ಮುಂಚ್ಚೆವೋಪಂತೆ ! ತೆಕ್ಕನೆ ಇಂಪು ಸುರಿದುದಯ್ಯಾ

ಓಂಕಾರದಿಂಚರಂ, ಸೃಷ್ಟಿಯ ಜರಾಚರದ

ಕೋಣಿ ಕಂತಸ್ವರದ ವಿಶ್ವವೈಣಿಕ ಮಧುರ

ಅವ್ಯಾಕ್ತನಿಖ್ಯಾಗಾಸಂ. ಕೇಳುತ್ತಿರ್ದಿಂತವರ್

ತಳತಳಿಸಿಥಾ ಬೆಂಕೆತುಂತುರ್ಮುಗಿಲ ನಡುವೆ

ವಾಸರಧ್ವಜದ ಚಿಹ್ನೆಯ ಚಿತ್ರದಾಕಾರಂ.

ಮಿಕ್ಕವಾಸನಂದದಿಂದುಲಿದು ಜಯಫೋರ್ಮಮಂ,

ಸೋಽಮ ಸಂಗೀತದಿಂ ಸ್ತೋತ್ರಗ್ರೇಯಲ್ ತೊಡಗುತ್ತಾ

ಸ್ತೋತ ಸಂತೋಷದೋಳ ತೇಲಿಸಿತು ಪೃಥ್ವಿಯಂ,

ವಿಪಿನಾದ್ರಿ, ಸಹಿತಮಂ, ಓಂಕಾರಸಂಗಿ ಆ

ಸಂಭ್ರಮಿತ ಕಪಿಸ್ಯೇನಿಕಂ :

೧೦೦೦

೧೦೧೦

“ ಜಯತು ಜಯತು ಹೇ

ಸವನ ಪಾವನ ಕಲಿ ಕುಪೂರ ! ಜಯತು ಜಯ ಹೇ

ವಾಸರ ಕುಲದ ಕೀರ್ತಿಯುದ್ಧಾರ ! ಜಯತು ಹೇ

೮೦೭೦

ಕಪಿಕೇಶನರ ಮಹಾಜ್ಯತನ್ಯಾ ಜೊತವನ

ಜ್ಯೋತ್ಸ್ರವತಾರ ! ಉತ್ತಿಷ್ಠ, ಓ ಧರಧಿರ,

ಜಗದೇಕವೀರ ! ಉತ್ತಿಷ್ಠ, ಓ, ಯೋಗಿವರ,

ಯೋಗಾವತಾರ ! ಉತ್ತಿಷ್ಠ, ಓ, ಉತ್ತಿಷ್ಠ,

ಸರ್ವಮಾನವ ಗರ್ವಮಾನ ಪಾರಾವಾರ !

ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಈ ಶರಧಿ ಲಂಘನಂ

ಮಾನವಾತ್ಮದ ಮಹತ್ವಾಧನಿಗೆ ! ನಿನ್ನ ಈ

ಸಾಹಸಂ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಲಿ ಯೋಗ ಮಹಿಮೆಯ

ಉದಾತ್ಮತೆಗೆ ! ಬ್ರಹ್ಮಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದದ್ವೈತ

ಸಿದಿಯಾ ಭೂಮಾನುಭೂತಿಗಾಗಲಿ ರಸದ

ಸಂಕೀರ್ತಮಿಂ ನಿನ್ನ ದುಂಡರೂಪಂ ! ನಮೋ,

೮೦೬೦

ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಯೇ ! ನಮೋ, ವೋಮ ಸಂಚಾರಿಯೇ,

ನಮೋ ನಮೋ ! ಕಲಿ, ನಮೋ ! ಗುರು, ನಮೋ ! ಪುಸ್ತಾ ಮೋ,

ಮುಹೂರ್ ಮೋ ! ಓ ನಮೋ, ಹ್ರೀಂ ನಮೋ ! ನಮೋ, ನಮೋ,

ನಮೋ !”

ಸ್ಮೃತ್ಯಗೈದಿಂತಿಂತು ಗುಣಗಾನಮಂ
ಸಂಕೀರ್ತಿಸಿರೆ, ಪಿರಿದತ್ತಣವಸ್ಸಾಮೂರ್ತಿ.

ಕೀರ್ತಿ ತಾಂ ಸ್ಮಿರ್ತಿಯಪ್ರೌಢ ಅಲ್ಪಮಣರೂಪಿ

ತಾನಾಗಸೇನ ಅಭ್ಯಂಕರಂ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ?

ಪರ್ವತಕೆ ಶಿಶುರನೀಯ ಹಣಿಸೇಣಿಸಿ ಮಲೆವಂತೆ,

ಬೆಂಕೆತುಂತುರ್ಯಾಗಿಲ ನಡುವಣಾ ಕಪಿಯಕೃತಿ

೮೦೫೦

ತಾನಷ್ಟ್ರಿಪ್ರೋಗಷ್ಟ್ರಿಗದೇಯಕ್ಕಿರ್ ಸೂಕ್ಷ್ಮತೆ, ಉಬ್ಜಿರ,

ಬಳೆಬಳೆದು ಬಳೆಬಳೆದು, ತಂಗತರವರ ಶಿರಮೆ

ಜಾಸುಬಂಘನೋತ್ತೇ ಧರೂಗಿಲಾರದೆ ಸೂಲು,

ಒರನಡಿಶಿಗೆ ಮುದಿಯಿಡುವ ಪಕ್ಷಗಿಡುವಾಗುವೋಲ,

ನಿಂದುದು ಅತೀಂದ್ರಿಯದ ಆಂಜನೇಯನ ಮಹಾ
ದೈತ್ಯ ಭೀಕರದೈಂದ್ರಜಾಲಿಕ ರುಂದ್ರರೂಪಂ !

ಹೆಡರಿತೆ ತರುಚಾಳಾಯಿ ? ಪಾದಪದ ಪಾದಮಂ
ಪಿಡಿದುದೆ ? ತಬೀದೋಮಮಯ ವಜ್ರಕಾಯದಾ
ಮರುತಾತ್ಮಜನ ಮೆಯಿಸಿರಿಗೆ ಕವ್ರುಗೆಟ್ಟುದೇನೆ
ಬೆರಿ ಬೆಳಾಯ್ತೆ ? ಕಾಣಾ : ಈ ಕಾಂತಿಗಾ ಕಾಂತಿ
ಕೀಳ್ಪಿಟ್ಟ ತರದಿ, ಬಾನಾಗಾವಲಿಯ ಕಡಿಯಾಗಿ
ತೆಪಿಸಿರ್ವಣಭಿಜಿಸ್ತು ಹೂರ್ತು ದಿವಸೇಶ್ವರಂ.

ಮಧುರ ಭಯ ಸಂಭಾರಂತ ಮಧ್ಯಾತ್ಮ ಮೂರ್ಖೀಯಿಂ
ಸ್ವೇಭಮಾಯಾತ್ಮ ಪಕ್ಷಿಸೀರವ ಗಿರಿಧರಿತ್ತಿ !
ಗಾತ್ರದಿಂ ಹೃಮಾಜಲಸ್ವಧಿಯಾಯಿತೆನೆ,
ಕವಿರೂಪಮಾದೊಡೀಂ, ಕೈಲಾಸ ಶೈಲೀಂದ್ರ,
ಸಂತಾರಸಕರ ಕಳೀಬರದ ಭೈರವನಂತೆ,
ಭವ್ಯಮಾಗದೆ ಮತ್ತೊಧಲ್ಪತೆಗೆ ? ಪಿರಿದಕತಿ
ನಿಕಟೆಮಿರಲದರ ಜಂಫೆಯ ರೋಮರೂಕ್ಕಿ ತೆಯ
ದರ್ಶನಮೇ ಪರಮಗತಿಯಲ್ತೆ ಲಘುಚೇತಸದ
ಮತಿಗಳಿಗಿನುತ್ತಿ, ದೂರದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿದುದಾ
ಮಾರುತಿಯ ಮುಖತೇಜಸದ ದರ್ಶನಾಕಾಂಕ್ಷಿ
ಕವಿಕುಲ ಬಲದ ಜಲಧಿ : ಕೃಮುಗಿದರದ್ವಾತಕೆ,
ಇಚ್ಛಾಯು ವಾಯುಜನ ಆ ವಿರಾಡ ವೈಭವದ
ಗೌರವದ ಯೋಗಿಕಶ್ರೀಗೆ.

೧೮ಗಂಜರಂ

ಗುಡುಗೆ ಗರ್ಜಿಪ ಸಿಂಹಪೋಽವ ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂ
ಪೋಳೈದುದು ರಾಮ ಸೀತಾ ಪ್ರೇಮ ಮಧ್ಯದಾ
ವಿರಹ ವಿಘ್ರಾಂಬುಧಿಗೆ ಜಿರ ಲಗ್ಗು ಸೇತುವಂ
ಬೀಸೆ ಲಂಘಿಸುವನಿಲಜನ ಶುಭದರಭಯ ವಾಣಿ :
“ ಸಾಹಸ ಸಮ್ಮೋದ್ಯೋಗಿಗಿರ, ವಾಸರ ಸುಷ್ಯನ್
ಮಣಿಗಳಿರ, ಪೂಜ್ಯ ಕಮಿಲಾಂಭನ ಪತಾಕಾತ್ಮ

೧೦೫೦

೧೦೬೦

೧೦೭೦

ಗೌರವಪ್ರಾಣಿರ, ತಾಃಣದಿಂ ರೂಪದಿಂ
ಧಾರ್ಥ್ಯದಿಂದೌನ್ನ ಕ್ಷೇದಿಂ ಬಿಂಬಿಸಿಪ್ತೆ ನಾಂ
ನಿಮ್ಮ ಖಿಲ ಸಂಘಾತಕ್ಕು ಮಂ. ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಾಕಾಂಕ್ಷೆ
ಮೂರ್ತಿಗೊಂಡಿಪ್ತೆ ನಾಂ ಧನ್ಯನೆಂ. ಅಣುವನಾಂ;
ನಿಮ್ಮೆಲ್ಲರಿಚ್ಚೆ ತಾಂ ಕೆಚ್ಚೆ ಒ ಕಟ್ಟಲುದಿಸಿತೇ
ಮಹತೋ ಮಹಿಳುತ್ತಾ ಗೋಪ್ಯರೋಪಮ ಮೂರ್ತಿ.

ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಸೃಷ್ಟಿನಂ ಸ್ತುತ್ತೆ, ಸಂಪುಷ್ಟಿನಂ
ಪೂರೆಯುತ್ತಿರುವಾ ಮಾನಸಾನ್ನ ದಿಂ, ವಾರ್ಥಯಂ

ದಾಂಟಿ, ದೇವಿಯನರಸಿ, ಹಿಂತಿರುಗಿ ನಾಸಿಲ್ಲ ೧೦೫

ನಿಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬರ್ಪನ್ನೆ ಗಂ. ಮರೆಯದಿರಿ: ನಿಮ್ಮಾಕ್ಕು
ಯೋಗಮೆ ನನಗಿ ಶಕ್ತಿ!—ಪೇಣೆನಾದೊಡಮಾಲಿಸಿಂ,
ಮನ್ಯತ್ವಹಿಮೆಯಂ. ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯಕೆ ಪೇಣೆನಾಲಿಸಿಂ.
ನಿಮ್ಮಾಕ್ಕು ದೂತನೆನ್ನ ತುಲ ಸಾಮಧ್ಯಮಂ ನೀಂ
ಕೇಳಿರಪ್ಪೆಡೆ ನಿಮ್ಮ ಯೋಗ ಯೋಗ್ಯತೆ ಪೆಚಿ
ಸಮನಿಪುದು ಶ್ರದ್ಧಾಭಿವ್ಯದಿ. ಬೆಂಕದಿನಲ್ಲೂ,
ಸನ್ನ ಪೆರ್ಕಿಯನೋರೆನೊ ಬುದಿ ಯಿಂ.—ಬೇಡ
ನಿಮಿನಾ ಶಂಕೆ. ಪರಿಕಾಲಗೆತ್ತು ಸಮುದ್ರಮಂ,

ಈ ಎತ್ತರಕೆ ಕಾಣ್ಣ ಈ ಮಹಾ ನೀಲಮಂ,

ಲಂಘಿಸುವೆನಶ್ರಮಂ. ಲಂಘಿಪೆನಲಂಘ್ಯಮಂ. ೧೦೬

ವಿಶ್ವದೊಳಸಾಧ್ಯಮೆನಗಿಲ್ಲಮಿನ. ಹಂಡಿದೊಡೆ
ಮುಷ್ಣಿಯೋಳಿ ಪ್ರದಿಯಪ್ಪದೀ ಮಹೇಂದ್ರಾಜಲಂ!

ಕಡಲನೆಲ್ಲಂ ತುಳ್ಳಿ, ಹಿಮಗಿರಿಗೆ ಬೀಸಾಡಿ,

ವಡಬನಂ ತುಡುಕಿ ಹಿಡಿದಸುರನೂರಂ ಸುಟ್ಟಿ,

ಒಂದಿ ತೊಳಿಯಲ್ಲಾಂ ಸಮರ್ಥನೆಂ! ಕೈವೀಸಿ,

ಲಾಂಗೂಲ ಚವರಿಯಿಂದಂಬರದಿಲ್ಲ ಇಂ

ಗುಡಿಸಿ ವಾತಾಳಕುದುರಿಸುವಾರ್ಥ ನನಗಣಗಲಾ

ಲೀಲೆ!—ಬಣ್ಣ ಪುದೇಕೆ? ಕಾಣಿಮಪರೋಕ್ಷ ಮಂ! ”

ನಂಜಿಕೆ ಇಗ

ನಾಗರೋಲ್ಲಂಫೆನೆಂ

ಕಾವ್ಯಯಾತ್ರಿಗೆ ಮುನ್ನ ಮಾವೇಶದುನ್ನ ತಿಯ
ನಾಂದಿಗೇರುವ ಕವಿಯ ಕಲ್ಪನೆಯ ಪಾಂಗಿಂದ
ಲಂಘನಾಫಾತಮಂ ನಿತ್ತರಿಸುವೆತ್ತರಕೆ
ವಚ್ಚತನುವೇರ್ಡನ್ ಮಹೇಂದ್ರ ಮಸ್ತಕ ಕಲ್ಪಮಾ
ಶಕುನಿತಿಲಿಗಾಂಜನೇಯಂ. ಜಂಗಮಾಜಲಂ ತಾಂ
ಸ್ಥಾವರಾಜಲಕೇವ್ ಹೋಲಾ ವಿರಾಜೂಪಿ
ಸಾನುವಿಂದಧರುತಿರಲಾ ಮಲೆಯ ಪಸುರೋರೆಯಂ,
ಭಷ್ಯಮಾದುದೊ ಭೀಷ್ಟ ದೃಶ್ಯಂ ಕಪಿಧ್ವಜರ
ಅನಿಮೇಷ ವಿಸ್ತೃಯಕೆ! ಪಳುವಾಯ್ತು ಹೆಣ್ಣಾಡು;
ಕುಸಿಯಿತ್ತು ಬಾನಾಣಾಡು; ಹೆದರಿ ಹಡುಗುವ ತೆರದಿ
ಕುಗ್ಗಿ ಕುಬ ತೆವೆತ್ತು ಸದೆತುದಾ ಪರ್ವತದ
ಪರ್ವೀಡು. ಹೊಳಕಾಲಿನಾಳದಾ ಮಡುಸಡುವೆ
ಪಾಯ್ಯ ಪೇರಾನೆಯೊಲ್ ತೊತ್ತುಳದುಳಿದು ಮೆಟ್ಟಿ
ಸಾಗುತ್ತಿರೆ, ಪರ್ವತ ಪರೆಮುರಿದುರುಳ್ಳ ವರ್ಯಾ,
ಕುರುಳಲಿನೊಣಗು ಕಡ್ಡಿ ಮುರಿವಂತೆ. ಗುರುಭಾರದಾ
ಪದಹತಿಗೆ ಕಾಣ ಓಕರಿಸಿದತ್ತದಿ ತಸ್ಮೈಡಲ
ಕೆಂಗಾವಿಮಣಿ ರಸಿದೋಕುಳಿಯ ನೀರ್ಗಳಂ,
ವ್ಯಾಘ್ರನಾಖಮವ್ಯಾಳಿಸೆ ಗೂಳಿ ಹಣಿಲಿಂದುರ್ಧಿ
ಪ್ರೋನಲಿಡುವ ಬುಗ್ಗೆ ಕೆನ್ನೀರ್ಗಳೋಲ್. ಗಾರಾದ
ಪಕ್ಕಿಲಕ್ಕಿದ ತುಮುಲ ಚೀತ್ತಾರದಿಂ, ಕುಣಿವ
ಅಣಿಗನ್ ಕಯ್ಯಿ ಗಿಲಿಗಿಚ್ಚಿ ಯಾದುದಾ ಶೈಲ
ವನಭೂಮಿ. ಭೂಕಂಪನವೆ ಬೇಂಟಿ ಬಿನದಕ್ಕೆ

೮೦

೭೦

ಸೋವುತ್ತೇತಂದುದನೆ ಕಣ್ಣಿ ಟ್ರೈ ಕಾಲ್‌ಟ್ರೈ ಮ್ಯಾಪ್
ಕುದಿದುವ್ಯಾಯ ಜೀವಜಂತು. ಕಾಲ್ „ ಏಂಟ್ಲೈ
ಕಲ್‌ಕಲ್ ಫಾಟ್‌ಸಲ್, ಕಿಡಿ ಪೊಣ್ಣಿ ಮರವೋರೆಯ
ದೂದಿ ಪೊತ್ತಲ್, ಬಗ್ಸಿಯಂ ಸುತ್ತಿ ಹೆಸ್‌ದಿರ್ದ್
ಬಿದಿರ ಮೆಕ್‌ಗಳ್ ಧಗಿಸಿ ಪರ್ವ ದುದು ಕಾಳಿ ಚ್ಚು,
ಹೊಗೆಮುಗಿಲ ನಡುಸಂಡುವೆ ದಳ್ಳುರಿಯ ಬಿಪ್ಪೆಯಂ
ರುಳರುಳಪಿಸಿ. ಎರ್ವಂದಿದ ಮರದ ಮೆಯ್ಯಿಂ ಸೋರ್
ಕಂಪಿನಂಟುಗಳುರಿಯೆ ಧೂಪಿಕ್ಕಿ ದವ್ವೋಲಾಯ್ಯು

೪೦

ಹಸುಮನಾವೇಶಕ್ಕೆ ಗಂಥಧೂಮಂ. ಕಂತ್ತು
ಸುತ್ತಿಕ್ಕೊಂಡನ್ ತೆಲಿಗೆ ಪೆಬ್ಬುಳ್ಳಿಯಂ; ಮೈಗೆ
ಪೆಸೆಡುಕೊಂಡನ್ ಕೇದಗೆಯ ಪ್ರಾದೆಗಳಂ; ಮತ್ತೆ
ಕೊಂಕುಳೊಳಗಿರುಕೊಂಡನ್ ಪೂತ ತರತರದ
ತರುಗಳಂ: ಕಾಡಡರಿದೊಂದು ಮಲೆನಾಡಾಗಿ
ನೆತ್ತಿಯ ಬಯಲ್ ಸೀಮೆಗೇರುತ್ತಿರ ವಾಯ್ಚನ
ಕಪಿ ಮಹಾ ಕಾಯಮ್, ಇಳಿದುದು ಕಂದರದ ಕಡೆಗೆ
ಜಣಜಣಾಕ ಲಂಬಿವಾಳನ ಫೋರ ಭಯಶಂಕಿಯಾ
ಚಿದ್ ಫಾನ ಶನುಚಾಳ್ಯಾಯಿ. ಮಾಹೇಂದ್ರಮಾಗಿರೆ ಮಧ್ಯೆ,
ಲಂಕಂಯೆಡಕಿರೆ, ಬಲಕಿರಲಯೋಽಧ್ಯೆ, ಹಸುಮನಾ
ವಾಮ ದಕ್ಷಿಣ ಪದನಾಘಾಸಕೆ, ಧಟಪ್ಪುಯಂ
ತಕ್ಕುದಿಯನೆಮ್ಮೆ ತೆಂಕಣ್ಣೂ ಮ್ಮೆ ಬಡಗಣ್ಣೆ
ತೊಗಿದುವೆನಲ್ ತುಲಾಭಾರಮಂ, ತೊನೆದುದಯ್
ಬೃಹದ್ ಪ್ರಧಿವಿ!

೪೧

ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕೆಚ್ಚಿ ರಲ್ ಕಟ್ಟಿ ಕಾಣಾ
ಸೀಲ ಚುಂಬಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಕುತ್ತಿಂಬಿ ಮಸ್ತಕದ
ಶಕುನಿಶಿಲೆಗೇರ್ದ್ ನಿಂದಾ ವಿರಾಡ್ಲುಪದಾ
ಭವ್ಯ ಜತ್ತುವನಾಂಜನೆಯನಾ! ರಸನಿಧಿಗೆ
ಧುಮುಕುವಾತ್ಮಂ ತಾಂ ರಸಸ್ವರೂಪಂಬಿತ್ತು
ತುಂಬಿದಪ್ಪದಂಬುಜಭವಾಂಡವೆಂ, ಭಾವಿಸುತ್ತೆ

ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಿಯನುಭೂತಿಯಂ : ಶರಧಿ ದರ್ಶನಂ ;
 ತಾರಕಿತ ರಾತ್ರಿಯಾಕಾಶ ಸಂದರ್ಶನಂ ;
 ತುಂಗ ಶೃಂಗದ ತುಹಿನ ಶೈಲವನ ಶಿವ ಉಮಾ
 ದರ್ಶನಂ ; ದಂತುರ ದಿಗಂತ ಜುಂಬಿತ ಉದಯ
 ಮೇಣಸ್ತರವಿ ದರ್ಶನಂ ; ವರ್ಷ ಭೈರವನ
 ಸಿದ್ದಿಲು ಏಂಚಿನ ರುದ್ರ ನೆಟನಾರ್ಟನಾಟಪಯ
 ಸಹಾಯದಿ, ದರ್ಶನಂ ; ಬುದ್ಧಿದೇವನ ಮಹತ್
 ತ್ಯಾಗದ ತಪಸಿದಿ ಸಂದರ್ಶನಂ ; ಜೀಸುವಿನ
 ಜನನ ಜೀವನ ಮರಣ ದರ್ಶನಂ ; ಒಸಬನದ
 ದಿನದಿನದ ಸಂಸಾರ ಜೀವನದ ಸತ್ಯಾತಿಯ
 ಕೀರ್ತಿಕಲುಪಿತವಾಗದಿಹ ಪುಣ್ಯದರ್ಶನಂ ;
 ಸರ್ವದರ್ಶನ ಜನ್ಮ ರಸಕೆ ತಾಂ ಪ್ರತಿ ಕಣಾ
 ಕನುಮನ ವಿರಾಜೂಪ ಸಂದರ್ಶನಂ !

ಅನಂತರಂ

ಅಲಿ ಭಯಂಕರನಾಂಜನೀಯಂ, ವಿಗುವಿರು ಮುತ್ತೆ
 ಮನುಜ ಕಲ್ಪನೆ ತತ್ತ್ವರಿಸುವೆತ್ತರಕೆ ತನ್ನಾ
 ವಿಗ್ರಹದ ವಿಭವಮಂ, ನಿಂದನ್ ಸೆಲಕೆ ಬಾಗೆ,
 ಅನಂತಕೆಯನಾಕ್ರಮಿಸೆ ನಿಶ್ಚಯಿರಮೇಸಲೀರ್ಥ
 ಗಿರಿಯ ಸಾಹಸ ಗರ್ವಗೋಪರ ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಯಂತೆ
 ನಿಮಿರಿ ! ರೋಮಾಂಚಿಸಿತು ಸೃಷ್ಟಿ ; ಹೇ ಹೊರಷಮಂ
 ಹೊರೆದುಕ್ಕಿಂದು ಕಡಲ್ ; ಮುಗಿಲ ವೇಷವನಾಂತು
 ಸಿಂದುದಲ್ಲಿ ಬೃಂದಾರಕರ ವೃಂದಮಾ,
 ಚಾರಣರ ಜರಣ ಜಿಹ್ವೆಯ ಜುಕ್ಕಿವಟ್ಟಿಯಂ
 ಸಾಗರದ ದುರ್ಳಂಘ್ಯ ದೂರಮಂ ಲಂಘಿಸುವ
 ಥಲಭಂಗಿಯಂದುಕ್ಕಿರ್ಫ ಸೂರ್ಯಿರ್ದ, ವೀರವಪ್ರ
 ವಾಯುಸುತ್ತನಂ ಸೋಽಿದಿ ಸೋಽಿದಿ. ಲಂಘನಕೆ ಸಮು
 ರಂಗತ್ತಲಮಂ ಸಮೆಯುವಂತೋರಸಿದನ್ ಕಾಲ್ಗಳಿಂ
 ಶಿಖರದಾ ಪದ್ಮರಂಗಳೆ ಕುರುಜಲಾದಡವಿ

೯೦

೨೦

ಪ್ರೇಡವಿಯಂ. ಜಲಿತ ಅಜಲದ ತರುಸಮೂಹದಿಂ
ಪೂರ್ವಾಲಿಗಲ್ಲು ಳಿಗರೆಯೆ, ಮರದಲೆಯೆ ಒರಿದಾಗಿ,
ಮಲೆಯ ನೆಲಮಾಡುದು ಕುಸುಮ ಶೋಭ. ಸಾಹಸಿಯ
ಆವೇಶಕೆತ್ತಿದಾರತಿಯಾಯ್ತುದವಿವೆಂಕೆ:

೮೦

ಧೂಪಮಿಕ್ಕಿತು ಹಗಿಸಗಂಪು; ತೂರ್ಧಮಾಡು
ವೀರಪೂಜಿಗೆ ನಗದ ಖಗ್ಮೃಗ ಜಕ್ಕಿತರಾವಂ.
ಮುಖಸೀಮೆಯಂ ಸುತ್ತಿಮುತ್ತಿ ದಿಟ್ಟಿಗೆ ತಡೆಯ
ಸದಕಿರ್ದ ಬಾನ್ನೆ ತ್ತಿಯಾ ಮುಗಿಲ್ಲಿಮೊತ್ತುಮಂ
ಇರ್ಕಯ್ಯಿ ಶಿಂದೊತ್ತಿ ಚೈಂಕಿದನ್, ಸೂಂಕಿದನ್;

ಮತ್ತೆ ಕೆದರಿದನತ್ತಲಿತ್ತಲಾ ತೂಪಿರುವ
ರೌದ್ರಪ್ರಭಂಜನೋಚಾಷಾ ಸದಂ. ಮಹಿಮಾದಿಂ
ಮೇಘಮಂಡಲಕುಬ್ಜ್ಞ ಬಳಿದ ಕಪಿಕಂಜರಂ
ನಿಸ್ಸೀಮ ಲವಣ ಜಲ ನೀಲಿಮಾ ಸೀಮೆಯಂ
ಲಂಫಿಸಲ್, ತೊರೆದು ಗರಿಮಾದಾ ಗುರುಭಾರಮಂ,

೯೦

ಲಂಫಿಮಾದಿಂ ಗರಿಹಗುರವಾದನಿಳಿದಾ ಹೂರೆಗೆ
ಪುಳಕಿಸಲ್ ಕೃಣರೋಮಮುರ್ಜುರೆಗೆ. ಪೂರಕದ
ಮಾರ್ಗದಿಂ ತುಂಬಿದನ್ ಪಾರ್ಣಾಮಂ; ಕಂಭಕದಿ
ಬಂಧಿಸಿದನಂಬರವನೆಂದು ವೈರ್ಪಂತೆವೋಲ್

ಆ ಅಂತರಿಕ್ಂ ಅತರಂಗಿ. ಕೌಗಿನುದ್ದಿದ್ದಾ
ಪಂಚಾಸ್ಸೆಫಳ್ಳಿಗಳೋಲಿರ್ದ ನಿಡುತ್ತೋಳ್ಳಿ ಳಂ
ಮೇಲೆತ್ತಿ ಚಾಚಿದನ್; ಮೇಣಳತೆ ಮಾರಿದಾ
ಲಂಬ ಲಾಂಗೂಲಮಂ ಸುರುಳಿ ಬಿಳಿ ದನೆಗೆದು
ಬಿಳಿ ಬಿಳಿದ ಮಾನಸೂತ್ರವೆಂಬಂತೆವೋಲ್!
ಮುಂ ಪೇಳ್ಳುನೇನಾ ಅಭೋತಮಂ?

೧೦೦

ಕೇಳಿಮಾ

ಸಂಭರ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯ ಭಯ ಜಕ್ಕಿತ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಿ,
ತೆರದ ಬಾಯ್ದು ರೆದ ಕಣ್ಣಾಗಸಕೆ ಮೋಗಮಾಗಿ

ನಷ್ಟಪೋಲ್, ಮರವಟಪೋಲಿರ್ದ ಕಪಿ ಬೃಹದ್
ಧ್ವಜಿಸಿಯಂ : ನೋಡುತ್ತಿರೆಯಿರೆ, ಬಿಜಿ ದುದು ಬಿಸುಗೆ ಕಾಣ
ಮಲೆಮುಡಿಗೆ ಮೇಣಂಜಸೆಯ ಮಗನಡಿಗೆ ! ಸಗಂ

ತೆಕ್ಕನೆಯೆ ಕೆಳಕೆಳಗಿಳಿದುರುಳ್ಳ ತೆರನಾಯ್ತು,
ನಿಮಿಷಮಾತ್ರಂ ! ಪ್ರಧಿವಿಯಾಕರ್ವಣೆಯು ಶಕ್ತಿ
ಗತಿಸ್ತೈ ಬಾಂದಳಕೆ ಸಿದಿವ ಪ್ರಥುಲಾಚಲದ
ಕೂಟದಂದದೊಳೀರ್ದು ದಾಂಜನೇಯನ ಮಹಾ

ರಿಪು ಭಯಂಕರ ವಿಪುಲ ವಪುಪರ್ವತಂ ! ಕುಂಭಕಂ

ನಿಡ್ಯಾಸಿದ ಶೂನ್ಯದಿಂ, ಯೋಗಿಯಾ ವೇಗದಿಂ,

ಸಂಭವಿಸಿತಾತನಂ ಹಿಂಬಾಲಿಪೋಂದುರುನ
ತಿರುನೆಯೆ ತಿರಿವ ಸುಂಟ್ಯು ರೈನೋನಲ ಭೋರಿಪಡುವ
ಬೆಮಗಾಳಿ ! ಹೋಹ ನಂಟಸನಿಸಿತು ದೂರಕ್ಕೆ
ಕಳುಹಿ ಬರಲವನೊಡನೆ ನಡೆವ ಮನೆಮಂದಿಯೆನೆ,
ನೆಗಿದ ಹನುಮನ ಕೂಡೆ ಬಂಡೆಗಿಡುಮರಬಳ್ಳಿಗಳ್
ಪಾರಿದುವಿನಿತು ಗೆಂಟ್ರೀ. ಮತ್ತುಮಂಬುಧಿಗೆ
ಗಮನಗಿಟ್ಟುರುಳಿದುವು, ಕವಿಕಲ್ಪನೆಯೆ ಕೂಡೆ

ಪರಲೆಳಸಿಯುಮೇರಲಾರದ ವಿಮರ್ಶಕನ
ಕಾಣ್ಣೆಯಿಲ್ಲದ ಬರಿಯ ಜಾಣ್ಣೆಯೋಲ್. ಆದೊಡಂ

ಪಲವಾತನಾ ಗಮನ ವೇಗ ಮಹಿಮೆಗೆ ಸಿಲ್ಲಿ,
ತಮ್ಮ ತನಮಂ ಮರುತ್ತು ತನ ತನಗರ್ವಿಸುತ್ತೆ,
ರಾಮದೂತನ ಮೆಯ್ಯಾಸೆಪ್ಪತಂಟುತೆ ಸಫೋರೀ
ಯಾತ್ರಿಗಳಾದುವೈ, ಕವಿಶ್ವರಾವೇಶಮಂ
ಕೊಂಕು ಬಿಂಕವನುಳಿದು ಸೆಮ್ಮುವ ರಸಾಸಾವದಿ
ಸಹ್ಯದಯ ವಿನಯದಂತೆ. ಬಾಣಜವದಿಂದೇರ್ದು
ತೋರ್ದು ದನಿಲಾತ್ಮಜನ ಕುಸುಮಿತ ಕುಟುಂಬ ಲತಾ
ರಚಿತ ರೂಪಂ, ನಭ ಸಮುದ್ರವನಲೇವ ಬೃಹದ್
ದ್ವಿಪ ಭೂ ಖಂಡೋಲ್. ಅಖಿಜಿತಂ, ಆಸ್ವಾಂಪಂ,
ಭೀಮರವ್ಯಾಂ, ದೃತ್ಯ ಸಂಕಟಕರಂ, ನೋಷ್ಯಂ

೮೧೦

೮೧೦

೮೧೦

ವಾಸರ ಸುಹೃಜ್ಜನರ ಹೃತ್ಕುಮಲ ಸಂತೋಷ
ಫೋಣ ಸಂಭ್ರಮಕರಂ. ನೋಷ್ಟ ನೋಧಿದೊಳಿತರಿ,
ಬರಬರುತೆ ಕಿರಿದಾಗಿ ತೋರಿ, ಮಾಸುಪರುಂಗಾಗಿ,
ಮೇಲೆ ಮೇಲಕ್ಕೇರಿ, ಹಕ್ಕಿರೂಹಂ ಬೆತ್ತು,
ಧೂರದೂರಕೆ ಹಾರಿ, ಚುಕ್ಕಿಯೋಲಂತಾಗಿ,
ಕೊನೆಗೆ ನೀಲವ್ಯೋಮತನುವಾದನೆಂಬಂತೆ
ವಾಯುಜಂ ಗೋಚರಾತೀತನಾಗಲ್, ದಿಪ್ತಿ
ಸೋಲ್ಯುಸ್ ಹಿಮ್ಮೈಪ್ಪು ನೋಡಿದರೊವರೆಂದರಂ
ತಾಮೋರೂರೋಗ್ರೀ ಪೂನ ಪರಿಜಯಮೆನಲ್ಪು,
ಕೌಶಲ ಸವಾಧಿಯಿಂದಭ್ರಂತ್ತ ಸುಗ್ರೀವ
ಸೇನಾ ಸಮಷ್ಟಿ. ಮರುವುಟ್ಟಲಾ ಮಹಿಮೆಯಂ,
ರಸಮಂ, ಪರಾತ್ಮರನಸನುಭವಿಸಿದಾತ್ಮ ರಿಗಿ :
ಮಹದ್ವರ್ಕೈ ಸನ್ನಿಧಿಯೋ ? ಮಹತ್ ಕಾವ್ಯ ಪರಿಜಯವೋ ?
ಮಹಾರುದ್ರವೀಣಾ ಮಹದ್ಗಾಂದಸುಭವವೋ ?
ಮಹಾ ವಾಸರನ ವಸಂತಿ ಲಂಘನವೋ ? ಭೇದಮೇಂ ?
ಪುನರ್ ಜನ್ಮವೈ ಸಲೆ ರಸಸ್ವಾತ ಜೀತನಕೆ !

ಅನಂತಾಕಾಶ ಸಂಗಿ, ಏಕಾಂಗಿ, ಅತ್ಯಲಾ
ಭುವನ್ಯೈ ಕ ಸಂಚಾರಿ ಗಮಿಸುತ್ತಿರು ನಾ ವಿಯದ್
ಎತ್ತಮಂ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯವೃತ್ತಂ ಸಾಧ್ರುಕಂ
ತಾನಪ್ಪೋಲ್. ಮೇಲೆ ಸುತ್ತುಲೆತ್ತುತ್ತಲಂ
ಕಣ್ಣ ಸೋಗಿಸಿದುದು. ಅಜಂಚಲಮಂಬರದ ನೀಲಿ;
ಕೆಳಗೆ ಧೂರದಿ ನೀರಧಿಯ ಚಂಚಲಾಂಚಲ
ಮೃದುಲ ನೀಲಿ; ನಿರ್ವಿಕಲ್ಪದಿ ನಿಗುಣಾತ್ಮ ವ್ಯಂ
ಸಾಧಿಪದ್ಮೈತಿಯೋಲಿಸಿದನನಿಲಾತ್ಮ ಜಂ
ಶೂನ್ಯಮಂ ಸೀಳಿ. ಗಾತ್ರಗೌರವದೆಳೆತ್ತಲೆಕೆ
ಸಿಲ್ವಿದ ಸಮಾಪದ ಮುಗಿಲ್ ಮೊತ್ತಮೊತ್ತಿತ್ತು
ಮಮವೈಯ್ಯಿ, ಹತ್ತಿಯ ರಾಶಿ ಮಲೆಯ ಸತ್ತಿಯಂ
ಮುತ್ತಿತೆನೆ ಮೆತ್ತಿ. ಮೇಣ ವಾಯುತಾಳಸ್ಯಾಮಂ

೮೪೦

೮೯೦

೮೬೦

ಬಿರುಗಾಳಿಗೊಳಿಸಿರ್ದಿರುವ ಜವಕೆ ಜೆದರಿದು
 ಗೆಂಟರೋಳಿರ್ದಿರ್ದಿ ಜೀಮೂತ ಸಂದೇಹಮಳ್ಳಿ,
 ತೋಳಮೇರಗಿದ ಮಂದೆಯಂತೆ. ಸಹ್ಯ ಪಂಕ್ತಿಯ
 ಗಿರಿ ಗಿರಿಯ ನಡುವಣಾ ಕಂದರದ ಸಂಧಿಯೋಳಿ
 ಮುಂಗಾರ್ಮೂದಲ ಗಾಳಿ ನುಗ್ಗಿ ಭೋರ್ಗ್ಗಿರೆವಂತೆ
 ಫಾರ್ಚಿಸಿತು ಫೋರಾನಿಲಂ ಮರುತ್ತುತನೋಡಲ
 ತೋಡೆಯ ವೇಣಾ ತೋಳಿಳಿ ಅ ವೋಡಲ ಕಣಿವೆಯಿಕ್ಕಟ್ಟಿನೋಳಿ
 ದಾಳಿಟ್ಟು. ವೇಗ ಸಂಜಾತೆ ರ್ಯಾಂರ್ಯಾವಾತೆ
 ಫಾತಕ್ಕೆ ತತ್ತ್ವಿರಸುತ್ತಿದುದಲೆಯಲೆಯುಕ್ಕಿರ್ರು
 ವಿಕ್ಷ್ಯಾಬ್ದಿ ಸಾಗರದ ಫೇನಮಯ ನೀಲಿಮಯ
 ರುಂದ್ರ ವರ್ತುಲ ವಕ್ಷ ವಿಸ್ತಾರಂ. ರಂಬಿಸಿರೆ
 ಹಿಮಸಮಯದಪರಾಷ್ಟ್ರ ರವಿರೋಚಿ, ಹನುಮಂತ
 ದೇವನಾಯತ ದೀರ್ಘಮಾ ಯೋಜನ ತತ್ತಿಯ ಬೃಹತ್
 ತನುಚಾಳಿಯ ಕಂಪಿಸುವ ಕಡಲೂರ್ಮಾಲೆಗಳೋಡಲ
 ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ ಗುಡಿಸುತ್ತನಗರುಸಿದು ತನ್ನ
 ಮಾತ್ರಕೆಯ ಮೃತ್ಯುಜವಮಂ. ಬಡಗಣಾಸೆಯಿಂ
 ತೆಂಕಣಿ ರಗುವುಕ್ಕೆ ಯೋಲ್ ಬಾಲದ್ದುಮಾ
 ಲಂಕೆಗಂತಕ ಶಂಕ ತಾನಾಯ್ಯಾ. ಹರೀಶ್ವರಂ
 ತಾನೆತ್ತು ಜಲಿಸಿದೊಡತ್ತುಲಕ್ಷೆ ಸದೆತುದು ಕಡಲ್
 ನೀರ್ದ್ರಣಿವೆಯಪ್ಪವೋಲ್, ತರೆಯ ಗಿರಿಯೇಳ್ಪವೋಲ್,
 ಎಂಜಿ ವೀಚಿಯನಪ್ಪಳಿಸಿ ಕಡೆದ ತುಂತುರ್ ಮಂಜು
 ಸಿಡಿದು ಮುಗಿಲಾಗಿ ಮುಗಿಲೆಡಿಗೆ ಮೇಲೇಳ್ಪವೋಲ್.
 ಆ ಮುಗಿಲ್ ಇನ್ನಮರೀಚಿಯ ವರ್ಣತಂತ್ರದಿಂ
 ಇಂದ್ರಜಾಪದ ಮಂಜುರಾಗದಿಂ ರಂಬಿಸುತ್ತೆ
 ಸಿಂಗರಿಸಿದು ಯಶಿಪರಿವೇಷದೊಲ್ ವಾಯುಜನ
 ರೋಮಾಂಗಮಂ : ಸರರ್ ನಟ್ಟು ನೋಡಿದರೆನಲ್
 ಪೆರ್ಚುಗೆಯದೇನಾ ಮಹತ್ವಾರ್ಥಿ ನಿಷ್ಟಂಗೆ.

೮೬೦

೮೬೧

ಪೇಳು, ಅಂಜನೇಯಂಗಿ? ತಮಗೃಸಲಾ ದರ್ಶನ
ರಸಾಮೃತಂ!

ಇಂತಿಂತಿಂತು ಭೀಮ ರಮಣೀಯತೆಯ
ಆ ನಭಸಾನ್ನಿಗರಕೊಳ್ಳುಬಿ ಯಾತ್ರೆಗೈದಿರೆ
ದೇಶಮಂ ಪಿಂಡುತೆ, ಕಿಮುಳ್ಳುತ್ತು ಕಾಲಮಂ,
ಕಂಡನೊಂದಾಳ್ಳದ್ದುಮಂ, ನಡುಗಡಲನಿಂದೆಂದ್ದು
ಗಿರಿರೂಪಿ ಮೈನಾಕಂ. ವೈರಿಯೆಂದೆನುತೆ
ವಕ್ಕ ತಾಡನ ವಚ್ಚದಿಂದಿಕ್ಕೆ, ಮುಳುಮುಳುಗಿ,
ತಿರುನೆ ತಿರುಗಿ, ತತ್ತುರಿಸಿ, ಮರಳಿ ಮೇಲೆದ್ದು
ಮೋಗದೋರಿ ಕೈಮುಗಿದು ಕರೆದನಾಹಾವ್ಯಾಸಮಂ:
“ಮನ್ಮಿಸೆನ್ನನಾ”, ಮಹಾಸತ್ಯಾ, ಮೈನಾಕನೆಂ.
ಇಂದ್ರ ಕೋಪದ ಬಿರುಬಿನಿಂದೆನ್ನ ಸುಳುಹಿದನ್
ನಿನ್ನ ಯ್ಯಾಸಂದು. ನನ್ನಾ ತಿಧ್ಯಾಮಂ ಕೊಂಡು,
ಸನಗೆ ಕೃಪೆಮಾಡಿ, ಮೇಣಾ ಪಸಿವು ನೀರಳ್ಳಿಯಂ
ದಣ್ಣವಾರೆ ಕಳಿದು, ಮುಂಬರಿಪುದೊಳಿತಯ್ಯಾ. ಗುರಿ
ದೂರಮಿದೆ; ದಾರಿಯೋ ಮಹಾ ಸಂಕಟಾನ್ನಿತಂ.
ನಿನ್ನ ದೌತ್ಯವನರಿತೆನಿತಂ ಸಮುದ್ರನಿಂ;
ಬಂದೆನಾತನ ಹಿತದ ಸುಡಿಗೇಳ್ಳು, ಪಿರಿಯತಿಧಿ,
ನಿನ್ನ ನಾದರಿಸೆ.”

ಮೈನಾಕನಂ ಮನ್ಮಿಸುತ್ತೆ,
ಪೀಂತಿರುಗಿ ಬರಾಪಾಗಳಾತಿಧ್ಯಾಮಂ ಕೊಳ್ಳೆ
ಕೆಳಿವಾತನರಹಿ, ಪಕ್ಕಿ ಗಾನದ, ಕಾಸನದ
ಮಂಟಪದ, ಹೂ ತಳಿರ ತೋರಣದ, ನದನದಿಯ
ಕೊರಳಹಾರದ ಶೈಲಬಂಧುವಂ ಬೀಳೆಳ್ಳಂದು
ಮುಂಬರಿದನಾ ಪ್ರೋಮರಧಿ, ಕರ್ತೃವ್ಯಕ್ತೋವಿದಂ,
ಸಿಂಧುಪಥಮಂ ಪಿಡಿದು, ಸಾಪ್ತಮಿಕಾರ್ಯಂ ಕುರಿತ
ಗಂತವ್ಯಕೆ.

೮೧೦

೯೦೦

೯೧೦

ಬರುತಲಿರೆ, ಮಾರ್ಗದೇಶಾ ಸುರಸೆಯಂ,
ಕಡಲಿನಿಂದೆದ್ದು ಭಾಯ್ಯೆರೆದದ್ದು ನಿಂದಳಂ,
ಮುರಿದವಳ ಶಾಪಂಗಳೆಯುತಾನುದದಿಂ
ಬದ್ರಿಲಂಟ್ಯೆಯೆಳ್ಳೆ ಶರುತಲಿರ್ದು ಹನುಮನಂ,
ದೂರದಾಕಾಶದೊಳ್ಳಾ ಜುಕ್ಕೆಯೋಲಿರ್ದುನಂ,
ತೀಳಿದಳಾ ಸಿಂಹಿಕೆ, ದಶಗ್ರೀವನಾಜ್ಞೆ ಯಿಂ
ಕಡಲ ಕಾವಲುಗಾರ್ತಿ, ಕಾಮರೂಪಿಣಿ, ಕಾಳಿ,
ಭಾಯಾಗಾರ್ಪಿ ದಸುಜಿ: ಬೀಸುತ್ತಿರ್ದು ಗಾಳಿ
ದಿಕ್ಕುಲ್ಲದಾ ದಿಕ್ಕೆನಿಂದೆ; ಅವೇಳಾನಿಲನ
ಬಿರುಬಿನುರುಬಿಗೆ ಕುದಿಯುತಿರ್ದು ದು ಕಡಲ್ಲಾಪ್ಲಾ, ೨೭೦
ಕಡೆದಪ್ಲೋಲ್ಲಾ ಮೇಣ್ಣೊಡೆದಪ್ಲೋಲ್ಲಾ. ಪ್ರಡುಕು ನೋಂಟವನಟ್ಟೆ
ಗುಡಿಸುತ್ತಿರೆ ಸಲಿಲ ವಿಸ್ತೃತಮಂ, ಕರ್ನೆ ಳಲ್ಲಾ,
ಹನುಮನಾಯತ ದೀಪ್ರಾ ಬಹುಯೋಜನದ ಭಾಯೆ,
ನೋರೆವ ನೀರಂ ಕಪ್ರಾಗ್ಯೆದು ಬರುತ್ತಿರ್ದು ದೂ
ಕಂಡಳಧ್ಯಾತ ನಿಶಾಚರಿ. ಕಂಡಳೊಡನೋಡನೆ
ಕಣ್ಣಿ ಟ್ಯೂತದರ ಮೂಲದ ವಿಯಚಾಜ್ಞಾ ರಿಯಂ.
ತುಡುಕಿದಳಾ; ಪಿಡಿದಳಾ ನೆಕಲ ನೇಣಂ; ಸೇದಿ,
ಗಾಳಿಪಟಸೂತ್ರಮಂ ಸೆಳೆವಂತೆ, ಸೆಳೆದಳಾ
ವ್ಯೋಮದೂರದ ಬೃಹದ್ದೇಹಿಯಂ!

ಅತ್ಯುಲಾ

ಆಂಜಸೆಯಂ, ಬಾನೆಡವಿ ಮುಗ್ಗಿರಿಸಿದಂತೆ,
ಓಡುತ್ತಿರ್ಪಾತನಾ ಕಾಲು ರುಳ್ಳಾಗಣ್ಣಿಯಂ
ಕುಣಿಕೆಯೆಸೆಂಳಿದಂತೆ, ತೆಕ್ಕುನೆಯೆ ತತ್ತ್ವಿರಿಸಿ,
ಗಾಲಿಯೋಲುರುಳುರುಳುಳಿ, ತಿರಿತಿರಿ ಪೂರಳಿ
ಸುತ್ತಿ ತಲೆಕೆಳ್ಳಿಗಾದನಾ ರಕ್ಕುಸಿಯ ಒಗ್ಗುರ್ರಿ
ಜಗ್ಗಿ ಸಿದ ತಡೆಗೆ ನಡೆಗೆದುತೆ ತಡವರಿಸಿ! ಏನ್
ಬಣ್ಣಿಸುವೆನಾ ಭಯಂಕರ ಶಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥಧೀಯಂ
ರಾವಣನ ಕಿಂಕರಿಗೆ ಮೇಣ್ಣಾ ಸೀತಾನಾಢ

ದೂತಂಗೆ ? ಕಡಲಲೇವ ಪಡಗುಪಡೆ ಸೀರ್ ಸುಳಿಗೆ
ಸಿಲ್ಕು ತಿರುನೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರೊಂದಂ, ನಾನಿಕರ
ಶಕ್ತಿಯಿಂ ಧೈರ್ಯದಿಂ ಮತ್ತೆ ಉತ್ತರ್ಯದಿಂ
ಮುಖಗಲೊಲ್ಲದೆ ಸಿತ್ತುರಿಸಿ, ಮರಳಿ ಸುಳಿಯೊಡನೆ
ಮಲೆತು ಹೋರಾಟಮಂ ತೊಡಗುವೋಲಂತೆ ಆ
ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ ಜಗತ್ ಪಾರಣಪುಕ್ರಂ, ತನ್ನ
ಪೇಗದ ಉಪದ್ರವಕೆ ತಾನೆ ಗುರಿಯೆಂದದಂ
ತಡಿದು, ಪಡಿಸೊಸುತ್ತರವಣಿಸಿ ನಿಂದನ್, ಕುರರಿ
ಸೀರ್ ರಗುವಾ ಮುನ್ನ ಮಂಬರದಿ ನಿಶ್ಚಯಂ
ಕಣ್ಣಿರಿಸಿಟ್ಟು ನಿಲ್ಪಂತೆ. ತನ್ನ ನಡಿತಡಿಗೆ
ಕಾರಣವನೆರಿಯದೆಯೆ, ದೈವಿಕವ್ಯೋ ರಾಕ್ಷಸನ್ನೋ
ಪಾರ್ಕೃತವ್ಯೋ ಅಪಾರ್ಕೃತವ್ಯೋ ಎನುತ್ತಿ ಬೆರಗಾಗಿ,
ಶರ್ಧಿಯಾಕಾಶಗಳಸೀಕ್ಕು ಸಿರಿ ಕಂಡುದಾ
ಸಿಂಹಕೆಯ ಪಾತಾಳ ಬಿಲ ಸದ್ಯಶ ಭೂತಿನಿಯ
ಬಾಯಿ.

೨೪೦

ಸೆಳ್ಳಿಳಿವಸುರಿ ಸೆಳೀದಳತ್ತುಲ್, ಉಸಿರ
ಸೂತ್ರಂಬಿಡಿದು ಅಸುವ ಸೆಳೀವಂತೆ. ಇತ್ತಲಾ
ವಾನರೋತ್ತಮನೊತ್ತಿ ಜಗ್ರಿ ದನ್, ಸಿಂಹಿಕೆಯ
ದಂಷ್ಟ್ರಗಳಲುಗುವಂತೆ. ಪಂದಿಯೋಲ್ ಹೂಂಕರಿಸಿ,
ಬೈಡುಗಚ್ಚತೆ, ತನ್ನ ರಾಕ್ಷಸಾದುಭೂತ ಶಕ್ತಿಯಿಂ
ಸರ್ವಸ್ವದಿಂ ಸೇದಿದಳೊ ಸಿಂಹಿಕಾ ಚಂಡಿ !
ಸಿಂಹ ಗಜ ಗಢನಾ ಫೀಂಕಾರದಿಂದಾದುರ
ಬಾನಾಕಡಲ್ ಬೆದ್ದವ್ಯೋಲ್, ತನ್ನ ದೈವಿಕ ಬಲಂ
ಪೆಚ್ಚವ್ಯೋಲಾತ್ಮಾನುಸಂಧಾನಮಂ ಗೆಯ್ಯು,
ಸಂಯಮವನಭಾಸಿಸುವ ಸಾಧಕನದೆಂತು
ಸರ್ವೇಂದ್ರಿಯಂಗಳಂ ದಿವಾತ್ಮನಡಿಗಿಳಿಯೆ
ಹೋರಿ ಹೆಣಗುವನಂತೆ, ಏರ ಮರುತಾತ್ಕಜಂ
ರಾಕ್ಷಸಾಕರ್ಣಣೆಯ ಗರ್ತದಿಂ ಪೊರಪೋಣ್ಣೆ

೨೪೧

೨೫೦

ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಭರ್ಟಿಸಿದನ್ ; ಬಗ್ಗೆ ಸೇದಿದನ್ ;
ಗಂಟ್ಲ್ ಸೆರಿಗಳುಬ್ಜ್, ಸಂಧಿ ಸಂಧಿಯ ನರಂ
ಹೆಡೆಯೀರ್ದ ನಾರಿಯೋಲ್ ಬಲಿದು ತಂಕೃತಿಗೆಯ್ನೀ,
ವಜ್ರರೋಮಂ ನಿಮಿರಲೀಟಿಕೋಟಿಗಳೋಲ್,
ಸುವಿಸ್ವಾರಿಸಲ್ ಸೇತ್ರವಿಸ್ತೀಣ ಮಂಡಕಂ,
ರಾದ್ರತೆಯನಾನಲ್ ಮುಖಂ, ಸಂವ್ಯಾಪಿಸಲ್ ಬೃಹದ್

ವಕ್ಕು ವಿಸಾತ್ತರಮುಚ್ಚಾಬ್ವವ ಸದಿಂದಾ ವಾಯಚಂ

ಗಗನಾಗ್ರದತ್ತನ್ನಿ ಕಿತ್ತು ಹೊತ್ತಿತ್ತಲ್ಲೇ

ಪ್ರಪ್ರಯತ್ನಿ ಸಿದನಾ ರಾತ್ರಿಂಚರಿಯ ಮಹಿಳೆ

ಭೂತ ಶವಭಾರಮಂ. ಶರಧಿತಲ ಏರದಾ

ಭೂತಿನಿಯತುಲ ಗಾತ್ರಮಧಯೋಜನ ಮಾತ್ರಮಂ

ಸೆಟಿಸುತ್ತೇರುತೆ, ಮರಳಿ ಭೋಂಕನೆ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕೆಡು

ಹೊಕ್ಕುದಂಬಧಿ ಗಭ್ರಮಂ. ಘಕ್ಕುಸೆಯೆ ಗುದ್ದಿ

ಕೆಳಗೊಂದ ಹೋಲಾಗಿ ಬಿದ್ದಸೊಂದೈದಾರು

ಯೋಜನಗಳಂ, ಬುದ್ದಿ ಮಂಕಾದವೋಲ್, ತನ್ನ

ಇಂದ್ರಿಯಗಳಂ ಗೆದ್ದಿಸಿಂದತಿಕ್ರಮಿಸಿದಾ

ಸಾಧಕಸಧಿಪತನಮಿರ್ದು ದಿಸುವೋಲನಲಸವಿ

ಸೂನು : ರವಿಗಾತ್ರಮಂ ಸಗುವ ತಾರಾದ್ವಯಂ,

ಸಂಖ್ಯಾತೀತಮಾ ಜೈಸ್ಯತಿವತ್ಸರದ ದೂರದೋಳ್,

ವಿಶ್ವಾಂತರಿಕ್ಕ ದೋಳ್, ಯುಗಯುಗಾಂತರಕೋರ್ಕೆ

ಲಕ್ಷ್ಯ ಯೋಜನೆ ನಿಕಟಮಾಗಲ್, ಪರಸ್ಪರಂ

ಸಂಕರ್ಣ ಸಲ್ ಶೋಧಿದಪುವಯ್. ಶಿಶಿಜ್ಞಾಲೆ

ಯೋಜನ ಸಹಸ್ರಮಂ ಲಂಧಿಸುತೆ, ಜಿಹ್ವೆಯಂ

ಚಾಚುತಾಕಾಶಮಂ ನೆಕ್ಕುತಿರೆ, ಮೆಲ್ಲಿಸೆಯೆ

ಪ್ರಕಯಾನುರಾಗದಿಂದೊಂದನೆಂದಂ ಸೆಳೆದು

ಬಳಿಸಾರ್ಪುವಾ ಮಂಡಲದ್ವಯಂ. ಆವೋಲಾ

ಸಿಂಹಿಕೆ ಹನುಮರ್ವರುಂ, ತಾವೋವರ್ವರೋವರುಂ

ಸೆಳೆದು, ಹೂಣಿರಿದರೂವರ್ವರೋವರುಂ ಸೋಲಿಸುವ

೨೩೦

೨೫೦

೨೬೦

ಘಲದ ವೀರ್ಯದ ಗರ್ವದಿಂ. ಗಾಳಿಗಾರನಾ
ಕೊಂಡಿಯೆರೆಯಂ ತಿಂದ ಬಾಳೆವಿಾಸಂ, ಒರ್ನೈ
ಸಡಿಲ ಬಿಡುತಂ, ಒರ್ನೈ ಸೆಳಿಯುತಂ, ಸೋಲಿಸುವ
ಮಾಳೈಯಿಂದಸುರಿ ಶಸ್ತ್ರಂ ದಣಿಸಿ ಸುಂಗುವ
ಉಪಾಯದಿಂ ಬಾಯಿರೆದು, ಸರಕ ಕೂಪೋವನುಂ
ಬಳಿಸಾರುತ್ತಿರ್ನು ದಂ ಕಾಣತೆ ಸೆವಿಾರಜಂ
ತನ್ನೊಡಲನಿರ್ದೃಷಿಸಿದನ್. ಬಳಿದುದಸುರಿಯ ಬಾಯಿ
ಹನುಮ ಗಾತ್ರಕೆ ಸಮಂ! ಬಳಿದನಿಮ್ಮಿಡಿಯಾಗಿ
ಮತ್ತೆ ಹನುಮಂ. ಮತ್ತೆಮಾ ರಕ್ಷಣಿಯ ಕಿಬ್ಬಿವಾಯ್
ಬಳಿದತ್ತವನ ತನುಗೆ ತಕ್ಕುಂತ್ವೋಲ್. ಅನಿಲಜಂ
ತೃಪ್ತಿಯೊಲ್. ಬಳಿದು ತುಂಬಿರೆ, ಪರಮ ಲೋಭದೊಲ್.
ಹಿಗ್ಗಿ ಹಬ್ಬಿತು ಬಾಯಿ ಸಿಂಹಿಕೆಯ! ಕೊನೆಯುಂಟಿ, ಹೇಳ,
ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದಾಸಂಕ್ಷಿಮಿರಲಂತು ಬಳಿವುದಕೆ?
ಆ ಕಡೆಗೆ ಕಡೆಯ ಕಾಣದೆ, ಹನುಮನೊಯ್ಯನೆಯೆ
ತಾಳಿಸಣರೂಪನುಂ. ಸಿಲ್ಲುದಸುರಿಯ ಪಲ್ಗಿ
ಪಕ್ಷುನೆಯೆ ಪೊಕ್ಕನಾರಕೆಯ ಹೊಡೆಯ ಗಬ್ಬಕ್ಕೇ:
ಬಳಿದು, ಕರುಳಂ ಸೀಳ್ಳು, ಕೊಂಡು, ಪೋಳಾದ್ದಕೆಯಂ
ಪೌರಮಟ್ಟನೆನೆನೆ, ಬಹಿಕಾರ್ತಂತಿ ಸೋಲ್ತಡೇಂ
ಗೆಲ್ಲುದಂತೆಕಾರ್ತಂತಿ ತುದಿಗೆ!

೫೦೦

೫೧೦

ಕೆನ್ನೆ ಏರಿಂದೆ,
ಮೇಳಾಂತೆ ಬಯು ಸೇಸರ್ ವೇಳಿಗುಗೆಂಪಿಂದೆ
ಓಕುಳಿಯಪೋಲೆಸೆದ ಮುನ್ನೆ ಏರಿಸೋಳ್ ಮಿಂದು
ತೊಳಿದು, ಮೈಲಿಗೆಪೋದ ಮೆಯ್ಯಂ ವಿಗುವಿಂ ಸುತೆ
ಮುನ್ನೆ ನದ್ವಿತಕೆ, ಮುಸ್ಸೆ ಗೆದನಾ ದಕ್ಕಿ
ದಿಗಂತ ಚರ ದೃಷ್ಟಿಯಾದಾ ಮಹದ್ ವಾನರಂ.
ದ್ಯುಮಣಿಯಸ್ತಾಂಬುಧಿಯೋಳ್ಳುವಾ ಮೊದಲೆ ನಾಂ
ದೈತ್ಯ ಲಂಕಾ ದ್ವಿತೀಯ ತಬಿಗೆ ಸೇರ್ದಿ ಪನೆಂದು
ಸೋಕ್ಕುಂದವಕದೊಳೆಯ್ಯಾ ತಿರೆ, ಬಾನ್ ಕಡಲ್ ಕರೆಯ

ಗಿರೆಯ ಪಡುವಲದಂಚಿನಿಂದೋಳಿಗದಿರಾಗಿ
ನೋಡುತ್ತಿರುನ್ನ ದಿವಸಪತಿ, ತನ್ನ ವಂಶಕ್ಕೆ
ಮಂಗಳವನೆಸಿಗುವಾತಂಗಿ ಸರಮಾಪ್ಪವೋಲ್
ಮೇಳಹಡಿಂ ನಿತ್ಯಕರ್ತವ್ಯದಾ ವೇಗಮಂ
ನನ್ನ ಕಡೆದಿನಿತು ತಳ್ಳುವಿ ನಿಂತಂತೆ. ಕರ್ವಿತ್ವರಂ
ಪಾರುತಿರ್ದ ತ್ತುಂಗದೆತ್ತುರಕೆ ತಪಿನ ಷುಟು
ಸಂಧ್ಯೆಯಾ ಚಳಿಕುಳಿರ್ ಪೆಚ್ಚಿರಲ್ ಮೇಣಿರುಳ
ಮೊದಲ ಮೇಟ್ಟುಂಗಾಲ ತುದಿವೆಳಡಿಯ ಕರ್ವ ತಾಂ
ನಡೆಯ ತೊಡಗಿರಲಿಳಿಯ ನಿಮ್ಮ ಸ್ಥಳಂಗಳೊಳ್ಳ,
ಕಿಡಿಯರ್ಲಿ ಇಂ ಮೊಗಂದೋರಲಾರದೆ ನಾಣ್ಣಿ
ಕಾಯ್ದುರಲಿನಾಸ್ತುದ ಮುಹೂರ್ತಮಂ, ಮೌಸಿದಂ
ಧ್ಯಾನಮಯಮಾಗಿರಲ್ ಪಗಲನಗಲುವ ಜಗದ
ಕಳ್ತುಲೆವೆಳಗು ಸಂಧಿಸಮಯಂ, ಸಮಾರಜಂ
ಕೇಳ್ಣಿನೊಂದತ್ತುಲ ಸಂಗೀತಮಂ, ಇಂಚರದ
ಜೀನಾತೊರೆಯ ಲೀಲಾತರಂಗದುಯಾಲೆಯೇ ಇಂ
ಜೊಗಳಪೇರಸಿ ತೂಗುವ ತೆರದಿ ತೊಟ್ಟೆಲೊಳಿಟ್ಟು
ತನ್ನ ನಿತುಮಂ ! ಜೊಂಪಿಸಿತು ಮನಂ. ಜೊಲೊಂಡಲ್
ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಗರಿಹಗುರಮಾಯ್ತು. ಕಣ್ಣುಲರ್
ಗೀಯದ ಸುಖಾನುಭವಕರೆ ಮುಂಚಿ ದುದು : ಕನಸೊ
ನನಸೊ ? ಕಂಡುದು ಕೆಳಗೆ ಕಡಲೆದೆಯ ಮೇಲೊಂದು
ಹೊನ್ನಿ ಸ ಜೆಲುವ ತಾವರೆಯ ದೀವಿ. ಸೂಡರುರಿಯ
ಮಳ್ಳು ಸೊಬಿಂಗೆರಗಿ ಸೀಯುವ ಪತಂಗದೋಲ್
ಒಯ್ಯಿನಿಳಿದಿರೆ ಮಹಾಮತಿ ಅಲ್ಲಮತಿಯಂತೆ,
ಕೇಳುದೊಂದಕರೀರ ವಾಣಿ : “ಹೇ ಹಸುಮಂತ
ದೇವ, ನಿನಗೀತಕೀ ಮೋಹಂ, ತಮಂ, ನಿದ್ರೆ ?
ಬಲಕೆ ಸೋಲದ ಕಲಿಗಳಂ ಕಲೆಯ ಬಲೆಯೊಡ್ಡಿ
ಕೊಲ್ಪ ಕೃತ್ಯಾಮವಲಾ ಈ ಪದ್ಧಲಂಕೆ ! ಕೇಳಿ,
ಇಂದ್ರಿಯ ಸುಖ ಇಂದ್ರಸಂದನದಪೋಲಿದಂ,

೪೧೦

೪೧೦

ಪದ್ಮಲಂಕೆಯ ಪೇಸರ ಭದ್ರಸೆಯ ಸದ್ಗುಮಂ,
ಒಡ್ಡಿರುವನಿಂದ್ರಜಿತು, ರಾವಣ ಸುತ್ತಂ, ಮಹಾ
ಮಾಯಾವಿ, ಮೇಧಾವಿ, ಮೇಘನಾದಂ. ಯೋಗಿ
ನೀನಾದೊಡಂ ಭೋಗಿ ಭೋಗಿಯವ್ಯಾಗರಿಂದ
ಮುಕ್ತನವ್ಯಾದು ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯಮಲಾ! ಸುಗ್ರೀವ
ಕಾರ್ಯಮಂ ಭಂಗಿಸದರಿಂ ಪದ್ಮಲಂಕೆಯಂ
ಪೂರ್ವು. ಸಿಂಹಿಕೆಯಿಂದೆಯುಂ ಕರಿಸಮಾ ಶತ್ರು;
ಪಕ್ಕನೆ ಮತ್ತುವೇಷಿ. ತನ್ನ ದೌಬಿಲ್ಯದಿಂ
ತಾನೋಡಿ ವಾರಾಗುವಂತೆ ನೀನಿಲ್ಲಿರದೆ
ನಡೆ, ಓಡು, ಬೇಗದಿಂ. ಇಂದ್ರಿಯದ ಲೋಕದೊಳ್ಳ
ಆತ್ಮಪತನಕೆ ಸಾಹಸದ ಸೋಗುಮೋರೋರೈ
ನರಮವ್ಯಾದಯ! ” ಗಗನ ವಾಣಿಯೋಲೆಳ್ಳ ರಿಕೆಯಂ
ವೇಳ್ಳ ರವಿದೇವನಾಣತಿಗೆ, ತೆಕ್ಕನೆ ತಮಂ
ತವಿದು, ನಿದ್ದೆಗಳಿದೊಲೆದ್ದ ಮರುತಾತ್ಮ ಜಂ
ಪುಟನೆಗಿಂ ಹೊಡಿಸಂದಿನಂತೆ ಚಿಮ್ಮುತೆ ಬಾಗ್ನಿ,
ಮರಳಿ ಹುರಿಗೊಂಡು ಮುಂಬರಿದನಾ ಶೋನ್ಯಮಂ
ವೇಗವಿಕ್ರಮದಿಂದಮಾಕ್ರಮಿಸಿ.

ಶಿಂಗ

ಅನಿತರೊಳ್ಳ

ಪಯೋಧಿ ಪಕ್ಷಿ ಮ ಹರಿದ್ರೇಶಾ ಚಲಜ್ಞ ಲಂ
ಜಾಜ್ಞಲಿಸಿದುದು, ಜಾತರೂಪಂ ದ್ರವೀಭವಿಸಿ
ಸಲಿಲ ತರಳತೆಯಿಂ ಸಲಿಲತೆಯನಾಂತವೋಲ್,
ಶರೀಯ ಮಿಂಚಿನ ಹೊರೆಯ ಕಾಂಚನ ಸರೀಸೃಪಂ
ಜುಂಜಲಿಸುವಂತೆವೋಲ್. ಘಣ್ಣಿರೂ ಮಣಿಯಂತೆ
ಪೂಳಿದುದಧ್ರ ನಿಮಗ್ನ ಬಿಂಬ ರವಿಮಂಡಲದ
ವರ್ತುಲಾಗ್ರಂ. ಇನಸ್ವಧ್ರ ಆಂಜನೇಯಂ
ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಸಾಗುತ್ತಿರೆ, ಮಂಬು ಸಂಜೀಯಾ
ದಕ್ಷಿಣ ದಿಶಾ ದೂರದಪ್ರಕಟ ತಟದಲ್ಲಿ ಓ
ಶಷ್ಟಿ ಪ್ರಕಟಮಾಯ್ಯು ದ್ವೀಪೋರ್ವರಾ ವಿಪಿನ

ಶಿಂಗ

ಫನಸಾಂದ್ರ, ಶೈಲರಾಜಿಯ ನೀಲರಮಣೀಯ
ರೇಖೆಯಾಹಾವುನ! ಹನೊಲ್‌ಲ್ಯಾ ಸದುಕ್ಕೆಸಿಂ
ತಾನುಮಂಬುಧಿಯಂತೋಲುಕುರ್ತಕುರ್ತನಂ
ವಂದಿಸುತ್ತೆ, 'ಸಲ್ಲಿ ಸುಗ್ರೀವಾಜ್ಞೆ! ಗಲ್ಲಿ ರಘು
ರಾಮೇಚ್ಚೆ! ಮಾತೆ ಸೀತಾಕ್ಷೇ ಇಮ ಶಭವಾರ್ತೆ
ನನ್ನ ಮುಂದಿಗೇರಿಗೆ! ಕಪಿಕುಲ ಕೇರಿ ಜಿರಮಹ್ಯೆ!
ಎಸುತ್ಪುಹಾಸದಿಂ ಭೀಮಪೋವಂ ಗೆಯ್ಯಿ
ಮುಂಬರಿಯತಿರೆ, ಸಾರೆಬಂದುದು ಕನಕಲಂಕೆ!

೪೮೦

ಆರು ಒಟ್ಟು ಸೆ ಬಲ್ಲರಾಂಜನೇಯನ ದೃಷ್ಟಿ
ಕಂಡುದಂ, ವೇಣ್ಣ ಚಿತ್ತಮೇಳಕೆಂದುದಂ? ಹಿಗಿ
ಕಂಡನಾಕಾಶದೇಶ್ವರದಿಂದೆ ಲಂಕೆಯಂ,
ಬೈಗುಗಪ್ಪಿದುರಮುಜ್ಜವಲಿಸುತ್ತಿರಾ
ಸಮುದ್ರವೇಲಾಸ್ಥಿತ ದೃಕ್ಕ್ಯಾಸ್ಯಪ ಸಗರಿಯಂ,
ಜಟಿಲಕೂಶಲ ರಚಿತ ದೀಪಸ್ತಾಬಕ ಖಚಿತಮಂ
ವಿಸ್ತೀರ್ಣಮಂ. ಬಾನೋ? ವೇಣಾದರ ಪಡಿಸಳೆಲೋ?
ಶಂಕೆಗೆಡಿಗೊಡುವಂತಿರಿದು ಬ್ರಹ್ಮನ್ನ ಗರಿ,
ಜುಕ್ಕೆ ಜುಕ್ಕೆಯ ಹಾಸುಹೂಕ್ಕೆಂದೆ ಕಿಕ್ಕೆರಿದ
'ಸಂಖ್ಯಾ ಸಕ್ಕತ್ತಮಯಿದಮ್ಯತವಧಿದಂತೋಲ್,'
ಮೇಧಾವಿಗುಂ ಭಾರ್ಯಂತಿ ತೋರ್ಪಂತಿ. ರೋಷಮುಂ
ಸಂತೋಷಮುಂ ಕೂಡೆ ಮೂಡುತ್ತಿರಲೆದೆಯಲ್ಲಿ,
ಸನ್ನದನು ದಶಗ್ರಿಂದ ವಾವವೈಭವ ಮಧ್ಯ
ಸರೆಸಿಲ್ಲಿ ದವಸಿಜಾತೀಯ ಪುಣ್ಯಕಾಸ್ತಿಯಂ.

೪೯೦

ತನ್ನಾಗುನನ ಶಂಕೆ ಸಂಭವಿಸದಿರ್ಕೆಂದು
ಬರಬರುತೆ ಕಿರಿದುಗ್ರೇಯತೆ ತನ್ನ ಗಾತ್ರಮಂ
ಇಳಿದನುಲ್ಪೆಯ ವೇಗದಿಂ, ಜಕ್ರಗತಿಯಿಂದೆ:
ದೇವವಧಿದಿಂ ರಾಕ್ಷಸರ ಸೆಲಕ್ಕುಳಿಯತಿರೆ
ಪೆರ್ಕಿದುದು ತಿಮಿರಸಾಂದ್ರತೆ ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಗುಂ. ವೇಣ್ಣ
ದಶಶಿರಪ್ರತಿಭಟನೆ ವೇಲಾಂತೆ ಸುಗ್ರೀಫತೆನೆ, ವೇಣ್ಣ

೪೯೦

ಧರಣಿಜಾ ಪಾರ್ವತಿ ನಾಶೀವಾದದ್ವಿದಿರುಗೋಳಿ
ಬಂದುದೆನೆ ಧಾವಿಸಿತ್ತೇದು ತನಗಭಿಮುಖಂ
ಆ ದ್ವೀಪಧಾತ್ರಿ : ಸೇಲದಿಂದ ಬಾನೊಂಗ್ಲಿಗಮಾಗಿ
ರಭಸದಿಂ ಬೀಸಿದುದು ಸುಯ್ಯಾಳಿ, ತನೊಂತ್ರಿ
ಮೆಯ್ಯಿ ; ಕೆಳಕೆಳಿಳಿದು ಭೂಮಿ ಬಳಿಸಾರ್ಥಿಂತೆ
ಸೇಲದುಸಿರ ಬಿಸುವು ವೇಜಂತೆ ವಾಯುಮಂಡಲಂ
ಬರಬರತ್ವಂತ್ರಾಷ್ಟ್ರ ತರಮಾಯ್ಯು ; ನಕ್ಷತ್ರಗಳಿ
ದಟ್ಟಯಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನಿಕ್ಕಿದೋಲೀರ್ದ್ದಿ

೪೧೦

ಲಂಕಾ ಸಗರ ದೀಪಕುಲದ ನಿಬಿಡತೆಯಿಳಿದು
ಸಮನ್ವಿತ ವಿರಳತೆಯ ನಿರತೆ ; ಭಾನೆತ್ತರದ ಆ
ಸದ್ವಿಲತನಂ ಮಾಣ್ಣ, ಬಂದುದೊಯ್ಯನೆ ಕಿವಿಗೆ
ಮತ್ತೀರ್ ನಾನಾ ನಿಸಿದ ಗೋಷ್ಠಿಗಾನಂ ; ಹತ್ತಿರಕೆ
ಹತ್ತಿರಕೆ, ಕುದುರೆಪಡೆ ಒವದಿಂದೆ, ಗುಂಪೊತ್ತಿ
ಮೇಲಾಪ್ಯಯ್ಯಾಷ್ಟ್ರಾ ಕರೆ ಕವಿದ ಹಿಂಬಯ್ಯಾಗರ್ಭಿನಾ
ಶಿಖರ ಕಂದರ ವೃಕ್ಷ ವರ್ಕ್ಕಾದ ಅವಿವಧತಾ
ಪೃಥಿವಿ, ಸಂಯಮಿಸಿದನ್ ತನ್ನ ಜವಮಂ ; ಮತ್ತೆ,
ಸೇಲಕೆಳಿವ ಮುನ್ನ ಮೆಂತುಟು ಪಕ್ಕಿ ಲೆಕ್ಕಿ ಪ್ರದೋ
ತನ್ನೇ ರಗುದಾಳಮಂ, ತಾನುಮಂತೆಯೆ ಪ್ರದುಕಿ
ವಿಜನಗೋಲೇಪ್ಪದ ಶೃಂಗದುನ್ನ ತದ ರಂಗಮಂ,
ಸುರುಳಿಸುರುಳಿಯೋಳಿದು ಮೆಲ್ಲನತೆಜತನದಿಂ
ಲಂಬವೆಂಬಾ ಶಿಖರಕವತರಿಸಿದನ್, ಕೇಳಾ, ತನ್ನ
ನರ ರೂಪದಿಂ !

೪೧೦

ಗೋಳಚರಿಸದಿರ್ಲೊಂದೇಂ ಕಣಿ ?
ಫಾರ್ಬಾಕ್ಕೆತಂದುದಯ್ ಕೇತಕಿಯಲರ ಕಂಪು ;
ನೀರಾನೆಲೆಗಳಂ ಸೂಜಿಸುತೆ ತೀಡಿದುದು ತಂಪು
ಗಾಳಿ ; ಸೂಗಸಿತು ಮುಂದಿ ದೀಪವಾಲಾತೋಳಿ
ಲಂಕಾ ತ್ರಿಕೂಟಾದ್ವಿ ; ಕೆಳ್ಳಿದಂತೆಯೆ ಪುರದ
ತುಮುಲ ಫೋಣದ ಮಂದ್ರ, ಮಂದ್ರ ರಂ, ಮೋರೆರಸಿ

ಶರಧಿಯಾ : ಶೂನ್ಯದಿಂದಿಳಿದಂಜನಾಸುತ್ತಿಗೆ
ಪಂಚೀಂದ್ರಿಯಂಗಳ್ ಪುನಜ್ ನ್ಯೂ ವಡೆದವೋಲ್
ಖೋಸತಾಯ್ತು ಈ ಪೃಥಿವಿ ! ಸೋಽಜಿದನ್ ಹೊಗವೆತ್ತು
ತನ್ನ ಯಾತ್ರೆಯ ಮಹನ್ ಮಾರ್ಗ ಮಂ : ಸಮಾಪದೋಳ್
ತಾನೀರಲ್ ನಾಣ್ಯಿ ಮರೆಯಾಗಿರ್ದ ಚುಕ್ಕಿಗಳ್,
ಕಳ್ತುಲೆಯ ದೂರಕ್ಕೆ ತೊಲಗೆ ತಾಂ, ಕಚ್ಚು ದಿಸಿದೊಲ್
ಲೆಕ್ಕಿ ದಾಚಿಗೆ ಏಕ್ಕು ಮೂಡಿ ಕಿಕ್ಕಿರಿಗೊಂಡು
ತುಂಬಿರ್ದು ವಂಬರಕೆ ಕೆಡಿ ಕೆತ್ತಿದೋಲ್ ! ಮುನ್ ತನಗೆ
ಹದನಾವುದೆಂದು ವಿಶ್ವಾಂತಿಸುತ್ತ ಚಿಂತಿಸಿರೆ,
ಮೈದೋರ್ವು ದಾಶಾ ದಿಗಂತದೆಡೆ, ಶಾಂತಿಮಯ
ದೇವದಯದೋಲ್, ಜಂದೋರ್ದಯದ ಕೋಕನದ ಶಾಂತಿ,
ಜಯರತಿಯ ಕೈಯಾರತಿಯ ರೋಚಿಯೋಕುಳಿಯನ್ನೋಲ್ !

೪೭೮

ದಶತಿರ ಕನಕಲ್ಪಣಿ

ಅಂಜನೇಯನ ಒರವಿಗಂಜಿ ಲಂಕಾರಾತ್ಮಿ
 ವಿಕಂಪಿಸುತ್ತ ಬೆಳ್ಳೀದುದ್ದಂ ತೋರ್ಪ ಮಾಳ್ಳಿಯಿಂ
 ಶೈತಮಾಡುದು ಮುಖಂ ಶೀತಲ ಸಿತೀಧಿಸಿಗೆ
 ನಾಥಸ್ವಂತಹ ನಾಣಿಗಂಬಂತೆ. ಇಂದ್ರದಿಶಿ ತಾಂ
 ಸಿತೀಯ ನೀಲಿಯ ಸಯನ ಸ್ವೇದಿಲ್ಯಾನಲರಿಸಲ್
 ತಗುಳಿದುದು ಮುಗಿಲನಂಜಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಸೀರ್, ಶಶಿಯ
 ಚಳಿಗದಿರ್ಭಾ ಕುಳಿರ್ ಕಾಂತಿ. ಕೆರುತಾರೆಗಳ್
 ಮೆಯ್ಯಿರೆದುವುಳಿದ ಪೇರರಿಲುಗಳ್ ಕಳೆಗುಂದಿ
 ವಣಯದಿಂ ದೂರದೂರಕ ಸರಿದು ನಿಂದುವು
 ನಿಶಾಕಾಂತನಾಗಮನ ಗೌರವಕೆ. ಮೂಡಿದುವು
 ನಿಡುನೆಳಲುಗಳ್ ಗಿಡಕೆ, ಮರಕೆ, ಬಂಡೆಗೆ, ಮತ್ತೆ
 ಭೀಮವಿಕ್ರಮಿ ಭೀಮತನು ಭೀಮಚಿತ್ತದಾ
 ಭೀಮ ಭೂಜ ಸಾಫ್ತಾ ಸಮ ವಾಸರೋತ್ತಮನ
 ಭೀಷ್ಯಾ ದೀರ್ಘತೆಗೆ. ತೂರಿ ಬಂದೇರೆಗದರಿಂ
 ತರುಸಾಂದ್ರತೆಯನಾಶ್ಯಾಯಿಸಿದಂಥಕಾರಮುಂ,
 ಜಾಳಂದ್ರಮಾದವೋಲ್ಲಾ, ರಂಧ್ರರಂಧ್ರಂಗೊಂಡು
 ಒಜ್ಞರಿತಮಾಯ್ಯು. ತಿಮಿರದ ತೆರೆಯನೆತ್ತುತ್ತೆ
 ಮ್ಯಾದೋರಿದನು ಶೈಲಕಾನನ ಶಿರಶ್ಚಂಬಿ,
 ಕುಳಿರ ಮಂಬಿನೇಜಿನು ಪಾಲ್ ಮಜ್ಞನಿಂದಸೆವ
 ಪಾದರಸ ಬಿಂಬಿ, ಶಿಶಿರ ಶಶಿ. ಚಂದ್ರರೋಚಿಗೆ
 ಸಲಿದು ನರ್ತುಸಿ ಚಂಚಲಿಸಿದುವು ತರಂಗತತಿ,
 ಕಾಂಚನ ಲಸತ್ತೆಕೃತಿಗೆ ಮಿಂಚುವ ಮಹಾಂಬುಧಿಯ

೧೦

೧೦

ತೇರಿಯ ತೇಜಿಯ ಪಾಯ್ಯ ದಳಂಡಂತೆ. ಕಣ್ಣಾಸೆಂದು
ಶೋಭಿಸಿತು ಆ ಶರಧಿತೀರಮಂ ಸಿಂಗರಿಸಿ,
ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳ ಮಂದ ಶಿಖರತ್ವಯಂಗಳಂ
ತಳ್ಳೈಸಿನ ನಿಂದ ಗಿರಿ ವನ ನಗರಿ, ದೈತ್ಯೇಂದ್ರ
ದತ್ತಿರ ಕನಕಲಕ್ಷ್ಮಿ ಗಾಡುಂಬೊಲಾಗಿದ್ರ
ಲಂಕಾತ್ಮಿಕೂಟಾಚಲಂ.

ನಿಂದು ಸಿದುವೋಳು

ನೋಡಿದನ್ : ಕೊಂಡನಾ ಲಂಕಾ ಸಮಷ್ಟಿಯಂ
ದೃಷ್ಟಿಯ ವಹಂಗಮವನಟ್ಟಿ : ಮಹುಷಪತ್ರಯ
ಮಹೋನ್ನಿತಿಯ ರಾಕ್ಷಸಶ್ರೀಯ ದುರ್ಗಮ ಪುರದ
ಮುರ್ಗಮಂ, ಕಾಣಿತ್ವೆಂದ್ರಿಯ ಸುಖಸ್ವರ್ಗಮಂ,
ನಾಗರಿಕ ಪಟ್ಟಣ ಪ್ರಾಧಮದರ್ಶನದಿಂದೆ
ಗಾರ್ಮಾಣಿಕೆಯನನುಭವಿಪ ಅಸಂಸ್ಕೃತಿಯಂತೆ,
ಸುಯ್ಯನು ನಿರಾಶಿಯಂ. ಪೌಣಿದುದು ಬೆರಗುನುಡಿ
ನಿವಿಷಣ್ಣಿತಾ ಬೀದದಿಂ : “ ಇದೆ ಕನಕಲಂಕೆ ?
ಇದೆ ದಶಗ್ರಿವ ಬಿರುದಿನ ಮಹಾ ರಾವಣನ
ದೈತ್ಯಪುರಿ ? ದಿಟ್ಟಮಲ್ಲಿನಗೆ ಶಂಕ ! ಕೇಳಿ ಆ
ಒಣ್ಣಿನೆಗೆ, ಕಾಣ್ಣಿ ಈ ಕಾಣಿಕೆಗೆ, ಸಮತೆಯೇಂ ?
ಪೂರ್ಣಂತಾನೆಯಂತರಂ ! ಕೇಳಿ ರಾಕ್ಷಸೆಯೆಲ್ಲಿ ?
ನಾಂ ಕಾಣುವೇ ಕಲೆಯ ಕುಶಲತಾ ನಯನೆಲ್ಲಿ ?
ಆ ಚಿತ್ತಿಸಿದ ರಾಕ್ಷಸರ ವಿಕೃತಿಯೆತ್ತಲೀ
ಕಣಿಷ್ಠಿ ಇವ ನಾಗರಿಕತಾ ಪ್ರಕೃತಿಯೆತ್ತಲೇಂ
ತಪ್ಪಿದೆನೊ ? ತಪ್ಪಿ, ಲಂಕೆಯನುಳಿಯುತನ್ನಮಂ
ಪೂರ್ಕಿಹೆನೊ ದೇವತಾಭೂಮಿಯಂ ?—ಅಮರೆಯಂ ?
ಅಲಕೆಯಂ ? ಮೇಣಿಯದಾವುದೋ ಗಂಥವ
ಶೋಕಮಂ ? ಮೇಣಾ ಕಿನ್ನರ ಪಾಲಂತಮಂ ?—ಭಿಃ, ಭಾರ್ಯಾ
ನನಗಿದೇಂ ?—ದಿಟ್ಟಮಿದೆ ಕನಕಲಂಕೆ ? ಅಲ್ಲಿದಿರೆ,
ಇಂದ್ರಜಿತು ಪಿತಗಲ್ಲದೀ ವಿಘವಮಿನ್ನಾಗೆ

೫೦

೫೦

ಸಾಧ್ಯಂ? ಕುಬೇರನಂ ಸೂರೀಗೆಯ್ದಿಂದಿದೇಂ
ಬರಿಯಲ್ಲವ್ಯಾಸ? ಪರಸತೀಗಳುಪ್ರವಳಿಯಾಸ
ಈ ಸಿರಿಯ ಸೋಕ್ರೇಗಲ್ಲದೆ ಸ್ಲಾಂಡಿತರತೆಗೆ!—ಚಿಃ
ಪೌಲ್ಪನಿಂದ ವೈಭವಂ! ಸ್ಲಾಂಡೀ ನಾರಕಕೆ,
ಪೊನಾನ್ಯಾದೊಡಂ, ಪೊಗಕ್ಕೆ!—ದುರ್ಗಂ ದಿಟಂ ಲಂಕೆ!
ಮುಸ್ನುಮ್ರಾ; ಇನ್ನುಲ್ಲು!—ಎಮಗೆ, ಸೋಲೆಹ್ಯಾದಂ ಗೆಲ್ಲೊಂದಂ,
ಸ್ವರ್ಗಂ ದಿಟಂ ಲಂಕೆ!—ಪೂಜ್ಯೆ ಸೀತಾದೇವಿ
ತಾನಿರ್ಪಾಳಸ್ನೆಗಂ ಸ್ವರ್ಗಮೇ ದಿಟಂ ಲಂಕೆ!
ದಾಸವರ ದುರ್ಗಂಪೋ? ದೇವತಾ ಸ್ವರ್ಗಂಪೋ?
ಏನಾನುಮಕ್ಕೆ! ಪೊಕಕ್ಕೆ ಸೋಲ್ಪೆಂ!”

ತರಿಸಂದು

ಗಿರಿಯನಿಳಿದನು ಸೆವಿಾರಾತ್ಯೇ ಜಂ. ರೋಷ್ಕ್ಯೇ,
ಗಜ ಘಟಾ ಗೋಷ್ಠೀಯಂ ಪ್ರಪಂಚ, ಗಜ ಸೆಯುಮುಂಗಿ,
ಭೀಷ್ಣ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯದ ಸಿದಿಲುಸಿರ್ ಮೋನದಿಂ
ಬೀಂಟಿಯಾದುವ ಸಿಂಹಂ ಮದವಿ ಪಳುವಂ ಸೀಳ್ಣಿ
ನುಗ್ರಿ ನಡೆವಂತಿ, ತಿಂಗಳ್ ಬೆಳಕಿನೊಳ್ ಮುಖುಗಿ
ಸಿಂದ ನಾನಾ ಮಹಾ ತರುರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ ಮಂಜ್ಞೆ
ಚರಿಸಿದನ್, ಕಿಡಿಸಿ ಮಿಗಿಸಿದ್ದೆಯಂ. ಕಿಬ್ಜಿಯಂ
ದರಿ ಕಂದರಂಗಳಂ ದಾಂಟಿ ಸೆಗೆದೇರಿ ಜಿದು
ಸಾಗಿರಲ್, ಮುಂದೆ ಮಲೆತುದು, ಸಿಡಿಲ ಪ್ರಬುರ್ಗಳ್
ಗಂಟೆಕ್ಕೆದೊಲ್, ಕೊಂಟಿ ಹೊರವಳಯದೂ. ಬೃಹದ್
ಭೀತ್ಯಿಯ ಮೆದಲ್ಲಿ ಸೇದ್ರದರ ಬಾನಾ ಮಿಂಬಿರ್ದಿ
ಕೊತ್ತು ಖಂಗಳನೀಕ್ಕಿ ಸುತ್ತೆ ಸುಯ್ದನ್ ಮೇಚ್ಚು ತಾ
ದೈತ್ಯ ಕೃತಿಯಂ: “ ಪ್ರಗುವೆಸೆಂತಿದಂ? . . . ಈ ನಷ್ಟ
ಸಾಮಾನ್ಯರೂಪದಿಂ ಸೆಗೆಯಲ್ಲು ಮಸದಳಂ! . . .
ಪಾರ್ಕುತ್ತಂ ಸೋಲ್ತ್ ಮೇಲಲ್ತ್ ಅಪಾರ್ಕುತ್ತಕೆ
ಅಹಾನಂ! . . . ರಾವಣ ಕರ್ಕಿ ಮಾರ್ಗಂ ತಗದು
ರಾಮಸತೀಯನ್ನೇಷಣಿಗೆ, ನನಗೆ. ಚೌಧ್ಯದೊಲ್”

೫೦

೨೦

ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲದ ಬಟ್ಟೆಗೆಗೂಲಿಯೆನ್ನ ಅವಧ್ಯಮಂ :
ಬ್ರಹ್ಮಚಕ್ರಕೆ ಯೋಗ್ಯಮಸ್ತೇಯ ಪಥಮೇ ದಲ್ಲ ! . . .
ಸುತ್ತಿ ನೋಳಿನ್ನೆ ಪುರದ ಪೆಬಾರ್ಗಿಲಿಕ್ಕೇರ್ಯಂ . . .
ಕಂಡರಾಯಿತು; ಕಾಣದಿರೆ, ಮುಂದೆ, ನಾಂ ಕಂಡವೆನ್ನ
ಕಾಣ್ಣಿದನ್ನ ! ”

೫೦

ಇಂತನುತೆ ಮುಂಬರಿದನುಸರಿಸುತ್ತಾ
ಸರ್ವ ಖರ್ವರ ದುರ್ಗಮಂ ದರ್ವಿಗತಿಯಿಂದೆ.
ಯುಕ್ತಿನಾಸ್ತಿಕ್ಯಮಂ ಭೇದಿಸಲದಂ ಬಳಸಿ,
ಹೊಂಚಿ, ಪುಟ್ಟಪುಟ್ಟಂ ಬಿಡದೆ ಬೆಂಬತ್ತುವಾ
ದಿವ್ಯ ಸಂಶಯದ ಭಾಯಾ ಶಕ್ಙನ ಸಂಜ್ಞೆಯೋಲ್
ಪಾರ್ವಣಾಂ ಪರಿವರಿಯೆ ಬಹುದೂರಮಂ, ಮಿಥ್ಯೆ ತಾಂ
ತನ್ನ ಪುಸಿಸಾಸದ ಬಿಸಿಲ್ಲಿ ರೆಯ ಬೇಂಟಿಯಿಂ
ಬೇಸತ್ತು, ಬಾಯಾರಿ, ನೀರಿಳ್ಳಿಗಾರದೆಯೆ
ಬಾಯಿಪ್ಪಿಂಬ್ಬಿರಲ್ಲಾವಂತೆ, ಗೋಚರಿಸಿತಾ ಮುಂದೆ
ಲಂಕಾ ಪುರದ್ವಾರವ್ಯಾ. ಸಾದರ್ನೆಳ್ಳಿ ರೋಳದಂ
ನಯಕೋವಿದಂ. ಸಗರ ಕೋಲಾಜಲಂ, ಕೋಡಿ
ಪರಿವಂತೆ, ದೂರ ಭೋರ್ಗ್ರಿ ರೆದತ್ತು ತುಮುಲಂ.

೫೦

ಸಮಾಕ್ಷಿ ಸಿದನಾ ಸೂಕ್ತಿ ಮತಿ ರಾಕ್ಷಸಾಕೃತಿಯ
ಶಿಲಪ್ಯತಿಯಂ ಬೃಹದ್ದಾದ್ವಾರದಾ. ಘಣಿಮುಖಂ
ತೆರೆದಪೋಲ್೨ ಇರ್ದತ್ತು ಕೋಂಟಿವಾಯ್, ವಿದ್ವಾತ್ಕೃಕಂ,
ಚಿಕ್ಕೆಲ್ಲಿಗ್ರಮಾಗಿ. ರಕ್ಷಣಾ ರಾಹಿತ್ಯದಿಂ
ಸಂಶಯಾಸದವಾಗಿ ತೋರು ದಾ ನಿರ್ಬಿಸತೆ,
ಕೃತಿಮುಕ್ತೇಮ ಸಂಪೇದಿ. ಸ್ವೇಧುತಿರೆಯಿರೆ,
ಸೋಳ್ಳಿನಿತರೊಳೆ, ಸೋಳಿಕೊತಣವನೊಡರಿಸುತೆ
ಮರನತ್ತಿಯಂ ವಿಾರ್ದು ಹೇದು ಮೈದೊರ್ದು ದಯ್ಯ
ಲೋಕಮಂ ಮೋಡಮಯ್ಯಲೆ ಸಿಸುವನೆಸಗುವಾ
ಅಹಾ ದಕರ ಹಿಮಕರಜ್ಯೋತಿಸ್ತಿ. ಪೇಳ್ಣದೇಂ ?
ಶತಿ ತೋರಿದುದೆ ತಡಂ, ವಜ್ರ ವೃಜೂರಾಧಿ

೬೦೦

ಬಹು ವರ್ಣ ಬಹು ರತ್ನ ಖಚಿತ ಕೋಟಾಮುಖಂ
ರುಗರುಗಿಸಿದುದು ಕಿರಣಕೋಟಿಯಿಂ ! ಮಾರುತಿಗೆ
ದಿಟ್ಟಿ ಕೋರ್ಯೈಸಿದುದು ; ತಲ್ಲಿಷ್ಟಿಸಿದುದು ಬಗೆಯ
ಸಮತೆ ; ಕನ್ನವೇ ಮುಚ್ಚಿದುದು ನಿಮಿಷಮಾತ್ರಮೇನಿ
ಬೆಳ್ಳಿ. ಬೆಳ್ಳಿದುದು ಕರ್ನನೇಷಲ್ ತರುಂದುಂದ್ರದಾ.

ಆಶ್ಚರ್ಯದ್ವಾರಿತಕ್ಕಿಂತಿರು ಬೆರಗುವಂತಿಂದ್ರಿಯಿಂ ಮೇಚ್ಚಿನಿಂ
ಶಾಂತಿಸುತ್ತೆ, ಪಜ್ಜಿ ಪಜ್ಜಿ ಯೋಳಿಳಿ ರದಿ ಮುಂದೆ
ಪರಿದಾಂಜನೇಯಂಗೆ ಬಾಗಿಲಿಲ್ಲದ ಬರಿಯ
ತೆರಪಿನೊಲ್ ತೋರ್ಯು ದಾ ಕೋಂಟಿಬಾಯಾ ! ಬಳಿ ನಿಂದು,
ಮರಳಿ ಸುತ್ತುಂ ಸೋಡಿ, ಕಾಣದಾರೋವರ್ ರಂ,
ತಾನೆ ತನ್ನೊಳ್ಳಾ ಸುಡಿದನಿಂತು :

“ ಸೋಜಿಗಮಲ್ಲಿ !

ನಗರ ರಕ್ಷಾ ಮುಖಿಮೆ ಅರಕ್ಕಿ ತಂ ! ನೂರಾ ಪಡೆಯ
ಪಗಗಿಂ ಮಿಗಿಲಗುವರ್ ಈ ನಿಜರ್ ನತಿ ದಿಟೆಂ !
ಅತಿ ಭಯಂಕರಶರಂ ಮೇಣಪಾಯ ಬಹುಕಂ
ಅಹಿತದೇಶದೀ ಅಸ್ವಷ್ಟತೆ ! ಅಮತ್ಯರ್ ಭೂ,

ಸುಲಭಮಲ್ಲಿ ಲಂಕ... ದಾಶರಥಿಗೊಳ್ಳಕ್ಕೆ ! ...

ಜನಕಚೆಯನಾಂ ಕಂಡ ಹಿಂತಿರುಗಿದೊಡುವೆಂತು
ನಮ್ಮ ಕಜ್ಜಿಕೆ ಗೆಲವ್ವೊ ನಾನರಿಯೆ ! .. ಆ ಮಹಾ

ಮುನ್ನಿ ಏರಗಳೆಯಂ ಸೆಗಿವರೆನಿತಿಹರೆಮ್ಮೆ
ಕಿಷ್ಯುಂಧೆಯೊಳ್ಳಾ ? ದಗ್ರುಮಿಂ ದೃಕ್ಕೈ ಲಂಕೆಯಂ

ಭೇದಿಪ ಸಮಧರವರೋಳಿನಿಬರಾ ? ಅಗ್ನಿ ಜಂ
ನೀಲನೋವರ್ ; ವಾಲಿಯ ತನೂಭವಂ ಮಹಾ

ತೇಜಶ್ವಾಲಿ ತಾನೋವರ್ ನಂಗದಂ ; ಮೇಣ ಸ್ವಪಂ
ಸುಗ್ರೀವನದಟರದಟಂ, ರಿಪು ಭಯಂಕರಂ ;

ಮೇಣನೋವನಾಂ : ನಾಲ್ಪುರಲ್ಲದಿನ್ನು ಇದರೆ
ದುರ್ಲಂಘ್ಯಮೇ ವಲು ಮಹಾವಾಧಿ. ಅದಂತಿರ್ದೆ,

ಕಡಲನೆಂತಾದೊಡಂ ದಾಂಟಿ ಬಂಡೊಡನೆಂತೆಲ್

೮೧೦

೮೨೦

೮೩೦

ಪುಗುವುದೇ ದೈತ್ಯವಿದ್ಯಾರಚಿತ ದುರ್ಗಮಂ ?
 ಸುಯತ್ಸು ಸಾಧ್ಯಂ ಕುಮುದ ಏರಂಗೆ ; ಮೇಣಂತಿ
 ವಾನರೀಂದ್ರಂ ಸುಹೇಣಂ ಮಂತ್ರಸಾಮಧಿ ;
 ಮೈಂದಂ ಮಹಾಪತಿಭನಪ್ರೌಢಪ್ರಾಧಾತಂಗೆ ;
 ಖರ್ಕ ಕುಶಪರ್ವಗೇ ಮೇಣಾ ಕೇತುಮಾಲಂಗೆ
 ದುಸ್ಸಾಧ್ಯಮಲ್ಲು . . . ಚಿ ! ಎಂ ಗಳುಪುತಿರ್ವೇನಾಂ ! . . .
 ಮಹತ್ವಾರ್ಥಮದೆ ಮಹಾಶಕ್ತಿದಾಯಕಮಾಗಿ
 ವಾನರರೋಳಲ್ಲಿ ರುಂ ಕಲ್ಪನೆ ಬೆದ್ದ್ವನೋಲ್ಲಾ
 ಬಿಲ್ಲಾಗೆಯ್ಯಾಗೆಯ್ಯಾರೇಂ ? ರಾಮಸೀತಿಯರುಸಿರ
 ಬೇಳೆನವೆಂಕೆಯ ಕುಲಮೆಯೋಳಾ ಪ್ರಡಿಯೆ ತಾಂ ಕಿಡಿಯಾಗಿ,
 ಹೇಳಾ, ಪ್ರಲಯಗ್ರೇಯದೆ ಲಂಕೆಯನಧರ್ಜು ಶಿಥಿಲಮಂ ! ”

೮೪೦

ಇಂತೆನುತೆ ಸಾಗಿದನಾ, ಪಜ್ಜಿವಜ್ಜಿಗೆ ನಿಂದು,
 ಕಣ್ಣಾಗಿ ಕಿವಿಯಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾಲಿಸಿ, ಮುಂದು
 ಮುಂದಕ್ಕೆ. ಬಳಿಸಾರೆ, ಬೀಸಿದಂತಾದುದಯ್ಯ
 ತಿರಿಗಾಳಿ, ಕವಟಯಂತ್ರೋಜ್ಞಪ್ರಸಿತಮೆಂಬಂತೆ.
 ಬಗಗೆ ಸಂಶಯವಿರೋಧಂ, ಕಣ್ಣಿ ತೋರುತ್ತಿರೆ
 ನಿರಪಾಯಮೆಡೆಯ ಬಾಗಿಲ್ಲಾಡಮಂ ದಾಂಟಿ
 ಕಾಲಿಟ್ಟಿಸ್ಯೋ ! ಕಾಲಿಟ್ಟಿದೆ ತಡಂ, ಕವಣಿ ತಾಂ
 ಕಲ್ಪಂ ಸಿದಿಯುವಂತೆ, ಸಿದಿದುದನಿಲಾತ್ಮಜನ
 ಹೇರೊಡಲನೋಂದು ಬಿಲ್ಲೆಸೆಯ ದೂರಾಂತರಕೆ, ಕೇಳಾ,
 ಬಾಗಿಲಿನ ಕೀಲಣೆಯ ಬಲ್ಲೈ ! ಕಲ್ಪಂಡೆಯಂ
 ಸುಜುಂಗ್ಯಾವಾ ಪೋಡಿತಕಿನಿತು ಬೆಕ್ಕು ಸವದುತೆ
 ನಿಗೆದು ನಿಂದನಾ ಮತ್ತೆ ಮರುತ್ತಾತ್ಮಜಂ, ತುಡುಕಿ
 ರಾಮ ಮುದ್ರಿಕೆಯಿರ್ದ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದ ವಜ್ರ
 ದೇಶಮಂ. “ ದಿಟ್ಟಮಿದು ಅಮತ್ಯಭೂ, ಈ ಲಂಕೆ,
 ದಶಕಂತ ಪಾಲಿತಂ ! ಸ್ಲಾಂಡಿಲ್ಲಿಗೆ ನನ್ನ ಈ
 ಸಾಧಾರಣತೆ ! ” ಎನುತ್ತಾದುಗಜಿಂಗೆ ದೃಢತೆ,
 ಯೋಗಿಕ ಪರಾಕ್ರಮಕೆ ತನ್ನಾತ್ಮಕ ಶಕ್ತಿಯಂ

೮೫೦

ಆಹ್ನಾಸಿಸುತ್ತೆ, ಮತ್ತೆ ಮುಂಬರಿದನಯ್ಯ ವಜ್ರಮಯ
ವಪುವಾಗಿ. ಮುಂಬರಿದು, ಮೇರುಗಿರಿ ಭಾರದಿಂ
ಪೋಕೊಂಡಾ ದ್ವಾರಯಂತ್ರದ ಶಕ್ತಿ ಸತ್ಯದಯ್ಯ :
ತಿರುಗುಗಿಟ್ಟುದು ಚಕ್ರಮದರ ಪಲ್ ಮುರಿಮುರಿದು
ಕಂದರೆ! ಹಾ, ಮತ್ತು ಮೇನಂದು ಮುಂದೆ ವಿಗ್ರಹಂ!
ವೈದಲಿಲ್ಲದು ತೆಕ್ಕಣಿಸ್ತೆ ಕಂದುದಾ ಕೃತಿಯೆ
ಈ ಕೃತಿಗೆ ಕಾರಣಮೆನಲ್ !

೮೯೦

ಚಿನ್ನದುಡೆಯೆಸವ ಮೆಯ್ಯ

ರಾರಾಜಿಸಿತು ಜೊನ್ನು ವೆಳಿಗಿಸೊಳ್ಳ. ಏರುಗಿದುದು
ಮುಡಿಯೆಳುಜ್ಞಲ ಕೆರಿಂಟಂ. ಪೆಗಲಿಂದೆ ಸೋರ್ನೀ
ಸೋಗಿಸಿದುದು ಕೇಶದ ಪೋನಲ್ ಕಪ್ಪ. ರಾಣಿಯಂ
ಸಾರುತಿರ್ಥ ಹೊಗದ ಗಂಭೀರ ದಸರ್ಕೆ
ದೇವತ್ವಮಂ ನೀಡಿದಕ್ಕಿ ಗಳಮರ ಕಾಂತಿ
ವಿಗ್ರಹದ ಜೀವತ್ವಮಂ ಸಾಮ್ರಾಂಜನಾ
ಸುತಗೆ. ಬಹುಭುಜಗಳಾಯಿಧ ಪಾಣಿಯಂ, ದಿವ್ಯ
ರತ್ನಾ ಭರಣ ಪುಷ್ಟಹಾರ ಸಂಶೋಧಿಯಂ,
ಶಶಿಧೌತೆಯಾಗಿಯುಂ ನೆಳಲಿಲ್ಲದಿರ್ಫಳಂ,
ಕಮನೀಯ ಭೀಷ್ಯತಾ ಭಗವತಿಯವೋಲಂತೆ
ಭವ್ಯೋನ್ನ ತಾಕಾರಯಂ ಜಗತ್ ಪಾರ್ಣಾಜಂ
ದಿಟ್ಟ ತನದಿಂ ದಿಟ್ಟಿಸೆಟ್ಟ ಸೋಡುತಿರಲಾ
ಮಹಿಳಾ ಮಹನ್ ಮೂರ್ತಿ ಸುಡಿದುದಿಂತೆಂದು, ನಿತೆ
ಗೌರವಕೆ ನಿಶ್ಚಯಪ್ಪಂತೆವೋಲ್ :

“ ದಿಟ್ಟಂ, ದಿಟ್ಟಂ

ನೀಂ ಮಹಾಸತ್ಯನಹುದಯ್ಯ. ಕಾಣಿಸ್ತೆ ಗಂ
ಈ ದ್ವಾರಯಂತ್ರಮಂ ಮುರಿದ ಮೆಯ್ಯಲಿಗಳಂ.
ಕೇಳಾಡೊಡಂ ರಾವಣಪ್ರಜೆಳಲ್ಲದಯೆ
ಅನ್ಯರಾಗ್ಗಂ ಲಂಕೆಯಂ ಪುಗಲ್ಪಂ ಸದಳಂ
ಬೇವ ಸಹಿತಂ. ಆರ್ ನೀಮ್ಯ, ಅವರಿಚಿತ ವೇಷಿ ? ”

೮೯೧

ಧ್ವನಿಗೌರವಕೆ ಮಣಿದೊಡಂ ಮಾತಿನಧರ್ಮಕ್ಕೆ
ಮಲೆತು ನಿಂತುದು ನಾರುತಿಯ ಧೃತಿಯ ಮರ್ಯಾದೆ.
ಮಾನುಂಡಿದನಿಂತು:

“ ಇನ್ನೇ ನಾನುಮಕ್ಕೆ ನಾಂ,
ರಾವಣಪ್ರಜೆಯಲ್ಲು ! ”

ಮುಳಿಸು ಮೋಗಕೇದೂರುಡಂ
ಕೊಂಕುನಗೆ ಬಿಂಕದಿಂದಿಂತು ಲಂಕಾ ದೇವಿ
ಸುಡಿಯಾಟಿಯಿಂದಿರಿಡಳಾಂಜನೇಯನ ಜಾಣ್ಣೆ
ಬಿಕ್ಕಣಿಸೇ : “ ಓವ್ರೊ ಪೆಸರಿಲ್ಲದಿವ್ರೋವರ್ ನೇಂ
ಪರದೇಶಿ ಸೀಂ ? ”

೮೯೦

ಸಕ್ಕು, ನಗೆಯಿಂ ತಿರಸ್ಕು ರಿಸಿ,
ವಾಕ್ಯೋವಿದಂ : “ ಇರ್ಕು. ನಾನಾರೆಂಬುದಕ್ಕೆ
ನಿಸಗಿನಿತರೊಳೆ ಸಕ್ಕು ದೊರೆಕೊಳ್ಳುವುದ್ದು. ಮೊದಲು
ಪೇಕ್ಕು ದಯಿಗೆಯ್ಯೆಯೇಂ ಪರದೇಶಿಯಲ್ಲದಾ
ನಿನ್ನ ಪೆಸರಾಂತ ಪೆಸರಂ ? ಕೇಳಲಾನದಂ,
ಪರದೇಶಮಂ ಪರ್ವ ಸಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿಯಮೇನಗೆ
ಹೊಯ್ಕಾಯಾಗಿ ಪರದೇಶಿಯವ್ಯುದಾ ಶ್ರೀಯೆ
ದೈತ್ಯದಾಸ್ಯದ ನಿನ್ನ ದಾರಿದ್ರ್ಯಮಂ ನೀಗಿ
ನಿಸಗಿಎವುದಮ್ಮತ ದೇವತ್ವಮಂ.”

“ ಕಾಡುಡೆಯ

೯೦೦

ಕಪಿವೇಷ ನೀನಾಗಿಯುಂ, ಮಿಕ್ಕ ಗಳಪುವಯ್ಯಾ
ಸೂಕುಂ ಸುಡಿಯಂ ! ನೀನಾರೊಂನೆ ಸುಡಿವೆಯೆಂಬುದಂ
ತಿಳಿಯೋ : ದಶಶಿರ ಕನಕಲಕ್ಷ್ಮಿ, ಲಂಕಾದೇವಿ,
ಲಂಕಣಿಯೆನಾಂ ! ನಾನೆ ಲಂಕಯೆಂದರಿ ! ನನ್ನ
ರಕ್ಷೆಯಾ ದುರ್ಗಮಂ ಪುಗುವ ಮುನ್ನಂ ದಿಟಂ
ಪುಗುವೆ ನೀಂ ಸ್ವರ್ಗಮಂ ! ”

ದೂರ ಸಾಗರ ಯಾತ್ರಿ,

ಗಿರಿ ತರಂಗಿಣಿ, ತನಗೆಜರ್ಣಂದ ಬಿಟ್ಟಮಂ

ಕೊರೆವ ಸಾಸವನುಳಿದು ಬಳಸಿಪೋಲಂದದಿಂ,

ತನ್ನ ಮುಂದಿರ್ದಿ ಆ ಅಲಘುಬಲಧಿರೆಯಂ

ದೇವತಾಕಾರೆಯಂ ಕೆರಳಿಸದೆ ಕಚ್ಚ ಮಂ

ಕಯ್ಯಾಡಿಸುವೆನಂದೆಳಿಸಿ ಪವನಸೂನು : “ಹೇ

ಭವ್ರು, ಕೆಮ್ಮೆನ್ನೀಕೆ ಮುನಿವರ್ಯಾ ? ಪರದೇಶಿ,

ಕಪಿವೇಷಿ, ನೀನಂದನ್ನೋಲಾಂ ಅನಾಗರಿಕ

ವನಚರಂ. ಸರ್ವಕಲೆಗಾಗರಂ, ಸಂಪದಕೆ

ಸಾಗರಂ, ಭೋಗಕ್ಕೆ ತವರು, ನೆಲದರಿಕೆಲ್ಲಾ

ಲಂಕೆಯೆಂಬುದ ಕೇಳ್ಣಿ, ಕಣ್ಣಿಳ ಕುತೂಹಲಕೆ

ತನಿಯೆರೆಯಲ್ಲಿತ್ತಂದೆನಾಂ. ಅರಣ್ಯಭಾರಿಯಂ,

ಮನದಣಿಯೆ ನಗರ ಶೋಭೆಯ ಸೋಡಿ ಪಿನ್ನಿಡಿವನಂ,

ಗಾರ್ಮಾಣಂ ಕೊಲ್ಲುಪ್ಪದೇಂ ಒಲ್ಲಿ ? ಮೇಣಂತೆ

ತಡೆವುದೇಂ ಜಾಣ್ಣಿ ? ನನ್ನನ್ನ ರಿಂದೀ ಮಹಾ

ದೃಕ್ಕೆ ದುರ್ಗಕೆ ಕೇಡೆ ? ನಗೆವಾತದಂ ಚಿಟ್ಟು

ಕಳೆ ! ಬೇಡುತ್ತಿಹೆನೆನಗೆ ದಶಶಿರನ ವೈಭವದ

ದರ್ಶನವನಿತ್ತು ಕೃಪೆಗಿಯಾ ! ”

೨೭೦

೨೭೦

೨೭೦

“ ಸಾಲ್ಲಿ ಮಾ ಕಿತವ

ಸೌಜನ್ಯಮೆಲವೋ ವನಾಲಯಾ ! ನಿನ್ನ ದನಿ,

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣ, ನಿನ್ನ ವದನದ ವೀರತೇಜಂ ಮೇಣಾ

ಸಿನ್ನ ಈ ಸಿಂಹಸಮ ತಸುಶ್ಯಲಿಯಂ ಮೇಣಾ ನಿನ್ನ

ನಿಂದ ನಿಲವಿನ ಭಂಗಿ, ತಾಮೋಂದೊಂದುಮುಂ ನಿನ್ನ

ಗಾರ್ಮಾಣತೆಗೆ ಫೋಷಿಸಿವೆ ಪ್ರತಿಸಾಕ್ಷಿಯಂ ! ಕಚಟಿ,

ಧೂರ್ತಲಕ್ಷಣ ವಿನಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಂದತ್ತತ್ವಾ

ಸಾರಾ ! ಪಡ್ಡೆಯೊಂದಂ ಮುಂದಕಿಕ್ಕು, ಮಲಗುವಯಾ

ನಿರ್ಜೀವ ನೀಂ ! ”

ಎನುತ್ತಾಭರ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಲಂಕೆ,

ಬಿಮು ಭುಜದ ದೇವಿ, ತನ್ನಿಂದು ಹಸ್ತದೊಳಿದ್ದ

ಮಹಾತ್ಮಿಶಾಲವನೆತ್ತಿ ಹನುಮ ವಕ್ಕ ಕೆ ಮೋಹಿ

ಗುರಿವೀಸಿದಳ್ಳಾ ! ನೆಗೆದು ತೆಕ್ಕುನೆ ಪಡಂಮೆಟ್ಟಿ
ತಪ್ಪಿದನೆಲ್ಲಾ ಲಂಘನಕ್ಕೆ ಮಂ ! ಕಂಡದನ್
ವ್ಯಂಗ್ಯ ವಚನದೊಳಿರಿದಳಿಂತು ಲಂಕಾಲಕ್ಷ್ಮಿ :
“ಕೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಗಿಲ್ಲ ನಿನ್ನೊಳಿಜ್ಞ ರಿಕೆಯಿಪ್ಪಣಿ ಕಣಾ ! ”
“ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ವಿಾರಿಪ್ರ ನಿನ್ನ ನಾಗರಿಕತಾ
ಬಿಭರತೆಯೋಲ್ಲಾ ! ” ಎನುತೆ ಮುಂಬರಿದನುಷ್ಯ ಮರಳಿ

ಕೆರಳಿ. ಧಾಯಾ ಸಹಿತ ಶೈಲೋಪಮಂ ಆ ವೈರಿ
ವಚ್ಚಭುರುಕುಟಿದ್ವಷ್ಟಿಯಿಂ ವಚ್ಚಮುಟ್ಟಿಯಿಂ
ಮೇಲಾಪ್ಯಯ್ಯದಂ ಕಂಡು, ಕಾಮರೂಪಿಣಿ ಲಂಕೆ ತಾಂ
ರೋಷಭೀವಣಿಯಾಗಿ ಮೃತ್ಯುಭಾರುಗ್ರಸ್ತಮಂ
ಶೂಲರಾಹುವನಸೆತ್ತಿ, ಕೇಳಾ, ಇಡುವ ಮುನ್ನ ಮೆ ಅದು
ಚಿಮ್ಮು ಲಂಫಿಸಿ ತುಡುಕಿ ಹಿಡಿದನೊರ್ನುಯ್ಯ ಕಲಿ,
ಕಾಡುಕೋಣನ ತಿವಿವ ಕೋಡಂ ನಣಾಗ್ರದಿಂ
ತುಡುಕಿ ಒಡಿದಪ್ಪಳಿಸಿ ಗೋಣಂ ಮುರಿನ ಪುಲಿಯ
ಓಲಂತೆ : ಶೂಲಮ್ಮಾಪ್ಯದಂತಾಯ್ಯಲಾ

ದೃತ್ಯಲಂಕಾದೇವತಾ ಕರದಿ ! ನೂಂಕಿದಳ್ಳಾ ;
ಸಳೆದಳ್ಳಾ ; ನಿಮಿಳ್ಳಿದಳ್ಳಾ ; ಕುತ್ತಿದಳ್ಳಾ ; ಕುಲುಕಿದಳ್ಳಾ ;
ಮಿಡುಕಲೆಂದೆಗೊಡಲಿಲ್ಲಮನಿಲಜನ ಕಪಿಮುಟ್ಟಿಯಾ

ವಚ್ಚಲೀಪಂ ! ಕಯ್ಯನಿನ್ನೊಂದನೆತ್ತುಲುಂ
ಸಾಲು ದಿಲಾಪ್ಯಲಾ ಶಕ್ತಿ ! ಲಂಕೆಗೆ ಶಂಕೆ
ಸಂಚರಿಸಿತೊಳಸೊರಿದಳ್ಳಾ ನಡುಗಿ ಕೇಡಿಂಗಿ
ರಾಕ್ಕು ಸ ಕುಲಕ್ಕೆ. ನೆನೆವನಿತರೊಳಿ, ಆ ಮಹಾ
ಶೂಲದುಕ್ಕಿನ ಭೀಮಗಾತ್ರಂ, ಸಮಾರಜನ
ಮುಟ್ಟಿದಂಪ್ಯುದ ತಿರುಪಿನುಗ್ರತೆಗೆ, ಸೀರವಂ
ಕೊಂಕಿದುದೊ ; ದೊಂಕತೆ ಮುರುಂಟಿದೊ ; ಕರಿಕರಕೆ
ಕಳಲೆ ಮುರಿವಂತೆ ತುಂಡುರುಳುತ್ತಿರ್ದೊ ಏನೋ !
ಅನಿತರೊಳ್ಳಾ ಸೊಕುಂಡುಗಿ ಕರೆದೊರಲಿದಳೊ ಲಂಕೆ,
ತೋಳಾ ತಿರುಪಲಳುವೆಳೆಯಣಿಗಿಯಂತೆ :

೭೫೦

೭೫೦

೭೫೦

“ತಪ್ಪಿದೆನ್ನ, ನಿಲ್ಲಾ
ನಿಲ್ಲಾ, ಮಹಾವೀರ, ನಿಲ್ಲಾ ! ಸೋಲೀಲೈಪ್ಪಿದೆನ್ನ ! ನಿನಗೆ
ವಶಳಾದೆನಿಡೊ ! ಮುರಿಯದಿರೊ ಶೂಲಮನ್, ಮುಂದೆ
ನಿನ್ನ ಗೀರ್ ಧರ್ಷಾನುಕೂಲಮನ್ ! ”

ಪಿಡಿಪ್ಪಳಿದು

ಮಾತಾಡಿದನ್ : “ಭದ್ರೇ, ಪೇಣ್ ನಿನಗೆ ಸೋಲಾಯ್ಯು.
ಮನ್ನಿ ಸನ್ನೊಲ್ಲಾ ರಂಧುತನಮಂ. ಬೇರೆ ಬಟ್ಟೀಯಂ
ಕಾಣದಿಂತೆಸಿದೆನ್ನ.”

“ನಿನ್ನ ನುಡಿನುಣ್ಣಿಂಗೆ,
ನಿನ್ನ ನಯವರ್ತನೆಗೆ, ನಾಣ್ಣುತ್ತಿಹೆನಾಂ. ಆರೊ
ನಿಂಂ ಮಹಾತ್ಮನೆ ದಲ್ಲ ! ಪರಾಕ್ರಮದೊಳಿನ್ನೆ ಗಂ
ಈ ಶೂಲಮಂ ತಾಗಿ ಬದುಕಿದರಲ್ಲ. ನಿನ್ನ
ಬಲ್ಲೀಯಂ ಜಳ್ಳಾಗುತ್ತಿರುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ
ಶಂಕೆಯೆನಗಿಸಿತ್ತಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ಮಹಾ
ಶೂಲದುಕ್ಕಿಗೆ ಸಾಣಿ ದಲ್ಲ ಧರ್ಷಮಯ್. ಇಂದೇಕೊ
ಧರ್ಷದ ಹಡಂಗೆಟ್ಟು ಕಂಂದಿದೊಲಿದೆ ಶಕ್ತಿ.
ಅಂತಲ್ಲಿದಿರಲಿದಂ ಬಳ್ಳಕಿಸುವರಂ ಕಾಣಿನಾಂ
ಮೂಲೋಕದೊಳ್ಳ ! ಪರಿಷಯವನುಸಿರ್. ನೀನಾರ್,
ಮಹಾತ್ಮಾ ? ”

ಸೂತ್ರಮಾರ್ಗದೊಳಿರೆದನಾಂಬನೇಯಂ
ಕಿರಿದುಬೇಗದಿ ತನ್ನ ಪರಿಷಯವನಂತೆ ತಾಂ
ಕೈಕೊಳುತ್ತೇಯ್ಯಂದ ಕಾರ್ಣಾದ ಗುರುತ್ವಮಂ.
ಆಲಿಸುತ್ತಾಲಿಸುತ್ತೆ ದೇವಿ ಸುಯ್ಯಾ ಲಂಕೆ
ಬೆಂಕೆನೋವಿಂ. ಕಣೆ ತುಳ್ಳಿ ಸಂಕಟದಶ್ರು
ಜೊನ್ನ ವೆಳಗಂ ಮಿರುಗಿ ಪರಿದುವ್ವ ಕಪೋಲಮಂ
ತೊಯ್ಯಾ. ದೇವತಾದುಃಖಕನುಕಂಪಿಸುತ್ತೆ ಆ
ಸಮಾರಾತ್ಮಾಜಂ ಮತ್ತೆ : “ನಿನ್ನ ಸೋಲಿಗ್ಗಳದಿರ್,

೨೩೦

೨೫೦

ದೇವ. ರಾವಣ ಪಕ್ಷ ದೊಳಗಿರೆಲ್ಲದೇನಗುಮಾ
ಗತಿಯೆ ದಲ್ ! ”

“ ಅಯ್ಯೋ, ನೀನೆಂತರಿವೆಯಿಯ್ ನನ್ನ
ಗೋಳಾಕಮಂ ? ನನ್ನ ವಳಿಯಳಲ್ ಅತ್ತಲುಮಾ
ಇತ್ತಲುಮಾ ಕತ್ತಲಿಪುದಿಬಾರು ಖಡಗೋಲ್.

ನಿನ್ನ ರಿಷಕಿಂ ಮಿಗಿಲ್ ನಿನ್ನ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂ
ಬೇರಿಯುತಿಪುದೆನ್ನು ಸಿರ್. ಒರ್ಧುಡೆಗೆ ನಿನ್ನ ಈಲ್ ;

ನನ್ನ ದಿರ್ಸುಡೆಗೆ. ಸೀತಾನ್ನೇಷಣಂ ಸಿನಗೆ;
ನನಗದಂ ಕೂಡಿ, ಲಂಕಾಕ್ಷೇಮ ಜಿಂತನಂ.

ನಿನಗೆ ಸೀತಾರಾಮ ಸಂಘಟನ ಚಿಂತನಂ;

ನನಗದಂ ಬೆರಸು, ಲಂಕೇಶನಾತ್ಮೋದಾರ
ಚಿಂತನಂ . . . ಇರ್ಮೈ ; ಬಿದಿಮಾಳ್ಕಯೋಳಿತಕ್ಕೂಂ ;
ಎಂತಾದೊಡಂ ! . . . ಶ್ರೀಕೂಟಾಚಲವನೊಲಿದಪ್ಪಿ,
ರತ್ನಮೇಖಲೆಯವೋಲ್ ಕಯ್ಯಿಯ್ದಂ ಸುತ್ತಿ,
ಸಗ್ಗದಾಣ್ಯನ ಕರುಬಿಗಂಬಿಕೆಯನೊಡ್ಡಿರುವ
ಪತ್ತನಮಿದಂ, ನನ್ನ ಸ್ತೇಜತನುರೂಪಿಯಂ,

ಪುಗು ನೀಂ, ಮಹಾಬಾಹು, ಪಾಪಿಯೆರ್ಫಯಂ ಪುಗುವ
ಕ್ಲೇಶರೂಪಿ ಭಗವತ್ ಕೃಪೆಯವೋಲ್. ಬಲ್ಲೆನಾಂ,

ನೀಂ ಸಮರ್ಥನೆ ವಲಂ. ಮುನಿದರೀ ಲಂಕೆಯಂ
ಸೆಟ್ಟುರುಹಿ ಕಡಲೋಳಳ್ಳವ ಬಲ್ಲೆ ನಿನ್ನೊಳಿಹುದಯ್.

ಬೇಡಿದಪೆನದರಿಂದೆ ತಾನೆನಿತು ಕರಳುವ ಕತಂ

ನಿನಗೊದಗಿದೊಡಮೆನಗೆ ಕೇಡೆಸಗದಿರ್, ಪೂಜ್ಯ.

ಕಲೆಯ ಬಲೆ, ಜೆಲ್ಲು ನೆಲೆ ಈ ಲಂಕೆ ;—ಪಾಪದಿಂ,
ಪಾರ್ಜಿನ ಶಾಪದಿಂ, ಮೇಣ ಧರ್ಮಕೋಪದಿಂ

ವಿಷ್ಣುಕೀಡಾಗುವುದನರಿತಕೆಂ : ಈ ನನ್ನ

ಕಾಲ ಕೂಲೋಪಮಂ ಕಾಲಾಯಸಾಯುಧಂ

ಕೊಂಕಿದುದೆ ದಲ್ ತೋವೆರಳ್ ! ತೆರಳ್, ನಿನಗಕ್ಕೆ ಗೆಲ್ ! ”

೨೩೦

೨೦೦

೯೧೦

ನೋಡುತ್ತಿರ್ಲಂತೆ ಭಾಯಾರಪಿತೇಗುದಿಸಿತರೂ
ಭಾಯಿ : ಲಂಕಾಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪೌರುತ್ವತೆ ಜಡತ್ವಮಂ
ಪ್ರತಿಮೇಯಾದಳ್ಳಂ ಮರಳಿ, ನಕ್ತಂಚರ ಶ್ರೀಗೆ
ಪೇಸುತೆ ವಿಮುಖಿಯಾದವೋಲ್. ಜಾವೋಳ್ಟಂ ಜಾರಿ
ಸಾಗಿರುದಾಗಳೆಯ ಮಾಗಿಯ ಇರುಳ್. ಬಾನ್ಗೇರ್ನ್
ಜೀನ್ ಸೊನೆ ಜೊಸ್ತ್ವ ಮಂ ಪಾಲ್ ಸೂಸುತ್ತಿರ್ನ್ ದಾ
ಸೊಸ್ನ್ ದಿಂಗಳ್. ದಾಂಟುತ್ತಾ ಕೋಂಟೆ ಪೆಬಾರ್ಗಿಲಂ,
ಲಂಕೆಯಂ ಪೂಕೆಕ್ಕೂಂದು ಬಿಂಕದ ಪೆರ್ಕೆ ಯಿಂ ಪೊಂಗಿ
ದಿಟ್ಟಿಸಿದಸೋರೆಯಂ, ಮೂರ್ತತಲೆಯ ಹೆರ್ ಮಲೆಯ
ತೆಂಗು ಕೊಂಗಿನ ತೋಂಟಮಂ ಪೊದೆದ ಪತ್ತನದ
ರುರ ಸರೋವರ ಸಾನು ಕಂದರದ ಸುಂದರದ
ವನಸೀಮೇಯುದ್ಯಾಸಮಂ. “ಮಾಯಿಗೆ ತವರ್ ಕಣಾ,
ದಿಟ್ಟಮಿದು ಅಮರ್ತ್ಯ ಭೂ ! ನಾನಗೋಽಜರನಾಗಿ
ಯೋಗದಿಂ ಸಾಗುವುದೆ ಲೇಸಿಲ್ಲಿ ದಲ್ !” ತರಿಸಂದು
ನಿಂದಿರಲ್, ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳೊಳ್ಳ ಸೆಲೆಡೊಳೆಚ್ಚಿ ರ
ಕಪಿಕುಲೇಂದ್ರನ ಮಹಾವಾಸರನ ಹೆಯ್ ಸೆಳ್ಳಲ್, ಕೇಳ್,
ಸ್ವಲ್ಪಮಾತ್ರಂ ಕರ್ಪುಗೆಟ್ಟು ನಸುಬಳಿಂಧು
ಕಾಂತಿಯೋಂದಕೆ ಪುಟ್ಟಿದ್ದಾ ಭಾಯಿಯಿನ್ನೊಂದು
ಕೀಳ್ವಿಳಗಿನಿತೆ ಬೆಳ್ಳಿರ್ವ ಪೋಲ್. ನೋಡುತ್ತಿರೆ,
ಸಾಂದ್ರತೆಯನುಳಿದ ಜಡತೆಯದೆಂತು ಜಂದ್ರಿಕೆಗೆ
ಜಾಳಂದ್ರಮಾದಪ್ಪದಂತೆಯೆ ಕನುಚಾಳ್ಯಾಯ್ ತಾಂ
ಪಳುಕುಗಾಬೆನ ಸೆಳ್ಳಲ್ವೋಲಾಯ್ತ್. ಮತ್ತುಮಾ
ನೆಳಲುಮೊಯ್ಯಾನೆ, ಜೊಸ್ತ್ವ ಮಂ ಜೀಡಿ ಬಳಿದರೆನೆ,
ಶೂಸ್ಯಮಾದತ್ತು ಸಯನೇಂದ್ರಿಯಕೆ ಸಿರಾವ್ಯಾಣ
ಸರ್ವ ಸ್ತುವಾಗಿ ! ಪವನತೆಯಾಂತ ಪವನಸಂ
ಯೋಗತನುವಿಂದಗೋಽಜರನಾಗಿ, ಹೆಯ್ ಸೆಳ್ಳಲ್
ಕಾಣಾದಾದುದೆ ತನ್ನ ಕಾಣ್ಲುಮೆಗೆ ಕುರುಹಾಗೆ,
ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಕಂಡನಾಕಾಶಮಂ. ತುಂಬಿ ಹೆರೆ

೫೨೦

೫೨೦

ತೇಲಿದುರ್ದಂಚೆದುಪ್ಪುಳ್ಳ ಮುಗಿಲಸೊಲ್ಲದೆ,
ದಿಗಂಬರನವೋಲ್ಲ. ದೂರದೂರಮೆಸೆದುವು ತಾರೆ:
ಕೃತ್ತಿಕಾ ರೋಹಿಣಿಯರನುಗಾಮಿ ಮೃಗಶಿರಕೆ
ಹೊಂಚುತ್ತಿದು ಮೃಗವ್ಯಾಧ ಬಾಣಾರಿಷ್ಟಲ
ಗಭಸ್ತಿ. “ಬೆಳ್ಳಿಗಳುಂ ಸೆರಮನಗೆ. ದೇವಿಯಂ
ಪುಡುಕಿದವನೀ ಲಂಕೆಯಂ ಗೋರಿವೇಂಟೆಯೊಲ್ಲ
ಸೋಸುವೆನ್ನು! ” ನಿಜ್ಞ ಯಿಸ್, ಕೇಳು, ಗಿರಿಪಥವನೇರ್ದನಾ
ಸುಗ್ರೀವನಾಜಾಲ್ಲಿ ದೃಢಪ್ರತಿಜಾಲ್ಲಿ ವೇಶಕಲ್ಲ,
ಕರ್ಣ ಕಾಶಲಿ, ಯೋಗಿ ಮೇಣ ಕೆಂಪುಕೃತ್ಯಾಕಾಂಟ್,
ರಾಕ್ಷಸ ಧರಾ ವಕ್ಕ ಮುಂ ತೊತ್ತುಳುಂಜಿವನ್ನೋಲ್ಲ. ।

